

วิทยาลัยชุมชนตาก

วิทยาลัยนครราชสีมา
SAKON NAKHONRAJAVIDYALAYA COLLEGE

วารสารสืบเนื่อง

การประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 2

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วันที่ 27-28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนครราชสีมา

อำเภอเมือง จังหวัดตาก

การประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ครั้งที่ 2
Proceedings of the National Research Conference. Northern College, Tak.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วารสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ครั้งที่ 2 “สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บรรณาธิการ

ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์

หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการบริหาร

อาจารย์วลัยลักษณ์	พันธุรี
อาจารย์พรรณทิมา	วรรณสุทธิ์
นางสาวศศิวรรณ	ส่งต่าย
นางสาวศลิษา	ธีรานนท์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์	เสรีรังสรรค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย	ยาวะประภาส	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
ศาสตราจารย์ พล.ต.ต. ดร.เกียรติพงษ์	มีเพียร	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์	พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์	จันตะนี	มหาวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์	โกศลกิตติอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร	ยุภาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สำเริง	ยุรัชย์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิตร	มหาหิง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ	พงษ์บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา	เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชญานัน	รัตนวิบูลย์สม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูพงษ์	พงษ์เจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา	เตตวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา	ดลวิทยาคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชอลดา	ดิยะบุตร	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิบูลย์	พุ่มพุลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ดร.สถาพร	มอญโพพาน	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
ดร.เปรมจิต	มอร์ชิง	วิทยาลัยชุมชนตาก
ดร.นันทวัน	เหลียมปรีชา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.กัญฐณา	ดิษฐ์แก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก
ดร.จักรกฤษณ์	เคลือบวัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก
ดร.สิรินี	ว่องวิไลรัตน์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.กันตณ	หลอดโสภา	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ครั้งที่ 2
Proceedings of the National Research Conference. Northern College, Tak.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สารจาก รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สรนิต ศิลธรรม

ขอแสดงความยินดีกับวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นที่จัดงานประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ครั้งที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2558 “สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน” ขึ้น ในวันที่ 27-28 พฤษภาคม 2559 เนื่องสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นสถาบันสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศในการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถรับใช้สังคม โดยสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีภารกิจหลัก 4 หลัก ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การที่ประเทศชาติจะพัฒนาได้อย่างยั่งยืนนั้น ต้องเริ่มพัฒนาจากชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง จากชุมชนกลายเป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล เป็นอำเภอ จะกลายเป็นจังหวัด แล้วจึงรวมกันเป็นระดับประเทศ ดังนั้น การจะพัฒนาประเทศควรต้องให้ความสำคัญกับหน่วยเล็กๆ คือชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งก่อน เมื่อชุมชนเข้มแข็งแล้วประเทศชาติก็จะเข้มแข็งตามไปด้วย ในภารกิจด้านการวิจัย ถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้บัณฑิตเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์ สามารถสร้างและพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป ดังนั้นการที่วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นจัดประชุมวิชาการระดับชาติฯ ครั้งนี้ถือเป็นเรื่องที่ดี ในการสร้างเวทีในการเผยแพร่ผลงานทางด้านวิชาการ งานวิจัย ให้กับนักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ หวังว่าผู้เข้าร่วมงานในครั้งนี้ จะได้รับประโยชน์จากงานประชุมวิชาการระดับชาติฯ ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเพื่อนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาต่อยอด ให้การพัฒนา ในท้องถิ่น และสังคมสืบไป

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สรนิต ศิลธรรม)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สารจาก ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

ในนามของวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ขอต้อนรับทุกท่านที่มาร่วมงาน “การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ครั้งที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2558” ด้วยความยินดียิ่ง

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันที่เป็นโลกไร้พรมแดนและการรวมตัวกันของประชาคมอาเซียนอันส่งผลให้การแข่งขันกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และทางการศึกษาที่มีการแข่งขันกันสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย ดังนั้นการวิจัยถือเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่ภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา มีการค้นคว้าทำการวิจัย เผยแพร่ผลงานวิจัย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยอื่นๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นจึงได้จัดงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ครั้งที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2558 “สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน” ขึ้น ในวันที่ 27-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการให้นักวิจัยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงถึงความก้าวหน้าของงานวิจัย โดยมีการนำเสนอผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทั้งภาคบรรยายและนิทรรศการ ที่ครอบคลุมผลงานวิจัย ด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

- ขอขอบพระคุณ นายเจริญฤทธิ์ สงวนสัตย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดตากที่ให้เกียรติเป็นประธานพิธีเปิดการแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการและกิจกรรมนันทนาการ

- ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สรนิต ศิลธรรม รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ให้เกียรติมาเป็นประธานเปิดงานและเป็นวิทยากรปาฐกถาพิเศษหัวข้อ “บทบาทสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาท้องถิ่น”

- ขอขอบพระคุณ คุณศิลปชัย นิลกรณ์ นักวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และ ดร.ภคพร วัฒนดำรงค์ ที่ให้เกียรติร่วมเสวนาทางการวิชาการ เรื่อง “การพัฒนางานวิจัยสู่ท้องถิ่น”

- ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณากลั่นกรองบทความวิจัยและวารสารวิชาการสืบเนื่อง การจัดประชุมวิชาการระดับชาติฯทุกท่าน

- ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยปทุมธานี วิทยาลัยนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยชุมชนตากที่ร่วมเป็นเครือข่ายจัดงานประชุมวิชาการระดับชาติฯ ครั้งนี้

- ขอขอบพระคุณหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งผู้เข้าร่วมประชุม ผู้สนใจ ขอขอบคุณหน่วยงานทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ขอขอบคุณคณะกรรมการฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะทำงานทุกส่วนและผู้เกี่ยวข้องที่ช่วยให้ การประชุมวิชาการระดับชาติฯ ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง)

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ครั้งที่ 2
Proceedings of the National Research Conference. Northern College, Tak.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้องนำเสนอผลงาน

กลุ่ม	ห้อง	รายชื่อ
สังคมศาสตร์	อ201	ดร.รัตนา เจริญศรี ดร.ประกอบ คงยะมาศ
มนุษยศาสตร์	อ202	ดร.เปรมจิต มอร์ชิง ดร.จิตติมน ฉัตรจรัสรัตน์
	อ205	ดร.สมใจ มณีวงษ์ ดร.ศศิรดา แพงไทย
	อ206	ดร.วิรัตน์ ฉัตรวิโรจน์ ดร.ชีวิน อ่อนละอ
บริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์	อ209	ดร.เผด็จ ทุกข์สุญ ดร.กันตภณ หลอดโสภา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อ210	ผศ.ดร.อัจฉรา ดลวิทยาคูณ ดร.จักรกฤษณ์ เคลือบวัง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”
รายชื่อผลงานวิจัยนำเสนอรูปแบบบรรยาย (Oral Presentation)

หัวเรื่อง : Social Sciences (สังคมศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
SC-01	ดร.ตะวัน วาทกิจ	ภาพลักษณ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนาต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่	1
SC-02	ดร.พัฒนา หมวกยอด	การศึกษาพฤติกรรมพอเพียงบางประการ ของเยาวชน: พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน	6
SC-03	นางสาวอินทอร ดีวังทอง	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1	12
SC-04	นายปฐมพงษ์ ธรรมลังกา	การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบ้านตาก ยาง	19
SC-05	นางสาวอรทัย ใจใส	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก	24
SC-06	นางสาวสุภารัตน์ ช่างบุญดี	การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของ โรงเรียนบ้านดงซ่อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1	31

หัวเรื่อง : Humanities (มนุษยศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
HU-01	นางสาวศิริพร เรืองสมบัติ	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	35
HU-02	นายเจษฎา ประทุมมา	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ในวิชาดนตรีสากลปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	39
HU-03	ดร.จิตติมน ฉัตรจรัสรัตน์	การนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	44
HU-04	นางสาวกรรณิการ์ ปัญญาดี	ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	49
HU-05	นางวิณา ทวีนนท์	การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนอนุเจตภาษาอังกฤษ โดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	54
HU-06	นางสาวจุฑารัตน์ ดวงเทียน	การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำร่า ประกอบเพลงคำนิยม 12 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	62
HU-07	ผศ.ไทยโรจน์ พวงมณี	การศึกษารูปแบบการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอลำปาง จังหวัดเลย สู่ความเป็นเลิศทางศิลปะและการออกแบบ	67
HU-08	นายกษิตศ ตีวังทอง	ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสว่าง เสา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1	76
HU-09	นางสาวสุธิดา อินทรเกษตร	ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนในสังกัดเทศบาล เมืองตาก จังหวัดตาก	82
HU-10	นางสาวประกายรุ่ง อุดมเกตุ	การศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอมองตาก กลุ่มจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1	88

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หัวเรื่อง : Humanities (มนุษยศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
HU-11	นางสาววรรณ แสงกล้า	การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1	93
HU-12	นางวารินทร์ คำตา	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน บ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1	99
HU-13	นางสุมาลี หลวงไชยคำ	การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอ เมืองตาก จังหวัดตาก	105
HU-14	นางสาวชฎาพร เมืองครอง	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาอำเภอวัง เจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1	110
HU-15	นางสาวมนต์ธัญ ด้เดชาด	การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1	115
HU-16	นางสาวปภาวรินทร์ เทพอินทร์	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1	121
HU-17	นางจันทร์จิรา คำหอม	การบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ประถมศึกษาในตำบลล้อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 2	125
HU-18	นางสาวสุชาดา ปงเทพ	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก	130
HU-19	นางสาวจริยา น้อยเรือน	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชน บ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1	136
HU-20	นางมนต์ทิพย์ รัตมี	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชน บ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2	141

หัวเรื่อง : Humanities (มนุษยศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
HU-21	นางเปล่งฉวี ช่างเงิน	การดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	145
HU-22	นางสาวชวลักษณ์ วงศ์พิทักษ์	การดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอัมผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38	150
HU-23	นางเอมอร ดาลี	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	154
HU-24	นางเกศินี เรืองพิพัฒน์พันธุ์	การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3	158
HU-25	นางกุลรดา จอมแก้ว	การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	164
HU-26	นางสาวชรินทร์พร บุญน้อย	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	169
HU-27	นายฤทธิเดช สายสุด	การบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขานักเรียนโรงเรียนบ้านกุ่มน้อย โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	173
HU-28	นางวรรณภา จันทรวงศ์	การส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านก้อทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	177
HU-29	นางพรรษา เจริญสิน	การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	181

หัวเรื่อง : Business and Economics (บริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
BA-01	นายเฉลิมวุฒิ โชคชัยวัฒนากุล	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนสายอาชีพ กรณีศึกษา จังหวัดตาก	185
BA-02	นางสาวอรุมา ฉวีทอง	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพัน ต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก	192
BA-03	นางสาวกมลรัตน์ อิวาที	การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสายแวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1	199
BA-04	นางสาววิวรรธนี ยอดโปร่ง	ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวน หมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2	206
BA-05	นางสมหมาย ศิริบุญรอด	การบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง อำเภอ อัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	211
BA-06	นายสมพงษ์ แสนวัน	การบริหารงานพัสดุโรงเรียนบ้านแม่กลองใหม่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	216
BA-07	พันตรี ชัยฤกษ์ มีขำนะ	ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกใช้เชื้อเพลิง แก๊ส LPG ของผู้ใช้รถยนต์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก	220
BA-08	นางสาวอัมพรรัตน์ กาวินา	แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาด ของโรงเรียนเอกชน ใน จังหวัดตาก	224
BA-09	นางสาววันเพ็ญ ภราดรวิสุทธิ	แนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในเขตอำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก	231

หัวเรื่อง : Sciences and Technology (วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
ST-01	นางสาวณัฐชา บุญเป้า	การลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของโต๊ะถอดชิ้นงาน กรณีศึกษา แผนก Baking ของบริษัท ไดอะ เรซิบอน (ไทยแลนด์) จำกัด	238
ST-02	นางสาวปาริชาติ ทิพย์นวล	สร้างความปลอดภัยโดยใช้ “ป้ายไฟ LED” ลดอุบัติเหตุในการใช้ยานพาหนะในงานก่อสร้าง	242
ST-03	นางสาวจินดา เสถียรจุกิจานนท์	ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของ สหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์ที่ 1 - 10	246
ST-04	นายอนุชิต มูลดับ	การศึกษาการนำแก๊สชีวภาพมาใช้ในโรงโพลีคลิฟท์	251
ST-05	นางสาวทิพย์หทัย ทดเพชร	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียน บ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1	255

รายชื่อผลงานวิจัยนำเสนอรูปแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

หัวเรื่อง : Social Sciences (สังคมศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
SC-01	นางสาวบุญรักษา เมืองชีว	รูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี	260
SC-02	นางสาวศิริประภา ไชยชนะ	การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก	265
SC-03	นายณพล ชยานนท์ภักดี	การสืบทอดโบราณสถาน โบราณวัตถุของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก	269
SC-04	ดร.กณวรรณ อุ่นจันทร์	ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร	273
SC-05	ดร. ดิเรก ถึงฝั่ง	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก	279
SC-06	ดร.วัชรพล จิตตอภาวงศ์	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	282
SC-07	นายยุทธ จีนา	พุทธโภชนาการ : การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	287
SC-08	ดร. เอกอนันต์ ณ เชียงใหม่	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก	292
SC-09	นางสาวจิณัฐตา สุวรรณร่อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2557-2559) เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อ. เมือง จ. ตาก	296
SC-10	นางสาววิรัตน์ อัครารักษ์	ความพึงพอใจต่อบทบาทด้านการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก	301

หัวเรื่อง : Social Sciences (สังคมศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
SC-11	นายณรงค์ กระจำนพิศ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : ประชาชนตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก	307
SC-12	นายเกรียงไกร สุขเมือง	บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง : กรณีศึกษาหมู่บ้านวังผา จังหวัดตาก	311
SC-13	นางสาวพรพรรณ อิมพิทักษ์	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพในเขต อำเภอเมือง จังหวัดตาก	314
SC-14	นางกานแก้ว ปัญญาไทย	การศึกษาการบริหารงานระบบสาธารณูปโภคด้านการ ประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก	318
SC-15	นายวีระ เชื้อสุจริตไพบูลย์	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ของประชาชนในพื้นที่อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่	323
SC-16	นางอรุณ อุตสม	การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศูนย์การแพทย์ทางเลือกชุมชน อำเภอสรรค จังหวัดเชียงใหม่	329
SC-17	นายสุข บุปผา	ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาล ตำบลไม้แก่น อำเภอเมือง จังหวัดตาก	335
SC-18	นายอริพันธ์ วิไลลักษณ์	การนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไปปฏิบัติของ เทศบาลเมืองตาก อำเภอเมือง จังหวัดตาก	341
SC-19	นางสาวศลิษา ธีรานนท์ นายประกาศิต โสภณจรัสกุล	พฤติกรรม และทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มา ท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวใน กรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557	342
SC-20	นายธรรพล สิทธิคงตั้ง	การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการ บริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วน ตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่	350

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หัวเรื่อง : Social Sciences (สังคมศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
SC-21	นางสาววิลิตา อินเทพ	การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่	356
SC-22	นายประกาศิต โสภณจรัสกุล	วิธีชนบทกับการท่องเที่ยวภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย	361
SC-23	นางสาวศลิษา ธีรานนท์ นายประกาศิต โสภณจรัสกุล	ถนนคนเดิน: กิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์สร้างรายได้พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น	365
SC-24	นางสาวจิราภรณ์ สายปาน	การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก	369
SC-25	นายวศิน อันไชยยะ	สาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก	376
SC-26	นางสาวเนตรนภา ศรีเอี่ยม ดร.อัญชลี มีมุข ดร.สมดุลย์ คำทองสุข	การศึกษากระบวนการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร	381
SC-27	นายวรคิด สุริคำ ดร.อัญชลี มีมุข	การศึกษารูปแบบการสร้างความปลอดภัยตามถนนหนทางโดยใชหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก	382
SC-28	นายเจตนิพัทธ์ พงศ์จักรภัทร ดร.อัญชลี มีมุข	การศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก	383
SC-29	นางรุ่งทิพา จันทะประภา ดร.อัญชลี มีมุข ชูเกียรติ รอดวงษ์	ศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพราษฎรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร	384
SC-30	นางสาวอลญา คำบัว ดร.อัญชลี มีมุข สมล ชิตสกุล	การรับรู้ของประชาชนต่อกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพี อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร	385
SC-31	พันจ่าเอกสังคม แจ่มหม้อ ดร.อัญชลี มีมุข	การรับรู้ของประชาชนต่อการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีเป็นเทศบาลเมืองโกสัมพี อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร	386

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หัวเรื่อง : Humanities (มนุษยศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
HU-01	นางศตพร บุรณ์เจริญ	ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี	387
HU-02	นางสาวกชณิศา มาลี	ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	392
HU-03	นางณัฏฐชุตตา จอมแก้ว	ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนาการคิดเชิงมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	400
HU-04	นางสาววรัญญา ถาหมี	ผลการใช้ชุดกิจกรรมการทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	406
HU-05	นางสาวกรรณิกา จันสายทอง	แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1	412
HU-06	นางสาวนันทนาวรรณ นันวิตา	การส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้คำศัพท์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	418
HU-07	นางสาวธิติพร พัฒนาไพรวัลย์	การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6	423
HU-08	นายพีระพงศ์ พัฒนาไพรวัลย์	ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่	429
HU-09	Nantanawan Nanwita	The Study of Grammatical Errors in Thai EFL Students Writing of the First Year Students of Northern College, Tak	437

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หัวเรื่อง : Humanities (มนุษยศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
HU-10	นางพวงมณี สุจริตไพบูลย์	การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่	445
HU-11	นางประภารัตน์ ชื่นชูไพร	การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาแม่จาง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	453
HU-12	นายสวัสดิ์ ลุสุข	การศึกษาความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษา ที่สามของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก	459
HU-13	ดร.ศศิธดา แพงไทย	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	464
HU-14	ดร.สมใจ มณีวงษ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษา ชั้นเรียน (Lesson Study) สู่การปฏิบัติ โรงเรียนคูคำพิทยา สรรพ	467
HU-15	นายสวัสดิ์ ลุสุข	การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการ เรียนรู้แบบยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา	472
HU-16	ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	478
HU-17	นายสรณสิริ นาคสีบวงส์	การพัฒนาแบบแผนการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6	484
HU-18	พระครูใบฎีการุ่งโรจน์ กอลหลวง	แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	490
HU-19	พระธาดาพงศ์ ปิงเมือง	หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม	495

หัวเรื่อง : Humanities (มนุษยศาสตร์)
วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559
ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
HU-20	พระวีรพล ชุมภูเครือ	การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต2	498
HU-21	พระครูชัยการโกวิท	การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ที่มีประสิทธิผล วัดบ้านโป่งเทวี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	502
HU-22	นางสาวศิริวรรณ เพชรเลิศ	การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิค คำถามหมวกความคิดหกใบ	506
HU-23	นายไพรินทร์ บุหลัน	ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ประกอบการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1-3	512
HU-24	นางพวงพิศ เรืองศิริกุล	ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของครูผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำปาง เขต 1	513
HU-25	นายไพรินทร์ บุหลัน	การศึกษามูลค่าการสอน เรื่อง ทฤษฎีพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัยโดยใช้วิธีการสะท้อนคิด ในรายวิชาจิตวิทยา พัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	515

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หัวเรื่อง : Business and Economics (บริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
BA-01	นางน้ำฝน คงสกุล	การเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก	516
BA-02	นายวีรพงษ์ สุทวาท นายบุญส่ง บุญประมุข	ความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก	522
BA-03	นายกิตติกวิทย์ เมฆฉาย	ความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลวังหิน จังหวัดตาก	530
BA-04	นางสาวศลิษา อีรานนท์	พฤติกรรม และทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557	531
BA-05	นางสาวปริยาณูช เอี่ยมศิริวงศ์	การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ไส้เมี่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตาก	540
BA-06	นางสาวกัญรัตน์ แยมหมื่นอาจ	ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก	544
BA-07	นายภูมินทร์ แจ่มเหมือน นางสาวสุภาวดี อยู่สุภาพ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริการผู้ป่วย โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	550
BA-08	นางสาวพิมพ์พิน คำเพ็ง นายนิคม คงมี	แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก	556
BA-09	พระครูปลัดธวัชชัย สังขนิชฐานนท์	ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ	563
BA-10	นางสุนันฐา วงศ์การณ์ นางสาวกานต์ศิริ เจริญสุข	การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อประกอบการบริหารศูนย์จำหน่ายอิสระ คามิโอบรา ตาก	568

หัวเรื่อง : Business and Economics (บริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
BA-11	นายกิตติกวินท์ เมฆฉาย	การศึกษาความต้องการและแนวทางในการลงทุน ดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟรนไชส์ ในอำเภอแม่สอด จังหวัด ตาก	576
BA-12	จำสับเอกพิเชฐ ดั่งมูล	ศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตา มหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี	580
BA-13	นายวีรพงษ์ สุทวัน	การศึกษาคำแนะนำความรู้การแพทย์แผนไทย และอัตรา ผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การ เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การวางแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก	588
BA-14	นายกวีพัฒน์ ยารังสี	การบริหารจัดการกองทุนบ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2ตำบล คือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา	598
BA-15	นางสาววัชรีย์ ทรัพย์กระจ่าง นายกิตติกวินท์ เมฆฉาย	ความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับ การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัด ตาก	604
BA-16	นางทิพาพร มณฑาทิพย์ นางสาวอรพรรณ ใจเสีสุ	ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบัญชี ธนาคารกรุงไทย จังหวัดตาก	609
BA-17	ผศ.ดร.วรรณวิภา ไตลังคะ	ตัวแบบการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน	610
BA-18	ผศ.ดร.ชูชีพ เปียดนอก	การจัดการระบบสาธารณสุขชายแดน ประเทศไทยด้านจังหวัดตาก	614
BA-19	นางสาวจันทร์นิภา ทิพาคำ นางสาวร่ำแพน ช้างเนียม	แนวทางการจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกล้วยน้ำว้าอบแห้งใน จังหวัดตาก	620
BA-20	นางสาววิชุดา มูลวงษ์	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อใน คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	621

หัวเรื่อง : Sciences and Technology (วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

วันที่ : 28 พฤษภาคม 2559

ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ลำดับ	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่องานวิจัย	หน้า
ST-01	นายสวัสดิ์ ยุคะลัง	การสร้าง Sphere Gaps แนวตั้ง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 50, 75 และ 100 เซนติเมตร	625
ST -02	นายพงศกร สุรินทร์	การออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบงานเชื่อม	632
ST -03	กชภู จันทรแสวง ว่าที่ ร.ต.หญิง ชุติมา อะโสตนุรธุดา เข่งยี่	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์ ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น	637
ST -04	ดร.อิสรา ตุงตระกูล นางสาววลีรัตน์ ภมรพล นางสาวอรุณศรี เอกวิทย์โยภาส	การพัฒนาต้นแบบชุมชนเข้มแข็งโดยบูรณาการหลักการสิ่งแวดล้อมศึกษาและการดูแลสุขภาพตนเอง	642
ST -05	นายอนันต์ศักดิ์ ดาวโคกสูง นายเลอชัย อินทสุตร	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ชาวเขาเผ่าอาข่า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	644
ST -06	นางสาวสาวิตรี จงจิตกลาง นายอภิชาติ บุญยกิจ	คุณภาพน้ำในลำห้วยหลวงบริเวณแพหาลา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี	645
ST-07	นางสาวอรุณศรี เอกวิทย์โยภาส	Causal Relationship Model of Community Strength	646
ST-08	นายเลอชัย อินทสุตร	รูปแบบสิ่งแวดล้อมศึกษาและจิตลักษณะตามสถานการณ์ บนพื้นฐานของแรงบันดาลใจการมีจิตสำนึกสาธารณะที่มีผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม	652

ภาคบรรยาย

ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่

The Image of Undergraduate students in Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna in the Perception of Chiang-Mai Residents

ตะวัน วาทกิจ¹ ปัทมพงศ์ ดวงสะเก็ด² ประภัสสร จินตา³ ภณทิลา คามามูล⁴

Tawan Watakit¹ Pattamapong Duangsaket² Prapussarn Jinata³ Panthila Kummamoon⁴

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนชาวเชียงใหม่ จำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามนี้มีการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา ที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 มีการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล คือ ค่าร้อยละ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท และสำเร็จ การศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษา สำหรับภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ พบว่า ชาวเชียงใหม่รับรู้ว่าเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนทาง เดียว (One-way ANOVA) พบว่า ชาวเชียงใหม่รับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ แตกต่างกับการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่ไม่แตกต่างกับการรับรู้ ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายในการศึกษานี้มุ่งตรวจสอบระดับการรับรู้ของชาว เชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจเท่านั้น ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่สถาบันการศึกษาใน การส่งเสริมภาพลักษณ์ของนักศึกษาในสถาบันของตนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์ การรับรู้ นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ABSTRACT

The purposed of this research is study the levels of perception of Chiang-Mai people about the image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai. The sample in this research was 400 Chiang Mai residents in February, 2015 were collected. The questionnaires were used to collect the data, divided into two parts: The questionnaires consisted of five-level of rating scale. The validity was tested by Items Object Congruence (IOC) which higher than 0.60 and also reliability tested with Cronbach's alpha coefficient with 0.95 as the result for overall questionnaires. The statistics used to analyze the personal information was percentage. The results showed that Chiang Mai residents which be surveyed, most of them were female, aged between 25-30 years-old, the salaries between 15,000-25,000 THB. Moreover, almost of them came from the other institutions which were not the compared universities in this study. The image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai province in perspective of Chiang Mai residents was the highest score in the hands-on graduates and when examined by one-way analysis of variance (One-way ANOVA). This study showed that Chiang-Mai residents perceived image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai was different with the perceived image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University with statistically significant at .01 but it wasn't different with the perceived image of undergraduate students, Faculty of Business Administration, Maejo University However, the study aimed to exam the level of perceived image in undergraduate students, Faculty of Business Administration in the context of Chiang Mai Residents only, not academic comparison. Thus, this data will be the feedback to Universities for promoting the image of their undergraduate students for public well-known.

Keywords : Image Perception Undergraduate students

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ E-mail: dr.tawan@hotmail.com

² นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

³ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

⁴ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

บทนำ

จากนโยบายของรัฐบาลไทยที่มุ่งพัฒนาประเทศสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและสมรรถนะสูง โดยองค์กรที่ทำหน้าที่โดยตรงในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับสังคมก็คือ สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีความสำคัญในการจัดเตรียมความพร้อมของนิสิตนักศึกษาให้ตอบโจทย์หรือสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในด้านยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศ รวมถึงรองรับความต้องการแรงงานฝีมือในภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

นักศึกษาในระดับปริญญาตรีจึงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เพราะนักศึกษาจะนำความรู้ที่ได้รับจากสถาบันการศึกษาไปพัฒนาองค์กรในอนาคต โดยปัจจุบันจำนวนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละสถาบันมีจำนวนมาก ผู้ประกอบการหรือองค์กรต่างๆ จึงมีตัวเลือกจำนวนมากในการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาเข้าทำงาน โดยมีการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติผู้รับสมัครที่สูงขึ้น แต่มีตำแหน่งงานที่รองรับในปริมาณที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) ที่ได้รับว่า สถานภาพการทำงานของบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2556 พบว่า มีบัณฑิตระดับปริญญาตรีจำนวนถึง ร้อยละ 24 จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดทั่วประเทศที่ยังไม่มีงานทำและไม่ได้ศึกษาต่อ ซึ่งสะท้อนถึงสภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสภาพความเป็นจริงของตลาดแรงงานที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากกว่าความต้องการในตลาดแรงงาน

การสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร (Corporate Image) เป็นสิ่งสำคัญมากตามหลักการตลาดและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงมีความสัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่จากการทบทวนวรรณกรรมย้อนหลัง 10 ปี จากงานวิจัยภายในประเทศ กลับไม่มีงานวิจัยด้านภาพลักษณ์ของนักศึกษา คณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ต่อการรับรู้ของภาคประชาชนแม้แต่งานวิจัยเดียว ซึ่งงานวิจัยที่ใกล้เคียงที่สุดก็ผ่านมาแล้วถึง 5 ปี คือ ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในทัศนะประชาชนจังหวัดปทุมธานี ซึ่งก็เป็นงานวิจัยที่มีความแตกต่างทั้งเชิงภูมิศาสตร์ กลุ่มประชากร และสถาบันการศึกษา (นุชนารถ อินทโรจน์, มนตรี ภูวนพคุณดี และนิตยา คำภักดี, 2553)

ดังนั้น การที่จะรับรู้ทัศนะของประชาชนชาวเชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ จึงเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วนที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ จะได้รับข้อเสนอแนะจากประชาชนในท้องถิ่น และได้รับรู้ทัศนะของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ในปัจจุบันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ ในการรับรู้ของชาวเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

คุณากร สีสต์ (2554). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในทรรศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการเปิดรับข่าวสารมหาวิทยาลัย เปรียบเทียบภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยพายัพ และสื่อที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยพบว่าภาพลักษณ์ของ 3 มหาวิทยาลัยในด้านหลักสูตรและการจัดการศึกษา คุณภาพบัณฑิต การวิจัยและนวัตกรรม การบริหารวิชาการ การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและภาพรวม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีภาพลักษณ์อยู่ในระดับดีที่สุดด้านการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีภาพลักษณ์

อัจฉราพร แปลงมาลัย (2552). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปางในมุมมองของนักเรียน ในเมืองลำปาง การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปางในมุมมองของนักเรียนในเมืองลำปาง โดยประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในเขตเทศบาลเมือง ลำปาง กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 372 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเฉลี่ย โดยพบว่าผู้เปิดรับข้อมูลข่าวสารของนักเรียนในเมืองลำปางเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง รับรู้จากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และจากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปางพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยกับด้านคุณสมบัติ ด้านคุณประโยชน์ ด้านคุณค่า ด้านวัฒนธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านผู้ใช้

สุดจินดา ดังกอง (2551). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง การศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางของประชาชนในจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางของประชาชนในจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง โดยพบว่าทัศนคติของประชาชนต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในภาพรวม มีทัศนคติในระดับปานกลาง โดยทัศนคติที่เป็นเชิงบวกสูงที่สุดคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นสถาบันที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ยุทธภูมิ สุวรรณเวช (2551). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในทัศนะของสถานประกอบการ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพบว่าเมื่อศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มั่นคง น่าเชื่อถือ และมีชื่อเสียง และมีนักศึกษาที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในวัยกลางคน ทั้งในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stages Sampling) เริ่มต้นโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) หลังจากนั้นใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างก่อนว่า (1) ท่านมีอายุอยู่ในช่วงใด และ (2) ท่านมีที่อยู่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ และพักอาศัยมาแล้วเกินกว่า 8 ปีหรือไม่ หากคำตอบ คือ มีที่พักอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่มากกว่าหรือเท่ากับ 8 ปี และมีอายุระหว่าง 25 – 59 ปี จึงดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 2 ตอน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล และ (2) ข้อมูลด้านการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามนี้มีการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Items Object Congruence) ที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 มีการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งหมด (Cronbach's alpha coefficients) เท่ากับ 0.95 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่เก็บจริง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ขั้นตอน คือ (1) แจกแบบสอบถามฉบับทดลองเพื่อตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่น จำนวน 100 ชุด และ (2) แจกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แก่กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวเชียงใหม่ที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมืองหรือนอกเขตอำเภอเมืองที่อาศัยมานานกว่าหรือเท่ากับ 8 ปี และมีอายุระหว่าง 25-59 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 400 ชุด หลังจากนั้นตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ และใช้สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนชาวเชียงใหม่ ที่มีต่อภาพลักษณ์นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนชาวเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล และ (2) ข้อมูลด้านการรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล คือ ค่าร้อยละ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54 และเป็นเพศชาย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46 โดยมีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 อายุ 41-50 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 และช่วงอายุ 51-59 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 สำหรับระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมามีระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 และมีระดับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.75 รองลงมา คือ รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้ระหว่าง 25,001 - 50,000 บาท และรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป โดยมีจำนวน 138, 48 และ 23 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 34.50, 12.00 และ 5.75 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอื่นๆ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมา คือ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีจำนวน 109, 66, 40 และ 29 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 27.20, 16.50, 10.00 และ 7.20 ตามลำดับ สำหรับการรับรู้คุณลักษณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating-scale) พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ รายด้านสามอันดับที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.69) การเป็นที่ยอมรับด้านนวัตกรรมและส่งผ่านความรู้สู่ชุมชน ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.72) และสามารถเป็นที่พึ่งพาของชุมชน ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.68) และเมื่อวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า รากที่สองของค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (MS between Group) คือ 562.453 และรากที่สองของค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนภายในกลุ่ม (MS within Group) คือ 65.110 โดยมีค่า F เท่ากับ 8.638 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ซึ่งกล่าวได้ว่า ภาพลักษณ์นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ในมหาวิทยาลัยต่างๆมีความแตกต่างกันตามการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบแบบจับคู่พหุคูณ (Post-hoc multiple comparison) พบว่า ชาวเชียงใหม่รับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ($\bar{x} = 62.20$, S.D. = 8.74) แตกต่างกับการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{x} = 64.13$, S.D. = 8.95) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่ไม่แตกต่างกับการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ($\bar{x} = 61.90$, S.D. = 9.15) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 และตารางที่ 3

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 1 คะแนนรวมการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ ที่มีต่อภาพลักษณ์นักศึกษาในระดับปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจ

ชื่อสถาบัน	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std. Deviation)	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	64.13	8.95	35.00	80.00
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เชียงใหม่	62.20	8.74	34.00	80.00
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	61.09	9.15	36.00	80.00

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ความแปรปรวน	ผลบวกของ คะแนนเบี่ยงเบน ยกกำลังสอง (SS)	องศาอิสระ (df)	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1124.907	2	562.453	8.638	.000
ภายในกลุ่ม	25848.771	397	65.110		
รวม	26973.678	399			

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบแบบจับคู่พหุคูณ (Post-hoc multiple comparison)

Multiple Comparisons				
Scheffe				
ภาพลักษณ์นักศึกษา (I)	ภาพลักษณ์นักศึกษา กลุ่มเปรียบเทียบ (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล เชียงใหม่	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1.01500	.64442	.393
	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	-1.93450 [*]	.64442	.000

สรุปและอภิปรายผล

จากข้อมูลของชาวเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 25 – 59 ปี จำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนั้น พบว่า คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ การเป็นที่ยอมรับด้านนวัตกรรมและส่งผ่านความรู้สู่ชุมชน และการเป็นที่พึ่งของชุมชน โดยคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เมื่อนำภาพลักษณ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ไปทดสอบความแตกต่างด้วยความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า การรับรู้ของชาวเชียงใหม่ที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ยังมีความแตกต่างกับนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับภาพลักษณ์นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้เป็นการรับรู้ภาพลักษณ์นักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจตามการรับรู้ชาวเชียงใหม่ ที่มีอายุระหว่าง 25 – 59 ปี จำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เท่านั้น ไม่ใช่การเปรียบเทียบด้านวิชาการหรือความสามารถของนักศึกษา ดังนั้น คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจึงควรนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงภาพลักษณ์ของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจให้เป็นที่รับรู้ของชาวเชียงใหม่ให้มากขึ้น โดยเน้นส่งเสริมภาพลักษณ์ที่เด่นชัดใน 3 ด้านที่มีคะแนนสูง คือ การเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ การเป็นที่ยอมรับด้านนวัตกรรมและส่งผ่านความรู้สู่ชุมชน และการเป็นที่พึ่งของชุมชน ให้ประจักษ์ชัดยิ่งขึ้น และพัฒนาด้านอื่นๆที่ยังมีคะแนนการรับรู้ต่ำให้ประชาชนชาวเชียงใหม่ได้รับรู้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อการรับรู้ของชาวเชียงใหม่ ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากโครงการยกระดับปริญญานิพนธ์เป็นงานวิจัยตีพิมพ์งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ปี 2558 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และขอกราบขอพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการให้กำลังใจ ตลอดจนให้คำแนะนำที่ดีจนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). ระบบภาวะการมีงานทำของบัณฑิต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.job.mua.go.th/codes/index.php> (วันที่สืบค้นข้อมูล 16 มกราคม 2558).
- คุณากร สีสด. (2554). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในทศวรรษของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จารุมาศ มิ่งแก้ว และดวงฤดี อุทัยหอม. (2556). การสำรวจภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่. เอกสารประกอบการประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย. หน้า 48-58.
- นุชนารถ อินทโรจน์, มนต์รี ภูวนพคุณดี และนิติยา คำภักดี. (2553). ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในทัศนะประชาชนจังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี : เอกสารงานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยุทธภูมิ สุวรรณเวช. (2551). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในทัศนะของสถานประกอบการ. กรุงเทพฯ : เอกสารรายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพรักหวานกราฟฟิค.
- สุดจินดา ดังก่อ. (2551). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรบัณฑิต เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉราพร แปลงมัลย์. (2552). ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปางในมุมมองของนักเรียน ในเมืองลำปาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาพฤติกรรมพอเพียงบางประการของเยาวชน: พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน
The Study of Some Sufficiency Behavior of Youths: Energy Conservation Behavior

พินนภา หมวยยอ¹ หทัยพร อภิวงค์งาม² นันทิพัฒน์ สุริยะสา² จูติ อภิมุขเจริญ² และ ธวัช อภิยะกันทะกุล²
Pinnapa Muakyod Hathaipat Apiwong-ngam Nantipat Suriyasa Thiti Apimookjaroen and Thawa Apiyagunthakul

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน และเพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จำแนกตามข้อมูลภูมิหลัง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง และแบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า 1) เยาวชนมีระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับน้อย 2) เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เยาวชนที่เรียนอยู่ต่างคณะวิชา มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) เยาวชนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5) เยาวชนที่กำลังเรียนในชั้นปีที่ต่างกัน มีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน พฤติกรรมพอเพียง เยาวชน

Abstract

The objectives of this research were to study the sufficiency behavior in part energy conservation behavior and to compare the energy conservation behavior of Youths, classified by background data. The sampling groups of youths were undergraduate students from Rajamangala University of Technology Lanna (RMUTL) in Chiangmai, which were selected by multi-stage random sampling, amounting in 400 students. The research instruments were the background characteristic questionnaire and the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior questionnaire. The data analysis was done by utilizing descriptive statistics, t-test at 0.05 level of statistical significance, and One way Analysis of Variance (One-Way Anova). The results were as follows 1) the youths had the score level about the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior at a low level. 2) the youths in different genders had no significant differences in the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior. 3) the youths who were in different faculties had significant differences in the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior. 4) the youths who were in different academic groups had the significant differences in the sufficiency behaviors in part of energy conservation behavior.

Keywords : energy conservation behavior, sufficiency behavior, youths

บทนำ

ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายซึ่งสรุปได้ว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ดังนั้น ในแง่ของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงดังกล่าว ย่อมประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลายพฤติกรรม พฤติกรรมหนึ่งในพฤติกรรมพอเพียงนี้คือ พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน อันเป็นพฤติกรรมในกลุ่มพฤติกรรมกรบริโภคอย่างพอเพียง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบด้านความพอประมาณ ในมิติของความพอประมาณด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงานเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยแหล่งพลังงานที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำกัด แต่จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น การใช้พลังงานในอนาคตก็จะเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องพึ่งพาพลังงานสำหรับการพัฒนาประเทศ

¹ อ.ดร. อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ E-mail : Aj.pinnapa@gmail.com โทรศัพท์ 0 966 429 987

² นักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

โดยเฉพาะความต้องการพลังงานไฟฟ้าของประเทศที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงต้องพยายามผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการด้วยการผลิตไฟฟ้าภายในประเทศและต้องนำเข้าเชื้อเพลิงและพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อให้เพียงพอต่อการต้องการของประชาชน โดยประเทศไทยต้องพึ่งพิงพลังงานจากต่างประเทศอยู่ในระดับสูงด้วยการรับซื้อจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก (แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558 กระทรวงพลังงาน: 26)

แม้จากการศึกษาพบว่าปัญหาความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นของประเทศเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรและความก้าวหน้าและการเจริญเติบโตของภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมของประเทศ แต่ถ้ามองให้ลึกซึ้งแล้ว สาเหตุของปัญหาการเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้ไฟฟ้าเกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น อีกทั้งการใช้พลังงานในขั้นตอนต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม มนุษย์จึงต้องเรียนรู้วิธีการใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้มีพลังงานเพียงพอสำหรับการวางแผนใช้ในอนาคต สำหรับในกลุ่มเยาวชนแล้ว จัดว่าเป็นเป็นกลุ่มที่เป็นผู้ใช้ไฟฟ้าในอาคารและสำนักงาน ซึ่งสามารถเข้ามามีส่วนช่วยลดการใช้พลังงานดังกล่าวได้ หากมีการรณรงค์เอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการบริโภคพลังงาน เป็นผู้มีการบริโภคพลังงานอย่างพอประมาณ ซึ่งก็คือ การมีพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานนั่นเอง

การปฏิบัติตนให้มีการอนุรักษ์พลังงานในชีวิตประจำวัน จึงนับเป็นพฤติกรรมพอเพียงอันสำคัญประการหนึ่ง ที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในเยาวชนของประเทศ จากความสำคัญดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ควรต้องศึกษาพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน และเปรียบเทียบพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง ผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปสู่การวางแผนทางในการกำหนดนโยบายและปรับปรุง พัฒนาพฤติกรรมอนุรักษ์พลังงานของเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จำแนกตามข้อมูลภูมิหลัง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. พฤติกรรมพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2517 (จิตาภา. 2551: 15) เป็นต้นมา พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมีพอกินพอมีพอใช้ของคนส่วนใหญ่โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงคุณมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติชาวประชาชนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ และการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดเป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่าเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2548)

1.2 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549: 4) ได้อธิบายไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับมีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติระงับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี

1.3 องค์ประกอบและหลักการพิจารณาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2547) ได้รวบรวมนำเสนอเป็นหลักการ และเป็นที่ยึดมั่นในลักษณะ “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” กล่าวอีกนัยหนึ่ง การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบวางแผน การตัดสินใจและการกระทำโดยมีหลักการพิจารณาอยู่ 5 ส่วน (กรมการพัฒนาชุมชน. 2550) ดังนี้ 1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา 2) คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน 3) คำนึงถึงความพอเพียงต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กันคือ 3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ 3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล 4) เงื่อนไข การตัดสินใจการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือ 4.1 ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ 4.2 คุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต 5) แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปริยานุช พิบูลสรารุช (2552: 37) ยังได้ยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ คือ พึ่งตนเองได้ ใช้จ่ายหรือใช้ของอย่างประหยัด ใช้ชีวิตอย่างประมาณตน คิดหรือวางแผนอย่างรอบคอบ ไม่ประมาท เพื่อทางเลือกสำรอง 2) ด้านจิตใจ คือ รู้ผิดชอบชั่วดี ละอายต่อการทำความชั่ว เข้าใจชีวิตและโลกตามเป็นจริง มีจิตสาธารณะ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก 3) ด้านสังคม คือ เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด พื้นฟูทรัพยากรให้มีอยู่และพอใช้อย่างยั่งยืน 5) ด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาเดิมที่มี โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อคนหมู่มาก

2. พฤติกรรมพอเพียงกับการอนุรักษ์พลังงาน

จากความหมายและองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้นจะเห็นว่าประกอบไปด้วยพฤติกรรมพอเพียงหลากหลายประการ แยกได้ตามมิติต่างๆ หากพิจารณาเฉพาะในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว จะเห็นว่าพฤติกรรมการใช้และจัดการอย่างฉลาด รอบคอบ คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นความหมายที่สอดคล้องกับความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งหมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ทั้งนี้ต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุดและจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย (นิวัติ เรืองพานิช. 2528: 4) ทั้งนี้ วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และชลิดา วสุวัต (2553: 10) ได้อธิบายถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติว่าแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ 1) สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ หรือทางชีวภูมิศาสตร์ ได้แก่ พืชพันธุ์ธรรมชาติต่างๆ สัตว์ป่า ป่าไม้ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่อยู่รอบตัวเราและมวลมนุษย์ และ 2) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ที่อาจเห็นหรือไม่เห็นได้ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ แร่ ธัญพืช ความร้อน แสงสว่าง ทัศนียภาพต่างๆ ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ และทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด ส่วนในแง่ของพลังงานนั้น จรวย บุญยุบล และคนอื่นๆ (2529: 33) กล่าวถึงพลังงานว่า “...พลังงานยังหมายถึงเชื้อเพลิงทุกชนิดที่ก่อให้เกิดงานอีกด้วย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ถ่านหิน ไฟฟ้า พลังน้ำ และแร่ต้นกำเนิดพลังงานนิวเคลียร์ เป็นต้น” จากความหมายดังกล่าวนี้ พลังงานจึงนับเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับ “พฤติกรรมอนุรักษ์พลังงาน” ก็คือ การรู้จักใช้ทรัพยากรพลังงานให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด ใช้ตามความจำเป็นอย่างสมเหตุสมผล (อัญวิสิฐ ปัทมจิตร์. 2555: 17) จากความหมายต่างๆ ข้างต้น ทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการอนุรักษ์พลังงานกับพฤติกรรมพอเพียง นั่นคือ ความหมายของการอนุรักษ์พลังงานมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นพฤติกรรมพอเพียงในองค์ประกอบด้านความพอประมาณในการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นเอง สำหรับเยาวชนนั้น การดำเนินชีวิตประจำวันส่วนใหญ่จะเป็นการใช้พลังงานภายในอาคารหรือภายในครัวเรือนมิใช่ภาคอุตสาหกรรม โดยพลังงานที่ถูกใช้ภายในอาคารที่สำคัญก็คือ ไฟฟ้า ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงเน้นศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานภายในอาคารที่มุ่งเน้นด้านการใช้ไฟฟ้าเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายครั้งนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร เป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ซึ่งมีการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีอยู่ใน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ จำนวน 10,195 คน (ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 6 มีนาคม 2556) และที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 โดยทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จำนวน 400 คน ประมาณค่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของยามานะ (ณรงค์ โพธิ์พฤษภาคม, 2551) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5 \%$

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้ 1) ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยอาศัยผลจากการทบทวนวรรณกรรม 3) พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง และแบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน 4) ติดต่อคณะและสาขาวิชาเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือ 5) นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย แล้วปรับปรุงจนได้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ 6) ทำการเก็บข้อมูลในนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวน 400 คน 7) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บข้อมูลตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 8) สรุปผลการวิจัย แล้วจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะภูมิหลังและแบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานเป็นแบบสอบถามที่นำมาจากลินดา เพ่งสุวรรณ(2550) มีจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามชุดนี้เมื่อนำไปทดลองใช้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าอาร์ (r) ตั้งแต่ 0.12-0.56 ค่าที (t) ตั้งแต่ 3.38-8.31 และค่าความเชื่อมั่นแบบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.78 และฉบับใช้จริงมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าอาร์ (r) ตั้งแต่ 0.22-0.60 ค่าความเชื่อมั่นแบบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.80

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในขั้นตอนของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และการเก็บข้อมูลวิจัย โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) รวมถึงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน (One-Way Anova) ในกรณีที่ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ LSD และทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และการวิเคราะห์อำนาจจำแนก (item-discrimination analysis) ด้วยการทดสอบค่า independent t-test

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัย

1. **ลักษณะทั่วไป** กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศชาย ร้อยละ 58.5 และเป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 41.5 เป็นนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือคณะวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 48.8 และ 44.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในสาขาวิชาบัญชี รองลงมาคือสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรมและวิศวกรรมเครื่องกล คิดเป็นร้อยละ 14.0 12.0 และ 10.0 และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีการศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 38.8

เมื่อพิจารณาแยกรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ เมื่อออกจากห้องเรียนหรือห้องประชุม ช่วยสำรวจและทำการปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าในห้อง (ข้อ 6) รองลงมาคือ ใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟต์ (ข้อ 5) และปิดไฟบางดวงในห้องเรียนในตำแหน่งที่ไม่จำเป็น (ข้อ 7) คิดเป็นร้อยละ 45.5, 42.3, และ 40.0 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนรวมของพฤติกรรมแยกรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยคือมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟต์ (ข้อ 5) พฤติกรรมเมื่อพบว่าหลอดไฟหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าเปิดอยู่ตามอาคารโดยไม่จำเป็น มักปิดหรือบอกเจ้าหน้าที่ดูแลอาคาร (ข้อ 2) และพฤติกรรมเมื่อมาถึงห้องเรียนก่อนเวลาเรียนมากกว่าครึ่งชั่วโมง มักจะเปิดเครื่องปรับอากาศในห้องเพื่อรอจนถึงเวลาเรียน (ข้อ 1) โดยมีค่าเฉลี่ย 2.062 2.095 และ 2.140 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน พบว่าเยาวชนมีอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.338)

2. **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล** การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบโจทย์วิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามข้อมูลภูมิหลัง โดยใช้สถิติอนุมาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = .490$, $\square = 2.352$ และ 2.318) เมื่อจำแนกตามคณะวิชาที่แตกต่างกัน พบว่า เยาวชนที่เรียนอยู่ในคณะวิชาต่างกันมีคะแนนพฤติกรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 1.699$)

ต่อมาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามสาขาวิชาที่แตกต่างกัน พบว่า เยาวชนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 4.070$) และทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน ด้วยวิธีจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparisons) ในกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

อีกทั้งได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา พบว่า เยาวชนที่กำลังเรียนในชั้นปีการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6.340$) และทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน ด้วยวิธีจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparisons) ในกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานระหว่างสาขาวิชา

ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมฯ	การบัญชี	วิศวกรรมไฟฟ้า	การตลาด	การจัดการบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ	วิศวกรรมอุตสาหการ	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์	วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์	ภาษาอังกฤษธุรกิจ	เซรามิก	วิศวกรรมเครื่องกล	ออกแบบภายใน	สารสนเทศ	ออกแบบผลิตภัณฑ์	ท่องเที่ยวและการโรงแรม	บริหารธุรกิจ	เทคโนโลยีศิลป์
วิศวกรรมโยธา	.1163	.050	.159	.750***	.036	.292	.405	.302	.336	.151	.539*	.321	.075	.586*	.253	.127
การบัญชี		.112	.003	.912***	.198	.455**	.568**	.465*	.498*	.313*	.376	.483	.238	.748**	.416***	.036
วิศวกรรมไฟฟ้า			.109	.799***	.086	.343*	.455*	.352	.386	.201	.489*	.371	.622	.636**	.303*	.077
การตลาด				.909***	.195	.452*	.565*	.452*	.495	.310	.380	.480	.234	.745**	.412*	.033
การจัดการฯ					.714***	.457*	.344	.447	.414	.599***	1.289***	.429	.675*	.164	.496**	.876***
วิศวกรรมอุตสาหกรรม						.258	.370	.267	.300	.115	.575**	.285	.039	.550*	.217	.163
วิศวกรรมคอมพิวเตอร์							.112	.010	.043	.142	.832***	.028	.218	.292	.040	.420
วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์								.103	.070	.254	.944***	.084	.330	.181	.152	.532
ภาษาอังกฤษ									.033	.152	.842**	.018	.227	.283	.049	.429
เซรามิก										.185	.875**	.015	.261	.250	.083	.462
วิศวกรรมเครื่องกล											.690**	.170	.076	.435	.102	.278
ออกแบบภายใน												.860*	.614*	1.125***	.793***	.413
สารสนเทศ													.246	.265	.068	.448
ออกแบบผลิตภัณฑ์														.510	.178	.202
ท่องเที่ยวและการฯ															.332	.713*
บริหารธุรกิจ																.380

*P ≤ .05, **P ≤ .01, ***P ≤ .001

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานระหว่างชั้นปีการศึกษา

ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมฯ	ชั้นปีที่ 1 (เทียบโอน)	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 2 (เทียบโอน)	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 5
ชั้นปีที่ 1	.207**	.145	.262	.203	.756***	.489*
ชั้นปีที่ 1 (เทียบโอน)		.062	.055	.004	.549***	.282
ชั้นปีที่ 2			.117	.058	.611***	.344
ชั้นปีที่ 2 (เทียบโอน)				.059	.494*	.227
ชั้นปีที่ 3					.553**	.286
ชั้นปีที่ 4						.267

*P ≤ .05, **P ≤ .01, ***P ≤ .001

สรุปและอภิปรายผล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน โดยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กำลังเรียนในคณะวิชาบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มากที่สุด ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในสาขาวิชาบัญชี ส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปีการศึกษาปีที่ 1

1.1 ระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงาน พบว่า เยาวชนมีระดับพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อคำถามพบว่า พฤติกรรมที่ถูกรายงานว่ามีการปฏิบัติมากที่สุดคือ เมื่อออกจากห้องเรียนหรือห้องประชุม ช่วยสำรวจและทำการปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าในห้อง (ข้อ 6) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนรวมของพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแยกรายข้อ พบว่าพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยคือมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟท์ (ข้อ 5) เมื่อพบว่าหลอดไฟหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าเปิดอยู่ตามอาคารโดยไม่จำเป็นมักปิดหรือบอกเจ้าหน้าที่ดูแลอาคาร (ข้อ 2) และเมื่อมาถึงห้องเรียนก่อนเวลาเรียนมากกว่าครึ่งชั่วโมง มักจะเปิดเครื่องปรับอากาศเพื่อรอจนถึงเวลาเรียน (ข้อ 1) จากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่นๆ ที่ทำการสำรวจพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน เช่น การศึกษาของ จงลาวลัย ศิริสม จันทรหอม ไชสังข์ และสร้อยญา กลานาค (2550) ที่ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้า ของนักศึกษาและบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบผลใกล้เคียงกันคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามีพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในระดับปฏิบัติปานกลาง สอดคล้องกับ วิไลวรรณ วงศ์ทองศรี (2544) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม ซึ่งทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับชั้น ปวช. 3 วิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม พบว่า มีพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าที่เหมาะสมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.7 ซึ่งผลที่ได้กลับแตกต่างจาก ลินดา เพ่งสุวรรณ (2550) ศึกษาประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการประหยัดพลังงานในอาคาร กรณีศึกษา นักศึกษาปริญญาโทภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้คะแนนพฤติกรรมโดยรวมมากที่สุดคือ ข้อที่ 6 เป็นคำถามเชิงบวกซึ่งมีข้อความว่า “ท่านใช้บันไดขึ้น-ลงระหว่าง 1-2 ชั้นแทนการใช้ลิฟท์” และคำถามข้อที่กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนพฤติกรรมโดยรวมน้อยที่สุด คือ คำถามข้อที่ 9 เป็นคำถามเชิงบวกซึ่งมีข้อความว่า “ท่านแจ้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ เมื่อพบว่าอุปกรณ์ไฟฟ้ามีฝุ่นและสิ่งสกปรกติดอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของอุปกรณ์ไฟฟ้าลดลง” เช่นเดียวกับ สุชีรา นวลกำแหง (2556) ที่ศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ในอาคารของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า บุคลากรและนักศึกษามีพฤติกรรมการใช้บันไดแทนการใช้ลิฟท์เมื่อขึ้น-ลง 1 ชั้นหรือ 2 ชั้นและนักศึกษามีพฤติกรรมการถอดปลั๊กเครื่องไฟฟ้าทุกชนิดเมื่อใช้งานเสร็จ ทั้งนี้ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานอีกปัจจัยหนึ่ง

1.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชนเมื่อจำแนกตามลักษณะภูมิหลัง พบว่า 1) เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) เยาวชนที่เรียนอยู่ในคณะวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เยาวชนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ มีคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 4) เยาวชนที่กำลังเรียนในชั้นปีการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีการศึกษาที่ 4 มีความแตกต่างกับชั้นปีการศึกษาที่ 1, 1 (เทียบโอน), 2, 2 (เทียบโอน), และ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ซึ่งผลสอดคล้องกับการศึกษาของเรือเอกนฤฤทธิ์ พิภูมิกว (2552) ที่ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารกองทัพเรือ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบด้านพฤติกรรมการรวมไม่แตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารกองทัพเรือ ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานจึงสามารถทำร่วมกันทั้งเพศหญิงและชาย อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษารอบนี้ พบว่ามีความแตกต่างของพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานในกลุ่ม นักศึกษาสาขาวิชาต่างๆ และชั้นปีการศึกษา ดังนั้น การจะพัฒนาพฤติกรรมพอเพียงด้านการอนุรักษ์พลังงานก็ควรต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผลการศึกษาที่พบในครั้ง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ที่ให้ทุนสนับสนุนสำหรับการศึกษาค้นคว้าตลอดโครงการจนเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2550). **เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: บีทีเอสเพรส.
- กระทรวงพลังงาน. (2555). **แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 – 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักแผน นโยบายและแผน. กระทรวงฯ.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2547). **การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2549). **นาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จงลาลักษณ์ ศิริสม, จันทน์หอม ไชสังข์, และ สรัญญา กุลนาค. (2550). **ความรู้และพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. รายงานวิจัย. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรรยา บุญยุบล และคณะ. (2529). **พลังงาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตาภา. (2551). **20 คนกับการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- ชัยวิสิษฐ์ ปลื้มจิตร์. (2555). **การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในครัวเรือนอย่างยั่งยืน**. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ โพธิ์พูนจันทร์. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- นิวัติ เรืองพานิช. (2528). **การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรียานุช พิบูลสรารุณ. (2552). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้**. เอกสาร ประกอบการบรรยาย. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- เรือเอกนฤฤทธิ์ พิภูมิก้าว. (2552). **การศึกษาพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์พลังงานในอาคารกองทัพเรือ**. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเทคโนโลยีในอาคาร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ลินดา เพ่งสุวรรณ. (2550). **ประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การประหยัดพลังงานในอาคารกรณีศึกษานักศึกษาปริญญาโทภาคปกติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์บริหารธุรกิจ**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วีไลวรรณ วงศ์ทองศรี. (2544). **ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, และชลิดา วสุวัต. (2553). **การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่**. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- สุชีรา นวลกำแหง. (2556). **รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์**. รายงานการวิจัย. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

The Work Motivation of Government Teachers in Ban Tak
District Schools under Tak Primary Educational Service Area Office 1.

อินทอร ดีวังทอง¹ ดร.ศศิธรดา พงษ์ไทย²
Inthuon Deewangthong Dr.Sasirada Pangthai

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 2) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 169 คน ซึ่งใช้ตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด) สำหรับกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย simple random sampling เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ดังนี้ 1) ความก้าวหน้าในตำแหน่ง 2) เงินเดือนและสวัสดิการ 3) ความสำเร็จในการทำงาน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5) นโยบายและการบริหาร 6) ความรับผิดชอบ 7) การปกครองบังคับบัญชา 8) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 9) สภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และ 10) การได้รับการยอมรับนับถือ

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study about the work motivation for the performance of government teachers in schools of Ban Tak District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1, and 2) to propose guidelines to encourage the work motivation, and the achievement of government teachers and school executive officers.

The research sample consisted of 169 teachers, and school executive offices in schools of Ban Tak District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1, obtained by using simple random sampling based on the sample size determination using Krejcie and Morgan 's table. The employed research instrument was the five-level of the rating scale questionnaire. Its reliability was verified by using calculation of the item-objective congruency (IOC) index at 0.92, and was analyzed data by using percentage, average, and standard deviation based on the computer program (SPSS).

The research finding was as follows: the work motivation for the performance of government teachers and school executive offices in schools of Ban Tak District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. The sequences of the work motivation topic for the performance of government teachers and school executive offices from the highest level to the lowest level were the following: 1.) the work advancement, 2) The salary and welfare 3.) The work achievement, 4) The work interpersonal relationship, 5.) The work policy and management ,6). The work responsibility, 7). The work regulation, 8.) The work performance 9.) The work environment , and 10.) The respect in working.

Keyword: Work Motivation

¹ นักศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0882810433

E-mail: innkiaw@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น email: dr.da2555@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทย ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ ซึ่งการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน โรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ที่มีผู้บริหารคอยกำกับดูแลให้คุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมายที่วางไว้

ในการบริหารงานของหน่วยงาน องค์กรและสถาบันต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก องค์ประกอบหนึ่งที่จะส่งผลให้หน่วยงานนั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ทรัพยากรในองค์กรซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และเทคโนโลยีที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตาม คนยังเป็นปัจจัยระดับแนวหน้าที่จะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรทุกองค์กร (พะยอม วงศ์สารศรี.2551:2) ดังนั้น ในองค์กรการทุกประเภท หน่วยงานทุกระดับ ผู้บริหารต่างตระหนักถึงความสำคัญหรือความล้มเหลวขององค์กรที่เกิดขึ้นนั้น คนเป็นปัจจัยหลัก ผู้ปฏิบัติงานทุกคน และทุกระดับต่างก็เป็นทรัพยากรที่สาคัญขององค์กร เพราะคนเป็นผู้ใช้ ดูแล ควบคุม รักษา สร้างเสริมสถานภาพทางกายและทางเศรษฐกิจขององค์กร

การจูงใจ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อผู้บริหารเสมอ หากผู้บริหารมีความสามารถจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถร่วมปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพในการทำงาน ย่อมสร้างสรรค์งานอย่างมีประสิทธิภาพได้ตามเป้าประสงค์นำความสำเร็จมาสู่องค์กรหรือหน่วยงาน นอกจากนี้การจูงใจทำให้เกิดความพยายามในการปฏิบัติงาน จึงน่าจะเป็นหลักการบริหารที่วิธีหนึ่ง ซึ่งผู้บริหาร จำเป็นต้องแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแรงผลักดันต่างๆ ที่เป็นปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งนี้เพื่อสามารถเลือกที่จะนำมาใช้อย่างเหมาะสมและถูกต้องกับและเหตุการณ์หรือเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กร

จากสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ให้ความสำคัญของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามของข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่ใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เฮอริชเบอร์เกอร์ (สุพานี สุธงษาวัน. 2552: 157; อ้างอิงจาก McShane: & Glinow.2002: 597) ได้ศึกษาข้อมูลเหตุในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน แนวคิดทฤษฎีเชื่อว่า ผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ผลผลิตของงานสูงขึ้น ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ช่วยทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานมี 2 องค์ประกอบ คือทฤษฎีปัจจัยกระตุ้น และปัจจัยค้ำจุน

ปัจจัยกระตุ้น (Motivational Factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการทำงาน เกิดความชอบและรักงาน ปัจจัยนี้เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นตัวการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ คือ

1. ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จอย่างดี เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เมื่อผลงานสำเร็จจะเกิดความรู้สึกพอใจและปลาบปลื้มในผลสำเร็จ ของงานนั้น ๆ อย่างยิ่ง
2. การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อน จากผู้มาขอรับคำปรึกษา หรือ จากบุคคลในหน่วยงาน การยอมรับนับถืออาจอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจ หรือการแสดงความยินดีที่ส่งให้เห็นถึงความยอมรับในความสามารถ เมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นผลสำเร็จ การยอมรับนับถือจะแฝงอยู่กับความสำเร็จของงานด้วย
3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The Work Itself) หมายถึง งานที่น่าสนใจ งานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้งานที่ต้องลงมือทำ หรือเป็นงานที่มีลักษณะสามารถกระทำได้ดีตั้งแต่ต้นจนจบโดยลำพังเพียงคนเดียว
4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ไม่มีการตรวจสอบหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด
5. ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์การ การมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการฝึกฝนอบรม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัจจัยห้า (Hygiene Factors) หมายถึง ปัจจัยที่จะช่วยให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่มี หรือมีในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับบุคคลในองค์กร จะนำไปสู่ความไม่ชอบงาน ปัจจุบันค่าจูงมี 11 ประการดังนี้

1. เงินเดือน (Salary) หมายถึง เงินเดือนและการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานเป็นที่พอใจของบุคลากรที่ทำงาน
 2. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) ซึ่งนอกจากหมายถึง การที่บุคคลได้รับการแต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่งภายในหน่วยงานแล้ว ยังหมายรวมถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะ (Skill) วิชาชีพ
 3. ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationship with junior) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งทางทฤษฎีและวาทะที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา
 4. สถานภาพทางอาชีพ (Status) หมายถึง อาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มีเกียรติและศักดิ์ศรี
 5. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relations with superior) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีหรือวาทะที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความเคารพผู้บังคับบัญชา
 6. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Relationship with Peers) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานในองค์กร
 7. นโยบายและการบริหาร (Company policy and administration) หมายถึง การจัดการ การบริหารงานขององค์กร การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร โดยการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ และ กำหนดนโยบายเด่นชัด เพื่อให้บุคคลดำเนินงานได้ถูกต้อง
 8. สภาพการทำงาน (Working conditions) ได้แก่ สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ
 9. ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี อันเป็นผลที่ได้รับจากหน่วยงานในหน้าที่ของเขา เช่น การที่บุคคลต้องถูกย้ายไปทำงานในที่แห่งใหม่ซึ่งห่างไกลจากครอบครัว ทำให้เขาไม่มีความสุขและไม่พอใจในงานที่แห่งใหม่
 10. ความมั่นคงในการทำงาน (Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน หรือความยุติธรรมในการบริหาร
 11. วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision) หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ความเต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการนิเทศงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- ปัจจัยห้าไม่ใช่เป็นสิ่งที่สูงส่งที่จะทำให้ผลผลิตมากขึ้น แต่จะเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในงานที่ทำอยู่ การค้นพบที่สำคัญจากการศึกษาของเฮร์ซเบิร์ก ถ้ามีปัจจัยห้าไม่ได้หมายความว่าคนจะมีแรงจูงใจในงานที่ทำ ส่วนปัจจัยสูงเป็นปัจจัยกระตุ้นหรือจูงใจคนให้เกิดความพึงพอใจในงานที่ทำเท่านั้น ดังนั้น ข้อเสนอแนะที่สำคัญของเฮร์ซเบิร์ก ก็คือ ความพึงพอใจในงานที่ทำงานจะเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน
- สรุปผลการศึกษาดังกล่าวถึงแรงจูงใจในการทำงานของคนคนงาน เฮร์ซเบิร์ก พบว่าเมื่อคนงานได้รับแรงจูงใจในการทำงาน รักงานแล้ว สามารถที่จะทำงานให้ได้ประสิทธิภาพสูงต่อไปเมื่อได้รับการตอบสนองต่อความต้องการในปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยห้าเพียงพอปัจจัยกระตุ้นเป็นปัจจัยที่เกิดจากตัวงานเอง เมื่อคนงานประสบความสำเร็จในการทำงานหรือได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานก็จะมีความสุขจากการทำงาน ส่วนปัจจัยห้าเป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้คนงานกังวล หรือไม่พอใจในการทำงานเช่น ได้รับเงินเดือนไม่พอใช้ขาดความมั่นใจในการทำงาน หรือไม่พอใจในนโยบายการบริหารของหน่วยงาน จะส่งผลกระทบต่อการทำงาน อาจทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และ ครู จำนวน 279 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตาก เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 169 คน ซึ่งใช้ตารางสัดส่วนของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด) สำหรับกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย simple random sampling

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือขึ้นเอง โดยอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในปฏิบัติงาน 10 ด้าน ตามแนวคิดทฤษฎี เฮร์ซเบิร์ก (Herzberg) และอาศัยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงแบ่งเป็นตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (check – list) เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้บริหารและครู
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาตาก เขต 1 ภายใต้ข้อประกอบที่ศึกษาความแรงจูงใจ 10 ด้าน คือ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การได้รับความยอมรับนับถือ 3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน 6. การปกครองบังคับบัญชา 7. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 8. สภาพสิ่งแวดล้อมการทำงาน 9. เงินเดือนและสวัสดิการ และ 10. นโยบายและการบริหาร

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. กำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยเรื่องแรงจูงในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 ตามทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor) ของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg) ใน 10 ด้าน คือ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การได้รับความยอมรับนับถือ 3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน 6. การปกครองบังคับบัญชา 7. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 8. สภาพสิ่งแวดล้อมการทำงาน 9. เงินเดือนและสวัสดิการ และ 10. นโยบายและการบริหาร

3. สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 ตามทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor) ของเฮร์ซเบิร์ก ((Herzberg) ใน 10 ด้าน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจแก้ไขเนื้อหาการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถาม

5. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามตามแบบของครอนบาค (Cronbach) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 30 คน

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

8. ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจาก วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก

2. ผู้วิจัยประสานงานและขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก เพื่อดำเนินการแจ้งให้คณะครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสถานศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป แล้วนำเสนอในรูปตารางและบรรยายสรุป ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ วิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 100)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 ตามรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความสำเร็จในการทำงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.2 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.3 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.4 ด้านความรับผิดชอบของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.5 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.6 ด้านการปกครองบังคับบัญชาของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.7 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1.8 ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.9 ด้านเงินเดือนและสวัสดิการข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

1.10 ด้านนโยบายและการบริหารของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 มีแรงจูงใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติงานทุกคนได้ทำงานที่ตรงตามความถนัดและตรงตามความสามารถ ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิตติมา วัตตุม (2542) ได้วิจัยเรื่อง เหตุจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนสายสามัญในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า ครูโรงเรียนเอกชน มีเหตุจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยมีแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มากที่สุด

1.2 ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกคนมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปเป็นอย่างดี นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้บริหารและครูมักจะพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา จนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาอีกด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงยังยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูในการทำงานจึงส่งผลให้ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลิต ปาลเดชพงศ์ (2548) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า กรุงเทพมหานคร ประชากรในการวิจัยคือ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 14 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แรงจูงใจในระดับมาก จำนวน 10 ด้านได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านสถานภาพหน่วยงาน ด้านภาวะเงื่อนไขในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และแรงจูงใจในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ด้านชีวิตส่วนตัว และด้านเงินเดือน

1.3 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของงานที่ทุกคนได้ปฏิบัติเป็นงานที่ตรงตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด ได้รับทราบขอบเขตของงานที่จะปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมทั้งได้รับงานในปริมาณที่เหมาะสม จึงทำให้ระดับความพึงพอใจในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน สว่างวงศ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเสนานิคม สำนักงานเขตจตุจักร สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่าครูโรงเรียนเสนานิคม มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 13 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานะอาชีพ ด้านความรู้สึกรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคคล ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านการยอมรับนับถือ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน

1.4 ด้านความรับผิดชอบ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จิตติมา วัตตุม (2542) ได้วิจัยเรื่อง เหตุจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสายสามัญในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูโรงเรียนเอกชน มีเหตุจูงใจในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รองลงมาด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหาร ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายและการบริหารงาน โรงเรียน และด้านการยอมรับนับถือ

1.5 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันต้นสังกัดได้เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูได้มีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในงานที่ทํายู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลิต ปาลเดชพงศ์ (2548) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนเลิศหล้า มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 14 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แรงจูงใจในระดับมาก จำนวน 10 ด้านได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านสถานภาพหน่วยงาน ด้านภาวะเงื่อนไขในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1.6 ด้านการปกครองบังคับบัญชา ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารและครูได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวางแผนการ หรือโครงการต่าง ๆ ในการทำงาน มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทั้งในที่ประชุมและเป็นส่วนตัว รวมทั้งผู้บังคับบัญชามีความเป็นกันเอง มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการบังคับบัญชาของผู้บริหาร จึงทำให้แรงจูงใจในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ชเชอร์เบิร์ก (สุพานี สุขุภวานิช. 2552: 157; อ้างอิงจาก McShane: & Glinow.2002: 597) ได้ศึกษาข้อมูลเหตุในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relationship with junior) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งทางกิริยาและวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชา และวิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision) หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ความเต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการเฝ้างานแก่ผู้บังคับบัญชา

1.7 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความรู้สึกรักว่าภายในหน่วยงานของตนเอง บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการทำงาน มีการพบปะสังสรรค์กันตามโอกาสและเนื้อหาในวาระสำคัญต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้พบปะ พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และเกิดความสามัคคีกันภายในหน่วยงาน จึงส่งผลให้ระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ชเชอร์เบิร์ก (สุพานี สุขุภวานิช. 2552: 157; อ้างอิงจาก McShane: & Glinow.2002: 597) พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relations with superior) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความเคารพผู้บังคับบัญชา และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Relationship with Peers) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานในองค์กร

1.8 ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดบริเวณสะอาดสวยงาม น่าอยู่ เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ เอื้อต่อการทำงาน มีอาคารสถานที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยลักษณะ สะดวกในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน จึงทำให้ระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเทืองทิพย์ ไกรวิวัฒน์ (2539,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการทำงานและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีพบว่า ในภาพรวมบุคลากรสายวิชาการมีความพึงพอใจในระดับมาก แต่เมื่อนำมาจัดลำดับแรงจูงใจในแต่ละด้านแล้วบุคลากรมีแรงจูงใจมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับจากมากที่สุด คือ ลักษณะงานที่ทำให้สภาพแวดล้อมในการทำงาน การบริหารงานของผู้บังคับบัญชาขั้นต้น ค่าจ้างและสวัสดิการ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน สำหรับบุคลากรสายปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป ในภาพรวมพบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากแต่เมื่อนำมาจัดลำดับพบว่า มีแรงจูงใจมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับจากมากที่สุด ดังนี้ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ลักษณะงานที่ทำให้ การบริหารงานของผู้บังคับบัญชาขั้นต้น ค่าจ้างและสวัสดิการ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน

1.9 ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปที่ย่ำแย่ และค่าครองชีพในปัจจุบันที่มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเรื่อย ๆ รายจ่ายมากกว่ารายรับ ต้องเป็นหนี้เป็นสิน แต่ผู้บริหารและครูก็ยังมองว่าเงินเดือนที่ได้รับยังไม่มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ถึงแม้รัฐบาลจะพยายามปรับเงินเดือนข้าราชการให้สูงขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีความเหมาะสมกับราคาสินค้าต่าง ๆ ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮิร์ชเชอร์เบิร์ก (Herzberg, 1959, p.113 – 115) ได้ทำการศึกษา พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานจัดเป็นองค์ประกอบที่เป็นสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในงานได้ ปัจจัยนี้ทำหน้าที่ค่าจูงใจไม่ให้เกิดข้อถกเถียง ไม่อยากทำงาน เรียกว่า ปัจจัยค่าจูงใจ มี 5 ประการ ดังนี้ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อหนุนนโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมของการทำงาน และวิธีการปกครองบังคับบัญชา

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญกับครูที่มีระดับเงินเดือนต่ำ ได้รับการส่งเสริมก่อนครูที่มีระดับเงินเดือนสูงเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจ โดยเฉพาะการมอบหมายงานให้ปฏิบัติที่เหมาะสม ที่ท้าทายความสามารถ ให้การยอมรับนับถือ ยกย่องชมเชยในผลงานที่สำเร็จ สนับสนุนให้ได้รับการเข้าศึกษาอบรมเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่ง

1.10 ด้านนโยบายและการบริหาร ปรากฏว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของหน่วยงานมีความชัดเจน รัดกุม บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน หรือได้นำเสนอโครงการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฮนรี ดิเอวาร์ (2553:56) ซึ่งได้กล่าวว่า องค์ประกอบของความสำเร็จในการทำงานขึ้นได้ซึ่งหนึ่งอาจจำแนกได้เป็นความสำเร็จในงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1. การวางแผน ในการที่จะทำงานอย่างมีระบบ มีลำดับขั้นตอน 2. การจัดงบประมาณ ที่ให้สนับสนุนในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย 3. คน การใช้คนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (เกิดการทุ่มเททั้งแรงกาย และแรงใจ) 4. ความชัดเจนในการสร้างความเข้าใจตรงกันในเรื่องของวิสัยทัศน์ (Vision) เป้าหมาย (Goal) ในกลุ่มผู้ร่วมงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก พอสรุปเป็นข้อเสนอแนะที่นำไปเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการในโรงเรียนต่อไป ดังนี้

1. ควรกระตุ้นแรงจูงใจของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก ในด้านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม

2. ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นควรให้ความสำคัญกับการกระตุ้นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

3. ควรเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

- 1.ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารในแต่ละสังกัด
- 2.ควรศึกษาสาเหตุที่เป็นปัญหาที่ทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในอันดับต่ำ โดยเฉพาะองค์ประกอบสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานและการได้รับการยอมรับนับถือ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ศศิธรดา แพ่งไทย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์
ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา
และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูล
ที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2538). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.พยอม วงศ์สารศรี. (2551). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ :

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2552). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่:แนวคิดและทฤษฎี** (พิมพ์ครั้งที่7).กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสนาะ ตีเยาว์. 2553. **การบริหารบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Herzberg, F. , B . Mausner and B. Snyderman. (1959). **The motivation to work**. New York: John Wiley and Sons.

การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส

อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

The Problems of Caring and Supporting System to the Students in Educational Opportunity Expansion

Schools under Tak Primary Education Service Area Office 2

ปฐมพงษ์ ธรรมลังกา¹ ดร.ศศิรา พงษ์ไทย²

Pratompong Thummalungka Dr. Sasirada Pangtha

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คนและและครูผู้สอนจากโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง ผู้บริหารจำนวน 105 คน รวม 115 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1) การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าโดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย และพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2) การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าโดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการด้าน ผลผลิต และด้านปัจจัย และพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ : สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The aim of this study is to investigate the areas of caring and supporting the students to find ways to prevent students from problems, including to solve problems in Educational Opportunity Expansion Schools under Tak Primary Education Service Area Office 2. The data was collected from the ten administrators and one hundred and five teachers. The total of the subjects was 115. The questionnaires were used to collect data. They were analyzed to perform the percentages, means, and standard deviations. The Results of the study were the following

1. The operation of caring and supporting the students in Educational Opportunity Expansion Schools under Tak Primary Education Service Area Office 2. The result indicates generally that the degree of favor was high. When possible sets of on average more to less such as screening of the students, protecting and aiding, solving the problems, knowing students as individuals, supporting and sub sequencing submit, those are considered, on average, was moderate.

2. The problems of operating of caring and supporting the students, the result indicates generally that the degree of favor was moderate. When possible sets of on average more to less such as knowing students as individuals, protecting and aiding, even distribute to the adjustment, the support and development of the students, the screen of the students, and subsequent submit.

Keywords: The Problems of Caring and Supporting System to the Students

บทนำ

ในสภาพปัจจุบันยังพบว่าระบบการศึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารในยุคปัจจุบัน รวมถึงการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วไป เยาวชนและเด็กที่ก่อให้เกิดความสับสนในการตัดสินใจรับค่านิยมต่าง ๆ ที่เข้ามาในสังคม เช่น การบริโภคสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งฟุ่มเฟือย ทั้งโทรศัพท์มือถือ รถจักรยานยนต์ โทรทัศน์ขนาดใหญ่ เครื่องเสียงราคาแพง เป็นต้น นอกจากนี้ยังขาดการควบคุมตนเองในด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาการติดสื่ออินเทอร์เน็ต ติดเกม ออนไลน์ ด้านปัญหาอาชญากรรม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาครอบครัวและชุมชน ปัญหาผู้สาว ปัญหาการทะเลาะวิวาท การหนีเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เยาวชน นักเรียนถูกมอมเมาไปกับการใช้เวลา และเงินในทางที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา เกิดผลกระทบในเชิงลบ และยังก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน การเผชิญกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาต่าง ๆ ล้วนเป็นอุปสรรคต่อ

¹ นักศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0882690151 E-mail: paannagon@gmail.com

² อาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0982899478 E-mail: dr.da2555@gmail.com.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พัฒนาการของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น อรรถ บัญรุ่ง (2555) ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้สรุปว่า หากไม่สามารถแก้ปัญหาผู้เรียนได้จะทำให้พัฒนาการของการเรียนรู้ด้อยลงและอาจทำให้กลายเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เป็นบุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์ เกิดความวิตกกังวล ขาดความเชื่อมั่น บางครั้งอาจทอดทิ้งต่อต้านและได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาสำหรับนักเรียนที่ทุกฝ่ายต้องการให้ การควบคุมดูแลช่วยกันป้องกันมีอยู่มากมาย ทั้งนี้สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งสื่อทุกประเภทเป็นตัวล่อลวงและสร้างความอยากรู้อยากเห็นให้แก่เด็กนักเรียนเป็นอย่างมาก ฉะนั้นทุกฝ่ายควรเร่งกันช่วยกันดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไปมีคุณภาพที่ดี สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาวะ สามารถตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพและมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในขณะที่กรมสุขภาพจิต (2555) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันสุขภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งอยู่ในวัยรุ่นและถือเป็นวัยวิกฤติเนื่องจากเป็นวัยที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง วุฒิอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาและการขาดความเข้าใจในตนเองของวัยรุ่นประกอบกับการขาดแรงสนับสนุนที่เหมาะสมจากสังคม อาจทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหาในด้านสุขภาพจิตได้

ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างเยาวชนให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม ประเทศชาติ ดังที่ ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ (2554) กล่าวว่าโรงเรียนเป็นศูนย์เยาวชนที่นักเรียนมาอยู่ร่วมกัน ทุกวันทั้งโรงเรียนเปิดทำการสอนและอยู่ร่วมกันวันละหลายชั่วโมง บางชั่วโมงอยู่ในห้องเรียนและบางชั่วโมงอยู่นอกห้องเรียนซึ่งหมายถึง สนามเล่น บริเวณโรงอาหาร ในห้องสมุดและบริเวณอื่น ๆ ที่เป็นสถานที่ของโรงเรียน การปะทะสัมพันธ์กันและกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครูอาจารย์อยู่ในความถี่ที่สำคัญคือ นักเรียนมีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล มาจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน สุขภาพการและสุขภาพจิตต่างกัน เพศและวัยต่างกัน โอกาสที่จะกระทบกระทั่งกันและกัน การทะเลาะวิวาทกัน รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียน หนีเรียน แต่งตัวไม่สุภาพ รวมตัวกันเป็นแก๊ง แสดงท่าที่ไม่เหมาะสมในสถานที่ต่าง ๆ พกพาอาวุธพกพาเข้าด้อยทำร้ายกัน แสดงความรักระหว่างหญิงชายไม่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องราวการทำความผิดวินัยนักเรียนทั้งสิ้น ผู้บริหารพึงทำความเข้าใจและหาวิธีการควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ จึงเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ (2555) กล่าวว่า เป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนนับตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษาจนถึงบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่จะทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุถึงจุดหมายซึ่งให้ถือว่าเป็นภารกิจร่วมกันและสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2554) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็คือ ปัจจัยในด้านของผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมสม่ำเสมอ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อต้องการทราบถึงปัญหาและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทางด้านการส่งเสริมในส่วนที่ดีของนักเรียน ด้านการป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือลุกลามมากขึ้น โดยเฉพาะเด็ก กลุ่มเสี่ยง และสามารถแก้ปัญหาที่นักเรียนในเบื้องต้นได้ โดยให้มีการทำงานอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ ซึ่งแสดงถึงการทำงานที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน ด้านเหตุนี้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นไปตามบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2552 ที่มุ่งให้ทั้งนักเรียน บุคลากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน รวมทั้งกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคม ดังนั้น เพื่อเสนอแนะนโยบายของสำนักงานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ที่มุ่งพัฒนาเพื่อให้ได้โรงเรียนมีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของชุมชน โดยได้นำกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจากโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบำเหน็จณรงค์ ผู้บริหารจำนวน 12 คน ครูผู้สอน จำนวน 138 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน
- 1.2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จากโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน จำนวน 150 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ส่วนครูผู้สอนใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จำนวน 105 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 105 คนกำหนดใช้ตาราง Robert V. Krejcie และ Eayle W. Morgan. 1970 (อ้างใน ธีรภูมิ เอกะกุล, 2543)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือตอนที่ 1) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ตอนที่ 2) เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและ ด้านผลผลิต

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสภาพปัญหาในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) (อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2535) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 นำผลที่ได้มาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้บริหารโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 1.87 และครูผู้สอน ร้อยละ 98.13 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.09 ระดับปริญญาโท คิดเป็น ร้อยละ 70.09 ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.78 ตั้งแต่ 6-10 ปี คิดเป็น ร้อยละ 30.84 ตั้งแต่ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.89 ตั้งแต่ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.35 และมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.15

2. การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้เพื่อการประเมิน ทบทวนและพัฒนาใน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต พบว่าโดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย และพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านผลผลิต พบว่าระดับสภาพการปฏิบัติด้านผลผลิตของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้

2.2 ด้านกระบวนการ พบว่า ระดับสภาพการปฏิบัติด้านกระบวนการของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการรายงานผลและประชาสัมพันธ์เผยแพร่

2.3 ด้านปัจจัย พบว่าระดับสภาพการปฏิบัติด้านปัจจัยของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและเท่ากัน คือ โรงเรียนมีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและโรงเรียนมีสื่อ เครื่องมือสำหรับผู้บริหารครู และผู้ปกครอง ในการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล

3. การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้เพื่อการประเมิน ทบทวนและพัฒนาใน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต พบว่าโดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการด้าน ผลผลิต และด้านปัจจัย และพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านผลผลิต ระดับปัญหาการปฏิบัติด้านผลผลิตของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและเท่ากัน คือ นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และนักเรียนรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้

3.2 ด้านกระบวนการ ระดับปัญหาการปฏิบัติด้านกระบวนการของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการส่งต่อที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการพัฒนาการบริหารงานระบบ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3.3 ด้านปัจจัย ระดับปัญหาการปฏิบัติด้านปัจจัยของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เครือข่ายผู้ปกครองมีแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ในการดูแล ส่งเสริม ช่วยเหลือ และพัฒนานักเรียน และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยแยกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านปัจจัย พบว่ามีปัญหาด้านงบประมาณ โรงเรียน อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ จำนวนบุคลากรของโรงเรียนในการดูแลนักเรียนมีจำกัด ข้อจำกัดระบบสารสนเทศแหล่งน้ำใน การบริโภคและ ผู้ปกครองไม่เข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือจึงได้รับความร่วมมืออย่างไม่เต็มที่ และเสนอแนวทางแก้ไขคือ จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ จัดสรรโครงสร้างอย่างเพียงพอสร้างรายได้ให้กับชุมชน จัดกลุ่มความรับผิดชอบเฉลี่ยรายบุคคลให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนเสนอข้อมูลการปรับปรุงพัฒนาท้องถิ่นผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดประชุมผู้ปกครองทุกเดือน เพื่อร่วมกัน แก้ปัญหาและส่งเสริมนักเรียนทำความดี

ด้านกระบวนการ ความเข้าใจกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน การสร้างเครือข่ายขาดความเข้มแข็ง การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนยังไม่เป็นรูปแบบที่เป็นระบบ การมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงานและวัฒนธรรมองค์กรแบบแยกส่วน และเสนอแนวทางแก้ไขคือ สร้างความเข้าใจร่วมกันโดยการประชุมผู้ปกครอง ออกเยี่ยมบ้านนักเรียน สร้างความเข้มแข็งด้านเครือข่ายพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ปรับระบบ การบริหารบุคลากร เน้นกิจกรรมที่เป็นสื่อให้มากขึ้นส่งเสริมการทำงานแบบองค์รวมและบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านผลผลิต นักเรียนจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองยังไม่ดีเท่าที่ควรและเสนอแนวทางแก้ไขคือ ควรจัดอบรมเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม เช่น ฝึกการนั่งสมาธิ ให้กับนักเรียน

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามความมุ่งหมาย 3 ประการซึ่งมีการอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าโดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลอง เอี่ยมวิไล (2551) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 พบว่า มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ณรงค์ชัย สาไรวรวัลย์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคม จังหวัดมหาสารคามโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคม จังหวัด มหาสารคาม ผลการศึกษพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ธนุ เพียรพิเศษ (2552) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพานพิทยาคม จังหวัดเชียงรายผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านบริหารจัดการและการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ด้านการวางแผนอยู่ในระดับดี ด้านการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับดี ด้านการตรวจสอบและด้านการประเมินผลอยู่ในระดับดีและด้านการปรับปรุงอยู่ในระดับดี

2. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งด้านกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัยและด้านผลผลิต หรืออาจกล่าวได้ว่าปัญหาที่พบสูงสุดคือ ปัญหาในด้านกระบวนการ รองลงมาคือด้านปัจจัย และด้านผลผลิตเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นของปัญหาในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่วนใหญ่จะพบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ณรงค์ชัย สาไรวรวัลย์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง บัวเครือ โพธิ์ชัย (2551) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานอันดับแรกคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งต่อนักเรียนและการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ และวิชิต รุ่งศรีทอง (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมาพบว่าโดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหายู่งยากอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

3. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในด้านปัจจัยพบว่ามีปัญหาด้านงบประมาณ โรงเรียน อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำจำนวนบุคลากรของโรงเรียนในการดูแลนักเรียนมีจำกัด ข้อจำกัดระบบสารสนเทศแหล่งน้ำในการบริโภคและ ผู้ปกครองไม่เข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือจึงได้รับความร่วมมืออย่างไม่เต็มที่ และเสนอแนวทาง แก้ไขคือ จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ จัดสรรโครงสร้างอย่างเพียงพอสร้างรายได้ให้กับชุมชน จัดกลุ่มความรับผิดชอบเฉลี่ยรายบุคคลให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนเสนอข้อมูลการปรับปรุงพัฒนาท้องถิ่นผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดประชุมผู้ปกครองทุกเดือน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เพื่อร่วมกัน แก้ปัญหาและส่งเสริมนักเรียนทำความดี ด้านกระบวนการ ความเข้าใจกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน การสร้างเครือข่ายขาดความเข้มแข็ง การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนยังไม่เป็นรูปแบบที่เป็นระบบ การมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงานและวัฒนธรรมองค์กรแบบแยกส่วน และเสนอแนวทางแก้ไขคือ สร้างความเข้าใจร่วมกันโดยการประชุมผู้ปกครอง ออกเยี่ยมบ้านนักเรียน สร้างความเข้มแข็งด้านเครือข่ายพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบ การบริหารบุคลากร เน้นกิจกรรมที่เป็นสื่อให้มากขึ้นส่งเสริมการทำงานแบบองค์รวมและบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านผลผลิตนักเรียนจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองยังไม่ดีเท่าที่ควรและเสนอแนวทางแก้ไขคือ ควรจัดอบรมเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม เช่น ฝึกการนั่งสมาธิ ให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลักขิกา ดำรงค์ดี (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์คุณธรรมนำใจ สานใยรัก เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรพ์ พบว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ทั้งที่มีผลกระทบต่อการศึกษาและส่งผลกระทบต่อนักเรียน และสังคม ลดลง เฉลิมเกียรติ ศรีศรีรินทร์ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน สมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือ การนิเทศภายใน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า กลยุทธ์การนิเทศภายในสามารถช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน ช่วยให้ครูที่ปรึกษาประสานงานกับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชน และส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ อย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา อีกทั้งงานวิจัยของ เอี่ยมวิไล (2551) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 ได้มีแนวทางการพัฒนาคือ การให้ความรู้ความเข้าใจในด้านการปฏิบัติงานด้านการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยให้ฝึกปฏิบัติ คัดกรองนักเรียน การใช้เครื่องมือกระบวนการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งแผนผังหรือแผนที่ภายในเขตพื้นที่บริหารของโรงเรียนเพื่อทำการสำรวจสถานที่รอบ ๆ โรงเรียนหรือบริเวณที่นักเรียนหลบหนีมีวุ่นวาย รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับชุมชนและมีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ศศิธรา พงษ์ไทย ที่ปรึกษาวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นายสมศักดิ์ วุฒิสัยย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่ระเมิง ดร.อาทิตย์ อารังชัยชนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่าเจริญหัก จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูในอำเภอสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในระหว่างที่มีการเก็บข้อมูล รวมถึงร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำไปแก้ไขปรับปรุง คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษา ค้นคว้าฉบับนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวปฏิบัติงานแนะแนว : ตามแผนพัฒนาการแนะแนวกระทรวงศึกษาธิการระยะที่ 2 . กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- เกษม วิศวไพศาล และคณะ. (2551). การประเมินผลโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนนารีนรัตน์ จังหวัดแพร่ . การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- จันทร์านิ สงวนนาม. (2553). พฤติกรรมและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์ จำกัด.
- ฉลอง เอี่ยมวิไล. (2551). การศึกษาสภาพปัจจุบันและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เฉลิมเกียรติ ศรีศรีรินทร์. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2559 จาก <http://kip1143.edu.ku.ac.th/finalweb/index1.html>.
- ไชวันันต์ มาร์ตวงศ์. (2551). การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ชัย สาโรวาลย์. (2554). การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ธนู เพียรพิเศษ. (2554). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพนาพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เชียงใหม่.
- ธรรุณี ประทุมพรรัตน์. (2553). การจัดและให้บริการสนเทศสงขลา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- นิพนธ์ กิณางค์. (2553). หลักการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : ภาควิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิพนธ์ กิณางค์. (2551). หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต.
- บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2554). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุริยาสันต์.
- บุญช่วย ศิริเกษ. (2554). พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา. เลย : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.
- บุญญาฤทธิ์ เขียมประสิทธิ์ และคณะ. (2552). พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา. เลย : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
The Parents' Participation in Educational Management
of Secondary School, Bantak District, Tak Province

อรัทัย ใจใส¹
Orathai Jaisai

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ในด้านการวางแผน ด้านการแสวงหาทรัพยากร ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล โดยจำแนกตามสถานภาพ ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ และเพศ

โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ปกครองมีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการแสวงหาทรัพยากร มีส่วนร่วมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ($\bar{X} = 3.48$) ด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ($\bar{X} = 3.46$) และด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, การจัดการศึกษา, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purpose of this study was to investigate parents' participation in education management of secondary school in Ban Tak district Tak province and used this study as the guideline to develop participation in education management of parents in three aspects; planning, acquiring resources, operation and evaluation. Data classified by personal characteristic to gender, age and level of education.

The population of this study was 285 secondary school students' parents at secondary school in Ban Tak district Tak province. The tool of the study was a set of questionnaire, with reliability coefficient of 0.89. Statistics used in data analysis were percentage, mean, and standard division.

The findings showed that the majority of parents was female, in the age of 41-50, and graduated in secondary school level. The participation of students' parents in Ban Tak district was in medium level ($\bar{X} = 3.49$). When considered in each aspect, the acquiring resources was in high level ($\bar{X} = 3.58$), the planning ($\bar{X} = 3.52$), operation ($\bar{X} = 3.46$) and evaluation ($\bar{X} = 3.45$) were in medium level.

Keywords : The Parents' Participation, Education Management, Secondary School

บทนำ

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งรัฐได้เปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมโดย มีบทบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายและหลักการ ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษา

¹ นักศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0898842498 E-mail : orathai_or@hotmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น กอปรกับมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ในบทสรุปผู้บริหารได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในวัตถุประสงค์ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ข้อที่ 3 ว่า “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา” จึงสามารถกล่าวได้ว่าสถานศึกษากับชุมชนมีความสำคัญในการที่จะต้องร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ชุมชนจะต้องถือว่าสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ที่จะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลและสนับสนุน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย มีความเหมาะสม สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่นให้มากที่สุด

โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านตาก “ประชาวิทยาคาร” และโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม มีนักเรียนทั้งหมด 1,129 คน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานของเอกชนและ หน่วยงานของรัฐบาลมากมายที่โรงเรียนสามารถใช้เป็นยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมของบุคลากร ทุกฝ่ายมาดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพื่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ในยุคปฏิรูปการศึกษาและการ เปลี่ยนแปลงของสังคม และที่สำคัญคือ ต้องสามารถช่วยเหลือตอบสนองความต้องการของ ชุมชนได้ แต่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้โรงเรียนมีความทันสมัยและมีความพร้อม ในทุกด้านนั้น จำเป็นได้รับความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชนร่วมกัน จัดกระบวนการศึกษาด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาจะช่วยให้เกิดการพัฒนาร่วมกันขึ้นในท้องถิ่นได้มาก ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบใหม่จะช่วยเพิ่มความเป็นเจ้าของและรับผิดชอบโรงเรียนร่วมกันอย่างเต็มใจมากขึ้น การให้ชุมชนได้มีโอกาสจัดการบริหาร การศึกษาด้วยตัวเอง โดยรัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน ครูเป็นมืออาชีพในด้านการเรียน การสอน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ในการบริหารจัดการที่ได้รับการสนับสนุนจาก ชุมชน ทำให้ปัญหาในชุมชนได้รับการแก้ไข และชุมชนเองก็จะมีแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาของวัฒนธรรมที่ดีงามของตนและประเทศชาติ การมีส่วนร่วม นั้นจะไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของฝ่ายจัดการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว ชุมชนที่เข้าไปสนับสนุนให้ ความร่วมมือหรือปฏิบัติตามความต้องการของฝ่ายจัดการศึกษา ต่างก็ได้รับประโยชน์ร่วมกัน การเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับสถานศึกษาด้วยความกระตือรือร้นหรือความไม่เข้าใจใน เป้าหมายการทำงานก็จะไม่เกิดขึ้นอีกต่อไป ความยินดีและความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนด้วยความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกันจะเกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมา ทำให้ผู้ศึกษาซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านตาก จังหวัดตากให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษา ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และได้ประยุกต์แนวคิดของ Uphoff & Yadav (อ้างใน สุภัทรร อนุทะวารี, 2556 : 4) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ดำเนินงานโครงการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมเสนอแนะเพื่อกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน การมีส่วนร่วมวางแผนส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมนำเสนอปัญหา และความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. ด้านการแสวงหาทรัพยากร การมีส่วนร่วมสำรวจความต้องการด้านทรัพยากรของโรงเรียน การมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมช่วยเหลือ สนับสนุน บริจาค สื่อวัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียน การมีส่วนร่วมแสวงหาข่าวสารใหม่ ๆ แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับโรงเรียน การมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งในชุมชน และในโรงเรียนให้กับนักเรียน การมีส่วนร่วมเสนอแนะบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้เป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่ครู และนักเรียน และการมีส่วนร่วมสรรหางบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียน

3. ด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมช่วยประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคคลหรือประชาชนในท้องถิ่นทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน การมีส่วนร่วมช่วยเหลือติดต่อผู้รู้ ผู้ชำนาญ ทั้งในและนอกชุมชนเข้าร่วมแก้ไขปัญหของโรงเรียนให้ได้ประโยชน์ในทางที่ดี การมีส่วนร่วมจัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ทำสื่อการเรียนรู้นักเรียน การมีส่วนร่วมในการให้สถานที่ที่เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้แก่โรงเรียน การมีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาประจำปี การมีส่วนร่วมช่วยประสานงานกับประชาชนหรือองค์กรให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมประชุมพบปะ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับครู และผู้บริหารของโรงเรียน

4. ด้านการประเมินผล การมีส่วนร่วมช่วยติดตาม สอดส่อง ความประพฤติของนักเรียนและแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข การมีส่วนร่วมรับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการประเมินคุณภาพนักเรียน การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ และสรุปผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมประเมินสรุปผลการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมเสนอแนะให้โรงเรียนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และการมีส่วนร่วมนำผลการประเมินที่ประสบผลออกเผยแพร่สู่ชุมชน

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,129 คน และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครซี และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 285 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างของแต่ละชั้นตามอัตราส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีลักษณะเป็นการตรวจสอบแบบรายการ (Check list) และ แบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale)

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล และขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลอง ใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

2. ผลการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ภาพรวมทุกด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการแสวงหาทรัพยากร อยู่ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการวางแผน อยู่ระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงาน อยู่ระดับปานกลาง และด้านการประเมินผล อยู่ระดับปานกลาง ตามลำดับ สรุปผลเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ด้านการวางแผน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหในการจัดการ ศึกษาของโรงเรียน อยู่ระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ระดับมาก และการมีส่วนร่วมนำเสนอปัญหา และความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา อยู่ระดับปานกลาง และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน อยู่ระดับปานกลาง

2.2 ด้านการแสวงหาทรัพยากร

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ด้านการแสวงหา ทรัพยากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน อยู่ระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมสำรวจ ความต้องการด้านทรัพยากรของโรงเรียน อยู่ระดับมาก และการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ สนับสนุน บริจาค สื่อวัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียน อยู่ระดับ มาก และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมแสวงหาข่าวสารใหม่ ๆ แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับโรงเรียน อยู่ระดับปานกลาง

2.3 ด้านการดำเนินงาน

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ด้านการดำเนินงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมประชุมพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู และผู้บริหารของโรงเรียน อยู่ระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้แก่โรงเรียน อยู่ระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการให้สถานที่เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ อยู่ระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาประจำปี อยู่ระดับปานกลาง

2.4 ด้านการประเมินผล

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ด้านการประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมช่วยติดตาม สอดส่อง ความประพฤติของนักเรียน และแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข อยู่ระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมรับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ระดับมาก การมีส่วนร่วมนำผลการประเมินที่ประสบผล ออกเผยแพร่สู่ชุมชน อยู่ ระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมประเมิน สรุปผลการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน อยู่ระดับปานกลาง

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ได้สรุปผล การศึกษามีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ประกอบกับ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนทำให้เกิดมีความเข้าใจตรงกัน มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลและความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง แต่ระดับของการมีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น การบริหารโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น สอดคล้องกับ ปัญหา แก้วกัญญา และสุภัทร พัฒนพัฒนกุล (2545 : 7) ที่ได้เสนอรูปแบบของการให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ การ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือการบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการบริหาร เป็นการให้สถานศึกษาบริหารโดยมีคณะกรรมการ โรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู และชุมชน ร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความ ต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด สอดคล้องกับ งานวิจัยของสุภัทรกร อุณหะวารี (2556 : 56) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เทศบาลอำเภอบ้านตาก จังหวัดเชียงราย พบว่าในภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ บุญณภัทร เตือนกลาง (2552 : 74) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ในภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญหทัย เจริญทอง (2553 : 71-74) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทรทองอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ในภาพรวม ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนไทรทองอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จากสภาพการมีส่วนร่วมที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษได้ ดังต่อไปนี้

ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองทุกภาคการศึกษา มีระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียนโดยให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียน จึงทำให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียน และหาทางช่วยเหลือหรือส่งเสริมในลำดับต่อไป ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนเรียน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครอง คิดว่าตนเองไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำหลักสูตรท้องถิ่น และคิดว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ประกอบกับโรงเรียนอาจไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทร ก้อนสมบัติ (2544 : 101-106) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับน้อย พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการสนับสนุนโรงเรียน ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเป็นลำดับสุดท้าย

ด้านการแสวงหาทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ (2540 : 268) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและ ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนนั้น ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่เกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนและกรรมการโรงเรียนให้ข้อมูลว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนเข้ากับกรรมการได้ดีแล้ว จะช่วยให้โรงเรียนกับชุมชนมีความร่วมมือกันสูง เพราะส่วนใหญ่กรรมการจะเป็นคนในชุมชนทำให้ชักจูงประชาชนอื่นให้มาสนับสนุนโรงเรียนได้ แต่ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติต่อกรรมการอย่างให้เกียรติพอสมควร และผู้บริหารควรฟังความคิดเห็นของกรรมการบ้าง ไม่ควรบริหารตามใจตนเองมากเกินไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช ฉัตรใจคำ (2542 : 58-75) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนส่วนมากจะเป็นการจัดการงบประมาณ โครงการต่าง ๆ ที่ต้องใช้เงิน การหาแหล่งทุนสนับสนุนรายได้ของโรงเรียน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมแสวงหาข่าวสารใหม่ ๆ แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ทางโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับผู้ปกครองน้อยเกินไป และผู้ปกครองอาจคิดว่าตนเองไม่มีความรู้เพียงพอจึงไม่สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสารใหม่ ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ จูแวน (2549 : 67) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สำหรับการจัดสรรทรัพยากร ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน ระดมทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน บริจาคสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียน ส่วนด้านการไม่มีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการแสวงหาข่าวสารใหม่ ๆ แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับโรงเรียนซึ่งเห็นได้จากการที่คนในชุมชน จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาจไม่มีความรู้จึงไม่สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารใหม่ ๆ กับทางโรงเรียนได้

ด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมประชุมพบปะ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับครู และผู้บริหารของโรงเรียน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ทางโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมวันสถาปนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า เรื่องที่กรรมการมีส่วนร่วมมี 5 เรื่อง ได้แก่ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานประเมินโดยคณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการประสานงานส่วนการมีส่วนร่วมเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพล มาณะสารวุฒิ (2543 : 62-69) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนสันติ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยกัน คือ สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนานักเรียน ด้านป้องกัน และแก้ปัญหาเกี่ยวกับชุมชนเร่งมาสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาประจำปี ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองไม่ทราบว่างบประมาณที่แท้จริงของสถานศึกษาในแต่ละปีว่ามีจำนวนเท่าใด และสถานศึกษายังต้องการสิ่งใดเพิ่มเติมอีก ประกอบกับโรงเรียนอาจไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าว สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชูเดช เพื่องฟู (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน ส่วนที่ไม่มีส่วนร่วมได้แก่ การจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วางแผนการใช้งบประมาณประจำปี และตรวจสอบผลการใช้งบประมาณประจำปีของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม ผัดเสน (2540 : 47) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินงบประมาณ มีส่วนร่วมน้อย

ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมช่วยติดตาม สอดส่อง ความประพฤติของนักเรียนและแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการประชุม พบปะ และเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับทางสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมประเมินสรุปผลการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ของโรงเรียน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองคิดว่าตนเองไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิเคราะห์ ประเมินผล สรุปผล และคิดว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ประกอบกับโรงเรียนอาจไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริทิพย์ ลิทธิศักดิ์ (2554 : 67) ได้ศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอกใหญ่ พบว่าการร่วมประเมินผลอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรร อนุทะวารี (2556 : 58) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เทศบาลอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล อยู่ในระดับในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทุก ๆ ด้านให้มากกว่านี้ ที่สำคัญสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะควรมีการประชุมสัมพันธ์ และประสานงานกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น

2. จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผล ดังนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ควรเปิดโอกาสหรือเชิญผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยติดตาม สอดส่อง ความประพฤติของนักเรียนและแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขรับทราบ การรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน นำผลการประเมินที่ประสบผลออกเผยแพร่สู่ชุมชน เป็นกรรมการในการประเมินคุณภาพนักเรียน เป็นคณะกรรมการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน เสนอแนะให้โรงเรียนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น วิเคราะห์ และสรุปผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน และประเมินสรุปผลการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดตาก เพื่อได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดตาก
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ต่อไป
3. ควรมีการศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการดูแลเอาใจใส่และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณาจารย์หลาย ๆ ท่าน ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

กราบขอบพระคุณ ดร.ศศิธรดา แผงไทย อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ดร.ชีวิน อ่อนลออ และดร.จิตติมน ฉัตรเจริญรัตน์ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีเนื้อหาครอบคลุมและสมบูรณ์ชัดเจนมากที่สุด

ขอขอบพระคุณ นายสาโรช เกตุสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม นายใจ ยอดดำเนิน ผู้อำนวยการโรงเรียนวังประจวบวิทยาคม และนายสรวิทย์ เรือนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนรวมไทยพัฒนา 1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สมบูรณ์ และมีคุณค่า

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่ได้ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการบริหารการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษา ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน เพื่อน ร่วมรุ่น รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่เป็นกัลยาณมิตรของผู้ศึกษาเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณทุก ๆ คน ในครอบครัว ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศแด่บุพการี และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

เอกสารอ้างอิง

ขวัญทัย เจริญทอง. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทรทองอุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จุฑามาศ สนิทดี. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย

เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ชูเดช เพ็ญฟู. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่.

การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิคม ผัดแสน. (2540). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนา การศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษา สังกัด

สำนักงานประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญฤทธิ์ เดือนกลาง. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.

วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ปัญญา แก้วกีร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545. การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ :

ภาพพิมพ์

พัชรินทร์ จูวน. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อหลวงอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา.

วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สิรินทิพย์ สิทธิศักดิ์. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอก

ใหญ่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุภัทรกร อุ้นทะวาริ. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย.

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงข่อม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

The Implementation of the Project of Luncheon
of Baandongsom School under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1

สุภารัตน์ ช่วงบุญดี¹
Suparat Chaungbanyat

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมและข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงข่อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้ทำแบบสอบถามและทำแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงข่อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน (Plan) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการดำเนินงาน (Do) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการตรวจสอบ (Check) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการปรับปรุง (Act) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือโรงเรียนควรมีการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จัดให้มีการจัดประชุมหรือมอบหมายให้ประชุมคณะกรรมการ ชี้แจงทำความเข้าใจและมอบหมายภารกิจอย่างชัดเจน โรงเรียนมีการตรวจสอบการดำเนินการกิจกรรมทุกกิจกรรม และควรมีการนำปัญหาและข้อเสนอแนะมาพิจารณาการดำเนินงานในปีถัดไป

คำสำคัญ : การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the implementation of the project of luncheon of Baandongsom School under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1. The participants and the data source of the research were 30 qualified people, school administrator, teachers, education officers, and the committees of Office of the Basic Education Commission. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the implementation of the project of luncheon of Baandongsom School under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 seemed to be at the highest level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the highest level. The highest mean score seemed to be the side of planning (P-plan). Moreover, the inferior mean scores seemed to be the side of doing (D-do), checking (C-check), and acting (A-act) respectively.

In terms of recommendations of the implementation of the project of luncheon of Baandongsom School under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1, it was found that the school should set up working time calendars for the project of luncheon. In addition, the school should hold the meetings to assign works, and clarify understandings together. The school should also focus on monitoring and evaluation all activities. Moreover, the school should analyze evaluating results to develop the implementation of the projects next year.

Keywords : The Implementation of the Project of Luncheon .

¹ ครูโรงเรียนบ้านดงข่อม mimy2528@gmail.com และ 0892712456

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ในหมวด 3 ระบบการศึกษา ในมาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ในมาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในหมวด 1 มาตรา 6 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นอกเหนือจากการจัดการศึกษาตามระบบแล้วโรงเรียนบ้านดงข้อม อำเภอกอสมพันศรี จังหวัดกำแพงเพชร ยังดำเนินการโครงการอาหารกลางวันซึ่งสามารถจัดอาหารให้นักเรียนได้สารอาหารครบถ้วน จะทำให้นักเรียนมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นโครงการหนึ่งที่สำคัญในการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1-52)

โครงการอาหารกลางวันเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความตระหนักของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาทุพโภชนาการในเด็ก ซึ่งพบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากขาดแคลนอาหารกลางวัน หรือมีอาหารกลางวันแต่ปริมาณไม่เพียงพอ หรืออาหารมีคุณค่าทางโภชนาการต่ำทำให้การเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 1) โดยมีประกาศพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2535 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2535 มีสาระสำคัญคือ ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในวงเงิน 6,000 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและ ใช้จ่ายสำหรับการสนับสนุนและช่วยเหลือภาวะโภชนาการของนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษาและการประชาสัมพันธ์ปัญหาภาวะทุพโภชนาการของเด็ก

โรงเรียนบ้านดงข้อม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอดซึ่งในปีการศึกษา 2557 ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการอาหารกลางวันจากองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโกสุมพิตร จังหวัดกำแพงเพชร รายหัวละ 20 บาท/วัน ซึ่งทางโรงเรียนบ้านดงข้อมได้ดำเนินการโดยการซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทาน การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ซึ่งสามารถประมวลได้ดังนี้ (รายงานผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนบ้านดงข้อมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. 2557 : 2) ดังนี้

1. บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูทุกคน ชุมชนและนักเรียนยังขาดความตระหนักในความสำคัญของโครงการอาหารกลางวัน โดยเฉพาะความเข้าใจในนโยบายวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวัน
 2. ขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการอาหารกลางวันให้ชุมชนได้อย่างสม่ำเสมอทำให้ชุมชนยังไม่เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวัน ส่วนนักเรียนยังไม่เห็นข้อดี ขาดเสียในการรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนที่เน้นคุณค่าอาหาร การประหยัด ตลอดจนสุขนิสัยที่ดีและมีมารยาทในการรับประทานอาหาร
 3. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการอาหารกลางวันยังขาดการฝึกฝนอบรมที่เน้นการให้บริการ การรักษาความสะอาด กริยามารยาทคุณภาพอาหาร
 4. การดำเนินโครงการอาหารกลางวันยังไม่อยู่ในรูปคณะกรรมการซึ่งมีตัวแทนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ตัวแทนกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารในกระบวนการโครงการอาหารกลางวัน
- จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านดงข้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาและกำหนดรูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนเป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงข้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงข้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงข้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน
- ส่วนที่ 2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนบ้านดงข้อม อำเภอกอสมพันศรี จังหวัดกำแพงเพชร
- ส่วนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ส่วนที่ 5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ส่วนที่ 6 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

พระราชบัญญัติกองทุนโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2535 (กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน. 2542: 1-52) กล่าวถึง การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดย ได้จัดตราพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2535 ขึ้นเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนและควบคุมการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินของกองทุน รวมทั้งการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน

เดมมิง (Deming in Mycoted, 2004) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอด ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจด้วยว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคนในนั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

การศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 16 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ในปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 4 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ในปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปรับปรุง (Act) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$) รองลงมา ด้านการตรวจสอบ (Check) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$) ด้านการวางแผน (Plan) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$) และด้านการดำเนินงาน (Do) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$) ตามลำดับหากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผน (Plan) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือโรงเรียนมีการศึกษาและสำรวจข้อมูลของโครงการก่อนที่จะดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$) รองลงมา โรงเรียนมีการศึกษาและสำรวจข้อมูลของโครงการก่อนที่จะดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48$) และกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหรือบุคลากรในโครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์โครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) ตามลำดับ

ด้านการดำเนินงาน (Do) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนจัดให้มีการจัดประชุมหรือมอบหมายให้ประชุมคณะทำงาน ชี้แจงทำความเข้าใจและมอบหมายภารกิจ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.50$) รองลงมาผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) และโรงเรียนมีการจัดทำหรือมอบให้ผู้รับผิดชอบงานธุรการจัดทำคำสั่งคณะทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนจัดให้มีสถานที่ในการประกอบอาหารที่มีความเหมาะสมและอยู่ในสภาพใช้การได้ดีอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$) ตามลำดับ

ด้านการตรวจสอบ (Check) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันโดยวิธีตรวจสอบภาวะโภชนาการของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$) รองลงมา โรงเรียนมีการตรวจสอบการดำเนินการครบทุกกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$) และโรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูล เอกสาร ผลงานร่องรอยการดำเนินงาน ภาพกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ให้ที่ประชุมคณะทำงานพิจารณา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$) ตามลำดับ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านการปรับปรุง (Act) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนมีการพิจารณาผลการดำเนินงานปัญหา/อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$) รองลงมาโรงเรียนมีการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการดำเนินการด้านวัสดุอุปกรณ์ตามปัญหาที่พบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.47$) และโรงเรียนได้นำเอาผลของการประเมินโครงการอาหารกลางวันมาปรับปรุงรูปแบบการนิเทศติดตามผล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$) และโรงเรียนมีการประชุมคณะครูเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรม และให้ข้อเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$)

ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรมีการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จัดให้มีการจัดประชุมหรือมอบหมายให้ประชุมคณะทำงาน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจและมอบหมายภารกิจอย่างชัดเจน โรงเรียนมีการตรวจสอบการดำเนินการกิจกรรมทุกกิจกรรม และควรมีการนำปัญหาและข้อเสนอแนะมาพิจารณาการดำเนินงานในปีต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้าน ดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการศึกษาและสำรวจข้อมูลของโครงการก่อนที่จะดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน อีกทั้งโรงเรียนยังจัดให้มีการจัดประชุมหรือมอบหมายให้ประชุมคณะทำงาน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจและมอบหมายภารกิจ รวมถึงโรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันโดยวิธีตรวจสอบภาวะโภชนาการของนักเรียน และโรงเรียนมีการพิจารณาผลการดำเนินงานปัญหา/อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสรุปได้ว่าการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนของโรงเรียนบ้านดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยใช้หลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) พบว่าโรงเรียนควรมีการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยโรงเรียนควรจัดให้มีการจัดประชุมหรือมอบหมายให้ประชุมคณะทำงาน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจมอบหมายภารกิจอย่างชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนให้มีการตรวจสอบการดำเนินการกิจกรรมทุกกิจกรรม มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันโดยวิธีตรวจสอบภาวะโภชนาการของนักเรียนครบทุกจัดทำบันทึกเสนอรายงานผลการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันเสนอผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และโรงเรียนควรมีการนำปัญหาและข้อเสนอแนะมาพิจารณาการดำเนินงานในปีต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นลธิษ ญทวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.ปรีชาชาญ อินทรชิต ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.วชิร อ่อนอ้าย กรรมการ และอาจารย์ ดร.สุกฤษา อินอยู่ กรรมการ อาจารย์ ดร.สุนทร ทองคำพงษ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนรวมบ้านดงซ่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจและแก้ไขให้จนเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

โรงเรียนบ้านดงซ่อม. (2558). **ภาวะโภชนาการโรงเรียนบ้านดงซ่อม**. กำแพงเพชร

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(สอศ.)ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการปฏิบัติการโครงการอาหาร**

กลางวันแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(สอศ.)ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการปฏิบัติการโครงการอาหาร**

กลางวันแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม
เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
The development of learning cippa with collection activities.
To strengthen the academic achievement and scientific process skills.

ศิริพร เรืองสมบัติ¹
Siriporn Raungsombut

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 2) เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 3) เพื่อใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 4) เพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในครั้งนี้คือ ครูวิทยาศาสตร์ และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า 2) แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้า ในเรื่องการคิดคำนวณ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ใช้แก้ปัญหา คือ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน
3. แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้ามีประสิทธิภาพ(E_1/E_2) เท่ากับ 82.31/84.03 โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43)

ความสำคัญ : การเรียนแบบซิปปา

Abstract

The purpose of this study was to 1) to study the problem and approaches to management. Teaching and learning science. In order to develop skills and achievement of Science 2) to create and develop plans to learn zip spa. In order to develop skills and achievement of Science 3) to use a cippa lesson plans. To develop the skills and scientific achievement 4) to compare the achievement before and after learning 5) to evaluate the management plan, learn a cippa and to evaluate the satisfaction with the learning plan zip spa. In order to develop skills and achievement in science. The sample of this study is a science teacher and student grade 6 under the office of Maha Sarakham District Primary 2 number 64 people. The interview, problems and development of the science of electricity 2) plan of learning science. The electrical 3) achievement tests were 30 items 4) satisfaction evaluation of 20 items. Statistical percentage, mean, standard deviation, and ทดสอบที were not independent.

It was found that

1. Students 6 have problems learning achievement on electricity in the story. Computation and application in daily life.
2. Science learning activity through using is a management model to learn. A CIPPA MODEL plan the learning activities of the Science Ed Electrical Grade 6 Number 6 plan.
3. plan of learning activities in science. The electrical efficiency (E_1 / E_2). As 82.31 / 84.03 by student achievement. Higher than pretest levels were 0.01.
4. grade 6 satisfaction on science learning activity The electricity at the highest level ($= 4.76$, the S.D. = 0.43).

Keyword : Cippa Model

¹ ศิริพร เรืองสมบัติ สาขาวิจัยประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม E-mail Sasipimbg@gmail.com
โทร 088-0268079

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างมากในด้านคุณภาพชีวิตและสังคม เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคน ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพต่างๆ ดังที่ กรมวิชาการ (2550:1) ระบุไว้สรุปได้ว่า วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งทำให้คนได้พัฒนาชีวิตทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลาย วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของสังคมสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Based Society) ทุกคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจโลก ธรรมชาติ และเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น และนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ มีคุณธรรม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ยังช่วยให้คนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์ การดูแลรักษา ตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

วิจัยและพัฒนาจึงเป็นรูปแบบการวิจัย ที่จะทำให้มีการวิจัยทางการศึกษามากยิ่งขึ้นเพราะการวิจัยและพัฒนา เน้นการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การศึกษา ที่ใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง (ศึกษาธิการ, กระทรวง 2542) ดังนั้นหากวงการวิจัยทางการศึกษาไทยจะหันมาสนใจการวิจัยและพัฒนา มากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นการทำให้มีการนำผลการวิจัยทางการศึกษาไปใช้กันอย่างกว้างขวางเด่นชัดมากยิ่งขึ้นในอนาคต การวิจัยและพัฒนา เป็นการวิจัยที่ต้องการ ค้นคว้าและพัฒนา ทำการทดสอบในสภาพจริง ทำการประเมินในหลายๆรอบจนได้ผลการพัฒนาที่มีคุณภาพ (จุโรจน์ แก้วอุไร, 2545:10) กลุ่มสาระ วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการที่มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้ กระบวนการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพราะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงเป็นผลทำให้คนเรามีนิสัยกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น ชอบการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
3. เพื่อใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์
4. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน-หลัง เรียนเรื่องไฟฟ้า
5. เพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แผนการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ พุทธศักราช 2551
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์
6. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความพึงพอใจ
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหิน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิทยาศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ คือ หนังสือวิทยาศาสตร์และหนังสือ เอกสารและการสร้างแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ซึ่ง ประกอบไปด้วยมาตรฐานการเรียนรู้สาระสำคัญตัวชี้วัดความสำเร็จ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตอนที่ 3 การใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่แบบวัดทักษะมีค่าความยาก .47-.70 และอำนาจจำแนก .42 ขึ้นไปและความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน .98 และความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะ .86 และหาประสิทธิภาพของแบบวัดทักษะ (E_1/E_2) ของแผนการเรียนรู้แบบปกติกับซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม และเปรียบเทียบผลการสอบหลังเรียนและก่อนเรียน

ตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้แผนการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ต้องการจริง 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีสอนเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการสอนในแผนการเรียนรู้จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC การทดสอบทางสถิติ t-test for Dependent

ผลการวิจัย

พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามแผนของซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม หลังเรียน ($\bar{x} = 25.00$, S.D. = 1.22) สูงกว่าก่อนเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม ($\bar{x} = 16.50$, S.D. = 1.60) และจากการคำนวณพบว่า ค่า t ที่คำนวณได้ ($t = 18.280$) มีค่ามากกว่าค่าวิกฤตที่กำหนดไว้ (t จากตารางที่ระดับ $(\alpha = .01, df = 19, t = 2.86)$ กล่าวคือ คะแนนหลังเรียนตามแผนของซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม สูงกว่าก่อนเรียนด้วยแผนของซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า เรียนตามแผนของซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้าอยู่ในเกณฑ์ต่ำเนื่องจากนักเรียนมีความสนใจในการเรียนน้อย และมีการเรียนในเรื่องของทฤษฎีมากเกินไป
2. กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ใช้แก้ปัญหา คือ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน ประกอบด้วยเรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย ตัวนำไฟฟ้าและฉนวนไฟฟ้า การต่อเซลล์ไฟฟ้า การต่อหลอดไฟฟ้าแบบอนุกรมและขนาน และ แม่เหล็กไฟฟ้า
3. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้ามีประสิทธิภาพ(E_1/E_2) เกณฑ์ 80/80 เท่ากับ 82.31/84.03 โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องไฟฟ้า ระหว่าง ก่อนเรียน และ หลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test = 0.814
5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาในการเรียนวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปสู่ผลการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ความสนใจของเด็กในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ จากการศึกษาความสนใจของเด็กในการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนที่ให้ความสนใจในการเรียน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเรียนในส่วนปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และอีกส่วนหนึ่งก็มาจากความท้อแท้ความสนใจ เอาใจใส่ในการเรียนการสอนด้วย เพราะครูบางท่านมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกัน ทำให้วิธีการสอนที่แตกต่างกัน และความสนใจของเด็กแตกต่างกันไปอีกด้วย

1.2 แนวทาง/ความต้องการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ จากการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ให้ความเห็นตรงกันว่า ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองก่อน ให้มีความรู้ ความสามารถ และศักยภาพที่มากพอที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้ และอีกนัยหนึ่งคือ พยายามพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ปฏิบัติเอง ได้เกิดความรู้ใหม่ขึ้น จากการศึกษาด้วยตนเอง ไม่ใช่ทฤษฎีอย่างเดียว เพราะวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันรอบๆตัวเรา และก่อนที่จะนำเข้าสู่บทเรียนในทุกๆครั้ง ควรที่จะทบทวนความรู้เดิมให้นักเรียนก่อน การบอกให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ การสอนด้วยการใช้คำถามหรือบรรยายเพื่อทบทวนความรู้เดิม แล้วนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ให้มีความพร้อมก่อนเรียนต่อไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1.3 เทคนิคการสอนวิทยาศาสตร์ การเตรียมความพร้อมในการสอน จากการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า ให้นักเรียนได้ทำการทดลอง นำวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้รอบๆตัวมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆได้ง่าย และให้นักเรียนได้สร้างสรรค์ความคิดเอง ได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ได้ทดลองจริง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ว่ามันอยู่รอบๆตัวเรา อยู่ในทุกส่วนของการดำเนินชีวิต

2. ในการสร้างแผนการเรียนรู้แบบซิปปา ทิตนา เขมณัฏ (2550 : 114) ได้กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่สำคัญโดยมีวัตถุประสงค์ของรูปแบบคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม และพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ดังนั้น การสร้างบทเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้แบบซิปปาจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีและมีระบบ

แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและการวัดและประเมินผลซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีค่าประเมินความเหมาะสมพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบ CIPPA MODEL มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 แสดงว่าแผนการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และนำแผนการเรียนมาหา ประสิทธิภาพของแผนการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.31/84.30 ซึ่งประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 เนื่องจากแผนการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาสาระที่เข้าใจง่าย ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามหลักการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างเป็น เนื่องจากแผนการเรียนรู้แบบซิปปานี้ เป็นแผนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระซึ่งมีกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ได้มีการแสดงความคิดเห็นระหว่างในกลุ่ม

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง ไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบซิปปา มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน ($\bar{x} = 24.15$) สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ($\bar{x} = 16.50$) ค่าความก้าวหน้าเท่ากับ 7.65 และค่า t คำนวณ (18.280) มีค่ามากกว่าค่าวิกฤตที่กำหนดไว้ (ตาราง 2.462) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากแผนการเรียนรู้แบบซิปปา นี้ได้ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพหลายขั้นตอนจนมีความเหมาะสม

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง ไฟฟ้า จำนวน 20 คน ปรากฏว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โดยภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. 2.43) กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ดร. พงศธร โพธิ์พลศักดิ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.พงศกร พิมพะนิตย กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา ประธานกรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทโรจจิตร กรรมการสอบที่ให้คำปรึกษา แนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางสุนทรี ไชยดี นางกาญจนา วิเศษรินทอง นายบุญเกิด วิเศษรินทองนางจำปา สืบสุนทร และ นาย วิษุฒ อักติ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ดร.พงศธร โพธิ์พลศักดิ์ และอาจารย์ ดร.พงศกร พิมพะนิตยที่ให้คำปรึกษา แนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา และอาจารย์สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษาทุกท่านและครอบครัว ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหิน และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหัวดง ปีการศึกษา 2558 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือและการทดลองภาคสนามและแหล่งทุนที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2550). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กรมวิชาการ. (2549). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง2533. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

เชิดศักดิ์ โฉมาสินทร์. (2550). ผลการใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับการสอนโดยครูเป็นผู้สอน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสนใจทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทิตนา เขมณัฏ. (2550). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง CIPPA MODEL.

นุศรา เอี่ยมนวลรัตน์. (2551). ผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือและระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการ
เล่นแบบจับคู่ในวิชาดนตรีสากลปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of Instructional Activities Based on Whole - Part - Whole Emphasis Plays Peer
Tutoring Skill For universal Musical Practice of Pratomsuksa 4 Students

เจษฎา ประทุมมา¹
Jedsada Pratumma

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติ 2) เพื่อสร้างและพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ 3) เพื่อทดลองใช้กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีการสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ในวิชาดนตรีสากลปฏิบัติของอูคูเลเล่ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเกียรติคุณวิทยา อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติและแผนการจัดการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ แบบวัดทักษะการเล่นอูคูเลเล่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนของแผนการเรียนแบบปกติและแผนการจัดการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ และเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนของแผนการเรียนแบบปกติและแผนการเรียนแบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ ด้วยการทดสอบทางสถิติโดยแบบ The Wilcoxon Signed Ranks Test และThe Mann-Whitney U Test

ผลการวิจัยพบว่า

- 1.นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหาเรื่องของทักษะทางการเรียนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติอูคูเลเล่
- 2.กิจกรรมการเรียนรู้อุทิศทางการเรียนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติอูคูเลเล่ที่ใช้แก้ปัญหา คือ การเรียนการสอนแบบรวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่ ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การดีดอูคูเลเล่ปฏิบัติ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน
- 3.แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.18/84.5 โดยนักเรียนมีทักษะการดีดอูคูเลเล่หลังเรียนของแผนการเรียนแบบปกติสูงกว่าแผนการเรียนแบบรวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4.นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่ อยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.56$, S.D = 0.62)

ความสำคัญ : รวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่

¹ เจษฎา ประทุมมา สาขาวิจัยประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม e-mail: Jedsada.76144@gmail.com
โทร 089-9176144

Abstract

This research aims to study 1) to approach the event universal music teaching practice 2) to create and develop teaching activities, the global music practice teaching method by using an integrated split-focus on skill-play a pair. 3) to trial activity, the global music teaching practice using the integrated teaching method-split-focus on the skills to play a pair. 4) to assess satisfaction, integrated learning management-split-focus on the skills to play a pair of universal music of ukulele practice. The group used a backpack as a research student in the elementary school year 4 honours science pervading Chiang Yuen district of Maha sarakham province, 30 people have come by the specific methods used in the research tool contains. Typical learning management plans and integrated learning management plan-extract-overview. Focus on the skills to play a pair. Wat a ukulele-playing skills. Data analysis by finding the standard deviation average difference of test and the average value before and after learning of the lesson plans, learning plans and normal aggregated learning management-split-overview. Focus on the skills to play a pair of ปรี๊ย and compass points after the regular study plan and study plan-integrated-combines. Focus on the skills to play a pair with the statistical tests by the Wilcoxon Signed Ranks Test and The Mann-Whitney The U Test.

The research found that

1. students in grade 4 has trouble learning the skill of universal music revolutionaries batu moat Lake tours.
2. learning activities learning skills, Universal Music revolutionaries batu moat Lake male solution is used. Integrated teaching-separate-total focus on pairing event plans to learn the ukulele Apocalypse flick of lepd grade 4 number 6 plan.
3. planned activities include learning-separate-overview. Highlight matching. (E1/E2) efficiently. Equal to 81.18/84.5 student skills ukulele flipped after learning of the study plan study plans higher than normal aggregated-separate-overview. Focus on matching the statistical significance level .05
4. students in grade 4 are satisfied the integrated learning activities-separate-overview. Focus on matching the most level (= 4.56, S.D = 0.62).Include-exclude-include priority focus on pairing.

Keyword : Whole - Part - Whole Emphasis Plays Peer Tutoring Skill

บทนำ

ดนตรีกับมนุษย์เป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกันมาตั้งแต่อดีต ดนตรีเกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์และสิ่งที่สร้างสรรค์นี้จัดว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในทุกๆระดับซึ่งอาจเกิดจากแรงบันดาลใจ ที่จะพยายามสะท้อนภาพความเป็นจริงของตนหรือสะท้อนภาพความเป็นจริงของสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยปัจจุบันอยู่สภาวะแวดล้อมเป็นตัวกำหนด หรือเป็นวัตถุดิบที่ นำมาผสมผสานและสร้างสรรค์กับแนวคิดทางศิลปะที่สะท้อนผ่านออกมาทางดนตรีและบทเพลงในแง่มุม ต่างๆได้อย่างชัดเจน ดนตรีหรือบทเพลงเปรียบเสมือนการบันทึกภาพทางประวัติศาสตร์ชนิดหนึ่งที่ สะท้อนเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ หรือสะท้อนแนวคิด อุดมการณ์ในแต่ละยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติ
2. เพื่อสร้างและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่
3. เพื่อทดลองใช้กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีการสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่
4. เพื่อประเมินผลความพึงพอใจการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีการสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ในวิชาดนตรีสากลปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรวิชาดนตรี
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- 3.กิจกรรมการเรียนการสอนแบบรวม-แยก-รวม
- 4.การสอนแบบจับคู่
- 5.ทักษะการเรียนรู้ดนตรี
- 6.ความพึงพอใจ
- 7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ในวิชาดนตรีสากลปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเกิตขจรวิทยา อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติ 1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในวิชาดนตรี และหนังสือ เอกสารและการสร้างแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดย

ใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ซึ่งประกอบไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้สาระสำคัญตัวชี้วัดความสำเร็จ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่

ตอนที่ 3 การทดสอบใช้กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่แบบวัดทักษะมีค่าความยาก .40-.70 และอำนาจจำแนก .40 ขึ้นไปและความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน .98 และความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะ .81 และหาประสิทธิภาพของแบบวัดทักษะ (E_1/E_2) ของแผนการเรียนรู้แบบปกติกับแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ และเปรียบเทียบผลทดสอบหลังเรียนของแผนการเรียนรู้แบบปกติกับแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่

ตอนที่ 4 ประเมินผลความพึงพอใจการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ต้องการจริง 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีสอนเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการสอนในแผนการเรียนรู้จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือค่าดัชนีความสอดคล้องIOCการทดสอบทางสถิติThe Wilcoxon Signed-Ranks Testและเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนของแผนการเรียนรู้โดยใช้การทดสอบ(The Mann-Whitney U Test)

ผลการวิจัย

พบว่า คะแนนผลทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการแบบปกติและแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คะแนนก่อนเรียนแผนปกติมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$)=36 และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) = 66.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน (S.D.) = 1.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียน (S.D.) = 2.52 ส่วนและแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ มีคะแนนก่อนเรียนแผนปกติมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$)=35.80 และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) = 76.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน (S.D.) = 1.778 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียน (S.D.)= 3.20

สรุปผลการวิจัย

- 1.ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้มี 3 ชั้น1.ชั้นรวม 2ชั้นแยก 3.ชั้นรวม
- 2.แนวทางการสร้างและพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดย

ใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่โดยนำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- 1.มาตรฐานการเรียนรู้
- 2.สาระสำคัญ
- 3.ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 4.กิจกรรมการเรียนการสอน
- 5.ขั้นสรุปประเมินผล
- 6.การวัดผลและประเมินผล
- 7.กิจกรรมและข้อเสนอแนะ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3.ผู้วิจัยได้นำแผนหาประสิทธิภาพ(E_1/E_2) เกณฑ์ 70/70พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ E_1 มีค่าเท่ากับ 73.62 E_2 มีค่าเท่ากับ 74.01แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่ E_1 มีค่าเท่ากับ 81.18 E_2 มีค่าเท่ากับ 84.59แผนปกติมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$) = 36 และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) = 66.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน (S.D.) = 1.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียน (S.D.) = 2.52 ส่วนและแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ มีคะแนนก่อนเรียนแผนปกติมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$) = 35.80 และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) = 76.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน (S.D.) = 1.778 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียน (S.D.) = 3.20 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบปกติและนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ นักเรียนมีทักษะการเล่นอูคูเลเล่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ มีทักษะการเล่นอูคูเลเล่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรียนการเรียนรู้แบบ-รวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{X}$) 4.56และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) = 0.62 หมายความว่า ความพึงพอใจในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่ มีขั้นตอนอยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นรวม สอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดครูอธิบายขั้นตอนการฝึกปฏิบัติและสาธิตตามขั้นตอนนักเรียนสังเกตและปฏิบัติตามขั้นตอนทักษะตามครูนักเรียนสรุปขั้นตอนและวิธีปฏิบัติทักษะให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเองเกิดทักษะรวมแล้ว นักเรียนลงมือปฏิบัติทักษะจากขั้นตอนตามที่ครูสาธิตครูประเมินทักษะโดยใช้แบบสังเกตการณดีดอูคูเลเล่วิเคราะห์การปฏิบัติของนักเรียนโดยส่วนรวมครูวิเคราะห์ทักษะหาข้อบกพร่องของนักเรียนด้วยการสังเกตนักเรียนว่าปฏิบัติได้ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องครูประเมินภาพรวมการปฏิบัติของนักเรียนโดยการสังเกต ต่อมาคือขั้นที่ 2 ขั้นแยกให้นักเรียนฝึกซ้อมแก้ไขส่วนที่บกพร่องเป็นคู่ตามขั้นตอนนักเรียนจับคู่โดยใช้ข้อมูลจากขั้นวิเคราะห์การปฏิบัติของนักเรียนโดยส่วนรวมซึ่งจับคู่จากนักเรียนที่เก่งทักษะกับนักเรียนที่อ่อนทักษะนักเรียนแต่ละคู่ปฏิบัติทักษะโดยการสลับกันฝึกปฏิบัติทักษะตามแบบฝึกปฏิบัติทักษะ ต่อมาขั้นตอนสุดท้ายคือขั้นที่ 3 คือขั้นรวม นักเรียนปฏิบัติทักษะรวมนักเรียนปฏิบัติทักษะรวมทั้งหมด ครูสังเกตการปฏิบัติของนักเรียนและแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลปฏิบัติโดยใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ จำนวน 6 แผน ผลการประเมิน ความเหมาะสม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เรียนการเรียนรู้แบบ-รวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.5 หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเรียนแผนการเรียนรู้แบบปกติกับแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวม เน้นการจับคู่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า

มีประสิทธิภาพ(E_1/E_2) แผนการเรียนรู้แบบปกติ เท่ากับ 73.62/74.01 แผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ เท่ากับ 81.18/84.59 โดยนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนของแผนการเรียนรู้แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ สูงกว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนรวมแยกรวมเน้นการจับคู่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรียนการเรียนรู้แบบ-รวม-แยก-รวม เน้น ทักษะการเล่นแบบจับคู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย

($\bar{X}$) เท่ากับ 4.56 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.62 หมายความว่า ความพึงพอใจในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยปฏิบัติ โดยใช้วิธีสอนแบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ ดังนี้

- 1.ครูผู้สอนจะต้องศึกษาขั้นตอนการสอนแบบรวม-แยก-รวม เน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ อย่างละเอียดก่อนนำไปใช้เพราะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน
- 2.ครูผู้สอนจะต้องทำการปฐมนิเทศให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอนอย่างละเอียดเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องเป็นไปตามเวลาที่กำหนด และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน
3. ครูผู้สอนควรศึกษาเกณฑ์การประเมินทักษะย่อยที่ใช้เป็นแบบประเมินให้มีความเข้าใจ เพื่อให้สามารถประเมินทักษะปฏิบัติของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง หากเป็นไปได้ครูผู้สอนอาจให้นักเรียนได้ศึกษาเกณฑ์ประเมินทักษะย่อยมาล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความเข้าใจและประเมินการปฏิบัติของสมาชิกในคู่ของตน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร.ต. ดร.อรรณ ชูกระเดื่อง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.พงศกร พิมพะนิตยั กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา ประธานกรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร กรรมการสอบที่ให้คำปรึกษา แนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นาย จิรวัฒน์ พุโนรัตน์ นาย อมรชัย แสงดี นายธนพล กลางทอง ดร.วิทยา ภูครองหิน นางสาว วรวิธ ภายขุนทด นางกาญจนา วิเศษรินทอง .นาย เกียรติขจร ชัยอัมฤทธิ นาย วิชชุด อักติ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร.ต. ดร.อรรณ ชูกระเดื่อง และอาจารย์ ดร.พงศกร พิมพะนิตยัที่ให้คำปรึกษา แนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งเสมอมา และอาจารย์สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษาทุกท่าน และครอบครัว ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาไถ่สามเหลี่ยมบ้านน้อย และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเกียรติขจรวิทยา ปีการศึกษา 2558 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือและการทดลองภาคสนาม และแหล่งทุนที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2551). **หลักสูตรการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนา**

ศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.

ดวงใจ พัฒนาไชย. (2551). **ศิลปะการเป่าแซกโซโฟน**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. เพ้นดิงเฮาส์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2549). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

ปิยะมากรณ์ สบายแท้. (2551). **การพัฒนาชุดการสอนทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้นโดยผ่านทักษะปฏิบัติขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ในรายวิชาดนตรีสำหรับครูประถมศึกษาของสถาบันราชภัฏ.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิกุล ภูมิแสน(2551): **28 อธิบายเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.เพ้นดิงเฮาส์ การศึกษาการจัดการแผนใหม่.กรุงเทพมหานคร.

สมเกียรติ รักขมณี. (2551). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาดนตรีไทย เรื่องเครื่องดนตรีไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุวทูตศึกษา 2**. วิทยานิพนธ์ ศป.ม.มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุชา จันทรเฒ. (2550). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาดนตรีไทย เรื่องเครื่องดนตรีไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุวทูตศึกษา 2**. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
The Study of the New Educational Supervision within Primary School
under Tak Primary Educational Service Area Office 2

ฐิติมน ฉัตรจรัสรัตน์¹
Titimon Chacharunrat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษานิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. การนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าสูงสุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ตามลำดับ

2. แนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำแนกรายด้านดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน และควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในเป็นรูปเล่ม

2.2 ด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา ควรสำรวจความต้องการของครูในการดำเนินการนิเทศภายในด้วยวิธีต่าง ๆ ควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนโครงการและปฏิทินที่กำหนด และควรมีการดำเนินการนิเทศบุคลากรได้อย่างทั่วถึง

2.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการนิเทศภายในโดยมีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน สถานศึกษาควรมีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

2.4 ด้านการนำผลการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข ควรมีการประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานและผลการนิเทศ ตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ ควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายใน มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป

Abstract

The purposes of the research seemed to study the New Educational Supervision within Primary School and to study the guideline of the New Educational Supervision within Primary School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. By Survey Study. The participants and the data source of the research were 90 administrators and 180 teachers, The instrument used in the research was questionnaires. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. The structured interview form seemed to be analyzed by content analysis. The findings of the research indicated that;

1. The Study of the New Educational Supervision within Primary School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level. The evaluation result to improve, The Planning Supervision, The Measurement and Evaluation and The Operational supervision respectively.

2. The guideline of the New Educational Supervision within Primary School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that 4 guidelines that

2.1 The Planning Supervision was study should analyze current problems in the implementation of internal supervision. Schools are also encouraged to collect data and information needed to plan the School Supervision. Supervision should be an action plan in book form.

2.2 The Operational supervision was should explore the needs of teachers. Action Supervision in various ways should assign the responsibility for implementation of the project plan and calendar schedule. And supervisory personnel should be conducted thoroughly.

2.3 The Measurement and Evaluation has appointed a working group to oversee the evaluation, with a clear job responsibilities. Schools should create and use assessment tools are fit for purpose.

2.4 The evaluation result to improve was should the Board of Supervisors to review the performance and supervision by steps regularly should the results of the analysis of data from internal supervision. Develop a plan to improve internal supervision for the next academic year.

¹ อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Tel 083-3479898 E-Mail : wat.titimon@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง กระบวนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา อันจะทำให้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนามาตรฐานการศึกษา หลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษาต้องอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ทั้งทางด้านการคิดเห็นและการกระทำใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) การนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้นิเทศให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน (วีระพันธ์ พูลพัฒน์, 2548) ซึ่งผู้นิเทศจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณภาพ (Harris, 1975) โดยครูต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอน

นิเทศ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Supervision” หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุง ดังนั้น ความหมายของคำว่า การนิเทศการศึกษา จึงหมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุงทางการศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเพื่อสามารถดำเนินงานของตนไปได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ สเปียร์ส (Spears, 1967 : 10) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครู เพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยเหลือตนเองได้

เนื่องจากความรู้และแหล่งเรียนรู้มีมากขึ้น จึงทำให้ความหมายของการนิเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงให้กว้างขวางขึ้น นั่นคือ การนิเทศการศึกษา จะหมายรวมถึงการเอาใจใส่ในการสำรวจตรวจสอบเพื่อดูแลและจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความสามารถ ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศเป็นสิ่งที่เกิดมาเป็นระยะเวลายาวนานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีพัฒนาการของการนิเทศเรื่อยมาเพื่อให้เกิดคุณภาพที่สมบูรณ์ที่สุด การเรียนรู้ประวัติศาสตร์การนิเทศทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศนี้ เป็นการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศที่เหมาะสมต่อไป ผู้วิจัยปฏิบัติงานอาจารย์ประจำ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น รับผิดชอบการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในรายวิชาการนิเทศการศึกษา มีความต้องการศึกษารอบการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย ครั้งนี้ จะนำไปเป็นข้อสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียน คุณภาพนักศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยนำแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มาใช้ประกอบการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติงาน การประเมินผลการนิเทศ และการนำผลการนิเทศมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์
2. สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 90 คน
4. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 270 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและครูที่ปฏิบัติ งานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนโรงเรียน 90 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 90 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน และครูผู้สอน จำนวน 180 คน รวมทั้งหมด 270 คน
3. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แหล่งข้อมูลการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 5 คน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 มีดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นประเด็นสัมภาษณ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม จากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองจดหมายติดแสตมป์ จ่าหน้าของถึงผู้วิจัย และขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งถึงผู้วิจัย ภายใน 2 สัปดาห์

ส่วนแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามเกณฑ์ในการคัดเลือกที่กำหนดไว้ จำนวน 5 คน เตรียมตัวภาคสนามเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพครั้งนี้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริงและประหยัดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดเตรียมรายละเอียดต่าง ๆ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกรณีศึกษา เช่น แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสัมภาษณ์เอกสาร และอุปกรณ์ประกอบการสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องบันทึกภาพ เป็นต้น และดำเนินการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ สว่างหน้ากับผู้ทรงคุณวุฒิ และวางแผนในการเดินทางไปสัมภาษณ์ตามที่นัดหมาย

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล

6.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

1.2 การนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมรายด้าน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.90 (\bar{X} = 3.90, S.D. = 0.52)$ เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าสูงสุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.97 (\bar{X} = 3.97, S.D. = 0.52)$ รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.91 (\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.53)$ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.87 (\bar{X} = 3.87, S.D. = 0.54)$ และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.85 (\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.57)$ ตามลำดับ

1.3 แนวทางการนิเทศแนวใหม่ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าสถานศึกษาควรศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในเป็นรูปเล่ม ควรสำรวจความต้องการของครูในการดำเนินการนิเทศภายในด้วยวิธีต่าง ๆ สถานศึกษาควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนโครงการและปฏิทินที่กำหนดสถานศึกษาควรมี การดำเนินการนิเทศบุคลากรได้อย่างทั่วถึง มีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการนิเทศภายในโดยมีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน สถานศึกษาควรมีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ สถานศึกษาควรเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครอบคลุม ควรมีการประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานและผลการนิเทศ ตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายใน มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป จัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศแก่ผู้บริหารนิเทศและหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าสูงสุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานงานทุกด้านไว้อย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้จัดทำสื่อที่จำเป็นในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น แบบสังเกตการสอน แบบประเมินตนเองของครู สำหรับใช้ในการดำเนินการนิเทศภายใน เพื่อทำการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการสอนของครู หลังจากเริ่มดำเนินการตามแผนการนิเทศ จากนั้นจึงประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจ และรับทราบแผนการดำเนินการและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางเยาว์ สังข์มาลา (2552) ศึกษาเรื่อง การจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์พรทิพย์ ปรีดานนท์ (2555 : 59-60) เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการนิเทศภายในโรงเรียน มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน มีการศึกษาความต้องการของชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทั้งนี้ ยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งครูทุกคนในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพิจารณาความเป็นไปได้ของนโยบาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียน หลังจากนั้น สถานศึกษาจะประชุมชี้แจง ให้ครูทุกคนรู้ และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ส่วนในการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศนั้น ภายในโรงเรียนจะพิจารณาจากความสำเร็จของการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิโท ปินะภา (2552: 133) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ เหมบุตร (2555) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมีอาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18 ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของครูมีอาชีพในการนิเทศตามมาตรฐานด้านความรู้/มาตรฐานประสบการณ์การสอนและประสบการณ์วิชาชีพของครูมีอาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อแนวทางการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน และควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในเป็นรูปเล่ม 2) ด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา ควรสำรวจความต้องการของครูในการดำเนินการนิเทศภายในด้วยวิธีต่าง ๆ ควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนโครงการและปฏิทินที่กำหนด และควรมีการดำเนินการนิเทศบุคลากรได้อย่างทั่วถึง 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการนิเทศภายในโดยมีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน สถานศึกษาควรมีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ 4) ด้านการนำผลการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษามาปรับปรุงแก้ไข ควรมีการประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานและผลการนิเทศ ตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ ควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายใน มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชกานต์ ทองม้วนงว (2553: 79-86) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนแต่ละขั้นตอน ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการให้มีการดำเนินการศึกษาการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีระบบจัดเก็บข้อมูลที่ทุกหน่วยงานทั้งระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สามารถใช้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องตรงตามเป้าหมาย กำหนดทางเลือกและวางแผนการปฏิบัติงานให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการนิเทศการศึกษาปฐมวัยได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา เวียงนนท์ (2556 : 90-93) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ควรให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพและปัญหา ควรมีการศึกษาหรือสำรวจความต้องการรับการนิเทศของครูและ ควรมีเครื่องมือในการศึกษาสภาพและปัญหาที่ทุกคนนำไปใช้ได้ วิธีการประเมินผลการนิเทศภายในควรมีความยืดหยุ่นตามสภาพจริง นอกจากการตรวจสอบตามรายการที่กำหนด บรรยายภาคในการนิเทศ ควรเน้นที่ความเป็นกัลยาณมิตรมากกว่า การตรวจสอบเพื่อจับผิด การสรุปผลการประเมินควรเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นด้วย จัดให้มีการนิเทศภายในโดยสม่ำเสมอและต่อเนื่องตามปฏิทินการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมนิเทศภายในเพื่อให้ได้ข้อมูลจริงในการนำไปพัฒนาปรับปรุงงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา ศึกษาวิเคราะห์ นโยบายการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษา และควรจัดทำปฏิทินการนิเทศภายในที่ชัดเจน

1.2 ด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน มีการมอบหมายงาน ความรับผิดชอบในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินที่กำหนด โดยลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการการนิเทศภายใน และควรจัดให้การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

1.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลนิเทศภายในที่ชัดเจน ควรส่งเสริมการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา และควรให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการประเมินอย่างเป็นระบบ

1.4 ด้านการนำผลการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษามาปรับปรุงแก้ไข ควรมีการประชุมคณะทำงานผู้นิเทศ เพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานและผลการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ โดยนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงพัฒนาแผนการนิเทศภายในเพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครื่องมือการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรศึกษาเรื่อง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา เวียงนนท์. (2556). ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ณิกานต์ ทองม้วนวง. (2553). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นงเยาว์ สังข์มาลา. (2552). การจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- _____. (2548). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พงศ์พีร์ ปริदानนท์. (2555). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ระยอง: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ไพรินทร์ เหมบุตร. (2555). กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18 วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยุสื่อสารศาสตร์การ
บริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2548) เอกสารการสอนหลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สินโท ปินะภา. (2552). การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
วิทยานิพนธ์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Harris, Ben M. (1975). *Supervisory Behavior in Education*. 2nd. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Spears , Harold. (1967). *Improving the Supervision of Instruction*. New York : Prentice – Hall.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

THE EFFECTS OF ACTIVE LEARNING ACTIVITY ONLINE TO IMPROVE STUDENT'S LEARNING ACHIEVEMENT IN
COMPUTER SUBJECT FOR MATHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

นางสาวกรรณิการ์ ปัญญาดี¹ และ นางสาวรินรดี ปาปะโน, ค.ด.²
Miss Kannika Panyadee¹ and Miss Rinradee Papanai, Ph.D.²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 2) เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ ก่อนและหลังการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบหลักสูตร เว็บไซต์สอนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง สสูตรที่ 20 (KR-20) คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research aimed to 1) compare the effects of active learning activity online to improve students' learning achievement in Computer 3 subject of the controlled group and non-controlled group of Mathayomsuksa 2 students, and 2) compare the effects of active learning activity online to the controlled group before and after being subjected to the intervention program.

The sample in this study was 43 Mathayomsuksa 2 students in Khruawattayakhom School, Department of the Secondary Educational Service Area Office 17 in the second semester of the academic year 2015. The research tools used in this study were learning management plan, documentation course, web-based instruction and achievement test. The data were analyzed using Index of Item-Objective Congruence: IOC, Difficulty Index or Easiness (p), discriminant index (r), Kuder-Richardson Method (KR-20), descriptive statistics, dependent sample t-test and paired samples test.

The results showed that: 1) learning achievement of the controlled group was higher than the non-controlled group after being subjected to active learning activity online at .05 level of significance, and 2) learning achievement of the controlled group showed improvement after being subjected to active learning activity online at .05 level of significance.

Keywords : active learning online, achievement course

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำรงชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่งสำคัญที่ทุกคนจะต้องมีคือ ทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการปรับเปลี่ยน วิจักษณ์ พานิช (2555, น. 9-21) ได้กล่าวถึงทักษะสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 กล่าวโดยสรุปคือ การออกแบบการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนตลอดจนการนำเทคนิควิธีการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เน้นการให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มและสร้างแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดการค้นพบองค์ความรู้ที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่มีนโยบายในการ

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่อยู่ 22/5 หมู่ 18 ตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150 E-Mail : krukanpan@gmail.com โทร. 097-138-5298

² อาจารย์ ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี E-Mail : gradmutter@gmail.com โทร. 084-452-6364

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะที่สำคัญ ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพรักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในช่วงต้นปีพุทธศักราช.2558 ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (รายงานโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก, 2558, น. 1) ซึ่งในการอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทราบถึงสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนต่างๆในสหวิทยาเขต โดยปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัญหาที่พบในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่นักเรียนมักขาดความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้นี้เนื่องจากนักเรียนให้ความสนใจกับเครื่องคอมพิวเตอร์มากกว่ากิจกรรมที่ครูจัดขึ้นในชั้นเรียน

จากสภาพดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัย พบว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษาช่วยในการใช้เว็บช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ให้กับผู้เรียนสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนได้และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ โดยการสอนโดยใช้กรณีศึกษามีกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันทุกคนชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความกระตือรือร้น สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่ได้สนับสนุนให้ครูใช้เว็บช่วยสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการนำเครื่องมือที่มีอยู่บนระบบอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สามารถเพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ทั้งยังเป็นการลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ โดยที่นักเรียนและครูสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วผ่านเว็บไซต์ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรงอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิงเรซูมออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิงเรซูมออนไลน์ก่อนและหลังการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิงเรซูมออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงรุก
2. การเรียนรู้ผ่านนวัตกรรม
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 43 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือวิจัยโดยการศึกษาข้อมูลจาก ทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยจำแนกเป็นเครื่องมือวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
- 2.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ใบความรู้ ใบงานและหนังสือตลอดจนสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม
- 2.3 เว็บช่วยสอนหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
- 2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคอมพิวเตอร์ 3

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งดำเนินการทดลองตามแบบการทดลอง One Group Pretest – Posttest Design (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2537, น.246) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

T_1	X_1	T_2
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง		
T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X_1	แทน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียด ขั้นตอน พร้อมทั้งข้อตกลงในการดำเนินการทดลองในครั้งนี้

3.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จำนวน 60 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลา 90 นาที แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ในครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนดำเนินการทดลอง

3.3 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัย เป็นผู้สอนด้วยตนเอง โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ วิชาคอมพิวเตอร์ 3 เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 8 แผน

3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังดำเนินการทดลอง

3.5 นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ สรุป

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่ามัธยฐาน 2) ค่าความยากง่าย 3) ค่าอำนาจจำแนก 4) ค่าความเที่ยงสูตรที่ 20 (KR-20) 5) คะแนนเฉลี่ย 6) การทดสอบค่าที่แบบtwo dependent sample t-test

ผลการวิจัย

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียน สามารถสร้างและส่งเสริมองค์ความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติในทุกๆ ด้าน เป็นการเรียนรู้ที่กระบวนการกลุ่มเข้ามามีบทบาทส่งผลให้เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่คงทน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เชิดศักดิ์ ภักดีวิโรจน์ (2556, น. 173) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนที่นักเรียนมีบทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารผ่านกิจกรรมที่ครูได้ออกแบบไว้ทั้งกับเพื่อนในชั้นเรียนและครู ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดมวลความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภา อรรถพร (2556) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต โดยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกันในเรื่องของ กิจกรรมในการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนที่นักเรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนเครื่องมือที่ครูสร้างให้ดึงดูดการเรียนการสอนมีผลกับนักเรียนที่จะอยากเรียนรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนระหว่างนักเรียนและครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นการปรับพฤติกรรมการเรียน

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการสอนแบบกรณีศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้เสนอกรณีศึกษาให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ตลอดจนอภิปรายถึงแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิตินา แซมมณี (2558, น. 362) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษา คือ การเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นและตอบคำถามให้ตรงกับเรื่องที่กำหนดให้เป็นกรณีศึกษา จากนั้นนำคำตอบและเหตุผลในการตอบคำถามดังกล่าวมาประกอบเป็นข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Stepich et al (2001 อ้างถึงใน ศิริมาตย์ อินทรรามา, 2555, น.53) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสอนแนะเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในขณะที่พวกเขากำลังวิเคราะห์และแก้ปัญหาการออกแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาบนเว็บ โดยมีแนวทางในการสอนแนะ (coaching guidelines) ให้นักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอดของกรณีศึกษาและสอนแนะให้นักเรียนพิจารณาภาวะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการสอนโดยใช้เว็บช่วยสอน ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในระบบอินเทอร์เน็ต โดยครูได้สร้างบทเรียน ตลอดจนสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าไปศึกษาเนื้อหาด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนากร ขติยะสุนทร (2551, น. 1) กล่าวว่า บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีชื่อเรียกในภาษาไทยแตกต่างกันออกไป แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือ การใช้เว็บเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งอาจประกอบด้วยรายวิชาทั้งหมดหรือเนื้อหาส่วนหนึ่งของรายวิชา ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในเว็บไซต์โดยนักเรียนสามารถเข้าไปศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมาตย์ อินทรรามา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่งแบบกรณีศึกษา ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาการออกแบบสื่อการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่านักศึกษามีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองและเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง พร้อมหาเทคนิคต่างๆ มาประกอบในผลงานให้มีความน่าสนใจ และนักศึกษาก่อนใหญ่สามารถผลิตผลงานออกมาได้ตรงตามรูปแบบที่วางไว้

และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งกล่าวโดยสรุป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ มวลประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยการทดสอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์ประภา อรัณมิตร (2552, น. 18) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือคุณลักษณะและความรู้ความสามารถที่แสดงถึงความสำเร็จที่ได้จากการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ซึ่งสามารถวัดเป็นคะแนนได้จากแบบทดสอบทั้งภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติหรือทั้งสองอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุฒ ชื่นคำหมื่น (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกเชิงรุก เรื่องสภาพสมมูล สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่องสภาพสมมูลของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้เชิงรุก มีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบเดิมที่มีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพด้านการคิดจากการประมวลความรู้เดิม และมีความกระตือรือร้นในการรับความรู้ใหม่จากการสังเกตผลการทดลอง การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการทดลองกับเพื่อนในชั้นเรียนและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่ครูสร้างขึ้นจึงทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น

ข้อสรุป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ ทำให้นักเรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ได้เต็มศักยภาพ การออกแบบการเรียนรู้ของครูด้วยการใช้กรณีศึกษาร่วมกับเว็บช่วยสอนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยการสร้างความรู้ด้วยตนเองและการใช้กระบวนการกลุ่มและการปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนที่ประกอบด้วยการศึกษาเนื้อหาจากเว็บช่วยสอนและกรณีศึกษา ส่งผลให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเอาใจใส่และความเมตตาอย่างสูงจาก ดร. รินรติ ปาปะในอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เสียสละเวลาอันมีค่า กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดี ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อมูล และให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณและ ดร.นพดล พรหมณี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจน ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาวิทยานิพนธ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทลี พรธาดาวิทย์ ดร.ธัญญาภรณ์ บุญยัง อาจารย์สุกัญญา บุญศรี อาจารย์กนก ทศานนท์และอาจารย์มานิ คุสิตา ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือหวายวิทยาคมที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และมวลประสบการณ์ที่มีค่าให้กับผู้วิจัย รวมทั้งให้คำปรึกษา ชี้แนะในด้านต่างๆ โดยตลอด ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ที่อำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้จัดทำตำรา เอกสารและงานวิจัยที่ใช้อ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ครอบครัว ตลอดจนผู้ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ให้ประสบความสำเร็จ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เครือข่ายวิทยาคม. (2554). **สารสนเทศโรงเรียน**. จันทบุรี: โรงเรียนเครือข่ายวิทยาคม.
- จิราภา อรรถพร. (2556). **การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดศักดิ์ รักดีโรจน์. (2556). **ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ทศนา ขมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนากร ขติยะสุนทร. (2551). **ความหมายเว็บช่วยสอน**. สืบค้นจาก https://www.blog.prachyanun.com/view.php?article_id=141
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2537). **สถิติวิจัย II**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เบสท์ กราฟฟิค เพรส.
- (2549). **สถิติวิจัย I**. กรุงเทพฯ: พีเอส พรินท์.
- พิมพ์ประภา อรัญมิตร. (2552). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 โดยการวิเคราะห์หระดับ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริมาตย์ อินทร์ตามา. (2555). **ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่งแบบกรณีศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาการออกแบบสื่อการศึกษาของนักศึกษาปริญญาตรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ศราวดี ชันคำหมื่น. (2553). **การประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกวิชาฟิสิกส์ เรื่องสภาพสมดุลสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี).
- Bonwell, C.C., & Eison, J.A. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom** AEHE-ERIC Higher Education Reports . Washington, D.C.: The George Washington University.
- Center for Research on Learning and Teaching (CRLT). **Active Learning**. Retrieved from <http://www.crlt.umich.edu/tstrategies/tsal>
- G.M. Piskurich. (2004). **Getting the most from online learning: A learner's guide**. San Francisco: Pfeiffer.
- Kennedy, K. (2007). "Writing with Web Logs." **Technology and Learning**. 23(7): 11-14.

การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษโดยใช้
การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of English Paragraph Writing Ability Using the Process Writing
of Matthayomsuksa 3 Students

วีณา ทวีนนท์¹

Weena Taweenan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียน อนุเขตภาษาอังกฤษ โดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 2) ศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 44 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษ และแบบวัดเจตคติต่อการเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 36 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ 37.14 คิดเป็นร้อยละ 37.14 และ 78.43 คิดเป็นร้อยละ 78.43 นักเรียน มีคะแนนหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าคะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: การเขียนอนุเขตภาษาอังกฤษ, การเขียนแบบเน้นกระบวนการ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare students' English paragraph writing ability before and after using the process writing and to study attitude towards teaching English paragraph writing using the process writing of Matthayomsuksa 3 students.

The sample consisted of 44 students studying in Matthayom 3/1 at Banmakhaeng School, Muang District, Udon Thani Province. They were selected using cluster random sampling. The research was a one group pretest-posttest design. Research instruments included 12 lesson plans, an English paragraph writing ability test and an attitude questionnaire. The experiment lasted twelve weeks, 3 hours a week, or 36 hours for all. The mean, percentage, standard deviation and t-test for Dependent Samples were used for data analysis.

The findings of the research were as follows:

1. The students' pretest and posttest mean scores of English paragraph writing ability were 37.14 or 37.14 percent and 78.43 or 78.43 percent respectively. The students' English paragraph writing ability after the experiment was not less than 70 percentages, and it was higher than that of the pretest.

2. The students' attitude towards teaching English paragraph writing using the process writing was 4.63 or at a very good level.

Keywords: Paragraph Writing, Process Writing

¹ สาขาวิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
โทร.09 1865 5632 e-mail: taweenan2003@yahoo.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจระหว่างกันของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ และการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในปีพุทธศักราช 2558 ที่ผ่านมานี้ ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองที่ทุกคนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก็มุ่งเน้นที่การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งก็คือการสร้างและพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านในตัวผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในบรรดาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะนั้นทักษะการเขียนเป็นทักษะที่มีความยากมากกว่าทักษะอื่น ดังที่รณนา มาหากุล (2540: 163) ได้กล่าวว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากที่สุด เพราะว่าทักษะการเขียนเป็นกระบวนการเกี่ยวกับความคิด เป็น การรวบรวมความคิดโดยจัดลำดับก่อนหลัง แล้วเรียบเรียงความคิดทั้งหมดรวมกันเลือกสรรถ้อยคำ เพื่อจะได้ถ่ายทอดออกมาเป็น ลายลักษณ์อักษรหรือข้อความที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการ อีกทั้งนูนัน (Nunan, 1999: 271) ที่กล่าวว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่น่าจะเป็นสิ่งที่ยากที่สุดที่จะทำในเรื่องของภาษา และเพราะความยากของทักษะการเขียนแม้แต่การเขียนอนุเลขซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยพื้นฐานในการเขียนภาษาอังกฤษก็ยังมีปัญหาด้านไวยากรณ์ และปัญหาด้านการไม่รู้วิธีการในการเขียน ดังนั้นการเขียน อนุเลขจึงเป็นปัญหาเร่งด่วนสำหรับผู้เรียนที่ผู้สอนต้องดำเนินการแก้ไข

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชา ๒3101 ภาษาอังกฤษพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษา

ศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ที่ผ่านมานี้ ผู้วิจัยพบข้อผิดพลาดจากงานเขียนระดับประโยคและระดับย่อหน้าของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง ใช้คำไม่เหมาะสมไม่ถูกประเภท เรียงคำในประโยคไม่ถูกต้อง การสื่อความหมายในประโยคไม่ชัดเจน เนื้อหาวกวนและ ไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับหัวข้อที่เขียน รูปแบบในการเขียนไม่เป็นระบบ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้องและผู้เขียนไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดให้ให้อ่านเข้าใจได้ถูกต้อง และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการประเมินตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับทักษะการเขียน จำนวน 3 ตัวชี้วัดได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๓ 1.3.1 พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์/เรื่อง/ประเด็นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในความสนใจของสังคม, ๓ 1.3.2 พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระหัวข้อเรื่องที่ได้อ่านการวิเคราะห์เรื่อง/ข่าว/เหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจ ของสังคม และ ๓ 1.3.3 พูด/เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์และเหตุการณ์เรื่องและประเด็นต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม จากแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (2557: 5) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 ปีซ้อนหลัง พบว่าคะแนนเก็บของนักเรียนที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดด้านการเขียนทั้ง 3 ตัวชี้วัดอยู่ในระดับต่ำกว่าทักษะอื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้านการเขียนอนุเลขภาษาอังกฤษของนักเรียน และพบว่าการเขียนแบบเน้นกระบวนการ (Process Writing) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาพัฒนากระบวนการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่โซโคลิค (Sokolik, 2003: 96) ได้กล่าวถึง การเขียนแบบเน้นกระบวนการว่าเป็นการเรียนรู้ลำดับขั้นของการเขียน เพื่อนำไปสู่ผลงานการเขียน โดยเริ่มจากการร่างงานเขียน การเขียน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การอ่านทบทวนและการแก้ไข เป็นวงจรที่เป็นระบบ และเฮดจ์ (Hedge, 2005: 51) กล่าวว่าวิธีการเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นวิธีการสอนเขียนที่มีประสิทธิภาพ มุ่งให้นักเรียนสนใจในกระบวนการสร้างงานเขียนด้วยวิธีที่หลากหลาย อันเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของแลงแกน (Langan, 2013: 5) ที่กล่าวว่าวิธีการเขียนแบบเน้นกระบวนการ คือหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ประกอบ ด้วยชุดของหลักการและเทคนิคที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำกระบวนการเขียนของ แลงแกน (Langan, 2013: 17-33) มาพัฒนาความสามารถด้านการเขียนอนุเลขภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการเขียนของแลงแกนใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนมีข้อมูลและแนวคิดที่จะเขียน ในขั้นที่หนึ่งคือขั้นก่อนเขียนและใช้ขั้นเขียนร่างครั้งที่ 1 ขึ้นปรับปรุงงานเขียนและขั้นแก้ไขและอ่านพิสูจน์งานเขียนเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการขัดเกลาข้อมูลและแนวคิดเหล่านั้นให้อยู่ในรูปของอนุเลขที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนอนุเลขภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเลขภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เขียนอนุเลขภาษาอังกฤษ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางการเขียนอนุเลขภาษาอังกฤษ โดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 5 สาระ และ 8 มาตรฐาน หลักสูตรฉบับนี้จะเน้นทักษะการเขียนในมาตรฐานที่ 1.2 (มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ) และมาตรฐานที่ 1.3 (นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและเขียน) และกล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายถึง 12 วิธีเพื่อให้ผู้สอนเลือกใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ ได้ข้อมูลที่สะท้อนความรู้ความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

2. การสอนภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตามลำดับดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สองที่มีอิทธิพลต่อการสอนภาษาและเป็นสมมติฐานในการสร้างความสามารถเพื่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง คือแนวคิดของ คราเชน (Krashen, 2001: 1-11) ซึ่งประกอบด้วย 5 สมมติฐานได้แก่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการรับภาษาและการเรียนภาษา (The Acquisition Learning Hypothesis) สมมติฐานเกี่ยวกับขั้นตอนในการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ (The Natural Order Hypothesis) สมมติฐานเกี่ยวกับการใช้ความรู้กฎเกณฑ์ทางภาษามาแก้ปัญหาการใช้ภาษาผิด (The Monitor Hypothesis) สมมติฐานเกี่ยวกับตัวป้อน (The Input Hypothesis) และสมมติฐานเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของนักเรียน (The Affective Filter Hypothesis) 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาภาษาต่างประเทศ ตามแนวคิดของนักวิชาการได้แก่ ซาวิญญอน (Savignon, 1983: 23-24) สมิตรา อังวัฒนกุล, (2540: 29) และพรสวรรค์ สิปโป (2550: 24) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า การเรียนการสอนภาษาภาษาต่างประเทศคือการที่จะทำอะไรให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการสอน ภาษาต่างประเทศแต่ละภาษามีโครงสร้างที่แตกต่างกันไป ครูผู้สอนควรคำนึง ถึงความแตกต่างของภาษาแม่และภาษาต่างประเทศ จัดเตรียมสื่อที่เหมาะสมกับระดับชั้น วางแผนการสอนให้เป็นลำดับขั้นตอนโดยใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการฝึกใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสารให้มากที่สุดเพราะการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ไม่ใช้การเรียนภาษาแต่เป็นการเรียน การใช้ภาษา 3) การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ตามแนวคิดของลิตเติลวูด (Littlewood, 1996: 2-3) และสมิตรา อังวัฒนกุล (2540: 39) พอสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องรู้ถึงความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิดทฤษฎีซึ่งเป็นที่มาของวิธีสอนต่างๆ แต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจและเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน เพราะธรรมชาติและข้อจำกัดในการเรียนรู้ของภาษาต่างประเทศไม่เหมือนกับความรู้ในภาษาแม่ และ 4) การวัดและประเมินผลภาษาต่างประเทศ ตามแนวคิดของฟินอคชีโร และซากิ (Finocchiaro & Sako, 1983: 12-14) ฮิวส์ (Hughes, 2003: 9-14) บราวน์ (Brown, 2004: 3) พอสรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลการสอนภาษาต่างประเทศนั้นเป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนต้องดำเนินการอยู่ตลอดเวลา เพื่อปรับปรุง และประเมินผลความสามารถทางภาษาของผู้เรียน และเพื่อประเมินประสิทธิภาพในการสอนของครูด้วย ทักษะทางภาษาแต่ละทักษะนั้นมีความแตกต่างกันฉะนั้นครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลทักษะภาษาเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับจุดประสงค์ของการวัดในแต่ละครั้ง

3. การเขียน ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับความหมายของการเขียน ความสำคัญของการเขียน ความสามารถด้านการเขียน องค์ประกอบของการเขียน กระบวนการเขียน และกิจกรรมการเขียน

4. การเขียนอนุเฉท กลุ่มของประโยคในรูปของย่อหน้า ซึ่งอยู่ระหว่าง 100 – 200 คำ หรือ 8 – 15 ประโยค ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ประโยคใจความสำคัญ ประโยคใจความย่อยหลายประโยค และประโยคสรุป แล้วเชื่อมต่อทุกประโยคเข้าด้วยกันเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ทางความคิดที่เป็นหนึ่งเดียว

5. การเขียนแบบเน้นกระบวนการ การเขียนแบบเน้นกระบวนการ หมายถึงกิจกรรม การเขียนที่ฝึกให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจวิธีการเขียนที่ดี และถูกต้องอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการค้นหาข้อมูล แล้วเรียบเรียงเป็นความคิด โดยกระบวนการนี้เกิดขึ้นจากการวางแผนการเขียน การตรวจทาน แก้ไข และการทบทวนสิ่งที่เขียน ทุกกระบวนการจะผสมกลมกลืนโดยลำดับอย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนากระบวนการในการเขียน และพัฒนาความคิดขั้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ได้งานเขียนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกการเขียนแบบเน้นกระบวนการของแลงแกน (Langan, 2013: 17-31) มาใช้ในการเขียนอนุเฉทภาษาอังกฤษ เนื่องจากขั้นตอนในการเขียนมีกระบวนการที่ชัดเจน ง่ายในการฝึกปฏิบัติ มีการใช้เทคนิคหลากหลายเพื่อลดความกังวลในการฝึกทักษะการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่ยากทักษะหนึ่ง ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดี

6. การวัดและประเมินผลการเขียนอนุเฉทภาษาอังกฤษ หมายถึงการใช้งานเขียนอนุเฉท เป็นเครื่องมือทดสอบความสามารถทางด้านการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เขียน ดังนั้นการประเมินความสามารถจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตรวจให้คะแนนและประเมินผลงานเขียนอนุเฉทของนักเรียนโดยใช้เกณฑ์ในการประเมินคือวิธีการตรวจให้คะแนน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินอนุเฉทของบอร์ดแมน (Boardman, 2008: 131) ในการประเมินความสามารถด้านการเขียนอนุเฉทภาษาอังกฤษ เพราะเป็นเกณฑ์ในการประเมินการเขียนอนุเฉทโดยเฉพาะ

7. เจตคติ หมายถึง ทาที่หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถเป็นไปได้ ทั้งทางบวกและทางลบ และเปลี่ยนแปลงได้เมื่อกาลเวลาและสถานการณ์แวดล้อมเปลี่ยนไป ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977: 171)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

8.1 งานวิจัยในประเทศ ประกอบด้วยงานวิจัยของ 1) ชุตานนท์ แท่นอ่อน (2553) 2) กนกพร บุญอาจ (2553) 3) ธรรมธัช บาศรี (2556) 4) เขมานันท์ รัตนานิคม (2556) 5) อรุณีกาญจน์ ฟองอ่อน (2556) และ 6) ศลิษา คนขยัน (2556) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ สามารถพัฒนาความสามารถทางด้านการเขียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งนักเรียนยังมีเจตคติต่อการสอนเขียน แบบเน้นกระบวนการอยู่ในระดับค่อนข้างดีถึงระดับดีมาก

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ ประกอบด้วยงานวิจัยของ 1) แกรทซ์ (Gratz, 2005: 84) 2) เมสัน (Mason, 2006: 83) 3) แกมเบล (Gamble, 2007: 41) 4) บริลลิงเจอร์ (Brillinger, 2009: 36) และ 5) จรุณธวัชชัย (Jarunthawatchai, 2010: 143-144) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ สามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดีทั้งห้องเรียนที่มีภาษาและวัฒนธรรมเดียวกันและห้องเรียนที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความพยายามในการแก้ปัญหงานเขียน ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อนและครู กล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนปกติและการสอนแบบเน้นภาระงาน นอกจากนี้การเขียนแบบเน้นกระบวนการยังได้รับการยอมรับจากองค์กรการศึกษาในระดับสากลอีกด้วย

9. ขั้นตอนการสอนเขียนอนุเฉทภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำการสอนโดยใช้กระบวนการเขียนของแลงแกน (Langan, 2013: 17-31) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนเขียน (Prewriting) ขั้นเขียนร่าง ครั้งที่ 1 (Writing the First Draft) ขั้นปรับปรุงงานเขียน (Revising) และขั้นแก้ไขและอ่านพิสูจน์งานเขียน (Editing and Proofreading) มาใช้ในการสอนเขียนอนุเฉทภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการสอนเขียนอนุเฉทภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของแลงแกน และขั้นตอนการสอนเขียนอนุเฉทภาษาอังกฤษแบบเน้นกระบวนการของผู้วิจัยที่ประยุกต์มาจากกระบวนการของแลงแกน ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการสอนเขียนอนุเลขภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 371 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 44 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ชนิด ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ จำนวน 12 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใช้วัดก่อนเรียนและหลังเรียน ข้อสอบเป็นแบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ

2.3 แบบวัดเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นข้อความเชิงบวกและเชิงลบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษ

3.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 แผน ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 36 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่างหลังจากดำเนินการทดลองครบตามเวลาที่กำหนด โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษ ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

3.4 วัดเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อบรม ทั้ง 12 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว

3.5 นำผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และแปลค่าคะแนนแบบวัดเจตคติมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษของผู้เรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบที่แบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลค่าตามเกณฑ์การแปลผลการวัดเจตคติ

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้าน การเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษ และศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษก่อนเรียนเฉลี่ย 37.14 คิดเป็นร้อยละ 37.14 และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย 78.43 คิดเป็นร้อยละ 78.43 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า คะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ

ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t
ก่อนเรียน	37.14	6.74	37.14	74.77**
หลังเรียน	78.43	5.11	78.43	

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 44 คน มีค่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 37.14 คิดเป็นร้อยละ 37.14 ค่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 78.43 คิดเป็นร้อยละ 78.43 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าคะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1

การวัด	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
เจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ	44	4.63	0.42	ดีมาก

จากตารางที่ 8 พบว่าหลังจากนักเรียนได้รับการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้ การเขียนแบบเน้นกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้ การเขียนแบบเน้นกระบวนการเท่ากับ 4.63 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้แยกการอภิปรายผลเป็นประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. จากการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียน แบบเน้นกระบวนการก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการทดลองในครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษก่อนเรียนเฉลี่ย 37.14 คิดเป็นร้อยละ 37.14 และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย 78.43 คิดเป็นร้อยละ 78.43 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า คะแนนความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ

ประการแรก การเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการใน ครั้งนี้ สามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ กล่าวคือก่อนการทดลอง พบว่าความรู้พื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนไม่มีพื้นฐานด้านการเขียนอนุเฉพาะ ไม่มีกระบวนการในการคิดที่เป็นลำดับขั้นตอนในการเขียน อนุเฉพาะจากง่ายไปหายาก ไม่มีการใช้เทคนิคในขั้นก่อนที่จะเขียน ไม่รู้จักการร่างงานเขียน การแก้ไขปรับปรุงงานเขียนก่อนที่จะเขียนไม่รู้จักเทคนิคในการอ่านพิสูจน์งานเขียน ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาเขียนในการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านงานเขียนอนุเฉพาะที่ถูกต้องไปสู่ผู้อ่านได้ แต่หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้การเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการซึ่งไม่ได้ฝึกฝนหรือเรียนรู้เพียงหนึ่งหรือสองครั้งแต่ฝึกฝนซ้ำหลายรอบ แล้วนำปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดจากการเรียนรู้จาก ครั้งก่อน ไปปรับปรุงใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป จนนักเรียนสามารถจดจำเทคนิคและกระบวนการในการฝึกได้ จากที่ไม่มีรูปแบบหรือเป้าหมายในการเขียน นักเรียนก็สามารถเขียนอนุเฉพาะได้ถูกต้องตามรูปแบบ เนื้อหาที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน สื่อความ-หมายได้ไม่กว้าง ประโยคมีความสละสลวยขึ้น การสะกดคำและลำดับคำมีความถูกต้องเพิ่มมากยิ่งขึ้น ตลอดจนปัญหาด้านการใช้เครื่องหมายวรรคตอนและไวยากรณ์ก็ลดลงอีกด้วย นั่นเป็นเพราะว่าการเขียนแบบเน้นกระบวนการเป็นทักษะที่ทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และเข้าใจได้ ยิ่งฝึกฝนมากเท่าใด ยิ่งมีความชำนาญเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของแลแกน (Langan, 2013: 11) ที่กล่าวว่า การเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นทักษะที่เรียนรู้ได้โดยการฝึกฝนตามขั้นตอนของกระบวนการในการเขียน แลงแกน (Langan, 2013: 5) ยังกล่าวอีกว่าเพราะกระบวนการดังกล่าว คือกระบวนการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน (Nuts-and-Bolts Process) ที่ใครๆ ก็รู้ประกอบไปด้วยหลักการและเทคนิคต่างๆ ที่สามารถศึกษาและเข้าใจได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ การใช้กระบวนการเขียน แบบเน้นกระบวนการตามกระบวนการของแลแกน (Langan, 2013: 17-31) ที่ประกอบไปด้วยหลักการและเทคนิคต่างๆ อันเป็นกระบวนการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน แล้วฝึกเขียนตามกระบวนการดังกล่าวหลายๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความชำนาญ และสามารถเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

ประการที่สอง การเขียนอนุเฉพาะภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการมีขั้นตอนในการเขียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเหมาะสมในที่นี่หมายถึง ไม่มีลำดับขั้นตอนน้อย จนทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นอนุเฉพาะที่สละสลวยและสื่อความหมายได้ และไม่มีลำดับขั้นตอนมากเกินไปจนทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในขั้นตอนที่หลากหลาย และซับซ้อนกว่าจะได้อนุเฉพาะแต่ละเรื่อง กล่าวคือ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกการเขียนแบบเน้นกระบวนการของแลแกน (Langan, 2013: 17-31) ที่ประกอบด้วยขั้นตอนการเขียน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนเขียน ขั้นเขียนร่างครั้งที่ 1 ขั้นปรับปรุงงานเขียนและ ขั้นแก้ไขและอ่านพิสูจน์งานเขียน ซึ่งขั้นก่อนเขียนนั้นเป็นการเตรียมข้อมูลเพื่อเริ่มต้นงานเขียนโดยใช้เทคนิค 5 วิธี คือ การเขียนแบบอิสระ การตั้งคำถาม การจรรายละเอียด การจัดกลุ่ม และการเตรียมโครงร่างอย่างคร่าวๆ ในขั้นนี้ เมื่อนักเรียนเริ่มฝึกเขียนในเก้าชั่วโมงแรกหรือสามแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถจดจำเทคนิคเหล่านี้ได้ เมื่อเริ่มเรียนชั่วโมงที่สี่หรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่สี่เป็นต้นไป นักเรียนสามารถสลับลำดับการใช้เทคนิคทั้งห้าเทคนิคได้ และเมื่อเรียนชั่วโมงที่สิบสาม หรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ห้า นักเรียนสามารถใช้เทคนิคที่สอง ที่สาม หรือที่สี่ ก็ได้ข้อมูลและแนวคิดเพียงพอที่จะนำไปใช้ในขั้นเขียนร่างครั้งที่ 1 ได้แล้ว ซึ่งในขั้นเขียนร่างครั้งที่ 1 นี้ นักเรียนสามารถเขียนประโยคใจความสำคัญ ประโยคสนับสนุน และประโยค

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปได้อย่างชัดเจนพร้อมรายละเอียดปลีกย่อย โดยไม่ต้องกังวลกับปัญหาด้านไวยากรณ์ เครื่องหมายวรรคตอน การสะกดคำ และการเลือกใช้คำหรือเลือกใช้ประโยคได้ดี เมื่อเริ่มเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สี่ และนักเรียนสามารถเขียนได้เร็วขึ้นและถูกต้องเพิ่มมากขึ้นเมื่อเรียนแผนการเรียนรู้ต่อไป สำหรับขั้นที่สามคือ ขั้นปรับปรุงงานเขียน เป็นขั้นที่นักเรียนต้องใช้ความรู้ด้านไวยากรณ์ เพื่อให้งานเขียนมีความถูกต้องทั้งเนื้อหาและประโยค ซึ่งปัญหาที่พบมากคือการเชื่อมโยงปรากฏให้เห็นน้อยมาก คำที่นักเรียนนำมาใช้ในการเชื่อมโยง ก็อยู่ในวงแคบๆ จนเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้สุดท้าย ปัญหานี้ก็ยังคงอยู่ เพียงแต่ลดปริมาณลงบ้าง และในขั้นสุดท้ายคือ ขั้นแก้ไขและอ่านพิสูจน์งานเขียน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการเขียน เพราะเป็นการแก้ไขในเรื่องไวยากรณ์ เครื่องหมายวรรคตอน การใช้ภาษาและการสะกดคำ เพื่อให้งานเขียนเป็นหนึ่งเดียว สละสลวย ในขั้นนี้นักเรียนต้องใช้เวลาในการแก้ไขและอ่านพิสูจน์สลับกับการปรับปรุงงานเขียน หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปเท่าที่นักเรียนต้องการจนกว่าจะได้งานเขียนที่สมบูรณ์ที่สุด ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่หกเป็นต้นไป นักเรียนสามารถเขียนอนุเจตได้ถูกต้องตามขั้นตอน และขั้นตอนที่สามและขั้นตอนที่สี่เป็นขั้นตอนที่นักเรียนใช้เวลาในการฝึกมากที่สุด นักเรียนส่วนหนึ่งเมื่อถึงกำหนดส่งงาน ไม่สามารถส่งได้เพราะยังต้องการปรับปรุงและแก้ไขแนวคิด คำศัพท์หรือประโยค ในขณะเดียวกันนักเรียนบางคนก็สามารถเขียนอนุเจตที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพได้ ในเวลาที่กำหนด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าขั้นตอนทั้งสี่ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น เป็นขั้นตอนที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนอนุเจตภาษาอังกฤษของนักเรียนได้

2. การศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเจตภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียน จากการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการสอนเขียนอนุเจตภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการเขียนอนุเจตในแต่ละขั้นตอนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ซึ่งถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันภายในชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศอันดีระหว่างครูกับนักเรียนอีกด้วย ทำให้นักเรียนมีการพัฒนากระบวนการในการคิดและการเขียนดีขึ้นอย่างเป็นลำดับ ทั้งที่ก่อนหน้านี้การเขียนอนุเจตเป็นเรื่องที่นักเรียนไม่ชอบและแสนจะน่าเบื่อ เพราะนักเรียนไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ไม่มีความมั่นใจในการเขียน มีแต่ความวิตกกังวล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการเรียนรู้ออกของนักเรียน แต่พอนักเรียนได้เรียนรู้การเขียนอนุเจตภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการบวกกับบรรยากาศอันดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและครูผู้สอนแล้วความรู้สึกไม่ชอบและความวิตกกังวล ค่อยลดน้อยลงไปเรื่อยๆ ในทางตรงกันข้ามความรูสึกชอบและความมั่นใจกลับเข้ามาแทนที่ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเขียนอนุเจตได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซอมเมอร์ (Sommers, 1980: 12) ที่ได้กล่าวว่าการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเขียนร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู และเพื่อนร่วมชั้นเรียน จะทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนากระบวนการในการเขียน และพัฒนาความคิดขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร บุญอาจ (2553: 105) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเขียนแบบเน้นกระบวนการอยู่ในระดับมากที่สุดและเขมานันท์ รัตนานิคม (2556: 71) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการ และพบว่าเจตคติต่อการสอนเขียนอนุเจตภาษาอังกฤษโดยใช้การเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

รายการอ้างอิง

- กนกพร บุญอาจ. (2553). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- เขมานันท์ รัตนานิคม. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ชุดาภรณ์ แท่นอ่อน. (2553). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดงเจนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อุลลิกาญจน์ ฟองอ่อน. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ธรรมธัช บาศรี. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). สดุดยอวิธีสอนภาษาอังกฤษ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่. นนทบุรี: ไทโยรมเกล้า.
- รัตนา มหาภูศ. (2540). การสอนทักษะการเขียน ชุดเสริมประสิทธิภาพครู แนวคิด และเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศลิษา คนขยัน. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการตามแนวคิดของเฮดจ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). วิธีสอนภาษาอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Boardman, C. A. (2008). *Writing to communicate 1: Paragraphs*. USA: Pearson Education.
- Brillinger, P. (2009). *Student perceptions of the writing process*. Degree of Master of Education, Brock University
- Brown, H. D. (2004). *Language assessment: Principles and classroom practices*. New York: Longman.
- Finocchiaro, M., & Sako, S. (1983). *Foreign language testing: A practical approach*. New York: Regents.

- Gamble, M. (2007). **A retrospective study of the impact of a writing process program on the academic achievement of 2, 3, 4 and 5 grade students.** Degree of doctor of philosophy, Curriculum and Instruction, University of San Francisco.
- Gratz, M. (2005). **A comparison of students and teachers perceptions of the writing process.** Degree of doctor of philosophy, Curriculum and Instruction, University of Cincinnati.
- Hedge, T. (2005). **Writing.** 2nd ed. New York: Oxford University.
- Hughes, A. (2003). **Testing for language teachers.** 2nd ed. Cambridge: Cambridge University.
- Jarunthawatchai, W. (2010). **A process-genre approach to teaching second language writing: theoretical perspective and implementation in a Thai university setting.** Degree of doctor of philosophy, School of Humanities, University of Southampton .
- Krashen, S. (2001). **Fundamentals of Language Education.** New York: SRA/McGraw-Hill.
- Langan, J. (2013). **Exploring writing sentences and paragraphs.** 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Littlewood, W. (1996). **Communicative language teaching: An introduction.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Mason, K. (2006). **Students understanding and internalization of a process approach to writing.** Degree of doctor of philosophy, Curriculum and Instruction, Arizona State University.
- Nunan, D. (1999). **Second language teaching & learning.** Boston: Heinle & Heinle.
- Savignon, S. J. (1983). **Initiatives in communication language teaching: A book of reading.** Boston, MA: Addison-Wesley Publishing.
- Sokolik, M. (2003). **Practical English language teaching.** New York: McGraw-Hill.
- Sommers, N. (1980). **Revision strategies of students writers and experienced writers.** *College Composition and Communication*. 31(4), 378-387.

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมป์สันร่วมกับ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF TEACHING TECHNIQUE BY INTEGRATING SIMPSON'S INSTRUCTION MODEL
AND COOPERATIVE LEARNING (STAD) MODEL FOR THE INVENTION OF DANCE CONSISTS TWELVE VALUES
ANNOUNCED SONG FOR MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

จุฑารัตน์ ดวงเทียน¹
Juturat Duongtain

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ระหว่างกลุ่มทดลองกับ กลุ่มควบคุม 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการรำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ ปีการศึกษา 2558 ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ ของซิมป์สันร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ 3) แบบประเมินทักษะปฏิบัติการรำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ทักษะปฏิบัติการรำของกลุ่มทดลอง จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ABSTRACT

The research aimed to 1) compare the students' achievement for the invention of dance consisting of Twelve Values Announced Song between the experimental group and the control group, 2) compare practical skills in classical Thai dance for the invention of dance consisting of Twelve Values Announced Song between the experimental group and the control group.

The sample group in this study was 96 Mathayomsuksa 3 students at Thanyarat School in the second semester of the academic year 2015. The tools used in this research were 1) learning management plans, 2) achievement tests, and 3) evaluation forms of classical Thai dance skills.

The findings revealed that: 1) the learning achievement of the experimental group after learning by integrating Simpson's Instruction Model and Cooperative Learning (STAD) was higher than the control group at .05 level of significance, and 2) the practical skills in classical Thai dance for the invention of dance consisting of Twelve Values Announced Song of the experimental group was higher than the control group at .05 level of significance.

Keywords: Integrating Simpson's Instruction Model, Cooperative Learning (STAD) Model

¹ ตำแหน่ง ครู (คศ.1) สังกัดโรงเรียนธัญรัตน์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110 โทร.092-275-7470
E-mail : finly_kitty@hotmail.com

บทนำ

สภาวะการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วของสังคม ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งวิทยาการประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและไร้ซึ่งข้อจำกัด ส่งผลกระทบแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก และประเทศไทยยังได้รับวัฒนธรรมและค่านิยม ที่แปลกใหม่จากต่างประเทศเข้ามาด้วย ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การสื่อสาร หรือการพูดจา (เรณู โกศินานนท์, 2535, น. 1) แต่มีวัฒนธรรมที่ประเทศไทยยังคงรักษาไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ และเป็นสิ่งที่สามารถบ่งชี้ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ได้อย่างดีเยี่ยม นั่นคือ นาฏศิลป์ ซึ่งศิลปวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์อันอ่อนช้อยงดงามนี้เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษไทยได้รักษาและสืบทอดมาแต่โบราณเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งแห่งความเจริญของชาติ นาฏศิลป์ไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมไทยในรูปแบบของศิลปะการแสดงประเภทต่างๆ ได้แก่ การแสดงโขนละคร ละคร ระบำ รำ ฟ้อน การบรรเลงดนตรี วรรณกรรม เป็นต้น ฉะนั้นการเรียนการสอนในวิชานาฏศิลป์ไม่ใช่เป้าหมายเพียงเพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพเท่านั้น แต่ต้องมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ไทยได้อย่างมีคุณภาพ แต่จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนที่ผ่านมานั้น ครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ไทย มีจุดมุ่งหมายในการสอนเพียงให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ และรับท่าทางการรำจากครูแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่มีการพัฒนาวิธีการสอนที่แปลกใหม่ขึ้นมาใช้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะสามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องและสวยงาม และมีความคิดสร้างสรรค์ท่ารำที่แปลกใหม่ ในการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ของโรงเรียนธัญรัตน์ ทางโรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของคะแนนสอบที่ผ่านเกณฑ์คือ 50 % ของคะแนนสอบ และควรมีคะแนนค่าเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ไม่ต่ำกว่าระดับดี อีกทั้งยังกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ ไม่ควรเกิน 3% ของนักเรียนทั้งหมด จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวิชานาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 1 พบว่าจากนักเรียนจำนวน 364 คน สอบไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด จำนวน 34 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ 9.34 % และในการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ ของโรงเรียนธัญรัตน์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการเรียนการสอนที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุดคือ การประดิษฐ์ท่ารำและท่าทางประกอบการแสดง ตรงกับมาตรฐาน ศ. 3.1 ตัวชี้วัดที่ 4 คือมีทักษะในการแปลความและสื่อสารผ่านการแสดง ซึ่งการประดิษฐ์ท่ารำจะต้องสร้างสรรค์ท่ารำให้มีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับบทเพลงเพื่อให้การแสดงมีความงดงามและน่าชม จากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนไม่สนใจในการเรียนเท่าที่ควร ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติท่ารำไม่ได้ ทำให้นักเรียนขาดความสนุกสนานในการเรียนและ เมื่อครูให้นักเรียนจับกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมจะมีผู้นำในการคิดท่ารำ 1-2 คนในแต่ละกลุ่ม ส่วนสมาชิกในกลุ่มที่เหลือรอปฏิบัติตาม ซึ่งทำให้สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทไม่เท่าเทียมกัน ไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังพบว่า นักเรียนชายจะจับกลุ่มกับเพื่อนนักเรียนชายด้วยกัน นักเรียนหญิงก็เช่นกัน ซึ่งโดยปกติแล้วนักเรียนชายส่วนใหญ่มักไม่ชอบอะไรที่อ่อนช้อย กรีดกราย แต่จะชอบอะไรที่สนุกสนาน ส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจในเนื้อหาเท่าที่ควร และเท่าที่สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความกระตือรือร้นและสนใจในการฝึกซ้อมท่ารำที่แตกต่างกัน

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์นั้น มีความจำเป็นที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เป็นรูปแบบการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงาน อย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน สมาชิกทุกคนในทีมจะทำกิจกรรมร่วมกันในการเรียนรู้และจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม และลงมือปฏิบัติจนเกิดความคล่องแคล่ว ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้ และเกิดการคิดริเริ่ม โดยผ่านการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มและการเสนอเนื้อหา ขั้นที่ 2) ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม ขั้นที่ 3) ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้เอง ขั้นที่ 4) ขั้นการปรับปรุง ประยุกต์ใช้ และการคิดริเริ่ม ขั้นที่ 5) การทดสอบ ขั้นที่ 6) คะแนนการพัฒนาของผู้เรียน และการรับรองผลงานกลุ่ม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีความหมายได้สร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ให้ก้าวทันกับยุคสมัย ค่านิยม 12 ประการ เป็นค่านิยมที่นายกรัฐมนตรี พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มอบให้กับคนไทย โดยเป็นการนำค่านิยมที่ดีที่คนไทยล้วนชื่นชมมาช้านาน รวมทั้งพระราชดำริสอนใจที่สำคัญมารวบรวมและเรียบเรียงให้จำง่าย เพื่อนำไปปฏิบัติเป็นกิจวัตร เป็นการสร้างมาตรฐานที่ดีในสังคมไทย ดังนั้นเพลงค่านิยม 12 ประการ เป็นเพลงที่นักเรียนสามารถเข้าใจในความหมายของเนื้อเพลงได้ง่าย เข้ากับยุคสมัย และยังเป็นการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของค่านิยมที่ดีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์ท่ารำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติท่ารำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์ท่ารำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์
2. การจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์
3. การวัดและประเมินผลในการเรียนนาฏศิลป์
4. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Instructional Model Based on Simpson's Processes for psycho-Motor Skill Development)
5. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการสอน Student Teams-Achievement Division (STAD)
6. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
7. ทักษะปฏิบัติ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง(Experimental Research)โดยใช้รูปแบบแผนการทดลองการทดสอบหลังการทดลองแบบมีกลุ่มควบคุม (Posttest – Only Control Group Design) (Cambell and Stanley,1969) ดังภาพที่ 3.1

R	X	O _{post1}
R		O _{post2}

เมื่อ X เป็นตัวแปรสาเหตุที่จัดกระทำ(Treatment)

O_{post1} เป็นผลการทดสอบหลังทดลองของกลุ่มทดลอง

O_{post2} เป็นผลการทดสอบหลังทดลองของกลุ่มควบคุม

R เป็นการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ไปใช้โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เตรียมตัวผู้เรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนทั้งหมด 320 คนแล้วแบ่งกลุ่มออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 48 คน โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบความสามารถที่มีความเท่าเทียมกัน (Comparable) จากนั้นสุ่มกลุ่มนักเรียนจากนักเรียนสองกลุ่มดังกล่าว เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และเตรียมตัวผู้สอน แจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดผล ประเมินผล

2. ดำเนินตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ จำนวน 9 แผน โดยใช้เวลาทดลอง 9 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

3. ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ จำนวน 30 ข้อ

4. ทดสอบทักษะปฏิบัติ โดยใช้แบบประเมินทักษะปฏิบัติ ซึ่งประเมินโดยครูผู้สอน หลังการจัดการเรียนรู้ครบ 9 สัปดาห์

5. รวบรวมข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธัญรัตน ที่กำลังศึกษาในวิชานาฏศิลป์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนธัญรัตน จำนวน 96คน จากจำนวนประชากร 320 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 48 คน โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบความสามารถที่มีความเท่าเทียมกัน (Comparable) จากนั้นสุ่มกลุ่มนักเรียนจากนักเรียนสองกลุ่มดังกล่าว เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.40 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 1.921 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.52 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 2.690 จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติทดสอบ t ได้ค่า $t = 10.219$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการรำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 27.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 1.798 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.79 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 2.697 จากการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการรำ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติทดสอบ t ได้ค่า $t = 14.783$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏว่าทักษะปฏิบัติการรำ ของกลุ่มทดลอง จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสา เมลานนท์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลา นาฏยศัพท์ โดยใช้วิธีสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน (Simpson) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร และสาขาวิชานาฏดุริยางคศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนินทร์ ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์และการละครและสาขาวิชานาฏดุริยางคศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนินทร์ ที่เรียนโดยนวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลา นาฏยศัพท์ พบว่ามี คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของประนอม โพธิ์กัน (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยเรื่องคำและหน้าที่ของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค STAD กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่องคำและหน้าที่ของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 2) เจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่องคำและหน้าที่ของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2) ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการรำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำ ประกอบเพลงค่านิยม 12 ประการ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองมีทักษะปฏิบัติการรำสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำเนียร หาญชัยภูมิ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเรื่อง การร้อยลูกปัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะ ปฏิบัติของซิมพ์สัน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน สูง กว่าการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ทักษะการปฏิบัติงาน โดยใช้รูปแบบ การเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันสูงกว่าการเรียนแบบปกติอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) เจตคติต่อการเรียนศิลปะ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตาม แนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันสูงกว่าการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติกาญจน์ รุ่งเรือง (2552, น. 71-74) ได้วิจัย การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์วิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้หลังทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะปฏิบัติ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ ความเมตตากรุณาและให้คำปรึกษาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ศรีสงคราม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร บุญส่ง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกรรมการสอบ อีกทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์สูงสุดเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยความปรารถนาดีเสมอมา รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสาร บทความต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษาจนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีคุณค่าที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และส่วนรวม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพร้อมทั้งขอมอบความสำเร็จครั้งนี้ให้แก่ บิดา มารดา และครอบครัวที่ได้ให้กำลังใจ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้โดยตลอด จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จารุณี ลิ้มปานานนท์. (2539). การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง สำหรับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ประถมศึกษา),มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- จิราภรณ์ ศรีสร้างคอม. (2551). การประดิษฐ์ทำประกอบการเรียนรู้ ชุดฟ้อนภูไทหมอลำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- จำเนียร หาญชัยภูมิ. (2554). การร้อยลูกปัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพซัน. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี).
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: สถาพรบุคส์.
- ชุดิภาณูจน์ รุ่งเรือง. (2552). การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์ วิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2545). คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟลิคส์เซ็นเตอร์.
- ละออ ปันทอง. (2549). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี).
- วรสรวง สุทธิสุวรรณ. (2541). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนซ่อมเสริม 2 รูปแบบ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา), มหาวิทยาลัย เชียงใหม่).
- วาสนา วรรณโกฏี. (2539). ชุดฝึกกว้างมาตรฐานสำหรับครูประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การประถมศึกษา),

การศึกษารูปแบบการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา

อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สู่ความเป็นเลิศทางศิลปะและการออกแบบ

The Study of the Model for the Promotion and Development of Students who have artistic ability of
Srisongkram Wittaya School for the excellence in art and design

ไทยโรจน์ พวงมณี¹
Thairoj phoung-manee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของโรงเรียนศรีสงครามและบริบทด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กและเยาวชน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน 3) ศึกษาแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย อาจารย์ นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เขตพื้นที่การศึกษา ศิษย์เก่า จำนวน 30 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

1. โรงเรียนศรีสงครามวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทสหศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีเป้าหมายอยู่ที่นักเรียนจะต้องเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีปรัชญาและวิสัยทัศน์ว่าร่วมบริหารจัดการ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสร้างองค์ความรู้ มีคุณธรรม รักความเป็นไทยและมั่นใจในความเป็นพลโลก มีผู้บริหารคือ นายยงยุทธ ทิพรส และมีการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาโดยจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จุดเน้นคือความต้องการ ความถนัดของผู้เรียนและชุมชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะด้านศิลปะ รวมถึงมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะและการออกแบบคือ การมีทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรสนับสนุนที่มีคุณภาพ และการมีเครือข่ายการเรียนรู้ทางศิลปะและการออกแบบ
3. รูปแบบของการส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบคือ การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน, โรงเรียนศรีสงคราม , ศิลปะและการออกแบบ

Abstract

This study was a qualitative research that had the purposes to 1) study the context of Srisongkram Wittaya School and the context in the promotion and development of art learning activities for children and youth, 2) to study the factors affecting the promotion and development of students' and youths' learning, and 3) study the model for the promotion and development of students who have artistic ability of Srisongkram Wittaya School, Wangsaphung District, Loei Province. The sampling group consisted of 30 people: teachers, students, school committee, students' parents, Educational Office Area officers, and former students. The research instrument included interviewing form, and in-group discussion, and the data was analyzed with contextual analysis and presented in the form of descriptive analysis. The findings were as followings.

1. Srisongkram Wittaya School is an extra-large coeducation school under the Office of Loei Educational Office Area 19. The school aims that the students must be excellent in academic, bilingual communication, advancement of ideas, creative work production, and in world responsibility. The philosophy and vision of the school is the school of cooperative management; that is to allow students to self-learning, and use the technology to create the body of knowledge, and the students must have morality, the pride of Thai national, and the confidence of being world population. The school administrator is Mr. Yongyuth Tiparos. The development of educational management was performed according to the core curriculum of the year 2008, focusing on the needs and the aptitude of students and community. There were many activities provided to promote the ability especially in art, and the school provided the environment and the atmosphere suitable for learning.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สาขาทัศนศิลป์ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
thai-roj@hotmail.com

2. The factors affecting the promotion and development of artistic and design ability were the personnel resources, quality support resources, and the network of art and design learning.

3. The model for the promotion and development of students who have ability in art and design was the connection of the related networks among the school members, the students' parents, educational section, government units, and private units to participate in the development and the promotion of students' learning.

Keyword : Srisongkram Wittaya School, Arts and Design

บทนำ

กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันทำในการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ทั้งนี้เป้าหมายหลักคือ การฝึกฝนฝีมือ ความคิดจินตนาการและการแสดงออกที่มาจากประสบการณ์ของตนเอง โดยไม่จำกัดว่าจะใช้เทคนิค สื่อ วิธีการอย่างไร (พิระพงษ์ กุลพิศาล, 2531 : 27) ถ้ามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะที่ดึงดูดใจ เปิดโอกาสให้มีการทดลอง กระทำ แสดงออกทางอารมณ์ ความคิดเต็มศักยภาพ จะช่วยเติมเต็มและสร้างศักยภาพอย่างเต็มที่ให้กับเด็กเอง (ชนบพร วัฒนสุขชัย, 2547 : 127) การพัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะถือเป็นการสร้างศักยภาพด้านความรู้ความสามารถ อันเป็นการสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางตามพัฒนาการของวัยและระดับสติปัญญาแห่งการเรียนรู้ ความรู้จากกิจกรรมศิลปะแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ 1) ความรู้จากการใช้เหตุผล สามารถรับรู้ได้โดยการอ้างอิงสนับสนุนจากสิ่งที่มีความแน่ใจ 2) ความรู้จากความรู้สึก (Intuition) เป็นความรู้ที่เกิดจากการหยั่งรู้ และ 3) ความรู้ขั้นสูงสุดระดับอูระ (Transcendental Intuition) สำหรับความรู้ที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้นั้น มี 2 ลักษณะคือ ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการใช้เหตุผล การสังเกต การทดลองด้วยประสบการณ์ หรืออาจได้ความรู้ที่มาจากปัญญา (Intellect) ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและรับรู้ได้เหมือนกัน เป็นความรู้เชิงปริมาณ (Quantitative Knowledge) เรียกว่าความรู้ที่ว่า ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ 2) ความรู้ที่เกิดขึ้นโดยตรงฉบับล้นทันที เป็นความรู้เฉพาะบุคคล (individual) เพราะเป็นความรู้ของสิ่งเฉพาะจากจินตนาการ (Image) จัดเป็นความรู้เชิงคุณภาพ (Qualitative Knowledge) เรียกความรู้ที่ว่า ความรู้ทางศิลปะที่มาจากความรู้สึกและจินตนาการ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2543: 32-33) ซึ่งความรู้ที่เป็นศิลปะจะมีพื้นฐานมาจากจินตนาการ (Imagination) แต่ความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์มีพื้นฐานจากความคิดรวบยอด (Conception) ซึ่งถ้ามีการเรียนรู้ทั้งสองแบบขึ้นก็จะเกื้อหนุนกันทำให้มนุษย์เข้าใจโลกและประสบการณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้เป็นอย่างดี (พิระพงษ์ กุลพิศาล, 2531 : 3)

ศิลปะมีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งผู้ที่อยู่ในขอบข่ายของผู้สร้างสรรค์และผู้ชื่นชมผลงาน เพราะศิลปะมีองค์ความรู้และสุนทรียศาสตร์แฝงอยู่อันเป็นความงาม ความบริสุทธิ์ ที่สามารถสร้างความประทับใจและความสะท้อนอารมณ์ได้ สำหรับนักเรียนที่อยู่ในระบบการศึกษานั้นถ้ามีความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งเด่นชัดขึ้นก็เกี่ยวข้องควรที่จะมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแสดงศักยภาพออกตามขีดความสามารถ ซึ่งท้ายสุดจะสามารถส่งคนที่มีคุณภาพสู่สังคม เช่นเดียวกับนักเรียนผู้ที่มีความสามารถด้านศิลปะ ซึ่งเป็นความสามารถพิเศษ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ ถ้ามีการพัฒนาทักษะ ความคิดก็จะสามารถสร้างอัจฉริยภาพให้เกิดขึ้นกับบุคคลได้ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2536 : 37-38)

การส่งเสริมเรียนรู้ศิลปะของกลุ่มเด็กและเยาวชนถือว่าเป็นส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพขึ้นในตัวบุคคล รวมถึงสร้างให้เกิดความเข้าใจภาพแห่งสุนทรียะธรรมอันจิตใจขึ้นได้ง่าย เมื่อเติบโตขึ้นในอนาคต ดังที่นักวิชาการศิลปะและศิลปศึกษาอย่าง ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2543 : 37-43) กล่าวว่า ศิลปะช่วยผ่อนคลายอารมณ์ความรู้สึกทั้งสุขและทุกข์ ศิลปะช่วยพัฒนาจิตใจ ช่วยให้เข้าใจชีวิตคนอื่น สร้างสุขภาพจิตที่ดี ศิลปะช่วยพัฒนาสังคม เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ ศิลปะช่วยบำบัดอาการทางจิตหรือสภาพร่างกายที่อ่อนแอและที่สำคัญคือ ศิลปะจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่ได้เข้ามาเรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความฉลาดสามารถพัฒนาผ่านกิจกรรมทางศิลปะที่สามารถให้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะนั้นนักวิชาการศึกษา เห็นว่า ผู้เรียนควรเกิด (1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นความรู้ด้านความเข้าใจ ทักษะและความสามารถทางสติปัญญา (2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ค่านิยม ความสนใจและความซาบซึ้ง และ (3) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ที่มุ่งพัฒนาทักษะความชำนาญในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย (วุฒิ วัฒนสิน, 2541 : 124)

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยพัฒนากล่อมเกลาทักษะความรู้ความสามารถ ความมีศีลธรรมจริยธรรมที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนออกมา ซึ่งครูจะต้องมีลักษณะพิเศษคือเข้าใจเหตุผลพื้นฐานของสิ่งต่าง ๆ รู้จักการจัดหาวัสดุเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำประสบการณ์ในชีวิตมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน ช่วยเหลือเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ หาวิธีการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน เช่น การจัดกิจกรรมการสนทนา ถามตอบเกี่ยวกับศิลปะเด็ก มีสื่อที่สามารถสร้างความสนใจ และการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้ (พิระพงษ์ กุลพิศาล, 2531 : 21-23) ซึ่งเทคนิคการสอนเพื่อส่งเสริมการแสดงออกทางศิลปะนั้น ครูศิลปศึกษาในฐานะผู้ที่มีบทบาทสำคัญจึงจำเป็นต้องมีการจูงใจ (Motivation) และการสร้างแรงกระตุ้น (Stimulation) ด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้ทำงานเป็นกลุ่ม การกำหนดกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติร่วมกัน และการแข่งขันระหว่างกัน (ปวิดา ชื่นเชย, 2543 : 180-181) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งเชิงความรู้วิชาการและการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของเด็กยังอาจมาจากแรงกระตุ้นในรูปแบบต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีทั้งการตั้งคำถาม การจัดบรรยากาศห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติงาน วัสดุ เครื่องมือสื่อหรือตัวอย่างผลงานที่แสดงถึงเทคนิควิธีการใหม่ ๆ การวิจารณ์ผลงานและการสาธิต การกระตุ้นดังกล่าวสามารถช่วยสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้แตกต่างกันในเด็กแต่ละคน รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ครั้งแรกไปสู่การแก้ปัญหาในครั้งต่อไปหรือการแก้ปัญหาใกล้เคียงได้ โดยที่การถ่ายทอดการเรียนรู้ยังมีประสิทธิภาพเกิดจากการที่ครูให้หลักการกว้าง ๆ แก่ผู้เรียน พร้อมทั้งการจัดเนื้อหาตามลำดับก่อนหลัง และปลูกฝังนิสัยที่ดีในการรู้จักเลือก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประยุกต์หลักการที่สำคัญไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งประโยชน์จากการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว โดยที่ผู้เรียนนั้นจะมีการรับรู้ขอบเขตเกี่ยวกับศิลปะ การสังเกต การชี้แนะและการติดตามผลการสอนอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะได้เป็นอย่างดีและเหมาะสมกับจิตวิทยาของนักเรียนแต่ละคน (จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า, 2540 : 45-46)

โรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติในด้านการจัดการจัดการเรียนรู้อะไรและการพัฒนาศิลปะเด็กและเยาวชน โดยมีอาจารย์สังคม ทองมี เป็นครูผู้บุกเบิกและผลักดันให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพและความถนัดส่วนตัวออกมา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 โดยกล่าวว่า “การพัฒนาการเรียนศิลปะของผู้เรียนจะเน้นให้เด็กรักวิชาศิลปะเพื่อเป็นพื้นฐานด้านอารมณ์”และยังเชื่อว่า “เด็ก ๆ ทุกคนมีพลังแห่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ครูจะต้องดึงพลังออกมาให้สามารถสร้างเป็นงานศิลปะ” พร้อมกับนำผลงานศิลปะเด็กที่มีการสร้างสรรค์และทดลองส่งเข้าร่วมประกวดงานแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 และมีนักเรียนได้รับรางวัลยอดเยี่ยม รางวัลดีเด่นและรางวัลสร้างสรรค์ จนสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนศรีสงครามและจังหวัดเลย ซึ่งเป็นเพียงจังหวัดเล็ก ๆ เป็นอย่างมาก และปัจจุบันโรงเรียนศรีสงครามวิทยาก็ยังจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและส่งเสริมงานเข้าร่วมประกวดกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องเสมอมา มีผลให้ได้รับรางวัลในระดับชาติ นานาชาติ และระดับโลกมากกว่า 7,000 รางวัล (ชูเกียรติ ฉาโสง, 2544 : 117-188) ซึ่งนักวิชาการศิลปะศึกษาอย่าง วุฒิ วัฒนสิน (2541 : 183) กล่าวว่า กิจกรรมการเข้าร่วมประกวดแข่งขันด้านศิลปะในเวทีต่าง ๆ ของเด็กนั้นสามารถช่วยพัฒนาทักษะฝีมือ การเรียนรู้ การแก้ปัญหาและสร้างกระบวนการคิด สร้างความอิสระและความเชื่อมั่นในตนเองที่จะสื่อสารความคิดและจินตนาการตามหัวข้อที่ผู้จัดประกวดแข่งขันได้กำหนดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาทักษะและความสามารถสู่ความเป็นเลิศทางศิลปะและการออกแบบแก่นักเรียนในโรงเรียนศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย นั้นจึงเกิดจากการที่ครูและโรงเรียนร่วมกันจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กสามารถฝึกปฏิบัติการ ประดิษฐ์ สร้างสรรค์ ภายใต้การดูแลของครู เมื่อมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลต่อการสั่งสมความรู้ความเข้าใจและทักษะในระดับสูงขึ้น สอดคล้องกับทักษะการคิดที่มีการพัฒนาทั้งการแก้ปัญหาและภาคสร้างสรรค์ ที่สำคัญคือการส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีความโดดเด่นและมีบุคลิกภาพที่สามารถช่วยเหลือสังคมได้ในอนาคต (เฉลิมศรี พิบูลผล และคณะ, 2551 : 250) ซึ่งการเปิดโอกาสดังกล่าวจะออกมาในรูปของการตั้งชมรมหรือกิจกรรมพิเศษที่เสริมและเน้นการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ ความสนใจหรือความถนัดในโรงเรียนช่วงเวลาปกติ ในช่วงเย็นหรือวันหยุด รวมทั้งมีการจัดค่ายกิจกรรมพิเศษด้วย (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2536 : 14) นอกจากนี้ สังคม ทองมี ยังมีแนวคิดส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเกิดความรัก ความซาบซึ้งในศิลปะผ่านจินตนาการด้วยตนเอง และที่สำคัญคือการมีความสุขกับการทำงานศิลปะ และตนเองมีโอกาที่จะเรียนศิลปะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นทางเลือกสำหรับตนเองเท่าเทียมกับการเรียนสาขา อื่น ๆ (วรพักตร์ วรชัยพิทักษ์, 2550 : 86-87) อย่างไรก็ตาม การจัดการจัดการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา ก็สามารถส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเข้าเรียนและประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานทั้งนักวิชาการด้านศิลปะ นักออกแบบ และศิลปินอิสระร่วมสมัยอันเนื่องมาจากการปูพื้นฐานด้านศิลปะที่ดีของโรงเรียน อาทิเช่น ทินกร ภาษสุวรรณ์ ไพบุลย์ ธรรมเรืองฤทธิ์ กงพัฒน์ ศักดาพิทักษ์ อภิชาติ พลประเสริฐ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การจัดการจัดการศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สามารถส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนรุ่นต่อรุ่น ส่งผลให้สังคมและหน่วยงานการศึกษาทั้งในและต่างประเทศสนใจที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะความสามารถด้านศิลปะของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการส่งเสริมอัตลักษณ์ (Identity) ที่แฝงอยู่ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวด้วยเพื่อเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ได้นำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนด้านศิลปะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของโรงเรียนศรีสงครามและบริบทด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กและเยาวชนของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
- 3 เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถด้านศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นับว่ามีความจำเป็นมากในสังคมปัจจุบันนี้ สังคมที่ต้องพร้อมในการแข่งขันกับตัวเอง แข่งขันภายในสังคมไทย และแข่งขันในสังคมโลก เป็นการแข่งขันทางปัญญาบนพื้นฐานของความดีงามและสันติสุข การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาดนตรี กีฬา ทักษะศิลปะและศิลปะการแสดง หรือทางด้านอื่นใดก็ตาม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ (gifted, talented, and genius children) ให้สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาให้สุดพรมแดนความรู้ความสามารถ เท่าที่เด็กแต่ละคนแต่ละด้านหรือหลายด้านจะพัฒนาไปได้ การพัฒนาความรู้ความสามารถดังกล่าวเป็นการพัฒนาเพื่อพัฒนาศักยภาพในเชิงปัจเจกและส่งผลไปสู่การพัฒนาสังคมในท้ายที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวคิด นโยบาย และวัตถุประสงค์ไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ปีพุทธศักราช 2541 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : ก-ง)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ในอารยประเทศ ได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้ว ได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างกว้างขวาง เพื่อนำ องค์ความรู้มาเป็นแนวคิดสำหรับพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ความรับผิดชอบในการคัดสรรเลือกเฟ้นและพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ครอบคลุมทั้งประเทศ เป็นงานที่ได้รับการสนับสนุนและผลักดันทั้งจากรัฐและเอกชน แรงผลักดันทางด้านเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ เป็นเพียงด้านหนึ่งในอีกหลายด้าน นอกจากนั้นแล้ว ความสามารถพิเศษหลายด้านนั้นก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ด้วยหลักการและโครงการต่าง ๆ จึงต้องมีความประสานสัมพันธ์กัน การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทั้งด้านทัศนศิลป์และด้านอื่น ๆ จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญในสังคม ในกระแสการแข่งขันทางปัญญาและการสร้างสรรค์

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบในสังคมไทย แม้จะเป็นช่วงเวลาของการเริ่มต้น หลังจากที่จะกระแสนักและระดับภูมิภาคหลายประเทศได้พัฒนาไปไกลแล้วพอสมควร การเริ่มต้นดังกล่าวต้องอาศัยแรงผลักดันรอบด้าน อาศัยนักวิชาการทางด้านทัศนศิลป์ บุคลากรผู้สอนทางด้านทัศนศิลป์ ผู้ปกครอง เสียสละศึกษาค้นคว้าหา ความเข้าใจและทุ่มเทเพื่อการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมผลักดันเรื่องเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษอย่างแท้จริง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พร้อมกันนั้นก็จะต้องร่วมกันสร้างความเข้าใจให้กับสังคม เพื่อแรงผลักดันที่สำคัญต่อไป โดยต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 7)

การจัดเนื้อหาวิชาเรียนให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้นอาจจัดเนื้อหาวิชาได้เป็น 2 แนวคือแนวที่หนึ่ง อาจจัดเนื้อหาวิชาที่สูงกว่าระดับของเด็กทั่วไป เช่น นำ เนื้อหาวิชาของมัธยมปลายมาให้เด็กที่มีพรสวรรค์ปัญญาเลิศในระดับมัธยมต้นเรียน หรือระดับอุดมศึกษาให้มัธยมปลายเรียน แนวที่สองนั้น อาจจัดเนื้อหาวิชาที่อยู่ในระดับวิชาเดียวกันนั่นเอง แต่ใช้วัสดุอุปกรณ์ วิธีการสอน และจัดสภาพการทำงานให้พิเศษกว่านักเรียนทั่วไป เนื่องจาก เด็กเหล่านี้ควรได้เรียนในบรรยากาศที่ท้าทาย ครูจึงควรเสนอปัญหา ให้เด็กได้แก้ไขด้วยความสามารถของตน กิจกรรมควรเป็นประเภทเรียนรู้แนวคิดและวัสดุ เจาะลึก ไม่ควรเรียนทุกอย่างผิวเผิน เด็กที่มีพรสวรรค์ปัญญาเลิศทางศิลปะ มักมีความสามารถในการเข้าใจและชื่นชมงานศิลปะ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับงานศิลปะ ครูจึงควรสนับสนุน โดยจัดความรู้หรือประสบการณ์เสริมสนับสนุนการเรียน เช่น จัดหาหนังสือดี ๆ ทางศิลปะมาให้อ่านในเวลาหรือนอกเวลาเรียน ให้มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะ พาไปศึกษานอกสถานที่และพบปะบุคคลในวงการศิลปะ เป็นต้น (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. 2535 : 479 – 480)

2.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน

การพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ครูและโรงเรียนต้องจัดเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวไปสู่การดำเนินชีวิต การค้นหาตนเอง รวมถึงการพัฒนาทักษะการคิด การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นความจำเป็นที่โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องตระหนักร่วมกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง การฝึกการแสดงออกต่อหน้าชุมชน การนำเสนอความคิดเห็นผ่านการพูด การสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์, 2533 : 458-461)

สำหรับหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียนในโรงเรียนนั้นควรเป็นไปตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัด ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2534 : 50-53) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดกิจกรรมเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้ (1) กิจกรรมต้องมีหลากหลายรูปแบบและมีความกว้างในเนื้อหา (2) มีการสนับสนุนจากโรงเรียน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง สังคม ชุมชนและตัวผู้เรียน (3) มีการร่วมมือกันระหว่างครูอาจารย์และผู้เรียนในลักษณะเป็นทีม (4) มีกระบวนการที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการตามแผนและการประเมินผลการจัดกิจกรรม (5) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรที่สนับสนุนเนื้อหาในหลักสูตรปกติ (6) มีความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูอาจารย์ที่รับผิดชอบในการดูแลกิจกรรมเสริมหลักสูตร (7) เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติโดยผู้เรียน โดยมีครูอาจารย์เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและให้ความรู้เพิ่มเติม (8) มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

ส่วนปัจจัยในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้นมิ่งค้ประกอบที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกดังนี้ (ใจจริง บุญเรืองรอด, 2534 : 95-107) (1) แผนการศึกษาชาติ ที่เป็นแผนการศึกษาระยะยาวที่มีการกำหนดหมวดในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน โดยเฉพาะการสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพ การมีระเบียบวินัย การเคารพกฎหมาย การมีทัศนคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมไทย สถาบันชาติ ศาสนาและกษัตริย์ (1)จิตวิทยา เพื่อที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งรูปแบบและวิธีการจัดมาพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะการตอบสนองความต้องการหรือความสนใจที่แตกต่างกัน (3) เศรษฐกิจ เป็นเรื่องการใช้ทรัพยากรในการนำมาจัดกิจกรรมเด็กและเยาวชน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับสภาพทางสังคม การเมือง เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปพัฒนาในการประกอบอาชีพได้ (4) สังคมวัฒนธรรม โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ ปัญหาสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ฯลฯ (5) ชุมชนในบริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมสนองตอบต่อชุมชนและช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน (6) ผู้ปกครอง ที่มีความมุ่งหวังให้บุตรหลานมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความสามารถด้านต่าง ๆ จนประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตได้ (7) ครูอาจารย์ เป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ที่เข้ามาเป็นบุคลากรส่งเสริมความเจริญงอกงาม

3.แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะและการออกแบบเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

เด็กและเยาวชนในโรงเรียนเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากเล่นอยากทดลอง ต้องการแสดงออก มีความต้องการที่จะค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ต้องการเลือกกิจกรรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจและมีลักษณะท้าทายเชิงการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความเพลิดเพลิน การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีงาม กล้าคิด กล้าแสดงออก มีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนที่มีศักยภาพในอนาคต (วีรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์, 2536 : 25)

การจัดกิจกรรมทางศิลปะเพื่อตอบสนองความต้องการในการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในช่วงวัยนี้ย่อมไม่เพียงพอต่อการคิด และสร้างสรรค์ เนื่องจากมีเรื่องหลักสูตร ภาระเบียบครอบคลุมน้อย บรรยากาศการเรียนในชั้นเรียนจึงสร้างความเครียดให้กับเด็กมาก ส่งผลให้เด็กถูกจำกัดเสรีภาพและขอบเขตในการทำงาน ถือว่าเป็นการปิดกั้นจิตใจของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ซึ่ง ดำรง วงศ์ อุปราษ (2529 : 56) มีความเห็นว่ากิจกรรมนอกหลักสูตรนั้น ถ้าครูสามารถจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลต่อการกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกตามความถนัด การได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

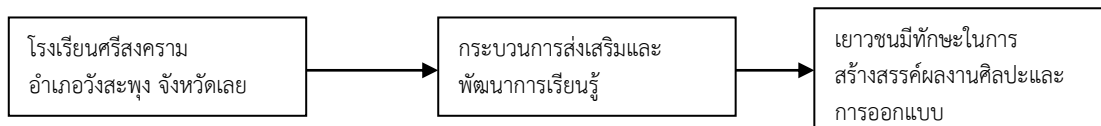
ผู้เรียนที่ครูอาจไม่ได้มีการแนะนำในชั้นเรียน เช่นเดียวกับ พิระพงษ์ กุลพิศาล (2537 : 15) ที่มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่นอกเหนือจากเวลาเรียนปกตินั้นจะต้องมีความเข้มข้นมากกว่า ทั้งในด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และหลักสูตร

สำหรับการจัดกิจกรรมทางศิลปะและการออกแบบถือว่าการจัดที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้กับเด็ก และตอบสนองความต้องการที่จะเรียนรู้จากนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา เนื้อหาและระดับชั้นเรียน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร โดยทั่วไปไม่มีการบวกราคา (สถิตย์ วิเศษสัตย์, 2541 : 55-66) (1) การวางแผน เพื่อช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ อาจมีการปรับให้เกิดความยืดหยุ่น และควรมีการร่วมกันวางแผนหลายส่วนทั้งครู นักเรียนและผู้ปกครอง (2) การดำเนินงาน เป็นการปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ พร้อมทั้งมีการจัดระบบงานที่ชัดเจน (3) การประเมินผลของการจัดกิจกรรมศิลปะเสริมหลักสูตร ซึ่งมีทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยที่การประเมินต้องครอบคลุมถึงความเหมาะสมและการเตรียมความพร้อม เป้าหมายของกิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม โอกาสของการเข้าร่วมกิจกรรม ชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวนนักเรียนที่เกี่ยวข้อง ความก้าวหน้าของกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรเป้าหมาย จำนวน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการเจาะจง ประกอบด้วย ครูและอาจารย์นักเรียนผู้อำนวยการโรงเรียน นักวิชาการด้านศิลปะและศิลปศึกษา หน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริม ศิษย์เก่าที่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาด้านศิลปะศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จจนมีชื่อเสียงระดับชาติและนานาชาติ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะ นักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปศึกษาที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม
3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
4. การนำเสนอข้อมูล โดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1.บริบทเกี่ยวกับโรงเรียนศรีสงคราม

โรงเรียนศรีสงครามวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทสหศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (สพม.19) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2514 มีเนื้อที่ทั้งหมด 105 ไร่ 3 งาน 72 ตารางวา ปัจจุบัน โรงเรียนศรีสงครามวิทยา ได้ยกระดับคุณภาพการศึกษานั้นคือการเข้าสู่ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ที่มีเป้าหมายอยู่ที่นักเรียนจะต้องเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก โรงเรียนศรีสงครามวิทยามีปรัชญาและวิสัยทัศน์ว่าร่วมบริหารจัดการ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสร้างองค์ความรู้ มีคุณธรรม รักความเป็นไทยและมั่นใจในความเป็นพลโลก มีผู้บริหารคือ นายยงยุทธ ทิพรส

โรงเรียนศรีสงครามมีการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียนและชุมชน และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะด้านศิลปะนั้นจะเน้นการมีสภาพแวดล้อม บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และร่วมบริหารจัดการโดยใช้มาตรการส่งเสริมภายใต้กรอบนโยบายจุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาด้านผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่ยังคงความเป็นไทยและใส่ใจในความเป็นพลโลก ด้วยการบริหารจัดการศึกษาสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จนเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนศรีสงครามวิทยาคือ “ ศิลปะเด่น เน้นความเป็นไทย” ส่งผลให้นักเรียน “เป็นคนดี มีความสุข”

2. จุดแข็งจุดอ่อน อุปสรรคและโอกาสของการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบ พบว่า

2.1 จุดแข็งของพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การมีครูอาจารย์ที่มีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้านศิลปะให้กับนักเรียน
- 2) การมีผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนผ่านงบประมาณของทางโรงเรียน
- 3) การที่นักเรียนส่งผลงานเข้าร่วมประกวดแข่งขันและได้รับรางวัลจากการส่งผลงานนั้นทั้งในระดับจังหวัด ภาค ประเทศและระดับโลก

จำนวนมาก

4) การมีครูอาจารย์ที่มีความเข้าใจในจิตวิทยาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างเฉพาะบุคคลจึงสามารถแรงจูงใจและแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากและความอดทนพยายามเพื่อที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จตามแบบอย่างจากรุ่นพี่ที่ได้ไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและ บางส่วนเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลก

- 5) การมีพื้นที่เฉพาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนศิลปะและการออกแบบที่เป็นเอกเทศและมีสภาพแวดล้อมที่ดี
- 6) การที่โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการผ่านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตชนบท วิถีชีวิตและวัฒนธรรมอีสาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

7) การเลือกใช้เวลานอกการเรียนปกติ ทั้งหลังเวลาเรียนและวันหยุดเสาร์อาทิตย์มาสู่การจัดการเรียนรู้ส่งผลทำให้นักเรียนได้มีการแสดงออกทางศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถและครูก็สามารถที่จะให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการค้นหารูปแบบในการแสดงออกตามแนวทางของตนเองอย่างชัดเจน

8) ทุกวันสำคัญทางโรงเรียนจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเข้าร่วมเพื่อแสดงทักษะ ความรู้ความสามารถประสบการณ์และความคิด

9) มีการจัดชมรมให้กับนักเรียน เช่น ชมรมศิลปะ ชมรมนาฏศิลป์และดนตรีพื้นเมือง

10) มีศูนย์ศิลปิธีกรรมเพื่อใช้สำหรับการจัดแสดงนิทรรศการทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำให้นักเรียนสามารถสัมผัสผลงานศิลปะของศิลปินที่เดินทางเข้ามาแสดงนิทรรศการอย่างหลากหลาย

11) มีระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ได้ยึดหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 จุดอ่อน ที่ส่งผลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบมีรายละเอียดดังนี้ การมีครูอาจารย์ที่จำกัดและครูมีภาระการสอนรวมถึงการทำงานอื่นๆมาก

2.3 อุปสรรค ที่ส่งผลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบมีรายละเอียดดังนี้

1) การอยู่ห่างจากเมืองหลวงส่งผลทำให้นักเรียนขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้และสัมผัสผลงานศิลปะและการออกแบบที่มีคุณค่าและการได้สัมผัสกับศิลปินที่มีชื่อเสียง

2) ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยและต้องออกจากพื้นที่ไปทำงานต่างจังหวัด

2.4 โอกาส

1) มีบริษัทห้างร้านทั้งภาครัฐและเอกชนให้กับสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการออกแบบอย่างต่อเนื่อง

2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจที่จะเดินทางเข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านศิลปะและการออกแบบอย่างต่อเนื่อง

3) สื่อมวลชนให้ความสนใจในความรู้ความสามารถของนักเรียนและครูผู้สอนจึงเดินทางเข้ามาทำข่าวเพื่อการแนะนำและการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอยู่เสมอ

4) ภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาคนจึงมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการสร้างอาคารสถานที่

5) การเป็นโรงเรียนยอดนิยมในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

6) การเป็นศูนย์วิชาการ โรงเรียนได้รับการกำหนดให้เป็นศูนย์ทางวิชาการ

7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพยากรเพื่อการศึกษาของหน่วยงานและองค์กรทุกภาคส่วน เช่น มูลนิธิยุวพัฒน์ มูลนิธิศิลปศึกษา มูลนิธิพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก มูลนิธิไคว้นาแซง มูลนิธิสุรัตน์ – เจียมจิต ทิมสุวรรณ มูลนิธิศรีสงครามวิทยา ปี 50 สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนศรีสงครามวิทยา สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนศรีสงครามวิทยา และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

8) ความร่วมมือและการประสานประโยชน์ทางการเรียนรู้กับหน่วยงานและองค์กรทุกภาคส่วน

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะและการออกแบบ

1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรของโรงเรียน 2) บุคลากรในโรงเรียน 3) งบประมาณ 4) ครูศิลปะ 5) การจัดสภาพแวดล้อม 6) ผู้เรียน และ 7) รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศมีการจัดประกวดแข่งขัน 2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม 3) ความสำเร็จของรุ่นพี่ที่เคยเรียนในโรงเรียนศรีสงครามและมีความเจริญก้าวหน้าไป และ 4) ความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านศิลปะและการออกแบบ

2.4 รูปแบบของการพัฒนาและการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบ พบว่า มีรูปแบบของการพัฒนาดังนี้

1) การกำหนดการจัดการเรียนรู้นอกหลักสูตร ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิธีการสอน ช่วงเวลาของการเรียน ผู้สอนและผู้ควบคุมดูแล

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตร คือหลังเวลาเลิกเรียนเวลา 16.00-18.00 น. โดยมีครูอาจารย์ในหมวดศิลปะเป็นผู้ควบคุมดูแล

3) การรับฟังและดำเนินการกวดัดตาในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีครูผู้ควบคุมเป็นผู้กำหนดโจทย์เพื่อการฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งมีครูศิลปะและรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์และมีทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยมีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานบางส่วนให้กับนักเรียนได้ใช้ในการสร้างงาน โดยอุปกรณ์เหล่านี้ได้มาจากผู้สนับสนุนจากภายนอก เช่น ผู้ปกครอง บริษัทห้างร้านที่จำหน่ายอุปกรณ์สำหรับการสร้างงานศิลปะ

4) การคิดวิเคราะห์โจทย์เพื่อการสร้างสรรค์ผลงาน โดยพิจารณาจากประสบการณ์ของตนเองและการค้นหาจากสื่อที่มีอยู่ในพื้นที่ห้องเรียน เช่น นิตยสาร วารสาร สื่อบริการนิทรรศการศิลปะ หนังสือศิลปะเพื่อการนำมาเป็นแรงบันดาลใจและประมวลเป็นเนื้อหาเรื่องราวในการสร้างสรรค์ผลงานออกมาตามโจทย์ที่กำหนด

5) การปฏิบัติกิจกรรมการสร้างสรรค์โดยการปฏิบัติการเป็นกลุ่มด้วยการนั่งปฏิบัติงานกับพื้นที่ห้องเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีรุ่นพี่เป็นผู้ดูแล พร้อมกับตรวจทานด้านความงาม ความถูกต้องตามเนื้อหาเรื่องราว เทคนิควิธีการผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้กำลังใจและวิพากษ์วิจารณ์

6) การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานการสร้างสรรค์โดยครูผู้ดำเนินการควบคุมดูแล รุ่นพี่ที่มีประสบการณ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของการปฏิบัติที่มีเป้าหมายหลักคือการสร้างศักยภาพของตนเองสำหรับนำความสามารถไปศึกษาต่อในระดับสูง และการประกวดวาดภาพในระดับต่างๆทั้งในระดับจังหวัด ประเทศและระดับโลก

2.5 แนวทางการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบ

1) ด้านผู้ปกครอง ประกอบด้วย

(1) การสนับสนุนด้านงบประมาณให้นักเรียนซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการปฏิบัติการทำงานศิลปะและการออกแบบทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

(2) การให้กำลังใจด้วยการชื่นชมด้วยคำพูดที่เอื้อต่อการทำให้เด็กเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น และเกิดความต้องการที่จะ พยายาม เกิดความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเอง

(3) การช่วยนักเรียนหาหรือพาไปในพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างประสบการณ์และการพัฒนามุมมองให้กว้างขวางขึ้น เช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ทั้งระดับพื้นที่บ้านและจังหวัด หรือบ้านศิลปินและปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปะและการออกแบบ

(4) สร้างสภาพแวดล้อมภายในบ้านหรือที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้และศักยภาพด้านการรับรู้หรือด้านความคิดสร้างสรรค์

2) ด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย

(1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความท้าทายการคิดและความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและการปฏิบัติให้แก่ นักเรียน โดยมีครูร่วมกันคิดวิเคราะห์สังเคราะห์โจทย์เหล่านั้นจนเป็นองค์ความรู้ขึ้นมาสําหรับการสร้างงานต่อไป

(2) จัดพื้นที่ในห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยการจัดหาหนังสือศิลปะและการออกแบบ นิติสาร วารสารทางศิลปะและการออกแบบที่มีความทันสมัย รวมถึงการนำสื่อคอมพิวเตอร์มาใช้ในการช่วยสืบค้นข้อมูลทั้งที่เป็นรูปภาพงานศิลปะและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้งานศิลปะของศิลปินและนักออกแบบทั่วโลกอย่างไม่จำกัด

(3) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับคนในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับงานด้านศิลปะและการออกแบบอย่างต่อเนื่องเพื่อการเรียนรู้ที่มาของการสร้างสรรค์ผลงาน วิธีการคิด การสังเคราะห์ และรูปแบบของผลงานที่เกิดจากการคิดสร้างสรรค์นั้น

(4) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จะเอื้อให้นักเรียนได้ทำงานอย่างมีคุณภาพขึ้นผ่านงบประมาณที่ทางโรงเรียนจัดสรร

(5) จัดหาแหล่งทุนหรือแหล่งงบประมาณเพื่อที่จะพานักเรียนไปเรียนรู้ในพื้นที่ปกติ

(6) เปิดพื้นที่ของโรงเรียนด้วยการนำผลงานศิลปะและการออกแบบของนักเรียนมาจัดแสดงนิทรรศการโดยการเชิญผู้เกี่ยวข้อง

(7) จัดหาทุนเพื่อเป็นรางวัลสำหรับการประกวดวาดภาพหรือเพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจสำหรับนักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียร

(8) จัดบรรยากาศและพื้นที่ห้องปฏิบัติงานศิลปะและการออกแบบ เช่น ห้องเรียน หรือผนังของห้องเรียน โดยมีการนำผลงานของนักเรียนที่มีการทำงานกันมาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพติดติดตั้งเพื่อการสร้างแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ผลงานให้กับนักเรียนคนอื่นๆ

(9) ให้กำลังใจนักเรียนด้วยการชมผ่านคำพูดหรือทำทางอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งในคำชื่นชมเหล่านั้นก็จะมีการให้ข้อเสนอแนะต่างๆเกี่ยวกับการทำงานไม่ว่าจะเป็นเทคนิควิธีการ รูปแบบของผลงาน เนื้อหาเรื่องราวสอดแทรกลงไปด้วย

(10) จัดหาแหล่งประกวดแข่งขันการออกแบบและการวาดภาพระบายสีทั้งในจังหวัด ภาค ประเทศหรือต่างประเทศมานำเสนอให้นักเรียนได้เกิดความอยากที่จะสร้างผลงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมของผู้จัดงาน โดยไม่สร้างความกดดันนักเรียนว่าจะต้องได้รับรางวัลจากการส่งเข้าไปประกวด

(11) จัดให้นักเรียนในโรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างคนที่ไม่มีทักษะทางศิลปะและการออกแบบ เพื่อการช่วยเหลือกันทางทักษะอันจะส่งผลต่อการสร้างความสำเร็จในการทำงานศิลปะและการออกแบบ และครูยังเกิดผู้ช่วยในการสอนในช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนศิลปะนอกเวลาเรียนด้วย

(12) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ศิลปะกับปราชญ์ท้องถิ่น หรือศิลปินในท้องถิ่นเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกัน ซึ่งกิจกรรมการพูดคุย สนทนากันอาจจะช่วยส่งผลทำให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานของนักเรียนต่อไป

3) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ประกอบด้วย

(1) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน

(2) มีการออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการและเชื่อมโยงกับศาสตร์หลายศาสตร์

4) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

(1) โรงเรียนควรมีการจัดพื้นที่เพื่อให้นักเรียนที่มีศักยภาพด้านศิลปะและการออกแบบสร้างสรรค์ได้คิดและสร้างสรรค์ผลงาน

(2) โรงเรียนควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านศิลปะ หรือการออกแบบหรือการช่างมาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้

(3) โรงเรียนควรมีการจัดการพื้นที่ในโรงเรียนเพื่อการนำเสนอผลงานของนักเรียนที่มีการคิดออกแบบสร้างสรรค์

(4) โรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีทักษะและความสามารถด้านศิลปะได้มีวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพมาใช้ในการเรียนรู้ทั้งในขณะเรียนและนอกเวลาเรียน

(5) โรงเรียนควรมีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการออกแบบ โดยมีการแต่งตั้งให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรม

(6) โรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้มีการนำผลงานของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้และฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญไปจัดนำเสนอและจัดแสดงในพื้นที่สาธารณะ

(7) โรงเรียนควรมีการจัดสร้างหอศิลป์หรือพื้นที่แสดงผลงานศิลปะที่ชัดเจน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

5) ด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- (1) พื้นที่ของตำบลหรือเมืองวังสะพุงมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดและจินตนาการ
- (2) กำหนดพื้นที่สาธารณะให้เป็นถนนคนเดิน โดยมีการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากผลิตและทำด้วยมือ
- (3) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีการผลิตผลงานศิลปะและงานออกแบบเพื่อนำไปติดตั้งใน

ส่วนของพื้นที่ราชการ

สรุปและอภิปรายผล

1.สรุป

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนศรีสงครามวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทสหศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีเป้าหมายอยู่ที่นักเรียนจะต้องเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จุดเน้นคือความต้องการ ความถนัดของผู้เรียนและชุมชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะด้านศิลปะ รวมถึงมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะและการออกแบบคือ การมีทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรสนับสนุนที่มีคุณภาพ และการมีเครือข่ายการเรียนรู้ทางศิลปะและการออกแบบ ส่วนรูปแบบของการส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถด้านศิลปะและการออกแบบคือ การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ

2.อภิปรายผล

รูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนจนนำไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านศิลปะและการออกแบบของโรงเรียนศรีสงครามวิทยานั้นเกิดจากการที่อาจารย์สังคม ทองมีมีความต้องการที่จะพัฒนานักเรียนที่มีความสนใจและมีทักษะด้านศิลปะและการออกแบบให้ก้าวหน้าไปสู่การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยทางด้านศิลปะที่มีชื่อเสียงของประเทศอย่างมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการจัดการเรียนการสอนพิเศษในช่วงเย็นและวันเสาร์-อาทิตย์ โดยรูปแบบการพัฒนานั้นจะมีลักษณะการสอนที่แตกต่างไปจากการเรียนในภาคปกติ โดยมีการสร้างบุคลากรขึ้นมากลุ่มหนึ่งก่อนจากนั้นจึงใช้วิธีการสืบค้นอันคือรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง โดยรุ่นพี่จะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการปฏิบัติการและการอธิบายแนะนำการสืบค้นข้อมูล การวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานให้กับรุ่นน้องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการ เช่นเดียวกับการพยายามสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จไปเป็นศิลปินและนักออกแบบ บริษัท ห้างร้านและหน่วยงานเอกชนให้เข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนอกหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ เช่น การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนวิทยากร การสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นกองทุนให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนมีการดำเนินการโดยการวางแผนการดำเนินการที่ชัดเจนโดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งบุคลากรที่อยู่ภายในและหน่วยที่อยู่ภายนอก สอดคล้องกับการศึกษาของสลิธีย์ วิเศษสัตย์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า 1) โรงเรียนมีการวางแผนก่อนการดำเนิน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความรู้และทักษะทางศิลปะเพิ่มขึ้น รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้แสดงงานและผลงานเข้าร่วมประกวด มีการแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีการคัดเลือกนักเรียนโดยการทดสอบความสามารถทางศิลปะพื้นฐาน สังเกตความสนใจและพิจารณาผลงานในชั้นเรียน การได้รับการจัดสรรงบประมาณมาจากเงินงบประมาณแผ่นดินและหน่วยงานเอกชน 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านการวาดภาพระบายสี โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้หัวข้อเรื่องตามที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมแนะนำและหน่วยงานศิลปะกำหนด การปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะใช้ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานส่วนใหญ่เป็นภาพเขียนผลงานดีเด่นหรือผลงานที่ได้รับรางวัลในหนังสือผู้จัดและวารสารต่าง ๆ การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้ช่วงวันหยุด ช่วงเย็นและปิดภาคการศึกษา ครูมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นโดยการมอบรางวัลทุนการศึกษาและเกียรติบัตร หลังปฏิบัติงานมีการแสดงผลงานและผลงานเข้าร่วมประกวด

สำหรับผลของการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนศรีสงครามวิทยานั้นจากการศึกษาพบว่านักเรียนมีการพัฒนาทั้งด้านทักษะการปฏิบัติงานสร้างสรรค์และทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยมีตัวบ่งชี้จากรางวัลต่างๆที่โรงเรียนส่งเข้าประกวดแข่งขันการวาดภาพระบายสีทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลทำให้นักเรียนที่มีความสนใจและมีความสามารถพิเศษต่างสนใจที่จะเข้ามาเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งจากการสนทนากลุ่มพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนจะมีความตั้งใจที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและเชื่อมั่นว่าโรงเรียนศรีสงครามจะส่งเสริมให้พวกเขาก้าวหน้าต่อไปสู่วิชาชีพศิลปะและการออกแบบได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรพัทธกร วรชัยพิทักษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า นายสังคม ทองมีครูศิลปะของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา มีแนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้มีความรักในศิลปะ คือ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งสามารถจินตนาการด้วยตนเองได้ เข้าใจในผลงานที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้นและมีความสุขกับการทำงานศิลปะ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่ว่าศิลปะเป็นเรื่องความรู้สึก ความงามจึงมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ และผลการวิจัยของ สลิธีย์ วิเศษสัตย์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า โรงเรียนศรีสงครามมีการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถผ่านการจัดตั้งเข้าประกวดแข่งขันเพื่อให้เกิดประสบการณ์ทางความคิด ความรู้สำหรับการสร้างความแข็งแกร่งของตัวนักเรียนเอง โดยไม่ได้คาดหวังผลของรางวัลจากการแข่งขันนั้น

นอกจากนี้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียนที่จะต้องมีความรู้ความสามารถพิเศษเบื้องต้นแล้ว ผู้ปกครองก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญให้การช่วยส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าในศักยภาพของการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทั้งด้านงบประมาณ ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ รวมถึงการพานักเรียนไปในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องการทำงานศิลปะและวัฒนธรรมเช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ทั้งนี้เพื่อสร้างประสบการณ์ทางการรับรู้ทางการเห็นในมุมมองที่กว้างขึ้น อันจะนำมาสู่การพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของครรชิต นิศวนนทรพันธ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ส่งเสริมนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะและการออกแบบดังนี้ 1) กระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้และการค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง 2) ให้นักเรียนแสดงออกตามความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และ 3) ให้กำลังใจนักเรียนเมื่อทำงานศิลปะเสร็จสิ้น

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอเพื่อการวิจัย

ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อการจัดการและแลกเปลี่ยนทักษะ ประสบการณ์ทางศิลปะและการออกแบบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเลยควรมีนโยบายในการจัดการสร้างเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะและการออกแบบระหว่างโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดีด้วยความร่วมมือของบุคลากรของโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อันประกอบด้วยผู้อำนวยการยุทธ ทิพรส และครูผู้สอนศิลปะอย่างอาจารย์สังคม ทองมี อาจารย์พรพรม ตระพรม กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปเป็นศิลปินและนักออกแบบที่มีชื่อเสียงที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักเรียนของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และสำนักคณะกรรมกรวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2533). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชนบท วัฒนสุขชัย. (2547). ศิลปศึกษากับการปั้น : การรับรู้และการแสดงออกของเด็กเล็ก (ปทุมรัตน์ พิษณุไพบูลย์ บรรณาธิการ). ใน ศิลปศึกษาจาก ทฤษฎีสู่การสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครรชิต นิควอนตรพันธ์ .(2540). ความคาดหวังของครูศิลปศึกษาต่อบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลียวศรี พิบูลชล และคณะ. (2551). แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ บทเรียนต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัท ออฟเซ็ท จำกัด.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ. กรุงเทพฯ : บริษัท แมทส์ปอยท์ จำกัด.
- ซูเกียรติ ฉาไธสง. (2544). สีขอร์คในเปลวเทียน ครูสังคม ทองมี. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2531). มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ กรมการฝึกหัดครู.
- สถิต วิเศษสัตย์. (2540). การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2536). รายงานผลการสัมมนา เรื่อง แนวทางการพัฒนาเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ. วันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2536 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ .
- วุฒิ วัฒนสิน. (2541). ศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ปวิดา ชื่นเชย. (2543). ศิลปศึกษากับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในบริบทเก่าและใหม่. ใน แนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 154-189.
- วรพักตร์ วรชัยพิทักษ์. (2550). แนวคิดและบทบาททางศิลปะในการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนของนายสังคม ทองมี. เลย : วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสамเงา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1

The relationship between the competencies of the school executive offices and The organization of Learning in Sam Ngoa Distric Schools under Tak Primary Educational Service Area Office 1.

กษิตศ ตีวงศ์ทอง¹ ดร.ศศิธรดา พงษ์ไทย²
Kasidit Deewangthong Dr. Sasirada Pangtha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสамเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1 2) ศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสамเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในอำเภอสамเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในอำเภอสамเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1 จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสамเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.66 ด้านการบริการที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.64 ด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.65 และด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับ มากมีค่าเฉลี่ยรวม 4.42

2) ศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสамเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.72 ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.73 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.38 ด้านวิสัยทัศน์และมุมมองที่เปิดกว้างอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.71 และด้านการคิดและเข้าใจเชิงระบบอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.39

3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสамเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1 โดยรวมทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวก

คำสำคัญ : สมรรถนะหลักของผู้บริหาร, องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study about the competencies of the school executive offices in schools of Sam Ngoa District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1, 2) to study The organization of Learning in Sam Ngoa Distric Schools under Tak Primary Educational Service Area Office 1 and 3) to purpose the relationship between the competencies of the school executive offices and the organization of Learning in Sam Ngoa Distric Schools under Tak Primary Educational Service Area Office 1.

The research sample consisted of 140 teachers, and school executive offices in schools of Sam Ngoa District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1. The employed research instrument was the five-level of the rating scale questionnaire. Its reliability was verified by using calculation of the item-objective congruency (IOC) index at 0.982, and was analyzed data by using Descriptive statistics and Statistical inference based on the computer program (SPSS).

The research finding was as follows:

1) the competencies of the school executive offices in schools of Sam Ngoa District under the office of Tak Primary Educational Service Area Office 1 was at a highest level total average 4.59. Considering it was found that the focus on achievement was at a highest level total average 4.66. The good service was at a highest level total average 4.64. The self-development was at a highest level total average 4.65 and The teamwork was at a high level total average 4.42

¹ นักศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0910264986 E-mail: kang_tp@hotmail.co.th

² อาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0982899478 E-mail: dr.da2555@gmail.com.

2) to study The organization of Learning in Sam Ngao Distric Schools under Tak Primary Educational Service Area Office 1 was at a highest level total average 4.59 Considering it was found that the creation and consolidating the vision was at a highest level total average 4.72. The commitment to excellence was at a highest level total average 4.73. Learning together as a team was at a high level total average 4.38. The way of thinking and a wide-open was at a highest level total average 4.71 and the thinking and understanding the system was at a highest level total average 4.39

3) The relationship between the competencies of the school executive offices and the organization of Learning in Sam Ngao Distric Schools under Tak Primary Educational Service Area Office 1 was overall, all sides were positively correlated.

Key words : the competencies of the school executive offices, the organization of Learning

บทนำ

การพัฒนากิจการแห่งการเรียนรู้” เป็นหัวใจสำคัญสำหรับการสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ที่ควรจะต้องเกิดขึ้นกับองค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคธุรกิจเอกชน ทั้งนี้ก็เพราะเราล้วนต้องอยู่ในเวทีโลก ที่ต้องแข่งขันกันด้วยความรู้และภูมิปัญญา วีรบุรุษ มาฆะสีรา นนท์. (2557: 3) แนวคิดของ Peter Senge (1990) เชื่อว่าการพัฒนากิจการไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นจากบุคคลในองค์กรเป็นแนวทางพัฒนา ประสิทธิภาพของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มี 5 ประการ คือ การสร้างและสานวิสัยทัศน์ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม วิธีการคิดและมุมมอง ที่เปิดกว้าง และการคิดและเข้าใจเชิงระบบ ซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ วิโรจน์และอัญชลี , 2545 อ้างถึง Peter Senge (1990)

จากรายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษาพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารไม่เฉพาะองค์กรประเภทหรือระดับใดก็ตามจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงจากผลที่เกิดจากความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีโลกข้อมูลข่าวสาร ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและภาวะที่มีทรัพยากรจำกัดผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้ บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่ดี ทำงานให้เกิดผลสูงสุด สร้างพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกองค์กร สื่อสารกับลูกค้ายึดด้วยความรู้สึที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นผู้ มีทักษะทางการบริหารการจัดการ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุด ภายใต้ภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ ผู้นำถือว่าเป็นบุคลากรหลัก ที่จะนำ องค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ ซึ่งมีความสำคัญคุณลักษณะของผู้นำ เช่นไรที่จะเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปนี้เพื่อ จะได้มีการเตรียมผู้บริหาร หรือสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ให้มีลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูปทั้งในปัจจุบันและอนาคต วันชัย บุญทอง (2548: 1) และจากรายงาน การวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารจัดการด้านความ พร้อมของสถานศึกษาอย่างไม่เพียงพอ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กในชนบททั้งด้านครูและบุคลากร เงินและงบประมาณ ความรู้ในการบริหาร จัดการการเรียนการสอน และเครือข่ายเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านบริบท ขนาด และ ความพร้อม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557: ก-ข)

จากที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าจำเป็นต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ของ โรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1 เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อ สัมพันธ์ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เนื่องจากสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปพัฒนาหรือปรับเปลี่ยน กระบวนการ บริหารจัดการและพัฒนา การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1
2. ศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก

สมรรถนะหลัก หมายถึง คุณลักษณะร่วมของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่ง เพื่อหล่อหลอมค่านิยม และพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ร่วมกัน มี 4 สมรรถนะ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2548: 46 - 50)

1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์หรือให้ เกินมาตรฐานที่มีอยู่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพ

2 การบริการที่ดี (Service Mind) หมายถึง ความตั้งใจและความพยายามของข้าราชการในการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

3) การพัฒนาตนเอง (Expertise) คือ การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวงวิชาการเพื่อพัฒนางาน

4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น หรือแสดงบทบาทผู้นำ ผู้ตาม ได้อย่างเหมาะสม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้

ปีเตอร์ เซ็งกี (1990:3-4) อ้างถึงใน บุปผา พวงมาลี (2542:9-10) กล่าวว่าองค์กรที่มีการดำเนินการให้บุคคล ทีม หรือกลุ่มในองค์กร ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนตนเอง ทั้งนี้เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การเรียนรู้ต้องเป็นไปอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเป็นไปอย่างพร้อมเพรียงทั่ว ทั้งองค์กร แนวทางการพัฒนาเพื่อเข้าสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มี 5 ประการหลัก ได้แก่

1. การสร้างและสานวิสัยทัศน์ (Shared Vision) คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อยึดเป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกัน เป็นแนวทางการทำงานแรก ที่ขยายตัวออกจากตัวเองไปสู่มุมมองในระดับทีมงาน และระบบงานต่อไป
2. มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Our commitment to excellence) คือ การหมั่นพัฒนาตนเองทั้งทักษะและความรู้ตลอดเวลา ถือว่าการเรียนรู้คือชีวิต ให้มีความเชี่ยวชาญในงานที่ทำ
3. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) คือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ก่อให้เกิด Synergy ของการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ร่วมกัน ตามวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น
4. วิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) คือ การเริ่มต้นมองดูตัวเอง กำหนดเป้าหมายชีวิตการทำงาน สร้างทัศนคติด้านบวก เปิดใจทั้งรับฟังผู้อื่นและแสดงความคิดเห็นตัวเองให้ผู้อื่นทราบ
5. การคิดและเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking) คือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ก่อให้เกิด Synergy ของการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ร่วมกัน ตามวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 24 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน และครูผู้สอน 199 คน ประชากรรวมทั้งสิ้น 223 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน และครูผู้สอน 116 คน รวมทั้งสิ้น 140 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน โดยผู้บริหารใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ส่วนครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2) แบบสอบถามสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการทำงานเป็นทีม ตอนที่ 3) แบบสอบถามการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างและสานวิสัยทัศน์ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม วิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง และการคิดและเข้าใจเชิงระบบ

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามความสัมพันธระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายการบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอนของโรงเรียนในอำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาร์ค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982 ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมด้วยแบบสอบถามเพื่อการวิจัยและรายนามของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสถานศึกษา ซึ่งได้จากขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน และครูผู้สอน จำนวน 116 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ โดยกำหนดขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูลจาก ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เกี่ยวกับความสัมพันธระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert แล้วจากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ซุครี วงศ์รัตน์, 2544 : 316) แล้วแปลความหมาย ทิศทางความสัมพันธ์ พิจารณาโดย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเป็นลบแสดงว่า มีความสัมพันธ์กันในทางลบหรือทิศทางตรงกันข้าม ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ (r) มีค่าเป็นบวกแสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือทิศทางเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน และครูผู้สอน 116 คน ประชากรทั้งสิ้น 140 คน ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสามเงาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1

1.1 สมรรถนะหลักของผู้บริหารในสถานศึกษาด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ดาก เขต1ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.66 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้บริหารมีความเข้าใจเรื่องการวางแผนการปฏิบัติงานด้านต่างๆโดยยึดเป้าหมายที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมาคือผู้บริหารมีความมุ่งมั่น กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ย 4.80

1.2 สมรรถนะหลักของผู้บริหารในสถานศึกษาด้านการบริการที่ดีของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ดาก เขต1ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้บริหารจัดให้มีขั้นตอนการบริการเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการให้แก่ผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.88 รองลงมาคือผู้บริหารมีการจัดการระบบการให้บริการบนพื้นฐานของข้อมูล ข่าวสาร ความรู้การให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.80

1.3 สมรรถนะหลักของผู้บริหารในสถานศึกษาด้านการพัฒนาตนเองของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ดาก เขต1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.66 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้มีค่าเฉลี่ย 4.88 รองลงมาคือผู้บริหารมีการยกย่อง ชื่นชมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ สร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.80

1.4 สมรรถนะสมรรถนะหลักของผู้บริหารในสถานศึกษาด้านการทำงานเป็นทีมของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดาก เขต1ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดมี 2 ข้อเท่ากัน คือ ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนด้วยความโปร่งใส และ ผู้บริหารมีการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ หรือผู้ตามตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ย 4.71 รองลงมาคือผู้บริหารมีความเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันมีค่าเฉลี่ย4.61

2. การวิเคราะห์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1

2.1 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างและการสานวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ดาก เขต1ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.72 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดมี 2 ข้อเท่ากัน คือ การมีวิสัยทัศน์เกิดจากครูทุกคนในสถานศึกษาทำให้เกิดศรัทธาในการทำงานและ วิสัยทัศน์เป็นแรงบันดาลใจที่ครูมีส่วนร่วมต้องการให้เกิด ขึ้นและมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.99 รองลงมาคือการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันนำไปสู่การบูรณาการให้สอดคล้องกับการดำเนินงานต่างๆสู่เป้าหมายที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.89

2.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ดาก เขต1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย มีค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดมี 2 ข้อเท่ากัน คือ บุคลากรมีปฏิภาณ ไหวพริบการแก้ปัญหาและทำงานจนสำเร็จ และบุคลากรมีการติดตาม เรียนรู้ข่าวสาร พัฒนาตนเองและทันต่อเหตุการณ์มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมาคือบุคลากรมีทักษะในการทำงานได้อย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายมีค่าเฉลี่ย 4.81

2.3 สภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ดาก เขต 1ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.38 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ สมาชิกในทีมงานมีการเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นทีมมีค่าเฉลี่ย4.89 รองลงมาคือสมาชิกในทีมมีการเตรียมข้อมูล อภิปรายและสรุปเป็นข้อตกลงเป็นแนวทางที่ดีที่สุดของทีมงานมีค่าเฉลี่ย 4.71

2.4 สภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านวิถีคิดและมุมมองที่เปิดกว้างของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดาก เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.71 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ บุคลากรมีการยอมรับในเหตุผลหรือความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย 5.00 รองลงมาคือบุคลากรยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทางสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย 4.89

2.5 สภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการคิดและเข้าใจเชิงระบบของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดาก เขต 1ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย มีค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ บุคลากรสามารถนำประสบการณ์ที่ได้มาเชื่อมโยงในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมาคือสถานศึกษามีระบบการบริหารและมาตรฐานแผนงานการบริหารอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย4.50

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุดมี 2 ข้อคือ วิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้างสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเอง และการคิดและเข้าใจเชิงระบบสัมพันธ์กับ การพัฒนาตนเอง มีความสัมพันธ์ .94 รองลงมาเป็นการคิดและเข้าใจเชิงระบบสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์ .89 รองลงมาเป็นอันดับสอง การคิดและเข้าใจเชิงระบบสัมพันธ์กับการบริการที่ตีความสัมพันธ์ .87

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสามเงาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1 สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการทำงานเป็นทีมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจทุกด้านเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสามเงาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1 มีความรู้ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ สามารถประยุกต์ใช้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของกระแสอำนาจ ชุมชนและองค์กรอื่นในชุมชน ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลต่อองค์กรและการกิจที่ตน สะสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ขวนขวายสนใจใฝ่รู้เพื่อสังคม พัฒนาศักยภาพความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การยอมรับความคิดเห็นหรือนวัตกรรมใหม่ๆและการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนหลักแนวทางในวิชาชีพของตนสอดคล้องกับการศึกษา สฤชดี เรืองแก้ว (2551) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมาเขต 7 ประกอบด้วยสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มีโดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ซึ่งยังสอดคล้องกับการศึกษาของพรพนา พาโคกหอม (2553) ได้ศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่าความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 3 ต่อ สมรรถนะทางการบริหาร การศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ด้าน คือ การสร้างและสานวิสัยทัศน์ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม วิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง การคิดและเข้าใจเชิงระบบพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจทุกด้านเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสามเงาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1 โดยส่วนใหญ่ตระหนักถึงแนวคิดในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และได้นำแนวคิดมาปฏิบัติเพราะถือว่าการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสร้างสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกขององค์กรไปสู่การปฏิบัติเป็นผู้นำองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับเชน เทียมรัตน์ และกานต์สุดา มาฆะศิริานนท์(2546:11) อธิบายว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้คือ องค์กรที่มีความมุ่งมั่นในการกระตุ้น เร่งเร้า และสนใจให้สมาชิกทุกคนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อขยายศักยภาพของตนเองและขององค์กรในการที่จะลงมือปฏิบัติภารกิจงานให้การให้สำเร็จลุล่วงโดยอาศัยรูปแบบของการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ร่วมกัน และมีความคิดเชิงระบบที่จะประสานกัน เพื่อให้เกิดเป็นความได้เปรียบที่ยั่งยืนต่อการแข่งขันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ต่อไป และสอดคล้องกับ ปีเตอร์ เซ็งกี (1990:3-4) กล่าวว่าองค์กรที่มีการดำเนินการให้บุคคล ทีม หรือกลุ่มในองค์กร ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนตนเอง ทั้งนี้เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การเรียนรู้ต้องเป็นไปอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเป็นไปอย่างพร้อมเพรียงทั่ว ทั้งองค์กร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามสมมติฐาน สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และนำหลักการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ด้าน คือ การสร้างและสานวิสัยทัศน์ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม วิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง และการคิดและเข้าใจเชิงระบบ มาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำความรู้ความสามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อการบริหารได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมองค์กร เป้าประสงค์ กลยุทธ์ จุดเน้น แนวทาง และตัวชี้วัดความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพเยาว์ สดรัก (2553) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะหลักของผู้บริหารของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่าความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับอัมพร ปัญญา(2553:17) กล่าวว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพของคนในองค์กรด้านความคิดใหม่ๆ ด้านความสามารถด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยม โดยจะต้องส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันในทุกๆระดับ ทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ ดร.ศศิธร แพงไทย อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจนทำให้การทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. รัตนา เจริญศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม ดร.สมใจ มณีวงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ ผู้อำนวยการธนพงษ์ สืบวานิชย์วงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหาววิทยาคม ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูในโรงเรียนอำเภอสามเฒ่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 1 ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในระหว่างที่มีการเก็บข้อมูล รวมถึงร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำไปแก้ไขปรับปรุง

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เป็นอย่างสูง ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจกับผู้วิจัยด้วยดีเสมอ ทำให้มีกำลังใจ และเป็นโอกาสในการศึกษาต่อไปในระดับสูง ตลอดจนดำเนินสิ่งดี ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมสืบต่อไป สุดท้ายนี้ต้องขอขอบพระคุณในภาคส่วนอื่นๆ ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลงด้วยดี ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. สื่อสารกับสังคมเครือข่าย. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่น พัฒนา, 2546.

ฐานีย์ เปรียญกุล. องค์การแห่งการเรียนรู้ในตำบลโคกสะอาด ผลการวิจัยพบว่าระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของประชาชนในตำบลโคกสะอาด.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556

เพียว สุดรัก. สมรรถนะหลักของผู้บริหารของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ปทุมธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2553

พรพนา พาโคกหอม. สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2553

พิชชาวดี ฤาชา. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำพอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. งานนิพนธ์

หลักสูตรการศึกษาทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์, 2555

สฤณี เรืองแก้ว. สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครราชสีมาเขต 7.โครงการพิเศษหลักสูตรการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547.

กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สมรรถนะการบริหารงานที่ทำให้องค์กรเกิดการยอมรับ (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก

<http://www.kroobannok.com/blog/36790>, 2546

อัมพร ปัญญา. การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553

Pearn, M., Rodrick, and Mulroony, C. Learning organizations in practice. New York : McGeaw-Hill, 1995.

ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก
Education academic administration in schools under the municipality's Tak Province.

สุติดา อินทรเกษตร¹ ดร.ทิติมณ ชัดจรรัตน์²
Sutida Intarakaset Dr.Titimon Chadjaranrt

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการและแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2557 จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกี่ยวกับการบริหาร งานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก 8 ด้าน ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การประกันคุณภาพ การศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนว การศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนสังกัดเทศบาล, จังหวัดตาก

Abstract

The objective of this study were to Education academic administration and guidelines academic administration in schools under the municipality's Tak Province. The sample used in this research was total of 123 samples including administrators and teacher of Schools under the municipality's Tak Province. The instrument used to collect the data was the questionnaire of Development Curriculum , Development of the learning process , Measurement evaluation and transfer results , Research to improve the quality of education , Supervision of education , Educational guidance , The Quality Assurance of education And develop innovative media and educational technology . The reliability was 0.88.The statistical analysis used in this study was percentage , mean and standard deviation.

The research finding were as following: The Education academic administration in schools under the municipality's TakProvince As overall and individual result of max level. To rank the performance from the most to the least were Development of the learning process , Development Curriculum , Supervision of education , Educational guidance , The Quality Assurance of education , Measurement evaluation and transfer results , Develop innovative media and educational technology and Research to improve the quality of education.

Keywords: Education academic administration , schools under the municipality's, Tak Province

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการศึกษา ในมาตรา 9 ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 : 4) และมาตรา 41 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 :15) และมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้สอนคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ถือว่าผู้เรียนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศ จึงต้องมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดการศึกษา ซึ่งทางรัฐจะต้องจัดการศึกษาให้ทั่วถึง เพื่อให้เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียนตามที่สังคมและชุมชนต้องการ ดังนั้นการบริหาร และการจัดการศึกษาในปัจจุบัน อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานหลัก ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา กล่าวคือ ต้องทราบขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษา 4 งาน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล

¹ นักศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0803704636 E-mail: sutida_bitoe@hotmai.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

และ4)การบริหารทั่วไป ซึ่งงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3)

สำหรับแนวคิดเรื่องการบริหารงานวิชาการ อาจออกแบบได้หลายรูปแบบดังเช่น ของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 6-7) สรุปว่าการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดของข่ายการบริหารงานวิชาการมี 12 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัด และเทศบาลเมืองตากได้กำหนดโครงสร้างฝ่ายบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองตาก ในขอบข่ายงาน 8 ด้าน ดังนี้ 1) งานหลักสูตรและการจัดการศึกษา 2) งานทะเบียน 3) งานวัดผลและประเมินผล 4) งานวิจัย 5) งานประกันคุณภาพการศึกษา 6) งานแนะแนว 7) งานห้องสมุด 8) งานกลุ่มสาระการเรียนรู้

เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยนำข้อมูลและทฤษฎีมาสังเคราะห์การบริหารงานวิชาการ สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมี 8 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การแนะแนวการศึกษา 7) การประกันคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาในการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีผู้บริหารจัดการต้องมุ่งมั่นและทุ่มเทโดยเฉพาะในด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเทศบาลเมืองตาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตากให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองตาก
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองตาก
3. เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นิยามการบริหารงานวิชาการ

กุลชญา เทียงตรง (2550 : 34) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ปรับปรุง กิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ด้วยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย นับตั้งแต่การนำนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและจุดมุ่งหมายของการศึกษา

นิลวรรณ วัฒนา (2556 : 14) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า คือการดำเนินการต่างๆของผู้บริหารในด้านวิชาการโดยเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่มีผลต่อการจัดเรียนรู้เพื่อให้เป็นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 6-7) ได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครูกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษา ที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนด ซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวง และระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มหรือฝ่ายหรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สำหรับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สมเกียรติ มาลา (2554 : 52) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

จักรกฤษณ์ นนทโคตร (2554 : 3) ได้กำหนดขอบข่ายในการบริหารงานวิชาการที่มีการปฏิบัติตามบริบทของเทศบาลเมืองตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร
2. ด้านการบริหารงานจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการบริหารวัดประเมินผลการเรียน
4. ด้านการบริหารนิเทศภายในสถานศึกษา
5. ด้านการบริหารวิจัยและพัฒนา

ภานุรัตน์ นันตา (2556 : 7) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในขอบข่ายงาน 6 ด้าน ได้แก่

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
4. การนิเทศภายใน
5. การวัดและประเมินผลการศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2558 ซึ่งมี 4 โรงเรียน จำนวน 176 คน

กลุ่มตัวอย่าง นี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 123 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราประเมินค่า แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างชุมชน จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้การคัดเลือกข้อที่มี ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 - .80 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.88 ซึ่งเป็นค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วสรุปเป็นรายชื่อ

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.90 เป็นเพศชายร้อยละ 30.10 ครูผู้สอนร้อยละ 93.50 เป็นผู้บริหารร้อยละ 6.50 ประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี ร้อยละ 52.00 มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 30.90 น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 17.10 ส่วนระดับชั้นที่ทำการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามคือมัธยมศึกษา ร้อยละ 53.70 และประถมศึกษา ร้อยละ 46.30

1. ผลการวิจัยในภาพรวมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

ผลการวิจัยภาพรวมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน พบว่า พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือมีการวิจัยติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ นำผลการวัดผลและประเมินผลมาใช้ตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง รวมถึงพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียน ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือ มีการนำความรู้จากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนส่วนหนึ่งของการศึกษาได้

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ ดำเนินการด้านการวิจัยอย่างเป็นระบบ ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือ มีการหาสาเหตุ และสังเกตในขณะที่กำลังสอน ทั้งในด้านเนื้อหาที่สอน วิธีสอน ตลอดจนพฤติกรรมของผู้เรียน และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อทำการวิจัย

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการนิเทศการศึกษา พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ นิเทศเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในโรงเรียน คุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดแก่ ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือ การนิเทศทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจประสานงานกันของบุคลากรในโรงเรียน

1.6 ด้านการแนะแนวการศึกษา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ มีการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้เข้าใจตนเอง ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือ มีการจัดสภาพการเรียนรู้ให้ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านการศึกษา และอาชีพ

1.7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมาย และวิธีการ อีกทั้งลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือ มุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.8 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาพบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติงานต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ มีการดำเนินงานเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ ความคิดใหม่ การปฏิบัติ ส่วนที่ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือ มีการพัฒนาและจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนางานวิชาการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ และเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งเป็นกระบวนการที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเกียรติ มาลา (2554 : 185 – 186) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิลวรรณ วัฒนา (2556 : 81-82) ได้วิจัยการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในด้านการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 10) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญ ทั้งนี้ การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ โดยมีหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีการดำเนินการ

1.3 ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการนำผลการวัดผลและประเมินผลมาใช้ตัดสินการเปลี่ยนแปลง รวมถึงพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียน กระบวนการที่ใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และวัดความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน มีการนำผลการวัดผลประเมินผลมาส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภาณุวัฒน์ กมล (2555 : 82-83) ได้วิจัยการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการวัดผลประเมินผล ในด้านการวัดผลและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและนักเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการดำเนินการด้านการวิจัยอย่างเป็นระบบ และมีการนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิลวรรณ วัฒนา (2556 : 85) ได้วิจัยการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในด้านการนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการนิเทศเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดแก่ผู้เรียน และพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาการสอนและวิธีสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเกียรติ มาลา (2554 : 185 – 186) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการแนะแนวการศึกษา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก และมีการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้เข้าใจตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนปรับตัว ให้เข้ากับสังคมได้อย่างฉลาด รู้จักดำเนินชีวิตของตนให้ดีและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 32) ที่ว่าการแนะแนว คือ การพัฒนาคนให้รู้จักตนเองหรือพึ่งพาตนเอง โดยกระบวนการที่ ส่งเสริมให้บุคคลได้มีบทบาทเต็มที่ในการเรียนรู้ เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพและสามารถจัดการชีวิตของตนเองอย่างฉลาด

1.7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมาย และวิธีการ อีกทั้งลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิลวรรณ วัฒนา (2556 : 85) ได้วิจัยการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในด้านการกำหนดระบบ วิธีการ เป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษา และวิธีการ ที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการ ส่งเสริมและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนให้เหมาะสม และมีการพัฒนาและจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนางานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจักรกฤษณ์ นนทโคตร (2554 : 73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนดำเนินการกำหนดสื่อ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากความกรุณาของท่าน ดร.ชีวิน อ่อนละอ อธิการที่ปรึกษาฯ โดยตลอด ตลอดจนอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ ดร.สุพจน์ พัดจาด, ดร.ศุภชัย ไพโรจน์พิริยะกุล , นางนิรมล แก้วอยู่ ผู้ทรงคุณวุฒิสอบสารนิพนธ์จากภายนอก ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย ที่ได้ให้คำแนะนำชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขอขอบคุณ คณะอาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่กรุณาอบรมสั่งสอนให้ผู้ศึกษามีความรู้และทำให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ในระหว่างการศึกษาไปพัฒนาหน้าที่การงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขอขอบคุณผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณบุคคลในครอบครัวที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดียิ่งจนทำให้การศึกษานี้สำเร็จได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่ให้การศึกษ อบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมอันเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จในชีวิตของผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ ฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2553). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- . (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2)**.
- กุลชญา เทียงตรง. (2550). การบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 5. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กาญจนบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- จักรกฤษณ์ นนทโคตร. (2554). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร**. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิลวรรณ วัฒนา. (2556). **การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี**. กศ.ม.(การบริหาร การศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาณุวัฒน์ กมล. (2554). **การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- สมเกียรติ มาลา. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร**. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัย

การศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่มจตุรมิตร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

THE IMPLEMENTATION OF GOOD GOVERNANCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS AMPHUR MUANG TAK GROUP
CHATURAMIT UNDER THE OFFICE OF TAK SERVICE AREA I

นางสาวประกายรุ่ง อุดมเกตุ¹ ดร.ชีวิน อ่อนละอ²
PRAKAIRUNG UDOMKET Dr.Cheevin Oonla-or

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากร คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนในอำเภอเมืองตาก กลุ่มจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 10 โรงเรียนจำนวน 182 คน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ความถี่(f) ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่มจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ควรมีการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน มีการเปิดเผยข้อมูลให้แก่ประชาชน บุคลากรในโรงเรียนทราบตามความเป็นจริง เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการแต่งตั้งมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผนอย่างชัดเจน มีการมอบหมายงานแก่บุคลากรตามความรู้ความสามารถ เพื่อนำมาพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาลในโรงเรียน ธรรมาภิบาลในการบริหาร

Abstract

In this research The objective conditions for the use of the good governance of the school administrators group Chaturamit Muang Tak Primary Educational Service Area Office 1 population is exposed to the teachers of the school district in Tak. group Chaturamit Office Area Elementary School, airing the first of 10 182 people for a total population sample used a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics for the frequency (f), percentage (%), mean (μ) and standard deviation (σ) and analyzed by a computer program.

The study found that The main condition for good governance of school administrators, Muang Tak. group Chaturamit Office Area Elementary airing the first overall found that all sides were level by the sort of averaging descending third priority is the core value of the rule of law and the primary responsibility. the item with the lowest. The principle involved

Approach to education using the principles of good governance administrators Muang Tak. group Chaturamit Primary Educational Service Area Office 1 should be exposed to the laws, rules and regulations of the school. Information is disclosed to the public school personnel know the truth. Allow people to join a committee to prepare the school curriculum. The appointment is assigned the responsibility to follow the plan very clearly. A delegation by competent personnel. To bring development to the good governance of education in the future.

Keyword : Good governance, Good governance good governance in schools, Good governance in the administration

¹ ครู คศ. 1 โรงเรียนอนุบาลตาก อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก Email : udomkettamgmo@gmail.com โทร 09 3424 5159

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การบริหารงานในหน่วยงานภาครัฐ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดความสุขของบ้านเมือง การที่จะสร้างความแข็งแกร่งในกระแสโลกาภิวัตน์ได้ จำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ธรรมนูญการปกครอง หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) พุทธศักราช 2542 เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนจะทำให้สังคมมีความยุติธรรม มีความโปร่งใส และสร้างการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหลักที่ให้อำนาจอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและรวมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไข เยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต(2551 : 1)

แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาลได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในปัจจุบันในทุกๆองค์กร ได้นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหาร ทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบองค์กรภาครัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2545 : 35) ได้กล่าวถึงการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพมีโอกาสดำเนินการเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวมและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการพัฒนาประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการ การศึกษาบัญญัติไว้เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 37 มาตรา 40 กำหนดให้ กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชนนอกจากนี้ยังมีหน่วยตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาและการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในสถานศึกษา(2551 : 2)

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีนโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักของธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ก่อให้เกิดความตระหนักและปรับปรุง ระเบียบงานของหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการการศึกษาและให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานศึกษา เกิดการพัฒนาและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารงานเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริการและชุมชน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ในการบริการในโรงเรียนเพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่มจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งจะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตากกลุ่มจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามแนวคิดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) พุทธศักราช 2542

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่มจตุรมิตร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามแนวคิดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) พุทธศักราช 2542

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตากกลุ่มจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามแนวคิดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) พุทธศักราช 2542 โดยการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียนจำนวน 182 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีประเด็นที่สำคัญ 6 ด้าน คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วมรับรู้ 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 85.16 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 36 – 45 ปี ร้อยละ 46.15 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีระดับการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 88.89 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 – 20 ปี ร้อยละ 42.38

สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณารายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านนิติธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยยึดกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ ผู้บริหารมีการดำเนินการให้ครู นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และผู้บริหารปฏิบัติตามกับผู้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการให้แนวทางที่ถูกต้องในการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับแก่บุคลากรในโรงเรียน

2. ด้านคุณธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความยุติธรรมไม่เอียงเอียงด้วยรักหรือชังต่อบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ผู้บริหารมีการดำเนินการบริหารความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม และผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความอดกลั้น ไม่แสดงอาการโกรธให้เห็น

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีการวางแผนดำเนินงานตามแผน ติดตามผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและชัดเจน ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสถานศึกษา และผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดซื้อจัดจ้างจากข้าราชการและบุคคลหลายฝ่าย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการเปิดเผยข้อมูลให้แก่ประชาชนบุคลากรในโรงเรียนทราบตามความเป็นจริง

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครูและนักเรียนเสนอแนะแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ร่วมเป็น คณะกรรมการการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และผู้บริหารมีการเปิดรับข้อเสนอแนะจากประชาชน ครูและนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหาร และครู มีความมุ่งมั่นที่จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น ผู้บริหารมีการจัดองค์กรที่ชัดเจนโดยครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม และผู้บริหารและครูเชื่อว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมีความสัมพันธ์กับความเอาใจใส่และวิธีการสอนของครู ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผนอย่างชัดเจน

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกในการรักษาสินแวดล้อม ผู้บริหารมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารให้ครูปฏิบัติการสอนเต็มหลักสูตร เต็มความรู้ เต็มความสามารถ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการมอบหมายงานแก่บุคลากรตามความรู้ความสามารถ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีจิตสำนึกในการรักษาสິงแวดล้อมมีการบริหารงานโดยยึดกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และมีความมุ่งมั่นที่จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวจตุตติมา ชำนาญเพชร (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบด้าน

1. ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยยึดกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ มีการดำเนินการให้ครู นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนผู้บริหารปฏิบัติตนกับผู้ที่บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548 :88) ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ด้านหลักคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความยุติธรรมไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชังต่อบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีการดำเนินการบริหารความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม และมีความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลา พิง อธิปญโญ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์

3. ด้านหลักความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการวางแผนดำเนินงานตามแผน ติดตามผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและชัดเจน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสถานศึกษา และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดซื้อจัดจ้างจากข้าราชการและบุคคลหลายฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุศักดิ์ สุกกิจใจ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครูและนักเรียนเสนอแนะแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ร่วมเป็น คณะกรรมการการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และมีการเปิดรับข้อเสนอแนะจากประชาชน ครูและนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสกล ฐานธมโม (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และครู มีความมุ่งมั่นที่จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น มีการจัดองค์กรที่ชัดเจนโดยครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม และเชื่อว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมีความสัมพันธ์กับความเอาใจใส่และวิธีการสอนของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางพิศสมัย หมทอง (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก กลุ่ม จตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกในการรักษาสິงแวดล้อม มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ครูปฏิบัติการสอนเต็มหลักสูตร เต็มความรู้ เต็มความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม ปันสา (2553 : บทความ) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร

ข้อเสนอแนะ

1. เชิงปฏิบัติ

- ควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องแนวทางที่ถูกต้องในการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
- ควรจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
- ควรจัดการประชุมผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบภายในสถานศึกษา และวางแผนดำเนินงานตามแผน ติดตามผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและชัดเจน
- ควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่อง การสร้างจิตสำนึกการรักษาสิ่งแวดล้อม แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และบุคคลที่สนใจ เพื่อการนำแหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่า

2. การวิจัยครั้งต่อไป

- ควรทำวิจัย เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
- ควรทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมของผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา มีผลต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- ควรทำวิจัย เรื่อง การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาติมา ขำนาญเพชร. (2557). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลทิชา ลิ้มสกุลศิริรัตน์. (2551). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาลัทธิราชภัฏราชนครินทร์.
- ทับทิม ปันสา. (2553). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาลัทธิพิชญ์โลก.
- _____. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10. กรุงเทพมหานคร. สกายบุ๊กส์.
- พิศสมัย หมกทอง. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. (2548). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาลัทธิศิลปากร.
- พระมหาลา พิง อธิปญญ. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสกล ฐานธมโม. (2556). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุธิตต์ สุภกิจใจ. (2554). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียน
อำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

A Study of teacher's Learning Management Competency in The 21st Century in Tak school cluster under
Tak Primary Education Service Area Office 2

วรพรรณ แสงกล้า¹ ดร.ฐิติมน ฉัตรจรัสรัตน์²
Worapan sangklom Dr.Titimom Chadjarant

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไป และแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2555 มี 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านสมรรถนะการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ ด้านสมรรถนะการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ ด้านสมรรถนะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ ตามลำดับ

คำสำคัญ : สมรรถนะการจัดการเรียนรู้

Abstract

The objective of the research were to study the teachers learning management competency in the 21th Century in Tak school cluster under Tak Primary Education Service Area Office 2. The sample group for this study consisted of 214 teachers obtained through simple random sampling. The instrument used in collecting data for this study was a five-level rating scale questionnaire rating to the teachers learning management competency which included 1.) The Development in learning design 2.) The learning arrangement emphasizing on students 3.) The Development the capacity of learning skills for new students 4.) The capacity of develop the environment and the new learning resources 5.) The usage and development of information technology information 6.) The capacity of development the learning networks 7.) the assessment and evaluation of learning outcomes. The data were analyzed by percentage, mean, Standard Deviation.

The results of the study revealed that study of teachers learning management competency in the 21th Century in Tak school cluster under Tak Primary Education Service Area Office 2 in general was at the high level soft by descending is average capacity of develop the environment and the new learning resources, capacity of development the learning networks, the usage and development of information technology information, development in learning design, the learning arrangement emphasizing on students, the assessment and evaluation of learning outcomes and development the capacity of learning skills for new students

Keyword: Learning Management Competency

¹ นักศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0819735256 E-mail: mmzaa_mai@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และจำเป็นต้องมีปัจจัยทั้งทางด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาครูซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาที่สำคัญในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ เกิดขึ้นทุกนาที ทำให้รูปแบบการเรียนรู้และวิถีแสวงหาความรู้กำลังปรับเปลี่ยนไปจากระบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ซึ่งการสร้าง การพัฒนาและการหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองของโลกที่มีคุณภาพสู่ประชาคมอาเซียน จึงเป็นสิ่งท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ครูจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่ซัน, 2551 :1) นอกจากนี้ประเทศไทยก็ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่ออาชีพครู ดังเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตราที่ 80(3) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง มาตรา 53 กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวงมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา

ถ้าหากครูมีการปรับตัว และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อเพิ่มสมรรถนะให้สูงขึ้น โดยการจัดการความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ เจตคติ และพฤติกรรมที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน ซึ่งการจะพัฒนาสมรรถนะให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จ จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือหรือเกณฑ์ที่เหมาะสม การพัฒนาตัวเองซึ่งได้ตัวบ่งชี้ที่ดีมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามสถานการณ์ที่จริงนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาที่เน้นข้อมูลเชิงประจักษ์ ควรจะต้องพัฒนาตัวบ่งชี้ให้ครบทุกมิติของคุณลักษณะที่ต้องการศึกษาและมีกระบวนการพัฒนาที่มีความตรง ความถูกต้อง มีการกำหนดเกณฑ์ของตัวบ่งชี้โดยใช้ผลงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะเป็นตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีระบบน่าเชื่อถือ (เอื้ออมพร หลินเจริญ, 2547 :2) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่คนจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผันและคาดไม่ถึง คนในโลกยุคใหม่จึงจำเป็นต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว และครูผู้สอนถือเป็นบุคคลผู้ชี้นำทางความคิด และเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนทางการศึกษา รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ดังที่ยนต์ ชุมจิต(2550 :145) กล่าวว่า ครูต้องมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ที่ทันสมัย กว้างขวาง รู้เท่าทันโลก ก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบด้าน จากประเด็นที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้การศึกษาของประเทศไทยพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาไทยในยุคศตวรรษที่ 21 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีประเด็นที่สำคัญ 7 ด้าน คือ 1.) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 2.) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.) ด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ 4.) ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ 5.) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6.) ด้านการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และ 7.) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) มี 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านสมรรถนะการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ ด้านสมรรถนะการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ ด้านสมรรถนะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ ตามลำดับและจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ประเมินความต้องการในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และข้อจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับหลักสูตร ผลการเรียนรู้ระยะเวลาและความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งมีคะแนนเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด เลือกวิธีสอน กำหนดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้เหมาะสมกับรายวิชาและระดับของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก และอันดับสุดท้าย ออกแบบการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

2. ด้านสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างของบุคคล โดยการฝึกปฏิบัติและคำแนะนำแบบย้อนกลับ อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดระเบียบโครงสร้างความรู้พื้นฐานของตน และการประยุกต์ใช้ความรู้ อยู่ในระดับ มากที่สุด เลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบสืบค้น อยู่ในระดับ มากที่สุด และอันดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติจริงทั้งงานกลุ่มละรายบุคคล โดยประยุกต์ใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

3. ด้านสมรรถนะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ พัฒนาทักษะพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ปลูกฝังค่านิยมด้านคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นประชาธิปไตยและความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก พัฒนาทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก และอันดับสุดท้าย คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสื่อสาร(Literacy) ทักษะด้านคำนวณ (Numeracy) และทักษะด้านเหตุผล (Reasoning ability) อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับ มาก

4. ด้านสมรรถนะการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ แสวงหานวัตกรรม วิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่สร้างทักษะปฏิสัมพันธ์ทักษะการสื่อสาร และประยุกต์ตั้งคำถามที่เหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุดและอันดับสุดท้าย คือ สนับสนุนการเรียนรู้สู่ชุมชน รวมถึงบูรณาการความรู้ในชุมชนมาพัฒนาทักษะปฏิบัติในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก

5. ด้านสมรรถนะการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ออกแบบ ผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สามารถบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ(ICT) ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด เลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และอันดับสุดท้าย คือ แสวงหาความรู้ และทักษะการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

6. ด้านสมรรถนะการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก คือ สามารถนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ร่วมมือกันในเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางปฏิบัติ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับ มากที่สุด สามารถส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับ มากที่สุด และอันดับสุดท้าย คือ ใช้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายแบ่งปันความรู้ในเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพอยู่ในระดับมาก

7. ด้านสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก คือ สามารถสรุปและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยการเก็บข้อมูลจากหลายแหล่ง เพื่อตัดสินใจการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สร้างและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด พัฒนาผู้เรียนให้สามารถสะท้อนผลการประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ในระดับ มาก และอันดับสุดท้าย คือ ออกแบบการวัดและประเมินอย่างหลากหลาย โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้ากับทักษะในศตวรรษที่ 21 และบริบททางการเรียน อยู่ในระดับมาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การอภิปรายผล

การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านสมรรถนะการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ด้านสมรรถนะการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้ด้านสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และอันดับสุดท้าย คือ ด้านสมรรถนะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนยุคใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พยัพนันนิล(2556:3) ซึ่งศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยที่จำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยที่เหมาะสมที่สุด คือ การสอนงาน และกระบวนการบริหารที่ควรให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การจัดองค์กรและการควบคุม

1. **ด้านสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้** ผลการวิเคราะห์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการประเมินความต้องการในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนในสถานศึกษามีการส่งเสริมการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และมีการส่งเสริมให้ครูกำหนดกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน เลือกวิธีการสอน กำหนดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้เหมาะสมกับรายวิชาและ ระดับของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิทัศน์ หามนตรี (2554:177) ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางด้านบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ มีการวางแผนส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนตามเป้าหมายการจัดการศึกษา

2. **ด้านสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** ผลการวิเคราะห์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยการฝึกปฏิบัติและคำแนะนำแบบย้อนกลับ ส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดระเบียบโครงสร้างพื้นฐานของตน และการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยครูสามารถเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบสืบค้นให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันธ์ (2553:5) ศึกษาเรื่องสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามการรับรู้ของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล

3. **ด้านสมรรถนะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนยุคใหม่** ผลการวิเคราะห์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองตากยังขาดทักษะในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านการคำนวณ และทักษะด้านเหตุผล ครูควรมีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ การดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิทัศน์ หามนตรี(2554:177) ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางในการพัฒนาที่สร้างมามี 4 ด้านได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง โดยกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องตอบสนองกับความต้องการพัฒนาตนเอง และจัดการศึกษาดูงานตามหน่วยงานต่างๆ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยวางแผนส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนตามเป้าหมายการจัดการศึกษา ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยกำหนดนโยบายแผนงาน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของครูและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ครูรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

4. **ด้านสมรรถนะการพัฒนาสภาพแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่** ผลการวิเคราะห์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองตากสามารถแสวงหานวัตกรรม วิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่สร้างทักษะ ปฏิสัมพันธ์ ทักษะการสื่อสาร และมีการประยุกต์ตั้งคำถามที่กระตุ้นการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพนี เสี่ยงบุญ(2554:118) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอดอนสักสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมของการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กระบวนการปฏิบัติและกลยุทธ์ที่ใช้ล้วนมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลส่งผลให้โรงเรียนบ้านหนองบัว มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีฐานความรู้ด้านวิชาการ คือ ห้องสมุด และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีสื่อ-อุปกรณ์เพียงพอต่อการให้บริการ และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ฐานความรู้ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการคือ สวนป่านานาพันธุ์ และสวนเกษตร มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ มีป้ายนิเทศให้ความรู้ นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ เป็นที่คาดหวังได้ว่าผลสัมฤทธิ์นักเรียนจะดีขึ้นในโอกาสต่อไป

5. ด้านสมรรถนะการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลการวิเคราะห์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ มีการเลือกสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สามารถบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรียันต์อินท เจริญศานต์ (2552:66) ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่าด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ในภาพรวมผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการผลิตและใช้สื่อเพื่อใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้แก่ครู บุคลากร และชุมชน สถานศึกษามีการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนยังได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนการสอน ตลอดจนการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำ ใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จะต้องดำเนินการก่อนนำหลักสูตรไปใช้ และสื่อช่วยให้ครูสอนได้ดีขึ้น สอนได้บรรลุผลตามเป้าหมายและได้ผลดี

6. ด้านสมรรถนะการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองตาก สามารถนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา มีความร่วมมือกันในการขยายชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางปฏิบัติ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และครูมีความสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะต่อสังคมและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติภาพ ไกรกิจราษฎร์ (2551:53) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองเชียงราย พบว่า ผู้บริหารและคณะครูควรทำการศึกษาระบบปฏิบัติการ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 อย่างถ่องแท้ เพราะมีการบรรจุบทบาทของชุมชนและการสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้เอาไว้ ทั้งนี้ เจตนารมณ์ของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้เน้นบทบาทของชุมชนที่จะเข้ามาเป็นเครือข่ายกับสถานศึกษา ในการสนับสนุนทั้งประสบการณ์ที่มีประโยชน์แก่ผู้เรียนและทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้อย่างเพียงพอ สำหรับด้านการปฏิบัติ (Do) เกี่ยวกับวิธีการในการรวมกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้ ในชุมชนและสถานศึกษา พบว่า วิธีการในการรวมกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้เกิดจากการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ และนำรูปแบบมาใช้ผู้นำท้องถิ่นจะเป็นปัจจัยชี้วัดที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และควรจัดตั้งบุคลากรที่เป็นผู้ดำเนินการ การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ส่วนด้านการควบคุม (Control) พบว่า การนิเทศกำกับติดตามการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้จะส่งผลต่อทั้งสถานศึกษาและเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพราะสามารถให้คำแนะนำแก่สถานศึกษาได้เป็นอย่างดี และยังสามารถแก้ไขข้อข้องใจได้เป็นอย่างดีให้กับสมาชิกในเครือข่ายการเรียนรู้ และสุดท้าย ด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act) พบว่า ควรมอบนโยบายอย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติตามอย่างเป็นรูปแบบ และดำเนินการกระตุ้นให้ผู้บริหารเกิดความตระหนักที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการพัฒนาและปรับปรุงเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

7. ด้านสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูสามารถสรุปผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยการเก็บข้อมูลจากหลายแหล่ง มีการสร้างและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม เพื่อตัดสินการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังมีการส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้สามารถสะท้อนผลการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ กริชพนม รัตนโฆษา (2551:87) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล 8 กลุ่มสาระโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือโรงเรียนจัดให้มีการวัดและประเมินผลรายปี/ปลายภาค มีการกำหนดเกณฑ์การให้ระดับผลการเรียนรู้รายปีและรายภาคและจัดให้มีการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ควรมีการจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลและควรมีการประเมินก่อนเรียน หลังเรียน และระหว่างเรียน

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูแสวงหานวัตกรรม วิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีที่ส่งเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร ส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งคำถามการเรียนรู้ที่เหมาะสม และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

1.2 ควรส่งเสริม สนับสนุนการนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาร่วมมือกันในเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางปฏิบัติ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะต่อสังคมและชุมชน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1.3 ควรส่งเสริมให้ครู ออกแบบ ผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนโดยเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยในด้านสมรรถนะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ โดยส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน การพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านของทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านการคำนวณ และทักษะด้านเหตุผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าพาสต์ (ร.พ.ส.).

กริชมน รัตนโฆษา. (2551). การศึกษาสภาพการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

นิทัศน์ หามนตรี. (2554). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พยัพพนันนิล. (2556). รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

พรณี เสี่ยงบุญ. (2554). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันธ์. (2553). สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร. คณะพยาบาลศาสตร์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สันติภาพ ไกรกิจราษฎร์. (2551). แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุริยันต์อินทเจริญศักดิ์. (2552). การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต(สาขาวิจัยและการประเมินผลการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

The Community Participation in the Development of Baandonglan School under Tak
Primary Educational Service Area Office 1

วารินทร์ คำตา¹ ดร.ฐิติมน ฉัตรจรัสรัตน์²
Warin Khumta Dr.Titimon Chadjaranrt

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 และเพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 86 คน และผู้นำชุมชนจำนวน 66 คน รวมทั้งหมด 152 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แหล่งข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามลำดับ

แนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องยึดหลักการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งการที่จะให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นความตั้งใจและจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. โรงเรียนควรให้บริการแก่ชุมชน สถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรม ให้ชุมชนใช้บริการอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
2. โรงเรียนควรสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครู ผู้บริหารและครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ครูมีความตั้งใจและจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
3. โรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โรงเรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชนต้องการหรือร้องขอ เป็นวิทยากรให้ชุมชน เป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาของชุมชนหรือหน่วยงานในชุมชน
4. โรงเรียนควรให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนมีการเชิญชวนให้ชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาด้วย
5. โรงเรียนควรมีความโปร่งใส โรงเรียนควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ชุมชน, การพัฒนา

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the community participation in the development of Baandonglan School under Tak Primary Educational Service Area Office 1, and to explore the approaches to the community participation in school administration of Baandonglan School under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The samples of the research were 152 people comprising 86 students' parents, and 66 community leaders. The research instruments were questionnaires and interview forms. For questionnaires, the collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. For interviewing, the data source was 5 qualified people, and the collected data were analyzed by content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the community participation in the development of Baandonglan School under Tak Primary Educational Service Area Office 1 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the participation in decision, the participation in operating, and the participation in benefits respectively.

¹ นักศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0856945621 E-mail: warinyumpunya@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

In terms of the approaches to the community participation in school administration of Baandonglan School under Tak Primary Educational Service Area Office 1, it can be said that the basic education management must be based on the community participation in the education management. Therefore, there are different strategies the school has to use for building trust with participants as follows;

1. The school should serve the community such as providing rooms and spaces in school for doing activities.
2. The school administrators and teachers should be encouraged to increase the faith, good human relations, morals and ethics, the responsibility, and the sincerity.
3. The school should participate in activities of the community. In addition, the school should provide helps and cooperation offers to prepare the activities for the community. The teachers should participate in the community activities as the lecturers, committees, and consultants.
4. The school should give the community the opportunities to participate in doing school activities.
5. The school should focus on transparent working by giving the community the opportunities to participate in being informed the school budgets.

Keyword: Participation, the Community, the Development

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดการขับเคลื่อนนโยบายโดยใช้กล ยุทธ์ส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่สามารถตอบสนอง สภาพปัญหาและรองรับการขับเคลื่อน นโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการได้ดังเช่น กลยุทธ์ข้อที่ 5 กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชากร ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษาและการยกระดับการบริหารจัดการ ให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกส่วนเริ่มตั้งแต่ครู นักเรียน นักการภารโรง ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถ จัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามหลักสูตรของ สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อันจะส่งผลถึง คุณภาพของผู้เรียนเป็นหลักโดยมีขอบข่ายการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 5)

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการของคนที่มองว่าการศึกษาเป็นระบบเปิดให้โอกาสประชาชน ครอบครัว องค์กรเอกชน ชุมชน เอกชน ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่การคิด การวางแผน การจัดทำหลักสูตร การกำกับดูแล การติดตามตรวจสอบ และ ประเมินผลได้ ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และผู้เรียนมากยิ่งขึ้นสร้างความ มีส่วน ร่วมในการเป็นเจ้าของสถานศึกษาซึ่งจะทำให้ชุมชนหันมาสนใจ กำกับดูแลตลอดจนเต็มใจที่จะสนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาในชุมชน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษากองครักษ์ราชบัณฑิตยสถาน, 2544 : 160 อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ เย็นจิต, 2549 : 1)

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แม้ว่ารัฐบาลจะมีหน้าที่และงบประมาณในการบริหารราชการแผ่นดินก็ ตาม หากให้เป็นภาระของรัฐเพียงฝ่ายเดียวการศึกษาคงจะไปได้ราบรื่นนัก ประชาชนจึงได้ให้การสนับสนุนทุกทางที่โรงเรียนร้องขอ เพื่อมุ่งหวังที่จะให้บุตร ธิตาของตนได้เล่าเรียน มีการศึกษาที่ดี ส่วนราชการก็มองเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของการมีส่วนร่วมของประชาชนเช่นเดียวกัน จึงมีนโยบายในรูปของคำ แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา การปฏิรูปการศึกษา นโยบายระดับกระทรวง ทบวง กรม ส่งเสริมให้ประชาชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบการ จัดการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เกิดแนวทางและความชัดเจนในการที่จะให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ทั่วประเทศมีความต้องการที่แตกต่างกันตามสภาพของ ชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดหน้าที่ของชุมชนให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาสนอง ความต้องการของท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่ง นักเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนบ้านดงลาน และประชากรส่วนมากในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนขาด ความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง มีรายได้ต่ำ นักเรียนมีการย้ายถิ่นติดตามผู้ปกครอง ซึ่ง ประกอบอาชีพในชุมชนเมืองทำให้ประชากรวัยเรียนลดลง นักเรียนอยู่ตามลำพัง เกิดปัญหาเสพติด ชู้สาวออกโรงเรียนกลางคัน โรงเรียนตั้งอยู่ห่างจาก หมู่บ้าน โกลชุมชน ทำให้การติดต่อประสานงานโรงเรียน กับชุมชนค่อนข้างลำบาก และประกอบกับรายได้ของชุมชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำทำให้ได้รับการช่วยเหลือ ด้านทุนทรัพย์น้อย

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับบุคคล จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้ ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทั้งนี้เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน การกำหนดยุทธศาสตร์ และการวางแผนเพื่อให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ร่วมกันกระทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตนเอง ซึ่ง นุศรา สุใจ (2548 : 29) เห็นว่าแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด คือ แนวคิดของ โคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff) ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็นเรื่องของกาตัดสินใจ (Decision Making) การดำเนินการ (Implementation) ผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีการใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งที่เป็นผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็ประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเป็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนบ้านดงลาน โดยแบ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียน 105 คน ผู้นำชุมชน 80 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 86 คน และผู้นำชุมชนจำนวน 66 คน รวมทั้งหมด 152 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของ Krejcie and Morgan โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน ครอบคลุมเนื้อหาการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) โดยสัมภาษณ์จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างชุมชนในเขตพื้นที่บริการของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้การคัดเลือกข้อที่มี ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 - .80 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าอำนาจอยู่ระหว่าง .64 -.84 ซึ่งเป็นค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.969

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มากำหนดประเด็นสำหรับการสัมภาษณ์ ในภาพรวมและรายด้าน นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการใช้ภาษานำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้ต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นถึงผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านดงลาน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. การดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์ และประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อแจ้งและยืนยันการเข้าสัมภาษณ์อีกครั้งทางโทรศัพท์ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลในการหาคำความถี่ คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปเป็นรายชื่อ

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 152 คน เป็นผู้ปกครองจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 56.58 เป็นผู้นำชุมชนจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 43.42

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการวางแผนของโรงเรียน รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีส่วนร่วมในการพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจแก้ปัญหาตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับทีมงานในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ รองลงมาแสดงความสามารถในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบการพัฒนาสถานศึกษา และประสานงานขอความร่วมมือจากฝ่ายงาน องค์กร หรือหน่วยงานอื่น เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ได้รับสวัสดิการในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม รองลงมาคือ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จที่เกิดขึ้นแก่สถานศึกษา และได้รับการยอมรับและยกย่องการปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล ประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามปฏิบัติงานของบุคคลในสถานศึกษา รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการประเมินปฏิบัติงานของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้ออกมาประเมินผลไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ตามลำดับ

แนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้าน ดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาตากเขต 1

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องยึดหลักการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

การที่จะให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องได้เห็นความตั้งใจและจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. โรงเรียนควรให้บริการแก่ชุมชน สถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรม ให้ชุมชนใช้บริการอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. โรงเรียนควรสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครู ผู้บริหารและครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ครูมีความตั้งใจและจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โรงเรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชนต้องการหรือร้องขอ เป็นวิทยารให้ชุมชน เป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาของชุมชนหรือหน่วยงานในชุมชน

4. โรงเรียนควรให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนมีการเชิญชวนให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย

5. โรงเรียนควรมีความโปร่งใส โรงเรียนควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น สอดคล้องกับศิริเพ็ญ เย็นจิต (2549: 20) สรุปนโยบายของคณะรัฐบาลทั้งหมดที่ได้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาไว้ในแนวทางที่ใกล้เคียงกัน คือ มุ่งให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยได้กำหนดแนวทางของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ทั้งนี้โดยมีการกำหนด นโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างด้านการศึกษาและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน จนกระทั่งเกิดคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีรูปแบบและแนวทางที่ชัดเจน ยังสอดคล้องกับคิดแรก อนันต์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ผลการวิจัย พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับคิง (King, 1984 : 1493-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสามารถลดความแตกแยกของชุมชน โดยการสร้างสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาธิปไตยให้เกิด ความรู้สึกทั่วโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลวิจัยของบุคคลอื่นที่ได้วิจัยไว้แล้ว 3 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ถ้าหากให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างกฎจะทำให้เขามีความรู้สึกว่าจะต้องรักษากฎนั้นไว้ ถ้าให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตามกฎมากขึ้นและถ้าให้บุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเขาจะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนความแตกแยกจะน้อยลง

แนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาตากเขต 1

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องยึดหลักการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งการที่จะให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นความตั้งใจและจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ ให้บริการแก่ชุมชน สร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครู เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และโรงเรียนควรมีความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับมนตรี บุญดี (2544 : 14) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเอง คิดค้นปัญหาและดำเนินกิจการต่างๆรวมทั้งได้กระทำตามความต้องการของตนในสภาวะของสังคมในขณะนั้น เพื่อที่จะพัฒนาตนเอง และสงวนรักษาทรัพยากรและสถาบันต่างๆในสังคมรวมทั้งการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลในสังคม ด้วยโรงเรียนและชุมชนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก โรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนนโยบายการแก้ปัญหา และประเมินผลของโรงเรียนเอง การศึกษาจึงไม่ควรเป็นของนักศึกษา นักวิชาการเท่านั้น ประชาชนควรมีส่วนร่วมกันกำหนดวางแผนงานของโรงเรียนด้วยโดยยึดถือความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับศิริเพ็ญ เย็นจิต (2549: 20) สรุปนโยบายของคณะรัฐบาลทั้งหมดที่ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาไว้ในแนวทางที่ใกล้เคียงกัน คือ มุ่งให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยได้กำหนดแนวทางของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ทั้งนี้โดยมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างด้านการศึกษาและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน จนกระทั่งเกิดคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีรูปแบบและแนวทางที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น
2. โรงเรียนควรศึกษาสภาพปัญหาความต้องการด้านทรัพยากรเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นหลักสูตรสถานศึกษาและนำไปใช้อย่างจริงจัง
3. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มากขึ้นโดยเฉพาะการจัดการศึกษา
4. ให้ชุมชนหรือหน่วยงานใกล้เคียงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น วัด สถานีอนามัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านดงลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ ฉัตรจรัสรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก อนันต์. (2555). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุศรา สุโจะ. (2548). สภาพปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนตรี บุญดี. (2544). ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียนกับการยอมรับของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด.
- ศิริเพ็ญ เย็นจิต. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนบ้านกะสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานการปฏิรูปการศึกษาคณะกรรมการมหาชนเฉพาะกิจ. (2544). รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1977). Rural development participation : Concept and measures for project design implementation and evaluation. New York : Cornell University.
- Craft, L.J. (1988). The community school nexus the challenge of planning sustainable School Facilities. Dissertation Abstracts International, 32(2), 1633-A.

การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเม็งตาก จังหวัดตาก

The participation of the community and parents for management the Child Development Center
Municipality Nong Bau Tai at MuangTak Province.

สุมาลี หลวงไชยคำ¹ ดร.ชีวิน อ่อนละอ²
Sumalee Loungchaikam Dr.Cheevin Oonla-or

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเม็งตาก จังหวัดตาก และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเม็งตาก จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2558 กลุ่มประชากรจำนวน 139 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเม็งตาก จังหวัดตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสื่อสารสารสนเทศ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธ์ ผลการวิจัยที่ค้นพบผู้ปกครองและชุมชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเม็งตาก จังหวัดตาก ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งครอบคลุมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการจัดกิจกรรม และพัฒนาเด็กเล็กได้เต็มศักยภาพ โดยรูปแบบที่ได้สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ชุมชนและผู้ปกครอง, การจัดการ

Abstract

The objective of this study were to education participation of the community and parents for management the Child Development Center Municipality Nong Bau Tai at MuangTak Province and guidelines for development participation of the community and parents for management the Child Development Center Municipality Nong Bau Tai at MuangTak Province. In 2015 academic year. The population used in this research was total 139 samples. The instrument used to research was the ratingscale. The reliability was 0.95 and used computer program for analysis of data.

The research finding were as following.The participation of the community and parents for management the Child Development Center Municipality Nong Bau Tai at MuangTak Province.As overall result of max level.And individual result to rank the performance from the most to the least were The participation in service activities , The participation in the decision activity, The participation in communications activities, The participation in activities within the Child Development Center, The participation in educational activities, And the participation in relationships activity .The study found wereparents and community can used to the guidelines for development participation of the community and parents for management the Child Development Center Municipality Nong Bau Tai at MuangTak Province. It covers the participation of the community and parents to improve the learning process. The development of activitiest and Young children by full potential. The model can be applied as appropriate to the nature and context of the child development center.

Keyword: Participation, the Community and parents, management

บทนำ

เด็กปฐมวัย เป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติ การพัฒนาเด็กคือ การพัฒนาชาติ จะเห็นว่า เด็กเป็นความหวังของครอบครัว สังคม เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นมนุษยชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เด็กที่มีความสมบูรณ์ ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ มีพัฒนาการ ทุก ๆ ด้านที่เหมาะสมกับวัย ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนจริยธรรม จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติเด็กในวัยแรกเริ่มของชีวิต หรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” จัดว่าเป็นระยะที่มีความสำคัญที่สุดของชีวิต เป็นจุดวิกฤต

¹ นักศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0801314038 E-mail: sumalee.family11@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ได้อย่างรวดเร็วเป็นช่วงเวลาแห่งการพัฒนา ทั้งนี้เพราะพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ทั้ง 4 ด้าน ของมนุษย์โดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะสามารถเจริญและหล่อหลอมได้ดีในช่วงนี้ และพัฒนาการใด ๆ เด็กในช่วงวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการ ในช่วงอื่น ๆ ของชีวิตเป็นอย่างมาก ดังที่ (อ้าวโนยาวพา เดชะคุปต์, 2542:หน้า13) ยังได้กล่าวว่า วัยเด็กนับว่าเป็นวัยแห่งวิกฤตการณ์ในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะสร้างพื้นฐานของจิตใจในวัยผู้ใหญ่ต่อไป บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่แม้จะมีความแตกต่างไปจากวัยเด็กมากเท่าใดก็ตาม แต่จะเป็นความแตกต่างที่ถือกำเนิดในวัยเด็ก

ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของการอบรมเลี้ยงดู ชดเชยจิตใจส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมหรือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น จึงไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงฝ่ายเดียว หากเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาทรัพยากรอันทรงคุณค่านี้โดยเฉพาะพ่อแม่ ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและนับได้ว่าเป็นบทบาทหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนถึงการเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการศึกษาในมาตรา 24 (6) ความว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนต่ออย่างไรก็ตามสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ทำให้สังคมเกิดความอ่อนแอ ซึ่งมีผลกระทบต่อเด็กในวัยนี้ด้วยเช่นกัน พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องตื่นตัวมาหาเลี้ยงครอบครัว เวลาส่วนใหญ่ของผู้ปกครองจะอยู่ในบทบาทการทำงานมาก มีผลโดยตรงต่อเด็ก ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็ก จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ พ่อแม่ผู้ปกครองจึงผลักดันภาระในการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว

สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนที่มีศักยภาพเพียงพอเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแต่ทั้งนี้ต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐานความพร้อมเพื่อประเมินกลุ่มบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาว่ามีความพร้อมจริงหรือไม่องค์ความรู้และการประเมินคุณภาพเป็นหลัก (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545:หน้า 1-2)

ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับผิดชอบดำเนินงาน เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพนั้นต้องเกิดจากความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน ศูนย์เด็กเล็ก และองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังจะเห็นได้จากการให้ความสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549) ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยมีภาระตามทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมเสนอแนะเมื่อมีการประชุม จนถึงเรื่องการติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมระดมทรัพยากรร่วมกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

จากเหตุผลดังกล่าวที่นำเสนอข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า การที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมอบหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนี้ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงฝ่ายเดียวนั้น คงเป็นเพราะเศรษฐกิจระดับประเทศเลยที่เดียวที่ส่งผลให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับครอบครัวและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงหาจุดที่พบกันได้ยาก การทำมาหาเลี้ยงชีพก็เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตามชุมชนและผู้ปกครองควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา อบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเป็นครูอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ พบว่า ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ได้จัดขึ้น จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองจำนวนไม่มาก ทำให้การจัดกิจกรรมไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการในด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

อุดมสิทธิ์ จิตวิจารณ์ (2545) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมเป็นการทำให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้อง ให้ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะของกิจกรรมดำเนินชีวิต ในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกฝ่าย ในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม จะทำให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยกระบวนการทางสังคมของสมาชิกในชุมชน เป็นการปฏิบัติจริง ซึ่งได้สรุปแบบของการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนแบบขายขอบ เป็นการร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาโดยมีข้อจำกัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทั้ง 2 ฝ่าย
2. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนแบบเป็นบางส่วน เป็นการที่ชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชน
3. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนแบบสมบูรณ์ โดยสถานศึกษากับชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และร่วมประโยชน์ตามกลไกทางสังคม สิทธิ และอำนาจของประชาชน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วย ผู้จัดการศึกษาโดยตรง (ครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา) ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา (หน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานนโยบาย ทางการศึกษา รัฐบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา (ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้จ้างงาน และสังคม) รวมทั้งผู้ประเมินผล (ผู้ประเมินผลภายนอก ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ) บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาท เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้นสมควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนต่าง ๆ ที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมืองตาก จังหวัดตาก โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ ครู ผู้ปกครองปลัดเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 139 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่ง แบบสอบถามเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมืองตาก จังหวัดตาก แบบเลือกตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีคะแนนและความหมาย ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้า
- 2.2.2 กำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการศึกษาค้นคว้า
- 2.2.3 สร้างแบบสอบถาม ฉบับร่างและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขก่อนนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2.2.4 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
- 2.2.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงไปทดลองใช้กับผู้ปกครองเด็กระดับปฐมวัยที่

ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสอบถามจำนวนจำนวน 33 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) เท่ากับ 0.95 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.90 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แบบสอบถามกลับคืนมา 139 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เสนอขอหนังสือขออนุญาตวิทยาลัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก ไปยังนายกเทศมนตรีตำบลหนองบัวใต้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร

- 3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือไปยังกลุ่มประชากรและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- 3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามระยะเวลาที่กำหนดจากกลุ่มประชากรทั้งหมด
- 3.4 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถามไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ แล้วนำมาเทียบเกณฑ์ นำมาวิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5. สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

5.1 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถาม
- 2) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

5.2 สถิติพื้นฐาน

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้คำนวณ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และความสัมพันธ์กับเด็ก
- 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ใช้สำหรับวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกิจกรรมภายในศูนย์ 2) ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ 3) ด้านกิจกรรมการสื่อสารสารสนเทศ 4) ด้านกิจกรรมการศึกษา 5) ด้านกิจกรรมบริการ และ 6) ด้านกิจกรรมการตัดสินใจ
- 3) ค่าความถี่ (frequency) ใช้สำหรับรวบรวมข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 6 ด้าน

ผลการวิจัย

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความสัมพันธ์กับเด็กเป็นพ่อแม่ ร้อยละ 59.00 เป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ บุคลากรทางการศึกษา ครู ผู้ปกครอง ปลัดเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ร้อยละ 41.00 ตามลำดับ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตากมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตากและ 2) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการ และนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้กรอบแนวคิดในการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 6 ด้าน คือ

1. ด้านกิจกรรมภายในศูนย์
2. ด้านกิจกรรมสัมพันธ์
3. ด้านกิจกรรมการสื่อสารสารสนเทศ
4. ด้านกิจกรรมการศึกษา
5. ด้านกิจกรรมบริการ
6. ด้านกิจกรรมการตัดสินใจ

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสร้างแบบสอบถาม เสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรจำนวน 139 คนซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ บุคลากรทางการศึกษา ครู ผู้ปกครอง ปลัดเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ผลการวิจัยในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

ผลการวิจัยภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองทั้ง 6 ด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตากในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านกิจกรรมบริการอยู่ในระดับมาก($\mu = 4.46$) รองลงมาคือด้านกิจกรรมการตัดสินใจ($\mu = 4.43$)ด้านกิจกรรมการสื่อสารสารสนเทศ($\mu = 4.42$)ด้านกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก($\mu = 4.39$) ด้านกิจกรรมการศึกษา($\mu = 4.32$) ส่วนความคิดเห็นด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสัมพันธ์โดยมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.27$) ตามลำดับ

ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตากพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทั้ง 6 ด้าน นั้นผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของBernard (1958: 147-157 อ้างถึงในจิรวัฒน์ อารักษ์รัฐ, 2544: 34-35) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมซึ่งได้แก่ลักษณะส่วนบุคคลต่างๆ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

โดยสรุปคือ 1)อายุ 2)เพศ 3)สถานภาพทางสังคม 4)อาชีพ 5)การศึกษา 6)ถิ่นที่อยู่อาศัย 7)ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่นและ 8)ปัจจัยอื่นๆ เช่นการอาศัยอยู่ในเมืองหรือชนบท จำนวนสมาชิกในครอบครัวและลักษณะครอบครัวค่านิยมและทัศนคติและสอดคล้องกับ(กรมวิชาการ, 2546. หน้า101-102) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้ 1)มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาสมาคม/ชมรมผู้ปกครอง 2)มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา 3)เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์ที่หลากหลาย 4)ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา 5)ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 6)ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมซึ่งประเด็นที่ผู้ปกครองและชุมชนเห็นด้วยมากที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยบูรณาการควบคู่ไปกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้และการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพต่อเด็กให้มากที่สุด

2. ผลการวิจัยที่ค้นพบผู้ปกครองและชุมชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลหนองบัวได้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งครอบคลุมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการจัดกิจกรรม และพัฒนาเด็กเล็กได้เต็มศักยภาพโดยรูปแบบที่ได้สามารถประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. นำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการในการปรับปรุงแก้ไข และสร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรนำข้อสรุปต่าง ๆ ไปใช้เป็นแนวทางในการ อ้างอิงการทำงานวิจัยครั้งต่อไปอีก ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องยึดมั่นในกระบวนการ ที่จะนำมาซึ่งความร่วมมือของชุมชนผู้ปกครอง ที่ยั่งยืน สม่่าเสมอ ในการดำเนินกิจการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คอยดูแลเอาใจใส่และประสาน สร้างความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ตลอดไป

2. ควรมีการศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาประเด็นอื่น ๆ นอกเหนือจากประเด็นที่เคยศึกษาผ่านมาแล้ว

3. ควรมีการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย รวมทั้งควรศึกษาในเขตพื้นที่อำเภออื่นหรือจังหวัดอื่น ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.ชีวิน อ่อนละอ อจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาหารือ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ และสนับสนุนให้กำลังใจ แก่ผู้ศึกษามาโดยตลอดเวลาในทุกขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์ตลอดระยะเวลา การศึกษา และขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้ความรัก ความห่วงใยมาโดยตลอด

คุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศแด่ ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน และขอขอบความกตัญญูคุณเวทิตาคุณ แต่ บิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นนั้น ผู้ศึกษาขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้จะสามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผนเพื่อการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศรุสภา
กรมวิชาการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การจัดการเครือข่าย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. 2545. แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและ สังคมสงเคราะห์แห่งชาติ (ฉบับที่สี่). กรุงเทพมหานคร : สสส.
จิรวัดน์ อารักษ์รัฐ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนแออัดต่อการป้องกันปราบปรามยาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์พอพง. ภาควิชาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
เยาวพา เตชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559).กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). ปฏิรูปปฏิรูปการศึกษาแนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์. (2545). การมีส่วนร่วมในการพัฒนา
การเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สารสารวิชาการ, 5(12), 31-38.

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาอำเภอวังเจ้า

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

The School-Based Management of Wangchao District Primary Educational School

Under Supervision of Tak Primary Educational Service Area Office 1

ชฎาพร เมืองครอง¹ ดร.ชีวิน อ่อนละอ²

Chadaporn Muangkrong Dr.Cheevin Oonla-or

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหาร และแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารจำนวน 12 คน ครูผู้สอน และครูผู้สอนจำนวน 146 คน ในกลุ่มอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ปีการศึกษา 2558 รวมจำนวน 158 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุดไปหาน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง และการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

2. แนวทางในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ควรมีการกำกับติดตามการบริหารและส่งเสริมให้สถานศึกษามีการวิจัยพัฒนาระบบการบริหารงานเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนตามนโยบายการศึกษาของชาติ

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน การตรวจสอบและถ่วงดุล

Abstract

The purposes of this study were to find The school-based management The guidelines for the development of Wangchao District Primary Educational School Under Supervision of Tak Primary Educational Service Area Office 1. The respondents comprised they were school administrators were 12 people and regular teacher 146 people 158 respondents total in Wangchao District Primary Educational School Under Supervision of Tak Primary Educational Service Area Office 1. The instrument was a questionnaire concerning the school-based management on concept of Uthai Boonprasert. We used Frequency (f), Percentage(%), Mean(μ),and standard Deviation(S.D) in data analysis.

The finding revealed as follow:

1.The School-Based Management of Wangchao District Primary Educational School Under Supervision of Tak Primary Educational Service Area Office 1 as whole and as individual was as high level, ranging from high to low mean as follow : Decentralization and Check and Balance, Participation, Self-Managing and Return Power to People.

2. The guidelines for the the School-Based Management of Wangchao District Primary Educational School Under Supervision of Tak Primary Educational Service Area Office 1 There should be monitoring and management, and encourage the development of a management system in order to improve the quality of national education policy.

Keyword: The School-Based Management, Decentralization, Participation, Self-Managing,Return Power to People ,Check and Balance

¹ ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางการศึกษาระดับแรกของประเทศไทย ที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมากนับตั้งแต่การกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา ที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 6) การกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) การกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของบุคคล บิดามารดา ครอบครัว ชุมชน องค์กรรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันต่างๆ ทางสังคม การกำหนดระบบการศึกษา ซึ่งระบุไว้ 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีการผสมผสานและการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างรูปแบบเดียวกัน และต่างรูปแบบกันได้ (มาตรา 15) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 64)

จากข้อมูลดังกล่าว การกระจายอำนาจทางการบริหารการจัดการศึกษาได้มอบให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีอำนาจมากขึ้น ทำให้การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทำให้มีเอกภาพก่อให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคน ด้านผลผลิตและการให้บริการสถานศึกษาและบุคลากรมีผลงานดีเด่นได้รับการยอมรับจากสังคม สามารถเป็นเครือข่ายการพัฒนาได้ การให้บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีลักษณะกว้างและมีระยะทางไกลการประสานงานล่าช้า เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน สำหรับการประชาสัมพันธ์ของสื่อสารมวลชน มีการนำเสนอผลงานด้านการศึกษาน้อย ไม่สอดคล้องกับเวลาและกลุ่มเป้าหมาย บุคลากรปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและไม่ครบตามกรอบอัตราค่าจ้าง จากการดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเจ้า จะต้องปฏิบัติตามนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาดังกล่าว อาจจะประสบความสำเร็จหรืออุปสรรคปัญหาในด้านหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน และ หลักการบริหารจัดการตนเอง รวมทั้งพยายามในการแก้ไข

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ผ่านมามีปัญหาด้านหลักการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านใดมากที่สุด เพื่อนำผลมาเสนอแนะทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอวังเจ้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตลอดจนข้อเสนอแนะพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ, (2543 : 91) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นได้รับอิทธิพลมาจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ธุรกิจอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จจากหลักการวิสาหกิจและกลยุทธ์ในการทำให้องค์การมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างกำไรและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องยิ่งขึ้น ความสำคัญดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้นต้องปรับกระบวนการและวิธีการที่เคยเน้นแต่เรื่องการเรียนรู้การสอน ปรับไปสู่การบริหารโดยการกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนที่เป็นหน่วยปฏิบัติและให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างแท้จริง แบ่งหลักการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 หลักการดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจจากการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return power to people) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลายโดยครอบครัวและชุมชน บางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นความเจริญก้าวหน้าต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วการจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง
4. หลักการบริหารตนเอง (Self management) ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางกำหนดที่กำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มืองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้คุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ปีการศึกษา 2558 ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 158 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 12 คน ครูผู้สอน 146 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ แนวทางในการพัฒนา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended)

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามกรอบแนวคิดในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 หลักการ ของอู๋ทัย บุญประเสริฐ(2543) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ศึกษากรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ แต่ละขั้นตอนของ สถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะ ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย ในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Item-objective congruence) ซึ่งมีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ พิจารณาเสนอแนะอีกครั้ง

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 39 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 0.91

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 โดยทั้งภาพรวมรายด้านและรายข้อโดยหา ค่าเฉลี่ย (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 73.40 มีอายุ 31-40 ร้อยละ 36.10 เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 92.40 ผู้บริหาร ร้อยละ 7.60 ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงาน 0-9 ปี ร้อยละ 56.60 ส่วนวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.30

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการกระจายอำนาจและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม และ ด้านการบริหารตนเองส่วนความคิดเห็นด้านที่น้อยที่สุดด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

ด้านการกระจายอำนาจพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ระดับการปฏิบัติ สถานศึกษากำหนดกรอบ แนวทางในการบริหารงบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก รองลงมาคือสถานศึกษามีอิสระในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนส่วนข้อปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือสถานศึกษากำหนดแนวทาง วิธีการ พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมพบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับปฏิบัติการต่อภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อข้อมีระดับปฏิบัติการมากที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดตั้งสภานักเรียนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย รองลงมาคือชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระสำคัญหลักสูตรสถานศึกษา ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการกับบริบทของสถานศึกษา และบริบทท้องถิ่น ส่วนที่มีระดับปฏิบัติการน้อยที่สุดคือสถานศึกษาร่วมกับชุมชน กำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากร ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาแก่ประชาชนพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาในรายข้อข้อมีระดับปฏิบัติการมากที่สุด คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วนในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือสถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงินของคณะกรรมการสถานศึกษาในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารตนเอง โดยภาพรวมมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยคือสถานศึกษากำหนดแนวทางในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาจัดหาวิทยากรจากภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดแต่ละด้าน เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดแนวทาง วิธีการ พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากบุคลากรหลายฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน ทำหน้าที่พิจารณาความดี ความชอบ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่าย

2. ด้านหลักการมีส่วนร่วมสถานศึกษาควรดำเนินงานตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆของสถานศึกษาเร่งดำเนินการปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน

3. ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนสถานศึกษาควรให้บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทเป็นกรรมการบริหารสถาน มากกว่าบทบาทแบบคณะกรรมการที่ปรึกษา เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาการจัดการศึกษา

4. ด้านหลักการบริหารตนเอง สถานศึกษาควรเร่งปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพปรับปรุงพัฒนางานบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดทำสวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน รวมทั้งขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน ควรมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา ควรปรับปรุงสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของชุมชน และให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษา

5. ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล สถานศึกษาควรเร่งปรับปรุงเร่งการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ตลอดระยะเวลา

ปรับปรุงและผลคุณภาพการศึกษา ทั้งมีการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการนำผลการประเมินงานมาปรับปรุง ควรมีการบันทึกที่ชัดเจน ติดตามและนำผลการประเมินทุกกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไข มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการกระจายอำนาจและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเองและด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ รอบคอบ(2548) ได้ทำการวิจัย เรื่องประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่งานวิจัยของ นงลักษณ์ ยุทธสิทธิ์ (2551) ได้ทำการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 14 พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 14 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ มณีเล็ก (2547) หลักการกระจายอำนาจ โดยกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็กผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและชุมชนสามารถจัดการศึกษาได้ดีที่สุดตรงตามความสำคัญของผู้เรียนและชุมชน อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ระดับปฏิบัติ คือสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยอยู่ในระดับระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2543) สรุปว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารการตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของประดับศรี หุ่นทอง(2547) ได้ศึกษาการรับรู้และความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของอุทัย บุญประเสริฐ(2543) สรุปว่า ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลายโดยครอบครัวและชุมชน บางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นความเจริญก้าวหน้าต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วการจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ครอบคอบ(2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการบริหารตนเองอยู่ในลำดับสูงสุดรองลงมาได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล สอดคล้องกับงานวิจัยของประดับศรี หุ่นทอง(2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้และความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบริหารจัดการตนเอง ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการกระจายอำนาจ และด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอวังเจ้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 มีระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย อับดุลเลาะ อาแต (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ในภาพรวมและทุกมาตรฐานมีการดำเนินงานในระดับมาก

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ชีวิน อ่อนละออง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์. (2551). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 14**. สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 8 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

บัญชา ธรรมไชย. (2541). **มุมมองที่ท้าทายนักบริหาร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประดับศรี หุ่นทอง. (2547). **การรับรู้และความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

รังสรรค์ มณีเล็ก. (2547). **เอกสารสาระการเรียนรู้ประกอบชุดวิชาหลักเทคนิคการบริหารและการวางแผน**. ฉะเชิงเทรา : สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ สมศักดิ์ ครอบคอบ. (2548). **ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม: นครปฐม.

อับดุลเลาะ อาแต. (2552). **เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1**.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
The School Administrative Excellence of School Administrators
under Tak Primary Educational Service Area Office 1

มนต์ณัฐ เด็ดขาด¹ ดร.ชีวิน อ่อนละอ²
Monnat Dedkad Dr.Cheevin Oonla-or

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน ครูผู้สอน จำนวน 322 คน รวมทั้งหมด 414 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แหล่งข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านทักษะในการบริหาร รองลงมาคือ ด้านคุณค่าร่วม และด้านระเบียบและวิธีการ ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาความสามารถในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

1. ศึกษาโครงสร้าง (Structure) การบริหารงาน โดยผู้บริหารและคณะครู ควรพิจารณาปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์ นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศต่อไป
2. การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategy) เป็นขั้นตอนที่สถานศึกษาเลือกวิธีการที่จะใช้ปฏิบัติในแต่ละพันธกิจที่มีความเป็นไปได้ ที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าประสงค์ภายใต้กระบวนการบริหารสถานศึกษาทั้งด้านจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) และสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งที่เป็นโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)
3. พัฒนาบุคลากร (Staffs) ควรทำให้บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร
4. รูปแบบการบริหาร (Style) ควรให้ผู้บริหารสัมผัสกับการปฏิบัติงานจริง โดยที่ผู้บริหารจะต้องรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และสามารถแก้ปัญหาได้ทันเหตุการณ์
5. ระบบและวิธีการ (Systems) ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการหากลยุทธ์ในการวางแผนการอำนวยความสะดวก และการควบคุมการเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานจริงตลอดเวลา โดยการจัดองค์กรให้เกิดความคล่องตัวและปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็ว มีส่งเสริมให้บุคลากรมีการติดต่อพบปะพูดคุยเพื่อปรึกษากัน
6. การสร้างคุณค่าร่วม (Shared value) ควรสร้างความเชื่อมั่น และภูมิใจในคุณค่าสิ่งที่ดีงามของโรงเรียน เป็นการสะท้อนให้บุคลากรภายในและภายนอกองค์กรเห็นถึงจุดยืนที่มั่นคงถาวร และเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นขององค์กรอย่างชัดเจน
7. ทักษะในการบริหาร (Skills) เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่บ่งบอกถึงความสามารถและความชำนาญในการบริหาร

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the condition of the school administrative excellence of school administrators under Tak Primary Educational Service Area Office 1, and to explore the approaches to the development of the abilities of school administrators towards excellence in the school administration under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The samples of the research were 414 people comprising 92 school administrators and 322 teachers. The research instruments were questionnaires and interviews. For questionnaires, the collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. For interviews, the data source was 5 qualified people, and the collected data were analyzed by content analysis.

¹ นักศึกษา สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 084-9416154 E-mail: nokmonnut@hotmail.co.th

² อาจารย์ที่ปรึกษา

The findings of the research indicated that; on the whole, the condition of the school administrative excellence of school administrators under Tak Primary Educational Service Area Office 1 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the administrative skills, the shared value, and the procedure and methodology respectively.

In terms of the approaches to the development of the abilities of school administrators towards excellence in the school administration under Tak Primary Educational Service Area Office 1, they are as follows;

1. The school administrators and teachers should learn the structure of the administration. Moreover, philosophy, vision, missions, and objectives should be considered to be the guidelines for writing the strategic plan.
2. In terms of writing the strategic plan, the school administrators should choose the ways of performances for the possible outcomes of each mission to achieve the objectives under the school administrative processes based on strengths, weaknesses, opportunities, and threats.
3. The school administrators should encourage the officers or staffs to understand the objectives and indicators of the plans. In addition, the school administrators should increase staff motivation. Moreover, the staffs should be given the opportunities to train and develop themselves for building their confidences and adjustments to working environment.
4. The school administrators must be efficient in recognizing problems and solving problems. In addition, the school administrators should walk around to monitor the officers that they are actually working, and also exchange ideas and share knowledge about working with the officers.
5. The school administrators can find the strategies for the administrative planning and change control with the performance in all of the real-time situations for fast and convenient management operations. The school administrators should also encourage the officers in schools to communicate with each other and share their ideas about working.
6. The school administrators should build the officers' confidence and sense of worthiness in schools to reflect on school stability and outstanding identity of the schools.
7. The school administrators should have administrative skills that can show their abilities to lead and manage the schools effectively.

Keyword: The School Administrative, Excellence

บทนำ

การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ แนวทางการบริหารจัดการให้สำคัญกับการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งความเป็นเลิศของโรงเรียนเป็นการพัฒนาด้านคุณภาพของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์และการจัดการศึกษาของระบบสากล ได้นำเกณฑ์การจัดการศึกษาตามรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA) เป็นแบบอย่างในการพัฒนาโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยการใช้แนวคิดดังกล่าว เช่น โรงเรียนเพอลริเวอร์ (Pearl River School District) แห่งรัฐนิวยอร์กและมหาวิทยาลัยวิสคอนซินซึ่งโรงเรียนดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูง ต่อมาประเทศพัฒนาแล้วทั่วโลกได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เกิดผลสำเร็จ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฮองกง และไทย ได้นำมาปรับใช้ในการศึกษาเช่นเดียวกัน เรียกว่า เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (Thailand Quality Award: TQA) โดยสำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ภายใต้การบริหารจัดการของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือเผยแพร่สนับสนุนและผลักดันให้องค์กรต่างๆ ทั้งภาคการผลิต การบริการและทางด้านการศึกษา นำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (TQA.) ไปพัฒนาศักยภาพ ระบบการบริหารจัดการให้สู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน (โชติช่วง พันธ์เวส. 2551 : 117)

สภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการศึกษามีความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและผลการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ แต่ผลการประเมินการดำเนินงานต่าง ๆ ดังกล่าวหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาโดยตรงคือสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพทางการศึกษา (สมศ.) ผลการประเมินทางการศึกษายังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร โรงเรียนควรมีการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดไว้ว่าการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 7)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อต่อยอดการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้คุณภาพอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพในระดับสากล ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศนั้น ต้องมีองค์ประกอบหลายอย่างที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการองค์การ การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการนำเอาเทคนิคใหม่ๆ มาใช้โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามรูปแบบของแมคคินซี (McKinsey 7-S Framework)

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของแมคคินซี (McKinsey 7-S Framework) สรุปได้ดังนี้

1. โครงสร้างของโรงเรียนเปรียบเสมือนเป็นภาพรวม การบริหารโรงเรียนตามกระบวนการทำงานอย่างครบวงจร ตามภารกิจหน้าที่หลักของโรงเรียนทั้งหมด จะทำให้ผู้บริหารสามารถวางแผนการทำงาน และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานได้ตลอดกระบวนการ ทั้งนี้ยังรวมถึงความสัมพันธ์ของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. กลยุทธ์ที่ทางโรงเรียนควรเลือกเพื่อใช้ในการดำเนินการ คือ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ โดยมุ่งเน้นที่ผู้ปกครองและผู้รับบริการเป็นหลัก โดยเน้นการให้บริการที่ดี มีการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานตลอดเวลา รวมทั้งมีการรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ แล้วนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม
3. การบริหารงานบุคลากรในหน่วยงาน เป็นการพัฒนาศักยภาพให้มีความเจริญงอกงามโดยให้ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ตลอดจนส่งเสริมแรงจูงใจด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และเต็มใจในการทำงานให้หน่วยงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย
4. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ (Styles) นั้นเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่เน้นนโยบายเปิดกว้าง การให้ความเป็นกันเองกับบุคลากร การดูแลเอาใจใส่ในอำนวยความสะดวกแก่บุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ อันจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีนำไปสู่การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
5. การบริหารงานที่ใช้ระบบและวิธีการที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถวางแผนดูแลข้อดีและข้อเสีย ความเรียบง่าย ความซับซ้อนได้อย่างถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาทุกอย่างได้ไม่ว่ายากหรือง่ายได้อย่างทันเหตุการณ์
6. การสร้างคุณค่าร่วม (Shared values) เป็นการปลูกฝังให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในคุณค่าที่ดี อันจะทำให้แรงผลักดันร่วมในการปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วง ซึ่งแต่ละองค์กรจะต้องมีความเชื่อมั่นในคุณค่าและสิ่งที่เป็นนามธรรมที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของตนเองเท่านั้น จึงจะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ
7. คุณลักษณะของความเป็นเลิศในด้านทักษะ (Skills) หมายถึง ผู้บริหารควรให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่พนักงาน ให้ความสำคัญกับคุณภาพมากกว่าต้นทุน ควรเข้มงวดคัดสรรเรื่องระเบียบข้อบังคับต่างๆ ภายในองค์กร มีการสื่อสารบนพื้นฐานความจริง มุ่งเน้นผู้รับบริการ องค์กร อีกทั้งยังต้องมีระบบที่เข้มงวดและผ่อนปรนในเวลาเดียวกัน อันจะเป็นการช่วยให้บุคลากรทุกคนมีอิสระในการทำงานอย่างเต็มที่และเต็มตามศักยภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและแหล่งข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 111 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,017 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 รวมทั้งหมด 2,128 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน ครูผู้สอน จำนวน 322 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 รวมทั้งหมด 414 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของ Krejcie and Morgan

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
2. ผู้บริหาร และครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ซึ่งมีเนื้อหา ครอบคลุม 7 องค์ประกอบ ตามรูปแบบของแมคคินซี (McKinsey 7-S Framework) ดังต่อไปนี้ 1. ด้านโครงสร้าง (Structure) 2. ด้านกลยุทธ์ (Strategy) 3. ด้านบุคลากร (Staffs) 4. ด้านรูปแบบการบริหาร (Styles) 5. ด้านระบบและวิธีการ (Systems) 6. ด้านคุณค่าร่วม (Shared values) และ 7. ด้านทักษะ (Skills)
2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) โดยสัมภาษณ์จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย ขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ก่อนลงภาคสนาม สร้างแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ แหล่งข้อมูล ตามประเด็นที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลในการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปเป็นรายชื่อ สำหรับการสัมภาษณ์นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณา และหาข้อสรุปแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 414 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 เป็นครูผู้สอนจำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78

สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ทักษะในการบริหาร รองลงมาคือ คุณค่าร่วม และระเบียบและวิธีการ ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านโครงสร้าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ มีการจัดสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน รองลงมาคือ มีการดำเนินงานแต่ละสายงานในรูปของคณะกรรมการ และมีโครงสร้างการบริหารงานให้ฝ่ายต่าง ๆ รับผิดชอบเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ตามลำดับ

ด้านกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน คือความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียน รองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้ครูศึกษารูปแบบและวิธีการสอนใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน และมีการวางแผนการให้บริการนักเรียนและผู้ปกครองโดยยึดถือความเป็นเลิศเป็นเป้าหมายหลัก ตามลำดับ

ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ มีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนมีความก้าวหน้าในอาชีพ รองลงมาคือ มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากร และมีการสร้างบรรยากาศการทำงานแบบครอบครัวเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความเป็นกันเอง ตามลำดับ

ด้านรูปแบบการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ มีการเปิดเผยข้อมูลผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน รองลงมาคือ มีการออกตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ณ สถานที่ปฏิบัติงานแทนการรับทราบจากรายงานอย่างเดียว และมีการกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทุกคนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตลอดเวลา ตามลำดับ

ด้านระเบียบและวิธีการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ มีการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน ตามลำดับ

ด้านคุณค่าร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ครูและบุคลากรมีความเชื่อมั่นว่าในคุณภาพการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ครูและบุคลากรมีความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนสามารถปรับตัวให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ได้ และครูและบุคลากรสร้างความผูกพันกับโรงเรียน ตามลำดับ

ด้านทักษะในการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารใช้หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ความสนใจในนักเรียนและผู้ปกครองอย่างทั่วถึง และมีการดูแลเอาใจใส่กับครูและบุคลากรทุกคน ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาความสามารถในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

แนวทางการพัฒนาความสามารถในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถานศึกษาควรมีการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้าง (Structure) การบริหารงาน โดยผู้บริหารและคณะครู ควรพิจารณาปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์ นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศต่อไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategy) เป็นขั้นตอนที่สถานศึกษาเลือกวิธีการที่จะใช้ปฏิบัติในแต่ละพันธกิจที่มีความเป็นไปได้ ที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าประสงค์ภายใต้กระบวนการบริหารสถานศึกษาทั้งด้านจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) และสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งที่เป็นโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)
3. พัฒนาบุคลากร (Staffs) ควรทำให้บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตัวบุคลากรว่าสามารถทำงานและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดี
4. รูปแบบการบริหาร (Style) ควรให้ผู้บริหารสัมผัสกับการปฏิบัติงานจริง โดยที่ผู้บริหารจะต้องรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และสามารถแก้ปัญหาได้ทันเหตุการณ์ มีการเดินตรวจงาน ให้เห็นการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง และต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกับบุคลากรบ้าง
5. ระบบและวิธีการ (Systems) ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการหากลยุทธ์ในการวางแผนการอำนวยความสะดวก และการควบคุมการเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานจริงตลอดเวลา โดยการจัดองค์กรให้เกิดความคล่องตัวและปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็ว มีส่งเสริมให้บุคลากรมีการติดต่อพบปะพูดคุยเพื่อปรึกษาหารือกัน
6. การสร้างคุณค่าร่วม (Shared value) ควรสร้างความเชื่อมั่น และภูมิใจในคุณค่าสิ่งที่ตั้งงามของโรงเรียน เป็นการสะท้อนให้บุคลากรภายในและภายนอกองค์กรเห็นถึงจุดยืนที่มั่นคงถาวร และเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นขององค์กรอย่างชัดเจน
7. ทักษะในการบริหาร (Skills) เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่บ่งบอกถึงความสามารถและความชำนาญในการบริหาร

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านทักษะในการบริหาร รองลงมาคือ ด้านคุณค่าร่วม และด้านระเบียบและวิธีการ ตามลำดับ สอดคล้องกับ นิคม แก้วสา (2548) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเพชรละคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเพชรละคร ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านโครงสร้างรองลงมาคือด้านบุคลากรและด้านระบบและวิธีการ ตามลำดับ 2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนบ้านเพชรละคร ได้เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม เป็นคณะทำงานในทั้ง 7 ด้านของการบริหารสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถ ความสมัครใจ และร่วมตัดสินใจ และสอดคล้องกับ รัตติยา วงศ์หิรัญตระกูล (2548: 121-126) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

1.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ในภาพรวม ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ อยู่ลำดับที่ 1 รองลงมา ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ อยู่ลำดับที่ 2 ด้านการนำองค์กร อยู่ลำดับที่ 3 ด้านการวางแผนกลยุทธ์ อยู่ลำดับที่ 4 ด้านการมุ่งเน้นลูกค้าอยู่ลำดับที่ 5 ด้านผลลัพธ์อยู่ลำดับที่ 6 ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร อยู่ลำดับที่ 7

1.2 ผลการศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากได้แก่ การมุ่งเน้นบุคลากร รองลงมา อยู่ในระดับน้อยได้แก่ ด้านผลลัพธ์ ด้านการนำองค์กร ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ด้านการนำองค์กร มีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ ผู้บริหารควรมีความสามารถดำเนินงานในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ มีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน ด้านการมุ่งเน้นลูกค้ามีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ ผู้บริหารควรมีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ด้านการวัดการวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ ผู้บริหารควรมีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศและสินทรัพย์ทางความรู้ ด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรมีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ ผู้บริหารควรมีการประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากรและในการสร้างสภาพแวดล้อมของบุคลากร ด้านมุ่งเน้นการปฏิบัติการ มีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ ผู้บริหารควรมีการออกแบบจัดการสถานศึกษาของผู้บริหาร ด้านผลลัพธ์ มีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ ผู้บริหารควรมีให้มีการปรับปรุงในด้านการใช้ทรัพยากรขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาโรงเรียนในทุกๆด้านร่วมกันในให้ครอบคลุมทุกบริบทและความต้องการของทุกภาคส่วน
2. ผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนทัศนคติการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับการใช้วิธีสร้างเสริมแรงจูงใจ ให้บุคลากรได้เห็นความสำคัญขององค์กร สร้างความผูกพันและความรู้สึกรักและหวงแหนองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในการบริหารงานเพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้เห็นประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงานอย่างร่วมมือร่วมใจ เพื่อนำพาโรงเรียนไปสู่การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างแท้จริง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อให้ทราบสิ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างแท้จริง
2. ควรใช้เทคนิควิธีการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เห็นภาพหลายๆ ด้าน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ศศิธรดา แพ่งไทย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). แนวทางการพัฒนาครูระหว่างการศึกษาปฏิบัติงาน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์การพิมพ์.
- โชติช่วง พันธ์เวส. (2551). แม่แบบการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ SIPPO MODEL. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อสารและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิคม แก้วสา. (2548). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเพชรละครสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. จังหวัดเพชรบูรณ์.
- รัตติยา วงศ์หิรัญตระกูล. (2558). แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาแพงเพชร.
- Good, C.V. (1973). Dictionary of education (3rd ed.). New York: McGraw – Hill.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF ADMINISTRATOR IN SAMNGAO DISTRICT
UNDER THE OFFICE OF TAK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

ปภาวรินทร์ เทพอินทร์¹ ดร.ศศิธรดา พงษ์ไทย²
Prapawaring Tapin¹ Dr.Sasirada Pangthai²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test ผลการศึกษพบว่า

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of an independent study were to study and to compare of transformational leadership of administrator in Samngao district under the office of Tak primary educational service area 1 that classified by education level, and work experience. The sample was 140 teachers in Samngao district under the office of Tak primary educational service area 1. An instrument used for collecting the data was a 5-level rating scale questionnaire. The data were analyzed by statistics of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test. Results revealed that:

1) Transformational leadership of administrator in Samngao district under the office of Tak primary educational service area 1 as a whole was at a high level. The consecutive were individualized consideration, intellectual stimulation, maintain a source of power influencing, inspiration motivation, respectively.

2) A comparison of transformational leadership of administrator in Samngao district under the office of Tak primary educational service area 1 that classified by education levels and work experiences were differentiated with statistically significant at .05 level.

Keyword: Transformational Leadership, Administrator

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยนั้น มุ่งเน้นให้จัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550 : 23)

การบริหารสถานศึกษา คือ งานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่จะต้องมีความรู้คุณลักษณะที่เพียบพร้อมด้วยเรื่องของศาสตร์และศิลป์ในการบริหารคน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 3) ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการจำแนกภารกิจเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะความแตกต่างของงานตามโครงสร้างของการจัดองค์กร ตามระบบการศึกษาและตามแนวคิดการศึกษาแต่ละคน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญต้องใช้ความเป็นผู้นำภาวะผู้นำ เป็นหัวหน้าในการใช้อำนาจและตำแหน่งที่มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งถือได้ว่าผู้ บริหาร เป็นบุคคลที่มี

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น email: dr.da2555@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา นั่นคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ มีความสามารถเป็นนักบริหารมืออาชีพ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ คุณภาพเกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการบริหารการศึกษา (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2544 : 27-28) ซึ่งนับได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งของหน่วยงาน เพราะผู้บริหารเป็นหัวใจ ทุกหน่วยงานย่อมปรารถนาและให้การยอมรับนับถือผู้บริหารที่มีคุณภาพนั้นคือ ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะ มีความชำนาญมีประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมีคุณธรรมจริยธรรมที่น่าเลื่อมใส ศรัทธา สามารถครองตน ครองคน และครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อมรา เล็กเริงสินธุ์, 2542 : 3)

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งจึงจะสามารถสร้างความมั่นใจ ความมั่นคงให้กับคนองค์กร และก่อให้เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติ อีกทั้งมีความเต็มใจเข้าร่วมการพัฒนาและปรับเปลี่ยนองค์กร (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 2551 : 38) ผู้บริหารสถานศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญมากที่สุด เนื่องจากเป็นผู้จัดการ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็ว ประหยัด ซึ่งผู้บริหารที่มีความสามารถในการครองตน ครองคน และครองงานที่ดีย่อมเป็นบุคคลที่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการจัดการกิจ เพราะบางครั้งในการปฏิบัติงานที่ขาดประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้อำนาจของผู้บริหาร ซึ่งต้องใช้อำนาจในการตัดสินใจ สั่งการ ควบคุม ดูแล ชี้แนะบำรุงขวัญและกำลังใจให้บุคลากรและผู้ร่วมงานให้มีความกระตือรือร้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงมีความสำคัญมากในการใช้อำนาจ เพราะอำนาจจะทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในสภาพปกติบรรลุเป้าหมาย ผู้นำหรือผู้บริหารจึงเป็นสิ่งคู่กัน โรบิน (Robin, 2005 : 25) เสนอว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและแสดงบทบาทการเป็นผู้นำ ย่อมจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรและสังเกตเห็นได้ทั่วไปจากพฤติกรรมการทำงานรวมทั้งการบริหารจัดการงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันของมนุษย์ ซึ่งไม่แต่มนุษย์เท่านั้นแม้กระทั่งในฝูงสัตว์ก็มีตัวที่ทำหน้าที่ผู้นำ มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบทางการบริหารอย่างหนึ่งที่มีความเป็นพลวัต กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวอยู่ในองค์กร บางครั้งภาวะผู้นำช่วยกระตุ้นผู้ตามให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง แต่บางครั้งภาวะผู้นำก็ทำลายความเข้มแข็งขององค์กร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำสามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร การที่ภาวะผู้นำเป็นแรงผลักดันที่เป็นพลวัต จึงทำให้ภาวะผู้นำ (Leadership) มีสภาพที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความต้องการขององค์กรและมวลสมาชิก สำหรับองค์กรที่เป็นทางกรนั้นส่วนใหญ่แล้วผู้ที่แสดงบทบาทผู้นำ คือ ผู้บริหารที่เรียกชื่อตำแหน่งต่างกันไป เช่น ผู้จัดการผู้บริหาร นักบริหาร หัวหน้า อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต่างพยายามใช้อิทธิพลในการบริหารองค์กรเพื่อให้มีประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งผู้บริหารแต่ละองค์กรอาจใช้ภาวะผู้นำได้แตกต่างกันไป (ชาอุชัย อาจีนสมจาร, 2550 : 16)

องค์ประกอบ สำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นสิ่งที่สามารถทำให้ครูอาจารย์ร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ เพราะภาวะผู้นำนี้มีองค์ประกอบอยู่ 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Charisma) เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่ผู้ตามจะเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ย่อมปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) คือผู้นำจะคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทำให้การมอบหมายงานตามความถนัดที่ผู้ตามพอใจทำให้ทำงานมีประสิทธิภาพ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา (Intellectual Stimulation) คือการที่ผู้นำพยายามที่จะกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาโดยรอบคอบ ใช้เหตุผล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) คือการที่ผู้นำใช้วิธีการต่างๆ เพื่อชักนำให้ผู้ตามเห็นคุณค่าของงานและปฏิบัติงานโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว (Burn, 1978 : 20) การดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีความรู้ทั้งด้านวิชาการ การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถกระตุ้นให้คนอื่นตื่นตัวเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเหมาะสมกับยุคปฏิรูปการศึกษานี้ เพราะจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งบุคลากรและองค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบที่อยู่ใน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานคือเป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐานสากล และสูงเทียบเท่าค่าเฉลี่ยของโลกภายในปี 2563 รวมทั้งลดช่องว่างของโอกาสและคุณภาพการศึกษา แต่จากการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหลายหน่วยงานที่ผ่านมา พบว่า ผู้เรียนขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และขาดทักษะในการดำรงชีวิต เนื่องมาจากปัญหาหลายประการ ปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะนำทางในการปฏิบัติ โดยชี้แนะแนวทางให้ครูได้พัฒนาตนเอง ศึกษาวิจัย พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้เริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและครูผู้เรียน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้นำให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 140 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลของหนังสือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อให้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล และแจ้งวัตถุประสงค์ นำเครื่องมือที่ใช้ศึกษาพร้อมทั้งหนังสือไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดตามแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการทดสอบค่า t-test และ F-test ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Sheffe's Method)

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ กับด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับเท่ากันตามลำดับ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ กับด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องอาจเป็นเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดผู้บริหารในฐานะผู้นำที่ต้องนำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไปสู่ความคิดสร้างสรรค์แบบใหม่ ความคิดที่ออกนอกกรอบหรือกฎเกณฑ์เดิมเพื่อประยุกต์งานให้เกิดความก้าวหน้าสามารถนำพาครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ รัตนอนันต์ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ ด้านความมุ่งความสัมพันธเป็นรายบุคคล ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการสร้างบารมี 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์การดำรงตำแหน่งผู้บริหารโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่ารองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี 4) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการกระตุ้นใช้เชาวน์ปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุตา คุโนภาส (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 40(2) สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 40(2) สำนักงานเขตหนองจอกสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเป็นผู้มีบารมี การเป็นผู้กระตุ้นการใช้ปัญญา การเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล และการเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 40(2) สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการใช้ปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชร ภูมิโร (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของข้าราชการครู กลุ่มเครือข่ายวังบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

สถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการให้การสนับสนุนผู้ตาม เป็นรายบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิ การศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านการถือฤทธารยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม และด้านการเป็น แบบอย่างที่เหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารมีมาตรฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมสูง ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ผู้บริหารทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเต็มใจและภาคภูมิใจที่ได้ร่วมงานด้วยและผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มีความรู้ความสามารถมีทักษะการบริหาร สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่ยากให้สำเร็จได้โดยง่าย ผู้บริหารทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและผู้บริหารตั้งมาตรฐานในการทำงานไว้สูงเพื่อกระตุ้นและท้าทายความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็น รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
3. ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารแสวงหามุมมองที่แตกต่างในการแก้ปัญหา ผู้บริหารแนะแนวทางในการป้องกัน การเกิดปัญหามากกว่าการแก้ปัญหาและผู้บริหารให้ความสนใจที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานแบบเก่า ๆ ขององค์กรเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารตรวจเยี่ยมเพื่อรับทราบปัญหาและสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารให้ความสนใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีปัญหาและไม่ได้รับความสนใจจากกลุ่มเท่าที่ควรและผู้บริหารให้คำปรึกษาและคำแนะนำเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาประสบ ปัญหาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลที่เกิดจากการพัฒนาบุคลากรโดยการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาการพัฒนาบุคลากรโดยการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่อื่น ๆ
3. การศึกษาในปัจจุบันเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเน้นพัฒนาส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้น การวิจัยที่พัฒนาบุคลากรหรือผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ควรศึกษาแนวทางเสริมสร้างแบบผู้นำที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างอึ้งจาก ดร.ศศิธรดา พงษ์ไทย ที่ปรึกษาวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นายสมศักดิ์ วุฒิสถิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านแม่ระเมิง ดร.อาทิตย์ อารังชัยชนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่าเกวียนหัก จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็น อย่างดีในระหว่างที่มีการเก็บข้อมูล รวมถึงร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำไปแก้ไขปรับปรุง คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษา ค้นคว้าฉบับนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือดำเนินการพัฒนา หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและ ผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ชาญชัย อาจินสมมาตร. (2550). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ดี.

พรสุตา คุโนภาส. (2554). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 40(2) สำนักงานเขตหนองจอก

สังกัดกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

พัชร กุมภีโร. (2554). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู กลุ่มเครือข่ายวังบูรพา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ). (2550). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

วันเพ็ญ รัตนอนันต์. (2555). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. (2551). ภาวะผู้นำกับวิกฤติระบบราชการไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

การบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษา
ในตำบลล่อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 2

The administratin of Health Promoting School Project in Schools : Primary schools in Wiang Mok sub-district
under Lampang Primary Education Service Area Office 2

จันทร์จิรา คำหอม¹ ดร.ชีวิน อ่อนละอ²
Janjira Khomhom Dr.Cheevin Oonla-or

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยพื้นฐานหรือการใช้ทรัพยากร ด้านความเหมาะสมของการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงานโครงการ และด้านประสิทธิผลที่เกิดจากกิจกรรมหรือผลผลิตของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของผู้บริหารหรือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 60 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 54 คน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยถามครอบคลุมกรอบแนวคิด 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยพื้นฐานหรือการใช้ทรัพยากร ด้านความเหมาะสมของการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงานโครงการ และด้านประสิทธิผลที่เกิดจากกิจกรรมหรือผลผลิต ซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยพื้นฐานหรือการใช้ทรัพยากร ด้านความเหมาะสมของการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงานและด้านประสิทธิผล ที่เกิดจากกิจกรรมหรือผลผลิตของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก
2. การศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า ผู้บริหารหรือผู้บริหารสถานศึกษา, ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก

ABSTRACT

The purpose of this research in the topic about administratin health promoting schools on context, input, process and products of the Health Promoting School Project : Primary schools in Wiang Mok sub-district under Lampang Primary Education Service Area Office 2, to compare 6 school administrators, 6 health education teachers, 54persn committees and 30 health Lead students about the operation of the health education in schools : Primary schools in Lomrad sub district under Lampang Primary Education Service Area Office 2. The instrument used in this research was set of rating scale questionnaires of 5 level covering 4 aspects : context, input, process and products.The reliability was 97. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The results of the study were as follows:

1. The results of the administratin of Health Promoting School Project in Schools :Primary schools in Lomrad sub district under Lampang Primary Education Service Area Office 2 on context, input, process and products of the Health Promoting School Project were at in the high level.
2. Regarding the comparative analysis results of the operation of the Health Promoting School Project in Schools, it was found that they were not difference.

¹ นักศึกษา สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างคน ทั้งในด้านการสร้างความรู้ในทางวิชาการ และในการพัฒนาคุณสมบัติความสามารถ และความรับผิดชอบของการเป็นพลเมืองดี ด้วยการส่งสอนเรียนรู้ทั้งจากภายใน และภายนอกหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาเล่าเรียนเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งด้านสุขภาพอนามัยด้วยนั้น จึงเป็นหัวใจสำคัญของการเริ่มต้นดำเนินงานตามกลยุทธ์ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2545:ค่าน้ำ)

โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะช่วยสร้างหลักประกันสุขภาพ ถ้วนหน้า โดยเน้นโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้น และเป็นศูนย์กลางของการส่งเสริมสุขภาพแก่นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งครอบครัว และสมาชิกในชุมชน การพัฒนาสุขภาพเด็กวัยเรียนและประชาชนตามแนวทางของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยการส่งเสริมให้ทุกคนให้ความสำคัญ และรู้จักปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ตลอดจนสามารถควบคุมดูแลเหตุปัจจัย และสภาวะแวดล้อม (กรมอนามัย, 2545:ค่าน้ำ)

จากการที่ได้ศึกษาสรุปได้ว่าโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล้อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ได้เข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2546 จำนวนทั้งสิ้น 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านเหล่า 2.) โรงเรียนล้อมแรดวิทยา 3.) โรงเรียนอนุบาลเถิน (ท่านาง) อุบลรัตน์ 4.) โรงเรียนบ้านเวียง 5.) โรงเรียนบ้านดอนไชย 6.) โรงเรียนบ้านป่าตาล ซึ่งจากการเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ ส่งผลให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการเป็นไปตามเกณฑ์และครูและบุคลากรมองเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพให้ถูกสุขลักษณะตามที่กรมอนามัยได้กำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาใน ตำบลล้อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล้อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นวลปรารถนา เมธิกุล (2544: 5) ให้ความหมายของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ว่าหมายถึงโรงเรียนที่มีขีดความสามารถ มีกระบวนการในการสนับสนุน ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม มีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความสามารถในการปฏิบัติที่จะควบคุมและสร้างเสริมสุขภาพตนเองเป็นสถานที่ที่มีสุขภาพอนามัยดี

กรมอนามัย (2547 : 8) โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หมายถึงโรงเรียนที่มีขีดความสามารถแข็งแกร่ง ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีลักษณะนิสัยที่ดีในการรักษาสุขภาพ

องค์การอนามัยโลก(WHO : 1998 อ้างถึงใน กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย, 2547:8) ได้ให้คำจำกัดความของ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” ไว้ดังนี้ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ โรงเรียนที่มีขีดความสามารถแข็งแกร่ง มันคงที่จะเป็นสถานที่ ที่มีสุขอนามัยที่ดี เพื่อการอาศัยศึกษา และทำงาน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามศักยภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในที่สุด

ยุทธชัย ไตรราช (2552 : 25) ให้ความหมายของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ว่าหมายถึง โรงเรียนที่จัดให้มีกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย ทั้งในกิจกรรมที่โรงเรียน ครูที่รับผิดชอบ นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ร่วมกัน วางแผน ร่วมกันวางกรอบแนวการจัดกิจกรรม เพื่อสนับสนุนองค์ประกอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนและบุคคล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล้อมแรด ปีการศึกษา 2558 จำนวน 120 คน ดังนี้ ผู้บริหารหรือผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 60 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 54 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล้อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล้อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมโครงการด้านปัจจัยพื้นฐานหรือการใช้ทรัพยากร ด้านความเหมาะสมของการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงาน และด้านประสิทธิผลที่เกิดจากกิจกรรมหรือผลผลิตของการดำเนินงาน โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราส่วน(Rating scale) ประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล้อมแรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดเป็นนิยามศัพท์ เพื่อสร้างแบบสอบถามและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ปรับใช้เครื่องมือของสุภาพร แซ่อึ้ง (2551:189-219), เกรียงศักดิ์ พานโคสูง (2551:134-145) และยทธชัย ไตรราช (2552:140-156)
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนตามขอบเขตและนิยามศัพท์ที่ศึกษา พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างไปหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรง(Validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.00 ไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ข้อมูลมาครบถ้วนแล้วจัดเรียงลำดับแบบสอบถามและลงรหัส (Coding form) ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Sciences for Windows) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของแบบสอบถามในแต่ละตอน ดังนี้ แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบคำถาม การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อแมต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยกำหนดเกณฑ์ความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ยของคำตอบตามหลักการของเกรียงศักดิ์ พานโคสูง (2551:60) และเกษมสันต์ 1. ผู้ตอบแบบสอบถาม การบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อแมต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ส่วนใหญ่คือเพศหญิง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 มีครูผู้สอน จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 กรรมการสถานศึกษา จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 ผู้บริหารหรือผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

2. การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อแมต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยรวมระดับการประเมิน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยพื้นฐานหรือด้านการใช้ทรัพยากร ด้านความเหมาะสมของการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงาน และด้านประสิทธิภาพที่เกิดจากกิจกรรมหรือผลผลิตของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อแมต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การประเมินการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อแมต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยรวมระดับการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้านอภิปรายดังนี้

1.1 การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน วัตถุประสงค์ของโครงการนำไปสู่ปฏิบัติได้ วัตถุประสงค์ของโครงการครอบคลุมภารกิจที่กำหนด วัตถุประสงค์ของโครงการเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทำให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรงโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทำให้นักเรียนมีอนามัยส่วนบุคคลที่ดี โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทำให้นักเรียนรู้จักการป้องกันโรค โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสร้างนิสัยการรักษาสุขภาพแก่นักเรียน ครู และชุมชน เป้าหมายของโครงการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน และครู เป้าหมายของโครงการเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ครู และชุมชน โครงการได้รับการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรจากชุมชน ที่เป็นดั่งนี้อาจเป็นเพราะว่าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลล่อแมตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผน/โครงการ รองรับได้อย่างสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ครู นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน รับทราบวัตถุประสงค์ส่งเสริมสุขภาพก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ทางสุขภาพทุกคน โดยมีคู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สำหรับโรงเรียน (กรมอนามัย, 2547:21) ดังที่ ธิดา ฉิมพลี (2549:41) ที่กล่าวว่า การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรียงศักดิ์ พานโคสูง (2551:113) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 การประเมินด้านบริบทอยู่ในระดับมาก, เงิน จานนอก (2551:บทคัดย่อ) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนท่งรีพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 ความคิดเห็นที่มี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ต่อสภาวะแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และเครื่องมือ ร่มโพธิ์ (2553:บทคัดย่อ) รายงานการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนวัดจันทนออก ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

1.2 การประเมินด้านปัจจัยพื้นฐานหรือด้านการใช้ทรัพยากร พบว่า ผู้บริหารหรือผู้บริหารสถานศึกษา, ครูอนามัยโรงเรียน, กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำนักเรียน ด้านอนามัยโรงเรียน มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น กล่าวคือ บุคลากร นักเรียน มีความรู้เรื่องสุขภาพสามารถให้คำแนะนำผู้อื่นได้ บุคลากร นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ บุคลากร นักเรียน มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม อาหารกลางวัน เพียงพอ ในการจัดบริการข่าวสารเพียงพอ มีสื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนการส่งเสริมสุขภาพเพียงพอ มีห้องพยาบาล เวชภัณฑ์และอุปกรณ์ที่จำเป็นใน การดูแลรักษาพยาบาลเบื้องต้น เพียงพอต่อนักเรียนมีภาระสำหรับเก็บน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและมีปริมาณเพียงพอ ถึงขยะเพียงพอที่จะรองรับขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล มีบริเวณสำหรับพักผ่อนหย่อนใจที่ร่มรื่นเป็นระเบียบและสวยงาม มีสถานที่รับประทานอาหารที่สะอาด เป็นระเบียบและถูกสุขลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ แซ่ซี้(2546:100) พบว่าด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม สภาพการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียน อยู่ในระดับดี คือโรงเรียนจัดสนามทางเดินและบริเวณ ให้เป็นระเบียบปลอดภัย อาคารเรียนและอาคารประกอบ มีการดูแลและจัดการให้ใช้การได้สะดวก ปลอดภัย ห้องเรียน ห้องสมุดมีแสงสว่างเพียงพอ และจัดไว้อย่างถูกต้อง การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนมีส่วนช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมอนามัย(2547:32) ได้กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ หมายถึงการจัดการควบคุมดูแล ปรับปรุงภาวะต่างๆ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพ จิต และสังคมรวมถึงการป้องกันโรคและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดา อิมพลี(2549:94)ที่ได้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ในการจัดกิจกรรมในโครงการโรงเรียนสุขภาพอย่างเพียงพอ

1.3 การประเมินด้านความเหมาะสมของการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงาน พบว่า ผู้บริหารหรือผู้บริหารสถานศึกษา, ครูอนามัยโรงเรียน, กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำนักเรียนด้านอนามัยโรงเรียน มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น กล่าวคือ มีแผนปฏิบัติการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความชัดเจน มีการวางแผนปฏิบัติการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยให้บุคลากร นักเรียน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม มีการกำหนดเนื้อหาวิชาที่เรียนเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ กรมอนามัย(2547:13-14) ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามหลักการบริหารงาน สามารถใช้วงจรคุณภาพ (Quality Circle) เป็นแนวทางดำเนินงาน ดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเป็นสายลักษณะอักษร ซึ่งประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้แทนองค์กรในชุมชน คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมประเด็นสุขภาพที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาพเพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนา ถ่ายทอดนโยบายสู่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมสุขภาพ เกรียงศักดิ์ พานโคกสูง (2551:107) ที่ได้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการ มีสภาพดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งสามด้านคือ ในด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการให้บริการอนามัยโรงเรียน และด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุน มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสมชาย สุขสมศักดิ์ (2548:บทคัดย่อ) พบว่า แนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพให้ประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารต้องนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล ตลอดจนต้องให้การสนับสนุนและให้ขวัญและกำลังใจ

1.4 การประเมินด้านประสิทธิผลที่เกิดจากกิจกรรมหรือผลผลิตของการดำเนินงาน พบว่า ผู้บริหารหรือผู้บริหารสถานศึกษา, ครูอนามัยโรงเรียน, กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำนักเรียนด้านอนามัยโรงเรียน มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น กล่าวคือ กิจกรรมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ นักเรียนสามารถดูแลสุขภาพร่างกายและของใช้ให้สะอาดได้ นักเรียนรักษาฟันให้แข็งแรงและ แปรงฟันทุกวันอย่างถูกต้อง นักเรียนล้างมือให้สะอาดก่อนกินอาหาร และหลังการขับถ่าย นักเรียนมีความร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ นักเรียนมีสำนึกต่อส่วนรวม ร่วมสร้างสรรค์สังคม นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนเป็นประจำทุกวัน นักเรียนได้รับอาหารเสริมต่าง ๆ อย่างน้อย สัปดาห์ละครั้ง ชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาสุขภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ แซ่ซี้(2546:16) พบว่า โรงเรียนได้ร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติตามสุขบัญญัติ 10 ประการ และกิจกรรมการสอนทักษะชีวิตแก่นักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนมีการปฏิบัติต่อเนื่องเช่น กิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน กิจกรรม อย.น้อย โรงเรียนมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงพยาบาลเถิน ในการดำเนินงานการตรวจสุขภาพในช่องปากให้นักเรียนเป็นประจำและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการแนะนำให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ลาวรรณ ตั้งอำพรทิพย์(2548:81) กล่าวว่า การที่มีบุคคลหรือผู้ปกครองที่ให้ความรักและความอบอุ่นเป็นที่ไว้วางใจของเด็กมีผลให้เด็กได้พัฒนาการที่เหมาะสมทั้งพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ และสังคม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญของอาหารที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็กวัยเรียนทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญา จึงทำให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบทั้ง 5 หมู่ ซึ่งสอดคล้องกับ อากาศ จันทศรี (2547:52) พบว่า ด้านการส่งเสริมโภชนาการ พบว่า

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

มีการจัดบริการส่งเสริมให้นักเรียน ได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน จัดอาหารเสริม เช่นนม สำหรับนักเรียน ทุกโรงเรียนสำหรับสถานที่รับประทาน อาหารและกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อส่งเสริมโภชนาการ มีการจัดบริการนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับ ณวิวรรณ แซ่ซี้ (2546:102) พบว่า องค์ประกอบที่ 8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬาและชุมชน โรงเรียน จัดเวลาสำหรับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ได้มีการออกกำลังกาย และสอดคล้องกับ จิตา ฉิมพลี (2549:100) สถานศึกษาได้มีกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่ตรงตามสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาวิชาที่เรียนเหมาะสม กับความเป็นจริงของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลไปใช้

1.1 โรงเรียนควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายตั้งแต่ก่อนเตรียมการดำเนินการ

และหลังดำเนินการในการสร้างเสริมสุขภาพโดยมีผู้บริหารเป็นผู้เริ่มต้น จุดประกายในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และการสร้างความคิดเห็น ร่วมกันในการพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพในโรงเรียนและชุมชน

1.2 โรงเรียนควรมีการพัฒนาสร้างแกนนำนักเรียนในการดูแลสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและมีการกำหนดผู้รับผิดชอบหรือ มอบหมายงานส่งเสริมสุขภาพในลักษณะทีมงานเพราะขอบข่ายเนื้อหางานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนมีรายละเอียดมากมาย ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในศูนย์อำเภอเถิน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลการวิจัยในส่วนรวม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ฐิตินัน ฉัตรจรัสรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยกรุณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและ รูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้คงเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2547). คู่มือดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสำหรับโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิตา ฉิมพลี. (2549). การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ลักขณา เต็มศิริ สุชาติ. (2541). โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแนวทางการดำเนินงานระดับภูมิภาคเพื่อพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสาธารณสุข.

ลววรรณ ตั้งอำพรทิพย์. (2548). สภาวะสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับทอง เงิน และทองแดงในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อากาศ จันทศิริ. (2547). การจัดการสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Denman S. et al. (2002). “ The Health Promoting School. Policy, Research and Practice. London : Great Britain.

Inchley, Muldoon & Currie. (2006). Becoming a health promoting school: evaluating the process of effective implementation in Scotland.

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก
Student care system of schools in Sainamwang Group, Sam Ngao district, Tak province

สุชาดา ปองเทพ¹ ดร.ชีวิน อ่อนละอ²
Suchada PongTap Dr.Chevin Oontlaor

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก 2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก 3. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ทั้งหมด 12 โรงเรียน จำนวน 135 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก จำนวน 103 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน(R.V.Krejcie & D.W.Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการ-ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{x} = 4.04$) รองลงมาคือ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่อ ($\bar{x} = 3.96$) และด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลกับด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.90$)

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The Objectives of this research were to 1) study the student care and support system management of schools in the Sainamwang Group, Sam ngao district, Tak province 2) study guidelines in student care and support system management of schools in the Sainamwang Group, Sam ngao district, Tak province and 3) establish information system for the student care and support system of schools in the Sainamwang Group, Sam ngao district, Tak province.

Methodology: population in this research was the school administrators and teachers of Sainamwan Group of 12 schools, 135 persons. By random sampling from Krejcie & Morgan's table the sample group was 103 school administrators and teachers. Research tool was a questionnaire with Index of Congruency at 0.05. Statistics used were Frequencies, Means and Standard Deviations.

Findings reveal that: The student care and support system of schools in the Sainamwang Group, Sam ngao district, Tak province overall average is most ($X = 3.95$) and when considering each aspect, the averages are most in every aspect ranking form high to low as follows: Encourage and develop students ($X = 4.04$), Prevention, helping, correction and referring ($X = 3.96$) and Knowing students individually and student selection ($X = 3.90$) respectively.

Keyword: Student care system

บทนำ

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีคุณค่า และความจำเป็นที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืนแต่ในความเป็นจริงสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่งมีความพร้อมในเรื่อง บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ที่ต่างกัน ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งหากสถานศึกษาได้มีวิธีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดัดตามศักยภาพของตนเอง ก็จะช่วยให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับการศึกษาอย่างมีความสุข ทำให้นักเรียนเป็นบุคคลตามจุดหมายของการศึกษา คือ ดี เก่ง มีสุข

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 43 ระบุไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิ เสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 81 ระบุไว้ว่ารัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับ

¹ นักศึกษา สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สาระในรัฐธรรมนูญดังกล่าวนำไปสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545, หน้า 5-7) กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมี คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) นอกจากนี้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการ ศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) อีกทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 มาตรา 63 กำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษา ต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษาตามหลักวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรให้แก่เด็กและเยาวชนทุกคนและเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุข (อภิชาติ เศรษฐกิจ การ, 2547, หน้า 59)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่งอย่างเป็นระบบอย่างเห็นเป็นรูปธรรมและให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก จึงได้ใช้กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้ครูที่ปรึกษา นักเรียน ผู้ปกครองได้ทำงานประสานร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อทั้งตัวนักเรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียน

โรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก มีจำนวนทั้งหมด 12 โรงเรียน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งหมด 1,560 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 135 คน สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ดำเนินการโดยฝ่ายบริหารกิจการนักเรียนหรือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษา ให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและความเมตตาที่มีต่อศิษย์ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนโดยตรงคือ 1.ครูไม่รู้จักข้อมูลนักเรียนในความดูแลดีพอทำให้สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ 2.นักเรียนไม่กล้าที่จะมาปรึกษาปัญหากับครูที่ปรึกษา ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการแก้ปัญหาและได้รับคำแนะนำเท่าที่ควร 3. สถานศึกษาไม่มีมาตรฐานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีพอ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ นักเรียนมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ผ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียนใช้แสฟาสเสฟตติในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องรับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในส่วนของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่ผ่านมาระบบโรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินการเรื่อง การเอาใจใส่ของครูและบุคลากรในการเข้าสอน ครูและบุคลากรส่วนใหญ่ใช้การดูแลความประพฤตินักเรียนแบบเดิม ดูแลในส่วนระเบียบวินัยของนักเรียนหรือเรื่องความประพฤติเพียงอย่างเดียว การกวดขันนักเรียนในการมาเรียนและการดูแลความประพฤติที่ไม่ดี จึงทำให้ต้องมีการดูแลนักเรียนอย่างเข้มงวด

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูโรงเรียนในกลุ่มเจ้าพ่อเขาแก้ว อำเภอสามเงา จังหวัดตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๑ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านการป้องกันและการส่งเสริม การดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพการจรรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงาจังหวัดตาก ตลอดจนอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง ได้นำผลการศึกษาค้นคว้า ไปใช้ปรับปรุงแก้ไข และเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อผู้วิจัย ต่อผู้ปกครองนักเรียน ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาให้มีมาตรฐานในการ จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก
3. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศการจรรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวัง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน ของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ทั้งหมด 12 โรงเรียน จำนวน 135 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน(R.V.Krejcie & D.W.Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 103 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ส่วนครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก มีวิธีดำเนินการดังนี้ ประเภทของข้อมูล เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง โดยผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้วประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก จำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการคัดกรอง จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขส่งต่อ จำนวน 10 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท

(Likert Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำราวารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตาก เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ

2. กำหนดขอบเขตของคำถาม โดยวิเคราะห์ประเด็นย่อยจากนิยามศัพท์ปฏิบัติการตัวแปรแต่ละตัว แล้วดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากประเด็นการวิเคราะห์

3. นำแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบและพิจารณา

4. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

5. นำแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ผ่านการพิจารณาจากที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบพิจารณาและให้ความเห็นความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถามในแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ แล้วนำผลการตรวจสอบพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องด้วยเทคนิค IOC โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินไว้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

6. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

7. นำแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนในกลุ่มเจ้าพ่อเขาแก้ว อำเภอสามเงา จังหวัดตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สถิติ สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbach, 1990 : 202 - 204) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.969

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาค้นคว้านำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามจากวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตากที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. วางแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระไปยังโรงเรียนต่างๆจำนวน 12 โรงเรียน ด้วยตนเอง

3. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระคืน ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้รับคืน นำผลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์

2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วนำมาจัดระบบลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงา จังหวัดตากโดยมีเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. ด้านการคัดกรอง 3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขส่งต่อ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะนำมาจัดกลุ่มของคำตอบแล้วเสนอข้อมูลวิเคราะห์เชิงบรรยาย การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 48 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 เป็นเพศหญิง 55 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{x} = 4.04$) รองลงมาคือ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่อ ($\bar{x} = 3.96$) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลกับด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.90$) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ครูที่ปรึกษาอบรมชี้แจงข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้ความรู้ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ($\bar{x} = 3.95$) รองลงมาคือ ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนที่อยู่ในการดูแลหรือความรับผิดชอบของตนเองได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.92$) และครูที่ปรึกษาพูดคุยกับนักเรียนแต่ละคนอย่างสนทนาสนทนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเองและสบายใจ ($\bar{x} = 3.91$) ตามลำดับ

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ครูที่ปรึกษาทราบข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนเพื่อคัดกรองและช่วยเหลือ ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาคือ ครูที่ปรึกษาทราบถึงจุดเด่น และสิ่งที่ควรปรับปรุงของนักเรียนทุกคน ($\bar{x} = 3.98$) และครูที่ปรึกษาเก็บความลับของนักเรียนเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมาคือ ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนแต่ละคนมีความเสมอภาคกันในการดูแล และให้คำปรึกษา ($\bar{x} = 4.20$) และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมโฮมรูมให้กับนักเรียนในแต่ละสัปดาห์ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.10$) ตามลำดับ

ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ครูที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มที่ และเต็มศักยภาพ เมื่อนักเรียนแต่ละคนเกิดปัญหา และสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตากมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เช่น การทัศนศึกษานอกสถานที่ การติวเพื่อทบทวนวิชาการหรือการสอนเสริมให้กับนักเรียนอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.08$) และนักเรียนได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากครูเรือนนอน ครูแนะแนว ครูระบบดูแลเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.00$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก การแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความสำคัญอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ครูมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมากซึ่งจะทำให้ครูรู้ปัญหาของนักเรียนมีข้อมูลที่สามารถที่จะทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง เนื่องจากครูมีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบและจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านการป้องกันและการส่งเสริม การดูแลช่วยเหลือ การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรชนก เลิศรุ่งเรืองชัย (2553) ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่สุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่ามีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนอยู่ในระดับมากและด้านการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่ออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ผลการวิจัยซึ่งอภิปรายได้แต่ละด้านดังนี้

ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่ามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

เพราะครูมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งจะทำให้ครูรู้ปัญหาของนักเรียนโดยเฉพาะด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นพื้นฐานนำไปสู่การช่วยเหลือในด้านอื่นๆได้ทัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจางวรณ รัตนมาลี (2552) ที่สรุปว่า ครูมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากประสบความสำเร็จในการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 5) ที่กล่าวว่า คุณค่า ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยรอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและวิธีการของ กรมสามัญศึกษา (2544: 24) และกรมสุขภาพจิต (2544: 32-34) ที่กล่าวว่า ควรให้ครูที่ปรึกษาได้รับการอบรมเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา หรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการจัดอบรมของโรงเรียน หรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ มีทักษะ ทำให้การดำเนินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านที่ 2. การคัดกรองนักเรียน พบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานในการคัดกรองนักเรียน การรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการคัดแยกนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือและส่งเสริมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับเสรี ชวนวัน(2553)ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครู นักเรียน ผู้ปกครอง พบว่า ความพึงพอใจของครูโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนไม่แตกต่างกันสำหรับในด้านย่อย คือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและยังสอดคล้องกับสุนันทา แก้วสุข (2551) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านพัฒนานักเรียน พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านพัฒนานักเรียนมากที่สุด และในรายข้อและรายด้านนักศึกษามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ด้านที่ 3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพราะโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหารอย่างหลากหลายที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมนักเรียนตามศักยภาพของตนเองครูที่ปรึกษาส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถพิเศษ ตามศักยภาพและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจารุวรรณ รัตนมาลี (2552)ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่สรุปว่า ครูมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก ประสบความสำเร็จในการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 5) ที่กล่าวว่า คุณค่า ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยรอบด้าน

ด้านที่ 4. การป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่อ พบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพราะโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก ได้จัดกิจกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโดยครูที่ปรึกษา ร่วมกับครูฝ่ายปกครองช่วยกันแก้ไข ปัญหาต่างๆให้นักเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้นชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินและการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าโตะเมฆะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 (2550) ปรากฏผลว่า การดูแลนักเรียนในด้านการดำเนินการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / กลุ่มมีปัญหา นักเรียนได้รับการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือ ทุกด้าน ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และสอดคล้องกับ แนวความคิดของกระทรวงศึกษาธิการ(2547: 5) ที่กล่าวว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ปรึกษา ร่วมกับครูฝ่ายปกครองช่วยกันแก้ไขปัญหาดังๆให้นักเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้น รวมทั้งครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนเมื่อเกิดปัญหาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูควรมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น เพราะครูคือผู้ที่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด รองจาก ผู้ปกครอง ครูได้ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้รู้ปัญหาของนักเรียนและสามารถที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วถึง
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูทุกคนต้องจัดทำคู่มือปฏิบัติงานในการคัดกรองนักเรียน การรวบรวมข้อเสนอแนะจากการคัดกรองนักเรียน และการคัดกรองนักเรียนตามคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนการคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหา/กลุ่มเสี่ยงโดยใช้แบบ SDQ และระเบียบสะสม
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูควรมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เพราะครูคือผู้ที่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด รองจากผู้ปกครอง ครูได้ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้รู้ปัญหาของนักเรียนและสามารถที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วถึง ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่อ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ปรึกษา ร่วมกับครูฝ่ายปกครองช่วยกันแก้ไขปัญหาดังๆให้นักเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในกลุ่มสายน้ำวังอำเภอสามเงาจังหวัดตาก
2. ควรทำวิจัยแนวเดิม แต่เปลี่ยนรูปแบบเครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตหรือใช้หลายๆแบบร่วมกัน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ชีวัน อ่อนลออ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่านที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก เลิศรุ่งเรืองชัย. (2553). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน. หนองหญ้าไซการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กรมวิชาการ. (2546). คู่มือครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). เอกสารคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานพิเศษ.
- กองมี แสนใจวุฒิและคณะ. (2554). ประเมินโครงการการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเลย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- บุญหนา ศรีลาดเลา. (2550). การพัฒนาการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิกร ทองทิพย์. (2550). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงดาว. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศักดิ์ วรศิริ. (2550). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เขาวลิต จินดารัตน์. (2551). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพรินทร์ โฉมพุดดี. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนน้ำสวยวิทยา อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรา งามเสียม. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรชนก เลิศรุ่งเรืองชัย. (2553). สภาพดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประเสริฐ สอนจันทร์. (2553). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงศักดิ์ ปุริมา. (2554). การพัฒนาการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนยิ่งยวดพิทยานุกูล อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นฤมล กองทรัพย์. (2556). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญมา นาควะรังค์. (2549). การศึกษาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จักรี โพธิ์สำนัก. (2550). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขาวลิต จินดารัตน์. (2551). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

The Promotion of Classroom Research Writing of the Teachers of

Chomchonbaanmaerawansongkwae School under Tak Primary Educational Service Area Office 1

จริยา น้อยเรือน¹
JARIRA NOYRUAN

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแบบสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคือ ด้าน การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการให้ความยอมรับนับถือ ของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่ การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะคือ ด้านการให้ความสำคัญกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรจัดเวทีวิชาการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ควรกระตุ้นให้ครูค้นคว้าหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยการใช้งานวิจัย แล้วส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรมีการติดตามดูแลการทำวิจัยของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติงานวิจัย และกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการทำวิจัย มีการประชุมชี้แจง นโยบายและวัตถุประสงค์ จัดหาแหล่งการสืบค้นข้อมูล ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรให้ครูมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในโครงการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้ครูท่านอื่น ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรจัดระบบงานโรงเรียนให้เอื้อต่อความเป็นอิสระ กล้าคิด ค้นคว้า ความคิดใหม่ ควรมีที่ปรึกษาในการทำวิจัย ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรสนับสนุนให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูต้นแบบ เปิดโอกาสให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับมอบหมายงานระดับสูงขึ้น และสนับสนุนผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำไปขอเลื่อนวิทยฐานะและเป็นส่วนหนึ่งของความดีความชอบ

คำสำคัญ: การวิจัยในชั้นเรียน, การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน, ครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the promotion of classroom research writing of the teachers of Chomchonbaanmaerawansongkwae School under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The participants and the data source of the research were 30 qualified people, school administrator, teachers, and the committees of Office of the Basic Education Commission. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. The interviews seemed to be analyzed by content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the participation of the parents on the administration of ChomChonbaanUmphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the academic management, the personnel management, the budget management, and the general administration respectively.

In terms of recommendations of the participation of the parents on the administration of ChomChonbaanUmphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the academic stages should be provided to exchange ideas together for the teachers. In addition, the school should track the progress of the teachers' tasks according to the objective plan, and impose the policy to promote research writing. Moreover, the teachers should be given the opportunity to participate in the classroom research. The school should also focus on the working systems that let the teachers feel comfortable and creative, and long for knowledge. Moreover, the teachers who did the classroom researches should be supported to be the qualified teachers. In addition, the teachers who did the classroom researches should be given the opportunity to be promoted to positions of higher responsibility.

Keywords: Classroom Research. Tak Primary Educational Service Area Office 1

¹ ครูผู้ช่วยโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
E-mail noiykitty9@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายแม่บทของการศึกษาไทยได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยและกำหนดไว้หลายมาตราที่ชี้ให้เห็นว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากล่าวคือ มาตรา 24 (5) ระบุว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภท ต่าง ๆ” กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 12)

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 1) กล่าวถึง ครูกับการวิจัยในชั้นเรียนว่า หัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนคือครูต้องปฏิบัติงานในบทบาทของตนเอง ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนานักเรียนสู่การจัดการเรียนรู้ของตนเองตามความเชื่อที่ว่า “นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้”

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (2557 : 21) ข้อมูลผลการประเมินภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแควโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการสอน ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาในฐานะบุคลากรโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแควมีความสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการวิจัยและได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. เอกสารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
3. หลักการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน
4. การบริหารจัดการตามวงจรเดมมิงหรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่าครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการทำวิจัยที่แตกต่างกันซึ่งหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน คือครูต้องปฏิบัติงานในบทบาทของตนเอง ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนานักเรียน ซึ่งการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานการศึกษาด้านที่ 2 มาตรฐานที่ 7 ตัวบ่งชี้ที่ 7 ระบุว่า ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการสอนผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ถึงการส่งเสริมด้านต่างๆ ของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งมีความเหมือนและความแตกต่างจากผลการศึกษาที่อ้างอิง

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีขั้นตอนดังนี้

การสภาพการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่ 1) ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน 3) ด้านการให้ความยอมรับนับถือของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 4) ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 5) ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interviews) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

สภาพการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$) รองลงมาคือ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) ด้านการให้ความยอมรับนับถือของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99$) และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีโอกาสศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) รองลงมา สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยหรือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูไปค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ นอกโรงเรียนในเวลาว่างจากการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดหาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) รองลงมา สถานศึกษาติดตามดูแลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนการปฏิบัติการ การทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) และสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมชี้แจงเพื่อให้คณะครู ทราบนโยบายวัตถุประสงค์ และความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาปรับปรุง การเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) ตามลำดับ

ด้านการให้ความยอมรับนับถือของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถานศึกษาให้การยกย่อง ชมเชยแก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ต่อที่ประชุมในโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) รองลงมา สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายในการบริหารงานการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$) และสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมสัมมนา ด้านการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) ตามลำดับ

ด้านการให้ความยอมรับนับถือของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถานศึกษามีส่วนร่วมในการแสวงหาทางเลือกใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาที่นำไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) รองลงมาสถานศึกษาให้คำแนะนำด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาจนได้แนวทางที่จะนำไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของ ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถานศึกษาพิจารณาให้ค่าความดีความชอบแก่ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) รองลงมาสถานศึกษาใช้ผลงานวิจัยในการประเมินการให้วิทยฐานะ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$) และ สถานศึกษาให้โอกาสครูที่ทำวิจัยได้เป็นผู้นำขยายความรู้เพื่อได้รับโล่รางวัล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียน คือ ควรให้ความสำคัญเรื่องการค้นหาความรู้เฉพาะด้านของบุคลากร เพื่อที่จะขยายขีดความสามารถและความเชี่ยวชาญในการทำวิจัยเฉพาะด้าน

ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนชั้น คือ ควรมีการติดต่อวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการทำงานวิจัยในชั้นเรียน

ด้านการให้ความยอมรับนับถือของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และสอนงานซึ่งกันและกันอยู่เสมอ

ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ควรให้ความสนใจและให้ ความช่วยเหลือหากผู้ทำวิจัยเกิดปัญหาระหว่างการทำวิจัย

ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ควรพิจารณาความดีความชอบแก่ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเลื่อนตำแหน่ง

สรุปและอภิปรายผล

การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) ด้านการให้ความสำคัญกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 3) ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 4) ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน 5) ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้า ในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย ของสุริยา วรประดิษฐ์ (2557 : 69) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเวียงสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพร ราชโรจน์ (2556 : 69) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทเชิงตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในโรงเรียนเทศบาลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าบทบาทเชิงตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาปนิก ศิริทรัพย์ (2555 : 70-71) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

หากพิจารณาเป็นรายด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทุกด้านอยู่ในระดับมากด้านการให้ความสำคัญกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เมื่อพิจารณา พบว่าสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีโอกาสศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาพบว่า สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ในการจัดหาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาพบว่า สถานศึกษาให้การยกย่อง ชมเชยแก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ต่อที่ประชุมในโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาพบว่าสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแสวงหาทางเลือกใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาที่นำไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาพบว่า สถานศึกษาพิจารณาให้ความดีความชอบแก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่าด้านการให้ความสำคัญกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรจัดเวทีวิชาการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ควรกระตุ้นให้ครูค้นคว้าหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยการใช้งานวิจัย แล้วส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนไปสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วรรณคำ เนตรแสงดี (2555 : 83-85) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดเรียนรู้การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการวิจัย ในชั้นเรียนและความต้องการของครูด้านวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ชุดเรียนรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน มีความเหมาะสมมาก 3) ผลการใช้ชุดเรียนรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ครูมีความรู้ความเข้าใจ หลังการศึกษา สูงกว่าก่อนศึกษา

ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรมีการติดตามดูแลการทำวิจัยของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติงานวิจัย และกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการทำวิจัย มีการประชุมชี้แจง นโยบายและวัตถุประสงค์ จัดหาแหล่งการสืบค้นข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัย ของไพธดา อริทรพาณีย์ (2552 : 31) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดวิจัยชุดฝึกการสอน พบว่าผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในภาพรวม ชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสมมาก คะแนนหลังอบรมของครูทุกคนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนอบรม

ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรให้ครูมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในโครงการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้ครูท่านอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิวงศ์ คำกล่อม (2553 : 92-96) ได้ศึกษาเรื่องผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน มีผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญ ด้านการนิเทศภายใน และด้านการพัฒนาครู ผู้บริหารการให้การยอมรับและเป็นผู้ดำเนินการขยายความรู้ด้านวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรจัดระบบงานโรงเรียนให้เอื้อต่อความเป็นอิสระ กล้าคิด ค้นคว้า ความคิดใหม่ ควรมีที่ปรึกษาในการทำวิจัย สอดคล้องกับแนวคิดของ พิษณุ คนชื่อ (2550 : 34) กล่าวถึง การส่งเสริมการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ดูแล เพื่อให้ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนได้รับความช่วยเหลือ ทั้งในด้านความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรสนับสนุนให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูต้นแบบ เปิดโอกาสให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับมอบรางวัลระดับสูง และสนับสนุนผลการการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำไปขอเลื่อนวิทยฐานะและเป็นส่วนหนึ่งของความดีความชอบ สอดคล้องกับวิจัยของวิโรจน์ พรหมมาต (2553 : 123) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านคือด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัย ในชั้นเรียนด้านการจัดหน่วยงานที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านการจัดบรรยากาศทางวิชาการ ที่เอื้อต่อการวิจัยในชั้นเรียนด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนและด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะคือ ด้านการให้ความสำคัญกับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรจัดเวทีวิชาการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ควรกระตุ้นให้ครูค้นคว้าหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยการใช้งานวิจัย แล้วส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ควรมีการติดตามดูแลการทำวิจัยของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติงานวิจัย และ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการทำวิจัย มีการประชุมชี้แจง นโยบายและวัตถุประสงค์ จัดหาแหล่งการสืบค้นข้อมูล ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูให้ครูมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในโครงการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูที่มี

ความรู้ความสามารถด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้ครูท่านอื่น ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูจัดระบบงานโรงเรียนให้เอื้อต่อความเป็นอิสระ กล้าคิด ค้นคว้า ความคิดใหม่ ความเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัย ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูสนับสนุนให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูต้นแบบ เปิดโอกาสให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับผิดชอบงานระดับสูงขึ้น และสนับสนุนผลการการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำไปขอเลื่อนวิทยฐานะและเป็นส่วนหนึ่งของความดีความชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง การส่งเสริมสถานศึกษาให้มีการชี้แจง กระตุ้นให้ครูเกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยในชั้นเรียนเป็นฐานของโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. ควรศึกษาเรื่อง การส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ ให้ครูโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
3. ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการ การทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
4. ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ดร.สุกัญญา อิน้อย อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.สนธิ์ ญุทวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.ปรีชาชาญ อินทรชิต ประธานกรรมการสอบ ดร.วิชิต อ่อนอ้าย กรรมการ และ ดร.สุนทร ทองคำพงษ์ กรรมการที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.สุกัญญา อิน้อย เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจและแก้ไขให้จนเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว. (2557). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. ตาก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยนครพนม: สำนักวิทยบริการ.
- พัชราพร ราชโรจน์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทเชิงตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนเทศบาลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดประทุมธานี. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิชญ คนชื่อ. (2550). บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดแสงสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ไพลา อธิรุทธพาณิชย์. (2552). การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนด้วยชุดฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน. สาขาหลักสูตรและการสอน.
- วรรณคำ เนตรแสงสี. (2555). การพัฒนาเรียนรู้สู่การปฏิบัติวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สารนิพนธ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม.สาขาวิจัยและประเมินผล: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิโรจน์ พรหมมาศ. (2553). บทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต4. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาปนิก ศิริทรัพย์. (2555). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยใน ชั้นเรียนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: วิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ 2544. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุทธิวงศ์ คำกล่อม. (2553). บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สุริยา วรประดิษฐ์. (2557). บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเวียงสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา : ราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 The Academic Administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

มนต์ทิพย์ รัตมี¹
Monthip Ratsamee

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.4-ป.6 และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก และด้านการนิเทศภายในบุคลากรอยู่ในระดับมาก และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งภายในวิชาและเชื่อมโยงกับวิชาอื่นในรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้นควรให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้และประสบการณ์ควรให้ครูนำผลการวัดและการประเมินมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอควรมีการศึกษาศาสนาปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ก่อร่างแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาควรมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

คำสำคัญ: การบริหารงาน, วิชาการ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2

ABSTRACT

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the academic administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 205 qualified people, school administrators, academic officers, and the committees of Office of the Basic Education Commission, and Prathomsuksa 4-6 students' parents. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the academic administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the curriculums and utilization, the teaching and learning management, the internal quality assurance, the research and development, the internal supervision, and the measurement, evaluation and transferring respectively.

In terms of recommendations of the academic administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school should evaluate the utilization of the curriculums by participating of interested persons both inside and outside the school. In addition, the teachers should be encouraged to focus on the integrated teaching and learning management in various methods. Moreover, the teachers should be given the opportunities to exchange ideas and experience. The teachers should also solve the students' problems from the measuring and evaluating results constantly. In addition, the school should survey conditions, problems and needs before

¹ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 monthipr@gmail.com โทร. 086707862

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

planning the internal supervision. The school should also review the results of the internal quality assurance operations for the school development planning.

Keywords : The Academic Administration, School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคมภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและเข้าใจในหลักการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยวิธีการหลากหลายในอันที่จะส่งผลให้สถานศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 2)

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานที่สำคัญ และเป็นหัวใจต่อการปฏิรูปการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการศึกษาวิธีการจัดการหรือบริหารงานวิชาการในโรงเรียนผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการด้วยเหตุว่างานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้นงานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยเหตุดังกล่าวการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียนเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนที่สร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้อย่างดี

เจตนารมณ์และหลักการในการจัดการศึกษาของชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงในสถานศึกษานั้นจะเห็นได้ว่า หัวใจของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จะปรากฏเด่นชัดเมื่อมีการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ประทุมพร โมทธิม (2553:13-14) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ ๆ ดังนี้หลักการบริหารงานวิชาการควรยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดการเรียนการสอนโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดทำหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยยึดหลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่มีหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนให้กับนักเรียนและเยาวชนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีสมรรถนะความสามารถในด้านการสื่อสาร

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นปัจจัยที่สำคัญคือการ บริหารงานวิชาการ “หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เนื่องจากมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดีและมีประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 16) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการ

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ส่วนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ส่วนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ส่วนที่ 6 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง อำเภอมัญจาคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาศาถาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประการในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.4-ป.6 และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interviews) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

1.การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางอำเภอมัญจาคีรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.44$) รองลงมา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.37$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.22$) ด้านการนิเทศภายในบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.17$) และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.86$)

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งภายในวิชาและเชื่อมโยงกับวิชาอื่นในรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้นควรให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้และประสบการณ์ควรให้ครูนำผลการวัดและการประเมินมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอควรมีการศึกษาศาถาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ก่อนวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาและควรมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษภายในสถานศึกษาเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากรองลงมา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านการนิเทศภายในบุคลากรอยู่ในระดับมากและด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ดังนี้

ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรคือ ควรมีการจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอนคือ ควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งภายในวิชาและเชื่อมโยงกับวิชาอื่นในรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือ ควรให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้และประสบการณ์
ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนคือ ควรให้ครูนำผลการวัดและการประเมินมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่าง
สม่ำเสมอ

ด้านการนิเทศภายในคือ ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ก่อนวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาคือ ควรมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุง
และพัฒนาคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. สุเนตร ทองคำพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วชิร
อ่อนอ้าย กรรมการที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จน
การค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา
และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณนายวินัย แดงพัด ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอุ่มผาง อำเภออุ่มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ปรียาพรวงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการฉบับ ปรับปรุง. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ประทุมพร โมทีม. (2553). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหนองมะ
โมงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
The Correspondence Operation of Chomchonbaanumphang School
under Tak Primary Educational Service Area Office 2

เปล่งฉวี ช่างเงิน¹
PlengchaweeChangngoen

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเก็บรักษาและการยืมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการรับ-ส่งหนังสือราชการอยู่ในระดับมาก ด้านการผลิตและการจัดทำหนังสือราชการอยู่ในระดับมาก ด้านการทำลายหนังสือราชการอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการดำเนินงาน และควรมีการจัดลำดับความสำคัญของหนังสือที่รับเข้ามาก่อนทุกครั้ง ซึ่งจะทำให้การดำเนินการได้ทันเวลา ควรมีสถานที่สำหรับจัดเก็บเอกสารที่เหมาะสม เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหา และมีการกำหนดปฏิทินและขั้นตอนการทำลายเอกสารให้ชัดเจน

คำสำคัญ : การดำเนินงานสารบรรณ/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the correspondence operation of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 205 qualified people, school administrators, teachers, education officers, and the committees of Office of the Basic Education Commission, and Prathomsuksa 4-6 students' parents. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the correspondence operation of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, storing documents and borrowing, sending and receiving official documents, producing and creating official documents, and destroying official documents respectively.

In terms of recommendations of the correspondence operation of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school administrator or related organizations should focus on the use of the information and communication technology network for the correspondence operation. In addition, the official documents should be managed in order. Moreover, the official documents should be kept in an appropriate place to be more convenient and faster for searching for. The school should also set up the calendar and the processes of destroying official documents.

¹ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2P_torvan@hotmail.com

Keywords: The Correspondence Operation of Chomchonbaanumphang School,
Schoolunder Tak Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

ระบบงานสารบรรณเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเอกสารและเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กร ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำ การรับ การส่ง การจัดเก็บรักษา การยืมและการทำลายเอกสาร เพื่อให้การค้นหา ติดตาม สามารถทำได้สะดวกและรวดเร็วตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานระบบสารบรรณ พ.ศ. 2526 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ล่าสุด 2553 (สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2553) ซึ่งระบบสารบรรณแบบเดิมมีความซับซ้อนในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความล่าช้าและสิ้นเปลืองทรัพยากร เช่น กระดาษ และเวลาในการทำงานเป็นอย่างมาก ดังนั้นในหลายหน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานราชการได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบงานสารบรรณ ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการจัดการเอกสารเพิ่มมากขึ้น เรียกว่า ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Office) ซึ่งเป็นระบบที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสำนักงานเพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วในการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบฐานข้อมูลซึ่งจะทำให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถใช้ข้อมูลเหล่านั้นร่วมกันได้ ข้อมูลจะเป็นปัจจุบันและถูกต้องเสมอ เจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการผ่านระบบเครือข่าย โดยใช้เทคโนโลยีด้านอินเทอร์เน็ตเข้ามาประยุกต์ใช้ภายในองค์กร เช่น การจัดทำบันทึกข้อความ หนังสือเวียน ทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา (บรรเจิด ดวงทรัพย์, 2550)

การดำเนินงานสารบรรณเป็นงานที่อยู่ในงานธุรการ ตามขอบข่ายและกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะการดำเนินงานสารบรรณเป็นงานที่อยู่ในหัวใจของการบริหารทั่วไป โดยต้องเรียงลำดับไว้ที่ 1 ของการบริหารทั่วไป จึงถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการบริหารทั่วไปอย่างยิ่ง อันจะทำให้การดำเนินงานทุกด้านบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในการดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนจะมีหัวหน้างานธุรการเป็นผู้รับผิดชอบและเจ้าหน้าที่ในแต่ละด้านเป็นผู้ปฏิบัติ เช่น เจ้าหน้าที่งานสารบรรณ เจ้าหน้าที่งานการเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่พัสดุ เป็นต้น ซึ่งงานต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีความสำคัญละเอียดอ่อน ซับซ้อน ยุ่งยากพอสมควร ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานเหล่านี้จำเป็นต้องได้คัดเลือกเป็นพิเศษ โดยถือเกณฑ์กว้างๆ ว่าต้องมีความละเอียดถี่ถ้วนมีความรู้เรื่องระเบียบปฏิบัติเป็นอย่างดี เนื่องจากงานธุรการเป็นงานประจำ ซ้ำซาก ทำให้ผู้รับผิดชอบเกิดความเบื่อหน่าย จึงควรมีการพัฒนาตัวบุคลากรและพัฒนากระบวนการอยู่เสมอ (อุดม พันโนลิต, 2549 : 15)

โรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางแบ่งโครงสร้างการดำเนินงานออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารทั่วไป โดยเฉพาะฝ่ายบริหารทั่วไปซึ่งประกอบด้วยกลุ่มงานหลายๆ กลุ่มงาน เช่น กลุ่มงานธุรการและสารบรรณ เพราะงานธุรการและสารบรรณ เป็นส่วนกลางของโรงเรียน เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการประสานงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการควบคุม กำกับ ดูแลการให้บริการ การติดต่อสื่อสารอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอก เป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาไม่มีวันเสร็จสิ้น สภาพปัจจุบันการปฏิบัติงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง การลงรับหนังสือเจ้าหน้าที่จะไม่ปฏิบัติตามลำดับความเร่งด่วนของหนังสือ การเก็บรักษาเอกสารหรือหนังสือราชการขาดระบบการจัดเก็บรักษา ทำให้การสืบค้นหนังสือราชการมีความล่าช้า เมื่อต้องการใช้อย่างเร่งด่วนก็ไม่สามารถสืบค้นได้ทันการณ์ หรือหนังสือบางฉบับก็หาย ค้นหาไม่พบ การพิมพ์หนังสือราชการผู้ปฏิบัติขาดความเข้าใจในรูปแบบการพิมพ์ และการใช้ข้อความในการจัดทำหนังสือราชการนอกจากนี้ยังขาดการดำเนินการทำลายหนังสือราชการที่หมดอายุในการเก็บรักษา ดังนั้นการดำเนินงานสารบรรณจึงจำเป็นและควรได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง (แผนการปรับปรุงการควบคุมภายในระดับส่วนงานย่อย โรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง. 2557 : 10)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะผู้รับผิดชอบงานสารบรรณของโรงเรียน มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานสารบรรณโรงเรียน ได้รับรู้ถึงสภาพปัญหาดังกล่าว มีความสนใจในการศึกษา เรื่องการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการระบบงานสารบรรณให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง สมบูรณ์ ให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก

เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานสารบรรณ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ หรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและต้องทำการโต้ตอบกับหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งมีกระบวนการในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การผลิตและการจัดทำ การรับ การส่ง การเก็บรักษา การยืมและการทำลาย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การดำเนินงานสารบรรณ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับงานธุรการสารบรรณอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งเป็นจริงในระยะทำการศึกษา

ทฤษฎีบริหารหลักการบริหารระบบครบวงจร (PDCA) คือวงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย P : Plan คือวางแผน, D : DO คือ ปฏิบัติตามแผน, C : Check คือตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์และ A : Action คือปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาสภาพการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 28 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน (ไม่รวมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนครู) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 163 คน ของ โรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น จำนวน 205 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

การศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการดำเนินงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบโครงสร้าง (Structured Interviews) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปเป็นรายข้อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการศึกษา

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

การดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเก็บรักษาและการยืมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.77$) รองลงมา ด้านการรับ-ส่งหนังสือราชการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$) ด้านการผลิตและการจัดทำหนังสือราชการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$) ด้านการทำลายหนังสือราชการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.56$) ตามลำดับหากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านการผลิตและจัดทำหนังสือราชการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือโรงเรียนมีการนำเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.46$) รองลงมาโรงเรียนดำเนินการจัดทำหนังสือราชการได้ถูกต้องตามแบบที่กำหนดอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.00$) และโรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนมีการศึกษาและสำรวจข้อมูลของงานสารบรรณก่อนที่จะดำเนินงานต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.02$)

ด้านการรับ-ส่งหนังสือราชการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนมีสมุดทะเบียนคุมการรับ-ส่งหนังสือราชการ แยกกันอย่างชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.90$) รองลงมาโรงเรียนมีการเสนอต่อผู้บังคับบัญชาทุกครั้งเมื่อมีการรับ-ส่งหนังสือราชการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.67$) และโรงเรียนมีการจัดเก็บรับ-ส่งหนังสือราชการเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.63$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนมีการจัดลำดับความสำคัญของหนังสือรับ-ส่ง ได้อย่างมีระบบอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.74$)

ด้านการเก็บรักษาและการยืมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือโรงเรียนมีสถานที่ที่เหมาะสม สะอาดสามารถจัดเก็บเอกสารงานสารบรรณได้อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.11$) รองลงมาโรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการเก็บรักษาและการยืมที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.10$) และโรงเรียนมีสมุดคุมการยืมหนังสือราชการให้ส่วนราชการหรือ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หน่วยงานอื่นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการวางแผนการจัดเก็บเอกสารงานสารบรรณไว้ล่วงหน้าอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.40$)

ด้านการทำลายหนังสือราชการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือโรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหนังสือราชการที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้หนังสือนั้นอีกต่อไปอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) รองลงมาโรงเรียนมีการเก็บรักษาหนังสือที่ยังไม่ถึงเวลาในการทำลายที่สามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็วอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) และโรงเรียนมีการสำรวจหนังสือที่ปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้วและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนกำหนดปฏิทินและขั้นตอนในการทำลายหนังสือที่ชัดเจนอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.05$)

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอุมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้แก่ ด้านการผลิตและจัดทำหนังสือราชการ คือโรงเรียนควรมีการนำเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการดำเนินงาน

ด้านการรับ-ส่งหนังสือราชการ คือควรมีการจัดลำดับความสำคัญของหนังสือที่รับเข้ามาก่อนทุกครั้ง ซึ่งจะทำให้การดำเนินการได้ทันเวลา

ด้านการเก็บรักษาและการยืม คือ ควรมีสถานที่สำหรับจัดเก็บเอกสารที่เหมาะสม เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหา

ด้านการทำลายหนังสือ คือควรมีการกำหนดปฏิทินและขั้นตอนการทำลายเอกสารให้ชัดเจน

สรุปและอภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนชุมชนบ้านอุมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าโรงเรียนได้นำเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการดำเนินงาน มีการจัดลำดับความสำคัญของหนังสือที่รับเข้ามาก่อนทุกครั้ง ซึ่งจะทำให้การดำเนินการได้ทันเวลา มีสถานที่สำหรับจัดเก็บเอกสารที่เหมาะสม เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหา และมีการกำหนดปฏิทินและขั้นตอนการทำลายเอกสารให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญพัฒนา พรหมตอนกลอย (2551 : 96-99) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการสารบรรณโรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าก่อนการดำเนินการพัฒนาระบบงานสารบรรณการรับหนังสือ เมื่อรับ หนังสือเข้าก็ประทับตรารับและลงทะเบียนรับก่อนนำเสนอผู้บริหารเพื่อสั่งการให้ผู้เกี่ยวข้องไป ดำเนินการมอบหนังสือฉบับจริงให้ไปดำเนินการ ซึ่งดำเนินการแบบเดิมทำให้หนังสือบางเรื่องมีความเร่งด่วนที่ต้องการดำเนินการก่อน ส่งผลให้การดำเนินการไม่ทันเพราะไม่มีการจัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนของหนังสือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการทำหนังสือสูญหาย การจัดทำหนังสือส่งออก ทั้งการพิมพ์ไม่ถูกต้องและใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมกับเรื่องและบุคคล ก่อนนำเสนอต่อผู้บริหารพิจารณาลงนาม ทำให้ต้องนำกลับมาแก้ไขใหม่เป็นการเสียเวลาและสิ้นเปลือง การจัดเก็บไม่เป็นระบบที่ชัดเจน เมื่อสืบค้นหนังสือมักจะพบหนังสือปะปนกันอยู่ การเก็บเอกสารในแฟ้มไม่เป็นระบบ การทำลายหนังสือไม่เป็นลำดับขั้นตอนมาก่อนมีการดำเนินการการเพียงแค่นำหนังสือที่ไม่ใช้แล้วออกจากแฟ้ม เก็บใส่กล่องแล้วมัดรวมกันไว้หน้าเก็บในห้องเก็บของหรือจำหน่ายออกไป หลังจากได้พัฒนาการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 โดยใช้กิจกรรมในการพัฒนาระบบงานสารบรรณ คือ การประชุมกลุ่มย่อยการศึกษาเอกสาร และทำการประเมินผลการพัฒนา เพื่อจัดทำคู่มือปฏิบัติงานสารบรรณ พบว่าการรับหนังสือ มีการจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วน ของหนังสือ ทำให้สามารถดำเนินการได้ตามลำดับขั้น การดำเนินงานได้ทันกำหนดเวลา ก่อน-หลัง มีการจัดสำเนาหนังสือเพื่อมอบให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการแทนการให้ต้นฉบับไป การส่งหนังสือ มีขั้นตอนการตรวจทาน ความถูกต้องและความเรียบร้อยของหนังสือมาปฏิบัติก่อนนำเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณาลงนาม การทำลายหนังสือ มีการวางแผนและกำหนดขั้นตอนการดำเนินการทำลายหนังสือไว้อย่างชัดเจน ดำเนินการสำรวจหนังสือที่ครบตามกำหนดทำลายก่อนการทำลาย จากการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ยังพบปัญหาในการเก็บรักษาอยู่ คือ ผู้ปฏิบัติงานสารบรรณไม่ดำเนินการจัดเก็บเอกสารอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ความเข้าใจ แต่บางครั้งไม่ได้ปฏิบัติในทันทีที่ใช้หนังสือหรือเอกสารนั้น ๆ เสร็จ ยังคงมีการเก็บไว้บนโต๊ะ หรือใส่ไว้ในลิ้นชักอยู่บ้าง ซึ่งทำการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ด้านการเก็บรักษาหนังสือโดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในเพื่อเป็นการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานและเป็นการให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับเจ้าหน้าที่สารบรรณในการเก็บรักษาหนังสือ ซึ่งพบว่าในวงรอบที่ 2 เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง รวดเร็วขึ้นและไม่ต้องดูเอกสารประกอบก็จดจำได้ส่งผลให้การดำเนินงานสารบรรณเป็นไปอย่างคล่องตัวและสะดวกในการสืบค้นหนังสือ และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปีเตอร์ส (Peters.2002 : 2688 – A) ได้ศึกษาบทบาทของหัวหน้าฝ่ายธุรการในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีขนาดเล็ก และยังเป็นการศึกษาวิจัยทัศนคติของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ที่มีผลต่อการร่วมมือกับหัวหน้าฝ่ายธุรการ ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ธุรการมีหน้าที่ในการรับผิดชอบงานของการศึกษาชั้นอุดมศึกษามากมายหลายอย่าง พวกเขามีหน้าที่หลักในทางด้านการเงิน การบริหารทรัพยากรบุคคล และงานด้านการส่งเสริมงานอื่นๆ และพบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 คน นั้น มีความเห็นตรงกันอย่างมาก ในเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของพวกเขา ทั้งหน้าที่ที่ชอบปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และหน้าที่ที่ชอบปฏิบัติ นอกจากกลุ่มนี้ ตัวอย่างของการวิจัยยังกล่าวว่า อธิการบดีของสถาบันต้องใช้วิธีการทำงานแบบเป็นทีม โดยอาศัยความร่วมมือกับหัวหน้าฝ่ายบริหารท่านอื่นๆ และพบว่าเจ้าหน้าที่ธุรการ คือนุเคราะห์หน่วยงานหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคณะทำงานด้านการบริหารของสถาบัน ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ธุรการจะยังไม่ได้เข้าร่วมงานวิชาการโดยตรง แต่หัวหน้าฝ่ายธุรการก็มี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อิทธิพลต่อการเข้าร่วมในการวางแผนงานด้านวิชาการมาโดยตลอด ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย คือ ควรมีการคัดเลือกและจัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากร เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานควรมีการจัดอบรมทางด้านการศึกษาและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในงานของหัวหน้าฝ่ายธุรการด้วย

ข้อเสนอแนะด้านการผลิตและจัดทำหนังสือราชการ คือโรงเรียนควรมีการนำเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการระบบงานสารบรรณ เกิดความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง สืบค้นได้ง่าย ลดความสับสนและปัญหาความซ้ำซ้อนของงาน ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ไม่ส่งผลกระทบต่องานอื่นที่เกี่ยวข้องของโรงเรียน สนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการด้านการรับ-ส่งหนังสือราชการ คือควรมีการจัดลำดับความสำคัญของหนังสือที่รับเข้ามาก่อนทุกครั้ง ซึ่งจะช่วยให้การ

ดำเนินการได้ทันเวลา ให้ตรวจสอบเอกสารทุกครั้งว่ามีการดำเนินการในระดับไหน เพื่อการจัดลำดับความสำคัญของหนังสือรับเข้ามา หากไม่ถูกต้องให้ติดต่อส่วนราชการเจ้าของเรื่องหรือหน่วยงานที่ส่งออกหนังสือ เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องและบันทึกข้อบกพร่องไว้เป็นหลักฐาน ด้านการเก็บรักษาและการยืม คือ ควรมีสถานที่สำหรับจัดเก็บเอกสารที่เหมาะสม เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหา โดยการแยกประเภทความสำคัญของหนังสือ ซึ่งจะมีรายละเอียดระบุอย่างชัดเจนว่า มีอายุการเก็บรักษาเป็นเวลากี่ปี เพื่อความเหมาะสมกับแต่ละบริบทของสถานศึกษาด้านการทำลายหนังสือ คือควรมีการกำหนดปฏิทินและขั้นตอนการทำลายเอกสารให้ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อความถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานระบบสารบรรณ พ.ศ. 2526 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการสำรวจข้อมูลงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดลำดับความสำคัญของหนังสือราชการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดเก็บเอกสารงานสารบรรณของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการทำลายหนังสือราชการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการการสอบการค้นคว้าอิสระ อาจารย์ ดร.สุนทร ทองคำพงษ์ กรรมการ และ อาจารย์ ดร.ชวิน อ่อนอ้าย กรรมการ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำจนการทำการค้นคว้าอิสระนี้ เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณท่านสุวิมล ใจโปร่ง ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษและท่านวินัย แดงพัด ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง อำเภออัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ขวัญพัฒน์ พรหมดอนกลอย (2551). การพัฒนาการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น.

การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จำนงค์ หอมแยมและคณะ (ม.ป.ป.). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย “งานสารบรรณ” แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2548. สำนักพิมพ์ไฮเอดพัลลิซซิ่ง จำกัด.

จินตนา บุญบงการ (2549). การพัฒนาสำนักงาน. กรุงเทพมหานคร : เดอะบอสส์.

ชาตรี มณีศรี (2548). การบริหารงานธุรการ. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์.

ธมน ทองอั้ง (2550). การพัฒนาระบบงานสารบรรณโรงเรียนบ้านดอนหญ้านาง อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย. ปรินญา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นงลักษณ์ พุ่มม่วง (2549). การพัฒนาระบบงานสารบรรณ สำนักวิทยบริการ. ปรินญา กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นัยนา เกิดวิชัย (2545). คำอธิบายระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526. นครปฐม : สำนักพิมพ์นิตินัย.

บรรเจิด ดวงทรัพย์ (2550). การพัฒนางานสารบรรณของเทศบาลตำบลโคกตูม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. ปรินญา ศศ.ม.ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บุญชม ศรีสะอาด (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ปกครอง ธาณัง (2550). การพัฒนาระบบงานสารบรรณโรงเรียนบ้านโนนสะอาด กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหา
สามคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปริทรรศน์ พันธุ์บรรจง ผู้แปลและเรียบเรียง (2545). แผนภูมิสุดยอดกลยุทธ์การจัดการ = 100 management charts /
Soichiro Nagashima. กรุงเทพมหานคร : มณีสรร.

การดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 The School - Based Management of Umphangwittayakom School under Tak Secondary Educational Service Area Office 38

ชวัลลักษณ์ วงศ์พิทักษ์¹
Chawanlak Wongpitak

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 โดยรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารตนเองอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการกระจายอำนาจอยู่ในระดับมาก และด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารและหัวหน้าแต่ละฝ่ายควรปรับปรุงการกระจายอำนาจตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน คณะครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน คณะครูควรร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนให้เหมาะสม จัดแบ่งสายงานให้ชัดเจนและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย คณะครูควรร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน

คำสำคัญ : การดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 38

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the school - based management of Umphangwittayakom School under Tak Secondary Educational Service Area Office 38. The participants and the data source of the research were 306 qualified people, school administrators, teachers, education officers, school boards, and students' parents of Umphangwittayakom School under Tak Secondary Educational Service Area Office 38. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the school - based management of Umphangwittayakom School under Tak Secondary Educational Service Area Office 38 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the self-management, the participation, the decentralization, and meeting the demands of the community respectively.

In terms of recommendations of the school - based management of Umphangwittayakom School under Tak Secondary Educational Service Area Office 38, it was found that the school administrators and the heads of each department should focus on the decentralization in accordance with the administrative structure of the school. In addition,

¹ ครูโรงเรียนอุ้มผางวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โทร. 0957322677

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

the teachers should participate in operating according to the administrative structure of the school. Moreover, the teachers should participate in creating the administrative structure of the school appropriately. Each job specification should be divided into sections clearly. Each department should also prepare the procedure manual. In addition, the teachers should create the administrative structure of the school based on the demands of the community.

Keywords : The School - Based Management / School under Tak Secondary Educational Service Area Office 38

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาเป็นเหตุเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองตอบความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ โดยกำหนดแนวทางหรือกฎหมายแม่บทในการพัฒนาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 ซึ่งได้มีการกำหนดบทบัญญัติ ที่เป็นแนวนโยบายการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 81 โดยระบุให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542)

เดิมระบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาของไทยมีลักษณะรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารการศึกษาเป็นอันมาก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557) กล่าวคือ 1) สถานศึกษาทุกแห่งต้องขึ้นตรงต่อส่วนกลาง สถานศึกษาไม่มีอำนาจในการบริหารตนเอง การดำเนินงานทุกอย่างต้องรายงานและขออนุมัติมาที่ส่วนกลาง 2) ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ โดยทำหน้าที่เป็นเพียงตัวแทนของส่วนกลางเป็นผู้ประสานงานมากกว่าผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารที่จำกัดมาก 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับผู้บังคับบัญชามากกว่าผู้เรียน เพราะกรมเป็นผู้ที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกเรื่อง 4) ชุมชนและผู้ปกครองไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษา เนื่องจากการบริหารการศึกษาที่สั่งตรงลงไปจากส่วนกลาง และงบประมาณเกือบทั้งหมดไปจากส่วนกลาง โรงเรียนจึงไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง และ 5) การเรียนไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เนื่องจากการคุมเข้มการบริหารด้านวิชาการ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าระบบการบริหารการศึกษาแบบรวมอำนาจทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาที่สนองตอบความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นได้

แนวทางการปฏิรูปการศึกษา ได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารไปยังท้องถิ่นและหน่วยปฏิบัติการ มีลักษณะกระจายอำนาจให้โรงเรียนและท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบสูงขึ้น และให้ชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โดยมุ่งหวังให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการโดยในกฎหมายแม่บทการจัดการศึกษาของประเทศ คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในมาตรา 9 ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา สถานศึกษามีอิสระในการในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (จากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 แล้วนี้ ทำให้รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเปลี่ยนไปจากเดิมไปสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ทำให้อำนาจที่เคยรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลางจะต้องกระจายไปยังโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรประชาชน ชุมชน และเขตพื้นที่ หน่วยงานส่วนกลางที่เคยทำหน้าที่เป็นทั้งผู้จัด และผู้สนับสนุนการศึกษาอย่างเบ็ดเสร็จ จะต้องมีการปรับบทบาทและอำนาจหน้าที่ใหม่ เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพมากขึ้น (พิณสุตา สิริธรรี, 2556:15-16)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาได้ระยะหนึ่งแล้ว แต่การกระจายอำนาจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีอำนาจในการตัดสินใจของโรงเรียนอัมพวงวิทยาคม มีการนำเสนอผลงานด้านการศึกษาที่ยังไม่สอดคล้องกับเวลาและกลุ่มเป้าหมาย บุคลากรปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและไม่ครบตามกรอบอัตรากำลัง รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและความสนใจในด้านการศึกษายังน้อย แม้แต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเองก็ยังเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ไม่ชัดเจน ยังมีบทบาทในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ หรือร่วมวางแผนในการดำเนินงานต่างๆ เพียงส่วนน้อย โรงเรียนอัมพวงวิทยาคม (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (2555 : 21)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เกิดประสิทธิภาพและ ประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายหลักของผู้ศึกษาเห็นว่าการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเป็นโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานร่วมกัน ทั้งให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและร่วมปฏิบัติงาน การบริหารสถานศึกษาในลักษณะนี้มีความละเอียดอ่อนและต้องการความเข้าใจร่วมกัน สร้างกลยุธยมีตรร่วมกันในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีม สร้างระบบกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอัมพวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนและคุณภาพของนักเรียน เพราะการที่โรงเรียนได้บริหารจัดการตนเอง โดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำ

ให้ครูมีขวัญและกำลังใจดีขึ้น และมีความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน รวมทั้งทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้การเรียนการสอนและการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทฤษฎี การบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศตามโครงสร้างพื้นฐาน 7 ประการ และหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านการกระจายอำนาจ 2. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3. ด้านการบริหารตนเอง และ 4. ด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีการดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาศาสนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง โรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,496 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 โดยได้จากการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งใช้ตารางกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970 : 608-609, อ้างถึงใน รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2542: 111) จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ปีการศึกษา 2558 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีรายละเอียดดังนี้

การดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา ด้านการกระจายอำนาจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า

ด้านการกระจายอำนาจ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารและหัวหน้าแต่ละฝ่ายควรปรับปรุงการกระจายอำนาจตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ($f=9$) รองลงมา คือ คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมกัน ($f=8$) และผู้บริหารควรดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน ($f=6$)

ด้านการมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ คณะครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ($f=8$) รองลงมา คือ คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมกัน ($f=7$) และผู้บริหารควรดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน ($f=6$)

ด้านการบริหารตนเอง ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ คณะครูควรร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนให้เหมาะสม จัดแบ่งสายงานให้ชัดเจนและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย ($f=6$) รองลงมา คือ คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมกัน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พัฒนาแผนกลยุทธ์ ในการดำเนินงานของโรงเรียน (f=5) และผู้บริหารควรดำเนินงานบริหารบุคลากรของโรงเรียนให้เหมาะสม บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ (f=4)

ด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ คณะครูควรร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน (f=9) รองลงมา คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมกัน จัดทำแผนกลยุทธ์ และดำเนินงานให้บรรลุผลตามแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ (f=7) และ คณะครูทุกคนควรปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ให้เป็นที่พึงพอใจของชุมชน (f=6)

สรุปและอภิปรายผล

การดำเนินการจัดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอัมพวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 38 พบว่าการดำเนินการจัดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารตนเองอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการกระจายอำนาจอยู่ในระดับมาก และด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภายหลังประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ในเวลาต่อมา ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจัดการศึกษา มากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการจัดการศึกษา มีการบริหารจัดการตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา โดยอาศัยคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ได้ร่วมกันวางแผน(Plan)ร่วมตัดสินใจดำเนินการ (Doing) ร่วมกันตรวจสอบ (Checking) และร่วมกันประเมินและปรับปรุง(Action) โดยมุ่งหวังเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อคุณภาพและมาตรฐานของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ รัฐบาลนโยบายและแนวปฏิบัติต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังผู้ปฏิบัติโดยตรง มีการจัดการอบรม สัมมนา และจากการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในด้านต่างๆ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักการ 5 หลักการ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชน ด้านหลักการบริหารตนเอง และด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2542) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษา มากขึ้น โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบ ตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร

ข้อเสนอแนะการดำเนินการจัดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอัมพวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีรายละเอียด ดังนี้ ด้านการกระจายอำนาจ คือ ผู้บริหารและหัวหน้าแต่ละฝ่ายควรปรับปรุงการกระจายอำนาจตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วม คือ คณะครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ด้านการบริหารตนเอง คือ คณะครูควรร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนให้เหมาะสม จัดแบ่งสายงานให้ชัดเจนและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย ด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชน คือ คณะครูควรร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ประจวบ ขวัญมัน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.จิตติมน ภัทรจรัสรัตน์ กรรมการ และดร.ธนู นวลเป้า กรรมการ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ งานวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง โรงเรียนอัมพวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง และดร.ประจวบ ขวัญมัน เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบและแก้ไขให้จนเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พินสุตา สิริธรรี.(2556) รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

รวิวรรณ ชินะตระกูล. (2542). การทำวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ที.พี. พรินท์,

โรงเรียนอัมพวงวิทยาคม. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม. โรงเรียนอัมพวงวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 The Participation of the Parents towards the Administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

เอมอร์ ดาสี¹
Emorn Dasee

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 19 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน และผู้ปกครองนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 163 คน รวมทั้งสิ้น 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ คือ ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจเด็กในเขตบริการเพื่อวางแผนจัดการศึกษา และควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมกำกับติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณสถานศึกษา และควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะกับโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติของบุคลากร และควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหาร/ โรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the participation of the parents towards the administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 196 people comprising 1 school administrator, 19 teachers, and 13 committees of Office of the Basic Education Commission, and 163 Prathomsuksa 4-6 students' parents. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the participation of the parents towards the administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the academic management, the personnel management, the budget management, and the general administration respectively.

In terms of recommendations of the participation of the parents towards the administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school should give parents the opportunity to survey the students in the service area for planning the learning management. In addition,

¹ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 aomsin-m-239@hotmail.com 0857501023

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

the school should give parents the opportunity to do monitoring and checking the budget spending of the school. Moreover, the parents should participate in giving their opinions and suggestions to the school to solve the problems of the officers' performances. In addition, the parents should be given the opportunity to prepare various activities according to the students' abilities.

Keywords : The Participation of the Parents, school community Umphang.

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ การจัดการศึกษามี เป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและสามารถที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตามกระแสโลกาภิวัตน์ รัฐบาลจึงต้องสร้างกฎหมายเพื่อให้เป็น กรอบในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ประโยชน์ แก่เยาวชนมากที่สุด มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาซึ่งการมีส่วนร่วมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้าน การศึกษา ตลอดจนสร้างความสมดุลในระบบการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตราที่ 49 ว่าด้วยบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่ รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ หรือผู้อยู่ในสภาพยากลำบากต้องได้รับสิทธิ และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งนี้สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียนในมาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิส่วนร่วมในกระบวนการ พิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน มาตรา 61 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็น ผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการรับข้อมูลที่จริง และสิทธิเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายรวมทั้งสิทธิรวมตัวกัน เพื่อพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค (ธีระเดช นริธรักษา 2555:15-17) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554 ให้มีการสนับสนุน ให้มีพื้นที่สาธารณะทางสังคมเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ระดมความคิดเห็น ปรีกษา ทาหรือ และร่วม ติดตามตรวจสอบอย่างสร้างสรรค์ ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการประเทศ และการ กำหนดนโยบายสาธารณะ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 (ฉบับที่3) มาตรา 8 ให้สังคม มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา มาตรา 9 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 24 จัดการเรียน รู้ให้ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา 2 ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 57 ให้ หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคล ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้าน งบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบัน สังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) มี แนวนโยบายเพื่อดำเนินการในด้านสถานศึกษา สนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คนในชุมชน ปราชญ์ ชาวบ้าน พระภิกษุ นักบวช ผู้นำทางศาสนา และผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

โรงเรียนชุมชนบ้านอุ่มผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้มีการบริหารการดำเนินงานในการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน คือการเชิญผู้ปกครองมาประชุมในวันปฐมนิเทศในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2558 จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน รายงานผลการเรียนให้กับผู้ปกครองทราบ จากข้อมูลการสุรปรายงานการประชุมผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียนครั้งที่ 1/2558 หน้าที่ 5 ที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่าผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือชุมชนในการจัด การศึกษาค่อนข้างน้อย เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องหารายได้ให้กับครอบครัว

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชน บ้านอุ่มผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนเป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ส่วนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ส่วนที่ 6 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 19 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ผู้ปกครองนักเรียนศึกษาอยู่ในโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วยผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 163 คน รวมทั้งสิ้น 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.78$) รองลงมา ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.77$) ด้านการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.73$) และ ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.67$) สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือมีส่วนร่วมให้ความเห็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมให้คำแนะนำในการจัดทำเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.84$) รองลงมามีส่วนร่วมให้คำแนะนำการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.82$) และมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนทุนการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแก่สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.80$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารประกอบการเรียน สำหรับนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.64$)

ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือมีส่วนร่วมเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายเพื่อมาใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.80$) รองลงมามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้างอยู่ และมีส่วนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ-จัดจ้าง พัสดุครุภัณฑ์ประจำปอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.76$) และมี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ส่วนร่วมกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการใช้งบประมาณของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.75$)ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและจัดหางบประมาณตามความต้องการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.69$)

ด้านการบริหารงานบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$) รองลงมา มีส่วนร่วมวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$)และมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมให้คำแนะนำในการจัดทำเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.52$)

ด้านการบริหารงานทั่วไปที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) รองลงมา มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมให้บริการแก่ชุมชนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.57$)

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอุ่มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้แก่

ด้านการบริหารวิชาการ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจเด็กในเขตบริการเพื่อวางแผนจัดการศึกษา ($f=9$) รองลงมาควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมให้คำแนะนำการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อสถานศึกษา ($f=6$)และ ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา($f=5$)ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานงบประมาณ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมกำกับติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณสถานศึกษา ($f=7$)รองลงมาคือ ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินของทางราชการของสถานศึกษา ($f=6$) และควรให้ผู้ปกครองของนักเรียนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการควบคุมการก่อสร้าง($f=4$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานบุคคล ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะกับโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติของบุคลากร ($f=8$) และควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เดิมซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ ($f=7$) และควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียน ($f=4$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานทั่วไป ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน ($f=9$)รองลงมา คือควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยของนักเรียน($f=8$) และควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียน ($f=6$)ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอุ่มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการตามแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา สนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมจัดหาและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย รวมทั้งมีการจัดหางบประมาณสนับสนุนสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้ปฏิบัติงานดีเด่น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารลงโทษนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพงษ์ กิติทรัพย์กาญจน (2551 : 7) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 มุ่งศึกษาในงานใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารทั่วไปด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิกุล พรหมโสภา (2553 : 74) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีวิชัย เขต 3 และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ดังกล่าวพบว่า การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการ จำแนกตามระดับช่วงชั้นการจัดการเรียนการสอน และขนาดของโรงเรียน ตามภาระงาน 4 ด้าน โดยรวมไม่แตกต่างกันและประการสุดท้าย คณะกรรมการให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมการเรียนการสอนด้านวิชาชีพในโรงเรียน ควรจัดประชุมอบรม หรือสัมมนาคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้เข้าใจ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทบาทหน้าที่ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ และควรส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในโอกาสต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย ป้อมน้อย (2556 : ง) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารของโรงเรียนวัดหุบรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารของโรงเรียนวัดหุบรัก และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสรุปภาพรวมของงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีส่วนร่วมมากอันดับ 1 คือ ด้านวิชาการ อันดับที่ 2 คือ ด้านบริหารทั่วไป อันดับที่ 3 คือ ด้านงบประมาณ และอันดับ 4 คือ ด้านบริหารงานบุคคล

ข้อเสนอแนะ สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ คือ ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจเด็กในเขตบริการเพื่อวางแผนจัดการศึกษา ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมกำกับติดตามและตรวจสอบการใช้

งบประมาณสถานศึกษา ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะกับโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติของบุคลากร ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารประกอบการเรียน สำหรับนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและจัดหางบประมาณตามความต้องการของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมให้คำแนะนำในการจัดทำเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมให้บริการแก่ชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.สุนทร ทองคำพงษ์ กรรมการที่ปรึกษา และ ดร.วชิร อ่อนอาน ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณท่านจุริรา เรือนเหมย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่กลองเก่าและท่านวินัย แดงพัด ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง อำเภอมัญจาคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพงษ์ กิตติทรัพย์กาญจนา.(2551). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์
- ธีรเดช นรตลรักษา.(2555). ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน 25ฉบับปรับปรุงใหม่ 2555 . กรุงเทพฯ : ไชยธรรมาบรรณกิจ.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.(2550). ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 47 ก เล่ม 124. วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2559 เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>
- วิกุล พรหมโสภณ . (2553). การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อำนวย ป้อมน้อย. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารของโรงเรียนวัดหุบรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทองสุข.

การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
The Internal Supervision of Baanpiangjai School under Lampang
Primary Educational Service Area Office 3

เกศินี เรืองพิพัฒน์พันธุ์¹
KESINEE RUEANGPHIPHATTHANAPHAN

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การวางแผนการนิเทศ (Plan) อยู่ในระดับมาก รองลงมา การดำเนินการนิเทศ (Do) อยู่ในระดับมาก การประเมินผลการนิเทศ (Check) อยู่ในระดับมาก และการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ (Action) อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการวิเคราะห์นโยบายของโรงเรียน เพื่อนำมาใช้วางแผนการนิเทศภายใน ควรมีการกระตุ้นให้การดำเนินงาน การนิเทศดำเนินไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ควรมีการสรุปผลการนิเทศภายในชั้นเรียน และแจ้งให้ครูผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้ง และควรนำผลการนิเทศในครั้งปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับผลการนิเทศภายในครั้งก่อน เพื่อที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคต

คำสำคัญ : การนิเทศภายในโรงเรียน, ศึกษาสภาพ, ข้อเสนอแนะ

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the internal supervision of Baanpiangjai School under Lampang Primary Educational Service Area Office 3. The participants and the data source of the research were 74 qualified people, school administrators, teachers, and the committees of Office of the Basic Education Commission, and kindergarten 1 to Prathomsuksa 6 students' parents. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the internal supervision of Baanpiangjai School under Lampang Primary Educational Service Area Office 3 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level. The highest mean score seemed to be the side of the planning of the supervision (Plan). Moreover, the inferior mean scores seemed to be the side of the supervision (Do), the evaluation of the supervision (Check), and the improvement of the supervision (Action) respectively.

¹ ครู อันดับ คศ.1 โรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
E-mail : Keciay@hotmail.com โทร. 087-1879426

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

In terms of recommendations of the internal supervision of Baanpiangjai School under Lampang Primary Educational Service Area Office 3, it was found that the school should analyze the school policy to plan the internal supervision. In addition, the internal supervision should be promoted to do systematically and continuously. The internal supervision should be also concluded inside the classrooms, and inform the teachers who were supervised at all times. In addition, a comparison of the internal supervision results should be required for the development in the future.

Key Words : The Internal Supervision, Lampang Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักคือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ ดังนั้นสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานย่อยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบาย แผนงานและโครงการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาลไปสู่ภาคปฏิบัติ การที่สถานศึกษาจะดำเนินการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนั้นกระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา (อัญชลี โพธิ์ทอง, 2554 : 83) ทั้ง 3 กระบวนการนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องเน้นให้เท่าเทียมกันกระบวนการนิเทศการศึกษาจะช่วยให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลปัจจุบันที่กล่าวว่า จะเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความสามัคคี สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางการศึกษาและสถาบันการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 : 1)

การดำเนินงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ตามพันธกิจในแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 ปี 2557-2560 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทุกระดับ การศึกษาและขนาดโรงเรียนโดยมุ่งมั่นพัฒนาให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดมีคุณภาพเท่าเทียมกัน แต่เนื่องจากมีอุปสรรคและปัญหาด้านปัจจัยพื้นฐานไม่สามารถที่จะดำเนินการให้ เสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันได้ทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีทรัพยากรทางการบริหารด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่พร้อมอยู่แล้ว ก็สามารถพัฒนาได้ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรทางการบริหารจำกัดแทบทุกด้าน งบประมาณมีจำกัด ตามจำนวนนักเรียน บุคลากรน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนชั้นเรียน สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์มีน้อย อีกทั้งจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนสูงขึ้นในอนาคต อีกทั้งปัจจุบันการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้ดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3, 2557 : 4)

โรงเรียนบ้านเปียงใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมาตรฐานสูงอย่างต่อเนื่องตลอดมา จากรายงานสรุปผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปี พ.ศ.2558 ผลการประเมินทั้งสองวิชาคือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ พบว่าความรู้ความสามารถของผู้เรียนยังต่ำกว่าผลการประเมินระดับประเทศ จากการวิเคราะห์สภาพภายในของโรงเรียนพบว่าสาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอาจเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนวิธีเรียนการเปลี่ยนวิธีสอนของครูที่จะสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ขาดความต่อเนื่องในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงทำให้นักเรียนไม่เกิดองค์ความรู้ (โรงเรียนบ้านเปียงใจ, 2558 : 1)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษากิจกรรมภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการศึกษาที่ได้รับจะเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการนิเทศและยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในโรงเรียนในการให้ความช่วยเหลือให้มีความปรึกษา สนับสนุนซึ่งกันและกันในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น มีการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ด้านการวางแผนการนิเทศ (Plan) หมายถึง การเตรียมการในการดำเนินงานการนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและนโยบายของโรงเรียนล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ใครทำ ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ และทำอย่างไร ได้แก่ การวางแผนในการกำหนดขั้นตอนและแผนการนิเทศ โดยกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดกิจกรรมเขียนเป็นโครงการนิเทศ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ด้านการดำเนินการนิเทศ (Do) หมายถึง การดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ตามขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ด้วยการกระตุ้น ผลักดัน เร่งรัด นิเทศ กำกับ ฝึกระวังติดตาม สร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่าย ทุกกลุ่มสาระวิชา ทุกงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์
3. ด้านการประเมินผลการนิเทศ (Check) หมายถึง การตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของโครงการและวัดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งในระดับโรงเรียน และกลุ่มสาระวิชา รวมทั้งการนำผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ (Action) หมายถึง การนำผลการประเมิน ในแต่ละขั้นตอนของการนิเทศหรือระหว่างการทำงานที่เป็นปัญหาสาเหตุมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นการศึกษาการดำเนินงานโดยใช้รูปแบบกระบวนการนิเทศแบบวงล้อเดมมิ่ง หรือวงล้อ PDCA ของ ดร.ชีวฮาร์ท นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกันโดยดัดแปลงมาจากขอบเขตการศึกษาของ วัลลิส ดอกรม (2557 : 10) มี 4 ด้าน ดังนี้ 1. การวางแผนการนิเทศ (Plan) 2. การดำเนินการนิเทศ (Do) 3. การประเมินผลการนิเทศ (Check) และ 4. การปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ (Action) ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูผู้สอนจำนวน 4 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 46 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้บริหารและผู้แทนครู) ของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 วิเคราะห์สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตาราง แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

การศึกษาข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูผู้สอนจำนวน 4 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 2 คน ในโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในปีการศึกษา 2558 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 แบบโครงสร้าง (Structured Interviews) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการศึกษา

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การวางแผนการนิเทศ (Plan) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$) รองลงมา การดำเนินการนิเทศ (Do) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.78$) การประเมินผลการนิเทศ (Check) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$) และการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ (Action) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.65$) ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผนการนิเทศ (Plan) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ แต่งตั้งกรรมการทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$) รองลงมา กำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$) และสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียนก่อนดำเนินการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ($\mu = 3.90$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนเพื่อการวางแผนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับ ($\mu = 3.53$)

ด้านการดำเนินการนิเทศ (Do) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$) รองลงมา กำหนดนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.86$) และมีกำหนดนโยบายให้การดำเนินการนิเทศภายในดำเนินไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ($\mu = 3.84$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.60$)

ด้านการประเมินผลการนิเทศ (Check) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ รายงานผลการประเมินการนิเทศภายในและแจ้งให้ครูในโรงเรียนทราบโดยทั่วกัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$) รองลงมา จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.86$) และมีนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตามลำดับ ($\mu = 3.81$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนและประเมินผลรวมของการปฏิบัติงานตามโครงการเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.52$)

ด้านการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ (Action) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) รองลงมาคือการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไข และการมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้ปฏิบัติการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.69$) และประชุมและสรุปข้อบกพร่องที่เกิดจากการปฏิบัติงานกิจกรรมการนิเทศและร่วมกันหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.67$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือนำวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$)

ข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ได้แก่

ด้านการวางแผนการนิเทศ (Plan) คือ ควรมีการวิเคราะห์นโยบายของโรงเรียน เพื่อนำมาใช้วางแผนการนิเทศภายใน

ด้านการดำเนินการนิเทศ (Do) คือ ควรมีการกระตุ้นให้การดำเนินงานการนิเทศดำเนินไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านการประเมินผลการนิเทศ (Check) คือ ควรมีการสรุปผลการนิเทศภายในชั้นเรียน และแจ้งให้ครูผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้ง

ด้านการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ (Action) คือ ควรมีการนำผลการนิเทศในครั้งปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับผลการนิเทศภายในครั้งก่อน เพื่อที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคต

สรุปและอภิปรายผล

การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านเปียงใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งกรรมการทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน อีกทั้งประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการรายงานผลการประเมินการนิเทศภายในและแจ้งให้ครูในโรงเรียนทราบโดยทั่วกัน แล้วนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของโสภณ ทองจิตร์ (2553 : 74-76) เรื่องการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษากายในของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษากายในของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมปฏิบัติในระดับปานกลาง มีวิธีการหรือแนวทางการนิเทศภายใน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นของโรงเรียน โดยมีการแต่งตั้งกรรมการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน มีการจัดทำโครงการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ มีการกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน มีการแต่งตั้งกรรมการทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน ด้านการดำเนินการนิเทศ มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศภายใน มีการประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีการรายงานผลการประเมินการนิเทศภายในและแจ้งให้ครูในโรงเรียนทราบโดยทั่วกัน โดยนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ และด้านการปรับปรุงแก้ไข มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีการนำผลการประเมินมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้การนิเทศภายในโรงเรียนยังเป็นกระบวนการเชิงบริหารจัดการทางวิชาการด้านการศึกษามีมานานแล้วและถือเป็นฐานสำคัญเชิงบริหารที่ก่อให้เกิดความร่วมมือและยึดหลักการเสมอภาคและความเป็นประชาธิปไตยของบุคลากรในโรงเรียนร่วมกัน มีข้อปฏิบัติร่วมกันที่จะร่วมกันจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามนโยบายการจัดการศึกษาและหลักสูตรกำหนดไว้ ถ้าหากนำวงจร PDCA มาใช้ในกระบวนการนิเทศภายในก็จะส่งผลให้ การปฏิบัติงานนิเทศภายในมีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชุตินา สามงามยา (2554 : 85-86) เรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนหนองคล้า อำเภอลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 พบว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านการดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน และด้านการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายใน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินงานนิเทศภายใน และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวัลลภ ดอกพรม (2557 : 68-71) เรื่องการปฏิบัติการกิจกรรมนิเทศตามวงจรคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่าการปฏิบัติการกิจกรรมนิเทศตามวงจรคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาการกิจกรรมนิเทศตามแนวคิดของกลิคแมน และคณะ (Glickman and others) ประกอบด้วยกิจกรรมการนิเทศ 5 ด้านคือ 1) การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง 2) การพัฒนาทีม 3) การพัฒนาวิชาชีพครู 4) การพัฒนาหลักสูตร และ 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยนำมาประกอบกับการบริหารแบบวงจรคุณภาพ 4 ขั้นตอนของ เดมมิง (Deming) คือ การวางแผน (plan - P) การปฏิบัติ (do - D) การตรวจสอบ (check - C) และการปรับปรุงแก้ไข (act - A) โดยภาพรวมมีปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติการกิจกรรมนิเทศทุกด้าน

ข้อเสนอแนะด้านการวางแผนการนิเทศ (Plan) คือ ควรมีการวิเคราะห์นโยบายของโรงเรียน เพื่อนำมาใช้วางแผนการนิเทศภายใน เป็นเพราะว่าการนำนโยบายของโรงเรียนมาวางแผนการดำเนินงานการนิเทศภายในให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และมีการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ด้านการดำเนินการนิเทศ (Do) คือ ควรมีการกระตุ้นให้การดำเนินงานการนิเทศดำเนินไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เป็นเพราะว่าการดำเนินการนิเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับสถานศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการประเมินผลการนิเทศ (Check) คือ ควรมีการสรุปผลการนิเทศภายในชั้นเรียน และแจ้งให้ครูผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้ง เป็นเพราะการสรุปผลการนิเทศภายในชั้นเรียนและแจ้งให้ครูผู้รับการนิเทศทราบทุกครั้ง จะทำให้ครูผู้รับการนิเทศและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา ด้านการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ (Action) คือ ควรมีการนำผลการนิเทศในครั้งปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับผลการนิเทศภายในครั้งก่อน เพื่อที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคต เป็นเพราะว่าจะได้นำผล

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การนิเทศในครั้งปัจจุบัน และผลการนิเทศภายในครั้งก่อนมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขเพื่อที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคต หรือทำการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในการดำเนินงานการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

ควรศึกษา เรื่องการวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนกับการวางแผนการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ควรศึกษา เรื่องการดำเนินงานการแก้ปัญหาการนิเทศหลังการจัดการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ควรศึกษา เรื่องสภาพการปฏิบัติและปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ควรศึกษา เรื่องการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูกับการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.สุนทร ทองคำพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วชิร อ่อนอ้าย กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.สุนัน พรเวียงประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณท่านสนธยา พรหมกั้งแก้ว ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ ท่านชนิษฐา สวยสด ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ และท่านบุญมา ที่เกื้อหนุนอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). นโยบายและการแนะแนวการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

กรทอง จิระชากุล. (2550). คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมาภิบาล.

กิตติมา ปรีดีดิตร. (2546). การบริหารการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรพัฒนา.

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. (2538). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.

เจริญศรี หมวดสง. (2551). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชิต บุญญา. (2549). การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

----- [ออนไลน์] (2553). หลักการแนวคิดในการนิเทศการศึกษายุคใหม่. http://www.nitesonline.net/warasan/8_chat.doc

www.nitesonline.net/warasan/8_chat.doc

ชาลี มณีศรี. (2549). การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

ชุดิมา สามงามยา. (2554). การดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนหนองคล้า อำเภอไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).

พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

นิกร เพ็ญเวียง. (2547). การนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน.สารพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

นิตย ประจงแต่ง. (2548). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

การศึกษา). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

บรรหาร บุญจันทร์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การศึกษา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

บันลือ พุกกะวัน. (2557). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

----- (2547). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประกอบ เนื่อนสกุล. (2551). สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์

เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ประเทือง สุวรรณเจริญ. (2546). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปรีชา จิตรสิงห์ วิโรจน์ พิทักษ์วรรณ และกมล บุญประเสริฐ. (2552). การนิเทศภายในสถานศึกษา. เอกสารชุดอบรม หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง. นครปฐม :

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.

ปรียาพร วงษ์อนุตรโรจน์. (2548). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- พวงเพชร พิมพ์. (2550). การศึกษาสภาพการบริหารการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2550). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยรรยง ศิริภูมิ. (2550). การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2548). การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน ชุมไธสง. (2556). สภาพการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนห้วยน่านักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

The Academic Administration of Huaynamnakwitthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

กุลรดา จอมแก้ว¹
KunradaJomkaew

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน่านักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายที่ 4 ฝ่าย ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน่านักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ด้านการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมาก และด้านห้องสมุดอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพชุมชนและท้องถิ่น พร้อมทั้งตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับโรงเรียน ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของชุมชนและ ความต้องการของท้องถิ่น และมีการกำกับดูแลให้ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ให้ได้ทำ คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีการจัดให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนผลิต สื่อการเรียนการสอน การจัดการเอกสารหนังสือค้นคว้าสำหรับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และควรมีการใช้ วิธีการ กิจกรรมนิเทศ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพและข้อจำกัดของโรงเรียน การประเมินผลการจัดการประชุมอบรมทางวิชาการให้แก่ครูทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้ปกครองนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนการสอน

คำสำคัญ:การบริหารงานวิชาการ/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the academic administration of Huaynamnakwitthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 48 qualified people, school administrators, teachers who were the heads of 4 departments, and teachers, and the committees of Office of the Basic Education Commission. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the academic administration of Huaynamnakwitthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the measurement and evaluation, the academic meetings, the teaching and learning management, the teaching and learning materials, the supervision, the curriculums and utilization, and the library respectively.

¹ ครูผู้ช่วยโรงเรียนห้วยน่านักวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 Email: 1922poo@gmail.com 00987485423

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

In terms of recommendations of the academic administration of Huaynamnakwitthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school should appropriately develop the curriculums according to the students, community, and locality. In addition, the school should monitor the teaching and learning management of the teachers to correspond with the curriculums, and the needs of learners, community, and locality. Moreover, the school should encourage the teachers to provide the learner-centered activities to develop the thinking processes of the students, management, and social skills in living together at school. The school should also give both teachers and students the opportunities to participate in planning creating teaching and learning materials. In addition, the school should provide enough textbooks, including other academic documents for both teachers and students. Moreover, the school should appropriately prepare the activities for the supervision conforming to the condition and limitation of the school. The teachers should be evaluated at all times after finishing the academic meetings. Moreover, both students' parents and schoolmates should be given the opportunity to participate in the teaching and learning evaluation.

Keywords: academic administration / Huaynamnakwitthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เด็ก เยาวชนและคนไทยเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง คิดดี ทำงานได้ดี มีคุณภาพ มีความเป็นไทย สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์โลก และสังคมที่เปลี่ยนแปลง คุณภาพของคนไทยเช่นนี้จะเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการอยู่รอดและการพัฒนาของประเทศไทยในกระแสสังคมยุคใหม่ที่ต้องใช้ความรู้ เป็น เครื่องมือสำคัญของการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545: 7) สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักและเป็นหน่วยปฏิบัติที่ใกล้ชิด กับผู้เรียนและชุมชน และมีส่วนได้เสียกับการศึกษามากที่สุด อันก่อให้เกิดที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 บรรลุเป้าหมาย สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545: 7) มีข้อเสนอว่าสถานศึกษาจะต้องมีปรับเปลี่ยนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มี ศักยภาพ ที่จะรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากรัฐได้อย่างแท้จริง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารทั่วไป ผู้มีบทบาทสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นผู้จัดการทางการศึกษา เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ได้ร่วมกัน พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายทาง การศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่เป็นการบริหารกิจกรรมที่สำคัญในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะเป็นงานหลักและ งานหัวใจของสถานศึกษาเนื่องจากเหตุผลอันดับแรกในการจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นมาก็เพื่อจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนนั่นเอง ส่วน งานอื่น ๆ นั้น เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สถานศึกษาจะมีคุณภาพเพียงใดและดำเนินไปโดยประสบผลสำเร็จหรือไม่ นั้นย่อมขึ้นอยู่กับ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทรับผิดชอบและมีอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการวางแผนประสานงาน นิเทศ กำกับ ติดตาม ตลอดจนกำหนดนโยบายในสถานศึกษา วันเพ็ญ จันทเจริญ. (2542: 9) ปัจจุบันพบว่าประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่ดีพอทำ ให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จากการประเมินสภาพปัญหาในการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ทั่วประเทศของ สกศ. พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษามากกว่าร้อยละ 60 มีความคิดเห็นต่อคดีและพฤติกรรมการบริหารงานที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูกล่าวคือ ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่งานธุรการ งานอาคารสถานที่ มากกว่างานวิชาการ ส่งผลให้ครูไม่ทุ่มเทเอาใจใส่ในการเรียนการสอนเท่าที่ควร ทำให้การให้ผู้เรียน พัฒนาด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้จากนั้นการวัดผลและประเมินผลการเรียนก็เน้นความจำมากกว่า การประเมินสภาพความสำเร็จที่แท้จริงของนักเรียนดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาปรับปรุงระบบการเรียนการสอนและการประเมินผลให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้นคือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 9)พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยาการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรยังไม่ชัดเจน การ จัดการเรียนการสอนยังมีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ค่อยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ยังไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมีคุณภาพอันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้ศึกษา ได้สังเคราะห์และประยุกต์ข้อบ่งชี้งานวิชาการ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านการเรียนการสอน
3. ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านวัดผลและประเมินผล

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

5. ด้านห้องสมุด
6. ด้านการนิเทศการศึกษา
7. ด้านการประเมินผลทางการศึกษา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ดำเนินการดังนี้ การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 33 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 47 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายของโรงเรียน จำนวน 4 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ในปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) รองลงมา ด้านการประเมินผลทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) ด้านการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) และด้านห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพชุมชนและท้องถิ่น พร้อมทั้งตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับโรงเรียน ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของชุมชนและความต้องการของท้องถิ่น และมีการกำกับดูแลให้ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ให้ได้ทำ คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีการจัดให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนผลิต สื่อการเรียนการสอน การจัดการเอกสารหนังสือค้นคว้าสำหรับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และควรมีการใช้ วิธีการ กิจกรรมนิเทศ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพและข้อจำกัดของโรงเรียน การประเมินผลการจัดการประชุมอบรมทางวิชาการให้แก่ครูทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้ปกครองนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนการสอน

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนห้วยน้ำนักวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่ามีโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับโรงเรียนและหลักสูตรแกนกลางอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น อีกทั้งยังมีการกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี คุณมีคุณธรรม จริยธรรมมีการติดตามให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และระดับความรู้ของผู้เรียนมีการตรวจสอบ การนำผลการวัดผล และประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนมีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการทุกปีการศึกษาประกอบกับการกำหนดผู้รับผิดชอบงาน นิเทศภายในของโรงเรียนอย่างชัดเจนและมีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพชรรัตน์ นิมพันธ์ (2557 : 54) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 4) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ประชากรที่ใช้วิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในการระดมสมอง (Brainstorming) จากบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์และครูส่วนประชากรที่ใช้ศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการ 9 ด้านของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองประกอบด้วยครูและผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดรวมทั้งสิ้นจำนวน 405 คน โดยใช้แบบสอบถามการศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองใน 9 ด้านคือ 1. การวางแผนงานด้านวิชาการ 2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 7. การนิเทศการศึกษา 8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและ 9. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่าระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับโรงเรียนและหลักสูตรแกนกลางอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับฉันทนา จันทรบรรจง (2550: 1-10 อ้างถึงใน เพชรรัตน์ นิมพันธ์ 2557 : 15) หลักการบริหารงานวิชาการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่เสนอโดยสำนักงานปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

4. มุ่งจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่ามีการกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ตีความมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับเอกอินทร์ จันทรดี (2553 : 135-136 อ้างถึงใน พระมหาชาญณรงค์ ดาศรี 2557 : 41-42) ได้กล่าวถึง แนวทางในการจัดทำการบริหารจัดการการเรียนการสอน

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งการปลูกฝังคุณค่านิยมที่พึงปรารถนาไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อทำให้ครูเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้ความสามารถในการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูสอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานงานร่วมกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่ามีการติดตามให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และระดับความรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภาวดี กัณหะวัง (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนปรางโสมวิทยารามอินทรา เขตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนปรางโสมวิทยารามอินทรา เขตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ครูจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเนื้อหาเท่ากับ 1 ทุกข้อและค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .89 และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนปรางโสมวิทยารามอินทรา เขตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานครโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล

ด้านวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่ามีการตรวจสอบ การนำผลการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับปริยาพรวงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 30) อ้างถึงใน ภทนียา ประภาสโนบล 2557 : 41-42) กล่าวถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลไว้ 6 ประการดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ทำให้ครูอาจารย์ทราบว่าผลการสอนของตนเป็นอย่างไรและจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียนนักศึกษาจะได้ทราบว่าตนมีความรู้ความสามารถความเข้าใจในบทเรียนหรือไม่เพียงใดซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง

3. เพื่อปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษาทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตรการสอนบันทึกการสอนที่นำมาสู่การปฏิบัติว่าประสบปัญหาอย่างไรจะได้แก้ไขปรับปรุงอย่างไร

4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไปในการทำงานและศึกษาต่อ

5. เป็นหลักฐานด้านการศึกษาของสถานศึกษาในการรับนักศึกษาผลการเรียนและการสำเร็จตามหลักสูตร

6. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาในด้านการเรียนการสอนสำเร็จการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่ามีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการทุกปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเพียงตะวัน ฤทธิธ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยครั้งนี้มีวามมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 จำนวน 288 คนซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี่และมอร์แกนแล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างมีสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะคือแบบตรวจสอบรายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบปลายเปิดมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าทีการทดสอบค่าเอฟและการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารองลงมาคือด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารและครูวิชาการมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .053) ผู้บริหารและครูวิชาการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนไม่แตกต่างกันส่วนด้านอื่นๆแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .054) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูวิชาการเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดคือควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

กับสภาพบริบทของชุมชนโดยประสานความร่วมมือกับชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นรองลงมาคือควรทำความเข้าใจระเบียบการวัดผลประเมินผลที่ถูกต้องและประเมินตามสภาพจริงและควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ด้านการนิเทศการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่ามีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในของโรงเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภาวดี กันทะวัง (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนปราโมทย์วิทยารามอินทรา เขตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนปราโมทย์วิทยารามอินทรา เขตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ครูจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเนื้อหา เท่ากับ 1 ทุกข้อและค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .89 และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนปราโมทย์วิทยารามอินทรา เขตบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานครโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล

ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่ามีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553 อ้างถึงใน พระมหาชาญณรงค์ ดาศรี 2557 : 41) ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูติดตามและกำกับให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูติดตามและกำกับให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องตามความสนใจ ความถนัดของนักเรียน จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู โดยการจัดอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานตามสถาบันต่างๆ

3. การจัดชั้นเรียน

4. สืบหาความรู้ความสามารถของครู และความสอดคล้องของครูกับหลักสูตรของโรงเรียนประสานกับกลุ่มบริหารงานบุคคลเพื่อจัดสรรอัตราค่าจ้าง

5. วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตร สืบหาความต้องการความถนัดความสนใจร่วมกับกลุ่มงานแนะแนวและเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเพื่อจัดรายวิชาเพื่อให้นักเรียนลงทะเบียน

6. ตารางสอนนักเรียนครู ตารางการใช้ห้อง และติดตาม ควบคุมให้การดำเนินการตาม ตารางสอนให้ถูกต้องทั้งการเรียนและการสอน

7. กำกับหนดแนวปฏิบัติในการจัดสอนแทน ติดตามผลปฏิบัติ

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ชอวยวรรณ ประเสริฐผล ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ประจวบ ขวัญมัน กรรมการที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.สุกมา อินอยู่ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้ เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณท่านณรงค์ศักดิ์ อบอุ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่พระกิตติคุณสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 และท่านณิพนธ์ อินทรีย์สังวร ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. [ออนไลน์]. (2551). การมีส่วนร่วมดำเนินงานวิชาการเพื่อคุณภาพนักเรียน. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2559, เข้าถึงได้
<https://www.gotoknow.org/posts/228300>
- พระมหาชาญณรงค์ ดาศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายที่ 18 สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพฯ. งานนิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพชรรัตน์ นิมพันธ์. (2557). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง,
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวง. กระทรวงศึกษาธิการ.
- เพียงตะวัน ฤทธิธ. (2558). สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ภักตินยา ประภาสโนบล. (2557). การบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครู สังกัดเทศบาลในจังหวัดลพบุรี สระบุรี
และสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

The Participation in the Administration of the Students' Parents of Anuban Chumtabong School under Nakhonsawan Primary Educational Service Area Office 2

ชรินทร์พร บุญน้อย¹
Churinporn Boonnay

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.1-ป.6 และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงาน
บุคลากรอยู่ในระดับมากรองลงมา ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากและด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ใน
ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมชี้แจงขอบข่ายของงานวิชาการสถานศึกษาควรจัดให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องควรมี
การใช้จ่ายเงินโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบ รอบคอบ รัดกุม และโปร่งใส มีการติดตามตรวจสอบบัญชีอยู่เสมอ และควรมีการสร้างบรรยากาศในการจัดการ
เรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากเรียน

คำสำคัญ : การบริหารการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the participation in the
administration of the students' parents of Anuban Chumtabong School under Nakhonsawan Primary Educational Service Area Office 2.
The participants and the data source of the research were 201 qualified people, school administrators, teachers, and the committees
of Office of the Basic Education Commission, and Prathomsuksa 1-6 students' parents. The research instruments were questionnaires
and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content
analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the participation in the administration of
the students' parents of Anuban Chumtabong School under Nakhonsawan Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at

¹ ครูโรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 E-mail : churinporn@gmail.com โทรศัพท์ 089-5664928

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the personnel administration, the budget administration, the general administration, and the academic administration respectively.

In terms of recommendations of the participation in the administration of the students' parents of AnubanChumtabong School under Nakhonsawan Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school should hold the meeting and training to explain the framework of academic matters. In addition, the school should encourage the officers to develop themselves continuously. Moreover, the disbursements budget should be concisely and carefully done according to the regulations with transparent standards. In addition, the school should regularly monitor the audit. Moreover, the teachers should appropriately create the classroom atmospheres to motivate students to learn.

Keywords : The Participation in the Administration of the Students' Parents, School under Nakhonsawan Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาด้านการเมืองเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญการจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและสามารถที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองตามกระแสโลกาภิวัตน์รัฐบาลจึงต้องสร้างกฎหมายเพื่อให้เป็นกรอบในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ประโยชน์แก่เยาวชนมากที่สุดมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาซึ่งการมีส่วนร่วมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านการศึกษาลดจนสร้างความสมดุลในระบบการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2553 ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บททางการปฏิรูปการศึกษาระบุไว้ว่าการบริหารงานของโรงเรียนต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดให้ผู้ปกครองชุมชนเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเปิดใจกว้างและคิดว่าสถานศึกษาไม่ใช่แหล่งความรู้เพียงแห่งเดียวแต่ความรู้ที่อยู่ล้อมรอบสถานศึกษานั้นยังมีอีกมากมายยอมรับว่าภูมิปัญญาชาวบ้านนั้นมีคุณค่าจะเป็นหนทางที่จะทำให้สถานศึกษาเปิดรับการบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาของสถานศึกษาและภูมิปัญญาจากชาวบ้านเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้มีการประชุมผู้ปกครองของนักเรียนในแต่ละภาคเรียน และได้พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองในระหว่างที่ร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนซึ่งมีโอกาสดำเนินการรับฟังปัญหา ความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองเป็นประจำ ผู้ปกครองบางส่วนให้ความสนใจร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียนเป็นอย่างดี แต่ผู้ปกครองของนักเรียนอีกส่วนหนึ่งก็ยังไม่ให้ความร่วมมือมากนัก จึงทำให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ไม่ดีเท่าที่ควร (โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง,2557)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เพื่อจะได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานในด้านต่าง ๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนา และข้อมูลในการวางแผนจัดการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และผลการศึกษาอาจนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 และมาตรา 40 ได้ระบุไว้ว่า การนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนเป็นเรื่องที่หากกระทำแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครองและสำคัญที่สุดคือประโยชน์ต่อการศึกษานักเรียน การปฏิรูปการศึกษาเพื่อกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงและให้คณะกรรมการการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการสถานศึกษา กระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษานั้น เป็นการมุ่งกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษานั้น เป็นการมุ่งกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีส่วนร่วมกันตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มากที่สุดตาม มาตรา 29 ของพระราชบัญญัติการศึกษาในการบริหารงานวิชาการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน โดยมีความเชื่อว่าการตัดสินใจที่ดีที่สุดเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด

ดาวรุ่ง ชะระอำ (2550 : 172) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ว่าเป็นการบริหารกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารงานวิชาการ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการให้ประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ดังนี้

- การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- การทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- การจัดตารางเรียน และจัดครูเข้าสอน
- การจัดกลุ่มการเรียนรู้
- การจัดสอนซ่อมเสริม
- การประเมินผลการเรียน

พระมหาเกียรติ ฉันทธัมโม (2552 : 38) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การจัดการให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคล ตั้งแต่การแสวงหาบุคคล การคัดเลือกบุคคลอย่างเหมาะสม การพัฒนาบุคคลโดยนำเอาวิธีการต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งรู้จักกระตุ้นให้เขาเหล่านั้นเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ และพึงพอใจในงานนั้นๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการทำงานที่มีทั้งในลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

จันทิมา โกสิยรัตนภิบาล (2554 : 22) กล่าวว่า การบริหารงานงบประมาณหมายถึงแผนงานที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการบริหารหน่วยงานของโรงเรียนให้สามารถดำเนินงานต่างๆ ไปตามจุดมุ่งหมายให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการงานบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนส่วนที่ประสานงานหรือคอยสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่นประสิทธิผลอีกด้วย

กิตติศักดิ์ สุรินทร์ (2556 : 31) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนประกอบไปด้วยงานหลายงาน ไม่ว่าจะเป็นงานกิจการนักเรียนซึ่งถือเป็นงานที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา งานอาคารสถานที่เป็นงานที่มุ่งสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนให้น่าเรียน จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก และงาน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนก็เป็นที่ตั้งเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนั้นการบริหารงานทั่วไปจึงถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนที่ต้องช่วยกันรับผิดชอบ เพราะถือเป็นการส่งเสริมการบริหารงานในด้านต่างๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

มะลิมาศ เสี่ยมแก้ว (2551 : 16) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ ลักษณะของการมีส่วนร่วมนั้นเกิดจากผู้นำแบบประชาธิปไตยที่บริหารงานด้วยโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการคิดเห็นให้เสนอแนะในการปฏิบัติงานในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนในกระบวนการบริหารอันได้แก่ การวางแผน การสั่งการ และการควบคุม ย่อมสร้างความภาคภูมิใจในความมีส่วนร่วมแก่บุคคลจะนำมาซึ่งความผูกพัน และความยินยอมรับผลการปฏิบัติงานอันเกิดจากมีส่วนร่วมนั้นๆ โดยปราศจากข้อโต้แย้งใดๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 22 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 376 คนของโรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น 412 คนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ได้มาจากการเปิดตารางสุ่มและมอร์แกน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 201 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้ปกครอง จำนวน 6 คน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2558 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 11 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) รองลงมา ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) ด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมชี้แจงขอบข่ายของงานวิชาการ ควรจัดให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการใช้จ่ายเงินโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบ รอบคอบ รัดกุม และโปร่งใส มีการติดตามตรวจสอบบัญชีอยู่เสมอ ควรมีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากเรียน

สรุปและอภิปรายผล

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองมีความคาดหวังให้บุตรหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีการบริหารที่ดี จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้รู้สึกรู้สว่าเป็นคนที่สมบูรณ์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นคนดีที่มีคุณธรรม ซึ่งผลการวิจัยของชลธิชา หังสวก (2551 : 49)

ที่ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารของโรงเรียนเทศบาลบ้านย่านยาว สังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากและพบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของสนธยา จันผง (2553 : 119-120) เรื่องความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนบ้านจันทเขลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนบ้านจันทเขลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้แล้วยังมีการชี้แจงในเรื่องของบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาให้กับผู้ปกครองได้ทราบอยู่เป็นประจำไม่ว่าจะเป็นการทำให้เป็นเอกสารประชาสัมพันธ์และการประชุมผู้ปกครองนักเรียนประจำภาคเรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ปกครองต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ สุรินทร์ (2556 : 59) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสะพานสี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอานวย ป้อมน้อย (2556:ง) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารของโรงเรียนวัดหุบรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารของโรงเรียนวัดหุบรัก และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ คือสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมชี้แจงขอบข่ายของงานวิชาการ ควรจัดให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการใช้จ่ายเงินโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบ รอบคอบ รัดกุม และโปร่งใส มีการติดตามตรวจสอบบัญชีอยู่เสมอ ควรมีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุนทร ทองคำพงษ์ กรรมการที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.วชิรา อ่อนอ้าย ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณนายวิศิษฐ์ ศิริวัฒนพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชุมตาบงและนายสะอาด สุวรรณสินธุ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางชัย อำเภอชุมตาบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ สุรินทร์.(2556).ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสะพานสี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

จันทิมา โกสีย์รัตนากิจ.(2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งบุตรเข้าโรงเรียนเอกชน อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่.การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

ชลธิชา หังสวก.(2551).ความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาลบ้านย่านยาว สังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา.วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดาวรุ่ง ชะระอำ.(2550).การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา.กรุงเทพมหานคร:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

บุญชมศรีสะอาด.(2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย.กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พระมหาเกียรติ ฉันทธัมโม.(2552).การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
มะลิงามาศ เสี่ยมแก้ว. (2551). การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
สนธยาจันทร์ผาง. (2553). ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของ
โรงเรียนบ้านจันทเขลมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
อำนวย ป้อมน้อย. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารของโรงเรียนวัดหุบรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทองสุข.

การบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขานักเรียนโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

The Academic Administration of Baanguiloetor Classroom

Program of Tanpuyingwilai Amartayakul School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

ฤทธิเดช สายสุต¹
Ritthidech Saisood

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขานักเรียนโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะครูห้องเรียนสาขานักเรียนโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล จำนวน 6 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.1 – ป.6 จำนวน 152 คน รวมทั้งสิ้น 167คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา การบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขานักเรียนโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตร รองลงมา ด้านการนิเทศติดตามด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอนอื่นๆให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ การวัดทางการศึกษาไม่สามารถทำการวัดคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ครบถ้วนสมบูรณ์ วัดได้เพียงบางส่วน และสถานศึกษาควรมีการประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the academic administration of Baanguiloetor Classroom Program of Tanpuyingwilai Amartayakul School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 167 people comprising 1 qualified people, 1 school administrators, 6 teachers, and 7 committees of Office of the Basic Education Commission, and 152 Prathomsuksa

¹ นักศึกษา ปริญญาโท หลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นจังหวัดตาก ตำแหน่งครูโรงเรียน โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก 63170 โทร 087 9417629 E-mail wilai_school@hotmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1-6 students' parents. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the academic administration of Baanguiloetor Classroom Program of TanpuyingwilaiAmartayakul School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the curriculums, the supervision, the teaching and learning management, and the measurement and evaluation respectively.

In terms of recommendations of the academic administration of Baanguiloetor Classroom Program of TanpuyingwilaiAmartayakul School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school should appropriately develop the curriculums and the learning processes according to the students' abilities of the target groups for special education. In addition, the school should promote the teachers to prepare the appropriate learning environment, teaching and learning materials and facilities for stimulating the students' learning. Educational measurement cannot be perfectly measured in all features but it can be partially measured. Therefore, the instructional supervision should be done continuously.

Keywords: The Academic Administration, School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ไร้พรมแดนจำเป็นอย่างยิ่งที่นักบริหารการศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูประบบบริหารพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 ได้กำหนดรูปแบบการศึกษาขึ้นใหม่เพื่อนำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมทั้งนี้ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ร.บ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39)

การกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาเป็นการกระจายภารกิจอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจในการบริหารงานจากระดับกระทรวงลงไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนการจัดการบริหารการศึกษาไทยแต่เดิมใช้รูปแบบของการรวมอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลางและมีการมอบอำนาจการบริหารและการบริหารเพียงบางส่วนไปให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา แต่แนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีข้อกำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจให้หน่วยงานระดับล่างปฏิบัติซึ่งได้แก่โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุดโดยราชการบริหารส่วนกลางจะทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดสรรงบประมาณการกำหนดและประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นประการสำคัญ ส่วนการบริหารงานวิชาการการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปจะมีการกระจายอำนาจไปให้โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบดำเนินการเองเป็นสำคัญโดยรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาตามข้อกำหนดดังกล่าวนี้จัดเป็นรูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลอตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลอตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลอตอ โรงเรียน ท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของประเทศ และขอบเขตในการบริหารการศึกษาครอบคลุมถึงเรื่องสำคัญต่าง ๆ หลายเรื่อง ได้แก่หลักสูตรและ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา แต่การดำเนินงานโดยทั่วไปยังมีปัญหาในการดำเนินการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาควรเริ่มจาก ปัญหาและความต้องการในโรงเรียนก่อน ซึ่งครูคือปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะส่งเสริม และพัฒนาด้านงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถหากโรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนแล้ว การบริหารงานวิชาการก็ไม่สามารถพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 ดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล จำนวน 6 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล จำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนครู) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 153 คน ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล ปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น จำนวน 167 คน วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียน ท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ชั้น ป.1 ถึงชั้น ป. 6 จำนวน 6 คน ปีการศึกษา 2558 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุลในปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขา บ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลตามลำดับดังนี้

การบริหารงานวิชาการห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก($\mu=3.96$) รองลงมา ด้านการนิเทศติดตามอยู่ในระดับมาก($\mu=3.93$) ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.76$) และด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\mu= 3.71$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ ห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลตตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ด้านหลักสูตรข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือสถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอน อื่นๆให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลาเป้าหมายพิเศษ($f=12$) สถานศึกษาควรมีการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และ บริหารจัดการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสม($f=10$)สถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและ รายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ($f=7$)ตามลำดับ

ด้านการจัดการเรียนการสอนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถ จัดบรรยายสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้($f=12$)สถานศึกษาควรมี การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านละเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง($f=10$) และ สถานศึกษาควรมีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนปกติและซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถตาม ศักยภาพโดยการเสริมจุดเด่นแก้ไขจุดด้อยเป็นรายบุคคล ($f=7$) ตามลำดับ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านการวัดผลและประเมินผลข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือการวัดทางการศึกษาไม่สามารถทำการวัดคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ครบถ้วนสมบูรณ์ วัดได้เพียงบางส่วน ($f=12$) รองลงมา คือขาดแรงจูงใจประกอบกับคะแนนเช่นสอบได้ที่ 1 ของห้องได้หนังสืออ่านเสริมทักษะและชม ($f=10$) และครูไม่เข้าใจความมุ่งหมายของการวัดผลที่แท้จริงครูสอนนักเรียนโดยเน้นหนักในการดูตัวเด็ก แต่ครูไม่เน้นว่าสอบวัดนั้นเพื่อจะดูผลการสอนของตน ($f=7$) ตามลำดับ

ด้านการนิเทศติดตามข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือสถานศึกษาควรมีการประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($f=12$) สถานศึกษาควรมีการนิเทศการเรียนการสอนตามแผนปฏิบัติการการนิเทศภายในโรงเรียน ($f=10$) และสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อทราบปัญหาและให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอนแก่ครู ($f=7$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง มีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สร้างความตระหนักแก่ครูเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุทธิพร วรรณสิทธิ์ (2551 : 97) ศึกษาเรื่องการสนับสนุนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเกือบทั้งหมด ได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งบุคลากรในการจัดทำหลักสูตร วางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สนับสนุนครูสอนในการจัดทำแผนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาตนเอง

และสนับสนุนให้บุคลากรทำงานเป็นทีมส่วนปัญหาที่พบมีเพียงส่วนน้อย คือ ครูมีภาระงานมากเกินไปนอกจากงานการสอน และสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีไม่เพียงพอความต้องการของผู้เรียนและยังสอดคล้องกับแนวคิดของภารดี อนันต์นาวิ (2552 : 281-282) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาไว้คือควรศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2544 สารบัญกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของ สังคม ชุมชน และท้องถิ่นวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ ประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพยายาม บูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตาม ความเหมาะสมนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมนิเทศการใช้หลักสูตรติดตามและประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสมปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอนอื่นๆให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ การวัดทางการศึกษาไม่สามารถทำการวัดคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ครบถ้วนสมบูรณ์ วัดได้เพียงบางส่วน และสถานศึกษาควรมีการประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก ดร.ประจวบ ขวัญมัน ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.มนต์ภัส มโนการณ และดร.สมชาย อังสุโชติเมธี กรรมการที่ปรึกษา

ดร.ประจวบ ขวัญมัน ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณา ช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณท่านสมพงษ์ พันสาย ผู้อำนวยการห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลอตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุลฯ ตำบลแม่จัน อำเภอยี่งอ สงกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และคณะครูห้องเรียนสาขาบ้านกุยเลอตอ โรงเรียนท่านผู้หญิงวิไล อมาตยกุลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่าน โดยเฉพาะ ท่าน ดร.สุบัน พรเวียง ที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลธิโสภ. (2550).การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- กิดานันท์มลิทอง. (2552). เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลภูประเสริฐ. (2550). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : เมธีพิปส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการสำนักงานกวีวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- จินตนา สะแสงสาร. (2551). สภาพและประสิทธิผลการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ใจชนกภาคออต. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร.
- ชุมศักดิ์อินทร์รักษ์. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาสำนักงานวิทยาบริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ดาร์ตันพิมพ์อุบล. (2550). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

การส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 Promoting Work Motivation of the Teachers of Banklothor School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

นางวรรณิภา จันทร์วงศ์¹
Mrs. Wannipa Janwong

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการส่งเสริมแรงจูงใจและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากร และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรจำนวน จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า การส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงานด้านการยอมรับนับถือ และด้านความสำเร็จของงาน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรติดตามผลการทำงานของครูอย่างต่อเนื่อง ครูสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานที่ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานได้งานที่รับผิดชอบควรเหมาะสมกับความรู้ความสามารถควรปฏิบัติงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมสัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : การส่งเสริมแรงจูงใจ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the conditions of promoting work motivation and recommendations of the teacher performance of Banklothor School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 58 qualified people, school principal, vice-principals, teachers and education officers. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

¹ ครูโรงเรียนบ้านกล้วย 140 หมู่ที่ 2 ต.แม่จัน อ.อุ้มผาง จ.ตาก 10280 E-mail : wannipa135@hotmail.co.th โทร 098-2102102

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of promoting work motivation of the teachers of Banklothor School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the responsibility, the progress in working, the job characteristics, the sense of respect, and the success at work respectively.

In terms of recommendations of promoting work motivation of the teachers of Banklothor School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school principal and vice-principals should focus on monitor the teachers continuously. In addition, the teachers can give the colleagues who meet the problems in working some advice. Moreover, the teachers should be assigned appropriate works in relation to their abilities. The teachers should finish their work on schedule. In addition, the teachers should be given the opportunities to observe activities for improving their skills.

Keywords : Promoting Work Motivation of the Teachers, School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไข ฉบับเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ ,2550 : คำนำ)ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปไว้หลายด้านทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน การปฏิรูป หลักสูตร ครูต้องปรับทัศนคติ ปรับวิธีคิด ปรับวิธีสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centre) จากเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centre) ครูต้องทำวิจัยในชั้นเรียนและต้องมีคุณสมบัติตามคุรุสภากำหนดเช่น มีใบประกอบวิชาชีพ ซึ่งต้องมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ต้องเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาทุก 2 ปี ต้องผ่านการประเมินตามวิธีการที่กำหนดทำให้ครูเกิดปัญหาหลายอย่างตามมา เช่น มีภาระงานสอนมากขึ้น ทำเอกสารต่างๆมากขึ้น รับผิดชอบจำนวนนักเรียนมากขึ้นเนื่องจากการกำหนดการคืนอัตราเกษียณอายุน้อยลง จึงอาจเป็นสาเหตุให้ครูที่มีอายุงานมากเกิดความท้อถอยที่จะพัฒนาตนเองจนเป็นสาเหตุให้ครูเข้าโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดเพื่อลดอัตราภาครัฐให้น้อยลง ตามนโยบายของรัฐบาลเป็นจำนวนมากซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมากเนื่องจากขาดแคลนครู

ดังนั้น องค์กรทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการศึกษาหรือราชการต่างก็เป็นระบบสังคมองค์การเหล่านี้ถูกบริหารด้วยคนคนเป็นผู้ดำเนินการ องค์การถึงแม้จะมีสิ่งเหมือนกันมากมายก็ตามแต่เขาก็มีความแตกต่างกันไปแล้วจะอย่างไรให้คนเหล่านั้นไปสู่เป้าหมายเดียวกันบทบาทของ ผู้บริหารหรือผู้นำองค์การจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งผู้บริหารต้องเปลี่ยนมุมมองที่เคยมองมนุษย์เป็นเพียงกำลังแรงงานมาเป็นการมองมนุษย์อย่างมีคุณค่าที่สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์อย่างมหาศาลขององค์การ ถ้าผู้ปฏิบัติงานไม่มีความพึงพอใจในการทำงานประสิทธิภาพของงานก็จะอยู่ในระดับต่ำ (ธงชัยสมบุญ, 2549 : 266-267)

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2ต้องประสบกับปัญหาการย้ายการลาออก และการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดเป็นจำนวนมากของข้าราชการครู ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันต้องรับภาระงานของครูมากเกินไปถึงทำให้การปฏิบัติการสอนและงานบริหารไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรภาระงานของบุคลากรมีงานประจำที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้การบริหาร ไม่ทั่วถึงต่อความต้องการนอกจากนี้ครูผู้สอนไม่ตรงกับสาขาที่สอนและไม่มีครูสอนสาขาวิชาที่ขาดแทน จากการรายงานประเมินคุณภาพภายในรอบสาม ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนคะแนนที่ได้ 5.67 คะแนนจากค่าน้ำหนัก 20.00 คะแนน และผลการวิเคราะห์สถานศึกษาจากผลการประเมินระดับประถมศึกษา (SWOT)พบจุดที่ควรพัฒนาในด้านผลการจัดการศึกษา ดังนี้ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (การประเมินคุณภาพภายในรอบสาม.พ.ศ. 2554-2558: 45-56)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อันจะส่งผลให้การพัฒนางานของครูและบุคลากรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบ้านกล้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ
2. ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
3. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและแหล่งข้อมูล

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 45 คน ของโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้นจำนวน 47 คน

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในระดับอนุบาล จำนวน 1 คน ครูผู้สอนระดับประถม 1 คน ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คน ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 คน ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงาน 4 ฝ่าย จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive/Selection) รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คนดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมแนะแนวโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งมีเนื้อหาและรูปแบบ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในประเด็น ดังนี้

1. ด้านความสำเร็จของงาน
2. ด้านการยอมรับนับถือ
3. ด้านลักษณะของงาน
4. ด้านความรับผิดชอบ
5. ด้านความก้าวหน้า

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interviews) เป็นประเด็นสัมภาษณ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามมากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับอนุบาล ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงาน 4 ฝ่าย

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนทั้งหมด 47 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 เป็นเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 เมื่อจำแนกตามอายุของผู้ตอบ ผู้ที่มีอายุช่วง 20 – 30 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 ผู้ที่มีอายุช่วง 31 – 51 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 ผู้ที่มีอายุช่วง 51 ปีขึ้นไป คนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 และเมื่อจำแนกตามสถานของผู้ตอบเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 4.30 และเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 95.70

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ระดับปฏิบัติการการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.99$) รองลงมา ด้านความก้าวหน้าอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.96$) ด้านลักษณะของงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.95$) ด้านการยอมรับนับถือในระดับมาก ($\mu=3.87$) และด้านความสำเร็จของงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.70$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดในแต่ละด้านดังนี้

ด้านความสำเร็จของงาน คือ ผู้บริหารควรติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง

ด้านการยอมรับนับถือ คือ ครูสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานที่ประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน

ด้านลักษณะของงาน คือ งานที่ได้รับมอบหมายเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ด้านความรับผิดชอบ คือ ควรปฏิบัติงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดด้านความก้าวหน้า คือ ควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมสัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ ในการปฏิบัติงาน

สรุปและอภิปรายผล

การส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2 ภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการส่งเสริมแรงจูงใจในงานที่ปฏิบัติ มีความเต็มใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความพึงพอใจในความสำเร็จของงาน ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน และงานที่ปฏิบัติเป็นงานที่น่าสนใจตรงกับความรูความสามารถ รวมทั้งการได้รับมอบหมายงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และเข้าใจถึงความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของตน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อหิตยา เสนณรงค์ (2555 : 95) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรระดับปฏิบัติการและระดับหัวหน้างานที่ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมหาวิทยาลัย M พบว่า ระดับความคิดเห็นแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรระดับ

ปฏิบัติการและระดับหัวหน้างานที่ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมหาวิทยาลัย M มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรา เพิ่มพูน (2550 : 82) เรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดลาดสนุ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดลาดสนุ่น จังหวัดปทุมธานีมีระดับแรงจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจครูอย่างเหมาะสม โดยอาจนำข้อเสนอแนะข้างต้นไปประยุกต์ใช้ ซึ่งอาจช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานและบริหารคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา โพธิบุตร (2550 : 80) เรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู : กรณีศึกษาโรงเรียนอรรถมิตรพบว่า ครูโรงเรียนอรรถมิตรมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ ศิริบุญ (2554 : 94) เรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน พบว่าระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของเย็นตะวัน แสงวิเศษ (2554:82) เรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าผลการศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแรงจูงใจในระดับมากข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัย เรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2

ควรวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2

ควรวิจัย เรื่องการส่งเสริมสถานภาพของครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2

ควรวิจัย เรื่องปัจจัยการเสริมสร้างขวัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2

ควรวิจัย เรื่องปัญหาและความต้องการของครูโรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ดร.ประจักษ์ ขวัญมัน ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านกล้วย อ.สังขละบุรี จ.ตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาโพธิบุตร.(2550).เรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู : กรณีศึกษาโรงเรียนอรรณมิตรปริญา ศศ.ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี.โปรดักส์.
- กรกช ใจซื่อตรง.(2550).แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท SCT.วิทยานิพนธ์ บธ.ม (การบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จารุวรรณ ใจเพียร. (2551). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2.วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา) สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จิรวรรณ ศิริบุญ.(2554).แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน.ปริญญาธ.บ.ม. (การจัดการภาครัฐและเอกชน) แม่ฮ่องสอน: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธাত্রี วีระวงษ์. (2551). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานซ่อมบำรุงอากาศยาน กองบำรุงอากาศยาน ฝ่ายช่างการบินไทย บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) –ภายในลานจอดรถท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ.วิทยานิพนธ์ บธ.ม (การบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

The Participation in the Academic Administration of the Students' Parents of Nongjikeenneun School
under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1

พรรษา เจริญสิน¹
Hansa Jalearnsin

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น อนุบาล 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 150คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ในระดับมากด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในระดับมากด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ด้านการการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการอยู่ในระดับมาก และ ด้าน การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ข้อเสนอแนะผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอทั้งต้องมีการเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนผู้ปกครองควรมีการเข้าร่วมวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยให้คณะครู องค์กรและผู้ปกครองร่วมกันส่งเสริมความสามารถทางวิชาการแก่ผู้เรียนผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องด้านวิชาการวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน และผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาระบบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมงานวิชาการของผู้ปกครอง,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1

Abstract

¹ ครูโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย. E-mail : Hansa.fh98@gmail.com. 08-7314-4395.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

The purposes of the research seemed to investigate the participation in the academic administration of the students' parents of Nongjikeenneun School under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. The research participants were 150 qualified people, school administrators, teachers, and the committees of Office of the Basic Education Commission, and Kindergarten 1 to Mathayom 3 students' parents. The instruments used in the research were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the participation in the academic administration of the students' parents of Nongjikeenneun School under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that the highest mean score at the highest level seemed to be the side of the development of the internal quality assurance system and educational standards. Moreover, the inferior mean scores at the high level seemed to be the side of the curriculum development, the development of the learning process, the development of the teaching and learning materials and educational technology, and the community promotion and the development of the learning resources respectively.

In terms of recommendations of the participation in the academic administration of the students' parents of Nongjikeenneun School under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1, it was found that the parents should coordinate the school to raise funds for the teaching and learning management. In addition, the parents' network should be created. Moreover, the school should prepare the special activities to stimulate the students to concentrate on studies. The school and the students' parents should also co-operate for recruiting budgets to develop the school. In addition, the school should hold the classroom meeting to give the students' parents the opportunities to express ideas about the students' learning behaviors.

Keywords : The Participation in the Academic Administration of the Students' Parents, School under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยกระบวนการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ (ธนสารบัลลังก์ปัทมา, 2551:30)

จะเห็นได้ว่าความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนในการจัดการศึกษานับว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศและเป็นการจัดการศึกษาที่มีจำนวนผู้เข้ารับการศึกษามากที่สุด เพราะเป็นทั้งการศึกษาภาคบังคับและเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำรงชีวิตหรือเพื่อการศึกษาต่อของมวลชน ทั้งยังเป็นการศึกษาเพียงระดับเดียวที่รัฐกำหนดนโยบายให้การจัดการแบบให้เปล่า ทำให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน และมีโอกาสได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณค่า รวมทั้งมีความรู้พื้นฐานที่จะสามารถเรียนต่อในระดับอื่นที่สูงขึ้นได้

จากรายงานผลสารสนเทศโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน ในปี การศึกษา 2557 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 182 คน ประจำปีการศึกษา 2558 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 165 คน (โรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน, 2557 : 3) จะเห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนลดลงจากปี การศึกษาที่แล้ว ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน ลดลงนั้น มีผลอันเนื่องมาจากผู้ปกครองเชื่อว่าระบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนไม่ดี ไม่มีคุณภาพและจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 (ปี พ.ศ. 2554-2558) โรงเรียนยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งสามารถประมวลผลได้ ดังนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) 2557 : 1-15) ดังนี้ 1) ด้านผลการจัดการศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงาน 2) ครูบางส่วนขาดการจัดกิจกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมไม่หลากหลาย ไม่ตอบสนองความรู้ และศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) สถานศึกษายังขาดการนำผลการประเมินครูเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู การประเมินการจัดการเรียนรู้ การประเมินแบบวัด แบบทดสอบของครูทุกคนมาวางแผนพัฒนาครูแต่ละคนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนยังขาดการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่สอน รวมถึงการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมไม่เป็นระบบต่อเนื่อง และ 5) บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ยังขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการกับโรงเรียน โดยระดับการศึกษา เพศ อายุ รายได้ ของผู้ปกครองก็ส่งผลต่อแนวคิดในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือความเชื่อมั่นในระบบการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ความมีประสิทธิภาพด้านงานวิชาการ ล้วนแล้วแต่มีผลต่อความเชื่อมั่นและความ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิสัยใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อทั้งสิ้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมอย่างชัดเจน หากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ เกิดกระบวนการคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเองแล้ว ย่อมส่งผลให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ ใน ทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน และตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการศึกษานั้นคือโรงเรียนที่เป็นแหล่งรวบรวมและถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้แก่บุคคลในสังคม และระบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนก็มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนั้นเช่นกัน

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะเป็นบุคลากรในโรงเรียนจึงมีความสนใจศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลประโยชน์รวมทั้งสอดคล้องกับผู้เรียนเป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครอง เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการวิจัย และได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
3. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
4. การบริหารจัดการตามวงจรเดมมิ่งหรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองนั้น ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนแหล่งทรัพยากรเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะด้านการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียนอาทิการส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาดูงาน และกิจกรรมอื่นๆที่โรงเรียนจัดขึ้นร่วมกับผู้ปกครองในขณะเดียวกันพบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การพัฒนาส่งเสริมให้แม่เลี้ยงเดี่ยว และ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน มาตราฐานการศึกษานั้นผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมค่อนข้างน้อยดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ถึงการมีส่วนร่วมด้านต่างๆ ของผู้ปกครอง ซึ่งมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจากผลการศึกษาที่อ้างอิง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนครู) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 125 คนโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คนผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) รวมทั้งสิ้น จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interviews)วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านหนองจิกตื้นเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.10$) รองลงมา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.97$) ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ($\mu=3.96$) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.91$) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.87$) และด้าน การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.80$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีการเข้าร่วมประชุมกับ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอทั้งต้องมีการเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ คือ ผู้ปกครองควรมีการเข้าร่วมวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการด้านการส่งเสริมชุมชนให้ มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยให้คณะครู องค์กรและผู้ปกครองร่วมกันส่งเสริมความสามารถทาง วิชาการแก่ผู้เรียน ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องด้านวิชาการวางแผน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาระบบ กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา

สรุปและอภิปรายผล

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านหนองจิกตื้นเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การบริหารสถานศึกษาเกิดจากการกำหนดวิสัย พันธกิจ เป้าประสงค์ที่มีความชัดเจนไว้ในโครงการ กิจกรรมของ สถานศึกษารวมทั้งงานวิชาการที่เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา โดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เมื่อลงมือปฏิบัติผู้เกี่ยวข้องเกิดความภาคภูมิใจและตั้งใจ ดำเนินงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีการเข้าร่วมประชุมกับ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอทั้งต้องมีการเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ คือ ผู้ปกครองควรมีการเข้าร่วมวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการด้านการส่งเสริมชุมชนให้ มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยให้คณะครู องค์กรและผู้ปกครองร่วมกันส่งเสริมความสามารถทาง วิชาการแก่ผู้เรียน ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องด้านวิชาการวางแผน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาระบบ กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือควรทำการศึกษารูปแบบ วิธีการ ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขอบข่าย งานวิชาการด้านอื่นเพื่อให้โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านวิชาการให้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ประจวบ ขวัญมัน กรรมการที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.สุกัญญา อินอยู่ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการทำวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษา ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบ ของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณท่านบำรุงรัตน์ เจนนาวิน ศึกษาพิเศษเขตเชี่ยวชาญ นางศศิเพ็ญ ทองทับ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษและท่านนิกร จันทรอินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองจิกตื้นเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าสารนิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ธนาสาร บัลลักรัตน์. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาโครงการขยายโอกาสสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
โรงเรียนบ้านหนองจิกตื้นเนิน (2557). รายงานผลการปฏิบัติงานโรงเรียนบ้านหนองจิกตื้นเนินปีการศึกษา 2557 .โรงเรียนบ้านหนองจิกตื้นเนิน สำนักงาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

สำนักงานรับรองมาตรฐานประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (2557). รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 (ปี พ.ศ. 2554-2558) ของ
โรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน. โรงเรียนบ้านหนองจิกดินเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก Factors Affecting for Decision Making in Vocational Further Study ; A case Study of Tak Province.

นายเฉลิมวุฒิ โชคชัยวัฒนากุล¹ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพของนักศึกษาในจังหวัดตาก และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายในสายอาชีพของนักศึกษาในจังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีการศึกษา 2558 ของสถานศึกษาในจังหวัดตาก 5 แห่ง จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ ความแปรปรวนด้วยสถิติ t-test และ F-test (One- way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาส่วนมากมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านสภาพลักษณะและความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง และด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพของนักศึกษาในจังหวัดตาก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา สถาบันที่ศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รายได้ของผู้ปกครอง ลักษณะการพักอาศัย และงบประมาณการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล, การเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก โทรศัพท์ : 0891941785

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

Abstract

The objectives of the study are to investigate the factors which effected to students' decision on their vocational further study and to analyze the factors which influenced students' decision for choosing their further study. The sample of this study was the 367 of Vocational Certificate students in academic year 2015 of 5 colleges in Tak. The research instrument was 5 ranges of Likert Scale questionnaires and the statistic which was applied was percentage and analyzed the variance by T-test and F-test (One-way ANOVA).

The results of the study were revealed as follows:

1. Most students' perception towards the factors affecting on Further Study in Vocational decision was overall in good level. The factors which were the educating expenses, the colleges' curriculum, the brand image and the readiness of colleges, the colleges' public relations, the parental support, and the learners' behavior as ordered were mean in good levels.
2. The result of hypothesis tested found that the factors affecting on Further Study in Vocational decision were sex, age, level of studying, colleges, average scores of secondary level, parents' income, living styles, and educational budget were in statistic differentiation at level .05

Keywords : Factors Affecting, Vocational Further Study

บทนำ

“การศึกษา” มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคนเพื่อให้คนมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ โดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและสมรรถนะสูงนั้น การอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่มีความสำคัญในการจัดเตรียมคนที่มีฝีมือด้านทักษะและกำลังแรงงาน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 1) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและรับรองความต้องการแรงงานฝีมือในภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

ในปัจจุบันการอาชีวศึกษาได้มีการขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งด้านจำนวนสถานศึกษาและประเภทวิชาดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีวะระดับอำเภอ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้คนในชนบทได้มีโอกาสเข้าศึกษาด้านอาชีพมากขึ้น (ศิริลักษณ์ เรืองสาลี, 2553 : 2) โดยทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านอาชีวศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรออกมาสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม แต่ในภาพรวมก็ยังมีกำลังการผลิตคนได้ไม่เพียงพอกับความต้องการด้านแรงงาน

จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลในหลายด้านตั้งแต่อดีต และเป็นหนึ่งในจังหวัดที่เป็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน โดยได้มีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากขึ้น ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558 โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี (สำนักงานจังหวัดตาก, 2558) ทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรม เข้ามาตั้งดำเนินการผลิตมีแรงงานเข้ามาทำงานทั้งคนไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการกระตุ้นความสนใจในการประกอบอาชีพในโรงงานกันมากขึ้นของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดใกล้เคียง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ส่งผลให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านกำลังคน แรงงาน และการจัดการศึกษาในด้านอาชีวศึกษาในจังหวัดตากมีความสำคัญมาก ซึ่งปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดตากมีทั้งสถาบันด้านอาชีวศึกษาของรัฐบาลและเอกชนร่วมกันจัดการศึกษา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตาก วิทยาลัยเทคนิคตาก วิทยาลัยการอาชีวะบ้านตาก วิทยาลัยการอาชีวะแม่สอด และโรงเรียนไฮเทคเทคโนโลยีตาก รวมจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2558 ทั้งสิ้น 4,084 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา, 2558) และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี ดังตารางสถิติจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของสถานศึกษาในจังหวัดตาก ย้อนหลัง 3 ปี (ดูรายละเอียดในตารางท้ายบทความ)

ด้วยปัจจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก” เพื่อนำมาประมวลภาพรวมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาในสายอาชีพ ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการนำผลการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขระบบการแนะแนวศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ให้สอดคล้องกับความต้องการและการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะแผนการรับนักศึกษาของสถานศึกษาตามนโยบายปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและความต้องการด้านแรงงานตามการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่จัดตั้งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพของนักศึกษาในจังหวัดตาก
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพของนักศึกษาในจังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวความคิด ทฤษฎี จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาทางวิชาชีพ ให้นักเรียน นักศึกษาออกไปประกอบอาชีพ เป็นการเตรียมผู้เรียนเข้าสู่การเลือกอาชีพในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะ หรือเป็นการฝึกฝีมือให้มีระดับสูงขึ้น รวมทั้งการศึกษาด้านการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ธุรกิจ และนครกรรม โดยเป็นการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสถาบันอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

จากแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนาอาชีพตามความต้องการของบุคคลและสังคม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะให้เกิดความรู้ความชำนาญ และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ทั้งในองค์กรและอาชีพอิสระ เพื่อให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ ช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ สามารถสรุปได้ว่าแรงจูงใจ คือ แรงกระตุ้นหรือแรงผลักดัน ที่เป็นพลังที่ซ่อนอยู่ภายใน ที่เร้าให้อิทธิพลได้แสดงความสามารถ ความพยายาม ให้เกิดการกระทำหรือทุ่มเทในงานที่ทำ เพื่อให้บรรลุความปรารถนาเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

แนวคิดแรงจูงใจมีอิทธิพลมากกับการศึกษาของคน เพราะเป็นแรงจูงใจทางด้านสังคม ซึ่งสังคมได้กำหนดและให้คุณค่ากับการศึกษา เพื่อให้คนมีเกียรติยศ ความสำเร็จ หรือหน้าที่การงานที่ดี และในการศึกษายังต้องมีความมุ่งมั่น เพียรพยายามในการศึกษาทั้งการเรียนรู้อย่างจริงจังและการปฏิบัติ จึงต้องอาศัยแรงจูงใจ ประเภทแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อให้ประสบความสำเร็จให้ได้ นอกจากนี้เรายังสามารถใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นพยายามในด้านการศึกษาทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอกได้อีกด้วย

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพ สามารถสรุปได้ว่า การเลือกอาชีพ หมายถึงการที่บุคคลแสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพโดยบุคคลนั้น ๆ ได้พิจารณาทางเลือกแล้วมีความเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด โดยคำนึงถึงองค์ประกอบส่วนบุคคล เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และองค์ประกอบภายนอก เช่น สังคม รายได้ การศึกษาของผู้ปกครอง ความคาดหวังที่ผู้ปกครองมีต่อเด็ก ค่านิยมของครอบครัว ในด้านของความต้องการของตลาดแรงงานในอาชีพนั้น ๆ

ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีช่วงวัยตั้งแต่ 15-25 ปี ถือว่าเป็นระยะสำคัญของการเลือกและพัฒนาด้านอาชีพ เป็นช่วงวัยที่แสดงความรู้สึกนึกคิดด้านการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตคือการศึกษาต่อ โดยจะเริ่มรู้ถึงค่านิยมและสังเกตว่าอะไรเป็นสิ่งที่เขาต้องการ รู้จักพิจารณาเลือกอาชีพที่สนใจจากข้อเท็จจริงจากอาชีพต่าง ๆ เพื่อที่จะศึกษาและนำไปประกอบอาชีพในอนาคตที่เขาต้องการ

4. แนวคิดการสร้างมาตราประมาณค่า Likert (Likert-type or Summated Rating Scales) จะใช้วิธีการกำหนดค่าในการประมาณให้กับทุก ๆ ข้อที่เท่า ๆ กัน คือ 5 (มาตรา) โดยกำหนดค่าการประเมินจะมีตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง – ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยการแปลความหมายจากคะแนนที่ได้จากมาตรวัดแบบ Likert ส่วนมากใช้การคิดคะแนนเฉลี่ย (mean) ของกลุ่มที่ศึกษา โดยพิจารณาว่าคะแนนเฉลี่ยตกอยู่ในส่วนใดของสเกล โดยดูจากคะแนนค่ากลางเป็นหลัก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ

สุจินดา คำพูน (2547) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ: กรณีศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างนครพนม พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างนครพนมมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีแรงจูงใจในด้านการประกอบอาชีพสูงที่สุด รองลงมาคือด้านเหตุผลส่วนตัว นักศึกษาต้องการมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น ด้านลักษณะของสถาบันวิทยาลัยสารพัดช่างนครพนม มีที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางมาเรียน และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง นักศึกษาตัดสินใจเองในการศึกษาต่อ

ปริญญ์ สายธนู (2551) ได้ศึกษาเรื่อง มูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า นักเรียนมีมูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านภาพลักษณ์สถาบัน ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านหลักสูตร ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าจะมีมูลเหตุจูงใจโดยรวมสูงกว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมจะมีมูลเหตุจูงใจสูงกว่าอาชีพอื่น รายได้ของผู้ปกครองต่ำกว่าจะมีมูลเหตุจูงใจสูงกว่า

ศิริลักษณ์ เรืองสารี (2553) ได้ศึกษาเรื่อง มูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษาโรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยี พบว่า นักเรียนมีมูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านภาพลักษณ์สถาบัน ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านหลักสูตร ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา

สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพ พบว่ามีปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง ด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียนและด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง และด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

และยังพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อสายวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษามัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา มีทั้งหมด 4 ปัจจัยด้วยกันคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักในการศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันด้านอาชีวศึกษาของรัฐบาลและเอกชนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของจังหวัดตาก จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตาก วิทยาลัยเทคนิคตาก วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก วิทยาลัยการอาชีพแม่สอด และโรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก รวมจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2558 ทั้งสิ้น 4,084 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา, 2558) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967: 886-887 อ้างถึงใน รัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์, 2550 : 44) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน แล้วจึงทำการเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรจริงในแต่ละสถาบัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านภาพลักษณ์และความพร้อมของสถานศึกษา ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน และด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง มีลักษณะแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert-type or Summated Rating Scales)

3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามและกำหนดของขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และนำมาแก้ไขปรับปรุง และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 ราย ซึ่งในการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยใช้สถิติ Cronbach alpha (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2538: 93-96) เพื่อทำการทดสอบค่าของสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความถี่ (Frequency Distribution) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยสถิติ t-test กรณีที่ตัวแปร มี 2 กลุ่ม และ F-test (One-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก” สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.4 และเพศชาย ร้อยละ 49.6 มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 50.7 กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปี 3 ร้อยละ 50.7 กำลังศึกษาอยู่ในสาขาด้านบริหารธุรกิจและพาณิชยกรรม ร้อยละ 45.2 ศึกษาอยู่ในสถาบันคือวิทยาลัยเทคนิคตาก และวิทยาลัยการอาชีพแม่สอด จำนวนเท่ากันคือร้อยละ 37.9 โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดตาก ร้อยละ 93.5 มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผ่านมาระหว่าง 2.50 - 2.99 ร้อยละ 45.5 ส่วนมากมีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง/แรงงาน ร้อยละ 34.1 มีรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง ระหว่าง 10,000 - 19,999 บาท ร้อยละ 43.3 ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า ร้อยละ 43.1 มีลักษณะการพักอาศัยโดยอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง ร้อยละ 79.8 ได้รับงบประมาณสนับสนุนการศึกษาจากผู้ปกครอง ร้อยละ 70.8 และมีเป้าหมายหลักในการศึกษาต่อสายอาชีพคือ นำความรู้ไปสมัครเข้าทำงาน ร้อยละ 46.9

2. ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ($\bar{X}$ = 4.04, SD = 0.44) โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ($\bar{X}$ = 4.12, SD = 0.62) ปัจจัยด้านหลักสูตรการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ($\bar{X}$ = 4.11, SD = 0.51) ปัจจัยด้านภาพลักษณ์และความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ($\bar{X}$ = 4.01, SD = 0.53) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ($\bar{X}$ = 4.00, SD = 0.56) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ($\bar{X}$ = 3.99, SD = 0.60) และปัจจัยด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ($\bar{X}$ = 3.98, SD = 0.66) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพของนักศึกษาในจังหวัดตาก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา สถาบันที่ศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รายได้ของผู้ปกครอง ลักษณะการพักอาศัย และงบประมาณการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปและอภิปรายผล

1. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผ่านมาระหว่าง 2.50 - 2.99 ส่วนมากผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง/แรงงาน มีรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง ระหว่าง 10,000 - 19,999 บาท มีลักษณะการพักอาศัยโดยอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง และได้รับงบประมาณสนับสนุนการศึกษาจากผู้ปกครอง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษานักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ซึ่งพบว่าส่วนมากของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 - 2.99 ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 19,999 บาท นักเรียนส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดามารดา และบิดามารดาเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา และสอดคล้องกับ อารมณ พชรชื่น (2546) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 18-19 ปี มีผลการเรียนเฉลี่ยส่วนมากอยู่ในระดับพอใช้ได้หรือปานกลาง และบิดามารดาส่วนมากประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง เช่นกัน

คุณลักษณะที่พบจากผลการศึกษาในด้าน ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า จำนวนมากที่สุดนั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพงษ์ จิตจรัสอำพัน (2540) และลลารัตน์ วัฒนสารศิริ (2545) ซึ่งพบว่า ส่วนมากผู้ปกครองมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา เช่นเดียวกัน

ด้านกำลังศึกษาอยู่ในสาขาด้านบริหารธุรกิจและพาณิชยการ และด้านเป้าหมายหลักในการศึกษาต่อสายอาชีพคือนำความรู้ไปสมัครเข้าทำงาน มากที่สุดนั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ละเอียด ศรีหาเหง้า (2549) ที่พบว่า สาขาที่นักเรียนส่วนมากเลือกเรียน คือ สาขาการบัญชีและการตลาด และมีเป้าหมายเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ

ส่วนคุณลักษณะที่พบจากผลการศึกษาอื่น ๆ คือ ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปี 3 อาจเป็นเพราะโอกาสในการเก็บข้อมูลครั้งนี้พบมากที่สุด ส่วนจำนวนนักศึกษาที่พบมากที่สุดในสถาบันคือวิทยาลัยเทคนิคตากและวิทยาลัยการอาชีพแม่สอด เท่ากันนั้น เป็นเพราะการศึกษารั้งนี้ได้กำหนดจำนวนการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนไว้ ซึ่งทั้ง 2 สถาบันมีอัตรานักศึกษาจำนวนมากใกล้เคียงกัน ส่วนด้านภูมิลาเนาที่พบอยู่ในจังหวัดตากมากที่สุด อาจเป็นเพราะสถาบันที่ศึกษาเป็นสถาบันในเขตจังหวัดตาก ทำให้การเดินทางมาเรียนเหมาะสมและสะดวกต่อคนในพื้นที่จังหวัดตากมากที่สุด

2. ด้านความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมากทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ปัจจัยด้านหลักสูตรการศึกษา ปัจจัยด้านภาพลักษณ์และความพร้อมของสถานศึกษา ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ที่พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ที่ศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา (หลักสูตรการศึกษา) ด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา (ภาพลักษณ์และความพร้อมของสถานศึกษา) ด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง และด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน

ส่วนปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา จากการศึกษารั้งนี้พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดนั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดลฤดี สุวรรณศิริ (2539) ที่พบว่า ค่าใช้จ่ายในการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด และ ศิริลักษณ์ เรืองสารี (2553) พบว่าด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญเช่นกัน

ผลการศึกษาในปัจจัยแต่ละด้านพบรายละเอียดที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ เมื่อจบการศึกษาสามารถนำไปสมัครงานและศึกษาต่อได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อที่มีคะแนนสูงสุดนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษารั้งนี้ด้านเป้าหมายในการศึกษาสายอาชีพ (ปัจจัยข้อที่ 13) ซึ่งนักศึกษาก่อนหน้านี้มีความต้องการนำความรู้ไปสมัครเข้าทำงานมากที่สุด และสอดคล้องกับ ละเอียด ศรีหาเหง้า (2549) ที่พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าเมื่อจบการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ส่วนใหญ่ไปประกอบอาชีพหรือเป็นผู้ประกอบการได้ และ อักษรศิลป์ แก้วมหวางค์ (2541) พบว่า เหตุผลในการเลือกเรียนสายอาชีพเพราะนักศึกษาเห็นว่าเมื่อสำเร็จในวิชาชีพแล้วจะเป็นกำลังแรงงานที่ประเทศต้องการ

จะเห็นได้ว่าด้านหลักสูตรการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษามีความคิดเห็นต่อด้านนี้อย่างมาก เนื่องจากการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษานั้น มีวัตถุประสงค์หลักคือ ผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) สถาบันต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับหลักสูตรที่เปิดเพื่อรองรับนักศึกษาตามความสนใจที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้แล้ว ในปัจจุบันความต้องการของตลาดแรงงานด้านวิชาชีพในจังหวัดตากมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีโครงการส่งเสริมการลงทุนโดยจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (สำนักงานจังหวัดตาก, 2558) ทำให้ความสนใจของนักศึกษาและการเปิดหลักสูตรรองรับที่หลากหลายของสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดตากมีมากขึ้นตามไปด้วย

2.2 ด้านภาพลักษณ์และความพร้อมของสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ความพร้อมและความทันสมัยของวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ทำให้นักศึกษาต้องการมาเรียน ที่ตั้งของสถานศึกษามีการเดินทางสะดวกทำให้ต้องการมาเรียนและคณาจารย์ในสถาบันมีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ที่พบว่าทั้ง 3 ด้าน นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากเช่นเดียวกัน คือด้านที่ตั้งของสถานศึกษามีการคมนาคมสะดวก สถานศึกษามีความพร้อมในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และชื่อเสียงของครูอาจารย์ของสถาบัน และดลฤดี สุวรรณศิริ (2539) พบว่า ความพร้อมของอุปกรณ์การศึกษา และชื่อเสียงของอาจารย์ผู้สอนเป็นด้านที่มีความสำคัญต่อการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษา เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ สุจินดา คำพูน (2547) ยังพบว่าการศึกษาที่มีที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางมาเรียน และภาพพจน์ของสถานศึกษาเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนด้วย

เมื่อแนวโน้มของความต้องการในการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพมีมากขึ้น (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา, 2558) จึงทำให้สถาบันต่าง ๆ ด้านอาชีวศึกษาทั่วประเทศและในจังหวัดตากต้องมีการปรับตัว เตรียมความพร้อม และสร้างปัจจัยดึงดูดความสนใจต่อการเลือกเข้า

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ศึกษาต่อในสถาบันตนเองมากขึ้น ทั้งการปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน บุคลากรทางการศึกษา และอาคารหรือภูมิทัศน์ เป็นต้น เพื่อเป็นแรงจูงใจสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในสถาบันนั้น ๆ ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบันการศึกษานั้นจัดเป็นการเสริมแรงจูงใจภายนอก (ศิริลักษณ์ เรืองสารี, 2553: 28-29) ซึ่งใช้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม หรือบุคคลอื่น เข้ามาช่วยเสริมแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามีการตัดสินใจเข้าศึกษาหรือมีความเห็นที่ติดต่อการศึกษาคือ นอกจากนั้นการที่จังหวัดตากมีสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาระบายอยู่ในพื้นที่สำคัญต่าง ๆ จึงมีส่วนสนับสนุนให้การเดินทางมาศึกษาของนักศึกษาที่อยู่ในแต่ละพื้นที่สะดวกมากขึ้น จึงมีส่วนช่วยให้เกิดความคิดเห็นในระดับมากได้

2.3 ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ในระหว่างการเรียนวิชาชีพนักศึกษาสามารถมีรายได้ระหว่างเรียน สถานศึกษามีกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา และมีทุนการศึกษาจากโครงการหรือมูลนิธิต่าง ๆ ให้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปริญญา สุขธนะ (2551) ได้พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ที่พบว่า ทั้ง 3 ด้าน นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาเดิม/ครูแนะแนว แนะนำให้เข้าเรียนต่อสายอาชีพ การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาทำให้ต้องการเรียนสายอาชีพและ ได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้เรียนต่อสายอาชีพ สอดคล้องกับ ดลฤดี สุวรรณศิริ (2539) และ อนวัณณ์ ชูทรัพย์ (Anawut Choosup, 2003) (อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ เรืองสารี, 2553: 41) ที่พบว่านักศึกษาเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ของสถาบันมีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา และจากการศึกษาของ สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) และ ละเอียด ศรีหาเหง้า (2549) ที่พบว่า ในปัจจัยย่อยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา คือ ครูแนะแนว และเพื่อน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสายอาชีพเช่นกัน

2.5 ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนของผู้เรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ นักศึกษาไม่ชอบเรียนวิชาสามัญจึงมาเรียนสายอาชีพ นักศึกษาที่ชอบปฏิบัติและฝึกทักษะมากกว่าการเรียนทฤษฎีจึงมาเรียนสายอาชีพ และนักศึกษารู้สึกว่าตนเองมีผลการเรียนระดับปานกลางลงมาจึงมาเรียนสายอาชีพ สอดคล้องกับ สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ที่พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยย่อยทั้ง 3 ด้าน นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.6 ด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักศึกษาเรียนต่อในสายอาชีพ ผู้ปกครองมีความสามารถจ่ายค่าเล่าเรียนในการเรียนวิชาชีพได้จนจบ และนักศึกษาได้สืบทอดอาชีพต่อจากผู้ปกครองจากการเรียนวิชาชีพ สอดคล้องกับ สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) สมพงษ์ จิตจรัสอำพัน (2540) และ ดลฤดี สุวรรณศิริ (2539) ที่พบว่า นักศึกษาเห็นว่าการสนับสนุนของผู้ปกครองทั้งการแนะนำให้ศึกษาต่อสายอาชีพ และการสนับสนุนค่าเล่าเรียน ถือเป็นเหตุผลที่สำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ด้านปัจจัยแหล่งที่มาของงบประมาณในการศึกษา (ปัจจัยข้อที่ 12) ที่พบว่า มีผู้ปกครองเป็นผู้สนับสนุนมากที่สุด

3. อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพ กรณีศึกษาจังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพของนักศึกษาในจังหวัดตาก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา สถาบันที่ศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รายได้ของผู้ปกครอง ลักษณะการพักอาศัย และงบประมาณการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

3.1 นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีความคิดเห็นในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพมากกว่าเพศชายเล็กน้อย สอดคล้องกับ วชิรวิทย์ ยางไข (2554) ที่พบว่าเพศหญิงจะมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์อาชีวศึกษามากกว่าเพศชาย อาจเนื่องมาจากเพศหญิงมีลักษณะเป็นคนช่างวิเคราะห์ พิจารณารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีวศึกษามากกว่าเพศชาย อีกทั้งผลการศึกษาที่พบมีผู้ศึกษาในสายบริหารธุรกิจและพาณิชยกรรมจำนวนมากที่สุด และเพศหญิงส่วนใหญ่ให้ความสนใจหลักสูตรอาชีวศึกษาด้านบริหารธุรกิจและพาณิชยกรรมมากกว่าผู้ชาย ทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพโดยรวมดีกว่าเพศชาย สอดคล้องกับแนวคิดของ William D.Brooks (1971) อ้างถึงใน วชิรวิทย์ ยางไข, (2554) กล่าวว่าลักษณะทางจิตวิทยาระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ก่อให้เกิดความแตกต่างกัน ในเรื่องความคิดเห็น ค่านิยม ทักษะคิด ทั้งนี้เพราะสังคมและวัฒนธรรมได้กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนไว้แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาติ วิวัฒน์ขานนท์ (2542) ที่พบว่าเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพเช่นเดียวกัน

3.2 นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่าจะมีแนวโน้มความคิดเห็นต่อการศึกษายาอาชีพมากกว่านักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่ามีวุฒิภาวะมากกว่า จึงสามารถคิดและตัดสินใจโดยประเมินความต้องการที่แท้จริงในการศึกษาและประกอบอาชีพได้มากกว่าผู้ที่อายุน้อยกว่า ซึ่งผลการศึกษาที่พบคือ กลุ่มอายุ 18 ปีขึ้นไปจะมีความคิดเห็นที่สูงมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ กินซ์เบิร์ก (Ginzberg, 1974) (อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ เรืองสารี, 2553) ที่กล่าวว่าช่วงอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป จัดเป็นระยะการเลือกที่สมจริง (Realistic Period) ระยะนี้เป็นระยะแสวงหาข้อเท็จจริงจากอาชีพต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพ โดยคำนึงถึงข้อจำกัดและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ส่วนช่วงอายุที่ต่ำกว่า 17 ปี นั้น เป็นระยะทดลองทำงาน (Tentative Period) โดยอาจจะยังไม่สามารถเลือกจากความต้องการและความสามารถของตนเองที่แท้จริง จึงอาจทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการเลือกศึกษาได้อย่างครอบคลุมได้

3.3 นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักศึกษาระดับชั้นสูงกว่าจะมีความคิดเห็นต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพมากกว่านักศึกษาระดับชั้นที่ต่ำกว่า อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่อยู่ใน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ชั้นปีที่สูงกว่ำนั้ได้รับการศึกษาด้านอาชีพในระยะเวลาที่มากกว่าและสามารถหาความต้องการของตนเองในการเลือกสายอาชีพได้มากกว่า อีกทั้งเหลือระยะเวลาในการศึกษาจนสำเร็จน้อยกว่า จึงพร้อมที่จะออกไปทำงานและประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่ยังศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่า จึงทำให้มีแนวโน้มของระดับความคิดเห็นมากกว่า สอดคล้องกับ วชิรวิทย์ ยางไชย (2554) ที่พบว่านักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของอาชีพศึกษาแตกต่างกัน

3.4 นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักศึกษาในสถาบันทั้ง 5 แห่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ มี 2 สถาบัน ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตาก และวิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก นอกจ้านั้ยังอยู่ในระดับมาก คือ วิทยาลัยการอาชีพแม่สอด โรงเรียนโยธินวิทยา-เทคโนโลยีตาก และวิทยาลัยเทคนิคตาก ตามลำดับ อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในแต่ละสถาบันมีความพึงพอใจต่อการศึกษาศาษาอาชีพที่ตนเองเลือก แต่อย่างไรก็ตามในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งก็จะมีรายละเอียดของหลักสูตร สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ และจำนวนนักศึกษา ที่แตกต่างกันออกไปจึงทำให้นักศึกษาในแต่ละสถาบันอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ สอดคล้องกับ ลดาวัลย์ วัฒนศิริ (2545) ที่พบว่า คุณลักษณะของสถาบันที่แตกต่างกันส่งผลให้นักศึกษามีผลเหตุจูงใจในการศึกษาต่อแตกต่างกัน และ ปริญญา สายธนู (2551) พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันที่แตกต่างกันจะมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เช่นเดียวกัน

3.5 นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าจะมีความคิดเห็นต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสูงกว่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น มีโอกาสในการตัดสินใจต่อการเรียนมากกว่าโดยสามารถเลือกเรียนต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพได้มากกว่าผู้ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยน้อยกว่า ซึ่งได้ตัดสินใจเลือกมาเรียนต่อสายอาชีพแล้วแสดงให้เห็นว่ามีการตัดสินใจและมีความต้องการในการเลือกประกอบอาชีพด้านนั้น ๆ อย่างแท้จริง จึงทำให้มีความคิดเห็นที่มากกว่า สอดคล้องกับ วชิรวิทย์ ยางไชย (2554) ที่พบว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของอาชีพศึกษาแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสูงกว่าจะมีความคิดเห็นมากกว่า และ ปริญญา สายธนู (2551) ที่ศึกษาผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าจะมีผลเหตุจูงใจโดยรวมสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า เช่นเดียวกัน

3.6 นักศึกษาที่มีรายได้ของผู้ปกครองแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าจะมีความคิดเห็นต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพมากกว่า อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันการศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ นั้น มีค่าใช้จ่ายด้านการเรียนที่สูงขึ้น แม้ว่าสถานศึกษาบางแห่งจะมีทุนการศึกษาแบบต่าง ๆ หรือ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เพื่อสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายก็ตาม แต่นักศึกษาที่มาเรียนก็จะต้องมีกำลังในด้านการสนับสนุนค่าใช้จ่ายและค่าเล่าเรียนบางส่วน ซึ่งหากผู้ปกครองมีระดับรายได้ที่

ค่อนข้างสูงก็จะมีส่วนช่วยสนับสนุนด้านการศึกษาได้มากขึ้นกว่ารายได้น้อย จึงทำให้นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือนสูงกว่ามีความคิดเห็นต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพมากกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริลักษณ์ เรืองสริ (2553) นักเรียนที่มีรายได้ของผู้ปกครองต่างกันมีผลเหตุจูงใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกันใน 2 ด้าน คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และ วชิรวิทย์ ยางไชย (2554) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีรายได้ของผู้ปกครองต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของอาชีพศึกษาต่างกัน

3.7 นักศึกษาที่มีลักษณะการพักอาศัยแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะการพักอาศัยอยู่หอพักของสถาบันจะมีความคิดเห็นต่อการเลือกศึกษาต่อในสายอาชีพมากกว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่อาศัยอยู่หอพักของสถาบันนั้น อาจมีความพึงพอใจต่อสถาบันมากกว่า เพราะเห็นว่าสถาบันมีการจัดอาคารสถานที่รองรับให้นักศึกษา และโดยส่วนใหญ่หอพักของทางสถาบันจะมีราคาค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าหอพักภายนอก และไม่ต้องเสียค่าเดินทาง จึงสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่านักศึกษาที่มีลักษณะการพักอาศัยอยู่กับผู้ปกครองภายนอก ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับ กาญจนา เกียรติมนิรัตน์ (2548) ได้กล่าวถึงแนวคิดการเสริมแรง โดยใช้แรงจูงใจภายนอกมาเป็นสิ่งกระตุ้น โดยใช้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นเครื่องล่อใจให้คนมีทัศนคติ ความคิดเห็น หรือพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ และ ศิริลักษณ์ เรืองสริ (2553) กล่าวว่า การใช้แรงจูงใจภายนอกสามารถใช้ข้อดีของสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม หรือบุคคลอื่น เข้ามาช่วยเสริมแรงจูงใจได้ ดังนั้นในการใช้แรงจูงใจกับการเรียนนั้น อาจจะต้องใช้แรงจูงใจภายนอกเสียก่อนแล้วจึงสร้างแรงจูงใจภายในที่หลัง ดังนั้นการจัดที่พักอาศัยให้แก่นักศึกษาจึงเป็นการใช้แรงจูงใจภายนอกเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจภายในนั่นเอง

3.8 นักศึกษาที่มีแหล่งงบประมาณในการศึกษาแตกต่างกันมีผลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า แนวโน้มของผู้ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งทุนต่าง ๆ และกองทุนกู้ยืมจะมีความคิดเห็นมากกว่างบประมาณจากผู้ปกครอง และหารายได้ด้วยตนเอง อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาต่อหรือการดำรงชีพในปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ทำให้นักศึกษาตระหนักถึงค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ มากขึ้น การมีทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาในลักษณะต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจูงใจและสามารถลดค่าใช้จ่ายได้มาก จึงทำให้นักศึกษากลุ่มที่ได้รับทุนจากสถาบันมีความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอื่น นอกจากนี้การเข้าร่วมโครงการกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ก็มีส่วนสนับสนุนการลดภาระด้านค่าใช้จ่ายของนักศึกษาได้มากกว่านักศึกษาที่ใช้งบประมาณของผู้ปกครอง และหารายได้ด้วยตนเอง โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเงินและรายได้เป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นความคิดเห็นในระดับที่มากกว่าได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของ เพรเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) (อ้างถึงใน ทองหล่อ นาคหอม, 2535) กล่าวถึงปัจจัยค่าจ้างหรือปัจจัยบำรุงรักษาจิตใจว่าเป็นองค์ประกอบเสริม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจ หากได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างพอเพียงความไม่พอใจจะหายไป และ อวิล เกอูลวงค์ (2530: 94) กล่าวว่า แรงจูงใจด้านเงิน เป็นแรงจูงใจที่สลับซับซ้อนและสัมพันธ์กับความต้องการทุกประเภททุกระดับ คุณลักษณะที่เด่นและสำคัญที่สุดของเงินก็คือเป็นตัวแทนในการแลกเปลี่ยนความต้องการใด ๆ ที่ บุคคลต้องการ ดังนั้นการให้ทุนต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการศึกษาและมีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาเช่นกัน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สิริณี ว่องวิไลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงที่ให้คำปรึกษางานวิจัยมาโดยตลอด รวมคณาจารย์ทุกท่านที่คอยแนะนำในการดำเนินการ ขอขอบพระคุณหน่วยงาน อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ของสถาบันการศึกษาในจังหวัดตากทั้ง 5 แห่ง ที่ให้การอนุเคราะห์ในการอนุญาตและช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- รัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์. (2550). **ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนมานุษยและสังคม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วชิรวิทย์ ยางไชย. (2554). **การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาตามทัศนะของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริลักษณ์ เรืองสารี. (2553). **มูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษาโรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยี**. แผนกช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง โรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยี.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา. [ออนไลน์]. (2558). **สถิติจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของสถานศึกษาในจังหวัดตาก ย้อนหลัง 3 ปี**. เข้าถึงได้จาก : <http://techno.vec.go.th/>
- สมพงษ์ จิตจรัสอำพัน. (2540). **การศึกษาปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อสายสามัญศึกษาและสายอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. [ออนไลน์]. (2551). **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551**. เข้าถึงได้จาก : <http://www.vec.go.th/>
- สำนักงานจังหวัดตาก. [ออนไลน์]. (2558). **ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 1/2558**. เข้าถึงได้จาก : http://123.242.165.136/?module=file&pages=list_file&cate_file_id=22
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **การศึกษาแนวทางการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีตามความต้องการของประเทศ : กรณีศึกษาประเภทอุตสาหกรรม**. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค.
- สุจินดา คำพู. (2547). **แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ : กรณีศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างนครพนม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Ginzberg, Eli. (1974). **Counseling for Career Development**. Boston : Hong Ton Mifflin Prentice-Hall.

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

The Relationship between Quality of Working Life and Organizational Commitment of Teachers in Basic Education Schools Muang District Tak Province

อรอุมา ฉวีทอง¹ ดร.ทิติมณ ฉัตรจรรณต²

Aonauma Chaweetong Dr.Titimon Chadjarant

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก (2) ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.938 และมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ (1) ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญในระดับปานกลาง

¹ นักศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 0841789054 E-mail:chainarong_mafia@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน, ความผูกพันต่อองค์กร, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the level of quality of working life of teachers in basic education schools Muang District Tak Province; (2) to study the level of organizational commitment of teachers in basic education schools Muang District Tak Province; and (3) to explore the relationship between the quality of working life and organizational commitment of teachers in basic education schools Muang District Tak Province.

The sample consisted of 214 teachers in basic education schools Muang District Tak Province. The employed research instrument was a rating scale, with reliability coefficient of 0.938 Statistics and item Objective Congruence (IOC) between 0.60-1.00 employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings were as follows: (1) the overall quality of working life of teachers in basic education schools Muang District Tak Province was at the high level; (2) the overall organizational commitment of teachers in basic education schools Muang District Tak Province was at the high level; and (3) The relationship between the quality of working life and organizational commitment of teachers in basic education schools Muang District Tak Province was positive, significant, and at the medium level.

Keywords: Quality of working life, Organizational commitment, Basic Education school

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทุกองค์กร เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้องค์กรดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ในการจัดการศึกษา ครูเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่และช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้มีการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีประสิทธิภาพ มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีความผูกพันต่อองค์กร เพราะครู จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังความคิด อุทิศเวลา เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ มีความชำนาญในแต่ละสาขาที่โรงเรียนต้องการ โรงเรียนจึงต้องหาแนวทางให้ครูมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มีความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) (Muchinsky, 1996)

“คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร เพราะเป็นคนที่ใช้ปัจจัยในการบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุ สิ่งของและวิธีการปฏิบัติงาน ดังนั้น หากองค์กรหรือหน่วยงานใดสามารถหาคนดี มีความรู้ ความสามารถเข้าปฏิบัติงานและสามารถดึงดูดผู้มีความรู้ ความสามารถให้อยู่ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นให้นานที่สุด การบริหารงานในองค์กรนั้นจะต้องเจริญก้าวหน้าสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยในตัวครูหลายอย่างและปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ความผูกพันต่อองค์กรของครู กล่าวคือ ความผูกพันต่อโรงเรียน ความผูกพันต่ออาชีพ ความผูกพันต่อการสอนและความผูกพันต่อเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในโรงเรียนเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ในปัจจุบันพบว่า การปฏิบัติงานของครู ยังไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ได้ทั้งหมด ซึ่งอาจเนื่องจากครูยังไม่เกิดความรู้สึกที่แน่นแฟ้นต่อองค์กรหรือกล่าวได้ว่าครูยังขาดความผูกพันต่อองค์กรอย่างจริงจัง ดังนั้นการแก้ปัญหาที่แท้จริงจึงอยู่ที่ว่าทำอย่างไรครูจะอุทิศตนทั้งด้านร่างกาย จิตใจอย่างเต็มที่เสมือนว่าตนเองเป็นเจ้าขององค์กรมีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรอย่างแท้จริงหรือมีความผูกพันต่อองค์กรนั่นเอง ความผูกพันต่อองค์กรมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการทำงานของครู เพราะ หากครูมีความผูกพันต่อองค์กรสูงก็ย่อมจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กรกฎ พลพานิช, 2540)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดตากในอดีตที่ผ่านมา ครูในสถานศึกษามีความผูกพันต่อองค์กรเป็นอย่างมาก และมีสิ่งที่สำคัญก็คือ คุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งหมายถึง ลักษณะสภาพชีวิตที่ดีมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจของบุคคลในขณะที่ทำงาน และมีสัมพันธภาพที่สอดคล้องกันระหว่างงานกับชีวิต ส่งผลให้บุคคลมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน บุคคลที่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี มีการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มองเห็นงานมีความสำคัญ มีความกระตือรือร้นยินดีที่จะทำงาน และเกิดความภูมิใจ รู้สึกผูกพันต่อองค์กร (อิสราภรณ์ รัตนคช, 2551: 24) ต่อมาสถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ในด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองและเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น และมีการปฏิบัติ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หน้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ มากขึ้น ครูมีความสนทนสนมคุ้นเคยลดลง รวมทั้งคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อการจัดการลด ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อการจัดการ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับครูในสถานศึกษาของจังหวัดตาก เนื่องมาจากข้อมูลความเคลื่อนไหวของครูในสถานศึกษาของจังหวัดตาก ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ พ.ศ.2555-2557) พบว่า ครูในสถานศึกษาของจังหวัดตาก ขอโอน(ย้าย) ในปีงบประมาณ 2555-2557 คือ 25 คน 28 คน และ 35 คน ตามลำดับ รวมจำนวน 88 คน เหตุผลส่วนใหญ่คือขอกลับภูมิลำเนา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก, 2557) โดยจะเห็นว่าจำนวนครูที่ขอโอนย้ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ลักษณะการโอนย้ายดังกล่าว หากยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดตากในอนาคต

จากกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อการจัดการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพราะข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงาน การวางแผนการดำเนินงาน การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความรักและผูกพันต่อการจัดการ ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเสริมสร้างความผูกพันต่อการจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก อันเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีโดยตรงต่อตัวนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อการจัดการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเมือง จังหวัดตาก
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อการจัดการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน

บลูสตัน (1977, 44 อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, 2526: 12) ได้กล่าวถึง ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานได้รับความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้น โดยผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหขององค์กร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชีวิตการทำงานของพวกเขา นั่นคือ ได้หมายความว่ารวมถึงการปรับปรุง การบริหารเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ โดยทำให้มีประชาธิปไตยในสถานที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสใหม่ๆให้สมาชิกในองค์กรในทุกระดับได้นำเอาสติปัญญา ความเชี่ยวชาญ ทักษะและความสามารถอื่นๆ มาใช้ในการทำงาน ในองค์กร ย่อมทำให้สมาชิกหรือกำลังแรงงานได้รับความพึงพอใจสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและพฤติกรรมภายในกลุ่มและองค์กรขึ้น

เมอร์ตัน (1977, 55 อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2526: 28) ได้ให้นิยามของคุณภาพชีวิตการทำงานว่าเป็นคำที่มีความหมายกว้างครอบคลุมทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรมของการทำงานและสภาพการทำงาน ความพอใจ และไม่พอใจของคองงาน การจัดการเพื่อประสิทธิภาพของผลผลิต และการได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีส่วนต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของสังคม

มอนตี้ และ นอร์ (1996, 45 อ้างถึงใน นฤตล มีเพียร, 2541: 15) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตการทำงาน คือขอบเขตทั้งหมดของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานที่ได้รับ การสนองตอบความต้องการของเขาจากการทำงานนั่นเอง ออสเลย์ และ บอล (อ้างถึงใน เชี่ยวชาญ อาศุ วัฒนางกูร, 2530: 120) ได้วิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานให้เห็นว่าหมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นในทุกระดับขององค์กร โดยวิธีการที่ทำให้ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และความเจริญเติบโต (Human dignity and growth) ของพนักงาน ในองค์กรมีมากขึ้น ทำงานด้วยกันด้วยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเปลี่ยนแปลงงานและทำให้เป้าหมายของพนักงานสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันต่อการจัดการ

มิทเชลล์ และลาร์สัน (Mitchell and Larson, 1987: 44) ให้ความหมายว่า ความผูกพันต่อการจัดการ คือ เจตคติที่คนๆ หนึ่งมีต่อการจัดการที่มีส่วนร่วมในองค์กรต่อไป คิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงแสดงพฤติกรรมการเป็นเจ้าขององค์กร ดังนั้นความผูกพันจึงสามารถทำนายพฤติกรรมในอนาคตที่บุคคลจะปฏิบัติต่อการจัดการ รวมทั้งสามารถทำนายการเปลี่ยนงานของลูกจ้างได้

บุชนันท์ (Buchanan, 1974: 533) อธิบายความผูกพันต่อการจัดการ หมายถึง ความเป็นพวกเดียวกัน (partisan) เป็นความผูกพันที่มีต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ซึ่งประกอบไปด้วยสามส่วน คือ 1) ความแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร (Identification) เป็นการแสดงออกซึ่งเป้าหมายและค่านิยมของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร 2) ความเกี่ยวข้องกับองค์กร (Involvement) โดยการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ 3) ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ (Loyalty) รวมทั้งผูกพันต่อการจัดการ

พอร์ตเตอร์และคณะ (Porter and Others, 1975: 603 – 609) กล่าวว่า ความผูกพันต่อการจัดการเป็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกต่อองค์กร ซึ่งบ่งชี้ออกมาในรูปแบบดังนี้ 1) สมาชิกมีทัศนคติที่กลมกลืน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และค่านิยมขององค์กร 2) สมาชิกมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อองค์กรอย่างเต็มที่ 3) สมาชิกมีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานในองค์กรนั้นต่อไป

สตีเยอร์ส (Steers, 1977: 576) ได้อธิบายว่า ความผูกพันต่อการจัดการ หมายถึง การแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นของบุคคลที่มีเกี่ยวพันและยึดถึงองค์กร ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) มีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าที่จะยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2) มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมาก เพื่อประโยชน์ขององค์กร และ 3) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

มาร์ชและแมนนารี (Marsh and Mannari, 1979: 57) มีความเห็นว่า ความผูกพันเป็นระดับความมากน้อยของความเป็นเจ้าของหรือความจงรักภักดีที่บุคคลมีต่อหน่วยงานที่ตนทำอยู่เป็นการยอมรับเป้าหมายหลักขององค์กร

ไอเซนเบอร์เกอร์ และคณะ (Eisenberger and Others, 1990: 51 – 59) ให้ความหมายว่า ความผูกพันองค์การเป็นเจตคติซึ่งแสดงถึงร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับองค์การ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์การที่บุคคลรับรู้ถึงการถือคุณสมบัตินขององค์การกับผลที่ตามมา คือ ความอดทนของสมาชิกและความเต็มใจที่จะทุ่มเททำงานที่องค์การ

จากความหมายของความผูกพันต่อองค์การที่ได้นำเสนอตามลำดับ สรุปได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การ มีส่วนร่วมภายในองค์การ มีความเต็มใจในการปฏิบัติงานในองค์การ มีความจงรักภักดีต่อองค์การ รวมทั้งมีความปรารถนาที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การตลอดไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 464 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 214 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการศึกษา จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และอายุราชการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales) แบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัย 3) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน 4) โอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล 5) การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน 6) ประชาธิปไตยในองค์การ 7) ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และ 8) การคำนึงถึงความต้องการของสังคม รวมจำนวน 44 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales) แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์การ 2) ความเกี่ยวข้องกับองค์การ และ 3) ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ รวมจำนวน 18 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

1 การทดสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมา ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3

คน ตรวจสอบความตรง (Validity) ในด้าน เนื้อหา ภาษา ข้อความ ความหมาย และ โครงสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสิ่งที่ต้องการศึกษา (Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏในภาคผนวก ก.)

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตากที่ไม่ได้นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนหนองบัวเหนือ และครูโรงเรียนทรัพย์สมบูรณ์พิทยาคม อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.938

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู

2. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบสอบถาม ส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำซองติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนภายในเวลาที่กำหนด

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 ได้รับแบบสอบถามคืน 214 จำนวนฉบับ จากทั้งหมด 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมชุดค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.30) ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 40 ปี (ร้อยละ 36.90) มีระดับการศึกษาปริญญาโท (ร้อยละ 60.70) และมีอายุราชการอยู่ระหว่าง 11 – 20 ปี (ร้อยละ 39.70)

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ในด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เงินเดือนที่ได้รับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน รองลงมาคือ ปริมาณงานกับเงินเดือนที่ท่านได้รับมีความเหมาะสม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การได้รับความเป็นธรรมในการเลื่อนขั้นเงินเดือนแต่ละปี

ในด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการสถานที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ) รองลงมาคือ อาคารสถานที่ที่มีความมั่นคงแข็งแรงและสถานศึกษาจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์สำนักงานเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

ในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความภูมิใจในตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านอยู่ รองลงมาคือ สถานศึกษาของท่านส่งเสริมความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บังคับบัญชาของท่านช่วยเหลือสนับสนุนให้ท่านได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น

ในด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาให้โอกาสและส่งเสริมท่านเพื่อพัฒนาหน้าที่การงานให้มีประสิทธิภาพรองลงมาคือ ท่านได้รับมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่าน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมท่านให้เข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

ในด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อมีปัญหา ท่านจะได้รับความช่วยเหลือ เอื้ออาทรจากเพื่อนร่วมงานในสถานศึกษาเสมอ รองลงมาคือ ท่านได้รับเลือกให้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาของท่านมีบรรยากาศของความเป็นมิตรในการปฏิบัติงาน

ในด้านประชาธิปไตยในองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บังคับบัญชาของท่านให้ความยุติธรรมและความเสมอภาคในการทำงานรองลงมาคือ สถานศึกษาของท่านกำหนดกฎระเบียบที่ดีมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บังคับบัญชาและครู ต่างเคารพสิทธิ หน้าที่ซึ่งกันและกัน

ในด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานที่ท่านรับผิดชอบอยู่มีความเหมาะสมทั้งเรื่องปริมาณงานและเรื่องช่วงเวลา รองลงมาคือ ท่านสามารถจัดสรรเวลาในการทำงาน เวลาสำหรับครอบครัว และเวลาในการพักผ่อน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านสามารถปฏิบัติงานให้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด

ในด้านการคำนึงถึงความต้องการของสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีโอกาสเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบ รองลงมาคือ ท่านสร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองกับการปฏิบัติงานของท่าน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม ชุมชน โดยรอบสถานศึกษา

การวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ระดับความผูกพันต่อการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน

ในด้านความแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมักพูดกับเพื่อนๆ เสมอว่าสถานศึกษาแห่งนี้เป็นที่ทำงานที่ดี ท่านไม่คิดที่จะโอนหรือย้ายไปที่อื่นรองลงมาคือ เมื่อสถานศึกษาของท่านมีปัญหา ท่านจะรีบแก้ไข ปัญหาเสมือนเป็นปัญหาของท่าน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัว สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของท่าน ซึ่งมีความผูกพันทางจิตใจ

ในด้านความเกี่ยวพันกับองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านยินดีทำงานล่วงเวลาในแต่ ละวันหรือวันหยุดอย่าง เต็มใจและเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ต่อสถานศึกษา รองลงมาคือ ท่านปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจ และเสียสละ ประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด และเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ถึงแม้ไม่มีใครเฝ้าดูอยู่ก็ตาม

ในด้านความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาแห่งนี้ด้วยความรัก ความจริงใจ และจะอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาตลอดอายุราชการ รองลงมาคือ ท่านผูกพันกับสถานศึกษาแห่งนี้ และยินดีเมื่อรู้ว่างานที่ท่านทำสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านพร้อมจะทำงานทุกอย่าง เพื่อให้สถานศึกษาแห่งนี้ มีการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนตลอดไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก “ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .32 - .63

อภิปรายผล

คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก จากผลการวิจัย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม รองลงมาคือ ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การคำนึงถึงความต้องการของสังคม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่างๆ อาชีพครูเป็นอาชีพที่มั่นคง มีความก้าวหน้า งานที่ทำมีคุณค่า ภาระเบียบเหมาะสม ผู้บริหารตระหนักในการพัฒนาศักยภาพของครู ปริมาณงานของครูมีความเหมาะสม ความสมดุลระหว่างงาน ครอบครัว และสังคม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวอลตัน (1973) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นลักษณะการทำงานที่ตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคลโดยพิจารณาคุณลักษณะแนวทางความเป็นบุคคล สภาพตัวบุคคลหรือสังคม สังคมขององค์กรที่ทำให้งานประสบผลสำเร็จ และแนวคิดของบลูสโตน (1977) ที่ได้ระบุว่า การสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานได้รับความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้น โดยผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาขององค์กร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชีวิตการทำงานของพวกเขา นั่นคือ ได้หมายความว่ารวมถึงการปรับปรุง การบริหารเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ โดยทำให้มีประชาธิปไตยในสถานที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสใหม่ๆ ให้สมาชิกในองค์กรในทุกๆระดับได้นำเอาสติปัญญา ความเชี่ยวชาญ ทักษะและความสามารถอื่นๆ มาใช้ในการทำงาน ในองค์กร ย่อมทำให้สมาชิกหรือกำลังแรงงานได้รับความพึงพอใจสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและพฤติกรรมภายในกลุ่มและองค์กรขึ้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ความสำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงานก็คือ ประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับอย่างมากมาย (Hackman และ Suttle) เพราะจะทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร เกิดวัฒนธรรมองค์กร (Culture Organization) เกิดขวัญกำลังใจ (Morale) และเกิดผลดีในทางจิตวิทยาสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในองค์กร (Desslers) นอกจากนี้ยังส่งเสริมในเรื่องของสุขภาพกายและสุขภาพจิตช่วยให้เจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพขององค์กร และช่วยลดปัญหาการขาดงาน การลาออก และส่งเสริมให้ได้ ผลผลิตและการบริการที่ดีทั้งคุณภาพและปริมาณ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของจุฑามาส ศรีจันทร์ (2549) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ ความสามารถเชิงวิชาชีพ การรับรู้รูปแบบการบริหาร เจตคติต่อวิชาชีพ ขวัญและกำลังใจในการทำงานและสภาพแวดล้อมของชุมชน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การได้รับการอบรม ภาระหนี้สิน และการอยู่ร่วมกับครอบครัว

ความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ซึ่งจากการวิจัย พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ รองลงมา คือ ความแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเกี่ยวข้องกับองค์กร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีความรัก ความผูกพันต่อโรงเรียนและลูกศิษย์ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู รวมทั้งวิชาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับนับถือของคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมิทเชลล์ และลาร์สัน (Mitchell and Larson, 1987) ที่ระบุว่า ความผูกพันต่อองค์กร คือ เจตคติที่คนๆ หนึ่งมีต่อองค์กรที่จะมีส่วนร่วมในองค์กรต่อไป มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงแสดงพฤติกรรมการเป็นเจ้าขององค์กร ดังนั้นความผูกพันจึงสามารถทำนายพฤติกรรมในอนาคตที่บุคคลจะปฏิบัติต่อองค์กร รวมทั้งสามารถทำนายการเปลี่ยนงานของลูกจ้างได้ แนวคิดของบุชานันท์ (Buchanan) อธิบายความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความเป็นพวกเดียวกัน (partisan) เป็นความผูกพันที่มีต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ซึ่งประกอบไปด้วยสามส่วน คือ 1) ความแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร (Identification) เป็นการแสดงออกซึ่งเป้าหมายและค่านิยมของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร 2) ความเกี่ยวข้องกับองค์กร (Involvement) โดยการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ 3) ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ (Loyalty) รวมทั้งผูกพันต่อองค์กร แนวคิดของพอร์เตอร์และคณะ (Porter and Others, 1975) ที่กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกต่อองค์กร ซึ่งบ่งชี้ออกมาในรูปแบบดังนี้ 1) สมาชิกมีทัศนคติที่กลมกลืนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และค่านิยมขององค์กร 2) สมาชิกมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อองค์กรอย่างเต็มที่ 3) สมาชิกมีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานในองค์กรนั้นต่อไป แนวคิดของสตีเยร์ส (Steers, 1977) ได้อธิบายว่า ความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง การแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นของบุคคลที่มีเกี่ยวพันและยึดถึงองค์กร ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) มีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าที่จะยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2) มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมาก เพื่อประโยชน์ขององค์กร และ 3) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร แนวคิดของมาร์ชและแมนนารี (Marsh and Mannari, 1979) มีความเห็นว่า ความผูกพันเป็นระดับความมากน้อยของความเป็นเจ้าของหรือ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความจงรักภักดีที่บุคคลมีต่อหน่วยงานที่ตนทำอยู่เป็นการยอมรับเป้าหมายหลักขององค์การ รวมถึงแนวคิดของไอเซนเบอร์เกอร์ และคณะ (Eisenberger and Others, 1990) ที่กล่าวว่า ความผูกพันองค์การเป็นเจตคติซึ่งแสดงถึงร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับองค์การ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานที่บุคคลรับรู้ถึงการเกื้อกูลสนับสนุนขององค์การกับผลที่ตามมา คือ ความอดสาหัสของสมาชิกและความเต็มใจที่จะทุ่มเททำงานที่องค์การ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของเมทีนี จิตรอ่อนน้อม (2542) ที่ศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ระดับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับสูง และปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อองค์ประกอบของความผูกพัน

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .70 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุชานันท์ (Buchanan, 1974) ที่กล่าวว่าความผูกพันต่อองค์การมีความสำคัญ คือ สามารถใช้ทำนายอัตราการเข้า – ออกจากงานของสมาชิกองค์การได้ดีกว่า ความพึงพอใจในงาน เนื่องจากความผูกพันต่อองค์การเป็นทัศนคติของสมาชิกองค์การโดยส่วนรวม ขณะที่ความพึงพอใจในงานสะท้อนถึงทัศนคติของบุคคลต่องานหรือเฉพาะแง่ใดแง่หนึ่งของงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของพนักงานเท่านั้น และความผูกพันต่อองค์การค่อนข้างมีความมั่นคงมากกว่าความพึงพอใจในงาน แม้ว่าเหตุการณ์ประจำวันในสถานที่ทำงานอาจจะมีผลกระทบต่อน้ำใจในงานของพนักงาน แต่เหตุการณ์นั้นอาจไม่กระทบต่อความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์การโดยรวมก็ได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจในงานมีเสถียรภาพน้อยกว่าความผูกพันต่อองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ เป็นแรงผลักดันให้พนักงานในองค์การมีการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าขององค์การและเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างความต้องการของบุคคลให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การ ซึ่งบุคคลที่มีความรู้สึกร่วมกันดังกล่าว มักมีความผูกพันอย่างมากต่องาน เพราะเห็นว่าการงาน คือหนทางที่ตนสามารถทำประโยชน์ให้แก่องค์การและบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ บุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์การสูงจะเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างมากในการทำงานให้องค์การ ซึ่งในหลายกรณี ความพยายามดังกล่าวจะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีเหนือคนอื่น ความผูกพันต่อองค์การช่วยจัดการควบคุมจากภายนอก ซึ่งเป็นผลมาจากการที่สมาชิกในองค์การมีความรักและความผูกพันต่อองค์การของตนเองและยังเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีถึงความสำเร็จประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ

ข้อเสนอแนะ

- 1 ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรธำรงรักษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยเฉพาะด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในการขึ้นเงินเดือนครูให้ได้รับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน กำหนดปริมาณงานกับเงินเดือนที่ครูได้รับให้มีความเหมาะสม และคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ครูควรได้รับ
- 2 ด้านความผูกพันต่อองค์การ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างให้ครูมีความผูกพันต่อองค์การ โดยเฉพาะด้านความจงรักภักดีและความซื่อสัตย์ โดยทำให้ครูรู้สึกว่ามีคุณค่ากับสถานศึกษา ยินดีเมื่อรู้ว่างานที่ครูทำ สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาและตนเอง เอื้ออำนวยให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่ใน

สถานศึกษาด้วยความรัก ความจริงใจ มีความสุขกับงาน และจะอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาตลอดอายุราชการ แสดงให้เห็นว่าการทำงานกับสถานศึกษาเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องและได้ทำงานอย่างมีคุณค่าต่อประเทศชาติ

- 3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ร่วมมือร่วมใจกัน เป็นการประสานความคิดเห็นกำหนดแนวทางในการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยสร้างความรู้สึกร่วมกัน ครูเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่มีส่วนร่วมในความสำเร็จขององค์การในด้านต่างๆ รวมถึงการมอบหมายงานที่มีความสำคัญและน่าสนใจเพื่อทำให้ครูรู้สึกถึงคุณค่าหรือศักยภาพของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเป็นกันเองกับครูได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้อาจารย์เกิดความผูกพันต่อองค์การและรู้สึกว่ามีคุณค่าต่อองค์การ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษากครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงคุณภาพ หรือใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพิ่มเติมและในการศึกษากครั้งต่อไปควรเพิ่มการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์การของครู เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทัศนคติต่อวิชาชีพครู ซึ่งอาจนำไปปรับใช้ให้เหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ศศิธร พงษ์ไทย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษากครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- กรกฎ พลพานิช. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบังคับบัญชาและพนักงานวิชาชีพการตลาด บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- จุฑามาส ศรีจันท. (2549). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์. (2526). พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- นฤมล มีเพียร. (2541). คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เมทินี จิตรอ่อนน้อม. (2542). ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาราชเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). การบริหารบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก. (2557). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2555-2557. ดาก: กลุ่มนโยบายและแผน.
- อิสราภรณ์ รัตนคช. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. รายงานวิจัย กองทุนวิจัยวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปัตตานี.
- Backley J., et al. (2004). The effects of school facility quality on teacher retention in urban school districts. Retrieved on August 5, 2014, from <http://www.edfacilities.org/pubs/teacherretention.html>.
- Benson, J. (1997). The bureaucratic nature of schools and teacher job satisfaction. The Journal of Educational Administration, 21 (2): 137-148.
- Buchanan, Bruce. (1974). Building Organizational Commitment: The Socialization of Managers in Work. Administrative Science Quarterly.
- Eisenberger, R. and others. (1990). Perceived Organization Support and Employee Diligence, Commitment, and Innovation. Journal of Applied Psychology, 75, 11.
- Hrebiniak, L.G., & Alutto, J.A. (1972). Personal and role related factors in the development of organizational commitment. Administrative Science Quarterly, 17 (1): 555-573.
- Moorman, R. (1991). Relationship between organization justice and citizenship behavior. Daffiness perceptions influence employee citizenship Journal of Applied. Psychology, 29 (30) : 845.
- Muchinsky, P. M. (1996). Psychology applied to work. (5th ed.), New York: Books Cole Publishing Company.

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

PERSONNEL ADMINISTRATION OF SCHOOL'S DIRECTOR IN SAMNGAO DISTRICT UNDER THE OFFICE OF TAK EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

ภูมรินทร์ ธิวัที¹ ดร.ชีวิน อ่อนละอ²

Phoomarin Thiwatee Dr.Cheevin Oonla-or

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำแนกตามตัวแปร ได้แก่ ตำแหน่ง และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 127 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

¹ นักศึกษา สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการศึกษา พบว่า (1) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุด ไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการออกจากราชการ (2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน (3) สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ สถานศึกษา ควรจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครู ให้เป็นปัจจุบัน สถานศึกษา ควรจัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการในการวางแผนอัตรากำลัง เพื่อให้ได้ครูที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ และเขตพื้นที่การศึกษา ควรกระจายอำนาจ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีการสอบแข่งขัน หรือการสอบคัดเลือก

Abstract

The objectives of this research were: (1) To study the personnel administration of school's director in samngao district under the office of Tak education service area 1. (2) To study compare with the personnel administration of school's director in samngao district under the office of Tak education service area 1 with variable are position and education. (3) To study suggestion of the personnel administration of school's director in samngao district under the office of Tak education service area 1. The field survey research design was used in the study. The sampling group consisted of 117 subjects. The tool used in the study was questionnaires. Data were analyzed by frequency, percentage, And present by descriptive statistic.

The research results were as follows:(1) The personnel administration of primary school's director in samngao district under the office of Tak education service area 1 found high level, Three aspect found that high level, Namely, Manpower planning process and set a position, Recruitment and Selection Process, Reinforce with efficiency. But two aspect found that medium. Namely, Discipline and protect discipline, Resign from job. (2) Hypothesis testing found that personnel with different position and education. Theirs opinions were indifferent. (3) The personnel give suggesting are ; School should be make manpower planning in present. School should be study and analysis with manpower planning's need for a good teacher. The education service area should be deconcentralization to school's director arrange recruitment's test.

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นผลให้การกิจการอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารบุคคลปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยให้อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่เป็นอำนาจโดยแท้ตามกฎหมายกำหนด โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร งานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 50) และเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนดี คนเก่ง และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัยพัฒนาคน ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะคุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิดได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการและมีความสุขในการเรียนรู้ ครูคณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอน และสื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไก เพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศโดยที่การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลของโรงเรียน อยู่ในภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจาก ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 10)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การบริหารงานบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ในการวางแผนบุคลากร จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การพัฒนา การจรรีกรักษา และประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถตามศักยภาพ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งการบริหารงานบุคคล เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่เกี่ยวกับการบริหารงาน เป็นต้น (บรรยงค์ โดจินดา, 2553 : 17) อีกทั้ง สุวัฒน์ วรวัฒน์ (2552 : 12 - 13) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลไม่จะเป็นภาคราชการหรือภาคเอกชน ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ 4 ประการคือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) ซึ่งปัจจัย 4 ประการดังกล่าว คนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้นำปัจจัยอื่นอีก 3 ประการไปบริหารงานให้เกิดผลออกมา ดังนั้นการบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารหรือการจัดการที่เกี่ยวกับตัวบุคคล หรือผู้ปฏิบัติงานในองค์การหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจะเลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานให้มีจำนวนเพียงพอ เพื่อให้การใช้นักให้เกิดประโยชน์เต็มที่ และรักษากำลังแรงงาน ตลอดจนการบำรุงรักษาส่งเสริมสมรรถภาพและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายขององค์การ การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับนโยบายการวางแผนโครงการ ระเบียบและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับบุคคล เพื่อประโยชน์และบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และปริมาณที่เพียงพอ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การบริหารงานนั้นผู้บริหารไม่สามารถที่จะดำเนินงานทั้งหมดให้สำเร็จโดยลำพังได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ร่วมงานหรือบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร ดังนั้นการบริหารงานบุคคล จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรทุกองค์กร โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดระเบียบการบริหารงานบุคคล จนเกิดมีประสิทธิภาพแล้ว การปฏิบัติงานก็จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ (ธงชัย สันติวงษ์, 2552 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ กำกับ ดูแล ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 รับผิดชอบใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า มีโรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 110 โรงเรียน หลายโรงเรียนในสังกัด พบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ที่คล้ายๆ กัน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนอัตราค่าจ้างและกำหนดตำแหน่ง พบปัญหา เช่น ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสาขาวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเรียนการสอนเป็นอย่างมาก และปัญหาที่ผู้บริหาร ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญในการวางแผนอัตราค่าจ้างคน 2) ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง พบปัญหา เช่น การบรรจุแต่งตั้งครูผู้สอนอัตราใหม่ล่าช้า และปัญหาวิธีการสรรหาบุคคลเข้าทำงาน โดยเฉพาะตำแหน่ง ลูกจ้างชั่วคราว ยังขาดหลักความโปร่งใส 3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ พบปัญหา เช่น ปัญหาสถานศึกษา ขาดการสำรวจความต้องการของบุคลากร ในด้านการพัฒนา การฝึกอบรม และศึกษาดูงาน และปัญหาขาดแคลนระบบสารสนเทศที่ทันสมัย ได้แก่ ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการให้แก่บุคลากร 4) ด้านวินัยและการรักษาวินัย พบปัญหา เช่น ปัญหาที่ผู้บริหาร ปล่อยปละละเลย กรณีที่ครูผู้สอน มาโรงเรียนสาย และปัญหาครูผู้สอน ขาดการเข้ารับการฝึกอบรมทางวินัย เนื่องจากมีภาระหน้าที่งานสอน เป็นจำนวนมาก 5) ด้านการออกจากราชการ พบปัญหา เช่น ปัญหาที่ผู้บริหาร มักปกป้องพวกพ้อง ไม่ให้ออกจากราชการ กรณีที่ครูบางคน เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งข้อสันนิษฐานที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผน พัฒนา และ

ปรับปรุงการบริหารงานบุคคล ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และ ต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 จำแนกตามตัวแปร ได้แก่ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

มีนักวิชาการ ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ได้แก่ ความหมายของการบริหารงานบุคคล และวัตถุประสงค์ของการบริหารงานบุคคล และกระบวนการบริหารงานบุคคล ขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของการบริหารงานบุคคล

ชาญชัย อาจิณสมารักษ์ (2545 : 25) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลไว้ว่า หมายถึง งานที่เกี่ยวกับตัวบุคลากรทุกคนในองค์การ ประกอบด้วย 8 ประการที่สำคัญคือ การวางแผนการวิเคราะห์งานการบริหารบุคคล การได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคล การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ สุขภาพและความปลอดภัย และการพัฒนาองค์กร

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 : 179) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (The Human Resource Management : HRM) เป็นกิจกรรมการออกแบบเพื่อจัดหาและร่วมมือกับทรัพยากรมนุษย์ขององค์การโดยแสดงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดหาบุคคลเข้า

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ทำงาน (Staffing) การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล (Training and Development) การจ่ายค่าตอบแทน (Compensation) สุขภาพและความปลอดภัย (Health and Safety) ความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานและการวิจัยทรัพยากรมนุษย์

วิจิตร ศรีสะอาด (2546 : 10) ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคล หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนเกี่ยวกับตัวบุคคล ที่ปฏิบัติงานในองค์กร ตั้งแต่การสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถที่มีจำนวนเพียงพอเข้ามาดำเนินงานให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ตลอดทั้งการบำรุงรักษา ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถภาพของผู้ปฏิบัติงาน ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามความมุ่งหมายขององค์กร

สมพงศ์ เกษมสิน (2550 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคล เป็นการจัดการเกี่ยวกับบุคคล นับตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าปฏิบัติงาน การดูแล บำรุงรักษาจนกระทั่งพ้นไปจากการปฏิบัติงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2552 : 1) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารทุกคน (และของผู้ชำนาญการด้านบุคคลโดยเฉพาะ) ที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากร เพื่อให้มีปัจจัยด้านบุคคล

บรรยงค์ ไชจินดา (2553 : 17) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง มาตั้งแต่สมัยโบราณ สรุปลงได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง ศิลปะในการสรรหา และการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในองค์กรมอบหมายงาน การพัฒนาบุคคล การจ่ายค่าตอบแทน การธำรงรักษา การวางแผนและการเลื่อนตำแหน่งโดยการดำเนินการต่างๆ ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของผลผลิต หรือการบริการขององค์กร ในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งบุคคล และองค์การและสังคมโดยรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 191 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครูผู้สอน จำนวน 176 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 127 คน ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2548 : 18 ; อ้างอิงจาก Taro Yamane. 1973 : 727) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน และครูผู้สอน จำนวน 116 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 35 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตราจ้างและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และ ด้านการออกจากราชการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ มาก
3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ น้อย
1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - End) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็น

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - Ended) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2551 : 72)
3. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามมาเพื่อใช้ในการศึกษา โดยนำมาปรับปรุงและหาคุณภาพของเครื่องมือใหม่ โดยใช้แนวคิดของ กระบวนการศึกษา (2546 : 52 - 64) เกี่ยวกับ กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนหรือสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อใช้ในการศึกษา เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Consistency) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.66 ขึ้นไป
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ พิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง
7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ในที่นี้ผู้ศึกษาได้นำไปทดลองกับผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 15 คน และครูผู้สอน จำนวน 15 คน
8. นำแบบสอบถามทดลองใช้ มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total correlation)
9. นำแบบสอบถามแต่ละข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ตามต้องการ มาทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
10. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่ศึกษาต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. ผู้ศึกษานำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า เสนอต่อ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าด้วยตนเอง
3. ผู้ศึกษา ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตาม ตำแหน่ง และระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมาย ดังนี้คือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2551 : 99 - 100)
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ มาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ น้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง ครูผู้สอนจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 91.3 และมีตำแหน่ง ผู้บริหาร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปวช.หรือปริญญาเอก จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้าง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการกับ ด้านวินัยและการรักษาวินัย ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 3.91$) และด้านการออกจากราชการ ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุด 3 อันดับแรกคือ ข้อ 1 สถานศึกษา ได้จัดให้มีการวิเคราะห์ภารกิจและประเมิน สภาพความต้องการของอัตรากำลังคน ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาคือ ข้อ 3 สถานศึกษา ได้ส่งเสริมให้มีการนำแผนอัตรากำลังไปสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.10$) และข้อ 4 สถานศึกษา ได้นำแผนอัตรากำลัง มากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูเพื่อนำเสนอเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุด 3 อันดับแรกคือ ข้อ 1 สถานศึกษา ได้จัดให้มีการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก และการคัดเลือกโดยใช้หลักเกณฑ์ที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือ ข้อ 2 สถานศึกษา ได้จัดให้มีการรายงานการบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลประวัติส่วนตัว ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X} = 3.99$) และข้อ 5 สถานศึกษา ได้จัดให้มีการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวโดยใช้เงินรายได้ตามเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ด้านการเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุด 3 อันดับแรกคือ ข้อ 1 . สถานศึกษา ได้มีการปฐมนิเทศแก่บุคลากรใหม่ที่ได้รับการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ข้อ 8 สถานศึกษา ได้จัดให้มีการพิจารณาเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและ ลูกจ้างชั่วคราว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ($\bar{X} = 4.18$) และข้อ 2 สถานศึกษา ได้แจ้งภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ และเกณฑ์การมอบหมายหน้าที่ ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ด้านวินัยและการรักษาวินัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุด 3 อันดับแรกคือ ข้อ 1. สถานศึกษา ได้พิจารณาตัดสินชี้ขาดในกรณีที่คณะกรรมการ สอบสวนพบว่า ไม่ได้กระทำผิดวินัยหรือสั่งลงโทษตามควรแก่กรณีและอย่างเที่ยงธรรม ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมาคือ ข้อ 4 สถานศึกษา ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านการรักษาวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.10$) และข้อ 2 สถานศึกษา ได้พิจารณาตัดสินชี้ขาดในกรณีที่คณะกรรมการ สอบสวน พบว่า ไม่ได้กระทำผิดวินัยหรือสั่งลงโทษตามควรแก่กรณีและอย่างเที่ยงธรรม ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ด้านการออกจากราชการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.36$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุด 3 อันดับแรกคือ ข้อ 3. สถานศึกษา ได้ส่งพักราชการ ในกรณีบุคลากรกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ($\bar{X} = 3.95$) ข้อ รองลงมาคือ ข้อ 2 สถานศึกษา ได้เสนอสั่งการ ให้ผู้ไม่ผ่านการประเมินทดลองปฏิบัติราชการ ออกจากราชการ โดยผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X} = 3.87$) และข้อ 5 สถานศึกษา ได้สั่งให้ออกบุคลากรจากราชการ กรณีไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ได้ยึดถือการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลอย่างเคร่งครัด เช่น ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้จัดให้มีการวิเคราะห์ภารกิจ และประเมินสภาพความต้องการของอัตรากำลังคน และได้จัดให้มีการจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครู ภายในสถานศึกษา ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีรายงานผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษา ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และได้จ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว โดยใช้เงินงบประมาณและดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แจ้งภาระงานให้แก่บุคลากร ตามมาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ และเกณฑ์การมอบหมายหน้าที่ และได้พิจารณาความดีความชอบของบุคลากรด้วยความเที่ยงธรรม ด้านวินัยและการรักษาวินัย พบว่า

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผู้บริหารสถานศึกษาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน กรณีอันมีมูลว่าข้าราชการครูกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. และได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านการรักษาวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้านการออกจากราชการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดำเนินการให้ข้าราชการครูทดลองปฏิบัติหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. และได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ในกรณีบุคลากรถูกกล่าวหา หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถในการปฏิบัติราชการ เป็นต้น และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 4 ว่าด้วยการบรรจุแต่งตั้ง หมวด 5 ว่าด้วยการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ หมวด 6 ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย หมวด 7 ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย และหมวด 8 ว่าด้วยการออกจากราชการ เป็นต้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา ส่วนใหญ่ ได้มีการพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ตามที่ครูสภา ได้มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีวุฒิการศึกษาทางการบริหาร 3) ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา ส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม มาใช้ในการบริหารงาน โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล จนประสบความสำเร็จ เป็นต้น จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ได้รับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา ไสยลาม (2547 : 63) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง สถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์การจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครูที่ขาดแคลน เพื่อเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่ ให้จัดสรรตำแหน่งครูที่ขาดแคลน มาช่วยในการสอนได้ทันที
- 1.2 ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง เขตพื้นที่การศึกษา ควรกระจายอำนาจ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีการสอบแข่งขัน หรือการสอบคัดเลือก ลูกจ้างชั่วคราว เพื่อมาทำหน้าที่ครูผู้สอน แทนตำแหน่งที่ขาดแคลน
- 1.3 ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ สถานศึกษา ควรมีการจัดหาวิทยากรระดับประเทศ การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ให้แก่ผู้บริหาร และครูผู้สอน
- 1.4 ด้านวินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการรักษาวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนควรมีการอบรมสั่งสอนผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เคร่งครัดในระเบียบวินัย
- 1.5 ด้านการออกจากราชการ สถานศึกษา ควรมีตั้งคณะกรรมการสอบสวนบุคลากร ด้วยความยุติธรรม ในกรณีที่บุคลากรได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยควรเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ตามความคิดเห็นของชุมชน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา
- 2.2 ควรทำการศึกษารเปรียบเทียบ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 กับเขตอื่นที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อให้ได้ข้อแตกต่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข การบริหารงานบุคคล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เกิดประโยชน์สุขต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ชีวิน อ่อนลออ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่านที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นอย่างมากระหว่างการศึกษาวินัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิตติมา สัมฤทธิ์. (2548). การบริหารบุคลากรตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนเทศบาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2553). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.
- จันจิรา อินตะเสาร์. (2550). การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ :

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จุมพล นิมพานิช. (2546). “การจัดการบุคลากรเข้าทำงาน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 32304 การบริหารงานบุคคล หน่วยที่ 1-7. หน้า 121.

พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จำเนียร จวงตระกูล. (2551). การประเมินผลการปฏิบัติงาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ชาญชัย อัจฉินสมาจารย์. (2545). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : เค แอนด์ พี บุ๊ค.

ดนัย เทียนพุฒ. (2547). กลยุทธ์พัฒนาคนสิ่งที่ทำหยาความสำเร็จของธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถวัลย์ ศิลปะกิจ. (2551). การบริหารทรัพยากรบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ทศนา แชนมณี. (2551). ลีลาการเรียนรู้ ลีลาการสอน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธงชัย สันติวงษ์. (2552). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2549). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพฯ.

นิพนธ์ กีนาวงศ์. (2553). หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิษณุ.

นิศรวรรณ รักโคตร. (2547). การบริหารงานบุคคล ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาสาครคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสาครคาม.

บรรยงค์ โตจินดา. (2553). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพฯ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2551). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน.

บุญเรือง ไตรเรืองวรรัตน์. (2554). คู่มือกันหลงทางหางม่งสู่ HA. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ อาร์ ดี พี.

ประสงค์ เอี่ยมเวียง. (2548). การบริหารงานบุคคลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเลยเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต เลย :

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

พนัส หันนาคินทร์. (2554). หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเพเซอร์ เขต 2

WORK MORAL OF MORALE IN KLONG SUAN MAK SCHOOL CLUSTER TEACHER UNDER THE OFFICE OF
KAMPHAENNGPHET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วิวรรธนี ยอดโปรง¹

WIWANTANEE YODPRONG

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเพเซอร์ เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแบบสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

¹ ครูผู้ช่วยโรงเรียนยกกระบัตรวิทยาคม จังหวัดตากnunun_eiei@hotmail.co.th

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการศึกษาพบว่า สภาพขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคือด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความพึงพอใจในลักษณะงาน อยู่ในระดับมาก ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ด้านความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จและด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ข้อเสนอแนะคือ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ควรสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้สึกปลอดภัย ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมและยึดระเบียบวินัย ความเชื่อมั่นในการทำงานของครู ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ ควรมีการประเมินเพื่อสร้างความกำลังใจอย่างเป็นธรรม ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จ ควรให้ครูผู้สอนมีโอกาสไปศึกษาดูงาน ด้านความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน ควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้สึกความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ควรได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน

คำสำคัญ: ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2

ABSTRACT

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the morale of the teachers of Klongsuanmak School under KamphaengPhet Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 140 qualified people, school administrators, and teachers. The research instruments were questionnaires and interviews. For questionnaires, the collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. For interviews, the collected data were analyzed by content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the morale of the teachers of Klongsuanmak School under KamphaengPhet Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the inter-office relationships, the job satisfaction, the responsibility, the sense of security, the sense of success, and the sense of being a part of the organization respectively.

In terms of recommendations of the morale of the teachers of Klongsuanmak School under KamphaengPhet Primary Educational Service Area Office 2, it was found that, in terms of the sense of being a part of the organization, the school should encourage the teachers to work and help each other. In addition; for the sense of security, the school administrators should uphold justice, maintain disciplines, and feel confident in the works of teachers. In the side of the responsibility, the school administrators should evaluate the responsibilities to create the moral of the teachers justly. In terms of the sense of success, the school administrators should give the teachers the opportunities to observe activities. In the side of the job satisfaction, respect should be shown to teachers' working. In terms of the inter-office relationships, the teachers can get cooperation from their colleagues.

Keywords : The Morale of the Teachers, School under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นรากฐานของการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาโดยยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ขณะเดียวกัน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ดังนั้นผู้บริหารทุกระดับชั้นต้องตระหนักก็คือ การโน้มน้าวจิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานให้เกิดขวัญกำลังใจและเสริมสร้างพลังสามัคคีในการทำงาน เพื่อนำองค์การไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความเรียบร้อย วิธีที่ผู้บริหารจะผสมผสานจิตใจของผู้ร่วมงานให้เกิดความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงาน อันเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง คือ การสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

ครูนอกจากจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดแล้ว ยังมีภาระงานอื่น ๆ เช่น งานการเงินงานบัญชี งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานบุคลากร งานทะเบียน และงานกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมาย (บุษกร วงศ์สุวรรณ. 2553 : 3) ซึ่งอาจทำให้ครูคิดว่างานที่ได้รับมอบหมายนั้นเป็นภาระที่หนักเกินไปไม่คุ้มกับค่าตอบแทนที่ได้รับจึงเป็นเหตุให้ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานภาระงานที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นส่งผลให้ครูต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ปัจจัยที่ไม่เพียงพอแทบทุกด้าน สภาพดังกล่าวย่อมนำไปสู่การขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกโรงเรียนในที่สุด ดังมีผู้วิจัยไว้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น สภาพการปฏิบัติงานรายได้และสวัสดิการความมั่นคง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ในการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานโอกาสก้าวหน้าความสำเร็จในการปฏิบัติงานสถานภาพทางสังคมเป็นต้น (ขวัญใจ โลกนอก. 2554 : 4)

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษามีความสนใจในการศึกษาเรื่องขวัญกำลังใจของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อันนำไปสู่การส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ให้ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาและได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้สรุปถึงแม้ว่านักวิชาการต่างๆ จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป ส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญของขวัญ และให้ข้อคิดเห็นว่าผู้บริหารมีภาระหน้าที่คอยหมั่นตรวจสอบขวัญของครูในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามความต้องการ และปลูกฝังค่านิยมของครูแต่ละคนประสานเข้ากับองค์การ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของงาน ตลอดจนคุณภาพ การศึกษาต่อไป ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดความสำเร็จขององค์การซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้บุคลากรมี ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานในระดับสูงได้นั้นดังนั้นผู้บริหารจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรับรู้และเข้าใจถึงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อที่จะบำรุงรักษาขวัญและกำลังใจของพนักงานให้อยู่ในระดับสูงซึ่งเป็นแรงผลักดันให้องค์การพัฒนาต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูลคือผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาค้นข้อเสนอแนะขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 แหล่งข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิ ตามประเด็นที่กำหนดไว้จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านความสัมพันธ์ใน หน่วยงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) รองลงมา ด้านความพึงพอใจในลักษณะงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$) ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$) ด้านความรู้สึกรับผิดชอบและด้านความรู้สึกรับผิดชอบเป็นส่วนหนึ่ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) ตามลำดับ

ด้านการสำรวจแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงานต่างๆ ได้อย่างเต็มที่อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$) รองลงมา เพื่อนร่วมงานถือว่าท่านเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของ โรงเรียนอยู่ในระดับมาก (4.31) และผู้บังคับบัญชาแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนให้ท่านทราบเสมออยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชื่อเสียงให้กับนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านความรู้สึกปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนของท่านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) รองลงมา ท่านรู้สึกว่าตัวท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) และอาคารสถานที่ของโรงเรียนอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยและมั่นคงปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย เงินเดือนของท่านเพียงพอที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่ท่านและครอบครัวได้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93$)

ด้านความรู้สึกรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48$) รองลงมา มีท่านมีความรู้ความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาในงานที่ได้รับมอบหมายได้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$) และท่านมุ่งมั่นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านให้ความร่วมมือในการทำงานของโรงเรียนเป็นอย่างดีอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$)

ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านแสดงออกถึงการชื่นชมยินดีในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงานทุกครั้งอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) รองลงมา ท่านมีความสามารถในการทำงานผู้บังคับบัญชาจึงมอบหมายงานพิเศษที่สำคัญ ให้ทำอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$) และท่านแสดงออกถึงการชื่นชมยินดีในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงานทุกครั้งอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับคำชมเชยและยกย่องเมื่อท่านทำงานสำเร็จอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$)

ด้านความพึงพอใจในลักษณะงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีความรู้สึว่าตำแหน่งที่ได้รับมีเกียรติมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับฝ่ายอื่นๆในระดับเดียวกันอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.52$) รองลงมา งานที่ท่านทำเหมาะสมกับบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) และท่านมีความพอใจที่ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจในการปฏิบัติงานของท่านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านมีความรู้สึว่าผู้ร่วมงานพอใจในการปฏิบัติงานของท่านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$)

ด้านความรู้สึสัมพันธ์ในหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ท่านเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาของท่านเพราะท่านเคารพนับถือและศรัทธาในความสามารถของผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.42$) รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$) และท่านได้รับความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดีบรรยากาศการทำงานในโรงเรียนมีความเป็นกันเองและการปฏิบัติงานในโรงเรียนไม่มีการก้าวร้าวในหน้าที่กันอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ บุคลากรทุกคนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$)

ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง คือ สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน

ด้านความรู้สึกปลอดภัย คือ ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมและยึดระเบียบวินัย ความเชื่อมั่นในการทำงานของครู

ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ คือ ควรมีการประเมินเพื่อสร้างความกำลังใจอย่างเป็นธรรม

ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จ คือ ควรให้ครูผู้สอนมีโอกาสไปศึกษาดูงาน

ด้านความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน คือ ให้ความนับถือในการปฏิบัติงาน

ด้านความรู้ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน คือ ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน

สรุปและอภิปรายผล

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมากในปัจจุบันได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการอบรมและประเมินผลทั้งภายในและภายนอกจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั้งภายในและภายนอก อีกทั้งผู้บังคับบัญชาจัดการมอบหมายงานให้ปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถ ครูมีการพิจารณาความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานดี มีการสนใจให้ครูตื่นตัวทำงานมากขึ้น อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานต่างๆ ส่วนเพื่อนร่วมงานต่างให้การสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานต่างๆ ด้วยความจริงใจ ทุกคนต่างปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์แก่กันและกัน ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการผลงานของเฮิร์ชเบอร์เกอร์ เกี่ยวกับการปกครองบังคับบัญชา (Supervision) และความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relations) เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ยศยิ่ง (2554 : ง) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่าขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 หากพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง พบว่า ควรสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงานต่างๆ และควรจัดกิจกรรมวันสำคัญหรือโอกาสสำคัญ โดยให้ครูทุกคนร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ยศยิ่ง (2554 : ง) ที่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่าขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านความรู้สึกปลอดภัย ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมและยึดระเบียบวินัย ความเชื่อมั่นในการทำงานของครู ควรปกป้องคุ้มครองสร้างความเป็นธรรมให้มีความมั่นใจในการทำงาน และควรช่วยกันบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้ได้อยู่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ Mayo (อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2545 : 174) โดยเขาได้เปลี่ยนแปลงความเข้มของแสงสว่างในสถานที่ทำงาน ผลตอบแทน ระยะเวลาพัก และปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ เพื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้ต่อประสิทธิภาพการผลิต สิ่งที่ทำให้ประหลาดใจ คือ ประสิทธิภาพการผลิตของพนักงานสูงขึ้นทั้งๆ ที่สภาพแวดล้อมของการทำงานเลวลง

ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ ความมีการประเมิน เพื่อสร้างความกำลังใจอย่างเป็นธรรม ต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และควรมอบงานให้ตรงตามความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพร ยศยิ่ง (2554 : 26-27) กล่าวว่า การปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด มีความตั้งใจให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี ทำงานด้วยความเสียสละและเต็มใจ

ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จ ควรให้ครูผู้สอนมีโอกาสไปศึกษาดูงาน ควรมีการจัดอบรมงานนอกเหนือจากการสอน และควรประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและตามความเป็นจริงพอใจและยกย่องชมเชยเมื่องานนั้นสำเร็จเพื่อให้กำลังใจในการทำงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ McClelland (อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2545: 172-173) เกี่ยวกับการจูงใจทางความสำเร็จ ตามทฤษฎีนี้ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน คือ ความเข้มข้นของความต้องการความสำเร็จของบุคคล บุคคลเหล่านี้ถูกจูงใจด้วยงานที่ทำให้พวกเขารู้สึกว่ามีความสามารถ พวกเขาจะทำงานหนักสำหรับงานที่มีเป้าหมายยาก แต่บรรลุถึงความสำเร็จได้

ด้านความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน ให้ความนับถือในการปฏิบัติงาน ควรปฏิบัติงาน อย่างเต็มความสามารถ และควรมีสภาพการทำงานเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับลินธอร์น จีโรมรชียน (2557 : 28) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงาน ขวัญเกิดขึ้นด้วยความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ ถ้าถึงงานนั้นเปิดโอกาสให้คนได้ใช้ความชำนาญและความคิดริเริ่มของตนเอง ผลงานที่คนทำด้วยใจรักนั้น ย่อมดีกว่าผลงานที่ทำโดยคนไม่รักงาน ดังนั้นจึงต้องพิจารณาความรู้สึกความสามารถของบุคคลก่อนมอบหมายให้ปฏิบัติหรือทำงานใดและควรมอบหมายที่เขาพึงพอใจด้วย เพื่อจะได้ผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ได้รับความร่วมมือจากเพื่อน ทุกคนควรส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และควรจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนัย กัลยาราช (2551 : ง) ได้ศึกษาขวัญกำลังใจของครูกลุ่มโรงเรียนบ้านกลางสะโตก อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแล้วครูกลุ่มโรงเรียนบ้านกลางสะโตก อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ครูส่วนใหญ่มีขวัญกำลังใจในเรื่องความสำเร็จในการทำงาน สถานภาพและการยอมรับนับถือ ตัวงานหรือลักษณะงานที่ปฏิบัติ นโยบายและการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสภาพแวดล้อมของการทำงาน ความรับผิดชอบ ความมั่นคงของงาน และชีวิตส่วนตัว โดยเกินครึ่งมีขวัญกำลังใจในเรื่อง การปกครองบังคับบัญชา เงินเดือน ความเจริญเติบโต และความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษา เรื่อง แนวทางการสร้างทีมงานของบุคลากรในครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2

2.ควรศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ปัญหาในการทำงานในครูกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ดร.สุกัญญา อิน้อยอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.สนธิ์ ฤทธิชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.ปริษาชาญ อินทรชิต ประธานกรรมการสอบ ดร.วชิร อ่อนอ้าย กรรมการ และดร.สุนทร ทองคำพงษ์ กรรมการที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้คำแนะนำ จนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา และรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ระวานสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 1 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.สุกัญญา อิน้อย เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจและแก้ไขให้จนเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ หวังว่างานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัญชลิศา ทองอยู่. (2554). ขวัญกำลังใจในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราว มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. การพัฒนารัพยากรมนุษย์.

กรุณา : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ขวัญใจ ไสนอก. (2554). การศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษาออกโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยภูมิ. สารนิพนธ์ ค.ม. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- ชไมพร มอญแก้ว (2553). แนวทางการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- โชติกา กันทะกัน. (2552). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท สยามไฮเทคพีซีซีอินเตอร์เนต จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ณัฏฐา กริทธิรัฐ. (2550). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดนัย กัลยาณราช. (2552). ขวัญกำลังใจของครูกลุ่มโรงเรียนบ้านกลางทุ่งสะตอกอำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถ้วนโรธนา โต๊ะนิมิต. (2550). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมของครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสร้างเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2554). พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญพัฒน.ธนธรณ์ จีปิ่น. (2551). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดสถานบริการสาธารณสุขเครือข่ายอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- นลินธรรณ จิรอมรชัยนันท. (2557). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนตม จังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2557). พฤติกรรมองค์การ (Organizationnal Behavior). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ ประสารการ. (2553). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เนตรนภา มลาศรี. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรบริหารการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฏฐา กริทธิรัฐ. (2550). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บงกช ยิ้มหนองโพธิ์. (2558). พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บุษกร วงศ์สุวรรณ. (2553). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี :บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี. (2555). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์ประจำปีการศึกษา 2555. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : พิมพ์ จำกัด.
- พัชรภรณ์ สมัครการ. (2555). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคเหนือ) จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มนณกร ประชุมรัตน์. (2553). การศึกษาและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 2 สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- มนัส วงศ์สีโส. (2551). ขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการทั่วไปบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัญญู พัฒชนะ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของหมอดินอาสาประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
The Library Administration of Chomchonbaanumphang School
under Tak Primary Educational Service Area Office 2

สมหมาย ศิริบุญรอด¹
Sommai Siriboonrod

บทคัดย่อ

¹ ครูชำนาญการโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 yai001sommai@gmail.com 086-2490260

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ด้านงานบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ด้านงานเทคนิคอยู่ในระดับปานกลางและด้านงานบริการอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ควรจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ในการดำเนินงานเทคนิคให้เหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการ ควรจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอต่อผู้รับบริการอย่างเหมาะสม และควรจัดกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้

คำสำคัญ : การบริหารงานห้องสมุด / โรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the library administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants and the data source of the research were 196 qualified people, school administrators, teachers, and the committees of Office of the Basic Education Commission, and Prathomsuksa 4-6 students' parents. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the library administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the moderate level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the moderate level; that is, the preparation of activities, the administration, the technical works, and the service sector respectively.

In terms of recommendations of the library administration of Chomchonbaanumphang School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the school administrators or participating organizations should sufficiently allocate the budgets. In addition, the school should provide the durable articles or materials and equipment for the technical works adequately. Moreover, the school should appropriately provide library resources for the subscribers or users. The school should also prepare various different activities for learning and development.

Keywords : The administration of the school library community Umphang /
Chumchonbanaumphang School

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งสถานการณ์ของโลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 ระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงของสังคม คณะกรรมการชาตินาชาติดำเนินการศึกษาในศตวรรษที่ 20 ขององค์การ UNESCO (1996 อ้างถึงใน พิณสุตา, 2555) ได้รายงานไว้ว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” เป็นกุญแจสำคัญที่ใช้สำหรับเปิดเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ตอบสนองโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยให้ความสำคัญกับสี่เสาหลักที่เป็นรากฐานของการศึกษาในศตวรรษนี้ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (learning to know) การเรียนรู้เพื่อการปฏิบัติ (learning to do) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม (learning to live together) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (learning to be)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

ในการจัดการศึกษาได้มีการจัดตั้งห้องสมุดทุกระดับขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนการสอนให้ไปตามเป้าหมายของหลักสูตรที่วางไว้ ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งรวบรวมสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอน ทั้งสิ่งพิมพ์ และสื่อทัศนวัสดุ ฉะนั้นห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งแรก ที่ใช้เป็นที่ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้น จึงกล่าวได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการสอนที่ส่งเสริมความต้องการในการศึกษาหาความรู้ เพราะการเรียนการสอนเฉพาะในห้องเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน (อรทัย จำปาทอง, 2555 : 1-2)

ดังนั้นห้องสมุดโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริงตามมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึงการตระหนักถึงความสำคัญ ของการพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดโรงเรียนอันเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ในการดำเนินงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นค่อนข้างยาก เพราะแม้ว่าจะยอมรับในความสำคัญดังกล่าวแต่ห้องสมุดโรงเรียนก็ยังคงมีปัญหาหลายประการ เช่น บุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ครูบรรณารักษ์มีชั่วโมงสอนมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานห้องสมุดได้ รวมทั้งการอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านห้องสมุดมีไม่ต่อเนื่อง และครูบรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบปฏิบัติงานห้องสมุดคู่กับงานสอน ทำให้ไม่มีเวลาเต็มที่ในการปฏิบัติงานห้องสมุด การจัดสรรงบประมาณไม่ครอบคลุมทรัพยากรสารนิเทศทุกประเภท และนักเรียนให้ความสำคัญกับห้องสมุดน้อย (อุษณีย์ สุวรรณจินดา, 2552 : 88-92) ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเป็นผลทำให้งานห้องสมุดโรงเรียนโดยทั่วไปยังไม่สามารถพัฒนาให้สามารถสนองตอบภารกิจในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและการใฝ่รู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2557 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ผู้เรียนขาดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขาดความรู้ ความเข้าใจการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ขาดทักษะการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลาง เนื่องจากสภาพปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง คือ ห้องสมุดคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มาใช้บริการ หนังสือและสื่อสารสนเทศเทคโนโลยี ที่สนองความต้องการของผู้มาใช้บริการมีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย ทั้งขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านความถนัดทางบรรณารักษศาสตร์ที่จะรับผิดชอบงานห้องสมุดโดยตรง และที่สำคัญครูและนักเรียนในโรงเรียนยังใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ นอกจากนั้นทางโรงเรียนยังมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่ใช้การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนอีกด้วย

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีความตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ ดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาวางแผนพัฒนางานห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อำเภอพรรณ ทพเป็นไทย (2549 : 1) ห้องสมุดโรงเรียนคือ แหล่งรวมทรัพยากรสารนิเทศเอาไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ใช้สืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศได้มากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยมีการคัดเลือก จัดหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ มีการจัดการที่เป็นระบบโดยบรรณารักษ์วิชาชีพ

PDCA คือ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดยอัลเทอร์ วอลเตอร์ (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรมและต่อมาวงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อ เอดเวิร์ด เดมมิง (W. Edwards Deming) ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า “วงจรเดมมิง” ต่อมาพบว่า แนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำคือ

P : Plan	=	วางแผน
D : DO	=	ปฏิบัติตามแผน
C : Check	=	ตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์
A : Action	=	ปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาสภาพการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interviews) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อนำไปอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

การบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.50$) รองลงมา ด้านงานบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.43$) ด้านงานเทคนิคอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.40$) และด้านงานบริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.37$) ตามลำดับ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านงานบริหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\mu=3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.44$) รองลงมา การจัดบรรยากาศทางกายภาพของห้องสมุดที่เป็นระเบียบ สะอาด สะดวก และสวยงามเพียงพอสำหรับการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88$) และการจัดเก็บสถิติผู้เข้าใช้บริการห้องสมุดที่เป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก($\mu=3.82$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือการจัดครุภัณฑ์ของห้องสมุดอย่างเพียงพอ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือและการรายงานผลการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนแก่ผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.12$)

ด้านงานเทคนิคโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\mu=3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การสำรวจหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดจากผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.97$) รองลงมา การจัดหาเครื่องมือซ่อมหนังสือที่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.91$) และการจัดหมวดหมู่หนังสือเพื่อการบริการอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.89$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ การจัดซ่อมหนังสือให้มีความแข็งแรงคงทนด้วยรูปแบบที่เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.04$)

ด้านงานบริการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.02$) รองลงมา การกำหนดระยะเวลาในการยืมหนังสือที่เอื้อต่อผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.94$) และมีการสำรวจปริมาณทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ วารสาร ฯลฯ ที่ให้บริการอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ การบริการจองหนังสือที่สะดวก เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.10$)

ด้านการจัดกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือความร่วมมือในการจัดกิจกรรมจากคณะครูในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.09$) รองลงมานักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุดที่จัดขึ้นตามความสนใจ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.84$) และรูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมและความน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=3.73$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือการจัดกิจกรรมอ่านข่าวหน้าเสาธงหรือเสียงตามสายอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.05$)

ข้อเสนอแนะการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้แก่

ด้านงานบริหาร ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ($f=8$) รองลงมา คือ สถานศึกษาควรปรับปรุงห้องสมุดให้มีความเหมาะสม สวยงามและทันสมัย ($f=6$) และสถานศึกษาควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมหรือการศึกษาดูงานของบรรณารักษ์ห้องสมุด ($f=4$) ตามลำดับ

ด้านงานเทคนิค ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ในการดำเนินงานเทคนิคให้เหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการ ($f=8$) รองลงมา คือควรซ่อมแซมรักษาหนังสือ สิ่งพิมพ์ ให้อยู่ในสภาพที่ดีและใช้งานได้ ($f=5$) และควรวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือให้สะดวกต่อการใช้ ($f=3$) ตามลำดับ

ด้านงานบริการ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือควรจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอต่อผู้รับบริการอย่างเหมาะสม ($f=10$) รองลงมา คือควรจัดระบบการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบอินเทอร์เน็ต แนะนำการใช้บริการห้องสมุดให้กับผู้ใช้บริการห้องสมุด ($f=7$) และควรจัดตั้งตู้รับความคิดเห็นเกี่ยวกับงานห้องสมุด ($f=4$) ตามลำดับ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือการจัดกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนที่ส่งเสริมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ (f=7) รองลงมา คือ การจัดสรรงบประมาณด้านการจัดกิจกรรมให้เพียงพออย่างเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม (f=6) และการจัดกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง (f=4) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน อีกทั้งมีการสำรวจหนังสือ สิ่งพิมพ์ และสื่อทัศนวัสดุในห้องสมุดจากผู้ใช้บริการ โดยมีการบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ประกอบกับได้รับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมจากคณะครูในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรรถีย์ จำปาทอง (2555 : 68 - 72) ให้ความเห็นว่า ด้านงานบริหารมีงบประมาณที่ได้รับมาน้อยและต้องจัดสรรให้กับหน่วยงานอื่นด้วย การดำเนินการจึงเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง มีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดซื้อหนังสือ / สื่อ / วัสดุสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัยให้มีความเพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ ด้านงานเทคนิคเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรง และบรรณารักษ์หรือครูที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดจะปฏิบัติหน้าที่ด้านเทคนิคอยู่เป็นประจำ และมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งมีการศึกษาอบรมเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันต่อการบริการอยู่เสมอ ด้านงานบริการมีการจัดห้องสมุดให้นักเรียนและครูได้ศึกษาค้นคว้าจากวัสดุสารสนเทศและการสืบค้นความรู้ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ และด้านการจัดกิจกรรมมีข้อจำกัดหลายด้านในการปฏิบัติกิจกรรมตลอดทั้งปี เช่น ด้านงบประมาณ คือ การขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมห้องสมุด และด้านความร่วมมือ คือ ครูผู้สอนไม่ให้การสนับสนุนกิจกรรมห้องสมุดเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจินตนา บุญเรือง (2552 : 79-83) กล่าวว่าด้านงานบริหาร ผู้บริหารให้งบประมาณจำนวนน้อยในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด ด้านงานเทคนิค ห้องสมุดไม่มีครูที่จบสาขาบรรณารักษศาสตร์โดยตรง ไม่ค่อยมีความรู้ในการจัดหนังสือตามหมวดหมู่ ส่วนมากเป็นครูผู้สอนที่มีเวลาว่างแล้วมาช่วยงานห้องสมุด ด้านบริการและกิจกรรม การเข้าแถวของนักเรียนในตอนเช้าเกี่ยวข้องกับสภาพอากาศและครูไม่ค่อยมีเวลาว่างฝึกสอนให้นักเรียนประดิษฐ์หรือทำเป็นชิ้นโครงการต่าง ๆ เพื่อแสดงผลงานนักเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (2552 : 75 - 85) กล่าวว่าในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปสู่ไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ วัสดุสารสนเทศ บุคลากร การเงินและอื่น ๆ องค์ประกอบดังกล่าวจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงาน งานด้านเทคนิค มีการคัดเลือกและจัดหาหนังสือ สื่อ วัสดุสิ่งพิมพ์ การจัดตำราบรรณานุกรม และการจัดทำภาคภูมิศาสตร์ ด้านงานบริการ การเปิดให้บริการห้องสมุดในการอ่านอย่างเสรี การบริการช่วยเหลือในการอ่านและการสืบค้น และทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ วารสาร ฯลฯ ที่บริการตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ด้านการจัดกิจกรรม ห้องสมุดควรได้รับงบประมาณในการจัดกิจกรรม ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะด้านงานบริหาร คือ ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานห้องสมุดเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานดูแลควบคุมให้งานห้องสมุดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบังเกิดผลดีตามเป้าหมายที่วางไว้ต้องใช้งบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกุล จันทรหนองสรวง (2548 : 105) กล่าวว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ วัสดุ ครุภัณฑ์สำหรับห้องสมุดในสถานศึกษาให้เพียงพอ และ ควรบรรจุบุคคลที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์อย่างน้อยสถานศึกษาละ 1 คน และควรจัดชั่วโมงสอนของครูบรรณารักษ์ให้น้อยกว่าครูคนอื่น ๆ เพื่อที่จะได้มีเวลาปฏิบัติงานห้องสมุดในสถานศึกษามากขึ้น และควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน อบรมบุคลากรห้องสมุดสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ด้านงานเทคนิค คือควรจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ในการดำเนินงานเทคนิคให้เหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการเป็นเพราะว่างานเทคนิคเป็นการจัดหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ไว้บริการในห้องสมุด จัดทำบันทึกเป็นหลักฐานและเตรียมเพื่อบริการ รวมทั้งการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีและเหมาะสม มีการสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา บุญเรือง (2552 : 82) ควรจัดหาหนังสือใหม่ วารสาร จุลสาร ตลอดจนสิ่งพิมพ์สื่อทัศนวัสดุ ทั้งนี้เพราะให้นักเรียน ครูได้รับข่าวสารที่ทันสมัยและช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน รู้จักศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง การจัดหาหนังสือใหม่ครูบรรณารักษ์ต้องดูความต้องการของนักเรียน และความต้องการของครูผู้สอนอยากได้หนังสือประเภทไหนเข้ามาในห้องสมุดมากที่สุด และวารสารห้องสมุดทุกโรงเรียนควรมีบ้างพอสมควร ดังนั้นผู้บริหารควรร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการคัดเลือก จัดหาหนังสือ วารสาร สื่อทัศนวัสดุที่ทันสมัย ปีละ 1-2 ครั้ง

ด้านงานบริการ คือควรจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอต่อผู้รับบริการอย่างเหมาะสม เพราะว่าการจัดบริการแก่ผู้ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนจะต้องมีทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ชุมภูพันธ์ (2550 : 137) ห้องสมุดควรจัดระบบการสืบค้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์ จัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ มีการบริการชุมชน มีบริการบรรณานุกรม มีบริการเสียงตามสาย จัดทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอ ต่อความต้องการของผู้ใช้ ด้านการจัดกิจกรรม คือควรจัดกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนที่ส่งเสริมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ เพราะว่าการจัดกิจกรรมห้องสมุดต้องจัดกิจกรรมให้

หลากหลายและต่อเนื่องทุกสัปดาห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของทรัพย์ พิลางาม (2548 : 90) การจัดกิจกรรมของห้องสมุดควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่าน และการเขียนอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ กิจกรรมประกวดคำขวัญ กิจกรรมต้นไม้พูดได้ การเล่านิทาน จัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันสุนทรภู่ สัปดาห์วิทยาศาสตร์ วันเด็ก วันแม่ ฯลฯ ให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ จัดให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน ได้ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวที่รวดเร็วทันเหตุการณ์ จากสื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษา เรื่องแนวทางการจัดครุภัณฑ์ของห้องสมุดอย่างเพียงพอของห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษา เรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดซื้อหนังสือให้มีความแข็งแรงคงทนด้วยรูปแบบที่เหมาะสมของห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ควรรักษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริการหนังสือที่สะดวก เหมาะสมของห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรรักษา เรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมอ่านข่าวหน้าเสาธงหรือเสียงตามสายอย่างต่อเนื่องของห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.สุนทร ทองคำพงษ์ กรรมการที่ปรึกษา และ ดร.วชิร อ่อนอ้น ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณนางรุจิรา เรือนเหมย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่กลองเก่าและนายวินัย แดงพัต ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอุ้มผาง อำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ชมพูน. (2550). การศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

กุล จันทรหนองสรวง. (2548). ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

จินตนา บุญเรือง. (2552). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทรัพย์ พิลาจาม. (2548). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ. (2552). ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนใน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรัญย์ จำปาทอง. (2555). ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุษณีย์ สุวรรณจินดา. (2552). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โรงเรียนเทศบาล 5 เด่นห้า สังกัดเทศบาลนครเชียงราย.

การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย. (2549). การเขียนรายงานการและการใช้ห้องสมุด. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

การบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
The Management of school supplies in Umphang. Primary Educational Service Tak Area Office 2.

สมพงษ์ แสนวัน¹
Sompong Sanwong

¹ ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านแม่กลองใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 Email:somtoto2109@gmail.com 0979681475

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฏิบัติหน้าที่พัสดุ ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 203 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมและจัดหาพัสดุอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการควบคุมพัสดุอยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบบำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุอยู่ในระดับมาก และด้านการแจกจ่ายพัสดุ

ข้อเสนอแนะ คือโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการสำรวจราคาของพัสดุดูตามร้านค้า และทำการเปรียบเทียบคุณภาพ ตรวจสอบงบประมาณในการจัดการพัสดุควรมีการแจ้งขอเบิกพัสดุโดยเขียนใบเบิกพัสดุก่อนที่จะนำไปใช้ เช่นรับพัสดุทุกครั้ง ควรมีเอกสารการเบิกจ่ายที่ชัดเจน ควรมีการจัดทำทะเบียนคุม ในการเบิกจ่ายพัสดุในแต่ละครั้ง และควรมีการตรวจสอบและซ่อมแซมพัสดุของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : การบริหารงานพัสดุ/โรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the management of supplies sections of the schools in Umphang district under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The participants of the research were 203 school administrators, teachers who were responsible in supplies sections and teachers. The research instruments were questionnaires and interviews. For questionnaires, the collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. For interviews, the collected data were analyzed by content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the management of supplies sections of the schools in Umphang district under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the preparation and provision of parcels or supplies, the control of supplies, maintenances, and the parcel distribution respectively.

In terms of recommendations of the management of supplies sections of the schools in Umphang district under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that the schools should survey the prices of supplies from stores to compare the quality of supplies. In addition, the schools should check the budgets, let the officers or employees write the requisition form and sign their name before gaining the materials. Moreover, the disbursement documents should be clear. The schools should also concentrate on check control register before the disbursement. In addition, the schools should regularly check, maintain, and repair supplies or articles.

Keywords : Management of school supplies in Umphang

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่เป็นอุดมการณ์ของการศึกษาที่สำคัญว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ มีสติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาในระบบนั้น โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายและหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพแก่เยาวชนโดยตรง และผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับงานปฏิบัติของโรงเรียนเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนให้แก่เด็กและเยาวชนในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จึงจำเป็นต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

และครูพันธุ์ที่มีคุณภาพเตรียมไว้อย่างเพียงพอเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้สอนและนักเรียน ดังนั้นการดำเนินงานพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษาสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์แต่ในขณะเดียวกันถ้าดำเนินงานพัสดุโดยขาดประสิทธิภาพย่อมทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า สิ้นเปลืองงบประมาณ และด้อยประสิทธิภาพ เกิดผลเสียต่อการเรียนการสอนอย่างมาก อาทิเช่นการจัดหาครุภัณฑ์หรือวัสดุอุปกรณ์ไม่ทันต่อความต้องการ (หัตถุหทัย ชูศิริธนา 2554 : 2) การจัดพัสดุไม่ตรงตามความต้องการซึ่งเกิดจากการขาดการวางแผนการจัดหาพัสดุ จึงได้ของไม่มีคุณภาพ และมีราคาไม่เหมาะสมหากครุภัณฑ์ขาดการบำรุงรักษาที่ดี เมื่อนำไปใช้ก็อาจเกิดการชำรุดและเสียหาย จะส่งผลให้ครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการสอนได้ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานพัสดุให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารพัสดุ

ส่วนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงานพัสดุในสถานศึกษา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ส่วนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 5 กรอบแนวคิดการศึกษา

ส่วนที่ 6 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ได้ดำเนินการดังนี้

การศึกษาสภาพการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 14 คน ครูปฏิบัติหน้าที่พัสดุ จำนวน 21 คน และครูปฏิบัติการสอน จำนวน 168 คน รวมทั้งสิ้น 203 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน หัวหน้าพัสดุ จำนวน 14 คน ของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2558 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การเตรียมและจัดหาพัสดุอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) รองลงมา การควบคุมพัสดุอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$) การตรวจสอบบำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$) ตามลำดับ และการแจกจ่ายพัสดุอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

การเตรียมและจัดหาพัสดุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนมีการตรวจรับพัสดุอย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำหรับการจัดหาพัสดุอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$) รองลงมาโรงเรียนมีการดำเนินการจัดหาพัสดุอย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) และโรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการเตรียมและจัดหาพัสดุ โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้ก่อนจัดหาพัสดุ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการสำรวจราคาพัสดุก่อนการดำเนินการจัดหาพัสดุ โรงเรียนมีการรายงาน/ชี้แจงผลการจัดหาพัสดุทุกครั้งอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$)

การแจกจ่ายพัสดุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือโรงเรียนมีการเบิกจ่ายพัสดุโดยได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจก่อนทุกครั้งอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) รองลงมา มีการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนสำหรับการเบิกจ่าย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พัสดุที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) และโรงเรียนมีการเบิกจ่ายพัสดุที่คำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนมีพัสดุคงเหลือที่พอเพียงต่อการเบิกจ่าย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$)

การควบคุมพัสดุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบพัสดุประจำปีอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$) รองลงมา คือโรงเรียนมีเอกสารที่ใช้ในการควบคุมพัสดุอย่างถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$) และโรงเรียนมีการตรวจสอบพัสดุประจำปีและทุกปีงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนมีการปรับปรุงซ่อมแซมหรือแก้ไขพัสดุที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$)

การตรวจสอบ บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือโรงเรียนมีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายพัสดุอย่างถูกต้องตามระเบียบอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการสำรวจพัสดุก่อนที่จะมีการจำหน่ายโรงเรียนมีการจำหน่ายพัสดุดำเนินการเรียบร้อยครบถ้วนที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$) และโรงเรียนมีการจำหน่ายพัสดุภายในระยะเวลาที่กำหนดในระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$) ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนมีการตรวจสอบและประเมินพัสดุที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยน และโรงเรียนมีการติดตามตรวจสอบการใช้งานของพัสดุที่ผ่านการแก้ไข ปรับปรุงหรือซ่อมแซมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$)

ข้อเสนอแนะที่มีความสำคัญสูงสุดในแต่ละด้านนี้ การเตรียมและจัดหาพัสดุ ควรมีการสำรวจราคาของพัสดุดำเนินการตามร้านค้า ทำการเปรียบเทียบคุณภาพ ตรวจสอบงบประมาณในการจัดการพัสดุ การแจกจ่ายพัสดุ คือ ควรมีการแจ้งขอเบิกพัสดุโดยเขียนใบเบิกพัสดุก่อนที่จะนำไปใช้ เช่น รับพัสดุทุกครั้ง มีเอกสารการเบิกจ่ายที่ชัดเจนการควบคุมพัสดุ คือ ควรมีการจัดทำทะเบียนคุม ในการเบิกจ่ายพัสดุในแต่ละครั้ง การตรวจสอบ บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ คือ ควรมีการตรวจสอบและซ่อมแซมพัสดุของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในกลุ่มอำเภออุ้มผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำหรับการจัดหาพัสดุ และมีการตรวจรับพัสดุอย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบพัสดุประจำปีมีการสำรวจพัสดุก่อนที่จะจำหน่าย มีการจำหน่ายพัสดุดำเนินการเรียบร้อยครบถ้วนที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ประกอบกับครูและบุคลากรมีการเบิกจ่ายพัสดุที่ได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจก่อนทุกครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทยา คำมุงคุณ (2555:70-71) เรื่อง การประเมินผลการบริหารพัสดุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการบริหารงานพัสดุ โดยรวม 8 คณะหน่วยงานต่างๆ สังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานพัสดุอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเตรียมและจัดหาพัสดุ มีการตรวจรับพัสดุอย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับมีการดำเนินการจัดหาพัสดุอย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจสอบวงเงินงบประมาณก่อนการจัดหาพัสดุที่ได้จากการจัดหามีคุณลักษณะที่ตรงกับความต้องการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ด้านการแจกจ่ายพัสดุมักมีการเบิกจ่ายพัสดุจะคำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักมีการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนสำหรับการเบิกจ่ายพัสดุที่ชัดเจน ในการเบิกจ่ายพัสดุต้องได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจก่อนทุกครั้ง มีการเตรียมเอกสารที่ใช้สำหรับเบิกจ่ายพัสดุอย่างถูกต้องเพียงพอ มีการรายงานผลการเบิกจ่ายพัสดุอย่างถูกต้องด้านควบคุมพัสดุมักมีการตรวจสอบพัสดุประจำปี และทุกปีงบประมาณมีเอกสารที่ใช้ในการควบคุมพัสดุอย่างถูกต้อง มีการลงบัญชีพัสดุหรือทะเบียนครุภัณฑ์ก่อนนำไปใช้งานทุกครั้ง มีบัญชีหรือทะเบียนพัสดุสำหรับการควบคุมการใช้พัสดุและด้านการตรวจสอบบำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุดำเนินการจำหน่ายพัสดุ จะดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดในระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และมีการสำรวจพัสดุก่อนที่จะมีการจำหน่าย หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การเตรียมและจัดหาพัสดุโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำหรับการจัดหาพัสดุ และมีการตรวจรับพัสดุอย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบุญ อุสาหะจิตต์ (2553 : 94) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า ด้านการจัดหาพัสดุโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดหาพัสดุของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 4 ได้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนของการจัดหาพัสดุ โดยการหาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการใช้พัสดุดำเนินการตามระยะเวลาการจัดหาพัสดุและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ

การแจกจ่ายพัสดุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการเบิกจ่ายพัสดุที่ได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจก่อนทุกครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทยา คำมุงคุณ (2555: 67)พบว่า ภาพรวมการบริหารงานพัสดุของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ด้านการแจกจ่ายพัสดุ อยู่ในระดับมาก โดยการเบิกจ่ายพัสดุจะคำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักมีการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนสำหรับการเบิกจ่ายพัสดุที่ชัดเจนในการเบิกจ่ายพัสดุต้องได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจก่อนทุกครั้งมีการเตรียมเอกสารที่ใช้สำหรับเบิกจ่ายพัสดุอย่างถูกต้องเพียงพอ มีการรายงานผลการเบิกจ่ายพัสดุอย่างถูกต้อง

การควบคุมพัสดุโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบพัสดุประจำปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ศิริธรรมรักษ์ (2551 : 70-71) เรื่อง สภาพการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมศึกษาวิทยาลัยการอาชีพชุมแพ พบว่า สภาพการควบคุมพัสดุโดยภาพรวม มีการแต่งตั้งมอบหมายให้รับผิดชอบในการควบคุม คือ 1) การยืมพัสดุ พบว่ามีการยืมพัสดุใช้ในมหาวิทยาลัย 2) การเก็บรักษาพัสดุ มีการจัดทำบัญชีหรือทะเบียนคุมพัสดุ มีการกำหนดและวางระบบการเก็บรักษาพัสดุไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม 3) การเบิกจ่ายพัสดุ มีการลงทะเบียนครุภัณฑ์และบัญชีวัสดุ 4) การตรวจสอบพัสดุประจำปี โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

การตรวจสอบ บำรุงรักษา และจำหน่ายโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการสำรวจพัสดุก่อนที่จะมีการจำหน่าย และมีการจำหน่ายพัสดุดำเนินการเรียบร้อยครบถ้วนที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทยา คำมุงคุณ (2555 :67) พบว่า ภาพรวมการบริหารงานพัสดุของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้านการตรวจสอบ บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ อยู่ในระดับมาก โดยมีการจำหน่ายพัสดุได้ดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดมีการสำรวจพัสดุก่อนที่จะมีการจำหน่าย มีการรายงานหรือแจ้งผลการจำหน่ายพัสดุต่อผู้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะ คือโรงเรียนในกลุ่มอำเภอดมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการสำรวจราคาของพัสดุดังตามร้านค้า และทำการเปรียบเทียบคุณภาพ ตรวจสอบงบประมาณในการจัดการพัสดุควรมีการแจ้งขอเบิกพัสดุโดยเขียนใบเบิกพัสดุก่อนที่จะนำไปใช้ เช่นรับพัสดุทุกครั้ง ควรมีเอกสารการเบิกจ่ายที่ชัดเจน ควรมีการจัดทำทะเบียนคุม ในการเบิกจ่ายพัสดุในแต่ละครั้ง และควรมีการตรวจสอบและซ่อมแซมพัสดุของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ดร. สุนทร ทองคำพงษ์ ประธานกรรมการ ที่ปรึกษา ดร.วชิร อ่อนอ้าย กรรมการที่ปรึกษา และ ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา หน้าที่พัสดุ ครูปฏิบัติการสอน ในกลุ่มอำเภอดมผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พัทยา คำมุงคุณ. (2555). การประเมินผลการบริหารงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญาตรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศุภชัย ศิริธรรมรักษ์. (2551). สภาพการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ

ชุมแพ. ปรินญาตรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมบูรณ์ อุสาห์จิต. (2553). สภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 4.

ปรินญาตรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

หัตถุหทัย ชุตินันท์. (2554). การนำเสนอแนวทางการดำเนินงานพัสดุในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. ปรินญาตรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้รถยนต์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

The Marketing Factors Influencing the Consumer Behavior on Using Liquefied Petroleum Gas of the Car Users in Muangtak District, Tak

พันธุ์ ชัยฤกษ์ มีخانه¹ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์²

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้น้ำมัน อ่างทองเมือง จังหวัดตาก และ 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้น้ำมัน อ่างทองเมือง จังหวัดตาก การวิจัยที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้น้ำมัน คือ การวิจัยโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและใช้แบบสอบถาม โดยเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้น้ำมัน จำนวน 217 คน โดยเก็บข้อมูลบริการแก๊สแอลพีจี จำนวน 3 แห่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้น้ำมัน อ่างทองเมือง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านช่องทางการจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก และด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้น้ำมัน พบว่า ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ปัจจัยด้านการตลาด, พฤติกรรม

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate (1) the marketing factors influencing the consumer behavior on using liquefied Petroleum Gas users in Muangtak District, Tak, and to compare (2) the marketing factors influencing the consumer behavior on using liquefied Petroleum Gas users in Muangtak District, Tak. The instruments used in the research were the participant observation and questionnaires by collecting the data from 217 car users, and 3 LPG stations in Muangtak District, Tak.

The findings of the research indicated that; on the whole, the consumers' opinions on the marketing factors influencing the consumer behavior on using liquefied Petroleum Gas users in Muangtak District, Tak seemed to be at the high level. When each side was considered, it was found that the sides of the channel of distribution and marketing campaigns were at the high level. Moreover, the inferior mean scores at the moderate level seemed to be the side of the products and prices. In terms of the comparing result of arithmetic means on the marketing factors influencing the consumer behavior on using liquefied Petroleum Gas users, it was found that; on the whole, the consumers who seemed to have different careers had different opinions at the statistically significant level of .05. In addition, the consumers who seemed to have different ages had different opinions at the statistically significant level of .01.

KEYWORDS : Marketing factors, Behavior

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาพลังงานนำเข้าอย่างมากในแต่ละปีโดยเฉพาะพลังงานจากน้ำมัน ประเทศไทยใช้น้ำมันเป็นพลังงานในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น การขนส่ง การผลิตในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เป็นต้น และจะยิ่งมากขึ้นหากในปีนั้น ๆ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้น การขึ้น-ลงของราคาน้ำมันของโลกจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันในประเทศและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศในที่สุด ดังนั้นหากผู้ประกอบการธุรกิจทราบทิศทางราคาน้ำมันในอนาคตก็จะสามารถเตรียมรับมือในการดำเนินงานหรือสามารถเตรียมแผนการดำเนินการทางธุรกิจในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ด้านหน่วยงานภาครัฐก็จะสามารถวางแผนนโยบาย/มาตรการเพื่อเตรียมรับมือและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าได้อย่างทัน่วงที ยิ่งในปัจจุบันนี้มีตัวแปรที่ทำให้ราคาน้ำมันเกิดความอ่อนไหวได้ง่ายและมากกว่าเดิมโดยทั่ว ๆ ไปการแก้ไขผลกระทบที่นิยมทำกัน คือ 1) การประหยัดพลังงาน 2) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน 3) การใช้พลังงานทดแทน (แนวโน้มราคา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

น้ำมันโลกอนาคต, 2558) ซึ่งเชื้อเพลิงทดแทนที่ใช้กับรถยนต์หลัก ๆ แล้ว ได้แก่ E10 E20 E85 LPG NGV CNG Biodiesel ซึ่งแต่ละประเภทก็มีลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของเครื่องยนต์ของรถยนต์ ซึ่งมี 2 ประเภท คือ 1) เครื่องยนต์เบนซินซึ่งต้องใช้น้ำมันเบนซินเป็นเชื้อเพลิง 2) เครื่องยนต์ดีเซลต้องใช้น้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิง

จังหวัดตากเป็นจังหวัดติดชายแดนซึ่งมีการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ การค้า อย่างรวดเร็ว และจากสภาวะการเศรษฐกิจในปัจจุบันราคาน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูงขึ้น จึงทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาใช้แก๊ส LPG ได้แก่ LPG หรือแก๊สปิโตรเลียมเหลวทดแทน เนื่องจากมีราคาถูกกว่าน้ำมัน เชื้อเพลิง และแก๊ส LPG ยังมีผู้ใช้อยู่แค่นั้น และแก๊ส LPG ยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้บริโภคในการเลือกใช้สถานประกอบการเดิมแก๊สแอลพีจีหรือแก๊สปิโตรเลียมเหลวทดแทน ทำให้ประชาชนยังไม่มั่นใจในคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อให้ได้ข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด สนับสนุนให้เกิดการใช้แก๊สปิโตรเลียมเหลวเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้แก๊สปิโตรเลียมเหลว (LPG) ประสบความสำเร็จในการเป็นพลังงานทดแทนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1. ศึกษาพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย อำเภอเมือง จังหวัดตาก 2. ศึกษาปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย อำเภอเมือง จังหวัดตาก 3. เปรียบเทียบปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ผู้ที่ใช้บริการแก๊สแอลพีจี จำนวน 3 แห่ง คือ บริษัทลำพูนแก๊สปิคนิค จำกัด (สาขา 3) บริษัทลำพูนแก๊สปิคนิค จำกัด (สาขา 4) และห้างหุ้นส่วนจำกัด จี แอนด์ จี ตาก จำนวน 500 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่ใช้บริการแก๊สแอลพีจี เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 3 ส่วน ดังนี้ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG จำนวน 11 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์คุณลักษณะสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย อำเภอเมือง จังหวัดตาก ของประชากรตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พฤติกรรมการเลือกใช้ โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรตัวอย่าง 2 กลุ่มใช้ t-test (Independent Sample) ประชากรตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบพหุคูณ เพื่อทดสอบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของคะแนนปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อยู่อาศัย อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีรายละเอียดดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.53 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.94 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 32.73 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.01

วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเลือกใช้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมในการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.94 สาเหตุที่เลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี (LPG) เพราะราคาถูกกว่าน้ำมันเบนซิน คิดเป็นร้อยละ 41.47 มีลักษณะการใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี (LPG) 100% คิดเป็นร้อยละ 51.15 โดยมีอัตราเร่งของเครื่องยนต์เป็นปกติ คิดเป็นร้อยละ 75.58 มีการระเหยของเบนซิน แอลพีจี (LPG) เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 47.93 อิทธิพลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี (LPG) เพื่อการส่งเสริมภาครัฐในการกำหนดราคาต่ำกว่าราคาเบนซิน คิดเป็นร้อยละ 52.53 และมีการเปลี่ยนแปลงใช้พลังงานทดแทนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 49.31

วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี ของผู้ใช้งาน

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี (LPG) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .55

ด้านราคา พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี (LPG) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .48

ด้านช่องทางการจำหน่าย พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี (LPG) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .44

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี (LPG) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .39

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี ของผู้ใช้งาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี ของผู้บริโภค จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 รายการ คือ ความปลอดภัยในการใช้งาน และผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 รายการ คือ ทำให้สมรรถนะของเครื่องดีขึ้น

ด้านราคา ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 รายการ คือ ราคาไม่ผลต่อการตัดสินใจและผู้ใช้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 รายการ คือ ราคาไม่เหมาะสมกับคุณภาพ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 รายการ คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น ห้องน้ำ ร้านมินิมาร์ท เป็นต้น

ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 รายการ คือ นโยบายประหยัดพลังงานของรัฐส่งผลให้ใช้แอลพีจี และผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 รายการ คือ การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้แอลพีจี

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจีของผู้ใช้งาน อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาศึกษาปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี ของผู้ใช้งาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ความคิดเห็นด้านผลิตภัณฑ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี มีคุณภาพเทียบเท่ากับน้ำมันเบนซิน ความปลอดภัยในการใช้งาน ทำให้สมรรถนะของเครื่องดีขึ้น

1.2 ความคิดเห็นด้านราคาของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ราคาไม่ผลต่อการตัดสินใจ ราคาไม่เหมาะสมกับคุณภาพ

1.3 ความคิดเห็นด้านช่องทางการจำหน่ายของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแอลพีจี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสะดวกในการเติมแอลพีจีได้ทุกปั้มน้ำมันสถานที่กว้างขวางในการเติม มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น ห้องน้ำ ร้านมินิมาร์ท เป็นต้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1.4 ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการตลาดของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแจกหรือแถมสินค้า

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อย่างน้อย 5 อันดับตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า มีความคิดเห็นในภาพรวมของผู้บริโภคจำแนกตามระดับอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้ที่อยู่อาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับเพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อย่างน้อย 5 อันดับตามลักษณะประชากรศาสตร์ ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารปั๊มเชื้อเพลิงแก๊ส LPG ควรให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องสินค้าในการแจกหรือแถมสินค้า เพื่อให้มีความหลากหลายในแรงจูงใจให้ผู้บริโภคมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการมากขึ้น
2. ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของเชื้อเพลิงแก๊ส LPG อย่างสม่ำเสมอ
3. ควรกำหนดราคาให้เป็นไปตามประกาศของรัฐบาล
4. ควรจัดการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารและการให้บริการของปั๊มเชื้อเพลิงแก๊ส LPG ทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับรู้และเพื่อนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจเข้ามาเลือกใช้บริการต่อไป
5. พนักงานให้บริการควรจัดอบรมในการทำงาน เช่น การจ่ายเชื้อเพลิงแก๊ส LPG และการทอนเงิน

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG ของผู้ใช้อย่างน้อย 5 อันดับตามลักษณะประชากรศาสตร์ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณา ความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจาก ดร.สิริณี ว่องวิไลรัตน์ และดร.จิตติมน ฉัตรจรัสรัตน์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของข้าพเจ้าในการทำวิจัยเรื่องนี้ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งทำให้ผลงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ที่ได้ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ให้การอบรมสั่งสอนด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษา มา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ช่วยในการเก็บข้อมูล ให้กำลังใจและช่วยเหลือในการทำวิจัย และขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยให้กำลังใจตลอดมา จนการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชัยณรงค์ ทราญคำ. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ส่วนบุคคลของผู้บริโภคในจังหวัดลำพูน. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูชัย สมบัติไกร. (2553). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ หทัยวัฒนกุล. (2553). พฤติกรรมผู้บริโภคสำหรับผู้บริโภคในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธีรภัฏ อ่วมอัมคำ. (2551). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการรถเช่าของ ผู้ใช้บริการในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยพาณิชย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2554). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญพัฒนา.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ดีไซน์.
- ปณิศา มีจินดา. (2553). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ปาริชาติ จำเขียน. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อจักรยานประเภทเสือภูเขาของผู้ปั่นจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาด ของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดตาก

The Approaches to the Development of the Marketing Strategies of the Private Secondary Schools in Tak

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก ที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก ผู้วิจัยศึกษาถึงความต้องการเข้าเรียนต่อของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 351 คน วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก ที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด ทำการเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 15 คน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 17 คน

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.10 ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความต้องการในระดับมากทั้งสิ้น ซึ่งกลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่ 4) กลยุทธ์ด้านภาพพจน์สถาบัน 5) กลยุทธ์พันธมิตร และ 6) กลยุทธ์หน่วยงานการตลาด ซึ่งแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านค่าเล่าเรียน 3) ด้านทำเลที่ตั้ง 4) ด้านประชาสัมพันธ์ 5) ด้านบุคลากร และ 6) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, กลยุทธ์การตลาด

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate (1) the students' needs to further study in the private secondary schools in Tak, to survey (2) the marketing strategies of the private secondary schools in Tak that were successful in marketing, and to investigate (3) the approaches to the development of the marketing of the private secondary schools in Tak. The samples of the research were divided into 3 groups based on 3 purposes of the research; that is, 351 students for investigating the students' needs to further study in the private secondary schools in Tak, 15 people for surveying the marketing strategies of the private secondary schools in Tak that were successful in marketing, and 17 people for investigating the approaches to the development of the marketing of the private secondary schools in Tak.

The findings of the research indicated that; on the whole, the students' needs to further study in the private secondary schools in Tak seemed to be at the high level with an average of 4.10. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level. The marketing strategies contained the market penetration strategy, the market expansion strategy, the pricing strategy, the strategy of the institution's images, the strategy of the business alliance, and the marketing strategy. In addition, the approaches to the development of the marketing of the private secondary schools in Tak comprised 6 sides; that is, the academic matter, the tuition fee, the location, the public relations, the personnel, and the teaching and learning process.

KEYWORDS: Approaches to development, Marketing strategy.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก ที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด

¹ นักศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประชากรที่เกี่ยวข้องกับการแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาด ของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดตาก ได้แก่

- นักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดตาก
- ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์ในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดตาก
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดตาก ได้แก่ มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 351 คน ในจังหวัดตาก ปีการศึกษา 2558 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน
- กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์ในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดตาก จำนวน 15 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
- กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดตาก และผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดของโรงเรียนเอกชน จำนวนทั้งหมด 17 คนซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ชุด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check – List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนในจังหวัดตากในด้านวิชาการ ด้านค่าเล่าเรียน ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการเรียนการสอน โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มีข้อคำถามที่กำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับเป็น 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลแบบสอบถามความต้องการด้านการตลาดของนักเรียนและผู้ปกครองโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 111)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้ทำการสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานทั่วไป และความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป สรุปได้ ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 351 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 51.56 และเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 48.43 มีอายุระหว่าง 14-15 ปี มากที่สุด จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 78.34 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 15.95 และ อายุระหว่าง 16-17 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13 โดยผู้ปกครองมีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 30.35 รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกร จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 21.42 และอาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 19.64 มีภูมิลำเนาอยู่อยู่อาศัยอยู่กับที่ตั้งโรงเรียน จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 67.23 รองลงมาคือมีภูมิลำเนาอยู่ต่างอำเภออยู่กับที่ตั้งโรงเรียน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 32.76

ความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก สรุปได้ ดังนี้

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.70, S.D. =.55)

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านค่าเล่าเรียน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.76, S.D. =.54)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านทำเลที่ตั้ง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.99, S.D. = .54)

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.34, S.D. = .57)

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.34, S.D. = .52)

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.92, S.D. = .53)

ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก จำนวน 15 คน ซึ่งมีผลการสัมภาษณ์ดังนี้

1. กลยุทธ์การเจาะตลาดปัจจุบันของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตากสถาบันการศึกษาเอกชนในยุคปัจจุบันจะต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อการแข่งขันกับสถาบันของรัฐ หรือแม้แต่เอกชนด้วยกันเองเพราะเนื่องจากพลวัตของโลกการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา เช่น มีการขยายโอกาสรับนักเรียนมากขึ้น โอกาสจากนโยบายการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ตลอดจน มีการเปิดหลักสูตรใหม่และเพิ่มจำนวนนักเรียนมากขึ้น สถาบันการศึกษาทุกแห่งจะต้องปรับกระบวนการบริหารจัดการอย่างมากเพื่อความอยู่รอดและอยู่ได้ ดังนั้นหากประยุกต์ระบบบริหารจัดการ ISO มาใช้สิ่งแวดล้อมภายนอก ที่เป็นปัจจัยบวกต่อสถาบันการศึกษาเอกชนนั้นก็กลายเป็นปัจจัยบวกของสถาบันของรัฐด้วย เพราะเมื่อสถาบันการศึกษาบางแห่งมีความต้องการรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นด้วยเหตุผลของทางสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งเอง เป็นเหตุให้มีการขยายโอกาสให้นักศึกษาเข้าเรียนมากขึ้น ดังเห็นจากการรับนักศึกษาภาคสมทบเพิ่มมากขึ้น กอปรมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น ขยายตัวมากขึ้น ปริมาณความต้องการของแรงงานที่มีความรู้ก็มากตามด้วย อีกทั้งรัฐบาลช่วยเหลือเงินอุดหนุนรายหัวให้กับโรงเรียนที่มีนักเรียน นักศึกษามาเรียนตามจำนวน ทำให้แต่ละสถาบันการศึกษาเกือบทุกระดับพยายามที่จะให้นักเรียนมาเรียนด้วยมากที่สุด จึงเกิดการรับนักเรียน นักศึกษามากขึ้นของแต่ละสถาบันการศึกษานั้นเอง ฉะนั้น จึงเป็นเหตุให้มีการทำการตลาดขึ้น เพื่อแย่งนักเรียนมาเรียนกลยุทธ์ที่โรงเรียนเอกชนใช้การ Focus Group แต่ละสถาบันการศึกษาจะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ โฆษณาสถาบันการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้เรียนที่เข้าเรียนด้วย สถาบันการศึกษาบางแห่งจะมีศูนย์ที่ต่างจังหวัดเพื่อสร้างความสะดวกในเรื่องนี้เป็น HUB สำหรับประสานงานตามภูมิภาคมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์โรงเรียน ทำให้ได้รับความสนใจจากผู้ปกครองที่กำลังจะตัดสินใจส่งบุตรหลานเรียน มีผลทำให้ตามสถาบันการศึกษาของรัฐมีจำนวนนักเรียนลดลง และทั้งนี้ทางโรงเรียนควรมีการทำการสื่อสารแนะนำสถาบันป้ายโฆษณา บอร์ดแนะนำสถาบัน วิทยุ และวารสารทางการศึกษา

2. กลยุทธ์การขยายการตลาด เป็นการขยายตลาดให้เพิ่มมากขึ้นในเชิงของพื้นที่ หลักสูตร และโปรแกรมการเรียนการสอน ควรมีการขยายตัวเชิงภูมิศาสตร์ พัฒนาตลาดใหม่ปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน และพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรใหม่

3. กลยุทธ์ราคา 1) การกำหนดค่าหน่วยกิต เพิ่มค่าเล่าเรียนให้หลากหลายในแต่ละหลักสูตร ในแต่ละสายชั้นเพื่อให้ทางเลือก กำหนดค่าเล่าเรียนแบบเหมาจ่ายในแต่ละภาคเรียน เก็บค่าเสริมทักษะ เพิ่มรายการค่าธรรมเนียม 2) คำนึงทำให้ผู้เรียน ให้ส่วนลดในรูปแบบการให้ทุนการศึกษา เช่น การให้รางวัล การให้ทุนการศึกษาเรียนดีและมีความประพฤติดีแก่นักเรียนเป้าหมาย และเพิ่มระบบผ่อนชำระให้กับผู้ปกครอง

4. กลยุทธ์ด้านภาพพจน์สถาบัน ทางโรงเรียนควรมีการจ้างครูอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมาเป็นอาจารย์ประจำ มีการส่งนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมให้มากขึ้น ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทั้งท้องถิ่นและส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง จัดทำโฆษณาประชาสัมพันธ์สถาบัน พร้อมทั้งนำนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาเยี่ยมชมโรงเรียนก่อนที่จะเข้ามาศึกษา และสร้างสัมพันธ์ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน จัดกิจกรรมเชิดชูศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในด้านสังคมและหน้าที่

5. กลยุทธ์พันธมิตร ทางโรงเรียนควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะช่วยเพิ่มปริมาณผู้สมัครเรียนในระดับหนึ่ง และทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ลดการแข่งขันในเชิงของการับผู้บริหาร ค่าใช้จ่ายบางประเภทของสถาบันได้

6. กลยุทธ์หน่วยงานการตลาด เพิ่มความตระหนักและพัฒนาโดยการให้ความรู้ด้านการตลาดให้กับบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นนักขาย
ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดตาก และผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดของโรงเรียนเอกชน จำนวน 17 คน ซึ่งมีผลการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ด้านวิชาการ พบว่า การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนโรงเรียนจะดำเนินการสำรวจความต้องการของนักเรียนและความต้องการของผู้ปกครองในการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรนั้นๆ โดยสร้างความแตกต่างของหลักสูตร สร้างมูลค่าเพิ่มด้านหลักสูตร ได้แก่ พัฒนารายวิชาในหลักสูตรเก่าให้มีความทันสมัยตรงตามความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง เปิดหลักสูตรภาษาไทยควบคู่นานาชาติ จัดกิจกรรมทักษะความสามารถและทักษะทางด้านวิชาการให้สอดคล้องกัน เพิ่มศักยภาพผู้สอนรับอาจารย์ใหม่ที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และพัฒนาเทคนิคการสอน ใช้เทคโนโลยีช่วยสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน

2. ด้านค่าเล่าเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนบางแห่งไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน แต่บางแห่งก็เรียกเก็บเพียงเล็กน้อยเนื่องจากว่ารัฐบาลได้จ่ายเงินอุดหนุนเงินรายหัวสำหรับนักเรียนแก่โรงเรียน โรงเรียนได้พยายามหาทางช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนแก่นักเรียนฐานะทางครอบครัวที่ยากจนและขาดแคลนทุนทรัพย์ เช่น โรงเรียนมีทุนให้แก่แก่นักเรียนบางส่วนที่เรียนดีแต่ยากจนการหาทุนการศึกษาจากแหล่งทุน

ภายนอกเพิ่มเติม จัดหาโครงการให้นักเรียนทำงานระหว่างเรียนโดยได้รับงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมมีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยโรงเรียนไม่เคร่งครัดกำหนดเวลาการชำระค่าธรรมเนียม และยังให้นักเรียนสามารถผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเป็นงวด ๆ อีกด้วย แต่โรงเรียนไม่สามารถให้การช่วยเหลือโดยให้ส่วนลดค่าธรรมเนียมได้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3. ด้านทำเลที่ตั้ง พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน มีนักเรียนจำนวนมาก การจัดพื้นที่อาคารเรียนและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรสร้างบรรยากาศในอาคารเรียนให้มีบรรยากาศการเรียนอย่างเป็นสุข การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรพัฒนาบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งแสวงหาความรู้ สถานที่ที่นักเรียนอยู่ควรมีความปลอดภัยและสะดวกสบาย ถ้ามีหอพักควรจัดระเบียบหอพัก ให้นักเรียนที่อยู่นอกเขตพื้นที่ได้เข้าพักในราคาถูกปลอดภัย มีคนดูแลหอพัก เพื่อให้ได้มาตรฐาน และการเลือกทำเลที่ตั้งของโรงเรียนนั้น โรงเรียนจะพิจารณาการขอตั้งโรงเรียนจากความต้องการของนักเรียนพิจารณาคู่แข่งในพื้นที่นั้นมีโรงเรียนที่เปิดสอนในประเภทเดียวกันหรือไม่ โรงเรียนส่วนใหญ่จะเลือกตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน แหล่งธุรกิจหรือสถานประกอบการ
4. ด้านประชาสัมพันธ์ พบว่า การประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนนั้นควรเพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยสิ่งพิมพ์ ออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ให้ดึงดูดลูกค้า เพิ่มโฆษณาให้ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงโดยเพิ่มจำนวนสื่อสิ่งพิมพ์ให้มากขึ้น ควรมีการพัฒนาสื่อบุคคลเพิ่มความสามารถกับครูแนะแนว เพิ่มความสัมพันธ์กับชุมชน และเพิ่มและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างรวดเร็วทันสมัย
5. ด้านบุคลากร พบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนเห็นงานสำคัญที่สุดของโรงเรียนคือการสอนครูเป็นผู้ที่สื่อสารกับนักเรียน ครูเป็นผู้ที่ถ่ายทอดทักษะความรู้ไปยังนักเรียน ครูจึงต้องมีความรู้ ทั้งด้านทักษะ และมีความสามารถในการสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี เช่น โรงเรียนยังได้นำวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาสอนพิเศษเพิ่มเติมแก่นักเรียนอีกด้วย
6. ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนจะแข่งขันทักษะกับครูเพื่อให้ครูสอนอย่างเต็มที่และเต็มเวลา เนื่องจากโรงเรียนได้คัดเลือกครูที่มีทักษะความสามารถ ความชำนาญ ในแต่ละรายวิชา ครูจึงสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล แบ่งออกเป็น 6 ด้านได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านค่าเล่าเรียน ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มุ่งเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เอกชัย ทองพันธ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองต่อการส่งบุตรหลานที่เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลปรียาพร อำเภอเชียงรายได้ดังนี้ ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านการพัฒนาการของเด็ก ด้านบทบาทของครูอนุบาล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็ก ด้านนโยบายการจัดการโรงเรียน และด้านการบริหารงานวิชาการ และโรงเรียนจัดสื่ออุปกรณ์และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ปรียาพร วงศ์บุตรโรจน์ (2544) ได้กล่าวถึง งานสื่อการสอนในสถานศึกษาเป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สื่อการสอนในปัจจุบันมีมากมาย หลายประเภท จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา สื่อการสอนหมายถึง สิ่งที่น่าความรู้ไปสู่ผู้เรียน อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้ เช่น สื่อประเภทสไลด์ทัศนูปกรณ์ รวมถึงวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางสื่อนักศึกษา บทบาท หน้าที่ ของครูเกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอน

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านค่าเล่าเรียน อยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนให้ระยะเวลาผ่อนผันในการชำระค่าธรรมเนียมและค่าบริการ โรงเรียนจัดให้มีการผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเป็นงวด ๆ และโรงเรียนกำหนดค่าธรรมเนียมและ ค่าบริการโดยคำนึงถึงความสามารถในการชำระของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ วีรวัฒน์ พุ่มพะยอม (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงเลือกสถานศึกษาเพื่อศึกษาต่ออาชีวศึกษาเอกชนของโรงเรียนเกษมโปลีเทคนิค พบว่า ปัจจัยที่ที่สนใจเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการรับเข้าศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับ เทพ เหมือนฟู (2542, บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนอันดับหนึ่ง คือ ค่าเทอมและค่าธรรมเนียม ทั้งนี้ การศึกษาปัจจัยทางด้านค่าเล่าเรียน ได้เกี่ยวพันไปถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินกับนักเรียนนักศึกษา และความเหมาะสมในการให้ทุนการศึกษา เงินกู้ยืม การจ้างงานในสถานศึกษา ซึ่งทางสถานศึกษาได้ทำการกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนจนจบการศึกษา

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านทำเลที่ตั้ง อยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลภาวะทางเสียง กลิ่น และฝุ่นละออง โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้สถานประกอบการหรือย่านธุรกิจ และโรงเรียนตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่ปราศจากปัญหาเสียดสีและอบายมุข ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ สายชล หมวกเหล็ก (2542, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนคือ ปัจจัยเกี่ยวกับที่ตั้ง ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่แหล่งที่สะดวกในการเดินทางรับ-ส่ง และตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีกลิ่น เสียง หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอยู่ข้างเคียง

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33) ได้ให้แนวคิดในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและ

การจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโรงเรียนจัดพิมพ์เอกสาร วารสารต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ สิริวิญญ์ ปันคำ (2552) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีกลยุทธ์การตลาดโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการขายโดยใช้พนักงานขาย ด้านการประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่ข่าว ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านการโฆษณา ผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วย เกี่ยวกับการมีกลยุทธ์การตลาด ด้านการขายโดยใช้พนักงานขายที่แตกต่างกัน โดยในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่มีขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ การสื่อสารการตลาด ด้านการขายโดยใช้พนักงานขาย มากกว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีขนาดเล็ก

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก คือ ครูผู้สอนมีความรับผิดชอบสูง ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ลักขณา สตะเวทิน (2542, หน้า 89-93) ได้เสนอแนวคิด ดังนี้ สถาบันจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชน การกระทำใดๆ ก็ตามองค์กรจะต้องคำนึงถึงความพอใจหรือไม่พอใจของประชาชนเสมอ ไม่มุ่งแต่ผลประโยชน์ขององค์กร แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น องค์กรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ความพึงพอใจความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ด้านกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก คือ ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ อีริช รุญเจริญ (2550, หน้า 317-320) กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีจึงจะสามารถพัฒนา และนิเทศการสอน ตลอดทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่คณะครู ความหมายโดยทั่วไปของการสอน คือ การสอนเป็นพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกร่วมกันเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ และโรงเรียนจัดแผนการเรียนโดยคำนึงถึงความพร้อมของอาคารสถานที่ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผล ดังนี้ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในการสอบ เช่น เครื่องพิมพ์ เครื่องโรเนียว ตลอดจนเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก

ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก ที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด มีดังนี้

1. กลยุทธ์การเจาะตลาดปัจจุบันของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตากสถาบันการศึกษาเอกชนในยุคปัจจุบันจะต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อการแข่งขันกับสถาบันของรัฐ หรือแม้แต่เอกชนด้วยกันเองเพราะเนื่องมาจากพลวัตของโลกการศึกษาที่เปลี่ยนไปอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา เช่น มีการขยายโอกาสรับนักเรียนมากขึ้น โอกาสจากนโยบายการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ตลอดจน มีการเปิดหลักสูตรใหม่และเพิ่มจำนวนนักเรียนมากขึ้น สถาบันการศึกษาทุกแห่งจะต้องปรับกระบวนการบริหารจัดการอย่างมากเพื่อความอยู่รอดและอยู่ได้ ดังนั้นหากประยุกต์ระบบบริหารจัดการ ISO มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Lovelock (2003, p. 14, อ้างถึงในอดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2546, หน้า 12) ได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีกลยุทธ์ทางการตลาดไว้ว่า ราคาและค่าใช้จ่ายอื่นของผู้ใช้บริการ (Prime and other Cost) องค์กรประกอบนี้ชี้ให้เห็นถึงการบริหารค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องจากลูกค้าได้รับคุณประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ในรูปบริการ ความรับผิดชอบไม่จำกัดอยู่ทั้งงานการตั้งราคาเพื่อสร้างราคาขายแก่ลูกค้าเท่านั้น ซึ่งก็รวมถึงการตั้งกำไรจาก การค้าและข้อตกลงเกี่ยวกับสินค้าด้วย ผู้จัดการบริการยังต้องตระหนักถึงการปฏิบัติเพื่อหาวิธีลดต้นทุนและสิ่งที่ลูกค้าประทับใจในการซื้อและส่งผลให้เกิดการใช้ซ้ำ รวมไปถึงประสบการณ์ของลูกค้าในอดีตที่อาจจะกลายเป็นลบหรือไม่พอใจต่อรูปแบบบริการก็ได้

2. กลยุทธ์การขายการตลาด เป็นการขยายตลาดให้เพิ่มมากขึ้นในเชิงของพื้นที่ หลักสูตร และโปรแกรมการเรียนการสอน ควรมีการขยายตัวเชิงภูมิศาสตร์ พัฒนาตลาดใหม่ปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน และพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33) ได้ให้แนวคิดในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการขายการตลาดของโรงเรียนโดยเน้นการเรียนการสอนสายวิชาการ และสายพานิชยกรรม จะมีการเพิ่มหลักสูตรสายช่างเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านแรงงานในอนาคตได้เป็นอย่างดี

3. กลยุทธ์ราคา 1) การกำหนดค่าหน่วยกิต เพิ่มค่าเล่าเรียนให้หลากหลายในแต่ละหลักสูตร ในแต่ละสายชั้นเพื่อให้ทางเลือก กำหนดค่าเล่าเรียนแบบเหมาจ่ายในแต่ละภาคเรียน เก็บค่าเสริมทักษะ เพิ่มรายการค่าธรรมเนียม 2) คัดนักเรียนให้เหมาะสม ให้ส่วนลดในรูปแบบการให้ทุนการศึกษา เช่น การให้รางวัล การให้ทุนการศึกษาเรียนดีและมีความประพฤติดีแก่นักเรียนเป้าหมาย และเพิ่มระบบผ่อนชำระให้กับผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ สิริลักษณ์ ชูติกุล, 2530, หน้า 146 โดยพิจารณาว่าเมื่อบุคคลหนึ่งเข้าศึกษาต่อจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา แต่บุคคลนั้นจะได้รับความพอใจและความชื่นชมต่อความสำเร็จของตน จัดได้ว่าเขาได้รับอรรถประโยชน์โดยตรงจากการศึกษาต่อรายจ่ายเพื่อการศึกษาในกรณีนี้จึงเป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภค แต่การที่ได้นำเอาวิชาความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพในอนาคต และสามารถนำรายได้มาให้แก่ครอบครัวทั้งยังนำมาซึ่งความมีเกียรติยศ ชื่อเสียงเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว รายจ่ายเพื่อการศึกษาในประเด็นนี้จึงเป็นการลงทุนที่ทำให้ได้ผลตอบแทนในอนาคต ทั้งในรูปของรายได้ที่เป็นตัวเงินและผลตอบแทนทางด้านจิตใจโดยทางโรงเรียนได้จัดทำกลยุทธ์ด้านราคา หรือค่าเทอมของโรงเรียน ทางโรงเรียนได้มีการจัดทำการผ่อนผันค่าเล่าเรียนสำหรับนักเรียนที่ไม่พร้อมจ่ายค่าเทอม จัดแบ่งเป็น 3 งวด ในการจ่าย เพื่อเป็นแบ่งเบาภาระผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง

4. กลยุทธ์ด้านภาพพจน์สถาบัน ทางโรงเรียนควรมีการจ้างครูอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมาเป็นอาจารย์ประจำ มีการส่งนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมให้มากขึ้น ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทั้งท้องถิ่นและส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง จัดทำโฆษณาประชาสัมพันธ์สถาบัน พร้อมทั้งนำนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาเยี่ยมชมโรงเรียนก่อนที่จะเข้ามาศึกษา และสร้างสัมพันธ์ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน จัดกิจกรรมเชิดชูศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในด้านสังคมและหน้าที่

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ชิดเชื้อ ชุมปรีดา (2538, หน้า 13) กล่าวว่า กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างสถานศึกษากับกลุ่มบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บรรลุผลสำเร็จตามความต้องการในการกิจที่รับผิดชอบโดยทางโรงเรียนได้ทำการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งมีการสร้างสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่าที่มีหน้าที่การทำงานในระดับอำเภอและระดับจังหวัดโดยมีข้อตกลงกันทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5. กลยุทธ์พันธมิตร ทางโรงเรียนจะมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะช่วยเพิ่มปริมาณผู้สมัครเรียนในระดับหนึ่ง และทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ลดการแข่งขันในเชิงของการบัญชีบริหาร ค่าใช้จ่ายบางประเภทของสถาบันได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ วิรัช อภิรัตน์กุล (2546, หน้า 5) ได้กล่าวไว้ว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างองค์การสถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อหวังผลในความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนทางโรงเรียนได้มีการจัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาสอนที่โรงเรียน และทางโรงเรียนได้มีการจัดทำกิจกรรมกับชุมชนในระดับจังหวัด รวมไปถึงชนเผ่าต่างๆ ในจังหวัดตาก และต่างจังหวัด

6. กลยุทธ์หน่วยงานการตลาด เพิ่มความตระหนักและพัฒนาโดยการให้ความรู้ด้านการตลาดให้กับบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นนักขาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2546, หน้า 434) ได้กล่าวอธิบายถึงกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจบริการ คือ บุคคล หรือ พนักงาน ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่งพนักงานต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่ดีสามารถตอบสนองต่อลูกค้า มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถสร้างค่านิยมให้กับบริษัท

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ในจังหวัดตาก มีดังนี้

1. ด้านวิชาการ พบว่า การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนโรงเรียนจะดำเนินการสำรวจความต้องการของนักเรียนและความต้องการของผู้ปกครองในการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรนั้นๆ โดยสร้างความแตกต่างของหลักสูตร สร้างมูลค่าเพิ่มด้านหลักสูตร ได้แก่ พัฒนารายวิชาในหลักสูตร เพื่อให้มีความทันสมัยตรงกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง เปิดหลักสูตรภาษาไทยควบคู่ภาษาชาติ จัดกิจกรรมทักษะความสามารถและทักษะทางด้านวิชาการให้สอดคล้องกัน เพิ่มศักยภาพผู้สอนรับอาจารย์ใหม่ที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และพัฒนาเทคนิคการสอนใช้เทคโนโลยีช่วยสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ปรียาพร องค์อนุตรโรจน์ (2544) กล่าวว่า งานวิชาในสถานศึกษา ประกอบศึกษาประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการ คือ หลักสูตรซึ่งเป็นตัวกำกับงานของวิชาการแม้ว่า หลักสูตรปัจจุบันจะใช้หลักสูตรระดับชาติที่เป็นแบบเดียวกันก็ตาม แต่ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถานศึกษา จะแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างของสถานศึกษานั้นๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ แม้กระทั่งผู้เรียนก็มีส่วนที่จะทำให้เกิดการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

2. ด้านค่าเล่าเรียน พบว่า นักเรียนโรงเรียนบางแห่งไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน แต่บางแห่งก็เรียกเก็บเพียงเล็กน้อยเนื่องจากว่ารัฐบาลได้จ่ายเงินอุดหนุนเงินรายหัวสำหรับนักเรียนแก่โรงเรียน โรงเรียนได้พยายามหาทางช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนแก่นักเรียนฐานะทางครอบครัวที่ยากจนและขาดแคลนทุนทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ (Hence, 1974 อ้างถึงใน Chapman, 1981) ซึ่งให้เห็นว่า อิทธิพลด้านการเงินเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจในการเลือกสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ถ้าค่าเล่าเรียนที่กำหนดขึ้นเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา การจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายจะเป็นตัวลดปัญหาต่างๆ ลง ปัจจัยด้านนี้เกี่ยวพันไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียนที่จะเป็นตัวตัดสินใจในเรื่องการใช้จ่ายที่ควรจะเป็นของครอบครัว โดยค่าเล่าเรียนของแต่ละสถานศึกษาไม่ควรแตกต่างกันมาก เพราะความแตกต่างกันในด้านค่าเล่าเรียนของสถานศึกษาจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนแตกต่างกัน ค่าเล่าเรียนจึงเป็นเสมือนตัวสนับสนุนให้นักเรียนมีความสนใจในการเลือกสถานศึกษาแห่งนั้นเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านทำเลที่ตั้ง พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน มีนักเรียนจำนวนมาก การจัดพื้นที่อาคารเรียนและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรสร้างบรรยากาศในอาคารเรียนให้บรรยากาศการเรียนอย่างเป็นสุข การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรพัฒนาบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งแสวงหาความรู้ สถานที่ที่นักเรียนอยู่ควรมีความปลอดภัยและสะดวกสบาย ถ้ามีหอพักควรจัดระเบียบหอพัก ให้นักเรียนที่อยู่นอกเขตพื้นที่ได้เข้าพักในราคาถูก ปลอดภัย มีคนดูแลหอพัก เพื่อให้ได้มาตรฐาน และการเลือกทำเลที่ตั้งของโรงเรียนนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ (วิจิตร วรตบากร, 2554) ได้ให้หลักในการพิจารณาเลือกที่ตั้งสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ที่ที่ตั้งต้องพิจารณาความสะดวกและควรมีบรรยากาศที่ดีในระยะยาว การเดินทางไปมาสะดวก มีน้ำ ไฟ ท่อระบายน้ำเสีย หรือมีบริการสาธารณะเข้าถึง ไม่อยู่ห่างไกลจากชุมชนมากนัก ถ้าอยู่ใกล้สถานที่ราชการ หอสมุด พิพิธภัณฑ์ หรือสวนสาธารณะยิ่งดี นอกจากนี้ ควรมีธรรมชาติโดยรอบสวยงาม หากมีสิ่งก่อสร้างอยู่ข้างๆ ก็ไม่ควรทำให้บรรยากาศของโรงเรียนเสียไป ไม่ควรมีตึกอาคารล้อมรอบจนขยับขยายไม่ได้และบังทิศทางแสงแดดและลม ไม่ควรอยู่ในบริเวณที่มีโครงการขยายเป็นเขตอุตสาหกรรมหรือมีทางด่วนตัดผ่าน

4. ด้านประชาสัมพันธ์ พบว่า การประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนนั้นควรเพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยสื่อสิ่งพิมพ์ ออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ให้ดึงดูดในลูกค้า เพิ่มโฆษณาให้ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ วิมลพรรณ ตั้งจิตเพิ่มพูน (2553) ได้กล่าวถึงเครื่องมือหรือสื่อที่ใช้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์นั้นมีอยู่มากมายหลายประเภท คือ สื่อบุคคล และสื่อคำพูด เป็นสื่อที่ใช้สะดวก รวดเร็วและประหยัด มีรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การพูดในที่ชุมชน การพูดสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ การประชุมรูปแบบต่าง ๆ การอภิปรายกลุ่ม การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวปราศรัย การให้โอวาท และการอบรมสัมมนา สื่อมวลชน เป็นการประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อ ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร สื่อที่หน่วยงานผลิตแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ สื่อสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงาน สถาบันองค์การผลิตขึ้นได้แก่ วารสาร จุลสาร จดหมายข่าว จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ เป็นต้น และประเภทสื่อกิจกรรมที่เป็นส่วนสร้างความสัมพันธ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น

5. ด้านบุคลากร พบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนเห็นงานสำคัญที่สุดของโรงเรียนคือการสอน ครูเป็นผู้ที่สื่อสารกับนักเรียน ครูเป็นผู้ที่ถ่ายทอดทักษะความรู้ไปยังนักเรียน ครูจึงต้องมีความรู้ ทั้งด้านทักษะ และมีความสามารถในการสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี เช่น โรงเรียนยังได้นำวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาสอนพิเศษเพิ่มเติมแก่นักเรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ สมาน รัสโยภุณ (2541) ให้ความหมายของการพัฒนาบุคคล หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้นตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้าง และเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน

6. ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนจะเข้มงวดกับครูเพื่อให้ครูสอนอย่างเต็มที่และเต็มเวลา เนื่องจากโรงเรียนได้คัดเลือกครูที่มีทักษะ ความสามารถ ความชำนาญ ในแต่ละรายวิชา ครูจึงสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ อีริช รุณเจอร์ (2550) กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีจึงจะสามารถพัฒนา และนิเทศการสอน ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้แก่คณะครู ความหมายโดยทั่วไปของการสอน คือ การสอนเป็นพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกร่วมกันเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนเอกชนในจังหวัดตากสามารถนำกลยุทธ์นี้ไปประยุกต์ใช้

2. จากความต้องการของนักเรียนที่ได้จากผลการวิจัย ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถาบันต่อไปได้ เพื่อที่จะได้สามารถเพิ่มจำนวนของนักเรียนในการศึกษาต่อไปได้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีนั้น ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ท่าน ดร. สิริณี ว่องวิไลรัตน์ และ ท่าน ดร. ฐิตินัน ฉัตร จรัสรัตน์ ที่ให้ความกรุณาแนะนำ ทฤษฎี หลักวิชาการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจน ท่านอาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นกรรมกร สอบ วิทยานิพนธ์ ตรวจทาน แก้ไขวิทยานิพนธ์เพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ทุกท่านที่อบรม และมอบความรู้ต่าง ๆ มากมายให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบคุณครอบครัวที่ให้การกำลังใจเสมอ และขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมสถาบัน ที่ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำต่าง ๆ

คุณประโยชน์และคุณค่าอันใดที่พึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีนี้ให้แก่บุพการี ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอนให้ความรู้และสร้างพื้นฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย ซึ่งทุกท่านถือเป็นผู้สนับสนุนด้านการศึกษา อบรม สั่งสอน ดูแล ให้ความห่วงใย ถือเป็นกำลังใจอันดีเยี่ยมที่ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นในการศึกษาค้นคว้า

บรรณานุกรม

กรณิการ์ อัครเดชา. (2544). **สื่อและเครื่องมือเพื่อการประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กมล ภูประเสริฐ. (2544). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ทิพย์ พบลีเคชั่น.

การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2536). **คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : ศรุสภา.

กิตติมา ปรีดีติลล. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : อักษรพิมพ์.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2541). **การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาโรงเรียนเอกชนมาตรา 15(2)**. กรุงเทพฯ : ศรุสภา ลาตพรวา.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

วารุณี ดันติวงศ์วานิช. (2545). **การตลาดและการตลาดบริการ**. กรุงเทพฯ : เพิ่มทรัพย์.

ศุภางค์ศรี อ่ำสุดใจ. (2546). **กลยุทธ์การตลาด**. กรุงเทพฯ : เพิ่มทรัพย์.

Chapman, D. (1981). "A Model of Student College Choice". **Journal of Higher Education**. 64(5) : 492-500.

Dolence, G. (1991). **Setting the content for evaluation of recruitment and retention programs**. New Direction for Institutional Research. No.70, Summer.

Harsanyi, John C. (1986). "Advance in Understanding Rational Behavior". **Rational Choice**. Edited by John Elster Great Britain : Billing&Son.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

แนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก The Approaches to the Effective Revenue Collection Administration of Local Administrative Organizations in Maesod, Tak

นางสาววันเพ็ญ ภารตรวิสุทธิ¹ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์²
Miss.WanpenParadonwisut Dr.Sirinee Wongvilairat

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และเพื่อหาแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มคือ 1) พนักงานเทศบาล หรือพนักงานส่วนตำบล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานจัดเก็บรายได้ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ไม่น้อยกว่า 5 จำนวน 12 คน 2) ผู้บริหาร ปลัด และหัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง จำนวน 12 คน และ 3) กลุ่มประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีปัญหาในด้านความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดเก็บภาษีอากร และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) แนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ในด้านนโยบายการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร และด้านการเสริมสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจในการเสียภาษีอากร 3) ความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.696

คำสำคัญ : การจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate (1) the effectiveness of the revenue collection administration of Local Administrative Organizations in Maesod, Tak, and to survey (2) the approaches to the effective revenue collection administration of Local Administrative Organizations in Maesod, Tak. The samples of the research were divided into 3 groups; 12 municipal officials and employees or sub district employees participating in the revenue collection administration with at least 5 years experiences under Local Administrative Organizations in Maesod, Tak, 12 executives, chief administrators, and chiefs of the finance division, and 384 people who were required to pay local maintenance taxes, property taxes, and taxes. The research tools were forms of interview and questionnaires. The collected data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that; (1) the problems of the revenue collection administration of Local Administrative Organizations in Maesod, Tak contained many sides; that is, the side of insufficient staffing, the side of work environment, the side of processes and stages of imposition, and the side of understanding regulations and related laws. (2) In terms of the approaches to the effective revenue collection administration of Local Administrative Organizations in Maesod, Tak, it can be said that the approaches to the effective revenue collection administration consisted of the policy of imposition management, strengthening cooperation, and increasing motivations to pay taxes. In addition, (3) in terms of the opinions on the approaches to the effective revenue collection administration of Local Administrative Organizations in Maesod, Tak, it was found that the opinions on the approaches to the effective revenue collection administration seemed to be at the high level that the arithmetic mean was 3.59, and standard deviation was 0.696.

KEYWORDS: Revenue Collection Administration of Local Administrative Organizations.

¹ นักศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต E-mail paradonwisut@gmail.com โทร.081-886-3480

² อาจารย์ที่ปรึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่มีการบัญญัติเรื่องการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในหลายมาตรา โดยเริ่มจากสาระสำคัญที่บรรจุไว้ในมาตรา 78 ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง และในหมวดว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่มาตรา 282-290 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหารการเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในเขตพื้นที่ที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด มีความเข้าใจสภาพปัญหาและวิถีของชุมชนเป็นอย่างดี สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงโดยใช้ทรัพยากรและองค์ความรู้ของท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมของท้องถิ่นนั้น ซึ่งงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นงบประมาณหลักมี 3 ส่วนได้แก่ รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและจัดหาเองทั้งที่เป็นภาษีท้องถิ่นและรายได้อื่น ๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย รายได้ที่ได้รับจัดแบ่งหรือจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายได้เงินอุดหนุนทั่วไป ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 74 – 82 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้มีการปรับปรุงการจัดสรรส่วนภาษีอากร และการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐ โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนได้รับบริการที่มีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว และตรงต่อความต้องการมากที่สุด (กรมการปกครอง, 2542)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีทั้งหมด 12 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาล 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครแม่สอด เทศบาลตำบลแม่กุ เทศบาลตำบลท่าสายลวด และเทศบาลตำบลแม่ตาว มีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 8 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กุ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ องค์การบริหารส่วนตำบลมอหาวุ่น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ภาษา องค์การบริหารส่วนตำบลด่านแม่ละเมา และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสายลวด และมีโครงการจัดตั้งเทศบาลตำบลใหม่อีก 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลพระธาตุผาแดง และโครงการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 1 แห่ง ได้แก่ นครแม่สอด ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดนี้ส่วนใหญ่มีรายได้มาจากเงินอุดหนุนทั่วไป และภาษีที่จัดสรรจากส่วนกลาง ซึ่งระยะเวลาจัดสรรเงินรายได้ดังกล่าวจะจัดสรรให้เทศบาลตำบลในช่วงกลางปีงบประมาณ และมีแนวโน้มว่าเงินอุดหนุนรัฐบาลจะลดลงทุกปี ทำให้การดำเนินโครงการพัฒนาของเทศบาลตำบลเกิดความล่าช้า และการดำเนินโครงการจะมารวมที่สิ้นปีงบประมาณ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการดำเนินการวางแผน การจัดเก็บรายได้ ตลอดจนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ และมีการตรวจติดตามประเมินผล ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทุกปีที่มีจะประสบปัญหาในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว เช่น เก็บได้น้อย เก็บได้ไม่ตรงตามจำนวนที่คาดการณ์ เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประจำปีงบประมาณ 2558 ปรากฏว่ามีรายได้รวมทั้งสิ้น 1,285,641,490 บาท ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร จำนวน 161,177,146 บาท ดังแสดงรายละเอียดในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, 2559)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประชากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหาร ปลัด หัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง และพนักงานเทศบาล หรือพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้ายในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับศึกษาถึงปัญหาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นพนักงานเทศบาล หรือพนักงานส่วนตำบล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานจัดเก็บรายได้ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บรายได้ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับหาแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 12 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ปลัด และหัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง จากผู้ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1) ดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

1.2) ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทำการสุ่มแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้จึงทั้งหมด 384 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ชุด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 สำหรับพนักงานเทศบาล หรือพนักงานส่วนตำบลซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง จำนวน 4 ข้อ เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความให้สมบูรณ์

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 5 ข้อ เป็นคำถามแบบแสดงความคิดเห็นลงในช่องว่าง

2. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 สำหรับผู้บริหาร ปลัด และหัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง จำนวน 4 ข้อ เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความให้สมบูรณ์

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 3 ข้อ เป็นคำถามแบบแสดงความคิดเห็นลงในช่องว่าง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สำหรับกลุ่มประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) มี 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 สำหรับพนักงานเทศบาล หรือพนักงานส่วนตำบล และแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 สำหรับผู้บริหาร ปลัด หัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปการจัดทำรายงานสรุปผลเชิงพรรณนา นำไปสู่คำตอบในการวิจัย เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหาร ปลัด และหัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง พนักงานเทศบาล หรือพนักงานส่วนตำบล และกลุ่มประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้วิธีการหาค่าความถี่และร้อยละ (Percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปัจจัยของตัวแปร (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยจะสรุปตามลำดับ ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 ปัจจุบันผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีประสบการณ์ในประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง 11-15 ปี เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0

1.2 ปัญหาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตากผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนใหญ่ของปัญหาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีปัญหาในด้านความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดเก็บภาษีอากร และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการกับประชาชน เพราะบางพื้นที่มีอาณาเขตที่กว้างและเป็นภูเขา ดังนั้นการจัดเก็บรายได้จะใช้เวลานานเพราะมีเจ้าหน้าที่น้อย และนอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในส่วนของการจัดเก็บรายได้บางคนยังให้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความรู้และตอบคำถามให้กับประชาชนไม่ชัดเจน 2) ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน พบว่า สถานที่ในการจัดเก็บภาษียากลำบากเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บนเขา วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บภาษียังมีเพียงพอไม่เพียงพอในการจัดเก็บรายได้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สอดนั้นยังไม่ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดเก็บรายได้ ยังคงใช้รูปแบบเดิมคือการบันทึกในสมุดหรือแฟ้มของแต่ละพื้นที่ และสุดท้ายคือมีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะเก็บไว้ที่สำนักงานไม่ได้เอาติดไปเวลาออกพื้นที่จัดเก็บรายได้ ดังนั้นเวลาเจอคำถามจากประชาชนบางคำถามตอบได้บางคำถามตอบไม่ได้ชัดเจน3) ด้านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดเก็บภาษีอากร พบว่า ความมีการนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในงานจัดเก็บรายได้ และควรปรับข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพราะจะได้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน4) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า ควรเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย

2. แนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชายจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 ปัจจุบันผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล/ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีประสบการณ์ในประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง 5-10 ปีเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.02.2 แนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ในด้านนโยบายการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร และด้านการเสริมสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจในการเสียภาษีอากร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้1) ด้านนโยบายการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร พบว่า แนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีดังนี้ (1) ควรเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของงานจัดเก็บรายได้ (2) ควรมีการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (3) ควรมีการกำหนดแนวทางในการเสนอให้ผู้ใช้บริการเสียภาษีมีทางเลือกในการชำระภาษีเพิ่มมากขึ้น และ (4) ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร ถ้าจะให้ดีควรที่จะขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในทุก ๆ เข้าก่อนจะประกาศข่าวของหมู่บ้านหรือชุมชน2) ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจในการเสียภาษีอากร พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังไม่มีโครงการในส่วนของการสร้างแรงจูงใจในการเสียภาษีอากร ส่วนใหญ่จะเน้นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นควรแนวทาง คือ (1) ควรมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้และความเข้าใจในเรื่องภาษีอากรกับการพัฒนาท้องถิ่น (2) ควรมีการจัดทำโครงการคืนกำไรให้ผู้เสียภาษีที่ไม่มีการค้างชำระภาษี และ (3) ควรเพิ่มช่องทางในการชำระภาษี เช่น ทางไปรษณีย์ ธนาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ชำระภาษีมากขึ้น3) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตากยังขาดความร่วมมือในการชำระภาษี ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ควรหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน

3. ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 129 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.6 มีสถานภาพสมรส จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 3.2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.696 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านแรงจูงใจให้เสียภาษีอากร คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.64 2) ด้านขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59 3) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การชำระภาษี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59 และ 4) ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการชำระภาษี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.53 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การชำระภาษี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.711 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า 1) จัดให้มีการอบรมชี้แจงแก่ผู้เสียภาษี ให้ทราบว่าเงินภาษีที่จัดเก็บได้นั้น นำกลับมาพัฒนาท้องถิ่นในด้านใดบ้าง 2) ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การชำระภาษี และ 3) จัดทำป้ายแสดงหลักเกณฑ์การชำระภาษีไว้ให้เห็นอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.87, 3.58 และ 3.55 ตามลำดับ ส่วน การมีเอกสารแจ้งอัตราการจัดเก็บภาษีจำแนกแต่ละประเภท และการปรับปรุงระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับรายได้ของท้องถิ่นให้ทันสมัย ชัดเจน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.48 และ 3.47 ตามลำดับ 2) ด้านแรงจูงใจให้เสียภาษีอากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.666 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า 1) จัดให้มีการออกบริการรับชำระภาษีนอกสำนักงาน 2) การจัดทำโครงการคืนกำไรให้ผู้เสียภาษีที่ไม่มีการค้างชำระภาษีและ 3) เพิ่มช่องทางในการชำระภาษี เช่น ทางไปรษณีย์ ธนาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ชำระภาษีมากขึ้นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.94, 3.88 และ 3.61 ตามลำดับ ส่วนมีการมอบบัตรประกาศเกียรติคุณให้แก่ผู้ชำระภาษีครบถ้วนตามกำหนดเวลา และมีมาตรการลงโทษผู้ไม่เสียภาษี เช่น ครั้งที่ 1 เตือน ครั้งที่ 2 ทำตามกฎหมาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.42 และ 3.35 ตามลำดับ3) ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการชำระภาษี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.702 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ออกหน่วยประชาสัมพันธ์แจ้งให้ประชาชนทราบก่อนมีการชำระภาษี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.57 2) การจัดตั้งข่าวประชาสัมพันธ์ด้วยเสียงตามสาย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.55 3) การติดป้ายประกาศแจ้งชำระภาษีตามตลาดหรือชุมชนที่มองเห็นชัดเจน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.52 4) จัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์เชิญชวนให้ดำเนินการชำระภาษี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.52 5) มีการจัดประชุมเรื่องการชำระภาษีให้กับกลุ่มตัวแทนของชุมชนเพื่อกระจายข่าวไปสู่ประชาชน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.51 และ 6) มีการแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษียื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สิน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.50 ตามลำดับ 4) ด้านขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.704 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายภาษีอากรเป็นอย่างดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.68 2) เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการควรที่จะพูดจาสุภาพ และแต่งตัวเรียบร้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.65 3) เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการควรที่จะให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.64 4) ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.57 5) มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ทุกระดับเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.55 6) ควรมีการปรับอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้เพียงพอกับปริมาณงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.55 และ 7) เจ้าหน้าที่ควรมีความกระตือรือร้น มีการหมุนเวียนการปฏิบัติงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.51 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำผลมาอภิปรายผลดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

1.1 ด้านความเพียงพอของเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการกับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชนนพร กุตนันท์ และปรีดา ธนสุกาญจน์ (2553) ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงาน ด้านบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยในช่วง 1.54 – 3.89) และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุวภา วงศ์ประสา (2553) ศึกษาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากร จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้มีน้อยกว่าภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

1.2 ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า สถานที่ในการจัดเก็บภาษีค่อนข้างลำบากเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บนเขา วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บภาษีนั้นมีเพียงพอไม่เป็นปัญหาในการจัดเก็บรายได้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สอดนั้นยังไม่ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดเก็บรายได้ ยังคงใช้รูปแบบเดิมคือการบันทึกในสมุดหรือแฟ้มของแต่ละพื้นที่ และสุดท้ายคู่มือการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะเก็บไว้ที่สำนักงานไม่ได้เอาติดไปเวลาออกพื้นที่จัดเก็บรายได้ ดังนั้นเวลาเจอคำถามจากประชาชนบางคำถามตอบได้บางคำถามตอบไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิรอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดเก็บภาษีอากร และคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น เทคโนโลยีในการทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ซึ่งต้องใช้งบประมาณมากพอสมควร และคู่มือการปฏิบัติงานที่มีอาจยังไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุวภา วงศ์ประสา (2553) ศึกษาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำเข้า ด้านสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ มีการจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดวิธีปฏิบัติ และช่วงเดือนที่ต้องชำระภาษีไว้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน

1.3 ด้านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดเก็บภาษีอากร

ผลการวิจัยพบว่า 1) ควรเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของงานจัดเก็บรายได้ 2) ควรมีการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน 3) ควรมีการกำหนดแนวทางในการเสนอให้ผู้เสียภาษีมีทางเลือกในการชำระภาษีเพิ่มมากขึ้น และ 4) ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร ถ้าจะให้ดีควรที่จะขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในทุก ๆ เช้าก่อนจะประกาศข่าวของหมู่บ้านหรือชุมชนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิรอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และการจัดทำหนังสือแจ้งเตือนผู้ค้างชำระภาษี

1.4 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า ควรเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิรอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่บางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบการจัดเก็บรายได้ จึงทำให้ไม่สามารถตอบข้อซักถามจากประชาชนได้

2. แนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2.1 ด้านนโยบายการบริหารงานการจัดเก็บภาษีอากร

ผลการวิจัยพบว่า ควรเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ควรจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร ถ้าจะให้ดีควรที่จะขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในทุก ๆ เช้าก่อนจะประกาศข่าวของหมู่บ้านหรือชุมชนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิรอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ควรให้มีการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ และการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

2.2 ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจในการเสียภาษีอากร

ผลการวิจัยพบว่า 1) ควรมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้และความเข้าใจในเรื่องภาษีอากรกับการพัฒนาท้องถิ่น 2) ควรมีการจัดทำโครงการคืนกำไรให้ผู้เสียภาษีที่ไม่มีการค้างชำระภาษี และ 3) ควรเพิ่มช่องทางการรับชำระภาษี เช่น ทางไปรษณีย์ ธนาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ชำระภาษีมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิรอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์การ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการประชุม บรรยายพบปะ เพื่อทำความเข้าใจกับประชาชนผู้เสียภาษีอากร และควรเน้นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

3. ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการบริหารบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอมะสอ จังหวัดตาก

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การชำระภาษีอากร

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอมะสอ จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีมากขึ้น จึงทำให้มีความต้องการที่จะให้มีการอบรมชี้แจงแก่ผู้เสียภาษี ให้ทราบว่าจะเงินภาษีที่จัดเก็บได้นั้นนำกลับมาพัฒนาท้องถิ่นในด้านใดบ้าง และให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การชำระภาษี

3.2 ด้านแรงจูงใจให้เสียภาษีอากร

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอมะสอ จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.64 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิธอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความต้องการของมนุษย์ เป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด และการได้รับของขวัญ ของรางวัล โดยเล่นกีฬา ที่ได้เสียเงินเพื่อสิ่งของนั้น ยิ่งทำให้เกิดความพอใจมากยิ่งขึ้น และการได้รับบริการที่สะดวก

3.3 ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการชำระภาษีอากร

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอมะสอ จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.53 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิธอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์กำหนดการ และขั้นตอนการชำระภาษีที่ชัดเจนและทั่วถึง

3.4 ด้านขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ในเขตอำเภอมะสอ จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.59 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิธอด (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า เจ้าหน้าที่ได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. เสนอผลการวิจัยให้คณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอมะสอ จังหวัดตากได้รับทราบ เพื่อกำหนดแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวกับการลงทุน/งบประมาณ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้
2. คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอมะสอ จังหวัดตาก จะต้องเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับงานด้านการจัดเก็บรายได้ โดยจะต้องมีการจัดตั้งงบประมาณให้เพียงพอ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพ
3. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ควรมีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยก่อนไปใช้จริง เพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ดร.สิริน ว่องวิไลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำงานการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบัญชีและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร ปลัด และหัวหน้าส่วนการคลัง/หัวหน้ากองคลัง พนักงานเทศบาล พนักงานส่วนตำบล และกลุ่มประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน และภาษีป้ายทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าสารนิพนธ์นี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันต่อไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2542). คู่มือวิทยากรศูนย์สนับสนุนแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาธิตการพิมพ์.
- กรมอนามัย, สำนักงานที่ปรึกษา. (ม.ป.ป.). อบต. กับการจัดการปัญหาสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย. สืบค้นวันที่ 19 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=tambon03>
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ชนันพร กุตนันท์ และปริดา ธนสุกาญจน์. (2553). การศึกษาปัญหาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ป.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, จังหวัดพิษณุโลก
- ท้องถิ่นอำเภอแม่สอด, สำนักงาน. (2559). ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2558. อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก: สำนักงานท้องถิ่นอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.
- ทองหล่อ เดชไชย. (2544). การบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ที่ว่าการอำเภอแม่สอด อ.แม่สอด จ.ตาก. (2558). ข้อมูลแม่สอด. สืบค้นวันที่ 19 พฤศจิกายน 2558, จาก http://www.maesot.go.th/?page_id=5
- เทศบาลตำบลแม่กุ. (2558). ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลแม่กุ. ตาก.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2556). การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชุมช่าง จำกัด.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2527). การบริหารการศึกษา. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์.
- มานิตย์ ผิวขาว. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 962 322 การคลังท้องถิ่น (Local Fiscal). หนองคาย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุวภา วงศ์ประชา. (2553). การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. สารนิพนธ์ ร.ป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี.
- รินดา ทองสงคราม และธีระ ฤทธิรอด. (ม.ป.ป.). แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลพ่วง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. สารนิพนธ์ ร.ป.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, จังหวัดขอนแก่น.
- วาสนา ขอนทอง ปาจารย์ ผลประเสริฐ และสิทธิเดช วงศ์ปรัชญา. (ม.ป.ป.). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร. สารนิพนธ์ ร.ป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด. สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2544). หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของโต๊ะถอดชิ้นงาน

กรณีศึกษา แผนก Baking ของบริษัท ไดอะ เรซิบอน (ไทยแลนด์) จำกัด

The reduction of noise caused from removable plate table in the case study:

Baking Department, DIA RESIBON (THAILAND) CO., LTD.

ณัฐชา บุญเป้า¹, นัจเงิน จันทรมณี², บุญลือ ชิมบ้านไร่², พรรณวดี สิงห์แก้ว²,
ศศิวิมล บุตรสีเขียว², ประภาศิต ทอนช่วย² และ สายฝน ผุดผ่อง²
Nachchaya Boonpao¹, Namngern Chantaramanee², Boonlue Chimbanrai², Pannawadee Singkaew²,
Sasivimol Bootskeaw², Prakasit Tonchay², and Saifon Podpong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานและลดระดับเสียงในแผนก Baking ที่เสียงดังถึง 95.04 dB(A) ซึ่งเป็นระดับเสียงดังเฉลี่ยที่เกินกว่ากฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ.2549 ที่ 90 dB(A) ลักษณะเสียงเป็นแบบเสียงกระทบไม่สม่ำเสมอ จากการสังเกตพบว่าแหล่งกำเนิดเสียงดังกล่าวเกิดจากการกระทบกันของ Plate ซึ่งเป็นวัสดุที่ทำจากอะลูมิเนียมกับโต๊ะสำหรับถอด Plate ซึ่งทำมาจากเหล็ก

วิธีการทดลองโดยนำวัสดุที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิตมาดัดแปลง เพื่อลดเสียงดังที่เกิดขึ้น โดยมีวัสดุ ดังนี้ แผ่นอะคริลิก แผ่นซูเปอร์ลีน และแผ่นยาง ผลการทดลองปรากฏว่าแผ่นอะคริลิก แผ่นซูเปอร์ลีน แผ่นยาง และแผ่นอะคริลิกซ้อนกับแผ่นยาง สามารถลดเสียงได้ 3.73, 3.93, 1.05 และ 8.98 dB(A) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแผ่นอะคริลิกซ้อนกับแผ่นยาง สามารถลดระดับเสียงดังที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด

คำสำคัญ: การลดเสียงดัง โต๊ะถอดชิ้นงาน เสียงดังจากการทำงาน

Abstract

The aim of this research was “noise reduction in the baking department”. The average of sound pressure level in this department was 95.04 dB(A). The requirement must not exceed 90 dB(A) in reference to the regulation of the Ministry of Labor that is concerned about the environmental standards of working areas (heat, lighting and noise) circa B.E.2549. The main characteristic of noise was impact noise. From the walk through survey in this department, found that the noise source was the stamping of metal and aluminum materials in working stations.

The recycled materials from production process were utilized in this study. The results showed that acrylic plate, superlene plate, rubber and acrylic plate with rubber cloud reduce noise level according to 3.73, 3.93, 1.05 and 8.98 dB(A), respectively. The result found that the acrylic plate with rubber can be useful for noise reduction.

Keywords: noise reducing, removable plate table, noise

บทนำ

ปัญหามลพิษทางเสียงนับว่าเป็นปัญหาที่โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงจากการทำงานของเครื่องจักร และกระบวนการผลิต ในการทำงานแต่ละวันของผู้ปฏิบัติงานนั้นจะต้องสัมผัสเสียงดังเกือบตลอดเวลาการทำงาน 8 ชั่วโมง ซึ่งผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานคือ อาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินแบบชั่วคราวหรือสูญเสียการได้ยินแบบถาวร การสูญเสียการได้ยินเป็นลักษณะอาการที่ความสามารถในการได้ยินเสียงลดลงเมื่อเทียบกับความสามารถการได้ยินเสียงของคนปกติ นอกจากนี้ยังมีผลต่อทางด้านสภาพจิตใจซึ่งอาจส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานและผลผลิตที่ได้มีคุณภาพลดลงด้วย

ซึ่งจากการเดินสำรวจโรงงาน (walkthrough survey) และศึกษาข้อมูลผลการตรวจวัดสภาพแวดล้อมทางสุขศาสตร์อุตสาหกรรม พบว่าแผนก Baking ระดับความดังของเสียงที่ 95.04 dB(A) ซึ่งกฎกระทรวงแรงงาน ได้กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง (2549) ว่าระดับเสียงดังเฉลี่ยต้องไม่เกินกว่า 90 dB (A) โดยเสียงที่มีระดับมากกว่า 90 dB (A) จะเป็นเสียงที่มีอันตรายต่อการสูญเสียการได้ยิน (Concha-Barrientos M. et al., 2004) ลักษณะเสียงเป็นแบบ

¹ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

* E-mail: Namngern19@hotmail.com 054-466-666 ต่อ 3314

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เสียงกระแทกไม่สม่ำเสมอ โดยแหล่งกำเนิดเสียงดังกล่าวเกิดจากการกระทบกันของแผ่นวาง ซึ่งเป็นวัสดุที่ทำจากอะลูมิเนียมกับโต๊ะสำหรับถอดแบบ ซึ่งทำมาจากเหล็ก

เพื่อแก้ไขปัญหาจากแหล่งกำเนิดเสียงดัง ทางผู้วิจัยจึงได้จัดทำอุปกรณ์ช่วยลดเสียงดังที่เกิดขึ้น โดยนำวัสดุที่เหลือใช้จากโรงงานมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นการประหยัดต้นทุนและสามารถแก้ปัญหาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

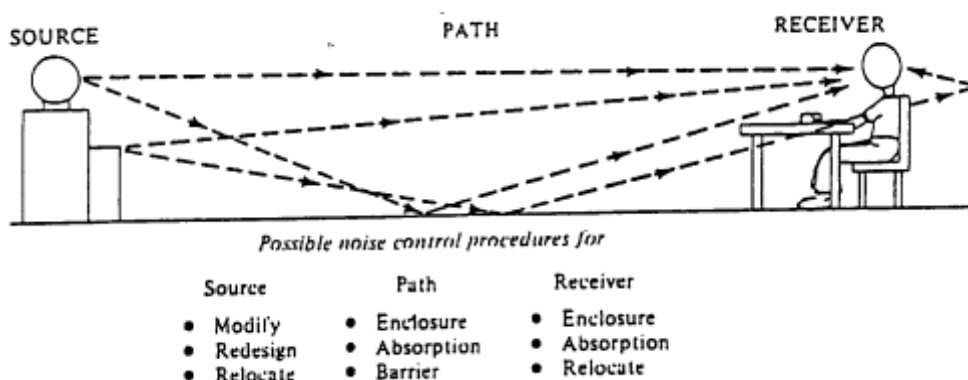
เพื่อลดความเสี่ยงของพนักงานในการสัมผัสเสียงดังที่เกิดจากการทำงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ปฏิบัติงานถ้าได้สัมผัสเสียงในการทำงานที่ดังเกินไป จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเสื่อมของการได้ยิน หรือ “การสูญเสียการได้ยิน” ซึ่งแบ่งเป็น การสูญเสียการได้ยินแบบชั่วคราว (Temporary threshold shift : TTS) และ การสูญเสียการได้ยินแบบถาวร (Permanent threshold shift : PTS) ซึ่งการสัมผัสเสียงดังเกินไปเป็นระยะเวลานานๆ จะทำให้ประสาทหูเสื่อมได้ เป็นเหตุให้มีปัญหาในการรับรู้และสื่อสารได้ จนทำให้เกิดการสูญเสียการได้ยินแบบถาวรในที่สุด (May J.J., 2000)

จากการศึกษาของ Nelson D.I., et al. (2005) พบว่า ทั่วโลกในกลุ่มคนทำงานที่สัมผัสเสียงดังเฉลี่ยตั้งแต่ 85 dB(A) มีผู้สูญเสียการได้ยินถึงร้อยละ 16 และพบมากในกลุ่มคนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม กระบวนการผลิต และ คนที่ทำงานก่อสร้าง ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงแรงงาน (2549) ในเรื่อง กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และ เสียง ได้กำหนดช่วงของเสียงดังในการทำงาน เป็น 3 ช่วงที่สำคัญ คือ เสียงที่มีระดับเสียงต่ำกว่า 85 dB(A) เป็นเสียงที่มีความเสี่ยงน้อย และสถานประกอบการควรควบคุมให้อยู่ในระดับนี้ ระดับเสียงในช่วง 85 – 90 dB(A) เป็นเสียงที่มีความเสี่ยง ซึ่งตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2553) เกี่ยวกับ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำโครงการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบการที่มีระดับเสียงที่ลูกจ้างได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาในการทำงาน 8 ชั่วโมง ตั้งแต่ 85 dB(A) ขึ้นได้ ได้กำหนดให้ มีนโยบายอนุรักษ์การได้ยิน การเฝ้าระวังเสียงดัง (Noise Monitoring) การเฝ้าระวังการได้ยิน (Hearing Monitoring) และให้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเสียงที่มากกว่า 90 dB(A) เป็นเสียงที่อันตรายและเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ผู้ประกอบการต้องดำเนินการจัดการแก้ไขที่แหล่งกำเนิดโดยทันที

การแก้ปัญหาทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จะมีลำดับในการแก้ปัญหา 3 ระดับ ได้แก่ การแก้ปัญหาที่แหล่งกำเนิด (Source) ทางผ่าน (Path) และ ตัวผู้ปฏิบัติงาน (Receiver) ตามลำดับ ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการ Source – Path – Receiver

ที่มา : Apple L. S. CHAN

<http://personal.cityu.edu.hk/~bsapplec/source-p.htm>

การจัดการที่แหล่งกำเนิดเป็นการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด (Berendt, et al., 2000) เนื่องจากการลดอันตรายตั้งแต่แรก และเป็นการจัดการที่สาเหตุของปัญหา ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ปฏิบัติงาน เช่น การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การออกแบบ และการติดตั้งเครื่องจักร หรือ กระบวนการผลิต ใหม่โดยให้อันตรายที่น้อยกว่า เป็นต้น ดังนั้นการแก้ปัญหาเสียงดังในสถานประกอบการจึงควรคำนึงถึง การจัดการที่แหล่งกำเนิดเป็นสิ่งแรก และเป็นที่มาของการจัดทำโครงการวิจัยในครั้งนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ตรวจวัดเสียงรบกวนที่เกิดขึ้นจากการทำงานของเครื่องจักร
2. ร่วมวางแผนกับฝ่ายวิศวกร เพื่อหาวัสดุที่มีในโรงงานที่สามารถลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงาน พบว่าในโรงงานมีแผ่นซูเปอร์ลีน แผ่นอะคลีริก และแผ่นยางสายพาน จึงนำมาทำการทดสอบในครั้งนี้
3. นำแผ่นพลาสติกทั้ง 5 ชนิด มาทำการทดลอง โดยการนำแผ่นพลาสติกแต่ละชนิดวางบนโต๊ะถอดชิ้นงาน โดยเริ่มจากแผ่นซูเปอร์ลีน แผ่นอะคลีริก แผ่นยางสายพานลำเลียงและแผ่นอะคลีริกพร้อมกับแผ่นยางสายพานลำเลียง ใช้เวลาในการวัดครั้งละ 5 นาที จำนวน 2 ครั้งต่อ 1 ชนิดแผ่นทดสอบและทำการถอดชิ้นงาน ซึ่งมีการตั้ง เครื่องวัดเสียง (Sound level meter) รุ่น Data logger sound level meter เลขประจำเครื่อง 11094239 ได้รับมาตรฐาน IEC 61672-1 Class 2 ในบริเวณที่ทำการทดสอบ
4. เก็บข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ
5. สอบถามความพึงพอใจในการออกแบบ โดยใช้ แบบประเมินความพึงพอใจหลังใช้แผ่นวัสดุลดเสียงทำการทดสอบ
6. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด และสรุปผลการทดสอบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาตรวจวัดเสียงบริเวณสถานีงานที่มีผู้สัมผัสเสียง 3 คน และระยะเวลาในการสัมผัสเสียง 8 ชั่วโมงทำงาน ซึ่งมาตรฐานกำหนดไว้ไม่เกิน 90 dB(A) โดยในการทดลองมีการติดตั้งอุปกรณ์ลดเสียงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจวัดเสียงเมื่อมีการติดตั้งอุปกรณ์ลดเสียงแบบต่างๆ เทียบกับไม่ใช้แผ่นลดเสียง

หมายเหตุ	ระดับเสียงเฉลี่ย dB(A)	TWA 8 ชม. dB(A)		เปรียบเทียบกับมาตรฐาน	
		คำนวณได้	มาตรฐาน	เกิน	ไม่เกิน
1. ไม่ใช้แผ่นลดเสียงดัง	91.4, 89.1	95.04	90	✓	
2. ใช้แผ่นอะคลีริก	84.3, 88.2	91.31	90	✓	
3. ใช้แผ่นซูเปอร์ลีน	87.3, 85.5	91.11	90	✓	
4. ใช้แผ่นยางสายพานลำเลียง	89.4, 89.0	93.99	90	✓	
5. ใช้แผ่นอะคลีริกพร้อมกับแผ่นยางสายพานลำเลียง	80.2, 82.8	86.06	90		✓

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจวัดเสียงพบว่า แผ่นอะคลีริก แผ่นซูเปอร์ลีน แผ่นยาง แผ่นซูเปอร์ลีนร่วมกับแผ่นยางสายพานลำเลียง และแผ่นอะคลีริกพร้อมกับแผ่นยาง สามารถลดเสียงได้ 3.73, 3.93, 1.05, 1.00 และ 8.98 dB(A) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแผ่นอะคลีริกซ้อนกับแผ่นยาง สามารถลดระดับเสียงดังที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด

ภาพที่ 2 อุปกรณ์ช่วยลดเสียงที่ทำด้วยแผ่นอะคลีริกและแผ่นยางสายพานลำเลียง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อุปกรณ์ช่วยลดเสียงประกอบไปด้วยแผ่นอะคลีริกและแผ่นยางสายพานลำเลียง จากการทดลอง พบว่า อุปกรณ์ตัวนี้สามารถช่วยลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานได้ค่อนข้างดี ทำให้พนักงานลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินและความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งตัวอุปกรณ์มีน้ำหนักเพียง 1.67 กิโลกรัม (ภาพที่ 2)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษา “การลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของโต๊ะถอดชิ้นงาน แพนก Baking” พบว่า แผ่นอะคลีกร่วมกับแผ่นยางสามารถลดระดับเสียงดังที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด โดยลดเสียงได้คิดเป็นร้อยละ 9.42 และเมื่อใช้อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคลที่ช่วยลดเสียง (Ear Plug) ร่วมกับอุปกรณ์ลดเสียงที่ทำจากแผ่นอะคลีกร่วมกับแผ่นยาง พบว่าผู้ปฏิบัติงานจะสัมผัสเสียงดังอยู่ที่ 64.76 dB(A) และจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปรับปรุงลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของโต๊ะถอดชิ้นงาน แพนก Baking ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกทำงานอย่างปลอดภัยมากขึ้น สามารถลดความดังเสียงที่เกิดจากการกระแทกของชิ้นงานกับโต๊ะเหล็ก ทำให้ลดอัตราเสี่ยงของการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยิน แต่ทั้งนี้ชิ้นงานจะไม่สามารถเคลื่อนย้ายชิ้นงานได้สะดวกเหมือนโต๊ะเหล็ก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ บริษัทไดอะ เรซิบอน (ไทยแลนด์) จำกัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สนับสนุนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอบพระคุณคุณ ประเสริฐศรี ญาติประทุม คุณสายยันต์ คำพันธ์และคุณเมฆสุวรรณ ต้นมูล และท่านอื่นๆ ที่ทำให้การทำโครงการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง. (2549, 6 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 123 ตอนที่ 23 ก, 13-20.
- หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำโครงการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ. (2553, 20 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 64 ง, 36 - 38.
- Apple L. S. CHAN. **Source Path Receiver Concept**. [Online]. Available from : <http://personal.cityu.edu.hk/~bsapplec/source-p.htm>. (2016, 1 March).
- Berendt R.D., Corliss E.L.R., Ojalvo M. (2000). **Quieting: A Practical Guide to Noise Control**. Hawaii : University Press of the Pasific.
- Concha-Barrientos M, Campbell-Lendrum D, Steenland K. (2004). **Occupational noise: assessing the burden of disease from work-related hearing impairment at national and local levels**. Geneva, World Health Organization.
- May J.J. (2000). Occupational hearing loss. **American journal of industrial medicine**. 37(1) : 112 - 120.
- Nelson D.I., Nelson R.Y., Concha-Barrientos M., Fingerhut M. (2005). The global burden of occupational noise-induced hearing loss. **American journal of industrial medicine**. 48(6) :446 - 458.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สร้างความปลอดภัยโดยใช้ “ป้ายไฟ LED” ลดอุบัติเหตุในการใช้ยานพาหนะงานก่อสร้าง Safety Traffic Lighting Signs to Reduce Accidents in Construction area

นางสาวปาริชาติ ทิพย์นวล¹
Miss. Parichat Tipnuan

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อทดสอบการใช้หลอดไฟส่องสว่างแบบ LED ในการแจ้งเตือนผู้ใช้งานพาหนะทั้งในพื้นที่ก่อสร้างและโดยรอบ เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเวลากลางคืนอันเนื่องมาจากแสงสว่างของสัญญาณไฟหรือป้ายเตือนไม่ชัดเจน ผู้ศึกษาจึงได้ออกแบบป้ายไฟสำหรับทางเบี่ยงใช้หลอดไฟประเภท LED และทำการจดบันทึกสถิติการชะลอรถในช่วงเวลา 20.00 – 22.00 น. ผลการศึกษาพบว่า ระยะการชะลอรถหลังจากทำการปรับปรุงป้ายไฟทางเบี่ยงสถิติการชะลอรถของรถยนต์เพิ่มขึ้น 41.08% รถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้น 403.77% และรถบรรทุกเพิ่มขึ้น 33.33% อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: การจัดการจราจร, หลอดไฟชนิด LED, งานก่อสร้าง, ยานพาหนะ

Abstract

The purpose of this project is to test an illumination of LED lamp type to notify for drivers who drive in construction site and neighborhood traffic. To reduce traffic accident at night time due to lighting illumination of construction is not clear. For this project a researcher designed lighting diversion sign as LED type and recorded a slow down distance when they saw the notification lighting during 20.00 – 22.00 hrs. A result was found that a slow down distance of car, motorcycle and truck is increased 41.08%, 403.77% and 33.33%, respectively. And the vision for drivers was clear than before start this project.

Keywords: Traffic Management, LED Lighting, Construction, Vehicle

บทนำ

งานก่อสร้างในพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่สาธารณะ เช่น การสร้างสะพานบนถนน การขุดอุโมงค์ ถือเป็นงานที่มีความเสี่ยงสูงต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนงานก่อสร้างและบุคคลทั่วไปที่สัญจรผ่านไปมา การจัดระบบการจราจรสำหรับงานก่อสร้างถือเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อลดการสูญเสียหรืออุบัติเหตุในระหว่างการก่อสร้าง รวมถึงภาพลักษณ์ที่ดีต่อโครงการ จากการสอบถามพนักงานของผู้รับเหมาก่อสร้างและผู้ขับขี่ยานพาหนะที่สัญจรผ่านโครงการงานก่อสร้าง พบว่าป้ายไฟทางเบี่ยงแบบเดิมที่ใช้หลอดไฟประเภทฟลูออเรสเซนต์ ที่ถูกนำมาติดตั้งเพื่อแจ้งเตือนเขตก่อสร้างในเวลากลางคืนยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอและเกิดแสงจ้าทำให้ทัศนวิสัยของผู้ขับขี่ยานพาหนะยังไม่ดีเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีสถิติการเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ขับชนป้ายไฟ นิสิตจึงได้มีแนวคิดในการปรับปรุงประสิทธิภาพของป้ายไฟเตือนทางเบี่ยง ในการจัดทำโครงการ “สร้างความปลอดภัยโดยใช้ “ป้ายไฟ LED” ลดอุบัติเหตุในพื้นที่งานก่อสร้าง” เพื่อให้ผู้ใช้งานพาหนะมีทัศนวิสัยมองเห็นสัญญาณเตือนพื้นที่ก่อสร้างอย่างชัดเจนและลดการเกิดอุบัติเหตุ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงป้ายไฟลูกศรทางเบี่ยงให้สามารถใช้ได้จริง เหมาะสมกับหน่วยงานและเพื่อเป็นการเตือนผู้ขับขี่รถให้ทราบว่ามีงานก่อสร้างอยู่ด้านหน้าได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้ผู้ขับขี่รถได้รับความปลอดภัยและสะดวกในการเดินทางในบริเวณพื้นที่ก่อสร้าง โดยให้เกิดความแตกต่างจากสภาพจราจรปกติที่น้อยที่สุด
3. เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับผู้ปฏิบัติงานในบริเวณพื้นที่ก่อสร้าง รวมถึงอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในงานก่อสร้างนั้นๆ

¹ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000
Occupational Health and Safety department, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000
Corresponding author: ps2536ps@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

1. พนักงาน บริษัท เนวาร์ตน์พัฒนาการ จำกัด (มหาชน) ที่ทำงานกะกลางคืนในงานก่อสร้างโครงการก่อสร้างขยายถนนราชพฤกษ์ ระยะที่ 2 ตอนที่ 2

2. ผู้ขับขี่ยานพาหนะ บนถนนเส้นทางคลองมหาสวัสดิ์ – ขอยเจริญสนทวงศ์13 (พื้นที่ทับซ้อนโครงการก่อสร้าง)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาข้อมูลการทำงานก่อสร้างในพื้นที่ใกล้เคียงถนนและโดยรอบ ทฤษฎี และกฎหมาย/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บข้อมูลก่อนการปรับปรุง โดยใช้ป้ายไฟทางเบี่ยงชนิดหลอดฟลูออเรสเซนต์ มีผู้เข้าร่วมทำการแบบประเมินทั้งหมด 45 คน แยกเป็นข้อมูลที่ได้จากพนักงานที่ทำงานกะกลางคืนจำนวน 20 คน และผู้ใช้รถใช้ถนนจำนวน 25 คน เป็นระยะเวลา 5 วัน (ตั้งแต่วันที่ 9-13 พ.ย. 58)
3. ออกแบบป้ายไฟทางเบี่ยง โดยปรับใช้หลอดไฟแบบ LED แทนหลอดฟลูออเรสเซนต์ และติดตั้งป้ายไฟทางเบี่ยง ระยะห่างจากพื้นที่ก่อสร้าง 100 ม. เพื่อแจ้งเตือนผู้ขับขี่ยานพาหนะ
4. บันทึกสถิติการชะลอรถ โดยแบ่งระยะทางการชะลอรถออกเป็น 2 ระยะ คือ ชะลอในระยะที่ห่างจากป้ายไฟทางเบี่ยงเป็นระยะทางมากกว่า 30 เมตร และระยะชะลอห่างจากป้ายไฟทางเบี่ยงน้อยกว่า 30 เมตร ของรถ 3 ประเภท (รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถบรรทุก) และหลังจากทำการปรับปรุงเป็นป้ายไฟทางเบี่ยง LED เป็นระยะเวลา 5 วัน (ตั้งแต่วันที่ 16-20 พ.ย. 58)
5. ประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรม SPSS และสรุปโครงการ

ตัวอย่างป้ายไฟเตือนทางเบี่ยง

ภาพที่ 1 ป้ายไฟชนิดหลอดฟลูออเรสเซนต์

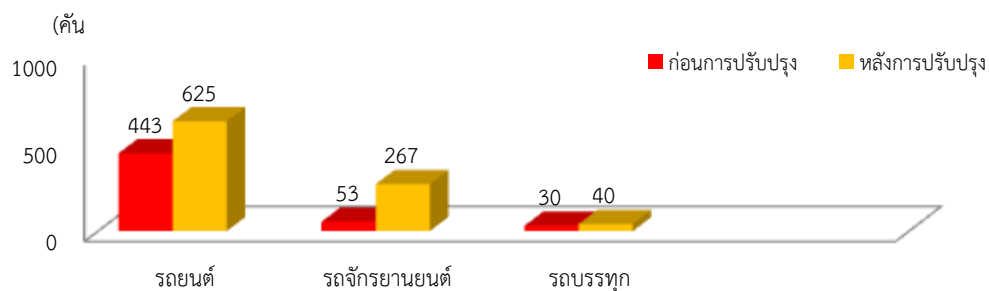
ภาพที่ 2 ป้ายไฟชนิดหลอด LED

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม – 4 ธันวาคม 2558

ผลการศึกษา

ระยะการชะลอความเร็วรถ จุดปฏิบัติงานโครงการก่อสร้างขยายถนนราชพฤกษ์ ระยะที่ 2 (ตอนที่ 2) N.451

กราฟที่ 1 จำนวนรถและระยะการชะลอความเร็ว

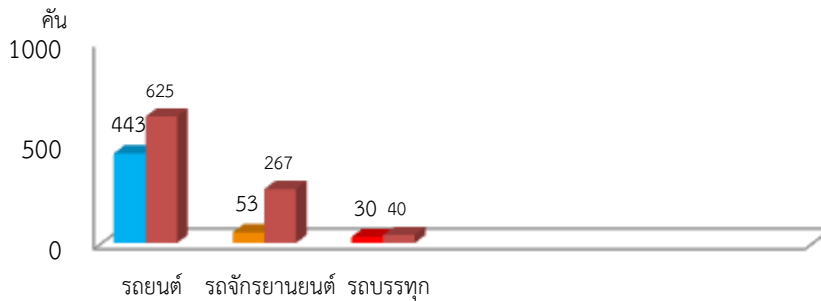
จากกราฟแสดง จำนวนการชะลอยานพาหนะก่อนและหลังการปรับปรุง จะเห็นได้ว่าสถิติการชะลอรถของรถทั้ง 3 ประเภทระยะการชะลอรถที่เพิ่มขึ้น รถยนต์ 41.08% รถจักรยานยนต์ 403.77% และรถบรรทุกที่ 33.33%

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประเภทรถ	ระยะการชะลอรถ	ก่อน(%)	หลัง(%)	ผลการประเมิน
รถยนต์	มากกว่า 30 ม.	44.25	53.42	ระยะชะลอเพิ่มขึ้น
	น้อยกว่า 30 ม.	55.75	46.58	ระยะชะลอลดลง
รถจักรยานยนต์	มากกว่า 30 ม.	27.46	50.37	ระยะชะลอเพิ่มขึ้น
	น้อยกว่า 30 ม.	72.54	49.63	ระยะชะลอลดลง
รถบรรทุก	มากกว่า 30 ม.	56.60	58.82	ระยะชะลอเพิ่มขึ้น
	น้อยกว่า 30 ม.	43.40	41.18	ระยะชะลอลดลง

จากตารางพบว่า ยานพาหนะทั้ง 3 ประเภท มีระยะการชะลอความเร็วในระยะมากกว่า 30 เมตร ที่เพิ่มมากขึ้น และระยะการชะลอความเร็วน้อยกว่า 30 เมตร ลดลง อันเนื่องมาจากผู้ขับขี่ยานพาหนะสามารถมองเห็นป้ายไฟแจ้งเตือนได้ชัดเจนมากขึ้น ในระยะ 100 ม.

กราฟ 2 ความคิดเห็นต่อป้ายไฟหลังการปรับปรุงด้านความปลอดภัยที่เพิ่มมากขึ้น

จากกราฟแสดง จำนวนร้อยละของผู้ขับขี่ที่ร่วมทำแบบสอบถามหลังจากทำการปรับปรุงแก้ไขป้ายไฟทางเบี่ยง มีความคิดเห็นป้ายไฟทางเบี่ยง LED ทำให้เกิดความปลอดภัยมาก (ร้อยละ 70.25)

วิจารณ์และสรุปผล

การจัดทำโครงการครั้งนี้ เมื่อนำข้อมูลมาประมวลผลโดยโปรแกรม SPSS พบว่าการชะลอความเร็วของรถที่ระยะมากกว่า 30 เมตร เพิ่มขึ้นหลังการปรับปรุงโดยการติดป้ายไฟแบบหลอด LED โดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถบรรทุกเพิ่มขึ้น 41.08%, 403.77%, และ 33.33% ตามลำดับ และมีจำนวนยานพาหนะที่ชะลอความเร็วในระยะน้อยกว่า 30 เมตร ลดลง นอกจากนี้ผู้ขับขี่ยานพาหนะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับป้ายไฟทางเบี่ยงแบบหลอด LED ว่ามีความปลอดภัยมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากสามารถมองเห็นป้ายไฟได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากข้อคิดเห็นของผู้ขับขี่ยานพาหนะเกี่ยวกับหลอด LED ที่พบว่าสามารถมองเห็นได้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ เพราะแสงสว่างของหลอดไฟ Fluorescent จะมีลักษณะการกระจายของแสงออกทุกทิศทาง 2 ลักษณะ คือ แสงกระจายแบบ Glare (แสงจ้า) คือ ลักษณะเป็นแสงพุ่งคล้ายหมอกควัน และแสงกระจายแบบ halo คือ ลักษณะเป็นเหมือนวงรอบดวงไฟ เป็นรัศมีรอบ ส่งผลกระทบต่อสายตาของผู้ขับขี่ยานพาหนะ ทำให้ความสามารถในการมองเห็นอาณาบริเวณโดยรอบลดลง ทำให้ตาพล่า แสบตา และส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ ในขณะที่หลอดไฟ LED จะส่องสว่างเฉพาะจุดด้านหน้าเท่านั้น จะไม่มี การกระจายของแสง ซึ่งจะไม่ส่งผลต่อความสามารถในการมองเห็น

นอกจากนี้ ผู้ขับขี่ยานพาหนะได้มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดระบบการจัดการจราจร เพื่อพัฒนาสำหรับโครงการต่อไป ดังนี้

1. การติดตั้งป้ายไฟทางเบี่ยง LED ที่เป็นวงจรไฟกระพริบ
2. การติดตั้งและทดสอบหลอดไฟฉุกเฉินชนิด LED ว่าจะมีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนเพิ่มขึ้นหรือไม่
3. การทดสอบการปรับระดับความสูงของป้ายไฟ ให้อยู่ในระดับสายตา หรือเหนือสายตา

กิตติกรรมประกาศ

การที่ข้าพเจ้าได้มาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ณ บริษัท เนวาร์ตน์พัฒนาการ จำกัด (มหาชน) ตั้งแต่ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ.2558 ถึงวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2558 ส่งผลให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆมากมาย สำหรับรายงานวิชา สหกิจศึกษาสำเร็จลงได้ด้วยดีจากความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย จากโครงการการก่อสร้างขยายถนนราชพฤกษ์ ระยะที่ 2 ตอนที่ 2 (ซอยเจริญสุขนิทวงศ์ 13 - คลองมหาสวัสดิ์) N.451 (นายช่างฤทธิ์ชัย ราชแป้น วิศวกรโครงการ และนายพิศณุ พูลเพียร เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ) รวมถึงบุคลากรท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการจัดทำรายงานฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนให้การดูแลและให้ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตการทำงานจริง ข้าพเจ้าขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม. คู่มือการใช้เครื่องหมายจราจร บริเวณพื้นที่ก่อสร้าง เล่มที่ 5. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. 2548. หน้า 1-50

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม. เอกสารการเรียนรู้ด้วยตัวเองเกี่ยวกับเครื่องหมายจราจรบริเวณพื้นที่ก่อสร้าง เล่มที่ 5. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. 2547. หน้า 1-50

Tdlight Led. “รู้จักกับหลอดประหยัดไฟ LED”. http://futuretechled.blogspot.com/2013/04/led_3.html “วันที่ 28 เดือนพฤศจิกายน 2558”

“ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลอด LED และหลอดฟลูออเรสเซนต์”. <http://www.psptech.co.th> “วันที่ 28 เดือนพฤศจิกายน 2558”

“ภาวะแสงกระจาย”. <http://www.drtulaya.com/forum/index.php?topic=3728.0;wap2> “วันที่ 28 เดือนพฤศจิกายน 2558”

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร ของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10 The Problems of the Cooperative Full Pack Accounting Software of Agricultural Cooperative Application in the Cooperative Auditing Office Region 1 - 10

จินดา เสถียรจิگانนท์¹
Jinda Satiarujikanont

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่มีสถานภาพทั่วไปแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้จัดการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 จำนวน 287 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่าง T – test , F - test และเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ตามสมมติฐาน พบว่า ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

คำสำคัญ : โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร

Abstract

The study of the Problems of the Cooperative Full Pack Accounting Software of Agricultural Cooperative Application in the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 is aimed to study and compare the problems of the cooperative full pack accounting software of agricultural cooperative application in the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 in different of generalization. The samples of this study are 287 managers of the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 The instrument of conducting data was questionnaires. Descriptive statistics were frequencies, percentages, means, standard deviations. The inferential statistics were independent sample T-test, F-test, and comparative of Scheffe'

From the results of analysis level of problem in using program of the Cooperative Full Pack Accounting Software of agricultural cooperative of the managers, in general, was moderate. And the results of comparative level of problem in using program of the cooperative full pack accounting software of agricultural cooperative of the managers of the Cooperative Auditing Office Region 1 – 10 was not significant data at .05

Keywords : Cooperative Full Pack Accounting Software

บทนำ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทและภารกิจเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พัฒนาระบบบัญชีและการสอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐาน และได้ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์มาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้แก่สหกรณ์ โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงข้อมูลให้เกิดระบบช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารสหกรณ์ (MIS) ส่งเสริมการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรให้กับสหกรณ์ที่มีความพร้อม โดยประเมินจากความพร้อม 5 ด้าน คือ ด้าน Hardware สหกรณ์ต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์และมีคุณลักษณะที่เข้ากันได้กับ software ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พัฒนาขึ้น สหกรณ์ต้องมี software ซึ่ง software แบ่งออกมาเป็น 2 ส่วน คือระบบปฏิบัติการและ software ในระบบงาน ส่วนนี้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ให้บริการโดยไม่คิดมูลค่า ส่วนที่สหกรณ์จะต้องมี คือ ระบบปฏิบัติการฐานข้อมูล สหกรณ์ต้องมีคนเพียงพอ มีความพร้อมเรื่องข้อมูล คือต้องมีข้อมูลที่ปัจจุบัน รวมทั้งขั้นตอนการทำงานและระเบียบสหกรณ์ฯ ที่สอดคล้องกับการทำงานของตัว software

¹ นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการพิเศษ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ชัยภูมิ E-mail Jindasacc@gmail.com 093-3264161

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

แต่เนื่องจากการนำโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรมาใช้ในสหกรณ์การเกษตรซึ่งเป็นเทคโนโลยีใหม่มาใช้กับระบบงานเดิม ยังพบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรจากการไม่ยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องทำงานเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าเนื่องจากต้องทำงานทั้งสองระบบพร้อมกันและไม่เชื่อมั่นในโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรว่าจะทำงานได้เหมือนระบบเดิมที่ทำอยู่

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มพัฒนาระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงได้ทำการศึกษาปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10 พบว่าสหกรณ์การเกษตรตามทะเบียน จำนวน 3,471 สหกรณ์ สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรจำนวน 1,136 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 32.73 จากรายงานสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ แสดงรายละเอียดสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556) แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

จากความพร้อมของสหกรณ์ในการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้งานภายในสหกรณ์และช่วยให้การลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศประสบความสำเร็จตรงตามความต้องการ เพื่อให้สหกรณ์มีระบบการควบคุมภายในที่ดี มีการบริหารจัดการที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งความคุ้มค่ากับการลงทุน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรในด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการให้บริการโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนงานการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีทางการบัญชีมาใช้ในการปฏิบัติงานของสหกรณ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ “พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์และสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง โปร่งใส ก้าวไกลด้วยไอที นำบัญชีสู่เกษตรกร”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่มีสถานภาพทั่วไปแตกต่างกัน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จิรทรัพย์ ปลอดกระโทก (2550, หน้า 68) ได้กล่าวถึงขอบเขตของโปรแกรมว่าโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร Version 2 (Web Edition) จัดเป็นเทคโนโลยีทางการบัญชีสหกรณ์ที่ถูกพัฒนาออกมาในรูปแบบของซอฟต์แวร์ จัดอยู่ในประเภทซอฟต์แวร์ทางการบัญชี (Specialize Accounting Software) เพื่อใช้ในการบันทึก ประมวลผล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชีของสหกรณ์ ตั้งแต่การบันทึกรายการในสมุดรายวันขึ้นต้น การผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท การจัดทำงบทดลอง และการจัดทำงบการเงินตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด เป็นซอฟต์แวร์ทางการบัญชีที่ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นสำหรับให้บริการแก่สหกรณ์ภาคเกษตร เพื่อใช้ในการจัดทำบัญชีและงบการเงินตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. โปรแกรมมาตรฐานด้านการจัดทำงบการเงินของสหกรณ์ พัฒนาให้รองรับความต้องการของผู้ใช้ในการจัดทำงบการเงินตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดและตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยการออกแบบผังบัญชีที่รองรับกับธุรกรรมของสหกรณ์ สามารถใช้เป็นต้นแบบแก่ผู้พัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์รายอื่น ๆ ได้
2. สามารถจัดทำงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี สหกรณ์ภาคเกษตรต้องจัดทำงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี ดังนั้น โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตรมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะแสดงงบการเงินเปรียบเทียบได้ตามแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด
3. มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนรายละเอียดในงบการเงิน การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีโดยการออกแบบรูปแบบงบการเงินสำเร็จรูปคงที่โดยคำสั่งในโปรแกรม มีข้อดี คือ ผู้ใช้มีความสะดวกในการใช้งานและเรียกดูรายงาน แต่มีข้อเสียคือ เมื่อสหกรณ์ดำเนินธุรกรรมมากกว่ารายการที่ได้ออกแบบไว้แล้ว จะไม่สามารถแสดงข้อมูลให้สะท้อนข้อเท็จจริงได้ทั้งหมด ดังนั้น โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์การเกษตรที่พัฒนาขึ้นนี้ จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานสามารถปรับเปลี่ยนรายละเอียดในงบการเงินได้ หากว่ามีธุรกรรมที่แตกต่างไปจากรูปแบบงบการเงินมาตรฐาน
4. รองรับการจัดทำบัญชีและงบการเงินทั้งแบบมีสาขาและไม่มีสาขา สหกรณ์ที่มีสาขาจะต้องจัดทำงบการเงินรวมตามวิธีการของหลักการบัญชีสาขา ซึ่งหากไม่มีเครื่องมือช่วยจะมีความยุ่งยากและใช้เวลานานอย่างมาก ดังนั้น โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตรจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถจัดทำงบการเงินรวมได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
5. สามารถเชื่อมโยงกับระบบการวิเคราะห์งบการเงิน การวิเคราะห์งบการเงินเป็นการนำข้อมูลจากระบบบัญชีมาใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยการนำมาคำนวณตามสูตรที่ต้องการ ข้อมูลที่ได้มีการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เป็นข้อมูลดิบที่สำคัญสำหรับการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบภาวะทางการเงินของสหกรณ์ ดังนั้น การที่สหกรณ์ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์แล้วจึงควรจะได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่าโดยได้รับผลลัพธ์จากการวิเคราะห์งบการเงินโดยทันที
6. รองรับ Web Technology เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์จะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้วย Web Technology เป็นเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำงานผ่านเครือข่าย Internet ได้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้จัดการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 1,136 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V. & Morgan, E. W. (1970, pp. 608-609) ได้ขนาดตัวอย่าง 287 คน และสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยเริ่มต้นกลุ่มใหญ่ที่สุดจนกระทั่งสิ้นสุดที่กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการตามความเหมาะสม เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ใช้หลากหลายวิธีการในการสุ่ม โดยในแต่ละหน่วยงานทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากให้ได้จำนวนตามที่กำหนดสำหรับจำนวนประชากร จับฉลากได้เบอร์ใดแล้วเก็บไว้ไม่ใส่กลับคืนเพราะจะไม่เก็บข้อมูลซ้ำ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ซับซ้อนและมีความสอดคล้องกับความต้องการภายใต้เงื่อนไขที่จำกัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยมีลักษณะการตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 5 ด้าน 49 ข้อ โดยมีมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธี Likert มี 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ตามสมมติฐาน พบว่า ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้จัดการของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร จำนวน 287 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.80 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 38.30 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 67.60 และประสบการณ์ปฏิบัติงาน ร้อยละ 40.40

2. ปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10

ผลการวิเคราะห์เพื่อวัดระดับปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการทำงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านซอฟต์แวร์ ด้านฮาร์ดแวร์และด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด

3. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 จำแนกตามอายุ พบว่าแตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีอายุ 31-40 ปี มีปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรแตกต่างจากผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีอายุมากกว่า 51 ปี

3.2 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรแตกต่างจากผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงในเรื่องปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ควบคู่กับปัญหาและความต้องการการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อดำเนินการพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของสหกรณ์ และสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

2. ควบคู่กับปัญหาและความต้องการการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยจัดอบรมโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเพิ่มในส่วนของการพัฒนาโปรแกรมบัญชีสหกรณ์ที่มีการพัฒนาเพิ่มหรือแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมเพื่อช่วยให้สหกรณ์ภาคเกษตรพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ภาคเกษตรให้สามารถใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างทันต่อเวลา นำไปสู่ความเข้มแข็งและพึ่งพาตัวเองได้ของสหกรณ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องปัญหาการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจรของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 – 10 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากการได้รับความกรุณา ความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และแรงสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่ายด้วยกัน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ กอบัวแก้ว ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดี นิยมรัตน์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดี นิยมรัตน์ อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดร. ศิริลักษณ์ เกตุฉาย อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คุณวรรณพร ตั้งพรโชติช่วง ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และคุณวัชรวิ วัชร สีมานันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบข้อมูลและบริการสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ สหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างสูงในการศึกษาหาข้อมูล และในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานศึกษาวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณผู้จัดการสหกรณ์ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณแรงสนับสนุน กำลังใจ และความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ได้รับ จากพี่ๆ เพื่อนๆ นักศึกษาสาขาการจัดการเทคโนโลยีทุกท่าน ผู้วิจัยซาบซึ้งในมิตรจิตอย่างจริงใจและขอขอบพระคุณบิดามารดาที่ได้วางรากฐานทางการศึกษาและครอบครัวที่ให้การกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นในการทำวิจัยสำเร็จตามความปรารถนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2550). **คู่มือระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตร**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2550). **พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. (2550). **ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2556). **ระบบสารสนเทศ**. [ระบบออนไลน์] 1 ตุลาคม 2556 เข้าถึงได้จาก http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/Information_coop53.html
- กัญญกนก สัจจะวัฒนะ. (2551). **ความพึงพอใจของบุคลากรฝ่ายบัญชีที่มีต่อการใช้งานโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป: กรณีศึกษาโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปเอ็กซ์เพรส**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กิตติ ภักดีวัฒนะกุล, และพินดา พานิชกุล (2551). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบ**. กรุงเทพฯ: เคทีพี แอนด์ คอนซัลท์.
- _____. (2550). **การพัฒนาเว็บไซต์ให้ประสบผลสำเร็จ**. [Online], Available: http://www.drkanichit.com/ict_management/index.html, [2007, June 30]
- จิรทรัพย์ พลอดกระโทก. (2550). **การพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับสหกรณ์ภาคเกษตร**. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- เจริญพร เรืองฤทธิ์ (2551). **การใช้โปรแกรมบัญชี Formula 4 ของสำนักงานบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัณฑิต มหาวิทยลัยเชียงใหม่**
- ณัฏฐพันธ์ เจริญนนท์. (2551). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์
- ณัฏฐพันธ์ เจริญนนท์, และไพบุยย์ เกียรติโกล. (2548). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- นันทดา เครือวิยะ (2554). **การประเมินผลการใช้โปรแกรมบัญชีพีซีพีในบริษัท เอ.เอฟ.เอ็มฟลาวเวอร์ซิดส์ (ไทยแลนด์) จำกัด การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัณฑิต มหาวิทยลัยเชียงใหม่**
- พงษ์ศักดิ์ ผกามา. (2553). **ระบบไอซีทีและการจัดการยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: วิดีทัศน์
- พลธู ปิยวรรณ, และสุภาพร เชิงเอี่ยม. (2550). **ระบบสารสนเทศทางการบัญชี**. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). **Determining sample size for research activities**. Journal Article. Educational and psychological measurement.
- Laudon, K.C. & Laudon, J. P. (2001). **Essentials of management information systems: Organization and technology in the enterprise**. 4th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. Archives of Psychology.

O’Leary, T. J. & O’Leary, L. I. (2007). คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ (แปลจาก Computing Essentials โดย ยาใจ โรจนวงศ์ชัย, ศศลักษณ์ ทองขาว, ญาณพัฒน์ ชูชื่น, ยุพดี อินทสร, สกรรจ์ รอดคล้าย, สุพิชัย คงกับพันธ์และคนอื่นๆ). กรุงเทพฯ: แมคกรอก-ฮิล.

Scheffe, H. (1999). The Analysis of Variance. New York: Wiley-Interscience.

ตารางที่ 1 รายงานสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ ณ 30 กันยายน 2556

สหกรณ์การเกษตร								
สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์								
ณ วันที่ 30 กันยายน 2556								
สดท	จำนวน สหกรณ์ ตามทะเบียน	เขียว	เหลือง			แดง		
		Full Pack	รวม	CAD + Other	CAD + HM	รวม	Other	HM
สดท 1	312	104	52	33	19	156	18	138
สดท 2	213	111	21	10	11	81	4	77
สดท 3	377	138	59	29	30	180	6	174
สดท 4	410	120	73	30	43	217	8	209
สดท 5	463	103	53	21	32	307	10	297
สดท 6	479	146	51	31	20	282	34	248
สดท 7	371	100	59	22	37	212	3	209
สดท 8	337	139	49	15	34	149	21	128
สดท 9	354	123	77	39	38	154	23	131
สดท 10	155	52	33	6	27	70	6	64
รวม	3,471	1,136	527	236	291	1,808	133	1,675

จากตารางที่ 1 สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-10 แสดงสถานะสีเขียว แสดงถึงสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ครบวงจร (Full Pack) จำนวน 5 ระบบ (ระบบสมาชิกและหุ้น ระบบเงินให้กู้ ระบบเงินรับฝาก ระบบสินค้า และระบบบัญชีแยกประเภท) จำนวน 1,136 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 32.73 สถานะสีเหลือง แสดงถึง สถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยผู้อื่น (CAD + Other) จำนวน 236 สหกรณ์ และสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และบันทึกบัญชีด้วยมือ (CAD + Handmade) จำนวน 291 สหกรณ์ รวมสถานะสีเหลือง 527 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 15.18 สถานะสีแดง แสดงถึงสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาโดยผู้อื่น (Other) จำนวน 133 สหกรณ์ และสหกรณ์ไม่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีช่วยในการบันทึกบัญชีแต่สหกรณ์บันทึกบัญชีด้วยมือ จำนวน 1,675 สหกรณ์ รวมสถานะสีแดง 1,808 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 52.09

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษาการนำแก๊สชีวภาพมาใช้ในรถโฟล์คลิฟท์

A STUDY OF BIOGAS USED FORKLIIFT

อนุชิต มุลดับ¹, พงษ์พจน์ กิ่งสุคนธ์², วิษณุ เทียนขาว³, ชัยรัตน์ หงษ์ทอง⁴

Anuchit Muldub¹, Pongphot Kingsukhon², Witsanu Thiankhao³, Chairat Hongthong⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาการนำแก๊สชีวภาพมาใช้ในรถโฟล์คลิฟท์จะเป็นการนำเอาพลังงานทดแทน ที่เรารู้จักกันว่าพลังงานแก๊สชีวภาพมาประยุกต์ในงานภาคอุตสาหกรรม โดยใช้เป็นเชื้อเพลิงในรถโฟล์คลิฟท์โตโยต้ารุ่น 4P เครื่องยนต์ 1500 ซีซีที่ใช้เชื้อเพลิงแก๊สโซลีน เพื่อศึกษาและหาประสิทธิภาพของแก๊สชีวภาพที่ได้จากมูลสุกรมาใช้ในรถโฟล์คลิฟท์เมื่อนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการขับเคลื่อนรถโฟล์คลิฟท์ ผลการทดลองขั้นต้นปรากฏว่า แก๊สชีวภาพสามารถนำมาใช้ในการขับเคลื่อนรถโฟล์คลิฟท์ในขณะที่ไม่มีภาระได้ เมื่อทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพพบว่าแก๊สชีวภาพที่บรรจุอยู่ในถังก๊าซหุงต้มขนาด 15 กิโลกรัมด้วยแรงดันที่ใช้ในการบรรจุที่ 180 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว รถโฟล์คลิฟท์สามารถวิ่งได้เป็นระยะทางเฉลี่ยที่ 436 เมตร ซึ่งแก๊สชีวภาพที่ได้จากมูลสุกรสามารถนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนในการขับเคลื่อนรถโฟล์คลิฟท์และเพื่อเป็นแนวทางการนำแก๊สชีวภาพมาใช้ในงานภาคอุตสาหกรรม

คำสำคัญ : ก๊าซชีวภาพ, เชื้อเพลิง, รถโฟล์คลิฟท์

Abstract

Research on the use of biogas utilization in Forklift is bringing renewable energy. We know that energy, biogas applications in the industrial sector. Using as fuel in the vehicle Forklift Toyota 4P 1500 cc engine using gasoline fuel. To study and evaluate the efficiency of biogas from pig manure used in Forklift when used as fuel to drive a Forklift. The results initially appear. Biogas can be used to drive a Volkswagen elevator while no load. When tested for the efficiency of biogas which contained in the 15-kg LPG tank under pressure 180 pounds per square inch. Forklift can move for average distance of 436 meters The result show biogas from pig manure can be used as a renewable energy-powered forklift, and guideline biogas utilization in the sector industry.

Keywords : Biogas, Fuel, folk lift

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันทุกวันนี้โลกกำลังเผชิญปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ วิกฤตสิ่งแวดล้อมและวิกฤตพลังงาน น้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊สปิโตรเลียมเหลวหรือแอลพีจี(LPG) ที่สามารถนำมาใช้ได้ในด้านแก๊สหุงต้มในครัวเรือนและใช้เป็นเชื้อเพลิงกับเครื่องยนต์ ก็มีแนวโน้มของราคาจะปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆทำให้ต้องหาลังงานอื่นมาทดแทนในอนาคต เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ วิกฤตสิ่งแวดล้อมและวิกฤตพลังงานในอนาคตต่อไป จึงทำให้มีการคิดค้นและนำพลังงานจากแหล่งอื่นมาใช้ทดแทนโดยเน้นการบำบัดของเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ซึ่งแก๊สชีวภาพ ได้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนในการช่วยแก้ไขปัญหาทั้งสามปัญหา ปัจจุบันรัฐบาลของหลายๆประเทศรวมถึงประเทศไทยต่างก็ให้การส่งเสริมการผลิตแก๊สชีวภาพและให้การสนับสนุนผู้ที่ทำการผลิตแก๊สชีวภาพในรูปแบบต่างๆซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีการเลี้ยงสุกรในปริมาณมาก ทำให้มีสิ่งเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมนี้เป็นปริมาณมาก เราจึงควรหันมาหาพลังงานที่ประเทศไทยสามารถผลิตเองได้ตามวิถีแห่งการพอเพียง จึงมีการนำแก๊สชีวภาพจากมูลสุกรมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและพลังงานแก๊สชีวภาพที่ได้จากมูลสุกรก็เป็นพลังงานทางเลือกหนึ่ง แก๊สชีวภาพหรือไบโอแก๊สคือแก๊สที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจากการหมักย่อยสลายของสารอินทรีย์ภายใต้สภาวะที่ปราศจากออกซิเจน โดยทั่วไปจะหมายถึง แก๊สมีเทนที่เกิดจากการหมักของสารอินทรีย์ โดยกระบวนการนี้สามารถเกิดขึ้นได้ในหลุมขยะ กองมูลสัตว์และก้นบ่อเลี้ยงน้ำนิ่ง กล่าวคือมีสารอินทรีย์หมักหมมกันเป็นเวลานานก็อาจเกิดแก๊สชีวภาพองค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นแก๊สมีเทน(CH_4) ประมาณ 50-70% และแก๊ส

¹ นักศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมการผลิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

² นักศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมการผลิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

³ นักศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมการผลิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

คาร์บอนไดออกไซด์(CO_2) ประมาณ 30-40% ส่วนที่เหลือเป็นแก๊สชนิดอื่นๆ เช่น ไฮโดรเจน(H_2), ออกซิเจน(O_2), ไฮโดรเจนซัลไฟด์(H_2S), ไนโตรเจน(N) และไอน้ำ ดังนั้นจึงจะนำเอาแก๊สชีวภาพมาเป็นเชื้อเพลิงใช้ในรถโฟล์คคลิฟท์

รถยก หรือ “โฟล์คคลิฟท์” หรือ “ฟอร์คลิฟท์” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “FORKLIFT” ซึ่งเป็นการผสมคำสองคำ คือ “FORK” ที่แปลว่า “ช้อนส้อม” และ คำว่า “LIFT” ที่แปลว่า “การขึ้นลงในแนวตั้ง” รถยกแบ่งออกตามประเภทของต้นกำลังขับเคลื่อนได้ 2 ประเภทคือ (ENGINEFORKLIFT) รถยกที่ใช้เครื่องยนต์เป็นต้นกำลัง โดยใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง และ (BATTERY FORKLIFT) รถยกไฟฟ้าใช้มอเตอร์เป็นต้นกำลังขับเคลื่อนโดยได้รับกระแสไฟฟ้ามาจากแบตเตอรี่

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการนำแก๊สชีวภาพมาเป็นเชื้อเพลิงทดลองใช้กับรถโฟล์คคลิฟท์ และเพื่อหาประสิทธิภาพของเชื้อเพลิงแก๊สชีวภาพที่สามารถใช้ขับเคลื่อนรถโฟล์คคลิฟท์และเป็นพลังงานทางเลือกอีกอย่างหนึ่งจากการใช้แก๊สปิโตรเลียมเหลว(LPG)เป็นเชื้อเพลิงในการขับเคลื่อนของรถโฟล์คคลิฟท์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการนำแก๊สชีวภาพจากมูลสุกรมาใช้กับรถโฟล์คคลิฟท์
2. เพื่อหาประสิทธิภาพรถโฟล์คคลิฟท์ที่ขับเคลื่อนด้วยแก๊สชีวภาพจากมูลสุกร

ขอบเขต

1. ใช้รถโฟล์คคลิฟท์ โตโยต้ารุ่น 4P เครื่องยนต์ 1500 ซีซี
2. ทำงานทดลองแบบไม่ใส่ภาระโหลดในการยก
3. แรงดันแก๊สชีวภาพที่บรรจุก๊าซ ที่ 180 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว
4. พื้นที่ทำการทดลอง อาคารปฏิบัติการอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิธีการดำเนินการ

1. จัดหารถโฟล์คคลิฟท์ โตโยต้ารุ่น 4P เครื่องยนต์ 1500 ซีซี ที่ใช้เชื้อเพลิงแก๊สโซลีน เนื่องด้วยงานวิจัยนี้รถโฟล์คคลิฟท์ที่ใช้ในการทดลองเป็นรถที่เคยผ่านการใช้งานมาก่อนจึงต้องมีการตรวจสอบความเรียบร้อยและสภาพเครื่องก่อนที่จะถูกนำไปทดลอง

ภาพที่ 1 อุปกรณ์และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของรถโฟล์คคลิฟท์

2. จัดเตรียมเชื้อเพลิงที่จะใช้ในการทดลอง คือเชื้อเพลิงแก๊สชีวภาพ ซึ่งแก๊สชีวภาพนี้จะได้จากกระบวนการหมักของมูลสุกร ทำการบรรจุแก๊สชีวภาพที่แรงดัน 180 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว ลงสู่ถังก๊าซหุงต้มขนาด 15 กิโลกรัม ด้วยชุดบรรจุแก๊สชีวภาพแบบเครื่องยนต์เบนซิน ขนาด 5.5 แรงม้า

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ภาพที่ 2 แบบชุดบรรจุแก๊สชีวภาพโดยใช้เครื่องยนต์เบนซินขนาด 5.5 แรงม้า

3. ทำการปรับแต่งเครื่องยนต์เพื่อให้เครื่องยนต์สามารถใช้กับเชื้อเพลิงแก๊สชีวภาพได้ โดยต้องมีการปรับแต่งของอากาศที่เข้าไปใช้ร่วมในการเดินเครื่องของเครื่องยนต์ โดยแก๊สชีวภาพที่ได้จากมูลสุกรในแต่ละถังเมื่อนำมาใช้งานต้องมีการปรับแต่งอากาศที่จะนำส่งเข้าไปร่วมกับเชื้อเพลิงแก๊สชีวภาพ

ภาพที่ 3 การปรับแต่งเครื่องยนต์

5. ทำการทดลองวิ่งของรถโฟล์คลิฟท์เพื่อหาประสิทธิภาพของการทำงานต่อไป ในการทดลองจะทดลองขับรถโฟล์คลิฟท์ที่ความเร็ว 10 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ทำงานทดลองแบบไม่ใส่ภาระโหลดในการยก จนรถโฟล์คลิฟท์ดับลงเพื่อจะได้ทราบถึงระยะทางที่รถโฟล์คลิฟท์สามารถขับเคลื่อนได้ โดยทำการทดลองทั้งหมดจำนวน 10 ครั้ง

ภาพที่ 4 การทดลองการใช้แก๊สชีวภาพและดำเนินการติดตั้งที่วางถังแก๊ส

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการทดลอง

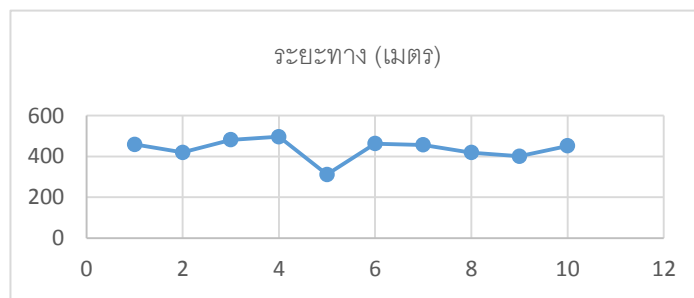
งานวิจัยเรื่องการศึกษาการนำแก๊สชีวภาพมาใช้ในรถโฟล์คคลิฟท์นั้นผลที่ปรากฏออกมาได้ทราบว่าเราสามารถนำเอาพลังงานทดแทนที่เราู้จักกันว่าแก๊สชีวภาพนั้น สามารถนำมาใช้ได้ ดังตารางที่ 1 จะทำการขับเคลื่อนที่ความเร็วในการทดลอง 10 กิโลเมตรต่อชั่วโมงและทำการทดลองจำนวน 10 ครั้ง เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพของแก๊สชีวภาพขนาดถังแก๊สหุงต้มขนาด 15 กิโลกรัม แรงดันที่ใช้ในการบรรจุนั้น 180 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว

ตารางที่ 1 แสดงการทดลองขับเคลื่อนของรถโฟล์คคลิฟท์ ที่ความเร็ว 10 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

ครั้งที่	ระยะทาง (เมตร)
1	459
2	420
3	482
4	497
5	312
6	463
7	457
8	419
9	401
10	452
เฉลี่ย	436

สรุปผลการทดลอง

การนำแก๊สชีวภาพมาใช้ในรถโฟล์คคลิฟท์โตโยต้ารุ่น 4P เครื่องยนต์ 1500 ซีซี ทำงานทดลองแบบไม่ใส่ภาระโหลดในการยก จากการทดลอง จำนวน 10 ครั้ง เพื่อทดลองหาค่าเฉลี่ยการใช้งานที่ระยะทางของการเคลื่อนที่ของรถโฟล์คคลิฟท์ได้ที่ 436 เมตรต่อแก๊สชีวภาพที่ได้จากมูลสุกรโดยบรรจุใส่ถังแก๊สหุงต้มขนาด 15 กิโลกรัม แรงดันที่ใช้ในการบรรจุแก๊สชีวภาพ 180 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว

ภาพที่ 5 แสดงการระยะทางที่รถโฟล์คคลิฟท์ขับเคลื่อนได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาการนำแก๊สชีวภาพมาใช้ในรถโฟล์คคลิฟท์โตโยต้ารุ่น 4P เครื่องยนต์ 1500 ซีซี สำเร็จลุล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ต้องขอขอบพระคุณ เฉลยทรัพย์ ฟาร์ม อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ชยันต์ กิมยงค์.(2545). การพัฒนาการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสุกรในถังปฏิกรณ์แบบสองขั้นตอนที่มีการไหลวนกลับของน้ำเสีย.

[วิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต].

ณัฐกิตติ์ มะลิวัลย์และคณะ.(2527).การศึกษาพัฒนาการบรรจุก๊าซชีวภาพที่ได้จากมูลสุกรลงถัง ก๊าซหุงต้มด้วยชุด บรรจุก๊าซชีวภาพแบบใช้มอเตอร์ไฟฟ้า.[มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

The Use of the Information Technology in the Academic

Administration of Baanklongmaidang School under Tak Primary Educational Service Area Office 1

ทิพย์ทชัย ทดเพชร¹
TIPHATHAI THODPHER

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการ-แนะแนว อยู่ในระดับมาก และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านการใช้และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ ควรกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนตลอดเวลา ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในงานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ควรจัดอบรมเรื่องการใช้และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำวิจัยและการสืบค้นองค์ความรู้ ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสาร การผลิตสื่อ เพื่อเผยแพร่ผลงานหรือกิจกรรมด้านการแนะแนว ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อจะพัฒนาการบริหารงานวิชาการผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดทำสื่อและนวัตกรรม

คำสำคัญ : เทคโนโลยีสารสนเทศ, การใช้, การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of the research seemed to investigate conditions and recommendations of the use of the information technology in the academic administration of Baanklongmaidang School under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The participants and the data source of the research were 19 qualified people, school administrators, teachers, and the committees of Office of the Basic Education Commission. The research instruments were questionnaires and interviews. For questionnaires, the collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. For interviews, the collected data were analyzed by content analysis.

The findings of the research indicated that; on the whole, the conditions of the use of the information technology in the academic administration of Baanklongmaidang School under Tak Primary Educational Service Area Office 1 seemed to be at the high level. When each side was considered that had arithmetic means with descending order, it was found that all of them were at the high level; that is, the development and the promotion of having learning resources, the development and the use of technology for education, the measurement and evaluation and credit transfer, the cooperation in the academic development with other schools and organizations, the teaching and learning management in school, planning academic matters, the development of the learning processes, the development of the internal quality assurance system and educational standards, the guidance, and the research for the development of the educational quality in school respectively.

¹ ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ITUADEE@HOTMAIL.Com 0865757769

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

In terms of recommendations of the use of the information technology in the academic administration of Baanklongmaidaang School under Tak Primary Educational Service Area Office 1, it was found that the school should do the personnel development projects on the use of the information technology in the academic administration. In addition, the school should encourage the teachers to develop themselves for the use of the information technology in teaching and learning. Moreover, the training of the use of the information technology for learning processes should be required. The school should focus on the use of computer technology for the measurement and evaluation and credit transfer. The training of the use of the information technology for doing the research and information retrieval system should be also required. Moreover, the teachers should be encouraged to use the information technology for the data storage of the learning resources both inside and outside the school. The school should promote the use of the information technology for the documentation, including designing teaching and learning materials. In terms of the guidance, it can be said that the school should support the teachers to use the information technology for the internal quality assurance system. In addition, the teachers should be encouraged to exchange data to develop the academic administration by the use of the information technology network. Moreover, the workshop of the use of the information technology for designing teaching and learning materials and innovation should be required.

Keywords : Information Technology, Using, Academic Affairs Administration

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมากและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา เทคโนโลยี การสื่อสารและสิ่งแวดล้อม คนในปัจจุบันสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีโอกาสรับรู้ข่าวสาร มีระบบการส่งข่าวสารที่รวดเร็วขึ้น เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลก สามารถสื่อสารทั่วถึงกันได้อย่างทันที สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดสังคมเปิดที่ทุกชาติสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็ว และได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมทั้งทางบวกและทางลบ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีการรับรู้สิ่งใหม่ๆ ได้มีการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารจากเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆได้เร็วมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำและครูผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศหลายแห่งที่ยังประสบปัญหาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (ถาวร อินทะแสง, 2547 : 1)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (พ.ศ.2557-2559) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ (Enabling) โดยการเพิ่มศักยภาพการศึกษา ค้นคว้าและการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online) การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Engaging) โดยการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้โดยไม่ขาดความต่อเนื่อง ด้วยการใช้อุปกรณ์ส่วนตัวที่ทันสมัย (OYOD : Bring Your Own Device) รวมถึงสร้างความหลากหลายของการเรียนรู้ (Empowering) โดยการเพิ่มความสามารถและอิสระในการเลือกวิธีการและสื่อการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบในห้องเรียนแห่งอนาคต (Future Class room) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีพันธกิจร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กำหนดยุทธศาสตร์หลัก 4 ด้าน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการยกระดับความสามารถของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้ ICT เพื่อการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนระบบการเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาระบบ ICT เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ และให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การจัดการศึกษายังมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม พัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุดทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ด้วยความสำคัญของการจัดการศึกษาดังได้กล่าวข้างต้น งานวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา ดังที่สมิธและคณะ (Smith and Other, 1961 : อ้างถึงใน อานนท์ หล้าหนัก, 2551 : 3) ได้ให้ความสำคัญสำหรับการบริหารงาน และการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาโดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า การบริหารงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 การบริหารงานบุคคล คิดเป็นร้อยละ 20 การบริหารกิจการนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 20 การบริหารงานการเงินคิดเป็นร้อยละ 5 การบริหารอาคารสถานที่คิดเป็นร้อยละ 5 การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนคิดเป็นร้อยละ 5 และการบริหารทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 5 ซึ่งจะเห็นได้ว่างานบริหารวิชาการมีความสำคัญมากที่สุด เป็นเสมือนหัวใจสำคัญของโรงเรียนเพราะเป็นส่วนที่ให้การศึกษากับเยาวชน การบริหารงานทุกด้านของโรงเรียนก็เพื่อตอบสนองความสำเร็จของผลงานทางด้านวิชาการทั้งสิ้น การที่โรงเรียนจะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี (รศ.ทรง จุลินทร, 2550 : 3) ซึ่งการบริหารงานดังกล่าวจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 38)

โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 68 คน จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ได้คะแนนเฉลี่ย 50.50

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ย 26.25 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ย 35.00 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้คะแนนเฉลี่ย 33.75 ซึ่งต่ำกว่าผลการประเมินระดับชาติเฉลี่ยทั้งสิ้น (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). [ออนไลน์]. (2559, 25 มีนาคม))

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานวิชาการนั้น มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการช่วยลดขั้นตอน ลดค่าใช้จ่าย อำนวยความสะดวก เชื่อมโยงเครือข่ายภายใน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ ควบคุมติดตาม ลดความเลื่อมล้ำของโอกาสในการเรียนรู้ ส่งผลให้มีการพัฒนาระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้สูงขึ้น ทำให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป (สุรวุฒิ ธรรมธะ, 2555 : 2)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาในฐานะครูวิชาการ และผู้รับผิดชอบงานด้านสารสนเทศ จึงสนใจที่จะศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ใน 10 งาน คือ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ 4) การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การแนะแนว 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 9) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 10) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการขับเคลื่อนคุณภาพและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม รวมทั้งได้แนวทางในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานให้มีค่าสูงกว่าผลการประเมินระดับชาติเฉลี่ยยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารงานวิชาการ
3. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 เป็นการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ทั้ง 10 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ 4) ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านการแนะแนว 8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 9) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 10) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 เป็นการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้น 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัย

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการภายในโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$) รองลงมา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) ด้านการแนะแนว อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.81$) ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำแผนพัฒนางานวิชาการและโครงการด้านวิชาการด้วยโปรแกรม Microsoft โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศจากเว็บไซต์ เช่น แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาชาติ และการรับรู้ข้อมูล นโยบาย หรือสถานการณ์ทิศทางการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต ผ่านโปรแกรม Smart Office ของ สพป.ตาก เขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$)

ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำสื่อ ใบงาน ใบความรู้ นวัตกรรมโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น Microsoft, Website, Facebook เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$)

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสืบค้นข้อมูลความรู้จากอินเทอร์เน็ต ด้วย Google อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$)

ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพัฒนาเครื่องมือการวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานด้วยโปรแกรม BEIS 2003 อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$)

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การศึกษาค้นคว้างานวิจัยตัวอย่างจาก Website Thailist อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$)

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสำรวจ สืบค้น แสวงหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้จาก Google อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$)

ด้านการแนะแนวโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การติดตามประเมินผลงานแนะแนวผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผ่านทาง Web conference หรือ Website ของโรงเรียน การจัดทำข้อมูลและเอกสารการแนะแนวไว้ใน Website ของโรงเรียนและการจัดทำแผ่นพับ การจัดทำสื่อ VCD, Power point ประชาสัมพันธ์โรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93$)

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โปรแกรม Microsoft และโปรแกรม Schoolmis อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$)

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาผ่าน Smart Office, Line หรือ Facebook อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$)

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การใช้ดาวเทียมทางไกลเพื่อการศึกษา (DLTV) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$)

ข้อเสนอแนะของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ คือ ควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านการใช้และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ ควรกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนตลอดเวลา ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในงานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ควรจัดอบรมเรื่องการใช้และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำวิจัยและการสืบค้นองค์ความรู้ ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสาร การผลิตสื่อ เพื่อเผยแพร่ผลงานหรือกิจกรรมด้านการแนะแนว ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อจะพัฒนาการบริหารงานวิชาการผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดทำสื่อและนวัตกรรม

สรุปและอภิปรายผล

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนางานวิชาการและโครงการด้านวิชาการด้วยโปรแกรม Microsoft โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศจากเว็บไซต์ เช่น แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาชาติ มีการรับรู้ข้อมูล นโยบาย หรือสถานการณ์ทิศทางการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต ผ่านโปรแกรม Smart Office ของ สพป.ตาก เขต 1 ประกอบกับครูมีการจัดทำสื่อ ใบงาน ใบความรู้ นวัตกรรมโดยประยุกต์ใช้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น Microsoft, Website, Facebook มีการสืบค้นข้อมูลความรู้และแสวงหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้จาก Google ศึกษาค้นคว้างานวิจัย ตัวอย่างจาก Website Thailist รวมถึงมีการพัฒนาเครื่องมือการวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานด้วยโปรแกรม BEIS 2003 นอกจากนี้ยังมีการติดตาม ประเมินผลงานแนะแนวผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผ่านทาง Web conference หรือ Website ของโรงเรียน มีการจัดทำข้อมูลและเอกสารการแนะแนวไว้ใน Website ของโรงเรียน จัดทำแผ่นพับ การจัดทำสื่อ VCD, Power point ประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โปรแกรม Microsoft และโปรแกรม Schoolmis ทั้งยังประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาผ่าน Smart Office, Line หรือ Facebook และใช้ดาวเทียมทางไกลเพื่อการศึกษา (DLTV) สอดคล้องกับแนวคิดของ มนตรี สังข์โต (2554 : 6) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ บริหารงานวิชาการ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร การจัดทำตารางสอนของโรงเรียน การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้ การบันทึก ตรวจ วิเคราะห์ข้อสอบและประกาศผลสอบ การวัดผลประเมินผลการ เรียน การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และเป็นแหล่งเรียนรู้ การค้นคว้า และการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน การรับนักเรียน การทำทะเบียนนักเรียนและ จัดทำสำมะโนนักเรียน การจัดเก็บ สืบค้น ยืม คืน หนังสือของห้องสมุด การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประเมินผล และการปรับปรุง พัฒนางานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา รัตนโกเมศ (2552 : ก) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3 พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3 ทั้งด้านการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ “มาก” ด้านที่มี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุดตามลำดับคือ การวัดและประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการและการ บริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รศ.ดร. จุลินทร (2550 : ก) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เอกชนจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้สารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ งานวัดผลและประเมินผล, งานพัฒนาและส่งเสริม การเรียนการสอน งานแผนงานวิชาการ และงานจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ คือ ควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านการใช้และ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ ควรกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียน การสอนตลอดเวลา ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในงานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ควรจัดอบรมเรื่องการใช้และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำวิจัยและการสืบค้นองค์ความรู้ ควร ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำ เอกสาร การผลิตสื่อ เพื่อเผยแพร่ผลงานหรือกิจกรรมด้านการแนะแนว ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนางานประกันคุณภาพ ภายใน ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อจะพัฒนาการบริหารงานวิชาการผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และควรจัดอบรมเชิง ปฏิบัติการเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดทำสื่อและนวัตกรรม

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สำเร็จลุล่วงได้ต้องขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนบ้าน คลองไม้แดง ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่งขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ ด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- ธนากร โพธิ์สุ. (2552). การใช้และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2. ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รศ.ดร. จุลินทร. (2550). การใช้สารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- มนตรี สังข์โต. (2554). สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2559). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.niets.or.th> (วันที่ค้นข้อมูล : 25 มีนาคม 2559).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักรงเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อภิญา รัตนโกเมศ. (2552). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามุกดาหาร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี
The Academic Administration Model for Early Childhood Development Center
under Local Administration Organization, Uttaradit Province.

บุญรักษา เมืองชีว¹
Boonruxsa Muangsiw

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี และหารูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือหัวหน้ากองการศึกษาหรือหัวหน้าส่วนการศึกษาหรือนักวิชาการศึกษา และครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็ก จำนวน 371 คน และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีความชำนาญและมีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมประจำวัน และด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดกิจกรรมประจำวัน ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านหลักสูตร และด้านการวิจัยในชั้นเรียน

2. ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย PKMAR ดังนี้ P = Plan คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก K = Knowledge คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก M = Man คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจมีทักษะในการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก A = Assessment คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต้นสังกัดต้องดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ R = Report คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวบรวมผลการดำเนินงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ ประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของตนเองและรายงานผลการดำเนินงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปยังต้นสังกัดเพื่อประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารงานวิชาการ, งานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purposes of this research were to study the condition and problems of the nursery center academic development administration and the formation of nursery development center under the local administration of Uttaradit province. For example, the amount of 371 staff members of the executive secretary of the local administration, the chiefs of education division and the nursery teachers. The amount of 8 staff members of the experienced experts in academic administration. The research tools consist of questionnaires, 5 levels of rating scale. The statistics using for data analysis are percentage, mean and standard deviation. The following is the results of the research:

1. The overall image of the condition of executive administration of nursery center is in 3 high levels in descending order: Test and evaluation, experience management, media and innovation. As for the administration problems nursery center development, they are in 3 average levels in descending order: quality assessment, curriculum the nursery center, curriculum and classroom research.

2. The formation of nursery center academic administration presented by the researcher is PKMAR, P = plan: it means the planing of nursery center academic administration. K = Knowledge: personel development to learn and understand about academic development of nursery center. M = Man: the knowledge and understanding and skill in academic administration of nursery center staff. A = Assessment: the monitoring, following up and evaluating continuously and systematically. R = Report: collecting the overall outcome systematically. Self assessment must be reported to the original affiliation for inside assessment and outside quality assessment.

Keywords: The formation of academic administration, Academic staff of nursery center

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Email- ruxsaka@hotmail.com - 086-0444281

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การพัฒนาเด็กเล็กถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี เพราะเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้อง พัฒนานตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และพร้อมที่จะศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 1-4)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ในมาตรา 49 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน และในมาตรา 289 กำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติและตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 41 ยังกำหนดไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นได้ นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16ได้กำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดหน่วยงานราชการต่างๆ ดำเนินการถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกรูปแบบเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบได้ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่เดิมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้แก่ เทศบาลมีการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้แก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 – 5 ปีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กให้ได้รับการพัฒนาความพร้อมทั้ง 4 ด้านและมีความพร้อมเข้ารับการศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินการถ่ายโอนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมของหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบการดำเนินการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ตอบสนองความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอายุ 2 - 5 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 1)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้กับเด็กอายุ 2 -5 ปี ซึ่งเดิมเริ่มจัดตั้งโดยกรมพัฒนาชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช. เดิม) และกรมการศาสนา ต่อมาได้มีการถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานบริการสาธารณะเข้าซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดต้องดำเนินการถ่ายโอนงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเป็นคณะผู้บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นิเวศน์ คำรัตน์. 2552 : 2)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการจัดตั้งที่แตกต่างกัน มีทั้งศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(สพช. เดิม) จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง สำหรับในเขตจังหวัดอุดรธานีมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 212 ศูนย์ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนาและจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้แก่เด็กเล็ก และเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจุดเน้นที่สำคัญ คือ การพัฒนางานด้านวิชาการ เพราะงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งบุคคลที่นำหลักสูตรไปใช้โดยตรงได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพราะมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและต้องสามารถจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและสังคมโลก (กุลชญา เทียงตรง. 2550 : 2) นอกจากนี้ มนัญญา แยมอรุณ. (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านวัดผลและประเมินผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการสอนโดย อีรศักดิ์ แสงทอง.(2553: 48 - 52) ได้กล่าวสรุปว่าการจัดการเรียนการสอนจากหลักสูตรการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ สื่อและอุปกรณ์การศึกษาไม่ได้มาตรฐาน ในด้านวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเสริมหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และปริญญา รัตนวรรณ (2553 : 123-124) กล่าวว่า จากการศึกษาค้นคว้าด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมเพิ่มเพื่อพัฒนาการแก่เด็กแบบบูรณาการควรจัดให้มีการอบรมด้านวิชาการแก่บุคลากรรวมทั้งไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการสอนบ่อยเกินไป นอกจากนี้ ดลตรี มานาน้อย

(2554 : 128-129) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานีเพื่อจะได้นำสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานีไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานีให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับต่อไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2545 – 2559
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ
6. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
7. การบริหารงานวิชาการ
8. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
9. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
10. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมประจำวัน และด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดกิจกรรมประจำวัน ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านหลักสูตร และด้านการวิจัย ในชั้นเรียน

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย PKMAR ดังนี้ P = Plan คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนดเป้าหมายการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงาน การบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมงานวิชาการทั้ง 7 ด้านจัดลำดับความสำคัญของงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานวิชาการในแต่ละด้านอย่างชัดเจนพร้อมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบหรือแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะ K = Knowledge คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เช่น จัดการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก โดยเชิญผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติงานเกิดทักษะในการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพการประชุมสรุปผลการดำเนินงานด้านวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพการส่งเสริมให้บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นต้นแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเองและการส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายทางด้านการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบและหน่วยงานอื่นๆ M = Man คือ ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารงานวิชาการ และรับผิดชอบงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอและ โดยเฉพาะ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีครูผู้ดูแลเด็กเพียงพอ หน่วยงานต้นสังกัดมีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษาโดยตรง เช่น นักวิชาการศึกษา เป็นต้น และแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานวิชาการที่มาจากบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญอย่างชัดเจน A = Assessment คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต้นสังกัดต้องดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องเป็นระบบกำหนดผู้รับผิดชอบหรือแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจนเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ R = Report คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวบรวมผลการดำเนินงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งต่อการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของตนเองรายงานผลการดำเนินงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปยังต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในแต่ละปี เผยแพร่รายงานการประเมินตนเองให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรดิตถ์พบว่า ในภาพรวมของสภาพการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรดิตถ์ทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการประเมินคุณภาพจากหลายหน่วยงาน ซึ่งมีมาตรฐานการประเมินที่แตกต่างกัน ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินอยู่แล้ว ประกอบกับปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องรับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านงานวิชาการ เพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเองและรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาประจำปีการศึกษาไปยังหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอกต่อไป และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมประจำวัน ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดกิจกรรมประจำวัน ด้านหลักสูตรตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนัญญา แยมอรุณ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนิเทศ การสอน

ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรดิตถ์ทั้ง 7 ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน และประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอกอยู่แล้ว และการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องเตรียมความพร้อมในด้านงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้นเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักสูตรและด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตลตรี มนทาน้อย (2554 : 128-129) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร พบว่า ระดับปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย PKMAR ทั้งนี้เป็นเพราะ P = Plan คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการกำหนดเป้าหมายการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมงานวิชาการทั้ง 7 ด้าน จัดลำดับความสำคัญของงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานวิชาการในแต่ละด้านอย่างชัดเจนพร้อมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบหรือแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วรารักษ์ อริยธนพล. (2552 : 46) ได้สรุปไว้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการนั้นจะต้องมีการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน โดยเริ่มจากก่อนดำเนินการต้องกำหนดเป็นนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการจากนั้นจึงดำเนินการตามแผนที่วางไว้ และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน K = Knowledge คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เช่น จัดการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก โดยเชิญผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติงานเกิดทักษะในการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพการประสมประสานผลการดำเนินงานด้านวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพการส่งเสริมให้บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นต้นแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเองและการส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายทางด้านการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบและหน่วยงานอื่นๆ M = man คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารงานวิชาการ และรับผิดชอบงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอและโดยเฉพาะ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีครูผู้ดูแลเด็กเพียงพอ หน่วยงานต้นสังกัดมีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษโดยตรง เช่น นักวิชาการศึกษา เป็นต้น และแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานวิชาการที่มาจากบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญอย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญา รัตนวรรณ. (2553 : 123-124) กล่าวว่า จากการศึกษาปัญหาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมเพิ่มเพื่อพัฒนาการแก่เด็กแบบบูรณาการควรจัดให้มีการอบรมด้านวิชาการแก่บุคลากรรวมทั้งไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการสอนบ่อยเกินไป A = Assessment คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต้นสังกัดต้องดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องเป็นระบบกำหนดผู้รับผิดชอบหรือแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะและ R = Report คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวบรวมผลการดำเนินงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งต่อการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของตนเองรายงานผลการดำเนินงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปยังต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในแต่ละปี เผยแพร่รายงานการประเมินตนเองให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาก่อนนอกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคัมภีร์ สุดแท้. (2553 : 30) ได้สรุปไว้ว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนประกอบด้วยภาระงานเป้าหมายเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์การจัดทำแผน กลยุทธ์ การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ การส่งเสริม ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ การตรวจสอบ และการประเมินผลการสะท้อนผล รายงานผลการดำเนินงานและการนำผลการประเมินไปใช้งาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ขึ้นได้ด้วยเพราะความกรุณาให้ความช่วยเหลือจากท่านอาจารย์ ดร.พิมพกา ธรรมสิทธิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ฉบับนี้ขึ้น ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร.
- กุลชญา เทียงตรง. (2550). การบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาลเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. ปริญญาโท ค.ด.(การบริหารจัดการการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดลตรี มนทาน้อย. (2554). ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ธีรศักดิ์ แสงทอง. (2553). รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา. รายงานการศึกษาอิสระ ปร.ม. (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิเวศน์ คำรัตน์. (2552). การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. งานวิจัยรับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปริญญา รัตนวรรณ. (2553). ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- วรภรณ์ อริยชนพล. (2552). การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มนัญญา แยมอรุณ. (2553). การบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรีตามความคิดเห็นของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพพระ
อำเภอพพระ จังหวัดตาก

Community committees' Participation in Local Development of Phoppha Municipality Office,
Phoppha District, Tak Province

ศิริประภา ไชยชนะ¹
Sariprapa Thaichana

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก และการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยมีการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากกรรมการชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า กรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 40-50 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,001-9,000 บาท มีตำแหน่งเป็นกรรมการชุมชน มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 21 ปีขึ้นไป ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก ที่พบมากที่สุด คือเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เปิดโอกาสให้กรรมการชุมชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This study explores the involvement of the community in local development. Ban Tak district meeting meeting and participation in decision-making. The practical aspects The beneficiaries will then participate in the assessment. A sample survey of community members in the area of 40 studies found. Community members are mostly male, aged between 40-50 years, graduated high school. Farmers occupations A monthly income between 6001-9000 baht a position as community members. Residents of the community for a period of 21 years in the development of the local community. MUNICIPALITY Tak district meeting found that the most common. The municipality or the relevant authorities not to allow the community.

Keyword : Community committees, Participation in Local Development

บทนำ

ราชการส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นนิติบุคคลและองค์การที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆในชุมชนของตนเอง และสร้างสำนึกในการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม ซึ่งฝ่ายเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบต้องสร้างกลไกให้ประชาชนได้มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้อย่างแท้จริง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนของเทศบาลได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชนผ่านตัวแทนประชาชนที่เรียกว่า กรรมการชุมชน อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน มักจะถูกชักชวนให้ร่วมมือทำงานกับเทศบาลในการช่วยทำ ช่วยออกแรง ช่วยมาร่วมประชุม และให้ข้อมูลต่างๆ แต่พอถึงขั้นจะตัดสินใจดำเนินโครงการ และใช้งบประมาณเพื่อกระทำการในกิจกรรมโดยส่วนมากมักจะตกอยู่ในอำนาจของข้าราชการเป็นส่วนใหญ่ การกระทำดังกล่าวจึงไม่ใช่การมีส่วนร่วมที่แท้จริง ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานดังกล่าวเพื่อให้กรรมการชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเทศบาลได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีประสงค์ที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนของตน และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนแล้วนำมาผลการศึกษาที่ได้รับไปปรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมบทบาทของกรรมการชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

¹ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก
- 2.ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก

กรอบความคิดในการวิจัย

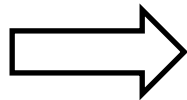
กรอบแนวคิดการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก ดังภาพต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้ต่อเดือน
- ตำแหน่ง
- ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก จำนวน 4 ด้านได้แก่

- ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อเกิดประโยชน์แก่ชุมชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัยหรือระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก ตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1.ประชากรกลุ่มตัวอย่าง กรรมการชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก จำนวน 40 คน จาก 4 ชุมชนๆ ละ 10 คน
- 2.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใช้แบบสอบถามในการวัดระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพพระ อำเภอพพระ จังหวัดตาก
- 3.วิธีการเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามคืนพร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่พร้อมนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติการวิเคราะห์คือ T-test และ F-test

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูล ปรากฏดังนี้ว่า

ข้อมูลทั่วไปของกรรมการชุมชน พบว่า กรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 46-50 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,001-9,000 บาท มีตำแหน่งเป็นกรรมการชุมชน มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 21 ปี ขึ้นไป

การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระจังหวัดตาก พบว่าภาพรวมของการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ท่านที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนของท่านเพื่อใช้ประกอบพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชน รองลงมาคือท่านที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่จะพัฒนาชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านที่ได้เสนอแนวคิด อธิบายถึงข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนความเป็นไปของโครงการที่เหมาะสมต่อการพัฒนาชุมชนของท่าน

2.ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละรายพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ท่านที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนประชาชนในการเป็นผู้นำกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาชุมชน รองลงมาคือท่านที่ได้ร่วมปฏิบัติงานในกิจกรรมหรือโครงการที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านที่ทำหน้าที่ในการประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อนำมาพัฒนาชุมชนของท่าน

3.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านที่รู้สึกภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่างๆ ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ในชุมชน รองลงมาคือ ชุมชนของท่านที่ได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้น เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านที่มีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชนร่วมกับคนอื่น ๆ มากขึ้น

4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านที่มีส่วนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อปรับปรุงโครงสร้างให้มีความเหมาะสมกับชุมชน รองลงมาคือท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนของท่าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการพัฒนาชุมชน

ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ที่พบมากที่สุดคือ เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เปิดโอกาสให้กรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง รองลงมาคือ การประสานงานเพื่อขอการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความล่าช้า และปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนยังไม่ทั่วถึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ดังนี้

1.เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสให้กรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตนเองให้มากกว่าเดิม

2.เทศบาลหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกรรมการชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดระบบขั้นตอนการประสานงานให้มีความกระชับ สะดวก รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม

4.เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่ออบรมเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ให้แก่กรรมการชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น

5.เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมการพัฒนาชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กรรมการชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างด้านบริบทของชุมชน เช่นวิถีการใช้ชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละชุมชน รวมไปถึงวิธีการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนและของประชาชนในพื้นที่ ส่วนในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ประชาชนในชุมชนย่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามโครงการจัดตั้งชุมชนย่อยด้านการปฏิบัติกิจกรรมในระดับปานกลางสะท้อนให้เห็นถึงต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนส่งผลให้เกิดประโยชน์ด้านต่างๆแก่ชุมชน ซึ่งเรียกว่าประโยชน์ทางด้านสังคม ส่วนประโยชน์ส่วนบุคคลนั้นคือ ทำให้กรรมการชุมชนมีความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน พบว่า มีแนวโน้มการปรับตัวในด้านการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพบพระได้ปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีอันจะส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป ข้อเสนอของการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ควรให้กรรมการชุมชนควรรักษามาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไว้ และควรร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่นโดย ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และให้เทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจเลือกโครงการพัฒนาชุมชนที่มีผลกระทบต่อชุมชนของเขาด้วยตนเองมากขึ้น เนื่องจาก การศึกษาด้านปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการชุมชนพบว่า เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตนเองและให้เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสให้กรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานเนื่องจากการศึกษา ด้านปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการชุมชนพบว่า เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เปิดโอกาสให้กรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานและควรส่งเสริมให้กรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เนื่องจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าด้านการตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์

บรรณานุกรม

กรรมการพัฒนาชุมชน.หลักสูตรพัฒนาชุมชนก่อนประจำการสำหรับผู้เข้าร่วมอบรมที่เป็น อสพ.ฉบับปรับปรุง. (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม)

กรุงเทพมหานคร:กระทรวงมหาดไทย,2538

กรมพัฒนาชุมชน. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รักษาดินแดน,2545.

กาญจนา แก้วเทพ. การพึ่งตนเอง ศักยภาพในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา,2538

โกวิทย์ พวงงาม. ความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารพัฒนาชุมชน,2541

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาด้านสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-9 พ.ศ.2542-2543.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ. 2543

ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง,2539

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,2525

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิชย์,2517

การสืบทอดโบราณสถาน โบราณวัตถุของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
The Archaeological Heritage of Don Kaew Antiques Sub-district Community, Maeramat District, Tak Province

ณพล ชยานนท์ภักดี¹
Napol Chayanonpakdee

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การสืบทอดโบราณสถาน โบราณวัตถุของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เป็นการวิจัยคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมประเพณีความเป็นมาของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาวิธีการสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ ของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและความต้องการที่จะให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในการสืบทอด โบราณสถานโบราณวัตถุ 4) เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนบริเวณชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด 5) เพื่อศึกษาชีวประวัติของผู้อนุรักษ์โบราณวัตถุ ของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ประชาชนชุมชนดอนแก้ว ผู้นำชุมชน ราษฎรชาวบ้าน ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

ผลการวิจัยพบว่า

1. โบราณสถานโบราณวัตถุของชุมชนดอนแก้วมีการสืบทอดจากบรรพบุรุษมานานกว่า 90 ปี และเป็นวิถีชีวิตของชุมชนในการอนุรักษ์ เป็นการปฏิบัติต่อกันมาโดยการสืบค้นจากบรรพบุรุษไม่มีการสอนที่เป็นระบบ 2. การที่ชาวชุมชนดอนแก้วมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนทำให้เกิดพลังการพัฒนาเพื่อสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ ความสามัคคีของคนในชุมชนทำให้การทำงานกิจกรรมทุกอย่าง สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะคนในชุมชนเข้มแข็งจึงทำให้ผ่านอุปสรรคมาได้ การพัฒนาที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการสร้างกระบวนการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่าย เป็นการเคลื่อนไหวภายใต้ความสมดุล ทำให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆสามารถพึ่งตนเองและมีคุณภาพที่ดีอย่างเท่าเทียม ซึ่งกระบวนการพัฒนาที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งคือ 1) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจวางแผนดำเนินการและติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหา แก่วิกฤตของชุมชนในลักษณะของประชาคม 2) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาชุมชน ดังนั้นหากชุมชนดอนแก้วเข้มแข็งก็สามารถพัฒนา สืบทอดโบราณสถาน โบราณวัตถุให้อยู่คู่บ้านคู่มืองให้ลูกหลานต่อไป

Abstract

Research The archaeological heritage Antiques its community, Don Kaew Mae Ramat Mae Ramat Tak research quality. Objective 1) to study the culture of the community Monuments Don Kaew Mae Ramat Mae Ramat district of Tak 2) to study how the inherited historic monuments. Community Don Kaew Mae Ramat Mae Ramat Tak 3) to study the issue. Barriers and the need to give the government or related agencies to assist in succession. Monuments 4) to study the living conditions of people in the community, Don Kaew Mae Ramat Mae Ramat 5) to study the biography of the Buddha relics. Don Kaew community of Ramat instrument used in this study were interviewed. An observer Contributors include Community residents, community leaders, scholars, Don Kaew Mae Ramat Mae Ramat district of Tak province.

The research found that 1. Monuments of community Donkaew have inherited from their ancestors for over 90 years and the life of the community in conservation. The practice of the people, by the absorption of Providence Hospital is the teaching that man is. 2. The community Donkaew participate in the activities of the community. The power development to succession historic monuments. The key volunteer in their local communities to make everything work activities. Well completion Because the people in the communities, the barriers come. Development aimed at creating a strong sense of community. And establishing a process developed under the cooperation of all parties. The moves under the balance The people of the community to participate in various activities to be independent and equally good quality. The process of developing a strong community is one) to promote the participation of citizens in decision-making, planning, implementation and monitoring. Evaluate the problem Crisis in the European Community. 2) foster an environment conducive to the strengthening of community check in their own development. And community development So if the community was able to develop strong Donkaew. historic heritage Priceless antiquities to the children next.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุเป็นที่ยอมรับว่าเป็นหน้าที่ของคนในสังคมนั้นๆ สังคมใดที่มีการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และรู้สึกรักว่าเป็นภาระหน้าที่ทางวัฒนธรรมในสังคมก็จะมองเห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการสืบทอดมรดกของชาติ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนามีนโยบายการพัฒนาประเทศโดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้อาศัยยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกระแสหลัก คือ เน้นในการลงทุน การยกระดับรายได้ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเป็นผลให้การขยายตัวด้านเศรษฐกิจระดับชาติอย่างสูง แต่ผลของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน

การวางแผนพัฒนาที่ผ่านมาเป็นการกำหนดจากราชการส่วนกลาง เพื่อให้ส่วนภูมิภาคปฏิบัติอย่างมีข้อจำกัด ทำให้ประชาชนในชนบทไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ การแก้ปัญหาที่ผ่านมาจึงไม่ได้แก้ปัญหาในท้องถิ่นที่แท้จริงเท่าที่ควร ดังนั้นการจะแก้ไขข้อจำกัดของการวางแผนจากส่วนกลาง จำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการวางแผนที่สอดคล้องกับปัญหาเฉพาะแต่ละท้องถิ่น ประชาชนควรเป็นผู้ระบุปัญหาของตนเอง เพราะประชาชนเท่านั้นที่รู้ว่าปัญหาของตนมีอะไร และจะแก้ปัญหาย่างไร ซึ่งเป็นการวางแผนระดับล่างขึ้นบน

การที่ประชาชนในหมู่บ้านจะเกิดความตระหนักว่าโครงการ กิจกรรม ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่คนในชุมชนจะเอื้ออาทรต่อกัน เป็นการย้อนกลับ ไปหาคุณค่า ค่านิยมของคนไทย ที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาแต่อดีตเป็นวัฒนธรรมชุมชน โดยเป็นแนวทางที่จะไปรื้อฟื้นระบบ คุณค่าที่มีอยู่เดิมให้กลับมาทำหน้าที่เหมือนเดิม โดยเสริมสร้างแนวทางที่ขาดหายไป

แนวทางการพัฒนาโดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุจึงเป็นแนวทางสำคัญที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ในระดับท้องถิ่น เพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาาร่วมกันภายในชุมชนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีเสรีภาพในการคิด การตัดสินใจ และการเลือกดำเนินโครงการหรือกิจกรรมให้ตรงกับปัญหาความต้องการหรือสอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรม ประเพณีความเป็นมาของโบราณสถานโบราณวัตถุ ชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด
2. เพื่อศึกษาวิธีการสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ ของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด
3. เพื่อปัญหา อุปสรรคและความต้องการที่จะให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในการสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ
4. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนบริเวณชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
5. เพื่อศึกษาชีวประวัติของผู้เฒ่าผู้แก่โบราณวัตถุ ของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก สังเกตการณ์ และศึกษาประวัติโบราณสถานโบราณวัตถุ รวมถึงประวัติผู้ก่อตั้งและอัญเชิญโบราณสถานโบราณวัตถุของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเลือกกรณีศึกษา ในการดำเนินการครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่จะศึกษาดำเนินการวิจัย คือ ชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาดจังหวัดตาก และประชากรผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1) ประชาชนที่ร่วมสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุในชุมชนดอนแก้ว 2) ประชาชนที่ช่วยดูแลและสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ 3) ประชาชนที่ทราบประวัติโบราณสถานโบราณวัตถุเป็นอย่างดี 4) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 ชุมชนดอนแก้ว ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัยจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 7 คน 5) ประชาชนที่เลือกเป็นตัวอย่างในการสนทนากลุ่มย่อย โดยให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเชิงลึกเป็นผู้แนะนำและคัดเลือก ด้วยวิธี Snowball Technique รวมจำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ แนวหรือประเด็นในการสนทนาเชิงลึกเป็นรายบุคคล แบบสังเกตการณ์ ได้แก่แนวหรือประเด็นในการสังเกตการณ์แบบบันทึกข้อมูลบอกเล่าประวัติชีวิต ได้แก่ชื่อผู้ให้บันทึกประวัติการเกิด การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา การทำงาน อุดมการณ์ และความเห็นอื่นๆ แบบสนทนาแบบกลุ่ม ได้แก่การสนทนากลุ่มย่อย เป็นการสนทนาเชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4-5 คน และสนทนากลุ่มใหญ่ เป็นการสนทนาโดยการซักถามจากผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ เป็นการสนทนาเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8-10 คน ซึ่งในการกลุ่มครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการหา key Informants แบบ Snow Ball Technique ได้ศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ของเขตการวิจัยและการนิยามตัวแปร

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก โดยการนำเอาข้อมูลทั้งหมดจากการจัดเก็บแบบสัมภาษณ์ข้างต้น มาจัดหมวดหมู่เพื่อแยกประเภทของข้อมูลให้เป็นระบบ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูลให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสืบทอดโบราณสถาน โบราณวัตถุ ของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

- 1.เพื่อศึกษาวัฒนธรรม ประเพณีความเป็นมาของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด
- 2.เพื่อศึกษาวิธีการสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ ของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด
- 3.เพื่อปัญหา อุปสรรคและความต้องการที่จะให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในการสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ
- 4.เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนบริเวณชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
- 5.เพื่อศึกษาชีวประวัติของผู้เฒ่าผู้แก่โบราณวัตถุ ของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่การศึกษา คือ วัดดอนแก้ว ชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เนื่องจากชุมชนดังกล่าวเป็นแหล่งข้อมูลโบราณสถานโบราณวัตถุ ซึ่งยังคงมีการอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป และใช้วิธีการหาข้อมูลสำคัญ โดยมีเครื่องมือการวิจัย 4 ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม การสนทนาแบบกลุ่ม และแบบบันทึกข้อมูลแบบบอกเล่าประวัติชีวิต

ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล การสนทนากลุ่ม การสนทนากลุ่มย่อย การสังเกตการณ์ การศึกษาประวัติชีวิตของผู้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือ ด้วยวิธีการ สามเส้า (Triangulation Method) เพื่อให้ข้อมูลมีความสอดคล้องกันในเรื่องเวลา สถานที่และบุคคลที่ให้ข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลโดยแบ่งออกเป็นส่วนๆ หรือเป็นหมวดหมู่เดียวกัน หลังจากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.ประวัติโบราณสถานโบราณวัตถุของชุมชนดอนแก้ว ผลการวิจัยพบว่า วัดดอนแก้วสร้างขึ้นโดยครูบาขาวปี และอัญเชิญพระพุทธรูปหินอ่อนจากประเทศพม่า มีอยู่ 3 องค์ในโลก แกะสลักจากหินอ่อนทั้งแท่ง โดยองค์แรกประดิษฐานที่ประเทศอินเดีย องค์ที่สอง ประดิษฐานที่ประเทศปากีสถาน และองค์ที่สาม ประดิษฐานที่วัดดอนแก้ว หมู่ที่ 6 อำเภอแม่ระมาด โดยเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.2465 ขุนระมัดไมตรี และชาวแม่ระมาดได้เปิดติดต่อขอเช่าบูชาจากพม่า ในราคา 800 รูปี มีขนาดหน้าตักกว้าง 50 นิ้ว สูงจากฐานถึงเศียร 73 นิ้ว โดยนำมาทางเรือผ่านเมืองมะละแหม่ง แล้วเดินทางต่อจนถึงท่าเรือจองโต ท่านครูบาขาวปี ซึ่งเป็นที่เคารพของชาวบ้านและชาวเมืองเหนือ ได้ไปรับพระพุทธรูปหินอ่อนแล้วอัญเชิญขึ้นบนเกวียนผ่านเมืองกุ๊กกริก บ้านจ้อแอ (บ้านกะเหรี่ยง) การเดินทางยากลำบาก และล่าช้าเพราะเป็นภูเขาสูงชันต้องนอนพักแรมระหว่างทางถึงหมู่บ้าน ปางกาง การเดินทางจึงรวดเร็วขึ้นเพราะเป็นพื้นราบกระทั่งถึงหมู่บ้านเมียวดี ริมฝั่งแม่น้ำเมย เขตประเทศสหภาพพม่า และข้ามแม่น้ำเมยเข้าสู่ประเทศไทยที่บ้านสายรวด เขตแม่สอด และเดินทางไปยังอำเภอแม่ระมาด จึงอัญเชิญพระพุทธรูปหินอ่อนประดิษฐาน ณ วิหารวัดดอนแก้ว ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2465 รวมเวลาที่ไปอัญเชิญพระพุทธรูปหินอ่อนในครั้งนี้เป็นเวลา 12 วัน ปัจจุบันพระพุทธรูปหินอ่อนประดิษฐานที่วิหารวัดดอนแก้วเป็นเวลา 90 ปี

2. หลักการและวิธีการในการอนุรักษ์และสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดในการอนุรักษ์และสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ ได้ทำนุบำรุงตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตายาย เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้ร่วมกิจกรรมและใช้วัดเป็นที่พึ่งทางใจ และถือเป็นการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมให้กับอนุชนรุ่นหลังได้ชมและศึกษาแล้วยังเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ปลุกจิตสำนึกให้เยาวชนมีการรักษาและหวงแหนมรดกซึ่งมีคุณค่าและงดงามสร้างแรงศรัทธาและเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชน โดยการส่งเสริมให้การศึกษาความสำคัญ คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมในโรงเรียนและชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชน หน่วยงานต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการดูแล บูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานโบราณวัตถุในชุมชน พร้อมทั้งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์และสืบทอด

3. ความเลื่อมใสและศรัทธา ผลการวิจัยพบว่า พระพุทธรูปหินอ่อนเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์และสวยงามแกะสลักด้วยหินอ่อนทั้งองค์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสามองค์ในโลก อีกทั้งผู้เฒ่าผู้แก่คือ ท่านครูบาขาวปี ผู้สร้างวัดแห่งนี้และเป็นที่ศรัทธาของคนในจังหวัดตากและจังหวัดอื่นๆ วันนี้เป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา และยังเป็นวัดที่ส่งเสริมสุขภาพ ได้รับรางวัลเป็นวัดพัฒนาดีเด่น

4. วิธีการให้ชุมชนเห็นคุณค่า และร่วมกันสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของวัดเป็นอย่างดี และสนับสนุนในกิจการทุกอย่าง

5. ปัญหาหรืออุปสรรคการสืบทอด/อนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในด้านของงบประมาณในการก่อสร้างหรือในการบูรณปฏิสังขรณ์นั้นได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆเป็นอย่างดี แต่อุปสรรคการสืบทอดนั้นคงเป็นในเรื่องความศรัทธาที่ห่างหายไปจากคนรุ่นใหม่ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากการออกไปทำงานต่างพื้นที่

6.นอกจากพระพุทธรูปหินอ่อน จุดเด่นในวัดที่เป็นจุดสนใจ ผลการวิจัยพบว่า นอกจากจะมีพระพุทธรูปหินอ่อนประติมากรรมของพม่าที่แกะสลักด้วยหินอ่อนที่มีความสวยงามแล้ว ยังมีโบสถ์ วิหารที่มีความงดงาม และพระเจ้าทันใจที่มีอายุมากถึง 80 ปี รูปหล่อของพระอริยเจ้าในภาคเหนือ ได้แก่ ครูบาศรีวิชิต ครูบาขาวปี ครูบาวงศา และรอยพระพุทธรูป เจดีย์ อีกทั้งบริเวรวัดยังร่มรื่น

7.วัดดอนแก้วศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนดอนแก้ว ผลวิจัยพบว่า วัดดอนแก้ว แม่ระมาดเป็นวัดที่เก่าแก่และอยู่คู่กับชุมชนมาช้านาน อีกทั้งยังมีพระพุทธรูปทั้งดงาม ผู้ที่มาสักการะเยี่ยมชมต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า เป็นพระพุทธรูปที่สวยงามที่สุดองค์หนึ่ง และวัดดอนแก้วยังเป็นศูนย์รวมจิตใจ อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน มีการช่วยเหลือกันระหว่างวัดกับชุมชน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

8. ข้อเสนอแนะในการที่จะสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนอยากให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโบราณสถานโบราณวัตถุ โดยให้โรงเรียนปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และให้หน่วยงานต่างๆ ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนในด้านต่างๆ ในการพัฒนาเชื่อมโยงคนในชุมชนกับวัด

9. ความต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือในการสืบทอดโบราณสถาน/โบราณวัตถุ ผลวิจัยพบว่า ชาวชุมชนอยากให้หน่วยงานมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของมรดกที่มีคุณค่าของชุมชนให้เป็นที่รู้จักในมุมกว้าง ให้โรงเรียนปลูกจิตสำนึกของเยาวชนให้เห็นคุณค่าและรักในท้องถิ่นของตน

10. ความคิดเห็นอื่นๆ ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ให้ความเห็นว่าทุกคนต้องการเห็นโบราณสถานโบราณวัตถุที่เป็นมรดกล้ำค่าของชุมชนได้สืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง โดยการร่วมมือร่วมใจของชุมชนที่จะช่วยกันทำนุบำรุงช่วยกันอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งยังอยากให้ลูกหลานเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และเป็นส่วนหนึ่งร่วมการสืบทอดต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการสืบทอดโบราณสถาน โบราณวัตถุของชุมชนดอนแก้ว ตำบลแม่ระมาด จังหวัดตากผลการวิจัยพบว่า

1. การสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุมีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษมานานกว่า 90 ปี และเป็นวิถีชีวิตของชุมชนในการอนุรักษ์ เป็นการปฏิบัติสืบทอดการมาโดยการซึมซับของบรรพบุรุษไม่มีการสอนที่เป็นระบบ เมื่อเห็นปู่ ย่า ตา ยาย ทำมา ลูกหลานแต่ละรุ่นก็ปฏิบัติสืบทอดกันมา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Sir Edward B. Tylor ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เรียนรู้ เปรียบเสมือนมรดกทางสังคม ที่ได้รับการถ่ายทอดคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดหรือกระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม จากข้อที่ค้นพบนี้ สามารถสรุปความจริงขั้นพื้นฐาน ได้ว่า การสืบทอดโบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยอาศัยการถ่ายทอด หรือกระบวนการเรียนรู้จากบรรพบุรุษและปฏิบัติตาม โดยอาศัยความเชื่อ และความศรัทธา

2. การที่ชาวชุมชนดอนแก้วมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน ทำให้เกิดพลังในการพัฒนาเพื่อสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ ความสามัคคี ทำให้การทำงานกิจกรรมทุกอย่าง มีการสนับสนุน ช่วยเหลือ ทำให้กิจกรรมทุกอย่างสำเร็จลุล่วงด้วยดี เป็นเพราะคนในชุมชนเข้มแข็งและผานอุปสรรคได้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งของ วนิดา วีรกุล ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสร้างกระบวนการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่าย เป็นการเคลื่อนไหวภายใต้ความสมดุลของชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน เพื่อสามารถพึ่งตนเองและมีคุณภาพที่ดีอย่างเท่าเทียม ซึ่งกระบวนการพัฒนาที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง คือ 1. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจวางแผนดำเนินการและติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหา แก่วิกฤตของชุมชนในลักษณะของประชาคม 2. เสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชน

ดังนั้นหากชุมชนดอนแก้วเข้มแข็งก็สามารถพัฒนาสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุให้อยู่คู่บ้านคู่เมืองให้ลูกหลานต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. จากข้อค้นพบที่ว่า คนรุ่นใหม่ห่างไกลและไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรในการดูแลรักษาและสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ จึงมีข้อเสนอแนะว่า คนในชุมชนควรร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาในการหวงแหนมรดกที่ล้ำค่าของชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นโรงเรียนควรมีการสอนในเรื่องความสำคัญในการสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุให้นักเรียน

2. ควรมีนโยบายให้หน่วยงานในท้องถิ่นมีการร่วมจัดกิจกรรมระหว่างวัดกับคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความผูกพัน เกิดความรักชุมชนรวมถึงช่วยกันสืบทอดโบราณสถานโบราณวัตถุ

เอกสารอ้างอิง

ชัยโรจน์ ธนสันติ. การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบล ในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติศึกษา เฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี.

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล 2535

สุธีรา เฝ้าโกศลิต. สถิติการศึกษาความเห็นชอบของคนเชื้อสายมอญเกี่ยวกับบทบาทของสืบทอดประเพณี และสืบทอดวัฒนธรรมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม. 2537
บุญธรรม กิจปริดาภิรัฐ. ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล. 2540

ปธาน สุวรรณมงคล. แนวทางและวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณะสุข

มหาวิทยาลัยมหิดล. 2527

วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. 2523

ศรยุทธ ตรีรัตน์. การนำหลักพุทธธรรมด้านไตรสิกขา มาประยุกต์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนวิสุทธิใน เขตจังหวัดนนทบุรี. 2548

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร

Factors affecting to implementation of Sufficiency economy concept in Sakie District Pichit Province

ดร.กนกวรรณ อุ่นจันทร์ และ อ.สมเจตน์ ปุณศรีศักดิ์
Dr Kanawath and Mr.Somjet Poomsrisak

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) รวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่าง ทดสอบความเชื่อถือของแบบสอบถามโดยวิธีการวัดน่าเชื่อถือของแบบสอบถามแบบคิดครอนบาค (Cronbach Alpha Formula) จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้ผลทดสอบความน่าเชื่อถือเครื่องมือที่ 0.869 วิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติแบบ T – test , F – Test ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD Method ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประมวลผลข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการศึกษา ระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ในระดับมาก มีการรับรู้สูงสุด ได้เข้าร่วมวางแผนและจัดทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน และมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ของประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า มีการนำไปปฏิบัติในระดับมาก มีการปฏิบัติสูงสุด ด้านยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเดินทางสายกลางคือการทำสิ่งใดก็ทำตามที่ไม่มากเกินไป และน้อยไป ต่ำสุด คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ

ผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยมีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้านรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด สูงสุด รองลงมา เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่แสดงถึงแนวทางในการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนจนถึงการพัฒนาในระดับประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงเป็นความพอประมาณความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง, 2557)

นอกจากนี้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ โดยพื้นฐานแล้วประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศโดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

ปัจจุบันแนวทางการพัฒนาได้ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาพร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นการบูรณาการแบบองค์รวมชุมชนจึงเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาตนเองโดยมีกระบวนการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันในทุกเรื่องและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและประชาชนสังคมทุกระดับทั้งในชนบทและเมืองจะยังเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกด้าน ดังนั้นปรัชญา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชุมชนให้มีประสิทธิภาพและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ท้องถิ่นซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาโดยประชาชนในพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างชีวิตในเศรษฐกิจพอเพียง

จากความสำคัญในข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร เพื่อผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในพื้นที่และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการปฏิบัติพัฒนาในระดับท้องถิ่นและให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการมีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.

พิจิตร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติแตกต่างกัน
2. ปัจจัยการรับรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จึงได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร
2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าประชากร ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่างโดยมีการเก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกสบาย (Convenience Sampling)
3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2558
4. ขอบเขตด้านการหาข้อมูล รวบรวมข้อมูลพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ทำการศึกษา
 - 5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ 1) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ 2) การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 5.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
2. ผลการศึกษจะทำให้ทราบถึงการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและความตระหนักถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชนต่อไป
3. ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและหน่วยงานที่สนใจในการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชนในอนาคตต่อไป

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกล่าวได้ว่า ความพอเพียง เป็นความพอประมาณอย่างมีเหตุผลโดยสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร เพื่อที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วกว้างขวาง ทั้ง ทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยความรู้ รอบคอบและความระมัดระวังในการนำวิชาการต่างๆมาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรความมีสติปัญญาและความรอบคอบมีเหตุผล โดยที่ความพอประมาณนั้นหมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดและผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2557) ด้าน นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2549) กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงโดยนัยแห่งวัฒนธรรมว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิคแต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะต้องเอา อุดมการณ์บางอย่าง โลกทัศน์บางอย่าง ความสัมพันธ์บางอย่าง ค่านิยมบางอย่างรวมอยู่ในนั้นด้วยจึงจะนับได้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้ คือ การที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายเช่นนี้ เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่นจำนวนน้อยเท่านั้น คือเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองในปริมาณเพียงพอจะผลิตเพื่อพอบริโภคหรือทำรายได้พอสำหรับครัวเรือนเท่านั้น ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงนิยามกันไว้เพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือ วัฒนธรรมไม่ใช้เทคนิคการเพาะปลูกหรือศีลธรรม ความไม่ละโมภ และการประหยัดเท่านั้น แม้ว่าเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม และอภิชัย พันธเสน (2542) ได้กล่าวสรุปในเรื่องของความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ไว้ว่า เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนคือให้ตนเองสามารถอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้เจริญอย่างรวดเร็วเพียงอย่างเดียว จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย มีความหมายที่ชัดเจน ไม่ยากแก่การรับรู้และการนำไปปฏิบัติดังจะเห็นเป็นรูปธรรมที่ปรากฏชัดเจนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เกิดขึ้นแล้วมากมาย แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีสถานภาพที่สำคัญสองประการคือ 1) เป็นทิศทางสำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องผ่านระบบตลาดอย่างน้อยหนึ่งในสี่ของกิจกรรมทั้งหมด 2) เป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วยความพอเพียงหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ้งเฟ้อแต่ก็ไม่จำเป็นต้องกระเบียดกระเสียรจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุดก็จะต้องมีเหตุผลในพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนานั่นคือความไม่โลภจนเกินไปซื้อสัตย์สุจริตและไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพราะถ้าทุกคนในสังคมดำเนินชีวิตในลักษณะนี้สังคมโดยรวมก็จะมี ความสงบสุข

ประเวศ วะสี (2541) มีมุมมองในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเชื่อมโยงหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีความสมดุล ไม่ต้องประสบกับวิกฤติ กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขายไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจพูดเอาเอง คิดเอาเอง และกลัวไปเองทั้งนั้น ถ้าจะกระตุกกันสักหน่อยขอกล่าวว่า พระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่นักทฤษฎีที่ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้ ประเทศเนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก สวิสเซอร์แลนด์ เป็นตัวอย่างของประเทศที่เคยยากลำบากและเสียดุล ต่อมาเมื่อพัฒนาประเทศแบบเศรษฐกิจพอเพียงจึงกลับมาเข้มแข็ง ได้สมดุลและเติบโตไปได้ด้วยดี ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงหมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ คือ 1) ความพอเพียงสำหรับทุกคนทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน 2) จิตใจพอเพียงทำให้รักเอื้ออาทรคนอื่นได้คนที่ไม่พอ จะรักคนอื่นไม่เป็น 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ 5) ปัญหาพอเพียงมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง 6) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง และ 7) มีความมั่นคงพอเพียงไม่ใช่วาบวับเดียวจนเดียวรวยแบบกะทันหัน เดียวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประชาชนยุคทองไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกินไป จึงสุขภาพจิตเสีย เครียด รุนแรง และฆ่าตัวตาย เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี และเมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุลความสมดุลคือความเป็นปกติและยั่งยืน อาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุลเศรษฐกิจบูรณาการเศรษฐกิจศีลธรรมและนี่แหละคือ เศรษฐกิจทางสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมีขมิ้นมาปฏิบัติ เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็นคำที่มีความหมายที่ดี ที่หมายถึงความเจริญที่เชื่อมโยงกาย ใจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน แต่ได้มีการนำเอาคำว่า เศรษฐกิจไปใช้แบบแยกส่วน ที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่นๆ จนเสียดุลและวิกฤติ

นอกจากนี้ในงานวิจัยของ กิรติ เกิดคำ (2552) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสันติสุขหมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาหลวง อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษากระบวนการในด้านโครงสร้างทางสังคม ระบบเศรษฐกิจของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติระบบความสัมพันธ์เชิงสังคมและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า โดยรวมของชุมชนสามารถขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ประสบความสำเร็จจากการวัดผล ในด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและด้านการเอื้ออาทรต่อกัน โดยผู้เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สำเร็จ ประกอบด้วยผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครัวเรือนในหมู่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเอกชน มีงานวิจัยของภัทร พลอยหวาน (2553) ได้ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน ผลการวิจัยพบว่า องค์การธุรกิจเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเป็นองค์กรที่ผู้บริหารและพนักงานมีความศรัทธาในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงาน ปรับพฤติกรรมการทำงานและวิถีการดำเนินชีวิตของพนักงาน เพื่อให้เป็นองค์กรที่พึ่งตนเองได้ และช่วยสร้างสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรธุรกิจเอกชน ประกอบด้วย กำหนด กลยุทธ์และวิธีการบริหารงานตามเป้าหมายที่ประกาศชัดเจนว่าจะเป็นองค์กรที่ดำเนินธุรกิจตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินกิจกรรม/โครงการพัฒนาองค์กรโดยส่วนใหญ่เริ่มจากความพอประมาณเพื่อการพึ่งตนเองให้มาก ส่งเสริมการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การมีประสบการณ์ตรง เพื่อให้พนักงานมีความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถนำไปประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการ มีการติดตามโครงการอย่างเป็นระบบโดยเน้นผลผลิตภาพและการมีส่วนร่วมของพนักงานขยายผลไปสู่ชุมชนด้วยการพัฒนาองค์กรให้เป็นต้นแบบการเรียนรู้ และให้การสนับสนุนชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชนต้องคำนึงถึงปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จภายในองค์กร ได้แก่ ความเชื่อมั่นศรัทธาในหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการ ความมุ่งมั่นของผู้บริหารองค์กร และการมีส่วนร่วมของพนักงาน ส่วนปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จภายนอกองค์กร ได้แก่ การสร้างองค์กรต้นแบบความสำเร็จในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกต่อสังคม การสนับสนุนของภาครัฐ โดยเฉพาะการให้การศึกษาศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) รวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยขนาดของตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย พิจารณาจากจำนวนประชาชนในพื้นที่ อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

มีจำนวน 5 ตำบล 44 หมู่บ้าน มีจำนวนประชาชน 23,867 คน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, สถิติ ปี 2558) จึงหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่ศึกษา ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนได้ไม่มากกว่า 5% ใช้สูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

โดยที่ n = จำนวนของขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
e = ความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า (เท่ากับ 0.05)

เมื่อแทนค่า จะได้ $n = \frac{23,867}{1 + 23,867(0.05)^2} = 393.41 \approx 394$ คน

จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393.41 หรือ 394 ดังนั้นการศึกษานี้จึงใช้ขนาดประชากรในการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชนในพื้นที่ อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ แหล่งข้อมูลจากห้องสมุด แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ แหล่งข้อมูลจากภาคสนาม ที่จะทำการเก็บจากรวบรวมจากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยตรงเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามที่ตอบโดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่างหรือประชาชนในพื้นที่ อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการครั้งนี้ แบบสอบถามปลายปิดที่กำหนดไว้เป็นโครงสร้าง ให้ครอบคลุมหัวข้อที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล มีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ เป็นคำถามปลายปิด (Close Ended) แบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามปลายปิด(Close Ended) แบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยใช้มาตรวัดแบบ Liker Scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด,มาก,ปานกลาง,น้อย และ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ มีจำนวน 11 ข้อ เป็นคำถามปลายปิด(Close Ended) แบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยใช้มาตรวัดแบบ Liker Scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด,มาก,ปานกลาง,น้อย และ น้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดข้อคำถามในแบบสอบถามโดยนำประเด็นที่ได้จากการศึกษา มาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด การทดสอบก่อนนำไปใช้จริง (Pre-Test) นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดทั้งนี้เพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัด (Reliability) โดยการทดสอบความน่าเชื่อถือของมาตรวัดโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach) ซึ่งเป็นมาตรฐานของความน่าเชื่อถือได้สำหรับมาตรวัดทั่วไป โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้กับตัวอย่าง ซึ่งผลการทดสอบพบว่ามีความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม พบว่า มีค่าความน่าเชื่อถือที่ 0.905 ซึ่งมากกว่า 0.70 ดังนั้นแสดงว่า มีค่าความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 394 ตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) อธิบายผลการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ประชากรหรือกลุ่มโดยสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent - Sample T-Test) จากค่าสถิติแบบ t - test ในสมมติฐานที่ 1 ในปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ และทดสอบความแตกต่างในกรณีที่ต้องการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว(One way analysis of variance : One way ANOVA) จากสถิติแบบ F - Test ในสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ และทดสอบความสัมพันธ์ของสองตัวแปรโดยใช้สถิติทดสอบแบบ Pearson's Correlation Coefficient ใน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สมมติฐานที่ 2 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประมวลผลข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

สรุปผลงานวิจัย

1. จากการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.81 และ เพศชาย จำนวน 182 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.19 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.99 รองลงมา อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็น ร้อยละ 23.10 และ อายุ 20 – 30 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.05 น้อยสุด อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.09 มีสถานภาพสมรส จำนวน 231 คน คิดเป็น ร้อยละ 58.63 รองลงมา โสด จำนวน 117 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.70 และหม้ายหรือหย่าร้าง จำนวน 46 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.67 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 155 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.34 รองลงมา ต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.47 และระดับปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.26 น้อยสุดสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.28 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 127 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.23 รองลงมา พนักงานบริษัท จำนวน 64 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.24 และ รับจ้างอิสระ จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.18 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 197 คน คิดเป็น ร้อยละ 50.00 รองลงมา รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 158 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.10 และ รายได้ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.60 น้อยสุด มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็น ร้อยละ 3.30 มีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ มากสุด มากกว่า 20 ปี จำนวน 177 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.92 รองลงมา มากกว่า 10 – 20 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.07 และมากกว่า 5 – 10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.99 ตามลำดับ

2. จากการศึกษาการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 มีการรับรู้สูงสุด ได้เข้าร่วมวางแผนและจัดทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.84 รองลงมา ร่วมแสดงความคิดเห็นและศึกษาปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาจัดทำเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.81$), เข้าร่วมประชุมสัมมนากิจกรรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 3.71$), อ่านเอกสารป้ายประกาศโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 3.71$), พุดคุยสอบถามข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อมูลและผลดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 3.71$), เข้าร่วมประชุมสัมมนาการทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 3.70$), มีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจในโครงการสำคัญของการจัดทำเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 3.69$), ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.62$) และ ฟังประกาศกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 3.62$) ตามลำดับ

3. จากการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ของประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า มีการนำไปปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 มีการปฏิบัติสูงสุด ยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเดินทางสายกลางคือการทำสิ่งใดก็ตามที่ไม่มากเกินไปและน้อยไป มีค่าเฉลี่ย 3.74 รองลงมา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงเป็นขั้นเป็นตอนไป ($\bar{x} = 3.59$), ประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริต ($\bar{x} = 3.59$), ยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้ ($\bar{x} = 3.58$), เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น ($\bar{x} = 3.54$), ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ($\bar{x} = 3.52$), รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ($\bar{x} = 3.51$), มีความประหยัดตัดทอนค่าใช้จ่ายลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ ($\bar{x} = 3.51$), มีการจัดการที่ดินเป็นพื้นฐาน ส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมให้สามารถนำมาใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.43$), เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายและดำรงชีวิตอย่างพอสมควรพออยู่พอกินตามอัตภาพและฐานะของตนเอง ($\bar{x} = 3.42$) และ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ ($\bar{x} = 3.41$) ตามลำดับ

3. จากการศึกษาความแตกต่าง พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบสมมติฐานรายด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านเพศ เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.2 ด้านอายุ เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.3 ด้านสถานภาพ เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ไม่แตกต่างกัน

3.4 ด้านระดับการศึกษา เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.5 ด้านอาชีพ เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ไม่แตกต่างกัน

3.6 ด้านรายได้ต่อเดือน เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือนที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.7 ด้านระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ไม่แตกต่างกัน

4. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อยังปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยมีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้านรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ($r = 0.611$) สูงสุด รองลงมา เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น ($r = 0.529$)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อภิปรายผล

จากการศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ในระดับมาก มีการรับรู้สูงสุด ได้เข้าร่วมวางแผนและจัดทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อบัณฑิตที่ผลิตต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยมีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้านรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด สูงสุด รองลงมา เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น และผลจากการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ของประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า มีการนำไปปฏิบัติในระดับมาก มีการปฏิบัติสูงสุด ด้านยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเดินทางสายกลางคือการทำอะไรก็ตามที่ไม่มากไปและน้อยไป รองลงมา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงเป็นขั้นเป็นตอนไปต่ำสุด คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ

นอกจากนี้ ผลการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มประชาชนเพศชายจะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติกลุ่มประชาชนเพศหญิง ในด้านอายุ พบว่า กลุ่มประชาชนอายุ 20 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี จะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ต่ำกว่า กลุ่มอายุ 41 – 50 ปี และ มากกว่า 60 ปี ในด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มประชาชนระดับการศึกษาปริญญาตรี จะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ สูงกว่า กลุ่มประชาชนระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา, มัธยมศึกษา และ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ในด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มประชาชนรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท จะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ต่ำกว่า กลุ่มประชาชนรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

1. การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร อยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนให้ความเข้าใจและให้คำแนะนำในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อประชาชนเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. ประชาชนมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของชุมชนเป็นเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการและทักษะที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ พร้อมกับให้ความรู้และส่งเสริมผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติที่ถูกต้องโดยจัดการฝึกอบรมด้วยวิทยากรทั้งจากชาวบ้านและภายนอก ตลอดจนส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกันเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนชุมชนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ตลอดจนชุมชนเป็นตัวกลางในการบริการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากรัฐเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและติดตามผลรวมกัน เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยการกระจายข้อมูลข่าวสารการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของครอบครัวและชุมชนสนับสนุนชุมชน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการตนเองในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้มีส่วนในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานพัฒนาของชุมชนในทุกด้านมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ เพื่อผลการศึกษากจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและบริหารจัดการการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจำแนกตามอาชีพหรือกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสามารถศึกษารูปแบบและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่มีลักษณะต่างกันว่าแตกต่างกันในลักษณะใด

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ เกิดคำ. (2552).ความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสันติสุขหมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาหลวง อำเภอมะนัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.การค้นคว้าแบบอิสระ.รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทร์ พลอยแหวน. (2553).กระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน. ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา.สาขาวิชาพัฒนศึกษา.คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2549). วัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียง. มติชนรายวัน. 13 ตุลาคม พ.ศ. 2549.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2557). หนังสือเศรษฐกิจพอเพียง : การแปลงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมการปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง.
- อภิชัย พันธเสน. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะรูปแบบที่พึงปรารถนาของระบบสวัสดิการสังคมไทย.หนังสือรวมบทความการเสวนาสหสาขาสหวิชาการระหว่างสถาบันแห่งชาติ.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

ดร. ดิเรก ถึงฝั่ง¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก” นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน 2) ศึกษาสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 1-6 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างานกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 1-6 กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีความเห็นต่อผู้บังคับบัญชา คือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน มีรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารแบบปรึกษาหารือ 2) ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีสภาพขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 3) รูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา 4) ภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน 5) ภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างานกลุ่มงานซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา จำนวน 1 ตัวแปร คือ ปัจจัยเรื่อง อายุ ส่วนปัจจัยอื่นๆ คือ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

Abstract

The study "The relationship between leadership and morale in the performance of local officials in Tak" is intended for. 1) study the patterns of leadership in the administration of local government officials, the seven supervisory positions. 2) study the morale of local officials in the performance level 1-6 3) study the relationship between the leadership in the administration of local officials at seven. Supervisory positions with morale in the performance of local officials. 4) relationship between the backgrounds of local officials with a 1-6 morale of the workers. 5) relationship between the backgrounds of local officials to 1-6 with a comment about the style of leadership in the administration of local officials seventh level supervisory positions. The research found that 1) local officials Most of the bosses. Level 7 is the official position of local supervisors. Leadership is a management consulting. 2) local officials Most of the morale of the worker is moderate. 3) Leadership in the administration of local government officials, the seven supervisory positions. The morale in the performance of local officials, which are subordinate. 4) the background of local officials, including gender, age, education level, age, salary level government positions. And duration of the current tenure. No relation to the morale of the workers. 5) the background of local officials. Is associated with the idea about the style of leadership in the administration of local government officials, the heads of the seven positions, a commander of one variable is the age factor, the other factor is the level of education, age, salary level government positions. And duration of the current tenure. No relationship

Keywords: leadership, morale in the operation.

บทนำ

องค์การเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งในด้านอารมณ์ จิตใจ สติปัญญาและเศรษฐกิจ จะเห็นได้จากองค์การมีส่วนช่วยให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่อาจดำเนินการได้โดยลำพัง นอกจากนี้องค์การยังเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ และเป็นแหล่งของอาชีพ (Argyris, 1964) กล่าวได้ว่าองค์การเป็นกลุ่มของคนที่ร่วมกันทำกิจกรรม โดยกิจกรรมเหล่านั้น ได้มีการจัดประสานกันอย่างดีเพื่อที่จะสามารถทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (องชัย สันติวงษ์, 2545) การบริหารงานในองค์การให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น การจัดองค์การ การใช้เทคโนโลยี ผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา (Reddin, 1970) อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จสูงสุดในการบริหารงานองค์การ ได้แก่ ผู้นำ กล่าวคือ ความสามารถขององค์การขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำ และพฤติกรรมปทัสถานขององค์การ ย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางพฤติกรรมของหัวหน้างานหรือผู้นำ หากผู้นำมีความรู้ความสามารถแล้วงานขององค์การก็ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สมปราชญ์ จอมเทศ, 2546) จะเห็นได้ว่าองค์การหรือหน่วยงานทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนผู้บริหารในฐานะผู้นำเป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ทั้งในด้านการควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย (สมพงศ์ เกษมสิน, 2546) จึงได้กล่าว ผู้นำเป็น

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ต่อหน่วยงาน ผู้ได้บังคับบัญชา และต้องงานโดยส่วนรวม ทั้งนี้ เพราะคุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานและผลงานขององค์กร หรือหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นอันมาก (อรุณ รักธรรม, 2547) นอกจากภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำในองค์กรแล้วปัจจัยอีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรเช่นกัน ก็คือขวัญในการปฏิบัติงาน (morale) ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า ขวัญเป็นกำลังภายในขององค์กรในอันที่จะส่งเสริมหรือเร้าใจให้คนทำงานทั้งหลายให้ความเต็มใจที่จะร่วมมือกันประสานงานกัน กำลังใจ และทัศนคติของ คนทำงาน เหล่านี้ นับว่ามีความสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์กร มากกว่าเครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเทคนิคต่างๆ (Kingsbury, 1975) ซึ่งขวัญในการปฏิบัติงานของบุคคล จะดีหรือไม่ดีนั้น อาจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น รายได้จากการปฏิบัติงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน สภาพในการปฏิบัติงาน ความเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ลุล่วง ลักษณะ และรูปแบบของการปกครองของผู้บังคับบัญชา โอกาสความก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ สถานะทางสังคม และการมีโอกาสนี้จะประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า (Flippo, 1970) แต่องค์ประกอบประการหนึ่งที่ได้รับการกล่าวขวัญอยู่เสมอ คือ บทบาทและรูปแบบของผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำนั่นเอง

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 1-6 ต่อภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. ศึกษาสภาพขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากระดับ 1-6
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างานกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 1-6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ระดับ 1-6 กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
5. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ระดับ 1-6 กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

คือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ซึ่งปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 23 หน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่าง

คือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 1-6 จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละ 10 คน รวมเป็นเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดตัวแปรที่ต้องการศึกษาโดยใช้คำถาม โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังจากการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จนอยู่ในระดับที่ยอมรับว่าใช้ได้แล้ว ผู้ศึกษาจึงดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง เนื่องจากผู้ศึกษารับราชการอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ทำการศึกษายอยู่แล้ว ในบางพื้นที่ที่ห่างไกลและการคมนาคมยากลำบากผู้ศึกษาจึงอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในพื้นที่ให้ช่วยเก็บแบบสอบถามให้ โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน สามารถเก็บแบบสอบถามกลับมาได้ 227 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเป็นแบบใดและขวัญในการปฏิบัติงานเป็นระดับใด ผู้ศึกษาได้กำหนดที่จะใช้วิธีการทางสถิติโดยใช้ค่าตัวกลางเลขคณิต หรือค่าคะแนนเฉลี่ย เพื่อช่วยอธิบายให้ทราบถึงความแตกต่างที่ต้องการศึกษา โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. รูปแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีการบริหารระบบ 4 ของ Likert แบ่งภาวะผู้นำออกเป็น 4 ประเภทคือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการอย่างมีศิลป์ ภาวะผู้นำแบบปรึกษาหารือและภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำ กำหนดให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1-5 โดยแบ่งช่วงระดับรูปแบบภาวะผู้นำแต่ละประเภท ด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น

2. ระดับขวัญในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาโดยรวมและในแต่ละองค์ประกอบนั้น ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับขวัญต่ำ ระดับขวัญปานกลาง และระดับขวัญสูง เกณฑ์การพิจารณาแบ่งระดับของขวัญในการปฏิบัติงานนี้ ได้จากการหาความกว้างของอันตรภาคชั้นเช่นเดียวกัน

สำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำกับระดับขวัญในการปฏิบัติงาน และภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยอย่างไร ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ได้ใช้วิธีการทางสถิติมาวิเคราะห์โดยใช้ค่า ไค-สแควร์ (Chi-Square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (significant) 0.05

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของพวกเขาเอง โดยผลจากการศึกษาปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของข้าราชการ ทั้ง 7 ตัวแปร ดังกล่าวกับขวัญในการปฏิบัติงาน มีค่านัยสำคัญสูงกว่าค่าที่กำหนดไว้ที่ 0.05 ทั้งสิ้น ภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 1-6 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหาร (แบบเผด็จการ แบบเผด็จการอย่างมีศิลป์ แบบปรึกษาหารือ และแบบมีส่วนร่วม) ของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 แต่ภูมิหลังในเรื่องอายุของข้าราชการ กลับมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ต่ำกว่า 0.05) รูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่นระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน มีความสัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง มีค่านัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า ค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้ที่ 0.05 กล่าวคือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ส่วนใหญ่ที่มีผู้บังคับบัญชา (ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน) แบบปรึกษาหารือ และแบบมีส่วนร่วม จะมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางและสูง สำหรับข้าราชการที่มีผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารแบบเผด็จการและแบบเผด็จการอย่างมีศิลป์จะมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ รูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน ซึ่งประเมินโดยข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ที่เป็นผู้บังคับบัญชา ส่วนใหญ่จะเป็นแบบปรึกษาหารือ คือ มีจำนวนถึงร้อยละ 79.3 ของข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด การที่หัวหน้างานระดับ 7 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารแบบปรึกษาหารือนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญมากเนื่องจาก การปกครองท้องถิ่นช่วยสนองตอบปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการเมืองการปกครองขนาดเล็กๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้นๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือ การสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มาจัดทำบริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย (Democratic Accountability) การปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันในทางการเมือง ตามวิถีทางและตามกติกา ในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร และที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชน และในที่สุดจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้ และการที่ปกครองท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้ประชาชน สร้างการมีส่วนร่วม (Participation) การมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น หรือในระดับภูมิภาค ย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มากกว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนของตน และการเข้ามาบริหารกิจการสาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนด้วยตัวเอง จะเป็นผลให้ประชาชนเหล่านั้นได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครองตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของ “ความเป็นพลเมือง” ในหมู่ประชาชน สร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และในทางการเมือง ย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่น อาจจะไม่ได้รับการยอมรับ ในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับและเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรม ดำรงหลักเสรีภาพ (Liberty) หากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ผิดละเมิดสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย ในทางตรงข้าม การกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการให้อำนาจมีการกระจายออกไป อันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนมาก ดังนั้นทักษะหนึ่งข้าราชการท้องถิ่นทุกคนได้รับการปลูกฝังมา ก็คือภารกิจอาสาสมัครใช้ประชาชน และการรับฟังความคิดเห็นตลอดจนความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ฉะนั้นในการที่ข้าราชการส่วนท้องถิ่นจะเจริญเติบโตในหน้าที่การงานขึ้นมานถึงระดับหัวหน้างานระดับ 7 ได้นั้น ก็จะมีการประเมินประสิทธิภาพในการเป็นที่ปรึกษาที่ดี ยอมรับความเห็นของผู้อื่น รับฟังปัญหาของประชาชนและผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน ดังที่ Haskell (1963) กล่าวว่าหน้าที่ของผู้มีหลายประการด้วยกันคือ 1) ให้ผู้ร่วมงานตั้งใจและสนใจต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร 2) ให้ผู้ร่วมงานริเริ่มและกระตือรือร้นต่องาน 3) ให้การติดต่อสื่อสารภายในองค์กรสะดวกและรวดเร็ว 4) ให้การรักษาระดับของขวัญและกำลังใจมิให้ตกต่ำแต่ยกระดับให้สูงขึ้นเรื่อยๆ 5) ให้การร้องทุกข์ได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรรยา ศรีดิษฐ์ (2546) เรื่องภาวะผู้นำในหน่วยราชการศึกษาเฉพาะการบริหารงานของสภาสถาบันราชภัฏ โดยนำเอาทฤษฎีภาวะผู้นำแบบการบริหารระบบ 4 ของ Likert มาใช้ในการศึกษาวิจัยผลการศึกษพบว่าข้าราชการระดับ 1-6 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหัวหน้าฝ่ายระดับ 7 มีรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารแบบผสมผสานกันระหว่างผู้นำแบบปรึกษาหารือและผู้นำแบบเผด็จการอย่างมีศิลป์ นอกจากนี้ยังพบว่าระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบันของข้าราชการระดับ 1-6 มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย สภาพขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีจำนวนถึงร้อยละ 89.9 ของข้าราชการที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านต่างๆ ของสภาพขวัญในการปฏิบัติงานทั้งหมด คือ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ความเพียงพอของรายได้จากการปฏิบัติงาน สวัสดิการ ความพอใจในงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความยุติธรรมในหน่วยงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โอกาสก้าวหน้า ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ศักดิ์ศรีของอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ ความผูกพันที่มีต่อองค์กร และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของหน่วยงาน ปรากฏว่าข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 มีสภาพขวัญในการปฏิบัติงานต่อองค์ประกอบดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนพพร บุญแก้ว (2547) เรื่องกำลังใจในการปฏิบัติงาน : ศึกษากรณีข้าราชการสำนัก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่าขวัญของข้าราชการที่ทำการศึกษายู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ศักดิ์ศรีของอาชีพและการยอมรับนับถือ ความผูกพันที่มีต่อองค์กร โอกาสก้าวหน้า ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ความยุติธรรมในหน่วยงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความเพียงพอของรายได้ สวัสดิการและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ซึ่งการที่ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 มีขวัญในการปฏิบัติ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางนี้ แสดงให้เห็นว่าความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของข้าราชการดังกล่าว ที่มีต่อบรรยากาศขององค์การ (organization climate) ทั้ง 12 ประเด็น เป็นทัศนคติระดับกลางๆ ซึ่งมีระดับไม่มากและน้อยเกินไป ผลการศึกษาดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นลักษณะทั่วไปของการบริหารในประเทศด้อยพัฒนาที่ข้าราชการมักมีค่านิยมทัศนคติไม่แตกต่างจากประชาชนในประเทศ ทัศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการ จึงค่อนข้างจะไม่มีความสร้างสรรค์ (non-innovative) และต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (resist change) ในเมื่อข้าราชการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทัศนคติและพฤติกรรมของพวกเขาก็สะท้อนบางอย่างที่ครอบงำสังคมอยู่ด้วย ข้าราชการไทยจึงมีท่าทีและทัศนคติปานกลาง ไม่แสดงความรู้สึกที่รุนแรงอะไรมากนัก แม้ว่าจะมีความไม่พอใจสภาพแวดล้อมและปัจจัยบางอย่างในองค์การก็ตาม ภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ได้แก่ เพศ อายุ รับการศึกษา อายุราชการ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงาน ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยท่านอื่นที่ศึกษาในหน่วยงานที่แตกต่างกันไป เช่น การวิจัยของศุภาณี สังข์อ่อง (2526) ซึ่งศึกษากับข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับหมวด กองบัญชาการศึกษาพบว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง อายุ วุฒิการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับกำลังใจขวัญในการปฏิบัติงาน การวิจัยของนพพร บุญแก้ว (2547) ซึ่งศึกษากับข้าราชการสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พบว่า เพศ อายุ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน อายุราชการ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับกำลังใจขวัญในการปฏิบัติงาน และการวิจัยของวรรณภา ณ สงขลา (2530) ซึ่งศึกษากับข้าราชการสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน ภูมิหลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน อายุราชการ และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้างาน ยกเว้นภูมิหลังในเรื่องอายุราชการที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของมนตรีน พลพิทยธรรม (2538) โดยศึกษากับข้าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา ระดับเงินเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการกรุงเทพมหานคร ระดับ 6-7 ตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย ยกเว้นภูมิหลังเรื่องระดับตำแหน่ง และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบันเท่านั้น และการศึกษาวิจัยของจรรยา ศรีดิษฐ์ธรรม (2540) โดยศึกษากับข้าราชการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ พบว่า เพศ อายุ ระดับเงินเดือน อายุราชการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารของข้าราชการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ระดับ 7 ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายยกเว้นภูมิหลังเรื่องระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบันเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังเรื่องอายุที่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีการบริหารระบบ 4 ของ Likert ซึ่งได้แบ่งรูปแบบภาวะผู้นำทางการบริหารออกเป็น 4 แบบคือ แบบปรึกษาหารือ แบบมีส่วนร่วม แบบเผด็จการและเผด็จการอย่างมีศิลปะนั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับข้าราชการส่วนท้องถิ่นได้ โดยนำแนวทฤษฎีไปใช้ในการฝึกอบรม พัฒนาหัวหน้างานให้มีความรู้ความสามารถทางการบริหาร และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมผู้นำให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและจากผลการวิจัยนี้ พบว่าข้าราชการส่วนท้องถิ่น ระดับ 1-6 มีขวัญในการปฏิบัติโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่ายังไม่ค่อยจะสู้ดีนัก และอาจจะเกิดผลเสียต่อหน่วยงานในอนาคต ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเป็นโอกาสดีและตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาที่ต้องการ ให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีโอกาสทราบถึงข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจอย่างมีขั้นตอนทางวิชา ผลจากการศึกษาดังนี้อาจจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแก้ไขหรือปรับปรุง ปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นการเสริมสร้างขวัญให้สูงขึ้น เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานในที่สุด

รายการอ้างอิง

- จรรยา ศรีดิษฐ์ธรรม. (2540). **ภาวะผู้นำในหน่วยราชการ : ศึกษาเฉพาะการบริหารของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพพร บุญแก้ว. (2547). **กำลังใจในการปฏิบัติงาน : ศึกษากรณีข้าราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนตรีน พลพิทยธรรม. (2538). **รูปแบบภาวะผู้นำของข้าราชการกรุงเทพมหานครตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย : ศึกษากรณีสำนักเขตห้วยขวางและสำนักงานเขตสวนหลวง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณภา ณ สงขลา. (2530). **บรรยากาศองค์การกับความพึงพอใจของข้าราชการสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ**. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Kingsbury, Joseph B.(1957). **Introduction to the principle of public administration in Thailand**. Bangkok: Institution of Public administration, Thammasat University
- Reddin, William J. (1970). **Managerial effectiveness**. New York: McGraw-Hill Book.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ดร.วัชรพล จิตตอภาวงศ์¹

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยใช้ทั้งการศึกษาเอกสารและศึกษาเชิงสำรวจ ในการศึกษาเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่าประชาชนเพศหญิง 2) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชน 4) รายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และ 5) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมีความสัมพันธ์กับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง , การปกครองท้องถิ่น

Abstract

This independent study The objective is to study the relationship between the fundamentals of the people in the district of Mae Sot in Tak province, gender, age, education and income and political participation of the people. Using the documentation and survey research. In the study, a questionnaire survey to collect data from a sample. The people in Mae Sot, Tak Province 300 results found. 1) the male political participation at the local level over the female. 2) Age is no relation to the voting public in Mae Sot, Tak statistically significant at the 0.05 level 3) Education was not associated with a political party or group of people. 4) revenues were related to participation in political activities, and 5) participation in the form of a political candidate or a candidate for the council in relation to income. Statistically significant at the 0.05 level.

Key words: political participation, local governance.

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชนเป็นพฤติกรรมทางการเมืองหรือกิจกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในกระบวนการปกครองของรัฐบาล ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ในหลายๆ รูปแบบ เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละรูปแบบ มีความสำคัญแตกต่างกันไปและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น อาจจะใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรืออาจจะใช้หลายๆ วิธีหรือทุกวิธีก็ได้

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ถือประชาชนเป็นใหญ่ ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น เคยกล่าวว่า “ระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” ดังนั้น การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองนั้นก็คือ การกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ไปให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ มีอิสระที่จะกำหนดนโยบายทางการเมืองและรับผิดชอบการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ตามอุดมการณ์ที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ซึ่งหมายถึง ประชาชนมีสิทธิและอำนาจในการปกครองตนเอง โดยอาศัยวิธีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เพราะในสังคมที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงจะสะท้อนถึงลักษณะของประชาธิปไตยในสังคมนั้นว่า สามารถสนองตอบต่อสังคมได้มากที่สุด

ในอดีต การปกครองของไทยรัฐบาลกลางมีอำนาจมาก เห็นได้จากกรรวมอำนาจการบริหารและการปกครองของประเทศไว้ส่วนกลางมากกว่าส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้รัฐบาลกลางหรือกระทรวง ทบวง กรม ใช้อำนาจในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การใช้อำนาจตามกฎหมาย การวินิจฉัยสั่งการ ตลอดจนการบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการทั้งปวง ทั่วประเทศ ต่อมา มีการแบ่งอำนาจการบริหารและการปกครองจากส่วนกลาง ให้แก่ส่วนภูมิภาคเป็นมณฑลในสมัยรัชกาลที่ 5 และเปลี่ยนมาเป็นจังหวัดและอำเภอ เป็นต้น ซึ่งทำให้ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการกิจกว้างขวางครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ แม้ว่ารัฐบาลกลางพยายามมอบอำนาจไปสู่ส่วนภูมิภาค แต่ก็ไม่มีโอกาสแก้ปัญหาให้เป็นทีพอใจของประชาชนได้เพราะข้าราชการส่วนภูมิภาคทั้งหลายก็ยังเป็นข้าราชการสังกัดส่วนกลางอยู่ซึ่งไปปฏิบัติราชการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปและไม่มีโอกาสใกล้ชิดราษฎรในท้องถิ่น เหมือนกับคนที่อยู่ในท้องถิ่น

ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่เกิดจากแนวความคิดที่ต้องการปฏิรูปการเมืองไทย และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมาตั้งแต่เริ่มการจัดทำรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว คือ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2534 มาตรา 211 ได้บัญญัติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ก็ได้มี

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วประเทศ จึงถือได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 เป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด ตั้งแต่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษรมาจนถึงปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ในหมวดที่ 9 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่มาตรา 282 ถึง มาตรา 290 (รวม 9 มาตรา) เช่น มาตรา 282 ประเทศเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกกันไม่ได้ แต่รัฐจะให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นโดยให้อิสระในการบริหารงานของตนเองตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น มาตรา 285 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประกอบด้วยสภาท้องถิ่นและมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี โดยที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นข้าราชการประจำหรือพนักงานของรัฐไม่ได้ มาตรา 287 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเสนอต่อประธานสภาท้องถิ่น เพื่อให้ออกข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอมาด้วย และมาตรา 289 ให้้องการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุง รักษา ศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตลอดจนมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น แต่ต้องไม่ขัดกับการจัดการศึกษาของรัฐ เป็นต้น

ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลซึ่งประสงค์จะเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลมีโครงสร้างไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบดังกล่าว ไม่เหมาะสมที่จะรองรับการกระจายอำนาจที่เพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามกระแสเรียกร้องของประชาชน

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2542 มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย คือ การเปลี่ยนแปลงฐานะของหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลทั่วประเทศ จำนวน 980 แห่ง ขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหล่านั้น ได้เข้ามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าในสมัยที่เป็นสุขาภิบาล (เดิม) และส่งผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล (เฉพาะพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล) ไปเมื่อวันที่ 4 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2542 เพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลให้ครบ จำนวน 12 คน (ซึ่งแต่เดิมมีสมาชิกในรูปคณะกรรมการสุขาภิบาลไว้แล้ว จำนวน 9 คน) จึงเลือกตั้งใหม่ขึ้นมาเพียง 3 คน
2. องค์ประกอบของสมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีชุดที่เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลให้อยู่ในวาระเท่าที่เหลืออยู่เดิมของกรรมการสุขาภิบาล (กวิทย์ พวงงาม 2542)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีพื้นฐานส่วนบุคคลต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่างกัน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 35,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง

คือประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงจากตารางของ Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดตัวแปรที่ต้องการศึกษาโดยใช้คำถาม โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพภูมิหลังของประชาชน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และที่อยู่อาศัย
- ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง
- ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมือง
- ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง
- ส่วนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลโดยการให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม กรณีที่กลุ่มที่ศึกษาไม่สามารถกรอกด้วยตนเองได้ให้ทำการสัมภาษณ์
2. กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 394 ชุด เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และสามารถนำวิเคราะห์ได้มี 300 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 76.14

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for windows ซึ่งได้เลือกใช้

1. สถิติเชิงพรรณนาลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ในรูปตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในแต่ละด้าน โดยสรุปในรูปตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)
3. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ One-way ANOVA

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. เพศมีความสัมพันธ์กับการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่น่าสนใจหลายประการ ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ประชาชนเพศชายมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองมากกว่าประชาชนเพศหญิง ผลการศึกษาดังกล่าว จึงนำมาอภิปรายดังนี้

- 1.1 ประชาชนเพศชายมีความสนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวหรือการดำเนินการของเทศบาล มากกว่าประชาชนเพศหญิง
- 1.2 ประชาชนเพศชายมีความสนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวหรือการดำเนินการของเทศบาลจากสื่อประเภทต่าง ๆ

มากกว่าประชาชนเพศหญิง

- 1.3 ประชาชนเพศชายมีความสนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว หรือการดำเนินการของเทศบาลจากแหล่งต่าง ๆ มากกว่า

ประชาชนเพศหญิง

- 1.4 ประชาชนเพศชายมีการสนทนา และถกเถียงปัญหาทางการเมืองกับคนรู้จัก มากกว่าประชาชนเพศหญิง

- 1.5 ประชาชนเพศชายมีการพูดคุย สอบถามการทำงานของเทศบาล มากกว่าประชาชนเพศหญิง

- 1.6 ประชาชนเพศชายมีการถกเถียง วิพากษ์วิจารณ์กับคนรู้จักเกี่ยวกับบริหารงานของเทศบาล มากกว่าประชาชนเพศหญิง

- 1.7 ประชาชนเพศชายมีการติดตามการทำงานของคณะเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล มากกว่าประชาชนเพศหญิง

สรุปข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประชาชนเพศชายมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองมากกว่าประชาชนเพศหญิง ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ รัฐจร (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระดับพอใช้โดยค่อนข้างต่ำ ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมทางการเมืองและการปกครองค่อนข้างต่ำ เพศมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับพอใช้ โดยเพศชายมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมทางการเมือง โดยพบว่าเพศชายมากกว่าเพศหญิง

2. อายุมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่น่าสนใจหลายประการ ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการศึกษาดังกล่าว จึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

- 2.1 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกวัย

- 2.2 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18.30 ปี ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เพราะถือว่าเป็นหน้าที่พลเมืองที่ดี มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ทุกวัย

- 2.3 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยยึดอุดมการณ์ของกลุ่มหรือพรรคการเมือง มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกวัย

- 2.4 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงกลุ่มทางการเมือง มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกวัย

2.5 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เพราะเหตุผลที่ป่วยหรือติดธุระจำเป็น มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกวัย

2.6 ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ในครั้งต่อไป เพราะเหตุผลว่า ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกวัย

ผลสรุปข้างต้นแสดงให้เห็นว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2530) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุ สถานภาพการสมรส ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และยังพบว่า ลักษณะการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ได้เป็นไปตามแผนกีดกัน

3. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการศึกษา ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่น่าสนใจหลายประการ ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการศึกษาดังกล่าว จึงนำมาอภิปราย ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3.1 ผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้เคยจัดตั้งกลุ่มทำงานในท้องถิ่น เพื่อช่วยแก้ปัญหาในชุมชน มากกว่าผู้มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ ผู้มีการศึกษาระดับ ปกศ. ปวช.ปวส.ปวท. อนุปริญญา มีแนวโน้มไม่จัดตั้งกลุ่มทำงานในท้องถิ่น เพื่อช่วยแก้ปัญหาในชุมชน มากกว่าผู้มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ

3.2 ผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เคยเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองท้องถิ่น(1) มากกว่าผู้มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ ผู้มีการศึกษาระดับ ปกศ. ปวช.ปวส.ปวท. อนุปริญญา มีแนวโน้มไม่เป็นผู้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมือง มากกว่าผู้มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ

3.3 ผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เคยเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองท้องถิ่น(2) มากกว่าผู้มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ ผู้มีการศึกษาระดับ ปกศ. ปวช.ปวส.ปวท. อนุปริญญา มีแนวโน้มไม่เป็นผู้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมือง มากกว่าผู้มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ

ผลสรุปข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวขัดแย้งกับ ชัยวัฒน์ รัฐจร (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี ซึ่งพบว่าผู้มีการศึกษายิ่งสูงขึ้นจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ

4. รายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป มีระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,000 บาทลงมา จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล มีความสัมพันธ์กับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ นันทนา วรรณะภูติ (2549) ได้ทำเรื่องการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ข้าราชการของสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับมาก ด้านความสนใจเข้าร่วมมีบทบาททางการเมืองในระดับน้อย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองรวมทุกด้านในระดับปานกลาง ส่วนการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างสภาพภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า 1)เพศชายมีแนวโน้มที่จะสนใจเข้าร่วมทางการเมืองด้านความสนใจที่เข้าร่วมมีบทบาททางการเมือง 2) ผู้ที่มีอายุระหว่าง 32.45 ปี มีแนวโน้มที่จะสนใจเข้าร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และ 3) ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะสนใจเข้าร่วมทางการเมืองด้านความสนใจที่เข้าร่วมมีบทบาททางการเมือง

สรุป

เพศมีความสัมพันธ์กับการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ประชาชนเพศชายมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองมากกว่าประชาชนเพศหญิง อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล มีความสัมพันธ์กับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายการอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม.2547. การปกครองท้องถิ่น : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บพิธการพิมพ์.

ชัยวัฒน์ รัฐจร.2552 ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทนา วรรณะภูติ. 2549 . การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี . วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประสิทธิ์ สันติกาญจน์.2530.การเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Yamane, Taro. (1973). Statistics : An Introductory Analysis. 3 ed. New York : Harper Row

พุทธโภชนาการ : การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา
Buddhist Nutrition: Eating for Health in terms of Buddhism

ยุรธร จีนา¹ วรางคณา กันธิยะ² พชรินทร์ กบกันทา³
Yurathorn Jeena Warangkha Kanthiya Phacharin Kobkantha

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ของพระพุทธศาสนา เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาและเอกสารการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า พระพุทธเจ้าทรงมีหลักคำสอนเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ประกอบด้วย

1. อาหารในทัศนะของพระพุทธศาสนา ได้แก่ อาหาร ๔ คือ กวฬิงการาหาร ผัสสาหาร มโนสัจเจตนาหาร และวิญญานาหาร
2. หลักการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในพระพุทธศาสนา ได้แก่ พุทธจริยวัตรของพระพุทธเจ้าในการบริโภคอาหาร ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีของการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพกาย และสุขภาพใจ ตลอดจนได้ทรงบัญญัติพระวินัยเป็นแนวทางการปฏิบัติในการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์
3. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ หลักโภชนมัตตัญญูตา คือ รู้จักพอประมาณในการบริโภคอาหาร, หลักธรรมพิจารณาอาหาร ได้แก่ 1) ธาตุปัจจเวกขณะ พิจารณาก่อนบริโภคอาหาร 2) ตั้งฉันทปัจจเวกขณะ ขณะรับประทานอาหาร 3) อดีตปัจจเวกขณะ หลังการบริโภคอาหาร, หลักโภชนสัปปายะ โดยพิจารณาอาหารที่เอื้อต่อการอยู่ดีมีสุข ถูกกับสภาพร่างกาย มีความเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ ไม่ลำบาก อนุเคราะห์ต่อพรหมจรรย์ และ หลักสันโดษ คือความพอใจในอาหารที่บริโภค

คำสำคัญ : พุทธโภชนาการ , อาหารเพื่อสุขภาพ

Abstract

This research aims to study eating habits for health and to search for ways to choose healthy and clean food for health according to Buddhist philosophy. This research is a kind of a documentary research studying from Buddhist scriptures and other related documents.

The results showed that the Buddha provided the teachings concerned the diet as follows;

1. Food in the view of Buddhism includes four types of food that are *kavalinkarahara* (material food, physical nutriment), *Phassahara* (nutriment consisting of contact, contact as nutriment), *Manosancetanahara* (nutriment consisting of mental volition, mental choice as nutriment) and *Vinnanahara* (nutriment consisting of consciousness, consciousness as nutriment)
2. Dietary principle in Buddhism is the Buddha's daily diet which is a good example of healthy diet for body and mind. In addition, the Buddha had defined disciplines as practical guidelines for food diet of Buddhist monks.
3. Principles related to food consumption are *Bhojane maddannuta*; moderation in eating and the 3 food consideration teachings are 1) *Dhatu paccavekkhana*; food consideration before the meal, 2) *Tankkhanika paccavekkhana*; food consideration during the meal, and 3) *Atita paccavekkhana*; food consideration after the meal. Moreover, *Bhojana sappaya* is food consideration for well-being, balanced body, sufficiency, hygiene, convenience, support for holy life and the solitary practice is satisfaction for having food.

Keyword : Buddhist Nutrition , Eating for Health

บทนำ

พุทธภาษิตที่กล่าวว่า “อโรคยา ปรมา ลาภา” ความไม่มีโรค เป็นลาภอย่างยิ่ง เป็นความจริงยิ่งกว่าความจริงใด ๆ สุขภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานแห่งชีวิตและความสำเร็จ จึงเป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ทุกคน การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้มีสุขภาพ สมบูรณ์ แข็งแรง แต่ปัจจุบัน คนไทยยังประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะโภชนาการ ในการเลือกรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัยจากสารปนเปื้อนต่าง ๆ หรืออาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานที่เต็มไปด้วยสารปรุงแต่งอาหาร ทำให้เกิดผลกระทบ สุขภาพทรุดโทรม เกิดการเจ็บป่วยเรื้อรัง ส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพการทำงาน หรืออาจถึงขั้นเสียชีวิต ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้มีผู้สนใจการดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยให้ความสนใจในปรับเปลี่ยนลักษณะ

¹ อาจารย์แผนกวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
E-Mail: yurathorn_27@hotmail.com Tel. 085-0343620

² นักศึกษาสาขาวิชาโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

³ นักศึกษาสาขาวิชาโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

นิสัยการบริโภคอาหาร และทำให้เกิดธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งมุ่งเน้นด้านการปรับปรุงระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย การปรับปรุงระบบและสภาพการทำงานของร่างกาย ตลอดจนการชะลอการเสื่อมโทรมของอวัยวะต่าง ๆ เป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน

อาหารเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับทุกคน เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้ร่างกายแข็งแรง เจริญเติบโต และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ คำนิยมและพฤติกรรมบริโภคอาหารของคนแต่ละวัยในสังคมมีลักษณะที่ปรับเปลี่ยนไปจากอดีต ส่งผลถึงอารมณ์และปัญหาสุขภาพด้วย (จินทนา เวสพันธ์ และคณะ. 2547, หน้า 1) การบริโภคอาหารของมนุษย์ในปัจจุบัน นอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ มนุษย์ยังนำอาหารมาบริโภคเพื่อบำรุงสุขภาพและช่วยในการรักษาโรคและอาการบางอย่างด้วย (คณะกรรมการบริหารวิชาการบูรณาการ หมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป. 2545, หน้า 175) แม้ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย กายนี้ดำรงอยู่ได้ด้วยอาหาร อาศัยอาหารจึงดำรงอยู่ได้ ขาดอาหารก็ดำรงอยู่ไม่ได้” ดังนั้น หลักโภชนาการตามจึงเป็นหลักทางปทัชฐานของการบริโภคอาหาร แต่จากสภาพสังคมยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ทำให้สภาพของเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นทั้งศูนย์กลางของธุรกิจประเภทต่าง ๆ มีทั้งสถานที่ทำงาน สถานศึกษา และโรงงานต่างก็มีผลกระทบซึ่งกันและกันในการที่จะต้องอยู่ในชุมชนแออัดแห่งเดียวกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการจราจรติดขัด การทำงานอย่างเร่งด่วน ผู้คนจึงจำเป็นต้องแบ่งเวลาให้กับการเดินทางมากขึ้น นอกจากเวลาที่มีจำกัดในการรับประทานอาหารเช้า ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีเวลาในการประกอบอาหารด้วยตนเอง ดังนั้นอาหารที่สนองความต้องการได้อย่างดีในแต่ละมื้อ ก็คือ อาหารสำเร็จรูป หรืออาหารที่ซื้อใส่ถุงพลาสติก ถาดแผ่นโฟม ไปรับประทานตามความสะดวกของแต่ละคน เช่น รับประทาน ณ ที่ทำงานหรือนำมาอุ่นรับประทานที่บ้าน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกระทบต่อวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย อีกประการหนึ่ง ได้แก่ การไม่รับประทานอาหารเช้า ซึ่งถือว่าเป็นมื้อที่สำคัญที่สุด แต่รับประทานอย่างอื่นแทน ที่เป็นเครื่องดื่มมากกว่าที่จะเป็นอาหาร

ในขณะที่สังคมเปลี่ยนแปลงไป แต่พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่อยู่คู่กับคนไทยมาช้านาน

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา คำสอนของพระพุทธเจ้ามีมากกว่า 2,600 ปี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า หลักคำสอนของพระพุทธศาสนามีความสอดคล้องกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง ยังมีองค์ความรู้ที่ซ่อนอยู่ในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ในเรื่องโภชนาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก รวมถึงอรรถกถา ฎีกา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการดูแลสุขภาพ โดยหลักการของการรับประทานอาหารที่ดี ทำให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง เหมาะแก่ภาวะของการปฏิบัติธรรมและพุทธศาสนิกชน นับว่าเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่นอกเหนือจากการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพตามหลักของวิทยาศาสตร์โภชนาการ

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ตามหลัก

ของพระพุทธศาสนา เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาถ่ายทอด เผยแพร่ให้แก่พุทธศาสนิกชน ตลอดจนประชาชนผู้สนใจ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในการเลือกรับประทานอาหาร นอกเหนือจากหลักโภชนาการตามทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ และเพื่อเป็นการเผยแผ่เกี่ยวกับหลักโภชนาการแก่พุทธศาสนิกชน เพื่อการบริโภคอาหารที่ถูกต้องแก่ตนเองและการเลือกถวายอาหารที่เหมาะสมแก่พระภิกษุ รวมทั้งรู้จักการปรารภการบริโภคอาหารเพื่อจิตถาวร อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อวงการวิชาการด้านโภชนาการ วงการด้านศาสตร์แห่งพระพุทธศาสนา รวมทั้งจะได้ร่วมกันสืบทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้คงอยู่คู่ชาติไทยในอนาคตสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา
2. เพื่อให้ได้แนวทางการเลือกรับประทานอาหารอย่างปลอดภัยต่อสุขภาพ ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัย ได้ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ประกอบด้วย การทบทวนเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องอาหารในพระพุทธศาสนา แนวคิดเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพนอกจากนี้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอาหารในแนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

บดินทร์ จิตต์เจริญ (2555) ได้ศึกษา “การรับรู้หลักโภชนาการในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาชาวพุทธที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เรื่องอาหารเพื่อจิตถาวรอยู่ในระดับสูงสุด และประเภท ลักษณะอาหาร การเลือกอาหารที่เหมาะสมกับตนเอง โภชนสัปปายะ ส่วนด้านการรู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร โภชนเมตตัญญูตา กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ในระดับปานกลาง โดยมีความแตกต่างในระดับการรับรู้ รวมทั้งทุกท่าน กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างในระดับการรับรู้ในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาแผนกธรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่บ่อยที่สุด มีความแตกต่างกันในระดับการรับรู้หลักโภชนาการตามหลักพระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในสถานภาพของชาวพุทธ เรื่องสถานภาพสมรส ไม่มีความแตกต่างกันในระดับการรับรู้สภาวะโภชนาการตามหลักพระพุทธศาสนา

พระพิชัย ปัญญาธิโร (เหมาะสมะดี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “มนโพนธ์เรื่องอาหารในพุทธปรัชญาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า อาหารเป็นของกินหรือเครื่องดื่มค้ำจุนชีวิต หรือเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต เมื่อรับประทานเข้าไปแล้วทำให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย ร่างกายเจริญเติบโต มีภาวะโภชนาการที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ซึ่งมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิด อาหารยังส่งผลต่อจิตใจ สติปัญญาของคนเรามากด้วย สำหรับมนโพนธ์ของอาหารในพุทธปรัชญา อาหารเป็นปัจจัยนำมา หรือสภาพซึ่งนำผลมาให้แก่สิ่งที่มีชีวิตที่ดำรงอยู่ และเหล่าสิ่งมีชีวิตที่แสวงหาภพที่เกิด อาหารในพุทธปรัชญา หมายถึง สิ่งที่เป็นปัจจัยส่งผลซึ่งกันและกัน และเกิดขึ้นทั้งรูปธรรมและนามธรรม สำหรับการบริโภคอาหารนั้นพุทธปรัชญาสอนให้รู้จักประมาณในการบริโภคเท่าที่จำเป็นต่อร่างกาย ส่วนเป้าหมายของการบริโภคอาหารที่แท้จริงนั้นก็เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ กำจัดทุกข์เวทนา คือ ความหิว และเพื่อสร้างคุณงามความดีแก่ ตนเอง และผู้อื่น ช่วยเหลือสังคม บ้านเมือง ประเทศชาติ ให้อยู่อย่างสงบสุขต่อไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พระอุทัย มหาบุญโญ (ภิญโญ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์ทัศนะเรื่องอาหารในพระพุทธศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า อาหารเป็นสิ่งที่นำไปหล่อเลี้ยงชีวิตของมนุษย์ให้ดำเนินต่อไปยังจุดหมายปลายทางที่ได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งประกอบด้วย อาหารกายนั้นคือปัจจัยสี่ ส่วนอาหารใจนั้นคือหลักของศีลธรรมและพระธรรมวินัย และมีการบริโภคอาหาร 2 ลักษณะ คือ การบริโภคเพื่อลิ้มไปแห่งอาสวะ คือ การบริโภคอาหารของพระภิกษุ ส่วนการบริโภคเพื่อให้เข้าถึงความสงบสุขนั้น เป็นการบริโภคของคฤหัสถ์ ดังนั้น อาหารในทัศนะของพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญเกี่ยวกับการแสวงหาและการบริโภคอยู่ 2 ประการ คือ การบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่มีทัศนะในการบริโภคอาหารเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะกิเลสทั้งปวง โดยการยึดเอาหลักของพระธรรมวินัยเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ส่วนการบริโภคอาหารของคฤหัสถ์ในพระพุทธศาสนานั้นมีทัศนะในการบริโภคอาหารเพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตน แก่ผู้อื่น และเพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่สังคม ประเทศชาติ โดยการยึดหลักของศีลธรรมเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา และมีวิธีการวิจัย ดังนี้

เอกสารที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องอาหารในพระพุทธศาสนา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

1. แนวคิด ความหมาย ประเภทของอาหาร ในพระพุทธศาสนา
2. หลักโภชนาการ การบริโภคอาหารในพระพุทธศาสนา
3. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารในพระพุทธศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล จากการอ่าน คัมภีร์พระพุทธศาสนา พระไตรปิฎก เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ดังนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดหาแหล่งข้อมูล รวบรวมเอกสารคัมภีร์พระพุทธศาสนา พระไตรปิฎก งานวิจัย เอกสารวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารในพระพุทธศาสนาและอาหารเพื่อสุขภาพ

2. ตรวจสอบคุณภาพของที่น่าเชื่อถือของเอกสารงานวิจัย โดยพิจารณา 2 ประการ คือ 2.1 การวิพากษ์ภายนอก (External Criticism) หรือการพิจารณาขั้นต่ำ พบว่า เอกสารมีทั้งภาษาไทย และภาษาบาลี

2.2 การวิพากษ์ภายใน (Internal Criticism) หรือการพิจารณาขั้นสูง พบว่า เอกสารที่รวบรวม เป็นเอกสารทางวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งพระไตรปิฎก เอกสารงานวิจัย เอกสารบทความ เป็นต้น

3. ผู้วิจัยอ่านเนื้อหาและบันทึกข้อมูลพุทธโภชนาการในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปจัดประเด็น แยกเป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อที่ต้องการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหา คัมภีร์พุทธศาสนาที่กล่าวถึงอาหาร และหลักโภชนาการ พร้อมบันทึกข้อมูล จัดเรียบเรียงเนื้อหาผลการวิจัยเป็นหมวดหมู่ เพื่อตอบจุดประสงค์ของการวิจัย ตามหัวข้อ ได้แก่ แนวคิด ความหมาย ประเภทของอาหาร ในพระพุทธศาสนา, หลักโภชนาการ การบริโภคอาหารในพระพุทธศาสนา , หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารในพระพุทธศาสนา แนวทางการปฏิบัติ ในการบริโภคอาหารในพระพุทธศาสนา เรียบเรียงข้อมูล พร้อมนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. แนวคิด ความหมาย ประเภทของอาหาร ในพระพุทธศาสนา พบว่า อาหาร หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่รับเข้าสู่ร่างกาย จะโดยวิธีใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่มหรือฉีด แล้วเกิดประโยชน์แก่ร่างกายโดยให้สารอาหารอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง เป็นเครื่องค้ำจุนชีวิตหล่อเลี้ยงชีวิต ซึ่งทางพระพุทธศาสนาให้คานิยามอาหารว่า เป็นปัจจัยที่นำซึ่งรูปที่มีโอช่าเป็น 8 อันหมายถึงร่างกาย อาหารมีความสำคัญไม่เพียงอยู่ที่มีคุณสมบัติทำให้ร่างกายของมนุษย์และสัตว์สามารถดำรงอยู่ได้เท่านั้น ในพระพุทธศาสนาอาหารยังเป็นสิ่งที่บุคคลกลืนกิน หรือสิ่งที่นำมาซึ่งรูป เป็นปัจจัยค้ำจุน อุดหนุน ส่งเสริมให้มนุษย์บรรลุธรรมได้ หากร่างกายมนุษย์ไม่มีอาหารหล่อเลี้ยงหรือได้รับอาหารไม่เพียงพอก็ไม่สามารถบรรลุธรรมหรือไม่สามารถที่จะปฏิบัติธรรมให้บริบูรณ์ได้ ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าเมื่อครั้งบำเพ็ญทุกรกิริยาในวาระที่ 3 คือ ทรงอดพระกระยาหารทรมานพระวรกาย ก็ไม่สามารถตรัสรู้ธรรมได้ อาหารในพุทธศาสนามีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “โอช่า” เทียบได้กับสารอาหาร ช่วยบำรุงเลี้ยงร่างกายให้เจริญเติบโต และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

ประเภทของอาหารตามทัศนะของพระพุทธเจ้า มี 4 ประเภท คือ 1. กวฬิงการหาร คือ อาหารที่ต้องทำเป็นคำ ๆ แล้วกลืนกิน 2. ผัสสาหาร ได้แก่ อาหาร คือ การสัมผัส หรือการบรรจบกันแห่งอายตนะภายใน 6 คือ ตาเห็นรูป หูฟัง เสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นลิ้มรส ภายถูกต้องสิ่งที่กระทบ ทำให้เกิดเวทนา คือ ความรู้สึกขึ้นมา 3. มโนสญฺเจตนาหาร ได้แก่ อาหาร คือ ความจงใจ ซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดการกระทำ การพูด การคิด 4. วิญญานหาร ได้แก่ อาหาร คือ วิญญาณที่เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป ทำหน้าที่รับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงสรุปได้ว่า อาหารในพระพุทธศาสนามีทั้งอาหารทางกายและอาหารทางใจ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. หลักการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในพุทธศาสนา พบว่า พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบของแนวทางการบริโภคอาหารเพื่อการมีสุขภาพที่ดี โดยพิจารณาจากจริยวัตรของพระพุทธองค์ ทรงผ่านชีวิตแบบฆราวาสหรือชีวิตแห่งการครองเรือนแบบชาวโลกมาก่อน ฉะนั้น สิ่งที่พระองค์ทรงปฏิบัติเป็นกิจวัตรนั้น คือ การแสดงไว้เป็นแบบอย่างตามที่ทรงสั่งสอนเอาไว้ พระองค์ตรัสสอนไว้เสมอว่า การที่จะสอนผู้อื่นคุณสมบัติเช่นใด จะต้องมีความประพฤติเช่นนั้นเสียก่อน การสอนจึงจะสัมฤทธิ์ผลและทำให้ไม่เดือนร้อนภายหลัง พุทธจริยวัตรเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ประกอบด้วย การไม่บริโภคอาหารมากเกินไป, การไม่บริโภคอาหารน้อยเกินไป, การบริโภคอาหารนั้นมีทั้งคุณประโยชน์ มีทั้งโทษ หากบริโภคอาหารโดยไม่พิจารณาให้ถ่องแท้, ทรงบริโภคอาหารโดยไม่ยึดติดในรสชาติของอาหาร คือ บริโภคเพื่อให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ได้, ทรงบริโภคอาหารโดยไม่ชมหรือตำหนิในอาหารนั้น, ทรงบริโภคเพียงวันละ 1 มื้อ, พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติพระวินัยเพื่อเป็นแนวทางการบริโภคอาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ โดยทรงได้กำหนดอาหารที่บรรพชิตสามารถบริโภคได้ เช่น โภชนะ 5 ชนิด คือ ข้าวสุก ขนมหสดี ขนมห้าง ปลา เนื้อ เหล่านี้บรรพชิตสามารถบริโภคได้ แต่ต้องบริโภคภายในเวลาที่กำหนด และอาหารที่ทรงกำหนดเวลาในการบริโภคเรียกว่า กาลิก ประกอบด้วย ยาวกาลิก คือ อาหารและผลไม้ที่รับประทานได้และเคี้ยวกินได้ที่จำกัดเวลา คือ ข้าวเวลาเช้าถึงเที่ยงวัน ยามกาลิก คือ อาหารชนิดที่รับประทานได้และสามารถเก็บไว้บริโภคได้ชั่วยาม สัตตกาฬิก คือ อาหารที่รับประทานและสามารถเก็บไว้บริโภคได้ภายใน 7 วัน ยาวชีวิก คือ อาหารชนิดที่รับประทานแล้วสามารถเก็บไว้บริโภคได้ตลอดชีวิต เช่น ของที่ใช่ปรุงเป็นยา นอกจากนี้พระพุทธรูปยังทรงห้ามให้พระสงฆ์บริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์ 10 ชนิด ได้แก่ เนื้อมนุษย์ เนื้อช้าง เนื้อม้า เนื้อสุนัข เนื้องู เนื้อราชสีห์ เนื้อเสือโคร่ง เนื้อเสือเหลือง เนื้อหมี และเนื้อเสือดาว

ในส่วนของการปฏิบัติในการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ พระพุทธเจ้าได้ทรงกำหนดมารยาทอันเหมาะสมกับสมณสาธูปเพื่อให้เป็นที่ยึดถือของผู้พบเห็น เรียกว่า “เสขีวัตร” 30 ข้อ เช่น ให้รับแกงพอกเหมาะพอดกับข้าวสุก, รับอาหารบิณฑบาตแต่พอเสมอของปากบาตร ไม่กลบแกงหรือกับข้าวด้วยข้าวสุกเพราะอยากจะได้มาก, ฉันทแกงพอดสมควรกับข้าวสุก, ไม่ทำคำข้าวให้ใหญ่เกินไป, เมื่อข้าวยังอยู่ในปาก จักไม่พูด, ไม่ฉันทเสียงดังซู้ดๆ, ไม่ฉันทเสียงมือ, ไม่ฉันทเสียงฝีปาก เป็นต้น

3. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารเพื่อสุขภาพในพระพุทธศาสนา ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาการบริโภคอาหาร นอกจากจะเป็นคำสอนที่เป็นพุทธพจน์ หรือคำพูดของพระพุทธเจ้าแล้ว ยังปรากฏหลักธรรมที่เป็นเนื้อหาคำสอนในเรื่องของการรู้จักบริโภคอาหาร ได้แก่

โภชนเน มัตตัญญูตา ความรู้จักประมาณในการบริโภค ซึ่งหากไม่รู้จักพอประมาณในการบริโภค ย่อมก่อให้เกิดโทษแก่ร่างกายในที่สุด

หลักธรรมเพื่อพิจารณาอาหาร 3 วาระ พระพุทธเจ้า ทรงต้องการให้พระภิกษุสงฆ์ไม่หลงเมาในรส รูป สัมผัสของการบริโภคอาหาร จึงได้ทรงสอนพระภิกษุสงฆ์ให้รู้จักพิจารณาในการบริโภคอาหารในเชิงสัมปชัญญะ บริโภคอย่างมีสติ ไม่ยึดติดในรสแห่งอาหารบริโภคด้วยปัญญา รู้จุดมุ่งหมายของการบริโภค เพื่อสนองความพอใจกับความต้องการของร่างกาย จำกัดประเภทอาหารให้พอดีที่จะได้สิ่งที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์และได้สัดส่วน พิจารณารับประทานวันละ 3 วาระ คือ อาหารเช้า พิจารณาก่อนการบริโภคบิณฑบาต ตั้งขณิกปัจจเวกขณะ ขณะบริโภคบิณฑบาตและอดิตปัจจเวกขณะ หลังการบริโภคบิณฑบาต

โภชนสัปปายะ อาหารที่เหมาะสม เช่น ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉันทไม่ยาก

เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉันทไม่ยาก บางแห่งเรียก อาหารสัปปายะ คือ อาหารที่พอจะบิณฑบาต หรือแสวงหาได้ พอเลี้ยงชีวิตให้เกิดความสุข ไม่ขัดข้อง ไม่ลำบาก สามารถส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย และการปฏิบัติธรรมด้วย และยังจัดประเภทของคนที่มีความจริต ชอบอาหารที่มีรสหวานจัด และเมื่อบริโภคก็ทำคำข้าวกลมกล่อม ไม่ใหญ่จนเกินไป มีความต้องการรสเป็นสำคัญ บริโภคอย่างมีรสร้อน และได้อาหารที่ดี ๆ แล้วจะเป็นอะไรก็ตามย่อมดีใจ คนโสดจริต ชอบอาหารที่ไม่ประณีต มีรสเปรี้ยว และเมื่อบริโภคก็ทำคำข้าวใหญ่เสียจนเต็มปาก ไม่ต้องการอาหารรส บริโภคอย่างมีรสร้อน และได้อาหารที่ไม่ดีแล้วจะเป็นอะไรก็ตามย่อมดีใจ คนโหมจริต ไม่ชอบรสอะไรแน่นอน และเมื่อบริโภคก็ทำคำข้าวเล็ก ๆ ไม่กลมกล่อม ทำเม็ดข้าวหกเรียกรวดในภาชนะ ริมฝีปากเปื้อนเปรอะ บริโภคอย่างมีจิตพิ่งชาน นึกผ่านไปถึงสิ่งนั้น ๆ

หลักธรรม สันโดษ (สันตุฏฐิตา) แปลว่า ความยินดีพอใจด้วยของที่เป็นของตน ด้วยของที่ตนมีอยู่ และยินดีพอใจโดยสม่ำเสมอ มี 3 คือ ยถาลาภ สันโดษ ความยินดีพอใจตามที่ได้ ยถาพลสันโดษ ความยินดีพอใจตามกำลัง ยถาสารูปสันโดษ ความยินดีพอใจตามสมควร เมื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นจริยธรรมในการบริโภคอาหาร จึงเป็นลักษณะของการประกอบกิจการในเรื่องของอาหารด้วยตนเอง คือ เป็นการส่งเสริมให้ทำอาหารกินเองในครอบครัวอย่างหนึ่งซึ่งปัจจุบันจะหาครอบครัวที่ประกอบอาหารรับประทานกันเองแทบจะไม่ได้แล้วเพราะปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมเมืองในยุคโลกาภิวัตน์หรือไม่เช่นนั้น ก็พอใจกับอาหารตามที่ตนได้รับหรือตามที่แม่บ้านทำให้ จะมีรสชาติอย่างไร ก็ยินดีพอใจตามนั้น ตามสมควร

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับการวิจัยของผู้ที่วิจัยในเรื่องอาหารในพุทธศาสนาได้แก่ พระพิชัย ปญญาวิโร และสอดคล้องกับ พระอุทัย มหาปัญโญ (ปัญโญ) ตลอดถึงผลการศึกษาของ บดินทร์ จิตต์เจริญ ที่กล่าวสรุปได้ว่า อาหารในทัศนะของพระพุทธศาสนา ได้แก่ อาหาร 4 คือ กวฬิงการาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร วิญญาณาหาร เป็นทั้งอาหารทางกายและอาหารทางใจ หลักการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในพุทธศาสนา ได้แก่ พุทธจริยวัตรของพระพุทธเจ้าในการบริโภคอาหาร ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีของการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพกาย และสุขภาพใจ ตลอดถึงได้ทรงบัญญัติพระวินัยเป็นแนวทางการปฏิบัติในการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ นอกจากนี้ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหาร ได้แก่ หลักโภชนมัตตัญญูตา คือ รู้จักพอประมาณในการบริโภคอาหาร, หลักธรรมพิจารณาอาหาร 3 วาระ ก่อนบริโภคอาหาร ขณะรับประทานอาหาร หลังการบริโภคอาหาร, หลักโภชนสัปปายะ โดยพิจารณาอาหารที่เอื้อต่อการอยู่ดีมีสุข ถูกกับสภาพร่างกาย มีความเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ ไม่ลำบาก อนุเคราะห์ต่อพรหมจรรย์ และ หลักสันโดษ คือความพอใจในอาหารที่บริโภค

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาหลักโภชนาการของพระพุทธศาสนา แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในโภชนาศาสตร์ เพื่อสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้มาใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน
2. ควรมีการจัดทำงานวิจัยเกี่ยวกับ หลักโภชนาการในการเลือกรับประทานอาหารในหลักของศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เพื่อความสอดคล้องและความแตกต่างจากหลักโภชนาการของพระพุทธศาสนา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการยกระดับปริญญานิพนธ์เป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ปีงบประมาณ 2558 ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ที่เห็นความสำคัญของการรวบรวมองค์ความรู้หลักโภชนาการ การรับประทานอาหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา และอนุมัติงบประมาณให้ทำวิจัยในครั้งนี้ ขออาณิสสแก่การทำวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ดำรงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตราบนานกาลนาน

เอกสารอ้างอิง

จันทนา เวสพันธ์. (2547). **อาหารเพื่อสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บดีนทร์ จิตเจริญ. (2555). **การรับรู้หลักโภชนาการในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาชาวพุทธที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพิชิตย์ ปญฺญาวชิโร (เหมาเหมาดี). (2549). **มนทัศน์เรื่องอาหารในพุทธปรัชญาเถรวาท**. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระอุทัย มหาปุณฺญ (ภิญโญ). (2550). **ศึกษาวิเคราะห์ทัศนะเรื่องอาหารในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๐๐). **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

-----.(2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

-----.(2532-2534). **อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โรงพิมพ์วิญญาน.

-----.(2538). **ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โรงพิมพ์วิญญาน.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ดร. เอกอนันต์ ณ เชียงใหม่¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิหลังของประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและความมีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ อบต. ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การรับข่าวสาร และ ระยะเวลาที่มีภูมิลำเนาในเขต อบต. 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ อบต. จัดขึ้น และความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพภูมิหลังของประชาชนกับการมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิก อบต. ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละและทดสอบค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เพื่อหาความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อบต. ในทุกกิจกรรม โดยมากกว่า ครึ่งหนึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร่วมกิจกรรมที่ อบต. จัดขึ้น แจ้งความต้องการและให้ข้อคิดเห็นในการพัฒนา ท้องถิ่นต่อ อบต. และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของ อบต. ถูกต้อง ภูมิหลังของประชาชนในด้านเพศ การศึกษา รายได้ ภูมิลำเนา และการรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อบต. ยกเว้นในเรื่อง อายุและสถานที่ประกอบอาชีพและภูมิหลังของประชาชน ในด้าน เพศ สถานที่ ประกอบอาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา และการรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. ยกเว้นในเรื่องอายุ และการศึกษา

คำสำคัญ : ความรู้ความเข้าใจของประชาชน , องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research Aims to 1) examine the backgrounds of the people that influence participation and understanding about the role of the DOA. Sex, age, education, occupation, income, exposure and length of residence in the oven. Sub. 2) study the involvement of the public. Such as voting member of SAO. Monitoring the performance of the SAO. Participation at Taos. Held and cognitive functions of the SAO. 3) study of the background. public participation and understanding of the duties of the SAO. using a sample of 156 people from random chance (accidental sampling) of the eligible voting members SAO. in the district of Tak Tak and. data collection Questionnaires (Questionnaires) The data were analyzed for the percentage test and chi - square (Chi-square) to rationalize the relationship. The study found that individuals involved in the management of treatment. In all events by more than half participated in the voting. Persuade others to go to the election. Participants at the SAO. Held identify needs and provide. Comments on the development of local treatment. The majority of people have a better understanding. The role of the DOA. The majority of the correct gender, education, income, domicile and exposure. Is associated with their participation in the management of treatment. Except for the story. Age and place of occupations and backgrounds of people in gender, occupation, income, place of residence and stay informed. Is associated with a better understanding of the role of the DOA. Except in matters of age and education.

Keywords: a deep understanding of people, Tambon Administration Organization.

บทนำ

ประเทศไทย เป็นชนชาติเก่าแก่ที่มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาช้านานเป็นระยะเวลาหลายร้อยปี ประชาชนจึงมีความคุ้นเคยหรือเคยชินกับการเป็น ผู้ถูกปกครอง การปฏิบัติตามคำสั่งมากกว่าการแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการ ปกครอง แม้ว่าประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงมาสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่ พ.ศ. 2475 แต่ในช่วงต้นๆ ของการเปลี่ยนแปลง ประชาชนก็มิได้มีส่วนร่วมในการปกครองน้อยมาก เนื่องจากมีการปฏิวัติ รัฐประหารบ่อยครั้งจนประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมขาดความต่อเนื่อง ต้องล้มลุก คลุกคลาน เมื่อประชาชนขาดการมีส่วนร่วม การปกครองจึงตกอยู่ในมือของคนเพียงบางกลุ่มที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์โดยวิธีการต่างๆ การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ของไทยจึงเป็นไปอย่างเชื่องช้า คนไทยในชนบทไม่ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ทางการปกครอง เป็นที่น่าสนใจและน่าเป็นห่วงว่าในยุคที่รัฐบาลมุ่งกระจายอำนาจการปกครอง ท้องถิ่นลงสู่ชนบทอย่างกว้างขวางในปัจจุบันนี้ ประชาชนมีความพร้อมหรือมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองมาแต่เพียงใด เพราะหาก

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประชาชนสนใจที่จะเป็นกลไกให้การปกครองท้องถิ่นและการปกครองระดับชาติพัฒนาไปได้ดี แต่หากประชาชนไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมแล้ว การปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ในปัจจุบันก็จะกลายเป็นสถานที่ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่มใช้เป็นที่ทำมาหากิน ทูจิดคอรักขึ้น สร้างอิทธิพลขึ้นมาเหนือประชาชนทั่วไป ผลกระทบประมาณของชาตอย่างมหาศาล โดยได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่า สุดท้ายก็จะทำให้ประเทศชาติประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหา สังคมและการพัฒนาการปกครองที่ต้องย่ำเท้าอยู่กับที่

การปกครองประเทศทุกประเทศ ย่อมมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ประเทศชาติ มีความมั่นคงและประชาชนมีความสุข ในสมัยก่อนอาณาเขตของประเทศยังไม่กว้างขวางใหญ่โต พลเมืองมีจำนวนน้อย กิจกรรมที่รัฐต้องสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนยังมีไม่มากนัก ต่อมาเมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้น มีอาณาเขตกว้างใหญ่ขึ้น สังคมโลกมีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้รัฐมีภารกิจที่ต้องดำเนินการเพื่อประชาชนเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลเพียงองค์กรเดียวไม่อาจสนองตอบต่อการบริหาร และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงมีประสิทธิภาพ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2549) ดังนั้น แนวความคิดในการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นจึงเกิดขึ้นเพื่อแบ่งภาระหน้าที่ของรัฐบาลและสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้ รวดเร็ว และตรงตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง การปกครองท้องถิ่นจึงเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง โดยส่วนกลางเป็นผู้ควบคุมด้านนโยบาย ที่มาของรายได้ และการกำกับดูแลให้ท้องถิ่นปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายโดยที่หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่นคือ การที่ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ซึ่งส่วนหนึ่งได้แก่การใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น อีกส่วนหนึ่งได้แก่ การที่ประชาชนให้ความสนใจ คอยติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหาร เอาใจใส่บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองแล้ว ผู้บริหารอาจไม่ใส่ใจในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อาจเกิดการทุจริตได้ง่าย ซึ่งจะส่งผลเสียต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นๆ และต่อภาพลักษณ์ของการปกครองท้องถิ่นของประเทศโดยรวมได้

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดการปกครองท้องถิ่น รวม 5 รูปแบบ ได้แก่ เทศบาล, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, กรุงเทพมหานคร, เมืองพัทยา และรูปแบบชุดท้าย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งการปกครองรูปแบบ อบต. นี้เป็นรูปแบบที่สำคัญยิ่งเพราะมีจำนวนมาก ในปี 2550 มีจำนวน 6,397 แห่ง (กรมการปกครอง, 2546) และครอบคลุมพื้นที่ชนบททั่วประเทศ จึงน่าจะถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น พื้นฐานสำหรับคนไทยในชนบทอย่างแท้จริง ดังนั้น หากประชาชนในเขต อบต. สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. แล้ว ก็ย่อมส่งผลให้การปกครอง ท้องถิ่นไทยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสร้างความเจริญให้แก่ชนบทและประเทศชาติ อีกทั้งเป็นรากฐานให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองระดับประเทศสืบไป แต่การที่ประชาชนจะตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ได้ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. เสียก่อน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังของประชาชนที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหน้าที่ของ อบต. ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การรับข่าวสาร และระยะเวลาที่มีภูมิลำเนาในเขต อบต.
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพภูมิหลังของประชาชนกับความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต.

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 22,784 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขต อบต. รวมจำนวนทั้งสิ้น 52 หมู่บ้าน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ 3 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 156 คน โดยทำการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดตัวแปรที่ต้องการศึกษาโดยใช้คำถาม โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ รายได้ ระยะเวลาการมีภูมิลำเนา และการรับข่าวสาร

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อวัดการมีส่วนร่วมต่อการบริหารส่วนตำบล (อบต.) เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิก อบต. การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. การร่วมกิจกรรมที่ อบต. จัดขึ้น

ตอนที่ 3 เป็นคำถาม เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลโดยการให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม กรณีที่กลุ่มที่ศึกษาไม่สามารถกรอกด้วยตนเองได้ให้ทำการสัมภาษณ์
2. กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 52 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน รวม 156 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมแบบสอบถาม ที่ได้เก็บข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการประมวลผลคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาใช้ค่าเฉลี่ย (X) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของ ประชากร การมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
2. ผู้ศึกษาใช้ค่าไค – สแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. กับ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กับ การมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยหาค่าความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของประชาชนที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุน้อย คือต่ำกว่า 40 ปีลงมา และมีการศึกษาสูงโดยมีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีอาชีพรับจ้าง มีสถานที่ทำงานอยู่นอกเขตพื้นที่ อบต. ที่มีภูมิลำเนาอยู่ และมีรายได้สูง คือ มีรายได้โดย เฉลี่ยเดือนละ 5,000 บาทขึ้นไป และพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อบต. ไม่นาน คือมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อบต. น้อยกว่า 15 ปี และส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. โดยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ผ่านสื่อทางโทรทัศน์และผ่านสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ของ อบต. การมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. ในเรื่องการสร้างและซ่อมแซมถนน สะพาน การรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอย การรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องพึงกระทำตามกฎหมาย การจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ การส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน การจัดให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ และการจัดให้มีการบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ส่วนในเรื่องการเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีอาญาต่างๆ เช่น จับกุมตัวผู้กระทำความผิดต่างๆ การจัดให้มีการปราบปรามการพนัน การอนุญาตให้มีการแสดงมหรสพ การอนุญาตให้มีการเล่นการพนันบางชนิด เช่น ไพ่ฟองไทย ขกมวย และการอนุญาตให้ผู้ใดเข้าไปทำประโยชน์ในที่สาธารณะ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจว่าไม่เป็นที่ของ อบต.หากพิจารณาอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. สถาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มาตรา 67 และ 68 แล้ว จะเห็นได้ว่าโดยภาพรวมแล้วประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. ถูกต้อง ยกเว้นในเรื่องการควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องพึงกระทำตามกฎหมาย ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อบต. ตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุวัตร วรชนะกุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องความร่วมมือของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาในเฉพาะกรณีตำบลทรายมูล อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. ในเรื่องการจัดและสาธารณูปโภคได้อย่างครบถ้วน

จากการศึกษาสภาพภูมิหลังของประชาชนกับการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. พบว่า มีทั้งที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการศึกษา กล่าว คือ ปัจจัยทางด้านตัวบุคคลในด้าน เพศ สถานที่ประกอบอาชีพ รายได้ และภูมิลำเนาของประชาชนที่แตกต่างกันทำให้ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. แตกต่างกันบางองค์ประกอบย่อย โดยเพศชายมีแนวโน้มในการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ อบต. มากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะในหน้าที่ด้านการป้องกันโรค การส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรม และความรู้ความเข้าใจว่าการจัดให้มีการปราบปรามการพนันบางชนิดที่ไม่ใช่หน้าที่ของ อบต. ประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ในเขต อบต. ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อบต.มี ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. มากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่นอกเขต อบต. ที่มีภูมิลำเนาอยู่ โดยเฉพาะการสร้างและซ่อมแซมถนน สะพาน ซึ่งอาจเป็น เพราะว่าคุณค่าเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ถนน สะพานเป็นเส้นทางในการเดินทางไปประกอบอาชีพอยู่เสมอ จึงให้ความสนใจในคุณภาพของถนน สะพานที่ต้องใช้อยู่เป็นประจำ ประชาชนที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มในการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำ โดยเฉพาะในหน้าที่ด้านการจัดการให้มีการบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้ที่มีรายได้สูงจะมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพพอที่จะให้ความสนใจต่อการเมืองการปกครองได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กำธร ถาวรสถิต (2538) ที่ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัด เพชรบูรณ์

ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อบต.นาน มีแนวโน้มในการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. มากกว่าประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อบต. ไม่นาน โดยเฉพาะหน้าที่ในการสร้างและซ่อมแซมถนน สะพาน และหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ซึ่งคงเป็นเพราะผู้ที่อยู่ในเขต อบต. นาน มีความจำเป็นต้องใช้บริการด้านสาธารณูปโภคมากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตอบต. ไม่นาน จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจมากกว่า ปัจจัยทางด้านการรับรู้ข่าวสาร พบว่า ประชาชนที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. กับประชาชนที่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ ของ อบต. แตกต่างกันในทุกองค์ประกอบย่อย โดยประชาชนที่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. มีแนวโน้มในการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. มากกว่าประชาชนที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่พบว่า เพศ สถานที่ประกอบอาชีพ รายได้ และภูมิลำเนามีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. บางองค์ประกอบย่อย ซึ่งเป็นส่วนน้อยนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันเพศชายและเพศหญิง เริ่มมีความเท่าเทียมกันทั้งในเรื่องของการศึกษา การทำงาน โดยเฉพาะในเรื่องของการเมือง ดังจะเห็นได้จากผู้ที่ผู้หญิงเริ่มเข้ามาบริหารงานมากขึ้น ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ จึงเป็นส่วนหนึ่งในการลดความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องของการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง อีกทั้งการกระจายอำนาจทางการเมืองในรูปแบบของ อบต. ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองขนาดเล็กที่อยู่ใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากที่สุด โดยไม่แบ่งแยกเพศ อาชีพ หรือชนชั้นวรรณะ จึงทำให้โดยภาพรวมแล้วประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. ดี ส่วนปัจจัยทางด้านอายุ และด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน หรือมีการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความรู้ความ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เข้าใจในหน้าที่ของ อบต. ไม่แตกต่างกันในทุกองค์ประกอบซึ่งไม่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการศึกษา กล่าวคือประชาชนที่มีอายุมากกับประชาชนที่มีอายุน้อย มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ ของ อบต. ไม่แตกต่างกันในทุกหน้าที่ ซึ่งเป็นเพราะอำเภอบ้านตาก มีประชากรที่มีอายุอยู่ในช่วง 18 - 60 ปี ประมาณร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นวัยทำงาน ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองพอควร อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง (60.9%) จึงทำให้คนส่วนใหญ่สนใจการเมืองอยู่ในระดับหนึ่ง ประชาชนที่มีการศึกษาสูงกับประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. ไม่แตกต่างกันในทุกบทบาทหน้าที่ ซึ่งอาจเป็นเพราะในปัจจุบันการคมนาคมของอำเภอบ้านตากมีความสะดวก รวดเร็ว การสื่อสารมวลชนแพร่หลายมาก ทำให้มีการศึกษาค้นคว้าสามารถได้รับข่าวสารความรู้จากสื่อต่างๆ ทดแทนการศึกษาที่ต่ำได้เป็นอย่างดี ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. ไม่ แตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาสูง

สรุป

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน อบต. เรื่องการ ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. เช่นการสร้างถนน การซ่อมสะพาน การเข้าร่วม ฟังการประชุมสภา อบต. และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพที่ อบต. จัดขึ้น พบว่าประชาชนยังเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของประชาชนที่มีสิทธิ์ออกเสียงสมาชิก อบต. ซึ่งการที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมดังกล่าว คือไม่เข้าไปร่วมตรวจสอบดูแลการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่คัดเลือกเข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารงานท้องถิ่น นับเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลบางกลุ่มเข้าไปฉกฉวยประโยชน์ในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการลดการถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง ในเรื่องความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. จากการศึกษา พบว่าประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. คลาดเคลื่อนไป โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมดูแลราษฎรให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องพึงกระทำตามกฎหมาย ประชาชนคิดว่าเป็นหน้าที่ของ อบต. ในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากผลการศึกษา พบว่าประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. มีแนวโน้มในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อบต. และมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของ อบต. มากกว่าประชาชนที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ อบต.

รายการอ้างอิง

- กรมการปกครอง.(2546). **บันทึกนักปกครอง 2546**. โรงพิมพ์ สี.แอล.เอส กรุงเทพมหานคร.
- กำธร ถาวรสถิต. (2538). **ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัด เพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร.(2549). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ส่วนท้องถิ่น.
- พิชญวัตร วรชนะกุล. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทรายมูล อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2557-2559) เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อ. เมือง จ. ตาก
Public participation plan developed three years (2014-2016) Norgbua Tai Subdistrict Municipality Muang District Tak Province.

จันฐตา สุวรรณร่อ¹
Jinutta suwongraw

บทคัดย่อ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2557 – 2559) เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี 2) ศึกษาระดับความรู้ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี และ 3) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง 355 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการศึกษาแผนพัฒนา 3 ปี ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องของการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ ประชาชนจำเป็นต้องติดตามการประเมินผลเพราะเป็นหน้าที่ของประชาชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.42 สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (= 2.47) ข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินโครงการตามแผนพัฒนา 3 ปี ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน ต้องใช้สื่อทุกรูปแบบประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ให้ประชาชนทราบเป็นประจำและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนา 3 ปี

Abstract

This study the Public participation plan developed three years (2014-2016) Norgbua Tai Subdistrict Municipality Muang District Tak Province. Objective : 1) to study the problem of 3-year development plan 2) the level of know ledge of the people in the three-year development plan, and 3) the level of participation of the people. Sample of 355 people. The instrument is a questionnaire.

The results showed that

The understanding of educational development plan three years, most have a better understanding of the implementation of the development plan for 3 years subdistrict people need to follow up evaluation for the matter of most citizens as a percentage. 75.42 percent for the participation of citizens in the 3 year overall development plan is moderate (= 2.47) policy recommendations. The participating practices should encourage people to join the board on projects or activities on the participation of beneficiaries should be morn publicity in the public notice. And participation in the assessment must encourage the public to provide information and a questionnaire to evaluate the development of 3 years practical suggestions. Those concerned with the plan. To use all forms of media, public relation, operations and results of operations in accordance with program / project case study of Sapping to the public on a regular and ongoing basis.

Keywords : Public participation plan for 3 year.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบาทภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นหน่วยปฏิบัติรองรับภารกิจตามนโยบายการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ทั้งการกระจายงานของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ลงมาสู่ท้องถิ่น การกระจายงบประมาณให้ท้องถิ่นบริหารจัดการเพื่อแก้ไข พัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง ตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ปัจจุบันได้ยกเลิก และใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ให้แนวทางจัดทำแผนพัฒนาของท้องถิ่น กำหนดองค์กรจัดทำแผนพัฒนา ขั้นตอนดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนา

จากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นและจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทาง การพัฒนา และเพื่อบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ต้องการในอนาคต โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีความสอดคล้อง สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

ดังนั้น แผนพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่ สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนด ถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดโครงการ/กิจกรรมตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น จะมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่ได้ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญของการทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ประชาชนรู้และเข้าใจดีว่าตนเองต้องการอะไร และเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการนำแผนมาปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนทุกขั้นตอน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมกำหนดให้ส่วนราชการจัดหาหรือสนับสนุนกลไกในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของภาครัฐมากขึ้น ทั้งนี้ เมื่อนำแผนสู่การปฏิบัติจะได้ประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ชุมชนอย่างยั่งยืน

จากประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้มีความสนใจที่จะศึกษาถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋านอำเภอสองยาง จังหวัดตาก
3. เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋านอำเภอสองยาง จังหวัดตาก ในปีต่อไป

วิธีการศึกษา

1. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่จะศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มประชาชนที่มีอายุเกิน 18 ปี ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน จำนวน 354 คน (ข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต.แม่ต๋าน เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2556)

2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มประชาชนที่มีอายุเกิน 18 ปี ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ผู้ศึกษาใช้วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจนแน่นอน โดยการใชตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปริมาณ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด สำหรับประชาชน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยานิพนธ์ หนังสือบทความจากหนังสือ วารสาร และจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น จำนวน 5 ตอน โดยการศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนด เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ซึ่งใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนโดยการสอบถามจากประชาชนที่มีอายุเกิน 18 ปี ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน จำนวน 354 คน ประกอบด้วย 5 ตอน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ ผู้ศึกษาจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับก่อนลงรหัสข้อมูล จากนั้นจึง นำข้อมูล ทั้งหมดไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิเคราะห์ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

2. ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำคะแนนรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนมาหาค่าร้อยละ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน การวิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับสูง

4. ข้อมูลความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ใช้วิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการสรุปความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน

5. ข้อมูลความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ใช้วิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการสรุปความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน และจัดลำดับความถี่ของคำตอบ

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.4 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 33.6 สถานภาพสมรส ร้อยละ 67.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.5 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 54.2 และมีรายได้ระหว่าง 8,001 – 13,000 บาท ร้อยละ 51.7 ความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนา 3 ปี พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง โดยคำถามที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุด คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนจำเป็นต้องติดตามการประเมินผลเพราะเป็นหน้าที่ของประชาชน รองลงมาคือ ประชาคมองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่นๆ ได้โดยตรงไม่ต้องผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ และในขั้นตอนการเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมากในการเสนอข้อมูลปัญหาความต้องการให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ และคำถามที่มีผู้ตอบผิดมากที่สุด คือ การจัดตั้งประชาคมมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองและเป็นการประสานส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย รองลงมาคือ แผนงานด้านพัฒนาแหล่งน้ำเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคเป็นหลักสำคัญ และ แผนงานด้านพัฒนาคนและสังคมเป็นการพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและรวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตามลำดับ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนา 3 ปี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 2.50$, $\bar{X} = 2.51$, $\bar{X} = 2.41$ และ $\bar{X} = 2.48$ ตามลำดับ

การรวบรวมปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผนปัญหา คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องแผนพัฒนาประชาคมไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการวางแผนในโครงการต่าง ๆ ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในแผนงานพัฒนา ควรวางแผนเฉพาะงานที่สามารถใช้ได้จริงกับประชาชน

ด้านการปฏิบัติปัญหา คือ การออกมามีส่วนร่วมของประชาชนน้อยมาก ประชาชนส่วนใหญ่ทำงาน ไม่ค่อยได้ร่วมในกิจกรรม ข้อเสนอแนะคือ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเชิญชวนและเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะทำให้ประชาชนร่วมกิจกรรมเยอะ ๆ

ด้านการรับผลประโยชน์ปัญหา คือ ประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างครอบคลุม ทุกชุมชน หมู่บ้าน บางโครงการได้รับเฉพาะกลุ่ม ข้อเสนอแนะคือ ควรให้ประชาชนรับผลประโยชน์อย่างยั่งยืนและถูกต้อง ควรให้กระจายในทุกชุมชน หมู่บ้าน ควรเน้นกิจกรรมที่เห็นผลชัดเจน

ด้านการติดตามประเมินผลปัญหา คือ ประชาชน คณะกรรมการการตรวจสอบ และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลงานโครงการต่าง ๆ ไม่กระทำการติดตามอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดตัวแทนหรือ แต่งตั้งคณะทำงานในภาคประชาชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบมีส่วนในการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

การรวบรวมปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านการเมืองการบริหารปัญหา คือ ให้คณะกรรมการทุกฝ่ายพร้อมใจกันพัฒนาหมู่บ้าน ข้อเสนอแนะคือ ให้เจ้าหน้าที่ออกพบปะประชาชนรับฟังความคิดเห็น ให้ข้อมูลกับประชาชน และการประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการชุมชน กับประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋านให้มีความต่อเนื่องสอดคล้องกับกิจกรรมที่ดำเนินการ

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปัญหา คือ คนในหมู่บ้านขาดความรับผิดชอบตนเอง หมู่บ้าน และสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะคือ ส่งเสริมให้ประชาชนสร้างความตระหนักในสิ่งแวดล้อม และปลูกไม้ยืนต้นให้ทั่วทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านสาธารณสุข ปัญหา คือ การรณรงค์เรื่องยุ่งสาย ยุ่งกันปล่อย และการกำจัดลูกน้ำ ข้อเสนอแนะ คือ อยากให้มีการจัดการแก้ปัญหาตามหมู่บ้าน โดยการฉีดพ่นยาปราบปรามและสอดส่องดูแลการระบาดของยาเสพติด

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหา คือ ถนนถนนเข้าหมู่บ้านไม่สามารถใช้งานได้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีการแก้ปัญหาระยะยาว วางแผนก่อสร้างถนนให้สามารถใช้ได้ตลอดปี

ด้านเศรษฐกิจ ปัญหา คือ สินค้าราคาแพงทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น คนว่างงานมีมาก ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ กระจายงานสู่ชุมชนและหมู่บ้าน

ด้านการศึกษา กีฬา และศาสนา วัฒนธรรม ปัญหา คือ สนามกีฬาสำหรับการออกกำลังกายในชุมชนมีน้อย เด็กและเยาวชนด้อยการศึกษา ข้อเสนอแนะคือ จัดสร้างสนามกีฬาเพิ่มขึ้นของแต่ละชุมชน หมู่บ้าน จัดอบรม

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2557 – 2559) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋านโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมบัติ ทัทธานี (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ ฉันทผกา พลภักดี (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลห้วยราช อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลห้วยราช อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับผลการศึกษาของ กนกพร แสงศรี (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ผลการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล เกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

สาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ได้แบ่งการปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน และกลุ่มบ้าน 25 กลุ่มบ้าน มีคณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน ซึ่งการทำแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ทุกครั้ง จะมีการประชาสัมพันธ์ให้หมู่บ้านทราบ ให้แต่ละชุมชน หมู่บ้านได้สำรวจปัญหาและความต้องการพัฒนาของชุมชน หมู่บ้าน โดยผ่านกระบวนการของชุมชน หมู่บ้าน ก่อน โดยคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการ ทำให้ประชาชนในชุมชน หมู่บ้านได้ทราบ รู้ และเข้าร่วมในกระบวนการอย่างทั่วถึง มีความตระหนักและตื่นตัว ในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน และจากการที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในแผนพัฒนา 3 ปี จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ที่ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมชุมชน จนประสบความสำเร็จได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี ปี 2551 และ 2554 และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบูรณาการระดับจังหวัดยอดเยี่ยม ปี 2555 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความโดดเด่นในการรวมกลุ่มของประชาชน และชุมชน หมู่บ้าน อย่างเข้มแข็ง

2. ความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในแผนพัฒนา 3 ปี เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋านจะมีการประชาสัมพันธ์ให้หมู่บ้านทราบเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน อีกทั้งมีการสอดแทรกความรู้ในระหว่างการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ด้วย

กล่าวได้ว่าอาจเป็นเพราะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของแผนพัฒนา 3 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจทำให้ประชาชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการที่จะเข้าไปมีบทบาทหรือให้ความร่วมมือ กับ การดำเนินงานของทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ทำให้คนมีความรู้จักคิด วิเคราะห์ และมีเหตุผลในการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ประกอบกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋านเองได้มีการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับทางองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้คนที่มีความรู้ระดับการศึกษาที่ดี สามารถรับรู้มีความรู้ความเข้าใจในแผนที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นอย่างดี ส่งผลให้กลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง สามารถรับรู้ และเข้าใจสภาพปัญหา สามารถร่วมกัน ค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์ แตกต่างกับกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในแผนระดับต่ำ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ในด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการในโครงการต่างๆ และกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนยังไม่ได้รับผลจากการดำเนินขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างทั่วถึง

องค์การบริหารส่วนตำบลควรจะดำเนินการในโครงการกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเร่งด่วน และในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมิน องค์การบริหารส่วนตำบลต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถาม เพื่อประเมินโครงการตามแผนพัฒนา 3 ปี ให้มากขึ้น เพื่อจะเป็นข้อมูล ที่แท้จริงในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ต่อไป

2) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ควรส่งเสริมและสร้างองค์ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพราะรูปแบบการทำประชาคม เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน หมู่บ้าน และได้ความต้องการจากประชาชนส่วนใหญ่เพื่อนำไปกำหนดความต้องการที่แท้จริง จัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ต่อไป

2. การนำผลการศึกษาไปปฏิบัติ

1) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน และผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน ให้ประชาชนทราบเป็นประจำและต่อเนื่อง โดยใช้สื่อทุกรูปแบบ

2) ควรให้มีการฝึกอบรมแก่คณะกรรมการจัดทำแผน และคณะกรรมการสนับสนุนการจัด ทำแผน รวมถึงประชาสัมพันธ์แผนพัฒนา 3 ปี ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนพัฒนา เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานให้ทุก ๆ ฝ่ายมีความรู้ มีความเข้าใจที่ใกล้เคียงกัน พร้อมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริงและเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. การศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามกลุ่มแกนนำต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูล สำหรับการปรับใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน

2) ควรมีการศึกษา เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋าน กับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความกรุณาอย่างยิ่ง จากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน โดยเฉพาะ ดร.อัญชลี มีมุข อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและเสียสละเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้จนแล้วเสร็จ ตลอดจนทั้งอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ แนวคิดและวิธีการทำให้สามารถดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ประชาชนในตำบลแม่ต๋าน อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลครั้งนี้ อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ แนะนำ และอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการจัดการภาครัฐ วิทยาลัยกลุ่มน้ำปิง ทุกคนที่ให้อกำลังใจและช่วยเหลือ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้เป็นกตัญญูตาดูชาแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กนกพร แสงศรี. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะป็นหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา.วิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ฉันทพงศ์ พลภักดี. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลห้วยราช อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สมบัติ ทัพธานี. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ความพึงพอใจต่อบทบาทด้านการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
Satisfactions towards a role of social academic service of Rajamangala university of technology Lanna Tak

วิรัตน์ท์ อัครารักษ์¹ และ อรุณา คำปอง²
Wiratanun Oakarak and Orouma Compong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทด้านการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก โดยใช้โครงการบริการวิชาการแก่สังคม คือ โครงการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วมของหมู่บ้านอยู่ดี ตำบลวังจันทร์ อำเภอสางเภา จังหวัดตาก เป็นตัวอย่างในการประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ให้บริการ คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 30 คน
2. กลุ่มผู้รับบริการ คือ ชาวบ้านบ้านอยู่ดี ตำบลวังจันทร์ อำเภอสางเภา จังหวัดตาก ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อบทบาทด้านการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก จำนวน 2 ชุด คือ 1.)แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ให้บริการ 2.)แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยวัดระดับความพึงพอใจออกเป็น 4 ด้าน คือ 1.)ด้านการบริการ 2.)ด้านการติดต่อประสานงาน 3.)ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ 4.)ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จะเป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ แล้วนำข้อมูลมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ การหาค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) และการแจกแจงความถี่(Frequency Distribution)

สรุปผลการวิจัย การศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทด้านการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก ของผู้ให้บริการและผู้รับบริการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ ผลวิจัยสรุปว่า ผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผู้รับบริการในด้านการบริการมากที่สุด เนื่องจากผู้รับบริการมีความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ ร่องลงมา คือด้านการประสานงาน ผู้รับบริการรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการให้บริการที่ชัดเจนทำให้การติดต่อประสานสะดวกและเกิดข้อผิดพลาดน้อย ความพึงพอใจถัดมา คือด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ผู้ให้บริการสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยมาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ทำให้กระบวนการมีประสิทธิภาพมากขึ้น และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้รับบริการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถสร้างรายได้เสริมให้ครอบครัว

2. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผลวิจัยสรุปว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการในด้านการให้บริการมากที่สุด เนื่องจากผู้ให้บริการ ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตรและเป็นกันเอง ร่องลงมาคือ ด้านการประสานงาน ผู้ให้บริการสามารถชี้แจงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริการที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ความพึงพอใจถัดมา คือ ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีความเหมาะสมของเวลาทั้งหมดในการอบรมมีเนื้อหาสาระครบถ้วนน่าสนใจ มีเอกสารประกอบการนำเสนอครบถ้วน และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ การนำไปใช้ประโยชน์หลังการอบรมผู้รับบริการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถนำมาสร้างเป็นอาชีพเสริมทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, บริการวิชาการ, ผู้รับบริการ, ผู้ให้บริการ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Abstract

This research have the purpose to study the satisfaction towards a role of social academic service of Rajamangalauniversity of technology LannaTak. The social academic service project is improve the quality of life in Yoo-dee, Wangchan district Sam-ngaoTak province. Researchers divide 2 group of target group are

1. Service is customer in Rajamangala university of technology Lanna Tak amount 30 person.
2. User is the people in Yoo-dee, Wangchan district Sam-ngaoTak province.

The 2 equipment to survey are 1) The questionnaire for service group. 2) The questionnaire for user.We gauge satisfaction in 4 parts 1) Service. 2) Communicating. 3) Teaching knowledge. 4) Applying knowledge for the real life.

¹ เจ้าหน้าที่คลินิกเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก clinic.tak@gmail.com โทรศัพท์ 055 515496

² ผู้ปฏิบัติงานบริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก Orouma5555@hotmail.com โทรศัพท์ 055 515496

Compiling data by interview the service group and user. After that estimating the data by SPSS program, statistical analysis and calculate mean of result, standard Deviation and frequency Distribution

The conclusion of this research are

1. The result from the questionnaire for service group is the mostly service group suffice in user. User is polite and smiling. Secondary is communicate, user intend the suggestion from the service. That is make a little bit mistake. Third is teaching knowledge, the user can apply the knowledge to use in real life in accordance with purpose. The last one is applying knowledge for the real life. User can use the knowledge in their occupation.

2. The questionnaire for user is the mostly user suffice in the service of service group. The service group is very polite and friendly. Secondary is communicate, the service group give the good advice, very clear and easy understand. Third is teaching knowledge, the service can manage the time very good and have the complete handbook. The last one is applying knowledge. User can use the knowledge in their occupation.

Keyword: Satisfactions, academic service, Patients, Providers, Rajamangala university of technology Lanna Tak

บทนำ

เมื่อเอ่ยถึงการบริการวิชาการแก่สังคม ผู้ที่อยู่ในแวดวงวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาคงรู้จักเป็นอย่างดี เพราะการให้บริการวิชาการดังกล่าวเป็นที่ระบุอยู่ในได้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ข้อที่ห้าด้วยหลักเกณฑ์การประกัน

เมื่อเอ่ยถึงการบริการวิชาการแก่สังคม ผู้ที่อยู่ในแวดวงวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาคงรู้จักเป็นอย่างดี เพราะการให้บริการวิชาการดังกล่าวเป็นที่ระบุอยู่ในได้กฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ข้อที่ห้าด้วยหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยพิจารณาจากระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา 9 องค์ประกอบ โดยมีการบริการวิชาการแก่สังคม เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ ดังนั้น การบริการวิชาการแก่สังคมจึงเป็นหน้าที่จำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตามกฎหมายซึ่งออกจากระเบียบของกฎกระทรวงฯดังกล่าวแล้ว การบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา ยังมีเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาให้บริการวิชาการแก่สังคมอยู่ด้วย เป็นต้นว่า ความจำเป็นเชิงวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการวิจัยที่จะต้องใช้สังคมหรือชุมชนเป็นเครื่องมือหรือหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้านสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการในแต่ละด้านนอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาเองยังมีนโยบายให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ กับสังคม ที่เห็นได้ชัดเจนคือกิจกรรมการออกค่ายในรูปแบบต่างๆ เป็นต้นว่า ค่ายอาสาพัฒนา ค่ายเยาวชน ค่ายวิชาการ ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมานี้ได้กลายเป็นเวทีให้นักศึกษาได้เรียนรู้นอกตำราหรือนอกห้องสี่เหลี่ยม อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ได้ดำเนินงานด้านบริการวิชาการแก่สังคมเป็นประจำทุกปี แต่ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ยังไม่เคยติดตามผลการดำเนินงานก่อนการให้บริการวิชาการแก่สังคม และหลังการให้บริการวิชาการแก่สังคม ในภาพรวมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก เมื่อให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก เป็นไปตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้จัดทำโครงการในฐานะที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ในส่วนงานวิจัยและบริการวิชาการจึงสนใจทำการศึกษาความพึงพอใจของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทด้านบริการวิชาการแก่สังคมของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
2. เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานด้านบริการวิชาการแก่สังคมทั้งก่อนและหลังการให้บริการ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจต่อบทบาทด้านบริการวิชาการแก่สังคมของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบการศึกษา ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน
2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการ

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน

ความพึงพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ องค์การใดก็ตามหากบุคคลในองค์การ ไม่มีความพึงพอใจในการทำงานก็จะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานลดลง เมื่อมีการขาดงาน ลาออกจากงาน หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและปัญหาทางวินัยอีกด้วย และในทางตรงกันข้าม หากบุคคลากรในองค์การมีความพึงพอใจในงานแล้วย่อมก่อให้เกิดความผูกพัน กระตือรือร้น มุ่งมั่นทุ่มเทความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จของงาน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วในการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจผู้ศึกษามักจะให้ความสนใจและศึกษาใน 2 มิติ คือ ความพึงพอใจของผู้บริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาทั้ง 2 มิติดังกล่าว

ความหมายของความพึงพอใจในการทำงาน เป็นความรู้สึกที่เป็นนามธรรม มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

กิลเมอร์ (Gilmer,B.Vou H.1967: 254-255) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ผลของทัศนคติต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงานและมีความสัมพันธ์กับลักษณะงานรวมถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งความพึงพอใจดังกล่าวนี้ได้แก่ ความรู้สึก ความสำเร็จในงานและการได้รับการยกย่อง ชื่นชม ยอติ (2543:98) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีต่องาน องค์ประกอบของงานซึ่งส่งผลให้มีความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้น และมุ่งมั่นในการทำงานซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน และส่งผลให้การทำงานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ อารมณ์ เพ็ญฟู (2536:52) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้ที่กระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ เป็นทัศนคติหรือความรู้สึกที่ดีต่องานที่ตนปฏิบัติ ทั้งนี้ผลมาจากปัจจัยหลายด้านทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก เช่นผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงาน บรรยากาศในการทำงาน ฯลฯ และสภาพแวดล้อมภายใน เช่น บุคลิกภาพส่วนตัวนิสัย เป็นต้น เป็นผลทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกรัก เต็มใจหรือมีความผูกพันกับงาน และพร้อมที่จะทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2547:122) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานมีขวัญและกำลังใจ และสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานรวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ มิลเลท (Millet. 1954: 397) กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติทางบวกของผู้รับบริการที่มีต่อภาพรวมของโครงการปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการประกอบด้วย

- 1.การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริการ รวมภาครัฐที่มีฐานคติที่ว่าทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการกีดกันแบ่งแยกในการให้บริการทุกคนจะได้รับการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 2.การให้บริการที่ตรงเวลา (Timely Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องตรงต่อเวลา
- 3.การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีลักษณะที่มีจำนวนการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม (the right quality at the right geographical)
- 4.การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ไม่ใช่ยึดหลักความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้
- 5.การให้บริการอย่างก้าวหน้า (progressive Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน หรือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถที่จะให้บริการให้ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการ

เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อที่เรียกว่า ผู้รับบริการนั่นเอง องค์การของรัฐจะต้องตอบสนองความต้องการของคนหลายกลุ่ม

การให้บริการขององค์กรหรือหน่วยงานในภาครัฐเป็นลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อประสานสัมพันธ์กับประชาชนที่ขอรับบริการโดยตรงเพื่อให้ประชาชนผู้ขอรับบริการได้รับความสะดวก รวดเร็ว มีแนวคิดการให้บริการของนักวิชา โดยยกตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

จากการศึกษาความหมายของคำว่า ให้บริการได้มีผู้ให้ความหมายในลักษณะที่คล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

1.สุนันทา ทวีผล (2550,หน้า 13) กล่าวถึงการให้บริการ สรุปได้ดังนี้

- หลักความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประโยชน์และบริการที่องค์การจัดให้นั้นจะต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมดมิใช่เป็นการจัดให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะมิฉะนั้นแล้วนอกจากจะไม่เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้อำนาจประโยชน์และบริการแล้วยังไม่คุ้มค่ากับการดำเนินงานนั้นๆ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- หลักความสม่ำเสมอ กล่าวคือ การให้บริการต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอไม่ทำหายๆ ตามความพอใจของผู้บริการหรือผู้ปฏิบัติ
- หลักความเสมอภาคบริการที่จัดนั้นจะต้องให้แก่ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
- หลักความประหยัด ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริการจะต้องไม่มากจนเกินกว่าผลที่จะได้รับ
- หลักความสะดวก บริการที่จัดให้แก่ผู้รับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะปฏิบัติได้ง่ายสะดวก สบาย สิ้นเปลืองทรัพยากรไม่มากนัก ทั้งยังไม่เป็น

การสร้างภาระ ยุ่งยากให้แก่ผู้บริการหรือผู้ให้บริการมากเกินไป

2.สมิต สัชฌุกร (2542,หน้า 13 อ้างถึงใน สุนันทา ทวีผล,2550,หน้า 14) ให้ความหมายว่าการบริการเป็นการปฏิบัติงานที่กระทำหรือติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ การให้บุคคลต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง ทั้งด้านความพยายามใด ๆ ก็ตามด้วยวิธีการหลากหลายในการทำให้บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับความช่วยเหลือจนจัดได้ว่าเป็นการให้บริการทั้งสิ้น การจัดอำนวยความสะดวก การสนองความต้องการของผู้ใช้บริการก็เป็นการให้บริการ การให้บริการจึงสามารถดำเนินการได้หลายวิธี จุดสำคัญคือ เป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

3.เลื่อมใส ใจแจ้ง (2546,หน้า 31-34) ได้เสนอแนวความคิดในการบริการประชาชนที่ดีและมีคุณภาพต้องอาศัยเทคนิค กลยุทธ์ ทักษะที่จะทำให้ชนะใจผู้รับบริการ ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งก่อนการติดต่อระหว่างและหลังการติดต่อโดยได้รับการจากตัวบุคคลทุกระดับในองค์กร รวมทั้งผู้บริหารขององค์กรนั้นๆ ทั้งการบริการที่ดี จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ติดต่อรับบริการเกิดความศรัทธา และสร้างภาพลักษณ์ ซึ่งจะมีผลในการใช้บริการต่าง ๆ ในโอกาสหน้าต่อไป

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพลินพิศ จุฬพันธ์ทอง(2557:บทคัดย่อ) การพัฒนากลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนากลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1.1)โดยวิธีการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1.2)การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อกำหนดกรอบงานบริการวิชาการแก่สังคม 1.3)ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้แบบสอบถามอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นผู้ให้บริการวิชาการ 297 คน และผู้รับบริการวิชาการในเขตพื้นที่บริการภาคเหนือตอนล่าง 450 คน เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริการวิชาการแก่สังคม 2.) ยกร่างกลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 2.1)จัดทำร่างกลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ 13 คน โดยพิจารณาผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการบริการวิชาการแก่สังคมจากขั้นตอนที่ 1 และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก(SWOT Analysis) นำผลจัดทำร่างกลยุทธ์ฯ 2.2)ตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 9 คน 3.) ประเมินกลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่างที่พัฒนาขึ้น โดยประเมินด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยผู้เชี่ยวชาญ 17 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1.) สภาพการปฏิบัติงานการบริการวิชาการแก่สังคม ตามความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ข้อที่อาจารย์จำนวนมากที่สุดเห็นว่ามีการปฏิบัติความได้แก่ มีประเมินพึงพอใจของการให้บริการวิชาการด้านความรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นทุกโครงการ/กิจกรรม และข้อที่อาจารย์จำนวนมากที่สุดเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ การพิจารณาแนวทางเรื่องค่าตอบแทน/รางวัลที่พึงพอใจแก่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ปัญหาการบริการวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการการบริการวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นของบุคลากรภายนอกซึ่งเป็นผู้รับบริการ พบว่า ข้อที่จำนวนบุคลากรภายนอกจำนวนมากที่สุดเห็นว่ามีการปฏิบัติ ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานนำความรู้มาใช้ประโยชน์ได้ และข้อที่เห็นว่ามีการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ งานบริการวิชาการด้านติดตั้ง จัดวาง ตรวจสอบระบบงานของหน่วยงาน ปัญหาการบริการวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการการบริการวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก

คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล (2556:บทคัดย่อ) การบูรณาการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ คือ พัฒนา ศึกษาผลและความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการวิจัยในชั้นเรียนและวงจรพัฒนาคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง ดำเนินการผ่านการเรียนการสอนในรายวิชา EDUC 105 การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 กลุ่ม 3 จำนวน 23 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1.) เกิดการพัฒนาโครงการสอนรายวิชา EDUC 105 การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ โดยได้บรรจุกิจกรรมการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคม ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ได้แก่ กลยุทธ์การวิจัยเป็นฐานการเรียนรู้โดยประยุกต์จากการวิจัยในชั้นเรียน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.)การวางแผน Plan 2.)การปฏิบัติตามแผน Action 3.)สังเกตผลที่เกิดจากการปฏิบัติ Observe 4.)การสะท้อนความคิด Reflect และกลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นฐานการเรียนรู้ประกอบด้วย 1.Plan การวางแผน 2.Do การปฏิบัติ 3.Check การตรวจสอบ 4.Act การปรับปรุง 2.)นักศึกษาเรียนรู้เนื้อหาสาระความเป็นครูวิชาชีพ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากการวิจัยได้ชิ้นงานการวิจัย 6 เรื่อง และเกิดกระบวนการเรียนรู้ทักษะความเป็นครูจากประสบการณ์จริงจากการบริการวิชาการแก่สังคม 3.) ความพึงพอใจของนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมการในรายวิชา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้นำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เป็นกรณีศึกษาวิจัย คือ โครงการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วมของหมู่บ้านอยู่ดี ตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก โดยแบ่งแบบสอบถามความพึงพอใจ ออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ให้บริการ คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วมของหมู่บ้านอยู่ดี ตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก จำนวน 30 คน โดยการสอบถามความพึงพอใจต่อตัวผู้ให้บริการ 4 ด้าน คือ 1.) ด้านการให้บริการของผู้ให้บริการ 2.) ด้านการติดต่อประสานของผู้ให้บริการ 3.) ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ 4.) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการ คือ ชาวบ้านบ้านอยู่ดี ตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วมของหมู่บ้านอยู่ดี ตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก จำนวน 50 คน โดยการสอบถามความพึงพอใจต่อตัวผู้ให้บริการ 4 ด้าน คือ 1.) ด้านการให้บริการ 2.) ด้านการติดต่อประสาน 3.) ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ 4.) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้บริการจำนวน 30 คน และ กลุ่มผู้รับบริการ จำนวน 50 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) วิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) เรียงลำดับจากมากไปน้อย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การพรรณนาความ (Content Analysis)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย การศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทด้านบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ของผู้ให้บริการ และ ผู้รับบริการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ชุดที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ ผลวิจัยสรุปว่า ผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผู้รับบริการในด้านการบริการมากที่สุด เนื่องจากผู้รับบริการมีความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ รองลงมา คือ ด้านการประสานงาน ผู้รับบริการรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการให้บริการที่ชัดเจน ทำให้การติดต่อประสานสะดวกและเกิดข้อผิดพลาดน้อย ความพึงพอใจถัดมา คือ ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ผู้ให้บริการสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยมาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ทำให้กระบวนการมีประสิทธิภาพมากขึ้น และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้รับบริการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถสร้างรายได้เสริมให้ครอบครัว

ชุดที่ 2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผลวิจัยสรุปว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการในด้านการให้บริการมากที่สุด เนื่องจากผู้ให้บริการให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตรและเป็นกันเอง รองลงมาคือ ด้านการประสานงาน ผู้ให้บริการสามารถชี้แจงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริการที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ความพึงพอใจถัดมา คือ ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีความเหมาะสมของเวลาทั้งหมดในการอบรม มีเนื้อหาสาระครบถ้วนน่าสนใจ มีเอกสารประกอบการนำเสนอครบถ้วน และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ การนำไปใช้ประโยชน์ หลังการอบรมผู้รับบริการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถนำมาสร้างเป็นอาชีพเสริมให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อบทบาทด้านบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ของผู้ให้บริการ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ให้บริการต่อตัวผู้รับบริการ ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อย พบว่า ผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผู้รับบริการในด้านการบริการมากที่สุด เนื่องจากผู้รับบริการมีความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ รองลงมา คือ ด้านการประสานงาน ผู้รับบริการรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการให้บริการที่ชัดเจน ทำให้การติดต่อประสานสะดวกและเกิดข้อผิดพลาดน้อย ความพึงพอใจถัดมา คือ ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ผู้ให้บริการสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยมาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ทำให้กระบวนการมีประสิทธิภาพมากขึ้น และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้รับบริการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถสร้างรายได้เสริมให้ครอบครัว ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีสนองความต้องการ (Need Fulfillment Theory) ซึ่งเป็นหนึ่งในทฤษฎีความพึงพอใจของคอร์แมน (Korman) (อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2547 : 123) ที่ว่า ความพึงพอใจในการทำงานเกิดจากความต้องการส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลที่ได้รับจากงานกับการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล และยังสอดคล้องกับทฤษฎีความพึงพอใจของมาสโลว์ (Maslow) เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) และลิคิธ (Likert) ซึ่งมีมอร์ดจัดทฤษฎีดังกล่าวให้อยู่ในกลุ่มของทฤษฎีความต้องการทางจิตวิทยา (The Psychological Need School) ที่ว่า ความพึงพอใจในการทำงานของบุคคลเกิดจากการต้องการความสำเร็จของงานและความต้องการยอมรับจากคนอื่น และสอดคล้องกับแนวคิด

ทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนภาครัฐ เวเบอร์ (Weber, 1966, p. 98) ให้ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้บริการว่า การจะให้บริการมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด คือ การให้บริการที่ไม่คำนึงถึงตัวบุคคล หรือเป็นการบริการที่ปราศจากอารมณ์ ไม่มีอารมณ์ชอบพอสใจเป็นพิเศษทุกคนได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันตามเกณฑ์เมื่ออยู่ในสภาพที่เหมือนกัน อมร รักษาสมัย (2546, หน้า 54) นักวิชาการอีกท่านหนึ่งเห็นว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นมาตรวัดอย่างหนึ่งที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการให้บริการได้เพราะการจัดบริการของรัฐนั้นมีใช้สักแต่ทำให้เสร็จๆ ไป แต่หมายถึง การให้บริการอย่างดีเป็นที่พึงพอใจของประชาชน กล่าวโดยสรุปความพึงพอใจต่อบทบาทด้านบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ของผู้ให้บริการ เกิดจากความต้องการเห็นความสำเร็จของงานอันเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ

2. ความพึงพอใจต่อบทบาทด้านบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ของผู้รับบริการ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อตัวผู้ให้บริการ ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อย พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการในด้านการให้บริการมากที่สุด เนื่องจากผู้ให้บริการให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตรและเป็นกันเอง รองลงมาคือ ด้านการประสานงาน ผู้ให้บริการสามารถชี้แจงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริการที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ความพึงพอใจถัดมา คือ ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีความเหมาะสมของเวลาทั้งหมดในการอบรม มีเนื้อหาสาระครบถ้วนน่าสนใจ มีเอกสารประกอบการนำเสนอครบถ้วน และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ การนำไปใช้ประโยชน์ หลังการอบรมผู้รับบริการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถนำมาสร้างเป็นอาชีพเสริมทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งระดับดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดให้เห็นว่า การให้บริการวิชาการแก่สังคมประสบความสำเร็จทำให้ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการมาก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎี ภูณิดา ชัยปัญญา (2541) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้ 1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำถามที่เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ 2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่แท้จริง 3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน และสอดคล้องกับ จอห์น (John อังถึงในเทพศักดิ์ บุญยรัตน์, 2536, หน้า 20) กล่าวว่าเป้าหมายสำคัญของการบริการ คือ การสร้างความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนโดยมีหลัก หรือแนวทางดังนี้ 1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equal Able Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐ ที่มีฐานคิดว่าทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่ของกฎหมาย ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการ ประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล ที่ใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน 2. การให้บริการที่ตรงเวลา (Time Service) หมายถึง ในการบริการต้องมองว่า การให้บริการสาธารณะจะต้องตรงเวลา ผลการปฏิบัติงานภาครัฐ จะถือว่ามีประสิทธิภาพ ถ้าไม่มีการตรงต่อเวลา ซึ่งจะสร้างความรู้สึกไม่พึงพอใจแก่ประชาชนที่มารับบริการ 3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีลักษณะการให้บริการ และสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม (The Right Quantity at the Right Geographical Location) ความเสมอภาค หรือการตรงต่อเวลา จะไม่มีความหมายเลยถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอ และสถานที่ตั้งที่ให้บริการสร้างความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ ผู้รับบริการ 4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการที่เป็นอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดถือประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ไม่ใช่อึดความพึงพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้ หรือยุติบริการเมื่อใดก็ได้ 5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) หมายถึง สาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพ ผลของการปฏิบัติงานกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเพิ่มประสิทธิภาพ หรือความสามารถที่ทำหน้าที่ได้ดีมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความร่วมมือของคณะผู้วิจัย และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภายใต้โครงการ “ส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา” ประเภททุน R25 ที่ได้ให้การสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ชาวบ้านบ้านอยู่ดี ตำบลวังจันทร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจน อาจารย์ สุรพงศ์ ขุนคง อาจารย์ที่เลี้ยง ที่ช่วยให้คำแนะนำ คำปรึกษา ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการพัฒนา งานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ศิวะ พูบินทร์.(2550). ความพึงพอใจของผู้ให้บริการและผู้รับบริการตามโครงการปรับขยายเวลาการให้บริการประชาชนของกระทรวงมหาดไทย : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- เรา อรุณวงศ์. “การบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชา การจัดการการเรียนรู้”,วารสารต้นสัก.ปีที่7 ประจำปีการศึกษา 2553 : กำแพงเพชร.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,2553.
- ไตรรัตน์ โภคพลกร.(2552).การวางแผนนโยบายโครงการและการบริหารโครงการ.(พิมพ์ครั้งที่2)กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์.
- เพลินพิศ จุฬพันธ์ทอง.(2557).การพัฒนากลยุทธ์การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.ปีที่12(1),40.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรณีศึกษา : ประชาชนตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

ณรงค์ กระจำบังพิศ¹
Narong Krajangpit

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตำบลสามหมื่นโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้คือค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตำบลสามหมื่น ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด ศึกษาปัญหา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในภาพรวมทั้ง 3 ด้านค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

Abstract

This study is aimed at to study Citizen's participation for natural resoural resources and the environmental conservation. The data was collected form 257 sampling Tools used in this study was questionnaire, summarizing and analysed with computer application. The statistics using were percentage, frequency, mean, and standard deviation.

The result of this study showed that citizen's participation for natural resources and the environmental conservation in the asea of the participation in thinking and problems study at a high level. Their participation in the areas of practice, monitoring and evalvation were at the middle level. But overall, all three ares of citizen's participation were at a high level.

บทนำ

มนุษย์เรามีความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิต จึงอาจกล่าวถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ได้เป็น 4 ประการ ดังนี้

- 1.เป็นแหล่งที่มาของวัตถุดิบและผลผลิตผล
- 2.เป็นที่รองรับกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ และช่วยเกื้อกูลให้ชีวิตดำรงอยู่ได้
- 3.เป็นแหล่งรองรับของเสีย และของเหลือเศษจากขบวนการผลิตและการบริโภค

4.เป็นความร่มเย็นแก่จิตใจของมนุษย์ เช่น ทิวทัศน์ ภูมิประเทศ ความสงบของชาติ ดังนั้นการบริการต่างๆ ที่มนุษย์เราได้รับจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จึงช่วยให้ชีวิตอยู่รอดได้ และสามารถทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการรู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดและมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบอย่างเหมาะสม โดยจะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน เพราะหากมีการดักตวงใช้ประโยชน์ที่มากเกินไปจนเกินขีดความสามารถที่จะรองรับ ก็จะเกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ย้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของมนุษย์ในที่สุด

ปัจจุบันเป็นที่เข้าใจอย่างชัดแล้วว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติชนิดอื่นๆ ในเวลาเดียวกันด้วย เพราะการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่งได้ และเพื่อทรัพยากรธรรมชาติสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง และยาวนาน หรือเพื่อไม่ให้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน จำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากการพัฒนาจะต้องพึ่งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจึงควรอยู่บนรากฐานของความถูกต้องและเหมาะสม ปัจจุบันปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็นปัญหาที่สำคัญและขยายวงกว้างอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะต้องดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาลดจนควบคุมและส่งเสริม ให้การกระทำใดๆมีผลกระทบในทางเสียน้อยที่สุด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ทั้งนี้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องคำนึงถึงความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนสภาพของทรัพยากรด้วยเพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติให้คุ้มค่ามากที่สุด ประหยัดที่สุด และใช้ได้อย่างต่อเนื่อง

องค์การบริหารส่วนตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก มีสภาพพื้นที่ในเขตรับผิดชอบเป็นพื้นที่ที่ทับซ้อนกับเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงทำให้เขตพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลสามหมื่นมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลายเช่น ป่าไม้ ต้นน้ำ และสัตว์ป่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา (เผ่ากะเหรี่ยง) ประกอบอาชีพด้านเกษตร รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ และหาของป่า ซึ่งประชาชนมีวิถีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากป่าตำบลสามหมื่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ปัจจุบันป่าในพื้นที่ตำบลสามหมื่นเกิดความเสื่อมโทรมและลดจำนวนลงเป็นจำนวนมากโดยมีสาเหตุหลักมาจากการบุกรุกและป่าถูกทำลายลงโดยผู้แสวงหาประโยชน์ส่วนตนอีกทั้งประชาชนใน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ชุมชนไม่เห็นความสำคัญต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนจึงเข้ามามีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและให้สิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในตำบลสามหมื่นนำไปประกอบการวางแผนกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลสามหมื่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ทำให้ได้แนวทางที่ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลสามหมื่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ด้านประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก จำนวน 357 คน
3. ดัชนีพื้นที่ ศึกษาเฉพาะตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
4. ด้านเวลาทำการวิจัย ระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือนเมษายน 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก จำนวน 5,789 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปิดตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 375 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้แก่กลุ่มประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในตำบลสามหมื่น จำนวน 375 ฉบับ ด้วยตนเอง
2. แบบสอบถามที่ส่งไปทั้ง 375 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.98 ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว มาจัดหมวดหมู่บันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
2. การวิเคราะห์ลักษณะของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม รวมถึงระดับของการมีส่วนร่วมโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ผลการศึกษาความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายสามารถแปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึงมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึงมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึงปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึงน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึงน้อยที่สุด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาภูมิหลังของประชาชน พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุระหว่าง 25-35 ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีอาชีพรับจ้าง/เกษตรกร เป็นส่วนมาก

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลสามหมื่น พบว่าภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตำบลสามหมื่น อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

อันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด ศึกษาปัญหา ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

อันดับที่สอง ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

อันดับสาม ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

อันดับที่สี่ คือ ด้านการมีส่วนร่วม การปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา ตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพงษ์ พงษ์วัฒนกุล (2551) ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของเทศบาลตำบลหมอนนาง โดยรวมประชาชนมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล โดยในด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ในด้านการดำเนินงานประชาชนมีส่วนร่วมในการสอนลูกสอนหลานให้รู้ถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และในด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น

ชุดิมา ตันนารัง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยคือ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนปีที่อยู่อาศัย

เพ็ญณี พลธานี (2554) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินตามโครงการฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมของการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ แก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน (SML) ๓ โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพฯ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยพบว่า ควรกำหนดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามามีส่วนร่วมโดยแนะนำข้อปฏิบัติให้แก่คณะทำงานหมู่บ้าน รวมทั้งประชาชนในการกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อบริหารโครงการให้เป็นไปตาม นวามงำเนินการที่กำหนด และจัดทำคู่มือโครงการให้สามารถเอื้ออำนวยต่อความรู้ ความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติงานเพื่อเผยแพร่ให้แก่คณะทำงานหมู่บ้านในการดำเนินโครงการอีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชุมชี้แจงให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ หรือจัดให้มีการศึกษาดูงานจากหมู่บ้าน SML ดีเด่น เพื่อเป็นตัวอย่างและแนวทางในการปรับปรุงการทำงาน พัฒนาหมู่บ้านของตนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วิธาน กองเพชร (2554) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลชื่นชม ๓ จำนวน 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก คือด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามีการนำแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการแผนโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย คือด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา

มนัส อาตัม (2555) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในตลำนน้ำเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตลำนน้ำเกาะเกร็ดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายด้าน คือ อันดับแรกด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข อันดับที่สองคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับที่สาม คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในลำดับปานกลาง และอันดับที่สี่ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด ศึกษาปัญหา ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา ภูมิสำเนา ประเภทกิจการด้านการมีส่วนร่วมในการคิด ศึกษาปัญหาพบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารของประชาชนที่ต่างกันการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตลำนน้ำเกาะเกร็ดแตกต่างกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิธาน ขาวผ่อง (2551) ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้การมีส่วนร่วมและความตระหนักต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในองค์กรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีบริษัทห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทห้างหุ้นส่วนจำกัด จำกัด ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วม ตัวแบบ การรับรู้ข่าวสาร และระดับการมีการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และพบว่า ความรู้ความเข้าใจ และการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญ สำหรับปัจจัยด้านเพศ อายุงาน ตำแหน่ง และหน่วยงานที่สังกัด พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สาเหตุที่ไม่สอดคล้องเนื่องจาก ความแตกต่างทางด้านสภาพพื้นที่ กลุ่มตัวอย่าง และวิถีในการดำรงชีวิตของประชาชน ซึ่งประชาชนในตำบลสามหมื่นเป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงจะมีความแตกต่างจากประชาชนในพื้นที่ราบ

ข้อเสนอแนะ

การการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาประชาชนตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือองค์กรภายนอก ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ ควรให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ การให้ข้อมูลข่าวสารในชุมชนท้องถิ่นให้ทั่วถึง

2. ด้วยสภาพพื้นที่ในตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เป็นพื้นที่หุบเขาสลับกัน ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเป็นไปได้ค่อนข้างลำบาก ทำให้การประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง หน่วยงานภาครัฐที่จัดกิจกรรมในการรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีมาตรการในการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

3. มุ่งเน้นให้การฝึกอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอันจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ยังเหลือให้คงอยู่ต่อไป และฟื้นฟูทรัพยากรป่าโดยการปลูกป่าทดแทนป่าที่เสียหายไป

4. ควรมีการสนับสนุนให้มีการศึกษาในลักษณะเป็นกลุ่มของประชาชนในตำบล หรือเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่มีการบุกรุกมากเป็นพิเศษ เพื่อให้มีข้อมูลมากพอนำมาสรุปได้ผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หรือทำการศึกษาในตำบลอื่น ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลมาศึกษาเปรียบเทียบ

เอกสารอ้างอิง

- กุนจันทร์ สิงห์สุ.(2535). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาสระเก็บน้ำอันเนื่องมาจากโครงการ กสข.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . เกียรติศักดิ์ เรือนหาดี .(2536). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา:ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.ม.วิทยานิพนธ์ ศศ.(พัฒนาสังคม), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.กรุงเทพฯ .
- ชุดิมา ตันนาราง .(2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชำนาญ มีกะจิตร์.(2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของชุมชนเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีสาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม ., คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิรพงษ์ พงษ์วัฒนกุล.(2551) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรีปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ., สาขานโยบายสาธารณะบัณฑิตวิทยาลัย .,มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภริดี ลีภากรณ์.(2554) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ : กรณีศึกษาชุมชนมาบชะลูต อ.ระยอง.เมือง จ.วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต(การจัดการสิ่งแวดล้อม).คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี .(2526:20). การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อม.
- รุจาพร ไชยพงษ์.(2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ในชุมชนชายฝั่งทะเล ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอแหลมสิงห์.
- วีระชน ขาวผ่อง.(2551). ความรู้การมีส่วนร่วมและความตระหนักต่อระบบการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในองค์กรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม(ISO : 14000) : ศึกษากรณีบริษัทจันทบุรีซีเมนต์และบริษัทจันทบุรีพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาหมู่บ้านวังผา จังหวัดตาก

The role of community leaders to promote economic self-sufficiency village : Village In Wang Pha Tak.

เกรียงไกร สุขเมือง¹
Kreingkrai Sukmeuang

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนบ้านวังผาในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (2) ศึกษาความสำคัญของผู้นำชุมชนต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) ศึกษาแนวทางการเพิ่มบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านวังผา จังหวัดตาก ผู้นำชุมชนและประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ผู้นำมีความสามารถที่จะนำพาหมู่บ้านขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านให้เกิดขึ้นได้ ด้วยกลไกการขับเคลื่อน กระบวนการ รวมถึง กิจกรรมที่จะขับเคลื่อน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

พบว่า การส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้นำชุมชนมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่ง และถือว่าผู้นำชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนกลไกการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้าน เป็นแบบอย่างตัวอย่างให้กับประชาชนในหมู่บ้าน การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง วิธีการ กิจกรรมร่วมกัน การจัดเวทีประชาคมเพื่อที่เลือกตั้งคณะทำงานหมู่บ้านในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับผู้นำชุมชน การให้ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง กับผู้นำชุมชน คณะทำงาน เพื่อที่จะได้ขยายความรู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้านและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ในส่วนของกระบวนการทำงานนั้น ผู้นำชุมชนจะต้องสามารถนำศักยภาพของหมู่บ้านในทุก ๆ ด้านมาใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าอย่างที่สุด

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพอเพียง, ผู้นำชุมชน

Abstract

This research is qualitative research. Aims to (1) study the role of community leaders, Wang Pha in the promotion of village sufficiency (2) the importance of community leaders to develop village-sufficient economy, and (3) study the role of community leaders. the promotion of village economic efficiency even more.

Just home village Wang Pha Tak community leaders and residents of the village have unity. Leaders have the ability to pound the village. Primarily driven philosophy to happen in the village. Mechanism driven process includes activities that will fuel economic village.

Promoting the development of the village as a village sufficiency economy. Village leaders have an important role and are strongly. Village leaders and is considered as the beginning of the drive mechanism to drive the village. A typical example for the people in the village. The opportunity for all to participate in determining the direction of joint activities. The community forum for elected village committee to assist with village leaders and village development. To provide a better understanding of the true philosophy of sufficiency economy. Working with village leaders to extend this knowledge to the people in the village and can be applied correctly. In the process it Community leaders must be able to bring the potential of villages in all areas to achieve the most beneficial and cost effective.

Keywords : Sufficient economy, Community leader

บทนำ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2548)

ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมุ่งหวังให้คนไทยประหยัดอดออม และพยายามให้ข้อคิด กับให้ตระหนักในสิ่งที่กระทำเพื่อควบคุมกิเลสตัณหา อยู่ในความพอเพียงและพอดี อยู่บนพื้นฐานวิถีคิดของความสมดุลสมผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันของคนในชาติ จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอใช้ การรู้จักพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างความภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง เตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้ เป็นที่รู้จักกันภายใต้ชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กระแสการเปลี่ยนแปลงหลักของโลกเป็นทั้ง “โอกาสและภัยคุกคาม” ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลง สลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจใหม่ของโลกที่นำไปสู่การการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศใหม่ และแนวโน้มการ รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจใหม่ที่มีเทคโนโลยีและการใช้ความรู้เป็นฐานของการพัฒนา ทำให้ต้องเร่งเตรียมพร้อมทั้งการสร้างระบบ กลไกและพัฒนาคนให้สามารถ ปรับตัวอย่างรู้เท่าทันได้รวดเร็ว เพื่อคงสถานการณ์แข่งขันของประเทศและก้าวสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเท่าทันโลกได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ภาวะ เศรษฐกิจโลกที่ยังมีความเปราะบางและมีแนวโน้มที่จะชะลอตัวต่อเนื่อง และคาดว่าจะฟื้นตัวได้ช้ากว่าที่ประมาณการไว้เดิม จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของ เศรษฐกิจไทยซึ่งต้องปรับตัวให้ทันทั้งการเริ่มปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับฐานรากถึงระดับมหภาคและการปรับนโยบายเศรษฐกิจของประเทศที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (เสาวลักษณ์ สุขวิรัช, 2548: 112 – 114)

ในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้นั้น ปัจจัยที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่งก็คือ ตัวผู้นำชุมชนนั้น ๆ จะมี บทบาทที่สำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน นารอง เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีที่จะนำไปพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านวังผา จังหวัดตาก มีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. การค้นคว้าและการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร วารสาร งานวิชาการ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิด กรอบการวิจัย ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. การใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านละ 1 คน
3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการเข้าไปในพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ติดตามความ เคลื่อนไหวของผู้นำชุมชนในการส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการพัฒนาหมู่บ้าน ช่วงการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็นสอง ช่วง ช่วงแรก คือ การเก็บข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และการทำกิจกรรมของผู้นำชุมชน และ ช่วงที่สอง เป็นการเก็บข้อมูลด้วยการใช้ แบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์

ผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านวังผา ตำบลแม่จะเรอ อำเภอมะ รัต จังหวัดตาก ทั้งในเรื่อง การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การประหยัดออม การเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ความ เอื้ออาทรต่อกัน ความสำคัญของผู้นำชุมชนต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางของการเพิ่มบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเพื่อถอดบทเรียนเป็นองค์ความรู้ ได้แก่ ผู้นำชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านวังผา ตำบล แม่จะเรอ อำเภอมะรัต จังหวัดตาก โดยศึกษาผู้นำชุมชนชุมชน ประธานคณะทำงาน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นบุคคลคนเดียวกันคือผู้ใหญ่บ้าน นั้นเอง รูปแบบของการส่งเสริมและการพัฒนาหมู่บ้าน โดยการนำหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ ทรงชี้แนะแนวทางการดำรงวิถีชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับตนเอง ครอบครัว หมู่บ้านชุมชน จนถึงระดับรัฐ อีกทั้ง การ พัฒนาและการบริหารประเทศที่ดำเนินในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งความพอเพียง หมายถึง ความ พอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านวังผา ตำบลแม่จะเรอ อำเภอมะรัต จังหวัดตาก มีศักยภาพความอุดมสมบูรณ์ในหลาย ๆ ด้าน สภาพทาง ภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ และความพร้อมของชุมชนผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่การเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งน้ำ ดิน และอากาศ ที่มีตาม ธรรมชาติ อย่างเช่น ห้วยแม่กลอง หนองคลองบึงต่าง ๆ รวมถึงที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ ที่เอื้อต่อการทำการเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก ผู้นำชุมชนและ ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ผู้นำมีความสามารถที่จะนำพาหมู่บ้าน ขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านชุมชนให้เกิดขึ้นได้ ด้วยกลไกการ ขับเคลื่อน กระบวนการ รวมถึงกิจกรรมที่จะขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาผู้นำชุมชนทั้งโดยสัมภาษณ์พูดคุย สังเกต ร่วมกิจกรรม และใช้แบบสอบถามแสดงความคิดเห็น พบว่า การที่จะส่งเสริมพัฒนา หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น ผู้นำชุมชนชุมชนมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งในการ พัฒนา ถือว่าผู้นำชุมชนชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นการขับเคลื่อน กลไกการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ดำเนินการและปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้กับ ประชาชนในหมู่บ้าน การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง วิธีการกิจกรรมร่วมกัน การจัดเวทีประชาคมเพื่อที่ เลือกตั้งคณะทำงานหมู่บ้านในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับผู้นำชุมชน การให้ความรู้ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริงกับผู้นำ ชุมชนและคณะทำงาน เพื่อที่จะได้ขยายความรู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้านและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องส่วนกระบวนการทำงานนั้น ผู้นำชุมชน ต้องสามารถศึกษาสภาพของหมู่บ้านในทุก ๆ ด้านมาใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด ทั้งข้อมูลหมู่บ้านชุมชน ทรัพยากรด้านอื่น ๆ ความสัมพันธ์ของผู้นำ ชุมชนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้ตามบทบาทของผู้นำชุมชนนั้น สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ระดับพื้นฐาน

- 1.1 ผู้นำชุมชนควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียง การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการดำเนินชีวิต การบริหารและการพัฒนาหมู่บ้าน
- 1.2 ความพร้อมของครอบครัว ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เช่น การมีฐานะทางการเงินของครอบครัวพอสมควรที่จะครองชีพ โดยที่ครอบครัวไม่เดือดร้อน
- 1.3 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งการปฏิบัติของตนเองและครอบครัว เช่น การประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น การเพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม การประหยัดอดออมไว้ใช้เมื่อคราวจำเป็น การเรียนรู้อบรม ศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการมีความรักความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น เป็นต้น

2. ระดับท้าทาย

- 2.1 ผู้นำชุมชนสามารถชี้แนะแนวทางการดำเนินวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงสามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้ง การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น การเพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม การประหยัดอดออมไว้ใช้เมื่อคราวจำเป็น การเรียนรู้อบรม ศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการมีความรักความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น
- 2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เวทีประชาคมแสดงความคิดเห็น ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมในหมู่บ้านชุมชน เช่นการจัดเวทีประชาคมแสดงความคิดเห็นทั่วไป การวางแผนชุมชน การประชุมอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน โดยเฉพาะเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 การประสานงาน การบูรณาการงานในหมู่บ้านชุมชน การประสานความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา ทั้งภาคส่วนราชการ ภาคเอกชน และอื่น ๆ เพื่อที่จะร่วมกันขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนสามารถปฏิบัติทั้งระดับตนเอง ครอบครัว และหมู่บ้านชุมชน ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. ระดับก้าวหน้า

- 3.1 ผู้นำชุมชนสามารถเป็นวิทยากร ให้ความรู้กับประชาชนในหมู่บ้านและบุคคลทั่วไป ในหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการปฏิบัติ การดำเนินวิถีชีวิต และรวมทั้งการให้ความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ด้วย
- 3.2 ผู้นำชุมชนสามารถที่จะนำพาหมู่บ้านประชาชนพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้หมู่บ้านชุมชนอื่นมาศึกษาดูงานได้ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านวังผา ตำบลแม่จะรา อำเภอมะรุม จ.จังหวัด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภาครัฐและทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หมู่บ้านชุมชนที่ได้รับวัฒนธรรมและแนวทางการพัฒนาของยุคโลกาภิวัตน์มายาวนาน ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป การที่จะให้หันกลับมาใช้วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น รัฐต้องมีกระบวนการขับเคลื่อนที่สามารถให้ประชาชนใช้เป็นแนวทางการดำรงชีวิตเพื่อที่จะให้สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจด้วย
2. ผู้นำชุมชนควรมีความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตน ครอบครัว ด้วยหลักและปรัชญาเศรษฐกิจที่ถูกต้อง เพื่อที่จะได้เป็นแบบอย่างให้กับประชาชนในหมู่บ้านชุมชนได้
3. ผู้นำชุมชนจะต้องสามารถแสดงบทบาทนำและบทบาทตามในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการปฏิบัติเป็นแบบอย่าง การนำพาหมู่บ้านชุมชนทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
4. ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้ประสานงานที่ดี ทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้านชุมชน เพื่อช่วยในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
5. ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ ข่าวสาร โดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับรู้รับทราบ และนำไปปฏิบัติได้ต่อไป
6. รัฐต้องสานต่อนโยบายอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้การสนับสนุนทางวิชาการและงบประมาณ รวมถึงสิ่งที่เป็นอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศด้วยหลักและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้บริหารวิทยาลัยวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง ที่ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้นำชุมชนบ้านวังผา และท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งให้ความช่วยเหลือและมีส่วนช่วยให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณและรำลึกพระคุณบิดามารดาตลอดจนครูอาจารย์และผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาชุมชน. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ:บริษัท บีทีเอส เพรส. 2548

เสาวลักษณ์ สุขวิรัช. ท้องถิ่นนิยมและภูมิภาคนิยมในสังคมไทย. กรุงเทพฯ:สถาบันนโยบายศึกษา. 2548

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก Problems and Obstacles in Conducting the Account of Community Occupational Group in Mueang District, Tak Province.

ยพรัตน์ อัมพิทักษ์¹ ยพรัตน์ จันทรแก้ว² ธนชนก หุ่นสุวรรณ³ จิตราภรณ์ ทองมา⁴
Yopharat Imphitak¹ Yuparat Chankaew² Thanchanok Hunsuwan³ Jitraporn Thongma⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ผลิตสินค้าประเภทอาหารแปรรูป ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มได้ปฏิบัติงานกับทางกลุ่มมากกว่า 6 ปี โดยเรียนรู้การจัดทำบัญชีด้วยตนเอง กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีด้วยมือ สมุดบัญชีหรือเอกสารที่ทางกลุ่มอาชีพเลือกใช้มากที่สุด คือ สมุดเงินสดรับ สมุดเงินสดจ่าย สมุดบันทึกต้นทุนกำไร จากการศึกษาพบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X=3.06, S.D.=1.24$) ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ปัญหาด้านความร่วมมือและประสานงาน ปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำบัญชี ปัญหาด้านวัตถุดิบ ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านการเงิน

ข้อเสนอแนะ กลุ่มอาชีพควรวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับการตลาดเพื่อไม่ให้เกิดสินค้าคงเหลือมากเกินไป กลุ่มอาชีพควรได้รับการอบรมเรื่องหลักการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์เพื่อสามารถตั้งราคาขายได้ถูกต้อง กลุ่มอาชีพต้องการความรู้ทางด้านการตลาด กลุ่มอาชีพอยากให้มีการเรียนรู้การประกอบอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย เพื่อสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ : กลุ่มอาชีพ ผู้จัดทำบัญชี

ABSTRACT

Research aims to study the condition of a group of accounting profession in Muang District, Tak province to study the problems and obstacles in occupations in the Group's accounting. The population is a group of occupations in Muang District, Tak province using the questionnaire as a tool to collect information. Statistics used in the analysis using descriptive statistics include percent average and standard deviation.

From the results of the study found that the majority of respondents are female, aged 41-50 years of elementary education level, occupation, trade, profession, most groups produce processed food commodities. The Group's accountants have been operating with more than 6 years by learning the manual accounting. Most occupational groups have been accounting by hand. Book or document using the selected occupation group is the most cash payments journal notebook cost profit from the study found problems and obstacles in the overall accounting is moderate ($X = 3.06, S.D. = 1.24$) contains the knowledge of the capabilities of accountants and accounting methods. Issues, Cooperation and coordination. Problems with the tools that are used in the preparation of the accounts. Raw material problems. Marketing problems and financial problems.

Group feedback career planning should accommodate the market to prevent excessive inventories. Occupational groups should receive training for accounting principles Product costing for sales price can be set correctly. Groups need marketing knowledge. The Group wants a career, learning career by Thailand's local wisdom to inherit.

Keywords : Professional group, Accountants

¹ อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก E-mail:yopharat_dang@hotmail.com Tel.080-0863600

² อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก E-mail:yuparat2550@hotmail.com Tel.087-2075733

³ นักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก E-mail: nok-h@hotmail.com Tel.0816748676

⁴ นักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก E-mail: Jitraporn@hotmail.com Tel.0816748676

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือให้ชุมชนต่างๆ สร้างรายได้จากการเพิ่มมูลค่าให้ทรัพยากรและผลผลิตต่างๆ ในท้องถิ่น อันจะเป็นผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้ครอบครัวและชุมชนมีความมั่นคง เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8, 9 และ 10 ได้อัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2558 เน้นการ “ตั้งรับ” มากกว่า “รุก” โดยเน้นการป้องกันปัญหาจากวิกฤตการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยมี 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็ง สมดุล อย่างสร้างสรรค์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การค้า การลงทุน การพัฒนาคุณภาพคน ทั้งความรู้ คุณธรรม สังคม มั่นคงเป็นธรรม มีพลังและเอื้ออาทร เน้นการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของพลังงานและอาหาร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Aungreutai, 2555)

กลุ่มอาชีพเป็นการประกอบกิจการของคนในชุมชนเพื่อการจัดการทุนของชุมชน โดยรวมตัวกันเพื่อการผลิต การให้บริการและอื่นๆ ในการประกอบกิจการของกลุ่ม ต้องใช้ภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการชุมชน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือข่าย องค์กรและชุมชนการบริหารจัดการทุนของชุมชน ทั้งทุนที่เป็นตัวเงินทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม โดยมีวิถีชีวิตร่วมกัน เพื่อการพึ่งตนเองและเสริมสร้างรายได้ ซึ่งองค์ประกอบของวิธีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เป็นกิจกรรมที่สมาชิกได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อผลประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจหรือการสร้างเสริมรายได้เป็นวัตถุประสงค์หลักสำคัญ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาอาชีพให้กับสมาชิกกลุ่ม ซึ่งองค์ประกอบในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพมี 5 ประการ ดังต่อไปนี้ 1.สมาชิก 2.ผู้นำหรือคณะกรรมการบริหารกลุ่ม 3.ข้อบังคับหรือกติกา 4.ต้องมีกิจกรรม 5.มีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีสาเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ 1.การบังคับหรือการกำหนดให้เกิดกลุ่ม หมายถึง การที่คนถูกบังคับให้มาอยู่ในที่เดียวกัน โดยไม่จำเป็นว่าจะเกิดจากความต้องการของคนหรือไม่ 2.เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแห่งความต้องการของมนุษย์ (บุปผา สันเพียร 2538: 19 อ้างใน จุฑาพงษ์ ภูสนามและคณะ)

จังหวัดตากมีวิสัยทัศน์ คือ “เมืองน่าอยู่ ประตูก้าวไกล เศรษฐกิจก้าวหน้า” เป้าประสงค์รวมคือ 1.พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และเพิ่มรายได้ 2.อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3.พัฒนาผลผลิตเพิ่มมูลค่าทางการเกษตร และ 4.ส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP การค้าชายแดนอำเภอเมืองตาก เป็นศูนย์กลางทางด้านคมนาคม และจุดเชื่อมต่อไปยังอำเภอแม่สอด ศูนย์กลางค้าชายแดนไทย-พม่า อำเภอเมืองตากเดิมชื่อ “เมืองระแหง” อดีตมีชาวมอญอาศัยอยู่มาก่อน ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 14 ตำบล 95 หมู่บ้าน 1 เทศบาล และ 10 อบต. มีประชากร 99,736 คน มีพื้นที่ 1,600 ตารางกิโลเมตร (สำนักงานจังหวัดตาก, ออนไลน์) ข้อมูลกลุ่มอาชีพ อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีจำนวน 35 กลุ่ม (ไทยตำบล ดอท คอม, ออนไลน์) และจากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า กลุ่มอาชีพหลายแห่งยังขาดการวางแผนการดำเนินงาน การควบคุมภายในที่ดี และการบันทึกบัญชีที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้ขาดข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อการบริหารและจัดการธุรกิจชุมชนได้

จากเหตุผลข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อให้ทราบถึงสภาพการจัดทำบัญชี ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพ ซึ่งในการดำเนินธุรกิจนั้นจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลทางการเงินและพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การสนับสนุนและช่วยเหลือทางด้านบัญชีแก่กลุ่มอาชีพการส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพให้มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ สามารถบริหารธุรกิจให้เกิดการสร้างผลตอบแทนแก่สมาชิกและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนให้มีความมั่นคงเข้มแข็งตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาแนวปฏิบัติและปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนครที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่อง และนำไปสู่การพัฒนาต้นแบบระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจ 99 กลุ่มตัวอย่าง ภาพรวมจากการสำรวจพบว่า ผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนส่วนมากมีแหล่งความรู้ในการจัดทำบัญชีจากการฝึกอบรม มีวิธีการจดบันทึกบัญชีด้วยมือตามความเข้าใจส่วนตัว งานบัญชีที่ได้จึงไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทางธุรกิจได้ ปัญหาหลักในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มสำรวจคือ การขาดทักษะความรู้พื้นฐานด้านการบัญชี และความไม่เป็นเอกภาพของหน่วยงานทั้งหลายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือมีการให้ความรู้และเผยแพร่รูปแบบการทำบัญชีที่หลากหลายตามความถนัดของหน่วยงาน โดยมักไม่สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ยังขาดกฎและข้อบังคับและผู้รับผิดชอบติดตามการรายงานทางการเงินของโครงการ เป็นเหตุให้เกิดความสับสนจนเกิดข้อผิดพลาดและไม่ให้ความสำคัญต่อบัญชีในที่สุด ในขณะที่ปัจจัยส่งเสริมที่จำเป็นคือการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางการบัญชีเพื่อทำหน้าที่ให้การอบรมเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมต่อแต่ละชุมชน

กฤษติญา มุลศรี (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประกอบการวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการประกอบการวิสาหกิจชุมชน โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 291 กลุ่ม ในการศึกษาได้ทำการศึกษาถึงการประกอบการวิสาหกิจชุมชนในฟังก์ชันของการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์การและการจัดการองค์การ ด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงินและการบัญชี จากการศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พบว่า การดำเนินงานด้านการเงินและการบัญชี เป็นปัญหาของผู้ประกอบการในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการตลาดและการผลิต และในด้านองค์การและการจัดการองค์การแสดงปัญหาในระดับ ปานกลาง แนวทางการแก้ไขปัญหาในการประกอบการวิสาหกิจชุมชน คือ การแก้ไขปัญหาด้านการจัดการองค์การและการจัดการองค์การ ทำได้โดย การออกกฎระเบียบที่เหมาะสมสำหรับคณะกรรมการและสมาชิก มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน และการใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น ในด้านการตลาด การแก้ไขปัญหาทำได้โดยสมาชิกช่วยกันจัดหาตลาดรองรับสินค้า รับบาลช่วยส่งเสริมการตลาด มีการจัดแสดงจำหน่ายสินค้าภายนอกชุมชน เป็นต้น สำหรับด้านการผลิต การแก้ไขปัญหาทำได้โดย การแสวงหาวัตถุดิบต้นทุนต่ำ การใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพแก่พนักงาน เป็นต้น ในกรณีของการเงินและการบัญชี มีแนวทางแก้ไขปัญหาคือ การกู้ยืมเงินลงทุนจากธนาคารและหน่วยงานกองทุนต่างๆ ใช้ความต้องการของตลาดในการผลิตสินค้า พยายามเข้าถึงแหล่งเงินทุนของภาครัฐบาล และจัดการอบรมการจัดทำบัญชี เป็นต้น

วัชร อ้นวิวัฒน์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 305 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตของชำร่วย ของที่ระลึก มีแหล่งวัตถุดิบในการผลิตภายในจังหวัดจัดทำบัญชีเป็นกรรมการของกลุ่มซึ่งมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาขาบัญชี บริหารและเศรษฐศาสตร์ มีการจัดทำบัญชี โดยมีการบันทึกบัญชีด้วยมือ มีสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ได้แก่ สมุดเงินสด สมุดบันทึกรายการทั่วไป ทะเบียนคุมสินค้าทะเบียนสมาชิกหุ้นและใบเสร็จรับเงิน ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติงานในตำแหน่ง 4-5 ปีในการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 และปัญหาในระดับรองลงมา ได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือและประสานงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ปี2558 จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปในการจัดทำบัญชี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

2. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาซึ่งเป็นฉบับที่สมบูรณ์ มาบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 โดยหาค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีได้กำหนดค่าเฉลี่ยระดับคะแนน เป็น 5 ระดับ

ผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 80 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 31.43 มีระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 31.43 ข้อมูลการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 62.86 กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ผลิตสินค้าประเภทอาหารแปรรูป ร้อยละ 45.71 ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก/เครื่องประดับ ร้อยละ 34.29 ผ้าและเครื่องแต่งกาย ร้อยละ 8.57 งานบริการ ร้อยละ 5.71 และเครื่องดื่มที่ไม่มี แอลกอฮอล์ ร้อยละ 5.71 การจัดทำบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มได้ปฏิบัติงานกับทางกลุ่มมากกว่า 6 ปี ร้อยละ 40 ผู้ตอบแบบสอบถามเรียนรู้การจัดทำบัญชีด้วยตนเอง ร้อยละ 62.86 ได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 22.86 และไม่มีความรู้ทางด้านการบัญชี ร้อยละ 14.28 สำหรับการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพมีการจัดทำบัญชีร้อยละ 71 และไม่มีการจัดทำบัญชีร้อยละ 29 โดยมีการจัดทำบัญชีด้วยมือ ร้อยละ 57.14 จัดทำบัญชีด้วยมือและเครื่องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 14.29 สมุดบัญชีหรือเอกสารที่ทางกลุ่มอาชีพเลือกใช้มากที่สุด คือ สมุดเงินสดรับ ร้อยละ 35.71 รองลงมาเป็นสมุดเงินสดจ่าย ร้อยละ 32.14 สมุดบันทึกต้นทุนกำไร ร้อยละ 17.86 สมุดบันทึกต้นทุนกำไร ร้อยละ 14.29 ใบเสร็จรับเงิน ร้อยละ 12.50 ทะเบียนคุมสินค้า ร้อยละ 5.36 และทะเบียนสมาชิกและหุ้น ร้อยละ 3.57

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในการจัดทำบัญชีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X=3.06, S.D.=1.24$) โดยแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี ประกอบด้วย ไม่ได้รับการอบรมด้านการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ($X=3.26, S.D.=1.07$) ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำบัญชี($X=3.17, S.D.=1.18$) ขาดความรู้เรื่องการบริหารการเงิน ($X=3.03, S.D.=1.38$)ไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี($X=3.14, S.D.=0.09$) สมาชิกกลุ่มไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี($X=2.80, S.D.=1.35$) ปัญหาด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ประกอบด้วย ไม่มีความรู้ในการจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน ($X=3.11, S.D.=1.21$) ไม่มีความรู้ในการจัดทำงบกำไรขาดทุน ($X=3.23, S.D.=1.31$) เอกสารที่ใช้ในการจัดทำบัญชีมีปริมาณมาก ทำให้ไม่มีการจัดทำบัญชี ($X=2.97, S.D.=1.15$) การบันทึกบัญชีมีความยุ่งยาก ทำให้ไม่มีการจัดทำบัญชี ($X=2.91, S.D.=1.22$) ปัญหาด้านความร่วมมือและประสานงาน ประกอบด้วย ไม่ได้รับคำปรึกษาทางด้านการบัญชีจากหน่วยงานต่างๆ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

($X=3.26, S.D.=1.15$) หน่วยงานที่มอบหมายให้ความรู้ ติดต่อดำเนิน (X=3.20, S.D.=1.16) ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ (X=3.11, S.D.=1.21) ปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำบัญชี ประกอบด้วย ขาดคู่มือในการจัดทำบัญชี (X=3.34, S.D.=1.21) ขาดเครื่องมือในการจัดทำบัญชี เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้น (X=3.06, S.D.=1.45) ขาดสมุดบัญชีในการจัดทำบัญชี (X=2.77, S.D.=1.37) ขาดเครื่องมือในการคำนวณ เช่น เครื่องคิดเลข (X=2.77, S.D.=1.37)

ปัญหาด้านการผลิต วัตถุดิบ สำหรับการผลิตบางกลุ่มอาชีพต้องเป็นไปตามฤดูกาล ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ตลอดทั้งปี วัตถุดิบบางชนิดไม่ได้มาตรฐาน วัตถุดิบที่มีมาตรฐานหาได้ยาก มีราคาสูงและราคาไม่คงที่ ปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการผลิต การขนส่งวัตถุดิบล่าช้า การจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ในการผลิตบางรายการไม่สามารถหาซื้อได้ภายในจังหวัดตากได้ เครื่องจักรมีจำนวนไม่เพียงพอ และราคาแพง ทางกลุ่มไม่มีเงินทุนพอที่จะลงทุนเพิ่มได้ แรงงาน ในเขตอำเภอเมืองคนส่วนใหญ่ทำงานเพื่อรับเงินเดือน ไม่นิยมที่จะใช้แรงงานผลิต ทำให้ขาดผู้สืบทอด และแรงงานบางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ การผลิตผลิตภัณฑ์บางอย่างต้องอาศัยความเชี่ยวชาญความประณีต และใช้เวลานาน ปัญหาด้านการตลาด สภาพทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำทำให้ผู้บริโภคมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง บางกลุ่มอาชีพยังไม่มีแหล่งจำหน่ายอย่างถาวรได้ ยังต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น กลุ่มอาชีพขาดความรู้ในการติดต่อกับลูกค้าทางออนไลน์ ขาดความรู้ในการจัดทำสื่อเพื่อโฆษณาสินค้า และคู่แข่งมีจำนวนมากขึ้น ปัญหาด้านการเงิน กลุ่มอาชีพขาดเงินทุนที่ต้องใช้ในการขยายกิจการ จึงต้องการเงินทุนจากหน่วยงานต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มอาชีพมีข้อเสนอแนะให้กลุ่มเยาวชนได้เรียนรู้การประกอบอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย เพื่อสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป
2. กลุ่มอาชีพควรวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับการตลาดเพื่อไม่ให้เกิดสินค้าคงเหลือมากเกินไปหรือเกิดการเสียหายได้
3. กลุ่มอาชีพควรได้รับการอบรมเรื่องหลักการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ เพื่อสามารถตั้งราคาขายได้ถูกต้อง
4. กลุ่มอาชีพต้องการความรู้ทางด้านการตลาด การให้สมาชิกรู้ถึงความสำคัญของการตลาด การจัดทำเอกสารต่างๆ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลงานวิจัยพบว่าผู้ทำบัญชีของกลุ่มอาชีพขาดทักษะในการจัดทำบัญชีสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย แต่ในด้านแหล่งความรู้ด้านการจัดทำบัญชี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย อาจเนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นกลุ่มอาชีพซึ่งจะศึกษาด้วยตนเองและมีขนาดเล็กกว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งได้รับความรู้ด้านการจัดทำบัญชีจากการฝึกอบรม และในปัญหาด้านการตลาดมีความสอดคล้องกับ ฤทธิญา มุลศรี เพราะมีการตลาดรองรับที่ไม่แน่นอน ขาดการโฆษณา ด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ยังไม่เหมาะสมและล้าสมัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการยกระดับปริญญา นิพนธ์เป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ปีงบประมาณ 2558 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก และขอกราบขอบพระคุณกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และขอขอบคุณอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่คอยสนับสนุนและให้คำปรึกษา จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ฤทธิญา มุลศรี. (2552). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประกอบการวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย. (2554). แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร. สาขาการบัญชี คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร.
- จุฑาพงษ์ ภูสนาม และ พันตำรวจเอก ดร.การุณย์ บัวเผื่อน. (2557). “วิธีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขุ่นใหญ่ อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด.” การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 5 โครงการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ (ภาคพิเศษ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร และศูนย์ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการยุติธรรมไทย.
- วัชร อ้นวิวัฒน์. (2554). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เว็บไซต์ไทยตำบลดอตคอม. “ข้อมูลกลุ่มอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.thaitambon.com/tambon/tcommamprodt.asp?PROVCODE= 63&CODE=01> (วันที่ค้นข้อมูล : 12 กุมภาพันธ์ 2558)
- สำนักงานจังหวัดตาก ศาลากลางจังหวัดตาก. “ข้อมูลจังหวัดตาก.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.tak.go.th/> 12 กุมภาพันธ์ 2558
- Blogger: User Profile: Aungreutai. (2555). “ปัญหาความยากจนในสังคมไทย.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://pan-ha-khuam-yak-jon.blogspot.com/2012/02/blog-post_17.html 12 กุมภาพันธ์ 2558

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษาการบริหารงานระบบสาธารณูปโภคด้านการประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก
The study of development administration water supply villages of Namruem Subdistrict Organization
Administration Muang District, Tak Province.

กบแก้ว ปัญญาไทย¹

Kabkaew Punyathai

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบสาธารณูปโภคด้านการประปา 2) เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารงานระบบสาธารณูปโภคด้านการประปา องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่าง 285 คนเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและปัญหาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ด้านการบริหารการเงิน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารบุคคลและการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับไม่ค่อยดีเท่าที่ควร 2) จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ต้องจัดโครงสร้างการบริหารงานระบบสาธารณูปโภคด้านการประปาหมู่บ้านจัดการระบบประปาหมู่บ้านเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง 2) ต้องสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านที่เหมาะสม และใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ต้องจัดทำคู่มือการบริหารจัดการงานพัสดุสำหรับการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้าน มีคำอธิบายวิธีการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ 1) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานประปาหมู่บ้านต้องพัฒนาความรู้และทักษะการบริหารประปาหมู่บ้านโดยได้รับการอบรมประชุมหรือศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะการบริหารประปาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ 2) ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำ เช่น กรรมการชุมชน การระดมทุน การเชิญตัวแทนผู้นำมาเป็นคณะกรรมการบริหารประปาหมู่บ้าน

คำสำคัญ : การบริหารงานระบบสาธารณูปโภคด้านการประปาหมู่บ้าน

Abstract

This study the objective is to study the issues and water supply villages, Find ways to improve policy of water management infrastructure. Namruem Subdistrict, Muang District, Tak sample, 285 people is a survey research. The statistical analysis of data were percentage, mean, standard deviation.

The results showed that (1) the administration and the village water system. Namruem Subdistrict, Muang District, Tak province financial management. Overall level the human resource and administrative materials Overall is not good enough (2) It is suggested policy. 1) To structure the management infrastructure to manage village water supply system at a truly efficient and effective. 2) To support materials management, supply the village proper. And use it effectively. 3) Management must provide instruction and supplies for the management of village water supply. A clear explanation of how to operate the system and can be treated effectively. Practical suggestions. 1) Personnel involved with the administration to develop village water supply management knowledge and skills to be trained in the villages. Meeting for work or study. And management skills villages regularly. 2) To promote the participation of water users, such as the funding and invited users to bring the village water committee

Keyword : administration, water supply villages, of the organization administration

1. บทนำ

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 มาตรา 68 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจกรรมในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ เช่น จัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ ให้มีและบำรุงกลุ่มเกษตร ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมในครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การคุ้มครองและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน หาผลประโยชน์ของทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม กิจกรรมเกี่ยวกับพาณิชย์ การท่องเที่ยว การผังเมือง และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหนึ่งในภารกิจดังกล่าว คือ การให้น้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค บริโภคแก่ประชาชน ดังนั้น ส่วนราชการต่างๆ จึงถ่ายโอนภารกิจและทรัพย์สินสาธารณูปโภค (แหล่งน้ำและระบบประปาชนบท) ได้แก่ การก่อสร้างระบบประปาชนบทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการต่อไป การบริหารกิจการประปาจึงอยู่ภายใต้ระบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจระบบประปาหมู่บ้านหรือประปาชนบทจากหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น กรมโยธาธิการ กรมอนามัย ให้บรรดากิจการประปาหรือโครงการที่มีลักษณะเป็นการจัดหาน้ำอุปโภค บริโภค ให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 8 บ้านหนองปลาไหล, หมู่ที่ 10 บ้านใหม่ชัยมงคล, หมู่ที่ 13 บ้านชุมชุมกลาง และหมู่ที่ 14 บ้านสบยม ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก รวม 4 หมู่บ้าน ซึ่งมีกิจการประปา ซึ่งมีกิจการประปา 5 แห่ง มีประชาชนในพื้นที่บริการจำนวน 972 ครัวเรือน 3,103 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง, 2554, หน้า 21)

ปัจจุบันในการดำเนินงานระบบประปาหมู่บ้านในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทองตั้งแต่รับถ่ายโอนภารกิจ ได้ประเมินความพึงพอใจในการให้บริการในทุกปี พบว่า คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 100) เท่ากับ 53.42 คะแนน ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจการให้บริการในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังได้รับเรื่องร้องเรียนลักษณะเดียวกันในประการต่อไปนี้ น้ำประปาไม่พอใช้ น้ำประปาขุ่น น้ำประปาไหลไม่แรง การลักใช้น้ำนอกมาตรวัด จากปีงบประมาณ 2554 ร้อยละ 58.62 โดยปีงบประมาณ 2554: 17 เรื่อง และปีงบประมาณ 2556: 29 เรื่อง (องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง, 2554, หน้า 21) ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมาตรฐานระบบประปาจะมีกระบวนการผลิตเริ่มจากขั้นตอนพื้นฐาน 6 ขั้นตอน คณะทำงานต้องเข้ามาดูระบบขั้นตอนต่างๆ ในการสูบน้ำดิบ การปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบ การตกตะกอน การกรอง การฆ่าเชื้อโรคและการส่งจ่าย ซึ่งเป็นมาตรฐานสำคัญในการผลิตน้ำประปา และในส่วนภาคประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาระบบการผลิตและระบบส่งน้ำเพื่อให้มีน้ำประปาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

จากความสำเร็จและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก เพื่อนำผลการศึกษาไปสู่การบริหารงานระบบประปาหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบสาธารณสุขมูลฐานด้านการประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานระบบสาธารณสุขมูลฐานด้านการประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3. วิธีการวิจัย

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบสาธารณสุขมูลฐานด้านการประปา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบสาธารณสุขมูลฐานด้านการประปา องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาคือ ตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน ในเขตหมู่ที่ 8 บ้านหนองปลาไหล, หมู่ที่ 10 บ้านใหม่ชัยมงคล, หมู่ที่ 13 บ้านชุมชุมกลาง และหมู่ที่ 14 บ้านสบยม ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก จำนวน 972 คน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 19 คน เครื่องมือที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน แบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ เนื้อหาประกอบด้วยด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารเงิน ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน แบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ เนื้อหาประกอบด้วยด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารเงิน ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน สร้างขึ้นจากข้อมูลสรุปสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้านองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยใช้แบบสอบถาม ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบประปา ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง จังหวัดตาก แบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ มีระดับความคิดเห็น คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามอันตรภาคชั้น (Interval Scale)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารระบบประปา ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง จังหวัดตาก แบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ มีระดับความคิดเห็น คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามอันตรภาคชั้น (Interval Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบ สรุปเนื้อหา และจัดหมวดหมู่ให้ต่อเนื่อง วิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การอธิบาย สรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างครอบคลุม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

4. ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่กรณีสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 มีอายุระหว่าง 31-59 ปี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 86.2 มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 68.9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยภาพรวม พบว่า สภาพการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารบุคคลในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.40) ด้านการบริหารการเงินในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.55) และด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.48)

สภาพการบริหารงานระบบประปา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารบุคคล	2.40	.77	น้อย
2. ด้านการบริหารการเงิน	2.55	.76	มาก
3. ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์	2.48	.79	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.47	.77	น้อย

1. ด้านการบริหารบุคคล พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้นำขององค์กรให้ความสำคัญในการบริหารประปาหมู่บ้านในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.34) มีการกำหนดหน้าที่และสิทธิของคณะกรรมการบริหารน้ำประปาหมู่บ้านเป็นลายลักษณ์อักษรในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.41) มีการกำหนดโครงสร้างแบ่งงานของคณะกรรมการบริหารน้ำประปาเป็นลายลักษณ์อักษรในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.37) มีการแต่งตั้ง กำหนดหน้าที่และสิทธิของผู้ดูแลระบบประปาหมู่บ้านเป็นลายลักษณ์อักษรในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.39) ผู้ดูแลระบบประปาให้ความสำคัญการบริหารประปาหมู่บ้านในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.43) ผู้ดูแลระบบประปามีความรู้ความสามารถในการบริหารประปาหมู่บ้านในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 3.47 และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประปาหมู่บ้านได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างสม่ำเสมอในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.45)

2. ด้านการบริหารการเงิน พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการตรวจสอบดูแลการรับ-จ่ายเงินในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.67) มีการกำหนดเงินปันผลกำไรไว้ชัดเจนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.57) มีการกำหนดค่าตอบแทนในการบริหารงานไว้ชัดเจนในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.47) สมาชิกผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการลงทุนครั้งแรกในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.38) มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี รับ-จ่ายในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.54) มีการกำหนดอัตราน้ำประปาไว้ชัดเจนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.61) มีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเก็บเงินค่าน้ำประปาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.53) มีการรายงานการรับ-จ่ายให้คณะกรรมการและสมาชิกทราบทุกเดือนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.54) และมีงบประมาณเพียงพอในการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านได้โดยไม่ต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.64)

3. ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการวางแผนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.50) มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ทันเวลาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.46) และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านที่ได้รับสนับสนุนเหมาะสม และใช้การได้ดีในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.50)

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยภาพรวม พบว่า ปัญหาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารบุคคล (ค่าเฉลี่ย = 2.81) ด้านการบริหารการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 2.81) และการบริหารวัสดุอุปกรณ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.76)

ปัญหาการบริหารงานระบบประปา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารบุคคล	2.81	.72	มาก
2. ด้านการบริหารการเงิน	2.81	.72	มาก
3. ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์	2.76	.76	มาก
เฉลี่ยรวม	2.79	.73	มาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. **ด้านการบริหารบุคคล** พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้นำขององค์กรไม่ให้ความสำคัญในการบริหารประปาหมู่บ้านในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.06) ไม่มีการกำหนดหน้าที่และสิทธิของคณะกรรมการบริหารน้ำประปาหมู่บ้านเป็นลายลักษณ์อักษรในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.73) ไม่มีการกำหนดโครงสร้างแบ่งงานของคณะกรรมการบริหารน้ำประปาเป็นลายลักษณ์อักษรในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.75) ไม่มีการแต่งตั้ง กำหนดหน้าที่และสิทธิของผู้ดูแลระบบประปาหมู่บ้านเป็นลายลักษณ์อักษรในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.74) ผู้ดูแลระบบประปาไม่ให้ความสำคัญการบริหารประปาหมู่บ้านในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.84) ผู้ดูแลระบบประปาไม่มีความรู้ความสามารถในการบริหารประปาหมู่บ้าน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.74) และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประปาหมู่บ้านไม่ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างสม่ำเสมอในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.81)

2. **ด้านการบริหารเงิน** พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่มีการตรวจสอบดูแลการรับ-จ่ายเงินในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.90) การกำหนดเงินปันผลกำไรไม่ชัดเจนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.84) ไม่มีการกำหนดค่าตอบแทนในการบริหารงานไว้ชัดเจนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.75) สมาชิกผู้ใช้น้ำไม่มีส่วนร่วมในการลงทุนครั้งแรกในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.76) ไม่มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี รับ- จ่ายในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.80) มีการกำหนดอัตราน้ำประปาไม่ชัดเจนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.84) ไม่มีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเก็บเงินค่าน้ำประปาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.86) ไม่มีการรายงานการรับ-จ่ายให้คณะกรรมการและสมาชิกทราบทุกเดือนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.77) และต้องพึ่งพางบประมาณในการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านจากหน่วยงานอื่นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.84)

3. **ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์** พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่มีการวางแผนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.90) ไม่มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ทันเวลาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.73) และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านที่ได้รับสนับสนุนไม่เหมาะสม และใช้การได้ดีในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.65)

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่กรณีแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 มีอายุระหว่าง 31-59 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 84.2 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8

- ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้านทั้ง 19 คน ให้นำแนวทางพัฒนาการบริหารงานระบบสาธารณูปโภคด้านการประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการบริหารบุคคล

1. ผู้นำองค์กรควรให้ความสำคัญในการบริหารประปาหมู่บ้านเพิ่มขึ้นมากกว่านี้
2. ควรมีการพัฒนาความรู้และทักษะการบริหารงานระบบประปาให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการบริหารเงิน

1. ควรมีการวางระบบการเงินให้ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น การกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย การตรวจสอบดูแลการรับ-จ่ายเงิน การรายงานการรับ-จ่ายให้คณะกรรมการและสมาชิกทราบทุกเดือน การกำหนดค่าตอบแทนในการบริหารงาน การกำหนดเงินปันผลกำไร การกำหนดอัตราค่าน้ำประปา และการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเก็บเงินค่าน้ำประปา

2. มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านที่เหมาะสม เช่น มีการประมาณรายรับ /รายจ่ายในแต่ละปี การคำนวณต้นทุนการผลิตเพื่อกำหนดอัตราค่าน้ำประปาที่เหมาะสม ฯลฯ

3. ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้าน

ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์

1. ควรมีการวางแผนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ
2. ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้การได้ดีในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ทันเวลา

5. อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ผู้ศึกษาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การบริหารบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การบริหารบุคคลของระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ส่วนใหญ่บริหารได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร มีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาความรู้ และทักษะการบริหารประปาหมู่บ้านของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประปาหมู่บ้าน ซึ่งได้มีการเสนอแนะทางการพัฒนาในประเด็นการให้ความสำคัญต่อการบริหารระบบประปาของผู้บริหาร และการพัฒนาความรู้ และทักษะการบริหารประปาหมู่บ้านของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประปาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอให้มากกว่านี้

2. การบริหารเงิน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การบริหารเงินของระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีการบริหารได้ดีในระดับมาก แต่มีปัญหามากในประเด็นการมีส่วนร่วมในการลงทุนครั้งแรกของสมาชิกผู้ใช้น้ำ และมีการกำหนดค่าตอบแทนในการบริหารงานไว้ไม่ค่อยชัดเจน ซึ่งได้มีการเสนอแนะทางการพัฒนาทั้งในเรื่องของการจัดระบบการเงินที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้ใช้น้ำ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3. การบริหารวัสดุอุปกรณ์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการบริหารวัสดุอุปกรณ์ของระบบประปาหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีการบริหารได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร มีปัญหาทั้งในส่วนการวางแผนการจัดการวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ทุนเวลา และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนเหมาะสม และใช้การได้ดี ซึ่งได้มีการเสนอแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ควรมีการวางแผนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ทุนเวลา โดยวัสดุอุปกรณ์นั้นๆ จะต้องใช้การได้ดี

ซึ่งแนวทางที่เสนอแนะทั้ง 3 ด้านสอดคล้องกับการศึกษาของ สุฟ้า บัณฑกุล (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารกิจการประปาหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาในเขต อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยได้ศึกษาถึงการใช้ประโยชน์ประปาหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่นำไปสู่การบริหารประปาหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การมีสภาพเศรษฐกิจสังคมที่ดี ประชาชนมีระดับการศึกษาสูง การมีเครือข่ายเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประปาหมู่บ้าน การปกครองภายในชุมชนที่เป็นประชาธิปไตย มีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ใช้ในระบบประปา ผู้นำชุมชนมีประสบการณ์และชื่อเสียง ผู้ใช้มีส่วนในการคัดเลือกและตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ และการประปามีระดับความเป็นสถาบันสูงส่วนปัจจัยนำไปสู่การบริหารที่ไม่ประสบความสำเร็จได้แก่ ปัญหาความยากจน การขาดการศึกษา มีการปกครองแบบอุปถัมภ์ ผู้นำชุมชนไม่มีความรู้ และขาดเครือข่ายเรียนรู้ในการพัฒนา ขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ภายในชุมชน ผู้ใช้น้ำไม่มีส่วนร่วมในการรับข่าวสารและการจัดการประปาหมู่บ้าน และการใช้กฎระเบียบในการบริหารจัดการน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1. จากการศึกษาพบว่า มีการพัฒนาความรู้ และทักษะการบริหารประปาหมู่บ้านของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบประปาหมู่บ้านค่อนข้างน้อย จึงเสนอว่า ควรมีการจัดอบรม ประชุมหรือศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะการบริหารประปาหมู่บ้าน ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ 2. จากการศึกษาพบว่า ไม่มีการมีส่วนร่วมในการลงทุนครั้งแรกของสมาชิกผู้ใช้น้ำ จึงเสนอว่า ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำ เช่น การระดมทุน การเชิญตัวแทนผู้ใช้น้ำมาเป็นคณะกรรมการบริหารประปาหมู่บ้าน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย และศึกษาถึงกระบวนการ ขั้นตอนของการกำหนดรูปแบบบริหารจัดการประปาหมู่บ้านแห่งอื่น เพื่อเปรียบเทียบทั้งทางด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารจัดการประปาหมู่บ้าน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจัดทำคู่มือการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านของ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นคู่มือในการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้าน โดยสะดวกถูกต้องตามหลักสากลและระเบียบของทางราชการ

6. กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง จาก ดร.อัญชลี มีมุข อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาตลอดตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ความเอื้ออาทร ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ บัดนี้

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสาขาวิชาการต่างๆ ให้แก่ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาที่ศึกษา รวมทั้งบุคคลทุกท่านดังที่ปรากฏรายนามในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ให้ความกรุณาในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำให้การทำสารนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ ทุกคนที่อยู่เบื้องหลังและคอยให้กำลังใจมาตลอด และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ที่เป็นกำลังอันสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับจากรายงานการศึกษานี้ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาบุญการี บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

7. เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลพุทธศักราช 2537 มาตรา 68

กรมอนามัย. (2551). คู่มือการบริหารกิจการระบบประปาหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดใหญ่. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัย.

จักรแก้ว นามเมือง และคณะ. (2551). รายงานการประเมิน การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer Satisfaction) ในมิติด้านคุณภาพ

การให้บริการงานทะเบียนราษฎรเทศบาลดอกคำใต้. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

จิระศักดิ์ เจริญจิตร. (2550). ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาต่อการให้บริการของสำนักงานประปาเชียงใหม่. รายงานการศึกษานิเทศการวิจัยบริหารธุรกิจ

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ธีระ ทศนเทพ. (2552). การบริหารประปาหมู่บ้านและพฤติกรรมการใช้บริการของประชาชน. วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัย. 1(5): 12-15

ผาณิต คำหอม. (2553). ทักษะจิตของประชาชนต่อการใช้บริการน้ำประปาของเทศบาลตำบลปาย. รายงานการศึกษานิเทศการศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชา

การเมืองและการปกครองบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมยศ นาวิการ. (2552). การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. สำนักพิมพ์: กรุงเทพฯ.

สมบุญ สวีระ. (2553). เศรษฐศาสตร์วิศวกรรมทรัพยากรน้ำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ

สุฟ้า บัณฑกุล. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารกิจการประปาหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จกรณีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง.

รายงานการศึกษานิเทศการศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองและการปกครองบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
The Participation of People in Kanlayaniwatthana Chiang Mai Forest Protection

วีระ เชื้อสุจริตไพบูลย์¹
Weera Chueasujaritpaiboon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีสำรวจ โดยการออกแบบสอบถาม ประชาชนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 6,518 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอกัลยาณิวัฒนา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมรับรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมพัฒนาร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$)การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้ เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ได้เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย และเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)

การมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นคือการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ ถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาระดับมาก ($\bar{X}=3.54$)

การมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ และส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้และจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$)

การมีส่วนร่วมดำเนินการ มีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ระดับมาก ($\bar{X}=3.56$)

การมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ลักลอบตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ซึ่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$)

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การป้องกันและการแก้ไข, ทรัพยากรป่าไม้, ประชาชน

Abstract

This research had the main objective to study the participation in the protection and problem solving of forest resources, to study the factors affecting the participation in the protection and problem solving of forest resources and study the problems and obstacles in the protection and problem solving of forest resources in Kanlayaniwatthana district, Chiang Mai province. It was a quantitative research using a questionnaire in a survey method. The population was the people in Kanlayaniwatthana district, Chiang Mai province ages from 18 years up totaled 6,518 persons. The sample group was totaled 377 persons. Found that most of the samples aged under 30 years, 180 people, representing 47.7 per cent, followed by those aged 31-40 years, 32.9 percent of 124 people aged between 41-50 years were 52 people. 13.8 percent and the group aged 51 years and over a minimum of 21 people, representing 5.6 percent.

Factors affecting participation in preventing and resolving forest resources of the people in the district Kalayaniwatthana the overall sample have participation awareness in preventing and resolving forest level. ($\bar{X} = 3.57$), the participation in the prevention

¹ นักศึกษา สาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต IIC University of Technology(IIC) โทร 0899521093
E-mail: puangmanee2009@hotmail.com

and resolution of forest resources. The samples are being developed in conjunction with the decision to prevent and resolve forest level ($\bar{X}$ = 3.45) participation in preventing and solving the problems of forest resources. The samples are to be involved in the implementation of forest protection and solution level.

The contributions are recognized. As part of the campaign against deforestation in the community. Involvement in monitoring ongoing news about the forest resources in the community. Attended training on the law. Join and get on with officials from government agencies to educate about the forest level ($\bar{X}$ = 3.57).

Engagement ideas The idea is to share opinions, engage and exchange ideas on measures to manage forest resources in the community. Participation Consultation The guidance on the issue of forest resources in the community. Attend and comment. Troubleshooting forest resources in the community level ($\bar{X}$ = 3.54).

Contributing to the development of a joint decision involved consideration. Budget support to the problems of forest resources. And improve the participation criteria and how to prevent and resolve forest resources. On the prevention and solution of forest resources and to participate in defining a clear practical measures to tackle forest resource level ($\bar{X}$ = 3.45).

Participation operation Members participate in the fight against deforestation in the community. Participation in the campaign against deforestation continuing and serious level ($\bar{X}$ = 3.56).

Participation Tracking Monitoring and evaluation Participation in monitoring the problem of forest resources. To report information to the illegal logging and timber in the offensive zone. And to contribute to progress in resolving the issue of forest resources in the community, which is in high level ($\bar{X}$ = 3.51).

Key words: Participation, Prevention and Correction, Forest resources, People

บทนำ

ปัญหาการบุกรุกป่าเป็นปัญหาสำคัญของชาติ และมีทั้งการป้องกันและปราบปรามหลายวิธี แต่ก็ยังแก้ปัญหาไม่ได้ ซึ่งรัฐบาลก็ได้กำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ให้ทางหน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตามโดยตลอดและปัจจุบันรัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และได้ออกมาตรการหลายมาตรการซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างในพื้นที่และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะชาวเขาหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่กับป่าและได้มีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลและชาวกะเหรี่ยง ในปี พ.ศ.2553 ทำให้แวดวงบรรดาเหล่านักวิชาการที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สังคม วัฒนธรรม และ นักมานุษยวิทยา ในแง่แนวคิดและวิถีการจัดการว่าจะทำอย่างไรถึงจะแก้ปัญหาให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ได้ครอบคลุมทั้งหมด ทั้งปัญหาทางด้านสัญชาติ ที่ทำกินและวิถีชีวิต หรือแม้แต่การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีและการจัดการศึกษาให้กับเด็กในท้องถิ่น (พนมฤช อุตมกิตติ, 2555) ซึ่งเรื่องที่ทำกินจะมีผลกระทบกับการรักษาป่าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากและจากกระแสตื่นตัวในเรื่องโลกร้อนในภาวะปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้หลายฝ่ายได้ให้ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหานี้ และโดยที่ประเทศไทยซึ่งเคยขึ้นชื่อว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของระบบในการปรับสมดุลของธรรมชาติได้ถูกบุกรุกและทำลายอย่างมาก ทำให้เกิดภาวะวิกฤติต่าง ๆ ขึ้นภายในประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องโลกร้อนขึ้น ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล หรือไม่ตกในพื้นที่ที่เหมาะสม ตลอดจนเรื่องปัญหาอุทกภัย วาตภัยต่าง ๆ เป็นต้น หลายฝ่ายได้ตระหนักในเรื่องนี้ มีการณรงค์เร่งรัดปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อใช้เรียกความชุ่มชื้นตามธรรมชาติกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศในส่วนที่ 8 ได้บัญญัติเกี่ยวกับกับเรื่องนโยบายด้านที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น
- 2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบการเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียง
- 3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ
- 4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่นอย่างเป็นระบบ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสว่น บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล
- 5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชนชุมชนท้องถิ่น และองค์กรส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางดำเนินงาน

นอกจากตามบทบัญญัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 มาตรา 85 ข้างต้นแล้ว รัฐบาลยุคปัจจุบัน ได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นนโยบายเร่งด่วนเรื่องมาตรการและโครงการ ได้แก่ อนุรักษ์พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ที่สำคัญ ได้แก่ การดำเนินงานด้านการป้องกัน การดำเนินงานด้านการปราบปราม การดำเนินงานด้านการฟื้นฟู ในการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน สิ่งสำคัญที่สุด คือ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการตามมาตรการทั้ง 3 ด้าน ซึ่งก้าน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำและผู้ปกครองท้องถิ่นของประชาชนมีส่วนร่วมที่สำคัญที่เป็นกลไกของรัฐและผู้ผลักดันการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม และคลุกคลีอยู่กับประชาชนและได้รับความเคารพจากประชาชนในพื้นที่มากที่สุด การมีก้าน ผู้ใหญ่บ้านแนะนำชักจูงหรือบอกกล่าวให้ทำสิ่งใดราษฎรย่อมเต็มใจและปฏิบัติตามมากกว่าข้าขึ้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่ 878 ของประเทศไทย เป็นอำเภอตั้งใหม่ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2552 มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 647.58 ตารางกิโลเมตร หรือ 404,743.12 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขา มีพื้นที่ป่าไม้ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ 252,077.87 ไร่ พื้นที่โครงการหลวงวัดจันทร์ 151,259 ไร่ และเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญ 6 สาย ได้แก่ แม่น้ำแม่แจ่ม ลำน้ำแม่ตะละ ห้วยโป่งสะแยง ห้วยแม่ละอุป ห้วยขุนแม่ม่วน ห้วยสะบา ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและม้ง 1 หมู่บ้านเป็นเผ่าลีซู และ 2 หมู่บ้านเป็น ชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ยังคงอนุรักษ์วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชนเผ่าไว้ได้เป็นอย่างดี ปัญหาสำคัญในพื้นที่ คือ ราษฎรมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่หมุนเวียน ด้วยสาเหตุจากราษฎร มีหลายชนเผ่า และมีฐานะยากจน จากการสังเกตการณ์การประชุมระดมความคิดเห็น พบว่าประชาชนในพื้นที่มีความรัก ห่วงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ เป็นอย่างมาก และมีความตระหนักถึงผลเสียที่มากจากการล้นไหลของวัฒนธรรมจากภายนอกที่จะเข้าสู่พื้นที่และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชาชนที่จะเข้ามาอาศัยและประกอบธุรกิจในพื้นที่ที่กำลังจะพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้นการกำหนดมาตรการจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงความต้องการ วิธีคิด ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่อาจจะไม่ได้รับความร่วมมืออย่างแท้จริง จะมีบางส่วนที่ดำเนินการตามคำสั่งแต่ไม่ยั่งยืนเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ที่ยั่งยืนนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะต้องให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมให้มากที่สุดแต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่เห็นด้วย ไม่ให้ความร่วมมือ แล้ว ก็ยากที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นนั้นได้

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้ศึกษาซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาป่าในพื้นที่จึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีพัฒนา เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องป่า เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับใช้ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย ครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 (เชียงใหม่) กฎหมายป่าไม้และกฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาป่าไม้ของกระทรวงมหาดไทย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แนวคิด ทฤษฎี ของ อาลัน ฟอนรอฟฟ์ (Arland Fanaroff, 1984 : 24) และแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของของชาวบ้านในการพัฒนาของอิน รพีพัฒน์ (2531: 24) ปัจจัยการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมรับรู้ การมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมพิจารณาร่วมตัดสินใจการมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 6,518 คน (ข้อมูลประชากรและผู้มีสิทธิเลือกตั้งอำเภอภักดีพัฒนา ณ วันที่ 1 เมษายน 2557) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ณ วันที่ 1 กันยายน 2557 จำนวน 377 คน สำหรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละกลุ่ม สามารถคำนวณได้ตามสัดส่วนกับจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม มีขนาดไม่เท่ากัน คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่เลือกจากประชากรที่มีขนาดใหญ่จะมากกว่าที่เลือกจากประชากรที่มีขนาดเล็ก และการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เก็บข้อมูลจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากทุกหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกหมู่บ้านและผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งมีลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบปลายปิดเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายปิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากร ป่าไม้ในพื้นที่อำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ แปลความ ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดลิเคอร์ท (บุญส่ง นิลแก้ว, 2542 : 146) โดยกำหนดช่วงแปลผล ใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ และแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนระหว่างบุคคลใช้การทดสอบค่าที (T - Test) ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนของกลุ่มจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 84.1 รองลงมารายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมรับรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) ด้านมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) ด้านเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษของการฝ่าฝืนกฎหมายทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.46$) ด้านเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.41$) และด้านศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.44$)

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.47$) ด้านมีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.43$) ด้านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) ด้านร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) และด้านการสนใจติดตามการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนและเสนอความคิดเห็นเพื่อหน่วยงานราชการจะนำไปพิจารณาระดับมาก ($\bar{X}=3.80$)

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ด้านร่วมพิจารณาการดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$) ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.42$) และด้านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$)

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกเพื่อเป็นอาสาสมัครต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ระดับมาก ($\bar{X}=3.44$) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) และด้านมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.73$)

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) ด้านมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) ด้านมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลพฤติกรรมของคนในชุมชนไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) ด้านมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ลักลอบตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$) และด้านมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.63$)

การทดสอบสมมติฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้พบว่ามีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .175 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .113 ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น .330 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาร่วมตัดสินใจ .139 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .137 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .138 แสดงว่าประชาชนมีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ พบว่ามีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .537 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .666 ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น .671 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ .560 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .366 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .412 แสดงว่าประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้พบว่ามีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .204 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .318 ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น .032 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาร่วมตัดสินใจ .223 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .195 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .179 แสดงว่าประชาชนมีอาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ พบว่ามีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .273 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .278 ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น .315 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ .237 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .307 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .227 แสดงว่าประชาชนมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน ตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือน ต่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ในภาพรวม ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมไม่ต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 377 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้นี้มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ สถิติค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, การทดสอบค่า T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมรับรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) ด้านมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหารั้วพากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) ด้านเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษของการฝ่าฝืนกฎหมายรั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.46$) ด้านเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการให้ความรู้เกี่ยวกับรั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.41$) และด้านศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.44$)

ส่วนการจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการรั้วพากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.47$) ด้านมีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.43$) ด้านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) ด้านร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) และด้านการสนใจติดตามการแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ในชุมชนและเสนอความคิดเห็นเพื่อหน่วยงานราชการจะนำไปพิจารณา ระดับมาก ($\bar{X}=3.80$)

ส่วนจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ด้านร่วมพิจารณาการดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$) ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$) และด้านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) ส่วนการจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกเพื่อเป็นอาสาสมัครต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ระดับมาก ($\bar{X}=3.44$) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) และด้านมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.73$) และการจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) ด้านมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลรั้วพากรป่าไม้ในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) ด้านมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลพฤติกรรมของคนในชุมชนไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) ด้านมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ลักลอบตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$) และด้านมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.63$)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ของประชาชน มีประเด็นคือเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ และเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอ ผู้วิจัยได้อภิปราย ดังนี้ จากการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารั้วพากรป่าไม้

ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้ เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหารั้วพากรป่าไม้ในชุมชน ได้เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษของการฝ่าฝืนกฎหมายรั้วพากรป่าไม้ และเข้าร่วมรับฟังเมื่อมี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ด้วยการศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)

การมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นคือการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ได้เข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน หรือสนใจติดตามการแก้ไขปัญหาแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนและเสนอความคิดเห็นเพื่อหน่วยงานราชการจะนำไปพิจารณา ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$)

การมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ และมีส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ การเข้าร่วมพิจารณาการดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้และจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ หรือการร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$)

การมีส่วนร่วมดำเนินการ มีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกเพื่อเป็นอาสาสมัครต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.56$)

การมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ในการสำรวจข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน สอดส่องดูแลพฤติกรรมของคนในชุมชนไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ลักลอบตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.51$)

ข้อเสนอแนะ

1. อำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ควรมีการวางแผนในการรณรงค์ให้ประชาชนสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้
2. อำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ควรมีการสร้างกิจกรรมที่ให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้
3. มีการรายงานผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอพร้อมกับการประเมินผลการทำอย่างต่อเนื่อง
4. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้เพื่อรายงานผลการประเมินแก่ประชาชน
5. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหาในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก Prof.Dr.Chainanthorn Khawngarm ประธานกรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Noppadol Konkum กรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Asjun Jikumporกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำงานวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา ฯ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถามรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พณกุล อุตมกิตติ. (2555). **เขตวัฒนธรรมพิเศษ กับความจริงที่เกิดขึ้นของกลุ่มชาติพันธุ์**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: www.sac.or.th. 20 พฤษภาคม 2555.

บุญส่ง นิลแก้ว. (2542). **ระเบียบวิธีวิจัยเบื้องต้น เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด (มหาชน).

อคิน รพีพัฒน์. (2531). **ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกกระบัตรโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำแม่กลอง**. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Fanaroff, Arlend. (1984). **Community Involvement in Health System for Primary Health Care**. WHO. n.p.

การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศูนย์การแพทย์ทางเลือกข่วง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
LOCAL WISDOM MANAGEMENT OF KHUA MUNG ALTERNATIVE MEDICINE HIANG MAI

นางอรุณ อุตสม¹
Mrs. Arun Utasom

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศูนย์การแพทย์ทางเลือกข่วง เครื่องมือที่ใช้ประกอบการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และกล้องบันทึกภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรศูนย์การแพทย์ทางเลือกข่วง และผู้ป่วยของศูนย์การแพทย์ทางเลือกข่วง และศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางเว็บไซต์ ตามวัตถุประสงค์ ข้อมูลถูกนำมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาในครั้งนี้

ผลวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ได้มีการฟื้นฟูขึ้นเพื่อเป็นฐานรองรับเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และ บูรณาการ (Integration) ประยุกต์ใช้รักษาร่วมกับแพทย์แผนปัจจุบันเป็นการแพทย์เสริม (Complementary Medicine) ดังนั้น ศูนย์การแพทย์ทางเลือกข่วงก่อตั้งขึ้น เพื่อเป็นสาขาของโรงพยาบาลอำเภอสารภี เพื่อรองรับผู้ป่วยเรื้อรัง ที่ไม่สามารถให้การรักษาแบบการแพทย์แผนปัจจุบันให้หายขาดได้ ด้วยหลักการแก้ไขสุขภาพของชุมชน และท้องถิ่นแบบการแพทย์องค์รวม (Holistic Medicine) และ การดูแลส่งเสริมสุขภาพองค์รวม (Holistic Health) ปัญหาของการจัดการด้านการบริหารงานองค์กรของศูนย์การแพทย์ทางเลือกข่วง คือการขาดแคลนบุคลากรผู้มีความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดงบประมาณสนับสนุน ด้านการพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อเสนอแนะการจัดการ การบริหารงาน ควรจัดหางบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอต่อความต้องการของศูนย์บริการ และท้องถิ่นโรคที่สามารถรักษาได้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นโรคที่เกิดจากเส้นเอ็น กล้ามเนื้อในร่างกาย กพร่อง และโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือด

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น บูรณาการ การแพทย์เสริม การแพทย์องค์รวม สุขภาพองค์รวม

ABSTRACT

The purposes of this independent study were to investigate the Local Wisdom management of Khua Mung Alternative Medicine Center in Saraphi district, Chiang Mai.

The instruments used for collecting data were structural questionnaires, observation and a camera. The key informants were a personnel instructor, personnel and patients of Khua Mung Alternative Medicine Center as well as documents, related researches and websites. The data were analyzed in accordance with the objectives of this study.

The study shows that local wisdom started to have been restored on an economic base in 1997. Local alternative medicine is currently increasingly accepted in the medical community, and medical doctors treat patients with chronic diseases by the use of a combined therapy with modern medicine. Local alternative medicine is used to treat patients with chronic diseases by the use of a combined therapy with modern medicine by the principals of resolving the health of the local community in a holistic way. The problem of the organization management of the Khua Mung Alternative Medical Center is a shortage of suitable personnel with local wisdom and a lack of financial support to improve the development of this knowledge more efficiently. A suggestion to the service management could be to find more financial support to meet the needs of the center. Diseases which can be treated by local wisdom are for example tendon troubles, muscle defects, diabetes, high blood pressure and enhanced blood-fat values.

Keywords: Local Wisdom, Integration, Complementary Medicine, Holistic Medicine, Holistic Health

บทนำ

ปัจจุบันประชากรไทยประสบปัญหาผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากสารเคมีตกค้างจากการเพาะปลูกของเกษตรกร ในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่ามีการนำเข้าวัตถุดิบด้านการเพาะปลูกจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่นการนำเข้า ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า มาจาก ประเทศอเมริกา และประเทศไต้หวัน ปีละหลายล้านบาท จึงไม่แน่ว่าจะเป็นที่แปลกใจเลย ว่าประชากรไทยเราทำไมถึงเกิดอาการเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงนานาชนิด ซึ่งถ้าเราพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วนั้น เราจะเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน ว่าวิถีชีวิตที่จากเดิมในด้านการเกษตรกรรมการเพาะปลูกข้าว พืชผักต่างๆ แม้กระทั่งการรักษาโรคด้วยเคมีบำบัดในระยะยาวของแพทย์แผนปัจจุบันที่มีผลข้างเคียงต่อสุขภาพ และปัจจัยทางสังคมปัจจุบันอันนำมาซึ่งปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพของประชากร ได้แก่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นยุคของ นวัตกรรม (Innovation) ใหม่ฯ สังคมแห่งความเจริญรุ่งเรืองที่ถูกสร้างขึ้นด้วยวัตถุนิยม (Materialism) บริโภคนิยม (Consumerism) สิ่งแวดล้อม ความยากจน ความเหลื่อมล้ำของสังคม ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน และความไม่เป็นธรรมในสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบเดิมๆ ที่เป็นวิถีชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง (Self-reliance) ที่ได้มีการสืบสานต่อกันมาหลายชั่วอายุ ตั้งแต่รุ่น ปู่ย่า-ตายาย หรือรากเหง้าแห่งบรรพบุรุษ จนแทบจะ

¹ IIC University of Technology Phnom Penh, Cambodia E-mail: arun.utasom@hotmail.com-Tel- 086-6541165

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สูญหายไปกับสังคมยุคใหม่ คนรุ่นใหม่ วัฒนธรรมใหม่ๆ ที่ถูกนำเข้ามาจากทั่วทุกสารทิศในโลก และได้สืบสานเข้ามาครอบงำ จนบดบังสิ่งดีงาม และมีคุณค่า ของภูมิปัญญาไทยท้องถิ่น (Local Wisdom) ที่มีมาแต่สมัยบรรพบุรุษ ในการรักษาโรค ด้วยวิธีการรักษาแบบศาสตร์โบราณ ของหมอพื้นบ้าน หมอเมืองภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือที่เรียกอีกนัยหนึ่งว่า ปัญญาชนชาวบ้าน (Organic Intellectual)

ในปีพ.ศ.2540 ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทางภาครัฐจึงได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 มาเป็นกลไกการขับเคลื่อน การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม โดยการวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) พัฒนาศักยภาพบุคคล และทรัพยากรธรรมชาติในทุกส่วนภูมิภาคของประเทศให้เกิดความสมดุล และยั่งยืนในทุกด้าน เพื่อเป็นฐานรองรับเศรษฐกิจของประเทศจึงเป็นโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ที่เป็นลิขสิทธิ์ทางปัญญา (Intellectual Property) ที่สั่งสมมาแต่ดั้งเดิมของ แต่ละท้องถิ่น แต่ละบุคคล ได้กลับมาฟื้นฟูศักยภาพ (Potential) กลับคืนสู่รากเหง้า (Back to the root) ทุนทางมนุษย์ (Human Capital) ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งก็เห็นได้อย่างชัดเจนว่าจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2543-2550 จนถึงปัจจุบันยังคงเป็นฐานรองรับเศรษฐกิจที่สร้างรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายล้านบาทอย่างเช่น สินค้าโอท็อป (OTOP) และหลากหลายผลงานที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือคนไทยสู่ตลาดสากล เช่น หัตถกรรมกระดาษสา การปั้นเครื่องปั้นดินเผา ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนทางปัญญา และผลิตภัณฑ์แปรรูป พืชผัก สมุนไพรต่างๆ และการนวดแบบแพทย์แผนไทย (Thai Traditional medical massage) ศาสตร์การบำบัดรักษาของภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ในชุมชน และท้องถิ่น สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชน ได้ในระดับหนึ่ง นอกเหนือจากการนวดเพื่อบำบัด รักษาโรคแล้วภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความสวยงาม และยังช่วยด้านร่างกายเกิดการผ่อนคลายได้อย่างดีเยี่ยม เรียกกันในปัจจุบันว่า สปา (Spa - Sanus Per Acqua) ยังมีชื่อเสียงเลื่องลือเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ไม่แพ้ประเทศอื่นใดในโลก เป็นอีกกลไกหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในแต่ละปีเป็นจำนวนไม่น้อยเลย กลายเป็นฐานเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าประเทศได้อย่างยั่งยืน

เพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายของภาครัฐ (Government Policy) ในส่วนของหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Public Health) โดยจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนให้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้พื้นฟูการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้โดยปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญของหมู่บ้านในแต่ละท้องถิ่น บุคลากรประยุกต์ใช้ร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันในการบำบัด รักษาผู้ป่วย ในเกือบทุกตำบล อำเภอที่มีสภาพพร้อมสามารถรองรับการ นโยบายของภาครัฐ เช่น ศูนย์การแพทย์ทางเลือกชุมชุน ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายของภาครัฐอีกแห่งหนึ่ง และ เป็นโรงพยาบาลสาขาของโรงพยาบาลอำเภอสารภีเพื่อรองรับผู้ป่วยอาการเรื้อรังที่ไม่สามารถใช้เคมีบำบัด รักษาในระยะยาว ได้อีกต่อไป ซึ่งใช้วิธีวินิจฉัยโรค (Diagnose) จากอาการเจ็บป่วยในแฟ้มประวัติที่ส่งต่อมารักษา และให้การบำบัดรักษาด้วยขั้นตอนการรักษาแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละศาสตร์

ปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ประกาศกฎหมายคุ้มครองวิชาชีพสำหรับหมอผู้สอบผ่านการวัดระดับเกณฑ์องค์ความรู้ของกระทรวงสาธารณสุข และสามารถประกอบวิชาชีพโดยไม่ผิดกฎหมายขึ้น ปีพ.ศ. 2552 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. การประกอบโรคศิลปะ

มาตราที่ ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2552

มาตราที่ ๒ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ประกาศ วันที่ 8 พ.ค.2552 และมีผลบังคับใช้ 19 พ.ค. 2552 จนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อศึกษากระบวนการ การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศูนย์แพทย์ทางเลือกชุมชุน เพื่อบำบัด รักษาโรค และโรคที่สามารถรักษาให้หายได้ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (2) เพื่อศึกษาอุปสรรค ปัญหา และแนวทางการแก้ไข ปัญหา แนวทางการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรศูนย์แพทย์ทางเลือกชุมชุน และวิธีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อบำบัด รักษาโรค รวมถึงโรคที่สามารถรักษาให้หายได้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (2) ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหา อุปสรรค ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นแนวทางการศึกษาเภสัชกรรม และเวชกรรมแพทย์ทางเลือก ต่อผู้ที่จะทำการศึกษาเพื่อนำความรู้มาพัฒนาต่อยอดให้เกิดความองค์ความรู้ใหม่ พัฒนาศักยภาพ และเพื่อส่งเสริมแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดความ ยั่งยืนยิ่งขึ้นไป

วิธีดำเนินงานวิจัย

ผู้ศึกษาการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ขออนุญาตเข้าพบผู้บริหารรองผู้อำนวยการศูนย์แพทย์ทางเลือกชุมชุน น.ส วิชาดา ปัญญาณกิจ เพื่อแจ้งความจำนงขออนุญาตดำเนินการศึกษาการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศูนย์การแพทย์ทางเลือกชุมชุน ในขณะที่เดียวกันผู้ศึกษาได้สร้างความคุ้นเคยกับบุคลากรขององค์กร เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการศึกษา โดยขออนุญาตเข้าสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พร้อมกับบันทึกข้อมูล และทำการสำรวจโดยวิธีการใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง 2 ชุด 3 ขั้นตอน ที่ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลหลัก สำรวจความพึงพอใจการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กร และใช้เครื่องมือบันทึกภาพขอบเขตของการศึกษา และบันทึกเหตุการณ์กิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความชัดเจนสอดคล้องตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประชากรตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ประกอบในการศึกษาได้แก่ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่ประจำองค์กรจำนวน 16 คน ผู้ป่วยผู้เข้ารับบริการบำบัดรักษา จำนวน 40 คน เครื่องมือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง 3 ขั้นตอน

แบบสอบถามชุดที่ 1 (สำหรับผู้ป่วยผู้เข้ารับบริการ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้คำตอบ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการให้บริการขององค์กร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามชุดที่ 2 (สำหรับบุคลากรขององค์กร)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจการบริหารจัดการองค์กร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาทำการศึกษา ไปพร้อมๆกับการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ขอบเขตของการศึกษา โดยจะบันทึกข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียด ให้ครอบคลุมเนื้อหาทุกๆด้าน หลังจากนั้นผู้ศึกษานำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวม มาประมวลผลรวม ให้เป็นหมวดหมู่ จัดเป็นระบบ นำมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยต่อยอด ผลของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาความก้าวหน้าในแต่ละด้านต่อไป

ผลสรุปของงานวิจัยในครั้งนี้

การวิจัยศึกษาพบว่าศูนย์แพทย์ทางเลือกข่วงมุง มีกระบวนการบริหารจัดการบริหารงานเป็นกฎระเบียบแบบงานราชการ เพราะเป็นโรงพยาบาลภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาของภาครัฐ มีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่ภายในองค์กรรวมทั้งสิ้น 16 คน ศูนย์แพทย์ทางเลือกข่วงมุงได้ก่อตั้งขึ้นในเนื้อที่ 11 ไร่ ของหมู่บ้านข่วงมุง อยู่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลข่วงมุง ซึ่งที่ดินแปลงนี้ได้รับความอนุเคราะห์ ด้วยมีเจตจำนงค์บริจาคที่ดิน เพื่อปลูกสร้างศูนย์ของ คุณแม่อุ่นเรือน จิวหานัง พร้อมครอบครัว

จากการศึกษาภายในขอบเขตของการศึกษาพบว่าศูนย์แพทย์ทางเลือกข่วงมุงตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่เหมาะสม เพราะประชากรส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และยังมีบางส่วนที่ใช้แนวทางการเพาะปลูกตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ตามแบบเกษตรอินทรีย์ การสร้างเครือข่ายการผลิต วัตถุดิบนำมาประกอบการศึกษา จึงไม่เป็นปัญหาด้านการจัดหาให้เพียงพอต่อความต้องการขององค์กร ส่วนด้านสถานที่ให้บริการได้มีการแยกส่วนตามศาสตร์การรักษา ออกเป็นสัดส่วนแต่ละอาคาร เช่น อาคารหัตถเวชด้านการนวดแพทย์แผนไทย ชุมมอยยาสมุนไพร ชุมมย่ำขาง ชุมมดอกเส้น จัดกระดุก อาคารอบสมุนไพรบริการดูแลหลังคลอดบุตร อาคารฝังเข็มซึ่งเป็นศาสตร์การรักษาแบบจีนโบราณจากผู้เชี่ยวชาญการรักษาและได้มีการจัดระบบการให้บริการเป็นไปตามขั้นตอนอย่างมีกฎระเบียบ และมีการส่งต่อรักษา บำบัด ตามศาสตร์การรักษาแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละศาสตร์ มีความเหมาะสมกับอาการของผู้ป่วยที่ผ่านกระบวนการวินิจฉัยโรค หรือจากแพทย์ประจำตัวที่โรงพยาบาลอำเภอสารภี ผู้ป่วยที่เข้ามารับการให้บริการส่วนหนึ่งมาจากการส่งต่อจากโรงพยาบาลต้นสังกัด โดยใช้สิทธิ์เข้ารับบริการให้บริการ การรักษาตามสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ผู้ป่วยอีกส่วนหนึ่งที่อยู่ในเขตอำเภอสารภีสามารถเข้ารับบริการให้บริการ รักษา บำบัด และใช้สิทธิ์ตามสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ด้วยการโทรนัดหมายเวลาการเข้ารับบริการล่วงหน้า กรณีผู้ที่ย่านนอกเขตอำเภอสารภี แม้แต่จังหวัดใกล้เคียง หรือคนต่างชาติดำเนินการในประเทศไทย ในเขตใกล้เคียง ที่มีปัญหาสุขภาพด้านความผิดปกติทางเส้นเอ็น และกล้ามเนื้อตามส่วนต่างๆของร่างกาย ก็สามารถเข้ารับบริการให้บริการการรักษา บำบัดด้วยศาสตร์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ต่างกันตรงที่อัตราค่าบริการเท่านั้น ซึ่งทางศูนย์แพทย์ทางเลือกข่วงมุงได้จัดระบบไว้ดังนี้

เวลาเปิดทำการให้บริการ วันจันทร์-ศุกร์ 08.00.น – 17.00.น

อัตราค่าบริการ ผู้ป่วยที่ส่งต่อจากโรงพยาบาลต้นสังกัด และผู้ป่วยที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอสารภี อัตราค่าบริการตามสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า 1 ชั่วโมง 50 บาท 2 ชั่วโมง 140 บาท

อัตราค่าบริการผู้ป่วยที่อยู่นอกเขตอำเภอสารภี หรือผู้ป่วยที่มาจากต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงนักท่องเที่ยว อัตราค่าบริการ 1 ชั่วโมง 120 บาท

จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษา บำบัด ขึ้นอยู่กับจำนวนการส่งต่อคนไข้จากโรงพยาบาลต้นสังกัด และจำนวนผู้ป่วยที่ติดต่อขอเข้ารับบริการด้วยการโทรนัดหมายล่วงหน้าในแต่ละวัน การระบุจำนวนที่แน่นอนจึงเป็นไปได้ยาก

นอกจากศูนย์การแพทย์ทางเลือกข่วงมุงจะเป็นศูนย์ที่ให้การรักษา บำบัด ด้วยศาสตร์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาจากหลากหลายสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และยังได้จัดสถานที่พักเพื่ออำนวยความสะดวกภายในศูนย์ ถ่ายทอดโดยหมอผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละศาสตร์ ลักษณะของการถ่ายทอด ก็จะเริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดตามตำราโบราณ ตามคำบอกเล่า การเรียนรู้วิธีการกระบวนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ถูกต้องตามกระบวนการใช้สมุนไพรเพื่อบำบัด รักษาโรค โดยไม่ให้เกิดผลข้างเคียงตามมา และเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงเรียนรู้จริงด้วยประสบการณ์จากการลงปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละศาสตร์ด้วยตนเอง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการศึกษาด้านแนวคิดทฤษฎี ที่ศูนย์แพทย์ทางเลือกช่วงมนำมาหัวใจสำคัญในการบริหารงานองค์กรมุ่งสู่การพัฒนาความก้าวหน้าคือ ทฤษฎีแนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ด้านความต้องการของมนุษย์ชาติ หรือแรงจูงใจ ของ อับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ทฤษฎีความต้องการ (Need Theories) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดิส เป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากที่สุด ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญ ของทฤษฎีนี้ มีสามประการคือ

- (1) บุคคลเป็นสิ่งที่ชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับ การสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป
- (2) ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจาก ความต้องการพื้นฐาน ไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน
- (3) เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

อับราฮัม เอช มาสโลว์ เห็นว่าความต้องการของบุคคลมีห้ากลุ่มจัดแบ่งได้เป็นห้าระดับจากระดับต่ำไป สูง เพื่อความเข้าใจ มักจะแสดงลำดับของความต้องการเหล่านี้ดังนี้

- ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาจะมีกำลังที่จะทำงาน ต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การบริการสุขภาพ เป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้

- ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการ ตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ ต่อพนักงาน ทำให้หลายอย่าง เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสภาพแรงงาน ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

- ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

- ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้าง การนับถือตนเอง ขึ้นชมในความประสบความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

- ความต้องการเติมเต็มความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัว ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน เป็นต้น

มาสโลว์ แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่ม คือ ความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน (deficiency needs) เป็น ความต้องการ ระดับต่ำ ได้แก่ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย อีกกลุ่มหนึ่งเป็น ความต้องการก้าวหน้า และพัฒนาตนเอง (growth needs) ได้แก่ความต้องการทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการเติมเต็มความสมบูรณ์ให้ชีวิต จัดเป็นความต้องการระดับสูง และอธิบายว่า ความต้องการระดับต่ำได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ส่วนความต้องการระดับสูง จะได้รับการสนองตอบ จากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง

และทฤษฎีด้านการบริหารงานการให้บริการ คือแนวคิดทฤษฎีของ ท่านมหา อาตมะคานธี ด้านความเท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชนอันควรพึงจะมี และ ความมีสันติภาพในการอยู่ร่วมกัน และกรอบแนวคิดเทคนิคด้านการพัฒนาองค์กร SWOT ของ อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) ซึ่งแต่ละตัวอักษรมีความหมายดังนี้

S - Strengths ความหมาย คือ ปัจจัยต่างๆภายในองค์กรที่ทำให้เกิดความเข้มแข็ง หรือเป็นจุดแข็งขององค์กร ซึ่งเป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายใน เช่นจุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล ด้านคุณภาพของการให้บริการ

W - Weaknesses ความหมาย คือปัจจัยต่างๆในองค์กรที่ทำให้เกิดความอ่อนแอ หรือเป็นจุดอ่อน เป็นปัญหา หรือความบกพร่องที่เกิดจากสภาพภายใน ซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นให้ได้

O - Opportunities ความหมาย คือปัจจัยต่างๆภายนอกองค์กรที่เอื้อประโยชน์ ซึ่งเป็นโอกาสช่วยส่งเสริมการดำเนินการพัฒนาองค์กร ซึ่งจุดแข็งเป็นปัจจัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายใน ส่วนโอกาสนั้นเป็นผลจากสภาพแวดล้อมภายนอก จึงจะต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ เพื่อนำมาเป็นกระบวนทัศน์พัฒนาต่อยอดความก้าวหน้าขององค์กรให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

T - Threats ความหมาย คือปัจจัยต่างๆ ภายนอกองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานขององค์กร เป็นข้อขัดจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก การบริหารองค์กรจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์กระบวนการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้อง และพยายามขจัดปัญหา อุปสรรคให้หมดไป

ผลสรุปจากการใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง 2 ชุด แต่ละชุดมี 3 ขั้นตอน เพื่อสำรวจประกอบการศึกษา เน้นสอบถามความพึงพอใจการบริหารจัดการองค์กรของบุคลากร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในองค์กร และความพึงพอใจการจัดการ การให้บริการภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้ป่วยที่เข้ารับการให้บริการ กฎเกณฑ์การสำรวจจากความพึงพอใจจากน้อยไปหามากผลที่สำรวจมีดังนี้

ชุดที่1. ผลสำรวจความพึงพอใจจากบุคลากรในองค์กรทั้ง 16 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้คำตอบ

(1.1) เพศ อายุ อาชีพ

เพศ -ชาย 5 คน

อายุระหว่าง 31 -50 ปี 5 คน

หญิง 11 คน

อายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป 11 คน

ขั้นตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจการบริหารจัดการองค์กร

(2.1) การบริหารจัดการองค์กร

ดีจำนวน 7 คน

ดีมากจำนวน 9 คน

(2.2) ด้านสถานที่ตั้งองค์กร

ดีจำนวน 8 คน

ดีมากจำนวน 8 คน

ขั้นตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผลสรุปของการใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างจากบุคลากรผู้ร่วมองค์กรภายในศูนย์ทั้ง 16 คน มีความเห็นที่ใกล้เคียงกันอย่างชัดเจนด้านการจัดหางบประมาณสนับสนุน ซึ่งทางศูนย์แพทย์ทางเลือกขั้วมุงยังมีความต้องการสนับสนุนนี้เพื่อนำมาต่อยอด และปรับปรุง พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรของศูนย์ด้านการสร้างผลงานวิจัย การพัฒนาการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น และการให้บริการให้มีความก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

ชุดที่2. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับบริการทั้ง 40 คน

(1.1) เพศ อายุ อาชีพ

เพศ - ชาย 10 คน

อายุ- 30-41 ปี 15 คน

หญิง - 30 คน

อายุ - 41-50 ปีขึ้นไป 25 คน

อาชีพ - รับราชการ 13 คน

ค้าขาย 11 คน

เกษตรกร 16 คน

ขั้นตอนที่ 2 ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้ป่วยที่เข้ารับบริการรวมทั้งสิ้น 40คน

(2.1) ความพึงพอใจต่อสถานที่ตั้งของศูนย์ให้บริการ

ดีจำนวน15 คน

ปานกลาง จำนวน 5 คน

ดีมากจำนวน 20 คน

(2.2) ความพึงพอใจต่อกระบวนการให้บริการ และผลของการรักษา

ระดับความพึงพอใจ ดีจำนวน 5 คน

ดีมากจำนวน 35 คน

ขั้นตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ป่วยที่เข้ารับบริการให้บริการ 40 คน มีความเห็นชอบตรงกันด้านการขาดแคลนบุคลากรหมอผู้ให้การรักษา และมีความประสงค์อยากให้ทางศูนย์เพิ่มจำนวนบุคลากร หมอผู้ให้บริการ บำบัดรักษาให้พอเพียงกับความต้องการของผู้ป่วยที่เข้ารับบริการ ให้เพิ่มศักยภาพด้านการให้บริการ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

(1.1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแพทย์ทางเลือก หมอพื้นบ้าน ควรได้รับการยอมรับด้านการ บำบัด รักษา ร่วมกันกับการแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์แผนปัจจุบันอย่างจริงจัง และ เปิดโอกาสกว้าง ให้หมอพื้นบ้านมีบทบาทในการนำพาชุมชนไปสู่การมีสุขภาพดี ซึ่งระบบการดูแลสุขภาพ สร้างภูมิคุ้มกันขั้นพื้นฐานของชุมชนกล่าวได้ว่าเป็นทุนทางสังคม เพื่อป้องกัน แก้ไขสุขภาพของชุมชน และท้องถิ่นแบบองค์รวม (Holistic) ให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต วิถีวัฒนธรรม ชนบทธรรมนิยม ประเพณีของท้องถิ่น และการอยู่ร่วมกันธรรมชาติ อย่างมีความสุขใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ โดยไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1.2) เนื่องจากเดิมชาวบ้านใช้วิถีถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการเล่าสืบทอดต่อกันมา ซึ่งการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นอาจจะมีการตกหล่นไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นนอกเหนือจากการถ่ายทอดความรู้ภายในศูนย์ ควรส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มผู้สนใจถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละศาสตร์ ในเชิงอนุรักษ์ ด้านวิถีการใช้สมุนไพรไทยที่ถูกรื้อ และศาสตร์การนวดแบบแพทย์แผนไทยการนวดเพื่อบำบัด และรักษาโรค ในชุมชน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในทรัพยากรท้องถิ่นอันมีคุณค่า และจัดให้มีการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

(1.3) ควรสนับสนุนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดการเรียน การสอนในระบบการศึกษาแผนปัจจุบัน โดยเน้นเนื้อหาหลักของหลักสูตรครอบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการให้ประชาชนชาวบ้าน ผู้รู้ในชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดเทคนิควิทยา ในรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น

(1.4) สนับสนุนให้มีการสังคายนาองค์ความรู้ หมอพื้นบ้าน เพื่อสร้างกลุ่มหมอพื้นบ้าน และเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

(1.5) ควรจัดหางบประมาณให้เพียงพอต่อการศึกษา และการวิจัยเจาะลึกในประเด็นต่างๆ ที่มี เกี่ยวข้องความเชื่อมโยงกับระบบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ เช่นการวิจัยต่อยอดประโยชน์ และคุณประโยชน์ของการใช้สมุนไพร เพราะจากการศึกษาสมุนไพรบางชนิดมีทั้งคุณประโยชน์ และโทษ ถ้านำมาใช้โดยไม่ผ่านกระบวนการที่ถูกต้องตามหลัก และวิธีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละศาสตร์อย่างถ่องแท้ในการใช้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บำบัด รักษา อีกนัยหนึ่งเป็นการสร้างผลงานด้านงานวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นผลงานอันโดดเด่น เป็นอัตลักษณ์ประจำองค์กร เพื่อการพัฒนาความก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งปัจจุบันศูนย์แพทย์ทางเลือกขั้วมุงใช้งานวิจัยจากหลากหลายสถาบันในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ละยึดถือเป็นกระบวนการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการ บำบัด และรักษา

(1.6) หลังจากสร้างผลงานวิจัย ศึกษาควมมีการรวบรวมผลงานวิจัย เพื่อดำรงความเป็นเอกลักษณ์ ด้วยแนวทางการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มรดกทางปัญญา สร้างพื้นฐานองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ สร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชน ประชาชนเข้มแข็ง ประเทศชาติเข้มแข็งมั่นคง ส่งเสริมวิถีชีวิต ชุมชน และให้ความรู้ด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมโดยไม่ทำลายธรรมชาติแบบพึ่งพาและการใช้ ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพจากทรัพยากรในท้องถิ่นสร้างอาชีพ สร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน อันเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างยั่งยืน (Sustainability) ตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และกลับคืนสู่รากเหง้าของบรรพชน (Back to the root) พร้อมกับค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรค สู่กระบวนการพัฒนาเพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดความที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาแบบอิสระในครั้งนี้ ประสบผลสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของคณาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รักฎา เมธิโกตพงษ์ และ ดร. นพดล ก้อนคำ ประธาน และกรรมการที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้แบบอิสระ ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ แนวคิด ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขความบกพร่อง ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การศึกษามีความถูกต้อง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ นายแพทย์ จำรัส สิงห์แก้ว ผู้อำนวยการศูนย์แพทย์ทางเลือกขั้วมุง และคุณหมอ ธนา ต.เจริญ หมอภูมิปัญญาท้องถิ่น และบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์ทุกท่าน ที่กรุณาอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนอำนวยความสะดวกขณะระยะเวลาดำเนินการศึกษาทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้การศึกษานี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้อีกครั้งหนึ่ง

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ได้อ่าน และ เป็นแนวทางในการประกอบการศึกษา กับผู้ที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=24&chap...

พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2490 (ฉบับที่ 4) > หมวดหมู่ > สังคม (2813) > นิติศาสตร์ (399) <https://www.gotoknow.org>

อับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ทฤษฎีแรงจูงใจ และ ทฤษฎีลำดับความต้องการ พัฒนาตนเอง > พฤติกรรมมนุษย์ www.novabizz.com

อาตมะกานธี (Mahatma Gandhi) ทฤษฎี ด้านความเท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชน www.oknation.net/blog/thinkpolpsy/2007

อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) แนวคิดทฤษฎี SWOT และความหมาย www.imzmarket.com > most popular

ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลไม้งาม อำเภอเมือง จังหวัดตาก
Effective welfare living for the Elderly of Maingam Subdistrict Municipality Muang District Tak Province.

สุข บุญผา¹
Sukh Boopha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่าง 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.30 อายุระหว่าง 60-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.70 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 45.50 มีรายได้ต่อเดือน 1,000-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.00 สามารถรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.70 มีร่างกายที่ปกติ คิดเป็นร้อยละ 75.00 รับข้อมูลข่าวสารจากการส่งหนังสือราชการ คิดเป็นร้อยละ 76.70 และมีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่ามากที่สุดได้แก่ ด้านการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพ รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรเพิ่มอัตราบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในรูปแบบพหุลักษณะที่ครอบคลุม ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางเลือกสำหรับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ควรเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลให้เผยแพร่ทั่วถึงกัน อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

Abstract

This study about the Effective welfare living for the elderly of Wangchao Subdistrict Municipality Wangchao District Tak Province, is a quantitative research. Objective to study the Effective welfare allowance. Sample of 130 people.

The study found. Mostly female 64.30 Percent aged 60-69 years accounted for 52.70 percent, 45.50 percent, marital status, monthly income of 1,000-3,000 baht or 40.00 percent are physically normal. 46.70 percent could be living for the elderly themselves and 75.00 percent have access to information necessary to send the government a 76.70 percent overall performance at a high level. Considering, in order from most it was found that the most common. The disbursement of the allowance followed by the all staff workers and facilities and the side with. Average minimum is the registration of the elderly Policy proposals should increase personnel with knowledge capable of living for the elderly and social welfare and should promote welfare for the elderly in a pluralistic covered. Practical suggestions should strengthen the public with information about the welfare of living for the elderly. Should promote the implementation of the municipality living for the elderly continues to spread evenly.

Keyword: Effective Welfare living for the elderly.

บทนำ

เทศบาล เป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นไปตามที่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งระบุถึง กิจกรรมที่ท้องถิ่นสามารถจัดดำเนินการ หรือทำได้ ทั้งนี้ กฎหมายที่ระบุถึงภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลตำบลในการพัฒนาพื้นที่ และโดยเฉพาะมาตรา 50 (7) ของกฎหมายเทศบาลและมาตรา 16 (10) ของกฎหมาย กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของเทศบาลตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสงเคราะห์ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ไว้ว่า เทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำ ในการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตามที่ได้กล่าวถึงนั้น ย่อมมีเป้าหมายสำคัญยิ่งอยู่ที่ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการตามที่ได้ปรากฏอยู่ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ได้กล่าวกำหนดแนวทางการบริหารงานไว้ว่า “การบริหารราชการที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

¹ อาจารย์คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การจัดสวัสดิการสังคมด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นภารกิจหนึ่งที่เทศบาลตำบลได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมประชาสงเคราะห์และสำนักงานงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 โดยสำนักงานงบประมาณได้จัดสรรงบประมาณเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550 ก) กล่าวคือ การถ่ายโอนงานทั้งด้านระเบียบการดำเนินงานและด้านงบประมาณ ภารกิจการจัดสวัสดิการสังคมด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2546) ของเทศบาลมีระเบียบแนวทางการดำเนินงานจากกระทรวงมหาดไทยรองรับ คือ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 (กระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0891.3/ว 531 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550) ซึ่งในระเบียบมีการกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางและเงื่อนไขในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนภารกิจด้านงบประมาณ สำนักงานงบประมาณได้ถ่ายโอนภารกิจแก่เทศบาลตำบลให้ดำเนินการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 500 บาทต่อคน ปัจจุบันมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 อนุมัติให้กำหนดอัตราเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอโดยผู้สูงอายุจะได้รับเบี้ยยังชีพ ดังนี้

ผู้สูงอายุ 60 – 69 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาท

ผู้สูงอายุ 70 – 79 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 700 บาท

ผู้สูงอายุ 80 – 89 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 800 บาท

ผู้สูงอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาท

การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อยู่ในความรับผิดชอบของงานสวัสดิการสังคม สำนักปลัด เทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ดังนี้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ผู้มีคุณสมบัติได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังเจ้า ตามทะเบียนบ้าน
- (3) มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (ในกรณีที่ทะเบียนราษฎรไม่ปรากฏวันที่ เดือนเกิดให้ถือว่าบุคคลนั้นเกิดในวันที่ 1 มกราคมของปีนั้น)
- (4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำ ยกเว้นผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ตามระเบียบ

กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 รวมทั้งผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่ย้ายภูมิลำเนาเข้ามาใหม่ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลวังเจ้า แต่ยังไม่ได้ลงทะเบียนเพื่อขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกับเทศบาลตำบลวังเจ้า

ขั้นตอนการยื่นคำขอลงทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลวังเจ้า ในระหว่างวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายนของทุกปี ตั้งแต่เวลา 08.30 น. - 16.30 น. เว้นวันหยุดราชการ พร้อมหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- (1) บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายพร้อมสำเนา
- (2) ทะเบียนบ้านพร้อมสำเนา
- (3) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร ธ.ก.ส หรือ ธนาคารธนาชาติ สาขาวังเจ้า (ในกรณีประสงค์รับเบี้ยยังชีพผ่านธนาคาร)

ในกรณีมีความจำเป็นที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนได้ ผู้สูงอายุอาจมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแทน แต่ต้องนำหลักฐานของผู้รับมอบอำนาจไปแสดงต่อพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วย

การเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

การเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ใช้จ่ายจากงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจตามโครงการสร้างหลักประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2552 โดยเทศบาลตำบลวังเจ้าจะดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เกินวันที่ 10 ของทุกเดือน

สิทธิการรับเบี้ยยังชีพสิ้นสุดในกรณี ดังนี้

1. ถึงแก่กรรม
2. ขาดคุณสมบัติ

งานสวัสดิการสังคม เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคม อย่างไรก็ดีจำกัด เป็นงานที่ไม่มีรูปแบบตายตัว แต่มีหลักการ วิธีการ และระบบของการดำเนินงานอย่างที่มีการปรับตัวยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของปัญหาและช่วงเวลา ไม่ใช่งานที่ตามแก้ไข หรือฟื้นฟูปัญหาของผู้เดือดร้อนเป็นรายคน กลุ่ม หรือชุมชน หากแต่งานสวัสดิการสังคม ยังเป็นงานในมิติของการป้องกันปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมทุกคน ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้อย่างต่อเนื่องและมีการแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา (Time) บุคคล (Persons) ปัญหา (Problems) และ สถานที่ (Places) ดังนั้น งานสวัสดิการสังคม จึงต้องมีการปรับกลยุทธ์และกลวิธีการทำงานให้รวดเร็วทันและรวดเร็วกว่าการเกิดปัญหาของคนและสังคม ซึ่งกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประสบการณ์การทำงานและความคิดเห็นระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการจะทำให้มองเห็นจุดยืนและแนวทางในการพัฒนา การจัดสวัสดิการสังคมมากขึ้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัจจุบันเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีจำนวนผู้สูงอายุและผู้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพที่จำเป็น รวมทั้งสิ้น 419 คน มีรูปแบบในการให้บริการเบี้ยยังชีพจากเทศบาล 2 รูปแบบ คือ มารับด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนจากเจ้าหน้าที่โดยตรง และแบบที่โอนเบี้ยยังชีพผ่านบัญชีธนาคาร ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบ มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน จากความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดสวัสดิการสังคมต่อประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งการจัดสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการนำไปพัฒนาคุณภาพของการให้บริการในเรื่องดังกล่าว ในฐานะของหน่วยงานที่มีความผูกพันและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้นในการศึกษานี้ จึงเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการให้บริการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานและการบริการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสวัสดิการสังคม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในระดับพื้นที่มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาของการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพ

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้เป็นการศึกษาจากผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ที่อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

2. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษานี้ จะทำการศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง ของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความต้องการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการด้านการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
3. สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาประชาชนกลุ่มผู้ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก จำนวนประชาชนที่รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองทั้งสิ้น 285 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการกำหนดและเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างประชากรแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งสุ่มเลือกผู้สูงอายุที่เข้ารับสวัสดิการเบี้ยยังชีพด้วยตนเองจากเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ชุมชนละ 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยกำหนดแนวคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างสำหรับใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพรายได้ครอบครัว ปัจจัยแวดล้อม ภาวะทางสุขภาพ การรับโอนเบี้ยยังชีพ การรับข้อมูลข่าวสาร ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ ด้านการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ดังนี้

- 5 มีระดับคะแนนเท่ากับ เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 มีระดับคะแนนเท่ากับ เห็นด้วยมาก
- 3 มีระดับคะแนนเท่ากับ เห็นด้วยปานกลาง
- 2 มีระดับคะแนนเท่ากับ เห็นด้วยน้อย
- 1 มีระดับคะแนนเท่ากับ เห็นด้วยน้อยที่สุด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Opened Form Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

2. การตรวจสอบเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และข้อรับคำแนะนำ เพื่อนำไปปรับปรุงก่อนนำไปจัดเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูล เอกสาร งานวิจัยที่ได้มีการตีพิมพ์ ที่เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพ การให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพด้วยตนเอง โดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล กรณีผู้สูงอายุมองไม่เห็นหรืออ่านหนังสือไม่ได้เจ้าหน้าที่จะทำกรอ่านข้อมูลในแบบสอบถามให้ผู้สูงอายุได้ตอบ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 120 ชุด ที่จัดทำขึ้น

3. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

4. วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ และวิธีการตามที่ได้วางแผนไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เสนอในรูปแบบตาราง ตามข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1

2. วิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตากโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ เสนอในรูปแบบตาราง ตามแบบสอบถามส่วนที่ 2

3. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล ความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมินของเบสท์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. นำข้อเสนอแนะการศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มาวิเคราะห์เนื้อหาที่มีลักษณะสอดคล้องกันและเรียงลำดับความถี่ในแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ จำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60-69 ปี สถานะภาพสมรส มีรายได้ต่อเดือน 1,000-3,000 บาท มีร่างกายที่ปกติ สามารถรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง และมีการรับข้อมูลข่าวสารจากการส่งหนังสือราชการ

ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบล วังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ด้านการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพ รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ ตามลำดับ

1. ด้านกระบวนการการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการอธิบายกระบวนการขั้นตอนการขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างชัดเจน รองลงมา คือ การขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุเป็นไปตามลำดับก่อนหลังอย่างยุติธรรม ส่วนการคัดเลือกตามเกณฑ์ผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความยุติธรรม และทั่วถึง ตามลำดับ

2. ด้านการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การอำนวยความสะดวกในกรณีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่ผู้รับมอบอำนาจมารับแทน รองลงมา คือ ขั้นตอนการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความสะดวกรวดเร็ว ตรงตามกำหนดทุกเดือน และมีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรในที่เดียวกัน ตามลำดับ

3. ด้านการเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอริยาสัยไมตรีที่ดีแก่ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ มีความสุภาพ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่มีอริยาสัยไมตรีและมีความเป็นกันเอง เจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามลำดับ

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดพื้นที่สำหรับรอกแบบฟอร์มต่างๆ อย่างเพียงพอ รองลงมา คือ ท่าเลที่ตั้งของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สะดวกสบายในการเดินทางมารับเบี้ยยังชีพ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการกับผู้สูงอายุเพียงพอ เช่น จุดบริการน้ำดื่ม ห้องน้ำ ที่จอดรถ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก จากผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง เป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านกระบวนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นอยู่ในระดับมาก คือ เทศบาลตำบลวังเจ้ามีการอธิบายกระบวนการขึ้นตอนการขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารทางเสียงตามสาย หรือการติดแผ่นป้ายประกาศ/เอกสาร แสดงขั้นตอนการขึ้นทะเบียนในการติดต่อขอรับเบี้ยยังชีพไว้ตามบอร์ดแต่ละชุมชน และในการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ มนिरา บุญเรือง (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้มารับบริการตามโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะคร้อ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้มารับบริการตามโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะคร้อ โดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านระบบการให้บริการ ด้านกระบวนการการให้บริการ และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2. ด้านการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นอยู่ในระดับมาก คือ เทศบาลตำบลวังเจ้ามีการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่เข้าเกณฑ์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกำหนดการในการมอบเบี้ยยังชีพของแต่ละเดือนเป็นอย่างดี และหากไม่สามารถมารับได้ตามกำหนดก็สามารถมารับเบี้ยยังชีพในภายหลังได้เช่นเดียวกัน เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ วิภา รุสวานนท์ (2550 : 114) ได้ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ผลจากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ด้านความพึงพอใจ ได้แก่ เบี้ยยังชีพมีความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้และ อด. ให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามหลักเกณฑ์อย่างทั่วถึง ด้านความรวดเร็ว ได้แก่ ขั้นตอนการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพของ อด. การจ่ายเบี้ยยังชีพ ของ อด. มีความสะดวกรวดเร็ว และตรงต่อเวลา การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ท่านได้รับความสะดวกรวดเร็ว ด้านความโปร่งใสได้แก่การจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ อด. มีความโปร่งใส หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้รับเบี้ยยังชีพมีความเหมาะสม วิธีการคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อรับเบี้ยยังชีพของ อด. โปร่งใสและเป็นธรรม ด้านความครบถ้วน ได้แก่ เบี้ยยังชีพที่ได้รับ มีความครบถ้วนในจำนวนเงินและสม่ำเสมอทุกงวดการจ่ายเบี้ยยังชีพของ อด. มีความครบถ้วน ส่วนในระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง ด้านความพึงพอใจ ได้แก่ จำนวนเงินที่ อด. ให้ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ การได้รับเบี้ยยังชีพทำให้การดำเนินชีวิตมีคุณภาพที่ดีขึ้นผู้สูงอายุที่ยากไร้กว่า แต่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพยังมีอีกมาก ด้านความโปร่งใส ได้แก่ ต้องการให้มีหน่วยงานออกใบติดตามผลการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ด้านความครบถ้วน ได้แก่ ควรปรับปรุงวิธี การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ อด. จัดให้ผู้สูงอายุรวมตัวกันเป็นเครือข่ายประสานงานระหว่างหมู่บ้าน / ชุมชน การเข้าร่วมประชุมพิจารณาการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อด. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้โอกาส เข้าไปตรวจสอบการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุ ในการรับเบี้ยยังชีพ ด้านการรับรู้ในระดับความพึงพอใจปานกลางทุกรายการ ได้แก่ อด. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง

3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นอยู่ในระดับมาก คือ เทศบาลตำบลวังเจ้ามีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างเพียงพอในการให้บริการกับผู้สูงอายุ บุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยรวมมีอัตราดีเยี่ยม ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ กระตือรือร้น มีความตั้งใจ ปฏิบัติตนกับผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพด้วยความเป็นกันเองอย่างเท่าเทียมกัน สามารถตอบปัญหาได้อย่างชัดเจน มีความรู้ ความสามารถให้คำแนะนำ และอธิบายรายละเอียดในการกรอกแบบฟอร์มต่างๆ กับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี ปฏิบัติงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด แต่เมื่อผู้สูงอายุประสบปัญหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ธนวรรณ กาญจนางศาเวช (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพของกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพของกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รายด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รายด้านที่มีความพึงพอใจรองลงมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการให้บริการ

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นอยู่ในระดับมาก คือ เทศบาลตำบลวังเจ้ามีการเตรียมสถานที่ไว้รองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพด้วยตนเองอย่างเหมาะสม และง่ายต่อการเดินทางมารับเบี้ยยังชีพ มีการจัดพื้นที่สำหรับการลงทะเบียนมีชื่อขอรับเบี้ยยังชีพอย่างเป็นระบบ แยกแต่ละชุมชน เพื่อสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และมีป้ายหรือสัญลักษณ์บอกจุดไว้อย่างชัดเจนระหว่างนั่งรอรับการแจกเบี้ยยังชีพ มีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการกับผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพที่เพียงพอ เช่น จุดบริการน้ำดื่ม ห้องน้ำ ที่จอดรถ ซึ่งสอดคล้องกับ พงณา อินสว่าง(2555:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการและ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง จาก ดร.อัญชลี มีมุข อาจารย์ที่ปรึกษา และ คร.พีระ พันธุ์งาม ที่ได้กรุณาแนะนำ เสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาตลอดตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ความเอื้ออาทร ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ บัดนี้

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ผู้สูงอายุ ที่ให้ความกรุณาในการตอบแบบสอบถามทำให้การทำสารนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกคนที่อยู่เบื้องหลังและคอยให้กำลังใจมาตลอด ตลอดจนผู้ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ทุกท่านที่มีได้กล่าวนาม ที่เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ธมสรธรรม กาญจนางค์.(2554). ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพของกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบางแพจังหวัด

ราชบุรี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข

พจนา อินสว่าง.(2555). ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่

จังหวัดนนทบุรี.สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข

มนทิรา บุญเรือง.(2554). ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้มารับบริการตามโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคว

อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย.สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข

วิภา ฐสรานนท์.(2550). ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองตาก อำเภอเมือง จังหวัดตาก

The Implementation of Solid Waste Management Policy in Subdistrict Meuang Tak in Tak Province

อธิพันธ์ วิลัยลักษณ์¹

Athipan vililug

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเป้าหมายเพื่อ 1) ศึกษาความสอดคล้องของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเทศบาลเมืองตาก กับนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) ศึกษาความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองตากในจังหวัดตาก

ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลเมืองตากได้มีการจัดการขยะมูลฝอย 2 ลักษณะ คือการปล่อยโดยไม่มีการควบคุมและการควบคุมการจัด เพราะปริมาณและประเภทของขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน โดยกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยที่กำหนดไว้ในด้านการจัดการ ด้านกฎหมาย ด้านการลงทุนและด้านสนับสนุน แต่การดำเนินการยังปรากฏในพื้นที่น้อยมาก ความไม่พร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองตากในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ และด้านนโยบายของท้องถิ่นที่แตกต่างกันทำให้การจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยยังคงถูกจำกัดตามไปด้วย

คำสำคัญ : การจัดการ, ขยะมูลฝอย, นโยบาย

Abstract

This study is qualitative research, the purposes of the study were 1) to investigate the consistency between the community solid waste management of Subdistrict Municipality and the Department of Local Administration's solid waste management policy and 2) to study the readiness for solid waste management of Subdistrict Municipality Meuang Tak in Tak Province.

The results revealed that the Subdistrict Municipality solid waste management can be divided to uncontrolled release and controlled disposal waste management because the amount and type of solid waste in different areas. The solid waste management of the Subdistrict Municipality was consistent with solid waste management policy of the Department of Local Administration in part of management, law, investment and support but the operations still least. The unreadiness of solid waste management in the different part of the budget, location, personnel, durable articles and administrative organization's policy which are the causes of the limitation of the solid waste management.

Keywords : Management, Solid Waste, Policy.

¹ อาจารย์คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

พฤติกรรม และทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวใน
กรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557

Behaviors and Attitudes of First time Foreign tourists towards Decision-traveling in Bangkok,
Thailand after political crisis 2013 to 2014.

ศลิษา ธีรานนท์¹ ประภาศิต โสภณจรัสกุล²
Salisa Teelanont Prakasit Soponjaratkul

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาถึงอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวภายหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองปีพ.ศ. 2557 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา
ลักษณะทั่วไปและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557 และ 2) เพื่อศึกษา
พฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557

จากผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกเป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย
คิดเป็น 52.6% ส่วนมากมีสถานภาพโสด (74.5%) โดยส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมากที่สุด (31.3%) ช่วงอายุของ
นักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 26-35 ปีมากที่สุด (37.5%) และอายุต่ำกว่า 25 ปีในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (34.4%) รายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 USD คิดเป็น
60.9% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอุดมศึกษา (71.4%) และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนมากที่สุดคิดเป็น 49.5%

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกนั้นมีการใช้จ่ายเงินระหว่างการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า 1,000 USD
(60.4%) รูปแบบที่พักนิยมพักในโรงแรมคิดเป็น 61.5% มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดคิดเป็น 54.77% นิยมเดินทาง
ท่องเที่ยวด้วยตนเองมากที่สุดคิดเป็น 85.4% โดยเดินทางกับเพื่อนมากที่สุด (35.4%) รองลงมาคือเดินทางกับครอบครัว (29.2%) ใช้เวลาในการเดินทาง
ท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครอยู่ระหว่าง 1-7 วันคิดเป็น 45.3% มีช่องทางการรับรู้ข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวมากที่สุดคิดเป็น 19.5% รองลงมาคือผ่าน
เว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตในสัดส่วนใกล้เคียงกันคิดเป็น 19.3% โดยส่วนมากมีการรับรู้ถึงเหตุการณ์วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครคิดเป็น
54.7% โดยตัดสินใจที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครอีกครั้ง 86.5%

โดยส่วนมากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ($X = 3.90$, $S.D. = .458$) มีความรู้สึกปลอดภัยต่อ
ชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ($X = 3.38$, $S.D. = .603$) และมีความรู้สึกคุ้มค่าเงิน ($X = 3.41$, $S.D. = .645$) ซึ่งส่งผลต่อการ
ตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: 1. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว 2. ทัศนคตินักท่องเที่ยว 3. วิกฤตการณ์ทางการเมือง

Abstract

This research is focusing on tourism demand after the political crisis in Bangkok, Thailand as a case study of 2014 to 2015.
The objective of this research is 1) to study tourist's behavior towards Traveling in Bangkok, Thailand after political crisis and 2) to
study Tourist's attitude towards Traveling in Bangkok, Thailand after political crisis and factors affecting the decision to repeated
traveling.

The study found that, foreign tourists who travel from East Asia and Southeast (31.3%), Female (52.6%). The most sample
have aged between 26-35 years old (37.5%), Single (74.5%), average revenue per year less than 15,000 USD., have a under graduated
(60.9%) and have a career is employees (49.5%).

About foreign tourist behaviors found that Sample have purpose of travelling for relax (54.77%). And they are FIT Tourist
(85.4%) and travel with friends (35.4%), Family (26.9%). They spending time to travelling 1-7 days in Bangkok, Thailand (45.3%), By
using search information before travelling to Bangkok from Tourism website (19.5%), using search information from Blog (19.3%)

In the aspect of the political crisis, it is found that most of the tourists were aware of the political crisis but it did not affect
their decision to travel to the Bangkok. Most of the tourists who are traveling in Bangkok, Thailand in first time. In addition, factor of
the attitude of Tourism products, services and Tourism image ($X = 3.90$, $S.D. = .458$). Safety ($X = 3.38$, $S.D. = .603$) and Worth of money
($X = 3.41$, $S.D. = .645$). It's affecting to Tourist's decision to repeated traveling at a 0.05 statistically significant level.

Keywords: 1. Tourists' behavior 2. Tourist's attitude 3. Political Crisis

¹ อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บทนำ

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมาแล้วได้ว่าการท่องเที่ยวคืออุตสาหกรรมบริการที่ใหญ่และมีความสำคัญในการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศมหาศาล และก่อให้เกิดการจ้างงาน กระจ่ายรายได้ แต่ระยะเวลานับ 10 ที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบกับวิกฤติการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยอย่างยิ่ง นอกเหนือจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาดแล้วประการหนึ่งคือวิกฤติการณ์ทางการเมืองไทยที่นับตั้งแต่พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาและเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะๆ โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กระทั่งปลายพ.ศ. 2556 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองขึ้นอีกครั้ง อันส่งผลกระทบต่อประเทศไทยให้เลวร้ายลงอีกจากการเผยแพร่ข่าวไปทั่วโลก และการออก Travel Warning ของประเทศต่างๆ ส่งผลต่อภาพลักษณ์ด้านลบของประเทศไทยอย่างยิ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันจะมีการจัดตั้งรัฐบาลจากการรัฐประหารแล้ว แต่สถานการณ์ของประเทศไทยยังคงเป็นที่จับตามองในระดับนานาชาติในด้านความมั่นคง และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไปในอนาคตนับว่าวิกฤติการณ์ทางการเมืองเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองไทย พ.ศ. 2557 ตลอดจนการรับรู้ถึงสถานการณ์ ปัจจัยทางด้านทัศนคติ หรือความรู้สึกที่ต้องการกลับมาเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานครต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Hadyn Ingram et al (2013) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง The impact of political instability on tourism: case of Thailand โดยงานวิจัยดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความไม่แน่นอนทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว โดยกล่าวถึงสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองไทยตั้งแต่ปี 2010-2011 ที่ผ่านมามีเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่เคยมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมาก่อน และกลุ่มที่เคยมาท่องเที่ยวที่เมืองไทยแล้ว จำนวน 100 คน พบว่าผู้ที่ไม่เคยมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทยนั้นความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น และ 45% ของผู้ที่เคยมานั้นกล่าวว่าความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบที่สุดนั้นคือการประชาสัมพันธ์ในเชิงลบที่จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด และปัจจัยส่วนบุคคลนั้นส่งผลต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตลอดจนทัศนคติของนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

ศุภกร ภัทรณกุล (2551) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ทัศนคติ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครอันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง: กรณีศึกษา พ.ศ. 2549 - 2550 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติด้านความประทับใจ ความรู้สึกปลอดภัย ความรู้สึกคุ้มค่า การบอกต่อ และการกลับมาเที่ยวซ้ำ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร มีความคุ้มค่าเงิน และรู้สึกปลอดภัยในระดับ “มาก” และการรับรู้ถึงความไม่สงบทางการเมืองไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร

พงศธร จันทวีโรจน์ และณัฏฐ์ กุลิษฐ์ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยหลังเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ สถานภาพ แตกต่างกันมีพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่านิยมของนักท่องเที่ยวและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อประเทศไทยสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการกลับมาเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยยะสำคัญที่ระดับ 0.01

วรวิภา วัฒนศิริเสริกุล (2552) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวซ้ำมีสัดส่วนของเพศชาย มาจากภูมิภาคเอเชีย ทำงานประจำ เป็นนักท่องเที่ยวอิสระ โดยวัตถุประสงค์การเดินทางเพื่อติดต่อดูธุรกิจ นักท่องเที่ยวมีการสืบค้นข้อมูลการท่องเที่ยวด้วยตนเองจากเว็บไซต์อื่นๆนอกเหนือจาก ททท. หรืองานส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มที่มาเที่ยวครั้งแรก จากการวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวซ้ำกับกลุ่มที่มาเที่ยวครั้งแรกพบว่ามีผลแตกต่างกันด้าน อายุ รายได้ ระยะเวลาที่พัก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

และค่าเฉลี่ยใช้จ่ายใช้ สำหรับโอกาสในการกลับมาเที่ยวซ้ำ พบว่า ตัวแปรด้านอายุ รายได้ และความพึงพอใจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ได้แก่ ความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป ความคุ้มค่ากับเวลาที่ไป ความยินดีจ่ายเพื่อกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

ศศิกันต์ เบ้าวรรณ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการคาดการณ์ของนักท่องเที่ยวในการเลือกมาท่องเที่ยวอีกครั้งในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคาดการณ์ของนักท่องเที่ยวในการเลือกกลับมาเที่ยวอีกครั้ง และความสัมพันธ์ของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการคาดการณ์ของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้งภายใน 3 ปี กับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่าปัจจัยด้านความพึงพอใจตามที่คาดหวัง และค่าใช้จ่ายตามที่คาดการณ์นั้นมีความสัมพันธ์ต่อการคาดการณ์ของนักท่องเที่ยวในการเลือกที่จะมาเที่ยวอีกครั้งอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการคาดการณ์ของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้งภายใน 3 ปีอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ได้แก่ กิจกรรมการพักผ่อน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ กิจกรรมอื่นๆ อาทิเช่น ไปเยี่ยมญาติ หรือเพื่อน ติดต่อยุทธะ อบรม สัมมนา เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และปัจจัยด้านทัศนคติที่นักท่องเที่ยวมีต่อการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร ภายหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างปีพ.ศ. 2556-2557 เพื่อพยากรณ์แนวโน้มในการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายหลังภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยต่อไปในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยด้านทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557 นับตั้งแต่หลังวันที่ 27 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกคิดเป็น 192 ตัวอย่าง จากกลุ่มตัวอย่างในงานวิทยานิพนธ์เรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางคำนวณกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ที่ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบทดสอบความแปรปรวน หาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย One Sample T-Test

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องขั้นพื้นฐานของเนื้อหา และความน่าเชื่อถือ (Content Validity) โดยการตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านแล้วจึงปรับปรุงแบบสอบถามก่อนนำไปทดสอบกับเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 30 ชุด และตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Reliability) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ดียิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

จากการเก็บแบบสอบถามมาแล้วนั้นมาแปลผลโดยการใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ในการบรรยายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบทดสอบความแปรปรวน หาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย One Sample T-Test ได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไป พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกเป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็น 52.6% ส่วนมากมีสถานภาพโสด (74.5%) โดยส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมากที่สุด (31.3%) รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่อยู่ในภูมิภาคยุโรป (28.1%) ช่วงอายุของนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 26-35 ปีมากที่สุด (37.5%) และอายุต่ำกว่า 25 ปีในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (34.4%) รายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 USD คิดเป็น 60.9% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอุดมศึกษา (71.4%) และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนมากที่สุดคิดเป็น 49.5% รองลงมาคือเป็นนักศึกษาคิดเป็น 26.6%

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกนั้นมีการใช้จ่ายเงินระหว่างการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า 1,000 USD (60.4%) รูปแบบที่พักนิยมพักในโรงแรมคิดเป็น 61.5% มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดคิดเป็น 54.77% นิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองมากที่สุดคิดเป็น 85.4% โดยเดินทางกับเพื่อนมากที่สุด (35.4%) รองลงมาคือเดินทางกับครอบครัว (29.2%) ใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครอยู่ระหว่าง 1-7 วันคิดเป็น 45.3% มีช่องทางการรับรู้ข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวมากที่สุดคิดเป็น 19.5% รองลงมาคือผ่านเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตในสัดส่วนใกล้เคียงกันคิดเป็น 19.3% โดยส่วนมากมีการรับรู้ถึงเหตุการณ์วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครคิดเป็น 54.7% โดยตัดสินใจที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครอีกครั้ง 86.5%

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

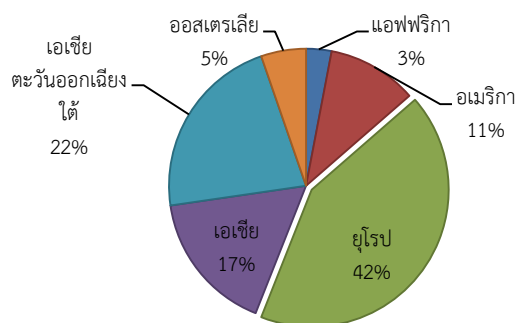
ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (59.8% , 66.7%) อายุของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยนั้นมีช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปีมากที่สุด (45.5% , 32.7%) สถานภาพส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยคือ สถานภาพโสด (71.2% , 62.5%) อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยนั้นมีความแตกต่างกัน โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท 41.7% รองลงมาคืออาชีพพนักงานบริษัท 15.9% ซึ่งต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีอาชีพราชการ 27.4% รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัท 24.4% ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยนั้นมีความแตกต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี 39.4% ซึ่งต่างจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี 64.3%

นอกจากนี้พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมีภูมิลำเนาจากยุโรปมากที่สุด 42% รองลงมาคือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 22% และเอเชีย 17% ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

2. ข้อมูลด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่าด้านบุคคลที่ร่วมเดินทางพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมเดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อนมากที่สุด (ร้อยละ 34.1) ต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 32.7)

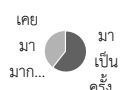
ด้านวัตถุประสงค์นั้น กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดถึงร้อยละ 75 เช่นเดียวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามาในกรุงเทพมหานครเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเช่นเดียวกัน รองลงมาคือเพื่อการประชุมสัมมนาซึ่งสัดส่วนในสองอันดับนี้ไม่ต่างกันคือ ร้อยละ 36.9 และร้อยละ 34.5 ด้านระยะเวลาการเดินทางท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทยใช้เวลาอยู่ในกรุงเทพมหานครระหว่าง 2-3 วันมากที่สุดคือร้อยละ 45.5 และร้อยละ 49.4 ตามลำดับ ด้านช่องทางการสืบค้นข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะใช้การสืบค้นข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ทางการท่องเที่ยวมากที่สุด (ร้อยละ 40.8) รองลงมามีข้อมูลจากคำบอกเล่า (ร้อยละ 18.1) ซึ่งต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้การสืบค้นข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ทางการท่องเที่ยวมากที่สุด (ร้อยละ 44.8) รองลงมาคือ ผ่านทางโทรทัศน์ (ร้อยละ 39.8) และทางสื่อโซเชียลมีเดีย อาทิเช่น Facebook/Twitter (ร้อยละ 23.4)

แผนภาพที่ 2 แสดงการรับรู้ถึงสถานการณ์ทางการเมือง

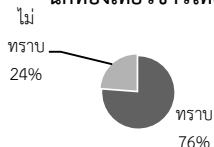
นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ

นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ

นักท่องเที่ยวชาวไทย

นักท่องเที่ยวชาวไทย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากแผนภาพที่ 2 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะมีการทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองในพื้นที่ก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยวมีมากกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ทราบข้อมูลอยู่เพียงร้อยละ 7.6 ต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่พบว่านักท่องเที่ยวที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองในพื้นที่ก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีสัดส่วนของผู้ที่เดินทางเข้ามาในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกมากที่สุดเหมือนกัน

3. การศึกษาปัจจัยทางด้านทัศนคติที่ส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อจะสามารถลดจำนวนตัวแปรลง และจัดกลุ่มตัวแปรที่เป็นไปตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถาม แต่ก่อนที่ผู้วิจัยตรวจสอบค่า Communalities ของตัวแปรทั้งหมด 14 ตัว โดยตัดตัวแปรที่มีค่า Extraction ต่ำกว่า 0.5 ออก ทั้งนี้เพราะตัวแปรที่มีค่าต่ำกว่า 0.5 ไม่เพียงพอต่อการอธิบาย (Hair, Jr, Black, Babin, & Anderson, 2010 : 119) หลังจากนั้นจึงนำตัวแปรที่เหลือที่มีค่า Extraction สูงกว่า 0.5 (ตารางที่ 3) มาทดสอบในลำดับถัดไป

ตารางที่ 3 แสดงค่า Communalities ที่เกินกว่า .5

ตัวแปร	Initial	Extraction
q3.2.2 ด้านการให้บริการต้อนรับและอภัยภัยไมตรีของคนในพื้นที่	1.000	.643
q3.2.4 ด้านความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1.000	.608
q3.2.5 ด้านข้อมูลข่าวสารในการเดินทางท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	1.000	.740
q3.2.6 ด้านความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว	1.000	.531
q3.2.7 ด้านความคุ้มค่าเงินต่อสินค้าทางการท่องเที่ยว	1.000	.547
q3.2.8 ด้านเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว	1.000	.424
q3.2.10 ด้านความสะดวก และความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	1.000	.563
q3.2.13 การแนะนำบอกต่อความประทับใจแก่ผู้อื่นให้เข้ามาท่องเที่ยว	1.000	.543
q3.2.14 ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวประเทศไทย	1.000	.609
q3.2.1 ความประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	1.000	.574

โดยใช้วิธีการตรวจสอบการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจความเหมาะสมของข้อมูลเชิงสำรวจผู้วิจัยใช้การตรวจสอบด้วยการกำหนดค่า Anderson-Rubin และค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) เพื่อทดสอบคุณสมบัติกับวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบของข้อมูล พบว่า จากการทดสอบ Bartlett's test Sphericity มีค่า $\chi^2 = 741.223$ $p = 0.000$ ซึ่งหมายถึงตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กัน ได้ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = 0.879 (ดังตารางที่ 4) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.8 หมายถึงข้อมูลนั้นมีความเพียงพอในการสุ่ม กล่าวคือข้อมูลชุดนี้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2551) จากการใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Principle Component หมุนแกนแบบ Varimax เพื่อจัดกลุ่มข้อมูล พบว่าสามารถสกัดได้เป็น 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) มากกว่า 0.5 (ดังตารางที่ 5) และแต่ละกลุ่มนั้นมีค่าไอเกน (eigen value) เกิน 1 ทุกกลุ่ม

ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่า Bartlett's test Sphericity และค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.879
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1385.159
	df	55
	Sig.	.000

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 5 แสดงค่านำหนักองค์ประกอบ (factor loading)

ตัวแปร	Component	
	1	2
q3.2.2 ด้านการให้บริการต้อนรับและอภัยภัยไมตรีของคนในพื้นที่	.773	
q3.2.1 ความประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	.742	
q3.2.14 ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวประเทศไทย	.736	
q3.2.13 การแนะนำบอกต่อความประทับใจแก่ผู้อื่นให้เข้ามาท่องเที่ยว	.688	
q3.2.10 ด้านความสะอาด และความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	.586	
ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha)	.820	
q3.2.5 ด้านข้อมูลข่าวสารในการเดินทางท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ		.850
q3.2.4 ด้านความสะอาดสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว		.761
q3.2.6 ด้านความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว		.679
q3.2.7 ด้านความคุ้มค่าเงินต่อสินค้าทางการท่องเที่ยว		.616
q3.2.8 ด้านเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว		.543
ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha)		.804

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations

ดังนั้นจากการจัดกลุ่มตัวแปรด้านทัศนคติ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) จึงสามารถแยกออกมาได้ 2 ด้านโดยผู้วิจัยกำหนดชื่อกลุ่มตัวแปรใหม่ ได้แก่ ด้านความประทับใจต่อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และความคุ้มค่าเงิน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นด้านความประทับใจต่อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวและภาพลักษณ์

- 1) ด้านการให้บริการต้อนรับและอภัยภัยไมตรีของคนในพื้นที่
- 2) ความประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
- 3) ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวประเทศไทย
- 4) การแนะนำบอกต่อความประทับใจแก่ผู้อื่นให้เข้ามาท่องเที่ยว
- 5) ด้านความสะอาด และความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

กลุ่มที่ 2 เป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและความคุ้มค่าเงิน

- 1) ด้านข้อมูลข่าวสารในการเดินทางท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ
- 2) ด้านความสะอาดสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 3) ด้านความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว
- 4) ด้านความคุ้มค่าเงินต่อสินค้าทางการท่องเที่ยว
- 5) ด้านเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมืองพบว่าทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ด้านความประทับใจต่อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว และภาพลักษณ์การท่องเที่ยวมีผลต่อการกลับมาท่องเที่ยว โดยส่งผลเป็น 3.704 เท่าของการไม่กลับมาต่อการตัดสินใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ($\text{Exp}(B) = 3.704$, $\text{Sig.} = .000$) โดยคำนวณจากผู้ที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำทั้งหมด 286 ตัวอย่าง (ตารางที่ 6) ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ว่าทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในด้านสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 1.309 ($B = 1.309$, $\text{Sig.} = 0.000$) (ตารางที่ 7)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามที่จะเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ

Observed		Predicted		
		comeback		Percentage Correct
		not come	come	
comeback	not come	0	14	.0
	come	0	286	100.0
Overall Percentage				95.3
a. The cut value is .500				

ตารางที่ 7 แสดงค่าการพยากรณ์จากปัจจัยด้านทัศนคติที่มีแนวโน้มการตัดสินใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
FAC1_8	1.309	.352	13.820	1	.000	3.704
FAC2_8	-.224	.313	.511	1	.475	.800
Constant	3.706	.440	71.081	1	.000	40.684

สรุปและอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยนั้นมีช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปีมากที่สุด สถานภาพส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยคือสถานภาพโสด ส่วนมากไม่มีประสบการณ์ต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก มีการรับรู้ถึงสถานการณ์การเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง แต่มีแนวโน้มว่านักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวซ้ำอีกในอนาคต

หากแต่พบความแตกต่างกันในตัวแปรอาชีพ และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา รองลงมาคือพนักงานบริษัท มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นชาวยุโรปมากที่สุด แต่พบว่าในลำดับรองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวจากกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกลุ่มเอเชียที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีอาชีพราชการ รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัท ส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก

2. ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พบว่า บุคคลที่ร่วมเดินทางพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมเดินทางท่องเที่ยวไปกับเพื่อนมากที่สุด มีวัตถุประสงค์การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด โดยใช้เวลาการท่องเที่ยวในกรุงเทพฯอยู่ระหว่าง 2-3 วัน และสืบค้นข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ทางการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือคำบอกเล่า (ปากต่อปาก)

ซึ่งมีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวไปกับครอบครัวมากที่สุด มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามาในกรุงเทพมหานครเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเช่นเดียวกัน รองลงมาคือเพื่อการประชุมสัมมนาซึ่งสัดส่วนในสองอันดับนี้ไม่ต่างกัน แต่ใช้เวลาการท่องเที่ยวในกรุงเทพฯอยู่ระหว่าง 2-3 วัน เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และสืบค้นข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ทางการท่องเที่ยวมากที่สุด แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือช่องทางสืบค้นผ่านทางโทรศัพท์ และทางโซเชียลมีเดีย อาทิเช่น Facebook/Twitter ที่มีความใกล้เคียงกัน

3. ปัจจัยด้านทัศนคติ จากผลการศึกษานี้ปัจจัยทางด้านทัศนคติสามารถจัดกลุ่มได้ 2 กลุ่ม โดยพบว่า ด้านสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวนั้นส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัย (Hadyen Ingram et al, 2013) พบว่าประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลเชิงลบกับทัศนคติทางด้านภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวด้วยสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัจจัยหนึ่ง

4. จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติจากจำนวนทั้งสิ้น 28 ชุด สามารถสรุปแยกออกเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอต่อภาครัฐ

- 1) ควรมีระบบการจัดการดูแลในเรื่องของความสะอาดของพื้นที่สาธารณะมากกว่านี้ อาทิเช่น ทางเดินเท้า ถนน สวนสาธารณะ เป็นต้น
- 2) ควรเร่งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่ดีของการท่องเที่ยวประเทศไทยในระยะยาว
- 3) ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายด้านการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของผู้ให้บริการ สถานประกอบการ ไม่ให้เอาर्डเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- 4) ควรมีการจัดการในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและเหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวพิเศษ อาทิเช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ตลอดจนผู้ที่มีข้อบกพร่องทางร่างกาย (เช่น การจัดห้องละหมาดไว้ตามสถานที่ท่องเที่ยว หรือสถานที่สาธารณะอื่นๆ เป็นต้น)
- 5) ควรมีการควบคุมด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อออนไลน์มีความรวดเร็วและไม่ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง และเกินกว่าความเป็นจริงของสถานการณ์ที่เป็นอยู่ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- 6) รัฐบาลของประเทศไทยควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของทั้งคนในประเทศและนักท่องเที่ยวอย่างเร่งด่วน และจริงจังในทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะต่อภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ

- 1) ด้านการให้บริการของพนักงานที่ไม่มีความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษเท่าที่ควร
- 2) คนไทยมีความเป็นมิตรลดลง
- 3) ควรแก้ไขปรับปรุงด้านคุณภาพและมาตรฐานของผู้ให้บริการ สถานประกอบการ ไม่ให้เอาไรต์เอาเปรียบนักท่องเที่ยว อาทิเช่น รถแท็กซี่ รถมอเตอร์ไซด์

5. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง จากการศึกษาวิจัยนี้สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ดังต่อไปนี้

- 1) มาตรการส่งเสริมความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผ่านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเจาะกลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์เชิงรุก อาทิเช่น การจัดกิจกรรมออกบูธส่งเสริมการท่องเที่ยว Road Show ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ
- 2) มาตรการตรวจสอบและประเมินผลด้านคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน และสมาคมธุรกิจต่างๆ บนพื้นฐานของ
- 3) ส่งเสริมให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ เพื่อสร้างการรับรู้ที่ดี และภาพลักษณ์ที่ดีแก่การท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืนให้เกิดแก่ประเทศไทยในฐานะของจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว
- 4) ส่งเสริมการเจาะกลุ่มตลาดท่องเที่ยวจากกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยปัจจัยได้เปรียบทางภูมิประเทศในฐานะที่ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค และสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจได้ง่ายกว่า โดยมีความใกล้เคียงกันในเรื่องวัฒนธรรม ค่านิยม ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งและโอกาสทางธุรกิจการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นภายหลังการเปิดอาเซียน

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). แนวทางในการประกันภัยชาวต่างชาติ. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2558 จาก http://www.mots.go.th/ewt_news.php?nid=5798
- เทิดชาย ชั่วบำรุง. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). สถิติขั้นสูง. กรุงเทพฯ: โอเคคอนเฟอเรนซ์.
- พงศธร จันทรวิโรจน์ และณัฏฐ์ กุศลศรี. (2554). พฤติกรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยหลังเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง. สุทธิปริทัศน์ ฉบับที่ 25. ก.ย.-ธ.ค. หน้า 33-46.
- ฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงการตลาด, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). Internal Tourism in Bangkok Year 2012. ค้นวันที่ 21 มกราคม 2557 จาก www.marketingdb.tat.or.th.
- วรยา วัฒนศิริสกุล. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. วิทยานิพนธ์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภกร ภัทรธนกุล. (2551). ปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ทัศนคติ และความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวใน กรุงเทพมหานคร อันเป็นผลจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง : กรณีศึกษา พ.ศ. 2549-2551. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ 30. ฉบับที่ 115-116. พ.ค.-มิ.ย. หน้า 179-201.
- ศศิกันต์ เข้าวรรณ. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการคาดการณ์ของนักท่องเที่ยวในการเลือกมาท่องเที่ยวอีกครั้งในประเทศไทย. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- An Gie Yong., Sean Pearce. (2013). A Beginner's Guide to Factor Analysis: Focusing on Exploratory Factor Analysis. Tutorials in Quantitative Methods for Psychology. Vol 9 No 2: 79-94.
- Christine D., Min Z., and Diana M. (2009). Understanding and Using Factor Scores: Considerations for the Applied Researcher. Practical Assessment, Research and Evaluation. Vol 14 No 20: 1-11.
- Franz F., Edgar E., Albert-Geore L. and Axel B. (2007). Tutorials in Quantitative Methods for Psychology Vol. 3 No 2: 51-59.
- Hadyn Ingram, Salomeh Tabari and Wanthanee Watthanakhomprathip. (2013). The impact of political instability on tourism: case of Thailand. Emerald. (2013) Vol 5 No. 1: 92-103.
- Hair, Jr, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). Multivariate Data Analysis (7th ed.). New Jersey: Pearson.
- Sakar E., Keskin S. and Unver H. (2011). Using of Factor Analysis Scores in Multiple Linear Regression Model for Prediction of Kernel Weight in Ankara Walnuts. Animal and Plant Sciences. Vol 21 No 2: 182-185.

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงาน
และกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

People's participation Studies in Evaluation of Administration and In public
of Subdistrict Administrative Organization Cham Luong Kulayanivattana District Chiang Mai Province.

อรุณ ลิทธิวงศ์¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจประชากร ประชากรคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตำบลแจ่มหลวง จำนวน 2,182 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมรับรู้ พบว่า เป็นการรับรู้ช่องทางการร้องเรียนการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น เป็นต้น ส่วนการรับรู้นโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของ อบต. แจ่มหลวง ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม เป็นต้นหรือส่วนการรับรู้สิทธิในการขอข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. แจ่มหลวง และการรับรู้ผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต. แจ่มหลวง จากช่องทางต่างๆ เช่น แผ่นพับ จุลสาร การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม เป็นต้นซึ่งอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น พบว่า คือการได้เข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ ให้แก่ อบต. แจ่มหลวง หรือการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง เช่น การทำประชาพิจารณ์ ซึ่งอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ พบว่า ให้มีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือโครงการต่างๆได้มีการเข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อรับทราบและอภิปรายการดำเนินงานของ อบต.แจ่มหลวง เป็นระยะๆได้ใช้ช่องทางต่างๆ อาทิ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น ในการร้องเรียนการทำงาน ของ อบต. แจ่มหลวง ได้ใช้สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างจาก อบต. แจ่มหลวงเพื่อประชาชนได้รับโอกาสในการเข้าร่วมฟังการประชุมสภา อบต. แจ่มหลวงและมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ อบต.แจ่มหลวง ดำเนินการและในการประเมินผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต.แจ่มหลวง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารสาธารณะ

ABSTRACT

This research objective to study the participation in the protection and problem solving of forest resources, to study the factors affecting the participation in the protection and problem solving of forest resources and study the problems and obstacles in the protection and problem solving of forest resources in Kanlanivattana district, Chiang Mai province. This research The survey population was ages 18 years up. district voters of a 2,182 sample of 327 people.

The results showed that: Participation Recognition; Recognition channel complaints operations of Taos. I like glowing Governor Sheriff Center received complaints. Telephone hotlines Van feedback on the awareness, policies, plans and programs of treatment. Pickers capital through various channels such as post Voice community forum, etc., or the recognition of the right to request information about the project budget. and the procurement of Taos. pickers capital and recognition of the annual Taos. pickers capital from various channels such as brochures, pamphlets, posting a line community forum, which is to a large extent.

Engagement ideas Share ideas, opinions. Is to attend the community forum. In order to have an opportunity to comment and provide feedback on the implementation of the SAO. Pickers capital or to participate in a brainstorming session to plan the operation with TAO. Pickers Royal and. participation in decision making and implementation with DOA. I like the glowing hearing baby. Situated on a large scale

Contributing to the development of co-decision. The appointment of representatives to a committee to monitor the implementation of the SAO. Royal glowing in the procurement. Projects or have attended community forum. To acknowledge and discuss the implementation of the SAO. Royal glowing intermittently using various channels such as the Governor Sheriff Center received complaints. Telephone hotlines Box feedback In the complaint, the work of SAO. I have a clear right to request

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โทร 0899521093

E-mail: puangmanee2009@hotmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

information. Project budgeting and procurement of Taos. I pickers to get the opportunity to attend the meeting of the SAO. Pickers capital and participate in the evaluation of projects or activities at the SAO. Royal glowing, execute and evaluate the operating results of the annual Taos. Royal glowing.

Key words: Participation, Prevention and Correction, Forest resources, People

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยหลักที่สำคัญ คือ อำนาจสูงสุดต้องเป็นของประชาชน ประเทศไทยพยายามกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ แต่ไม่สามารถทำให้เจตนารมณ์ดังกล่าวประสบผลสำเร็จได้ มีสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ วัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดติดกับอำนาจ การตัดสินใจจาก ส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม) และ 2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน ข้าราชการยังมีความคิดว่าเป็นเจ้านายประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ทำให้ประเทศไทยได้มีการจัดรูปแบบการปกครองใหม่ มีการกระจายอำนาจเพิ่มมากขึ้น และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6,753 ได้ถูกจัดตั้งขึ้น ขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการคลังเพิ่มมากขึ้น หลังจากมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่พร้อมหลายประการ เช่น ระบบควบคุมการใช้จ่าย การตรวจสอบ และการบริหารงบประมาณ ซึ่งทำให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และปัญหาเรื่องอิทธิพลท้องถิ่นที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากงบประมาณที่เพิ่มมากขึ้น การทุจริตคอร์รัปชันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่าเป็นหน่วยงานที่มีการทุจริตคอร์รัปชันมาก เมื่อมีการบริหารจัดการงบประมาณด้วยตนเอง ภายใต้กรอบของกฎหมายและองค์การตรวจสอบ ซึ่งในปัจจุบันรัฐมีเครื่องมือในการรักษา กฎ กติกา คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะในรูปของกฎหมายและผ่านองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แต่กระบวนการในการตรวจสอบเหล่านั้นเกิดผลทางปฏิบัติน้อยมาก

องค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นส่วนหนึ่งในระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตตำบล มีการบริหารงบประมาณตามระเบียบ ข้อกฎหมาย ตลอดจนมีการตรวจติดตามจากองค์กรกำกับดูแล แต่การบริหารงบประมาณดังกล่าวก็ยังมีช่องทางการแสวงหาประโยชน์ การใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นของตนเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาท้องถิ่น การเข้าร่วมประชาคมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำงบประมาณ จนถึงขั้นตอนการติดตามและประเมินผล จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะน้อยมาก แม้ว่า จะมีช่องทางการให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบเพิ่มขึ้นก็ตาม สะท้อนให้เห็นปัญหาหรือจุดอ่อนของกระบวนการหลายๆ ประการ ที่ทำให้การตรวจสอบของประชาชนในท้องถิ่นไม่เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบ การบริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อให้ประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย ครั้งนี้ ได้นำ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารงานและกิจการสาธารณะว่า คือการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือตาม กฎหมายกำหนดของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำเอง และเอกชนเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะและการออกคำสั่งทางปกครองที่มีผลผูกพันต่อเอกชน และหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ แนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ความร่วมมือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน และร่วมประเมินผลงานด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เกิดการพัฒนา และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การมีส่วนร่วมในรูปของบุคคล หรือในรูปของกลุ่มที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ได้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงพอสรุปได้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานริเริ่ม ร่วมคิด ตัดสินใจในการพัฒนา การแก้ปัญหาในท้องถิ่นของตน โดยใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโดยภาคประชาชน แนวคิดของการตรวจสอบโดยภาคประชาชน คือ การกำกับดูแลหรือตรวจสอบการบริหารงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมักจะมีสองลักษณะคือเป็นการควบคุมหรือตรวจสอบโดยหน่วยงานของรัฐด้วยตนเอง ส่วนลักษณะที่สองเป็นการ

ตรวจสอบโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือพลเมืองของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ อาจทั้งโดยลักษณะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กรที่มีรัฐรูปแบบที่ปรากฏในลักษณะแรกนั้นเป็นรูปแบบที่ค่อนข้างจะคุ้นเคยหรือเป็นที่รู้จักกันมานาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการและสิทธิหน้าที่ในการตรวจสอบการบริหารงาน เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ในการตรวจสอบการบริหารงานคือ สิทธิหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติสิทธิของประชาชนและวิธีการในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ กิจการสาธารณะ ตลอดจนบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้มาก ตามความในมาตราต่าง ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบ และควบคุมการทำงานของภาครัฐบาลในระดับต่าง ๆ มากขึ้น โดยรูปแบบและวิธีการในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของภาคประชาชน ประกอบไปด้วยการให้สัมภาษณ์ การอภิปราย การยื่นคำร้องต่อองค์กรอิสระ ได้แก่ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,182 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครจซ์และมอร์แกน (1970) สุ่มแบบระดับชั้นภูมิ พบว่าจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลแจ่มหลวง จำนวน 327 คน ดังนี้

กลุ่มผู้ที่ใช้ในการศึกษา	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 1	570	85
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 2	329	49
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 3	321	48
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 4	204	31
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 5	259	39
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 6	332	50
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 7	167	25
รวม		327

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 327 ชุด โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามความรู้เกี่ยวกับวิธีการและสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบระบบการบริหารงานและกิจการสาธารณะของท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบ Likert 5 scales กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคำถามโดยการสังเคราะห์ทฤษฎีองค์การออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 30 ข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถามโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านทำการสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC และหาค่าความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 ชุด นำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ที่ได้จากข้อคำถามในภาพรวมทั้งฉบับและแยกรายด้านมีค่ามากกว่า 0.89 ซึ่งเป็นที่น่าพอใจ

จากนั้น นำแบบสอบถามที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบพร้อมทั้งอธิบายในรูปแบบเชิงพรรณนา

ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมประชาชน ตรวจสอบบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาใช้มาตราวัดแบบ Likert 5 scales กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ แล้วใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ การวัด ดังนี้

1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย

2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก

4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมรับรู้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบบริการสาธารณะ

การมีส่วนร่วมรับรู้	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับความพึงพอใจ
1. การรับรู้ช่องทางการร้องเรียนการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น	3.93	พึงพอใจมาก
2. การรับรู้นโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของ อบต. แจ่มหลวง ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม เป็นต้น	3.15	พึงพอใจ ปานกลาง
3. การรับรู้สิทธิในการขอข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. แจ่มหลวง	3.52	พึงพอใจมาก
4. การรับรู้ผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต. แจ่มหลวง จากช่องทางต่างๆ เช่น แผ่นพับ จุลสาร การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม เป็นต้น	3.34	พึงพอใจ ปานกลาง
รวม	3.48	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมประชาชน ตรวจสอบบริการสาธารณะ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมรับรู้ในการตรวจสอบบริการสาธารณะ รายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการรับรู้ช่องทางการร้องเรียนการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) ด้านการรับรู้นโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของ อบต. แจ่มหลวง ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม เป็นต้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.15$) ด้านการรับรู้สิทธิในการขอข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. แจ่มหลวง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) และด้านการรับรู้ผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต. แจ่มหลวง จากช่องทางต่างๆ เช่น แผ่นพับ จุลสาร การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม เป็นต้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชนในการตรวจสอบบริการสาธารณะ

การมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับความพึงพอใจ
1. การได้เข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม	3.93	พึงพอใจมาก
2. มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ ให้แก่ อบต. แจ่มหลวง	3.22	พึงพอใจปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง	3.32	พึงพอใจปานกลาง
4. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง เช่น การทำประชาพิจารณ์	3.21	พึงพอใจปานกลาง
รวม	3.42	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมประชาชน ตรวจสอบบริการสาธารณะ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นในการตรวจสอบบริการสาธารณะ ระดับมาก ($\bar{X}=3.42$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการได้เข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม ระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) ด้านการมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ ให้แก่ อบต. แจ่มหลวงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$) ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.32$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง เช่น การทำประชาพิจารณ์ ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาพร้อมตัดสินใจของประชาชนในการตรวจสอบบริการสาธารณะ

การมีส่วนร่วมพัฒนาพร้อมตัดสินใจ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับความพึงพอใจ
1. มีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือโครงการต่างๆ	3.28	พึงพอใจปานกลาง
2. ท่านเข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อรับทราบและอภิปรายการดำเนินงานของ อบต.แจ่มหลวง เป็นระยะๆ	3.26	พึงพอใจปานกลาง
3. ท่านได้ใช้ช่องทางต่างๆ อาทิ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น ในการร้องเรียนการทำงานอบต.แจ่มหลวง	3.33	พึงพอใจปานกลาง
4. ท่านได้ใช้สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างจาก อบต. แจ่มหลวง	3.36	พึงพอใจปานกลาง
5. ประชาชนได้รับโอกาสในการเข้าร่วมฟังการประชุมสภา อบต. แจ่มหลวง	3.68	พึงพอใจมาก
6. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ อบต.แจ่มหลวง ดำเนินการ	3.21	พึงพอใจปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต.แจ่มหลวง	3.62	พึงพอใจมาก
รวม	3.39	พึงพอใจปานกลาง

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการการมีส่วนร่วมประชาชน ตรวจสอบบริการสาธารณะ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมพัฒนา พร้อมตัดสินใจในการตรวจสอบบริการสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.39$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการมีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือโครงการ ต่างๆ ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$) ด้านการเข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อรับทราบและอภิปรายการดำเนินงานของ อบต.แจ่มหลวง เป็นระยะๆอยู่ในระดับปาน กลาง ($\bar{X}=3.26$) ด้านการได้ใช้ช่องทางต่างๆ อาทิ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น ในการ ร้องเรียนการทำงานของ อบต.แจ่มหลวงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$) ด้านการได้ใช้สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการ จัดซื้อจัดจ้างจาก อบต. แจ่มหลวง ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) ด้านการประชาชนได้รับโอกาสในการเข้าร่วมฟังการประชุมสภา อบต. แจ่มหลวง ระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ อบต.แจ่มหลวง ดำเนินการ ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$) และด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต.แจ่มหลวง ระดับมาก ($\bar{X}=3.62$)

ตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบ		การมีส่วนร่วมประชาชน ตรวจสอบบริการ สาธารณะ
	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน	
1. เพศ	✓		.541
2. อายุ	✓		.446
3. ระดับการศึกษา	✓		.481
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓		.391
5. ระยะ เวลาอยู่อาศัยในเขต	✓		.629

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมประชาชนตรวจสอบบริการสาธารณะ พบว่ามีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วม ประชาชนตรวจสอบบริการสาธารณะ ภาพรวม .175 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .113 ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดง ความคิดเห็น .330 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา พร้อมตัดสินใจ .139 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .137 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผล .138 แสดงว่าประชาชนมีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่ม หลวง อำเภอگیยารัตนาพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ มีการจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมรับรู้ การมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การมีส่วนร่วมพัฒนาร่วมตัดสินใจ ทั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะ และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แจ่มหลวง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

เมื่อสำรวจความพึงพอใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมรับรู้ด้านการมีส่วนร่วมของทางราชการร้องเรียนการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น การรับนโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของ อบต. แจ่มหลวง ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม หรือการรับรู้สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. แจ่มหลวง และการรับรู้ผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต. แจ่มหลวง จากช่องทางต่างๆ เช่น แผ่นพับ จุลสาร การปิดประกาศ เสียงตามสาย เวทีประชาคม รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ การมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ร่วมกับ อบต. แจ่มหลวง เช่น การทำประชาพิจารณ์ และสุดท้ายกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมพัฒนาร่วมตัดสินใจ ให้มีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ของ อบต. แจ่มหลวง ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือโครงการต่างๆ ได้เข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อรับทราบและอภิปรายการดำเนินงานของ อบต.แจ่มหลวง มีช่องทางต่างๆในการร้องเรียนการทำงานของ อบต.แจ่มหลวง อาทิ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โทรศัพท์สายด่วน ผู้รับฟังความคิดเห็น ได้ใช้สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้าง มีโอกาสเข้าร่วมฟังการประชุมสภา อบต.แจ่มหลวง และมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการประเมินผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต.แจ่มหลวง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรเลือกศึกษาองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นอื่นด้วย เพื่อนำมาเปรียบเทียบภาพรวม ตลอดจนศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นอื่น หรือหน่วยงานอื่นๆ เพิ่มเติม
2. ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานและกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ่มหลวง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
 - 2.1 องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นอื่น ควรมีการวางแผนในการณรงค์ให้ประชาชนสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบบริการสาธารณะ
 - 2.2 เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบบริการสาธารณะมากขึ้น
 - 2.3 เทศบาลตำบลหรือองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ควรมีการสร้างกิจกรรมที่ให้เกิดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบบริการสาธารณะ
 - 2.4 มีการรายงานผลการดำเนินงานการมีส่วนร่วมประชาชน ตรวจสอบบริการสาธารณะต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอพร้อมกับการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
 - 2.5 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการติดตามผลและประเมินผลในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบบริการสาธารณะเพื่อรายงานผลการประเมินแก่ประชาชน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก Prof.Dr.Chainanthorn Khawngarm ประธานกรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Noppadol Konkum กรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Asjun Jikumpornกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำงานวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา ฯ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2549). **หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน**. เอกสารประกอบการประชุม วันที่ 21 กันยายน 2549.

นวนน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. (2546). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (Public Participation in Oversight of Tambon Administration Organization Needs Assessment Project)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

บุญเลิศ ช่างใหญ่. (2549). **การตรวจสอบอำนาจรัฐโดยภาคประชาชน**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 8, (หน้า 1-8). วันที่

มนัส สุวรรณ, เอกกมล สายจันทร์, ไพสิฐ พาณิชย์กุล. (2546). **การตรวจสอบขององค์กรภาคประชาชนในระบบการบริหารงานและกิจการสาธารณะของท้องถิ่น**. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

An Application Sangahavatthu IV for Services

to Thai Traditional Medicine of Nakorping Hospital Chiangmai Province

ถวิลดาว อินเทพ¹

Thawindao Inthep

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้บริการด้านการแพทย์แผนไทย ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่รับบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ วันที่ 1 สิงหาคม 2558 ถึง 31 ตุลาคม 2558 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการทดสอบ หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามจำนวน 50 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัด เชียงใหม่ ที่ต้องเพิ่มกิจกรรมการให้บริการ 4 ด้าน ซึ่งหากมีการเพิ่มกิจกรรมการให้บริการด้วยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ ด้านละ 1 หน่วยจะสามารถขับเคลื่อนให้การให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยมีประสิทธิภาพในการบริการได้อีก 0.237 หน่วย 0.167 หน่วย 0.14 หน่วย 0.036 หน่วย ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้การบริการ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ผู้ให้บริการมีความสุขในการทำงาน และผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, หลักสังคหวัตถุ 4, การให้บริการ, การแพทย์แผนไทย

ABSTRACT

This main objectives of this research were to study 1) services for the Thai traditional medicine of Nakorping Hospital Chiangmai province and 2) guidelines for the application of the Sangahavatthu IV to the Thai traditional medicine of Nakorping Hospital Chiangmai province. This study was conducted as quantitative research. The samples used in this study included 400 patients are admitted starting on August 1, 2558 to October 31, 2558. The five-level scales questionnaire was used as the tool and that had passed pre-testing with validity check at 0.91 level and, the following statistics were also used for analysis Percentage, Mean, Standard Deviation, T-test, multiple regression, and Pearson's correlation.

The study findings showed a guidelines for the application of the Sangahavatthu IV to the Thai traditional medicine of Nakorping Hospital Chiangmai province that must increase an activities for serving four terms, If there is an increase an activities of services with the Sangahavatthu IV to applications in one unit of each factor, it can be up increasing to services efficiency to 0.237, 0.167, 0.036 and 0.14 units respectively. So the services to achieve, that is a pleasure to work of the service providers and a satisfied of the patients

Keywords: An Application, Sangahavatthu IV, Services, Thai Traditional Medicine

¹ นักศึกษานิพนธ์ สาขาการจัดการสาธารณสุข มหาวิทยาลัย IIC University of Technology
E-mail: maeonherbs@gmail.com โทรศัพท์ 08-4613-9950

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การแพทย์ทางเลือกเป็นความรู้ในเทคนิค วิธีการตรวจวินิจฉัย บำบัดรักษา ตลอดจนการฟื้นฟู และส่งเสริมสุขภาพที่นอกเหนือจากการแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้าน ถึงแม้ว่าการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งเป็นการแพทย์กระแสหลักของประเทศจะมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ก็ยังพบว่าประชาชนและผู้เจ็บป่วยจำนวนมากหันมาใช้บริการการแพทย์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพ และรักษาโรคหรืออาการเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ ซึ่งมีแนวโน้มการใช้การแพทย์ทางเลือกเพื่อการบำบัดสูงขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นไปทั่วโลก กระทั่งรัฐบาลของประเทศต่างๆ ต้องหันมาให้ความสนใจ ขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตั้งหน่วยงานที่มาดูแลเรื่องนี้ภายใต้สถาบันสุขภาพแห่งชาติ (National Institute of Health) คือ ศูนย์การแพทย์เสริมและการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ (National Center of Complementary and Alternative Medicine) ในส่วนประเทศไทยเราก็ได้จัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 คือ กองการแพทย์ทางเลือก ภายใต้กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ภายหลังได้ยกฐานะเป็น สำนักงานการแพทย์ทางเลือก (สำนักการแพทย์ทางเลือก, 2556: 3) ซึ่งพัฒนาการของการฟื้นฟูและส่งเสริมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านของประเทศไทย โดยกระทรวงสาธารณสุขเมื่อสองทศวรรษที่ผ่านมา ด้วยการส่งเสริมการใช้สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน ดังนั้นการรื้อฟื้นกลับมาในระบบสุขภาพของสังคมไทยจึงมีลักษณะของการผสมผสานกับระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2558: 10)

การก่อตัวของแนวคิดใหม่ด้านสุขภาพเพื่อสนองตอบข้อจำกัดของกรอบวิธีคิดแบบแยกส่วนของระบบสุขภาพกระแสหลัก แนวคิดสุขภาพกระบวนทัศน์ใหม่นี้ ทำให้เห็นถึงศักยภาพและความเป็นไปได้ของการพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เกิดความพอเพียงด้านสุขภาพ สถานการณ์การพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการบริการภูมิปัญญาดังกล่าว จึงทำให้ภาคส่วนต่างๆ มีการดำเนินการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในมิติต่างๆ ทั้งด้านการรวบรวม สืบค้นความรู้ ภูมิปัญญาที่แฝงกระจายตัวอยู่ในวิถีชีวิตชุมชน คัมภีร์ตำรา จารึก ประวัติศาสตร์ การผลิตและพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาบริการ รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบบริการสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งได้มีการจัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2552 หมวด 7 ว่าด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทยการแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ ได้กำหนดแรงจูงใจให้มีการจัดระบบบริการด้านการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย ควบคู่การแพทย์แผนปัจจุบัน ในหน่วยบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาระบบบริการและการส่งต่อที่เหมาะสมกระทรวงสาธารณสุข จึงกำหนดแนวนโยบายให้มีโครงสร้างกลุ่มงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และกรอบอัตรากำลังบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในหน่วยบริการและหน่วยบริการทุกระดับในส่วนภูมิภาคเพื่อดำเนินการผลักดันให้การบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้เป็นทางเลือกในการบริการสุขภาพกับประชาชนควบคู่กับการให้บริการการแพทย์แผนปัจจุบัน (สำนักการแพทย์ทางเลือก, 2555: 9)

บทนำ

ปัจจุบันหน่วยบริการสุขภาพที่มีการผสมผสานการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยร่วมกับบริการด้านการแพทย์แผนปัจจุบัน จำนวน 10,652 แห่ง (ประกอบด้วย รพศ./รพท., รพช., รพ.สต. ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2556) มาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการพัฒนาระบบการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้จัดทำมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) มีเกณฑ์มาตรฐาน 5 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการปฏิบัติการ 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ และ 5) ด้านการบริการที่ครอบคลุมการบริการผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน การฟื้นฟูสภาพ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การทำงานเชิงรุกในชุมชน การอนุรักษ์ส่งเสริมภูมิปัญญาและการฝึกอบรม (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2558: 10-11) โดยที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่เป็นหน่วยบริการสุขภาพแห่งหนึ่ง ที่มีการผสมผสานการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยร่วมกับบริการด้านการแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อให้บริการสร้างเสริม บำบัดรักษา ป้องกันโรค และฟื้นฟูสุขภาพ ด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแก่ผู้มารับบริการ ที่สามารถรักษาด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่คลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในเวลาราชการ และนอกเวลาราชการในวันเสาร์ เวลา 08.00-16.00 น. อย่างไรก็ตาม การให้บริการด้วยวิธีการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแก่ผู้มารับบริการ ยังคงต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในการบำบัดรักษา ฟื้นฟู และป้องกัน ตามหลักการสาธารณสุข ประกอบกับการค้นหาแนวทางในการให้บริการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ผู้ให้บริการมีความสุขในการทำงาน และ ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ ขณะที่ กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำหลักการทางพุทธศาสนา คือ หลัก สังคหวัตถุ 4 มาเป็นแนวทางในการให้บริการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยตามหลักการทางพุทธศาสนาของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร เพื่อที่จะนำผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มาเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของกลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่
2. เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากความต้องการทราบถึงข้อมูล ความต้องการ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยตามหลักการทางพุทธศาสนา คือหลัก สังคหวัตถุ 4 ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของกลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ จึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ประกอบด้วย

1. แนวคิดการให้บริการที่มีคุณภาพ

ปัจจุบันองค์การทั้งภาครัฐและเอกชนที่มุ่งการให้บริการเป็นสินค้าหลักนั้น ต่างมุ่งเน้นสร้างภาพพจน์และคุณภาพของการบริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ ดังนั้นการให้บริการที่ดีและมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องประยุกต์ใช้แนวคิดทางจิตวิทยาในการให้บริการ คือ แนวคิดจิตวิทยาและจิตวิทยาเชิงพุทธ ผสมผสานเข้าด้วยกันในลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในอันที่จะเสริมสร้างกลยุทธ์การให้บริการและการพัฒนาทักษะการให้บริการที่เน้นคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายของการสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้รับบริการและช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (อนันต์นาฏ แก้วไพฑูริย์, 2554: 31) ขณะที่ สมิต สัมฤทธิ์ (2554) ระบุว่า การบริการที่เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นนั้น โดยทั่วไปหลักการให้บริการมีข้อควรคำนึง ประกอบด้วย 1) สอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ การให้บริการต้องคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นหลัก 2) ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ และถือเป็นหลักสำคัญในการประเมินผลการให้บริการ 3) ปฏิบัติโดยถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน 4) เหมาะสมแก่สถานการณ์ การให้บริการที่รวดเร็วหรือให้บริการตรงตามกำหนดเวลาเป็นสิ่งสำคัญ และ 5) จะต้องระมัดระวังไม่ทำให้เกิดผลกระทบทำความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นๆ ด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้างเป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินดีฟังคำยกย่องสรรเสริญ มากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่ยรักของสังคมาว่า ขั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรี เต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข (อนันต์นาฏ แก้วไพฑูริย์, 2554: 65) ซึ่งหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน (Giving) คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือ ทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา 2) ปิยวาจา (Kindly Speech) คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี 3) อุตถจริยา (Useful Conduct) คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาคบและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม และ 4) สมานัตตตา (Even and Equal Treatment) คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์, 2550: 25)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งวิเคราะห์ถึงความสำคัญในการให้บริการเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพของผู้เข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยโดยอาศัยหลักการทางพุทธศาสนา คือหลักสังคหวัตถุ 4 จึงเลือกศึกษาผู้เข้ารับบริการเพื่อบำบัด รักษา ฟันฟู ด้วยการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาที่เข้ารับบริการ ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2558 ถึง 31 ตุลาคม 2558 จำนวน 400 คน เป็นการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความพร้อมจะให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลมาจาก 2 แหล่งคือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆเช่น ตำรา หนังสือ วารสารสิ่งพิมพ์ บทความ รายงานวิจัย บทความใน Website และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการรับบริการ เป็นคำถามให้เลือกคำตอบตามที่กำหนดไว้ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นคำถามให้เลือกตอบแบบประมาณค่า 5 ระดับ และ 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการให้บริการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นคำถามแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้จากการวัดระดับความสำคัญ และใช้เกณฑ์การแปรผลของเบสต์ (Best, 1977: 174) ค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด และมากที่สุด และ 2) สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่าที (Independent t-test) ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และ ค่าการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ใช้ในการวิเคราะห์หรือพิสูจน์การส่งผลของตัวแปรที่ทำการศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.41 เป็นชาย และ ร้อยละ 44.59 เป็นหญิง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.30 มีอายุ 51-60 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.79 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.10 มีระยะเวลาในการรับบริการระหว่าง 1-2 ปี

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ พบว่า โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับหลักการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านความสอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่าคำนึงถึงความต้องการของผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.01 รองลงมา คือ นำความต้องการของผู้รับบริการมาเป็นข้อกำหนดในการให้บริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.97

2) ด้านทำให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า มุ่งให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.88 รองลงมา คือ ให้ความสำคัญในการประเมินผลการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.65

3) ด้านปฏิบัติโดยถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า มีการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.71 รองลงมา คือ มีการป้องกันข้อผิดพลาดตกบกพร่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.68

4) ด้านเหมาะสมแก่สถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า การให้บริการที่รวดเร็ว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.21 รองลงมา คือ ให้บริการตรงตามกำหนดเวลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.78

5) ด้านจะต้องระมัดระวังไม่ทำให้เกิดผลกระทบ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า การให้บริการมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.29 รองลงมา คือ ระมัดระวังที่จะทำความเสียหายให้แก่บุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.98

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับหลักการให้บริการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านทาน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ การให้ความรู้ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.45

2) ด้านปิยวาจา กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.52 รองลงมา คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่ารัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.41

3) ด้านอิตถจริยา กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า ช่วยเหลือด้วยแรงกายอย่างเต็มที่ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.11 รองลงมา คือ ช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.94

4) ด้านสมานัตตตา กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า ปฏิบัติสม่ำเสมอจนต่อผู้รับบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.02 รองลงมา คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.63

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มต่อภาพรวมการให้บริการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.068 หมายความว่า ความคิดเห็นระหว่างเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ขณะที่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig.(2-tailed) เท่ากับ 0.557 หมายความว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของการหลักสังคหวัตถุ 4 กับหลักการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ กับ พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ล้วนเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

5) ด้านจะต้องระมัดระวังไม่ทำให้เกิดผลกระทบ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า การให้บริการมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.29 รองลงมา คือ ระมัดระวังที่จะทำความเสียหายให้แก่บุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.98

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับหลักการให้บริการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านทาน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ การให้ความรู้ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.45

2) ด้านปิยวาจา กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.52 รองลงมา คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่ารัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.41

3) ด้านอิตถจริยา กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า ช่วยเหลือด้วยแรงกายอย่างเต็มที่ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.11 รองลงมา คือ ช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.94

4) ด้านสมานัตตตา กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ว่า ปฏิบัติสม่ำเสมอจนต่อผู้รับบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.02 รองลงมา คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.63

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มต่อภาพรวมการให้บริการด้วยหลักสัจคหวัด 4 ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.068 หมายความว่า ความคิดเห็นระหว่างเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ขณะที่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.557 หมายความว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีการศึกษาดำเนินการระดับปริญญาตรี และมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของการหลักสัจคหวัด 4 กับหลักการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ กับ พบว่า หลักสัจคหวัด 4 ล้วนเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อนำหลักสัจคหวัด 4 มาเรียงลำดับความสำคัญ โดยเมื่อมีการเพิ่มกิจกรรมของตัวแปรแต่ละปัจจัยจำนวน 1 หน่วย จะมีผลกระทบต่องบปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งหากมีการเพิ่มกิจกรรมการให้บริการด้วยการนำหลักสัจคหวัด 4 มาประยุกต์ใช้ ด้านละ 1 หน่วยจะสามารถขับเคลื่อนให้การให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่มีประสิทธิภาพในการบริการได้อีก 0.237 หน่วย 0.167 หน่วย 0.14 หน่วย 0.036 หน่วย ตามลำดับ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสัจคหวัด 4 เพื่อให้การบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ต้องเพิ่มกิจกรรมการให้บริการ 4 ด้าน คือ 1) ทาน คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2) ปิยวาจา คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำ สิ่งที่เป็นประโยชน์ 3) อตถจริยา คือ ช่วยเหลือด้วยร่างกาย รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาคและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม และ 4) สมานัตตตา คือ ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอเหมือนกันต่อคนทั้งหลาย เพื่อให้การบริการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ องค์ความรู้ แก้วไพฑูริย์ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสัจคหวัด 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ควรคำนึงถึงหลักธรรมหลักสัจคหวัด 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้การบริการแก่ประชาชน ถือเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนทุกคนที่มาติดต่องานราชการ ล้วนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านคุณวุฒิ วัยวุฒิ และอุปนิสัยใจคอ แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกคนต่างมุ่งหวังและคาดหวังไว้ก็คือ คือ การได้รับการบริการเป็นอย่างดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ควรเพิ่มกิจกรรมการให้บริการด้วยการนำหลักสัจคหวัด 4 มาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะในด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและน้อย เช่น ด้านอตถจริยา ที่ต้องเพิ่มการช่วยเหลือผู้รับบริการด้วยร่างกายอย่างเต็มที่ และการปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรมปฏิบัติ ในด้านสมานัตตตา ที่ต้องเพิ่มการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเหมือนกันต่อผู้รับบริการ และการร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาค เป็นต้น ในขณะที่ ด้านทาน และปิยวาจา ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยังต้องเพิ่มกิจกรรมที่สอดคล้อง ทั้งนี้เพื่อให้การบริการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ผู้ให้บริการมีความสุขในการทำงาน และ ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ และเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ระบุว่า โรงพยาบาลศูนย์ที่มีคุณภาพและคุณธรรม ผู้รับบริการพึงพอใจ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ดร.นพดล ก้อนคำ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชัยนันท์ธรรณ ขาวงาม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจ แก้ไข และให้คำแนะนำ จนวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ พนักงาน ของโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกและเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปด้วยดี ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

พรกมล ชูกุลพงษ์. 2554. การให้บริการประชาชนตามหลักสัจคหวัด 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2550. ธรรมบัญญัติ. กรุงเทพฯ. พิมพ์สวย (พิมพ์ครั้งที่ 82)

สมิต สัจฉกร. 2554. การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ. สายธาร (พิมพ์ครั้งที่ 6)

สำนักงานแพทย์ทางเลือก. 2555. คู่มือการดำเนินงานความจำเป็นพื้นฐานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (ชุมชนต้นแบบ). กรุงเทพฯ.

สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์

สำนักงานแพทย์ทางเลือก. 2556. การแพทย์ทางเลือก นวัตกรรมกรมดูแลสุขภาพ. นนทบุรี. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

วิถีชนบทกับการท่องเที่ยวภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

The rural lifestyle and Tourism with the dynamics transformation of society, Thailand.

ประกาศิต โสภณจรังกุล¹

Prakasit Soponjaratkul

บทคัดย่อ

สังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาด้วยปัจจัยแวดล้อมหลายประการ อาทิเช่น ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ การสื่อสารคมนาคมที่ไร้พรมแดน นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงไปของคนในทุกๆสังคม ทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิต ระบบครอบครัว แนวคิดและค่านิยม เช่นเดียวกับสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระบบสังคมเก่า (Transitional Society) หรือสังคมเกษตร (Agricultural) โดยพิจารณาได้จากวิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพภูมิศาสตร์ สู่ระบบสังคมใหม่ (Modern Society) หรือสังคมอุตสาหกรรม (Industrial) สู่สังคมเมืองมากยิ่งขึ้นจากปัจจัยต่างๆที่ส่งผลให้ชุมชนหรือท้องถิ่นดั้งเดิมมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปเป็นพลวัตทางสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสของการท่องเที่ยว นับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาที่ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ วิถีชุมชนจึงกลับมาได้รับความสนใจอีกครั้ง และแพร่หลายอย่างมาก ภาพชนบทและวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวจากรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีชุมชนชนบทเป็นสำคัญ อันนำมาซึ่งรายได้และความเจริญทางวัตถุสู่สังคมชนบทไทยให้กลายเป็นสังคมเมืองเพื่อรองรับการนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

ถึงกระนั้นจากกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว มักพบว่าวิถีของความเป็นชนบทไทยจากการประกอบอาชีพด้วยการกสิกรรมมักถูกแทนที่ด้วยการปรับตัวเป็นชุมชนท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ เลียนซึ้งโดยรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวไม่ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนเมื่อเทียบกับชุมชนที่เปิดรับการท่องเที่ยวเข้ามาในฐานะของเครื่องมือที่ช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนนอกจากการทำการเกษตรที่เป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว และใช้ประโยชน์เพื่อเป็นเครื่องมือในการรื้อฟื้นและสืบทอดคติชน หรือวิถีชีวิตบางอย่างที่เลือนหายไปให้ฟื้นคืนกลับขึ้นมาอีกครั้ง สร้างความเข้าใจอันดีให้กับสังคมเมืองและสังคมชนบทสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้เงื่อนไขการถ่วงดุลระหว่างการคงคุณค่ากับการเพิ่มมูลค่าของวิถีชีวิตชนบท

คำสำคัญ: 1. วิถีชนบท 2. การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 3. สังคมไทย

Abstract

Thailand society would have changed over time by several factors such as the educational system, economy, communications, transportation boundless. Bring change to the people in every society. The patterns of family life concepts and values. as well as social of Thailand changes by Transitional Society or Agricultural Society to Modern Society as a result the rural lifestyle changed. But now, Communities had to get interested again. It brings revenue to the social and material progress of rural Thailand into the city to accommodate more tourists today.

Tourism is a tool to revive the inheritance and folklore. Or certain lifestyle that dissolved a resurgence back up again. Creating a better understanding of the urban and rural society towards sustainable tourism under the terms of the balance between the value of the added value of the rural lifestyle.

Keywords: 1. Rural lifestyle 2. Sustainable Tourism 3. Thailand society

บทนำ

ชุมชนตามความหมายของสังคมวิทยา แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ชุมชนชนบท (Rural) และชุมชนเมือง (Urban) หากแปลตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, ราชบัณฑิตยสถาน) ได้ให้ความหมายของคำว่า ชนบทและเมืองไว้ดังนี้

1. ชุมชนชนบท หมายถึง บ้านนอก เขตแดนที่พ้นจากเมืองหลวงออกไป
2. ชุมชนเมือง หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเมือง, อาณาเขตที่จัดเป็นย่านการค้า การทำธุรกิจ

นอกจากนี้แล้วความแตกต่างกันอย่างชัดเจนของทั้งสองชุมชนซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ (อมร รักษาสัตย์และชัตติยา กรรณสูต, 2515) กล่าวได้ว่าเป็นการปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของจากกระบวนการพัฒนาต่างๆผสมผสานการพัฒนาทางด้านสังคม (Social) เศรษฐกิจ (Economic) การเมือง การปกครอง (Political) เข้าด้วยกัน (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2529)

¹ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2535) กล่าวถึง สภาพความเป็นอยู่ของชนบทไทยมีลักษณะกระจายกันอยู่ตามไร่นาซึ่งเป็นที่ทำมาหากินของแต่ละบ้าน ด้วยสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน มักจะอยู่อาศัยท่ามกลางสิ่งแวดล้อมและพืชพรรณธรรมชาติ (ทัศนาศาสตร์, 2558) ครอบครัวชนบทเป็นหน่วยเศรษฐกิจ คือมีลักษณะแบ่งงานกันทำ เป็นครอบครัวขยาย ชาวชนบทมีความสนใจร่วมกัน อาทิเช่น พิธีกรรม การนับถือศาสนา เป็นสังคมที่มีความหนาแน่นต่ำ ชุมชนชนบทแต่ละแห่งจะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางเชื้อชาติ ประเพณี ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี มีภูมิหลังทางวัฒนธรรม หรืออาจจะมีความเกี่ยวพันกันทางสายเลือด ติดต่อกันเห็นหน้ากันโดยตรง (Face to face) (ไพฑูริย์ เครือแก้ว, 2506)

ด้วยเหตุนี้ชุมชนชนบทจึงมีความสามัคคี รักหมู่คณะมากกว่าในเมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก เป็นศูนย์กลางของความเจริญ ประชาชนมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีลักษณะของความเป็นปัจเจกชนสูงกว่า กล่าวคือการปฏิสัมพันธ์กันที่เกิดขึ้นเป็นไปตามสถานภาพและบทบาท มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีปฏิสัมพันธ์กันของคนในสังคมที่น้อยกว่า และมีโครงสร้างทางสังคมที่สลับซับซ้อนโดยใช้การควบคุมทางสังคมใช้กฎหมายเป็นหลัก

จากสังคมเกษตรสู่สังคมเมือง

รากทางสังคมของประเทศไทยนับเป็นสังคมกสิกรรม จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อาทิเช่น คำเรียกประมุขหรือผู้ปกครองสูงสุดของประเทศว่า พระมหากษัตริย์ นั้นก็มีรากศัพท์มาจากภาษาภาษาสันสกฤตว่า เกษตตะ หรือ เกษตร อันหมายถึง ผู้ที่มีที่ดินมาก (ปิยะวรรณ ปานโต, ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง, 2553) จากรูปแบบประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการเกษตร อาทิเช่น พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ, ประเพณีบุญบั้งไฟ, การแห่นางแมว แม้กระทั่งประเพณีสงกรานต์อันเป็นประเพณีปีใหม่ของไทยและของชาวอุษาคเนย์โดยทั่วไปที่รับเอามาจากคติพราหมณ์ถูกเข้ากับประเพณีหลังการเก็บเกี่ยวเป็นการทำบุญและเฉลิมฉลอง เป็นต้น ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการเพาะปลูก เกิดการก่อร่างสร้างตัวของชุมชนชนบทที่เกี่ยวกับการเกษตรที่เป็นส่วนมากในสังคมไทยและเป็นฐานที่สำคัญในการดำรงอยู่ของชนบทยุคใหม่และวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยดั้งเดิม จึงกล่าวได้ว่าสังคมไทยนั้นแต่เดิมเป็นสังคมเกษตรอย่างแท้จริง มีลักษณะค่านิยมแนวคิด วิธีการดำเนินชีวิตแบบสังคมเกษตร

ซึ่งต่อมาการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยแวดล้อมหลายประการในสังคมโลกส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ แนวคิดค่านิยม การดำรงชีวิต เทคโนโลยี ของคนในสังคมไทยหรือจากการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพลวัตทางสังคมหรือกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนจากจากระบบสังคมเก่า (Transitional Society) หรือสังคมเกษตร(Agricultural) สู่ระบบสังคมใหม่ (Modern Society) หรือสังคมอุตสาหกรรม (Industrial) ประการที่สำคัญคือระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง เมื่อการทำการเกษตรไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ด้วยลักษณะของสังคมชนบทที่มีระบบครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย ก่อให้เกิดปัญหาในด้านรายได้ที่ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการโยกย้ายแรงงานหลังฤดูกาลเพาะปลูกเข้าสู่สังคมเมืองเพื่อหารายได้ หรือด้วยลักษณะของความเจริญของเมืองที่มีการขยายอาณาเขตออกไป การเพิ่มจำนวนประชากรชุมชนชนบทจึงต้องมีการปรับตัว เปิดรับความเจริญทางวัตถุและลักษณะของการประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากเดิม จำต้องมีการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อประกอบอาชีพ เกิดระบบสาธารณูปโภคที่เข้าถึงได้มากขึ้นทั้งนี้ล้วนเกิดขึ้นจากการพัฒนาของชุมชนเมืองที่เข้าถึงหรือที่เรียกว่าการพัฒนาชนบทหรือการพัฒนาชนบทที่เข้าไม่ถึงแล้วเปลี่ยนอาชีพ เกิดการโยกย้ายแรงงาน ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความหนาแน่นของจำนวนประชากรในเขตเมืองมากยิ่งขึ้น เกิดสภาวะปัญหาทางสังคมจากการเขียวในสังคม ชนบทยุคใหม่ประเพณีถูกกลืนเลือนไป ส่งผลต่อค่านิยมและวัฒนธรรมที่ให้ความนิยมในวัตถุนิยมเป็นเครื่องกำหนดฐานะของบุคคลในสังคม วัฒนธรรมทางจิตใจถูกกลืนคุณค่าลง

เมื่อ “การท่องเที่ยว” การเป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนา

เมื่อระบบเศรษฐกิจแบบเก่าถูกแทนที่ด้วยระบบใหม่ ก่อให้เกิดค่านิยมต่อวัตถุที่ให้ความสำคัญนิยมชมชอบกับความเจริญทางวัตถุมากกว่าความเจริญทางจิตใจ สภาพสังคมโดยรวมมีความเสื่อมโทรมลงจากปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ำมนุษย์ เพราะคุณค่าของมนุษย์ถูกตัดสินด้วยเงินตราและสถานะทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างใหญ่ครั้งอีกครั้งจากการประสบปัญหาอย่างยิ่งในเขตเมืองเพราะการล่มสลายของธุรกิจมากมาย ก่อให้เกิดปัญหาด้านว่างงาน ค่าครองชีพสูง แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นได้รับการหยิบยกขึ้นมาทบทวนและปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เกิดการกลับคืนสู่ท้องถิ่นหรือชุมชน การพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานของการเกษตรอย่างพอเพียงและเลี้ยงชีพได้จากการนำมาบรรจุลงในแผนพัฒนาและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นต้นมา ซึ่งกล่าวได้ว่าวิถีชนบทหรือภาคการเกษตรถูกมองว่าสามารถรองรับปัญหาด้านงานจากภาคเมืองได้เป็นอย่างดี (ทับทิม ทับทิม, 2554)

โดยเฉพาะคนในชนบทนั้นนับว่าเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ กระแสท้องถิ่นนิยม วิถีชีวิตชุมชนจึงกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง ภาครัฐนายภาพของชีวิตชนบทถูกมองว่าเป็นธรรมชาติ มีความสวยงาม และมีความเรียบง่าย หลีกหนีจากความวุ่นวายแทนที่ภาพของชนบทที่มีความแตกต่างกับเมืองอย่างชัดเจน ดูล้าหลัง และป่าเถื่อน นับตั้งแต่ช่วงปลายรัชกาลที่ 7 เป็นต้นมาที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาความมั่นคงและผู้นำด้านแนวคิดของรัฐที่หลบหนีเข้าป่าสู่ชนบทอันห่างไกล

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประการหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหา คือ การท่องเที่ยว ที่มีกลุณนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับวิกฤติการณ์เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2540 การท่องเที่ยวภายใต้แคมเปญ Amazing Thailand อีกครั้งหนึ่งนับตั้งแต่การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจโลกตกต่ำในปีพ.ศ. 2526 และนับว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เพราะเมื่อสิ้นสุดแคมเปญในปี 2542 พบว่า มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาถึง 8.58 ล้านคน สร้างรายได้ให้ประเทศ 253,000 ล้านบาท (TCDC, 2557) ซึ่งการท่องเที่ยวยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำรายได้เข้าสู่ชุมชนชนบทจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ, การผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว, รวมไปถึงมีบทบาทในการรื้อฟื้นประเพณี วัฒนธรรมที่ถูกกลืนเลือนไปแล้วให้กลับมาอีกครั้งเพื่อสื่อถึงความเป็นอัตลักษณ์ที่มีคุณค่า ความเป็นท้องถิ่นอย่างแท้จริงก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของคนในชุมชนท้องถิ่น ลดปัญหาในเรื่องของการเคลื่อนย้ายแรงงานด้วยการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ที่ตกต่ำจากระบบเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปของชนบท

ในปัจจุบันจะเห็นว่าการท่องเที่ยวดูเหมือนจะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม การโยกย้ายแรงงานที่ตีประการหนึ่ง เมื่อการท่องเที่ยวคือการเดินทางเพื่อไปเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างจากภูมิลำเนาของตนเอง การท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดแนวคิดท้องถิ่นนิยมและเป็นกระแสความนิยมของชาวเมืองที่นิยมเดินทางเข้ามาเพื่อหาประสบการณ์ เรียนรู้ เข้าใจความแตกต่างเหล่านั้นมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงแนวคิด ค่านิยมที่ยอมรับในความแตกต่าง ตามหารากทางวัฒนธรรม จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน จนปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวถูกเพิ่มเติมด้วยแนวคิดสร้างสรรค์ ให้มีความยั่งยืนที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของระบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นต้นมา

การท่องเที่ยวเปรียบดังเหรียญสองด้าน

การท่องเที่ยวเปรียบดังเหรียญสองด้านที่มีทั้งด้านที่ดีและไม่ดี กล่าวคือเมื่อวิถีแบบชนบทถูกสร้างให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวเพื่อขายแก่นักท่องเที่ยว อาทิเช่น เรียนรู้วิถีชีวิตแบบวิถีชนบท คติชนของท้องถิ่น ประเพณีและขนบธรรมเนียมท้องถิ่น ถูกทำให้กลายเป็นสินค้าที่นำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแนวคิดจากวิถีชีวิต เป็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเพื่อขายให้ตรงกับจริตของนักท่องเที่ยวที่เป็นชนชั้นกลางจากสังคมเมือง อาทิเช่น การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลาดโบราณ ที่ถูกทำให้ตรงกับจริต รสนิยมของนักท่องเที่ยวด้วยการใส่เสื้อพื้นเมือง อนุรักษ์บ้านเรือนไม้เก่าๆ ประดิษฐ์สินค้าที่ระลึกและอาหารต่างๆให้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนชนบทเพื่อขายไม่ว่าจะเป็น สมุนไพร ผักปลอดสารพิษ อาหารคาวหวาน ที่มีคำห้อยท้ายว่าโบราณ เพื่อให้มีคุณค่ามากกว่าของที่มาจากการผลิตในปริมาณมากด้วยเครื่องจักรในระบบอุตสาหกรรม การดัดแปลงวัฒนธรรม หรือคติชนท้องถิ่นบางอย่างขึ้นมาใหม่เพื่อจัดแสดงให้แก่แก่นักท่องเที่ยว หรือเพื่อให้ขายได้ โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือเม็ดเงินที่ได้จากการต้อนรับนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวนั้นทำให้ความเป็นท้องถิ่น หรือชนบทนั้นเลือนหายไปและถูกแทนที่ระบบเมืองอีกครั้งจากระบบแนวคิดผลิตเพื่อขาย อาทิเช่น ตลาดโบราณหลายๆแห่ง อาทิเช่น ตลาดสามชุก, ตลาดน้ำอัมพวา ที่ผู้ประกอบการนั้นไม่ใช่คนดั้งเดิมในพื้นที่จริงๆ แต่เป็นนายทุนที่มีทุนเข้าไปซื้อต่อบ้านเรือนเก่าๆเหล่านั้น และทำการขายสินค้าที่ผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเหล่านั้นแทนคนดั้งเดิมในสังคมกลายเป็นเพียงตัวประกอบในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้าง บ้านเรือนที่ผิดแปลกไปจากเดิมเพื่อรองรับต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนดั้งเดิมในท้องถิ่นชนบทมีความเปลี่ยนแปลงไปเดิม ระบบนิเวศน์เสียหายจากการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญ

แนวคิดการท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้ถูกเรียกใหม่ โฉมโลกว่าเดิมว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) โดยมีความหมายว่า เป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกับเจ้าของสถานที่ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชน" (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน; DASTA, 2556) เห็นได้อย่างชัดเจนถึงความมุ่งหวังในการให้การท่องเที่ยวนั้นเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ยกย่องความเป็นอยู่ของชุมชนโดยเน้นชุมชนเป็นสำคัญมากกว่าเดิมเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมด้วย

จากบทความเรื่องการสร้างภาพลักษณ์ “หมู่บ้านวัฒนธรรม” จากคติชนบนเวทีการท่องเที่ยวที่บ้านหนองขาว (ปรมินทร์ จารูวร, 2558) บ้านหนองขาว อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง พบว่าชุมชนมีการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวกัน และกำหนดนโยบายการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมีหลักการเบื้องต้นอันเป็นวิถีคิดหลักร่วมกัน เพื่อให้เป็นที่รู้จักในการเป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างแท้จริง นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากวิถีชีวิตชนบทอย่างแท้จริงเปรียบเสมือนพิพิธภัณฑ์ชีวิต ถ่ายทอดเรื่องราวและคติชนท้องถิ่นผ่านการร้องเล่นละครเพลงท้องถิ่น โดยชาวบ้านเป็นผู้ขับร้องและร่วมการจัดการแสดงถ่ายทอดวิถีและวัฒนธรรมการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตแบบท้องถิ่นอย่างแท้จริงสู่สายตาของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เสริม การละเล่น ยาสุมไพรพื้นบ้าน ตลอดจนการขายงานหัตถกรรมท้องถิ่น ความพยายามไม่ปรุงแต่งสำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์แบบชาวไทโยคที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น

มุ่งนำเสนอคติชนท้องถิ่นหรือวิถีชีวิตที่มีอยู่จริงและอยู่ในวิถีชีวิต ในรูปลักษณะใหม่ที่สอดคล้องกับสมัยนิยมมากขึ้น แต่ด้วยบริบทของสังคมโลกาภิวัตน์และการท่องเที่ยวยังคงก่อให้เกิดความต้องการสินค้าทางวัฒนธรรมและความเป็นของแท้ดั้งเดิมในวิถีชนบทมากขึ้น อย่างในกรณีของบ้านหนองขามนั้น การท่องเที่ยวเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตจากวิถีปกติจากการทอผ้าด้วยกี่กระตุกในวันว่างจากการทำนา มาเป็นการทอผ้าด้วยกี่กระตุกเป็นอาชีพเพื่อผลิตสินค้าของที่ระลึกให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากขึ้น จนในปัจจุบันนี้การทอผ้าแบบกึ่งมีดน้อยลงลงไปมากแล้วเหลือเพียงแต่การสาธิตให้แก่นักท่องเที่ยวดู เป็นต้น ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมทุนนิยมที่มีการพัฒนาแนวทางหรือรูปแบบการผลิตเพื่อขายมากขึ้นด้วย

เชื่อมโยงสังคมชนบท – สังคมเมือง จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากการศึกษากรณีการท่องเที่ยวของบ้านหนองขามสามารถที่จะสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต สร้างรายได้นอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลักของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งการสร้างควมยอมรับในวิถีชีวิตชนบท ก่อให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่ และสร้างความมั่นคงสู่ชุมชนผ่านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นวิถีชนบทของแท้ที่สามารถ “ขาย” ได้ ผ่านกระบวนการของความร่วมมือกันของชุมชนอย่างเข้มแข็งแต่เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อการอนุรักษ์ และถ่ายทอดวิถีความเป็นชนบท และวัฒนธรรมท้องถิ่น มุ่งเน้นที่จะสร้างองค์ความรู้สู่บุคคลภายนอก กล่าวคือเรียนรู้ในการคงคุณค่าของสิ่งที่ท้องถิ่นมีอยู่ หรืออัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของตนเองไว้ ในขณะที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆต้องเรียนรู้ที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มของวิถีชนบทตนเองให้มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ให้เกิดการตอบสนองและสร้างความต้องการบริโภค เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชนชั้นกลางจากสังคมเมืองได้อย่างพอเหมาะพอควร จึงจะส่งผลให้การท่องเที่ยวนั้นกลายเป็นเครื่องมือหนึ่งช่วยให้ชุมชนชนบทคงอยู่ได้ทั้งในมิติสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ตลอดจนลดปัญหาการโยกย้ายแรงงาน ปัญหาการว่างงาน ฯลฯ และนักท่องเที่ยวเองในฐานะของชนชั้นกลางจากสังคมเมืองเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจและก่อให้เกิดการปรับตัวมากขึ้น

กล่าวคือชุมชนชนบทยังคงได้อย่างมีความสุขและยั่งยืนในขณะที่สังคมเมืองเองก็มีโอกาสที่ได้เรียนรู้และสัมผัสกับวิถีของชนบทอย่างแท้จริง อันก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีเรียนรู้และเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมพัฒนาชุมชนชนบทอย่างแท้จริง รวมไปถึงการพัฒนาความเจริญทางด้านจิตใจและ วัตถุอย่างยั่งยืนของประเทศชาติในลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ปรมิณี จารูร, (2558). ประเพณีสร้างสรรค์ ในสังคมไทยร่วมสมัย, บทความวิจัยเรื่อง การสร้างภาพลักษณ์ “หมู่บ้านวัฒนธรรม” จากคติชนบนเวทีการ

ท่องเที่ยวที่บ้านหนองขาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2525). เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2535). เอกสารการสอนชุดวิชา ปัญหาการพัฒนาชนบทไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทับทิม ทับทิม. (2558). ลูกทุ่งหรือลูกกรุง?: ความเป็นเมืองในชนบทไทย. วารสารสังคมวิทยา มานุษยวิทยา 30(2) ก.ค.-ธ.ค. หน้า : 140-154.

ทัศนาศ พงศ์การกิจ. (2558). บริบทชุมชนภายใต้สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 9(1) พ.ค.-ก.ค. หน้า : 7-15.

ปิยะวรรณ ปานโต. (2553). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์. จาก ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า [ออนไลน์]

(5 กรกฎาคม 2553) ค้นเมื่อ 11 มกราคม 2559 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81>

อมร รักษาสัตย์และ ชัตติยา กรณสุต. (2515). ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ : ชุมชนสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2556). นิยาม "การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์". (8 มีนาคม 2556) ค้นเมื่อ 11 มกราคม

2559 จาก <http://www.dasta.or.th/creativetourism/th/creativetourism/531.html>

Thailand Creative & Design Center. (2557). Amazing Thailand...ชื่นชมระคนพิศวง, (1 พฤษภาคม 2557) ค้นเมื่อ 11 มกราคม 2559

จาก <http://www.tcdc.or.th/creativethailand/article/Insight/20019>

ถนนคนเดิน: กิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์สร้างรายได้พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น
The Walking Street: Creative tourism activities generate income to local economic development

ศลิษา อีรานนท์¹ ประกาศิต โสภณจรัสกุล²
Salisa Teelanont Prakasit Soponjaratkul

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนที่น้อยแต่ผลตอบแทนมากมายมหาศาล ทำให้หลายประเทศพยายามฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศตนเองด้วยการสร้างสิ่งดึงดูดใจที่นำประทับใจ ซึ่งจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยพยายามสร้างสิ่งดึงดูดใจ ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ จนทำให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกก็คือ ถนนคนเดินซึ่งเกิดขึ้นในทวีปยุโรปในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อันเป็นผลจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเลือกซื้อสินค้าในทวีปยุโรปที่เน้นความสะดวกและประหยัดเวลา โดยนิยมเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าเคลื่อนที่หรือร้านค้าที่ตั้งขายชั่วคราวตามท้องถนน (2) การพัฒนาแหล่งซื้อขายสินค้าจากใจกลางเมืองไปสู่เขตชานเมือง ถนนคนเดินในยุโรปมีลักษณะเป็นตลาดที่เกิดขึ้นบนถนนสายต่างๆ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ของเมือง รวมทั้งเป็นสถานที่ที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์และรากฐานทางวัฒนธรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับถนนคนเดิน จะเห็นได้ว่าถนนคนเดินพัฒนามาจากแนวคิดที่ว่า การเดินเท้าจะช่วยสร้างกิจกรรมทางสังคม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสนับสนุนปฏิสัมพันธ์ในสังคมให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่มีให้เกิดการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ผ่านการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในด้านศิลปะ มรดกโลกทางวัฒนธรรม/ประเพณีหรือลักษณะเฉพาะของสถานที่ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมเหล่านั้น

Abstract

Tourism is an industry that generates revenue for the worldwide industry is that there is less investment, but the rewards enormous. Thailand promotes tourism market is well known. A Tourism activities model that has been popular with tourists, especially Western tourists is. Walking Street, which occurred in Europe after World War 2 as a result of modifications to forms of purchased. The Walking Street in Europe is a market that takes place on the streets. This is part of the culture and landscape of the city. As well as a place that reflects the historical and cultural roots.

In Thailand The Walking Street is come to be tourism activities generate income to local economic development because The Walking Street can create social activities, encourage social interaction and consistent with the definition of creative tourism said that, Creative Cultural tourism is a form aimed at the creation of the tourist experience. Through engaging and creative learning in the arts.

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่สาธารณะเป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาเมืองที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการตะวันตกมานานหลายศตวรรษ แต่การศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะเมืองในโลกตะวันออกกลับมีไม่มากนัก ทำให้การพัฒนาเมืองขาดความสอดคล้องกับบริบทสภาพความเป็นจริง งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาประเด็นพื้นที่สาธารณะแบบถนนคนเดินในวิถีตะวันออก เพราะเล็งเห็นว่าถนนเป็นพื้นที่สาธารณะที่สำคัญยิ่ง เป็นพื้นที่ที่มีอยู่กว้างขวางที่สุดพบได้ทั่วไป เข้าถึงได้โดยคนทุกคน ทำหน้าที่สนองต่อความต้องการของคนเมืองมาช้านาน ถนนมีพลวัตที่แปรเปลี่ยนไปตามสังคมวัฒนธรรมทั้งในเชิงสถานที่และเวลา ในทศวรรษที่ผ่านมาเมืองในประเทศไทยได้มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะแบบถนนคนเดินในรูปแบบเฉพาะตัวที่คล้ายกับถนนตลาด (Market Street) ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์เมืองที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของสังคมตะวันออกในแง่ของการใช้ตลาดเป็นพื้นที่สาธารณะ แต่ก็ยังมีงานวิจัยไม่มากนักที่ศึกษาเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในพลวัตของการใช้ถนนเป็นพื้นที่สาธารณะจึงนับเป็นองค์ความรู้สำคัญที่ขาดหายไป

ถนนคนเดินในประเทศไทย

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ในพื้นที่ศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมตลาดบนถนนในรูปแบบถนนคนเดินของไทยเริ่มมีมานานแล้ว แต่อาจไม่ได้ถูกเรียกเป็นถนนคนเดินอย่างในปัจจุบัน คำว่า ถนนคนเดิน เพิ่งมีปรากฏและเรียกขานจนติดปากในสังคมไทยมาตั้งแต่ ปีพ.ศ.2545 โดยใช้เรียกกิจกรรมการปิด

¹ อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ถนนตามแผนพัฒนาเมืองนำอยู่ ในช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่จัดให้ขึ้นในเมืองหลักของไทยในภาคต่างๆ โดยมีเป้าหมายพื้นฐานของการปิดถนนเพื่อจัดกิจกรรมผสมผสานไว้ 3 ประการ คือ ลมตลพิษ ประหยัดพลังงาน และส่งเสริมการท่องเที่ยว

ระยะแรกของการพัฒนาถนนคนเดิน อยู่ระหว่าง พ.ศ. 2545-2546 บนถนนสำคัญๆ ในเมืองนำร่อง คือ ถนนสีลม กรุงเทพฯ และถนนคนเดินท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากจัดในทุกวันหยุด เวลาแคบเริ่มลดตั้งแต่ช่วงเย็นถึงกลางคืนถนนคนเดินสีลมได้จัดเพียงครั้งเดียวแล้วหยุดไป ส่วนถนนคนเดินท่าแพเมืองเชียงใหม่ได้ดำเนินการมาจนปัจจุบัน โดยย้ายมายังถนนราชดำเนิน และขยายต่อเนื่องมายังถนนเชื่อมต่อกันในสี่แยกกลางเวียงเชียงใหม่ จนรู้จักกันดีในชื่อถนนคนเดินเชียงใหม่ มีความยาวกว่า 2 กิโลเมตร และเป็นการจัดการถนนคนเดินที่มีระยะทางและระยะเวลาพัฒนาที่ยาวนานที่สุดในประเทศไทย รูปแบบถนนคนเดินในเชียงใหม่ยังถูกขยายผลต่อไปยังย่านการค้าอื่นของเมืองเชียงใหม่ อาทิเช่น ถนนคนเดินวัวลาย ถนนคนเดินสันกำแพงในทุกวันเสาร์ และถนนคนเดินชุมชน เช่น ถนนคนเดินต้นเปาในวันอาทิตย์

การเติบโตของถนนคนเดิน

การเติบโตของถนนคนเดินในปัจจุบันไปในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศถูกกระตุ้นโดยภาครัฐและการเรียกร้องของเอกชนให้มีถนนคนเดินในเมืองหลายเมืองของไทย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า ถนนคนเดินสะท้อนวิวัฒนาการของพื้นที่สาธารณะเดิมที่เคยเป็นย่านคนเดินเมื่อแนวคิดการใช้ถนนเพื่อกิจสาธารณะแพร่หลายในสังคมไทย ถนนคนเดินจึงเกิดขึ้นจากการทำมาอย่างกันมาจนเกิดเป็นรูปแบบพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน คือ ปิดถนนให้คนเดินเป็นบางวันบางเวลา ถนนคนเดินมีพัฒนาการในพื้นที่ศึกษามีพัฒนาการโดยมีปัจจัยสนับสนุน คือ เศรษฐกิจของเมือง ปริมาณการท่องเที่ยว และทุนทางวัฒนธรรมการติดตลาดในแต่ละภาค ตลอดจนความสัมพันธ์ของถนนกับบริบทของเมือง ที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของถนนคนเดิน

ถนนคนเดินแบ่งได้เป็นหลายขนาด (ดังตารางที่ 1) ได้แก่ ถนนคนเดินขนาดใหญ่ พบตามเมืองใหญ่ที่เศรษฐกิจดีคนมีกำลังซื้อสูง และปริมาณนักท่องเที่ยวมีมาก ประกอบด้วย ถนนคนเดินเชียงใหม่ เชียงใหม่ ขอนแก่น และเชียงคาน ถนนคนเดินขนาดกลางพบได้ตามเมืองหลักหรือรองของภาคที่เศรษฐกิจดี คนมีกำลังซื้อ และมีนักท่องเที่ยวพอสมควร ได้แก่ ถนนคนเดินพิษณุโลก นครสวรรค์ราชบุรีสุราษฎร์ธานีและสงขลาถนนคนเดินระดับชุมชนเกิดจากความต้องการของชุมชน โดยอาจอยู่ในเมืองใหญ่รองหรือเล็กก็ได้ประกอบด้วย ถนนคนเดินสันโค้งน้อย กาดกองต้า เชียงคาน ส่วนถนนคนเดินเครือข่ายรัฐร่วมกับเอกชน ถือเป็นการทำตลาดโดยใช้ชื่อถนนคนเดินเป็นสื่อประชาสัมพันธ์โดยอาจเกิดบนลานหรือที่ว่างของเอกชนหรือรัฐและประสานความร่วมมือ เช่น ถนนคนเดินภูเก็ต และสถานีคนเดินตรง เป็นต้น

การสำรวจที่ตั้งถนนคนเดินที่สัมพันธ์กับบริบทย่านและเมือง พบว่าถนนคนเดินตั้งอยู่ในย่านประวัติศาสตร์ย่านเมืองเก่า ย่านเมืองอนุรักษ์ย่านการค้า ย่านตลาด ย่านริมน้ำและที่โล่งว่าง ย่านขนส่ง ตลอดจนย่านใหม่และแหล่งวัยรุ่นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ถนนคนเดินสัมพันธ์กับ ย่านและบริบทเมืองที่กล่าวไว้ในวรรณกรรม อีกทั้งองค์ประกอบกายภาพของถนนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศถนนคนเดินเป็นอย่างมาก จากที่สำรวจพบว่า ถนนคนเดินส่วนมากมีสภาพผิวถนนเหมาะสม แต่ต่างกันในขนาดความกว้าง ระยะรันของอาคารจากถนน ตลอดจนสถาปัตยกรรมสองข้างถนน

แนวคิดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ: ถนนคนเดิน

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) คือ การสร้างมูลค่าสินค้า หรือบริการที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ สำหรับสาขาการผลิตที่พัฒนาไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์จะเรียกว่า “อุตสาหกรรม สร้างสรรค์” (Creative Industry) ซึ่งหมายถึงกลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” คือแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การส่งสมความรู้ทางสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่

ความหมายของ “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” จากการประชุมเตรียมการสำหรับการประชุมนานาชาติเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25-27 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ที่เมืองซานตาเฟ รัฐนิวเม็กซิโก สหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดคำนิยามของ “Creative Tourism” หรือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

“การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” คือ การเดินทางที่นำไปสู่ประสบการณ์ที่แท้จริงและมี การเชื่อมโยง ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในงานศิลปะ มรดก หรือคุณลักษณะพิเศษของสถานที่ และยังทำให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์กับผู้คนในท้องถิ่นที่ซึ่งเป็นผู้ สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ยังมีชีวิตนั้นขึ้นมา”

การส่งเสริมเศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จาก การประชุมที่กล่าวมาที่มีการนำเสนอความคิดเห็นในประเด็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของ ประเทศผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้าง โดยมีสาระสำคัญได้แก่

- พัฒนาและสร้างประชากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ และผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่เพิ่มขึ้น
- สร้างงานใหม่ๆ ในภาคการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น มัคคุเทศก์ งานด้านขนส่ง ช่างฝีมือของท้องถิ่น พนักงานต้อนรับ
- การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- เสริมความแข็งแกร่งแก่นโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาครัฐต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยผ่านการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการฝึกอบรม ส่วนภาคเอกชนรับผิดชอบในการสนับสนุนตนเอง ให้ข้อมูลในเรื่องที่คลุมเครือ และสร้างเครือข่ายของตนเองในประเด็นปัญหาที่มีร่วมกัน

- มุ่งเป้าหมายที่คุณภาพ ไม่เพิ่มอุปสงค์โดยการลดราคา

- หน่วยงานภาครัฐสามารถประสานงานกับหน่วยงานที่มีอยู่ในเมือง และสร้างประโยชน์ร่วมกันผ่านความคิดริเริ่มของภาครัฐและภาคเอกชน ส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศ

- ใช้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อดึงดูดผู้คนที่สนใจในการปรับปรุงเมือง (urban renovation) อาทิ เช่น การจัดพื้นที่ถนนคนเดินโดยมุ่งเน้นการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดยยึดกรอบขององค์การความร่วมมือเพื่อการค้า และการพัฒนา (UNCTAD) โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม 15 สาขาดังนี้

1. กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (Cultural Heritage) ประกอบด้วย

- งานฝีมือ
- การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
- ธุรกิจอาหารไทย
- การแพทย์แผนไทย

2. กลุ่มศิลปะ (Arts) ประกอบด้วย

- ศิลปะการแสดง
- ทัศนศิลป์

3. กลุ่มสื่อ (Media) ประกอบด้วย

- ภาพยนตร์
- สิ่งพิมพ์
- กระจายเสียง
- เพลง

4. กลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน (Functional Creation)

- งานออกแบบ
- แฟชั่น
- สถาปัตยกรรม
- โฆษณา
- ซอฟต์แวร์

จากการศึกษาของ สศช.พบว่าในปี 2549 มูลค่าของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยสูงถึง 840,621 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) โดยกลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงานมีสัดส่วนสูงสุด รองลงมาเป็นกลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มสื่อ และกลุ่มศิลปะ ทั้งนี้เมื่อแบ่งตามกลุ่มย่อย พบว่ากลุ่มการออกแบบมีมูลค่าสูงสุด ทำรายได้ 304,990 ล้านบาท รองลงมาเป็นกลุ่มงานฝีมือ และหัตถกรรมตามด้วยกลุ่มแฟชั่น ซึ่งกลุ่มย่อยทั้งสามกลุ่มนี้มีมูลค่ารวมกันคิดเป็นประมาณร้อยละ 9.5 ของ GDP

ดังที่กล่าวมานั้นสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้สอดคล้องกับคำนิยาม โดยคุณลักษณะของงานสร้างสรรค์เป็นสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว อันเป็นกิจกรรมหนึ่งทางการท่องเที่ยวที่ปรากฏ หรือถูกถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมถนนคนเดินในแต่ละสถานที่ที่จะพบว่ามีแตกต่างกันออกไปในลักษณะของสินค้า ประเพณีและวัฒนธรรม หากแต่การส่งเสริมการพัฒนานั้นมาจากรูปแบบการสั่งการจากบนลงล่าง จากแผนพัฒนาและนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น จึงเกิดความไม่เชื่อมโยงต่อการดำเนินงานหรือความยั่งยืนในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โดยจะกล่าวในลำดับต่อไป

พลวัตการเปลี่ยนแปลงของถนนคนเดินสู่การสร้างสรรค์รายได้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ถนนคนเดินเกิดขึ้นจากนโยบายภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวขณะเดียวกันก็เป็นความต้องการของคนในเมืองที่ต้องการให้มีถนนคนเดินเพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะเมือง ทำให้มีถนนคนเดินเกิดขึ้นทั่วประเทศ ผลการศึกษาดูถนนคนเดิน 15 สายพบว่า ถนนคนเดินเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก และมีกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และสร้างเสริมสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอันดับรองลงมา โดยพบว่า มีความเกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยกับการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของคนเดินเท้า ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่ถนนคนเดินในโลกตะวันตกนั้นยึดถือมาแต่ถนนคนเดินในไทยกลับมองข้าม จึงนับเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมมากขึ้น

หากพิจารณาลักษณะของถนนคนเดินในเมืองของไทย เราพบความสอดคล้องกับนิยามของพื้นที่สาธารณะในวรรณกรรมตะวันตก ในขณะเดียวกัน ถนนคนเดินได้แสดงลักษณะสำคัญของพื้นที่สาธารณะตะวันออกหลายประการเราอาจกล่าวได้ว่า การเกิดขึ้นของถนนคนเดินเป็นกระบวนการทางสังคมของการ “สร้างและรื้อฟื้นพื้นที่ถนนให้กลับมาเป็นพื้นที่สาธารณะโดยใช้รูปแบบตลาดนัดที่คนชื่นชอบและสอดแทรกกิจกรรมและวิถีชีวิตที่เป็นที่ต้องการของคนรุ่นใหม่โดยเสริมเรื่องราวประวัติศาสตร์สังคม และวัฒนธรรมของเมืองเข้าไป” ถนนคนเดินจึงเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปลี่ยนความจำของถนนและสภาพแวดล้อมไปสู่ความเคลื่อนไหว ชีวิตชีวา และการสร้างความหมายแก่สถานที่

ถนนคนเดินยังสะท้อนประเด็นพื้นที่สาธารณะสำหรับคนทุกชนชั้นโดยเฉพาะกลุ่มผู้ค้า แม่ค้า มือสมัครเล่น ผู้ผลิตรายย่อย นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนผู้แสวงหาวิถีชีวิตเพื่อแสดงความสามารถของตนเอง คนกลุ่มเหล่านี้ล้วนต้องการการเปิดพื้นที่และโอกาสโดยเฉพาะจากภาครัฐและประชาคม ถนนคนเดินเปลี่ยนภาพของเทศกิจไล่จับแม่ค้า กลายเป็นความกลมเกลียวด้วยวิถีจัดระเบียบพื้นที่และเวลาค้าขายของภาคการค้าที่ไม่เป็นทางการด้วยระบบและค่าธรรมเนียมที่ตรงไปตรงมา

ถนนคนเดินไทยเกิดจากนโยบายจากบนลงล่าง (Top down) และเมื่อพัฒนาเรื่อยมาก็ได้มีการเรียกร้องจากภาคประชาชนให้มีถนนคนเดิน ถือเป็นการเปลี่ยนกระบวนการแบบล่างขึ้นบน (Bottom up) และนับเป็นสัญญาณที่ดีของการสร้างพื้นที่สาธารณะเมืองในปัจจุบัน แต่การดำเนินการถนนคนเดินไทยยังขาดความนิ่ง อีกทั้งมีแนวโน้มแปรเปลี่ยนไปตามการส่งเสริม จึงเป็นคำถามที่น่าคิดว่าถนนคนเดินจะดำรงอยู่ไปเพื่อทำหน้าที่พื้นที่สาธารณะแก่เมืองได้อีกนานหรือไม่เพียงใด

ถนนคนเดินหลายแห่ง เช่น เชียงใหม่ เชียงราย ขอนแก่น และสงขลา สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ประสบพินัยน้อยกว่าเดิม ในขณะที่ถนนคนเดินบางแห่งมีความกว้างตัวตามการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เช่น ถนนคนเดินชายโขง เชียงคาน มีคนเดินต่างกันอย่างล้นหลามเท่าตัวระหว่างช่วงมีและไม่มีนักท่องเที่ยว แต่ก็อยู่ได้ด้วยวิธีการฉวยโอกาสรับตลอดปี ถนนคนเดินราชบุรีตั้งอยู่บนถนนริมน้ำที่สวยงามมากที่สุดสายหนึ่งของไทย มีองค์ประกอบกายภาพสมบูรณ์แบบ แต่กลับปรับลดจำนวนวันที่ปิดถนนลงเพราะการเปลี่ยนนโยบายการจัดการถนนคนเดินของหน่วยงานท้องถิ่น ตลอดจนการเสื่อมความนิยมไปเพราะที่ตั้งไกลแหล่งท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมเสริม ถนนคนเดินบางแห่งมีองค์ประกอบกายภาพถนนที่เหมาะสมแก่การเป็นถนนคนเดิน ทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความต้องการพื้นที่กิจกรรมสาธารณะ แต่ถนนคนเดินยังปิดตัวลงไป อาทิถนนคนเดินปากแพรก กาญจนบุรีเพราะไกลแหล่งท่องเที่ยวอื่นมีผลให้คนเดินและคนขายน้อยลง ตัวอย่างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ถนนคนเดินยังเป็นกิจกรรมที่ไม่ยั่งยืน ดำเนินไปได้เท่าที่มีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ก็ถึงเมื่อสอบถามถึงการวางแผนพัฒนาถนนคนเดินเชิงโครงสร้างไปสู่ระบบการเดินเท้า พื้นที่คนเดิน พื้นที่สาธารณะที่ถาวรกว่าที่เป็นอยู่ ได้พบว่า ไม่มีแผนงานในเมืองใดในพื้นที่ศึกษาที่มุ่งไปสู่การสร้างพื้นที่การเดินเท้าที่ถาวรและเป็นระบบ ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายการดำรงอยู่ของถนนคนเดินที่ยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์*. จาก <http://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2011/menu-2011-apr-jun/107-22554-creative-economy>
- ระวีวรรณ โอฬารรัตน์ และ วีระ สักกุล. (2555). การใช้พื้นที่สาธารณะเป็นถนนคนเดินแบบตลาดนัดในเมืองของไทย. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง: 8(3) กันยายน-ธันวาคม 2555 หน้า 121-142
- Appleyard, Donald. (1987). *Public Street for Public Uses*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Atipho, Kwansuang. (2005). Lan Mauang Pua Cheevit Satharana Lae Tong Tin Na Yoo. (In Thai) [Public Space for Public Life and Livable Communities]. Nation. 24 December 2005
- Fraser, Nancy. (1990). *Rethinking the Public Sphere: a Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy*. Social Text No.25/26, 56-80.
- Jacobs, Jane. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*. London: Penguin Books.

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก
Efficacy Management the slaughterhouse Maesot City municipal, Tak Province.

จิราภรณ์ สายพาน¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก ให้ได้มาตรฐานและรองรับผู้บริโภคได้ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการบริหารงานที่ดีของ โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลเชิงลึกในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงฆ่าสัตว์มีมาตรฐานและมีการควบคุมการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์ การควบคุมการผลิตเนื้อสัตว์และความสามารถผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด ในแต่ละวันมีความต้องการเพียงพอของผู้บริโภคและการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์และพนักงานมีความเพียงพอ ในด้านการบริหาร พบว่าสถานที่ตั้ง อาคาร การซ่อมบำรุง การทำความสะอาด ไม่สร้างมลพิษแก่ชุมชน รวมถึงการให้บริการของพนักงานเป็นไปด้วยความจริงใจ ข้อเสนอเชิงนโยบาย ส่วนกลางต้องสนับสนุนงบประมาณในการเพิ่มกำลังการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1) ต้องพัฒนาความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฆ่าตั้งแต่การตรวจสอบสัตว์ที่ยังมีชีวิต การฆ่า การชำแหละ การส่งต่อไปยังผู้ประกอบการภายนอก โรงฆ่าสัตว์ เจ้าหน้าที่ขนส่งเนื้อสัตว์ 2) ควรแต่ภายในชุดปฏิบัติงานให้เหมือนกัน 3) ต้องดูแลสุขภาพของตัวเองให้แข็งแรงสมบูรณ์ตลอดเวลา

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ, โรงฆ่าสัตว์

Abstract

This study aimed to investigate the effective management of the slaughterhouse Maesot City municipal, Tak Province to the standards and accommodate consumers. To Study the problems and difficulties of managing the production of the slaughterhouse Maesot City municipal, Tak Province. By the study Guide the administration of the slaughterhouse Maesot City municipal, Tak Province. This study is a qualitative study sample population of 30 people. The instrument used was a questionnaire, interview questions, the study collected insights in each sample.

The results showed that the performance management slaughterhouse with the standards and control the production of meat of slaughtered animals. control of meat production and manufacturing capability of slaughterhouses Chiang Mae Sot. Each day has enough demand of consumers and the meat of slaughtered animals. And staff are sufficient In Management The location of the building maintenance cleaning. Do not pollute the community The service of the staff is sincerely. Policy recommendations Public to support the increased production efficiency. Suggestions practitioners A worker is considered an important part of the management process Slaughterhouse Province Tak Province. Therefore, the worker must have the knowledge and skills related to the killing of the inspection of live animals for slaughter and evisceration forwarded to operators outside the slaughterhouse. Transportation officials should dress in meat and practitioners alike. They must take care of yourself to full strength all the time.

Keyword : Efficacy Management slaughterhouse

บทนำ

“อาหาร” ถือเป็นหนึ่งใน “ปัจจัย 4” ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อร่างกายของมนุษย์ แม้เศรษฐกิจจะย่ำแย่หรือตกต่ำ อาหารก็ยังคงเป็นสินค้าจำเป็นต่อการดำรงชีพ โดยทัศนคติในการเลือกบริโภคอาหารของมนุษย์ นอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจด้านโภชนาการแล้ว ความปลอดภัยของอาหารก็เป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ทั่วทุกมุมโลก ไม่ว่าจะยากดีมีจนเช่นไรล้วนแล้วแต่ใส่ใจหาเช่นเดียวกัน เนื่องจากเกี่ยวพันโดยตรงกับการมีสุขภาพที่ดีของทุกคน นับตั้งแต่ฐานการผลิตจากไร่นา หรือ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์มาจนถึงโต๊ะอาหาร (From Farm to Table) การที่จะได้มาซึ่งอาหารปลอดภัยนั้น จำเป็นต้องอาศัยจิตสำนึกที่ดีของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอน

กระบวนการผลิต นับตั้งแต่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้จำหน่าย ผู้ปรุงอาหาร แปรรูป จนถึงผู้บริโภคที่จะมีบทบาทในการร่วมตรวจสอบดูแล เพื่อให้ผู้บริโภคโดยทั่วไปได้รับอาหารที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เพราะหากมีการผลิตเนื้อสัตว์ภายในประเทศที่มีคุณภาพ และมาตรฐานสากล ก็ทำให้ร้านค้าในพื้นที่อื่นหรือประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการเนื้อสัตว์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งในการกำหนดคุณภาพในการผลิตจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดจำหน่ายอีกด้วย

¹ อาจารย์คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เนื้อสัตว์ นับว่าเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับในการบริโภคของประชาชน การที่จะได้บริโภคเนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพและปลอดภัย ปัจจัยหนึ่งที่ต้องผ่านกระบวนการการฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานไม่ทำรุนแรงสัตว์ อันจะส่งผลให้ได้เนื้อสัตว์ถูกสุขลักษณะปราศจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคแก่ประชาชน การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นั้น โรงฆ่าสัตว์ควรมีมาตรฐาน ซึ่งองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีการกิจและอำนาจหน้าที่ ในการให้บริการ จัดให้มีโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน เนื่องจากโรงฆ่าสัตว์ของสัตว์แต่ละประเภทจะมีเทคนิค และวิธีการตลอดจนลักษณะของโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ที่แตกต่างกัน จึงไม่เหมาะสมที่จะนำสัตว์มาฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ประเภทหรือชนิดเดียวกันได้ ดังนั้นในมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์จึงได้พิจารณาโรงฆ่าสัตว์ที่เป็นการฆ่าสัตว์ประเภทหรือชนิดใหญ่และมีปริมาณสัตว์เป็นจำนวนที่ค่อนข้างมากประกอบกับโรงฆ่าสัตว์ส่วนใหญ่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นโรงฆ่าสุกรและไก่

นอกจากโครงสร้างของโรงฆ่าที่ได้มาตรฐานแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการปฏิบัติงานที่ดีในการผลิต หรือ Good Manufacturing Practices (GMP) โดยทางโรงฆ่าสัตว์ ต้องมีการจัดทำเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Procedure) ทางด้าน GMP เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของพนักงาน เอกสาร GMP นี้จัดทำในรูปแบบของเอกสารตามระบบ ISO โดยอย่างน้อยควรมีการจัดทำเอกสาร จำนวน 16 เรื่อง ซึ่งภายหลังจากการจัดทำเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานดังกล่าว และมีปฏิบัติตามที่เอกสารกำหนด หลังจากนั้นทางโรงฆ่าควรจัดทำ การตรวจประเมินภายใน (Internal audit) เพื่อประเมินและทวนสอบวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานในแต่ละเรื่อง ว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในเอกสารหรือไม่ และควรจะมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างไร

การจัดทำGMP ถือเป็นมาตรการป้องกันอันตรายต่างๆ ที่อาจจะเกิดในกระบวนการฆ่าและชำแหละสัตว์ ได้ระดับหนึ่ง แต่การจัดการความปลอดภัยของเนื้อสัตว์ จะมั่นใจได้มากขึ้น ถ้ามีการจัดทำมาตรการควบคุมที่เหมาะสม โดยนำระบบการวิเคราะห์อันตรายและการควบคุมจุดวิกฤต (Hazard Analysis Critical Control Points หรือ HACCP) มาประยุกต์ใช้ตั้งแต่ฟาร์ม กระบวนการฆ่า กระบวนการผลิตและการกระจายสินค้า ซึ่งระบบ HACCP นี้เป็นระบบป้องกันของการควบคุมเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร และสามารถประยุกต์ใช้ควบคุมในทุกจุดหรือทุกพื้นที่ของห่วงโซ่อาหาร ที่อาจจะมีความเสี่ยงทั้งจากจุลินทรีย์ สารปลอมปนทางกายภาพ และสารปนเปื้อนทางเคมี โดยนำกระบวนการผลิตมาประเมินถึงอันตรายและความเสี่ยงของอันตราย มีการกำหนดวิธีการตรวจติดตามและการทวนสอบ เพื่อควบคุมขั้นตอนสำคัญในกระบวนการผลิต ตามอันตรายที่ระบุไว้ ซึ่งระบบ HACCP เป็นเครื่องมือช่วยของผู้ผลิตอาหาร ในการระบุประเด็นสำคัญในกระบวนการผลิต และการควบคุมปริมาณจุลินทรีย์ในผลิตภัณฑ์สุดท้าย ในลักษณะของการป้องกันล่วงหน้า

ซึ่งในปัจจุบันนี้ตลาดในการค้าเนื้อสัตว์ในเขตเทศบาลนครแม่สอดพบว่า ได้มีการแข่งขันกันสูงมาก เนื่องจากตลาดในการค้าเนื้อสัตว์ในอำเภอแม่สอด ไม่ว่าจะเป็น เนื้อหมู เนื้อโค เนื้อกระบือ ไก่ เป็ด ปลาชนิดต่างๆ ซึ่งถือได้ว่าอำเภอแม่สอดเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่มาก และยังมีผู้ประกอบการค้าส่งเนื้อสัตว์จากพื้นที่อื่นดำเนินการเปิดให้บริการในการค้าเนื้อสัตว์ที่หลากหลายร้านค้า ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจมาจากกำลังการผลิตเนื้อสัตว์สู่ตลาดผู้บริโภคของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผู้บริโภค

ดังเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาในฐานะเป็นผู้ประกอบการในการผลิตอาหารประเภทเนื้อสัตว์ ในพื้นที่เทศบาลนครแม่สอด และมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการปฏิบัติงานที่ดีในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อที่จะนำไปเพิ่มการบริหารจัดการในการผลิตเนื้อชนิดต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยซึ่งได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และจะมีผลทำให้พื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นเมืองหน้าด่านในการค้าตามแนวชายแดน ก็จะทำให้ประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการในการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาข้อมูลเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อระบบการผลิตและระบบการตลาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดจังหวัดตาก ให้ได้มาตรฐานและรองรับผู้บริโภคได้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการบริหารที่ดีของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก” ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้การศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนาม มีพื้นฐานความเชื่อแบบปรากฏการณ์นิยม (phenomenology) ให้มีความสำคัญกับข้อมูลด้านความรู้สึก โลกทัศน์ ความหมาย และวัฒนธรรม และถือว่าผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ต้องเข้าใจข้อมูลอย่างกระจ่างแจ้งจึงจะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนั้น จึงต้องเข้าไปสัมผัสปรากฏการณ์นั้น ศึกษาสังเกตตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้นโดยตรง ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการค้าเนื้อสัตว์ และประชาชนผู้บริโภคเนื้อสัตว์ในพื้นที่เทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก รวม 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มพนักงานโรงฆ่าสัตว์ เทศบาลนครแม่สอด โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Or Judgmental Sampling) จำนวน 10 คน
2. กลุ่มผู้ประกอบการค้าเนื้อสัตว์ในพื้นที่เทศบาลนครแม่สอด โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Or Judgmental Sampling) จำนวน 10 คน

3. กลุ่มประชาชนผู้บริโภคเนื้อสัตว์ในพื้นที่เทศบาลนครแม่สอด โดยการใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Or Judgmental Sampling) จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้ แบบคำถามประเด็นสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเพศอายุ สถานภาพการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น โดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะในการบริหารจัดการและระบบการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตากที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นถึงแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการและการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนการสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะในการปฏิบัติงานที่ดีในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก จากเอกสาร หนังสือ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบข่ายขององค์ประกอบถึงแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการและการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก
4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ และพนักงานจ้าง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุขของเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 3 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (qualitative analysis) ซึ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้การสัมภาษณ์ (interview) มาเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยการสนทนาและโต้ตอบระหว่างผู้ศึกษาวิจัย และผู้ให้ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้เลือกแนวทางการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth or in-tersive interview) โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง รวม 30 คน ได้แก่

1. กลุ่มพนักงานโรงฆ่าสัตว์ เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 10 คน
2. กลุ่มผู้ประกอบการค้าเนื้อสัตว์ในพื้นที่เทศบาลนครแม่สอด จำนวน 10 คน
3. กลุ่มประชาชนผู้บริโภคเนื้อสัตว์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครแม่สอด จำนวน 10 คน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ทำโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth or in-tersive interview) โดยการเชื่อมโยงความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งหมดกับแนวคิดทฤษฎีในบทที่ 2 และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำสู่การวิเคราะห์กระบวนการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ดีเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการและการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีผสมผสาน ประกอบด้วย

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ที่ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล เพื่อหาความเชื่อมโยง จุดเหมือน จุดต่าง อุปสรรค ปัญหา และแนวทางแก้ไข โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การลดทอนขนาดและปริมาณข้อมูล (Data Reduction)
2. การเลือกเพื่อแสดงหลักฐานข้อมูล (Data Display)
3. การสร้างและทดสอบยืนยันสรุปผล (Conclusion and Verification)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรเกินกึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.00ที่เหลือเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.00เกินกึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ร้อยละ 53.34รองลงมา อายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 20.00 อายุ และต่ำสุด คืออายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 10.00 มีประชาชนเกินกึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 56.66 รองลงมาคือ สถานภาพโสด ร้อยละ 20.00 และต่ำสุดคือ สถานภาพหม้าย ร้อยละ 6.66เกินกึ่งหนึ่งมีระดับการศึกษาปวช.ปวส./ อนุปริญญาร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ร้อยละ 23.34 และต่ำสุด คือ ระดับปริญญาโท ร้อยละ 6.66 เกินกึ่งหนึ่งมีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 53.34 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 16.66 และต่ำสุดคือ อาชีพรับราชการ ร้อยละ 6.66ประชาชนเกินกึ่งหนึ่งมีรายได้ต่อเดือน 9,001.- บาท ร้อยละ 63.34 รองลงมาคือ รายได้ 6,001 -9,000.- บาท ร้อยละ 26.66 และต่ำสุด คือ มีรายได้ 3,001 - 6,000.- บาท ร้อยละ 10.00

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. ผลการวิเคราะห์ลักษณะในการบริหารจัดการและระบบการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งและอาคารผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด

1. มีความเหมาะสมดี เนื่องจากในส่วนของที่ตั้งอาคารมีสถานที่อยู่ห่างไกลจากชุมชน แต่อยู่ใกล้กับบริเวณตลาดสด

2. มีความเหมาะสม แต่ในปัจจุบันพบว่า มีประชาชนได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารต่างๆ ซึ่งยังคงขยายการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนเกือบถึงอาคารโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาในภายหลัง

3. มีความเหมาะสม เนื่องจากอาคารโรงฆ่าสัตว์มีบริเวณหรือสถานที่กว้างขวาง อีกทั้งไม่ส่งเสียงหรือสร้างมลภาวะต่างๆ แก่ชุมชน

4. ไม่เหมาะสม เนื่องจากอาคารโรงฆ่าสัตว์อยู่ในสถานที่ที่จะเกิดความเจริญเติบโต หรือเกิดการพัฒนามาในอนาคตซึ่งจะทำให้อาคารโรงฆ่าสัตว์ ตั้งอยู่ใจกลางชุมชนก็เป็นได้

ความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีความเหมาะสมและสามารถใช้งานได้จริง

ผลการศึกษาถึงเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนคร แม่สอด มีความเหมาะสมและสามารถใช้งานได้จริงหรือไม่ อย่างไร จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังต่อไปนี้

1. มีความเหมาะสมและมีการดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด ให้มีความสะอาดและถูกหลักอนามัยอยู่เสมอ

2. มีความเหมาะสมและเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดสามารถนำไปใช้งานได้ดีพอสมควร

3. เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด สามารถนำไปใช้งานได้จริง เพราะเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย

4. เป็นปกติของส่วนราชการที่จะดำเนินการก่อสร้างอาคารและอุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องไม้เครื่องมือ ที่พอใช้ได้ แต่ยังขาดประสิทธิภาพ ความคงทน ใช้ได้จริงแต่ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับน้อยเกินไป

5. มีความเหมาะสมและมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งต่างจากในอดีตที่มีแต่การใช้แรงงานคน เพราะในปัจจุบันได้มีการนำอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ จึงทำให้ลดระยะเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานคนอีกด้วย

ในเรื่องของการซ่อมบำรุงรักษาและการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ของโรงฆ่าสัตว์ ได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบของแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ผลการศึกษาในเรื่องของการซ่อมบำรุงรักษาและการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ของโรงฆ่าสัตว์ ได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบของแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่อย่างไร จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังต่อไปนี้

1. ในเรื่องของการซ่อมบำรุงรักษาและการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ของโรงฆ่าสัตว์ ได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบของแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง มีการดูแลรักษาและการซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่อง เพราะมีช่างดูแลเครื่องจักรประจำโรงฆ่าสัตว์คอยดูแล

2. มีการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ แม้ว่าในบางครั้งจะเกิดปัญหาในระหว่างการดำเนินการผลิต แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาให้ผ่านลุล่วงไปได้ด้วยดีทุก ๆ ครั้ง

3. มีวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพราะมีการทำความสะอาดเครื่องไม้เครื่องมืออย่างถูกวิธี เช่น ที่โรงงานชำแหละเนื้อ เมื่อมีการชำแหละเนื้อเสร็จ ก็จะมีการทำความสะอาดและการฆ่าเชื้อเครื่องมือทุกครั้ง

การควบคุมกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด มีลักษณะเป็นอย่างไร และสามารถผลิตเนื้อสัตว์ในแต่ละวันเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

ผลการศึกษาการควบคุมกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด มีลักษณะเป็นอย่างไร และสามารถผลิตเนื้อสัตว์ในแต่ละวันเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคหรือไม่ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังต่อไปนี้

1. ในการผลิตเนื้อสัตว์ในแต่ละวัน พบว่าเพียงพอต่อการบริโภค แต่ก็ยังมีการตรวจสอบว่ามีการลักลอบฆ่าอยู่ที่บ้านของพ่อค้าบางคน เนื่องจากขาดการดูแลของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2. เพียงพอต่อการบริโภค เนื้อสวย สด และสะอาด

3. เพียงพอต่อการบริโภค เพราะทุกวันนี้มีการควบคุมกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์ แต่มีบางส่วนให้แก้ไข เช่น ความสะอาด เพราะทุกวันนี้โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลนครแม่สอดสามารถผลิตเนื้อสัตว์ออกสู่ตลาดได้ดีอยู่แล้ว

โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีการผลิตเนื้อสัตว์ที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และได้มาตรฐานในการผลิต

ผลการศึกษาถึงโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีการผลิตเนื้อสัตว์ที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และได้มาตรฐานในการผลิตหรือไม่อย่างไร จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังต่อไปนี้

1. สะอาด ถูกสุขลักษณะ และได้มาตรฐานการผลิต

2. อยู่ในขั้นที่ดี เนื่องจากมีการรวมวิธีในการผลิตมีความสะอาด และมีกระบวนการทำงานที่ได้ประสิทธิภาพที่ดี

ในการดำเนินการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดไม่ได้สร้างมลพิษให้แก่ชุมชน

ผลการศึกษาในเรื่องการดำเนินการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดได้สร้างมลพิษให้แก่ชุมชนหรือไม่อย่างไร จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังต่อไปนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ไม่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน เนื่องจากได้มีการบำบัดน้ำเสีย และมีการปลูกต้นไม้บริเวณรอบๆ โรงฆ่าสัตว์เพื่อบำบัดและลดกลิ่นเหม็น
 2. มีบ้างแต่เพียงแค่น้อย เนื่องจากทางโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด ได้มีการดำเนินการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียที่ดี ความเพียงพอของจำนวนเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด
- ผลการศึกษารายงานจำนวนเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีจำนวนเพียงพอหรือไม่ อย่างไร จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังต่อไปนี้
1. มีจำนวนเพียงพอ เพราะหากว่ามีมากหรือน้อยกว่านี้อาจทำให้การทำงานที่ด้อยประสิทธิภาพ
 2. เพียงพอ เพราะในแต่ละตำแหน่งมีเจ้าหน้าที่ประจำในการทำงานอยู่แล้ว
 3. เพียงพอ เพราะลักษณะงานของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด ต้องอาศัยบุคลากรที่มีฝีมือทางด้านงานชำแหละเนื้อสัตว์ ซึ่งต้องผ่านการฝึกฝน หรือผ่านการฝึกอบรม จึงจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การให้บริการของเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์ เป็นไปด้วยความตั้งใจเต็มใจในการให้บริการ
- ผลการศึกษาในการให้บริการของเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์ เป็นไปด้วยความตั้งใจเต็มใจในการให้บริการหรือไม่ อย่างไร จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังต่อไปนี้
1. บริการดี เป็นไปด้วยความเต็มใจ และใส่ใจ
 2. เป็นการบริการที่พบเห็นโดยทั่วไป เพราะถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง
 3. ถือได้ว่ามีการให้บริการได้ดีในระดับหนึ่งเพราะถ้าหากมีการแนะนำหรือสั่งให้ทำอะไร ก็จะมีการลงมือปฏิบัติในทันที
- ข้อเสนอแนะทั่วไป
1. ควรรับสมัครหรือใช้งานพนักงานที่มีบ้านหรือที่พักที่อยู่ในเขตเทศบาลนครแม่สอด เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่
 2. อยากให้มีการจัดเลี้ยงให้กับพนักงาน ปี ละ 2 ครั้ง เพิ่มจากเดิมที่มีการจัดเลี้ยงให้กับพนักงาน ปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานของโรงฆ่าสัตว์ฯ

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งและอาคารผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด

จากการศึกษาพบว่า สถานที่ตั้งและอาคารผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีความเหมาะสม เนื่องจากในส่วนของที่ตั้งอาคารมีบริเวณหรือสถานที่กว้างขวาง มีสถานที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนจึงทำให้ไม่ส่งเสียงดังหรือสร้างมลภาวะต่างๆ แก่ชุมชน แต่อย่างไรก็ตามยังมีประชากรบางส่วนคิดว่าอาคารโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดยังอยู่ใกล้กับบริเวณตลาดสด อีกทั้งยังอยู่ในสถานที่ที่จะเกิดความเจริญเติบโต หรือเกิดการพัฒนาในอนาคตซึ่งจะทำให้อาคารโรงฆ่าสัตว์ตั้งอยู่ใจกลางชุมชนก็เป็นได้

ความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีความเหมาะสมและสามารถใช้งานได้จริง

จากการศึกษาพบว่า มีความเหมาะสมเพราะเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด สามารถนำไปใช้งานได้จริง เพราะเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย สามารถนำไปใช้งานได้ดีพอสมควร ซึ่งต่างจากในอดีตที่มีแต่การใช้แรงงานคน เพราะในปัจจุบันได้มีการนำอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยมาใช้ จึงทำให้ลดระยะเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานคนอีกด้วย และมีการดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการผลิตของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด ให้มีความสะอาดและถูกหลักอนามัยอยู่เสมอ

ในเรื่องของการซ่อมบำรุงรักษาและการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ของโรงฆ่าสัตว์ ได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบของแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง

จากการศึกษาการซ่อมบำรุงรักษาและการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ของโรงฆ่าสัตว์ ได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบของแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง มีการดูแลรักษาและการซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่อง เพราะมีช่างดูแลเครื่องจักรประจำโรงฆ่าสัตว์คอยดูแล แม้ว่าในบางครั้งจะเกิดปัญหาในระหว่างดำเนินการผลิต แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาให้ผ่านลุล่วงไปได้ด้วยดีทุก ๆ ครั้ง อีกทั้งยังมีการทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้ทุกครั้ง โรงงานชำแหละเนื้อ เมื่อมีการชำแหละเนื้อเสร็จ ก็จะมีการทำความสะอาดและการฆ่าเชื้อเครื่องมือทุกครั้ง

การควบคุมกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด มีลักษณะเป็นอย่างไร และสามารถผลิตเนื้อสัตว์ในแต่ละวันเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

จากการศึกษาพบว่า ในการผลิตเนื้อสัตว์ในแต่ละวัน มีเพียงพอต่อการบริโภค เนื้อสวย สด และสะอาด เพราะทุกวันนี้มีการควบคุมกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์ ให้สามารถผลิตเนื้อสัตว์ออกสู่ตลาดได้ดียิ่งแล้ว แต่ก็ยังมีการตรวจสอบว่ามีการลักลอบฆ่าอยู่ที่บ้านของพ่อค้าบางคน เนื่องจากขาดการดูแลของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีการผลิตเนื้อสัตว์ที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และได้มาตรฐานในการผลิต

จากการศึกษาพบว่า โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีการผลิตเนื้อสัตว์ที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และได้มาตรฐานในการผลิต แต่ยังไม่ถึงกับดีมาก ต้องแก้ไขในเรื่องความสะอาดอยู่บ้าง เวลาชำแหละเสร็จแล้วเมื่อน้ำเนื้อมีรสขมทุกใส่ถาดส่งเข้าสู่ตลาด ดูแล้วพบว่ามีการบรรจุเนื้อสดแน่นมากเกินไป

ในการดำเนินการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดได้สร้างมลพิษให้แก่ชุมชน

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดไม่ได้สร้างมลพิษให้แก่ชุมชน จึงไม่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน เนื่องจากได้มีการบำบัดน้ำเสีย และมีการปลูกต้นไม้บริเวณรอบๆ โรงฆ่าสัตว์เพื่อบำบัดและลดกลิ่นเหม็น แต่ก็มีบ้างแต่เพียงแค่น้อย ที่อาจส่งกลิ่นรบกวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเนื่องจากทางโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนคร แม่สอด ได้มีการดำเนินการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียที่ดี

ความเพียงพอของจำนวนเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด

จากการศึกษาพบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอดมีจำนวนเพียงพอ เพราะหากว่ามีมากหรือน้อยกว่านี้อาจทำให้การทำงานที่ด้อยประสิทธิภาพ เพราะในแต่ละตำแหน่งมีเจ้าหน้าที่ประจำในการทำงานอยู่แล้ว และลักษณะงานของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด ต้องอาศัยบุคลากรที่มีฝีมือทางด้านงานชำแหละเนื้อสัตว์ ซึ่งต้องผ่านการฝึกฝน หรือผ่านการฝึกอบรม จึงจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การให้บริการของเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์ เป็นไปด้วยความตั้งใจเต็มใจในการให้บริการ

จากการศึกษาพบว่า ในการให้บริการของเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์การให้บริการดี เป็นไปด้วยความเต็มใจ และใส่ใจ เพราะถ้าหากมีการแนะนำหรือสั่งให้ทำอะไร ก็จะมีการลงมือปฏิบัติในที่

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด มีการให้บริการที่ดี การขนส่งเนื้อสัตว์ที่ชำแหละเสร็จแล้วได้รวดเร็ว ตามระยะเวลาที่กำหนด ทำให้ได้เนื้อสัตว์สำหรับบริโภคที่สด แต่ขอให้มีการปรับปรุงเรื่องการแต่งกายของเจ้าหน้าที่ขนส่งเนื้อสัตว์ให้ดูเรียบร้อยยิ่งขึ้น และในการรับสมัครพนักงานควรรับสมัครหรือใช้งานพนักงานที่มีบ้านหรือที่พักที่อยู่ในเขตเทศบาลนครแม่สอด เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตากพบว่า ยังมีข้อค้างคาที่ยังมีการลักลอบชำแหละเนื้อที่บ้านของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดกฎหมาย และสาเหตุที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการทำงานของกรมปศุสัตว์อำเภอแม่สอด จังหวัดตากที่มีการกำกับดูแลในเรื่องของการชำแหละเนื้อสัตว์นอกสถานที่ที่ได้รับอนุญาต ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครแม่สอด เพื่อให้มีการผลิตเนื้อสัตว์สุจริตที่ถูกต้องลักษณะ ทั้งในเรื่องของปริมาณ ความสะอาด และที่สำคัญ เป็นการนำรายได้ที่ได้จากการใช้บริการโรงฆ่าสัตว์ มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง โรงฆ่าสัตว์ให้มีมาตรฐานการผลิตให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมต่อไป

บรรณานุกรม

กรมประชาสัมพันธ์.สำนักข่าวแห่งชาติ.(2554).การมีส่วนร่วมคืออะไร .(ออนไลน์). แหล่งข้อมูล :

http://region2.prd.go.th/ewt_news.php?nid=9979&filename=ect54.[วันที่สืบค้น 2 มกราคม 2557].

เกื้อ วงศ์บุญสิน.(2536). ประชากรกับการพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.

ความหมายของการมีส่วนร่วม.(มปป). (ออนไลน์). แหล่งข้อมูล : <http://www.gotoknow.org/posts/328530>.[วันที่สืบค้น 2 มกราคม 2557].

แนวความคิดทางการตลาด (marketing concept).(2556). (ออนไลน์). แหล่งข้อมูล :<http://marketingthai.blogspot.com/2011/03/marketing-concept.html>. [วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2557].

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนาภิเษก.(มปป). ความรู้ความเข้าใจ.(ออนไลน์). แหล่งข้อมูล : http://reg.ksu.ac.th/teacher/sudatip/Elearning_files/data5.html[วันที่สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2557].

วิกิพีเดีย.(2556).เทศบาล.(ออนไลน์). แหล่งข้อมูล : [http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%](http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A5)

[80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A5](http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A5)

ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2526). แนวคิดของเศรษฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข .(ออนไลน์). แหล่งข้อมูล :

http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/0404407/unit03_4_3.html. [วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2557].

สุวัฒน์ ธรรมสุนทร.(2554).แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ .(ออนไลน์). แหล่งข้อมูล : <http://teacher80std.blogspot.com/2012/06/101-learning-ecology.html>. [วันที่สืบค้น 19 มกราคม 2557].

สรยุทธ จันสุข .(2554).กระบวนการบริหารจัดการ (Management Process).(2008). (ออนไลน์). แหล่งข้อมูล : <http://www.people-insights.com/KnowledgeSharedManagementProcess/tabid/73/Default.aspx>[วันที่สืบค้น 2 มกราคม 2557].

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).(2555).ภาคทฤษฎีของแรงจูงใจในการทำงาน.(ออนไลน์). แหล่งข้อมูล :

http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=1340&read=true&count=true.[วันที่สืบค้น 2 มกราคม 2557].

สาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก
CAUSES OF RECIDIVISM OF PRISON INMATES IN TAK PROVINCE

วศิน อ้นไชยยะ¹
Vasin Ohonchaiya

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “สาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการกระทำผิดซ้ำ วิธีการศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์ประชากรและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางตาก ที่กระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป ซึ่งถูกคุมขังอยู่เรือนจำกลางตาก ยอด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2552 มีจำนวนทั้งหมด 135 คน มีสมมติฐานการวิจัยว่า ปัจจัยภูมิหลัง ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน น่าจะมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ มีเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 26-35 ปี มีระดับการศึกษาประถมศึกษา เป็นโสด อาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000 บาทหรือต่ำกว่า มีประวัติเคยต้องโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เคยเสพยาเสพติด ลักษณะแหล่งที่อยู่เป็นย่านการค้าหรือตึกแถว ก่อนต้องโทษมีพฤติกรรมชอบเล่นการพนัน ดื่มสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติด เรียนรู้พฤติกรรมจากการกระทำผิดจากเพื่อนสนิท กระทำผิดซ้ำเพราะต้องการเงินหรือทรัพย์สินเนื่องจากไม่มีรายได้และว่างงาน สาเหตุการกระทำผิดซ้ำเนื่องจากการเสพยาเสพติด มีฐานะครอบครัวปานกลาง ไม่มีภาระหนี้สิน ก่อนถูกจำคุกพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา สมาชิกในครอบครัวไม่เคยต้องโทษ เมื่อพ้นโทษในครั้งก่อนกลับไปพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา เมื่อประสบปัญหามักปรึกษาบิดามารดา และจากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา การมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด การที่มารดาเล่นการพนันและสูบบุหรี่เป็นประจำ และสาเหตุการกระทำผิดซ้ำเพราะการเสพยาเสพติด มีผลต่อการกระทำผิด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ในการศึกษาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มของการกระทำผิดซ้ำ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่กระทำผิดซ้ำครั้งที่ 2 และกลุ่มที่กระทำผิดซ้ำมากกว่า 2 ครั้ง ทำให้ได้ผลการศึกษาระหว่างหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างละเอียด ครอบคลุม จึงควรมีการศึกษาวิจัยด้วยวิธีอื่น ประกอบด้วย ซึ่งจะช่วยให้ได้ผลการศึกษาที่ละเอียด ครอบคลุม และบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยและสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในหน่วยงานได้ต่อไป

คำสำคัญ: การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง, ปัจจัยภูมิหลัง, ปัจจัยทางครอบครัว, ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม, สัมพันธภาพในครอบครัว, เพื่อนสนิท, ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ

ABSTRACT

“The recidivism of inmates in federal prison for airing” The objective was to study the causes of recidivism. The study used census data is collected using a questionnaire. The study population. Inmates in federal prison for airing two more times and repeat offenders were detained in federal prison as of December 31, 2010, airing a total of 135 people with that hypothesis. Background factors. The family. Social and environmental factors. And economic factors are different. To affect repeat offenders.

The results showed that The repeat offenders, most were males aged between 26-35 years of elementary education with a career at home. Most have a monthly income between \$ 5,000 and below. Have been convicted of an offense related to the drug sentence. To drugs. The source is a commercial or residential buildings. Prior sanction behavior like gambling, drinking, smoking habits, drug offenders lean from friends. Recidivism is the money or property due to lack of income and unemployment. Recidivism is due to the drug. There is a moderate family. There is no obligation. I was staying with parents in prison. Family members not saboteurs. Upon release of the first to live with parent when they discuss the problems faced by parents. The study found that Education. Behavior of the drug. The mother, gambling and smoking on a regular basis. And causes of recidivism because of the drug. The action is.

Suggested in this study was to analyze the relationship between these variables. The study was a group Recidivism into two groups, the recidivism of the two, and that recidivism is more than 2 times the results of the study may not be able to analyze the relationship between the variables at the covers. There should be another way of research. This will result in a comprehensive and detailed study of the objectives of the study and the result can be used for the benefit of the agency.

Keywords: recidivism of inmates, background factors, family factors, social factors and the environment, relationships, family, friends, information about recidivism.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บทนำ

อาชญากรรมนับเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันและต่อไปในอนาคต เป็นภัยที่คุกคามชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ เป็นสิ่งที่บั่นทอนความเจริญของประเทศชาติ เป็นตัวทำลายความสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (คมวิชัย พัฒนรัฐ, 2537 น.1) ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบทางตรง คือ ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งในด้านทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย ความสงบสุขของประชาชน เป็นต้น และอีกทั้งยังทำให้รู้ต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก ในการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และกรมราชทัณฑ์ ถึงแม้ว่ารัฐจะมีนโยบายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อาชญากรรมยังเกิดอยู่ในแทบทุกๆ วัน ดังที่ปรากฏข่าวสารทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่นๆ และปัญหาอาชญากรรมยังมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ และการอบรมพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขภายหลังพ้นโทษ ภารกิจในการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของผู้มีอำนาจโดยมีจุดหมาย คือ ป้องกันอาชญากรรม (Prevention of Crimes) เป็นการนำตัวผู้กระทำความผิดมาควบคุมและลงโทษเพื่อไม่ให้มีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก (อรัญ สุวรรณบุปผา, 2518 น.-144) ในขณะที่ภารกิจอีกด้านหนึ่ง คือ การอบรมพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันสังคมภายนอกได้อย่างเป็นปกติสุขภายหลังพ้นโทษ ซึ่งเป็นภารกิจที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนเพื่อรองรับการแข่งขันที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการอบรม พัฒนานิสัยผู้ต้องขังโดยการจัดศึกษา อบรม การฝึกวิชาชีพในหลักสูตรต่างๆ ทั้งหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภายนอก ซึ่งแม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะได้ดำเนินการภารกิจดังกล่าวนี้เต็มที่แล้ว ยังปรากฏว่ามีผู้ต้องขังที่พ้นโทษ และได้รับการปล่อยตัวไปจากเรือนจำและทัณฑสถานทั้งประเทศกลับมามีความผิดซ้ำอีกเป็นจำนวนมาก ดังตาราง 1.1 ที่แสดงสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2552 และตาราง 1.2 ที่แสดงสถิติของผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ที่กระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ครั้งที่ 2 ขึ้นไปตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2552

ตาราง 1.1 สถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2552

ปี พ.ศ.	จำนวน (คน)
2543	130,997
2544	164,451
2545	203,702
2546	222,636
2547	250,903
2548	254,070
2549	211,475
2550	166,760
2551	162,293
2552	160,930
รวม	1,928,217

ที่มา : ฝ่ายสถิติและข้อมูลราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์

ตาราง 1.2 สถิตินักโทษเด็ดขาดจำแนกตามจำนวนครั้งที่ต้องโทษ พ.ศ. 2543-2552

ปี พ.ศ.	ครั้งที่ 2 (คน)	ครั้งที่ 3 (คน)	ครั้งที่ 4 (คน)	ครั้งที่ 5 ขึ้นไป (คน)	ยอดรวม (คน)
2543	8,509	1,836	703	527	11,575
2544	10,919	2,423	863	682	14,887
2545	13,924	2,836	1,027	769	18,556
2546	11,914	2,323	849	672	15,758
2547	23,381	3,549	989	477	28,396
2548	16,925	3,492	1,043	901	22,361
2549	17,306	3,714	1,087	828	22,935
2550	12,713	2,973	868	718	17,272
2551	12,128	2,864	1,049	753	16,794
2552	10,669	2,739	1,029	731	15,168
รวม 10 ปี	138,388	28,749	9,507	7,058	183,702

ที่มา : ฝ่ายสถิติและข้อมูล กรมราชทัณฑ์

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จำนวนผู้ต้องขังทั่วประเทศนับวันก็ยังมีจำนวนมาก แม้ในบางปีจำนวนผู้ต้องขังจะลดลงบ้างแต่ก็ยังอยู่ในอัตราที่สูง มีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง การกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังดังกล่าวจึงเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจของสังคมภายนอก และเกิดคำถามว่าการดำเนินการกึ่งของกรมราชทัณฑ์บรรลุเป้าหมายตามภารกิจของหน่วยงานหรือไม่เพียงใด เพราะเหตุใดจึงยังมีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวไป กลับมากระทำผิดซ้ำเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นคำถามที่บุคลากรกรมราชทัณฑ์จำเป็นต้องค้นหาคำตอบ

เรือนจำกลางตาก เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในเขตอำนาจศาลจังหวัดตาก ซึ่งประกอบด้วยเขตอำนาจสอบสวนของสถานีตำรวจ 9 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองตาก สถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านตาก สถานีตำรวจภูธรอำเภอสสามเงา สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่ระมาด สถานีตำรวจภูธรอำเภอสองยาง สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สอด สถานีตำรวจภูธรอำเภอบพพระ สถานีตำรวจภูธรอำเภออุ้มผาง และสถานีตำรวจภูธรอำเภอวังเจ้า ในเรือนจำผู้ต้องขังทั้งหมดมีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเป็นจำนวนมาก ดังปรากฏสถิติการรับตัวผู้ต้องขังของเรือนจำกลางตาก ในปี พ.ศ. 2548-2552 ดังนี้

ตาราง 1.3 สถิติผู้ต้องขังเข้าใหม่และสถิติผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำของเรือนจำกลางตาก ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548-2552

ปี พ.ศ.	ผู้ต้องขังเข้าใหม่ (คน)	ผู้ต้องกระทำผิดซ้ำ (คน)	ร้อยละ
2548	941	111	11.79
2549	938	120	12.79
2550	940	118	12.55
2551	941	127	13.51
2552	938	135	14.39

ที่มา : ฝ่ายทัณฑ์ปฏิบัติ เรือนจำกลางตาก

จากสถิติข้างต้นจะเห็นได้ว่าการก่ออาชญากรรมในจังหวัดตากมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และจากสถิติของผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำของเรือนจำกลางตาก พบว่ามีผู้ต้องขังจำนวนไม่น้อยที่ทวนกลับเข้าไปในเรือนจำอีกและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น แม้ว่าเรือนจำจะได้ดำเนินการอบรมและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง อารมณ์ พัฒนาจิตใจ ฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆ รวมทั้งปฏิบัติตามหลักทัณฑ์วิเทศแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำได้มากนัก และเรือนจำยังต้องแบกรับภาระในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังซึ่งมีจำนวนมากเกินไป เพราะโดยปกติแล้วมาตรฐานสากลในการควบคุมผู้ต้องขัง คือ เจ้าหน้าที่ 1 คนต่อผู้ต้องขัง 5 คน ในขณะที่ปัจจุบันอัตราส่วนของเจ้าหน้าที่เรือนจำตาก คือ เจ้าหน้าที่ 1 คนต่อผู้ต้องขังประมาณ 24 คน ซึ่งจากสถิติที่เพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าสาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังนั้นไม่ได้เกิดจากการดำเนินการอบรมพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่ไม่สามารถกระทำได้ดีเต็มที่เพียงอย่างเดียว หากแต่อาจจะเกิดจากสาเหตุที่มาจากปัจจัยในหลายๆ ด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว รวมทั้งปัจจัยด้านอื่นๆ ของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย

ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาสนใจที่ศึกษาเพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก และเพราะเหตุใดผู้ต้องขังเหล่านี้จึงกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลให้เรือนจำกลางตาก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและจัดการกับปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1.ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางตากที่กระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งถูกคุมขังอยู่เรือนจำกลางตาก ยอด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2552 มีจำนวนทั้งหมด 135 คน จากผู้ต้องขังจำนวนทั้งสิ้น 938 คน โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำทั้งหมด จากบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำจากงานระเบียบประวัติผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก

จำนวนประชากรเป้าหมายมีจำนวนที่แน่นอน (Finite Population) จึงไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แต่ใช้ทุกหน่วยของประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

2.ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้กำหนดพื้นที่ศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังในเรือนจำกลางตาก ในปี 2552

3.ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเฉพาะสาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก ที่กระทำผิดซ้ำหลังจากที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกมาแล้ว ซึ่งสาเหตุมาจากปัจจัยภูมิหลัง ปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางตากที่กระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป ซึ่งถูกคุมขังอยู่เรือนจำกลางตาก ยอด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2552 มีจำนวนทั้งหมด 135 คน จากผู้ต้องขังจำนวนทั้งสิ้น 938 คน โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำทั้งหมด จากบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังกระทำซ้ำจากงานทะเบียนประวัติผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก

จำนวนประชากรเป้าหมายมีจำนวนที่แน่นอน (Finite Population) จึงไม่ต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แต่ใช้ทุกหน่วยของประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังที่กระทำซ้ำทั้งหมด จำนวน 135 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.ศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ เพื่อนำมาสรุปและกำหนดขอบเขตและเนื้อหาเพื่อสร้างแบบสอบถาม
- 2.นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตามบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจากงานทะเบียนประวัติผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก จำนวน 135 คน
- 3.นำแบบสอบถามไปทำการวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยหลังจากที่ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องตามแบบสอบถามแล้ว จึงได้นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับระดับการวัดข้อมูล และประเภทของตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1.การอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และ ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 2.การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้สถิติ Chi – Square Test

สรุปผลการวิจัย

1.ผู้กระทำผิดซ้ำที่ได้ศึกษาค้นคว้านี้เป็นชายร้อยละ 88.9 หญิงร้อยละ 11.1 อายุ 26-35 ปี มากที่สุดร้อยละ 53.3 อายุโดยเฉลี่ยของผู้กระทำผิดซ้ำเท่ากับ 30.22 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 48.1 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 31.1 มัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 10.4 และผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 6.7

ผู้กระทำผิดซ้ำเป็นโสดร้อยละ 59.3 สมรสและยังอยู่ด้วยกันร้อยละ 17.0 แยกกันอยู่ร้อยละ 17.8 หย่าร้างร้อยละ 5.9 กลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำร้อยละ 62.2 ยังไม่มีบุตร มีบุตรหนึ่งคนร้อยละ 17.8 มีบุตรสองคนร้อยละ 10.4 มีบุตรสามคนร้อยละ 4.4 จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยของผู้กระทำผิดซ้ำเท่ากับ 2.10

ผู้กระทำผิดซ้ำมีอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 54.1 อาชีพค้าขายร้อยละ 18.5 อาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัทร้อยละ 12.6 ประกอบอาชีพอิสระร้อยละ 8.1 วางงานร้อยละ 3.0 และไม่เคยประกอบอาชีพร้อยละ 1.5 ในส่วนภูมิภูมิลำเนาเดิม ผู้กระทำผิดซ้ำมีภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดชลบุรีร้อยละ 50.0 กรุงเทพมหานครร้อยละ 5.9 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 17.8 ภาคเหนือร้อยละ 16.3 ภาคกลางร้อยละ 14 ภาคตะวันออกร้อยละ 6.7 และภาคใต้ร้อยละ 2.2

ผู้กระทำผิดซ้ำมีประวัติการค้ายาเสพติดร้อยละ 81.5 โดยเคยเสพยาบ้าร้อยละ 75.7 เสพกัญชาร้อยละ 8.1 เคยเสพยาโรฮีน/กัญชา/ยาบ้าร้อยละ 12.6 เคยเสพยาเสพติดประเภทอื่น เช่นยาไอซ์ ฝิ่นร้อยละ 2.7 ผู้กระทำผิดซ้ำมีพฤติกรรมเคยค้าหรือจำหน่ายยาเสพติดร้อยละ 41.5 ไม่เคยค้าหรือจำหน่ายยาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน(ยาบ้า)ร้อยละ 83.9 เคยค้าหรือจำหน่ายกับชาร้อยละ 5.4 เคยค้าหรือจำหน่ายฝิ่นร้อยละ 7.1

2.ผู้กระทำผิดซ้ำ ก่อนต้องโทษในครั้งนี้ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 13.3 อาศัยอยู่กับมารดา ร้อยละ 11.1 อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง ร้อยละ 14.8 อาศัยอยู่กับสามีภรรยา ร้อยละ 4.4 ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำมีบิดาหรือมารดาเสียชีวิต ร้อยละ 28.1 บิดามารดาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 25.9 แยกกันอยู่ ร้อยละ 14.8 บิดามารดาหย่าร้าง ร้อยละ 22.2 บิดามารดาเสียชีวิตแล้ว ร้อยละ 8.9

3.ลักษณะที่พักอาศัยก่อนต้องโทษ เป็นย่านการค้าหรือตึกแถวร้อยละ 27.4 หมู่บ้านจัดสรรร้อยละ 18.5 แฟลตหรือคอนโดมิเนียมร้อยละ 10.4 และลักษณะสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเป็นชนบทร้อยละ 13.3

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

4. ผู้กระทำผิดซ้ำมีฐานะยากจน (ค่อนข้างขัดสน) ร้อยละ 22.2 ฐานะค่อนข้างยากจน (พอกินพอใช้ไม่เหลือเก็บ) ร้อยละ 23.7 ฐานะปานกลาง (พอกินพอใช้และเหลือเก็บเล็กน้อย) ร้อยละ 52.6 ฐานะร่ำรวย (มีกินมีใช้เหลือเก็บ) ร้อยละ 1.5 ผู้กระทำผิดซ้ำก่อนต้องโทษมีรายได้ 5,000 บาท หรือต่ำกว่า ร้อยละ 44.4 รายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 28.9 รายได้ 10,000-15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 9.6 รายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 4.4 ผู้กระทำผิดซ้ำมีภาระหนี้สิน ร้อยละ 35.6 ไม่มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 64.6

5. ผู้กระทำผิดซ้ำข้อมูลจากแบบสอบถาม กระทำผิดซ้ำเป็นครั้งที่ 2 ร้อยละ 60.0 ครั้งที่ 3 ร้อยละ 24.4 ครั้งที่ 4 ร้อยละ 9.6 ครั้งที่ 5 ร้อยละ 2.2 ครั้งที่ 7 ร้อยละ 2.2 ครั้งที่ 14 ร้อยละ 0.7

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “สาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำกลางตาก” วันที่ 31 ธันวาคม 2552 จำนวน 135 คน โดยใช้แบบสอบถาม แล้วประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเชิงสังคมศาสตร์ ใช้ตารางแจกแจงความถี่ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยเพื่อพรรณาลักษณะข้อมูลทั่วไป สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยภูมิหลัง พบว่า กลุ่มผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ มีเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 26-35 ปี กระทำผิดเป็นครั้งที่ 2 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา ยังเป็นโสด ไม่มีบุตร และไม่มีบุคคลที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู มีอาชีพก่อนต้องโทษเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดตาก เคยถูกคุมขังในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เคยเสพยาเสพติด โดยส่วนใหญ่เคยเสพยาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ไม่เคยค้าหรือจำหน่ายยาเสพติด ในส่วนที่เคยค้าหรือจำหน่ายยาเสพติดส่วนใหญ่จะเคยค้าหรือจำหน่ายยาบ้า

2. ข้อมูลปัจจัยทางครอบครัวของประชากร พบว่า ผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ต้องหาจำคุก จะพักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง สามเณร/ภรรยา ชีวิตของบิดามารดาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดาหรือมารดาเสีย ส่วนใหญ่บิดามารดาจะไม่เล่นการพนัน ไม่เสพยาเสพติด ไม่เที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืน ไม่ชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น บิดาชอบสูบบุหรี่ ส่วนใหญ่บิดามารดาจะไม่ได้อยู่ด้วยกัน ผู้กระทำผิดซ้ำที่มีสามีหรือภรรยามีความสัมพันธ์ทะเลาะเบาะแว้งกันบ้างเป็นบางครั้ง ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวจะรักใคร่เข้าใจกันดี สมาชิกครอบครัวไม่เคยถูกจับกุมดำเนินคดี และเวลามีปัญหา มักจะปรึกษาบิดาหรือมารดา

3. ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่มีลักษณะของแหล่งที่พักอาศัยเป็นย่านการค้าหรือตึกแถว มีเพื่อนสนิท ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เพื่อนบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ความประพฤติก่อนต้องโทษในครั้งนี้ ชอบเที่ยวกลางคืนเป็นประจำ ชอบสูบบุหรี่เป็นประจำ ส่วนใหญ่เรียนรู้การกระทำผิดจากเพื่อนสนิท ไม่ได้เรียนรู้พฤติกรรมจากการก่ออาชญากรรมจากเพื่อนในเรือนจำ เมื่อพ้นโทษส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา โดยบุคคลที่ที่พักอาศัยอยู่ด้วยส่วนใหญ่รู้สึกยินดีและต้อนรับเมื่อพ้นโทษ ในขณะที่ส่วนใหญ่เมื่อพ้นโทษเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนไม่ยอมรับรังเกียจ ส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนหรือคนสนับสนุนให้ประกอบอาชีพสุจริต ผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่กระทำผิดเพราะต้องการเงินใช้เที่ยวเตร่ ต้องการมีบ้านมีรถใช้ สาเหตุการกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เพราะต้องการเงินหรือทรัพย์สิน วางงานไม่มีรายได้และติดยาเสพติด

4. ข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ มีฐานะปานกลาง (พอกินพอใช้และเหลือเก็บ) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000 บาทหรือต่ำกว่า ไม่มีภาระหนี้สิน

5. ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำ พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ กระทำผิดและถูกลงโทษเป็นครั้งที่ 2 และจากการศึกษาพบว่าประชากรที่ศึกษาได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่กระทำผิดจากแบบสอบถามคลาดเคลื่อนไปจากสถิติจำนวนครั้งที่กระทำผิดและถูกลงโทษซึ่งทางราชการได้บันทึกไว้ จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.55

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดซ้ำ ดังนี้

ด้านครอบครัว ผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่อยากให้ครอบครัวให้อภัย ยอมรับ เห็นอกเห็นใจ แล้วจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก รวมทั้งอยากให้การครอบครัวให้โอกาสให้ความไว้วางใจ

ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เห็นว่าเพื่อนบ้านควรจะทำให้ความเห็นอกเห็นใจ ไม่ซ้ำเติมหรือรังเกียจ

ด้านทางราชการ ผู้กระทำผิดซ้ำต้องการให้รัฐสนับสนุน หางานให้ทำ หรือมีงานรองรับ รวมทั้งอยากให้ภาครัฐให้การฝึกอาชีพและให้เงินทุนในการประกอบอาชีพ

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ผู้กระทำผิดซ้ำ ควรจัดให้มีการอบรม ฝึกอาชีพในเรือนจำที่เหมาะสมกับแรงงานในตลาด รวมทั้งจัดหางานรองรับเมื่อพ้นโทษ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษา

การวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดกลุ่มของผู้กระทำผิดซ้ำให้ละเอียดมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ละเอียด ครอบคลุม บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ มณเฑียร. (2544). ปัจจัยทางครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังชาย : กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษธนบุรี. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต(การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธานินันท์ สุนทรสุทธิวัตร. (2539). ปัจจัยที่เป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำในคดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- คชวิษฐ์ พัฒนรัฐ. (2537). การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัด นครปฐม. ภาคนิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นัทธี จิตสว่าง. (2541). **หลักทัณฑ์วิทยา**. นนทบุรี : มูลนิธิพิบูลย์สงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์
- นวลจันทร์ ทศนกุลชัย. (2532). **ม.ป.ป.อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม)** นนทบุรี : พรทิพย์ การพิมพ์

การศึกษากระบวนการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

เนตรนภา ศรีเอี่ยม¹ ดร.อัญชลี มีมุข²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโกสุมพินคร อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 372 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00 รองลงมา คือ การจัดทำร่างแผนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.96 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.90 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.89 การกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.78 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.68 และที่ต่ำสุดคือการเตรียมการจัดทำแผนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.31

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1. ส่วนกลางต้องมีการประเมินนโยบายการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และ 2. ส่วนกลางต้องจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศึกษาบุคลากรด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพราะบุคลากรมีการปรับเปลี่ยนตามรอบเวลาการสับเปลี่ยนตำแหน่ง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1. ต้องมีการประชาสัมพันธ์โดยหน่วยรถเคลื่อนที่เพื่อประชาชนได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างทั่วถึง และกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการประชุมให้ชัดเจน 2. ต้องจัดตั้งคณะทำงานจัดการประชุมเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ชัดเจน 3. ต้องจัดให้มีเครื่องมือ อุปกรณ์ ข้อมูลประกอบสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างครบถ้วน และ 4. ต้องจัดช่วงเวลาในการนัดประชุมประชาชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในช่วงเย็นเพราะเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด

คำสำคัญ : กระบวนการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The Objective of this study was to define people' The process of developing a local development plan. Phetchompoo Subdistrict Administrative Organization, Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. Total number 372 Tools used in research were analyzed by using frequency, percentage, average and standard deviation and interview content analysis. The instruments used in the study was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, average, and standard deviation. The study showed that the overall moderate With an average of 2.78 on the criterion. Found that the side with the most. Approved and adopted development plan. Is moderate With an average of 3.00, followed by the preparation of the draft plan are moderate. With an average of 2.96, data collection and data analysis. Is moderate With an average of 2.90 for the preparation of detailed project / development activity is moderate. The average 2.89 to determine the purpose and course of development is moderate. With an average of 2.78, selection and strategic approach to development is moderate. With an average of 2.68 and the lowest was the preparation of the plan were relatively minor. With an average of 2.31

Suggestion

Policy recommendations. 1. Public policies need to be evaluated to plan local development continues. And 2. Public policies to curriculum development personnel in the preparation of local development plans continued. Because personnel is adjusted by the time the shuffle position.

Practical Suggestions. 1. Must have publicity by moving vehicles to the public has been informed of the local community to develop a thorough plan and set the date, time and place in the community is clear. 2. The need to establish a working group for the community to make clear to the local development plan. 3. To provide tools and information for the preparation of the Local Development Plan in its entirety. And 4. The period of community meetings to prepare local development plans in the evening because it is the time when people believed that the most appropriate.

Keywords : The process of developing local development plan.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

การศึกษารูปแบบการสร้างความปลอดภัยตามวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”
ในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก

วรจิต สุริคำ¹ ดร.อัญชลี มีมุข²

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการสร้างความปลอดภัยตามวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก โดยกระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบบกลุ่มประชากรตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ 1) กลุ่มแบบสอบถามแบบไม่เจาะจง จำนวน 370 คน 2) กลุ่มที่สัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง จำนวน 66 คน ผลการศึกษาผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็น เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.84 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 42.16 มี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ นโยบายการสร้างความปลอดภัยตามวัฒนธรรมของ ศสช. คิดเป็นร้อยละ 60.89 และผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อยที่ไม่รับรู้รับรู้นโยบายการสร้างความปลอดภัยตามวัฒนธรรมของ ศสช. คิดเป็นร้อยละ 39.11 และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับธรรมะและหมู่บ้านรักษาศีล 5 คิดเป็นร้อยละ 58.46 และผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อยที่ไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับธรรมะและหมู่บ้านรักษาศีล 5 คิดเป็นร้อยละ 41.54 ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเข้าใจรูปแบบการสร้างความปลอดภัยตามวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรค สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ 1) ปัญหาระดับสังคม 2) ปัญหาระดับครอบครัว 3) ปัญหาระดับปัจเจกบุคคล ส่วนกระบวนการสร้างความปลอดภัยตามวัฒนธรรมนั้น 1) ขั้นตอนการสร้างความตระหนัก 2) ขั้นตอนดำเนินการ 3) ขั้นตอนประเมินผล 4) ขั้นตอนสรุปรายงานผล ในส่วนของรูปแบบการสร้างความปลอดภัยตามวัฒนธรรม มีแนวทางดังนี้ 1) แนวทางการสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม 2) แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหลายด้านในสังคม/ชุมชน 3) แนวทางการลดความขัดแย้งในระดับบุคคล 4) แนวทางการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง 5) แนวทางการสร้างความปลอดภัย 6) แนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นในแนวทางสันติวิธี

คำสำคัญ : ปลอดภัยตามวัฒนธรรม,หมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

The study forms a harmonious reconciliation with the principles of Buddhism: A Case Study "village five precepts" of the municipality, Tak Province by the mixed research methods (Mixed Method Research) both quantitative and qualitative. The bulk sample is removed.

2 groups: 1) the query is not specific number 370 people, 2) a group interview purposively 66 study, the majority were males representing 57.84 females representing 42.16 a person. For information, most recognize the reconciliation policy of maintaining peace and national reconciliation. 60.89 per cent and the little information that does not recognize the reconciliation policy of maintaining peace and national reconciliation. Percentage 39.11 and contributors to the perception of religion and village canon 5 percent 58.46 and contributors to the minority who do not know about religion and villages precepts five percent 41.54 which provider. Most data are understood form of reconciliation reconciliation. Is moderate The average is 4.22, SD = 0.27.

The barriers to creating a harmonious reconciliation pong preserved. Can be divided into three aspects: 1) the social level, 2) the family, 3) the individual person. The reconciliation process is as follows: 1) raising awareness, 2) operation, 3) Evaluation 4) the report concluded. The form of reconciliation reconciliation. Guidelines: 1) Guidelines for fairness in the justice 2) guidelines for resolving conflicts in the society / community 3) Guidelines reduce conflict on a personal level 4) Guidelines for comments to different 5.) Guidelines for reconciliation 6) Guidelines for awareness. And confidence in the peace process.

Keywords: union Solidarity, a village five precepts.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

การศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

เจตนิพัทธ์ พงศ์จักรภัทร¹ ดร.อัญชลี มีมุข²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 379 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลปัจจัยแวดล้อม ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ด้านการหมักปุ๋ยจากขยะ ด้านการฝังกลบ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย และด้านอื่นๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่ามากกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.40 เกือบกึ่งหนึ่ง มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.60 เกือบกึ่งหนึ่ง มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 25.30 เกือบกึ่งหนึ่ง มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.80 เกือบกึ่งหนึ่ง มีอาชีพรับจ้าง/บริการ ร้อยละ 35.90 เกือบกึ่งหนึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34 เกือบกึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านตาก มากกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59.40 เกือบกึ่งหนึ่งเป็นผู้อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 49.10 เกือบกึ่งหนึ่ง เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการชุมชน คิดเป็นร้อยละ 49.30

2. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะระดับครัวเรือน ในภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23

3. ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านตากในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24

คำสำคัญ : รูปแบบ แนวทาง การจัดการขยะมูลฝอย

ABSTRACT

Education Research "The study of garbage management forms in Community at BanTak Subdistrict Municipality, Ban Tak District, Tak Province." is intended to study the form. The waste management garbage public in Ban Tak District, Tak Province.

This study quantitative research sample used in this study population were living in BanTak Municipality number 379. The instrument used in this study were divided into five parts, the first is general. Sample the second is environmental factors, the third is the knowledge about waste management section 4 is all about patterns of solid waste management of the five recommendations, composting of garbage, The landfill. The segregation of garbage and other data were analyzed using frequency, percentage (Percentage) Average (Mean) and standard deviation (Standard Deviation).

The finding of this study are concluded as follow

1. The demographic characteristics of the respondents, the majority found that more than half are women, representing 59.40 percent. Nearly half upper secondary level education/ vocational. 25.30 percent of more than half. Married 53.80 percent, almost one-half. An employee/ service percentage, 35.90, almost half a median income 10,000 - 15,000 baht, representing 34 percent of more than half live in the District Tak more than 10 years as a percentage 59.40, nearly half are resident 49.10 percent, almost one-half. Attendees Committee 49.30 percent.

2. Information cognitive segregation of waste at the household level. In summary, the most cognition in most with an average of 4.23.

3. Information on the form of municipal solid waste management district, Tak as a whole was at the highest level with an average of 4.24.

Keywords : Model Process Garbage Management

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

ศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพราษฎรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร

รุ่งทิพา จันทะประภา¹ ดร.อัญชลี มีมุข²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพราษฎรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการส่งเสริมกลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ระดับความสำเร็จของการส่งเสริมกลุ่มอาชีพราษฎรอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.33 รองลงมา คือด้านการเงินทุนกลุ่มอาชีพ ค่าเฉลี่ย 2.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 ด้านการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ค่าเฉลี่ย 2.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 และที่ต่ำสุดคือด้านผลตอบแทนจากโครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39 ระดับค่อนข้างน้อย ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องกำหนดทิศทางการส่งเสริมอาชีพอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนให้สัมพันธ์กัน และ 2. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการประเมินนโยบายการจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ เพื่อประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเงินสนับสนุนกลุ่มอาชีพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1. ต้องมีการสำรวจจัดทำทะเบียนกลุ่มอาชีพ จัดทำระเบียบ ข้อบังคับแนวทางปฏิบัติร่วมกันของกลุ่มอาชีพ แต่ละกลุ่ม 2. หน่วยงานต้องมีการพัฒนาศักยภาพจัดอบรมให้ความรู้ การใช้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้สินค้าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้มาตรฐาน 3. มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้า ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และ 4. ต้องมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผล เพื่อทราบความสำเร็จ ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค โครงการของกลุ่มอาชีพ

คำสำคัญ : สัมฤทธิ์ผลการส่งเสริมกลุ่มอาชีพราษฎร

ABSTRACT

The Objective of this study was to define people' The study of the Effectiveness in the support professional people group of Kosampee Subdistrict Administrative Organization, Kosampee Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. The sample population in the Kosampee Subdistrict Administrative Organization, Kosampee Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. Total number 248 was used in this study were analyzed by using frequency, percentage, average, and standard deviation. Interviews and content analysis. The instruments used in the study was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, average, and standard deviation. The study showed that The success of the Effectiveness in the support professional people group were relatively few. The mean standard deviation 2.34 0.33 considering it was found that the side with the most product development. Has the highest average was 2.52 standard deviation 0.33, followed by finance capital, professional groups, average 2.47 standard deviation 0.41 Management Group career average 2.37 standard deviation 0.41 and the lowest was the return side. The project, with an average of 2.00 standard deviations above 0.39 level rather than sequentially.

Suggestion Policy recommendations. 1. The public must support professional people group a systematic direction. Both at the household and community level. Accordingly and 2. The public need to evaluate policy plan for professional development. To consider budget support professional group.

Practical Suggestions. 1. Registration is required to explore the career preparation of regulatory guidelines for joint action of each professional group. 2. Department should provide to develop training programs to educate. Awareness training should be provided. Using technology to make its products group standards. 3. Support the use of information technology. To promote products The group's products are generally known. And 4. The Committee must be monitored and evaluated. To know the success of the career advancement barrier project.

Keywords : The study of the Effectiveness in the support professional people group.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

การรับรู้ของประชาชนต่อกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีน อำเภโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร

นางสาวอลงกต คำบุ¹ ดร.อัญชลี มีมุข²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การรับรู้ของประชาชนต่อกองทุนหลักประกันสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีน อำเภโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร เพชร มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาการรับรู้และข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีน อำเภโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีน อำเภโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ของประชาชนต่อกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีน อำเภโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านข้อมูลพื้นฐานกองทุนหลักประกันสุขภาพ อยู่ในระดับค่อนข้างมากมีค่าเฉลี่ย 4.21 รองลงมาคือ ด้านสิทธิประโยชน์กองทุนหลักประกันสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.86 และ ด้านข่าวสารกองทุนหลักประกันสุขภาพ อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยมีค่าเฉลี่ย 2.17 ตามลำดับ

คำสำคัญ : การรับรู้ของประชาชนต่อกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น

ABSTRACT

The Objective of this study was to define people' perception on National Health Security fund of Kosampee Subdistrict Administrative Organization, Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. The sample population in the Kosampee Subdistrict Administrative Organization, Kosampee Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. Total number 400 was used in this study were analyzed by using frequency, percentage, average, and standard deviation. Interviews and content analysis. The instruments used in the study was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, average, and standard deviation.

The study showed that Public perception on National Health Security fund of Kosampee Subdistrict Administrative Organization, Kosampee Nakhon District, Kamphaeng Phet Province.

The overall moderate with an average of 3.08 on the criterion. In descending order from the highest to lowest, with an average basic information is the health insurance fund. In quite a 4.21 average, followed by the health fund benefits are moderate with an average of 2.86, and the fund's health. Were relatively small, with an average 2.17 respectively.

Keywords : Public perception on National Health Security local fund

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

การรับรู้ของประชาชนต่อการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีเป็นเทศบาลเมืองโกสัมพี
อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร

พันจำลองสังคม แจ่มหม้อ¹ ดร.อัญชลี มีมุข²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนต่อการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีเป็นเทศบาลเมืองโกสัมพี อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลโกสัมพี รวมทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการรับรู้ของประชาชนต่อการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพี เป็นเทศบาลเมืองโกสัมพี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการแบ่งส่วนงานเทศบาลเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.58 รองลงมาคือ ด้านการบริหารองค์การ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 ด้านอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.52 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคณะผู้บริหารเทศบาลเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.23

ข้อเสนอแนะ

คำสำคัญ : การรับรู้ของประชาชนต่อการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

ABSTRACT

The Objective of this study was to define people' Public perception on The status of the Kosampee Subdistrict Administrative Organization on Kosampee Town Municipality, Kosampee Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. Total number 400 Tools used in the study was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, average, and standard deviation.

The study showed that the level of Public perception on The status of the Kosampee Subdistrict Administrative Organization on Kosampee Town Municipality The overall level is average considering it was found that 3.47. The side with the most. The division works council. At a high level with an average of 3.58, followed by the top management of an organization. At a high level with an average of 3.57 on the authority of the municipality. At a high level with an average of 3.52 and with an average minimum. The executive council At a high level with an average of 3.23

Keywords : Public perception as Town Municipality.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ที่ปรึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

Proposed Policy of Educational Management Development
for Extended Schools under Uttaradit Service Area Office

ศตพร บุรณ์เจริญ¹
Sataporn Buncharoen

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากการศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายจากการสนทนากลุ่ม ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 70 คน ครูผู้สอน 1,021 คน และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 70 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอน 291 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สรุปลุณัย ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไปและด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนปัญหาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยมีแนวปฏิบัติ คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้ การนิเทศภายในเพื่อช่วยเหลือหรือแนะนำการคิดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่มุ่งเน้นความเป็นอิสระ คล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้และยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และผลงานโดยมีแนวปฏิบัติคือ การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนในการบริหารงบประมาณ การใช้จ่าย การควบคุมและการประเมินผลการบริหารงบประมาณ

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคลมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพตามความต้องการมาปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนพัฒนาให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและเมื่อพ้นจากการทำงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีแนวปฏิบัติ คือ การวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะ การสรรหาบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพของครู

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการในด้านต่างๆ ที่ทำให้สามารถดำเนินงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น ตลอดจนช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติคือ การวิเคราะห์สภาพบริบทเพื่อกำหนดทิศทางของสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเป้าหมายและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน กำหนดโครงการหรือกิจกรรม การวางแผนจัดระบบสารสนเทศและการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนในการทำงาน

คำสำคัญ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย, การบริหารจัดการศึกษา, ขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The study aimed to examine the state and problems as well as to investigate proposed policy of educational management development for extended schools under Uttaradit Service Area Office. The research was divided into two phases: (1) drafting the proposed policy by investigating document, surveys, and interviews; (2) examining the proposed policy by group discussion. The population was 70 school administrators, 1,021 teachers and 9 target informants. The sample of 70 administrators was obtained by

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Email- nvnt_1024@hotmail.com 083-3310318

purposive sampling and 291 teachers by Krejcie and Morgan table. The research instrument were a questionnaire and a structured interview form. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and analytic induction. The results were as follows:

1. The state of school management of extended schools under Uttaradit Service Area Office in four aspects: academic management, budget management, general management and personnel management overall was at a moderate level. The state of management in separate items was also at a moderate level. The problem of school management of the extended schools overall was at a moderate level. The problem in separate items was at a moderate level, except personnel management which was at a low level.

2. The proposed policies of educational management development for extended schools under Uttaradit Service Area Office in four aspects were:

2.1 Academic management- The purpose was to develop learners for key competencies and desired characteristics as stated in the curriculum. Guidelines were curriculum development, learning process development, research for learning development, supporting teachers for learning material development and using learning resources, internal supervision to suggest ideas and evaluation for education improvement and participation.

2.2 Budget management: The purpose was to manage the budget that was aimed to be independent, transparent, result-based. Guidelines were to implement plans in budget management, expense, control and budget evaluation.

2.3 Personnel management: The purpose was to have efficient personnel with ongoing development and happy retirement. Guidelines were planning for manpower, position, recruitment and professional development.

2.4 General management: The purpose was to facilitate the other aspects to achieve objectives regarding education standard. Guidelines were to analyze the context for education directions. Relevant people participated in planning for projects or activities, information technology system and working standard.

Keywords: Proposed policy, education management, extended education

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การจัดการศึกษาของประเทศไทย จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงวัฒนธรรมและการศึกษา การบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพถือว่าเป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษา สถานศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติการศึกษาไว้ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 ระบุว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 : 15)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการ

ศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มาตรา 31 ระบุว่า กระทรวงมีอำนาจหน้าที่

ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่ว

ไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดย

ตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 3-12)

จากบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวทำให้การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งให้เกิดคุณลักษณะของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยหรือจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและเครื่องมือวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงวิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐานของการจัดการศึกษาปัจจุบันที่นิยมใช้เป็นตัวบ่งชี้เพื่อแสดงถึงคุณภาพของผู้เรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยใช้ผลสอบ O-NET ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนที่ต่ำลง มีคุณภาพต่ำ ความรู้ทางวิชาการต่ำ โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษมีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ การบริหารจัดการศึกษาการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหรือระเบียบบริหารการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล และพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตรง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่ายังคงมีปัญหาคงไม่คล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษาและโรงเรียนทั้ง 4 ด้านโดยตรงเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนต่างมีความเห็นตรงกันว่า “การกระจายอำนาจมิได้เป็นการกระจายอำนาจอย่าง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

แท้จริง ส่วนกลางยังคงควบคุมและกำหนดขอบเขตวิธีการดำเนินงาน” ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวและเป็นปัญหาหลักของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ การศึกษา โดยเฉพาะด้านงบประมาณและการบริหารงานบุคคล การกระจายอำนาจด้านงบประมาณมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและโรงเรียนมีความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ สามารถวางแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน บัญชี และพัสดุ หลักเกณฑ์การพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษายังไม่เป็นธรรมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การจัดสรรงบประมาณให้ โรงเรียนเฉพาะค่าใช้จ่ายรายหัว มีความไม่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน แต่ละพื้นที่และภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมทั้งไม่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานที่ นักเรียนควรได้รับโรงเรียนขนาดเล็กมีการกักเงินเดียวกับโรงเรียนขนาดใหญ่แต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่า เงินส่วนใหญ่ได้รับในช่วงปลายปี งบประมาณ (สิงหาคม-กันยายน) ยังเกิดปัญหาการใช้จ่ายเงินไม่ทันภายในสิ้นปีงบประมาณอีกด้าน การบริหารการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงาน บุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนยังคงเป็นปัญหาใหญ่ของระบบการศึกษาที่กำลังรอการแก้ไข อาทิ ปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา เกณฑ์การขยายในปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถขยายได้ปีละ 2 ครั้ง ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนครูบ่อย ครูไปกระจุกตัวอยู่ในเมือง แต่บางพื้นที่ขาดครู ส่งผลให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป ต้องช่วยปฏิบัติงานธุรการ งานการเงิน บัญชี พัสดุของ โรงเรียน ต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาทั้งการประเมินภายในและการประเมินภายนอก หรือต้องช่วยทำงานที่สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ทำให้ครูต้องละทิ้งห้องเรียนในบางช่วงบางเวลา โรงเรียนขนาดเล็กไม่ได้รับการจัดสรรอัตราค่าจ้างทดแทนจากการเกษียณอายุราชการหรือ โยกย้าย ครูที่ได้รับการบรรจุไม่ตรงตามสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการ ระบบการศึกษายังประสบกับปัญหาขาดผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหาร สถานศึกษา เนื่องจากมีการโยกย้ายบ่อยครั้งรวมถึงผู้บริหารรุ่นใหม่ขาดทักษะการบริหารและไม่มีความรอบรู้เกี่ยวกับตำแหน่งและกฎหมายการบริหารงาน บุคคล ปัญหาการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน คือ การพัฒนาครู ปัจจุบันส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาครูแนวคิด แนวทางและงบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น ด้านการบริหารงานทั่วไป พบปัญหาความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน ส่วน ใหญ่เป็นปัญหาด้านระเบียบปฏิบัติและความยุ่งยากซับซ้อนของการจัดทำเอกสารประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งครูผู้สอนขาด ความรู้ความสามารถต้องทำหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างของโรงเรียน เป็นต้น ด้านงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดกระบวนการ เรียนรู้ของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผู้รับบริการการศึกษาโดยตรงระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันไม่สามารถจัดการศึกษาและได้ผลผลิตที่มี คุณภาพตามเป้าหมายที่ต้องการ การจัดการเรียนการสอนใช้รูปแบบเดิมๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยขาดการมองบริบทที่ไม่เหมือนกันของแต่ละ พื้นที่ที่เป็นหลักของการจัดการศึกษา เช่น ท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี อัตลักษณ์ ฯลฯ ทำให้ผลผลิตของการศึกษาไม่สอดคล้องตรงตามความต้องการพื้นที่ คนที่ จบการศึกษาละทิ้งท้องถิ่นและชุมชนของตนเข้าไปทำงานอยู่ในเมือง ส่งผลให้ท้องถิ่นและชุมชนขาดการพัฒนา ซึ่งไม่คุ้มค่าของการลงทุนทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัย 2558 : 34-53)

คุณภาพของการจัดการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียนย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการดำเนินการบริหารจัดการของสถานศึกษาในภาระงานทั้ง 4 ประการ คือ ในการบริหารด้านวิชาการ สภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่ดี ด้านการบริหารงบประมาณซึ่งเป็นงานสนับสนุนและส่งเสริมให้การ ดำเนินการด้านวิชาการเป็นไปตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาและนักเรียน ด้านการบริหารงานบุคคลเป็นการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ตั้งแต่ การสรรหา การคัดเลือก การพัฒนา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการบริหารทั่วไปเป็นการจัดทำนโยบาย แผน และ ระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายเพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (วันเพ็ญ ทองจำ 2550 : 1-2)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว พบว่าในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีการจัดการเรียนการสอน ทั้งระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าวต้องจัดการบริหารจัดการศึกษางานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป รวมถึงจะต้องบริหารจัดการศึกษาทั้ง 2 ระดับ เข้าร่วมกันซึ่ง การบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน จะต้องจัดทำทั้งของในแบบประถมศึกษาและจัดทำในแบบมัธยมศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจและการขาดทักษะรวมถึงการตัดสินใจในการดำเนินงานรวมถึงการวางแผนในการบริหารจัดการศึกษา จาก เหตุผลดังกล่าวนี้การบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด อุดรดิตถ์ จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามภารกิจของขบวนการบริหารจัดการศึกษาของภาครัฐและของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตหลักของสถานศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด อุดรดิตถ์
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงาน ทั่วไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบาย, การจัดการบริหารสถานศึกษา, การวิจัยเชิงนโยบายและบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากการศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือ 2 ฉบับคือ แบบสอบถามศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (analytic induction) ขั้นตอนที่ 2 เป็นการตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายจากการสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะร่างข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานบุคลากร

1. สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไปและด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนปัญหาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์ ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยมีแนวปฏิบัติ คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้ การนิเทศภายในเพื่อช่วยเหลือหรือแนะนำการคิดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่มุ่งเน้นความเป็นอิสระ คล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้และยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และผลงานโดยมีแนวปฏิบัติคือ การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนในการบริหารงานงบประมาณ การใช้จ่าย การควบคุม และการประเมินผลการบริหารงานงบประมาณ

2.3 ด้านการบริหารงานทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการในด้านต่างๆ ที่ทำให้สามารถดำเนินงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่นตลอดจนช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติคือ การวิเคราะห์สภาพบริบทเพื่อกำหนดทิศทางของสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเป้าหมายและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน กำหนดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การวางแผนจัดระบบสารสนเทศและการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนในการทำงาน

2.4 ด้านการบริหารงานบุคคลมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพตามความต้องการมาปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงานตลอดจนพัฒนาให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและเมื่อพ้นจากการทำงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีแนวปฏิบัติ คือ การวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะ การสรรหาบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ค้นพบและอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการมีสภาพและปัญหาการปฏิบัติในระดับปานกลางแต่มากที่สุดกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญหรือเรียกได้ว่า เป็นงานหลักของโรงเรียนที่มีถึงร้อยละ 40 ของงานทั้งหมด อีกทั้งเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนำไปสู่การยอมรับในด้านคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษโดยวางแผนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตลอดจนติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุลัดดาวัลย์ อัฐนาถ (2557) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเงื่อนไขที่ส่งเสริมให้การบริหารงาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการคือต้องจัดทำแผนการเรียนรู้อตามสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาครูผู้สอนต้องจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย สุภาพัฒน์ (2556) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 8 งาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ งานแผนงานและประกันคุณภาพ งานวิชาการ งานกิจกรรมนักเรียน งานบุคคล งานธุรการ งานการเงินและพัสดุ งานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และงานชุมชนและภาคเครือข่ายและปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีบุคลากรน้อยแต่มีภาระงานมาก งบประมาณมีจำกัด ขาดการตรวจสอบติดตามและประเมินผล บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผนงาน ครูผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการปฏิบัติอาคารสถานที่เก่าชำรุดทรุดโทรม ขาดการดูแล ขาดการประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงานกับชุมชน ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากบุคลากรน้อย เป็นต้น

2. การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่าข้อเสนอ ข้อเสนอทั้ง 4 ด้าน เป็นข้อเสนอที่ได้จากกระบวนการการศึกษาและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบจากผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เข้ามามีส่วนร่วมตลอดจนการสังเคราะห์จากบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงส่งผลให้ได้ข้อเสนอ ข้อเสนอที่กำหนดเป็นรูปแบบกลุ่ม (group model) คือกำหนดนโยบายโดยกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษายึดถือหลักการมีส่วนร่วมและการหาจุดร่วมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ (วิโรจน์ สารรัตน์ 2554:19) อีกทั้งในการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายได้ยึดกระบวนการในการกำหนดนโยบายที่ดีและถูกต้องคือเป็นการกระทำร่วมกันของผู้บริหารระดับสูง และผู้นำนโยบายไปปฏิบัติคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่ชี้ให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ครอบคลุมสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนเป็นเหตุเป็นผลนำไปปฏิบัติได้ (ประชุม รอดประเสริฐ.2545 :19-20) สอดคล้องกับงานวิจัยของชูวิทย์ บุตแสง (2553) ที่ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไปโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารและงานธุรการ ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ด้านทรัพยากรและอาคารสถานที่ด้านงานกิจการนักเรียนและด้านการประสานงานการจัดการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย วีระวรกุล (2551) ที่ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าได้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนางานวิชาการ 12 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการบริหารวัสดุ สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือทางวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ขึ้นมาได้ด้วยความกรุณาให้ความช่วยเหลือจากท่าน อาจารย์ ดร.พิมพ์ภา ธรรมสิทธิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนสามารถเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ขึ้นได้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณบิดา คุณมารดา และทุกๆ คน ในครอบครัวที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นที่กำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

ชูวิทย์ บุตแสง. (2553). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไปโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร

เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2545). นโยบายและการวางแผนหลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

วันเพ็ญ ทองงา. (2550). สภาพจริงของการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายอำเภอนาแกหนองทะเล อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัย. (2558). โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (2557-

2560) “สะท้อนปัญหาและทางออกตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย. ครั้งที่พิมพ์ 1. 21 เช่นจรี จำกัด : สำนักงานเลขาธิการสภา

การศึกษา (สทศ) สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.รร กากกก

สุลัดดาวัลย์ อัฐนา. (2557). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

อุทัย สุภาพัฒน์. (2556). สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ
เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effect of Learning Activity Management in Thai Language Strand by Using Six Thinking Hats Technique
to Develop Critical Thinking and Synthesis Thinking of PrathomSuksa 6 Students

กชณิภา มาลี¹
Gotchanipha Masim

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผาขาววิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 18 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 20 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 83.70 คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 45.74 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่โรงเรียนกำหนดไว้

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจ ระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.56 ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจเท่ากับ 2.63, 2.62, 2.58 และ 2.62 ตามลำดับด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน มีระดับความพึงพอใจ ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34

คำสำคัญ : เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ พัฒนาการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

Abstract

The objectives of this research were to study the learning achievement in Thai language strand by using six thinking hats technique to develop critical thinking and synthesis thinking of PrathomSuksa 6 students, and to examine the satisfaction of students towards learning activity management by using six thinking hats technique to develop critical thinking and synthesis thinking of PrathomSuksa 6 students. The population of this study was 18 PrathomSuksa 6 Students at PhaKwangWiththaya school under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1 in the second semester of the academic year 2015. The research instruments drawn for this study were 10 learning plans for 20 hours, a 30-item multiple choice test with 4 answer choices to evaluate critical thinking and synthesis thinking and a 20-item questionnaire on the satisfaction of students towards learning activity management in Thai language strand by using six thinking hats technique to develop critical thinking and synthesis thinking. The results of the study were found as follows;

1. The percentage of the score of students before learning by using six thinking hats technique to develop critical thinking and synthesis thinking of PrathomSuksa 6 students was 45.74, while after learning, it became 83.70 % which was higher than before learning and higher than the criteria set by the school at 80%.

2. The overall satisfaction of students towards learning activity management in Thai language strand by using six thinking hats technique in Thai language strand to develop critical thinking and synthesis thinking of PrathomSuksa 6 students was at the high level with the mean of 2.56. The content, learning activity management, place, equipment, facilities, including evaluation and assessment appeared at the high level which were respectively ranked (Mean = 2.63, 2.62, 2.58, and 2.62). The satisfaction towards the teacher's efficiency was at the average level with the mean of 2.34.

Keyword : Six Thinking Hats Technique, Critical Thinking, Synthesis Thinking

¹ ตำแหน่ง ครู (คศ.1) สังกัดโรงเรียนผาขาววิทยา ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย email : Krusoi@hotmail.co.th โทรศัพท์ 086-1984891

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาศาสตร์ ข้อมูลข่าวสาร หรือการเปลี่ยนแปลงจากภาวะเศรษฐกิจและปัญหาสังคม ต่างๆ อีกมากมาย ทำให้คนเราต้องพัฒนาตนเอง ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ และสติปัญญา เพื่อให้ทันกับภาวะที่เปลี่ยนแปลงนั้น และการที่จะพัฒนาให้ดำรงอยู่ในสังคม ที่มีข้อมูลข่าวสารเข้ามา มีบทบาทในการดำเนินชีวิตจำเป็นต้องเลือกรับข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้น เพราะความรู้และวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาที่ได้ผลในขณะนี้อาจล้าสมัยและไม่ได้ผลอีกในวันข้างหน้า ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคคลให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องจัดให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผลเพื่อตัดสินใจปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authenticity Learning) (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2543 : 66) และความสามารถในการคิด ทำให้มนุษย์มีความเป็นมนุษย์ ที่มีความแตกต่างจากสัตว์ สามารถแก้ปัญหาให้กับตนเองได้ สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ สามารถสร้างความสุขให้กับตนเอง และปกป้องตนเองให้พ้นจากภัยธรรมชาติ(ฆนัท ธาตุทอง, 2554 : 4-8)

การพัฒนาทักษะการคิดของมนุษย์ เป็นเรื่องที่วงการศึกษานานาชาติให้ความสนใจ มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามในสองทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ยังทำได้ในขอบเขตจำกัดและยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 2; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 5)

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีผลการวิจัยจำนวนมากที่บ่งชี้ว่าในการสอนวิชาต่างๆ ผู้เรียนมักสามารถทำได้ดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะขั้นพื้นฐาน แต่เมื่อมาถึงส่วนที่ต้องใช้ความคิดและเหตุผลผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 2) ในประเทศไทยนั้นก็เช่นกัน วงการศึกษาไทยได้มีการเคลื่อนไหวในเรื่องของการคิดมาหลายปี แต่แนวคิดเหล่านั้นยังไม่ได้รับการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ซึ่งปัญหาคุณภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2545 หมวด 1 บททั่วไป เกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และหมวด 4 ว่าด้วยเรื่องแนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 24 ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในข้อ (2) ระบุว่า “ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา”

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในหมวดที่ 1 มาตราที่ 6 หมวดที่ 4 มาตราที่ 22 และมาตราที่ 24 ข้อ 2 จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวมาข้างต้นนี้ การจัดการศึกษาจะบรรลุตามที่กล่าวมาได้นั้นเด็กต้องได้รับการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา เป็นต้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก โดยฝึกกระบวนการคิดให้กับเด็ก ฝึกให้เด็กเป็นนักคิด มีเหตุผล สามารถตัดสินใจ เผชิญสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2545 : 4) ได้กล่าวถึงจุดหมายไว้อย่างชัดเจนว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยปลูกฝังผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะความคิด การสร้างปัญญา แก้ปัญหาอย่างรอบคอบ มีเหตุผล มีความสากล รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ มีความสามารถในการสื่อสาร การจัดการและใช้เทคโนโลยีที่จำเป็น ซึ่งแนวความคิดนี้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ตามตัวบ่งชี้ที่ 1 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอดคิดอย่างเป็นระบบและคิดแบบองค์รวม การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ รู้จักเทคโนโลยี กิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูกต้อง คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมีเหตุผล

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต รวมทั้งได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากข้อมูล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2545 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ โดยศาสตราจารย์ ดร. (สมศ.) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในระดับหนึ่งในการจัดการศึกษาของไทย และกระบวนการคิดนับเป็นสิ่งที่ครูไม่สามารถทำให้เห็นผลชัดเจนได้ง่ายนัก เนื่องจากกระบวนการคิด ไม่ปรากฏเนื้อหาหลักเกณฑ์ชัดเจนที่ครูนำไปใช้สอนได้ประการหนึ่ง การคิดเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม จึงต้องจัดเป็นกระบวนการทางการแสดงออกให้เห็นเป็นนามธรรมด้วยอีกประการหนึ่ง และที่สำคัญกระบวนการคิดแบบหนึ่งเหมาะสมกับผู้เรียนแบบหนึ่ง อาจไม่เหมาะสมกับผู้เรียนอีกแบบหนึ่ง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจกับกระบวนการคิดที่ลงตัวกับผู้เรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาจนเกิดความสามารถที่เรียกว่า “กระบวนการคิด” แก่ผู้เรียนของเขา ตามจุดประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากผลการรายการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนผาขาววิทยา เลขที่ 308 หมู่ที่ 13 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2548 ในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีคุณภาพระดับปรับปรุง และการรายงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พุทธศักราช 2549 – 2553) ในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีคุณภาพระดับพอใช้ ซึ่งไม่ผ่านตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พุทธศักราช 2549 – 2553) คือ

1. ควรพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างลึกซึ้ง โดยใช้กระบวนการฝึกที่เหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ โดยมีการวัดผล ประเมินผล นำผลไปพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน

2. ควรพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการฝึกที่สอดคล้องกับการคิดแต่ละชนิดอย่างสม่ำเสมอ

3. ควรพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสรุปเชิงตรรกะ และสร้างสิ่งใหม่ได้ โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา จากเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนดให้ เช่น การแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ สร้างสรรค์ผลงานประเภทการเขียนบทความ รายงาน แต่งเรื่องที่มีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง ด้วยกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิดอย่างลึกซึ้ง เช่น การวิเคราะห์ข่าว บทความ กิจกรรมการคิดอย่างสืบสวนสอบสวน

จากผลการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนผาขาววิทยา เลขที่ 308 หมู่ที่ 13 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2548 จะเห็นได้ว่าผู้เรียน โรงเรียนผาขาววิทยา ยังขาดทักษะกระบวนการในเรื่องของการคิด

การรายงานผลการทดสอบระดับชาติของสถาบันทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) ระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 ในรายวิชาภาษาไทย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ตามการประเมินตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และ 2551 ประจำปีการศึกษา 2552 และ 2553 ของโรงเรียนผาขาววิทยา พบว่า ผลการทดสอบวิชาภาษาไทยในระดับโรงเรียนคะแนนเฉลี่ยจะต่ำกว่าระดับจังหวัด ระดับสังกัด และระดับประเทศ และถ้าแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ จากคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำสุดไปหาคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด จะพบว่า

มาตรฐานที่ 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ได้คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 1.17

มาตรฐานที่ 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 1.25

มาตรฐานที่ 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ได้คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 2.41

มาตรฐานที่ 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ได้คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 11.32

มาตรฐานที่ 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้สึกรัก และสร้างสรรค์ ได้คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 15.15

ดังนั้น จากการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานผู้วิจัยและรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนผาขาววิทยาศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดและวิธีการพัฒนาการคิด และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ (The Six Thinking Hats) เป็นกิจกรรมเพื่อการพัฒนาการคิด โดยกำหนดให้หมวกมี 6 สี คือ สีขาว สีดำ สีแดง สีเหลือง สีเขียว และสีฟ้า โดยแต่ละสีจะเป็นสัญลักษณ์ของการคิดลักษณะต่างๆ 6 ลักษณะซึ่งเทคนิคนี้ได้รับความนิยมมาก เพราะสามารถพัฒนาความคิดของนักเรียนได้โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและวัฒนธรรม สามารถนำไปใช้ได้ง่าย เพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน ซึ่งประโยชน์ของการใช้หมวกจะช่วยให้นักเรียนได้พยายามคิดให้รอบคอบ โดยคิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดที่น่าสนใจ และความรู้สึก ที่มีต่อสิ่งนั้นๆ แทนที่จะยึดติดกับความคิดเพียงด้านเดียวหรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง (ทศนา ขวมนม และคณะ, 2544 : 69) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาณิศร อัมสวัสดิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ผลการใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เรื่อง ชุมชนโบราณแอ่งเชียงใหม่ ลำพูน ทั้ง-4 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการประเมินการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เรื่อง ชุมชนโบราณแอ่งเชียงใหม่รวมอยู่ในระดับลำพูน พบว่ากระบวนการคิดของนักเรียน โดย- และกระบวนการคิดของส่วนใหญ่สามารถสะท้อนความคิดได้สูงกว่ากระบวนการคิดขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

แก้วกัลยา วงศ์ภักดี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่อง ความสุขของกะทิ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาที่เรียนโดยใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่อง ความสุขของกะทิ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและการใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่อง ความสุขของกะทิ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่อง ความสุขของกะทิทุกข้ออยู่ในระดับมาก คือ การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานทำให้นักเรียนรู้สึกอยากแสวงหาความรู้มากขึ้นและทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนเพิ่มขึ้น รองลงมา คือ ทำให้นักเรียนเรียนวิชานี้ง่ายขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สุด คือ ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดดีขึ้น

จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผาขาววิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ต่อไป โดยมีคำถามของการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามโรงเรียนกำหนดหรือไม่
2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. เอกสารเกี่ยวกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของ Edward De Bono
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคิด
4. ความรู้และทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์
5. ความรู้และทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดสังเคราะห์
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แผนแบบการทดลอง
2. ประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แผนแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แผนแบบการทดลอง One Group Pretest –Posttest Design โดยการจัดให้มีการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ผาขาววิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 18 คน ที่กำลังเรียนรายวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ท 61101

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 3 ชนิด คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้

การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ดำเนินการสร้างแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยมีเนื้อหาครอบคลุมเทคนิคการคิดแบบหวมกคิด 6 ใบ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 20 ชั่วโมง ดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านจับใจความประเภทนิทาน(1) จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านจับใจความประเภทนิทาน(2) จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านจับใจความประเภทบทความ(1)จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านจับใจความประเภทบทความ(2) จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การอ่านจับใจความประเภทเรื่องสั้น(1) จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การอ่านจับใจความประเภทเรื่องสั้น(2) จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การอ่านจับใจความประเภทข้อความ(1) จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การอ่านจับใจความประเภทข้อความ(2) จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การอ่านจับใจความประเภทสื่อโฆษณา(1)จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10การอ่านจับใจความประเภทสื่อโฆษณา(2)จำนวน 2 ชั่วโมง

ได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มประชากรและหลังจากสอนครบ 20 ชั่วโมง แล้ว จึงนำแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ทดสอบหลังเรียน (Post-Test)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 กำหนดรูปแบบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

ดังนี้

- เรื่องที่ 1 ประเภทนิทาน
- คิดวิเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- คิดสังเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- เรื่องที่ 2 ประเภทบทความ
- คิดวิเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- คิดสังเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- เรื่องที่ 3 ประเภทเรื่องสั้น
- คิดวิเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- คิดสังเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- เรื่องที่ 4 ประเภทข้อความ
- คิดวิเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- คิดสังเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- เรื่องที่ 5 ประเภท สื่อ โฆษณา
- คิดวิเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ
- คิดสังเคราะห์	จำนวน	4	ข้อ

แล้วนำมาเลือกแบบทดสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ไว้ใช้ 30 ข้อ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2.2 นำแบบทดสอบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นำผลมาวิเคราะห์หาความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ เกณฑ์การยอมรับคุณภาพความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 - 1.00

2.3 นำผลการสอบเฉพาะข้อสอบที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 30 ข้อ นำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.8158

2.4 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผาขาววิทยา ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 18 คนโดยทดสอบก่อนเรียนและได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จนสิ้นสุดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วทำการทดสอบหลังเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้

3. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ดังนี้

3.1 กำหนดรูปแบบคำถาม ข้อความที่จะถามเป็นข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึของผู้ตอบ เป็นไปทางบวก เป็นข้อความสั้น เข้าใจง่าย จำนวน 20 ข้อ และมีความชัดเจน 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน ด้านสื่อและอุปกรณ์ และด้านการวัดและประเมินผล

3.2 นำแบบวัดความพึงพอใจไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนผาขาววิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 18 คน

3.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 83.70 คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 45.74 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่โรงเรียนกำหนดไว้

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจ ระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.56 ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และ ด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจเท่ากับ 2.63 , 2.62 , 2.58 และ 2.62 ตามลำดับ ด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน มีระดับความพึงพอใจ ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 83.70 คะแนน ก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 45.74 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก

นักเรียนได้รับการพัฒนาในเรื่องการคิดที่หลากหลายอีกทั้งนักเรียนยังได้รับการพัฒนาการคิดที่ถูกต้องตามแนวทางของ กลุยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 16) กล่าวถึงการคิดแบบหมวก 6 ใบ เป็นกลไกการสอนให้คนคิดในหลายด้านควบคู่กันไป แยกอารมณ์กับเหตุผล เรียนรู้การคิดของกันและกัน อย่างมีหลักเกณฑ์ จุดประสงค์ คือ ฝึกการคิดทั้งด้านตนเองและผู้อื่น มองความคิดของผู้อื่น ทั้งด้านบวกและด้านลบ ใช้เหตุผลและหลักเกณฑ์เป็นแนวของการพิจารณา เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนของกลุ่มได้ระบายนามความคิดและประสบการณ์ ด้วยการคิดอย่างมีแบบแผน สร้างความคิดที่หลากหลายและดีกว่า ประหยัดเวลาในการตัดสินใจ จัดความเป็นผู้มีจิตตน หรือ Ego ออกจากความคิดและความรู้สึก ในขณะที่ต้องตัดสินใจหรือให้ความเห็นในประเด็นปัญหาต่างๆ สร้างเสริมคุณภาพของการคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ สาโรช ไกรรักษ์ (2546 : 89) กล่าวถึงข้อดีของหมวก 6 ใบ คือ ช่วยในการถกเถียงหรืออธิบายเหตุผลต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปความคิดหรือประเด็นต่างๆ ได้ในเวลาอันรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ช่วยให้สามารถคิดเป็นด้านๆ ได้อย่างชัดเจน ไม่นำมาปะปนกัน ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนในการแก้ปัญหา ผู้เรียนกล้าแสดงออกด้วยการถาม – ตอบ และเสนอความคิดของตนมากขึ้นและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดตลอดทั้งคาบเรียน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถคิดโดยเน้นการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ โดยนำเทคนิคหวกความคิด 6 ใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามรูปแบบขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ (Lead-In) เริ่มด้วยการให้ภาพประกอบง่าย ๆ ตัวอย่างหรือแบบฝึกหัดที่แสดงให้เห็นกระบวนการ ที่สอน ขั้นอธิบาย (Explanation) เข้าสู่การให้ตัวอย่างที่ว่าจะสอนอะไรตามลักษณะธรรมชาติของหวกใบที่เลือก ขั้นสาธิต (Demonstration) ให้ตัวอย่างในการสาธิตเพิ่มเติม แสดงให้เห็นการใช้หวกที่มีความสัมพันธ์กับการคิด แต่ละแบบพร้อมกับคำอธิบายแนะนำตัวอย่างคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจ ขั้นปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการในการฝึกฝนหวก หากเป็นไปได้อย่างดีควรฝึกบ่อยครั้ง อย่าใช้ใบใดใบหนึ่งนานเกินไป ซึ่งจะเป็นการดึงความสนใจจากกระบวนการให้เขาไปจุดประสงค์ คือ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ไม่ใช่ให้อธิบายให้เขาสนใจ ถึงจะไม่ได้ผลนักก็ตามต่อไปได้ ขั้นขยายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) ในการฝึกฝนกระบวนการครูและนักเรียนอาจสังเกตได้ต่อไปอีกว่ากระบวนการนั้นถูกนำไปใช้อย่างไร ซึ่งอาจเกิดขึ้นในขณะนั้นที่หวกใบใด ใบหนึ่งกำลังปฏิบัติอยู่หรือได้จากการตอบคำถามที่ผู้เรียนถามก็ได้ หลังจากนั้นนักเรียนเรียนรู้การใช้หวกแล้ว ครูกล่าวเตือนถึงวิธีการนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งข้อสังเกตเหล่านี้เราได้มาจากวารสารและสิ่งที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน และ ขั้นสรุป (Conclusion) การสรุปกระบวนการให้ทวนย้ำประเด็นหลักและเน้นว่า ทำไมกระบวนการนี้จึงเกิดประโยชน์ การวิจัยในครั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ หนูนา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหวก 6 ใบ ที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวก 6 ใบ ของเดอ โบโน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของแก้วกัลยา วงศ์ภักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการใช้เทคนิคหวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่อง ความสุขของกะทิเพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาที่ใช้เทคนิคหวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่องความสุขของกะทิ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจ ระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.56 ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และ ด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจเท่ากับ 2.63, 2.62, 2.58 และ 2.62 ตามลำดับ ด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน มีระดับความพึงพอใจ ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 ทั้งนี้เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ร่วมมือกันในการเรียนรู้ เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับนักเรียนในการเรียนวิชาภาษาไทย นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กล่าวที่แสดงออก ไม่ตึงเครียด และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเทคนิคการคิดแบบหวก 6 ใบ มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย มีความกระตือรือร้นในการเรียนอยู่ตลอดเวลา ตอบคำถามได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรี รอดสมจิตร (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริม ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดของหวกหกใบของ Edward De Bono พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมบางส่วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโปรแกรมอยู่ระดับเหมาะสมมาก และงานวิจัยของ แก้วกัลยา วงศ์ภักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) การใช้เทคนิคหวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่องความสุขของกะทิเพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่องความสุขของกะทิทุกข้ออยู่ในระดับมาก คือ การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานทำให้นักเรียนรู้สึกอยากแสวงหาความรู้มากขึ้นและทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนเพิ่มขึ้น รองลงมา คือ ทำให้นักเรียนเรียนวิชานี้ง่ายขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สุด คือ ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดดีขึ้น

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. การนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตั้งคำถามโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามจากรูปแบบการคิดแบบหวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ให้ละเอียดและต้องชัดเจน
2. ในการใช้เทคนิคการคิดแบบหวก 6 ใบ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในระยะแรกนักเรียนยังเกิดความสับสนในความหมายและวิธีการใช้หวก เพราะเป็นความรู้ใหม่และนักเรียน ไม่คุ้นเคย ดังนั้น ครูผู้สอนควรเลือกใช้สื่อที่นักเรียนเห็นได้ชัดเจนและจดจำได้ง่าย เพื่อให้นักเรียนมองเห็นได้อย่างชัดเจน และสามารถทบทวนความจำได้ตลอดเวลา
3. ในการคัดเลือกเนื้อหาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนควรมีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเนื้อเรื่องที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ควรยาวจนเกินไป
4. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ควรมีการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของนักเรียน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

5. เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมควรเป็นเรื่องใกล้ตัว และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ควรนานเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร ธนะชัยพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.สุตาพร ปัญญาฤกษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนแนวทางแก้ไข เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนผาขวางวิทยา คณะครู และนักเรียนทุกคน ที่เป็นทั้งกำลังใจ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และทดลองเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ความสำเร็จในครั้งนี้เกิดขึ้นได้เพราะกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ที่มีมาจากครอบครัว บิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านเสมอมา จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: กรมฯ.

_____. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิก.

_____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.

แก้วกัลยา วงศ์ภักดิ์.(2553).การใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ในการสอนวรรณกรรม เรื่อง ความสุขของกะทิเพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1.(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.เชียงราย

ชญานิษฐ์ ยิ้มสวัสดิ์.(2552). การใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบเพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่.(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.เชียงใหม่.

ทัศนีย์ หนูนาอ.(2550).ผลของการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพมหานคร.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *วิธีทัศนศึกษา*. นนทบุรี: เอสอาร์พริ้นติ้ง.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *รายงานการสังเคราะห์แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักฯ.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เพื่อพัฒนาการคิดเชิงนิเทศน์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effect of Learning Activity Management by Using Project Work to Develop Conceptual Thinking and Learning Achievement of Prathom Suksa 6 Students

ณัฐชดา จอมแก้ว¹
Nutchuda Chomkaew

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการคิดเชิงนิเทศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดเชิงนิเทศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบการคิดเชิงนิเทศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อศึกษาข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเฒ่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดการคิดเชิงนิเทศน์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติแบบที แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาระดับการคิดเชิงนิเทศน์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่าค่าเฉลี่ยการคิดเชิงนิเทศน์ของนักเรียน ในภาพรวมก่อนใช้กิจกรรมการสอนแบบโครงงาน มีระดับการคิดเชิงนิเทศน์อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่นักเรียนคนที่ 10 รองลงมาคือ นักเรียนคนที่ 4,6,8,11

2. ผลการพัฒนาการคิดเชิงนิเทศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยการคิดเชิงนิเทศน์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโดยมีร้อยละความก้าวหน้าเฉลี่ยรวม 24.17 สำหรับคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีร้อยละความก้าวหน้า 30.55

3. ผลการเปรียบเทียบการคิดเชิงนิเทศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยการคิด เชิงนิเทศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคิดเห็นของนักเรียน รายการที่มีข้อคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมนำเสนอใจมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และเนื้อหาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนเข้าใจได้ง่ายและไม่ยากจนเกินไป และกิจกรรมทุกแผนการสอนใช้ภาษาถูกต้อง

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบโครงงาน การคิดเชิงนิเทศน์

Abstract

The objectives of this research were to study the level of the conceptual thinking and learning achievement in Science, to develop conceptual thinking and learning achievement, to compare of the conceptual thinking and learning achievement and to examine the opinion towards learning activity management by using project work. The population of this study was Prathom Suksa 6 students at Huai Mor Tao school. The research instruments drawn for this study were a conceptual thinking test, a learning achievement test, a learning plan using project work, and a questionnaire. The data were analyzed by using mean and standard deviation and T-test. The data were presented in the table with the description. The results of the study were found as follows;

1. The result of the level of the conceptual thinking and learning achievement of Prathom Suksa 6 students appeared that the mean of level of Prathom Suksa 6 students' conceptual thinking before learning by using project work was at the average level. The score of the learning achievement of students before learning by using project work appeared that student number 10 had the highest score and students number 4,6,8 and 11 were ranked respectively.

2. The result of the development of the conceptual thinking and learning achievement of Prathom Suksa 6 students appeared that the mean of level of Prathom Suksa 6 students' conceptual thinking after learning by using project work was higher than before learning. The percentage of progress score was 24.17. The average score of the

¹ ตำแหน่ง ครูชำนาญการ (คศ.2) สังกัดโรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเฒ่า อ.แม่สรวย จ.เชียงราย email : nutchuda1976@gmail.com โทรศัพท์089 5541963

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

learning achievement of students after learning by using project work was higher than before learning and the percentage of progress score was 30.55

3. The comparison of the conceptual thinking and learning achievement of Prathom Suksa 6 students between before and after learning management by using project work was found that there were the differences between the mean of the conceptual thinking and learning achievement of Prathom Suksa 6 students between before and after learning at the statistically significant level of .01

4. The result of the students' opinion towards learning activity management by using project work appeared that the mean and standard deviation of students' opinion with the highest opinion were as follows; the activity was interesting and useful for learning, the content was understandable and was not too difficult and every learning plan used the accurate language.

Keyword : Project, Concept Thinking

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบัน และในอนาคตเพราะว่าวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวัน และการประกอบกิจการอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต และการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้นักวิทยาศาสตร์ได้พัฒนาชีวิต ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความสามารถในการไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และยังสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based society) ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา และเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะได้มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

จากความสำคัญของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อสังคมโลกปัจจุบัน ประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงเกิดการปฏิรูปการศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กล่าวถึงหลักสูตรการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ควรมีการเชื่อมโยงเนื้อหา แนวคิดหลัก สอดคล้องกับชีวิตจริง ตอบสนองผู้เรียนที่มีความถนัดและความสนใจ ส่งเสริม ให้พัฒนากระบวนการคิด สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้หลายๆ ด้าน (คุณศรี เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ. 2552) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย ให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 75) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ผู้สอนไม่ควรมุ่งเน้นเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่ควรฝึกให้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดควบคู่กันไปด้วยเนื่องจากการคิดมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตแต่ละบุคคลในการดำเนินทางของสังคม

สมองสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นเรื่องของความคิด คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น สร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็น ไบเยอร์ (Beyer .1987) กล่าวว่า การคิด คือการค้นหาคำหมาย คือการนำประสบการณ์ใหม่มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม เพื่อสร้างความรู้ใหม่ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข และราชน มีศรี. 2553 : 56) สอดคล้องกับ Ausubel, David P.(1963) นักจิตวิทยาพุทธิปัญญานิยมถือว่าการสอนความคิดรวบยอด (Concept) เป็นงานสำคัญ เพราะความคิดรวบยอดเป็นค่านามธรรม ใช้แทนสัตว์ วัตถุ สิ่งของที่จัดไว้ให้จำพวกเดียวกัน โดยถือลักษณะ (Attribute) ที่สำคัญเป็นวิกฤติเป็นเกณฑ์ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2553 : 326 – 327) ซึ่งความคิดรวบยอด คือ การคิดเชิงโนทัศน์จะช่วยให้ในการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ หลักการแนวคิดใหม่ ทำให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในเรื่องนั้นๆ และสามารถเชื่อมโยงเหตุผลในเครือข่ายเชิงนามธรรมเข้ากับโนทัศน์อื่นๆ ได้ดียิ่งขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนสามารถคิดทำความเข้าใจในการรับรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ดี และอย่างรวดเร็ว สามารถคาดการณ์ต่อไปได้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น การคิดเชิงโนทัศน์จึงมีประโยชน์มาก ถ้าหากสามารถสร้าง มโนทัศน์ของสิ่งใดได้แล้ว ก็จะสามารถนามโนทัศน์นั้นไปประยุกต์ใช้ในโอกาสอื่นได้อีก (สุวิทย์ มูลคำ .2547 : 9 – 16) มโนทัศน์เป็นต้นแบบที่สมองเก็บบันทึกไว้ในความทรงจำ จะทำหน้าที่เป็นตัวเปรียบเทียบกับข้อมูลใหม่ ๆ ที่ประสาทสัมผัสรับเข้ามา เพื่อทำความเข้าใจสิ่งนั้น สามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร ทำให้ต้องรู้ว่า จะทำสิ่งใดต่อไป และช่วยให้สามารถดำรงชีวิตและทำสิ่งต่างๆ ได้ มโนทัศน์สร้าง “กรอบต้นแบบ” และ “ข้อสมมติ” ให้กับสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการให้เหตุผล การระลึกถึง การคาดคะเน และการรู้ว่าจะต้องทำสิ่งใดต่อไป ดังนั้น กรอบมโนทัศน์ของเราจะส่งผลกระทบต่อทุกสิ่งที่เราทำ (สุวิทย์ คำมูล, 2551 : 14 ; อ้างอิงจาก เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546)

จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – net) พบว่าผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2552 ระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 38.67 ปีการศึกษา 2553 ระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 41.56 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องได้รับการพัฒนา ทั้งนี้โรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเผ่าก็มีผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกับระดับประเทศโดยปีการศึกษา 2552 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 32.81 ปีการศึกษา 2553 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 41.30 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2552 – 2553 : 5) ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทั้งสองปี และนอกจากนี้จากผลการรายงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2 พ.ศ. 2549 – 2553 ได้สรุปเหตุปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเฒ่าไม่ได้รับการรับรองในมาตรฐานที่ 4 ว่า ผู้เรียนขาดการไตร่ตรองในข้อมูลความคิด การสรุปความคิดรวบยอด อันเนื่องมาจากรูปแบบการสอนที่เน้นการท่องจำ ไม่ได้ฝึกให้ใช้ความคิด จินตนาการ ขาดความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550 : 23 – 24)

แนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเรียนวิทยาศาสตร์และพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนนั้นผู้ศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกลยุทธ์ที่ให้นักเรียนได้พัฒนากระบวนการคิดซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนเป็นลำดับ เรียกว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ใช้การสร้างความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเองตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเองตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเองตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ เน้นการค้นพบความรู้ด้วยวิธีค้นพบ (Discovery) ค้นพบความรู้ด้วยวิธีสืบสอบ (Inquiry Method) ความรู้ใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือ วิธีการใหม่ที่ได้ออกมาทำโครงงานนั้น เป็นความรู้ใหม่ของผู้เรียนที่ทำโครงงานเอง และยังเป็นประสบการณ์ใหม่ สำหรับครูที่ปรึกษาและบุคคลอื่นๆ อีกด้วย ดังนั้น การทำโครงงานจึงเป็นการพัฒนาการคิด (เพิ่มพูน เชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข และ ราชน มีศรี. 2553 : 54) นอกจากนี้โครงงานยังเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์และทักษะของนักเรียนได้ดังเช่นผลการศึกษางานวิจัยของ (วรรณช อีสริยงกุล. 2548 : 2) ที่กล่าวว่าการเรียนการสอนด้วยโครงงานวิทยาศาสตร์ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ ทดลองและฝึกคิดด้วยตนเอง มีความสามารถคิดวิเคราะห์หาเหตุผล รวมทั้งสามารถนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่าเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์จะทำให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะต่างๆ อย่างรอบด้านทั้งความรู้ ความคิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ พัฒนาการคิดเชิงมนทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเองเช่นเดียวกับ จิราภรณ์ ศิริทวี (2542 : 34) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานนักเรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงในกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ทุกขั้นตอน มีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจะช่วยพัฒนาคุณสมบัติอื่นๆ ให้นักเรียน ทำให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัย และซื่อสัตย์ในการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบมีความรับผิดชอบยอมรับฟังคำติชม และความคิดเห็นของผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน วิทยาศาสตร์ รู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน และการกระทำกิจกรรมอื่นๆ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ฝึกทักษะในการแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจำแนกข้อมูลเปรียบเทียบ สรุปความคิดรวบยอด การริเริ่ม การจินตนาการ ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงงานวิทยาศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และการคิดเชิงมนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จะทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเฒ่า กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเจดีย์หลวง-ศรีถ้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีการคิดเชิงมนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ข้อคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน หนวดยที่ 1 เรื่อง การเจริญเติบโต สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการคิดเชิงมนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. เพื่อพัฒนาการคิดเชิงมนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงมนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย เรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาการคิดเชิงมนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเสนอเป็นแนวทางในการศึกษาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
3. การคิดเชิงมนทัศน์
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
6. ความคิดเห็น
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาความคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แผนการทดลองแบบ OneGroup Pretest – Posttest Design) แบ่งขั้นตอนการวิจัย เป็น 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน **ระยะที่ 2** ศึกษาพัฒนาการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน **ระยะที่ 3** เปรียบเทียบการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน **ระยะที่ 4** ศึกษาข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเผ่าภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 12 คน

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองให้พร้อมได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การเจริญเติบโต แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ แบบวัดความสามารถในการคิดเชิงโน้ตทัศน์ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงโน้ตทัศน์ก่อนเรียนกับกลุ่มประชากร
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับประชากร โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องการเจริญเติบโตจำนวน 6 แผนโดยใช้เวลาเรียนทั้งหมด 12 ชั่วโมง
4. วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและทดสอบความสามารถในการคิดเชิงโน้ตทัศน์ โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มประชากร
5. วัดความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
6. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาดังนี้

1. ระดับการคิดเชิงโน้ตทัศน์ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่าคะแนนเฉลี่ยของการคิดเชิงโน้ตทัศน์ของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 13.41$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15.16
2. ผลการพัฒนาการคิดเชิงโน้ตทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการคิดเชิงโน้ตทัศน์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่า ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโดยมีร้อยละความก้าวหน้าเฉลี่ยรวม 24.17 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโดยมีร้อยละเฉลี่ยความก้าวหน้า 30.55
3. ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคิดเห็นของนักเรียน รายการที่มีข้อคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมนำเสนอโครงงานต่อการเรียนรู้ และเนื้อหาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนเข้าใจได้ง่ายและไม่ยากจนเกินไป และกิจกรรมทุกแผนการสอนมีการใช้ภาษาถูกต้อง

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผลการวิจัยสรุป ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการคิดเชิงโน้ตทัศน์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่าค่าเฉลี่ยการคิดเชิงโน้ตทัศน์ของนักเรียน ในภาพรวมก่อนจัดกิจกรรม มีระดับการคิดเชิงโน้ตทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายบุคคล นักเรียนที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่ นักเรียนคนที่ 11 รองลงมาคือ นักเรียนคนที่ 10 และนักเรียนคนที่ 6 ตามลำดับ สำหรับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อจำแนกตามรายบุคคล พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดได้แก่ นักศึกษาคนที่ 10 รองลงมาคือ นักเรียนคนที่ 4,6,8,11
2. ผลการพัฒนาการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถด้านการคิดเชิงโน้ตทัศน์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโดยมีร้อยละความก้าวหน้าเฉลี่ยรวม 24.17 สำหรับคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีร้อยละเฉลี่ยความก้าวหน้า 30.55
3. ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยการคิดเชิงโน้ตทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า คำเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคิดเห็นของนักเรียน รายการที่มีข้อคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมนำเสนอใจมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และเนื้อหาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนเข้าใจได้ง่ายและไม่ยากจนเกินไป และกิจกรรมทุกแผนการสอนมีการใช้ภาษาถูกต้อง

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับการคิดเชิงนิเทศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่าค่าเฉลี่ยการคิดเชิงนิเทศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมก่อนจัดกิจกรรม มีระดับการคิดเชิงนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า คุณภาพของผู้เรียนนั้นนอกจากจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในตัวผู้เรียนเอง เช่น ความพร้อม สติปัญญา เจตคติ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ แล้ว กระบวนการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ เข้าใจในสิ่งที่ต้องการให้ผู้รู้นั้นนับว่าเป็นอีกก้าวหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการส่งเสริมให้ผู้สอนได้เห็นแนวทางในการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นความรู้เรื่อง เทคนิคการสอนแนวใหม่จึงมีความจำเป็นที่ผู้สอนควรจะต้องศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนแบบโครงงาน เป็นการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนทำงานร่วมกันและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน และยังเพิ่มปฏิสัมพันธ์ที่ยอมรับซึ่งกันและกันสร้างความภาคภูมิใจให้ผู้เรียนทุกคน นอกจากนี้ ยังเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย เพราะในชั้นเรียนมีความร่วมมือ ผู้เรียนจะได้ฟัง เขียน อ่าน ทวนความ อธิบาย และปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนจะเรียนด้วยการลงมือกระทำ ผู้เรียนที่มีจุดบกพร่องจะได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่ม ความมุ่งหมายของการสอน ความมุ่งหมายของการเรียนแบบทำงาน รับผิดชอบร่วมกัน คือ การให้สมาชิกทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่ม โดยยังคงรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิกกลุ่ม ในการเรียนเป็นกลุ่ม แบบเดิมเน้นจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้สำเร็จเท่านั้น สอดคล้องกับ สมบูรณ์ จันทาทอง (2547) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง น้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการพัฒนาการคิดเชิงนิเทศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คำเฉลี่ยการคิดเชิงนิเทศของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อภิปรายได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง ทำจริงไม่เพียงแต่เรียนรู้ทางทฤษฎีเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในกระบวนการทำงาน เริ่มตั้งแต่ร่วมคิดค้นวางแผน การหาข้อมูลอุปกรณ์ต่าง ๆ การแบ่งงานและร่วมมือกันทำงาน การประสานงาน จนกระทั่งการประเมินผลงาน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนช่วยตัวเอง มากกว่าการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ฝึกให้ร่วมมือประสานงานกัน ทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุจุดประสงค์เป็นการฝึกประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมกันในสังคมไปด้วย มีประโยชน์อย่างยิ่งในการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน มีความขยันและรับผิดชอบในการทำงาน ฝึกทักษะต่าง ๆ จากการปฏิบัติจริง เช่น ทักษะการใช้เครื่องมือการหาข้อมูล การทำงานร่วมกัน การตัดสินใจ ฯลฯ ทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการเรียน เพราะผลการเรียนใช้ประโยชน์ในชีวิตได้ เมื่อนักเรียนมีการฝึกปฏิบัติจริงทำให้เห็นภาพของการปฏิบัติและเข้าใจในเนื้อหาได้ จึงทำให้สามารถเขียนแผนผังความคิดออกมาเป็น concept map ได้เป็นอย่างดี การออกแบบโครงงานที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและใช้ทักษะการคิดขั้นสูง (Thomas, 1998) มีงานวิจัยเกี่ยวกับสมองได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะนี้ ศักยภาพในการรับรู้สิ่งใหม่ๆ ของนักเรียนจะถูกยกระดับขึ้นเมื่อได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการแก้ปัญหาที่มีความหมาย และเมื่อนักเรียนได้รับความช่วยเหลือให้เข้าใจว่าความรู้กับทักษะเหล่านั้นสัมพันธ์กันด้วยเหตุใด เมื่อไหร่และอย่างไร (Bransford, Brown, & Conking, 2000, p. 23) การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานเป็นรูปแบบวิธีสอนที่จะนำนักเรียนเข้าสู่การแก้ปัญหาที่ท้าทายและสร้างชิ้นงานได้สำเร็จด้วยตนเอง โครงงานที่จะมาช่วยสร้างสภาวะการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนจะเกิดได้ในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลายเนื้อหาและในหลายระดับช่วงชั้น โครงงานจะเกิดขึ้นบนความท้าทายจากคำถามที่ไม่สามารถตอบได้จากการท่องจำ โครงงานจะสร้างบทบาทหลากหลายขึ้นในตัวนักเรียนเป็นผู้ที่แก้ปัญหา คนที่ตัดสินใจ นักค้นคว้า นักวิจัย โครงงานจะตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงทางการศึกษา ไม่ใช่สิ่งที่แปลกแยกหรือเพิ่มเติมลงไปหลักสูตรเนื้อหาที่แท้จริง

3. ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการคิดเชิงนิเทศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายได้ว่า สำหรับนักเรียนแล้ว ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยโครงงาน มีดังนี้ เพิ่มอัตราการเข้าเรียน เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และพัฒนาทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ (Thomas, 2000) เมื่อเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบอื่นแล้ว ผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับหรือสูงกว่า หากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำโครงงาน (Boaler, 1997; SRI, 2000) เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาทักษะที่ซับซ้อน เช่น ทักษะการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา การทำงานแบบร่วมมือและการสื่อสาร (SRI, 2000) ให้โอกาสที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีการปรับใช้กลวิธีเพื่อรองรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Railsback, 2002) การเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบนี้จะเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักเรียนหลายๆ คนจากการที่ได้รับประสบการณ์ตรง โดยจะได้รับบทบาทและใช้พฤติกรรมของผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกจริงๆ ที่มีความสำคัญนอกชั้นเรียน ประโยชน์ที่ได้สำหรับครูที่นอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาชีพแล้ว ยังช่วยให้เกิดการ ทำงานแบบร่วมมือกับเพื่อนครูด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนด้วย (Thomas, 2000) นอกจากนั้น ยังมีครูอีกมากที่รู้สึกยินดีที่ได้ค้นพบรูปแบบวิธีสอนที่เหมาะสมกับความหลากหลายของนักเรียนด้วยการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ในชั้นเรียน ยังพบอีกว่านักเรียนที่จะได้ประโยชน์จากวิธีเรียนด้วยโครงงานมักจะเป็นนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแบบเดิมไม่ค่อยได้ผลดีนัก (SRI, 2000)

4. ผลการศึกษาข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า คำเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคิดเห็นของนักเรียน รายการที่มีข้อคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมนำเสนอใจมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และเนื้อหาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนเข้าใจได้ง่ายและไม่ยากจนเกินไป และกิจกรรมทุกแผนการสอนมีใช้ภาษาถูกต้อง อภิปรายได้ว่า เป็นเพราะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงานวิทยาศาสตร์ ช่วยให้นักเรียนมี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ทักษะในการศึกษาค้นคว้า มีความคิดริเริ่มในการวางแผน รู้จักแก้ปัญหาถ้าพบอุปสรรค ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เกิดความสนุกสนานจากการเรียนรู้ ใช้ความรู้ได้หลายด้าน และเกิดความภาคภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติยา กันธรัส (2547) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาแผนพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยโครงการวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารเคมี ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สารเคมีที่เรียนรู้อยู่ในวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบโครงการและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าแผนพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยโครงการวิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.75/77.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การเขียนผังมโนทัศน์ของนักเรียนควรแนะนำอย่างใกล้ชิดเพราะการสอนแบบนี้อาจทำให้นักเรียนเขียนผังมโนทัศน์ได้ง่ายๆ และเพื่อเป็นการป้องกันและตรวจสอบไม่ให้นักเรียนลอกของเพื่อนควรมีการทดสอบรายบุคคล
 2. ก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน โครงสร้าง รายละเอียดเกี่ยวกับบทเรียน เพื่อให้มีความมั่นใจในการนำไปใช้
 3. การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการวิทยาศาสตร์ กระบวนการกลุ่มมีความสำคัญมาก การทำงานจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือ ความสามัคคี และการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองของสมาชิก
 4. การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการวิทยาศาสตร์ อาจนำไปใช้สอนเสริมโดยการนำไปใช้สอนนอกเวลาเรียนได้
- การนำผลการวิจัยไปใช้
1. ควรนำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบโครงการวิทยาศาสตร์ไปใช้ในเนื้อหาสาระอื่นและในรายวิชาอื่น เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา
 2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ใช้แผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบโครงการวิทยาศาสตร์ไปใช้กับนักเรียนอย่างแพร่หลาย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงระวี ปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศรี สุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แจงแนวทางตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความหวังดีเสมอมา จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่รายทุกท่าน ที่ให้ความรู้อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ นายวิรัตน์ สานมิตร ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 นางสุนิษา ชมภูเมืองชื่น ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านผาป้อง (คุรุราษฎร์สามัคคี) และนางมัทธนาพร ธรรมยา ครูชำนาญการโรงเรียนบ้านป่าตึงงาม ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ ให้ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเผ่า และนักเรียนทุกคนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตลอดจนเพื่อนๆ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างกำลังใจในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณของบิดา-มารดา ครู-อาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ตลอดจนขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกท่านที่สนับสนุนและให้กำลังใจจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ, 2551.

กิตติยา กันธรัส. การพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบโครงการเรื่อง สารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

กฤษณ์ เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ. สอดคล้องวิธีสอนวิทยาศาสตร์ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ ของครูยุค ใหม่. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, 2552.

จิราภรณ์ ศิริทวี. เทคนิคการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบโครงการ. วิชาการ 1 (9):37-52, 2541

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พยเยาว์ ยินดีสุข และ ราชน มีศรี. การสอนคิดด้วยโครงการ: การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

_____. กลยุทธ์การสอนคิดเชิงมโนทัศน์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทที่พีบีเอ็น, 2551.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). ระบบประกาศและรายงานผล

สอบโอเน็ต , 2554.

Beyer, B.K. Practical strategies for the Teaching of Thinking. Boston : Allyn and Bacon, 1987.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการใช้ชุดกิจกรรมการทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการทดลอง
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Effect of Using Experimental Activity Package to Develop Experimental Skill and Learning Achievement of Prathom Suksa 4 Students

วรัญญา ธารมณี¹
Waranya Thamee

บทคัดย่อ

การดำเนินงานวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมการทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการทดลอง ประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดกิจกรรมการทดลอง แบบวัดทักษะการทดลอง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถาม ความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติแบบที แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย พบว่า

1. ผลการศึกษาระดับทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยทักษะการทดลองของนักเรียน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.35 มีทักษะการทดลองอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อจำแนกตามรายบุคคล พบว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง นักเรียนที่มีทักษะการทดลองสูงสุดได้แก่ นักเรียนคนที่ 4 (29 คะแนน) รองลงมาคือ นักเรียนคนที่ 14 (27 คะแนน) และค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.70 เมื่อจำแนกตามรายบุคคล พบว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดได้แก่ นักเรียนคนที่ 10 (24 คะแนน) รองลงมาคือ นักเรียนคนที่ 7,14,15 (22 คะแนน)

2. ผลการพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยทักษะการทดลองของนักเรียน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.23 มีทักษะการทดลองอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกตามรายบุคคล พบว่าหลังใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง นักเรียนที่มีทักษะการทดลองสูงสุดได้แก่ นักเรียนคนที่ 10 (39 คะแนน) รองลงมาคือ นักเรียนคนที่ 7,14 (38 คะแนน) และนักเรียนคนที่ 5 มีคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 22 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมหลังใช้ชุดกิจกรรมการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.17 เมื่อจำแนกตามรายบุคคล พบว่าหลังใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง นักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดได้แก่ นักเรียนคนที่ 15 (36 คะแนน) รองลงมาคือ นักเรียนคนที่ 10 (35 คะแนน) และนักเรียนคนที่ 1,8 มีคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 20 คะแนน ทักษะการทดลองของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลองโดยมีร้อยละความก้าวหน้า 27.20 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมการทดลองสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลองโดยมีร้อยละความก้าวหน้า 26.17

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการแสดงความคิดเห็น พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียน รายการที่มีความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการทดลอง และชุดกิจกรรมสามารถนำทุกกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาทักษะการทดลองได้ ตามลำดับ

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการทดลอง ทักษะการทดลอง

Abstract

The objectives of this research were to study the level of the experimental skill an learning achievement of Prathom Suksa 4 students, to develop the experimental skill and learning achievement, to compare the experimental skill and learning achievement and to examine the opinion of students towards the experimental activity package. The population of this study was Prathom Suksa 4 students at Ban Sob Ruak school in Chiang Sean district, Chiang Rai province. The research instruments drawn for this study were experimental activity package, experimental skill test, learning achievement test and a questionnaire. The data were analyzed by using mean and standard deviation and T-test. The data were presented in the table with the description. The results of the study were found as follows;

¹ ตำแหน่ง ครู (คศ.1) สังกัดโรงเรียนบ้านสบรวก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย e-mail : waranya9386@gmail.com
โทรศัพท์ 093-1632626

1. The result of the level of the experimental skill and learning achievement of Prathom Suksa 4 students appeared that the average score of the experimental skill was 21.35 or at a fair level. When classified individually, before learning student number 4 had the highest score (29 marks) and students number 14 got 27 marks respectively. The average score of the learning achievement before learning was 16.70. When classified individually, students with the highest score were students number 10 (24 marks) and students number 7,14, and 15 got 22 marks respectively.

2. The result of the development of the experimental skill and learning achievement of Prathom Suksa 4 students was found that the mean of the experimental skill was 32.23 or at a good level. When classified individually, after learning student number 10 had the highest score (39 marks), students number 7 and 14 got 38 marks and students number 5 had the lowest score (22 marks), respectively. The average score of the learning achievement after learning was 27.17. When classified individually, students with the highest score were students number 15 (36 marks) and students number 10 got 35 marks, while students numbers 1 and 8 had the lowest score (20 marks), respectively. After learning the scores of experimental skill and the learning achievement were higher than before learning. The progress score were 27.20 and 26.17, respectively.

3. The comparison of the experimental skill and learning achievement between before and after learning was found that, in general, there was the difference at the statistically significant level of .01.

4. The result of the opinion appeared that the mean and standard deviation of students' opinion with the highest opinion were as follows; The student practiced the real experiment in the every step, the students participated in the experiment, and every activity package could develop the experimental skill, respectively.

Keyword : Experimental Activity Package, Experimental Skill

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคน ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในงานอาชีพต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2551 : 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ.2551: 3-4) ได้กล่าวไว้ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกและในการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์นั้นวิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรมและมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายให้เหมาะสมกับระดับขั้นการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาเป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะกระบวนการและให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ไปใช้แสวงหาความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ดังที่ รัชนก คะยอม (2543 :3) กล่าวว่า ครูควรจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนโดยการมีส่วนร่วมโดยศึกษาค้นคว้าที่ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ค้นคว้าและลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้วยตนเองตามวิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติอย่างนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติ ดังที่ ธีระชัย ปุณณะโชติ(2537 : 37) ได้กล่าวว่า การสอนวิทยาศาสตร์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการที่นักวิทยาศาสตร์ได้ปฏิบัติจริงๆ ในการค้นพบสิ่งใหม่ๆ คือการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติอย่างนักวิทยาศาสตร์

กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียนคือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะที่มีความจำเป็นต้องมีในตัวของผู้เรียนที่จะต้องอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานต่างๆ ในกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้นทักษะที่สำคัญมากที่สุด คือ ทักษะการทดลอง ถือว่า เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ซึ่งจะนำมาสู่การฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เข้าใจทฤษฎี สามารถเรียนรู้จนเกิดมโนคติ และกลุ่มของมโนคติจะพัฒนามาจากผลที่ได้จากการทดลองและยังส่งผลไปสู่การทดลองที่กว้างออกไป ทักษะการทดลอง มี 3 ประเภท คือ การทดลองแบบแบ่งกลุ่ม เปรียบเทียบ ไม่มีการเปรียบเทียบและลองผิดลองถูก การทดลองเป็นกระบวนการปฏิบัติการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เพื่อหาคำตอบ หรือการทดสอบ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การออกแบบการทดลอง การปฏิบัติการทดลองและการบันทึกผลการทดลอง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551 : 1) ได้ให้ความหมาย ของทักษะการทดลองว่าคือ “ความชำนาญในการใช้เครื่องมือการทดลอง การหยิบจับอุปกรณ์ทุกอย่างอย่างถูกต้อง มีเทคนิคในการทดลองด้วยความคล่องแคล่ว มีความละเอียดรอบคอบ และคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น” สุวัฒน์ นิยมคำ (2531 : 319) ให้ความหมายทักษะการทดลองว่า “ทักษะการทดลอง หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อที่แสดง ปฏิกริยาออกมาให้เห็น ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของจิตโดยมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัส สมอง และประสาท กล้ามเนื้อพื้หนัง เดชะคุปต์ (2548 :8-14) ให้ความหมายทักษะการทดลองไว้ว่า ความสามารถในการดำเนินการตรวจสอบสมมติฐานการทดลอง โดยเริ่มตั้งแต่การออกแบบการทดลอง การปฏิบัติการทดลองตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ ตลอดจนการใช้วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องและการบันทึกผลการทดลองมาโนช วาทะพุกณะ (2540 : 72) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมด้านทักษะปฏิบัติการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ทักษะการทดลอง ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่คาดหวัง และต้องปรับปรุงด้านทักษะกระบวนการในการทดลอง

จากรายงานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ในปีการศึกษา 2551 วิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้น ป.6 ได้คะแนนเฉลี่ย 51.68 และจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติชั้นสูง

(A-NET) ประจำปีการศึกษา 2552 ได้คะแนนเฉลี่ย 29.38 จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางด้านวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ และการแก้ไขปัญหาซึ่งถือว่าเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างเร่งด่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 117)

กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านสบรวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ได้ศึกษา ปัญหาในการสอนวิทยาศาสตร์ในแต่ละครั้ง ผลปรากฏว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ทฤษฎี แต่ยังขาดทักษะการทดลอง ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในขณะที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ขาดความสนใจเรียน และปัญหาอีกหนึ่งประเด็นที่พบในการสอนคือ เนื้อหาบางเรื่อง ถ้าหากสอนแต่เนื้อหาย่อยๆ ไม่มีการทดลองเนื่องจากอุปกรณ์และสารเคมีบางชนิดที่ไม่สามารถให้นักเรียนได้ทดลองได้ เมื่อเรียนเนื้อหาจบแล้ว และทำแบบทดสอบนักเรียนก็จะไม่ออกกว่าถ้า จะทำการวัด หรือทดสอบสารบางชนิดจะต้องทำการทดสอบอย่างไรและเป็นผลทำให้ตอบคำถามไม่ได้ จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเด็กยังขาดทักษะ การทดลองและส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเกิดเจตคติทางวิทยาศาสตร์มีน้อยลง(รายงานการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนบ้านสบรวก 2555 : 2)

การใช้ชุดกิจกรรมเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มทักษะด้านการเรียนรู้ และเป็นการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยครูต้องเป็นผู้วางแผน กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามที่ นพคุณ แดงบุญ (2552 : 16) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้น ประกอบด้วยสื่อ วัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบเข้ากันเป็นชุด เพื่อเกิดความสะดวกต่อการใช้ในการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายของการ เรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการทดลองและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นตามความสามารถและเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นตามความสามารถและ เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการทดลอง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย เรื่องผลการใช้ชุด กิจกรรมการทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเสนอเป็นแนวทางในการศึกษาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
2. ชุดกิจกรรม
3. หลักการและทฤษฎีและจิตวิทยาการเรียนรู้
4. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. ทักษะการทดลอง
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7. ความคิดเห็น
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ระยะคือ

- ระยะที่ 1 ศึกษาระดับทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ระยะที่ 2 พัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4
- ระยะที่ 3 เปรียบเทียบทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ระยะที่ 4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมทดลอง

แผนแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยมีแผนแบบ One Group Pretest – Posttest Design

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 17 คน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมการทดลอง
2. แบบวัดทักษะการทดลอง
3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบสอบถามความคิดเห็น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนการดำเนินงานโดยทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบวัดผลทักษะการทดลอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืชกับประชากร ใช้เวลา 19 ชั่วโมง นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานหาค่าร้อยละหาค่าเฉลี่ยหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. t-test โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS 11.5)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผลการวิจัยสรุป ดังนี้

1. การศึกษาระดับทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยทักษะการทดลองของนักเรียน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.35 มีทักษะการทดลองอยู่ในระดับพอใช้และค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภาพรวมก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.70
2. การพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่าทักษะการทดลองของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมการทดลองสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลองโดยมีร้อยละความก้าวหน้า 27.20 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมการทดลองสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลองโดยมีร้อยละความก้าวหน้า 26.17
3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักเรียนรายการที่มีความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการทดลอง และชุดกิจกรรมสามารถนำทุกกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาทักษะการทดลองได้ ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับทักษะการทดลองอยู่ในระดับพอใช้อภิปรายได้ว่า การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากความรู้วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับโลกธรรมชาติ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทุกคนจึงต้องเรียนรู้เพื่อนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตและการประกอบอาชีพ เมื่อผู้เรียนได้เรียนวิทยาศาสตร์โดยได้รับการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวท้าทายกับการเผชิญสถานการณ์หรือปัญหา มีการร่วมกันคิด ลงมือปฏิบัติจริงก็สามารถเข้าใจและเห็นความเชื่อมโยงของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิทยาศาสตร์กับวิชาอื่นได้ วิชาวิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยผู้สอนอธิบาย และต้องใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นภาพและเข้าใจ สามารถทำนายคาดการณ์สิ่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผลหากผู้สอนขาดทักษะด้านการสอนจะทำให้การเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มีระดับผลการเรียนที่น้อยลงไปด้วย การที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิทยาศาสตร์นั้น ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ มุ่งมั่นที่จะสังเกตสำรวจตรวจสอบ สืบค้นความรู้อย่างไม่หยุดยั้ง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องสอดคล้องกับสภาพจริงในชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น และคำนึงถึงผู้เรียนที่มีวิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความถนัดแตกต่างกันสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551:3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการที่มีทักษะสำคัญ ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอนมีการ ทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้นก็จะทำให้การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้รับการพัฒนาขึ้นเช่นกัน

2. ผลการพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนทักษะการทดลองของนักเรียน หลังการใช้ชุดกิจกรรมการทดลองสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทดลองทักษะการทดลองอยู่ในระดับดี อภิปรายได้ว่า วิทยาศาสตร์เป็นวิชาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติมีส่วนประกอบสองส่วนคือส่วนที่เป็นความรู้และส่วนที่เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้หรือกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ การที่เราจะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ต้องมียุคขั้นตอน ความคิดและการกระทำต่อเนื่อง เรียกว่ามีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือให้เกิดกระบวนการ ต้องมีการฝึกฝนทำกิจกรรมจากการเรียนจนปฏิบัติได้ถูกต้อง แม่นยำและใช้เวลา รวดเร็วการจัดการเรียนรู้นั้นต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และต้องประยุกต์ใช้ทฤษฎีการ เรียนรู้ รวมทั้งนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ซึ่งชุดกิจกรรม ถือว่าเป็นนวัตกรรมทาง การศึกษาที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง สามารถนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ได้ดี นวัตกรรม คือ การเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นประดิษฐ์กรรมที่ สังคมให้การยอมรับ สามารถทำให้สังคมมีทางเลือกที่ดีเพิ่มขึ้น ชุดกิจกรรมการทดลองถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปของสื่อการสอน ในชุดกิจกรรมจะ เสริมเทคนิคและวิธีการสอนต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทางเลือกใหม่ สำหรับผู้เรียนและผู้สอน ชุด กิจกรรมมี ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ ถือว่าเป็นนวัตกรรมการสอนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมช่วยสร้างความสนใจ รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหา ความรู้ไม่เพียงพอนำมาใช้ในการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียน และสร้างความมั่นใจให้แก่ครูเพราะชุดกิจกรรมมีการจัดระบบการใช้สื่อผลิตสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะ การใช้สำหรับครู ทำให้ครูมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง จาก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า การนำชุดฝึกเสริมทักษะวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการพัฒนาทักษะการทดลองและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ได้

3. ผลการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียน รายการที่มีความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนนักเรียนมีส่วนร่วมในการทดลอง และ ชุดกิจกรรมสามารถนำทุกกิจกรรมไปใช้ในการ พัฒนาทักษะการทดลองได้อภิปรายได้ว่า การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับทั้งความรู้ กระบวนการเจตคติผู้เรียนทุกคน ควรได้รับการ กระตุ้นส่งเสริม ให้สนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความสงสัย เกิดคำถามในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติรอบตัว มีความมุ่งมั่นและมี ความสุขที่จะศึกษาค้นคว้าสืบเสาะหาความรู้เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล นำไปสู่คำตอบของคำถาม สามารถตัดสินใจด้วยการใช้ข้อมูลอย่างมี เหตุผล สามารถสื่อสารคำถาม คำตอบ ข้อมูลและสิ่งที่ค้นพบจากการเรียนรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหากผู้สอนมีทักษะและ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สู่ผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์ดังนี้ 1. การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ในชีวิตประจำวันเมื่อมี ปัญหา หรือข้อสงสัยอย่างใดเกิดขึ้นเราต้องใช้เหตุผลเพื่อหาคำตอบหรือแก้ข้อสงสัยต่าง ๆ ทั้งกับตัวเราเองหรือบุคคลใกล้ชิด การพยายามหาข้อมูล ต่าง ๆ เพื่อ หาสาเหตุของปัญหานั้นอย่างมีเหตุผล สามารถทำให้เราแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง 2. วิเคราะห์ปัญหาในสถานการณ์ที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันเพื่อการแก้ปัญหา วิทยาศาสตร์นำบุคคลไปสู่การมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะเป็กระบวนการของการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่ คุณภาพชีวิตที่ดีและการแก้ปัญหา 3. สร้างคนให้มีกระบวนการคิด มีเหตุผล ไม่หลงงมงายในสิ่งที่ไร้สาระกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการที่ยืดหยุ่นที่ แต่ละบุคคลจะปรับเอาไปใช้แก้ปัญหาของตนเองการสังเกต การจดบันทึกและแปลความ การพยากรณ์ สร้างคนให้มีเหตุผล ดังนั้นจะเห็นว่าหากผู้สอนนำชุด กิจกรรมการทดลองไปใช้ก็สามารถที่จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีจิตวิทยาศาสตร์และรักในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. การนำชุดกิจกรรมการทดลองไปใช้ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรทำความเข้าใจและทดลองทำแบบปฏิบัติการทดลองทุกครั้งเพื่อ ประสิทธิภาพสูงสุดของชุดกิจกรรม
2. การใช้ชุดกิจกรรมการทดลอง บางกิจกรรมอาจใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนาน ควรเพิ่มเวลาให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม หรือครู อาจใช้เวลาว่าง หรือชั่วโมงซ่อมเสริมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติมจากชั่วโมงเรียนจะทำให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง
3. กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการทดลอง จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ล่วงหน้า และเตรียมตัวล่วงหน้า เพราะจะทำให้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย
5. วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมบางกิจกรรม หากไม่มีตามที่ระบุไว้ในชุดกิจกรรมครูอาจใช้วัสดุ อุปกรณ์อื่นแทนได้ตามความเหมาะสม

6. ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการทดลองหากนักเรียนไม่สามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้อง ครูควรชี้แนะการใช้อุปกรณ์ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงระวี ปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศรี สุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ ดร.สรวิชัย จิตรใจ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ชโลม มานวกุล อาจารย์ปรีชา ศรีทา และอาจารย์ประสงค์ อินสุทะ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยเหลือให้คำแนะนำ ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสบรวก คณะครูโรงเรียนบ้านสบรวก ครอบครัวและญาติพี่น้อง ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อนนักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตลอดมา จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2551.

ธีระชัย ปุณณะโชติ. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

นพคุณ แดงบุญ. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์.สารนิพนธ์กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.,2552

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข.วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ:พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2548

มาโนช วาทะยพงษ์. สัมฤทธิ์ผลด้านทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมด้านทักษะปฏิบัติการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญวัฒนา นครราชสีมา.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2540.

รัชนก คะยอม. การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543
โรงเรียนบ้านสบรวก. รายงานการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนบ้านสบรวก,2555.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี , 2551.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 -2561).กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักฯ.

สุวัฒน์นิยมคำ. ทฤษฎีและการปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้. กรุงเทพมหานคร :เจนเอร์ลัคส์, 2531.

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

Development guideline participation academic management in kindergarten school under the
Kamphaengphet Primary Education Office area 1

กรณิกา จันสายทอง¹, ดร.ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 2) ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 3) หาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 89 คน และครูผู้สอน จำนวน 137 คน ผู้ให้ข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนา จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3.1 แนวทางด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ประชุมผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู เพื่อวางแผนกำหนดภาระของฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรปฐมวัยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน รองลงมาได้แก่ จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองปฐมวัยเพื่อเป็นตัวแทนในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยของสถานศึกษา และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจและสัมภาษณ์ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของปฐมวัย

3.2 แนวทางด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูปฐมวัยนำเสนอแนวทาง กรอบการพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างความตระหนัก ให้ความรู้กับผู้ปกครองและชุมชนรองลงมาได้แก่ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยมาให้ความรู้เพื่อสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น และนำคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยประสบความสำเร็จ หรือโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ปฐมวัย

3.3 แนวทางด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความรู้ถึงการเป็นเจ้าของสิทธิในการใช้ร่วมกันและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาด้วยกัน รองลงมาได้แก่ ระดมทรัพยากรในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยผ่านคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองปฐมวัย และแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายปฐมวัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

3.4 แนวทางด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ประชุมผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วในสถานศึกษาให้แปรสภาพเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดมทรัพยากร โดยผ่านคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองปฐมวัย และศิษย์เก่าของโรงเรียน ในการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชน และจัดทำเป็นทะเบียนแหล่งเรียนรู้

3.5 แนวทางด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามเยี่ยมชั้นเรียน และคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม คณะกรรมการที่ออกนิเทศ โดยเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกฝ่าย รองลงมาได้แก่ ประชุมผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ในการนิเทศชั้นเรียนเพื่อจัดทำแผนการนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม และจัดทำกำหนดการนิเทศ ประเมินผลการนิเทศ วิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการนิเทศ ติดตาม โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, การมีส่วนร่วม, สถานศึกษาระดับปฐมวัย

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ที่ปรึกษา

Abstract

The aims of this research were to 1) study the circumstances of participation academic management in kindergarten school under the Kamphaengphet Primary Education Office area 1 2) study problems of participation academic management in kindergarten school under the Kamphaengphet Primary Education Office area 1 and 3) find guidelines to develop the participation academic management in kindergarten school under the Kamphaengphet Primary Education Office area 1

The sample consisted of 89 school administrators, 137 teachers and 17 information providers. The instruments used in this research were questionnaires and interviewing form about the participation academic management in kindergarten school under the Kamphaengphet Primary Education Office area 1. Data were analyzed by frequency, percentage, average ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.)

The findings;

1. The circumstances of participation academic management in kindergarten school under the Kamphaengphet Primary Education Office area 1 aspect were in moderate level and it was found that there were two aspects which was in high level they were the aspect of school curriculum development and the development of the learning process. The moderate level consisted of 3 aspects they were the aspect of media, innovation and education technology development, learning resources development and school internal supervision.

2. Problems of participation academic management in kindergarten school under the Kamphaengphet Primary Education Office area 1 aspect was found that there were over all comments in moderate level and it was found the high level of comments in the school internal supervision aspect. The moderate level of comments consisted of 3 aspects, they were school curriculum development, media, innovation and educational technology development, learning resources development.

3. Guidelines to develop the participation academic management in kindergarten school under the Kamphaengphet Primary Education Office area 1

3.1 Guideline of school curriculum development which involved school administrators, school committees and teachers to participate to plan and defined the framework on early childhood programs to the community to play their role to meet the problems and needs of the community. The second was the establishment of a network of early childhood parent to be representatives to develop school curriculum of early childhood education programs and appointed a committee to interview and survey the needs of the community in the development of early childhood curriculum.

3.2 Guideline of development of the learning process which included the school administrators and early childhood teachers to present directions, scope to develop early childhood students, raised awareness to educate parents and the community. The second was that to invite the keynote speaker to give knowledge and to promote the attitude to all parents and community and to take committees and parents network to the educational visit the successes school in management of early childhood or prototype school.

3.3 Guideline of media, innovation and education technology development which were to promote students to have a sense of ownership, the right to share and participate in the preservation together. The second was to resource mobilization in media supply, innovation and education technology through the network of early childhood parents and committee on early childhood development network, innovation and educational technology.

3.4 Guideline of learning resources development which included school administrators, teachers, school committees, parents and the community to plan in develop what already have in school to become a benefit learning center. The second was resource mobilization through the network of early childhood parents and alumni of the school to provide resources for learners and take advantage of resources available both inside and outside the school the most and to explore the resources available in the school and community to become the learning sources.

3.5 Guideline of school internal supervision which included of supervision committees to follow up and class visit and supervision committees to follow up all committees who supervise the school which should be accepting by all personals. The second was to have a meeting of school administrators, teachers and school committees, in doing class supervision for making plan of supervision in the school by defined the supervision committees in duties on follow up participation of all and to make schedule, evaluate, analyze and improve the process of school supervision by focusing on the participation of all departments.

Keywords: Academic Administration, participation, The Early Childhood Education

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

การบริหารสถานศึกษา งานวิชาการถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครู ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียน ครู ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนดังนั้นครูจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในงานวิชาการอยู่เสมอในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานวิชาการ เพราะองค์ประกอบหลักของการบริหาร คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้การเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร และการปฏิรูปการบริหารจัดการ ทั้ง 3 หลักนี้ จะสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยบุคลากรครูเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์(2544,หน้า 1)กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทไหนก็ตามมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาซึ่งจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็ขึ้นอยู่กับลักษณะงานนั้นๆ

การมีส่วนร่วมในงานวิชาการนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่นักวิชาการวิล มาตรเลียม (2550,หน้า96-98)กล่าวว่าถ้าการนำเอารูปแบบการบริหารจัดการแบบร่วมคิดร่วมทำมาปฏิบัติอย่างถูกต้องจะส่งผลดีและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการต่อสถานศึกษาหลายประการและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ดำเนินงานตามนโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้บริการทางการศึกษาและเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการบริหารจัดการของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา และครูจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาโดยตรง ต้องบริหารสถานศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากเขตพื้นที่การศึกษา

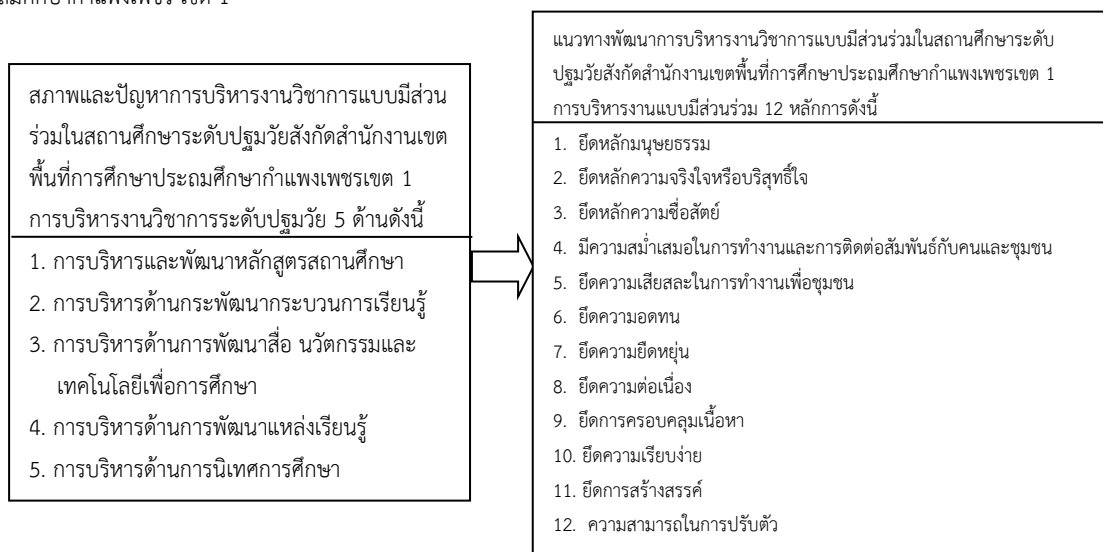
จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการจัดการศึกษาในการบริหารงานวิชาการ พบปัญหาหลายประการ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูระดับปฐมวัยในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานด้านวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเพิ่มคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความต้องการของชุมชนและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 206 โรงเรียนดังนี้

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน 206 คน
1.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 89 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 137 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 ปีการศึกษา 2557 รวมทั้งสิ้น 226 คน สุ่มโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน แคน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 167-168) โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Proportion stratified sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Sample sampling) และผู้ให้ข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา ค้างนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้อตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (multiple choices) ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับปัญหาการมีส่วนร่วม ซึ่งได้กำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 มีลักษณะแบบเลือกตอบ (multiple choices)

2. เป็นแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ใน 3 อันดับ มาเป็นประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และจัดอันดับความสำคัญ เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากงานประสานการจัดการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอำเภอพะเยา ถึงผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือ จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยถือหนังสือไปเองและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

3. เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์

5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ล่วงหน้า

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลกาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลค้างนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้อตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (multiple choices) ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน

2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับปัญหาการมีส่วนร่วม ซึ่งได้กำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ

3. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1 มีลักษณะแบบเลือกตอบ (multiple choices)

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และจัดอันดับความสำคัญ เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาอำเภอพะเยา เขต 1

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ ปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 1.) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ร้อยละ 82.30) 2.) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน (ร้อยละ 77.87) 3.) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ร้อยละ 63.27) 4.) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอ สำหรับให้บริการแก่ชุมชนและบุคคลภายนอก (ร้อยละ 68.58) 5.) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ไม่มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการนิเทศภายในของแต่ละปีการศึกษา (ร้อยละ 61.06)

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 1.) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางที่มีความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ประชุมผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู เพื่อวางแผนกำหนดภาระ ขอบข่ายงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน 2.) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แนวทางที่มีความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูปฐมวัยนำเสนอแนวทาง กรอบการพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างความตระหนักให้ครูผู้ปกครองและชุมชน 3.) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แนวทางที่มีความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการใช้ร่วมกันและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาด้วยกัน 4.) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แนวทางที่มีความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ประชุมผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วในสถานศึกษาให้แปรสภาพเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด 5.) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา แนวทางที่มีความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามเยี่ยมชั้นเรียน และคณะกรรมการนิเทศ ติดตามคณะกรรมการที่ออกนิเทศ โดยเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกฝ่าย

สรุปผลการวิจัย

สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 3.) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4.) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอ สำหรับให้บริการแก่ชุมชนและบุคคลภายนอก 5.) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ไม่มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการนิเทศภายในของแต่ละปีการศึกษา

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน โดยพิจารณาจากข้อที่มีความถี่ 3 อันดับแรก ดังนี้ 1.) ประชุมผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู เพื่อวางแผนกำหนดภาระ ขอบข่ายงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน 2.) ผู้บริหารและครูปฐมวัยนำเสนอแนวทาง กรอบการพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างความตระหนัก ให้ครูผู้ปกครองและชุมชน 3.) ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ เห็นคุณค่าและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาด้วยกัน 4.) ประชุมผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วในสถานศึกษาให้แปรสภาพเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด 5.) แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามเยี่ยมชั้นเรียน และคณะกรรมการนิเทศ ติดตามคณะกรรมการที่ออกนิเทศ โดยเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกฝ่าย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูจะต้องมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสูงตามมาตรฐานหลักสูตรและ มาตรฐานการศึกษาชาติ และโรงเรียนมีศักยภาพในการบริหารจัดการเพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีระบบการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถแสดงถึงการพัฒนาตนเองก้าวไกลตามความต้องการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการศึกษาปัญหาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้ ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน รวมไปถึง นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีทางการและ โรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอ สำหรับให้บริการแก่ชุมชนและบุคคลภายนอก และไม่มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการนิเทศภายในของแต่ละปี

ผลจากการหาแนวบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้ การประชุมผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู เพื่อวางแผนกำหนดภาระ ขอบข่ายงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และ ผู้บริหารและครูปฐมวัยนำเสนอแนวทาง กรอบการพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างความตระหนัก ให้ความรู้กับผู้ปกครองและชุมชน รวมไปถึง ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการใช้ร่วมกันและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาด้วยกัน และประชุมผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วในสถานศึกษาให้แปรสภาพเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามเยี่ยมชั้นเรียน และคณะกรรมการนิเทศ ติดตามคณะกรรมการที่ออกนิเทศ โดยเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1). ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารควรประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ในการวางแผนการกำหนดขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรปฐมวัยเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 2.) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรจัดอบรมโดยการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยภายนอกเข้ามาให้ความรู้กับผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อให้เกิดความตระหนักในการมีส่วนร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้กับสถานศึกษา 3). ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายปฐมวัย และระดมทรัพยากรในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยการประชาสัมพันธ์และจัดทำในรูปแบบของคณะกรรมการ 4). ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น หรือหน่วยงานภายนอกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งหรือปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด 5). ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศชั้นเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครู ในรูปแบบของคณะกรรมการ และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการนิเทศ และนำผลมาพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในรูปแบบการมีส่วนร่วมของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อความสมบูรณ์ของผลการวิจัย 2.) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย 3.) ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากรในองค์กร 4.) ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศที่ประสบความสำเร็จ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ แก่ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดียิ่ง จาก ดร.ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล และดร.เนาวรัตน์ นาคพงษ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ปรากฏนามในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอกาส และนางสุภาวดี ลุสมบัติที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณดร.พระจันทร์ หมั่นบำรุง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองขาม ที่ให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อข้อมูลและให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีคุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาในพระคุณของบิดามารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านได้ให้ความอนุเคราะห์และสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์จนประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2547). การบริหารวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เมธีพิสัย
- จันทร์านิ สงวนนาม.(2545).ทฤษฎีแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอทย์
- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2553). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชธานี. วิทยาลัยหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- D.B. Dusseldorp, (1980)Participation in planed Development Influenced by Government of Development Countries at Local Level on Rural Areas, Dissertation Abstract International 45, 6

การส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้คำศัพท์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

นันทนาวรรณ นันวิตา¹
Nantanawan Nanwita

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ได้มีความรู้ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและเข้าใจความหมายมากขึ้น โดยใช้กิจกรรมการอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์หรือใบงานที่มีประกอบอยู่ รวมทั้งการลงมือทำแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษ โดยผู้วิจัยได้จัดทำทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งทำการคิดวิเคราะห์ผลคะแนน

จากการศึกษาปรากฏว่า จากการทดสอบจากทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากคำศัพท์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า และทำแบบฝึกหัดที่กำหนดให้ นั้น ทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ดียิ่งขึ้น

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the development of reading skill of the first year students majoring in Business English, the faculty of Humanities, Northern College by using the reading activities from printing media or English worksheets. The evaluation seemed to be from the improvement of English learning. The researcher did both pre and post tests and also analyzed the scores.

The findings of the research indicated that; on the whole, from pretests and posttests of the vocabulary (Shopping); it can be said that after the students did the given exercises, the students can improve English reading skills, and did the high scores in the posttest.

บทนำ

เนื่องจากกาอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาจะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านกระบวนการทักษะการอ่าน และเขียน เพราะหากว่าถ้านักศึกษาขาดทักษะกระบวนการทักษะด้านใดด้านหนึ่งแล้ว ก็จะเป็นปัญหาที่สำคัญมากแก่ผู้เรียนและครูผู้สอน เพราะจะทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานี้ไม่ดีเท่าที่ควร

จากการที่ได้สอนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นได้พบว่านักศึกษายังขาดทักษะกระบวนการอ่านอยู่มาก ดังนั้นจึงเห็นควรให้นักศึกษาที่ขาดทักษะนี้มาทำการวิจัยในชั้นเรียน

ทางเลือกที่คาดว่าจะแก้ปัญหา

1. จูงใจให้นักศึกษาสนใจในสำคัญของการอ่าน และ การเขียนประโยคภาษาอังกฤษ
2. บันทึกสาเหตุและปัญหาของความบกพร่องทางกระบวนการอ่าน และเขียนของนักศึกษา
3. ให้นักศึกษาฝึกทักษะกระบวนการเขียน จากแบบฝึกต่าง ๆ รวมทั้งการเขียนคำศัพท์ก่อนเรียนทุกครั้ง
4. ให้แบบฝึกการเขียนคำศัพท์เพิ่มเติม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการทักษะกระบวนการอ่านภาษาอังกฤษได้เพิ่มขึ้นจาก 50 % เป็น 80 %

ตัวแปรที่ศึกษา

1. แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะกระบวนการอ่าน
2. ระดับผลสัมฤทธิ์ของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นที่การส่งเสริมทักษะกระบวนการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบฝึกอย่างง่าย ๆ เพื่อให้นักศึกษาไม่เบื่อและสนุกสนานในการเรียน ทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการทำแบบฝึกหัดหรือข้อสอบที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อศึกษาการพัฒนาของนักศึกษาหลังจากที่ได้มีการฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ว่ามีความแตกต่างหรือมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เพิ่มพูนทักษะกระบวนการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
2. ได้แนวคิดที่ว่า การเรียนภาษาอังกฤษ จำเป็นที่จะต้องรู้คำศัพท์ และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้แบบฝึกอย่างง่าย ๆ เพื่อช่วยฝึกและเพิ่มพูนทักษะกระบวนการอ่านภาษาอังกฤษ และได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. **ประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวนรวมจำนวนทั้งสิ้น 2 คน
2. **เนื้อหา / หลักวิชา** ทักษะการอ่านคำศัพท์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าภาษาอังกฤษจากการทำแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับหลักสูตรของวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

แนวทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เหตุผลและแนวคิดของทฤษฎี Constructionism ทฤษฎีที่ Seymour Papert ได้เริ่มพัฒนาขึ้นตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1960 ที่ให้ความสำคัญด้านกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก Piaget เชื่อว่า เด็กสามารถสร้างความรู้ขึ้นเองได้ โดยเด็กจะเป็นเสมือนนักทดลองรุ่นเยาว์ที่สร้างและทดสอบทฤษฎีที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ อยู่ตลอดเวลา และเมื่อเด็กมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตัวของเขาเอง เขาก็จะเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้ง สามารถจัดระบบโครงสร้างความรู้ของตนเองและมีความสามารถในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี (Mindstorms, 1993)

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด มิใช่เรื่องใหม่ ได้มีการใช้แนวคิดนี้สืบต่อกันมาอย่างกว้างขวางในสังคมไทย การเรียนรู้ตามแนวพุทธธรรมเน้น “คน” เป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนา “คน” ทั้งในลักษณะที่เป็นปัจเจกชน (คือคนแต่ละคน) และการพัฒนา “กลุ่มคน” ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เมื่อ “คน” มีความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้วิธีการ ฝึกฝนอบรมจึงเป็นการพัฒนาทุกองค์ประกอบของความเป็น “คน” การเรียนรู้ตามวิถีชีวิตไทยแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล เมื่ออยู่ในครอบครัว พ่อแม่สอนลูกชายให้ยันอ่านออก เขียนได้ สอนลูกหญิงให้ทำงานบ้าน งานเรือน รู้จักรับทูลสนองตัว เมื่อเติบโตขึ้นผู้ชายได้บวชเรียนกับพระที่วัดได้ฝึกงานอาชีพ การทำมาหากิน ส่วนผู้หญิงฝึกคุณสมบัติของกุลสตรีและฝึกงานอาชีพ กระบวนการเรียนรู้ตามวิถีวัฒนธรรมไทย สรุปได้คือ

1. เป็นกระบวนการบ่มเพาะ ชี้นำลักษณะประเพณีอันดีงาม
2. กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม
3. กระบวนการเรียนวิชาความรู้
4. กระบวนการอบรมกิริยามารยาททั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม
5. กระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำให้ดูแล้วฝึกทำให้เป็น
6. กระบวนการส่งเสริม สัมมาทิฐิ ให้อุทิศตนเป็นคนดี คิดชอบ

สื่อประกอบการเรียนรู้ นอกจากเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือทำมาหากินแล้วเด็ก ได้เรียนรู้จากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม นิทานพื้นบ้าน ของเล่น การละเล่น บทกลอน สุภาษิต ปริศนาคำทายการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทย มีลักษณะสัมพันธ์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บูรณาการระหว่างความรู้ความสามารถปฏิบัติได้จริง และความมีคุณธรรม สมควรที่นักการศึกษาทั้งหลายจะได้สนใจค้นคว้า เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกาลสมัย

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดควรคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด

สมรรถนะของมนุษย์ประกอบด้วยเซลล์สมองประมาณหนึ่งแสนล้านเซลล์ เป็นโครงสร้างที่มหัศจรรย์ โดยธรรมชาติสมองมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด มีความต้องการ ที่จะเรียนรู้สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ มนุษย์ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติ และทุกอย่างรอบตัวมนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ต้องอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัส ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ซึ่งรับรู้ความรู้สึกจากอวัยวะรับความรู้สึก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องสนใจ และให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพ (Health)

2. ความหลากหลายของสติปัญญา

คนแต่ละคนมีความสามารถ หรือความเก่ง แตกต่างกัน และมีรูปแบบการพัฒนาเฉพาะของแต่ละคน สิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาเสริมสร้างความสามารถให้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา และได้จำแนกความสามารถของคนไว้ 10 ประเภท คือด้านภาษา ดนตรี ตรรกและคณิตศาสตร์ การเคลื่อนไหว ศิลปะ/มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การสื่อสารด้านความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ด้านความเข้าใจสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิญญาณ และด้านจิตนิยม การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพความเก่ง /ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งได้หลายด้าน

3. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการรวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้และเสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ

3.2 ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกัน ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการทดลองปฏิบัติด้วย ตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการ จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้แบบฝึกอย่างง่าย ๆ เพื่อช่วยฝึกและเพิ่มพูนทักษะกระบวนการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ และได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวนรวมจำนวนทั้งสิ้น 2 คน

เนื้อหา / หลักวิชา ทักษะการอ่านคำศัพท์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าภาษาอังกฤษจากการอ่านและทำแบบฝึกหัด ที่สอดคล้องกับหลักสูตรของวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pre-test)
2. แบบฝึกหัดเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน และการเขียน
3. ทดสอบวัดความรู้หลังเรียน (Post-test)

3. ขั้นตอนการดำเนินการ

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีการดำเนินการและรายละเอียดเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์ผู้เรียนได้กำหนดไว้ดังนี้

ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวนรวมจำนวนทั้งสิ้น 2 คน

1.2 วิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

เนื้อหาที่จะใช้สร้างแบบทดสอบ และแบบฝึกหัด คือเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ แบบฝึกหัดที่ใช้ในการทดลองเป็นการวงกลมคำศัพท์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและการเติมคำศัพท์ ซึ่งนำมาจากเอกสารและตำราเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่ใช้สอนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยผู้วิจัยได้คัดตัวอย่างมาดังนี้

การช้อปปิ้ง (Shopping)

aisle – ทางเดินระหว่างชั้นสินค้า

bags – กระเป๋า

barcode – รหัส

basket – ตะกร้า

elevator – ลิฟต์

escalator – บันไดเลื่อน

fitting room – ห้องลองเสื้อ

gift voucher – บัตรของขวัญ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

purse – กระเป๋าเงิน (ผู้หญิง)

receipt – ใบเสร็จ

scale – เครื่องชั่ง

shelf – ชั้นวางสินค้า

till / counter – ที่ชำระเงิน

trolley – รถเข็น

wallet – กระเป๋าเงิน (ผู้ชาย)

2. ขั้นตอนการ

ขั้นตอนการทดสอบ และแบบฝึกหัดมีขั้นตอนดังนี้

ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เป็นแบบฝึกหัดวงกลมคำศัพท์และเติมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า ซึ่งเป็นแบบฝึกที่ใช้ในการพัฒนาทักษะกระบวนการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าโดยมีรูปภาพเป็นส่วนประกอบ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้

ทดสอบหลังเรียน (Post-test) เป็นแบบฝึกหัดวงกลมคำศัพท์และเติมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าแบบเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ขั้นตอนการ

มีการดำเนินการดังนี้

3.1 ทำการทดลองกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวนรวมจำนวนทั้งสิ้น 2 คนโดยให้นักศึกษาวงกลมคำศัพท์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและเติมคำศัพท์ลงในแบบทดสอบ และทำการบันทึกคะแนน

3.2 ดำเนินการพัฒนากิจกรรมกระบวนการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าโดยการอ่านบทสนทนาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า

3.3 ทำการทดสอบอีกครั้งโดยให้นักเรียนเติมคำศัพท์ลงในแบบฝึกหัด และทำการบันทึกผลคะแนน

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ผลจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

- วิเคราะห์ผลจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ระยะเวลาในการดำเนินงาน

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
15 มิถุนายน 2558	-นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน	ผู้วิจัยบันทึกคะแนน
22-26 มิถุนายน 2558	-นักศึกษาอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าก่อนเรียน	ผู้วิจัยบันทึกคะแนน
29 มิถุนายน 2558	-นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน	ผู้วิจัยบันทึกคะแนน

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน จัดทำตารางเปรียบเทียบผลต่าง ระหว่างก่อนฝึก และ หลังฝึก หาผลต่างจากการปฏิบัติดังนี้

ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน - หลังเรียน

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ก่อนเรียน 20 คะแนน	หลังเรียน 20 คะแนน	ผลต่าง	หมายเหตุ
1	นางสาว	15	18	3	
2	นาย	16	17	1	

สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนนั้นแสดงให้เห็นว่านักศึกษายังขาดพื้นฐานการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า หรือมีพื้นฐานความรู้บ้างแต่ไม่สามารถอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า ได้ถูกต้อง แต่หลังจากนักศึกษาได้เรียน และทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม ทำให้นักศึกษามีความรู้ และสามารถอ่านเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า และเข้าใจความหมายมากยิ่งขึ้น สามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีนักศึกษาบางคนที่มีคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดไม่ค่อยดีเท่าที่ควรนั้น ก็อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษายังขาดความต่อเนื่องในการทำความเข้าใจ และเนื่องจากผู้วิจัยเองก็มีโอกาสได้พบกับผู้เรียนเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้งเท่านั้น และในบางครั้งก็มีกิจกรรมต่าง ๆ ของทางวิทยาลัยมาคั่นความต่อเนื่องของการเรียนรู้และดึงความสนใจของนักศึกษาไปด้วย และอีกสาเหตุจากการสอบถามโดยตรงจากนักศึกษาทำให้ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเพิ่มเติมว่านักศึกษาไม่ได้กลับไปทบทวนและทำความเข้าใจเพิ่มเติมนอกชั้นเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าปัญหานี้ควรจะนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป

อภิปรายผลจากการศึกษา

จากการสร้างแบบฝึกหัดภาษาอังกฤษในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สังเกตได้ว่านักศึกษาสามารถพัฒนาความรู้ โดยดูผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
2. จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า เพิ่มขึ้น
3. จะเห็นได้ว่าเมื่อนักศึกษาได้รับการสอนที่เน้นย้ำในจุดที่นักศึกษาจะสับสนหรือผิดพลาดบ่อย ๆ ทำให้นักศึกษาผิดพลาดน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

1. ในการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษนักศึกษาควรเลือกอ่านจากสื่อภาษาอังกฤษง่าย ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ จะทำให้นักศึกษาเข้าใจความหมายและชอบการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีเวลาในการพบและติดตามผลจากนักศึกษามากกว่านี้

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสามัคคีสันม่วง
(ปฐมวัยและประถมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

The academic Administration Affecting the Quality of Student's Samukkee Sunmuong School (Primary School) in the Office of basic Education Chiang Mai Primary

จิตพร พัฒนาไพรวัลย์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา และเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา จำนวน 8 โรงเรียน ผู้บริหาร 14 คน และครู 121 คน รวม 135 คน

ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักสูตร ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านหลักสูตรของประถมศึกษา เป็นการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้และมีความสามารถขั้นพื้นฐานให้อ่านออกเขียนได้ และสามารถดำรงตนให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดที่มีหนังสือใหม่ๆ ดิจ สื่อ นวัตกรรมที่หลากหลาย เพื่อที่ครูและนักเรียนจะได้หาความรู้เพิ่มเติมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารงานวิชาการ จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นการพัฒนาศักยภาพของครูให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยเป็นสิ่งสำคัญมากในการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพราะจะทำให้ครูรู้จักตัวเด็กมากขึ้น ทั้งยังรู้ถึงปัญหาที่เกิดในการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำมาวิจัยปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เด็กได้รับการเรียนการสอนที่ตรงจุด และมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ “แหล่งเรียนรู้จำเป็นต้องนำมาเสริมและพัฒนางานด้านวิชาการ” ทั้งนี้เพราะว่า การเรียนการสอนในปัจจุบัน ผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนได้รับรู้เกี่ยวกับทรัพยากรในท้องถิ่นรอบๆ โรงเรียนก็คือ การเรียนจากสิ่งที่ใกล้ไปหาไกล เพื่อพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ในการเรียนการสอนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการเป็นสิ่งที่จะเพิ่มความรู้ให้ผู้บริหาร ครู ในการจัดการเรียนการสอน และให้นักเรียนได้รับความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, คุณภาพผู้เรียน

ABSTRACT

This research had the objectives to study the academic administration of the school district Kalayaniwattana. Quality education to the students in the school district Kalayaniwattana. And to study the academic administration that affect the quality of a school district Kalayaniwattana. County Office of Education District 6 population and sample in this research, including administrators and teachers in the school district Kalayaniwattana 8 of 14 school administrators and teachers 121 people, including 135 people

The results showed that the course administrators and teachers. Opinions towards the administration as a whole is moderate. Because of the academic administration of the school is the most important. The curriculum of primary education. This study is aimed at providing students with the knowledge and basic ability to read and write. And can maintain their good citizenship in a democracy.

The development of the learning process The Education of media innovation and technology for education. The Living Room Overall is moderate That is because the teaching is considered the heart of the Curriculum Implementation. Because teachers are the most important factors to keep students in academic administration. School administrators require a library with a good book, a new multi-media innovation. So that teachers and students can learn more to keep up with the changes that occur over time. To promote the scholarly community. The Educational Supervision the results showed that the opinions of administrators

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต บริหารการศึกษา IIC University of Technology (IIC)
โทร.0810216530 E-mail: puangmanee2009@hotmail.com

and teachers were at a very good level. That is because the academic administration It contributes to achievement And to develop the capacity of teachers to be even better. Executives need to be supervised on the course.

Research to improve the quality of education. Research is very important in the teaching of teachers. Because the teachers know the children more. They are also aware of the problems in education. And research can be improved. The children have been learning on the spot. And effective Development Resources "Resources need to be reinforced and developed academic" because. Teaching today Teachers should focus on the students get to know about local resources around. School is Learning from the near to far. To develop the students' learning experience even further.

In collaboration with academic institutions and other organizations. In the course of developing technical cooperation is to increase the knowledge of the teachers in teaching and learning. And students get the knowledge effectively.

Keywords : academic management, quality students.

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญมาก การที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ ส่งผลถึงรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และยังมีส่วนช่วยส่งเสริมความมั่นคง และความเจริญของประเทศชาติอีกด้วย จึงนับได้ว่าการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้บุคคลแต่ละคนพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะการศึกษาปฐมวัยและการประถมศึกษาขั้นต้นกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศชาติก็ตาม ฉะนั้น รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยโดยเฉพาะสมัยนายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาแก่ประชาชนจึงเร่งขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปเป็น 9 ปี จนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังคงบังคับใช้แบบนี้ (สำนักงานรัฐมนตรี 2542,10) นโยบายดังกล่าวเป็นเครื่องยืนยันว่า การศึกษาระดับปฐมวัยและประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีต่อไป(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542,5)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด มีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษา ผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้น หากพิจารณาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว งานบริหารที่สำคัญที่สุดซึ่งจะส่งผลโดยตรงก็คือ การบริหารงานวิชาการ เพราะมีขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน เพื่อให้ผลผลิตคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2534,8)

โรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่เขต 6 จากรายงานการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอบวัดผลปลายภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2557ปรากฏว่านักเรียนมีผลการสอบอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ระดับชั้น แต่วิชา ภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ (รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2557 ,7-10) ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันไม่น่าพึงพอใจนี้เอง เป็นสาเหตุให้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา)และเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย ครั้งนี้ มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องคือ ความสำคัญของงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญอย่างยิ่งและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา มาตรฐานและการคุณภาพของโรงเรียนมักจักพิจารณาผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ การจัดการหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการคือ การควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอน พร้อมกับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของนักเรียน การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรมและคุณสมบัติที่ต้องการ รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรหมายถึงเนื้อหาสาระ และการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน หน้าที่ความรับผิดชอบของครู ด้านการจัดการเรียนการสอน การเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาคือ กระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในโรงเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะก่อให้เกิดการร่วมมือ การช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาหารือเพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมการสอนได้ด้วยตนเองอันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) 5 ด้าน 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดบริการเพื่อพัฒนาและสนับสนุนงานด้านวิชาการ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการวัดและประเมินผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) จำนวน 8 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2557 ได้จำนวนประชากรจำนวน 135 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 14 คน และครู 121 คน

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 135 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.07 เพศชาย ร้อยละ 42.96 มีอายุในช่วง 31-40 ปีมากที่สุด ร้อยละ 46.67 รองลงมาคือช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 28.89 ช่วงอายุที่น้อยที่สุดคือ 41-50 ปี ร้อยละ 8.89 มีตำแหน่งในหน้าที่ครูผู้สอนมากที่สุด ร้อยละ 89.3 อันดับรองลงมาคือตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ร้อยละ 7.41 และอันดับที่น้อยที่สุดคือตำแหน่งรองผู้อำนวยการหรือรักษาราชการแทน ร้อยละ 2.96 วุฒิการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 84.44 ประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปีมากที่สุด ร้อยละ 62.96

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาราชการแทน และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย ($X=3.26$)

เมื่อพิจารณาจะพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 11 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมากที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($X=3.36$) และอันดับรองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($X=3.36$) และอันดับที่น้อยที่สุดคือด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรท้องถิ่น ($X=3.16$) และด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($X=3.21$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($X=3.23$) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($X=3.22$) ด้านนิเทศการศึกษา ($X=3.18$) ด้านการแนะแนวการศึกษา ($X=3.26$) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ($X=3.26$) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ($X=3.18$) ด้านการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($X=3.24$)

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ระดับประถม) พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาราชการแทน และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนรวมคือ ($X=3.28$)

เมื่อพิจารณาจะพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนโดยรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมากที่สุดได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ($X=3.79$) และอันดับรองลงมาคือมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันคือ ($X=3.55$) และอันดับที่น้อยที่สุดคือมาตรฐานที่ 5 ด้าน ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันคือ ($X=2.85$) และด้านอื่นๆ ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($X=2.95$) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($X=3.02$) มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($X=3.06$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน

เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ระดับประถม) พบว่าคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ในส่วนมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) และผู้เรียนมีความกตัญญูต่อบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) รองลงมาคือผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และไม่เห็นแก่ตัว อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$) ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$) ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัยและออกกำลังกายสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.70$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.69$)

คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ในส่วนมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.58$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีน้ำหนักร่างกายส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) และผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา ในส่วนมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา โดยรวมระดับมาก ($\mu = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา นันทนาการ ระดับมาก ($\mu = 3.76$) ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ระดับมาก ($\mu = 3.51$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่งดงามของท้องถิ่นและของไทย ระดับปานกลาง ($\mu = 3.41$)

คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ในส่วนมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.00$) รองลงมาคือผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.96$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.90$)

คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ในส่วนมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้น ป. 3 ป. 6 อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.94$) รองลงมาคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้น ป. 3 ป. 6 อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.91$) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้น ป. 3 ป. 6 อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.90$) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้น ป. 3 ป. 6 อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.87$) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้น ป. 3 ป. 6 อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.87$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้น ป. 3 ป. 6 อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.72$)

คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ในส่วนมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.10$) รองลงมาคือผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.96$)

คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา ในส่วนมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.09$) รองลงมาคือผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.08$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผู้เรียนสามารถวางแผนทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.01$)

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) โดยรวมระดับปานกลาง คุณภาพผู้เรียนหรือ คุณภาพมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนมาก เพราะจะเป็นสิ่งที่ชี้วัด นักเรียน หรือ ครู ผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละปี ว่าผ่านเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร และผลการประเมินของโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากพื้นที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร และเด็กทั้งหมดเป็นชาวเขา ทำให้มีปัญหาในการสื่อสาร หรือการใช้ ภาษาไทย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการประเมินได้ไม่ดีเท่าที่ควร

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 135 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.04 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.44 มีประสบการณ์ในการทำงานเกิน 5 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 62.96 และความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา โดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการงานวิชาการโดยรวมทั้ง 11 ด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) จำแนกตามสถานภาพ พบว่า คุณภาพผู้เรียนรายด้าน มีทั้งหมด 7 ด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ครั้งนี้ สามารถอภิปรายดังนี้ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูเป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชาย ทั้งนี้ เพราะในการสอคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการครู การจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยของ มรกต อิศรานวัฒน์ (2541:82) พบว่า ไม่ว่าจะเป็นครูเพศหญิงหรือเพศชายต่างก็เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์ จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) พิจารณารายด้านทั้ง 11 ด้าน พบว่า

1. ด้านหลักสูตร ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านหลักสูตรของประถมศึกษา เป็นการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้และมีความสามารถขั้นพื้นฐานให้อ่านออกเขียนได้ และสามารถดำรงตนให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2540:1) พบว่าหลักสูตรมีความจำเป็นในการจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงความต้องการของปรัชญาการศึกษา กล่าวคือ เมื่อปรัชญาศึกษากำหนดความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเป็นบุคคลเช่นไรแล้วหลักสูตรจะกำหนดเป็นรายละเอียดต่อไปว่า การที่ผู้เรียนจะเป็นไปตามความมุ่งหวังได้นั้น ผู้เรียนจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเช่นไร ต้องมีความสามารถและต้องรอบรู้ในสิ่งใดบ้าง ดังนั้น ส่วนประกอบหลักที่เป็นพื้นฐานสำคัญของหลักสูตรจึงมี 2 ส่วน ดังนี้คือ จุดมุ่งหมาย (objective) เป็นส่วนที่ กำหนดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จะให้เกิดแก่ผู้เรียน หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ (learning behaviors) ที่ต้องการปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนและเนื้อหา (content) เป็นส่วนที่กำหนดสาระหรือรายละเอียดของประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experiences) ที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นสิ่งเร้าหรือเครื่องมือชักนำให้ผู้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะการจัดการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2540:2) เช่นเดียวกับ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2536:133-134) ที่ระบุว่าโรงเรียนจะทราบว่าคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของตนดำเนินไปนั้นมีคุณภาพเพียงใด ก็โดยนำข้อมูลหรือผลที่ได้รับไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ระดับชาติ ภาค เขต หรือต่ำกว่านั้นว่าบรรลุผลมากน้อยเพียงใด เกณฑ์ที่กำหนดนั้นมีหลายทาง เช่น สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน เปรียบเทียบผลงานนักเรียน อัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียน ดังนั้นการที่โรงเรียนจะจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ผู้บริหารควรให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับประสิทธิภาพที่แท้จริงในการจัดการเรียนการสอน และวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินการร่วมกับคณะครูในโรงเรียนด้วย

2.3 การแนะแนวการศึกษา “ การแนะแนวจะกระทำหลังจากผลการสอบของนักเรียนสิ้นสุดลง ครูที่ทำหน้าที่แนะแนวไม่จำเป็นต้องเป็นครูแนะแนว ครูประจำชั้นก็ทำได้” ทั้งนี้ เพราะครูประจำชั้นจะอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนเกือบทั้งวัน ได้เป็นอย่างดีเนื่องจากความใกล้ชิดกัน ดังนั้นครูประจำชั้นก็จะทำหน้าที่แนะแนวเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ การปฏิบัติตน การทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนไปด้วย ซึ่งสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2537:115) ได้ศึกษาและพบว่า ครูประจำชั้นมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2.4 ด้านการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดที่มีหนังสือใหม่ๆ ทีวี สื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย เพื่อที่ครูและนักเรียนจะได้หาความรู้เพิ่มเติมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

2.5 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน “โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสถาบันชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งเพิ่มพูนด้านวิชาการ” ทั้งนี้ เพราะ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนมากตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและครูจะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโรงเรียน และโรงเรียนก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน เป็นการลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องจัดพานักเรียนไปเรียนนอกสถานที่ โดยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพของชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ เพราะการบริหารงานวิชาการ จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเป็นการพัฒนาศักยภาพของครูให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารจะต้องมีกรณีศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน

2.7 ด้านการประกันคุณภาพสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะ ขบวนการที่ใช้ติดตามตรวจสอบ ผลการจัดการเรียนการสอน บรรลุผลตามเป้าหมายเพียงใด ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงไร โดยการวัดผลนั้น เกิดจากการยอมรับความจริงเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีความแตกต่างเรื่องการเรียนรู้

2.8 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพราะจะทำให้ครูรู้จักตัวเด็กมากขึ้น ทั้งยังรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำมาวิจัยปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เด็กได้รับการเรียนการสอนที่ตรงจุด และมีประสิทธิภาพ

2.9 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ “แหล่งเรียนรู้จำเป็นต้องนำมาเสริมและพัฒนางานด้านวิชาการ” ทั้งนี้ เพราะ การเรียนการสอนในปัจจุบัน ผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนได้รับรู้เกี่ยวกับทรัพยากรในท้องถิ่นรอบๆ โรงเรียนก็คือ การเรียนจากสิ่งที่ใกล้ไปหาไกล เพื่อพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2.10 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ในการเรียนการสอนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการเป็นสิ่งที่เพิ่มความรู้ให้ผู้บริหาร ครู ในการจัดการเรียนการสอน และให้นักเรียนได้รับความรู้ที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา ได้มีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สสส. โรงพยาบาล ทางอำเภอ ฯลฯ ที่จะช่วยกันพัฒนาระบบการศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2.11 การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่ จัดการศึกษา การส่งเสริมวิชาการเป็นหัวใจอีกอย่างของการพัฒนาวิชาการในโรงเรียน เพราะสถาบันครอบครัว บุคคลรอบข้าง ต้องเข้าใจการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและมีส่วนร่วมด้วย โรงเรียนเองต้องสนับสนุนวิชาการกับองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นในวิชาการ เพื่อที่จะทำให้โรงเรียนใน เชียงใหม่เขต 6 มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนอำเภอกัลยาณิวัฒนา (ประถมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 6 โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพผู้เรียนหรือ คุณภาพมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนมาก เพราะจะเป็นสิ่งที่ชี้วัด นักเรียน หรือ ครู ผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละปี ว่าผ่านเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร และผลการประเมินของโรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากพื้นที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร และเด็กทั้งหมดเป็นชาวเขา ทำให้มีปัญหาในการสื่อสาร หรือการใช้ ภาษาไทย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการประเมินได้ไม่ดีเท่าที่ควร

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก Prof.Dr.Chainanthorn Khawngarm ประธานกรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Noppadol Konkum กรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Asjun Jikumpornกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำงานวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา ฯ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติพุทธศักราช 2542** .

กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติสถานศึกษาแห่งชาติพ.ศ.**

2542. เอกสาร

ประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในอำเภอภักดีวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
Efficiency of Academic Administration of Administrators School in Basic
of Kulayanivattana Distric Chiang Mai Province.

พีระพงศ์ พัฒนาไพรวัลย์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงาน เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการและ เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในอำเภอภักดีวัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอภักดีวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม

พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .503 ด้านการบริหารจัดการวิชาการรายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .483 ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$)และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .484 ด้านการพัฒนาบุคลากรรายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .479 ด้านการประเมินผลรายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .420 ด้านการประกันคุณภาพรายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .448 ภาพรวมการบริหารงานวิชาการรายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .445โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) ด้านการบริหารจัดการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$) ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) ด้านการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$) ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) และด้านการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) พบว่า

1.การบริหารหลักสูตร ปัญหาที่พบ คือ การบริหารหลักสูตรที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึงหลักสูตรอาจไม่ตรงกับบริบทที่กำหนด สภาพแวดล้อมหลักสูตรบางอย่างยากเกินกว่าที่จะทำได้ ใช้หลักสูตรแกนกลาง แต่ด้วยสภาพแวดล้อม บริบทที่แตกต่างกันทำให้การใช้หลักสูตรมีปัญหาบ้างซึ่งการบริหารหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง แต่มีบางครั้งที่เจอปัญหา คือหลักสูตรอาจยากเกินไปและไม่ตรงกับสภาพแวดล้อม บริบทของชุมชน ทำให้การบริหารหลักสูตรอาจมีปัญหา

2. การบริหารจัดการวิชาการ ปัญหาที่พบ การบริหารวิชาการบางครั้งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้โดยมีการแบ่งหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านวิชาการที่แน่นอนชัดเจนทำให้การบริหารจัดการวิชาการบางครั้งอาจมีข้อบกพร่อง เพราะงานวิชาการเป็นงานที่ต้องมีการรับผิดชอบเยอะ ต้องแม่นยำวิชาการเป็นงานหลัก

3. การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนบางครั้งไม่ตรงตามจุดมุ่งหมาย วิธีการจัดการเรียนรู้ไม่หลากหลายสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเน้นผู้รับบริการ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ,การบริหาร,งานวิชาการ,ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตบริหารการศึกษา IIC University of Technology (IIC) โทร.0810216530
E-mail: puangmanee2009@hotmail.com

ABSTRACT

This research had the objectives to study the efficiency of administration, to study the effectiveness of academic administration and to gather problems and recommendations for the academic administration of foundation education schools in Kanlayaniwattana district, Chiang Mai province. The population of this research was the administrators and teachers in foundation education schools in Kanlayaniwattana district, Chiang Mai province that taught at Class Range 1 to Class Range 4 in 11 schools totaled 103 persons. The tools used to collect the data was a questionnaires.

The research findings discovered the academic administration of school administrators for each side at a high level ($X=3.64$) with the overall SD of the academic administration of school administrators of each side at .503. For each item of the academic administration found the overall sample group of academic administration of school administrators at a high level ($X=3.95$) with the SD of each side of academic administration of school administrators. For each item of learning management side found the overall sample group of academic administration of school administrators at the high level ($X=3.94$) with the overall SD of each side at .483. For each item of the library and learning sources found the sample group of academic administration of school administrators at a high level ($X=4.03$) with the overall SD at .484. For each item of personnel development found the sample group of academic administration of school administrators at the high level ($X=4.00$) with the overall SD of academic administration of school administrators at .479. For each item of evaluation found the sample group of academic administration of school administrators at the high level ($X=3.99$) with the overall SD of academic administration of school administrators at .420. For each item of quality assurance found the sample group of academic administration of school administrators at the high level ($X=4.02$) with the overall SD of academic administration of school administrators at .448. For each item of academic administration found the overall sample group of academic administration of school administrators at the high level ($X=4.13$) with the overall SD of academic administration of school administrators at .445 with the details of each side as followed: curriculum at a high level ($X=4.13$), academic administration at a high level ($X=4.00$), learning management at a high level ($X=3.95$), library and learning sources at a high level ($X=4.30$), personnel development at a high level ($X=4.40$), evaluation at a high level ($X=4.04$) and quality assurance at a high level ($x=4.06$). The analysis of problems, obstacles and recommendations from interviews of sample found:

1. Curriculum Administration Problems found: curriculum administration did not cover all. The curriculum might not match the specified context. The environment of some curriculum might be too difficult to do. Using the central core curriculum in a different context and environment created some problems. Central core curriculum administration sometimes had some problems because the curriculum might be too difficult and did not match the environment and context of the community so causing problems for the curriculum administration.

2. Academic Administration Problems found included the administration sometimes did not match the purposes and targets as specified by the schools that divided the duties of the responsible persons for academic administration clearly and made the academic administration have flaws because academic administration is the work with a lot of responsibilities and need to be good at academic as a main thing.

3. Learning Management. Learning and teaching sometimes did not match the purposes. Methods of learning were not varied. The environment did not help learning management including a variety of learning both inside and outside the schools emphasizing the service receivers.

Key words: efficiency, administration, academic, school administrators

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการจะต้องดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการ งานจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนในอำเภอกัลยาณิวัฒนาปัจจุบันยังปฏิบัติไม่ครอบคลุมกับการกิจของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งก็สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (สมศ.)พบว่าด้านผู้บริหาร ข้อที่ยังไม่ได้มาตรฐานคือ การบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แต่การบริหารงานวิชาการอันเป็นหัวใจของการบริหารจัดการในสถานศึกษายังมีปัญหาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนภายในอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านหลักสูตรการบริหารจัดการวิชาการการจัดการเรียนรู้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาบุคลากรการประเมินผลและการประกันคุณภาพตามทัศนะของข้าราชการครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานภายในอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในอำเภอกัลยาณิวัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ในด้านการเรียนด้านครูผู้สอนด้านสถานศึกษาด้านผู้ปกครองและชุมชน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในอำเภอกัลยาณิวัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือการบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานหลายอย่างสิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการคือหลักสูตรเป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการ ภาวะผู้นำ ปัจจัยการบริหาร บุคลากร งบประมาณ

วัตถุประสงค์ และผู้เรียน ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ และหลักการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามกฎหมาย และสถานะของสถานศึกษา หลักสำคัญที่สถานศึกษาควรจะต้องคำนึงถึงในการบริหาร งานวิชาการ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 103 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการศึกษาบทบาทการบริหารงานด้านวิชาการ แบ่งเป็น 2 ชุดคือ แบบสอบถาม สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ตอน และ แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิธีการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่าโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เป็นรายข้อและรายด้าน พร้อมทั้งเสนอข้อมูลในตารางประกอบคำบรรยาย หาค่าการทดสอบเอฟ (F- test) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาที่ข้าราชการครูปฏิบัติงานอยู่ เมื่อพบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่าง ก็จะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่ง ครูผู้สอน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 80.6 รองลงมาได้แก่ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 9.7 และตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 หากจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีขนาดของสถานศึกษากลาง มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาได้แก่ขนาดของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 และขนาดของสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ภายใต้แนวทางการพัฒนาการวิชาการทั้ง 7 ด้าน ในด้านหลักสูตร รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .503 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านการบริหารจัดการวิชาการรายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .475 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) ด้านการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) ด้านการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการวิชาการเพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) ด้านการสร้างขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$)

ด้านการจัดการเรียนรู้รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .483 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการส่งเสริมและติดตามให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) ด้านการสนับสนุนงบประมาณให้มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนหรือสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) ด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) ด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$)

ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .484 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาห้องสมุดให้มีหนังสือและสื่อต่างๆ ที่ทันสมัย ครบถ้วนเพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$)

ด้านการพัฒนาบุคลากรรายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .479 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการเพิ่มศักยภาพทางวิชาการให้บุคลากรและครูผู้สอนอยู่เสมออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านการจัดให้มีการประชุม อภิปราย สนทนา เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ของบุคลากรเป็นระยะๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$)

ด้านการประเมินผลรายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .420 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการกำหนดนโยบายให้บุคลากรมีการวัดผลเป็นระยะๆ ทั้งก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังสอน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับวิธีการวัดผล และประเมินผลอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$)

ด้านการประกันคุณภาพรายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .448 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านการกำหนดนโยบายการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษาที่ถูกต้องครบถ้วนทันสมัยในทุกๆ งานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$)

ภาพรวมการบริหารงานวิชาการรายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .445 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) ด้านการบริหารจัดการวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$) ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) ด้านการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$) ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) และด้านการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์แบบกลุ่มตัวอย่างผลการวิเคราะห์

1. การบริหารหลักสูตร

- ปัญหาที่พบคือหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนบางอย่างไม่ตรงกับบริบทของชุมชน
- มีการบริหารจัดการหลักสูตร โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการประเมินการใช้หลักสูตร
- ปัญหาที่พบ คือ การบริหารหลักสูตรที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึงหลักสูตรอาจไม่ตรงกับบริบทที่กำหนด สภาพแวดล้อมหลักสูตรบางอย่างยากเกินกว่าที่จะทำได้

2. การบริหารจัดการวิชาการ

- ปัญหาที่พบ การบริหารวิชาการบางครั้งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- มีการแบ่งหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านวิชาการที่แน่นอนชัดเจน

3. การจัดการเรียนรู้

- การจัดการเรียนรู้บางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับหลักสูตร เพราะด้วยสภาพแวดล้อมต่างๆ
- มีการจัดการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและนอกสถานที่ มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายแต่บางครั้ง ที่อาจเจอปัญหา เพราะด้วยสภาพแวดล้อม บริบท ความพร้อมต่างๆ

4. ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้

- ห้องสมุดมี แต่ยืมขาดอุปกรณ์สื่อที่หลากหลาย หนังสือไม่ค่อยมี งบประมาณไม่ค่อยมี แต่โรงเรียนจะให้เด็กหาวิธีศึกษาข้างนอก เช่นศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น
- มีห้องสมุดที่กว้างขวางเพียงพอต่อจำนวนผู้รับบริการ แต่ยืมขาดหนังสือ และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

5. การพัฒนาบุคลากร

- ปัญหาที่พบคือ บางครั้งบุคลากรไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก การสอนไม่ตรงกับวิชาเอกแต่ไม่ได้มาสอน ก็ให้บุคลากรไปอบรมพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการสอน
- มีการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนให้มีความกระตือรือร้นพัฒนาตนเอง
- ให้บุคลากรออกไปพัฒนาตนเองโดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไปอบรมพัฒนาตนเอง

6. การประเมินผล

- มีการประเมินผลทุกครั้งเมื่อครู บุคลากรไปอบรมพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะนำมาปรับใช้พัฒนางานต่อไป
- มีการประเมินผลทุกครั้งเมื่อมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับใช้และแก้ไข
- มีการประเมินผลอยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับใช้และแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

7. การประกันคุณภาพ

- มีต้นสังกัดที่คอยดูแล มาตรวจเยี่ยมดูแล ประกันคุณภาพเพื่อที่จะให้มาปรับใช้ในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ
- มีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อยกระดับการบริหารของการทำงาน
- มีต้นสังกัดคอยดูแลมาประกันคุณภาพด้านต่างๆ และนำมาแก้ไข
- มีการประกันคุณภาพตลอด มีต้นสังกัดเป็นผู้ประกันคุณภาพ และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขตลอด

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ส่วนใหญ่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่ง ครูผู้สอน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 80.6 รองลงมาได้แก่ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 9.7 และตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7

จากผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสิทธิภาพ ด้านหลักสูตร รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .503 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร ด้านการส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับอาชีพในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดหลักสูตรให้เป็นตลาดความรู้ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$)

ส่วนการจำแนกตามประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการวิชาการ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .475 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิชาการ ด้านการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบตามหน้าที่ที่รับผิดชอบไปยังฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน ด้านการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้ระบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ด้านการสนับสนุนการจัดบรรยากาศทางวิชาการที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรอย่างทั่วถึง ด้านการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการวิชาการเพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ส่วนการจำแนกตามประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนรู้ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .483 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและติดตามให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ด้านการสนับสนุนงบประมาณให้มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนหรือสถานประกอบการ ด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย

ส่วนการจำแนกตามประสิทธิภาพด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .484 โดยมี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

รายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาห้องสมุดให้มีหนังสือและสื่อต่างๆ ที่ทันสมัย ครบถ้วนเพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ ด้านการจัดให้มีเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์โดยเฉพาะ เพื่อให้บริการแก่บุคลากร ผู้เรียนและชุมชน ด้านการกำหนดนโยบายให้บุคลากร/ผู้เรียนและชุมชนให้ใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา

ส่วนการจำแนกตามประสิทธิภาพด้านการพัฒนาบุคลากร รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .479 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการเพิ่มศักยภาพทางวิชาการให้บุคลากรและครูผู้สอนอยู่เสมอ ด้านการสนับสนุนงบประมาณให้บุคลากรทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ด้านการจัดหาเอกสารทางวิชาการให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และด้านการส่งเสริมให้บุคลากรปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$)

ส่วนการจำแนกตามประสิทธิภาพด้านการประเมินผล รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .420 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายให้บุคลากรมีการวัดผลเป็นระยะๆ ทั้งก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังสอน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับวิธีการวัดผล และประเมินผลอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ และด้านการกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบทันทีเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$)

ส่วนการจำแนกตามประสิทธิภาพด้านการประกันคุณภาพ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .448 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษาที่ต้องครบถ้วนทันสมัยในทุกๆ งาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องสม่ำเสมอ และด้านการดำเนินการยกระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$)

และการจำแนกตามประสิทธิภาพภาพรวมการบริหารงานวิชาการ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) และพบว่ามีเพียงค่า SD. ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ภาพรวม .445 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) และด้านการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$)

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประเด็นเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ มีดังนี้

การบริหารหลักสูตร หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนบางอย่างไม่ตรงกับบริบทของชุมชนเพราะยากเกินกว่าที่เด็กบางกลุ่มจะทำได้ มีการบริหารจัดการหลักสูตร โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการประเมินการใช้หลักสูตรการบริหารหลักสูตรที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึงหลักสูตรอาจไม่ตรงกับบริบทที่กำหนด สภาพแวดล้อมหลักสูตรบางอย่างยากเกินกว่าที่จะทำได้มีการบริหารหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการใช้บางครั้งอาจมีอุปสรรค ไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน แต่ปัญหาและอุปสรรคคืออาจมีครูผู้สอนไม่ตรงตามกลุ่มสาระ ไม่มีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง

การบริหารจัดการวิชาการ การบริหารวิชาการบางครั้งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้มีการแบ่งหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านวิชาการที่แน่นอนชัดเจน ก่อนการบริหารจัดการวิชาการบางครั้งอาจมีข้อบกพร่อง แต่มีบางครั้งที่เจอปัญหา คือหลักสูตรอาจยากเกินไป และไม่ตรงกับสภาพแวดล้อม บริบทของชุมชน การจัดทำหลักสูตรต่างๆ โดยแบ่งครูออกเป็นฝ่ายต่างๆ เพื่อรับผิดชอบงานหรือมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและรับผิดชอบตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ไปยังฝ่ายต่างๆ ไม่ชัดเจน ทำให้คนๆ เดียวต้องรับผิดชอบงาน อาจเป็นปัญหาและอุปสรรคมีการแบ่งงานที่ไม่ชัดเจนของแต่ละฝ่าย และคนที่รับผิดชอบวิชาการไม่ค่อยมีความทุ่มเทรับผิดชอบที่ดี

การจัดการเรียนรู้ พบว่าการจัดการเรียนการสอนบางครั้งไม่ตรงตามจุดมุ่งหมาย วิธีการจัดการเรียนรู้มีหลากหลาย สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อาจจะต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเน้นผู้รับบริการ การจัดการเรียนรู้บางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับหลักสูตร เพราะด้วยสภาพแวดล้อมต่างๆ เพราะด้วยสภาพแวดล้อม บริบท ความพร้อมต่างๆ มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการบูรณาการเรียนรู้อย่างไรในห้องเรียน และนอกห้องเรียน มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ พบว่าห้องสมุดมี แต่ยืมขาดอุปกรณ์สื่อที่หลากหลาย หนังสือไม่ค่อยมี งบประมาณไม่ค่อยมี แต่โรงเรียนจะให้เด็กหาวิธีศึกษาข้างนอก เช่นศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีห้องสมุดที่กว้างขวางเพียงพอต่อจำนวนผู้รับบริการ แต่ยืมขาดหนังสือ และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีพื้นที่ไม่ค่อยอำนวยต่อผู้รับบริการ มีแหล่งเรียนรู้ไม่ค่อยน่าสนใจ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการซื้อหนังสือ เป็นต้น

การพัฒนาบุคลากร ปัญหาที่พบคือ บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความรู้ แต่มีการจัดอบรมเพื่อนำมาพัฒนาบุคลากรให้บุคลากรออกไปพัฒนาตนเองโดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง มีการจัดอบรมบุคลากรแต่ยังไม่เพียงพอเพราะบุคลากรบางท่านไม่ได้เข้ารับการอบรมการพัฒนาตนเอง ไม่ค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม น่าจะมีการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีต่างๆ

การประเมินผล มีการประเมินผลทุกครั้งเมื่อครูหรือบุคลากรไปอบรมพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะนำมาปรับใช้ หากจุดด้อยเพื่อนำมาพัฒนางานต่อไป มีการวัดประเมินผลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อบกพร่อง มีการปรับปรุงแก้ไข สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระ ทุกระดับชั้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การประกันคุณภาพ มีต้นสังกัดที่คอยดูแล มาตรวจเยี่ยมดูแล ประกันคุณภาพเพื่อที่จะให้มาปรับใช้ในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และผู้รับผิดชอบมาดูแลกำกับและหาข้อที่ต้องนำมาปรับแก้ไข มีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก และมีการวางแผนงานเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุง

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประเด็นเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ มีดังนี้

การบริหารหลักสูตร หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนบางอย่างไม่ตรงกับบริบทของชุมชนเพราะยากเกินกว่าที่เด็กบางกลุ่มจะทำได้ มีการบริหารจัดการหลักสูตร โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการประเมินการใช้หลักสูตรการบริหารหลักสูตรที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึงหลักสูตรอาจไม่ตรงกับบริบทที่กำหนด สภาพแวดล้อมหลักสูตรบางอย่างยากเกินกว่าที่จะทำได้มีการบริหารหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการใช้บางครั้งอาจมีอุปสรรค สอดคล้องกับสมฤทธิ์ ศักดิ์เรืองฤทธิ์ (2540) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับนักเรียนและท้องถิ่นโดยศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น จัดทำแผนการสอนดำเนินการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนปัญหาอุปสรรคในการบริหารหลักสูตรคือหลักสูตรอาจยากเกินไปและไม่ตรงกับสภาพแวดล้อม บริบทของชุมชน ทำให้การบริหารหลักสูตรอาจมีปัญหา การบริหารหลักสูตรบางครั้งอาจไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน พบว่า การบริหารวิชาการบางครั้งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดให้มีการแบ่งหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านวิชาการที่แน่นอนชัดเจน ก่อนการบริหารจัดการวิชาการบางครั้งอาจมีข้อบกพร่อง สอดคล้องกับ สุภาพ หงส์ทอง (2540) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์ จังหวัดพะเยา พบว่าการจัดการเรียนการสอน ไม่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของบุคลากร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางรายวิชาไม่เป็นที่พอใจ สื่อการเรียนมีไม่เพียงพอ การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิและประสบการณ์ การจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างแท้จริง ขาดการประชุมวางแผนประสานงาน คู่มือนักเรียนและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ

การจัดการเรียนรู้ พบว่าการจัดการเรียนการสอนบางครั้งไม่ตรงตามจุดมุ่งหมาย วิธีการจัดการเรียนรู้ไม่หลากหลาย สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อาจจะต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเน้นผู้รับบริการ การจัดการเรียนรู้บางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับหลักสูตร เพราะด้วยสภาพแวดล้อมต่างๆ และมีการจัดการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย มีอุปกรณ์สื่อที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้รับบริการ มีเทคโนโลยีที่ไม่ทันสมัย ซึ่งมีงบประมาณไม่เพียงพอ การจัดการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย สื่อการเรียนรู้อาจไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก สอดคล้องกับวรเชษฐ์ จันทร์ภิรมย์ (2546) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีปัญหาด้านหลักสูตรคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำสาระต่างๆของหลักสูตรใหม่ ข้อเสนอแนะควรจัดรวมโรงเรียนของท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงเข้าด้วยกัน

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ พบว่าห้องสมุดมี แต่ยังมีขาดอุปกรณ์สื่อที่หลากหลาย หนังสือไม่ค่อยมี งบประมาณไม่ค่อยมี และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีพื้นที่ไม่ค่อยอำนวยต่อผู้รับบริการ มีแหล่งเรียนรู้ไม่ค่อยน่าสนใจ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการซื้อหนังสือ สอดคล้องกับวัฒนา มโนจิตร (2540) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาได้มีการปฏิบัติตามในทุกด้าน สำหรับปัญหาการบริหารงานพบว่า หลักสูตรที่ใช้ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

การพัฒนาบุคลากร พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความรู้ แต่มีการจัดอบรมเพื่อนำมาพัฒนาบุคลากรให้บุคลากรออกไปพัฒนานตนเองโดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไปอบรมพัฒนานตนเองเพื่อมีการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ โดยการจัดการอบรม สนับสนุนบุคลากรเข้ารับการอบรม ให้บุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนานตนเอง ในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง มีการจัดอบรมบุคลากรแต่ยังไม่เพียงพอเพราะบุคลากรบางท่านไม่ได้เข้ารับการอบรมแต่ถ้าบุคลากรไม่ค่อยได้พัฒนานตนเอง ไม่ค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม น่าจะมีการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีต่างๆ สอดคล้องกับจิตรราภรณ์ บุญยงค์ (2542) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่าการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามลักษณะงานทั้ง 7 งานดังนี้ งานที่มีการบริหารและปฏิบัติมากที่สุดได้แก่การจัดตารางการเรียนการสอน และการจัดครูเข้าสอน ส่วนงานที่มีการบริหารที่ได้ปฏิบัติมาก คือ การจัดแผนการเรียนงานสื่อการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอน และการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับปัญหามีดังนี้ ขาดความรู้ในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ไม่เห็นความสำคัญของแผนการสอน ไม่ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้สื่อการเรียนการสอนน้อย ขาดแคลนครูบางสาขาวิชา ห้องเรียนไม่พอไม่สามารถจัดวิชาเลือกเสรีได้อย่างหลากหลาย

การประเมินผล มีการประเมินผลทุกครั้งเมื่อครูหรือบุคลากรไปอบรมพัฒนานตนเอง เพื่อที่จะนำมาปรับใช้ หากจัดด้วยเพื่อนำมาพัฒนางานต่อไป มีการวัดประเมินผลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อบกพร่อง มีการปรับปรุงแก้ไข สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระ ทุกระดับชั้น และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนสม่ำเสมอ ประเมินตามจุดประสงค์และตัวชี้วัด ณรงค์ฤทธิ์ ปริชาณุกุล (2542) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน พบว่าได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องการวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร และในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนงานไว้อย่างชัดเจน มีความพร้อมในเรื่องของสื่อและอุปกรณ์ที่ช่วยเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการนิเทศเพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของคณะครู สำหรับด้านปัญหาอุปสรรคมีปัญหาคือ ครูรับผิดชอบงานหลายด้าน สอนหลายวิชา ห้องสมุดขาดเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ขาดการนิเทศภายใน ขาดการจัดทำสื่อเพื่อช่วยเสริมการเรียนการสอน สอดคล้องกับสมฤทธิ์ ศักดิ์เรืองฤทธิ์ (2540) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

มาตรฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย พบว่าการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับนักเรียนและท้องถิ่นโดยศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น จัดทำแผนการสอนดำเนินการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งได้สำรวจสื่อการเรียนการสอนพบว่าไม่เพียงพอกับความต้องการ ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบนั้น พบว่า การดำเนินการนิเทศยังไม่เป็นระบบ ขาดการติดตามและประเมินผลและสอดคล้องกับงาน สมควร (2545) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ได้มีการปฏิบัติงานเกือบทุกงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียน แต่ก็ยังพบส่วนที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ คือประเมินผลการดำเนินการตามแผนงานปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำสื่อการเรียน วัดและประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง ประเมินผลการดำเนินการห้องสมุด จัดทำแผนการใช้ห้องสมุดกำหนดบทบาทของผู้เทศไว้อย่างชัดเจน สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนครู ไม่ได้วิเคราะห์หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนงบประมาณ ไม่มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง หนังสือห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ขาดครูผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ และผู้เทศไม่มีเวลาที่จะทำการนิเทศอย่างจริงจังต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพ มีต้นสังกัดที่คอยดูแล มาตรฐานเยี่ยมดูแล ประกันคุณภาพเพื่อที่จะให้มาปรับใช้ในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และรับผิดชอบมาดูแลกำกับและหาข้อที่ต้องนำมาปรับแก้ไข มีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อยกระดับการบริหารของการทำงาน มีการประกันคุณภาพตลอด และมีการวางแผนงานเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุง สอดคล้องกับ วรเชษฐ์ จันทรภิรมย์ (2546) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีปัญหาด้านการนิเทศภายในคือขาดการวางแผนการนิเทศ ข้อเสนอแนะควรวางแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวทาง ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างการบริหารงานของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่ง บุคลากร ควรมีการวางแผนในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมและในการวางแผนในการปรับปรุงสถานศึกษา และควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานมีการรายงานผล

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก Prof.Dr.Chainanthorn Khawngarm ประธานกรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Noppadol Konkum กรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Asjun Jikumporกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำงานวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ในสาขาวิชา ฯ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จำนง สมควร.(2545). ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สรวย

จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย; คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิตรารณ บุญยงค์. (2542). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

จังหวัดเชียงรายวิทยานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย;คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

ณรงค์ฤทธิ์ ปรีชานุกูล. (2542). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน วิทยานิพนธ์ สาขา บริหารการศึกษามหาวิทยาลัย;คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรเชษฐ์ จันทรภิรมย์.(2546).การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

วัฒนา มโนจิตร.(2540).การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนคร เชียงใหม่.

วิทยานิพนธ์สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย;คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมฤทธิ์ ศักดิ์เรืองฤทธิ์. (2540). การบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย.วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย;คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

สุภาพ หงส์ทอง. (2540). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์ จังหวัดพะเยา.

วิทยานิพนธ์สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย; คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

The Study of Grammatical Errors in Thai EFL Students Writing of the First Year Students of Northern College, Tak

Nantanawan Nanwita¹

ABSTRACT

This study was designed to investigate the four frequent types of grammatical errors (i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses) in EFL writing. The samples of the study consisted of forty first year students in all majors at Northern College in Tak. Data were collected from in-class student writing which described or narrated a story about their family. The analysis of grammatical errors (i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses) was based on sixty-four compositions from the students' writing. The results of the study were tabulated. Each grammatical error was counted and calculated into percentage for frequency.

Keywords: grammatical errors, frequency, and first language interference

Introduction

English is an international language, and widely used all over the world. It is used as the instrument for communication and sharing information. Therefore, English clearly plays an important role in the world.

English has been taught in all 4 skills (listening, speaking, reading, and writing) in Thailand at all from beginning levels to university levels. For writing skill, the overall outcome of writing has been unsatisfactory in Thailand although the ability to write efficiently is becoming increasingly important in global communication and plays an important role in both second language and foreign language learning (Weigle, 2002). Because Thai students whose first language is different from the target language (English), they have limited knowledge of English language to write, errors are frequently found in their written products. Therefore, it may be said that the errors may be caused by students' first language interference. Connor (1996) states that English as second language (ESL) students often mention that when they write in English, they translate their first language words, phrases, and organization into English. O' Neil (1998) highlights that second language learning can be affected by the patterns of the first language.

The study of errors has advantages in second language learning. There are good reasons for focusing on errors. First, errors are a conspicuous feature of learner language, raising the important question of 'Why do learners make errors?' Second, it is useful for teachers to know what errors learners make. Third, paradoxically, it is possible that making errors may actually help learners learn when they self-correct the errors they make (Rod Ellis).

The errors mostly found in ESL students were grammar, spelling, lexical and punctuation errors (Yang, 1994). Orozco (2002) also revealed that the main errors of writing were grammar, spelling and vocabulary. Also, Mourtaga (2004) found that the most frequent writing errors among Palestinian students studying English as a foreign language were verb, punctuation and articles. Furthermore, Lush (2002) found that the errors appeared in writing of Thai students of Thammasat University were articles, singular/plural nouns, present/past simple interchange, preposition, subject-verb agreement, incorrect tenses, word order, be/have interchange and sentence fragments. Moreover, Thai students seemed to adopt Thai grammar in writing English essay.

The researcher used to be an English teacher, and taught English Writing I at Northern College in Tak. When correcting students' work, the researcher always found that there were many grammatical errors (i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses). Therefore, grammatical errors made by the students in their writing seem to be the researcher's interests. Those grammatical errors were given in (1)-(4)

¹ the teacher of Business English Major, the Faculty of Humanities, Northern College

Incorrect Grammar	Correct Grammar
(1) Child cried. (Articles)	(1) A child cried.
(2) I have two dog . (Singular/plural nouns)	(2) I have two dogs .
(3) The boy drink milk. (Subject-verb agreement)	(3) The boy drinks milk.
(4) I go to the market yesterday. (Tenses)	(4) I went to the market yesterday.

The purposes of the study

1. To find out what type of four grammatical errors; that is, articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses was mostly made in the writing of the forty first year students in all majors at Northern College in Tak.
2. To find out what was the frequency of each type of grammatical errors (i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses) found in the third year English major students' writing.

The research questions are:

1. What grammatical category comprises the highest level of errors made by the students?
2. What was the frequency of each type of grammatical errors found in the students' writing

The Scopes of the study

1. This study concentrated on English essay writing errors committed by the forty first year students in all majors at Northern College in Tak.
2. This study was intended four types of grammatical errors; that is, articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses.
3. This study was intended only to examine written products through grammatical errors, not style.

Definition of terms

Written product:

Written product in this research refers to the writing of the forty first year students in all majors at Northern College in Tak.

'Grammatical Errors' refer to the errors made in English essay writing of the third year English major students of Northern College, Tak in terms of articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses.

Review literatures:

Theory of second language acquisition: Errors

The important issue considered in the theory of second language acquisition is the level of written and spoken errors which second language learners commit during the language production. Chomsky (1965) revealed that during second language acquisition, the learners will analyze and form language rules based on what they know from their first language. Consequently, they will make errors when the second language is produced.

As for errors, Dulay, Burt, and Krashen (1982) stated that errors are the flawed components of a learner speech, or writing errors are the parts of conversation or composition that deviate from some selected norms of natural language performance. Error analysis focuses on the creative aspects of language learning, which has helped to raise the status of errors from unwanted forms to the more instructive status of indicators of learning and guide to teaching.

Carter (1993) defined 'error' as a wrong deduction of the learners' nature of second language.

First language interference

First language interference errors are one kind of errors that occur in second language learning. The Concise Oxford Dictionary of Linguistics, 1997 defines such interference as the influence that knowledge of one language has on the way one speaks

another (e.g. in the speech of bilinguals, or as a cause of errors by someone learning a new language). According to Krashen, 1983, interference is the result of the performer “falling back” on old knowledge when he or she has not yet acquired enough of the second language. Moreover, Lado (1964) highlighted interference added difficulty in learning a sound, word, or construction in a second language as a result of differences with the habits of the native tongue. In short, first language interference is first language influence affecting in the study of another target language in a negative way. O’Neil (2001) also states that learning a second language can be affected by the patterns of the first language. In addition, George (1972) states that the language-language mismatches may be of three kinds:

1. The foreign language may have one feature and the mother tongue have two or more.
2. The foreign language may have two or more features where the mother tongue has one.
3. The foreign language and the mother tongue may have features that are similar but not coincident. A mismatch of the third as well as of the second type denotes a point at which mother-tongue interference can occur.

Therefore, first language interference can cause problems in learning a second language.

Writing English as a Foreign Language

Because writing is considered as one of the most difficult skill in English, there is no doubt that writing is very challenging for second language learners to master (Richards, 2002). Writing is a complicated skill which is considered as a complex process; therefore, it is not easy to produce a good piece of writing.

However, the students can succeed and write efficiently by learning and practicing how to write according to Todd and Jarvis (2002). They claimed that learning to write is like learning to do many other things which requires practice and time. The students are able to become excellent writer if they are given enough practice and time.

Writing errors

Writing in a second language may be obstructed because of limited second language knowledge, and it focused on language rather than content. It has normally been accepted that the student’ errors present the information of the existing system of language that is different from his or her mother tongue and the target language (Selinker, 1985; Corder, 1985 cited in Wen, 1994). Myles (2002) also mentioned that students writing in a second language generally produce texts which contain varying degrees of grammatical and rhetorical errors. The second language writers who have a lot of ideas, but have limited language to express what they want to say always make errors.

Grammatical errors

Grammatical errors refer to errors resulting from the learners’ inability to conform to the grammar rules of standard written English. For example, if the learners used the simple past tense form of the verb in a context which called for the base form of the verb (e.g., ‘studied’ instead of ‘study’), they then committed a grammatical error (Pongsiriwet, 2002).

Chownahe (2000) studied the errors of English compositions written by Mattayomsuksa Six Students at Kaengkrowittayalai School in Chaiyaphum. The findings of the study revealed that the errors produced by the students were word by word translation, adjectives used as main verbs, numbers of nouns, tenses, word selection, determiners, punctuation and capitalization, forms of pronouns, preposition and subject-verb agreement. Moreover, there were fourteen majors’ types of errors which were preposition, diction, spelling, articles, adverb, adjective, subject-verb agreement, fragment and run-on, singular and plural nouns, tenses, passive voice, participial phrase, and relative clause according to Ayurawatana, 2002.

Methodology

Samples

The samples used in this study were seven third year students majoring in English at Northern College in Tak selected from fifteen students by purposive sampling. The students were selected because they consisted of students in all ability levels: low, mid and high. They will be asked to write an essay under the topic, ‘my family’ to describe the characteristics of each member, and express their feelings to their family. The length of an essay is not less than 100 words, not over 150 words. The student’s previous English writing experiences include English Writing I, and Business English Writing taught by non- native English speaking professors. They studied a few English writing courses; therefore, it is assumed that they know well basic structures of English.

Procedures

Data Collection

The data in this study is obtained from the final draft of the forty first year students in all majors at Northern College in Tak. The students' writing will be written and completed in one period, which is one hour. A dictionary is not allowed.

Data Analysis

The students' writings were analyzed for frequencies of each type of grammatical errors (i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses), and the percentage of errors.

The written products were checked for grammatical errors, not style. The classification of grammatical errors was focused on articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses. Error frequencies were counted with examples in Tables.

Results of the study

The results of the study are tabulated. Each grammatical error is counted and calculated into percentage for frequency. Then, the discussion is presented explanations to account for the results.

1. Result

Table 1 shows all four types of grammatical errors (i.e. articles, singular/plural nouns, subject – verb agreement, and tenses) with the examples of each grammatical error the students made. Table 2 shows frequency of grammatical errors found in the writing of the forty first year students in all majors at Northern College in Tak.

Table 1: Types of Grammatical Errors

(i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses)

Types of Grammatical Errors	Examples of incorrect grammar from the students' essays	Correct Grammar
1. Articles	- My family is warm family. - My father is carpenter. - My mother is housewife. - My younger sister is student. - We have problem in family. - My father is gardener and my mother is farmer. - My village is small town in Maelanoi district. - My family is small size. - My brother is student. - He is sale furniture.	- My family is a warm family. - My father is a carpenter. - My mother is a housewife. - My younger sister is a student. - We have a problem in the family. - My father is a gardener and my mother is a farmer. - My village is a small town in Maelanoi district. - My family is a small size family. - My brother is a student. - He is a furniture sale.

Table 1: Types of Grammatical Errors (cont.)

Types of Grammatical Errors	Examples of incorrect grammar from the students' essays	Correct Grammar
1. Articles	- She is fruit seller. - Wangchao district is small district of Tak province.	- She is a fruit seller. - Wangchao district is a small district of Tak province.
2. Singular/plural noun	- I have three cousin. - My parents are a farmer. - My parents have one son and three daughter. - I am twenty two year old. - We love my parent and we always take care. - I have two nephew. - We are hill tribe, name is Lawa or Lua. - My parent are farmer. - We have problem in family.	- I have three cousins. - My parents are farmers. - My parents have one son and three daughters. - I am twenty two years old. - We love my parents and we always take care. - I have two nephews. - We are hill tribes, named Lawa or Lua. - My parents are farmers. - We have problems in the family.

Table 1: Types of Grammatical Errors (cont.)

Types of Grammatical Errors	Examples of incorrect grammar from the students' essays	Correct Grammar
3. Subject-verb agreement	- I never feel sad because my mother take care me. - My mother is kind and she do work hard. - My family have a cat too. - She make me happy. - My family live in the small town of the northern Thailand. - He make money for expenses in family. - My elder brother work in Chiang Mai. - My older sister study at Chiang Mai University.	- I never feel sad because my mother takes care of me. - My mother is kind and she does work hard. - My family has a cat too. - She makes me happy. - My family lives in the small town of the northern part of Thailand. - He makes money for expenses in my family. - My elder brother works in Chiang Mai. - My older sister studies at Chiang Mai University.

Table 1: Types of Grammatical Errors (cont.)

Types of Grammatical Errors	Examples of incorrect grammar from the students' essays	Correct Grammar
3. Subject-verb agreement	- My family live in the small village at Maesariang, Maehongson province. - My mother is very kindness when she smile. - My family live in Maelanoi district.	- My family lives in the small village at Maesariang, Maehongson province. - My mother is very kind when she smiles. - My family lives in Maelanoi district.
4. Tenses	- My younger brothers study now. - They are study at Maelanoi Daroonsik School and Naresuan University.	- My younger brothers are studying now. - They are studying at Maelanoi Daroonsik School and Naresuan University.

Table 2: Frequency of Grammatical Errors

(i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses)

Types of grammatical errors	Frequency of Grammatical Errors	Percentages
1. Tenses	6	9.37
2. Singular/plural nouns	16	25.00
3. Subject-verb agreement	20	31.25
4. Articles	22	34.38
Total	64	100.00

Table 2 shows that errors in articles found in the writings of forty first year students in all majors at Northern College in Tak are the ones with the highest percentage of grammatical errors, that is, 34.38. Errors in singular/plural nouns are 25% less than the rate of errors in the subject – verb agreement, which is 31.25%. The rate of errors in tenses is 9.37%, the lowest percentage of grammatical errors.

Discussion and Conclusion

All things considered, 34.38% of grammatical errors were errors of articles. It can be seen from Table 2 that errors in articles were accounted for the highest percentage (34.38%) of grammatical errors that the students made. It was found that the articles were omitted in the students' writing. For example, 'My father is gardener and my mother is farmer.', and 'My brother is student.' From these examples, it showed that the omission that refers to deviations in usage that arise when learners leave out words or parts of words of the articles is the main problem for the students.

It was likely that, the students were still confused with the use of articles. Because articles are understandably problematic from a cross linguistic perspective, for instance; Thai language has no articles, but English does have articles, the learning difficulty and frequency of the articles can result in errors made by Thai students whose language has no articles. Therefore, it can be shown that interference is the result of the performer "falling back" on old knowledge when he or she has not yet acquired enough of the second language according to Kreshen, 1983.

Errors in the subject – verb agreement made by the students were found as the second high frequency of grammatical errors with 20 occurrences (31.25 percent). It was found that the verb does not have to agree with the subject in Thai; therefore it has a

tendency that the students might forget the obligatory connection between a subject and its main verb in an English sentence. A subject and its main verb do not have the obligatory agreement in Thai; therefore it's very easy to be neglected.

Although number agreement between the subject and verb in English poses a problem only in the present tense, where third person singular forms are explicitly inflected while other forms are not (Celce – Murcia, Marianne and Larsen – Freeman, Diane, 1999), it was found that the students always left off the third person singular infection. For example; 'She **make** me happy.' and 'My family **live** in the small town of the northern Thailand.'

Errors in singular/plural nouns were accounted for quite high percentage (25%) of grammatical errors the students made in their writing. According to O'Neil (2001), learning a second language can be affected by the patterns of the first language. For instance; In English, singular nouns always come after an article and plural nouns always add 's' or 'es' after them to indicate countable nouns. It can be assumed that the students were not aware of using singular/plural nouns in English because Thai language does not have this grammatical rule.

The frequency of grammatical errors in tenses was found with 6 occurrences (9.37 percent), and they are the least frequency of grammatical errors the students made in their writing. For errors in tenses found in the students' writing, L1 transfer may result in avoidance that occurs when specific target language features are under-represented in learner production in comparison to native-speaker production (Rod Ellis, 1997). The students were found to avoid the use of various tenses in English in their writing because Thai language does not contain equivalent structures; that is, the rule of tenses is not found in Thai. Tenses mostly found in their writing were the present simple tense and the past simple tense because they may quite be familiar with these two tenses more than other tenses. However, the present continuous tense was hardly used in their writing. For this reason, the students made few errors. Moreover, the errors in tenses might also occur because of the students' carelessness.

The results of the study revealed that first language features tend to intervene with the second language writing. It can be assumed that when the features of both first and second languages are extremely different in terms of grammatical rules, it is easy for grammatical errors to occur. Therefore, grammatical errors are the results of the differences between languages. Grammatical errors may also result from the students' intention and limitation of time to write the essay, including their background knowledge in English. In addition, other sources of grammatical errors may be from the carelessness of the students while they wrote their tasks. However, although some errors found in the students' writing were small in size such as spelling and diction; it is recommended that both the teachers and the students should emphasize those problematic points. Otherwise, the students will not be able to produce the quality pieces of writing.

Therefore, structural forms and grammatical rules of the two languages (English and Thai) should be focused on for the improvement in performance of writing tasks.

From the study, grammatical errors that should be focused on for the improvement of the students' writing are errors in articles, subject – verb agreement, singular – plural nouns, and tenses respectively. It was found that errors in articles were the highest percentage of grammatical errors. Due to the learning difficulty and frequency of the articles (Celce – Murcia 1992; Larsen – Freeman 1992), errors in articles should be first centered on in the classrooms. Errors in the subject – verb agreement can not be neglected to improve in the students' writing as they were found as the second high frequency of grammatical errors with 20 occurrences. Errors in the subject – verb agreement can occur in the present tense because the students must add an –s or an –es at the end of the verb when the subject performing the action is third – person singular, therefore, it is easy to be found errors in the subject – verb agreement in their writing. From Table 2, errors in singular/plural nouns seemed to be considered as a common error. These errors were found in the students' writing because Thai language does not have the grammatical rule that singular nouns always come after an article and plural nouns always add 's' or 'es' after them to indicate countable nouns like English. Therefore, it is interesting to improve the rule of singular/plural nouns.

For errors in tenses; although they were found less than other types of grammatical errors, that is, articles, singular/plural nouns, and subject-verb agreement, it can be assumed that they chose few tenses to write; that is, the present tense, the present continuous tense, and the past tense. Therefore, the students made few errors in tenses. However, it did not mean that they have sufficient knowledge in tenses. Therefore, tenses should also be focused on in learning in the classrooms to help the students can use more various tenses in the further writing. This does not only help the students realize the differences of both languages but also make them aware of using the right rules in writing. The students will write better if they are aware of grammatical rules.

The recommendations for the further studies

1. In this study, the explanation of grammatical errors contained only four grammatical errors (i.e. articles, singular/plural nouns, subject-verb agreement, and tenses). There should be a study analyzing other language features such as punctuation, passive voice, including relative clause that were always found in the students' writing.
2. In the further studies, the researchers may ask for the students to write on condition that they must use at least two tenses, articles 'a', 'an', 'the' have to be found in their writing, and so forth.

References

- Ayurawatana, Narupon. **An Error Analysis of Fourth Year English Majors' Research Proposals**. An Independent Study Report for the Degree of Master of Arts, Khon Kaen University, 2002.
- Chownahe, Prayoon. **An Error Analysis of English Compositions Written by Mattayomsuksa Six Students**. Master's Thesis, Khon Kaen University, 2000.
- Diane Larsen – Freeman and Michael H. Long. **An Introduction to Second Language Acquisition Research**. Applied Linguistics and Language Study. General Editor: C.N. Candlin.
- Marianne Celce – Murcia and Diane Larsen - Freeman. **The Grammar Book**. An ESL / EFL Teacher's Course. Second Edition: Heinle & Heinle Publishers, 1999.
- Rod Ellis. **Second Language Acquisition**. Oxford Introductions to Language Study, Series Editor H.G. Widdowson. Oxford University Press.

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสหมิตรวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่
Participation in Administration of Committee Primary School
of Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6

พวงมณี สุจริตไพบุลย์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มี เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสหมิตรวิทยา ประชากรประชากร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสหมิตรวิทยา จำนวน 8 ราย กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 8 ราย

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการเสนอแนวทางในการกำหนดเอกลักษณ์ นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ด้านการให้ความเห็นชอบ ด้านการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการด้านการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาดูแลจนวิทยาการภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและชาติ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ควรเปิดช่องทางในการศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาตาม พรบ.การศึกษาในการศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน/ท้องถิ่น ที่ตั้งของสถานศึกษา การกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรมการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและการกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำธรรมนูญโรงเรียน

ในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การพิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ควรเปิดช่องให้มีการร่วมมือในกำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมกับสถานศึกษา และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและมีวิธีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องมี สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคม สภาพทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาให้มากที่สุด และการจัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ มีการสนับสนุนให้เด็กพิการ ได้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติ การสอดส่อง ดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ ได้รับความช่วยเหลือ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด และการสนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรการพิทักษ์สิทธิเด็ก การมีส่วนร่วมในการจัดหาผลผลิตเพื่อพัฒนาการเรียน การมีส่วนร่วมหารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการสอน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษา

ABSTRACT

This purposes of this research were aimed to study purposes of this research were aimed to study the issue and basic education. Barriers and Recommendations the involvement of the Board of Education Science School at peace. The population of the school board. The basic science of peace of 8 samples derived by assigning specific groups of eight people.

The finding were as follow

The proposed guidelines for determining identity. Policy and Planning Education to approve the Annual Action Plan of Education for approval. Supervision and monitoring of the implementation of the plan of study. Promotion and support to all children in the service of promoting the rights of children. Children with disabilities Disadvantaged children and children with special abilities. The guidelines and participate in the management of the academic budget management personnel. And general management to promote the mobilization of resources for education. As well as guest speakers and local knowledge to enhance the

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขา บริหารการศึกษามหาบัณฑิต โทร.0818816536

E-mail: puangmanee2009@hotmail.com

development of all students. Including national and local heritage, tradition, art and culture. Strengthening the relationship between the school and community. as well as coordination with organizations, both public and private. To provide educational resources to the community. And participation in community development and local. The application for approval of the operating results of the annual study found that most reviews. The participation of basic education. At a high level Should be open to study and understand the purpose of management education. Act. Education in. Study and understand the information about the current condition of the community / local. Location of school. The plan to develop educational, academic personnel, budget, facilities, activities policy. The goals and direction of development of educational quality of the schools and the educational preparation Charter School.

The course material prepared in accordance with local requirements for the preparation of course material in accordance with local requirements. The consistency of the learning curriculum of basic education. The accuracy, integrity, learning, and in accordance with local requirements. Should be open to cooperation in the supervision and monitoring plan with the school. And to help support and morale in the school, according to the plan and how it is constantly evolving education needs to be provided information related to the number of participants, transportation, economic conditions. Support and provision of services to children in the area were enrolled in school as much as possible. The provision of scholarships Educational supplies and other necessities should be encouraged to disabled children. Children have classes with regular monitoring of children who have been mistreated. Get help and to obtain appropriate services to promote and support education for children with special talent to be developed individually as much as possible. And support Promote co-operation with the Organization for Protection of Child Rights. To participate in the supply of materials to improve learning. Participation. Earning assets and resources from various sources. To support teaching.

Keywords : Participation, School board

บทนำ

โรงเรียนเอกชนได้มีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาของประเทศและเป็นที่ยอมรับของสังคมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน บางโรงเรียนมีความพร้อมที่จะพัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐานสู่สากล ในขณะที่บางโรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง และควรได้รับการพัฒนา ให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สำหรับโรงเรียนสหมิตรวิทยา เป็นโรงเรียนเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กยากจนด้อยโอกาสหรือพิการ รัฐให้การอุดหนุนเต็มตามอัตราค่าใช้จ่ายรายหัวโดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ทำให้จำนวนนักเรียนกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น การจัดการศึกษาจึงเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งของรัฐ ที่จะต้องบริการแก่ประชาชนอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ โรงเรียนเหล่านี้จะต้องมีการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งการบริหารและการจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยคณะบุคคลเป็นการบริหารที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แต่กลับพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิในปัจจุบันมีบทบาทในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อย เป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษาหรือรับทราบการดำเนินงานของศึกษาเท่านั้น ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา การกำหนดหลักสูตร แบบเรียน และการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในรูปของการช่วยเหลือแรงงาน เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ ซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนของระบบคณะกรรมการ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสหมิตรวิทยา เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนา ปรับปรุง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสหมิตรวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิจัยปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสหมิตรวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือ แนวคิด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ประชาชนในแต่ละชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของชุมชน(องค์กร) ร่วมกันในทุกขั้นตอน ในการบริหารจัดการศึกษา ตามหลักการมีส่วนร่วม ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น(4)การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน5ร่วมติดตามและประเมินผล อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาท

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

หน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การเสนอแนวทางในการกำหนดเอกลักษณ์ นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การกำกับและ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และได้มาตรฐานการส่งเสริมให้มีการพหุภักดิ์เด็ก ดูแลเด็ก เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส แลเด็กมีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสหมิตรวิทยา จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจภาคสนาม ซึ่งมีวิธีการวิจัยแบบผสมผสานคือ ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสหมิตรวิทยา จำนวน 8 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทั้งหมด 8 คน

ผู้วิจัย ได้สร้างเครื่องมือวัดในรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์กำหนดค่าคะแนนและการวัดตัวแปร

ในการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสหมิตรวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบไลเคอร์สเกล กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ เฉลี่ยเป็นเกณฑ์การวัด การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็น ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ตารางที่ 1 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการกำหนดเอกลักษณ์ นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา

บทบาทและหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาตาม พรบ.การศึกษา	4.00	พึงพอใจมาก
2. ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน/ท้องถิ่น ที่ตั้งของสถานศึกษา	3.88	พึงพอใจมาก
3. กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม	3.50	พึงพอใจมาก
4. กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.88	พึงพอใจมาก
5. กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.75	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.80	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการเสนอแนวทางในการกำหนดเอกลักษณ์ นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาตาม พรบ.การศึกษา ระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชนระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ด้านกำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระดับมาก ($\bar{X}=3.88$)

ตารางที่ 2 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.63	พึงพอใจมาก
2. พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของสถานศึกษา	3.63	พึงพอใจมาก
3. พิจารณาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการหรือยุทธศาสตร์การดำเนินงานโครงการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการศึกษา	3.75	พึงพอใจมาก
4. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	3.75	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.69	พึงพอใจมาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานที่ศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) ด้านพิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$) ด้านความพิจารณาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการหรือยุทธศาสตร์การดำเนินงาน/โครงการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$)

ตารางที่ 3 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.88	พึงพอใจมาก
2. พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.00	พึงพอใจมาก
3. พิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.88	พึงพอใจมาก
4. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา	3.88	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านพิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านพิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$)

ตารางที่ 4 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. กำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมกับสถานศึกษา ได้แก่ วิธีการ ระยะเวลา	3.63	พึงพอใจมาก
2. ดำเนินการกำกับ ติดตามการดำเนินงานสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้เครื่องมือหลากหลาย	3.50	พึงพอใจมาก
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและมีวิธีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.63	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านกำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมกับสถานศึกษา ได้แก่ วิธีการ ระยะเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) ด้านดำเนินการกำกับ ติดตามการดำเนินงานสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้เครื่องมือหลากหลาย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ด้านให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและมีวิธีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.63$)

ตารางที่ 5 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคม สภาพทางเศรษฐกิจ	3.88	พึงพอใจมาก
2. สนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาให้มากที่สุด	3.88	พึงพอใจมาก
3. จัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ แก่ผู้เรียน	3.63	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและได้มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านสถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคม สภาพทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านสนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาให้มากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านจัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ แก่ผู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$)

ตารางที่ 6 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. สนับสนุนให้เด็กพิการ ได้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติ	3.88	พึงพอใจมาก
2. สอดส่อง ดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ กดขี่ ช่มเหิง ล่วงละเมิด ทางเพศ ใช้แรงงานเด็ก กักขัง ฯลฯ ให้ได้รับความช่วยเหลือและส่งไปขอรับบริการที่เหมาะสม	4.00	พึงพอใจมาก
3. สอดส่อง ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือไม่มีความรู้หรือด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.00	พึงพอใจมาก
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด	3.50	พึงพอใจมาก
5. สนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรการพิทักษ์สิทธิเด็ก	3.75	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านสนับสนุนให้เด็กพิการ ได้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านสอดส่อง ดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ กดขี่ ช่มเหิง ล่วงละเมิด ทางเพศ ใช้แรงงานเด็ก กักขัง ฯลฯ ให้ได้รับความช่วยเหลือและส่งไปขอรับบริการที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านสอดส่อง ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือไม่มีความรู้หรือด้อย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

โอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ด้านสนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์การการพิทักษ์สิทธิเด็กอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$)

ตารางที่ 7 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้าน วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของศึกษา	3.63	พึงพอใจมาก
2. มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุเพื่อพัฒนาการเรียน	3.75	พึงพอใจมาก
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการบริหารใช้งบประมาณของสถานศึกษา โดยคำนึงประสิทธิภาพ	3.63	พึงพอใจมาก
4. มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล	4.00	พึงพอใจมาก
5. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษาและส่งเสริมให้มีการอย่างต่อเนื่อง	3.88	พึงพอใจมาก
6. ให้ขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา	3.88	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้าน วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของศึกษา ในระดับมาก ($\bar{X}=4.63$) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุเพื่อพัฒนาการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการบริหารใช้งบประมาณของสถานศึกษา โดยคำนึงประสิทธิภาพ ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูส่งเสริมให้มีการอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านให้ขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$)

ตารางที่ 8 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน สืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและชาติ

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ทหารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการสอน	3.63	พึงพอใจมาก
2. ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.75	พึงพอใจมาก
3. ส่งเสริมและกำกับติดตามเพื่อให้สถานศึกษากิจกรรมที่ศึกษาจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสมและโอกาสอันสมควร	3.38	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและชาติ รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านหารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการสอน ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) ด้านส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) ด้านส่งเสริมและกำกับติดตามเพื่อให้สถานศึกษากิจกรรมที่ศึกษาจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ การยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสมและโอกาสอันสมควร ในระดับมาก ($\bar{X}=3.38$)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 9 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	3.88	พึงพอใจมาก
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน	4.00	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.94	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น รายชื่อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$)

ตารางที่ 10 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี	3.75	พึงพอใจมาก
2. เสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี	3.63	พึงพอใจมาก
3. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ก่อนแพร่ของสาธารณชน	3.63	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.67	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชนรายชื่อ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) ด้านเสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) และด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ก่อนแพร่ของสาธารณชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.63$)

ตารางที่ 11 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการพิจารณาเสนอแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบและการดำเนินงานของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับการมีส่วนร่วม
การพิจารณาเสนอแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบ	4.13	พึงพอใจมาก
ในภาพรวม ท่านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในระดับใด	3.75	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการพิจารณาเสนอแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบ พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) และการดำเนินงานของสถานศึกษาในระดับใดพบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสมิทรวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการพิจารณาเสนอแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดสรรหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) ด้านการส่งเสริมให้มีการฝึกหัดวิชาชีพเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) ด้านการเสนอแนวทางในการกำหนดเอกลักษณ์ นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและได้มาตรฐาน และด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=3.79$) ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$) ด้านการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$) ด้านการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและชาติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=3.58$)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสมิทรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสมิทรวิทยามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพิจารณาเสนอแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบ รองลงมามีส่วนร่วมด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างการบริหารงานสถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อื่นๆ ควรมีการวางแผนในการรณรงค์ให้ประชาสัมพันธให้ประชาชนร่วมมือในการมีส่วนร่วมกัน
2. เปิดโอกาสให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในการบริหารสถานศึกษามากขึ้น
3. สถานศึกษาอื่นๆ ควรมีการสร้างกิจกรรมที่ให้เกิดความร่วมมือในการบริหารสถานศึกษา
4. ให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการบริหารสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก Prof.Dr.Chainanthorn Khawngarm ประธานกรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Noppadol Konkum กรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Asjun Jikumpor กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำงานวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา ฯ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา คุณารักษ์ และประกอบ คุณารักษ์.2540.รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ออสเตรเลีย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:ที.พี.พรินท์.
- ภัทรนันท์ พดิวะ.2542.รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องโครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศฝรั่งเศส,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์.
- ศักดิ์ชัย นิธิวุฒิว.2542.รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องโครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศสาธารณรัฐเกาหลี,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:ที.พี.พรินท์.

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ:
กรณีศึกษาสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่นาจร อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่

Development of Collative Inclusion Model for Students with Special need:

A case Study of group School co-op Development for Education Mae Na Jorn District Chiang Mai Province.

ประภากรณ์ ชื่นชูไพร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการโรงเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่นาจร อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรเป็นนักเรียน 27 คน กลุ่มตัวแทนนักเรียนปกติ 24 คน กลุ่มตัวแทนโรงเรียน 19 คน กลุ่มตัวแทนครอบครัว 12 คน กลุ่มตัวแทนชุมชน 3 คนและกลุ่มตัวแทนเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 1 คน พบว่า

1. ด้านความสำเร็จ โรงเรียนมีนโยบายเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าเรียนรวมได้กับเด็กปกติทุกช่วงชั้น ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นเป้าหมายที่ 3 ใน พันธกิจที่ 1 ของโรงเรียน และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้สิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรวมนักเรียน (Student: S) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทเรียนรวม การจัดการเรียนรวม ไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อม (E : Environment) ครูผู้สอน โรงเรียนยังไม่มีบุคลากรที่จบการศึกษาเฉพาะทางในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. การส่งเสริมให้ฝ่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนนอกจากเน้นให้คนในองค์กร/ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนแล้ว ต้องสามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้หลังสิ้นสุดการวิจัย

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คณะครูของโรงเรียนมีการฝึกงานที่ต้องพานักเรียนไปประกวดในงานต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษาอื่นหรือเป็นตัวแทนในการแสดงกิจกรรมโครงงานต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งมีผู้มาศึกษาดูงานของโรงเรียนหลายคณะมาก

5. ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน จากการที่ได้ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดปัญหาหาแนวทางแก้ไข ลงมือปฏิบัติ และสะท้อนผลที่ได้จากการปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น ทำให้ทุกคนที่มีส่วนร่วมเกิดการพัฒนาในความคิด

6. ปัจจัยเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงาน 1) โครงสร้างบริบทของชุมชน คือ โรงเรียนและชุมชนโดยรอบนั้นมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้ปกครอง 2) ความเข้มแข็งของผู้บริหารโรงเรียน จากการดำเนินการวิจัย พบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในเรื่องการจัดการเรียนรวม 3) การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง 4) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม 5) ปัจจัยด้านนโยบายการศึกษา ทำให้โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ การพัฒนางานด้านการจัดการเรียนรวมในชุมชนให้ได้ประสิทธิภาพนั้น ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการใหม่ของการวิจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ปัญหา การแก้ไขจากการปฏิบัติจริง ภายใต้บริบทสถานการณ์จริงที่เป็นอยู่ เป็นการมุ่งเน้นความรู้สำหรับการปฏิบัติที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการค้นหาและจัดการกับปัญหาของตนเองภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

คำสำคัญ: การพัฒนารูป การเรียนรวม

Abstract

This research is aimed. To study the management of schools for children with special needs. To develop a model inclusive education for children with special needs to study the issue and suggestions for managing schools for children with special needs. Mae Na Jorn co-op group schools, Maejam district, Chiang Mai province. Using forms of participatory action research. A group of 27 students representing 24 groups representing school students, usually 19 people representing 12 families were among three people representing community groups and representatives of state authorities, one person.

The research findings were:

1. Success School policy allows children with special needs can attend every class with normal children. Which is defined as three goals in the first mission of the school, and according to the National Education Act? The rights and equal opportunities to receive basic education for learners of all target groups.

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต IIC University of Technology(IIC) โทร 0848083194
E-mail: arunsawat48@yahoo.com

2. Problems in implementing inclusive education students (Student: S), students with special needs. School children with special needs, including all classes. Inclusive education Unable to perform effectively, environment (E: Environment) school teachers do not have the technical personnel graduates in teaching children with special needs.

3. To encourage the various factions engage in a continuous and sustained focus to the organization/ community. Participate in operations every step. Must be able to operate on their own after the end of the study.

4. Problems in the operation.

5. Results from operations. From which all parties involved have come to define the problems, find solutions and take action to reflect the results of operations. Using a participatory action research it. To everyone who is involved in the development of ideas.

6. Factors that cause results achieved in the first), the context of the school community and the surrounding communities have a good relationship with each parent 2) Strengthening of School Administrators. From the research, found that the management of the school was a visionary in inclusive education, 3) supported by external agencies involved 4) obtaining social support, 5) factors. education policy Schools and other agencies.

Suggestions for development of inclusive education in the community to be effective. How to use a participatory action research. This is a new paradigm of research that contributes to learning difficulties. Corrections of practicality Under the context of the actual situation is. The focus on knowledge for practice that relies on the participation of those involved. To find and deal with their own problems under existing resources.

Key words: Collaborative inclusion school administration, Collaborative inclusion model

บทนำ

คนที่ไม่มีโอกาสและยังเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลเพื่อให้เขาสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถดำเนินชีวิตโดยไม่เป็นภาระต่อผู้อื่นการจัดการโรงเรียนร่วมให้แก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคคลเหล่านี้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี นโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาสและบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ทั่วถึงและมีคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ได้มีนโยบายว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม”(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545) จากสารดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลกล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาในมิติใหม่ คือ การกำหนดสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การเปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนมีสิทธิเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับตนเองได้

ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการของเขา แนวการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่สำคัญ คือ ให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับคนปกติในโรงเรียนปกติและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับบุคคลอื่น ๆ การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนจึงนับเป็นก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (ดารณี อุทัยรัตนกิจและคณะ, 2546: 53-58) สำหรับการจัดการเรียนร่วมนั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วมนั้นใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนปกติร่วมกับเพื่อนปกติ แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคนได้เรียนรู้ด้วยหลักสูตรเดียวกัน แต่เด็กเรียนรวมกันด้วยการปรับหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการเฉพาะคน เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามความต้องการ

ปัจจัยภายในและภายนอกโรงเรียนนั้นทำให้ได้รวมทั้งพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสั่นไหวในระบบการศึกษา เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีศักยภาพสูงจำนวนมาก ต้องออกจากระบบโรงเรียนโดยไม่จบชั้นมัธยมศึกษาสูงสุดทั้ง ๆ ที่เขามีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ (กองทุนรัฐวัฒนต้นมณีเพื่อสิทธิคนออทิสติก. 2557: ออนไลน์) การสร้างความตระหนักของบุคคลในสังคมถึงความสำคัญและความจำเป็นของการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพขององค์กรต่าง ๆ ในสังคม ความรู้และทักษะในเรื่องกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษของครู ผู้บริหารโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดและส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการฝึกอบรมครูและผู้บริหารโรงเรียนให้มีสมรรถนะ (Competencies) ที่สำคัญ คือ มีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท กระบวนการจัดการเรียนรวม การปรับหลักสูตรการเรียนการสอน และการทำงานเป็นทีมกับนักวิชาชีพสาขาอื่น ๆ จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้สูงสุดของนักเรียน(ดารณี อุทัยรัตนกิจและคณะ, 2546, สุภาพร ชินชัย, 2550) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องการการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการพัฒนา จึงเป็นทางเลือกที่ผู้วิจัยคาดว่าจะสามารถพัฒนา การจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2550) แม้จะมีกฎหมายที่เอื้อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิในการเข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ แต่ยังมีโรงเรียนประมาณ 80 – 90 เปอร์เซ็นต์ ที่ยังไม่เข้าใจและไม่เปิดรับเด็กกลุ่มนี้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่นาจร อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรวมและยินดีเข้าร่วมวิจัย จากการสำรวจเบื้องต้นโดยการเข้าพบกับอาจารย์ผู้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการเรียนรวมของโรงเรียน พบว่ามีเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทบกพร่องทางการมองเห็น บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสติปัญญาและบกพร่องทางการเรียนรู้เรียนรวมในโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการโรงเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่จาง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
2. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่จาง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประสบความสำเร็จภายใต้สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่จาง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รูปแบบการจัดการเรียนรวม แนวคิดความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและการรวมกลุ่ม แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการประชุมระดมแนวคิดเพื่อสร้างอนาคตร่วมกัน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในรูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน อันได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนปกติ นักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครอบครัว และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยฝ่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่ 1) กำหนดปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน 2) กำหนดแนวทางและการวางแผนแก้ปัญหา 3) ปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดขึ้น ซึ่งมีการประเมินผลในระหว่างการทำตามแผนและการปรับเปลี่ยนแผนอย่างต่อเนื่อง 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งทางบวกและทางลบที่เกิดจากการดำเนินโครงการ นำกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิค Future Search Conferences: F.S.C. (Weisbord & Janoff, 2000) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นสำหรับพัฒนาการทำงานในองค์กรต่าง ๆ โดยดึงเอาบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ต้องการพัฒนานั้นหรือผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholders) เข้ามาทำการประชุมร่วมกันเพื่อคิดวิเคราะห์ วางแผน ให้โอกาสบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้น ได้มีโอกาสที่จะแสดงออกถึงความคิดของตนเองอย่างที่ต้องการ โดยช่วยกันมองถึงปัญหาในอดีตที่ผ่านมาตรวจสอบสภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นในปัจจุบัน แนวคิดที่จะแก้ไขหรือพัฒนาให้เกิดในอนาคต หาข้อสรุปในทางปฏิบัติและในขั้นตอนสุดท้ายคือวางแผนงานเพื่อการปฏิบัติจริง ในทุก ๆ กิจกรรมที่ปฏิบัตินั้นจะมีการสรุปเป็นเอกสารอย่างชัดเจน โดยใช้เทคนิค F.S.C. นี้ก่อให้เกิดความร่วมมือกันของทุกฝ่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ประสบความสำเร็จได้ตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ ในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมาย

1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวนทั้งสิ้น 27 คน กำลังศึกษาในระดับชั้นดังต่อไปนี้
 - 1.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน มีความบกพร่องทางการได้ยิน 1 คน มีพฤติกรรมด้านสมาธิสั้นชนิดปกติ 1 คน
 - 1.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 คน มีพฤติกรรมด้านสมาธิสั้นชนิดปกติ 2 คน มีปัญหาทางด้านสติปัญญา 2 คน
 - 1.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน มีปัญหาทางการเรียนรู้ 1 คน มีปัญหาทางด้านสติปัญญา 2 คน
 - 1.4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 คน มีปัญหาทางการเรียนรู้ 3 คน มีปัญหาทางด้านสติปัญญา 3 คน พิการซ้ำซ้อน 1 คน
 - 1.5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 คน มีปัญหาทางการเรียนรู้ 4 คน มีปัญหาทางด้านสติปัญญา 1 คน
 - 1.6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 คน มีปัญหาทางการเรียนรู้ 1 คน มีปัญหาทางด้านสติปัญญา 2 คน
 - 1.7 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน มีปัญหาทางการเรียนรู้ 2 คน มีปัญหาทางด้านสติปัญญา 1 คน
2. ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนในการพัฒนาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน ประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ตัวแทนนักเรียนปกติที่เรียนร่วมชั้นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้การอาสาสมัคร เพื่อเป็นพี่เลี้ยงแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในขณะทำกิจกรรมการเรียนการสอนเนื่องจากเพื่อนสอนเพื่อนเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการนำมาใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งตัวแทนเด็กนักเรียนปกติที่เรียนในโรงเรียนเดียวกัน ซึ่งใช้วิธีการอาสาสมัครเช่นเดียวกัน รวมตัวแทนจากกลุ่มนี้ 24 คน
 - 2.2 ตัวแทนของทางโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแทนครูจากฝ่ายบริหารตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร 1 คน ตัวแทนจากครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 12 คน ตัวแทนครูในโรงเรียนที่ไม่ได้ทำการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 6 คน รวมตัวแทนในกลุ่มนี้ 19 คน
 - 2.3 ตัวแทนของครอบครัว ได้แก่ผู้ที่ให้การดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นหลักครอบครัวละ 1 คน รวมตัวแทนในกลุ่มนี้ 12 คน
 - 2.4 ตัวแทนของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการของชุมชนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมตัวแทนในกลุ่มนี้ 3 คน
 - 2.5 ตัวแทนของเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในชุมชน ได้แก่ ตัวแทนฝ่ายการแพทย์ เช่น นักกิจกรรมบำบัด จำนวน 1 คน ตัวแทนจากฝ่ายการศึกษา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 1 คน รวมตัวแทนในกลุ่มนี้ 2 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ครึ่งนี้

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือวัดข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

1. แบบบันทึกปัญหาของครู เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ครูใช้ในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ผ่านมา โดยให้ครูคัดเลือกและจัดเรียงความสำคัญของปัญหาที่เห็นว่าต้องการแก้ปัญหาให้น้อยอย่างเร่งด่วน
2. แบบบันทึกประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้เทคนิคการประชุมระดมแนวคิดเพื่อสร้างอนาคตร่วมกัน (F.S.C.) ทั้งในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต แนวทางการแก้ปัญหา รวมทั้งโครงการที่จะทำเพื่อให้บรรลุถึงการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ขณะประชุมระดมแนวคิดตลอดจนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการและการประเมิน
3. แบบสังเกตพฤติกรรมของการปฏิบัติงานของครู (เยี่ยมชั้นเรียน) เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยใช้ในการบันทึกพฤติกรรมของครูในขณะที่ผู้วิจัยเข้าไปเยี่ยมชั้นเรียนของครูในด้านของวิธีการจัดการกับพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในชั้น หรือการจัดการกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. แบบบันทึกการมีแผนการสอนรายบุคคลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนสรุปถึงสาระสำคัญของปัญหาของเด็กแต่ละคนการประเมินผลวันที่เริ่มและสิ้นสุดการใช้แผนของเด็กแต่ละคน
5. แบบบันทึกแผนการสอนรายบุคคลของเด็ก
6. แบบบันทึกแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
7. แบบบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ของโรงเรียนและชุมชน
8. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมของโรงเรียน ผลการดำเนินการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนที่ผ่านมานั้น มีผลงานที่ภาคภูมิใจซึ่งเป็นความสำเร็จของโรงเรียนคือ ครูได้มีการช่วยแนะนำส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ใกล้เคียงเด็กปกติ เกิดกิจกรรมศิลปะ กีฬา ที่นำมาเป็นการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ มีการฝึกด้านวิชาชีพสามารถนำไปเป็นพื้นฐานอาชีพได้ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีการพัฒนาทางสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ส่วนความล้มเหลวที่ทุกกลุ่มพบคือ เด็กนักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวนหนึ่งที่ทำให้ครูช่วยเหลือสอนเสริมไม่เต็มที่ ครูยังขาดความรู้ในการสอนวิชาการและการพัฒนาพฤติกรรมบางด้านให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างเต็มที่ ในส่วนของผู้ปกครองนั้นยินดีทำตามที่โรงเรียนแนะนำ แต่จากปัจจัยด้านการศึกษาที่ไม่สูงของผู้ปกครอง หรือเด็กอาศัยกับปู่ย่าตายาย หรือเป็นเด็กกำพร้า ทำให้ไม่สามารถให้การสอนการบ้านหรือสอนเสริมให้แก่บุตรหลานเมื่อกลับบ้านได้ จึงเหมือนกับเป็นการทอดภาระให้แก่ครูและโรงเรียนในการที่จะพัฒนานักเรียน ส่วนในด้านของชุมชนนั้น ทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันในเรื่องชุมชนให้การยอมรับเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอย่างเต็มที่ จึงไม่มีปัญหาในเรื่องของเจตคติในชุมชน แต่ยังพบปัญหาของเจตคติของนักเรียนปกติที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับที่ไม่ดี ซึ่งสิ่งที่ทุกกลุ่มอยากให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น คือ ทุกกลุ่มอยากให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถทางด้านการเรียนพฤติกรรมที่ดีขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ใกล้เคียงเด็กปกติ ครูมีความสามารถในการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น และมีครูที่มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรวมโดยเฉพาะมาสอนเสริมแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น

การกำหนดแนวทางและการวางแผนแก้ปัญหา โครงการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โครงการเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน และโครงการสร้างเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้แก่เด็กปกติ และยังมีโครงการที่ผู้วิจัยได้ร่วมกับครูในการพัฒนาความสามารถเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือ โครงการให้ความรู้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในเรื่องการพัฒนาการควบคุมตนเอง โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านการรับรู้สัมผัสและการใช้กล้ามเนื้อ และโครงการผู้ปกครองสอนลูก ซึ่งในการจัดทำแผนนั้น ได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการดำเนินกิจกรรม ระยะเวลาในการดำเนินการ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและการประเมินผล

ขั้นปฏิบัติตามแผนงาน การดำเนินงานของผู้รับผิดชอบกลุ่มต่าง ๆ ตามโครงการที่กำหนด โดยใช้ทรัพยากรต่างๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งโครงการต่าง ๆ นั้นเป็นโครงการที่พัฒนาปัจจัยภายในโรงเรียน คือ โครงการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โครงการเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท ซึ่งเป็นโครงการที่ช่วยเพิ่มความรู้แก่ครู อันส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ดีขึ้น โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน และโครงการสร้างเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้แก่เด็กปกติ เป็นโครงการที่ทำให้นักเรียนปกติเกิดเจตคติที่ดีต่อเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และให้การช่วยเหลือเพื่อนให้สามารถเรียนรวมกันได้อย่างเต็มศักยภาพ และโครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านการรับรู้สัมผัสและการใช้กล้ามเนื้อ โครงการให้ความรู้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในเรื่องการพัฒนาการควบคุมตนเอง เป็นโครงการที่ดำเนินการกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง เพื่อให้มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดีขึ้น สามารถเรียนรวมได้อย่างเต็มศักยภาพ บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ในแผนการศึกษารายบุคคลของแต่ละคน ส่วนโครงการที่เป็นปัจจัยภายนอกโรงเรียนนั้น คือ โครงการผู้ปกครองสอนลูก ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของลูกที่บ้านอย่างเต็มที่ อันส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรวมได้ดีขึ้น ในระหว่างการดำเนินโครงการตามแผนนั้น ได้มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นการประเมินผลที่เน้นกระบวนการทำงาน (Process evaluation) โดยมีโครงการที่ติดตามและประเมินผลแบบทุกสัปดาห์ คือ โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านการรับรู้สัมผัสและการใช้กล้ามเนื้อ โครงการผู้ปกครองสอนลูก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขั้นการประเมินผล ในการประเมินผลเป็นการประเมินผลภายหลังสิ้นสุดโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินผลรวบยอด (Summative evaluation) การจัดสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละโครงการรวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมที่ใช้ ผู้อำนวยการเห็นว่าคงไม่สะดวกที่จะจัดประชุมเป็นกลุ่ม จึงเห็นร่วมกันว่าควรใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่รับผิดชอบหลักในแต่ละโครงการเป็นรายบุคคล ซึ่งจะทำการนัดหมายได้ง่ายกว่า

สรุปอภิปรายผล

1. ด้านความสำเร็จ โรงเรียนมีนโยบายเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าเรียนรวมได้กับเด็กปกติทุกช่วงชั้น ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นเป้าหมายที่ 3 ในพันธกิจที่ 1 ของโรงเรียน และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการให้สิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งเปิดโอกาสให้ครอบครัว และชุมชนมีสิทธิเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรหลาน ดังเห็นได้จากมีการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาที่ประกอบไปด้วยคณะครู ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน

2. ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการจัดการเรียนรวม นักเรียน (Student: S) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทเรียนรวม ครูส่วนใหญ่จะสอนเด็กแบบประคับประคอง เพื่อให้สามารถเรียนรวมได้จนจบตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของแต่ละคน โดยมีจำนวนไม่มากนักในแต่ละปี มีนักเรียนอยู่จำนวนมากที่ไม่สามารถเรียนได้เหมือนเด็กนักเรียนปกติทั่วไป ก่อปัญหาในการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากครูไม่มีความรู้ในการคัดกรองปัญหาทางด้านพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะด้านสมาธิสั้นสมาธิบกพร่อง การเรียนรู้บกพร่อง การจัดการเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเชื่อในสิ่งเดียวกัน เชื่อในปรัชญาของการอยู่ร่วมกันและเท่าเทียมกันของผู้คนในสังคม หากทุกคนเข้าใจไปในคนละทิศละทางแล้ว การจัดการเรียนรวม ไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อม (E : Environment) ครูผู้สอน โรงเรียนยังไม่มีบุคลากรที่จบการศึกษาเฉพาะทางในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ อันได้แก่ นักการศึกษาพิเศษ เนื่องจากงบประมาณที่จำกัดของโรงเรียนในการจัดหาจัดจ้าง โดยอาจารย์ที่ทำการสอนเสริมแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นมืออยู่เพียงคนเดียว

3. การส่งเสริมให้ฝ่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนนอกจากนั้นให้คนในองค์กร/ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนแล้ว ยังต้องสามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้หลังสิ้นสุดการวิจัยหรือเมื่อนักวิจัยออกจากพื้นที่แล้ว

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คณะครูของโรงเรียนมีภาระกิจมากที่จะต้องพานักเรียนไปประกวัดในงานต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษาอื่นหรือเป็นตัวแทนในการแสดงกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งมีผู้มาศึกษาดูงานของโรงเรียนหลายคณะมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการบางโครงการได้ตามกำหนดเวลา ได้แก่เรื่องการให้ความรู้กับครูเพื่อให้ครูสามารถทำการสอน จัดการพฤติกรรมของเด็กในชั้นเรียน อีกทั้งยังพบปัญหาในด้านการนัดประชุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานมาประชุมพร้อมกัน เพื่อทำการประเมินผลรวบยอด เนื่องจากทั้งฝ่ายผู้ปกครองและครูต่างติดภาระกิจ ไม่สะดวกที่จะมาประชุมได้ ซึ่งผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายคน เพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทำให้การสะท้อนผลในขั้นตอนนี้อาจยังมีบางส่วนที่ไม่สมบูรณ์

5. ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน จากการที่ได้ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดปัญหา หาแนวทางแก้ไข ลงมือปฏิบัติ และสะท้อนผลที่ได้จากการปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้น ทำให้ทุกคนที่มีส่วนร่วมเกิดการพัฒนาในความคิด ภาคภูมิใจ เห็นความมีคุณค่าของตนเอง ก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

6. ปัจจัยเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงาน

6.1 โครงสร้างบริบทของชุมชน คือ โรงเรียนและชุมชนโดยรอบนั้นมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนตามนโยบายของโรงเรียนอยู่แล้ว เห็นได้จากเมื่อโรงเรียนมีการจัดงานต่าง ๆ ของโรงเรียนนั้น ผู้ปกครองจะเข้าร่วมอย่างพร้อมเพรียงกัน

6.2 ความเข้มแข็งของผู้บริหารโรงเรียน จากการดำเนินการวิจัย พบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในเรื่องการจัดการเรียนรวม เห็นได้จากการที่โรงเรียนประสบความสำเร็จในการเป็นโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรวม ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ได้รับการอบรมทางด้านการศึกษาพิเศษ

6.3 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

6.4 การได้รับการสนับสนุนทางสังคม

6.5 ปัจจัยด้านนโยบายการศึกษา ทำให้โรงเรียนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ กับการจัดการเรียนรวมมากขึ้น มีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐที่ได้กำหนดนโยบายของหลักการในการจัดการเรียนรวมแล้ว ควรมีการจัดการอบรมให้แก่ผู้บริหารของทุกโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ในการจัดการเรียนรวมอย่างทั่วถึง มีกลยุทธ์ที่จะใช้รับเจตคติของผู้บริหารให้เปิดใจที่จะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรวมในโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

2. ภาครัฐที่เป็นผู้กำหนดนโยบายควรมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาศึกษาบริบทของโรงเรียนในแต่ละเขตถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ที่ส่งผลกระทบให้โรงเรียนนั้นไม่สามารถจัดการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้การช่วยเหลือถึงรากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริง เช่นครูของโรงเรียนเองยังไม่มีความรู้ในเรื่องลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ไม่เช่นนั้นนโยบายที่กำหนดจะไม่สามารถปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมจริงได้

3. ในการพัฒนางานด้านการจัดการเรียนรวมในชุมชนให้ได้ประสิทธิภาพนั้น ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการที่คนใหม่ของการวิจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ปัญหา การแก้ไขจากการปฏิบัติจริง ภายใต้บริบทสถานการณ์จริงที่เป็นอยู่ เป็นการมุ่งเน้นความรู้สำหรับการปฏิบัติที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการค้นหาจัดการกับปัญหาของตนเองภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก Prof.Dr.Chainanthorn Khawngarm ประธานกรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Noppadol Konkum กรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Asjun Jikumpornกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา ฯ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองทุนรัฐพัฒนต้นมณีเพื่อสิทธิคนออทิสติก. (2548). การเคลื่อนไหวผลักดันรัฐ/สังคมทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่.(ออนไลน์). แหล่งที่มา [http://www.autisticthailand.com/aucontent/mainmenu 2007.htm](http://www.autisticthailand.com/aucontent/mainmenu%202007.htm).วันที่สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2557.

ดารณี อุทัยรัตนกิจและคณะ. (2545). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการวิทยาการก้าวหน้าในกุมารเวชศาสตร์ ครั้งที่ 2. วันที่ 11-13 กันยายน.กรุงเทพฯ. แพทยสมาคมแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานการวิจัยการทดลองนำร่อง:การศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ.กระทรวงศึกษาธิการ.

Weisbord, M., & Janoff, S. (2000). Future Search. An Action Guide to Finding Common Ground in Organizations and Communities. 2nd ed. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษาความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สามของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
A need analysis of secondary school students learning English as a third language, Muang District, Tak Province

สวัสดิ์ ลุสุข¹
Sawat Lusukh

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการและทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากต่อการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สาม และสำรวจทัศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สาม

ของอาจารย์และผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 118 คน ครู 4 คน และผู้ปกครอง 10 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการสังเกต

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้มากขึ้น โดยเฉพาะทักษะการพูดและการอ่าน นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สาม และต้องการภาษาอังกฤษจากสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายในชั้นเรียน นอกจากนี้ผลวิจัย ยังแสดงให้เห็นความเชื่อของอาจารย์ว่านักเรียนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านการเขียนและการอ่านเพิ่มขึ้น

ผลการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะว่า อาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนและแก้ปัญหาที่นักเรียนรับรู้โดยจัดทากิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สามมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากขึ้น

คำสำคัญ: ความต้องการ, การเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สาม

Abstract

The objective of the present study was to explore the needs and the attitudes of secondary students who were learning English as a third language , Muang District, Tak Province. The study also aimed to explore the attitude toward English language learning of teachers and parents of secondary students who were learning English as a third , Muang District, Tak Province. The subjects of the study included 118 Mattayomsuksa 2 students, four teachers, and ten parents selected, Data were collected by means of self-administered questionnaires, interviews, and observations. Data analysis consisted of quantitative measures of mean and standard deviation and a qualitative measure of content analysis.

The findings of the study revealed that the students felt that they needed to develop language skills more, especially speaking and reading. They had positive attitudes toward learning English as a third language, and they wanted to study English with more varied teaching and learning materials in the classroom. In addition, the findings showed that teachers believed that students needed to focus more on developing their writing and reading skills, especially reading English books, whereas the parents thought that English was important for their children because they could use it to mainly further their studies in higher education.

Based on the findings of the study, it is recommended that teachers and administrators should revise their existing English curricula to better suit the students' needs and solve their perceived problems by providing more varied English teaching and learning activities and materials that are both interesting and motivating so as to make teaching and learning English as a third more effective and successful.

Keyword: A need, students learning English as a third language

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่คนส่วนใหญ่ในหลายประเทศทั่วโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่นเพื่อการค้าและการศึกษา สำหรับประเทศไทย ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญที่สุดและคนไทยจำนวนมากใช้ภาษาอังกฤษด้วยจุดประสงค์ที่หลากหลายในชีวิตประจำวัน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยกำหนดไว้ว่า นักเรียนจำเป็นต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นหลักสูตรบังคับจำนวน 12 ปีทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ โรงเรียนยังต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ครอบคลุม 4 แขนงหลัก คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษา

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

และวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และ ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าการขาดประสิทธิภาพในการสอนภาษาอังกฤษเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ในปัจจุบันสังคมโลกได้ก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วยอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้า ทำให้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีมีความสลับซับซ้อน เชื่อมโยง และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษาจึงเกิดขึ้นเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อเป็นการเตรียมคนในชาติให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจการเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ คือ ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลภาษาหนึ่งที่มีอิทธิพลมากในโลก เพราะว่าเป็นภาษาที่สามารถสื่อสารได้ทั่วทุกมุมโลกนอกจากนี้ภาษาอังกฤษยังเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ รวมทั้งเป็นภาษาที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ดังนั้นการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน

งานวิจัยนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาถึงความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและมีเนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนจำเพาะที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อการพัฒนาทักษะและความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการและทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากต่อการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง
2. เพื่อสำรวจทัศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของอาจารย์และผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง

จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจในรูปแบบของการวิจัยปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 118 คน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน และผู้ปกครอง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Likert Scale) จำนวน 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน มีจุดมุ่งหมายในการสำรวจความต้องการ เป้าหมาย ปัญหา และทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู มีจุดมุ่งหมายในการสำรวจทัศนคติในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง มีจุดมุ่งหมายในการสำรวจทัศนคติในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่บุตรหลานของตนได้รับ

2. แบบสัมภาษณ์

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์มุ่งเน้นที่จะหาข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างทั้งนักเรียน ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการ เป้าหมาย ปัญหา และทัศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม

3. แบบสังเกตในชั้นเรียน

จุดมุ่งหมายของการสังเกตในชั้นเรียนคือเพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน การมีปฏิสัมพันธ์และการโต้ตอบระหว่างครูและนักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเองในชั่วโมงเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งแบบสังเกตในชั้นเรียนได้รับการออกแบบเป็นรายการตรวจสอบ (Checklist) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียน

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบฟอร์มที่ใช้ในการสังเกตในชั้นเรียน ได้รับการออกแบบโดยผู้วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญโดยการหาค่า IOC เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ที่ได้ค่า IOC มากกว่า 0.6 ได้นำมาใช้ในการเก็บข้อมูล

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นจดหมายติดต่อไปทางโรงเรียนเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยติดต่อครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยในครั้งนี้และเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 118 คน ทำแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์โดยสุ่มเลือกจากนักเรียนที่ได้เกรด A หรือ B จากรายวิชาภาษาอังกฤษหลักในภาคการศึกษาที่แล้วจำนวน 10 คน และนักเรียนที่ได้เกรด C หรือ D จำนวน 10 คน
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูสอนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมดจำนวน 4 คน ทำแบบสอบถามและสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล
5. ผู้วิจัยสุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองของเด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยให้ทำแบบสอบถามและสัมภาษณ์
6. ผู้วิจัยเข้าสังเกตการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเองในชั่วโมงเรียนวิชาภาษาอังกฤษจำนวน 3 ห้องเรียน โดยสังเกตการณ์ชั้นเรียนที่มีนักเรียนชายและหญิงรวมกันในโรงเรียนขนาดใหญ่ และเข้าสังเกตการณ์ในชั้นเรียน 2 ชั้นเรียนซึ่งแยกชั้นเรียนเป็นนักเรียนหญิงหนึ่งห้องและนักเรียนชายหนึ่งห้องในโรงเรียนขนาดเล็ก การสังเกตการณ์แต่ละห้องเรียนใช้เวลาประมาณ 40 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการสังเกตในชั้นเรียนใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

1. ความต้องการของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัย ชี้ให้เห็นว่านักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการในระดับมากที่จะเพิ่มพูนทักษะสามลำดับแรกคือ การพูด ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.893$) การเรียนรู้ด้านคำศัพท์ ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.911$) และ ทักษะการอ่าน ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.961$) อย่างไรก็ตาม นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างจากนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่คือนักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กต้องการเรียนและเพิ่มพูนทักษะด้านการฟัง ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 1.247$) และด้านคำศัพท์ ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 1.386$)

ส่วนในแง่ของสื่อการสอน พบว่าสื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการใช้ในการเรียนมากที่สุดสามอันดับแรกคือ เพลง เกม และคอมพิวเตอร์ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.882$, $\bar{X} = 4.17$, $SD = 1.790$ และ $\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.954$) ส่วนนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กระบุความต้องการในการเรียนกับ วีดีโอหรือรายการโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.83$, $SD = 1.282$) คอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 1.364$) และ เกม ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 1.436$) โดยลำดับ

2.ทัศนคติของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ

ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เนื่องจากสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.992$) และภาษาอังกฤษไม่ได้ยากเกินไป ($\bar{X} = 3.92$, $SD = 0.896$) ทั้งนี้ นักเรียนยังเห็นด้วยอีกว่าภาษาอังกฤษมีความจำเป็นเพราะได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเช่นกัน เนื่องจากรู้สึกสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.70$, $SD = 1.170$) อีกทั้งยังไม่เห็นด้วยว่าการเรียนภาษาอังกฤษเป็นการเสียเวลาเปล่า ($\bar{X} = 2.38$, $SD = 1.471$)

3. ทัศนคติของครูในการเรียนภาษาอังกฤษ

จากผลการวิจัยได้แสดงความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ทัศนคติเห็นต่อความสำคัญของการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษของนักเรียน

พบว่าครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่คิดว่าทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาคือ ทักษะการเขียนและทักษะการฟัง ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 1.00$) ในขณะที่ครูจากโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่าทักษะทางภาษาที่นักเรียนควรพัฒนา คือ ทักษะการเขียนและทักษะการพูด ($\bar{X} = 5$)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3.2 ปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูทั้งสองโรงเรียนมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องนี้ ขณะที่ครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่าการอ่านเป็นปัญหาหลักของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.33, SD. = 1.155$) แต่ครูโรงเรียนขนาดเล็กกลับมีความเห็นว่า การเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ยากสำหรับนักเรียนมากกว่าปัญหาอื่นๆ ($\bar{X} = 5$)

4. รูปแบบการเรียนของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ ลักษณะการเรียนการสอนที่ครูชอบใช้ คือ การที่ให้นักเรียนทำงานและเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ แทนที่จะเรียนหรือทำงานคนเดียวหรือเป็นคู่

5. สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอน

ครูต่างใช้กิจกรรมที่หลากหลายในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการให้เล่นเกม ร้องเพลง หรือการแสดงบทบาทสมมติ โดยเฉพาะครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่คิดว่าเกมเป็นวิธีการสอนที่นักเรียนชอบเรียน ในขณะที่ครูจากโรงเรียนขนาดเล็กคิดว่านักเรียนชอบที่จะเรียนภาษาอังกฤษผ่านหนังสือหรือนิตยสารมากกว่าการใช้สื่อจำพวกซีดี หรือคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการทางภาษา

6. ทศคติของผู้ปกครองในการเรียนภาษาอังกฤษ

ผู้ปกครองทั้งจากโรงเรียนใหญ่และเล็กต่างมีความเห็นตรงกันว่า การเรียนภาษาอังกฤษเป็นเรื่องที่ดีสำหรับบุตรของตน และการเรียนภาษาอังกฤษทำให้บุตรของตนมีโอกาสในการเรียนต่อระดับสูงมากขึ้น

อภิปรายผล

ความต้องการ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการเพิ่มพูนทักษะทางการพูดมากที่สุดซึ่งต่างจากนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ต้องการเรียนเพิ่มในทักษะการฟังมากกว่าทักษะอื่นๆ ทั้งนี้มีความเป็นไปได้ว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีโอกาสนำสื่อการเรียนรู้อาสาหลายอย่างที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้เช่น ซีดี และภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ เป็นต้น และทางโรงเรียนขนาดใหญ่ยังมีครูชาวต่างประเทศที่มาสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนด้วย จึงทำให้นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีโอกาสนำทักษะทางการฟังมากกว่าการพูด ดังนั้นจึงต้องการเพิ่มพูนทักษะทางการพูด ในทางกลับกัน นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีโอกาสนำทักษะการฟังมากเหมือนนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ จึงต้องการฝึกฝนทักษะทางด้านนี้เพิ่มเติม

ปัญหา

ปัญหาหนึ่งที่ผู้วิจัยพบในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนคือไม่ได้เรียนด้วยสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น ภาพยนตร์ เพลง หรือคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จากการสังเกตการณ์เรียนการสอนในชั้นเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังขาดสื่อการเรียนรู้อาสาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนจึงไม่มีโอกาสในการเรียนและพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษกับสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจเหล่านั้น ถึงแม้ว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสื่อการเรียนการสอนในการเรียนภาษาอังกฤษไว้สำหรับนักเรียนหลายชนิด เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต แต่ครูผู้สอนไม่ได้ใช้สื่อการสอนเหล่านั้นเท่าที่ควร จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบว่า เนื่องจากครูอาจจะไม่ชำนาญในการนำสื่อการสอนเหล่านั้นมาใช้ในการสอนในห้องเรียน

ทัศนคติ

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สาม และมีนักเรียนเพียงส่วนหนึ่งที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งนักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเห็นว่า พวกเขาไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษเนื่องจากไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม นักเรียนกลุ่มนี้อาจไม่ได้รับแรงจูงใจเท่าที่ควรจากการเรียนในห้องเรียนหรือจากเนื้อหาในบทเรียน และอาจจะไม่คิดเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป จึงไม่เห็นความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ทั้งยังสนับสนุนให้บุตรของตนเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในห้องเรียนในระหว่างภาคการศึกษาหรือในระหว่างการปิดภาคเรียน โดยผู้ปกครองยังเห็นด้วยว่า การเรียนภาษาอังกฤษทำให้บุตรหลานสามารถเพิ่มพูนความรู้ได้จากสื่อต่างๆมากมายที่ใช้ภาษาอังกฤษและทำให้บุตรของตนมีโอกาสได้ทำงานที่ดีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บทบาทของครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ

1.1.1 สำหรับนักเรียนที่ขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการเรียนด้านภาษานั้นครูควรพยายามทำความเข้าใจ หาสาเหตุว่าทำไมนักเรียนถึงไม่ให้ความร่วมมือในทำกิจกรรมในชั้นเรียนหรือไม่สนใจเรียน อาจเป็นเพราะนักเรียนมีเหตุผลบางอย่าง เช่นจากผลการสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บางคนไม่มีความคิดที่จะเรียนต่อหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว ในขณะที่บางคนก็คิดว่าการเรียนภาษาอังกฤษไม่ได้มีความสำคัญในชีวิต ดังนั้นหากครูทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงแล้ว ก็จะสามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาให้ตรงจุดได้ดีขึ้น

1.1.2 ครูควรค้นหารูปแบบการเรียนการสอนและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น นอกจากนี้การสอนของครูควรมีความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้เข้าหาบทเรียน

1.1.3 ครูควรมีส่วนช่วยพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนอย่างแท้จริงจากงานวิจัยของ เดซีและยัน (Deci and Ryan, 1985) ที่ทดลองกระตุ้นความสนใจในการเรียนของนักเรียนโดยการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายให้เหมาะกับช่วงอายุ ความสนใจ และรูปแบบการเรียนของนักเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ใช้ในชั่วโมงเรียนตามที่พวกเขาชอบได้ด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนได้รับความรู้จากการเรียนอย่างเต็มที่และได้พัฒนาทักษะต่างๆ ในการเรียนภาษามากกว่าที่จะเรียนโดยให้ทำเพียงแบบฝึกหัดหรือการทบทวนบทเรียนซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายมาก สำหรับพวกเขา

1.1.4 จากผลงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนได้รับการเปิดช่องทางในการเรียนภาษาไม่เพียงพอ จึงเป็นการยากที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษอย่างที่เขาคาดต้องการ ดังนั้นครูควรเปิดช่องทางในการเรียนรู้ภาษาให้แก่นักเรียน โดยผ่านการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น ภาพยนตร์ เพลง หนังสือ หรือการดูในชั้นเรียน หากเป็นไปได้ ครูอาจใช้เทคโนโลยีให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการเรียนภาษาด้วย เช่น ฝึกให้นักเรียนใช้อีเมล (E-mail) ในการติดต่อเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านการสื่อสารดังงานของ วาสนาสมสธิ (Wasanasomsithi, 1998) ซึ่งแสดงให้เห็นประโยชน์ของการใช้อีเมล

1.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

ผลงานวิจัยชี้ว่านักเรียนขาดโอกาสในการฝึกฝนด้านภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนด้วยการจัดหาสื่อในการเรียนการสอนให้พอเพียงสำหรับทั้งครูและนักเรียน ตัวอย่างเช่นสื่อประเภทคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หอสมุด การปฏิบัติการทางภาษา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางภาษา นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรหาวิธีการอื่นๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ด้านภาษาของนักเรียนด้วย เช่น จัดหาทุนในการเรียนรู้ด้านภาษาในท้องถิ่น หรือห้องศูนย์การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกและรับความรู้ด้านภาษาตามที่ตนสนใจ ทั้งนี้อาจทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการ ความชอบและรูปแบบในการเรียนภาษา เพื่อที่ผู้บริหารโรงเรียนจะได้นำมาปรับปรุงจัดมุมค้นคว้าความรู้ทางด้านภาษา หรือศูนย์การเรียนรู้ภาษาให้ตรงกับความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักเรียน ครู และผู้ปกครองจากโรงเรียนในอำเภอเมืองจังหวัดตากเท่านั้น เนื่องจากเหตุผลด้านความปลอดภัยในการเก็บข้อมูล ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในเขตพื้นที่อื่นๆ ของจังหวัดต่างๆ

นอกจากนี้ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูมีโอกาสดำเนินงานวิจัยเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมประชุมวิชาการอบรม และสัมมนา เพื่อที่ครูจะได้มีโอกาสเรียนรู้ทฤษฎี และเทคนิคการสอนใหม่ๆ ที่จะเอื้อให้การจัดการเรียนการสอนสนองความต้องการของผู้เรียนและมีสัมฤทธิ์ผลเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จำนงค์ แก้วเพชร. (2539). การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งศิริจันทร์ จันทร์หอม. (2549). สภาพและปัญหาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับ มัธยมศึกษาของภาคใต้ : มุมมองผู้บริหารและครูสอน. เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2552 จาก <http://huso.pn.psu.ac.th/ojs/index.php/eJHUSO/article/viewFile/12/24>
- บรรจง ฟารุ่งสา. (2551). **พฤติกรรมธรรมศึกษาชายแดนภาคใต้ : แนวทางสู่ทางปฏิรูปการศึกษา**. วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 19, 3-14.
- Charumane, N., Chirumane, N., & Rattnanayart, W. (2007). A study of attitudes and problems in teaching and learning English in Islamic religious schools in Yala. Thai TESOL BULLETIN, 20, 73-100.
- Deci, E.L; & Ryan, M.R. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum.
- Wasanasomsithi, P. (1998). E-mail in EFL Classrooms: Why and How. Nida Language Center Journal, 3 : 41-53.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ดร.ศศิธรา พงษ์ไทย¹

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการเมือง สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสารและการคมนาคม ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างเร่งรีบ โดยการมุ่งให้ประชากรของประเทศมี ลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ร่วมมือกันเสริมสร้างชุมชน สังคมและประเทศชาติ กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตน และแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในโลกไร้พรมแดนได้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าสาระวิชา มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของนักเรียน โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะคณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลักและสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ
 2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี
 3. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ
- นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และ ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ (Responsibility)

แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดเชิงมนโนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูจะเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ และต้องเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนอกจากความรู้ในแต่ละสาขาวิชาแล้วนักเรียนยังต้องมีทักษะสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม นั่นคือ การคิด

¹ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิเคราะห์เป็น รู้จักการแก้ไขปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีทักษะทางสังคมและเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี คือมีความสามารถในการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลรวมการผลิตสื่อหรือเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์

จากสภาพสภาพแวดล้อมในยุคปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเรือง และวรางคณา ทองนพคุณ (2557) ได้สรุปประเด็นสำคัญของลักษณะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายหากผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งไปใช้กับนักเรียนทุกคนตลอดเวลา อาจทำให้ผู้เรียนบางคนเกิดอาการตายด้านทางสติปัญญา
2. ผู้เรียนควรเป็นผู้กำหนดองค์ความรู้ของตนเอง ไม่ใช่ให้ความรู้ไปใส่และให้ผู้เรียนดำเนินรอยตามผู้สอน
3. โลกยุคใหม่ต้องการผู้เรียนซึ่งมีวินัย มีพฤติกรรมที่รู้จักยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นแบบเผด็จการ แบบให้อิสระหรือแบบประชาธิปไตย
4. เนื่องจากข้อมูลข่าวสารในโลกจะทวีเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทุก ๆ 10 ปี โรงเรียนจึงต้องใช้วิธีสอนที่หลากหลายโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน
5. ให้ใช้กฎเหล็กของการศึกษาที่ว่า “ระบบที่เข้มงวดจะผลิตคนที่เข้มงวด” และ “ระบบที่ยืดหยุ่นจะผลิตคนที่รู้จักยืดหยุ่น”
6. สังคมหรือชุมชนที่มั่นคง ร่ำรวยด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ในหลาย ๆ สถานที่
7. การเรียนรู้แบบเจาะลึก (Deep Learning) มีความจำเป็นอย่างมากกว่าการเรียนรู้แบบผิวเผิน (Shallow Learning) หมายความว่า จะเรียนอะไรต้องเรียนให้รู้จริง ให้รู้จัก รู้รอบ ไม่ใช่เรียนแบบงู ๆ ปลา ๆ ดังจะเห็นจากในอดีตว่ามีการบรรจุเนื้อหาไว้ในหลักสูตรมากเกินไป จนผู้เรียนไม่รู้ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร และสิ่งที่เรียนไปแล้วมีความสัมพันธ์อย่างไร

บทบาทของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

ผู้บริหารสถานศึกษา มีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหารซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง การบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยี ในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูงจึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ

สมชาย เทพแสง (2547) กล่าวว่าผู้นำการศึกษาในยุคเทคโนโลยี หรือ E – Leadership ควรจะมีลักษณะ 10 E ดังนี้ 1) Envision ผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน โดยเฉพาะมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการที่กว้างไกล เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหารและการจัดการ รวมทั้งการเรียนการสอน 2) Enable ผู้นำการศึกษาต้องมีความสามารถในการบริหารและการจัดการ โดยบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตรโรงเรียน ระบบการบริหาร การปฏิบัติงาน ในโรงเรียน 3) Empowerment ผู้นำการศึกษาต้องเข้าใจและยังรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถกระจายอำนาจให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม 4) Energize ผู้นำการศึกษาต้องหมั่นจุดพลังและประกายไฟอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดพลังในการทำงาน เกิดความกระตือรือร้นขวนขวายตลอดเวลา 5) Engage ผู้นำการศึกษาต้องตั้งใจและจดจ่อต่อการทำงาน โดยมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ และต้องตั้งความหวังที่สูง และค่อย ๆ นำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ 6) Enhance ผู้นำการศึกษา จะต้องยกระดับผลการปฏิบัติงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรฐานเปรียบเทียบ (Bench Marking) ไว้อย่างชัดเจน 7) Encourage ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้แรงจูงใจต่อบุคลากรให้ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุข การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นมิตรจะสนับสนุนงาน ให้ประสบผลสำเร็จ 8) Emotion ผู้นำต้องมีคุณภาพทางอารมณ์ มีความสามารถยังรู้จิตใจของบุคลากร และอ่านใจคนอื่นได้ รวมทั้งเน้นการทำงานที่เกิดจากความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายทั้งตนเองและบุคลากรที่ร่วมงาน สร้างทัศนคติทางบวก มีอารมณ์ขัน สุขุมรอบคอบ 9) Embody ผู้นำการศึกษา จะต้องเน้นการทำงานที่เป็นรูปธรรม เน้นเป้าหมายหรือผลงานที่สัมผัสได้ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การปฏิบัติงาน การสื่อสาร การติดตามและการประเมินผล ควรใช้วิธีการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และ 10) Eagle ผู้นำการศึกษาเปรียบประดุจนกอินทรีที่มองไกลและเน้นในภาพรวมกว่าการมองรายละเอียด ผู้นำควรมองเป้าหมายและผลงานเป็นหลัก ส่วนรายละเอียด เป็นหน้าที่ของเจ้าของงานที่จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ E – Leadership หรือผู้นำ ในยุคโลกาภิวัตน์ จึงเป็นผู้นำยุคใหม่อย่างแท้จริง ผู้นำการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นผู้ควบคุมกลไก และขับเคลื่อนการศึกษาไปสู่เป้าหมายแห่งการปฏิรูปการศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสำนักงานต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่สำคัญ โดยเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีในระบบการศึกษา คำนึงถึง 10 E ในการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะควรมุ่งคุณภาพการศึกษาเป็นเป้าหมายสูงสุด โดยหวังว่าคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างมีเสถียรภาพ

Weigel (2012) ได้ให้ทรรศนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีทักษะในการปฏิบัติงาน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนขาดทักษะภาวะผู้นำก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาของโรงเรียนได้ ซึ่งทักษะภาวะผู้นำต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับการงานและบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในบริบทของโลกยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ Lee (2008) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ทักษะภาวะผู้นำโรงเรียนที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในการปฏิบัติงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ทักษะการสร้างทีมงาน (team building skill) ทักษะด้านความร่วมมือ (Collaboration skill) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ (Critical thinking and creativity skill) ทักษะด้านการแก้ปัญหา (problem solving skill) ทักษะด้านการสื่อสาร (Communication skill) และทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Learning innovation skill) สำหรับงานวิจัยของ Ejimofor (2007) พบว่า การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทำให้เกิดการเรียนรู้ความเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ เกิดความเข้าใจและมีพฤติกรรมบริหารงานที่สร้าง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความประทับใจให้กับทีมงาน โดยมีกระบวนการพัฒนา คือ การอบรมสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และงานวิจัยของ National Association of Secondary School Principals (NASSP) (2013) พบว่า ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและส่งผลดีต่อการบริหารโรงเรียนให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ได้แก่ ทักษะการทำงานเป็นทีม (teamwork skill) ทักษะการแก้ปัญหา (problem solving skills) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ (critical thinking and creativity skill) ทักษะด้านการสื่อสาร (communication skill) ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (learning innovation skill) ทักษะด้านการใช้ดิจิทัล (digital literacy skills) ทักษะการกำหนดทิศทางองค์กร (setting instructional direction skill) ทักษะการเรียนรู้ได้เร็ว (sensitivity skill) ทักษะการพิจารณาตัดสินใจ (adjustment skill) และ ทักษะมุ่งผลสัมฤทธิ์ (results orientation skill) และ Dariush (2010) ได้กล่าวไว้ว่า หากพิจารณาถึง ความเปลี่ยนแปลงในทฤษฎีภาวะผู้นำจากอดีต คือ ทฤษฎีมหาบุรุษ (Great Man Theory) สู่ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ เชิงพฤติกรรม เชิงมีส่วนร่วมตามสถานการณ์ แบบให้บริการ แบบแลกเปลี่ยน และแบบการเปลี่ยนแปลง ถือเป็นพัฒนาการทางทฤษฎีที่ดีขึ้น เขาเห็นว่า ภาวะผู้นำยอดเยี่ยม อันเป็นภาวะผู้นำพึงประสงค์และเป็นความหวังของผู้คนระดับโลกมากขึ้นนั้น หมายถึงภาวะผู้นำที่มีความสามารถ ดังนี้ 1) อยู่เหนืออดทนและความปรารถนาของตัวเอง 2) ช่วยให้ผู้อื่นทำตามในสิ่งดังกล่าวและมุ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายที่ดีขึ้น 3) ช่วยให้ผู้อื่นผูกพันกันอย่างเป็นมนุษย์ และ 4) มีเส้นทางร่วมและชะตากรรมร่วม Dariush ยังชี้ให้เห็นว่า ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ในอดีตต่างมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ต่างแสดงความกล้าหาญทางศีลธรรมเพื่อยืนหยัดในความจริงและความยุติธรรม ยอมทุกข์ทรมานหรือยอมตาย เพื่อความเชื่อและค่านิยมของตนเอง ในปัจจุบัน เราอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการมีทัศนระดับโลก จึงเป็นช่วงเวลาของภาวะผู้นำยอดเยี่ยมที่มีการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ดังนี้

- 1) เปลี่ยนจากการยึดมั่นในตนเอง เป็น มีจิตสำนึกในตนเอง
- 2) เปลี่ยนจากการพูด เป็น การกระทำ
- 3) เปลี่ยนจากความเป็นอิสระจากกัน เป็น การพึ่งพาอาศัยกัน
- 4) เปลี่ยนจากรายบุคคล เป็น หมู่คณะ
- 5) เปลี่ยนจากประเทศที่แยกกัน เป็น ชุมชนโลกที่บูรณาการกัน

สามารถกล่าวได้ว่าภาวะผู้นำยอดเยี่ยมให้กรอบความคิดเชิงปฏิวัติในการมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในองค์กรใหม่ เป็น ความสัมพันธ์ของคนที่มีความแตกต่างกันมากขึ้น (More diverse people) ในกระบวนการกำกับดูแลร่วมกันที่แท้จริง และเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทัศนจากเก่าสู่ใหม่ ทำให้ในปัจจุบันค่อยๆ คืบไปสู่ภาวะผู้นำยอดเยี่ยมที่มีลักษณะสำคัญกันมากขึ้น ดังนี้

- 1) รับฟังการสะท้อนผล (reflective)
- 2) ยึดค่านิยมเป็นศูนย์กลาง (value centered)
- 3) มีทัศนระดับโลก (global in perspective)
- 4) อำนาจความสะอาดต่อสุนทรียสนทนา (dialogue)

สรุป

ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลัก และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำยอดเยี่ยมปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนากระบวนการใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กร ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอ ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ ๆ พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนศิษย์เก่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น สถานประกอบการ ที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

บรรณานุกรม

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนันทักษะร่วมสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). บทบาทผู้บริหารยุคไร้พรมแดน. บริหารการศึกษา...คุณภาพสู่สากล. กรุงเทพฯ: พลัส พลัส ครีเอเทอร์.
- ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเรืองและ วราภรณ์ ทองนพคุณ. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายอนาคต.เอกสารประกอบการอบรม. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ. สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.
- สมหมาย อ้าดอนกลอย. (2556). วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
- Achua, C. F. and Robert N. Lussier. (2013). *Effective leadership*. 5th edition. United Kingdom : Erin Joyner.
- Ejimofo, F. O. (2007). *Principals' Transformational Leadership Skills and Their Teacher's Job Satisfaction in Nigeria*. Dissertation Ph.D. Thesis in Philosophy. Cleveland State University : Nigeria.
- Jodhi, M. (2012). *Administration skills*. United States of America : Ventus.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) สู่การปฏิบัติโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ Factors Affecting Success In Lesson Study Implementation Kookumpitayasan School

ดร.สมใจ มณีวงษ์¹
Somjai Maneewong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพบริบท การดำเนินงาน กระบวนการบริหารของโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนสู่การปฏิบัติในโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบท การดำเนินงาน กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหาร กระบวนการทำงานของครูผู้สอน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาเอกสารหลักฐานรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง รวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระยะที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้นวัตกรรมของโรงเรียน คูคำพิทยาสรรพ์ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิสภาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัย

ด้านบริบท โรงเรียนคูคำมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายของการศึกษาชั้นเรียนไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ครูได้รับการอบรมพัฒนาก่อนการนำนวัตกรรมมาใช้ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาชั้นเรียนโดยเฉพาะ มีผู้เชี่ยวชาญภายนอกจากสถาบันอุดมศึกษาเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาชั้นเรียน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านกระบวนการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นให้ครู มีการวางแผนการทำงานตามแนวทางการศึกษาชั้นเรียน และผู้บริหารเข้าร่วมในกระบวนการทำงาน ทั้งการร่วมจัดทำแผนการเรียนรู้ ร่วมสังเกตชั้นเรียนและทำหน้าที่ประธานในการสะท้อนผล มีการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนควบคู่กับวิธี การสอนแบบเปิด (Open Approach) **ด้านผลที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน** พบว่า ครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการสอน มีการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ทำงานเป็นทีม และสามารถพัฒนาวิชาชีพของตนเองตามแนวทางการศึกษาชั้นเรียน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นผู้นำ สถานศึกษามีเอกลักษณ์ของตนเองที่เด่นชัด มีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง วัฒนธรรมองค์กรเปลี่ยนไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ชุมชนมีความพึงพอใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนสู่การปฏิบัติจากผล การสนทนากลุ่ม พบว่า มี 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำและความรู้ความสามารถของผู้บริหาร 2) ความรู้ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน 3) การสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบันระดับอุดมศึกษา 4) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 5) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the context of the administrative process of Kookumpithayasan School. 2) to study the factors that affect to the success in bringing educational innovation to practice in classes in Kookumpitayasan School. This research is divided into two phases: the first phase is to study of the context, administration, the management process of school executive officers, the participation of school executive officers, and the support from relevant authorities by studying the documents about the annual report of the school, and interviewing teachers and school executive officers, and representative of the parents through the content analysis. The second phase focuses on group discussion of the professors and those involved in the operation of innovative education class for analyzing and synthesizing the factors that affect the success of using the class innovation of the Kookumpithayasan School. The sample of this research consisted of the 30 educational personnel who are school executive officers, teachers, community leaders, the representative of the parents, and the professors in Mathematics major in Khonkhean University. The research statistics were used to the semi-structured interviews, and the conversation of group records.

The research results indicated that the school context has the clear vision, mission, strategy, and goal from the quality education development plan. Teachers received training before bringing innovation to develop in classes. The school budget was allocated for particular classes. With the external professors from the high institutions participated in the study report. The school executive officers are leadership in the academic research. The management process' school executive officers raised awareness confident teachers. School management was planned according to the study report. Also, the school executive officers participated

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษา samajai_1@hotmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

in the school management process, prepared the lesson plans and the classroom observation, managed as a chairman to reflect the study report, and used innovation in executive's education classes by teaching with the opening methods. The effects of using of innovative educational classes indicated that teachers have to change their teaching behavior, and have to manage their teaching to support the needs of learners, teamwork and professional development of self-study classes. The executive officers are leadership and focus on the academic administration. Students dare to think and manage rationally and have confidence in themselves. Students are also leadership. The school has their own unique management and a strong internal education audit system, and the culture to change a learning organization. People in community are satisfied and take part in more supporting. The research's factors that affected success in bringing innovative education classes into practice the works indicated that there are five issues: the first issue is leadership and skills of executives. The second issue is ability of the teacher's attention. The third issue is supporting institutions of higher education. The fourth issue is participation of all sectors of the school. The last issue is creating a network of learning.

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในยุคปัจจุบันภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายการศึกษา ที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542” และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ตามมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยยึดหลักการการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้เป็นเอกภาพในด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ทั้งทางด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และมีอิสระในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยเฉพาะในด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่ “โรงเรียนคุณภาพ” ซึ่งถือเป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญในการเป็นกลไกให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศ และเกิด ความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมและได้มาตรฐาน(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547) ดังปรากฏในหมวดที่ 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา โดยให้ถือว่ากระบวนการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องสร้างองค์การของตนเองให้เป็นองค์การที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการความรู้ พัฒนาความรู้ พัฒนาความคิด และพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อประโยชน์แก่บุคลากรในโรงเรียนที่จะได้เรียนรู้จากกระบวนการบริหารของผู้บริหาร และความรู้ความสามารถที่นักเรียนจะได้รับจากการสอนของครูที่มีคุณภาพ อันหมายถึงผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (รัชพล ศษขารุ่งโรจน์, 2548)

ในประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ อาทิเช่น อเมริกาและญี่ปุ่น มีการพัฒนาวิชาชีพครูที่เรียกว่า “การศึกษาขั้นเรียน” (Lesson Study) เป็นนวัตกรรมที่ได้รับการพัฒนาและใช้อย่างแพร่หลายตั้งแต่เมื่อประมาณ 130 ปีที่แล้ว (Shimizu, 2006) ปัจจุบันได้เผยแพร่ไปหลายประเทศทั่วโลก เพื่อใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู ประเทศไทยได้นำมาใช้ครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 (Inprasitha, 2007) โดยมีการเตรียมบริบทที่เกี่ยวข้องเพื่อนำนวัตกรรมดังกล่าวมาใช้ ได้แก่ บริบทด้านหลักสูตรการผลิตครู บริบทด้านบัณฑิตศึกษา บริบทด้านการฝึกอบรมครูประจำการ และบริบทด้านการพัฒนาวิชาชีพครูในระยะยาว โดยเน้นการบูรณาการทุกบริบทเข้าด้วยกัน และ ในปี 2549 สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) หรือ OKMD และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ร่วมจัดทำโครงการวิจัยเชิงทดลอง ในโรงเรียนนาร่อง เพื่อแสวงหารูปแบบการจัดการที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กไทยคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ อาทิ Constructionism, Brain Based Learning และอื่นๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งการศึกษาของโครงการนี้จะครอบคลุมรายละเอียดในเรื่องของการบริหารโรงเรียน การอบรมและพัฒนาครู วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล เพื่อที่จะนำไปสู่การได้บทเรียนและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีดังกล่าว สามารถขยายผลการปฏิบัติไปสู่โรงเรียนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนของรัฐ ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ โครงการนี้ดำเนินโครงการในปีการศึกษา 2549 – 2551 รวมระยะเวลา 3 ปี ใน 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ โดยในแต่ละภาคจะมีโรงเรียน เข้าร่วมโครงการ 2 โรงเรียน (โรงเรียนในฝันประถมศึกษา 1 โรงเรียนและโรงเรียนในฝันขยายโอกาสทางการศึกษา 1 โรงเรียน) รวม 8 โรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้นำเอานวัตกรรมการศึกษาขั้นเรียน(Lesson Study)และวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) มาใช้ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพครูโดยความร่วมมือของบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา ศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และความร่วมมือจากนานาชาติ ซึ่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องครบ 3 ปี สำหรับโรงเรียนในโครงการ ความสนใจในการนำนวัตกรรมไปใช้ในโรงเรียนได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งรัฐบาลได้ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำร่องขยายผลไปยังโรงเรียนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีก 20 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2552 – 2554 (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2554)

ในปี 2554 ประเทศไทยได้มีการวิจัยเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาที่ใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ในโรงเรียนในโครงการทดลองนำร่อง 15 โรงเรียน จาก 22 โรงเรียน เพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับโรงเรียนอื่น ๆ ที่จะนำวัตกรรมการดังกล่าวไปใช้ ผลการวิจัยพบว่ามีหลักฐานหลายอย่างที่ยืนยันว่าครูได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับการสอน ความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน และค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันของครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการทำงานอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทำให้โรงเรียนในโครงการกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้บนฐานชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Community of Practice – based Learning Community : COP – based Learning Community) ทำให้ลักษณะการปฏิบัติงานของครูไม่ใช่เป็นเพียงการปฏิบัติงานตามคำสั่ง แต่เป็นการทำงานในฐานะครูผู้เรียนรู้ (Teacher as Learner)

โรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นหนึ่งใน 22 โรงเรียนที่อยู่ในโครงการนำร่องการใช้นวัตกรรมและประสบผลสำเร็จจนเป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทยและนานาชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) สู่การปฏิบัติของโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ จนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาสภาพบริบท การดำเนินงาน กระบวนการบริหารของโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์
- 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนสู่การปฏิบัติในโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ระยะ ตามรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาบริบท การดำเนินงาน กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหาร กระบวนการทำงานของครูผู้สอน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาเอกสารหลักฐานรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาในปีการศึกษา 2558 และการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้นวัตกรรมของโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิสหาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า ด้านบริบท โรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ มีการนำวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เข้ามาใช้ในสถานศึกษาโดยการได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนทดลองนำร่องในโครงการโรงเรียนในฝันเพาะปัญญา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อแสวงหารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายของการใช้นวัตกรรมที่ชัดเจน ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ครูได้รับการอบรมพัฒนาก่อนการใช้นวัตกรรม ด้านปัจจัย มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการใช้นวัตกรรมของโรงเรียน มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา เช่น สื่อ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการดำเนินงานตามแนวทางของนวัตกรรมทางการศึกษา และได้รับความร่วมมือของบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา ศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และความร่วมมือจากนานาชาติ ด้านกระบวนการ มีการวางแผนการใช้นวัตกรรมร่วมกัน กำหนดปฏิทินที่ชัดเจนในการดำเนินงานตามแนวทางของนวัตกรรม เช่น การร่วมสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การร่วมสังเกตชั้นเรียน และการร่วมสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารเข้าร่วมในกระบวนการใช้นวัตกรรม ทั้งการร่วมจัดทำแผนการเรียนรู้ ร่วมสังเกตชั้นเรียนและทำหน้าที่ประธานในการสะท้อนผล จากผลการวิจัย บริบทโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ โรงเรียนได้ดำเนินงานตามระบบการบริหารอย่างดี มีกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหาร และความร่วมมือจากครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ วันเพ็ญ เจริญแพทย์, (2545) ที่กล่าวว่า การบริหารกิจการของโรงเรียนนั้น สิ่งที่มีความสำคัญในการที่จะนำนโยบายทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ที่กำหนดได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารของโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยที่พฤติกรรมตามกระบวนการบริหารของโรงเรียนเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จ ส่งผลถึงคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนนั่นเอง และสอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตนะ (2542) ได้ให้ทรงเสนอว่า การจัดการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ คือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหาร

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชาดูแลควบคุมการบริหารในโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาสามารถใช้ศิลปะหรือกระบวนการในการมีอิทธิพลเหนือผู้ปฏิบัติงานคนอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย

ผลที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา พบว่า ครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการสอน มีการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน มีการทำงานเป็นทีม ครูสามารถพัฒนาวิชาชีพของตนเองตามแนวทางของนวัตกรรมที่ใช้ในโรงเรียนผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นผู้นำ สถานศึกษามีเอกลักษณ์ของตนเองที่เด่นชัด มีระบบการนิเทศภายใน ที่เข้มแข็ง วัฒนธรรมองค์การเปลี่ยนไปสู่การเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ และเป็นแหล่งศึกษาดูงานของสถานศึกษาอื่น ชุมชนมีความพึงพอใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้การศึกษาชั้นเรียน(Lesson Study) ในการพัฒนาวิชาชีพครูมีผลทำให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่ผิด การจัดการเรียนรู้ของตนเอง เปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองและเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีต่อนักเรียน

ด้านประสิทธิผล พบว่า หลังจากมีการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน ส่งผลให้ครูปรับพฤติกรรมในการสอน มีการทบทวนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ครูสามารถสอนวิชาที่มีความเฉพาะในหลักสูตรได้ มีการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน มีการทำงานเป็นทีม และสามารถพัฒนาวิชาชีพของตนเองตามแนวทางการศึกษาชั้นเรียน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีเอกลักษณ์ของตนเองที่เด่นชัด วัฒนธรรมองค์การเปลี่ยนไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ นภาพร วรเนตรสุดาพิทย (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาชั้นเรียน (Lesson study)แนวคิดใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครู พบว่าการศึกษาชั้นเรียน มีความสำคัญในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

ด้านผลกระทบ ผลกระทบด้านครู พบว่า จำนวนครูไม่เพียงพอ และภาระงานที่ครูได้รับมอบหมายมากเกินไปมีผลต่อการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามแนวทางการศึกษาชั้นเรียนได้ต่อเนื่อง สถานศึกษาบางแห่งมีการเปลี่ยนผู้บริหารทำให้นโยบายการศึกษาชั้นเรียนของโรงเรียนปรับเปลี่ยน สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ไม่สามารถใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนกับบุคลากรทุกคน (Whole School Approach) ส่งผลให้ครูในโรงเรียนเดียวกันเกิดความรู้สึกแตกต่าง และมีความรู้สึกว่าทำงานหนักกว่าครูที่ไม่ได้อยู่ในทีมการศึกษาชั้นเรียน และเกิดความท้อถอย ไม่อยากใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน ครูที่ไม่ผ่านการอบรมการใช้นวัตกรรม ไม่เข้าใจถึงเป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษาชั้นเรียน ผลกระทบด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล สามารถอธิบายถึงเหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานในชั้นเรียน สามารถอธิบายสิ่งที่ตนเองคิดให้ผู้อื่น ฟังและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นผู้นำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมสูงขึ้น ผลกระทบด้านองค์การ พบว่า สถานศึกษามีเอกลักษณ์และผลงานที่เป็นเลิศ (Best practice) ได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่นและเป็นต้นแบบในการศึกษาดูงาน วัฒนธรรมองค์การเปลี่ยนไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ แต่มีบางโรงเรียนที่มีการเปลี่ยนผู้บริหาร ทำให้นโยบายการศึกษาชั้นเรียนของโรงเรียนปรับเปลี่ยน และจำนวนครูที่ร่วมใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนลดลง ผลกระทบด้านชุมชน พบว่า ชุมชนมีความพึงพอใจในผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรม และเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้นผู้ปกครองบางส่วนไม่เห็นด้วยเนื่องจากเห็นว่าโรงเรียนมีกิจกรรมมากเกินไป กระบวนการเรียนของบุตรหลาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ชาริณี ตรีวรัญญ (2552) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษิตตามแนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson Study) พบว่ากระบวนการนี้สามารถช่วยพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูได้ ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ

ผลการวิจัยระยะที่ 2 จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) สู่การปฏิบัติ ซึ่งการสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะอย่างมากมาย และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยได้สรุปผลแนวความคิด หลักการต่าง ๆ วิเคราะห์สังเคราะห์ จนได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จได้แก่ 5 ปัจจัยหลัก คือ 1) ภาวะผู้นำและความรู้ความสามารถของผู้บริหาร 2) ความรู้ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน 3) การสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบันระดับอุดมศึกษา 4) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 5) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัย สอดคล้องกับไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2550) กล่าวว่ากระบวนการเปลี่ยนผ่านการศึกษา กิจกรรมที่สำคัญคือการสร้างวิสัยทัศน์ให้กับผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง นักวิชาการในหน่วยงาน รวมถึงครูอาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน ให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้นสิ่งที่ขาดไม่ได้และสำคัญที่สุดคือ ครูต้องเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงาน ต้องมีความตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันในการที่จะนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนมาใช้และต้องมีความเชื่อมั่นว่าการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Rogers (1995) ที่กล่าวว่า การเผยแพร่แนวคิดนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเริ่มจากผู้สร้างนวัตกรรมสู่ผู้รับข้อมูลและตัดสินใจนำนวัตกรรมไปปรับใช้ ในขณะที่การปรับใช้นวัตกรรม เป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง ๆ รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ/แนวทางใด ๆ ไปจนกระทั่งขั้นการปรับใช้แนวทางนั้นให้เหมาะสมกับบริบทของตนโดยปรับใช้หลักการ ทำขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรกคือ ตระหนัก เป็นขั้นที่ผู้รับนวัตกรรมตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของหลักการ/แนวทาง ขั้นที่สองคือ สนใจ เป็นขั้นสร้างความสนใจและสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม ขั้นที่สาม ประเมินผล เรียนรู้การนำนวัตกรรมมาใช้ในทางทฤษฎี เทียบเคียงกับบริบทของตนเพื่อใช้ตัดสินใจว่าจะนำหลักการ/แนวทางนั้น ๆ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนหรือไม่ ขั้นที่สี่ ทดลองปฏิบัติ เมื่อตัดสินใจนำแนวทางมาปรับใช้แล้วต้องลงมือใช้หลักการ/แนวทางนั้น ๆ แบบเต็มรูปแบบ ขั้นที่ห้า การปรับใช้ เมื่อนำแนวทางหรือรูปแบบนั้นไปปรับใช้จริงแล้ว ต้องยืนยันผลได้ว่า การตัดสินใจปรับใช้แนวทางหรือรูปแบบนั้นถูกต้องเหมาะสมแล้ว และใช้ต่อไปเต็มรูปแบบ เมื่อขั้นตอนทั้งห้าบรรลุเป้าหมาย จึงจะนับได้ว่าเป็น รูปแบบหรือนวัตกรรม ที่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้สร้างความตระหนักให้กับครูผู้สอนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนเข้ามาใช้ในโรงเรียน สร้างความเชื่อมั่นให้ครูและบุคลากรมั่นใจว่าจะใช้รูปแบบนี้ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรมในโรงเรียนซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนสู่การปฏิบัติในโรงเรียน มีผู้เชี่ยวชาญภายนอกจากสถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาชั้นเรียน โดยเป็นการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับเครือข่ายภายนอก อาทิ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่แนวคิดนวัตกรรม และส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์มาปฏิบัติงานในสถานศึกษาด้านแบบและนาร่อง ซึ่งการมีผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์มาร่วมดำเนินงานจะส่งผลต่อความสำเร็จในการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขับเคลื่อนนวัตกรรมสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2550) กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาสู่การปฏิบัติในโรงเรียนมีสองประการคือ กลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการใช้วัดกรรมโรงเรียนจำเป็นต้องมีที่เกี่ยวกับการติดตามและให้คำปรึกษาในการใช้วัดกรรมประการที่สองคือกลยุทธ์การแข่งขันในโรงเรียนที่ขอเข้าร่วมโครงการมีจุดมุ่งหมายเพื่อความต้องการในการสร้างผลงานของสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาซึ่ง Yoshida (2005) ได้กล่าวถึง วงจรการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study Cycle) ที่กลุ่มครูผู้เชี่ยวชาญภายนอก ให้เข้าร่วมกันทำงานกับครูในกลุ่มเพื่อเพิ่มความเข้าใจด้านเนื้อหา แนะนำการคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน และสนับสนุนการทำงานของครู สอดคล้องกับ Stigler และ Hiebert (1999) ที่ได้เสนอไว้ว่า แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน เป็นการร่วมมือร่วมพลัง สอดคล้องกับ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552) ที่ได้เสนอแนะว่านักวิจัยที่นำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนเข้าโรงเรียน ต้องให้ครูเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติของตนเอง โดยนักวิจัยต้องทำหน้าที่เป็นทั้งนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญภายนอก Wang-Iverson และ Yoshida (2005) ได้เสนอว่า ในการดำเนินงานการศึกษาชั้นเรียน หากโรงเรียนต้องการให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในการดำเนินงานอย่างเต็มกระบวนการ ปัจจัยสำคัญคือการสนับสนุนจากผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นการได้รับการสนับสนุนจากเขตพื้นที่ต้นสังกัดในด้าน การพัฒนาครู การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับ Caldwell and Spinks (1990) สถานศึกษามีทรัพยากรอย่างเพียงพอ จะช่วยให้ครูทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อเสนอแนะควรเปิดโอกาสให้ครูได้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับนานาชาติ และ ต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายให้มีการใช้แนวทางที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในโรงเรียน สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2552) ได้ให้ทัศนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียน ควรเลือกใช้กลยุทธ์ที่มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นกลไกหลักในการเผยแพร่ และสอดแทรกเข้ากับนโยบายการบริหารของโรงเรียนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน และมีกลยุทธ์ที่ทำให้การขับเคลื่อนนวัตกรรมต้นแบบที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดคือ กลยุทธ์การวางแผนร่วมกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จาก โรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์ ผู้อำนวยการ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง คณะอาจารย์จากศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเฉพาะท่านคณบดีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผศ.ดร.ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ ซึ่งได้ให้ความกรุณาในด้านข้อมูล กระบวนการ รูปแบบนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ขอบขอบคุณผู้ร่วมวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทุก ๆ ท่าน ที่ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จและเป็นงานวิจัยที่มีคุณค่าในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.
- นภาพร วรเนตรสุตาทิพย์. (2554). การศึกษาชั้นเรียน (Lesson study): แนวคิดใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครู. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-กันยายน 2554 :86-99.
- นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2552). การศึกษาชั้นเรียน(Lesson Study) : นวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2552). กลยุทธ์การขับเคลื่อนนวัตกรรม การเปลี่ยนผ่าน การศึกษา “สัตตศิลา” สู่โรงเรียน. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. และคณะ. (2550). การเตรียมบริบทสำหรับการพัฒนาวิชาชีพครูแบบญี่ปุ่นที่เรียกว่า “การศึกษาชั้นเรียน” (Lesson Study) มาใช้ในประเทศไทย. ใน : ศิริพร วัชชวัลคุ, กิตติประเสริฐสุข (บรรณาธิการ). เครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย. เอกสารหลังการประชุมนานาชาติ ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทสร้างสื่อ จำกัด.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์.(2554). รายงานการสังเคราะห์การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาที่ใช้วัดกรรมการศึกษาชั้นเรียน(Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด(Open Approach). ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- วิทยากร เขียวกุล. (2553). ปฏิรูปประเทศไทย เล่ม 2 การศึกษา- พัฒนาผู้นำ. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2556). รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ พ.ศ. 2555 “การประกันคุณภาพการศึกษาไทยได้เริ่มพระบารมี”. กรุงเทพฯ: บริษัท แพลน ฟรันที้ด จำกัด.
- Creswell, J.W. and Clark, V.L. (2007). Designing and conducting mixed methods research. Thousand Oaks, California: Sage Publication Inc.
- Lewis, C., (2002). Lesson Study: A handbook of teacher-led Instructional change. Philadelphia: Research for better schools, inc.
- Rogers, E. M. (1995). Diffusion of Innovations. (4th ed.). New York: Free Press.
- Shimizu, S. (2006). Professional Development through Lesson Study: A Japanese Case. Paper presented at APEC International Symposium on Innovation and Good Practice for Teaching and Learning Mathematics through lesson Study. Khon Kaen Session.
- Stigler, J. and Hiebert, J. 1999. The teaching gap: Best ideas from the world’s teachers for improving education in the classroom. New York: The Free Press.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา Quality School Development to Promote Sustainability of Learning Reform Process: The Buddhism Approach

สวัสต์ ลุสุข¹
Sawat Lusukh

บทคัดย่อ

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหลักการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา ศึกษาแนวคิด วิธีการในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา และศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารโดยการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ ดำเนินการ และเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาให้เกิดคุณภาพไม่ว่าจะเป็นองค์กร สถานศึกษา รวมทั้งตัวบุคคล ต้องเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการทางความคิด เพื่อยกระดับคุณภาพ วิธีการหรือแนวทางที่เมื่อทำแล้วได้ชื่อว่าเป็นการทำความคิดและได้รับผลความสุข คือ การให้ การอยู่ร่วมกัน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้ง ศิล จิต และปัญญา

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาทั้ง พัฒนาศีล พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา ให้เกิดการเรียนรู้สำคัญอยู่ที่ได้รับการพัฒนาสามารถพัฒนาให้มีจริยธรรมหรือจิตวิญญาณ ให้มีศีลธรรม หรือศีลทัศน์ในการดำเนินชีวิต เมื่อทั้งสองอย่างนี้มั่นคงอยู่ในตัวเอง สามารถยืนยันได้ว่าการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน หากไม่สามารถพัฒนาให้เกิดจิตทัศน์และศีลทัศน์แล้วไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เกิดความยั่งยืนได้

คำสำคัญ: การพัฒนา, คุณภาพสถานศึกษา, โรงเรียนแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน, ตามแนวพระพุทธศาสนา

Abstract

Quality development of institution to be study Buddhism – based learning school has the following purposes. The principles of institutional quality development, To study of sustainable development as Buddhism – based learning school And to study the guidelines of developing the quality of institution to be leaning on documentary research through present basic survey, grouping, analyzing and comparing the development condition.

The results of the study indicated that to create quality development, either at the organizational or institutional bevel including the personal level, there must be encouragement of thinking process to promote.

Quality, methods or guidelines for doing good things and receiving happiness in return, which, are giving, living together and continuing personal development. These desalt in physical, mental, intellectual and moral development.

Keyword: the development, Quality School, to Promote Sustainability of Learning Reform Process, The Buddhism Approach

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ตามหลักธรรมของศาสนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 1) ความคาดหวังด้านการศึกษาของคนไทยและสังคมไทยก็คืออยากเห็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเกิดขึ้นทั่วแผ่นดินไทย เป็นสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษาที่สนองตอบต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่เสมอ (อรุณ จันทวานิช. 2547: 2)

ในสถานการณ์โลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันอารยธรรมตะวันตกหรือว่าโลกตะวันตกได้เข้าสู่เอเชียมากยิ่งขึ้น ในการศึกษาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จิตวิทยาวัฒนธรรมทวีคูณมากขึ้น เป็นเงาตามตัว ปัจจัยสำคัญคือ ในเรื่องของความเป็นอยู่ปากท้องเศรษฐกิจบังคับให้ผู้คนในสังคมต้องเปลี่ยนแปลง ค่านิยมไปในทางที่ไม่ถูกต้อง กระทำผิดหลักศีลธรรมคุณธรรมมากขึ้น ประเทศไทยสุดท้ายจะตกอยู่ในสภาพทรุดหนัก ประชากรไร้คุณภาพลงทุกวัน เพราะถูก

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

อิทธิพลตะวันตกเข้าครอบงำทางสายการศึกษา และเศรษฐกิจมากขึ้น เด็กและเยาวชนเป็นต้นกล้าอ่อนของประเทศไทยที่จะเติบโตขึ้น สร้างอนาคตของชาติ การให้ความสนใจและความสำคัญกับการศึกษาของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นเครื่องมือที่จะนำมาใช้เป็นกลไกการปรับแก้ปัญหาโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เพราะการศึกษาเป็นเรื่องของชีวิตก็เกิดมีคำถามหลายประเด็น การศึกษาของประเทศไทยจะนำไปสู่ในทิศทางใด ทำอย่างไรการศึกษาในประเทศจึงจะเป็นไทหรืออิสระคือหลุดพ้นไปจากวังวน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พัฒนาซึ่งตรงกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าก็น่าจะทำให้ระบบการศึกษาของเราหลุดพ้นไปจากคนที่ไม่ได้ ที่ผ่านมามีการศึกษาเหมือนเป็นหลุมพรางที่สร้างทุกข์ให้กับเราตลอดเวลาทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว พอเรียนจบก็ต้องเข้าสู่ระบบการแข่งขันต่อสู้สร้างทุกข์ต่อไปไม่สิ้นสุด โดยเป้าหมายให้การศึกษาเป็นวิธีการสอนที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นจากความทุกข์ที่เป็นอยู่

การศึกษาในปัจจุบันยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร แต่เดิมแหล่งที่มาของการศึกษาคือ วัด พระเป็นครูสอนให้การศึกษาในด้านต่างๆ วัดจึงเป็นแหล่งการพัฒนาการศึกษาของคนไทยมาตั้งแต่อดีตกาลและสังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลักการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องนำพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยนำการเรียนการสอนพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้สัมพันธ์กลมกลืนไปกับวิชาต่างๆ การศึกษาทำให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตอย่างถูกต้อง จึงต้องไม่แยกการศึกษาออกจากชีวิตเพราะหากการศึกษาไม่ทำให้เข้าใจเรื่องของชีวิต การศึกษานั้นจะไม่เป็นประโยชน์ อาจมีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด

พระพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณและที่สำคัญคือ คำสอนในศาสนาพุทธรวมทั้งพระสงฆ์ได้ทำหน้าที่กลุ่มเกลาเรียนรู้ในทางสังคม สร้างค่านิยมและแบบสวนกระแสพฤติกรรมให้กับคนในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งพุทธศาสนามีผลสำคัญต่อโครงสร้างทางสังคมการเมือง และเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่เมื่อเวลาผ่านไปความสอดคล้องของคำสอนโดยเฉพาะในหลักการนำมาใช้หรือรูปแบบอาจจะทำให้เกิดปัญหาได้เนื่องจากคนในสังคมยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงย่อมจะมีวิธีการมองประเด็นปัญหาแตกต่างไปจากเดิม ความวิตกกังวลที่ออกมาในรูปของการแสดงความคิดเห็นหรือในแง่ของการเขียนบทความก็คือ การบริหารจัดการสถานศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับการนำรูปแบบของพุทธศาสนามาใช้ทำให้ทุกวันนี้การศึกษาที่ทำจะเห็นห่างออกจากหลักคำสอนตามแนวพุทธศาสนา กลับนำหลักการการศึกษาของตะวันตกเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการที่สถานศึกษาแต่ละแห่งใช้รูปแบบที่มีความหลากหลายมากขึ้นในปัจจุบัน

สถานศึกษาที่ใช้หลักการวิधिพุทธมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบใหม่ที่จะช่วยผลักดันให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งโดยข้อสรุปแล้วสถานศึกษาที่ใช้หลักการวิधिพุทธดำเนินการในแนวทางต่างๆ คือ กรอบความคิด รูปแบบ แนวทางการดำเนินงานตามแนวพระพุทธศาสนา และแนวทางการบริหารตามหลักพระพุทธศาสนา สารสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการศึกษา “การกิน อยู่ ดู ฟังเป็น” คือมีปัญหา รู้เข้าใจในคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญาและมีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิตโดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรการพัฒนา เป็นการเน้นหนักในส่วนของผู้เรียนและบางครั้งการบริหารจัดการก็เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก การจัดการศึกษาแนวไหนจึงจะถูกต้องตามความเป็นจริง เอาความจริงเป็นที่ตั้ง ซึ่งการจัดการศึกษาตามหลักพุทธศาสนาหรือเรียกว่าการศึกษาแนวพุทธ เมื่อมาถึงปัจจุบันนี้การย่ำคิดย่ำทำว่ากระบวนการที่ผ่านมามีปัญหาอะไรระบบการศึกษาของประเทศไทยกำลังเกิดอะไรขึ้น การศึกษาตามแนวทางตะวันตก อาจมาถึงทางตันเราแสวงหาหนทางอื่นใหม่ที่ดี และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันให้มากที่สุดและการบริหารจัดการสมัยใหม่ต้องไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก เพื่อให้การศึกษาช่วยพัฒนาได้เต็มที่ตามศักยภาพมากที่สุด และเป็นมิติใหม่ของการศึกษาเพื่อให้ชีวิตมนุษย์พัฒนาอยู่ได้ดีในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้ ควรจะดำเนินชีวิตอย่างไรทั้งในส่วนของโลกและชีวิตมาจัดระบบพัฒนาคนให้อยู่ได้อย่างดีท่ามกลางความเป็นจริง หลักการบริหารจัดการการศึกษาที่เป็นแนวคิดหรือทฤษฎีอันมาจากโลกทางตะวันออก พบว่ามีการสอดคล้องและมีความแตกต่างกับหลักพระพุทธศาสนาและในปัจจุบันก็มีหลายสถานศึกษาให้ความสนใจในแนวทางของพุทธศาสนามาปรับใช้กับการบริหารจัดการการศึกษามากขึ้น ซึ่งหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นคำสอนที่มีความลึกซึ้งครอบคลุมทุกด้าน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และให้ผลได้ไม่จำกัดแนวทางของพุทธศาสนาที่นำมาปรับใช้กับการบริหารจัดการศึกษา สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษา บุคลากร และสังคมส่วนรวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวทั้งยังเป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความสงบสุขอย่างสมดุลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา
2. ศึกษาแนวคิด วิธีการในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา
3. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา

ประโยชน์ของการวิจัย

ด้านความรู้

1. ทราบหลักการในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. ทราบวิธีการพัฒนาสถานศึกษาคุณภาพตามแนวทางพระพุทธศาสนา
3. ทราบแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

ด้านการพัฒนา

พัฒนารูปแบบและแนวทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

พระไตรปิฎก เฉพาะพระสูตรตันตปิฎก พระวินัยปิฎก ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด และแนวทางในการบริหารจัดการและการพัฒนาการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ซึ่งการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้

พระพุทธธรรม เนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเป้าหมายของการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมายรวมทั้งแนวคิด แนวทางในการบริหารเพื่อพัฒนาการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาในที่นี้ผู้วิจัยได้มีแผนการดำเนินการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้และยึดแนวคิดกรอบการบริหารของเดมมิง (Deming) นี่คือการวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การติดตามตรวจสอบ ประเมินผล (Check) การปรับปรุงแก้ไขและนำไปปฏิบัติ (Action) โดยการใช้กระบวนการบริหารทั้ง 4 ด้าน ไปศึกษากับการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและการพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา

ขอบเขตด้านประชากร

เนื่องด้วยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมุ่งศึกษาถึงแนวคิดในการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษารวมถึงการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาจึงได้ยึดเอาพระไตรปิฎกเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาในส่วนที่เป็นพระสูตรตันตปิฎกโดยเฉพาะในส่วนที่กล่าวถึงแนวคิดและวิธีการในการบริหารจัดการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพเท่านั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

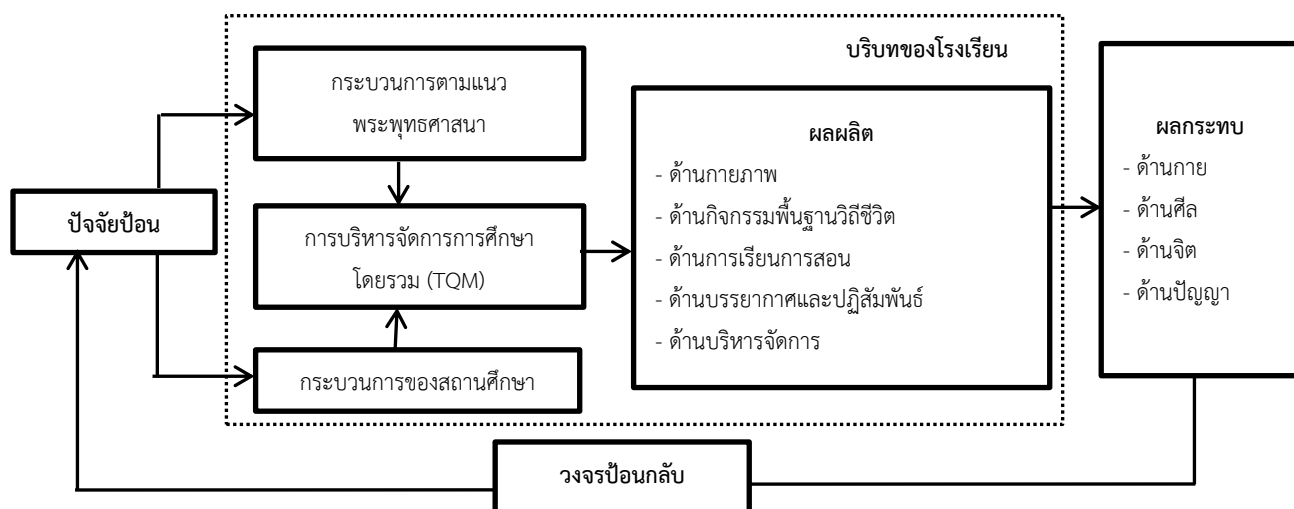
การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นการนำแนวทางในพระพุทธศาสนา มาบริหารจัดการให้เกิดแนวทางตามหลักพุทธศาสนาเป็นปัจจัยป้อนในการบริหารจัดการคือ

หลักการในการพัฒนาคุณภาพเป็นการนำหลักในทางวิชาการ ทางพระพุทธศาสนา มาเป็นตัวกำหนดในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

วิธีการในการพัฒนาคุณภาพโดยนำหลักการที่ได้จากเอกสาร วิชาการ บทความ พระไตรปิฎก มากำหนดเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพเป็นการนำเอากระบวนการที่ได้จากเอกสาร งานวิชาการ บทความ รวมถึงพระไตรปิฎก มากำหนดเป็นรูปแบบใหม่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมภายนอก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวพุทธครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมดังนี้

1. ทฤษฎีการบริหารจัดการการศึกษา
2. ความหมายของการบริหารจัดการการศึกษา
3. ความสำคัญของการบริหารจัดการการศึกษา
4. ขอบข่ายของการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวพุทธศาสนา
5. การบริหารจัดการการศึกษาตามแนวพุทธศาสนา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทของการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในหลายๆ ด้าน ทั้งเอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ พระไตรปิฎก พุทธธรรม ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้เพื่อให้สอดคล้องในการบริหารจัดการการศึกษาพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สืบหาข้อมูลพื้นฐาน

1. สืบหาแนวทางที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาทั้งหมดจากเอกสาร บทความวิชาการ พระไตรปิฎก พุทธธรรม
2. เลือกแนวทางที่สำคัญจากพระไตรปิฎก พระพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษามาเป็นหลักในการวิเคราะห์
3. ศึกษารายละเอียดของหลักธรรมที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพ

ของสถานศึกษารวมทั้งการจัดให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 จัดหมวดหมู่

1. นำแนวทางที่ได้จากการศึกษารายละเอียดแต่ละหลักธรรมมาจัดหมวดหมู่ เพื่อแยกแยะหลักธรรมในการบริหารจัดการการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ พัฒนากาย พัฒนาจิตใจ พัฒนาปัญญา
2. คัดเลือกเฉพาะแนวทางที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการการศึกษาแต่ละด้านที่เข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบัน และระดับของการพัฒนาในด้านกาย ด้านศีล ด้านจิต และด้านปัญญา

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์

นำแนวทางที่คัดเลือกและมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์มาวิเคราะห์เป็นหมวดๆ แต่ละหมวดมีแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันโดยจะทำการวิเคราะห์แบบเชิงเปรียบเทียบกับทฤษฎี แนวคิด การบริหารจัดการการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการ

เมื่อได้หลักการ แนวคิดในการบริหารจัดการการศึกษาแล้วก็นำมาจัดประเด็นในการบริหารโดยจะใช้กรอบการบริหารของ Deming เป็นตัวกำหนดและการอธิบายให้เห็นความสอดคล้องของแนวทางการบริหารและการพัฒนาคุณภาพรวมถึงการจัดให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล (Check) การปรับปรุงแก้ไขและนำไปปฏิบัติ (Action)

การอธิบายตามหลักการของ Deming นั้นมุ่งหมายเฉพาะการตรวจสอบ PDCA ว่าแต่ละอย่างจะมีวิธีการดำเนินการและปฏิบัติอย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 เปรียบเทียบแนวทางกับสภาพปัจจุบัน

1. เมื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางแต่ละอย่างแต่ละหมวดแล้ว นำแนวทางที่ได้มาเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางใหม่ในการบริหารจัดการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน
2. เปรียบเทียบแนวทางกับหลักการบริหารจัดการการศึกษาปัจจุบันมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผล

การพัฒนาให้เกิดคุณภาพไม่ว่าจะเป็นองค์กร สถานศึกษา รวมทั้งตัวบุคคล ต้องเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการทางความคิด เพื่อยกระดับคุณภาพวิธีการหรือแนวทางที่เมื่อทำแล้วได้ชื่อว่าเป็นการทำความดีและได้รับผลความสุข คือ การให้ การอยู่ร่วมกัน และพัฒนาตนเองเสมอ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนากาย สติ จิต และปัญญา

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไม่จำเป็นที่จะเป็นการพัฒนากาย พัฒนาสติ พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา ให้เกิดการเรียนรู้สำคัญอยู่ที่ได้รับการพัฒนาสามารถพัฒนาให้มีจริยธรรมหรือจิตสำนึก ให้มีศีลธรรม หรือศีลทัศน์ในการดำเนินชีวิต เมื่อทั้งสองอย่างนั้นมั่นคงอยู่ในตัวเอง สามารถยืนยันได้ว่าเกิดการพัฒนาคณาจารย์สถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน หากไม่สามารถพัฒนาให้เกิดจิตสำนึกและศีลทัศน์แล้วไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เกิดความยั่งยืนได้

อภิปรายผล

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนนั้น เป็นการพัฒนาที่มุ่งขยายผลทางด้านการเรียนรู้ของมนุษย์ โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นสถาบันหลักในสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นอย่างมาก ยิ่งถ้าสถานศึกษาไปพัฒนาให้เกิดคุณภาพที่ดีการศึกษาใดๆ ในสถานศึกษาที่ไม่สามารถบรรลุผลได้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ในการมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ในขณะเดียวกันก็ไม่ทำลายโอกาสในการดำรงชีวิตที่ดีของคนรุ่นต่อไป (พระมหาโกวิท จันทลลภ. 2542: 71) การที่จะพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้นก็ต่อเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องอาศัยการพัฒนาจริยธรรมเพื่อให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้อง และการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในการพัฒนาสังคมมนุษย์นั้นวิธีการมากมายแต่มีบางวิธีการที่เชื่อว่า การจะพัฒนาสังคมได้นั้นจำเป็นต้องพัฒนาจิตใจของทรัพยากรมนุษย์ให้มีศีลธรรมหรือคุณภาพทางจิตเสียก่อนเป็นสิ่งแรก การที่จะพัฒนาจิตใจให้มีจริยธรรมได้นั้นมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป

หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น หลักคำสอนที่เกี่ยวกับบุคคล สังคม การปกครอง การควบคุมการพัฒนาด้านอื่น นอกจากนั้นยังมีหลักธรรมที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมีแนวทางพัฒนามนุษย์ด้วยวิธีปรัศโนและโยนิสมนสิการ หรือวิธีการแห่งปัญญา เพื่อให้เกิดแนวทางในการอบรมพฤติกรรมด้วยศีล อบรมจิตด้วยสมาธิ และอบรมปัญญาด้วยปัญญา ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจถึงความจริงของโลกและชีวิตอย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งเป็นฐานที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นเครื่องยืนยันว่าประเทศไทยรวมทั้งต่างประเทศทั่วโลกมีความเห็นพ้องกันว่า การพัฒนาที่ผ่านมาเป็นระยะเวลานานนั้นเป็นการพัฒนาที่ผิดพลาด เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ก่อให้เกิดปัญหาและความเสียหาย ทุกสถานศึกษาพยายามปรับทิศทางการพัฒนาใหม่ เพื่อให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเป็นไปต้องดำเนินการพัฒนาบนพื้นฐานของจริยธรรมและคุณธรรม โดยการพัฒนาคณาจารย์ให้มีสำนึกยึดมั่นในคำสอนของศาสนาเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนาเป็นหลักเพื่อการพัฒนาด้านโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยพบว่า คำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นหลักคำสอนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาให้สมดุลภาพกับทุกสิ่ง อาศัยกันและกัน มีคุณประโยชน์เป็นอย่างมาก หากมีการศึกษาหรือเผยแพร่ในสถานศึกษา องค์กร สถาบันต่างๆ อย่างถ่องแท้ จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศ และโลกเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการส่งเสริมให้เกิดการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในการพัฒนาคณาจารย์สถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนตามสถานที่ต่างๆ ควรให้รัฐเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมอย่างจริงจัง มิใช่ให้เป็นภาระทดลองเพียงครั้งคราว และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง เล็งเห็นคุณประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา ควรมีส่วนร่วม แบบแผนอย่างชัดเจนในการปฏิบัติจริงจังและอย่างต่อเนื่อง

การนำหลักการพัฒนาคณาจารย์ตามแนวพระพุทธศาสนาไปใช้ สิ่งที่สำคัญ คือ การสร้างรูปแบบของการพัฒนาซึ่งจะสามารถวัดและประเมินได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ปัจจุบันที่มีรูปแบบในการพัฒนาแต่ยังไม่มีความหลากหลาย เพราะมีอยู่หลายทิศทาง รูปแบบในการลงสู่สถานศึกษายังไม่กว้างพอ เพราะสถานศึกษาสามารถกำหนดแนวปฏิบัติ และวัดผลได้ ซึ่งคนส่วนใหญ่หรือทรัพยากรส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานศึกษาเป็นเด็กเยาวชน สามารถพัฒนาได้อย่างง่ายดาย และสามารถพัฒนาเป็นรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โรงเรียนวิถีพุทธเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดพัฒนาคณาจารย์สถานศึกษา แต่เพราะขาดการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีทำให้โรงเรียนวิถีพุทธไม่ประสบความสำเร็จ การปรับปรุงเอาวิถีพุทธกลับขึ้นมาพัฒนาใหม่ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาแบบต้อยอด และให้ต่อเนื่องเชื่อมโยงแบบบูรณาการอย่างเป็นจริงเป็นจัง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปนั้น ควรให้ผู้ศึกษาสร้างรูปแบบที่เป็นรูปธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้สอดคล้องกระแสของการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยรูปแบบอาจจะเป็นการเข้าค่ายอบรมเพื่อพัฒนา หรือจะเป็นในรูปแบบหลักสูตรของการพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรมีบทบาทมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันต่อกระแสของการเปลี่ยนแปลง และปฏิบัติอย่างเป็นจริงเป็นจัง

เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมควรมีการทำการเปรียบเทียบสถานศึกษาที่จัดดำเนินการเอาพระพุทธศาสนามาเป็นกระบวนการ หรือเปรียบเทียบกับสถาบันระหว่างประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาที่มีพระพุทธศาสนาพัฒนาคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

ดาร์ตัน พิมพ์อุบล. (2549). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรสด.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). พุทธธรรม: ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.

พระมหาโกษิต จันทร์เทส. (2542). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.

อำรุง จันทวานิช. (2547). แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การสร้างเกณฑ์ชีวิตคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Criterion Development of Moral, Ethics, and Desirable Value by the Main
Threefold used in Schools belonging to Office of Basic Education.

พระมหาชุตีภัก อภินันโท (แฮมทอง)^{1*} และ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²
Phramaha Chutipak Aphinanto (Haemtong)^{1*} and Dr.Pimolpun Phetsombat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาการสร้างเกณฑ์ชีวิตคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อประยุกต์ใช้เกณฑ์ชีวิตคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อวิเคราะห์และเสนอรูปแบบเกณฑ์ชีวิตคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 380 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การสร้างเกณฑ์ชีวิตคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัญญาค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาเป็นด้านศีล ($\bar{X} = 4.18$) และด้านสมาธิ มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.14$)

คำสำคัญ : เกณฑ์ชีวิต คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์

Abstract

The purposes of this research were 1) to study criterion development of moral, ethics, and desirable value by the Main Threefold used in schools belonging to Office of Basic Education, 2) to apply the criterion development of moral, ethics, and desirable value by the Main Threefold used in schools belonging to Office of Basic Education in use, and 3) to analyze and present the model of criterion development of moral, ethics, and desirable value by the Main Threefold used in schools belonging to Office of Basic Education.

The samples were chosen from 380 directors of schools belonging to Office of Basic Education using Multistage Random Sampling. The data analysis was done using statistics such as frequency, percent, mean, and standard deviation. The result of research released that, criterion development of moral, ethics, and desirable value by the Main Threefold used in schools belonging to Office of Basic Education, was entirely possible in the high level ($\bar{X} = 4.17$). By field considered, the result of wisdom field was possible in the highest level ($\bar{X} = 4.20$), then the result of regulation field was ranked second ($\bar{X} = 4.18$), and the result of concentration field was possible in the lowest level ($\bar{X} = 4.14$).

Keywords : criterion moral ethics desirable

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีผลต่อจิตใจของประชาชนอย่างมาก ที่สำคัญคือสังคมไทยกลายเป็นสังคมที่เน้นการบริโภควัตถุหรือสังคมบริโภคนิยมมากขึ้น การยกย่องผู้มีฐานะและมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงจะได้รับการยกย่องมากกว่าผู้เป็นคนดีมีศีลธรรม นอกจากนั้น ยังส่งผลต่อพฤติกรรมและความประพฤติของคนไทยให้ที่เป็นไปในลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบในทางการเมือง ราชการ และการเอาเปรียบของคนในสังคม หากเยาวชนในปัจจุบันเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานในจิตใจ ย่อมส่งผลต่อความรับผิดชอบชั่วดีต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนความรับผิดชอบด้าน

¹ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170

Buddhist Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wang Noi, Phra Nakhon Si Ayutthaya, 13170

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (คลองหก) อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi (Klong6), Thanyaburi, Pathum Thani, 12110

* Corresponding author. E-mail: chutipak_1@hotmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การศึกษา ด้านความความสงบสุขในสถาบันครอบครัว สังคม และการประกอบอาชีพการงานในอนาคต ประเทศไทยจะกลายเป็นประเทศที่ขาดบุคลากรและแรงงานที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การจัดการศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ เพราะการศึกษาช่วยสร้างคนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดให้สถานศึกษาต้องร่วมมือกันรับผิดชอบในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชน เพราะหากปล่อยให้สังคมปัจจุบันที่เจริญด้านวัตถุหรือ ข้อมูลข่าวสาร นำพาไปอย่างเดียวยังจะทำให้ปัญหาเกิดขึ้นมาขึ้นต่อไปเรื่อยๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาจิตใจไปพร้อมกัน การพัฒนาจริยธรรมจะต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญต่อการอบรมสั่งสอน ปลูกฝัง และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน โดยการจัดการเรียนการสอนและการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ดังคำกล่าวของเดวีส์ (Dewey, 1968) ที่ว่า โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการศึกษาริยธรรมควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่นักเรียน ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนและจะต้องเป็นแหล่งสร้างจริยธรรมให้นักเรียน โดยจัดหาบทเรียนที่เกี่ยวกับสังคม สอนให้นักเรียนรู้จักอยู่ร่วมกัน มีความเป็นมิตรต่อกัน และมีความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมที่อยู่รอบตัว ตลอดจนเตรียมนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัดทั่วประเทศจำนวน 30,922 แห่ง โดยมีโรงเรียนหลัก 30,667 แห่ง และโรงเรียนสาขา 255 แห่ง มีการแบ่งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2546 ว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. การศึกษาระดับประถมศึกษา
3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้
 - 3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เนื่องด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสถานศึกษาที่มีในเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ และมีจำนวนมาก แบ่งเป็นขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ตามขนาดชุมชนในพื้นที่ที่ตั้งอยู่ ได้จัดการศึกษาแก่เยาวชนไทยส่วนใหญ่ของประเทศไทย จึงถือว่าเป็นสถานศึกษาหลักที่มีหน้าที่ให้การศึกษ และอบรมในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์แก่เยาวชน เพื่อลดปัญหาความเสื่อมถอยทางศีลธรรมในเยาวชน และพัฒนาให้เยาวชนเป็นผู้มีความเจริญงอกงามในด้านสติปัญญาและจิตใจ มีความรู้คู่คุณธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประยุกต์ใช้เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์และเสนอรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนซึ่งสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่างให้ความสำคัญและปรารถนาให้ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างสังคมและประเทศชาติให้มีความมั่นคง เข้มแข็งด้วยบุคลากรที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประยุกต์ใช้เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อวิเคราะห์และเสนอรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30,922 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 380 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจีส์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมของเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 5 สรุปเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเทคนิควิธีการดำเนินงานการวิจัยและผลที่ได้รับในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 เทคนิควิธีการและผลที่ได้รับในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอน	เทคนิควิธีการ	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- วิเคราะห์จากเอกสารต่างๆ - ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ - ร่างรูปแบบเชิงสมมติฐาน	- เกณฑ์เชิงสมมติฐานของเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	- ได้เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการปรับแก้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมของเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- สร้างแบบสอบถามตามค่านิยมเชิงปฏิบัติการของเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 แล้วนำไปเก็บกับกลุ่มตัวอย่าง - ตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์โดยการนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการวิเคราะห์ โดยการเลือกประเด็นที่ผู้ตอบเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปมาสร้างเป็นเกณฑ์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล	- เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม
ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้เกณฑ์ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- นำเกณฑ์ที่ผ่านการตรวจสอบไปทดลองใช้เกณฑ์ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 1 แห่ง	- สรุปเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการทดลองใช้
ขั้นตอนที่ 5 สรุปเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- รวบรวมเอกสารและข้อมูลเข้ารวมเล่ม	- ได้เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สมบูรณ์

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัย

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัญญาค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาเป็นด้านศีล ($\bar{X} = 4.18$) และด้านสมาธิ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.14$) ผลการวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านศีล

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านศีล ในเรื่องของความมีวินัยในตนเอง พบว่า มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความตรงเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$) และการส่งงานครบตามที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.33$)

2. ด้านสมาธิ

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสมาธิ ในเรื่องของความรู้หน้าที่ พบว่า มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จัดสมุดหนังสือวิชาที่เรียนได้ตรงกับชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ ช่วยเหลืองานครู มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ($\bar{X} = 4.01$) และ แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายตรงกับวันหรือวิชาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.70$)

3. ด้านปัญญา

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัญญา ในเรื่องของความเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น พบว่า มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ไม่หยาบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ ระวังอารมณ์อย่างชาญฉลาดเมื่อมีเหตุทะเลาะวิวาท ($\bar{X} = 4.00$) และ แสดงความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.66$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายดังนี้

1. ด้านศีล

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านศีล พบว่ามีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการอบรมเรื่องความมีวินัย เป็นผู้มีความมีวินัยในตนเอง เคารพกฎระเบียบของสังคมส่วนรวม รู้จักควบคุมกิริยาอาการให้เรียบร้อย ถนอมน้ำใจคนรอบข้าง และยึดมั่นในความสามัคคีของหมู่คณะ นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ซึ่งสอดคล้องกับ เกษม จันนคร (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้โครงการอบรมธรรมะเพื่อพัฒนาจิตและโครงการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม นำดวงใจห่างไกลยาเสพติดในโรงเรียนบ้านปากห้วยฉลอง สำนักเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตใต้ พบว่า หลังจากที่ได้จัดกิจกรรมครบทั้ง 2 วงจรแล้ว ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อส่วนรวมและมีความสำนึกในการประหยัดอดออมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ สุริยา ผันพลี (2552) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนเขตน้อยเซฟตี้สตรีกม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีระเบียบวินัยนักเรียนส่วนมากมีระเบียบวินัยดีขึ้น นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ นักเรียนมาโรงเรียนตรงเวลา ไม่คุยกันในเวลาเข้าแถว นักเรียนแต่งกายเรียบร้อยตามระเบียบของโรงเรียน ด้านความซื่อสัตย์ นักเรียนส่วนมากไม่ขโมยของของคนอื่น นักเรียนที่เก็บของที่ตกหายได้ส่งคืนเจ้าของหรือแจ้งครูเวรประจำวัน นักเรียนไม่หยาบของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต นักเรียนพูดความจริงเวลาครูหรือผู้ปกครองถาม การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมา คือ ความมีระเบียบวินัยและความกตัญญูต่อเวทิตามลำดับ

2. ด้านสมาธิ

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสมาธิ พบว่า มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แสดงออกถึงความกระตือรือร้น มีความตั้งใจจริง รู้หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น มีทักษะความชำนาญอันเกิดจากการฝึกฝน มีความคล่องแคล่วว่องไว และมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานที่ทำโดยตลอดจนสามารถกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชนิ ยมศรีเคน (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ที่แสดงถึงผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม กล่าวคือ นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของ พระพุทธศาสนา มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูต่อเวทิต์ รู้จักประหยัด และมีความภูมิใจในความเป็นไทย เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนการพัฒนา นักเรียนมีระดับพฤติกรรมพัฒนาดีขึ้นกว่าเดิมมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริยา ผันพลี (2552) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนเขตน้อยเซฟตี้สตรีกม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรับผิดชอบ นักเรียนส่วนมากทำการบ้านส่งตามกำหนด นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ประจำวันที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนเอาใจใส่ในหน้าที่การงานของตนเอง

3. ด้านปัญญา

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัญญา พบว่ามีความเป็นไปได้ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้มีสติปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามหลักความเป็นจริงของชีวิต เห็นคุณค่าของชีวิต สามารถแยกแยะความถูกต้องได้ มีความสนใจใฝ่เรียนรู้และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุชิต เปรมปรี (2553) ที่ได้ทำการศึกษาคูณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้หลักไตรสิกขา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัด พะเยา จากการดำเนินการพัฒนาในรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์โครงการบ้าน วัด โรงเรียน เพียรทำดีเพื่อแผ่นดินและกลยุทธ์วิถีพุทธสุดสัปดาห์เพื่อพัฒนาจิต จนทำให้การพัฒนาคุณ ธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนามากกว่าก่อนการพัฒนา และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์มากขึ้น การที่นักเรียนมีพัฒนาการของคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ด้านปัญญาที่ได้นั้น อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมที่สอดแทรกแนวคิดและทัศนคติที่ดีต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุเกียรติ มีพร้อม (2550) ที่ได้ศึกษากิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสหมิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า 1) กิจกรรมที่สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ครบทั้ง 6 ตัวบ่งชี้มี 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมหน้าเสาธง/อบรมนักเรียนหน้าเสาธง และการสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมที่สามารถพัฒนาได้ 5 ตัวบ่งชี้ มี 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมสวดมนต์/อบรมนักเรียนทุกวันศุกร์ และกิจกรรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมที่สามารถพัฒนาได้ 4 ตัวบ่งชี้มี 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ส่วนกิจกรรมอื่นๆ สามารถพัฒนานักเรียนได้เฉพาะบางตัวบ่งชี้เท่านั้น และ 2) กิจกรรมที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมหน้าเสาธง/อบรมนักเรียนหน้าเสาธง การสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดครูที่ปรึกษาอบรมนักเรียนหลังเลิกแถวตอนเช้า (โฮมรูม) และกิจกรรมสวดมนต์/อบรม นักเรียนทุกวันศุกร์

สรุป

การสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลักไตรสิกขา ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เกณฑ์ชี้วัดดังนี้

ด้านศีล ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง การเคารพกฎระเบียบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความสุภาพเรียบร้อย และความสามัคคี

ด้านสมาธิ ได้แก่ การรู้หน้าที่ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความคล่องแคล่วว่องไว ความรับผิดชอบ และการพึ่งตนเอง

ด้านปัญญา ได้แก่ การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล ความใฝ่เรียนรู้ การรู้จักแยกแยะดีชั่ว และความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการใช้เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยใช้หลักไตรสิกขาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. ควรให้มีกิจกรรมการประเมินผลด้านวินัยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประจำ เช่น ประเมินความตรงต่อเวลา การจัดการเวลาในการปฏิบัติงาน การแต่งกาย พฤติกรรมการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชั้นเรียนและระเบียบของโรงเรียน และการเคารพและปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา ให้สอดคล้องกับเกณฑ์ชี้วัดด้านศีลหรือความมีวินัย

2. ควรให้มีกิจกรรมการประเมินผลด้านทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประจำ เช่น ประเมินความความพร้อมหรือการเตรียมอุปกรณ์ หนังสือ และเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับวันหรือรายวิชาเฉพาะ การแสดงออกที่ถูกกาลเทศะ เอาใจใส่และจดจำเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรม การแสดงออกถึงความตั้งใจเรียนรู้ การทบทวนบทเรียน การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน การมีทักษะในการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย ด้านการคำนวณ การใช้ภาษาและการสื่อสาร การจัดระบบการทำงาน การจดจำและรักษาคำพูด การเก็บรักษาทรัพย์สิน เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ชี้วัดด้านสมาธิหรือความตั้งใจในการปฏิบัติงานหรือหน้าที่

3. ควรให้มีกิจกรรมการประเมินผลด้านความคิดและทัศนคติของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประจำ เช่น ความเป็นกลาง การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น การแสดงความซื่อสัตย์สุจริต การจัดการกับอารมณ์ การรับฟังและการใช้เหตุผล ความมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ การแยกแยะผิดถูก การมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ชี้วัดด้านปัญญา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เห็นถึงความต่อเนื่องในการใช้เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามหลักไตรสิกขาที่สร้างจากการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กู่เกียรติ มีพร้อม. (2550). การพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสหมิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เกษม จันทร. (2551). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้โครงการคอบรมธรรมะ เพื่อพัฒนาจิตและโครงการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมนำดวงใจ ห้างไกลยาเสพติด ในโรงเรียนบ้านปากห้วยฉลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. รายงานการวิจัย, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต เขต 1.
- รัชนี้ ยมศรีเคน. (2551). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุริยา ฝันพลี. (2552). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม: กรณีศึกษาโรงเรียนเซนต์ยอแซฟศรีสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อนุชิต เปรมปรี. (2553). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Dewey, J. (1968). *Democracy and education*. New York: Free Press.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. In *Educational and Psychological Measurement* 30.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายภูผาสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

Development Of Academic Administration Model For Extended School Opportunities Co-Op Pupa Sawun Of
Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6

สรณ์สิริ นาคสีบวงศ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นของข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสในเครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 5 โรงเรียน ได้ประชากรทั้งหมด 90 คน

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบก่อนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการกับรูปแบบหลังการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านพบว่า รูปแบบหลังการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสูงกว่ารูปแบบก่อนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการทุกรายด้าน

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการบริหาร งานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

The objective of this research is to study the academic administration of the school. Co-op pupasawun of Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6. for comments, suggestions academic administration. School Education Expansion Co-op pupasawun of Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6. Elementary Academic Administration to develop a model for extended schools Co-op pupasawun of Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6. By using a combination of quantitative research used in this study. Administrators and teachers and educators in school Education Expansion Co-op pupasawun of Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6. Elementary School in the year 2557 the number five has a population of 90 people.

The results showed that the analysis of the data model before developing academic management model with the development of academic administration. School Education Expansion Co-op pupasawun of Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6. The overall and eight of the top consists of curriculum development. The development of the learning process, measurement, evaluation, and implementation of the assignment grade. Developer of innovative materials and technologies for education. Development and encourage learning. The Supervision of education and the development of quality assurance in education and educational standards. By comparison, the average overall and income found. The model developed higher academic management style before developing academic management aspects.

Keywords: Development of Academic Administration extended schools

บทนำ

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 8) บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งหมายความว่าเยาวชนทุกคนต้องได้รับการศึกษา

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต IIC University of โทร 0916303099
E-mail: naitod-48@hotmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขั้นพื้นฐานทุกคน และยังคงบังคับให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับหรือระดับสูงขึ้นไปตามความพร้อมของครอบครัวในขณะที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2546, หน้า 13) ได้สรุปว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เป็นการจัดประสบการณ์ด้านความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณค่าที่จำเป็นต่อชีวิต ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความสามารถและทักษะในการสื่อสารทั้งด้านการพูด การเขียน ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่มีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการดำรงชีวิต รวมถึงความมีจิตใจอันดีงาม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนา การอนุรักษ์สืบสานเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีวิสัยทัศน์ที่ทันต่อความก้าวหน้าในสังคมโลกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย ตามรายงานการประเมินผลหนึ่งทศวรรษโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 2) ที่ได้สรุปว่าเป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ชื่อว่า โครงการนารองขยายการศึกษาภาคบังคับและปัจจุบันเรียกว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมาเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือรณรงค์ให้เด็กที่เรียนจบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ กระทรวงศึกษาธิการ (2550 ข, หน้า 2 - 5) จึงได้กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เพียงพอกับประชากรวัยเรียนได้อย่างเหมาะสมเสมอภาค เป็นธรรม คำนึงค่า ประหยัดงบประมาณ ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ คือ สถานศึกษาต้องผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคารสถานที่เหมาะสม เพียงพอและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวนนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่น้อยกว่า 40 คน มีครูที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีครูเพียงพอในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักและมีศักยภาพ พร้อมทั้งจะรองรับการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตรโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในชนบทห่างไกลไม่มีความพร้อมตามระเบียบว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 แต่ต้องขยายชั้นเรียนเพื่อรองรับประชากรในวัยเรียนให้ได้เรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ จึงต้องขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข, หน้า 7) กำหนดไว้ว่า พื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ ได้แก่ พื้นที่กันดาร ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวกขาดสาธารณูปโภคปัจจัยพื้นฐาน พื้นที่เสี่ยงภัย ตะเข็บชายแดน ชายขอบ พื้นที่ที่ยังคงมีโรคติดต่อของชุมชน พื้นที่สูงที่ไม่มียานติดต่อกับภายนอก บนเกาะ และพื้นที่ตามประกาศกระทรวงการคลังสำนักงานในพื้นที่พิเศษโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6 ได้จัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยมีโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงบประมาณและกลุ่มบริหารงานทั่วไป และผลจากการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกของ สมศ.พบว่า กลุ่มบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับพอใช้ โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6 ดำ ซึ่งตรงกับ หวน พันธุ์พันธ์ (2549, หน้า 10) ได้กล่าวว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับ นักเรียนชาวเขา ประสบปัญหา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ นักเรียนออกกลางคันนักเรียนขาดเรียน ขาดครู อาคารและห้องเรียนไม่เพียงพอ ผู้ปกครองไม่สนใจการศึกษาของบุตรและการติดต่อสื่อสารลำบากจากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสในเครือข่ายภูผาสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายภูผาสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6
2. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นของข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผาสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสในเครือข่ายภูผาสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

สมมติฐาน

1. ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานต่างโรงเรียนมีทัศนคติต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6 แตกต่างกัน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก มาใช้ คือ ความสำคัญของงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา มาตรฐานและการคุณภาพของโรงเรียนมักจักพิจารณาผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ การจัดการหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการคือ การควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอน พร้อมกับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของนักเรียน การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรมและคุณสมบัติที่ต้องการ รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุง คือ หมวดที่ 4 ที่ว่าด้วยเรื่อง “แนวการจัดการศึกษา” ส่วนหมวดอื่นๆอันได้แก่ หมวด 1 บททั่วไป ที่กล่าวถึง ความมุ่งหมายและหลักการ หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา หมวด 3 ระบบการศึกษา หมวด 5 การบริหารและการจัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายภูผาสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจความคิดเห็น (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเครือข่ายภูผาสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 5 โรงเรียน ได้ประชากรทั้งหมด 90 คน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากรจำแนกผู้บริหาร 5 คน และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 85 คน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายภูผาสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6 แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ทั้งหมด 8 ด้าน รวมทั้งหมด 40 ข้อ โดยกำหนดระดับค่าความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert R, 1961)

ตอนที่ 3 รูปแบบหลังการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ทั้งหมด 8 ด้าน รวมทั้งหมด 40 ข้อ โดยกำหนดระดับค่าความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert R, 1961)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นซึ่งเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (f) ร้อยละ (percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกณฑ์ของการแปลความหมายโดยใช้ คะแนนเฉลี่ยของภาวะผู้นำของผู้บริหารตาม แนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 100)

2. วิเคราะห์รูปแบบหลังการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกณฑ์ของการแปลความหมายโดยใช้ คะแนนเฉลี่ยของภาวะผู้นำของผู้บริหารตาม แนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 100)

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำแนกเป็นรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายใน ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสรุปผลได้ ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1.1 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนติดตามผลการใช้หลักสูตรตามแผนการสอนที่กำหนด ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการบริหารหลักสูตร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือโรงเรียนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจากความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่นและชุมชน

1.2 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดตารางเรียนตารางสอน และการจัดทำคู่มือครูในงานวิชาการ ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนให้มีการจัดทำแผนการสอน ทุกกลุ่มสาระมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ และโรงเรียนจัดครูเข้าสอนครบทุกชั้นเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์

1.3 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล และโรงเรียนมีนโยบายให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

1.4 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ลำดับต่อมาคือ การประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.5 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนมีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ ให้กับชุมชน

1.6 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนดำเนินการนิเทศงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนได้นำผลการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้

1.7 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนได้นำข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้วางแผนจัดการเรียนการสอน และติดตามประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนได้จัดระบบการแนะแนวในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

1.8 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนได้ศึกษาหลักเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนจัดระบบโครงสร้างองค์กรรองรับการจัดระบบประกันคุณภาพ

2. รูปแบบหลังการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำแนกเป็นรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับเมื่อพิจารณาแต่ละด้านสรุปผลได้ ดังนี้

2.1 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการบริหารหลักสูตร ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนศึกษาหลักสูตรแกนกลาง เพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือโรงเรียนติดตามผลการใช้หลักสูตรตามแผนการสอนที่กำหนด

2.2 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ทุกกลุ่มสาระมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนมีการจัดชั้นเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดตารางเรียนตารางสอน

2.3 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีนโยบายให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

2.4 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ลำดับต่อมาคือ การประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

2.5 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนมีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ ให้กับชุมชน และโรงเรียนส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.6 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนดำเนินการนิเทศงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน 2.7 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนได้นำข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้วางแผนจัดการเรียนการสอน ลำดับต่อมาคือ การติดตามประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนได้จัดระบบการแนะแนวในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

2.8 รูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนได้ศึกษาหลักเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ลำดับต่อมาคือ โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนจัดระบบโครงสร้างองค์กรรองรับการจัดระบบประกันคุณภาพ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการกับรูปแบบหลังการพัฒนาบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายภูผา-สวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านพบว่า รูปแบบหลังการพัฒนาบริหารงานวิชาการสูงกว่ารูปแบบก่อนการพัฒนาบริหารงานวิชาการทุกรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมองค์ความรู้ด้านวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
2. ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนได้จัดระบบการแนะแนวในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง
4. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนจัดระบบโครงสร้างองค์กรรองรับการจัดระบบประกันคุณภาพ
5. ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ชัยนันทธรณ์ ขาวงาม อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้มอบหมายข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต IIC University of Technologyทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถามและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความคิดเห็น เสนอแนะ แนวทางพิจารณาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ นายกฤตติวัฒน์ เมืองวงศ์ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 6 นางสาวสมจิต ตาคำแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจันทร์ นายดนุพล ใจอ้าย ครูชำนาญการพิเศษ วิชาเอกการสอนภาษาไทยโรงเรียนบ้านแจ่มหลวง ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ คณะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงใหม่เขต 6 ที่ได้อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2546). การจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2545). การขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- หวน พันธุพันธ์. (2549). โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Likert R. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

THIS RESEARCH WAS AIMED TO THE APPROACH OF ECCLESIASTICAL GENERAL EDUCATION SCHOOL
ADMINISTRATION IN PARIYATTIDHAMMA SCHOOL WATPRATADWIANGHORPARIYATSUKSA WIANGPAPAO
DISTRICT CHIANG RAI

พระครูใบฎีการุ่งโรจน์ กอหลวง¹

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 33 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการโรงเรียน ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่/บุคลากร ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายในภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข โดยต้องได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานต้นสังกัด ควรได้รับการวางแผนการจัดการศึกษาที่มีความรัดกุม ทั้งด้านวิชาการ บุคลากรคือครูผู้สอนและผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการบริการนักเรียน รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง และหน่วยงาน องค์กรท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายภาคีทำงานเพื่อการศึกษา บนพื้นฐานการได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ จากหน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ยั่งยืนในการที่จะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนและชุมชน ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการวางแผนร่วมกัน จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ด้านงานวิชาการ โรงเรียนมีหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีหลักสูตรการเรียนการสอนตามประกาศของกรมการศาสนา คือมีหลักสูตรธรรมศึกษาตรี โท เอก 3 หลักสูตร มีหลักสูตรเนื้อหาที่เกี่ยวกับศาสนพิธีและมารยาทชาวพุทธที่นักเรียนควรปฏิบัติ มีการจัดการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาตามหลักไตรสิกขา โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นพระ เป็นเณร ที่จำวัดอยู่ที่วัด การจัดการเรียนการสอนมีการเตรียมแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี การจัดกลุ่มผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนนั้นมีความเหมาะสม มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน แต่สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนยังไม่ค่อยมีความหลากหลายเท่าที่ควร มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน มีการจัดเรียนรู้แบบบูรณาการกับท้องถิ่น มีกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร มีการเข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อเป็นการสร้างทักษะให้แก่เด็กนักเรียน ด้านครูผู้สอน โรงเรียนมีจำนวนครูผู้สอนที่มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนดี ครูส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ในด้านความรู้เรื่องพระพุทธศาสนาครูบางคนยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ครูผู้สอนในโรงเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพได้ดี เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ หากความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา หากได้รับการอบรม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ครูได้รับการพัฒนาทักษะและความสามารถมาก ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีความสะอาดเรียบร้อยดี แต่บางชั้นเรียนต้องได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซม ให้มีความเหมาะสมและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น โดยภาพรวมอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนควรได้รับการปรับปรุง ให้มีความมั่นคง ปรับปรุงห้องน้ำ สถานที่รับประทานอาหาร และที่พักสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองให้มีความเหมาะสม เพียงพอ และได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ด้านการบริการนักเรียน โดยภาพรวมโรงเรียนควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาในหลายๆ ด้าน ซึ่งบางประเด็นโรงเรียนก็มีการจัดเตรียมบริการให้แก่แก่นักเรียนได้ดี แต่ยังไม่เพียงพอและยังต้องได้รับการปรับปรุงให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง แต่ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ครู และนักเรียนโดยความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง

คำสำคัญ:การบริหารโรงเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ABSTRACT

This research was aimed to the Approach of Ecclesiastical General Education School Administration in Pariyattidhamma School WatPratadwiang –HorPariyatSuksaWiangPapao District Chiang Rai Province and study on problems and obstacles and guidelines for the promotion and development of school administrators. All data were collected from the focus group discussion with key informants was 33 representative samples of executive committee, teachers, staff, community leadership and parents, the results were as follows; Ecclesiastical General Education School Administration in Pariyattidhamma School WatPratadwiang –HorPariyatSuksaWiangPapao District Chiang Rai Province in the overall level still to be developed and revision. It must be supported

¹ IIC University Of Technology E-mail: chumpookrue@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

from agencies should be planned with a strong education with academically, personnel including teachers and administrators, the building and its surroundings, the student services, the relationship with the parents and local organizations to create a network of partners working to education base on the basis of being rescued support fundamental aspects of the organizations involved, both public and private sector and agencies that are concrete and consistent continuing to achieve strong sustainability to be the center of learning for the students and community. Currently, the ecclesiastical general education school administration in pariyattidhamma School WatPratadwang –HorPariyatSuxa has not received help and support from the relevant authorities do not plan together, therefore cause problems in the operation. Academic: The school has a curriculum that is appropriate to the learner. A course of instruction required by the Department of Religious Affairs. A fair course of three courses content on the ordinances and manners Buddhist students should practice. Managed learning Buddhism by threefold. Especially as a novice monk who lived at the temple. The teaching is preparing lesson plans in advance as well. Grouping students in each classroom is appropriate with the use of teaching materials appropriate to the material taught. The media used for teaching was not diverse enough with the use of technology for teaching. Presents a learning integrated with the locals. There are things to learn about the philosophy of sufficiency economy on course. The participating academic skills with other schools. To build skills to students. Teachers: Teachers are appropriate for the students. However, most teachers have no qualifications to meet the needs of the school. Knowledge about Buddhism, some teachers still need to be developed further. Teachers in public schools are ethics and adherence to professional ethics as well. Is eager to learn new knowledge all the time and if you get the training and continuous development. Teachers will have developed skills and abilities better. Building and school environments: School is an environment that is conducive to learning within the school building and school environment that is clean, However, some classes had to be repaired for a reasonable standard. Overall the building and the school environment should be improved and provide stability bathroom remodeling places to eat and a place for students and parents have the right to an adequate standard. Students service: Overall the schools should improve in many aspects of school at some point it has to provide services to students as well. But this is not enough and must be improved to meet the standards even more. Relationship between the school with the parents: Knowledge sharing among staff within the school, school sharing with families, communities and related organizations. However, administrators should set the direction for the development of schools, teachers and students in collaboration with the community and parents.

KEYWORDS: School Administration, Pariyattidhamma School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยในมาตรา 40 กำหนดให้มีองค์กรคณะบุคคลในรูปของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทางการศึกษา ตลอดจนได้กำหนดไว้ในระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 38 ไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้การดำเนินงานจะประสบความสำเร็จได้หากสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีรูปแบบและวิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย อันเป็นการบริหารงานในรูปแบบใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการรวบรวมจัดระบบและให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันช่วยในการบริหารและตัดสินใจ วางแผนกำหนดทิศทางและดำเนินงานตามลำดับความสำคัญของปัญหาและนโยบายการบริหาร รวมทั้งกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งการที่ผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระและต้องรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตน ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจและป้องกันข้อผิดพลาดและถูกฟ้องร้องอันอาจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้การบริหารการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกอยู่เสมอ เพื่อให้การบริหารและการตัดสินใจมีความถูกต้อง เกิดประโยชน์สูงสุด จึงควรดำเนินการโดยใช้องค์กรคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจให้มากที่สุด และบริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต สามารถตรวจสอบได้ โดยเฉพาะด้านการเงินซึ่งเป็นงบประมาณแผ่นดิน โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา ตำบลป่าจั่ว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา” เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ทำการเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ปัจจุบันมี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียน จำนวน 94 รูปผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เพื่อที่จะได้ทราบสภาพและปัญหาการบริหารของโรงเรียน และจะได้นำผลจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างมาตรฐานสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- (2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะ ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- (3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

- (1) มีข้อมูลสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- (2) ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- (3) สามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาเป็นแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายและวางแผนการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป
- (4) โรงเรียนและสถานศึกษาที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาไปเป็น แนวทางการส่งเสริมและพัฒนการบริหารโรงเรียนและสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนต่างๆ ไว้ดังนี้

(1) ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่/บุคลากร ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 33 คน ด้วยการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยกำหนดประเด็นสำหรับการสนทนาร่วมกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มไว้ใหม่เนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- (1) ด้านงานวิชาการ
- (2) ด้านครูสอน
- (3) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- (4) ด้านการบริการนักเรียน และ

(5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับผู้บริหาร ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีนักวิชาการ นักวิจัยและผู้รู้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 2) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) 3) แนวคิดการพัฒนาองค์กร 4) ทฤษฎีการบริหารจัดการและ 5) แนวคิดการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคตลอดจนศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยต่างๆ สืบค้นจากเว็บไซต์ วารสาร เอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยต่างๆ เป็นต้น

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่/บุคลากร ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 133 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ร้อยละของประชากรแต่ละกลุ่มๆ ละ 25% จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 33 คน ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูผู้สอนจำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่/บุคลากรจำนวน 2 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน และ ผู้ปกครองจำนวน 23 คน

เครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยกำหนดประเด็นสำหรับการสนทนาร่วมกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มไว้ใหม่เนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านครูสอน 3) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 4) ด้านการบริการนักเรียน และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองโดยใช้เวลาในการจัดสนทนากลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม ประมาณ กลุ่มละ 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของประเด็นในการสนทนาไว้ล่วงหน้า โดยในแต่ละประเด็นจะมีข้อคำถามย่อยโดยยึดองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

(1) สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แต่ละด้านเป็นอย่างไร?

(2) ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แต่ละด้านมีปัญหา และอุปสรรคอย่างไรบ้าง?

(3) จะมีแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ด้านใดบ้างอย่างไร?

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์จากการรวบรวมผลการบันทึกการสนทนากลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์แบบบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงรายในภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข โดยต้องได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานต้นสังกัด ควรได้รับการวางแผนการจัดการศึกษาที่มีความรัดกุม ทั้งด้านวิชาการ บุคลากรคือครูผู้สอนและผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการบริการนักเรียน รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้บริหาร และหน่วยงาน องค์กรท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายภาคีทำงานเพื่อการศึกษา บนพื้นฐานการได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ จากหน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งยั่งยืนในการที่จะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนและชุมชน ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการวางแผนร่วมกัน จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงาน สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษาอำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านงานวิชาการโรงเรียนมีหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีหลักสูตรการเรียนการสอนตามประกาศของกรมการศาสนา คือมีหลักสูตรธรรมศึกษาตรี โท เอก 3 หลักสูตร มีหลักสูตรเนื้อหาที่เกี่ยวกับศาสนพิธีและมารยาทชาวพุทธที่นักเรียนควรปฏิบัติ มีการจัดการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาตามหลักไตรสิกขา โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นพระ เป็นเณร ที่จำวัดอยู่วัด การจัดการเรียนการสอนมีการเตรียมแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี การจัดกลุ่มผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนนั้นมีความเหมาะสม มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน แต่สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนยังไม่ค่อยมีความหลากหลายเท่าที่ควร มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน มีการจัดเรียนรู้แบบบูรณาการกับท้องถิ่น มีกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร มีการเข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อเป็นการสร้างทักษะให้แก่เด็กนักเรียน ด้านครูผู้สอน โรงเรียนมีจำนวนครูผู้สอนที่มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนดี ครูส่วนใหญ่ยังไม่มีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ในด้านความรู้เรื่องพระพุทธศาสนาครูบางคนยังคงต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ครูผู้สอนในโรงเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพได้ดี เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ หากความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา หากได้รับการอบรม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ครูได้รับการพัฒนาทักษะและความสามารถมาก ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่มีความสะอาดเรียบร้อยดี แต่บางชั้นเรียนต้องได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซม ให้มีความเหมาะสมและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น โดยภาพรวมอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนควรได้รับการปรับปรุง ให้มีความมั่นคง ปรับปรุงห้องน้ำ สถานที่รับประทานอาหาร และที่พักสำหรับนักเรียนและผู้บริหารให้มีความเหมาะสม เพียงพอ และได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ด้านการบริการนักเรียน โดยภาพรวมโรงเรียนควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาในหลายๆ ด้าน ซึ่งบางประเด็นโรงเรียนก็มีการจัดเตรียมบริการให้แก่เด็กนักเรียนได้ดี แต่ยังไม่เพียงพอและยังต้องได้รับการปรับปรุงให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง แต่ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ครู และนักเรียนโดยความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดพระธาตุเวียงฮ่อปริยัติศึกษา อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงรายควรนำแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนที่ได้จากผลการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนทั้ง 5 ด้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ผศ.รศ.กัญญา เมธีโกวิท ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.กันนิตา สุนันธมาลา กรรมการที่ปรึกษา และ ดร.ชัยนันทธรณ์ ขาวงาม ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2550). คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรวิทย์ เมฆหมอก. (2542). การศึกษาผลการเรียนและเจตนาติดต่อวิชาพระพุทธศาสนาจากการเรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์แบบโปรแกรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เคน ภูมิศรี. (2544). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อบรรยายเป็นสื่อการสอนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนบ้านโคกกลาง หนองแวงใหญ่ สบอ. โนนสะอาด จ.อุดรธานี. การศึกษาอิสระ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- งามตา วานิชานนท์. (2543). ลักษณะทางพระพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิณฑบาตที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร. สถาบันวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จรัส อติวิทยารักษ์. (2553). “ผู้บริหารยุคใหม่.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.sobkroo.com/img_news/file/A29007095.pdf (14 พฤศจิกายน 2557).
- ซัจจันต์ ธรรมจินดา. 2552. TQM กับ PMQA. วารสารดารงราชานุภาพ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 33 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2552.
- ณัฐพันธ์ เจริญนันท. (2545). กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. (2535). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การหน่วยที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระมหาเรืองเดชธรรมโม. (2553). วัด : ศูนย์การเรียนรู้เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคม. งานสัมมนาวิชาการ ภาควิชาภาษาไทย วันวิสาขบูชาโลก 2553 ครั้งที่
7. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย พระนครศรีอยุธยา.
- พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม. (2553). การพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในภาค 1. สารนิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหา
บัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพชร หาลาภ. (2538). ความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาระดับกลางที่มีบทบาทต่อการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรม
ผลิตภัณฑ์พลาสติก. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน และพิชิต พิทักษ์สมบัติ. (2544). องค์การในอนาคต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2532). วัฒนธรรมกับการบริหาร. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- มณฑิตา สุจริตกุล. (2540). ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในเขตบึงกลุ่ม
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2544.
- วันชัย มีชาติ. (2548). พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรวิธ มาฆะศิรินันท์. (2545). องค์การเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- ศิริเดช สุชีวะ และ โชติกา ภาณุผล. (2552). หลักสูตรการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่สำหรับผู้ที่เป็น/จะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่า
ราชการจังหวัด และผู้บริหารของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2535). การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) : ฉบับสรุป. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : พริกหวาน
กราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2552). รายงานการประเมินสถานภาพการมีส่วนร่วมของสถาบันพระพุทธศาสนาในการส่งเสริม
การจัดการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : เพลีสตูดิโอ.
- สุนันทา เลาหันทน์. (2544). การพัฒนาองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์.
- สุรางค์ จันทร์อม. (2529). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

บทคัดย่อ

การศึกษาหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษาที่ครอบคลุมถึง 3 หลักการคือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน และเสนอหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมและการประยุกต์ใช้กับทักษะการบริหารการศึกษา โดยทำการเก็บรวบรวมจากประชากร จำนวน 41 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ด้วยการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นเกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยประเด็นที่กำหนดไว้นั้นเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษา ที่ครอบคลุมถึง 3 หลักการคือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน ผลการศึกษาพบว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมครอบคลุมทั้ง 3 หลักการ คือ หลักการครองตน ครองคน และครองงาน โดยใช้หลักธรรมได้แก่ ศีล 5 พรหมวิหาร 4 โยโสมนสิการ ราชธรรม 10 สังคหวัตถุธรรม อิทธิบาท 4 และหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา พุทธธรรม

ABSTRACT

The research of educational administration's principles that based upon Buddha-Dhamma was a qualitative research and was aimed to analyze the accordance among Buddha-Dhamma and educational administration. There were involved with 3 principles; self-control, subordinate governance, and task management. This research focused on educational administration based upon Buddha-Dhamma and the application on educational administration skill. The population was 41 school directors in Wiengpapao District, Chiang Rai Province. A group of main sources were talked and discussed about the principles of educational administration based upon Buddha-Dhamma in their schools as a focus group discussion. The topic of the discussion was focused on their opinion among 2 principles; Buddha-Dhamma and educational administration, under 3 involved principles; self-control, subordinate governance, and task management. The study found educational administration according with Buddha-Dhamma in all 3 principles; self-control, subordinate governance, and task management. The school directors completely administrated throughout these Buddha-Dhamma principles; Five Precepts, Four Sublime States of Mind, Yosomanasikara (Analytical Reflection, Critical Reflection, and Systematic Attention), Ten Virtues of a governor, Sangahavattthu-Dhamma, Iddhipada, and Good Governance.

KEYWORDS: Educational Administration, Buddha-Dhamma

บทนำ

พุทธธรรมเป็นหลักพื้นฐานของชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตไทยเป็นหลักเพื่อของคนในสังคม จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้ในโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้แก่แก่นักเรียนทุกคน และหากผู้บริหารประเทศ นักธุรกิจและนักการเมือง (บทคัดย่อ) หลักพุทธธรรมของพุทธองค์มีไว้เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เลือกสรรมาใช้ตามความเหมาะสมในทุกเรื่องไม่ว่าในเรื่องการครองตน การครองคน และการครองงาน (สงบ ประเสริฐพันธุ์, 2545:248-250) หมวดธรรมที่ประยุกต์ใช้เป็นรากฐานคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนได้แก่

- (1) คุณธรรมในการครองตน
- (2) คุณธรรมในการครองคน และ
- (3) คุณธรรมในการครองงาน มีและใช้คุณธรรมและจริยธรรมย่อมจะนำให้บ้านเมืองรุ่งเรืองและประชาชนสุขสันต์ (ชินวุธสุนทรสิมะ, 2535:

มีความสำคัญต่อการบริหารงานในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะการบริหารงานใด ก็ตามให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องใช้ความรู้คู่คุณธรรม แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้นปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนมักจะมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม เพราะผู้บริหารใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ผู้บริหารขาดความเที่ยงธรรม (มงคลภาธรธวานนท์, 2539: บทคัดย่อ)

กระแสพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ ฯพณฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี คนที่ 23 เนื่องในโอกาสเข้าเฝ้ากราบบังคมทูลได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทรับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ความตอนหนึ่งว่า “การปฏิรูปการศึกษา ไม่ใช่จะลอกเลียนแบบต่างประเทศมาทั้งหมด ให้นำนองความรู้ทางด้านศาสนาพุทธและขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยเข้ามา

¹ IIC University Of Thechnology E-mail: chumpookrue@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประสมประสานด้วย” (สำนักโฆษก, 2545. หน้า 208, 209) ความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม ที่สอดคล้องกับหลักการบริหารด้านการครองตน การครองคน และการครองงานอันเป็น สมรรถนะที่สำคัญจำเป็นของผู้บริหารการศึกษาจะส่งผลต่อการบริหารการศึกษาและการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- (2) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย กับหลักพุทธธรรมที่ครอบคลุมถึง 3 หลักการ คือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน
- (3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมของสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

- (1) มีข้อมูลสภาพการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- (2) ทราบถึงความสอดคล้องของหลักการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย กับหลักพุทธธรรมที่ครอบคลุมถึง 3 หลักการคือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน
- (3) มีข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมที่ครอบคลุมถึง 3 หลักการคือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน ให้แก่สถานศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- (4) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับทักษะการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง
- (5) สถานศึกษาที่มีความสนใจสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้กับทักษะการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม ในสถานศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนต่างๆ ไว้ดังนี้ 1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 41 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ที่ได้ทำการกำหนดประเด็นสำหรับการสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมของสถานศึกษา ผู้ศึกษาทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีนักวิชาการ นักวิจัยและผู้รู้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การบริหารการศึกษาไทยในอนาคต หลักพุทธธรรมในการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยต่างๆ สืบค้นจากเว็บไซต์ วารสาร เอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยต่างๆ เป็นต้น

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 41 คน

เครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้กระบวนการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ได้กำหนดประเด็นเกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยประเด็นที่กำหนดไว้นั้นเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษา ที่ครอบคลุมถึง 3 หลักการคือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงานของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 41 คน โดยการสนทนากลุ่มย่อยได้จัดเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงในการสนทนาร่วมกัน ในระหว่างการสนทนากลุ่มย่อย ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำข้อมูลที่ไดจากการสนทนากลุ่มย่อยของแต่ละกลุ่ม ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปที่เป็นข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลที่ไดจากการสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษา ที่ครอบคลุมถึง 3 หลักการคือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในสถานศึกษา วิเคราะห์โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมใน 3 หลักการคือ หลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน และเสนอหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรมและการประยุกต์ใช้กับทักษะการบริหารการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมครอบคลุมทั้ง 3 หลักการ คือ หลักการครองตน ครองคน และครองงาน โดยใช้หลักธรรมได้แก่ ศีล 5 พรหมวิหาร 4 โยโสมนสิการ ราชธรรม 10 สังคหวัตถุธรรม อิทธิบาท 4 และหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม

ข้อเสนอแนะ

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาไปพัฒนาและส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังเช่น ผู้บริหารควรมีภาวะความเป็นผู้นำในการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดียึดหลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานสำเร็จลุล่วงทั้งด้านการครองตน ครองคน และครองงานในองค์กรคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และคุณภาพของงานอยู่ในระดับดีถึงดีมากบุคลากรภายในสถานศึกษาควรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน อดทน เสียสละ มีการทำงานเป็นทีมผู้บริหารที่ดีจำเป็นต้องมีคุณธรรมควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต หากผู้บริหารไม่มีคุณธรรมก็จะเกิดปัญหา ความยุ่งยากในองค์กร ดังนั้น คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหารเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และงานที่มีคุณภาพบุคลิกของผู้บริหารที่ดีควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ มีทัศนคติ วิธีการ การบริหารที่ใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ดี เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์กร จัดวางคนให้ตรงกับงานสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีไหวพริบดี มีความสามารถในการวิเคราะห์ ตัดสินใจดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้รอบรู้ เป็นที่พึ่งแก่เพื่อนร่วมงาน และเชื่อถือไว้วางใจได้ รู้จักปรับตัว ละเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม จิตใจดี ไม่เอาแต่อารมณ์ยึดถือความคิดของตนเป็นใหญ่ มีความประพฤติส่วนตัวที่ดี วิสัยทัศน์ในการทำงานเป็น ตัวกำกับทิศทางการทำงานขององค์กรในปัจจุบันและอนาคต จากนั้นจึงจัดวางคนให้ตรงกับงาน จะทำให้การทำงานมีความสุข และการทำงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และการมีส่วนร่วมกับทุกฝ่ายมีความสำคัญผู้บริหาร ต้องนำมายึดถือปฏิบัติ ใช้ความมีคุณธรรม จริยธรรมมาบริหารที่จะนำมาสู่ความเป็นธรรมในองค์กรการปฏิบัติงาน การประเมินผล อย่างตรงไปตรงมา ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับความเป็นธรรมได้รับความเป็นธรรม มีกำลังใจเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้บริหารและองค์กร

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ดร.ชัยนันทธรณ์ ขาวงามประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.กันนิดา สุคันธมาลา กรรมการที่ปรึกษา ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคุณอาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. การครองตน ครองคน และครองงาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2557. จาก <http://www.ubu.ac.th>
- ธาดา วิทยาพูล. (2540). การประยุกต์ใช้หลักพุทธศาสนในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประยูร ธมมจิตโต. (2549). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). พระพุทธธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2547). ธรรมญูชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ระฆังทอง
- พระมหารัตนพงศ์ แก้วน้อย. (2546). การใช้หลักพุทธธรรมกับสัมฤทธิ์ผลในการบริหารงานของบผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในอำเภอบางกรวด จังหวัดนนทบุรี.ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- วรภาส ประสมสุข. (2550). หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม. วารสารศึกษาศาสตร์ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 เดือนพฤศจิกายน 2549-มีนาคม 2550 หน้า 63.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

THE STUDY OF EDUCATION ADMINISTRATION ACCORDING TO SUFFICIENCY ECONOMIC PHILOSOPHY OF BAN PONGTAWEE SCHOOL UNDER CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

พระวีรพล ชุมภูเครือ¹

บทคัดย่อ

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี และแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 โดยทำการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และครู ด้วยการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย ปัจจัย 4 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนบ้านโป่งเทวี มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านงานวิชาการในการจัดทำเนื้อหาของบทเรียน ควรปรับปรุงให้มีความน่าสนใจแก่ผู้เรียน ในการพัฒนาด้านวิชาการอาจจะต้องดูความพร้อมของผู้เรียนต่อเนื้อหาที่จะทำการพัฒนา และควรมีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและสามารถวัดและประเมินผลได้จริง ด้านการบริหารงบประมาณ ในการจัดสรรงบประมาณได้สอดคล้องกับโครงการต่างๆ ควรให้ความชัดเจนให้มากขึ้น ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน และปรับภูมิทัศน์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานบุคคล ควรสร้างจิตสำนึก และการดำรงชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารทั่วไป ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ วางแผนบริหารจัดการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สร้างค่านิยมบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างความตระหนัก ความพอดี ดำเนินทางสายกลาง ยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขในการบริหารงาน

คำสำคัญ:การบริหารจัดการศึกษา ศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์

ABSTRACT

The study of Education Administration according to Sufficiency Economic Philosophy of Ban Pongtawee School under Chiang Rai Primary Educational Service Area 2, a qualitative research, purposed to study the condition of educational administration according to the Sufficiency Economic Philosophy in Ban Pongtawee School and to study the way of educational administration according to the Sufficiency Economic Philosophy. Data collection was from the focus group discussion of 24 people; school directors, school council, and teachers in Ban Pongtawee. The discussion title was about 4 factors of educational administration according to the Sufficiency Economic Philosophy. The result of the study found Ban Pongtawee School has already administrated all 4 factors throughout the Sufficiency Economic Philosophy; academic factor, finance and budget factor, human resource factor, and general administration factor. After the discussion, there were some problems and suggestions about the way of educational administration according to the Sufficiency Economic Philosophy. First, the suggestions on academic factor especially the content of the lesson, it needs to be improved and be more interesting. Moreover, the content improvement should be based on the readiness of students and the indicators of the content should be authentic and be compatible to all students. Second, the suggestions on finance and budget factor in term of budget providing, the projects should be corrected clearly and got along with the Sufficiency Economic Philosophy. There should be the budget for materials providing and environment among the Sufficiency Economic Philosophy. Then, the suggestion on human resource factor due to sufficient mind, there should be the training of living up to the Sufficiency Economic Philosophy for school personnel. Finally, the suggestions on general administration factor, there should be set the learning environment according to the Sufficiency Economic Philosophy. The administrator should plan and support the sufficiency learning center and provide students with various supporting activities. Everyone should be realized the value of the Sufficiency Economic Philosophy, worked through moderate practice, and managed all factors holding to the principles of the Sufficiency Economic Philosophy; 3 chains and 2 conditions.

KEYWORDS: Education Administration, Sufficiency Economic Philosophy

¹ IIC University Of Thechnology E-mail: chumpookrue@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

จากเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นกระแสของวัตถุนิยม และบริโภคนิยม ทำให้ ค่านิยมของสังคมไทย เปลี่ยนไปจากเดิม ก่อนที่เราเคยยกย่องคนดีคนที่มีคุณธรรมสุจริต แต่ปัจจุบันกลับยกย่องคนที่มีเงิน คนที่เป็นเศรษฐี คนที่มีหน้าที่การงานสูงเช่น รัฐมนตรี อธิบดี ทั้งที่บุคคลนั้นไม่ใช่คนที่ประพฤติดี ประพฤติชอบ ได้เงินมาโดยทุจริตได้ตำแหน่งมาโดยวิธีการที่ไม่ชอบธรรม (สมพร เทพสิทธิ์า, 2549, หน้า 119 -120) วิถีชีวิตของคนไทยแต่ดั้งเดิมนั้น มีความขยันหมั่นเพียร มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย แต่ในปัจจุบันพบว่าค่านิยม ของสังคมไทยเปลี่ยนเป็น การมีชีวิตที่ สรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย และฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายเงินโดยไม่คำนึงถึงรายได้และฐานะของตน กลายเป็นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมซึ่งเปรียบเสมือน กระแสน้ำที่ไหลท่วม สังคมไทย ดังเช่น อุทกภัยที่เกิดขึ้นในจังหวัดภาคเหนืออย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และได้ทำให้บ้านเรือน ทรัพย์สิน ไร่นา ต้อง จมอยู่ใต้น้ำ ทำให้ประชาชน พระสงฆ์และสัตว์เลี้ยงต้องได้รับความเดือดร้อน ทำให้คนต้องเสียชีวิตและได้รับความเสียหายเป็นเงินมหาศาลกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมนี้ก็ไม่ผิดอะไรกับ กระแสน้ำที่ไหลท่วมสังคมไทย ได้ทำความเสียหายให้แก่ประชาชน และสังคมไทย ยิ่งกว่าอุทกภัยเพราะ เป็นภัยทางสังคมที่เรามองไม่เห็นและยังยินยอรับภัยนั้น โดยไม่รู้ตัวจึงนับว่าเป็นภัยทางสังคมที่ร้ายแรงยิ่งกว่าภัยทางธรรมชาติ คนไทยทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะเยาวชนต้องการเป็นที่นิยมยกย่องแต่งกายเข้ายุคเข้าสมัย อยู่ในกระแสหลักของสังคมมักจะชอบแข่งขันกันในการซื้อสินค้าที่มียี่ห้อราคาแพงและนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ถูกมองว่าการใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยเกินฐานะ มีรายได้ต่ำแต่มีรสนิยมสูง เมื่อรายได้ไม่พอก็กู้ หนี้ยืมสิน หรือซื้อสินค้าเงินผ่อน ทำให้มีหนี้สินจำนวนเพิ่มพูนขึ้นส่วนหนึ่ง เมื่อไม่มีเงินชำระ หนี้สินก็ต้องหาทางออกโดยการทำร้ายตัวเอง ใช้ความรุนแรงฆ่าตัวตาย ส่วนผู้ประกอบการอาชีพเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานในธนาคารและ บริษัทร้านค้า ห้างออกด้วยการคอร์รัปชันและทุจริตในหน้าที่ (สมพร เทพสิทธิ์า, 2549, หน้า 90) การบริหารจัดการ เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหาร เพราะ ทุกองค์การ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มุ่งหวังกำไรหรือไม่มุ่งหวังกำไร จะมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร การบริหารจัดการ ก็จะเป็น ปัจจัยหลักในการกำหนดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ การที่ผู้บริหารจะสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้นั้น จะต้องเข้าใจถึง กระบวนการบริหารจัดการและฝึกฝนให้มีทักษะสูงขึ้นด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 เพื่อที่จะได้ทราบระดับการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการ บริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2
- (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2
- (3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

ประโยชน์ที่ได้รับ

- (1) มีข้อมูลสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2
- (2) มีข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และครูโรงเรียนบ้านโป่งเทวีที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2
- (3) มีข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ในแต่ละด้าน
- (4) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากผล การศึกษาไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ครอบคลุมปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) โรงเรียนที่มีความสนใจที่จะบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร สถานศึกษาได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนต่างๆ ไว้ ดังนี้

- (1) ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้าน ทุนทั้งกายภาพและการเงินด้านผู้นำ และด้านการบริหารจัดการ จากประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูรวมทั้งสิ้นจำนวน 24 คนด้วยการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จัดสนทนากลุ่มย่อย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 12 คน จะทำการสนทนากลุ่มละ ประมาณ 2 ชั่วโมง ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีนักวิชาการ นักวิจัยและผู้รู้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แนวคิดการพัฒนางาน 2) ทฤษฎีการบริหารจัดการ 3) แนวคิดการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค 4) แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 5) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 6) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) และ 7) บริบทโรงเรียนบ้านโป่งเทวี รวมถึงได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยต่างๆ สืบค้นจากเว็บไซต์ วารสาร เอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยต่างๆ เป็นต้น

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 คน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน กรรมการสถานศึกษาจำนวน 10 คน และครูจำนวน 13 คน

เครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาซึ่งได้กำหนดประเด็นสำหรับใช้ในการสนทนากลุ่มย่อย ที่มีความครอบคลุมวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา ดังนี้ 1) การสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับข้อมูลความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 2) ในขณะที่สนทนากลุ่มย่อยกันนั้น ผู้ศึกษาจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของประชากรสำหรับเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการบันทึก สรุปการสนทนาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

โรงเรียนบ้านโป่งเทวี มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านงานวิชาการในการจัดทำเนื้อหาของบทเรียน ควรปรับปรุงให้มีความน่าสนใจแก่ผู้เรียน ในการพัฒนาด้านวิชาการจะต้องดูความพร้อมของผู้เรียนต่อเนื้อหาที่จะทำการพัฒนา และควรมีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและสามารถวัดและประเมินผลได้จริง ด้านการบริหารงบประมาณ ในการจัดสรรงบประมาณได้สอดคล้องกับโครงการต่างๆ ควรให้มีความชัดเจนให้มากขึ้น ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน และปรับปรุงทัศนียภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานบุคคล ควรสร้างจิตสำนึก และการดำรงชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารทั่วไป ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ วางแผนบริหารจัดการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สร้างค่านิยมบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างความตระหนัก ความพอดี ดำเนินทางสายกลาง ยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขในการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ

การบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโป่งเทวี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในแต่ละด้านเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ ด้านงานวิชาการนั้นในการจัดทำเนื้อหาของบทเรียน ควรปรับปรุงให้มีความน่าสนใจแก่ผู้เรียน ในการพัฒนาด้านวิชาการจะต้องดูความพร้อมของผู้เรียนต่อเนื้อหาที่จะทำการพัฒนา และควรมีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและสามารถวัดและประเมินผลได้จริงจากชิ้นงาน ด้านการบริหารงบประมาณ ในการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณในปัจจุบัน มีการจัดสรรงบประมาณได้สอดคล้องกับโครงการต่างๆ แต่ควรให้มีความชัดเจนมากกว่าที่เป็นอยู่ให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้จริง และควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน และปรับปรุงทัศนียภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานบุคคล ควรสร้างจิตสำนึก และการดำรงชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น และควรมีการจัดสรรบุคลากรให้ครบทุกสาขา และเพียงพอมากขึ้น ด้านการบริหารทั่วไป ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการจัดสรรอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ วางแผนบริหารจัดการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สร้างค่านิยมบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างความตระหนัก ความพอดี ดำเนินทางสายกลาง ยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขในการบริหารงาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก ดร.ชัยนันทธรณ์ ขาวงามประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.กันนิดา สุตันธมาลา กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการ บริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ซัจจันันต์ ธรรมจินดา. (2552). TQM กับ PMQA.วารสารดำรงราชานุภาพ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 33 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2552.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). ลักษณะของงานบริหารจัดการ. ในองค์การและการบริหาร (หน้า 21-22), (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2545).กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ดิษฐ์พร พุทธิ. (2535). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การหน่วยที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นรินทร์ แจ่มจรัส. (2542). การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
- บุญทันดอกโฮง. (2537). การจัดการองค์การ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์. (2543) . การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา, 116 (ตอนที่ 74 ก), 9.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน และพิชิต พิทักษ์สมบัติ, 2544.องค์การในอนาคต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- มัลลิกา ต้นสอน. 2544. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2544.
- วัชรพล ศุภจักรวัฒนา. (2549). วัฒนธรรมองค์การ : ข้อสังเกตในการบริหารงานโครงการ.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์.
- วันชัย มีชาติ. 2548. พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2545. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษฝรั่งเศส ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
- วิโรจน์ สารรัตน์. 2545. โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้: แนวคิดทางการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ติพย์วิสุทธิ.
- วีรวิธ มาฆะศิริานนท์. (2545) .องค์กรเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- ศิริเดช สุชีวะ และ โชติกา ภาษีผล. 2552. หลักสูตรการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่สำหรับผู้เป็น/จะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บริหารของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงศ์ เกษมสิน. 2535. การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนันทา เลาพันธ์. 2544. การพัฒนาองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊คส์.
- สุเมธ ต้นติเวชกุล. 2543. การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาชุมชน.
- เสมอจิต ชูหอยทอง. 2554. การบริหารจัดการวัดต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชน :ศึกษากรณี วัดห้วยเกียง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Robbins, Stephen P. (1994). Essential of Organization Behavior. 4th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผลวัดบ้านโป่งเทวี
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

THE STUDY OF A MODEL OF AN EFFECTIVE EDUCATIONAL MANAGEMENT FOR THE BUDDHIST SUNDAY CENTER IN BAN PONG TEWEE TEMPLE WIENG PA PAO DISTRICT CHIANG RAI PROVINCE

พระครูชัยการโกวิท¹

บทคัดย่อ

การศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และประสิทธิผลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยทำการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 คน ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการฝ่ายอุปถัมภ์ คณะกรรมการวิทยากรฝ่ายหลักสูตร คณะกรรมการฝ่ายบรรพชิต ครูผู้สอน คือ บรรพชิตและคฤหัสถ์ และผู้นำชุมชนบ้านโป่งเทวี ด้วยการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านครูสอน 3) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 4) ด้านการบริการนักเรียน และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า ด้านงานวิชาการ มีการวางแผนเพื่อพัฒนาไปสู่การบูรณาการระหว่างผู้ปกครอง วัด บ้าน โรงเรียน และสภ. หลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การจัดตารางสอนมีความยืดหยุ่นดี มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งด้านเวลา เนื้อหา ซึ่งในบางครั้งที่เรียนการสอนในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับเหตุการณ์หรือเทศกาลต่างๆ จะบูรณาการเข้ากับเทศกาลนั้นๆ ให้เด็กได้เรียนรู้จากเหตุการณ์จริง ในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและมีความหลากหลาย โดยมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบการสอน มีห้องคอมพิวเตอร์สำหรับรองรับการเรียนรู้ของเด็กให้เท่าทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ด้านครูสอน จำนวนครูผู้สอนกับจำนวนนักเรียนมีความเหมาะสมกันดี ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีวุฒิการศึกษาตรงกับความต้องการของศูนย์ฯ มีความรู้ความเข้าใจในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ครูประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ ครูได้มีการเข้าอบรมวิชาการ ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานและองค์กรภายนอก ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ศูนย์ฯ ได้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในศูนย์ฯ เป็นอย่างดี มีการปรับสภาพภูมิทัศน์อยู่ตลอดเวลา เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับชุมชน มีการรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ ให้มีความสะอาดเรียบร้อยดี จัดให้มีสถานที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเจริญจิตภาวนา สภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ เป็นพื้นที่สีเขียว และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และอยู่ในสภาพใช้การได้ดี มีห้อง เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) สำหรับบริการข้อมูลให้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน สามารถเข้ามาใช้บริการได้ ด้านการบริการนักเรียน มีการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน และแจ้งผลสอบให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน ภายในศูนย์มีการจัดห้องสมุด มุมหนังสือให้แก่ นักเรียน มีบริการห้องเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) มีระบบอินเทอร์เน็ตให้บริการแก่เด็กนักเรียน และคนในชุมชน มีการจัดให้เด็กนักเรียนไปศึกษาดูงาน ที่สถานศึกษาภายนอกที่มีการจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีเพียงพอ และมีความทันสมัย แต่ละปีมีการรับสมัครนักเรียนอย่างเป็นระบบ แจ้งประชาสัมพันธ์และแนะนำการเข้าศึกษาในศูนย์ฯ มีการให้บริการอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียน และครูที่เพียงพอ รวมถึงศูนย์ฯ ได้มีการจัดหา และระดมทุนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการศึกษา และการพัฒนาศูนย์ฯ ผู้นำของศูนย์ฯเป็นผู้มีความเมตตา เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของชุมชน เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ ในการพัฒนาศูนย์ฯให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การดำเนินงานของศูนย์ฯเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในความเป็นระเบียบเรียบร้อยของศูนย์ฯ และผู้ปกครองมีความยินดีที่จะส่งบุตรหลานมาเรียนในศูนย์ฯ และจะประชาสัมพันธ์บอกต่อ แนะนำให้คนอื่นนำลูกหลานมาเรียนที่ศูนย์ฯ

คำสำคัญ:การบริหารจัดการศึกษา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ABSTRACT

The study of a model of an effective educational management for The Buddhist Sunday Center in Ban Pong Dewee temple Wieng Pa Pao District Chiang Rai province. This research was aimed to study Educational Management context of The Buddhist Sunday Center and study on management factors that influence the effectiveness of Buddhist Sunday and guidelines for management development study of Buddhist Sunday effectiveness Wiang Pa Pao Chiang Rai province The target group was 54 representative samples of executive committee, host committee, commission lecturer at the householder committee, teachers and community leadership and all data were collected from the focus group discussion by 5 topics : 1) academic affairs 2) the teacher 3) buildings and environments 4) student services, and 5) the relationship with parent, the results were as follows; Academic affairs : It is planned to progress to the integration between the parents, temple, home, school and Office of The Basic Education Commission .

¹ IIC University Of Thechnology E-mail: chumpookrue@gmail.com

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

The courses taught are appropriate to the learner. The timetable is flexible. Flexibility in managing content for both sides, sometimes teaching the courses are consistent with events and festivals. Will be integrated into the festival itself. Children learn by true events. In teaching With the use of teaching materials appropriate to the texture and variety. The use of technology for teaching. A computer room for the support of children's literacy learning for information technology. The use of resources outings. The teacher: The number of teachers to students is well suited. Teachers have specialized expertise. Qualification meets the needs of the center. Understanding the teaching of Buddhism. Teacher Professional Conduct suit. Teachers have been trained academic educational exchange with the agency. And external organizations Building and environment : The center has provided an environment conducive to learning within the center as well, with the landscape over time. The Learning Center is integrated with the community. Building and maintaining a center environment with a good clean. Provide a place for students to practice meditation practice mental prayer prosperity. Environment Center Green spaces And have adequate facilities. And in the great offers information technology (ICT) for information services to students, parents and community members are welcome to use the service. Student service : Assessment of student progress and inform the results of the exam for parents and students. The center has a library and the books corner for the students, it's offers information technology with Internet access available to students and the community to ensure that children have to study and fieldtrips. The center arrangements for modern instruction media and equipped with sufficient teaching. The center has a system to recruit students by inform and guide the students in the center and serving lunch to students and teacher. The center has a sufficient supply funding for the education provided for students. Relationship with the parents : Parents are involved in various activities. Participation in the study plan and development centers, The leader of the center as a kind of community, openness to feedback and leadership to development center for its efficiency and effectiveness. The operation of the center is acceptable to the community and relevant agencies. Parents were satisfied with the tidiness of the center and parents are willing to send their children to study in the center and will release tell encourage others to take the children to study at the center.

KEYWORDS: Administration, The Buddhist Sunday Center

บทนำ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่พระสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้นมา ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2501 จนกระทั่งปัจจุบันนับเป็นเวลา 56 ปี เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์ นอกกรอบโรงเรียน ให้มีการศึกษาอบรมแก่ประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างในวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้วนำมาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดำรงตนอยู่ในสังคมด้วยความสงบสุข เพราะเด็กที่มีความรู้คู่คุณธรรมในวันนี้จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าในวันข้างหน้า ซึ่งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นส่วนหนึ่งที่สังคมให้ความสนใจและได้คาดหวังว่าศูนย์ฯ จะเป็นแหล่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้บุตรหลาน คนในชุมชน เมื่อสังคมยุคใหม่ได้คาดหวัง ดังศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในยุคใหม่ จำเป็นต้องปรับกระบวนการบริหารจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเป็นแหล่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วยการเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีศีลธรรมด้วยการพัฒนารูปแบบของศูนย์ฯ ปฏิบัติในลักษณะการบูรณาการงานในพื้นที่ การมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมโครงการที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด การบริหารจัดการ เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหาร เพราะทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็องค์กรที่มุ่งหวังกำไรหรือไม่มุ่งหวังกำไร จะมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร การบริหารจัดการ ก็จะเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร การที่ผู้บริหารจะสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้นั้น จะต้องเข้าใจถึงกระบวนการบริหารจัดการและฝึกฝนให้มีทักษะสูงขึ้นการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในปัจจุบันที่มีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และแนวคิดหลักการพัฒนาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เป็นรูปแบบใหม่ ให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนตามแนวคิดใหม่ๆ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ ศักยภาพและความเข้มแข็งที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน และสังคม ซึ่งจะช่วยให้เกิดการสร้างสรรคงานที่มีคุณภาพนำไปสู่การสร้างสรรคคุณค่าของประชาคมโลกต่อไป ปัจจุบันศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั่วประเทศมี ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 3,231 ศูนย์ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบ้านโป่งเทวี อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นวัดที่มีวิสัยทัศน์มุ่งสู่ศูนย์การศึกษา สร้างเด็กและเยาวชนให้เข้าถึงธรรมะ ให้มีคุณธรรมจริยธรรม และได้ทำการเปิดสอนศูนย์พุทธศาสนาวันอาทิตย์ และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร ให้ได้เรียนในโรงเรียนมัธยมสายสามัญมาตลอด ณ ปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2557) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบ้านโป่งเทวี อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีนักเรียน ทั้งสิ้น 74 คน ที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฯ ผู้ศึกษาในฐานะเจ้าอาวาสวัดบ้านโป่งเทวี และเป็นเจ้าคณะตำบล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล เพื่อที่จะได้ทราบถึงองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และประสิทธิผลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษาไปพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และประสิทธิผลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และประสิทธิผลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. ทราบถึงองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
3. ทราบแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบ้านโป่งเทวี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายสามารถนำแนวทางที่ได้จากผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น
5. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีความสนใจสามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไปพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนต่างๆ ไว้ดังนี้ 1.ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างจาก คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการฝ่ายอุปถัมภ์ คณะกรรมการวิทยากรฝ่ายหลักสูตร คณะกรรมการฝ่ายบรรพชิต ครูผู้สอน คือ บรรพชิตและคฤหัสถ์ และผู้นำชุมชนบ้านโป่งเทวี รวมทั้งสิ้นจำนวน 54 คน ด้วยการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านครูสอน 3) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 4) ด้านการบริการนักเรียน และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีการรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้แล้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 25532 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) แนวคิดการพัฒนาระบบ การทฤษฎีการบริหารจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมรวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุด ระบบออนไลน์ วารสาร เอกสาร และผลงานวิจัยต่างๆ เป็นต้น

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการฝ่ายอุปถัมภ์ คณะกรรมการวิทยากรฝ่ายหลักสูตร คณะกรรมการฝ่ายบรรพชิต ครูผู้สอน คือ บรรพชิตและคฤหัสถ์ และผู้นำชุมชนบ้านโป่งเทวี รวมทั้งสิ้นจำนวน 54 คน ได้แก่คณะกรรมการบริหาร จำนวน 10 คน คณะกรรมการฝ่ายอุปถัมภ์ จำนวน 10 คน คณะกรรมการวิทยากรฝ่ายหลักสูตร จำนวน 5 คน คณะกรรมการฝ่ายบรรพชิตจำนวน 5 คน ครูผู้สอน (บรรพชิต 4 คน คฤหัสถ์ 5 คน) จำนวน 9 คน และ ผู้นำชุมชนจำนวน 15 คน

เครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) มีการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการกำหนดประเด็นออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลระหว่างการสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางสังคม ส่วนที่ 2 เป็นการร่วมสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน และความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล ขององค์ประกอบแต่ละด้าน ส่วนที่ 3 เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล จากประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงใช้การวิเคราะห์แบบบรรยายเชิงพรรณนา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิภาพของวัดโป่งเทวี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในด้านต่างๆ ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ฯ มีความสำคัญในทุกด้าน และได้ดำเนินการบริหารจัดการในระดับดีแล้ว ทั้ง 6 ด้าน โดยให้บริการทั้งเด็กนักเรียนที่เรียนในศูนย์ฯ ผู้ปกครองนักเรียน และคนในชุมชนสามารถมาเรียนรู้ที่ศูนย์ได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดโป่งเทวี ควรนำข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ไปพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพ ในแต่ละด้านดังนี้

(1) ด้านงานวิชาการควรเน้นให้มีความรู้คู่คุณธรรม แก่เด็กและเยาวชน ควรมีหลักสูตรพุทธศาสนาภาคปฏิบัติ วิชาสามัญมีมาตรฐานแก่ผู้เรียน ควรมีการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น เน้นให้มีการปฏิบัติให้มากๆ และควรมีการสรรหาประสบการณ์ใหม่ๆ นำมาเสนอแนะกับหลักสูตรเพื่อเพิ่มเติมจากหลักสูตรของกระทรวงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) ด้านการสอน ศูนย์ฯ ควรหาวิธีจัดทำคู่มือการเรียนการสอน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และอนาคตด้วย ครูผู้สอนควรได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ปีละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย ควรพิจารณาค่าตอบแทนครูผู้สอนให้มีความเหมาะสม ครูควรได้รับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ในสำนักปฏิบัติธรรมอย่างน้อยปีละ 3 วัน ครูควรมีสื่อการสอน และกระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และครูควรมีความสามัคคีที่ดี และมีการพบปะ เข้าร่วมประชุมกับคณะครูของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาที่อยู่ในจังหวัดเดียวกันด้วย

(3) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม สถานที่ควรมีความเรียบร้อย มีป้ายเตือนใจ ข้อคิด สาระธรรมต่างๆ มากขึ้น ควรใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น คือ เครื่องปั้นดินเผา มาประดับตกแต่งศูนย์ฯ ควรมีการจัดห้องแสดงผลงานของผู้เรียน ควรจัดสถานศึกษาของศูนย์ให้ร่มรื่น เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี และไม่นำเอาให้เด็กและเด็กนักเรียน การนำเด็กออกไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกสถานที่อื่นๆ ย่อมก่อให้เกิดผลต่อการเรียนการสอนของครู และเด็กเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่ๆ มากยิ่งขึ้น ควรปลูกฝังให้ครูและนักเรียนได้ร่วมกันอนุรักษ์ รักษาต้นไม้ อาคารสถานที่ให้มีความสะอาดเรียบร้อย และร่วมกันปลูกต้นไม้ ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(4) ด้านการบริการนักเรียน ควรมีการรับ – ส่ง นักเรียนที่อยู่ต่างหมู่บ้าน ได้เข้ามาเรียนในศูนย์ (วัด) อย่างต่อเนื่อง การวัดผลของเด็กนักเรียน ครูควรนำวิทยาการใหม่ๆ เพิ่มเติม ควรหาทุนการศึกษาให้เด็กเพิ่มเติม ศูนย์ต้องเอาใจใส่พัฒนาการบริหารจัดการอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าต่อไป การให้บริการศูนย์ควรเข้าถึงเยาวชนบนพื้นที่สูง โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ควรให้มีการแจกรางวัลแก่ผู้ที่ตั้งใจเรียน รางวัลเรียนดี และการประกาศรับสมัคร อยากให้ทั่วถึงทุกๆ หมู่บ้าน

(5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง ผู้บริหารศูนย์ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนให้มากขึ้นควรมีการจัดการประชุมผู้ปกครอง ปีละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย ควรรักษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กที่นำลูกหลานมาศึกษา ให้มีการเผยแพร่ความรู้ หรือมีการอบรมคุณธรรมให้แก่ประชาชนที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก ดร.ชัยนันทธรม์ ขาวงามประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.กณินดา สุคันธมาลากรรมการที่ปรึกษา และ ผศ.รักษาเมธีโกศพงษ์ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2550). คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรวิทย์ เมฆหมอก. (2542). การศึกษาผลการเรียนและเจตนาต่อวิชาพระพุทธศาสนาจากการเรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์แบบโปรแกรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เคน ภูมิศรี. (2544). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วัสดุกราฟิกเป็นสื่อการสอนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกกลาง หนองแขวงใหญ่สพอ. โนนสะอาด จ.อุตรธานี. การศึกษาอิสระ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- งามตา วานันทานนท์. (2543). ลักษณะทางพระพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ซัจจันันต์ ธรรมจินดา. 2552. TQM กับ PMQA. วารสารดารงราชานุกาฬ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 33 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2552.
- ณัฐพันธ์ เจริญนันท์. (2545). กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดทบทวน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

THE DEVELOPMENT OF ANALYTICAL READING THINKING SKILL OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS BY USING SKILL PRACTICE EXERCISES WITH SIX THINKING HATS TECHNIQUES

นางสาวศิริวรรณ เพชรเลิศ¹
Miss Siriwan Pettert

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ 3) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลจากการเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 เล่ม 2) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ จำนวน 12 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.47 - 0.65 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.43 - 0.60 โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน E_1 / E_2 และ E.I. การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t - test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ มีค่าเท่ากับ 81.89 / 81.88 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. นักเรียนที่เรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลจากการเรียนด้วยการใช้การอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ มีค่าเท่ากับ 0.6800 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6800 หรือคิดเป็นร้อยละ 68.00
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนา การอ่านคิดวิเคราะห์ แบบฝึกทักษะ เทคนิคคำถามหวนหวนความคิดหกใบ

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to study the efficiency Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques set of 80 / 80 ; 2) to compare the students' learning achievement between before and after learning through the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques ; 3) to investigate the effectiveness index of learning the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques ; and 4) to explore the students' satisfaction towards learning through the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques. The samples were 40 Mathayomsuksa 3 students studying in the 2nd semester of the academic year 2011 at Romklao Buriram School District Nondindaeng under Buriram Secondary Educational Service Area Office 32, selected by using simple random sampling technique. The instruments used in this study were : 1) 6 sets of the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques ; 2) 6 lesson plans of the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques ; 3) 40 - item achievement test with 4 multiple - choice with the difficulty value between 0.47 - 0.65,

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่อยู่ E-mail puktob-dow@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 062-5833608

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

the discrimination value between 0.43 - 0.60, and the reliability at 0.93 ; 4) 20 - item questionnaire on students' satisfaction with 5 - rating scale. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, E_1 / E_2 and E.I. The hypothesis was tested by using dependent samples t - test.

The results were as follows :

1. The efficiency of the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques was of 81.64 / 81.98. which was higher than the criteria set.
2. The students who learned through the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques after learning had higher achievement than before learning with statistically significance difference at 0.05 level.
3. The effectiveness index of learning through the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques was 0.6800 which meant that the students learning achievement increased 68.00%.
4. The satisfaction of the students towards the Analytical Reading of Mathayomsuksa 3 students by using six Thinking Hats Techniques as a whole was at a high level.

Keywords : DEVELOPMENT, ANALYTICAL READING THINKING SKILL, SKILL PRACTICE EXERCISES, SIX THINKING HATS TECHNIQUES

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตคน โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ. 2545 : 1)

การอ่านคิดวิเคราะห์ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) ที่พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 12) ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ผู้เรียนที่จะผ่านการศึกษาระดับชั้นจะต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งผลจากการประเมินจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการอ่าน และแก้ไขข้อบกพร่องด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 26)

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีคุณภาพ ครูผู้สอนจึงต้องคิดหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะแก้ไขปัญห การอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์โดยใช้แบบฝึกทักษะตามแนวคิดและหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ของ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอโบโน (Edward De Bono) ซึ่งได้รับการยอมรับว่า สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการคิด อารมณ์ และความรู้สึของผู้เรียนได้อย่างเป็นขั้นตอน โดยการใช้สีของหมวกเป็นเครื่องหมายกำหนดมุมมองหรือทิศทางการคิด ซึ่งนิตยา เตโช (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการคิดแบบหมวกหกใบ ที่โรงเรียนหนองฮีเจริญวิทย์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาความคิด และคิดได้อย่างสร้างสรรค์หลังจากการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ มาใช้แก้ปัญหการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. แบบฝึกทักษะ
3. การอ่าน
4. การอ่านคิดวิเคราะห์
5. เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. ดัชนีประสิทธิผล
9. ความพึงพอใจ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 6 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 240 คน
2. ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ประเภท ได้แก่

- 3.1 การอ่านคิดวิเคราะห์ประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 เล่ม
- 3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน
- 3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
- 3.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. รูปแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design

2. การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนร่มเกล้าบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 จำนวน 40 คน ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนโดยทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ เวลาที่ใช้ในการทดสอบ 1 ชั่วโมง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- 2.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 12 ตามกำหนดการสอนที่กำหนดไว้ และรวบรวมคะแนนจากแบบทดสอบท้ายแผนเมื่อจบแต่ละ แผนการจัดการเรียนรู้
- 2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วดำเนินการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น ซึ่งเป็นชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติ
- 2.4 ดำเนินการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำผลคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการอ่านคิดวิเคราะห์ประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่า Dependent Samples t – test
4. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของการอ่านคิดวิเคราะห์ประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล
5. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 ร้อยละ (Percentage)
- 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

- 2.1 ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องหรือ IOC
- 2.2 ความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 อำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนโดยใช้สูตร B (Discrimination Index B)

- 2.4 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของ โลเวทท์ (Lovett)
- 2.5 ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 117)
 - 2.5.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)
 - 2.5.2 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)
- 2.6 ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สูตร Dependent Samples t – test

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ มีค่าเท่ากับ 81.89 / 81.88 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. นักเรียนที่เรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลจากการเรียนด้วยการใช้การอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ มีค่าเท่ากับ 0.6800 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6800 หรือคิดเป็นร้อยละ 68.00
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการอภิปราย

จากการวิจัยการพัฒนาอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบไปใช้ พบว่า อ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.64 / 81.98 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80 ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวดความคิดหกลบขึ้นมีการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบตามวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร เทคนิค แนวคิด และทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะ ได้ทำการวิเคราะห์ในเนื้อหาในหลักสูตรแล้วแบ่งเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับเวลาและลักษณะนักเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนใช้ความคิดพิจารณาเรื่องที่อ่านทุกแง่มุมอย่างกว้างขวางลึกซึ้งโดยใช้สื่อของหมวกแทนประเภทการคิดที่แตกต่างกัน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายรอบด้าน โดยให้ผู้เรียนมีทิศทางในการคิดที่ชัดเจนตามสีของหมวกซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดในแต่ละแบบ ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียวและหมวกสีฟ้า ทำให้สามารถคิดพิจารณาเรื่องแต่ละเรื่องได้ถึง 6 ด้าน ครอบคลุมเพียงพอต่อการวิเคราะห์หาคำอ่าน ดังที่มีการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบตามวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งขั้นตอนและกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับ วิมสรณ์ สุนทรโรจน์ และคณะ (2551 : 111) ได้กล่าวถึงการคิดแบบหมวกหกใบจะช่วยให้เด็กนักเรียนได้พยายามคิดให้รอบคอบ โดยคิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดที่น่าสนใจ และความรู้สึที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ แทนที่จะยึดกับความคิดเพียงด้านเดียว และวัชรรา เล่าเรียนดี (2550 : 26) กล่าวสอดคล้องกันว่าหมวกแต่ละใบแต่ละสีแทนมุมมองและวิธีคิด การนำเทคนิคนี้ไปใช้เป็นการสมมติว่าหมวกแต่ละใบแทนการคิดแต่ละแบบ สวมหมวกสีแดง สวมหมวกสีเหลือง แสดงออกการคิดแบบนั้น ซึ่งจะช่วยควบคุมไม่ให้ติดกับวิธีคิดแบบใดแบบหนึ่ง นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบมีลำดับขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการคิด และฝึกคิด มีการแลกเปลี่ยน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียนทุกขั้นตอนทำให้นักเรียนกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา และได้ฝึกอย่างหลากหลายรอบด้านทำให้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์ วิเคราะห์

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบเทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แล้วแสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มขึ้นที่เห็นชัดเพราะการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบโดยการถามคำถามกระตุ้นการคิด ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดพิจารณาเรื่องที่อ่านทุกแง่มุมอย่างกว้างขวางลึกซึ้งโดยใช้สื่อของหมวกแทนประเภทการคิดที่แตกต่างกัน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายรอบด้าน โดยให้ผู้เรียนมีทิศทางในการคิดที่ชัดเจนตามสีของหมวกซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดในแต่ละแบบ ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียวและหมวกสีฟ้า ทำให้สามารถคิดพิจารณาเรื่องแต่ละเรื่องได้ถึง 6 ด้าน ครอบคลุมเพียงพอต่อการวิเคราะห์หาคำอ่าน (ทิตนา ขัมมณี. 2548 : 64) สอดคล้องกับ ระวีวรรณ ศรีธรรมครัน (2549 : 188 - 191) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านวิชาการ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนช่วยเหลือกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ทำให้สมาชิกในกลุ่มต้องสนใจศึกษา ในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนมีอิสระที่จะคิด และแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม เป็นการพัฒนาทักษะทางด้านสังคม ทักษะด้านการสื่อสารให้กับผู้เรียน และการนำแบบฝึกทักษะ มาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดการรอบรู้ รู้จักเหตุและผล รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะและประสบการณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การให้แบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถจะทำให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จมากขึ้น

3. ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6800 แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 68.00 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากวิธีสอนแบบหมวกความคิดเป็นวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมืออีกวิธีหนึ่งที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่นำแนวคิดหรือเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบในการพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้สื่อของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดหกด้านซึ่งนักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดอย่างหลากหลายสถานการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน มีการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาในสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยคิดเป็นกระบวนการและเป็นขั้นตอน นอกจากนั้นการที่นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิด ซ้ำ ๆ บ่อย ๆ โดยใบความรู้ ใบงาน ที่เน้นเนื้อหาเหตุการณ์ที่น่าสนใจ และหลากหลายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน มีสื่อเป็นหมวกหกใบที่มีสีสันสวยงาม และภาพประกอบบทเรียนสวยงามสร้างความสนใจ ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การตอบคำถามและการทำใบงาน นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ จึงส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิตนา ขัมมณี (2546 : 40 - 43) ได้อธิบาย การคิดแบบหมวกหกใบช่วยสร้างวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับผู้เรียนในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และไม่สร้างความขัดแย้งกับบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม เพราะการคิดแบบหมวกหกใบมีจุดยืนเดียวกันถึงแม้จะมีแนวคิดที่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการจากง่ายไปหายากตามลำดับขั้นตอน ครูคอยดูแล ให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ใช้วิธีการวัดประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งสะท้อนเห็นพัฒนาการและความสามารถของนักเรียน เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีความสุขและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งที่ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ นักเรียนเก่งรู้จักช่วยเหลือคนอื่นและแบ่งปันคนอื่น นักเรียนปานกลางได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นักเรียนอ่อนรู้จักการไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนต้องพยายามตั้งใจเรียน จึงทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อย่างสูง (วัฒนาพร ระบัญทุกซ์. 2545 : 34) สอดคล้องกับผลวิจัยของ จันทรา ปรีชา (2548 : 104) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้แบบฝึกทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และดร.โกวิท วชิรินทรากูร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้กรุณาที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ผู้เขียนขอโน้มรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่อยู่ในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้เขียนมีสติปัญญาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนขอให้เป็นกตเวทิตาแด่บิดา มารดา ครอบครัวของผู้เขียน ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียนจนสามารถให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. (ร.ส.พ.).
- ทิศนา ขัมมณี. (2548). **รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นิตยา เตโซ. (2547). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีสอนแบบกลุ่มจิ๊กซอว์กับวิธีสอนแบบหมวกหกใบ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ประกอบการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลำปาง เขต 1-3

ไพรินทร์ บุหลัน¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ประกอบการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1-3 จำนวน 388 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัย ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู สภาพที่เป็นจริงส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนให้เข้ากับสถานการณ์จริงได้ 2. ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัย ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู สภาพที่พึงประสงค์ส่วนใหญ่ต้องการ ด้านการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างต่อเนื่องมากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และการใช้ทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและเป็นประโยชน์สูงสุด 3. ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัย ด้านการปฏิบัติงานสภาพที่เป็นจริง ส่วนใหญ่เห็นว่า การเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงมากที่สุด รองลงมาคือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัย ด้านการปฏิบัติงาน สภาพที่พึงประสงค์ส่วนใหญ่ต้องการ การเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงมากที่สุด รองลงมาคือการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้ผลจริง 5. ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัย ด้านการปฏิบัติตน สภาพที่เป็นจริงส่วนใหญ่เห็นว่า การมีวินัยต่อตนเองมากที่สุด รองลงมาเป็นการยอมรับฟังคำแนะนำ ตักเตือน ของผู้อื่น เมื่อมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นและการคอยดูแลให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียนเสมอ 6. ความต้องการบัณฑิตครูปฐมวัย ด้านการปฏิบัติตนสภาพที่พึงประสงค์ ส่วนใหญ่ต้องการ การมีวินัยต่อตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ ประพฤติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณี และการเสียสละอุทิศตนเพื่องานในหน้าที่

Abstract

This research aims to study the needs of graduate teachers, early childhood education and entrepreneurship education. Schools under the Office of Primary Education, Lamphang District 1-3 of 388 using simple random (Simple random Sampling tools used in the study were statistically the five scales used in the research were percentage. the average standard deviation. The research found that

1. Graduate Primary teacher Knowledge and teachers. The reality of that. The learning process by community participation in education the most, followed by the environment. Learning materials and facilities for the students to learn. Content and links And teaching to the situation actually demands 2. Graduate Primary teacher. Knowledge and teachers. To most adverse conditions. Cultivating the virtues Values pretty good, desirable characteristics continuously as possible. The second is teaching. The principle that all students are able to learn and develop themselves. And the use of human resources, educational resources, local knowledge is worthwhile and beneficial to graduate 3. Primary teacher. Operational reality. Most agree that Care classes regularly and thoroughly as possible, followed by learning and teaching and learning is important. And creating opportunities for students to learn in every situation. Needs preschool teacher graduates. Operations To most adverse conditions. Care classes regularly and thoroughly as possible, followed by its implementation as a role model to students and develop lesson plans to be able to practice it really works 5. To graduate teachers early in their practice. The reality of that. The researchers themselves most. Followed by an introduction to the idea of warning people when a defect occurs and take care counseling to students to graduate 6. Primary teacher. The practice environment is desirable. Most Wanted Self-discipline is the most minor misconduct by traditions. And selfless devotion to duty.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1

พวงพิศ เรืองศิริกุล¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 จำนวน 101 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

สถานภาพของครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในด้าน ระดับมากเป็นอันดับ 1 คือ ด้านการจัดอาคารสถานที่และพัฒนาสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และ ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ตามลำดับ

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย 3 รายการแรก ได้แก่ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง เจตคติที่ดีต่อเด็กพิการเรียนรวม รองลงมาคือ โรงเรียนได้สนับสนุนโดยการส่งครูเข้ารับการอบรม/สัมมนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และโรงเรียนได้มีการเตรียมความพร้อมของครูในเรื่องการสอนเด็กพิการเรียนรวม

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ด้านการจัดอาคารสถานที่และพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย 3 รายการแรกได้แก่ โรงเรียนมีการดำเนินการเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดร่มรื่นและสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการดำเนินการเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องและเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และโรงเรียนมีการดำเนินการเรื่องการจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัยสำหรับจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย 3 รายการแรกได้แก่ โรงเรียนได้ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการประเมินศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ โรงเรียนได้จัดทำคู่มือการประเมินศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล และโรงเรียนได้ประสานเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับบริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย 3 รายการแรกได้แก่ โรงเรียนได้ประชุมชี้แจงนโยบายของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้รับทราบ รองลงมาคือ โรงเรียนได้จัดให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน และโรงเรียนได้จัดทำคู่มือ เอกสารประกอบการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This research aims To study the problem of managing inclusive education. Teachers of primary level Schools under the Primary Education Service Area Office 1, Lampang district population in this research is the preschool teacher. Schools under the Primary Education Service Area Office 1, Lampang district number 101 was used in this study was a questionnaire. The analysis of this percentage, average, standard deviation analysis.

The research found that

The status of teachers at primary level respondents. Most of the women aged 41 years and over with a bachelor's degree. And teaching in small schools

Preschool teachers School district primary education office locations are the first comments on the management of inclusive education as a whole in the medium. Given the income side The very first one was in the building and development environment, followed by the development. The development potential of the students and the supervision, monitoring and evaluation, respectively.

Problem management, inclusive education. Teachers of primary level Schools under the Primary Education Service Area Office 1 Lampang District Human Resources Development found that overall the average level of the first three schools were organized to strengthen. Good attitude towards children with learning disabilities, as well, followed by the school by sending teachers to receive training / seminars to educate. Understanding of the inclusive education. And schools have to prepare teachers in teaching children with learning disabilities as well.

Problem management, inclusive education. Teachers of primary level Schools under the Office of Primary Education, Lampang district one side of the building and the environment as a whole at a high level by the first three items are. Schools are implementing the environment clean, green and beautiful, conducive to learning, followed by the school, the implementation of environmental compliance and facilitates its use in everyday life. And schools with the implementation of the area and provide a safe environment in the school management for inclusive education.

Problem management, inclusive education. Teachers of primary level Schools under the Primary Education Service Area Office 1, Lampang district development potential learners were included in the first list are moderate by three. The school promotes the development of knowledge. An understanding of the potential learners individually, followed by the school has prepared a guide to assess students individually. Schools and network synchronization with the relevant authorities to obtain technology facilities.

Problem management, inclusive education. Teachers of primary level Schools under the Primary Education Service Area Office 1 Lampang area of supervision, monitoring and evaluation were included in the first list are moderate by three. The school has a meeting policy management inclusive education for staff, everyone in the school has been followed by the school arranged for personnel involved took part in the supervision of educational textbooks. consolidated schools And the school has prepared a guide Documents Supervision Monitoring and Evaluation

การศึกษาผลการสอน เรื่อง ทฤษฎีพัฒนาการของเด็กปฐมวัยโดยใช้วิธีการสะท้อนคิด
ในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ไพรินทร์ บุหลัน¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการสอน เรื่องทฤษฎีพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีการสะท้อนคิด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา จิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดู 1071102 สาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 81 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

การสอนโดยใช้วิธีการสะท้อนคิด ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยหลังการสอนโดยใช้วิธีสะท้อนคิด ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้วิธีการสะท้อนคิดอยู่ในระดับมาก

Abstract

This research aims To study the effects of teaching The theory of early childhood development By means of reflection The target group in this study. A first-year undergraduate students enrolled subjects. Developmental psychology and parenting 1071102 Educational Faculty Lampang Rajabhat University first semester of academic year 2556 number 81 was used in this study were tested before and after classes. And satisfaction Data analysis is the statistical average. And standard deviation for the data analysis.

The research found that

Teaching by means of reflective thought. Affect student learning. After teaching methods using reflection. Student achievement higher learning. And student satisfaction with teaching by means of reflection at a high level.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

The Customer Service office in the Accounting of the business in the district of Tak Province.

น้ำฝน คงสกุล¹ ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว² และ สุพินดา ปัญญาธิ³
Namphon kongsakool¹ Yuparat Chunkeaw² and Supinda Panyati³

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ปัญหาในการใช้บริการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก รวบรวมข้อเสนอแนะของธุรกิจที่ใช้บริการจัดทำบัญชีจากสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก และ นำเสนอข้อเสนอแนะแก่สำนักงานบัญชีเพื่อพิจารณาปรับปรุงด้านการให้บริการของสำนักงานบัญชี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการหรือตัวแทนที่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของบริษัทจำกัด และ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวนทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ ร้อยละ แจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และ Binary Logistic Regression ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่สถานประกอบการต้องการจากการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุดคือ ความถูกต้องด้านรายงานทางการเงิน สำหรับปัจจัยทางการตลาดได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ปรากฏว่าในภาพรวมแล้วมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถเรียงลำดับปัจจัยทางการตลาดทั้ง 5 ด้านจากค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดได้ดังนี้ ปัจจัยด้านลูกค้า ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านต้นทุน ปัจจัยร่วมอื่น ๆ และปัจจัยด้านความสะดวกสบายตามลำดับ นอกจากนี้สิ่งที่สถานประกอบการต้องการใช้บริการอื่นที่นอกเหนือจากการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีอยู่ในระดับมาก คือ การวางระบบบัญชีและการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร และปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ค่าธรรมเนียมในการให้บริการสูงเกินไป ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุดคือเรื่องความชัดเจนของการอธิบายงาน และการจัดทำรายละเอียด

จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติแบบค่าเฉลี่ย ปัจจัยทางการตลาด 5 ปัจจัย มีความสำคัญเป็นอันดับมากถึงมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาโดยใช้ Binary Logistic Regression กลับมีแค่ปัจจัยด้านต้นทุนเพียงปัจจัยเดียวที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

คำสำคัญ: การเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี , ปัจจัยทางการตลาด

Abstract

This research aims to study. Market factors that influence the choice of office services account in the preparation of the accounts of businesses in the city of Tak problems using accounting services business in Muang Tak gather feedback based businesses. accounting services accounting office in the city of Tak and offer suggestions to improve the accounting office to consider the services of the accounting office.

The sample used in this study. The operator or agent has the authority to decide on a company's accounting office. And Partnership In Tak total 161 samples were collected using a questionnaire. And the statistical analysis using frequency, percentage, average and Binary Logistic Regression. The results showed that What enterprises need from the use of accounting in preparing the accounts the most. The accuracy of financial reporting. For marketing factors were analyzed using statistical averages. Overall, it appears that influence the choice of office services, accounting, accounting is at the highest level. You can sort the marketing side of the average of the five most operators. Factors Customers Factors Communications The cost factor Other factors, and the convenience factor, respectively. In addition, the establishment wants to use services other than the accounting office's account to a large extent the accounting system and tax consulting. And the most common problems. The fee for the service too high. Suggestions regarding the use of accounting to accounting matters most is the clarity of the job description. And preparing detailed.

The analysis using the statistical average. Five market factors are important factors as much as possible. But considering using Binary Logistic Regression to the cost factor is just the only factor that affects the choice of accounting in preparing the accounts.

Keywords : accounting services, marketing factor

¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บทนำ

จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศที่กำลังเจริญเติบโต หลังจากกระแสการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 แร่งขึ้น จังหวัดตากจึงได้มีการเตรียมพร้อมในการประสานงานและความพร้อมในด้านต่างๆ เนื่องจากจังหวัดตากมีศักยภาพ การเป็นประตูอาเซียน เพราะจังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเขตชายแดนที่สำคัญติดกับประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน คือ ประเทศพม่า ดังนั้นจังหวัดตากจึงเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่มธุรกิจทั้งสองพื้นที่ได้เป็นอย่างดี (กรมอาเซียน กระทรวงต่างประเทศ, 2558)

ในปี 2557 จังหวัดตาก มีจำนวนสถานประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจำนวน 1,371 ราย โดยอำเภอที่มีสถานประกอบการมากที่สุด คือ อำเภอเมืองตาก รองลงมา คือ อำเภอแม่สอด และบ้านตาก ตามลำดับ(สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดตาก, 2557) วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่อยู่ใน 7 อาชีพมาตรฐานที่ได้รับรองให้สามารถไปทำงานตามประเทศต่างๆใน AEC ได้ สำหรับบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีทุนประกอบการสูงๆ อาจไม่มีปัญหาถ้าต้องนำทุนส่วนหนึ่งมาจ้างพนักงานบัญชีหรือเปิดจ้างฝ่ายบัญชีประจำของบริษัท แต่สำหรับบริษัทขนาดเล็กที่มีทุนประกอบการไม่มากนักโดยเฉพาะบริษัทและห้างหุ้นส่วนในจังหวัดตากส่วนใหญ่เป็นบริษัทและห้างหุ้นส่วนขนาดเล็ก หรือมีความจำกัดด้านต่างๆ เช่น ปัญหาด้านบุคลากรและปัญหาทางการเงินและปัญหาด้านสถานที่อาจจะไม่มีปัญหาทำให้ไม่สามารถเปิดจ้างฝ่ายบัญชีประจำของบริษัทได้ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1196 กำหนดให้บริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้องทำบัญชีครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน และพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้กำหนดวุฒิการศึกษาของผู้ทำบัญชีของธุรกิจว่า ผู้ทำบัญชีต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยหรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี (พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543)

จากผลของการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชียังทำให้จำนวนผู้ทำบัญชีให้แก่งานกิจการมีจำนวนน้อยลงไปกว่าในอดีต ซึ่งส่งผลให้ค่าจ้างหรือเงินเดือนที่กิจการต้องจ่ายให้ผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติสูงขึ้น แต่เนื่องจากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะพยายามลดค่าใช้จ่ายและจำนวนพนักงานลง การที่กิจการจะจ้างผู้ทำบัญชีที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อกำหนด เพื่อจัดทำบัญชีของตนให้มีคุณภาพโดยจ่ายค่าตอบแทนสูง จึงเป็นเรื่องที่กิจการไม่ค่อยอยากทำ ผู้ทำบัญชีที่ยอมรับค่าแรงที่น้อยก็มักไม่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงถือเป็นโอกาสที่ดีของสำนักงานบัญชีที่จะเสนอบริการ ที่มีคุณภาพ และประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่ธุรกิจต่าง ๆ เมื่อเทียบกับการจ้างผู้ทำบัญชีเอง แต่เนื่องจากสำนักงานบัญชีในปัจจุบันมีอยู่มากมาย ทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ การแข่งขันระหว่างสำนักงานบัญชีจึงมีอยู่ค่อนข้างสูง ฉะนั้นการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีเพื่อให้บริการแก่ธุรกิจต่าง ๆ ที่มีความต้องการใช้บริการจึงเป็นสิ่งจำเป็น ประกอบกับนิติบุคคลส่วนใหญ่ที่จดทะเบียนที่พาณิชย์จังหวัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งไม่สามารถจ้างผู้ทำบัญชีที่มีคุณภาพให้เข้ามาทำงานได้ เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง นอกจากนี้ธุรกิจเหล่านี้ก็มีรายการบัญชีค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่คุ้มกับการจ้างนักบัญชีเข้ามาทำงาน ในขณะที่ผู้ประกอบการก็ไม่สามารถจัดทำบัญชีได้เอง เพราะการจัดทำบัญชีจำเป็นต้องใช้ความรู้ความชำนาญการในสาขาวิชาชีพ ทำให้การจัดทำบัญชีเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับธุรกิจ จึงเป็นโอกาสของสำนักงานบัญชีในจังหวัดตากที่จะนำเสนอการให้บริการแก่ลูกค้าในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บริการจัดทำบัญชี รับวางระบบบัญชี ตรวจสอบบัญชี ตรวจสอบภายใน รับจดทะเบียนนิติบุคคล ให้คำปรึกษาปัญหาทางบัญชีและภาษีอากร เป็นต้น จากงานวิจัยของ นางสาวสุพัตรา ปัญญาธิ พบว่าผู้ประกอบการเลือกรูปแบบการใช้บริการสำนักงานบัญชีทั้ง 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) บริการด้านบัญชี, 2) บริการด้านภาษีอากร, 3) บริการด้านการตรวจสอบบัญชี, 4) บริการด้านโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป, 5) บริการด้านการอบรมทำบัญชีภาษีอากร, และ 6) บริการด้านกฎหมาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการตลาดต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดเล็กในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ทั้งนี้เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้หรือปรับปรุงการให้บริการของสำนักงานบัญชีในจังหวัดตากและจังหวัดใกล้เคียงให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจผู้ใช้บริการในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการใช้บริการจัดทำบัญชีของธุรกิจในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของธุรกิจที่ใช้บริการจัดทำบัญชีจากสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก
4. เพื่อนำข้อเสนอแนะเสนอแก่สำนักงานบัญชีเพื่อพิจารณาปรับปรุงการให้บริการของสำนักงานบัญชี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในอดีต ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ เพื่อกำหนดกรอบงานวิจัยและสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยพิจารณาทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

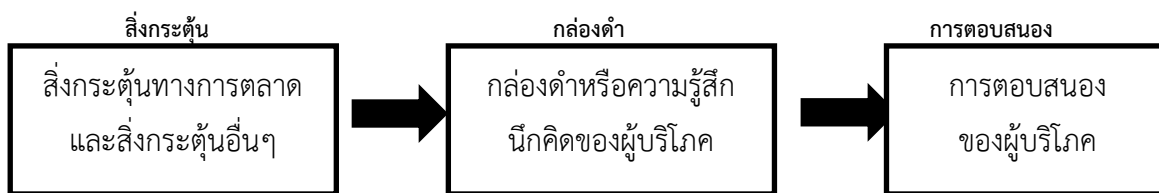
พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง พฤติกรรมซึ่งผู้บริโภคทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผล การใช้สอยผลิตภัณฑ์ และการบริการ ซึ่งคาดว่าจะสนองความต้องการของเขา (Schiffman and Kanuk, 1994) คอลแลต และแบลคเวลล์ (Kollat and Blackwell, 1968) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมผู้บริโภคไว้ว่า การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการได้รับและการใช้สินค้าและบริการ รวมไปถึงกระบวนการตัดสินใจที่มีอยู่ก่อนและมีส่วนในการกำหนดให้มีการกระทำดังกล่าว

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Model) เป็นการศึกษาถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการสิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อ แล้วจะมีการตอบสนอง (Buyer's response) หรือ การตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer's purchase decision) เป็นโมเดลที่ศึกษาถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการ เมื่อสิ่งกระตุ้นนั้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำ (Buyer's Black Box) ทำให้เกิดการตอบสนองของผู้บริโภค (Buyer's Response) หรือการตัดสินใจของผู้บริโภค (Buyer's Purchase Decision) โดยการซื้อหรือไม่ซื้อ (การบริหารการตลาดยุคใหม่, ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539, หน้า 110 – 112)

จุดเริ่มต้นของโมเดลนี้อยู่ที่การมีสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ให้เกิดความต้องการก่อน แล้วทำให้เกิดการตอบสนอง (Response) ดังนั้นโมเดลนี้จึงอาจเรียกว่า S – R Theory ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างง่าย หรือ S – R Theory

ทฤษฎีของ S – R Theory กล่าวว่า ในการตัดสินใจของผู้บริโภคสำหรับการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจะต้องเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด และสิ่งกระตุ้นอื่นๆ ซึ่งสิ่งกระตุ้นทางการตลาดประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ และการส่งเสริมการขายสิ่งกระตุ้นเหล่านี้จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการผลิตภัณฑ์หรือบริการ

แนวความคิดเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด

กรอบความคิด 4P (ฟิลิปคอตเลอร์, 2542, หน้า 179)

แนวคิดของฟิลิปคอตเลอร์ ในงานเขียนเรื่อง กรอบ 4P ประกอบด้วย Product (ผลิตภัณฑ์), Price (ราคา), Place (การจัดจำหน่าย), Promotion (การส่งเสริมการตลาด) ได้กล่าวไว้ว่า กรอบความคิด 4P เป็นการไข่มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ขาย ไม่ใช่ไข่มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ หากต้องการมองโดยใช้มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ ต้องมองโดยผ่านหลัก 4C ได้แก่ ด้านลูกค้า (Customer), ต้นทุน (Cost), ความสะดวกสบาย (Convenience) และการติดต่อสื่อสาร (Communication)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นงลักษณ์ พัฒนบัณฑิต, ศุภพร ตรียะประเสริฐพร และสมชายวงศ์ทรัพย์สิน (2542) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีของบริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงความแตกต่างของประเภทกลุ่มตัวอย่างว่ามีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สำนักงานบัญชีที่มีความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร ความรวดเร็วตรงต่อเวลาในการให้บริการ การให้คำปรึกษาเรื่องหลักการบัญชีและระบบบัญชี ความเป็นระบบในการทำงานของสำนักงาน และคุณภาพของการให้บริการส่วนการวิเคราะห์ในส่วนของความแตกต่างของประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีหรือไม่ พบว่าความแตกต่างของขนาดธุรกิจมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชี ในขณะที่ความแตกต่างของประเภทธุรกิจ ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ระยะเวลาในการดำเนินงาน และการมีบุคลากรภายนอกมาช่วยบริหารหรือตัดสินใจของธุรกิจ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

นันทา ส่งสวัสดิ์ (2539) ได้ศึกษาถึงการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่นำมาศึกษาจากการกรอกแบบสอบถามผู้บริหารสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่มีลักษณะงานที่ให้บริการแก่ลูกค้าด้านการจัดทำบัญชีและจัดทำรายงานงบการเงิน และจัดทำรายงานภาษียื่นกรมสรรพากรมากกว่าด้านอื่น โดยการคิดค่าบริการลูกค้าตามขนาดของกิจการ (ทุนจดทะเบียน) มีการหาลูกค้าโดยให้ลูกค้าหรือบุคลากรภายนอกแนะนำให้โดยมีค่าตอบแทน สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ไม่มีโฆษณา โดยในส่วนที่มีการโฆษณาจะเลือกใช้สื่อประเภทป้ายคัดเข้าหากว่าด้านอื่น การให้ความสำคัญในการใช้กลยุทธ์รักษาลูกค้าของสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ ลำดับที่ 1 ได้แก่การเน้นคุณภาพการให้บริการ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการถือเอาข้อมูลลูกค้าเป็นความลับและเก็บรักษาอย่างดี

พรหมมินทร์ รณิธย์ (2537) ได้ศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้บริการการสอบบัญชีของบริษัทจำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่าปัจจัยในการเลือกใช้บริการการสอบบัญชีมีดังนี้ อันดับแรกคือ คุณภาพการให้บริการสอบบัญชี ได้แก่ การแก้ไขให้ลูกค้าอย่างรวดเร็ว ผู้ให้บริการสอบบัญชีมีความรู้ความชำนาญ การให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากการสอบบัญชี การเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้าได้เป็นอย่างดีการเสนอรายงานถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง และตรงต่อเวลา บริการเสริมด้านอื่นๆ ที่บริษัทจำกัดในจังหวัดเชียงใหม่ต้องการจากผู้สอบบัญชีได้แก่การเป็นที่ปรึกษาทางภาษีอากร การปรับปรุง และออกแบบระบบบัญชี การตรวจสอบภายในและเป็นที่ปรึกษาทางบัญชี ลักษณะสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทจำกัดในจังหวัดเชียงใหม่ต้องการได้แก่ สามารถเป็นที่ปรึกษาทางด้านบัญชีและภาษี มีการศึกษาค่าธรรมเนียมที่เป็นมาตรฐาน มีเทคนิคในการตรวจสอบที่ได้ผลในระยะเวลาที่กำหนด มีการเสนอรายงานที่ถูกต้องตรงกับ

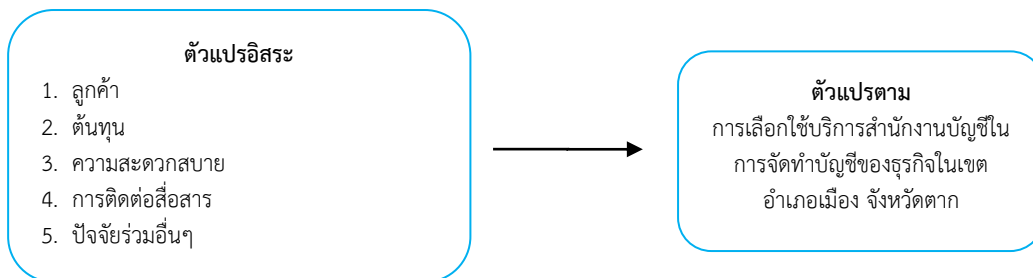

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเท็จจริง และมีสถานที่ตั้งสำนักงานที่สะดวกในการติดต่อข้อเสนอแนะสำนักงานสอบบัญชีควรมีการให้บริการเสริมทางด้านอื่นๆ เช่นการช่วยวางแผนทางภาษีอากร ปรับปรุงและออกแบบระบบบัญชี จะต้องเน้นในเรื่องของคุณภาพของการให้บริการ เช่นจะต้องสามารถแก้ปัญหาให้แก่ลูกค้าอย่างรวดเร็วหรือทีมงานหรือผู้ให้บริการจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการสอบบัญชี และควรต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถที่จะบริการลูกค้า

จากทฤษฎีและแนวความคิดและการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดโดยใช้มุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี ซึ่งคณะผู้วิจัยได้รับรวบรวมปัจจัยต่างๆ จากผลงานวิจัยในอดีต ทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ ได้ 23 ปัจจัยและนำมาจัดรวมกันเป็นกลุ่ม ตามมุมมองเกี่ยวกับตลาดของผู้ซื้อ (4P)

ซึ่งจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบของงานวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้แก่ บริษัทจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากที่จดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์จังหวัด จำนวน 270 ราย ประกอบด้วยบริษัทจำกัด จำนวน 51 ราย และห้างหุ้นส่วนจำกัดจำนวน 219 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จังหวัดตาก, 2557) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่บริษัทจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัดจำนวน 161 ราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดขนาดของกลุ่ม (ปัจจัย ผลประสิทธิผล; 2551; หน้า 78) กำหนดค่าความเชื่อมั่น (Confident Interval) 95% และความคลาดเคลื่อน (Error) 5 %

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ (Cronbach, 1990 : 204) ผลการทดสอบเครื่องมือของแบบสอบถามในส่วนที่วัดปัจจัยในการพิจารณาเลือกใช้บริการฯ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

2. สถิติบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล (Descriptive Statistics)

การอธิบายลักษณะต่างๆ ไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ โดยนำเสนอในรูปตาราง (Table) ร้อยละ (Percentage) แจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าเฉลี่ย (Mean)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี ได้แก่ปัจจัยด้านลูกค้า ด้าน ต้นทุน ด้านความสะดวกสบาย ด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยร่วมอื่นๆโดยใช้ Binary Logistic Regression

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างพบว่ามีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.63 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 40.37 มีอายุระหว่าง 25-35 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.40 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67.70 ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ/หุ้นส่วนผู้จัดการมากที่สุด คิดเป็น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ร้อยละ 46.58 ลักษณะของธุรกิจ เป็นธุรกิจบริการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.55 ทำงานเป็นระยะเวลา 6-10 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.40 กิจการมีเงินลงทุนจดทะเบียนระหว่าง 1,000,001 - 2,000,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.42 โดยมีพนักงานบัญชีจำนวน 1 คนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.77 สถานประกอบการมีพนักงานบัญชีที่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีทางบัญชีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.27 ซึ่งสถานประกอบการมอบหมายให้พนักงานบัญชีรวบรวมเอกสารทางบัญชีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.32 ส่วนสาเหตุที่สถานประกอบการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุด คือ ต้องการรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 18.01

2. ปัจจัยในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

แหล่งข้อมูลที่ทำให้สถานประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีมากที่สุด คือ จากคำบอกกล่าวของผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 47.83 สถานประกอบการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีจากสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.34 ส่วนสาเหตุของการใช้บริการสำนักงานบริการบัญชีในการจัดทำบัญชีต่อไป มากที่สุด คือ มีความรู้ความชำนาญ คิดเป็นร้อยละ 24.22 และสาเหตุที่สถานประกอบการที่ไม่ใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีต่อไปมากที่สุดคือขาดความรับผิดชอบและไม่ตรงต่อเวลา คิดเป็นร้อยละ 19.25 สำหรับปัจจัยทางการตลาดที่ได้ทำงานวิจัยนั้น ผลปรากฏว่า ในภาพรวมมีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาปัจจัยด้านลูกค้า พบว่า ปัจจัยด้านลูกค้ามีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.75 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ เสนอรายงานที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง ความเป็นระบบในการทำงานของสำนักงานบัญชี และความรวดเร็วและตรงต่อเวลาในการให้บริการ คะแนนเฉลี่ย 3.70 และ 3.69 ตามลำดับ ปัจจัยด้านต้นทุนมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.37 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือค่าธรรมเนียมในการให้บริการเหมาะสม คะแนนเฉลี่ย 3.56 ปัจจัยด้านความสะดวกสบายมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.18 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งใกล้แหล่งชุมชน คะแนนเฉลี่ย 3.45 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารมีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.42 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ มีความสามารถในการสื่อความหมายให้เข้าใจง่ายได้อย่างชัดเจนและไม่กำกวม คะแนน 3.60 ปัจจัยรวมอื่น ๆ มีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.36 โดยประเด็นที่พิจารณามากที่สุดคือ จำนวนผู้ให้บริการมีเพียงพอ และความน่าเชื่อถือของสำนักงานบัญชี คะแนนเฉลี่ย 3.48 และ 3.43 ตามลำดับ นอกจากนี้สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่า หลักเกณฑ์ในการคิดค่าธรรมเนียมการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชี ควรคิดจากประเภทของธุรกิจ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.8

3. ความต้องการในการใช้บริการนอกเหนือจากการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชี

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการใช้บริการอื่นที่นอกเหนือจากการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยรวม 2.88 โดยสิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือการวางระบบบัญชีและการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร คะแนนเฉลี่ย 3.32 รองลงมา คือ การตรวจสอบบัญชี คะแนนเฉลี่ย 3.03 และการปรับปรุงออกแบบระบบบัญชี คะแนนเฉลี่ย 2.94 ตามลำดับ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยโดยรวม 2.23 โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ค่าธรรมเนียมในการให้บริการสูงเกินไป คะแนนเฉลี่ย 2.45 รองลงมาคือจำนวนผู้ให้บริการไม่เพียงพอคะแนนเฉลี่ย 2.40 ผู้ให้บริการของสำนักงานบัญชีขาดความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา และผู้ให้บริการไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการบริการคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.34 จัดทำบัญชีไม่ถูกต้องทำให้เกิดการต้องเสียเบี้ยปรับ คะแนนเฉลี่ย 2.3 ผู้ให้บริการขาดความรู้ความสามารถ คะแนนเฉลี่ย 2.30 ผู้ให้บริการไม่สามารถอธิบายงานและจัดทำรายละเอียดประกอบงบการเงินได้ คะแนนเฉลี่ย 2.29 ผู้ให้บริการขาดความเชื่อถือและไม่มีการให้บริการหลังการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามข้อตกลง คะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.22 ไม่สะดวกในการติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ คะแนนเฉลี่ย 2.19 ไม่สามารถให้คำแนะนำในการจัดทำบัญชี การรวบรวมและการตรวจสอบข้อมูลขั้นต้น คะแนนเฉลี่ย 2.08 ไม่สามารถเก็บรักษาความลับของลูกค้าได้ คะแนนเฉลี่ย 2.07 ไม่เข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าและไม่สนใจที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้า คะแนนเฉลี่ย 2.04 ผู้ให้บริการไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีไม่มีความเป็นกันเองและสถานที่ตั้งของสำนักงานบัญชีไม่สะดวกในการติดต่อ คะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.02 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีมากที่สุดในเรื่อง การอธิบายงานและจัดทำรายละเอียดควรชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 36.65 รองลงมาคือ การจัดทำบัญชีที่ถูกต้องควรแสดงที่มาที่ไป คิดเป็นร้อยละ 31.68 ควรมีความรับผิดชอบมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 30.43 และควรแจ้งลูกค้าทราบล่วงหน้าในกรณีที่เอกสารไม่ครบสมบูรณ์เพราะจะทำให้การจัดทำบัญชีเสร็จไม่ทันกำหนดเวลา คิดเป็นร้อยละ 19.88 และความต้องการใช้บริการนอกเหนือจากการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีคือการวางระบบบัญชีและการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร คะแนนเฉลี่ย 3.32 การตรวจสอบบัญชี คะแนนเฉลี่ย 3.03

สรุปและอภิปรายผล

ผลของการวิจัยทำให้เราทราบข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดเล็กในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก รวมทั้งปัญหา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของธุรกิจ และจากสรุปผลการวิจัยข้างต้น พบว่าปัจจัยด้านต้นทุน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี เพียงปัจจัยเดียวสำหรับปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีผลต่อการใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชคชัยวัฒนา และคณะ (2540) ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมต่ำ มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากผลงานวิจัยในเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจนั้น เมื่อใช้การวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยจะเห็นได้ว่าปัจจัยทางการตลาด 5 ปัจจัยได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านต้นทุน ด้านความสะดวกสบาย ด้านการติดต่อสื่อสารและปัจจัยร่วมอื่นๆ สอดคล้องกับแนวความคิดทางการตลาดสำหรับธุรกิจให้บริการ (2539) นอกจากนี้ผลงานวิจัยที่วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งตามปัจจัยทางการตลาดทั้ง 5 ได้ดังนี้

ด้านลูกค้า จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านลูกค้ามีผลต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด เนื่องจากกิจการสำนักงานบัญชีเป็นธุรกิจบริการดังนั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยในการพิจารณาเกี่ยวกับการเสนอรายงานที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง เก็บความลับของลูกค้าและความรวดเร็วตรงต่อเวลาในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นงลักษณ์ พัฒนจิต และคณะ (2542) และ พรหมมินทร์ รัตนชัย (2537) ผลงานวิจัยในการเก็บความลับของลูกค้าอย่างดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทา ส่งสวัสดิ์ (2539)

ด้านต้นทุน จากการศึกษาพบว่า ค่าธรรมเนียมการให้บริการเหมาะสม มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชควัฒนา และคณะ (2540)

ด้านความสะดวกสบาย จากการศึกษาพบว่า ท่าเลที่ตั้งของสำนักงานบัญชีที่ใกล้แหล่งชุมชนสะดวกในติดต่อ การใช้บริการไม่ยุ่งยากมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชควัฒนา และคณะ (2540)

ด้านการติดต่อสื่อสาร จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการสื่อความหมายให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนและไม่กำกวม ทำให้ลูกค้าทราบ เข้าใจและได้รับคำตอบได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวความคิดทางการตลาดสำหรับธุรกิจให้บริการ (2539) การติดต่อสื่อสารที่ดีอาศัยยัติ ยัมแอ้มแจ่มใส รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวความคิดสำหรับธุรกิจให้บริการ (2539) ซึ่งยึดถือความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก

ด้านปัจจัยร่วมอื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า ความมีชื่อเสียงและประสบการณ์ของสำนักงานบัญชี ความน่าเชื่อถือของสำนักงานบัญชี จำนวนผู้ให้บริการมีเพียงพอมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหวัง ศุภโชควัฒนา และคณะ (2540)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยทางการตลาดของสำนักงานบัญชี โดยแยกตามขนาดของธุรกิจเพื่อทราบความแตกต่างของปัจจัยในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชี
2. ควรทำการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้นักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของสำนักงานแต่ละขนาด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากงบประมาณแผ่นดิน หมดอายุจ่ายอื่น (งบพัฒนาจัดการศึกษา) งบประมาณปี 2558 สนับสนุนจากโครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ประเภททุน HRS ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพัฒน์ เชื้อไทย รองอธิการบดีเขตพื้นที่ตาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา คลวิทยาคุณ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บริษัท จำกัดและห้างหุ้นส่วน ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตากที่ให้ความอนุเคราะห์ในการกรอกแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนักศึกษาศาขการบัญชี ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

เอกสารอ้างอิง

กรมทะเบียนการค้า. (2532). ระเบียบกรมทะเบียนการค้าว่าด้วยการปฏิบัติงานตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1196 พ.ศ. 2532.

กรมอาเซียนกระทรวงการต่างประเทศ. (2558). องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (ออนไลน์). (วันที่ค้นข้อมูล : 2 ตุลาคม 2558.)

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for windows. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, 2552.

กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร จำกัด, 2552.

ธนวรรณ แสงสุวรรณ และคณะ. การบริหารการตลาด. บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด. 2544

นงลักษณ์ พัฒนจิต, ศุภพร ตรียะประเสริฐพร, สมชาย วงศ์ทรัพย์สิน. ปัจจัยในการเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีของบริษัทและห้างหุ้นส่วนใน

เขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542.

นันทา ส่งสวัสดิ์. การดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2542.

ความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของเทศบาลและองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดตาก
Readiness and Utilization of Information System of Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization in Changwat tak.

วีรพงษ์ สุทวัน¹ บุญสง บุญประมุข²
Veerapong Sutawan and Boonsong Boonpramuk

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความพร้อมของระบบสารสนเทศและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาการรับรู้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลของประชาชนในจังหวัดตาก 3) เพื่อศึกษาเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก 4) เพื่อต้องการทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบสารสนเทศของพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตากและประชาชนในจังหวัดตาก

วิธีการวิจัยที่ใช้มีดังนี้ 1) การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง (Survey Research) จากพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก และประชาชนจังหวัดตาก 2) สังเกต (Observation) ความพร้อมของระบบสารสนเทศและการให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก 3) วิเคราะห์ข้อมูลในเว็บไซต์ (Secondary Data Analysis) จากเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก ประชากรที่อยู่ในขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานเทศบาล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในจังหวัดตาก จากเทศบาลตำบลที่เป็นตัวอย่าง 8 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง 26 แห่ง และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง มีความพร้อมของระบบสารสนเทศ ร้อยละ 20.6 และมีความพร้อมในการให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล ร้อยละ 35.3

พนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง มีความเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศ ดังนี้ คอมพิวเตอร์มีประโยชน์ต่อหน่วยงานมาก ร้อยละ 94.7 หน่วยงานที่ได้รับประโยชน์จากระบบอินเทอร์เน็ตค่าต่อการลงทุน ร้อยละ 87.1 และเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดในการใช้ระบบสารสนเทศ คือ ปัญหาการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 37.6

ประชาชนที่เป็นตัวอย่างทราบว่ามีการใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล ร้อยละ 27.1 ได้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล ร้อยละ 5.9 และเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล คือ การดาวน์โหลดข้อมูลล่าช้า และสายโทรศัพท์หลุดบ่อย ร้อยละ 35.0

เว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่างมีปริมาณข้อมูลเพียงพอ ร้อยละ 82.3 มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน ร้อยละ 76.5 มีปริมาณข้อมูลดีกว่าเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 5.9 มีปริมาณข้อมูลดีกว่าสิ่งพิมพ์ประจำหน่วยงานตนเอง ร้อยละ 28.6 ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดีกว่าเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 5.9 ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดีกว่าสิ่งพิมพ์ประจำหน่วยงานของตนเอง ร้อยละ 11.8 มีความเหมาะสมต่อการเป็นเว็บไซต์สำหรับหน่วยงานราชการ ร้อยละ 64.7 มีเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างที่อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 29.4 ระดับดี ร้อยละ 23.6 พอใช้ ร้อยละ 17.6 และต้องปรับปรุง 29.4

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนในพื้นที่ของตนในการใช้และพัฒนาสารสนเทศ เพื่อให้การใช้ระบบสารสนเทศนั้นได้รับประโยชน์สูงสุด

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the readiness of information system and the utilization from information system of Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization officers in Changwat Tak 2) to study the perception and the use of Tambon internet service of people in Changwat Tak 3) to study the websites of Tambon Municipality and /tambon Administrative Organization in Changwat Tak and 4) to learn about the problems and obstacles in using information system of Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization officers and people in Changwat Tak.

The methods used in researching are 1) survey research by doing random sampling from Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization officers and people in Changwat Tak 2) observing the readiness of information system and the service of Tambon internet service of Tambon Municipality and Administrative Organization and 3) secondary data analysis from information in the websites of Tambon Municipality and Administrative Organization

The scope of population in Thai research is the officers of Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization in Changwat Tak from 8 Tambon Municipality samples and 26 Tambon Administrative Organization samples. The results are compiled with Statistical Packages for Social Sciences (SPSS) program by using statistics in information analysis such as percentage.

¹ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² นักศึกษา

The result of the study reveal that Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization samples have readiness of information system 20.6% and readiness in Tambon internet service 35.3%

Sample officers of Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization have commented about the utilization of information system by percentage as follows: computer being very useful for offices 94.7% offices gaining valuable investment from internet system 87.1% information filed in computer having been highly used for operations 61.2%; whereas most problems and obstacles found in information system use are internet linkage problems 37.6%

People who are samples know that there is Tambon internet service 27.1% have used Tambon internet service 5.9% and have commented that most problems and obstacles found are slow information download and frequently disconnected telephone line 35.0%

Sample Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization websites are evaluated as follows: having enough information 82.3%, having updated information 76.5% having better quantity of information than the websites of the Department of Local Administration 5.9% having updated information better than publications of their own offices 11.8%, having appropriateness to be websites for government offices 76.5%, having appropriateness to be people's public services 64.7%, having very good sample websites 29.4%, good websites 23.6%, fair websites 17.6% and have-to-be improved websites 29.4%

The suggestion from this research is that Tambon Municipality and Tambon Administrative Organization should collaborate with government sectors or private sectors in their own areas in using and developing information system in order to make the best benefit information system use.

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทอฟเฟอร์ กล่าวว่า อารยธรรมของโลกได้ผ่านการปฏิวัติที่สำคัญมาแล้วสามยุค ซึ่งยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้นเปรียบเสมือนคลื่นเทคโนโลยีสามลูก ได้แก่

อารยธรรมคลื่นลูกที่หนึ่ง คือ คลื่นเกษตรกรรม อารยธรรมคลื่นลูกที่สอง คือ คลื่นอุตสาหกรรม และอารยธรรมที่สาม คือ คลื่นสารสนเทศ ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา ทำให้เห็นแนวโน้มของอารยธรรมคลื่นลูกที่สี่ว่า ในอนาคตสังคมจะมีลักษณะเป็นสังคมอัจฉริยะ (Intelligent Society) โดยสารสนเทศจะมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านที่ให้ความสำคัญต่อสารสนเทศ เช่น ดาร์นา วัฒนา ได้อ้างถึงคำกล่าวของ Francis Bacon ที่ให้ความสำคัญต่อสารสนเทศว่า “ความรู้คืออำนาจ” พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและบุญอนันท์ พันิชทรัพย์ (2550:6) กล่าวว่า “ข้อมูลให้แค่ความรู้ แต่ข่าวสารให้ถึงปัญญา” และดาร์นา วัฒนา (2539:7) อธิบายว่า ข้อมูลสารสนเทศหรือความรู้ ต่างก็ช่วยเพิ่มอำนาจให้ผู้บริหารทำงานได้สำเร็จมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนในอนาคตที่มีผู้คาดการณ์ว่าจะเป็นสังคมสารสนเทศนั้น อำนาจการบริหารรัฐจะเปลี่ยนแปลงจากกำลังทางการทหารมาใช้สารสนเทศเป็นฐานอำนาจที่สำคัญแทน โดยสรุปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นข้อมูล ข่าวสารหรือสารสนเทศ และความรู้ ต่างก็นำมาเพิ่มพูนของปัญญาได้ทั้งสิ้น

รัฐบาลของประเทศที่พัฒนาแล้วจะเป็นผู้นำในการสร้างกระบวนการกระจาย เพื่อลดระบบการทำงานที่มากด้วยขั้นตอน รวมถึงรัฐบาลของประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถใช้กระบวนการใหม่ๆ ในการทำงานโดยไม่ต้องร่นว่กับการทำงานกระดาษได้เช่นกัน แต่ปรากฏว่ารัฐบาลส่วนใหญ่ยังล้าหลังภาคเอกชนในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล (Digital) สำหรับแนวทางเพื่อที่จะให้รัฐบาลสามารถเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้นั้น ต้องปฏิบัติตามตัวอย่างดังต่อไปนี้ให้พนักงานใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ E-Mail) พยายามจัดเก็บข้อมูลในหน่วยงานให้อยู่ในระบบดิจิทัลแทนการใช้เอกสาร ให้บริการของรัฐบาลเป็นระบบออนไลน์ โดยให้ทุกอย่างอยู่บนอินเทอร์เน็ตและกระดบที่ทักษะของประชาชน โดยการให้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและการฝึกอบรมในทุกระดับ

ในปัจจุบัน ระบบสารสนเทศหรือเทคโนโลยีได้รับความสนใจมากขึ้นจากภาครัฐบาล เพราะเป็นระบบที่สามารถผลิตข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว เพียงพอและทันเวลา เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลเมือง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นหน่วยงานการปกครองที่ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นแหล่งเรียนรู้การเมืองการปกครอง ให้ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานท้องถิ่น สร้างความรู้สึกรักผูกพันและหวงแหนในผลประโยชน์ของท้องถิ่นตนเอง และก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

ระบบสารสนเทศมีบทบาทต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน เมื่อมีโครงการอินเทอร์เน็ตตำบลในปี พ.ศ.2544 โดยการร่วมมือของกรมการปกครอง กระทรวงศึกษาธิการและองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย หรือ บริษัทไอที จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบัน ดำเนินการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้งเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์กรมการปกครอง (<http://www.khonhai.com>) (กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล, 2545 ก: 1-2) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถรองรับภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน บริหารจัดการงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างให้มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถจัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนงบประมาณที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาในระดับจังหวัดต่อไป

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่ต้องศึกษาความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลเมือง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนในเขตชนบทมากที่สุด โดยการศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดตาก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน โดยทำการศึกษาความพร้อมของระบบสารสนเทศ การใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศ

การรับรู้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล ประเมินเว็บไซต์และเปรียบเทียบปริมาณข้อมูลและความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงปัญหาและอุปสรรคจากการใช้ระบบสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของระบบสารสนเทศและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อศึกษาการรับรู้และการใช้อินเทอร์เน็ตตำบลของประชาชนในจังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก
4. เพื่อต้องการทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบสารสนเทศของพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในจังหวัดตาก

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานเทศบาล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก ปี 2552

ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก ทั้งหมด 9 อำเภอ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก ผู้ศึกษากำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ พนักงานเทศบาล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดตาก ปี 2552

1. เทศบาล 13 แห่ง ใช้เป็นตัวอย่าง 8 แห่ง แบ่งเป็น เทศบาลที่มีเว็บไซต์ของตนเอง 6 แห่ง ใช้เป็นตัวอย่าง 4 แห่ง และเทศบาลตำบลที่ไม่มีเว็บไซต์ของตนเอง 7 แห่ง ใช้เป็นตัวอย่าง 4 แห่ง ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก

เทศบาลที่เป็นตัวอย่างแต่ละแห่ง ทำการสุ่มเลือกพนักงาน โดยการจับฉลากจากรายชื่อพนักงานที่สังกัดสำนักงานปลัดเทศบาล กองวิชาการและแผนงาน กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษาและกองสวัสดิการและสังคม ได้ตัวอย่าง แต่ละแห่ง 5 คน รวมจำนวน 40 คน และทำการสุ่มเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลจากแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Selection) จากรายชื่อประชากรทั้งหมด (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2548: 245) ได้ตัวอย่างละ 10 คน รวมจำนวน 80 คน

2. องค์การบริหารส่วนตำบล 53 แห่ง ใช้เป็นตัวอย่าง 26 แห่ง แบ่งเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเว็บไซต์ของตนเอง 28 แห่ง ใช้เป็นตัวอย่าง 13 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีเว็บไซต์ของตนเอง 25 แห่ง ใช้เป็นตัวอย่าง 13 แห่ง ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก

องค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างแต่ละแห่ง ทำการสุ่มเลือกพนักงาน โดยการจับฉลากจากรายชื่อพนักงานที่สังกัดสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนการคลัง ส่วนสาธารณสุข ส่วนการศึกษาและส่วนโยธา ตัวอย่างแต่ละแห่ง 5 คน รวมจำนวน 130 คน และทำการสุ่มเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจากแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Selection) จากรายชื่อประชากรทั้งหมด (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2548: 245) ได้ตัวอย่างละ 10 คน รวมจำนวน 260 คน

รวมพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก ที่เป็นตัวอย่างจำนวน 170 คน และประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก ที่เป็นตัวอย่างจำนวน 340

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. สืบค้นโดยการสุ่มตัวอย่าง (Survey Research) จากพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในจังหวัดตาก
2. สังเกต (Observation) ความพร้อมของระบบสารสนเทศและการใช้บริการอินเทอร์เน็ตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก
3. การวิเคราะห์ข้อมูลในเว็บไซต์ (Secondary Data Analysis) จากเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีโครงสร้างดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความพร้อมของระบบสารสนเทศ แบ่งเป็น ส่วนที่ 1 คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ส่วนที่ 2 บุคลากร ส่วนที่ 3 ระบบอินเทอร์เน็ต และส่วนที่ 4 ข้อมูล

ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศ และคำถามเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก

วิธีการเก็บข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปให้พนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล 34 แห่งกรอกคำตอบเอง (Self-Administered Questionnaire) โดยแนะนำให้พนักงานที่เป็นตัวอย่าง 170 คน เข้าใจในการทำแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามคืนในวันเดียวกัน โดยได้รับแบบสอบถามคืนมา 170 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่เป็นตัวอย่าง 340 คนที่อยู่ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก 34 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ (Interview) ในหัวข้อต่อไปนี้ ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง การรับรู้และการใช้อินเทอร์เน็ตตำบล และการรับรู้เกี่ยวกับเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อประเมินข้อมูลในเว็บไซต์ เปรียบเทียบปริมาณข้อมูลและความเป็นปัจจุบันของข้อมูลกับข้อมูลในเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและข้อมูลในสิ่งพิมพ์ประจำเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง ประเมินการออกแบบเว็บไซต์ และประเมินเทคนิคในการพัฒนาเว็บไซต์ จากการศึกษาเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง เว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และข้อมูลในสิ่งพิมพ์ประจำเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง เช่น วารสารและแผนผัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์เชิงสถิติด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบของตาราง โดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการศึกษา

1. ความพร้อมของระบบสารสนเทศและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก

ความพร้อมของระบบสารสนเทศ

เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 82.4 มีเครื่องพิมพ์ทั้งหมดที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 100.0 มีเครื่องสแกนเนอร์ที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 61.8 มีโมเด็มที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 70.6 และมีเครื่องสำรองไฟฟ้า (UPS) ที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 79.4 เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานได้ดี 10-19 เครื่อง ร้อยละ 50.0 แต่พนักงานที่เป็นตัวอย่างว่ายังมีคอมพิวเตอร์จำนวน ไม่เพียงพอ ร้อยละ 52.4 คอมพิวเตอร์มีความเร็วเพียงพอ ร้อยละ 58.2 มีความจำเพียงพอ ร้อยละ 67.6 โดยสรุปแล้ว มีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างร้อยละ 50.0 ซึ่งมากที่สุด ที่มีความพร้อมด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ และร้อยละ 8.8 ไม่มีความพร้อม

มีพนักงานที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 34.1 ซึ่งมากที่สุด เคยได้รับการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ เพียง 1 ครั้ง มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.4 โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องระบบสารสนเทศระดับปานกลาง ร้อยละ 61.2 และมีความรู้ความเข้าใจวิธีการและขั้นตอนของการทำแผนพัฒนาตำบลนั้น มีตัวอย่างที่มีความรู้ระดับปานกลาง ร้อยละ 49.4 โดยมีตัวอย่างที่สามารถระบุได้ว่าตนเองต้องการใช้ข้อมูลอะไรบ้างในการทำงาน ร้อยละ 82.9 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้โปรแกรม Microsoft Word ได้คล่อง ร้อยละ 72.9 ส่วนโปรแกรม Microsoft Access เป็นโปรแกรมที่ตัวอย่างใช้ไม่เป็นมากที่สุด ร้อยละ 44.7 โดยเห็นว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในระดับมาก ร้อยละ 62.4 แต่ส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ ร้อยละ 61.0 และเห็นว่าตนเองต้องการได้รับการฝึกโปรแกรม Microsoft Power Point ร้อยละ 35.3 ซึ่งมากที่สุด โดยสรุปแล้วมีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 38.3 ซึ่งมากที่สุด ที่ไม่ค่อยมีความพร้อมด้านบุคลากร และร้อยละ 32.4 มีความพร้อม

เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 58.5 ใช้การเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยระบบโทรศัพท์ แบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงหรือเทคโนโลยี ADSL ส่วนการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในหน่วยงานด้วยระบบเครือข่ายท้องถิ่น หรือระบบ LAN นั้น ส่วนใหญ่ใช้การเชื่อมต่อด้วยสายเคเบิล ร้อยละ 52.9 พนักงานที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ประสิทธิภาพในการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปกติ ร้อยละ 50.6 และการดาวน์โหลดข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ความเร็วเป็นปกติ ร้อยละ 46.5 การเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตของกรมการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ได้ดี ร้อยละ 71.8 โดยสรุปแล้ว มีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่าง 35.3 ซึ่งมากที่สุด ที่มีความพร้อมด้านระบบอินเทอร์เน็ตและร้อยละ 17.6 ไม่มีความพร้อม

พนักงานที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 73.0 เห็นว่าข้อมูลที่มีการจัดเก็บเพียงพอ ส่วนข้อมูลที่ตัวอย่างส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 53.4 เห็นว่าหน่วยงานตนเองมีปริมาณไม่เพียงพอ คือ ข้อมูลการใช้ที่ดินและข้อมูลที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 58.3 เห็นว่าหน่วยงานตนเองไม่มีเลย คือ ข้อมูลปริมาณน้ำฝน โดยที่ข้อมูลทุกประเภทนั้นมีการจัดเก็บในรูปแบบของกระดาษและไฟล์ส่วนการจัดเก็บในเว็บไซด์มีน้อยมาก ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าข้อมูลที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน ร้อยละ 53.5 โดยมีตัวอย่างร้อยละ 61.8 ที่เห็นว่าผู้บริหารพอใจกับสถานการณ์ของข้อมูลที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์ในระดับ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปานกลาง โดยสรุปแล้วมีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 38.2 ซึ่งมากที่สุด ที่ไม่ค่อยมีความพร้อมด้านข้อมูล และร้อยละ 20.6 มีความพร้อม

เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่างมีความพร้อมด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ในการให้บริการอินเทอร์เน็ต ดังนี้ มีคอมพิวเตอร์ที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 76.5 และไม่มีคอมพิวเตอร์ร้อยละ 8.8 มีเครื่องพิมพ์ที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 50.0 และไม่มีเครื่องพิมพ์ ร้อยละ 50.0 มีโมเด็มที่ใช้ได้ดี ร้อยละ 76.5 และไม่มีโมเด็ม ร้อยละ 14.7 มีเครื่องสำรองไฟฟ้า (UPS) ที่ใช้ได้ดี และไม่มีเครื่องสำรองไฟฟ้า ร้อยละ 29.4 โดยส่วนใหญ่ใช้การเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยระบบโทรศัพท์บ้านแบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงหรือเทคโนโลยี ADSL ร้อยละ 58.6 ส่วนการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในหน่วยงานด้วยระบบเครือข่ายท้องถิ่น หรือระบบ LAN นั้น ส่วนใหญ่ใช้การเชื่อมต่อด้วยสายเคเบิล ร้อยละ 65.6

หน่วยงานที่เป็นตัวอย่างมีจุดให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลภายในที่ทำการของหน่วยงาน ร้อยละ 88.2 และไม่มีจุดให้บริการ 8.8 มีจุดให้บริการที่เป็นสัดส่วน ร้อยละ 51.6 มีป้ายแสดงจุดให้บริการชัดเจน ร้อยละ 64.5 จุดให้บริการร้อยละ 51.6 ตั้งอยู่ใกล้ชุมชนโดยประชาชนสามารถเดินทางไปใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลได้อย่างสะดวก ร้อยละ 80.6 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า หน่วยงานที่เป็นตัวอย่างใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ด้านป้ายมากที่สุดหรือร้อยละ 50.0 และไม่มีการประชาสัมพันธ์เลย ถึงร้อยละ 38.2 หน่วยงานที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่ให้บริการอินเทอร์เน็ตเฉพาะเวลาราชการ ร้อยละ 58.0 และส่วนใหญ่ไม่มีสมุดบันทึกหรือลงทะเบียนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล และไม่มีแบบสอบถามความพึงพอใจ ร้อยละ 71.0 และ 87.0 ตามลำดับ สรุปความพร้อมในการให้บริการอินเทอร์เน็ตของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง พบว่า หน่วยงานที่เป็นตัวอย่างมีความพร้อมและค่อนข้างมีความพร้อม ร้อยละ 35.3 เท่ากัน ไม่ค่อยมีความพร้อม ร้อยละ 5.9 และไม่มีความพร้อมเลยถึงร้อยละ 23.5

เว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีผู้ดูแลหลักเป็นบุคคลภายใน ร้อยละ 55.3 ส่วนการปรับปรุงข้อมูลในเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบันนั้น พบว่า ไม่มีการกำหนดแน่นอน ร้อยละ 50.6

ความพร้อมของระบบสารสนเทศของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่างโดยสรุปคือ ร้อยละ 35.3 ซึ่งมากที่สุด มีระบบสารสนเทศที่ค่อนข้างมีความพร้อม รองลงมา ร้อยละ 29.4 ไม่ค่อยมีความพร้อม ร้อยละ 20.6 มีความพร้อม และร้อยละ 14.7 ไม่มีความพร้อม

การใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศ

พนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างเกือบทั้งหมด หรือร้อยละ 94.7 เห็นว่า คอมพิวเตอร์มีประโยชน์ต่อหน่วยงานมาก ตัวอย่างเห็นว่าคอมพิวเตอร์ช่วยในการบริหารงานของหน่วยงานโดยมีประโยชน์ต่อการช่วยในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 48.2 ซึ่งมากที่สุด

โดยมีพนักงานที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 58.2 ที่ใช้โปรแกรม Microsoft Word มากที่สุด ซึ่งโปรแกรม Microsoft Word ก็เป็นโปรแกรมที่ตัวอย่างส่วนมากเห็นว่ามีความประโยชน์ต่อการบริหารงานของหน่วยงานตนเองมากที่สุด ร้อยละ 54.1 มีตัวอย่าง ร้อยละ 44.7 ใช้คอมพิวเตอร์ในหน่วยงานตนเองเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

พนักงานที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 63.5 ใช้อินเทอร์เน็ตของหน่วยงานของตนเองเป็นประจำส่วนการรับ-ส่งข้อมูล เอกสารในรูปแบบ E-Mail กับหน่วยงานภายนอก พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 53.5 ใช้อินเทอร์เน็ตของ Microsoft Word ในระดับปานกลาง โดยมีตัวอย่างร้อยละ 90.6 เห็นว่าหน่วยงานตนเองมีความจำเป็นมากในการใช้อินเทอร์เน็ต และส่วนใหญ่หรือร้อยละ 87.1 เห็นว่าหน่วยงานตนเอง ได้รับประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยที่ตัวอย่างเกือบทั้งหมด หรือร้อยละ 97.1 เห็นว่าระบบสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตที่นำมาใช้นั้นมีประโยชน์ต่อหน่วยงานของตนเอง ในการใช้ค้นหาความรู้ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่าง ร้อยละ 44.1 ซึ่งถือว่ามากที่สุด ที่มีประโยชน์จากระบบสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตในการใช้ค้นหาความรู้ต่างๆเช่นกัน

พนักงานที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 17.6 ซึ่งมากที่สุด เห็นว่าข้อมูลแผนพัฒนาสังคมเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์มากที่สุด ส่วนข้อมูลที่ใช้อยู่ที่สุด ข้อมูลจำนวนประชาชน ร้อยละ 19.4 และตัวอย่างส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 61.2 นำข้อมูลที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก

พนักงานที่เป็นตัวอย่างได้รับประโยชน์จากข่าวประชาสัมพันธ์ต่างๆ และข้อมูลพื้นฐานในเว็บไซต์หน่วยงานตนเองมากที่สุด ร้อยละ 85.9 เท่านั้น

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้ระบบสารสนเทศ

พนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่างระบุว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบสารสนเทศ และอินเทอร์เน็ตของหน่วยงานตนเอง คือ ปัญหาการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 37.6 ซึ่งมากที่สุด โดยตัวอย่างร้อยละ 15.3 ซึ่งมากที่สุด มีข้อเสนอแนะคือปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ต

2. การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตตำบลของประชาชนในจังหวัดตาก

การรับรู้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล

ประชาชนที่เป็นตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ต เป็นครั้งคราว ร้อยละ 35.9 ซึ่งมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่ทราบเรื่องการให้บริการอินเทอร์เน็ต ถึงร้อยละ 72.9 โดยที่เกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 94.1 ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตตำบล ป้ายประชาสัมพันธ์ คือ แหล่งข้อมูลของการรับรู้เรื่องการให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลของตัวอย่างเพียงร้อยละ 9.7 แต่ถือว่ามากที่สุด ตัวอย่างที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลส่วนใหญ่มีเหตุผล คือ ไม่เสียค่าบริการ ร้อยละ 75.0 โดยมีจุดประสงค์ในการใช้บริการ คือ เพื่อสืบค้นข้อมูลเพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ทั่วไป ร้อยละ 80 ตัวอย่างที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลระหว่างมีปัญหาและอุปสรรค ที่พบในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล คือ การดาวน์โหลดข้อมูลล่าช้าและสายโทรศัพท์หลุดบ่อย ร้อยละ 35.0 ซึ่งมากที่สุด แต่ตัวอย่างร้อยละ 45.0 ที่ไม่พบปัญหาและอุปสรรค และตัวอย่างเกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 94.2 ไม่ได้ได้รับประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตตำบลเลย ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ต้องการใช้อินเทอร์เน็ตตำบลในอนาคต ร้อยละ 54.7 มีเหตุผล คือ ที่พิกัดอินเทอร์เน็ตช้าอยู่แล้ว ร้อยละ 18.8 ซึ่งมากที่สุด ส่วนตัวอย่างร้อยละ 45.3 ต้องการใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลในอนาคต มีเหตุผล คือ อยากทดลองใช้บริการร้อยละ 15.9 ซึ่งมากที่สุด โดยตัวอย่างส่วนใหญ่จะแนะนำผู้อื่นให้มาใช้บริการอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 77.1 มีเหตุผลคือ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ 22.9 ซึ่งมากที่สุด ส่วนร้อยละ 22.9 จะไม่แนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล มีเหตุผลคือ เห็นว่าคงไม่มีใครมาใช้บริการ ร้อยละ 6.8 ซึ่งมากที่สุด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การรับรู้และใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

มีประชาชนที่เป็นตัวอย่างถึงร้อยละ 90.6 ที่ไม่ทราบและไม่แน่ใจว่าเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลของตนเองมีบริการเว็บไซต์ประจำหน่วยงานหรือไม่ ส่วนประชาชนที่ทราบเรื่องเว็บไซต์นั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์จากเว็บไซต์ โดยเฉพาะการให้บริการภาครัฐผ่านระบบ E-Government มีตัวอย่างที่ไม่ได้รับประโยชน์ ร้อยละ 96.4 ส่วนที่ได้รับประโยชน์จากเว็บไซต์ พบว่า ได้รับประโยชน์จากข้อมูลพื้นฐานมากที่สุด ร้อยละ 39.3

3. การประเมินเว็บไซต์และการเปรียบเทียบปริมาณข้อมูลและความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก

การประเมินข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาปริมาณข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลที่เป็นตัวอย่าง 4 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่าง 13 แห่ง พบว่า มีเว็บไซต์ร้อยละ 82.4 ซึ่งมากที่สุด มีข้อมูลสภาพทั่วไปเพียงพอส่วนข้อมูลที่ไม่ใช่เว็บไซต์นั้น พบว่า มีเว็บไซต์ร้อยละ 88.2 ที่ไม่ใช่ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยมีเว็บไซต์ถึงร้อยละ 82.3 ที่มีข้อมูลทั้งหมดเพียงพอ และจากการศึกษาความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่าง พบว่า มีเว็บไซต์ทั้งหมดหรือร้อยละ 100.0 ที่มีข้อมูลการเชื่อมโยงกับเว็บไซต์หลักเป็นปัจจุบัน มีเว็บไซต์ร้อยละ 42.9 ซึ่งมากที่สุด ที่มีข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นปัจจุบัน โดยมีเว็บไซต์ร้อยละ 76.5 ที่มีข้อมูลทั้งหมดเป็นปัจจุบัน

การเปรียบเทียบปริมาณข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อนำปริมาณข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า มีเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีปริมาณข้อมูลดีกว่า คือ ข้อมูลแผนงานและโครงการร้อยละ 52.9 ซึ่งถือว่ามากที่สุด ปริมาณข้อมูลเหมือนกัน คือ ข้อมูลการบริหารการปกครอง ร้อยละ 82.3 ปริมาณข้อมูลด้อยกว่า คือ ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ร้อยละ 82.4 โดยมีเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 76.5 ที่มีปริมาณข้อมูลทั้งหมดเหมือนกับเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เมื่อนำปริมาณข้อมูลมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่พิมพ์ประจำเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีเว็บไซต์ที่มีปริมาณข้อมูลดีกว่าสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ข้อมูลเศรษฐกิจ ร้อยละ 71.4 ซึ่งถือว่ามากที่สุด ปริมาณข้อมูลเหมือนกัน คือ ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ร้อยละ 85.7 ปริมาณข้อมูลด้อยกว่า คือ ข้อมูลงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ซึ่งมีร้อยละ 42.9 โดยเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 71.4 ที่มีปริมาณข้อมูลทั้งหมดเหมือนกับสิ่งพิมพ์ประจำหน่วยงานตนเอง

การเปรียบเทียบความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า มีเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดีกว่า คือ ข้อมูลแผนงานและโครงการ ร้อยละ 47.0 ซึ่งถือว่ามากที่สุด ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลเหมือนกัน คือ ข้อมูล E-Mail Address และช่องทางการติดต่ออื่นๆ ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวและข้อมูลการบริหารการปกครอง ร้อยละ 70.6 เท่ากัน ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลด้อยกว่า คือ ข้อมูลงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ร้อยละ 58.8 โดยมีเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 70.6 ที่มีความเป็นปัจจุบันของข้อมูลทั้งหมดเหมือนกับเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อนำความเป็นปัจจุบันของข้อมูลมาเปรียบเทียบกับสิ่งพิมพ์ประจำเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีเว็บไซต์ที่มีความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดีกว่าสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ข้อมูลเศรษฐกิจ ร้อยละ 64.3 ซึ่งถือว่ามากที่สุด ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลเหมือนกัน คือ ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว และข้อมูล E-Mail Address และช่องทางการติดต่ออื่นๆ ร้อยละ 78.6 เท่ากัน ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลด้อยกว่า คือ ข้อมูลงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ซึ่งมีร้อยละ 42.9 โดยมีเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 70.9 ที่มีความเป็นปัจจุบันของข้อมูลทั้งหมดเหมือนกับสิ่งพิมพ์ประจำหน่วยงานตนเอง

การประเมินการออกแบบเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาวัตถุประสงค์ในการออกแบบเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่างนั้น พบว่า มีเว็บไซต์ที่มีความเหมาะสมต่อการเป็นเว็บไซต์สำหรับหน่วยงานราชการ ร้อยละ 76.5 และมีเว็บไซต์ที่มีความเหมาะสมต่อการเป็นเว็บไซต์สำหรับบริการประชาชน ร้อยละ 64.7 จากการศึกษาองค์ประกอบของเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่าง พบว่า มีเว็บไซต์ร้อยละ 64.7 ที่มีชื่อเว็บไซต์เหมาะสม โดยเป็นชื่อเว็บไซต์ที่สามารถจดจำได้ง่าย ร้อยละ 64.7 มีเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างร้อยละ 76.5 ที่มีเว็บไซต์ การตอบคำถามในเว็บไซต์จากพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพบว่า มีการตอบทุกปัญหาและส่วนตอบปัญหา ร้อยละ 15.4 แต่มีเว็บไซต์ที่ไม่มีการตั้งคำถามหรือข้อร้องเรียนถึงร้อยละ 53.8 โดยมีเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงข้อมูลจำนวนการเข้าชมเว็บไซต์ทั้งหมด ร้อยละ 58.8 แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงข้อมูลจำนวนการเข้าชมเว็บไซต์เฉลี่ย ร้อยละ 82.4 โดยเว็บไซต์ทั้งหมดหรือร้อยละ 100.0 ไม่ได้ระบุไว้ว่ามีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเมื่อใด มีเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 100.0 ไม่มีภาพวีดิทัศน์ จากการศึกษาการใช้สีในเว็บไซต์นั้น พบว่า เว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 70.6 ใช้ตัวอักษรที่มีสีสวยงาม ร้อยละ 93.3 ที่ใช้ภาพลายที่มีสีสวยงาม ร้อยละ 82.4 ใช้สีพื้นหลังที่มีความสวยงาม และร้อยละ 83.3 ใช้ภาพพื้นหลังที่มีสีสวยงาม

การประเมินเทคนิคในการพัฒนาเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาสืบค้นชื่อเว็บไซต์ (Title) ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นตัวอย่างจากโปรแกรมสืบค้นต่างๆ (Search Engine) พบว่า มีเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างร้อยละ 88.2 ที่สืบค้นง่ายมีเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างมีการเชื่อมโยงกับไฟล์เอกสารเว็บถูกต้องทั้งหมด ร้อยละ 70.6 มีการเชื่อมโยงกับเว็บไซต์อื่นๆถูกต้องทั้งหมด 92.9 และมีการดาวน์โหลดไฟล์และโปรแกรมถูกต้องทั้งหมด ร้อยละ 73.3

การอภิปรายผล

1. ความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก

เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานได้จำนวน 10-19 เครื่อง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเพียงพอสำหรับการใช้งาน แต่พนักงานที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่เพียงพอ ซึ่งผลจากการศึกษานั้นพบว่า พนักงานไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์อย่างเต็มประสิทธิภาพ สังเกตได้จากพนักงานที่เป็นตัวอย่างเห็นว่า คอมพิวเตอร์ช่วยการจัดทำแผนงานและงบประมาณเพียงร้อยละ 2.9 ประกอบกับตัวอย่างมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบสารสนเทศระดับปานกลางเท่านั้น รวมถึงตัวอย่างบางส่วนไม่เคยได้รับการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ และจากการศึกษา

ความพร้อมด้านบุคลากรซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดของระบบสารสนเทศ พบว่า มีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างถึงร้อยละ 38.2 ซึ่งมากที่สุด ที่ไม่ค่อยมีความพร้อมในด้านดังกล่าว

2. การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตตำบลของประชาชนในจังหวัดตาก

ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นครั้งคราวเท่านั้น เพราะประชาชนที่เป็นตัวอย่างมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา และประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งไม่มีความจำเป็นต้องใช้งาน ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบเรื่องการให้บริการอินเทอร์เน็ต โดยมีประชาชนที่เป็นตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 5.9 และตัวอย่างเกือบทั้งหมดร้อยละ 94.1 ไม่ได้รับประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตตำบลเลย โดยสรุปแล้วการให้บริการอินเทอร์เน็ตของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

3. การประเมินเว็บไซต์และการเปรียบเทียบปริมาณข้อมูลและความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก

เว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีปริมาณข้อมูลทั้งหมดเหมือนกับเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีเว็บไซต์ตัวอย่างที่มีปริมาณข้อมูลดีกว่าเพียงร้อยละ 5.9 เท่านั้น เนื่องจากเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นเว็บไซต์ฐานข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั่วประเทศ จึงมีปริมาณข้อมูลทั้งหมดเพียงพอ เพราะทุกเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องบันทึกข้อมูลประจำหน่วยงานของตนในเว็บไซต์นี้ แต่เมื่อเปรียบเทียบเว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่างกับสิ่งพิมพ์ประจำเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีเว็บไซต์ที่มีปริมาณข้อมูลดีกว่าสิ่งพิมพ์ถึง 28.6 โดยไม่มีเว็บไซต์ใดที่มีปริมาณข้อมูลทั้งหมดด้อยกว่าสิ่งพิมพ์ เนื่องจากข้อมูลในเว็บไซต์นั้นสามารถบันทึกได้ในปริมาณที่มากกว่าสิ่งพิมพ์ เพราะสิ่งพิมพ์ประจำเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ อยู่ในรูปแบบของวารสารหรือจุลสารและแผ่นพับ จึงมีความจำกัดด้านปริมาณกระดาษ

เว็บไซต์ที่เป็นตัวอย่าง มีข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นปัจจุบันร้อยละ 35.7 ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ไม่นั้นควรเป็นข้อมูลที่ปรับปรุงเป็นปัจจุบันเสมอ เมื่อนำความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างมาเปรียบเทียบกับข้อมูลในสิ่งพิมพ์ พบว่า ข้อมูลในเว็บไซต์ดีกว่าสิ่งพิมพ์ทั้งที่ข้อมูลในเว็บไซต์สามารถปรับปรุงได้ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งพิมพ์ไม่สามารถทำได้ เช่นนี้แสดงว่า หน่วยงานเจ้าของเว็บไซต์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร และเมื่อเปรียบเทียบความเป็นปัจจุบันของข้อมูลทั้งหมดแล้วพบว่า มีเว็บไซต์เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวอย่างเพียงร้อยละ 11.8 ที่มีความเป็นปัจจุบันของข้อมูลทั้งหมดมากกว่าสิ่งพิมพ์ ทั้งที่ข้อมูลในเว็บไซต์นั้นสามารถปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันได้ตลอดเวลา ต่างกับสิ่งพิมพ์ที่ส่วนใหญ่จะตีพิมพ์เผยแพร่เพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

จากปัญหาต่างๆ ที่พบในผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนในพื้นที่ของตนในการใช้และพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อให้การใช้ระบบสารสนเทศนั้นได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น ร่วมมือกับสถานศึกษา เพราะทุกเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีสถานศึกษาซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ประจำพื้นที่อยู่แล้ว ผู้วิจัยมีกรณีตัวอย่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ซึ่งมีสำนักงานอยู่ห่างไกลจากชุมชน แต่มีสถานที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลอยู่ในโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชน โดยตั้งขึ้นเป็นศูนย์สารสนเทศประจำตำบล มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการจำนวนมาก มีพนักงานที่ชำนาญด้านระบบสารสนเทศประจำอยู่ บทบาทของศูนย์สารสนเทศแห่งนี้ นอกจากจะให้บริการอินเทอร์เน็ตและยังมีการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้กับพนักงานและประชาชนทั่วไปด้วย และทางโรงเรียนเจ้าของสถานที่ได้ใช้ศูนย์สารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบล นี้เปิดหลักสูตรคอมพิวเตอร์ให้เป็นวิชาสำหรับการเรียนการสอนด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลและโรงเรียนจึงได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย จากกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเห็นว่า เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรขอความร่วมมือในด้านระบบสารสนเทศจากหน่วยงานภายในพื้นที่ โดยเฉพาะสถานศึกษาทั้งในสามัญ สายอาชีพหรือระดับอุดมศึกษา ด้วยเหตุผลดังนี้

1) สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความชำนาญด้านระบบสารสนเทศ สามารถเป็นวิทยากรอบรมเรื่องการให้ระบบสารสนเทศให้กับพนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลได้

2) สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน มีความเหมาะสมต่อการเป็นสถานที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลมากกว่าที่สำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบางแห่งอยู่ไกลประกอบกับบรรยากาศไม่เหมาะสมกับการให้บริการของประชาชน

3) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ควรตั้งจุดให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลที่มีคอมพิวเตอร์เพียงเครื่องเดียวสำหรับบริการประชาชน เพราะจากการศึกษาพบว่า มีการใช้ประโยชน์น้อยและไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน การให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลนั้น ควรร่วมมือกับสถานศึกษาจัดให้เป็นศูนย์สารสนเทศหรือศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล จะได้ประโยชน์มากกว่าเพราะนอกจากจะให้บริการแล้วยังสามารถใช้ในการฝึกอบรมพนักงานและประชาชนทั่วไปได้ และใช้ประกอบการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. กองราชการส่วนตำบล. 2545ก. **โครงการ Internet ตำบล**. กรุงเทพมหานคร : กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง.

กรมการปกครอง. กองราชการส่วนตำบล. 2545ก. ที่ มท 0318/ว 1717. **แนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติตามโครงการอินเทอร์เน็ตตำบล**.

เกริกศักดิ์ บุญญาพวงศ์. 2545. **การใช้ระบบสารสนเทศในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เกริกศักดิ์ บุญญาพวงศ์. 2547. **ความยั่งยืนของการใช้ระบบสารสนเทศในการวางแผนและบริหารศึกษานิเทศกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- ชนิษฐา ชินะกุลวัฒนา และคณะ. 2545. การใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้านที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์. รายงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2546ก. การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในภาครัฐ (E-Procurement) ศึกษากรณี การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Auction). รายงานวิจัย เสนอต่อคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จักรพงษ์ นวลชื่อ. 2546. ระบบสารสนเทศ สำหรับการกำกับดูแล ติดตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีของจังหวัดปทุมธานี(E-Local Government Monitoring). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จันทนา สมหวัง. 2549. ความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกระบี่. ภาคนิพนธ์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2547 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่6. กรุงเทพมหานคร : แชนโพร พรินต์ติ้ง
- นงลักษณ์ สวัสดิผล. 2541. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของบุคลากรสำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเลิศ อรุณพิบูลย์. 32548. การพัฒนาเกณฑ์การประเมินเว็บไซต์ทางการศึกษา. ค้นวันที่ 21 มีนาคม 2551 จาก <http://www.Skb.ac.th/computer/nectec/wed-edu-evaluate.pdf>
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. 2545. ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี แนวคิด และการจัดการในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศของอาคารบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลาง. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. 2545. การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง : ทฤษฎีและปฏิบัติ (The Sample Survey : Theory and Practice). พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.
- สมชัย อักษรารักษ์ และอดิชา พรพุดิน. 2547. Being E-Citizen by-Government โฉมหน้า บริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ เพื่อคนไทย. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2543. ไอทีเพื่อการปฏิรูปภาครัฐ (IT for Good Governance). พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- เสถียร เกิดอรุณสุขศรี. 2544. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนำระบบสำนักงานไร้กระดาษ ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จในองค์กรธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยนวัตกรรมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
- องค์อร สุพาณิช, อดิสร ปันสุวรรณ, สมหญิง เรืองสุธา. อุดม ทองอุทัยศรี และสาวนา หอวิจิตร. 2548. การใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต1. ภาคนิพนธ์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลวังหิน จังหวัดตาก

Knowledge and Understanding accounting Services of the public Tumbon Wang Hint area In Tak Province

กิตติกรวิทย์ เมฆฉาย¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลวังหิน จังหวัดตาก ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ในเขตตำบลวังหิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีขั้นตอนการศึกษา 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาพื้นฐานความรู้ทางด้านบัญชีมาก่อนรวมทั้งเคยเข้ารับการอบรมมาก่อนหรือไม่อย่างไร 2) ศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ในเขตตำบลวังหิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก กลุ่มประชากรได้แก่ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตตำบลวังหิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 231 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามด้านความรู้ความเข้าใจ ในการทำบัญชีครัวเรือนและแบบทดสอบความรู้ เป็นแบบถามตอบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าจำนวน และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1) ศึกษาพื้นฐานความรู้ทางด้านบัญชีมาก่อนรวมทั้งเคยเข้ารับการอบรมมาก่อนหรือไม่อย่างไร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่รู้จักบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ เคยได้เข้ารับการอบรม จากหน่วยงานต่างๆ เช่น วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ธนาคารการเกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ ซึ่งได้นำความรู้มามอบให้ และส่วนใหญ่เมื่อผ่านการอบรมก็สามารถนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ได้ ปัจจุบันมีการทำบัญชีครัวเรือนมากกว่า 50% และยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับคนใกล้ชิดได้ 2) ศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ในเขตตำบลวังหิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ตำบลวังหิน จังหวัดตาก ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ครอบครัว สามารถสร้างความมั่นคงให้ครอบครัว ประหยัด และเก็บออม ลดการเกิดหนี้ และการจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป

คำสำคัญ: การจัดทำบัญชี, บัญชีครัวเรือน, บัญชีภาคประชาชน

Abstract

Objective of this is to study Knowledge and Understanding accounting Services of the public Tumbon Wang Hint area In Tak Province. To understand the preparation of the household Tumbon Wang Hint area In Tak Province. There are 2 educational process 1) Learn basic knowledge of accounting. Before including the ever trained before or not. 2) Study Cognitive the preparation of the household. Population including the samples were Tumbon Wang Hint area In Tak Province. Amount 231 set The instrument was a questionnaire test your knowledge Q & A Data analysis, statistics, including the frequency and the percentage of this study. Found

1) Learn basic knowledge of accounting. Before including the ever trained before, or not, however, found that respondents. Once trained, and most of it can be implemented and applied. 2) Most respondents are knowledgeable in the preparation of household accounts at a high level. And can be used to benefit the family. Can stabilize the economy and the family savings to reduce debt. And dispensing unnecessary.

Keywords : accounting Services of the public, Accounting for public

¹ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น E-mail: capricornwinnie@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 098-0066637

พฤติกรรม และทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก
ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557
Behaviors and attitudes of first time foreign tourists towards decision-traveling
in Bangkok, Thailand after political crisis 2013 to 2014.

ศลิษา อีรานนท์¹
Salisa Teelanont

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาถึงอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวภายหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองปีพ.ศ. 2557 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
1) เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557 และ
2) ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557 จากผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกเป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็น 52.6% ส่วนมากมีสถานภาพโสด (74.5%) โดยส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมากที่สุด (31.3%) ช่วงอายุของนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 26-35 ปีมากที่สุด (37.5%) และอายุต่ำกว่า 25 ปีในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (34.4%) รายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 USD คิดเป็น 60.9% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอุดมศึกษา (71.4%) และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนมากที่สุดคิดเป็น 49.5% นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกนั้นมีการใช้จ่ายเงินระหว่างการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า 1,000 USD (60.4%) รูปแบบที่พักนิยมพักในโรงแรมคิดเป็น 61.5% มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดคิดเป็น 54.77% โดยนิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง 85.4% ใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครระหว่าง 1-7 วันคิดเป็น 45.3% มีช่องทางการรับรู้ข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวมากที่สุดคิดเป็น 19.5% โดยส่วนมากมีการรับรู้ถึงเหตุการณ์วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร 54.7% และตัดสินใจจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครอีก 86.5% และจากการศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกภายหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง พบว่าทัศนคติด้านความคุ้มค่าเงิน ($Sig = .000$, $Exp(B) = .067$) และด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินค่าเงิน ($Sig = .010$, $Exp(B) = .232$) ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความพึงพอใจโดยรวม ค่าเงิน ($Sig = .025$, $Exp(B) = 4.55$) ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก, ทัศนคตินักท่องเที่ยว, วิกฤตการณ์ทางการเมือง

Abstract

This research is focusing on tourism demand after the political crisis in Bangkok, Thailand as a case study of 2014 to 2015. The objective of this research is 1) to study first time foreign tourist's behavior towards Traveling in Bangkok, Thailand after political crisis and 2) to study first time foreign tourist's attitude towards Traveling in Bangkok, Thailand after political crisis and factors affecting the decision to repeated traveling.

In the aspect of the political crisis, it is found that most of the tourists were aware of the political crisis but it did not affect their decision to travel to the Bangkok. Most of the tourists who are traveling in Bangkok, Thailand in first time. In addition, The attitude factor of tourist's safety and worth of money, It's affecting to Tourist's decision to repeated traveling at a 0.01 statistically significant level. And the attitude factor of tourist's satisfaction affecting to Tourist's decision to repeated traveling at a 0.05 statistically significant level.

Keywords: 1. First time foreign tourist 2. Attitude 3. Political Crisis

บทนำ

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมาได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวคืออุตสาหกรรมบริการที่ใหญ่และมีความสำคัญในการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศมหาศาล และก่อให้เกิดการจ้างงาน กระจ่ายรายได้ แต่ระยะเวลานับ 10 ที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยอย่างยิ่ง นอกเหนือจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาดแล้วประการหนึ่งคือวิกฤตการณ์ทางการเมืองไทยที่นับตั้งแต่พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาและเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะๆ นับเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความเสี่ยง และความผันผวนสูงเช่นกัน (มิ่งสรรพ, ชาวสะอาด และอัครพงศ์ อันทอง, 2557) โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่นับเป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย กล่าวได้ว่ามีการกระจายรายรับจากการท่องเที่ยวของประเทศเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบหรือกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดดังกล่าวมากที่สุดนั่นเอง (อ้างแล้ว, 2557) ซึ่งวิกฤตการณ์ทางการเมืองไทยในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ผ่านมากระทบ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พ.ศ. 2556 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองขึ้นอีกครั้ง อันส่งผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เลวร้ายลงอีกจากการเผยแพร่ข่าวไปทั่วโลก และการออก Travel Warning ของประเทศต่างๆ ส่งผลต่อภาพลักษณ์ด้านลบของประเทศไทยอย่างยิ่ง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันจะมีการจัดตั้งรัฐบาลจากการรัฐประหารแล้ว แต่สถานการณ์ของประเทศไทยยังคงเป็นที่จับตามองในระดับนานาชาติในด้านความมั่นคง และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไปในอนาคต

นับว่าวิกฤติการณ์ทางการเมืองเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองไทย พ.ศ. 2557 ตลอดจนการรับรู้ถึงสถานการณ์ ปัจจัยทางด้านทัศนคติ หรือความรู้สึกที่ต้องการกลับมาเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานครต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่ส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว หรือผลผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (กองวิชาการและฝึกอบรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

1) ปัจจัยภายใน

- (1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) อันจะเป็นทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น และงานประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ
- (2) ด้านความปลอดภัย (Security) ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นจะคำนึงถึงมาตรการการรักษาความปลอดภัยและทั่วถึงของทุกแหล่งท่องเที่ยว
- (3) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกหลัก เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีรถประจำทาง ท่าเรือ ไฟฟ้า ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย โดยปกติแล้วรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนในการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน หรือหากเป็นการลงทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นก็เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์อย่างถาวร
- (4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เป็นสถานที่หรือบริการที่ส่วนใหญ่เอกชนจะเป็นผู้จัดหาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบของการประกอบการทางธุรกิจ แต่ก็มีอยู่ในรูปแบบของรัฐในบางส่วนด้วย ดังนี้ พิพิธภัณฑ์เข้าเมือง, ร้านอาหาร, ที่พัก, บริการนำเที่ยว,
- (5) สินค้าของที่ระลึก (Souvenirs) ต้องมีการควบคุมดูแลคุณภาพ กำหนดราคา รวมทั้งการส่งเสริมให้ใช้สตูดิโอ มีเอกลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม
- (6) การโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Advertising and Public Relation) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นที่รู้จักและมีความน่าสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว
- (7) ภาพลักษณ์ (Image) จะเป็นตัวกำหนดถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อสินค้าและบริการที่ตอบสนองต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวด้วย

2) ปัจจัยภายนอก

- (1) สภาพเศรษฐกิจและการเมืองของโลก มีส่วนสำคัญในการกำหนดการเดินทางของนักท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวที่อ่อนตัวลงโดยเฉพาะการเดินทางท่องเที่ยวในระยะไกล เช่นเดียวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในบางประเทศ อันก่อให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง เป็นผลให้การเดินทางท่องเที่ยวที่มีการชะลอตัวลง ในทางตรงข้ามกับหากมีภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว มีความมั่นคงทางการเมือง ก็จะสามารถกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวได้ดี
- (2) ความนิยมในการท่องเที่ยว จากการที่การท่องเที่ยวได้ปรับรูปแบบของการให้บริการที่มีความประหยัฒมากขึ้น ราคาถูกลง ประกอบกับรายได้ของครอบครัวสูงขึ้น ขนาดของครอบครัวเล็กลง มีระยะเวลาว่างมากขึ้นนั้น สามารถชักจูงให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ใช้จ่ายเงินที่เหลือกกับการเดินทางท่องเที่ยวได้จากความนิยมการใช้เวลาว่างด้วยการเดินทางท่องเที่ยว
- (3) การขยายเส้นทางการคมนาคม จะส่งผลกับการเดินทางท่องเที่ยวที่สะดวกและรวดเร็ว ปลอดภัยและประหยัดมากขึ้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- (4) การเปลี่ยนแปลงทางนโยบายทางการเมือง อันเป็นผลให้เกิดการแข่งขันในด้านการส่งเสริมการตลาดและการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะเป็นแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น

จากการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวดังกล่าวสอดคล้องกับกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ระบุถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวออกเป็น 9 ปัจจัยดังต่อไปนี้

- (1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) สภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศนั้นๆ
- (2) ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ (Demographic Factors) กล่าวคือรูปแบบของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประเทศนั้นๆ โดยรวมจะส่งผลกระทบต่อรูปแบบของความต้องการในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว;
- (3) ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ (Geographic Factors) โดยลักษณะภูมิประเทศของผู้ซื้อนั้นส่งผลกระทบต่อความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่แตกต่างจากลักษณะภูมิประเทศของตน
- (4) ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors) ส่งผลต่อการหล่อหลอมความคิด รสนิยม ทัศนคติ ในการเลือกตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว
- (5) ปัจจัยทางการเมือง (Political Factors) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและกฎระเบียบต่างๆ ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางเข้ามาเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวจะรู้สึกหวั่นเกรงในเรื่องความปลอดภัยอันส่งผลให้อุปสงค์การท่องเที่ยวนั้นย่อมลดลงด้วย
- (6) ปัจจัยทางสื่อสารมวลชน (Mass media communication Factors) ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นสามารถสร้างเชื่อถือ ความไม่มั่นใจหรือไม่มั่นใจในการตัดสินใจเดินทางเข้ามาเที่ยว เพราะการตัดสินใจจากการรับข้อมูลข่าวสารผ่านการสืบค้นข้อมูลมากขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ทางลบจากข่าวสารทางลบได้เช่นกัน
- (7) ปัจจัยทางการเปรียบเทียบราคา (Comparative prices) การเปรียบเทียบราคาระหว่างช่วงปีในการเดินทางมาท่องเที่ยว หรือการเปรียบเทียบกับประเทศที่เป็นคู่แข่ง
- (8) ปัจจัยทางการเคลื่อนย้ายส่วนบุคคล (personal mobility Factors) ความนิยมการเดินทางท่องเที่ยวโดยพาหนะส่วนบุคคลมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวมีความนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใกล้เคียงโดยการเดินทางส่วนบุคคลมากขึ้น
- (9) ปัจจัยทางเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมขนส่ง (Technology of communication and transportation) การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยย่อมแสดงถึงระดับมาตรฐานในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น

2. ทัศนคติและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ทัศนคตินั้นเป็นความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเกิดขึ้นจากผลของการรับรู้หรือความเข้าใจ Schiffman & Kanuk (2000) อ้างถึงใน กิตติคุณ บุญฤๅ (2556, น. 20) โดยการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีทั้งด้านดีและด้านลบ ซึ่งบ่งชี้ว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดอันเกิดจากประสบการณ์โดยตรงในอดีต หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสิ่งที่ได้จากการรับรู้จากสิ่งที่ได้รับหรือเข้าใจจากภาพลักษณ์ที่ได้รับ อันเป็นประสบการณ์ตรงที่ได้รับ นอกจากนี้แล้ว พิทยา สงวนสุข (2551, น. 7) ยังกล่าวว่า ทัศนคติและพฤติกรรมนั้นมีความสัมพันธ์ มีผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ทัศนคติมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ในขณะที่เดียวกันนั้นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลก็มีผลต่อทัศนคติของบุคคลด้วย

ส่วนมากจากการศึกษาทัศนคตินั้นก็เพื่อจะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อสินค้าและบริการอันจะเป็นการส่งผลต่อการสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่ผู้ขายต้องการ เพราะจากที่กล่าวมานั้นจะพบว่าทัศนคตินั้นเป็นผลรวมของหลายองค์ประกอบซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลและก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้นด้วย

จากการศึกษาทฤษฎีพฤติกรรมนักท่องเที่ยวตามทฤษฎีของ Mathieson และ Wall (1982) อ้างถึงใน เลิศพร ภาชะสกุล (2556: 169) ได้นำเสนอกระบวนการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวหรือการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวโดยอธิบายถึง 5 ขั้นตอนหลักดังต่อไปนี้

ในขั้นแรกคือการที่บุคคลมีความต้องการที่จะท่องเที่ยว (felt need and desire for travel) ก่อนที่จะศึกษาหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว (Information search) หลังจากนั้นคือการตัดสินใจที่จะท่องเที่ยว (Travel decisions)ว่าจะเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวใด ด้วยพาหนะแบบใด พักที่ไหน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวใดบ้าง อันได้จากการประเมิน เปรียบเทียบจากการสืบค้นข้อมูล จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนการเตรียมตัวเดินทางท่องเที่ยว (Travel arrangements) หลังจากเดินทางท่องเที่ยวแล้วนักท่องเที่ยวจึงได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยวจึงเข้าสู่ขั้นตอนที่ 5 คือการประเมินผลความพึงพอใจจากการเดินทางท่องเที่ยว (Travel satisfaction evaluation) ซึ่งจะเกิดขึ้นตั้งแต่ระหว่างท่องเที่ยวจนการท่องเที่ยวจบลง และประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจะส่งผลต่อการตัดสินใจในอนาคต โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังต่อไปนี้

- 1) องค์ประกอบด้านคุณสมบัติต่างๆของนักท่องเที่ยว (Travel Profile) ได้แก่ คุณลักษณะทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และทางด้านพฤติกรรม
- 2) องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการเดินทาง (Travel awareness) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์และการเข้าถึงประเทศต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวก ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
- 3) องค์ประกอบด้านลักษณะการเดินทาง (Trip features) ได้แก่ระยะทาง ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางและความเสี่ยงที่มีในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว
- 4) องค์ประกอบด้านทรัพยากรและคุณลักษณะของแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว (Destination resources and characteristics) ได้แก่ ประเภทของแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ปริมาณและคุณภาพการบริการ สิ่งแวดล้อม คุณลักษณะของประชากรในพื้นที่ และลักษณะทางการเมืองในประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมจึงพบว่าการท่องเที่ยวขึ้นเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยด้านการเมืองเป็นสำคัญประการหนึ่งและจากการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ที่ผ่านมานั้นส่งผลต่อตัวเลขทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2557 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวทั้งหมด 24.7 ล้านคน ลดลงร้อยละ 6.6 มีการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้จำนวน 1.13 ล้านล้านบาท ลดลงร้อยละ 5.8 จากปีที่ผ่านมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) ซึ่งเป็นผลจากการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นหลักอีกทั้งยังส่งผลต่อภาคการท่องเที่ยวในระยะถัดไปคือภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับงานของ Kaplanidou (2007, p. 170) พบว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อความตั้งใจมาท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hadyn Ingram et al.(2013) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง The impact of political instability on tourism: case of Thailand โดยงานวิจัยดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความไม่แน่นอนทางการเมืองที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว โดยกล่าวถึงสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองไทยตั้งแต่ปี 2010-2011 ที่ผ่านมา เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่เคยมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมาก่อน และกลุ่มที่เคยมาท่องเที่ยวที่เมืองไทยแล้ว จำนวน 100 คน พบว่าผู้ที่ไม่เคยมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทยนั้นมีความรู้สึกไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการเดินทางร้อยละ 45

ซึ่งในขณะเดียวกันความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและทัศนคติในเชิงบวกนั้นเป็นจุดกำเนิดของการตัดสินใจซื้อซ้ำ (เลิศพร ภาระสกุล, 2556, น. 134) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร ภัทรธนกุล (2551) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ทัศนคติ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครอันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง: กรณีศึกษา พ.ศ. 2549 - 2550 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติด้านความประทับใจ ความรู้สึกปลอดภัย ความรู้สึกคุ้มค่า การบอกต่อ และการกลับมาเที่ยวซ้ำ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร มีความคุ้มค่า และรู้สึกปลอดภัยในระดับ “มาก” อีกทั้งจากงานวิจัยของ พงศธร จันทวีโรจน์ และณัฏฐ์ กุลิสร (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยหลังเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อประเทศไทยสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการกลับมาเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยยะสำคัญที่ระดับ 0.01 และจากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ของวรยา วัฒนศิริเสรีกุล (2552) พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวซ้ำมีสัดส่วนของเพศชาย มาจากภูมิภาคเอเชีย ทำงานประจำ เป็นนักท่องเที่ยวอิสระ จากการวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวซ้ำกับกลุ่มที่มาเที่ยวครั้งแรกพบว่ามี ความแตกต่างกันด้าน อายุ รายได้ ระยะเวลาที่พัก และค่าเฉลี่ยใช้จ่าย ใช้ สำหรับโอกาสในการกลับมาเที่ยวซ้ำ พบว่า หากนักท่องเที่ยวมีทัศนคติที่ดีและความพึงพอใจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ได้แก่ ความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป ความคุ้มค่ากับเวลาที่ไป ความยินดีจ่ายเพื่อกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และปัจจัยด้านทัศนคติที่นักท่องเที่ยวมีต่อการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร ภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างปีพ.ศ. 2556-2557 เพื่อพยากรณ์แนวโน้มในการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายหลังภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยต่อไปในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรม และทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2557 นับตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกคิดเป็น 192 ตัวอย่าง (จากกลุ่มตัวอย่างในงานวิทยานิพนธ์เรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบทดสอบความแปรปรวน และนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอ้างอิง (Inference Statistics) Binary Logistic Regression เพื่อหาค่าพยากรณ์ของทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกเป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็น 52.6% ส่วนมากมีสถานภาพโสด (74.5%) โดยส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมากที่สุด (31.3%) รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่อยู่ในภูมิภาคยุโรป (28.1%) ช่วงอายุของนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 26-35 ปีมากที่สุด (37.5%) และอายุต่ำกว่า 25 ปีในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (34.4%) รายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 USD คิดเป็น 60.9% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอุดมศึกษา (71.4%) และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนมากที่สุดคิดเป็น 49.5% รองลงมาคือเป็นนักศึกษาคิดเป็น 26.6%

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปรจัดประเภท	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1. ภูมิภาค	1) เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	60	31.3
	2) ยุโรป	54	28.1
	3) อเมริกา	16	8.3
	4) เอเชียใต้	19	9.9
	5) โอเชียเนีย	13	6.8
	6) ตะวันออกกลาง	16	8.3
	7) แอฟริกา	14	7.3
2. อายุ	1) ต่ำกว่า 25 ปี	66	34.4
	2) 26-35 ปี	72	37.5
	3) 36-45 ปี	45	23.4
	4) 46-55 ปี	6	3.1
	5) 55 ปีขึ้นไป	3	1.6
3. เพศ	1) เพศชาย	91	47.4
	2) เพศหญิง	101	52.6
4. สถานภาพ	1) โสด	143	74.5
	2) สมรส	49	25.5
5. รายได้ (ต่อปี)	1) ต่ำกว่า 15,000 USD	117	60.9
	2) 15,001-30,000 USD	45	23.4
	3) มากกว่า 30,001 USD	5	2.6
	4) อื่นๆ (ไม่ระบุ)	25	13.0
6. ระดับการศึกษา	1) มัธยมศึกษาตอนต้น	5	2.6
	2) มัธยมศึกษาตอนปลาย	30	15.6
	3)ปริญญาตรี	137	71.4
	4) อื่นๆ (ไม่ระบุ / อนุปริญญา)	20	10.4
7. อาชีพ	1) พนักงานของรัฐ	8	4.2
	2) พนักงานบริษัทเอกชน	95	49.5
	3) ธุรกิจส่วนตัว	14	7.3
	4) นักเรียน / นักศึกษา	51	26.6
	5) วัยเกษียณ	3	1.6
	6) อื่นๆ (ไม่มีอาชีพ / แม่บ้าน / วิศวกร / ครู / อาจารย์)	21	10.9

2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกนั้นมีการใช้จ่ายเงินระหว่างการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า 1,000 USD (60.4%) รูปแบบที่พักนิยมพักในโรงแรมคิดเป็น 61.5% มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดคิดเป็น 54.77% นิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองมากที่สุดคิดเป็น 85.4% โดยเดินทางกับเพื่อนมากที่สุด (35.4%) รองลงมาคือเดินทางกับครอบครัว (29.2%) ใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครอยู่ระหว่าง 1-7 วันคิดเป็น 45.3% มีช่องทางการรับรู้ข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวมากที่สุดคิดเป็น 19.5% รองลงมาคือผ่านเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตในสัดส่วนใกล้เคียงกันคิดเป็น 19.3% โดยส่วนมากมีการรับรู้ถึงเหตุการณ์วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครคิดเป็น 54.7% โดยตัดสินใจที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครอีกครั้ง 86.5%

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และค่าร้อยละของพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปรจัดประเภท	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1. ค่าใช้จ่ายระหว่างการเดินทาง ท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร	1) ต่ำกว่า 1,000 USD	116	60.4
	2) 1,001 - 2,000 USD	44	22.9
	3) 2,001 - 3,000 USD	10	5.2
	4) 3,001 - 4,000 USD	6	3.1
	5) มากกว่า 4,000 USD	3	1.6
	6) อื่นๆ (ไม่ระบุ)	13	6.8
2. สถานที่พัก	1) โรงแรม	118	61.5
	2) อพาร์ตเมนต์	20	10.4
	3) บ้านญาติ / บ้านเพื่อน / บ้านคนรู้จัก	1	0.5
	4) เกสเฮาส์	50	26.0
	5) อื่นๆ (หอพัก / รีสอร์ท)	3	1.6
3. วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	1) พักผ่อนหย่อนใจ	183	95.3
	2) ติดต่อธุรกิจ	14	7.3
	3) ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรม	65	33.9
	4) ช็อปปิ้ง	17	8.9
	5) การกีฬาและกิจกรรมการท่องเที่ยว	23	12.0
	6) ดูแลรักษาสุขภาพ	15	7.8
	7) อื่นๆ (Conference, Camp, Visit friends and Visit Family)	16	8.3
4. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว	1) แพคเกจทัวร์	18	9.4
	2) ท่องเที่ยวด้วยตัวเอง	164	85.4
	3) เดินทางมากับบริษัท	6	3.1
	4) อื่นๆ (มากับเพื่อน / ครอบครัว)	4	2.1
5. บุคคลร่วมเดินทาง	1) ท่องเที่ยวคนเดียว	19	9.9
	2) ครอบครัว	56	29.2
	3) คนรัก	41	21.4
	4) เพื่อน	68	35.4
	5) บริษัททัวร์	3	1.6
	6) เพื่อนร่วมงาน, ทริปปริษัท	5	2.6
6. ระยะเวลาการท่องเที่ยวใน กรุงเทพมหานคร	1) 1-7 วัน	87	45.3
	2) 8-14 วัน	81	42.2
	3) 15-21 วัน	8	4.2
	4) 22-29 วัน	5	2.6
	5) มากกว่า 30 วัน	11	5.7
7. ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	1) หนังสือพิมพ์ / แม็กกาซีน	33	17.2
	2) วิทยุ	0	0.0
	3) E-book / Applications	17	8.9
	4) คำบอกเล่า	104	54.2

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	3.38	.603	ปานกลาง
2.9 ราคาค่าบริการโรงแรมในกรุงเทพฯ เป็นที่ยอมรับได้	3.64	.724	ปานกลาง
2.10 ราคาอาหารและเครื่องดื่มในกรุงเทพฯ เป็นที่ยอมรับได้	3.55	.784	ปานกลาง
2.11 ราคาของค่าขนส่งในกรุงเทพฯ (แท็กซี่, รถบัส, รถตุ๊กตุ๊ก, เรือ) เป็นที่ยอมรับได้	3.03	.874	ปานกลาง
2.12 ราคาของสินค้าของที่ระลึกเป็นที่ยอมรับได้	3.44	.791	ปานกลาง
ด้านความคุ้มค่าเงิน	3.41	.645	ปานกลาง

จากตารางที่ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีทัศนคติต่อความพึงพอใจโดยรวมในการเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.90$, $S.D. = .458$) มีทัศนคติด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.38$, $S.D. = .603$) และมีทัศนคติต่อความคุ้มค่าเงินในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($X = 3.41$, $S.D. = .645$)

4. การศึกษาทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

ทัศนคติ	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp(B)
ด้านความพึงพอใจโดยรวม	1.516	.674	5.055	1	.025	4.55
ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	-1.459	.565	6.666	1	.010	.232
ด้านความคุ้มค่าเงิน	-2.710	.665	16.636	1	.000	.067

จากการทดสอบการพยากรณ์แนวโน้มการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก (ดังตารางที่) พบว่าทัศนคติทั้ง 3 ด้านมีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าทัศนคติด้านความคุ้มค่าเงิน ($Sig = .000$, $Exp(B) = .067$) และด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินค่าเงิน ($Sig = .010$, $Exp(B) = .232$) ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความพึงพอใจโดยรวม ค่าเงิน ($Sig = .025$, $Exp(B) = 4.55$) ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

1. นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกเป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็น 52.6% ส่วนมากมีสถานภาพโสด (74.5%) โดยส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกมากที่สุด (31.3%) ช่วงอายุของนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 26-35 ปีมากที่สุด (37.5%) และอายุต่ำกว่า 25 ปีในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (34.4%) รายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 USD คิดเป็น 60.9% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอุดมศึกษา (71.4%) และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนมากที่สุดคิดเป็น 49.5%

2. ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกนั้นมีการใช้จ่ายเงินระหว่างการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า 1,000 USD (60.4%) รูปแบบที่พักนิยมพักในโรงแรมคิดเป็น 61.5% มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดคิดเป็น 54.77% นิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองมากที่สุดคิดเป็น 85.4% โดยเดินทางกับเพื่อนมากที่สุด (35.4%) รองลงมาคือเดินทางกับครอบครัว (29.2%) ใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครอยู่ระหว่าง 1-7 วันคิดเป็น 45.3% มีช่องทางการรับรู้ข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยวมากที่สุดคิดเป็น 19.5% รองลงมาคือผ่านเว็บบล็อกในอินเทอร์เน็ตในสัดส่วนใกล้เคียงกันคิดเป็น 19.3% โดยส่วนมากมีการรับรู้ถึงเหตุการณ์วิกฤติการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครคิดเป็น 54.7% โดยตัดสินใจที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครอีกครั้ง 86.5%

3. ปัจจัยด้านทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครภายหลังวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก พบว่ามีความพึงพอใจโดยรวมต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ($X = 3.90$, $S.D. = .458$) มีความรู้สึก

ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ($X = 3.38$, $S.D. = .603$) และมีความรู้สึกคุ้มค่าเงิน ($X = 3.41$, $S.D. = .645$) และพบว่าทัศนคติทั้ง 3 ด้านมีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าทัศนคติด้านความคุ้มค่าเงิน ($Sig = .000$, $Exp(B) = .067$) และด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินค่าเงิน ($Sig = .010$, $Exp(B) = .232$) ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความพึงพอใจโดยรวม ค่าเงิน ($Sig = .025$, $Exp(B) = 4.55$) ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้นไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร ภัทรธนกุล (2551) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร มีความคุ้มค่าเงิน และรู้สึกปลอดภัยในระดับ “มาก” เนื่องจากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวครั้งแรกภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 นั้นมีทัศนคติด้านความพึงพอใจโดยรวม, ความปลอดภัย และด้านความคุ้มค่าเงินอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรยา วัฒนศิริเสรีกุล (2552) พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีทัศนคติที่ดี ที่ได้รับการท่องเที่ยวได้แก่ ความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป ความคุ้มค่ากับเวลาที่ใช่ไป ความยินดีจ่ายเพื่อกลับมาเที่ยวอีกครั้ง กล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครนี้ไม่มีความรู้สึกกังวลจากวิกฤติ การณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความรู้สึกปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวโน้มว่าจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำจากปัจจัยด้านความคุ้มค่าเงิน, ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนความพึงพอใจโดยรวม ดังนั้นทิศทางการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ความไม่สงบทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ทางภาครัฐควรเร่งดำเนินการตามนโยบายการส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว การออกกฎหมายควบคุมในเรื่องของการเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากขึ้นเนื่องจากส่งผลต่อทัศนคติทางด้านการยอมรับในด้านการราคาค่าบริการ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการการศึกษานี้เป็นการทำแบบสอบถามเพียงครั้งเดียวในระยะเวลาอันสั้น และไม่สามารถทำการศึกษาซ้ำได้ และพื้นที่ในการเก็บข้อมูลนั้นจำกัดอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้นการอ้างอิงหรือการใช้ผลงานวิจัยจึงจำกัดเฉพาะพื้นที่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ประกอบกับบริบททางสังคมและการเมืองที่ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นการศึกษานี้ในประเด็นดังกล่าวอีกครั้งให้โดยศึกษาครอบคลุมทั้งประเทศจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นประโยชน์ในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ไม่สามารถสำเร็จลงไปได้ด้วยดีหากปราศจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษาอย่างดี คณะอาจารย์ที่ผ่านมาให้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ ตลอดจนกำลังใจที่ดีจากครอบครัว และเพื่อนๆทุกคน จึงอยากขอขอบพระคุณทุกท่านจากใจไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (21 มกราคม 2556), สถานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงการตลาด. Internal Tourism in Bangkok2012. สืบค้นจาก www.marketingdb.tat.or.th.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (1 ตุลาคม 2558), แนวทางการประกันภัยชาวต่างชาติ. สืบค้นจาก http://www.mots.go.th/ewt_news.php?id=5798
- มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และอัครพงศ์ อันทอง. (2557). บริบทสถานภาพความรู้เรื่องเศรษฐกิจท่องเที่ยวของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศธร จันทร์วีโรจน์ และณัฏฐ์ กุศลศรี. (2554). พฤติกรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยหลังเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง. สุทธิปริทัศน์, 25, 33-46.
- เลิศพร ภาณุสกุล. (2556). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรยา วัฒนศิริเสรีกุล. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภกร ภัทรธนกุล. (2551). ปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ทัศนคติ และความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร อันเป็นผลจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง : กรณีศึกษา พ.ศ. 2549-2551.จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ , 30(115-116), 179-201.
- ศศิกันต์ เข้าวรรณ. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการคาดการณ์ของนักท่องเที่ยวในการเลือกมาท่องเที่ยวอีกครั้งในประเทศไทย, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใส่เมี่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

Developing of Sai-Mieng's packaging, Tak

ปริญญ์ เอี่ยมศิริพงษ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใส่เมี่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตใส่เมี่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 25 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสอบถามความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์ใส่เมี่ยง และผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และมีการสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปในพื้นที่อำเภอเมือง เพื่อศึกษาข้อมูลวัสดุพื้นบ้านงานจักสานไม้ไผ่ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า วัสดุพื้นบ้านสามารถนำมาพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ได้ โดยนำวัสดุพื้นบ้านด้านงานจักสานไม้ไผ่อำเภอเมืองมาออกแบบเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างเอกลักษณ์พื้นบ้านให้มีความโดดเด่น สะดุดตาและสวยงาม อีกทั้งสามารถผลิตได้ในราคาที่ไม่สูงจนเกินไป ซึ่งลวดลายที่ใช้สานไม้ไผ่ ได้แก่ ลวดลายแม่บท ลวดลายพัฒนาและลวดลายประดิษฐ์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าของที่ระลึก โดยวางจำหน่ายตามร้านขายของที่ระลึกในอำเภอเมือง จังหวัดตาก และร้านค้าชุมชนทั่วไป

คำสำคัญ: การพัฒนาบรรจุภัณฑ์, บรรจุภัณฑ์ใส่เมี่ยง

Abstract

This research aims to develop packaging of Sai-Mieng, Tak. this data was collected from the survey questionnaire of 25 Sai-Mieng group producer and 3 Packaging Professionals by interview And observing basic information. To learn traditional materials, bamboo basketry. Data were analyzed by using frequency, percentage, and content analysis. And present a descriptive

The research found that Traditional materials can be developed as packaging. The materials used in traditional woven bamboo designed to strengthen the city's revenue for the community. By creating added value and create local identity. It can be produced at a price not expensive. The patterns used to weave bamboo pattern including master pattern development and pattern fabrication. Which targets tourists For distribution as souvenirs. The retail shops, souvenir shops in Tak and the general community.

บทนำ

จากความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์จึงทำให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งมีคุณค่าหรือผลิตภัณฑ์ (Products) เพื่อนำมาสนองความต้องการทำให้ได้รับความพอใจ ดังนั้นคำว่า “ผลิตภัณฑ์” หรือ “Products” จึงหมายถึงสิ่งใดๆ ที่สามารถนำเสนอจำหน่ายให้แก่ตลาดหรือผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความสนใจ ความต้องการเป็นเจ้าของ เมื่อเราเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์เราต้องการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เราจำเป็นต้องทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในตัวผลิตภัณฑ์ของเรา จึงต้องมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ เพื่อการจัดจำหน่ายให้ได้อย่างกว้างขวางและสูงสุด แต่สิ่งที่จะจูงใจแรงซื้อของผู้บริโภคมีใช้อยู่ที่ตัวของผลิตภัณฑ์เพียงอย่างเดียว แต่มีส่วนประกอบอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วย เช่น บรรจุภัณฑ์ รูปลักษณ์ สี สัน และรวมไปถึงการบริการด้วย เป็นต้น

บรรจุภัณฑ์ (Package) เข้ามามีบทบาทมีความสำคัญมากในฐานะ “ตัวแสดงสินค้า” (The Representation Of Product) ที่ต้องการแสดงให้ผู้บริโภคเห็นถึงเนื้อในหรือเนื้อหา (Content) ของสินค้าด้วยการให้ข้อมูลรายละเอียดของสินค้าบนหีบห่อ โดยใช้เทคนิควิธีการออกแบบสมัยใหม่ที่สามารถดึงดูดผู้บริโภคได้ บรรจุภัณฑ์จึงมีบทบาทเริ่มมีการคิดค้นและประดิษฐ์บรรจุภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสนองความต้องการในแต่ละกรณี ได้มีการคิดค้นวัสดุชนิดอื่นๆ ที่จะสามารถตอบสนองประโยชน์ในการบรรจุภัณฑ์อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในโลกและสังคมปัจจุบันในการค้าขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ บรรจุภัณฑ์ของสินค้าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากอย่างหนึ่ง เพราะบรรจุภัณฑ์เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องใน

¹ อาจารย์ประจำสาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การออกแบบและการผลิตสิ่งบรรจุหรือสิ่งห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งที่ห่อหุ้มตัวสินค้าทำหน้าที่รักและป้องกันสินค้ามิให้เสียหาย ทำหน้าที่ในการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค และการเก็บรักษาในการขนส่งสินค้า การเปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ (Changing the Package) เป็นการพัฒนาหรือปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้ดีขึ้นหรือทันสมัยขึ้น เป็นกลยุทธ์การส่งเสริมการขาย การออกแบบบรรจุภัณฑ์ทุกชนิดในสายผลิตภัณฑ์เดียวกันจะเหมือนกัน หรือให้เป็นเอกลักษณ์ จะต้องขึ้นอยู่กับว่าสินค้านั้นมีลักษณะการใช้เหมือนกัน หรือคุณภาพเหมือนกันหรือไม่ บรรจุภัณฑ์จะต้องเหมาะสมในการนำมาบรรจุสินค้า มีความสะดวกในการเก็บสินค้าภายหลังการใช้งาน มีความสามารถเชิญชวนให้ใช้ ทำให้ตัวสินค้ามีความสวยงามโดดเด่น สะดุดตา ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ สะดุดตา แปลกใหม่สามารถเรียกร้องความสนใจของลูกค้าได้ เน้นให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อด้วยอารมณ์ บรรจุภัณฑ์ต้องสามารถสะท้อนบุคลิกภาพของตราสินค้า (Personality) การออกแบบ รูปทรง สี สัน ชื่อสินค้า โลโก้ ต้องมีความสะดวกต่อการใช้งาน (Practicality) ต้องสามารถทำกำไรได้มากขึ้น (Profitability) หลักสำคัญในการทำบรรจุภัณฑ์นั้นจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการสร้างกำไรได้มากขึ้นด้วย บรรจุภัณฑ์นั้นสามารถนำมาใช้เพื่อการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ปกป้องถึงวิธีการใช้สินค้า เพื่อทำให้ลูกค้าเกิดความเข้าใจในวิธีการใช้และคุณสมบัติของสินค้า ตลอดจนจงใจให้เกิดความต้องการซื้อ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. 2541: 141)

สำหรับคนเมืองตาก ค้นเคยกับเมืองมาช้านาน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากดินแดนล้านนา พื้นที่ภาคเหนือ มีเขตติดจังหวัดลำปาง ที่รับประทานไส้เมืองเป็นอาหารว่าง หรือใช้ต้อนรับแขกผู้มาเยือนถึงเรือนชาวลี ชาวบ้านหัวเดียว ตาบลหัวเดียว อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ไส้เมืองขายเป็นอาชีพหลักสามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างเป็นร่ำเป็นสัน ได้รับการยกย่องเป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาว และยังได้รับรางวัลอีกมากมาย

การทำไส้เมืองได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายมานานกว่า 100 ปี จากรุ่นสู่รุ่น ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อความต้องการของตลาด จากที่ทำไส้เมืองอย่างง่าย ๆ ไม่ได้ตกแต่งรสชาติ แต่รูปแบบสมัยใหม่ต้องใส่สมุนไพร เพื่อเพิ่มกลิ่นหอมและมีรสชาติให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งวิธีทำไม่ยุ่งยาก ส่วนประกอบหลัก มีมะพร้าวแก่จัด ถั่วลิสง น้ำตาลทราย เกลือ กระเทียม ชিংแก่ ใบมะกรูด และงาขาว โดยนำมะพร้าวขูดเป็นเส้น ต้มจนกระทั่งใส่น้ำมะพร้าวใช้ความร้อนปานกลาง เคี่ยวให้เป็นสีเหลือง แล้วจึงใส่น้ำตาลทรายเกลือจนน้ำตาลละลาย จากนั้นใส่ส่วนผสม กระเทียม ชিংแก่ ใบมะกรูด เคี่ยวไปจนมะพร้าวเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อน ยกขึ้นนำมาเสิร์ฟน้ำมันจนแห้ง จากนั้นใส่งาขาว ทิ้งให้เย็น จึงนำมาใส่บรรจุภัณฑ์ พร้อมนำออกจำหน่ายได้ ลูกค้าส่วนใหญ่มีทั้งในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง ส่วนกะลาเหลือจากทำไส้เมืองแล้ว ที่สะสมมาเป็นปีๆ มีจำนวนนับ 1,000 ใบ พอถึงวันเพ็ญเดือน 12 ก็นำมาทำมาเป็นกระทงสาย เพื่อเป็นการขอขมาต่อแม่น้ำคงคา

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ไส้เมือง อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนรวมทั้งเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน สามารถสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่น สร้างความจดจำได้ง่าย สามารถจำหน่ายเป็นสินค้าสำหรับเป็นของฝากของที่ระลึกประจำจังหวัดได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ไส้เมือง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย

- 1.1 การคัดเลือกวัสดุ
- 1.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ได้แก่
 - 1.2.1 รูปแบบบรรจุภัณฑ์
 - 1.2.2 ต้นทุนการผลิต

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุ
- 2.2 กลุ่มแม่บ้านอำเภอเมือง จังหวัดตาก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใส่เมี่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของบรรจุภัณฑ์
2. การออกแบบบรรจุภัณฑ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุ จำนวน 4 ท่าน
2. กลุ่มแม่บ้านอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ประธาน และสมาชิกกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ 1 ชุด และแบบสอบถาม 1 ชุด พร้อมออกแบบบรรจุภัณฑ์ประกอบการใช้เครื่องมือ โดยมีวิธีการดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและวัสดุ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
2. แบบสอบถามกลุ่มแม่บ้านอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการเปลี่ยนรูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบเลือกตอบ
ตอนที่ 2 สอบถามรูปแบบและต้นทุนการผลิต แบบเลือกตอบ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและต้นทุนแบบปลายเปิด

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองโดยนัดหมายวันล่วงหน้า
2. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลุ่มแม่บ้านโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การผลิต และต้นทุนการผลิต คำนวณหาค่าความถี่ และร้อยละ

สรุปผล

วัสดุพื้นบ้านสามารถนำมาพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ได้ โดยนำวัสดุพื้นบ้านด้านงานจักสานไม้ไผ่อำเภอเมืองมาออกแบบเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างเอกลักษณ์พื้นบ้านให้มีความโดดเด่น สะดุดตาและสวยงาม อีกทั้งสามารถผลิตได้ในราคาที่ไม่สูงจนเกินไป ซึ่งลวดลายที่ใช้สานไม้ไผ่ ได้แก่ ลวดลายแม่บท ลวดลายพัฒนาและลวดลายประดิษฐ์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยว เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าของที่ระลึก โดยวางจำหน่ายตามร้านขายของที่ระลึกในอำเภอเมือง จังหวัดตาก และร้านค้าชุมชนทั่วไป

อภิปรายผล

วัสดุพื้นบ้านสามารถนำมาพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ได้ โดยนำวัสดุพื้นบ้านด้านงานจักสานไม้ไผ่อำเภอเมืองมาออกแบบเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างเอกลักษณ์พื้นบ้านให้มีความโดดเด่น สะดุดตาและสวยงาม อีกทั้งสามารถผลิตได้ในราคาที่ไม่สูงจนเกินไป ซึ่งลวดลายที่ใช้สานไม้ไผ่ ได้แก่ ลวดลายแม่บท ลวดลายพัฒนาและลวดลายประดิษฐ์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยว เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าของที่ระลึก โดยวางจำหน่ายตามร้านขายของที่ระลึกในอำเภอเมือง จังหวัดตาก และร้านค้าชุมชนทั่วไป สอดคล้องกับการศึกษาของกมลภัทร ชัยธนพร (2543) ที่ทำการศึกษารื่องอุตสาหกรรมพื้นบ้านกับการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ กรณีศึกษาข้าวแต่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันการทำธุรกิจด้านบรรจุภัณฑ์ได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างสังคมมนุษย์กับการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดใจผู้ซื้อได้อย่างดี สำหรับงานจักสานไม้ไผ่บ้านหนองจ้อมที่ทำการผลิตและทองานจักสานไม้ไผ่ โดยการสานไม้ไผ่เป็นผืน และผลิตภัณฑ์งานสานเพื่อตกแต่งบ้านอื่นๆ เป็นกรอบรูป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

กลุ่มบรรจุของ แพ้เมเอกสาร ฯลฯ นั้น จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานจักรสานไม้ไผ่ เพื่อทำเป็นบรรจุภัณฑ์ข้าวแต๋นมีข้อเสียคือ การเกิดเชื้อราและตัวมอด ทำให้เกิดผลเสียกับข้าวแต๋นที่บรรจุด้านใน แต่สามารถนำมาออกแบบเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ป้องกัน รักษาผลิตภัณฑ์จากแรงกระทบและสภาวะแวดล้อม และการอำนวยความสะดวกแก่การขายปลีกย่อยได้ สอดคล้องกับประชิด ทิณบุตร (2531) ที่ว่าวัตถุประสงค์ของบรรจุภัณฑ์ชั้นใน (Inner Package) เพื่อป้องกันรักษาสินค้าจากแรงกระทบและสภาวะแวดล้อม อีกทั้งการอำนวยความสะดวกแก่การขายปลีกย่อย เป็นต้น ปัจจุบันแนวโน้มการผลิตงานจักรสานลดลง โดยปรับเปลี่ยนเป็นการผสมผสานวัสดุต่างๆ เพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านมากขึ้น อาจมีผลงานจักรสานไม้ไผ่ซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านมีการทำลดลง และยังสอดคล้องกับชัยณรงค์ พุกขาร (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การไปมาหาสู่เยี่ยมเยือน การปรึกษาหารือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านที่ผลิตสินค้าและงานหัตถกรรมต่างๆ เพื่อจำหน่ายทำให้เกิดระบบตลาดสร้างรายได้ให้กับประชากรในท้องถิ่นและแก้ปัญหาการว่างงาน การส่งเสริมโดยการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ทำให้วัสดุนั้นๆ คุ้มค่ายิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการศึกษาบรรจุภัณฑ์นำร่อง เพื่อการผลิตและจำหน่ายโดยเปรียบเทียบการตลาด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อนำผลมาพัฒนา รูปแบบให้มีความเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์ใ้เสียงจากงานจักรสานไม้ไผ่ให้เก็บผลิตภัณฑ์ไว้ได้นาน โดยไม่ให้เกิดเชื้อราและตัวมอด เพื่อส่งเสริมการตลาดและการกระจายสินค้า

เอกสารอ้างอิง

- กนกภัทร ชัยธนพร. (2543). อดสาหกรรมพื้นบ้านกับการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ กรณีศึกษาข้าวแต๋น. การศึกษาประกอบกระบวนวิชา 751409 (Research Exercise in Economics) เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยณรงค์ พุกขาร. (2540). เครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมในชุมชนชนบทภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประชิด ทิณบุตร. (2531). การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

The marketing factors that influence the decision to buy life insurance of citizens in Tak province.

กัญรัตน์ แยมหมื่นอาจ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในด้านรายได้และอาชีพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามจากประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 377 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

จากการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีอายุระหว่าง 30 – 40 ปีมากที่สุด 28.6% มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 29.4% มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท และ 36.6% มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คนมากที่สุด ส่วนใหญ่ทำประกันชีวิตแบบตลอดชีพมีจำนวนกรมธรรม์ 1 กรมธรรม์ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต ของผู้ตอบแบบสอบถามคือบิดามารดาบริษัทประกันชีวิตที่ผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักและ ใช้บริการมากที่สุดคือบริษัทอเมริกันอินเตอร์เนชันแนลแอสซิวรันส์จำกัด(AIA) ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดทุกปัจจัยมีผลต่อการเลือกบริษัทประกันชีวิตของผู้ใช้ประกันชีวิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก แต่ละช่วงรายได้ ในภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน การเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก แต่ละอาชีพในภาพรวมพบว่ามีความแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าทุกปัจจัยทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการตลาด, การตัดสินใจเลือกซื้อ, ประกันชีวิต

Abstract

This research aims to study the state and problems of life of residents in the district, Tak province to study the factors that influence the decision to buy life insurance of citizens in the province of Tak and compare marketing factors that influence the decision to buy life insurance of citizens.

This data was collected from the survey of 377 samples. The statistics used to analyze data by frequency, percentage, average and standard deviation and analysis of variance. Research indicates that the majority of respondents were female and aged between 30-40 years (28.6%), have a monthly income of 10,001 to 15,000 baht (36.6%), most people do have a life insurance 1 per person. Most to use a company American International Nash & Professional Assurance Limited (AIA) factors marketing mix all the factors affecting the choice of the insurance company. Life insurance have an average level.

A comparison of The marketing factors that influence people's decision to buy life insurance in the province of Tak, each occupation as a whole showed a significant difference.

Keyword: 1) The marketing factors 2) Decision to buy 3) life insurance

บทนำ

ธุรกิจประกันชีวิตเริ่มเข้ามาในประเทศไทยโดย Great Eastern Life Assurance Company Limited โดยเริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2473 ในระยะแรกๆ ธุรกิจประกันชีวิตไม่ประสบความสำเร็จมากนักจนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีบริษัทประกันชีวิตดำเนินงานโดยคนไทยและชาวต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 12 บริษัท การดำเนินงานของบริษัทเหล่านั้นยังขาดการควบคุมที่รัดกุมจึงทำให้การดำเนินการของบริษัทไม่มีความมั่นคงบางบริษัทต้องเลิกกิจการไปในที่สุด

ในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกันชีวิตขึ้นใช้บังคับกิจการประกันชีวิตในประเทศไทยเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างมีความรับผิดชอบและอยู่ในกรอบที่กฎหมายกำหนดผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ทำให้บริษัทประกันชีวิตมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ในสายตาของประชาชนโดยทั่วไปประชาชนให้ความสนใจทำประกันชีวิตมากขึ้นเป็นลำดับแต่ที่ยังไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควร ธุรกิจประกันชีวิตยังสามารถจะขยายตลาดออกไปได้อีกมากแต่ที่ยังไม่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วอาจเป็นเพราะชาวสุโขทัยโดยทั่วไปส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจและมีภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อการทำประกันชีวิตหรือกรมธรรม์ประกันชีวิตในประเทศไทยไม่สามารถขยายตัวเองได้เหมือนสินค้าหรือบริการประเภทอื่น การขาดตลาดจึงจำเป็นต้องใช้พนักงาน

¹ อาจารย์ประจำสาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

โดยตรงหรือที่เรียกว่าตัวแทนประกันซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากบริษัทให้ทำการชักชวนบุคคลทำสัญญาประกันชีวิตกับบริษัทโดยปกติตัวแทนประกันชีวิตจะมีหน้าที่ออกไปพบปะกับผู้บริหารหรือลูกค้าเพื่อแจ้งให้ผู้บริหารได้เข้าใจและเห็นผลประโยชน์ของการทำประกันชีวิตจนเกิดความสนใจที่จะซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตจากตัวแทนประกันชีวิตซึ่งเป็นผู้ที่ให้บริการแก่ผู้บริหารในสถานที่ต่างๆตามเอกลักษณ์เงื่อนไขและผลประโยชน์ต่างๆในกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ผู้ซื้อสมควรจะได้รับชดเชยจากอุบัติเหตุการเจ็บป่วยและด้านอื่นๆเป็นต้น (พิสิษฐ ศุภะวณิช. 2521 : 33-36)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านตัวผู้บริหารเองส่วนใหญ่ก็ยังมองไม่เห็นถึงความจำเป็นในการทำประกันชีวิตที่จะซื้อกรมธรรม์หรือทำประกันชีวิตด้วยตนเองรวมถึงปัญหาในด้านบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทยยังมีการพัฒนาไม่เจริญเท่าที่ควรโดยเฉพาะบริษัทรับประกันชีวิตขาดการศึกษาถึงความต้องการของผู้บริโภคเพื่อที่จะนำมาวางแผนการดำเนินงานและปัญหา ในด้านตัวผู้บริหารเองส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้เห็นถึงความจำเป็นในการทำประกันชีวิตจนถึงขนาดที่จะซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตด้วยตนเองต้องรอให้มีมาชักชวนให้ทำจนจึงตัดสินใจทำประกันชีวิตในปัจจุบันการทำประกันชีวิตค่อนข้างที่จะแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้มีรายได้ในสาขาอาชีพต่างๆธุรกิจประกันชีวิตนอกจากจะเป็นประโยชน์กับผู้ทำประกันในด้านคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินโดยตรงแล้วการทำประกันชีวิตยังมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติอีกด้วยในแง่ของการออมทรัพย์และการลงทุนเพราะถือว่าบริษัทประกันชีวิตเป็นแหล่งระดมเงินทุนในระยะยาวจากผู้ทำประกันในรูปแบบของเบี้ยประกันตามกรมธรรม์ประกันชีวิตเมื่อบริษัทได้รับเบี้ยประกันเงินส่วนหนึ่งจะถูกกักไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยและเงินสำรองประกันภัยก็จะถูกนำไปลงทุนในธุรกิจอื่นๆตามเงื่อนไขที่กรมประกันภัยกำหนดเช่นนำไปลงทุนซื้อหุ้นใหญ่ซื้อพันธบัตรซื้อตัวเงินคลังเป็นต้นนอกจากบริษัทประกันชีวิตจะเป็นแหล่งระดมเงินทุนแล้วยังช่วยสร้างงานให้กับประชาชนในสังคมอีกด้วยทำให้เกิดการจ้างงานจึงสามารถช่วยรัฐบาลลดอัตราการว่างงานได้ส่วนหนึ่ง

ในปัจจุบันการทำประกันชีวิตค่อนข้างที่จะแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้มีรายได้ในสาขาอาชีพต่างๆธุรกิจประกันชีวิตนอกจากจะเป็นประโยชน์กับผู้ทำประกันในด้านคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินโดยตรงแล้วการทำประกันชีวิตยังมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติอีกด้วยในแง่ของการออมทรัพย์และการลงทุนเพราะถือว่าบริษัทประกันชีวิตเป็นแหล่งระดมเงินทุนในระยะยาวจากผู้ทำประกันในรูปแบบของเบี้ยประกันตามกรมธรรม์ประกันชีวิตเมื่อบริษัทได้รับเบี้ยประกันเงินส่วนหนึ่งจะถูกกักไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยและเงินสำรองประกันภัยก็จะถูกนำไปลงทุนในธุรกิจอื่นๆตามเงื่อนไขที่กรมประกันภัยกำหนดเช่นนำไปลงทุนซื้อหุ้นใหญ่ซื้อพันธบัตรซื้อตัวเงินคลังเป็นต้นนอกจากบริษัทประกันชีวิตจะเป็นแหล่งระดมเงินทุนแล้วยังช่วยสร้างงานให้กับประชาชนในสังคมอีกด้วยทำให้เกิดการจ้างงานจึงสามารถช่วยรัฐบาลลดอัตราการว่างงานได้ส่วนหนึ่ง

การดำรงชีวิตคนเราไม่ว่าจะมีอาชีพใดมีฐานะอย่างไรทุกคนคงยอมรับมาจากความไม่แน่นอนของชีวิตอาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อสำหรับผู้ที่มีฐานะดีอยู่แล้วก็ต้องเสียชีวิตก่อนเวลา อันสมควรก็อาจจะไม่ทันการเสียแล้วสำหรับผู้ที่มีฐานะไม่มั่นคงการเสียชีวิตของ ผู้ปกครองครอบครัวต้องเป็นปัญหาใหญ่กับผู้ใกล้ชิดเพราะฉะนั้นการทำประกันชีวิตก็เป็นการสร้าง หลักประกันได้อีกวิธีหนึ่งซึ่งการทำประกันชีวิตก็คือการเฉลี่ยความเสี่ยงร่วมกันของคนที่ทำประกันโดยทุกคนจะจ่ายเงินส่วนหนึ่งให้กับบริษัทที่รับผิดชอบซึ่งอาจจะจ่ายครั้งเดียวหรือจ่าย เป็นงวดและเมื่อเกิดเหตุขึ้นบริษัทจะชดเชยเงินคืนให้กับผู้รับประโยชน์ตามจำนวนเงินที่ผู้ทำ ประกันได้ตกลงไว้แต่แรกซึ่งการทำประกันนั้นสามารถเลือกทำได้หลายรูปแบบเช่นแบบ สะสมทรัพย์แบบตลอดชีพแบบชั่วระยะเวลาหรือแบบเงินได้ประจำ

ประโยชน์ของการประกันชีวิต 1. การให้ความคุ้มครองไม่ได้หมายความว่าความว่จะคุ้มครองทานให้รอดพ้นจากภัยต่างๆแต่ การไม่สมควรบริษัทจะจ่ายเงินก้อนหนึ่ง(จำนวนเงินเอาประกัน) ให้แก่คนที่ท่านระบุไว้ในสัญญาที่ทำไว้กับบริษัท(กรมธรรม์ประกันภัย) ซึ่งเรียกว่าผู้รับผลประโยชน์อาจจะเป็นอย่างอื่นเพื่อเป็นทุนการศึกษาเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายต่อไป 2. การลดภาษีเงินได้รัฐบาลมองเห็นความสำคัญของการประกันชีวิตและเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนทำประกันชีวิตมีมาตรการเพิ่มค่าลดหย่อนทางภาษีจากการทำประกันชีวิตเพิ่มขึ้นจากไม่เกิน10,000บาท/ปีเป็นไม่เกิน50,000 บาท/ปีของผู้มีเงินได้และคู่สมรสไปหักเป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ 3. การออมทรัพย์การประกันชีวิตยังทำให้เกิดมีการออมทรัพย์เป็นประจำต่อเนื่องทำให้มีเงินก้อนไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินเป็นกองทุนไว้ใช้ในโอกาสต่างๆสร้างนิสัยให้ประชาชนอดออมและประหยัดส่งผลให้ครอบครัวมีฐานะมั่นคงและเป็นปึกแผ่น 4. ประโยชน์ต่อประเทศชาติการประกันชีวิตส่งเสริมให้คนในชาติออมทรัพย์สะสมเงินออมระยะยาวระดมเงินทุนเพราะเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทเก็บมาได้ต้องนำไปลงทุนโดยการซื้อพันธบัตรรัฐบาลและลงทุนในกิจการต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อรัฐบาลจะได้นำเงินไปลงทุนสร้างงานเพิ่มขึ้นช่วยให้คนมีงานทำมีรายได้ไม่เดือดร้อนส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจดีขึ้นประเทศชาติก็จะเจริญมีเสถียรภาพมากขึ้นเบี้ยประกันชีวิตจึงเป็นทุนทรัพย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และ5. การลดภาระของสังคมครอบครัวใดที่หัวหน้าครอบครัวไม่มีการเตรียมการไว้เพื่ออนาคตเมื่อเสียชีวิตบุตรและภรรยาจะมีปัญหาในการเลี้ยงชีพและการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นภาระของสังคมแต่หากหัวหน้าครอบครัวได้ทำประกันชีวิตไว้จะได้รับเงินจากการประกันชีวิตจำนวนหนึ่งมาบรรเทาความเดือดร้อน

จากข้อมูลข้างต้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก เพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจประกันชีวิตต่อไป

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการศึกษาจะทำให้เห็นภาพรวมของการประกันชีวิตในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก รวมทั้งปัญหาที่ผู้อุปการะประสบจากนี้ผลการศึกษาจะสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตอันจะนำไปเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจวางแผนปรับปรุงกระบวนการตลาดและพัฒนาธุรกิจประกันชีวิตให้มากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยการนำเอาทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดหรือ4P's ของPhilip Kotler ไดแกผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก รวมทั้งสิ้น23,025คน (สำนักงานอำเภอเมือง จังหวัดตาก. 2547: 2)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Robert V. Krejcie and Early W. Morgan ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ + 5% จำนวนประชากร 23,025 คน ซึ่งต้องใช้ตัวอย่าง 377 ตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างแบบสะดวก (Convenient Sampling) จากประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยในบทนี้จะกล่าวถึงขอบเขตการศึกษาจำนวนประชากรวิธีกรวิเคราะห์สถิติที่ใช้และระยะเวลาในการดำเนินงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือประชาชนในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก รวมทั้งสิ้น23,025 คน(สำนักงานเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก. 2547 : 2)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Robert V.Krejcie and Early W. Morgan ณ ระดับความเชื่อมั่น95% และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ+ 5%จำนวนประชากร 23,025 หมายซึ่งต้องใช้ตัวอย่าง 377 ตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างแบบสะดวก (Convenient Sampling) จากประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เครื่องมือแบบสอบถามจากงานวิจัยของสุรพันธ์ อรุณ (2546 : 103-109) ซึ่งนำมาปรับปรุงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการประกันชีวิต

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตที่พบจากบริษัทประกันชีวิตและข้อเสนอแนะอื่นๆ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ศึกษาทำการสร้างเครื่องมือขึ้นมาโดยนำเครื่องมือจากงานวิจัยของสุรพันธ์ อรุณ (2547 : 103-109) ซึ่งนำมาปรับปรุงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือ
3. นำร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสม
4. นำแบบสอบถามไปใช้ทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 30 ชุดแล้วนำไปสอบถามไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น(Reliability Coefficients)ผลการวิเคราะห์เท่ากับ.748
5. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำเสนอโครงการการศึกษาวิจัย
2. ทดสอบเครื่องมือโดยดำเนินการเก็บข้อมูลครั้งแรก
3. ตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องของคำถามคำตอบและความสมบูรณ์ของข้อมูล
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปให้กลุ่มตัวอย่างทำการตอบ แบบสอบถามตามพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้จนได้จำนวนตัวอย่างครบตามความต้องการ
5. บันทึกข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์

วิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ซึ่งสถิติที่นำมาใช้ในการศึกษานี้ได้แก่

1. คาร์ยอยละ(Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย(Mean : $\bar{x}$)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation : S.D.)
4. การวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis of Variance : ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในเขตกิ่งอำเภอคลองหลวงจังหวัดเชียงใหม่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง30-40 ปีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจรายได้เฉลี่ยต่อเดือน10,001-15,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว4 คน

ข้อมูลการประกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำการประกันชีวิตแบบตลอดชีพมีจำนวนกรมธรรม์ 1 กรมธรรม์บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตคือบิดามารดาบริษัทประกันชีวิตที่ผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักและใช้บริการอยู่ในปัจจุบันคือบริษัทอเมริกันอินเตอร์แนชชั่นแนลแอสซิวรันส์จำกัด(AIA)

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

ปัจจัยของการประกันชีวิตที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญคือปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกล่าวคือ

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของบริษัทประกันชีวิตรองลงมาได้แก่รูปแบบกรมธรรม์ให้เลือกพิจารณาหลากหลาย และเงื่อนไขในการทำประกันชีวิตชัดเจนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และต่ำสุดได้แก่มีการบริการรับแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง
2. ปัจจัยด้านราคาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ราคาก่อนกรมธรรม์เหมาะสมรองลงมาได้มีการแจ้งเตือนเรื่องการชำระค่าเบี้ยประกันและต่ำสุดได้แก่สามารถชำระเงินโดยบัตรเครดิต
3. ปัจจัยด้านการจัดจำหน่ายที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่สถานที่ตั้งของบริษัทและตัวแทนจำหน่ายรายย่อยอยู่ในแหล่งชุมชนใกล้ลูกค้าสะดวกต่อการเดินทางมาติดต่อและมีสาขาบริการทั่วประเทศจำนวนมากรองลงมาได้แก่หาซื้อสะดวกมีสาขาและตัวแทนขายรายย่อยจำนวนมากและต่ำสุดได้แก่สถานที่ตั้งหรือตัวแทนจำหน่ายรายย่อยอยู่ในแหล่งชุมชน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

4. ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่มีพนักงานคอยให้คำแนะนำต่างๆ แก่ลูกค้า รองลงมาค่านำเสนอจากผู้อื่นที่เคยใช้บริการและต่ำสุดได้แก่มีการโฆษณาหรือของชำร่วยเมื่อซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต

การเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิต ของผู้ตอบแบบสอบถาม ในแต่ละช่วงรายได้ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

การเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามด้านรายได้ ในภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันได้แก่ปัจจัยด้านสามารถชำระเงินโดยบัตรเครดิต และปัจจัยด้านคำแนะนำจากผู้อื่นที่เคยใช้บริการ

การเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละอาชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

การเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามด้านอาชีพ ในภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันได้แก่ปัจจัยด้านสามารถชำระเงินโดยบัตรเครดิต และปัจจัยด้านปัจจัยด้านการผ่อนชำระค่าเบี้ยประกัน

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตที่พบจากบริษัทประกันชีวิต

ด้านปัญหาของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตที่พบจากบริษัทประกันชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ไม่มีตัวแทนและพนักงานจากบริษัทประกันที่ต้องการมาเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตรองลงมาสถานที่ตั้งของบริษัทประกันชีวิตอยู่ไกลหรือไม่มีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ไม่สะดวกในการติดต่อทำประกันหรือแจ้งอุบัติเหตุและต่ำสุดได้แก่ไม่มีบริการหลังการขายต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยไข แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 4 ด้านได้แก่ด้านผลิตภัณฑ์ การจําหน่ายและการส่งเสริมการตลาดโดยผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจําหน่ายมากที่สุดรองลงมาได้แก่ด้านผลิตภัณฑ์และต่ำสุดได้แก่ด้านการส่งเสริมทางการตลาดมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์(Product) การพัฒนาให้กับธุรกิจประกันชีวิตมีการขยายตัวให้เร็วขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรมีการสร้างค่านาเชื่อถือและความมั่นคงของกิจการในตัวบริษัทประกันชีวิตและตัวแทนประกันชีวิตควบคู่กันไปเพราะผู้ที่ทำประกันชีวิตนั้นสนใจจะทำประกันชีวิตเพื่อความมั่นคงต่อตัวเองและครอบครัวจากผลการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของบริษัทประกันชีวิตมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัสสี เกตุวิชิต(2546 : บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยย่อยด้านผลิตภัณฑ์ได้แก่ภาพลักษณ์และชื่อเสียงนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพันธ์ อรุณ(2546 : บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยย่อยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการเลือกบริษัทประกันภัยรถยนต์ของผู้รถยนต์มากที่สุดคือชื่อเสียงและความเชื่อถือของบริษัทประกันภัยดังนั้นเป็นภาระกิจที่บริษัทประกันชีวิตและตัวแทนประกันชีวิตควรให้ความสำคัญในประเด็นนี้เป็นสำคัญเพราะต้องเริ่มกระทำก่อนเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค

2. ด้านราคา(Price) การจําหน่ายกรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นธุรกิจที่ไม่ต้องใช้เงินทุนดังนั้นจึงมีการแข่งขันกันสูงเป็นปัญหาสำคัญในการให้บริการเนื่องจากผู้บริโภคจะต้องมีการเปรียบเทียบราคาสินค้าและบริการกับคู่แข่งกันเพื่อหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบราคาของลูกค้ควรจะปรับเปลี่ยนราคาใหม่ ความแตกต่างให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้เพราะจากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญด้านราคากฎธรรมเหมาะสมสูงสุดรองลงมาคือมีการแจ้งเตือนเรื่องการชำระค่าเบี้ยประกันและราคาเบี้ยประกันชีวิตมีความเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญธ ลิ้มศิลา(2544 : บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยด้านราคาพบว่าปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมากคือราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพและราคาถูกกว่ายี่ห้ออื่นซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะเน้นด้านราคากฎธรรมที่เหมาะสมเนื่องจากผู้บริโภคจะต้องการสินค้าที่เหมาะสมกับราคาสินค้าเพื่อให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด

3. ด้านการจําหน่าย(Place)การจําหน่ายต้องพิจารณาถึงการสมอบบริการแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายโดยให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วมุ่งเน้นความสามารถกระจายสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงไปสู่ตลาดเป้าหมายบริษัทประกันชีวิตควรจะขยายสาขาไปสู่ต่างจังหวัดให้ครบทุกจังหวัดในประเทศไทยเพื่อให้ผู้มีความสนใจต้องการจะทำประกันชีวิตมีโอกาสติดต่อตัวแทนประกันชีวิตหรือบริษัทได้สะดวกยิ่งขึ้นจากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญด้านสถานที่ตั้งของบริษัทและตัวแทนจําหน่ายรายย่อยอยู่ในแหล่งชุมชนใกล้ลูกค้าสะดวกต่อการเดินทางมาติดต่อและมีสาขาบริการทั่วประเทศจำนวนมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับสูงสุดรองลงมาได้แก่หาซื้อสะดวกมีสาขาและตัวแทนขายรายย่อยจำนวนมากและมีพนักงานขายบริการถึงบ้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัสสีเกตุวิชิต(2546 : บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยย่อยด้านของการจําหน่ายที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุดซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ทำเลที่ตั้งของร้านสะดวกต่อการเดินทางทำเลที่ตั้งของร้านอยู่ไกลหรือในศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้าทำเลที่ตั้งของร้านอยู่ไกล

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาและทำเลที่ตั้งของร้านอยู่ใกล้ที่พักอาศัยซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเน้นความสะดวกสบายในการติดต่อโดยจะเน้นสถานที่อยู่ใกล้บ้านหรือแหล่งชุมชนเพื่อสะดวกและง่ายต่อการเดินทางและการติดต่อเพราะฉะนั้นหากบริษัทประกันชีวิตต้องการจะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าในกิ่งอำเภอคลองหลวงจังหวัดเชียงใหม่ควรเปิดบริษัทประกันชีวิตในพื้นที่เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสถานที่ตั้งหรือบริษัทที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชนและเพื่อให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าทั้งเก่าและใหม่

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด(Promotion)การสื่อสารเพื่อโฆษณาสินค้า/ผลิตภัณฑ์ของบริษัทรวมถึงการจ้างอบรมและมุ่งเน้นงานด้านการสื่อสารทางการตลาดประกอบไปด้วยการโฆษณาการประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอหรือปกป้องภาพลักษณ์ของบริษัทหรือตัวสินค้าการขยายตรงโดยใช้พนักงานรวมทั้งการตลาดทางตรงผ่านเครื่องมือสื่อสารต่างๆประกอบการควรจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ด้านการตลาดให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดการบริการที่มีคุณภาพมากที่สุด การประกันชีวิตเป็นการขายสินค้าด้านการบริการสิ่งที่สำคัญที่สุดคือพนักงานที่คอยให้บริการกับลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมายการพัฒนาในเรื่องความสามารถในการบริการของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องสร้างนิสัยให้พนักงานตัวแทนมีความรู้สึกรักงานบริการแก่ลูกค้าเป็นกุญแจสำคัญให้บริษัทประสบความสำเร็จและตัวแทนด้วยเช่นกัน ผลการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญด้านพนักงานคอยให้คำแนะนำต่างๆแก่ลูกค้าและคำแนะนำจากผู้อื่นที่เคยใช้บริการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพันธ์ อรุณ(2546: บทคัดย่อ)โดยให้ปัจจัยย่อยตามคำแนะนำจากผู้อื่นที่ใช้บริการซึ่งจะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อถือความคิดเห็นของผู้ที่เคยใช้บริการซึ่งมักจะเป็นคนใกล้ชิดและรู้จักมากกว่าการเชื่อโฆษณาผ่านสื่ออื่นๆดังนั้นสื่อในการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดคือพนักงานงานและผู้ที่เคยใช้บริการหรือ กลุ่มลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญที่บริษัทประกันควรให้ความสำคัญในการเพิ่มตลาดใหม่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

ข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบการธุรกิจประกันชีวิต

บริษัทต้องสร้างความน่าเชื่อถือและทำให้ผู้เอาประกันรู้สึกถึงความมั่นคงของกิจการควบคู่กันไปด้วยซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้เอาประกันให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกโดยผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตมากที่สุดคือบิดาและมารดาของผู้เอาประกัน

บริษัทควรทำการวางแผนกลยุทธ์ด้านการตลาดให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งสินค้าของบริษัทก็คือการขยายสินค้าด้านบริการและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือพนักงานขายหรือตัวแทนประกันชีวิตที่คอยให้บริการกับลูกค้าเพราะเป็นผู้ที่ติดต่อกับลูกค้าโดยตรงแสดงถึงภาพลักษณ์ของบริษัทดังนั้นการพัฒนาในเรื่องความสามารถในการให้บริการพนักงานหรือตัวแทนประกันชีวิตจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสร้างจิตสำนึกให้พนักงานและตัวแทนประกันชีวิตได้ตระหนักว่างานบริการแก่ลูกค้าเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้บริษัทประสบความสำเร็จ

บริษัทประกันชีวิตควรร่วมมือกับธุรกิจเอกชนต่างๆเช่นธนาคารและสถาบันการเงินหรือสวนราชการ เช่นกรมการประกันภัยในการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการทำประกันชีวิตให้แก่หัวหน้าครอบครัวและแก่ผู้ที่อยู่ในความดูแลเป็นต้นและควรขยายสาขาไปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อให้ผู้มีความสนใจต้องการจะทำประกันชีวิตมีโอกาสติดต่อตัวแทนประกันชีวิตหรือบริษัทได้สะดวกยิ่งขึ้น

ตัวแทนขายประกันชีวิต

ตัวแทนขายประกันชีวิตควรให้ความสำคัญกับลูกค้าเก่าๆสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองมีการติดต่อ อย่างสม่ำเสมอและหาลูกค้าใหม่จากคำแนะนำของลูกค้าเดิมเพราะจากผลการวิจัยพบว่าผู้เอาประกันจะเชื่อถือคำแนะนำจากผู้ที่เคยให้บริการมาก่อนมากกว่าตัวแทนประกันชีวิต

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้มีการเปรียบเทียบเฉพาะปัจจัยส่วนบุคคลคือรายได้และอาชีพซึ่งในการวิจัย ครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบด้านอื่นๆตามวัยเช่นเพศอายุระดับการศึกษาเป็นต้นเพื่อจะได้ข้อมูลที่เพียงพอในการพัฒนาธุรกิจประกันชีวิตมากยิ่งขึ้น

นอกจากปัจจัยทางการตลาดแล้วควรศึกษาปัจจัยทางด้านอื่นๆเช่นด้านเศรษฐกิจเทคโนโลยีกฎหมายการเมืองสังคมและวัฒนธรรมด้วยเพื่อที่จะได้ข้อมูลครอบคลุมมากยิ่งขึ้นซึ่งจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้นโดยในการวิจัยอาจใช้ทฤษฎีทางการตลาดของนักวิชาการทางการตลาดของบุคคลอื่นได้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ธัญธร ลิ้มศิลา. (2544). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อเบี้ยของผู้บริโภคชายในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์

(บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรพันธ์ อรุณ. (2546). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกบริษัทประกันภัยรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์

(บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรัสสี เกตุวิชิต. (2546). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อผู้ซื้อในการตัดสินใจเลือกร้านหนังสือในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ (บริหารธุรกิจ

มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริการผู้ป่วย โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

Factors Affective the Acceptance of Information Technology in Service Patient Care at The Pra Chao Taksin the Great Hospital

ภูมินทร์ แจ่มเหมือน¹, สุภาวดี อยู่สุภาพ²
Phomin Jemmlen, Suwida Sarasri

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริการผู้ป่วยโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน ปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้งานผู้ป่วยของ คณะกรรมการสารสนเทศ ศึกษาการยอมรับปัจจัยด้านคุณลักษณะและด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่การนำเทคโนโลยีมาใช้ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะสารสนเทศกับการยอมรับ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่การนำเทคโนโลยีสารสนเทศกับการยอมรับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานในโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 244 คน ตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า พนักงานโรงพยาบาลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อายุงาน 1-5 ปี และมีตำแหน่งงานเป็น ลูกจ้างชั่วคราว ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความยากง่าย ด้านการดูแลรักษา ด้านการมีเครื่องมือช่วยทำงาน ด้านความยากง่ายต่อการใช้งาน ด้านความรวดเร็ว ด้านเวลาที่ต้องใช้ในการเรียนรู้ ด้านขั้นตอนการใช้งาน และด้านความสะดวก ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่เทคโนโลยีสารสนเทศ พนักงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับคณะกรรมการสารสนเทศได้ขึ้นนำเสนอ การลงบันทึกต่างๆ ด้วยฟอร์มกระดาษมีความผิดพลาดและเกิดความซ้ำซ้อน รองลงมาคณะกรรมการสารสนเทศแนะนำให้การทำงานมีความสะดวกและผู้ป่วยมีความพึงพอใจและให้ความสำคัญน้อยกับเมื่อเกิดปัญหาการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาลักษณะใด สามารถแก้ไขได้ การยอมรับปัจจัยด้านคุณลักษณะและปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่พบว่า พนักงานมีการยอมรับในระดับปานกลาง โดยยอมรับ ปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่เป็นอันดับแรก รองลงมายอมรับปัจจัยด้านคุณลักษณะ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะและการยอมรับและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่มีความสัมพันธ์สูงมาก

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับ, เทคโนโลยีสารสนเทศ, งานบริการผู้ป่วย

Abstract

This is a research on factors affecting the acceptance of information technology in servicing patient care at the Pra Chao Taksin the Great Hospital. It is a survey research ware to study demographic information of patient, type of computer networking information technology, acceptance of the types and role of information technology and the method disseminating of information, relations between types and influences of information technology and if acceptance and relations between the role of information technology. The instrument use in the research comprise of survey questionnaire The target population of patients at the Pra Chao Taksin the Great Hospital. There were 244 sample use in the survey. The data was analyzed by statistics software. The statistics used in the research consisted is percentage, average, standard deviation, and Correlation.

The findings of survey shows that, The majority of patients in the survey were female aged 25-30 years old. They had bachelor degree education. There length of employment was between 1-5 years. They work temporary works. They was a modulate level of opinions towards the type of information technology. Ranking from high to lows, It was found that the ease difficulty of use ranking the highest. It was follow by the types of technology, the availability of technology to assist in works, difficulty in use, expediency, time need for learning to use the technology, work responses and convenience. Here was moderate level of opinions towards the dissemination of the use of information technology. Ranking from high to lows, It was found that respondent places important on the information technology committee introduce the use of the technology, various recording by paper forms which led to errors and repetition. It was following by the introduction of the information technology committee introducing how the use of the technology contributes to convenience and patient satisfaction. Little importance was place on the difficulty of use of the technology. No matter what the problems may be, solution can be found. The acceptance of the type and role of information technology and the dissemination of the use information technology among works were moderate. The role of the technology ranked the highest. It was followed by the type of technology. There was a high correlation between the type of information technology. There was a high correlation between the role and dissemination of use of information technology.

Keyword: Factors affecting the acceptance, Information technology, Service patient care

¹ นักศึกษา

² อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บทนำ

องค์กรในยุคโลกาภิวัตน์ได้นำเอาสารสนเทศ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายระหว่างประเทศ เข้ามาเพื่อประสานให้มีการทำงานร่วมกันในการสร้างโอกาสการดำเนินธุรกิจแบบใหม่สำหรับองค์กรทุกระดับ ระบบสารสนเทศในธุรกิจแบบใหม่นี้ ยังช่วยให้องค์กรได้รับข่าวสารที่อยู่ไกลออกไป ช่วยในการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการแบบใหม่ ๆ ช่วยในการปรับโครงสร้างและขั้นตอนการทำงาน และช่วยเปลี่ยนแปลงการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อีกด้วย (เลาดอน, เคนเนท.; เลาดอน จีนส์, 2545 : 3) การใช้ระบบสารสนเทศนับว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตมนุษย์ในยุคปัจจุบันไปแล้ว ทุกคนในสังคมได้บริโภคสารสนเทศที่เสนอในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นตัวอักษร ตัวเลข สถิติ แผนภูมิ กราฟ รูปภาพ เสียงภาพ ภาพเคลื่อนไหวต่างๆ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป (ลานนา ดวงสิงห์, 2543 : 14)

การเข้าสู่สังคมสารสนเทศในสังคมปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันสมัยเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การดำเนินงานในองค์กรอาจเปรียบสารสนเทศได้เสมือนกับสายเลือดที่หล่อเลี้ยงการทำงานทุกด้าน (<http://sамет.skr.ac.th>) การใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารงานทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน เพิ่มผลผลิตของงาน สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ให้บริการ ช่วยในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือการบริการใหม่ๆ สร้างความได้เปรียบคู่แข่งทางการค้า และเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น โดยการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในหน่วยงานราชการ ทำให้สามารถช่วยลดขั้นตอน ความซับซ้อนลงไปได้ ทำให้ระบบงานใหม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประหยัดเวลา เงินทุน และความถูกต้องแม่นยำ (ครรชิต มาลิ่งวงศ์, 2541 : 14) ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต ทั้งในการทำงานที่ทำงานและที่บ้านมากขึ้น ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวที่สามารถรับรู้ได้ในเวลาเดียวกัน การสืบค้น การส่งและการรับข้อมูลข่าวสารจากคอมพิวเตอร์ในระบบที่เชื่อมโยงแบบถึงกันทั่วโลก หน่วยงานต่างๆได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปใช้ในการปฏิบัติงานแทนการทำงานด้วยมือ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการพิมพ์เอกสาร ด้านการบันทึกข้อมูล ทำให้สามารถค้นหาข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ด้านงานงบประมาณและบัญชี ทำให้การจัดทำบัญชีสะดวก รวดเร็วมมากขึ้น ด้านงานประมวลผลทางสถิติและคำนวณ เช่น งานสำมะโนประชากร และงานสำรวจอื่นๆ งานประมวลผลทางด้านอุตุนิยมวิทยา งานพยากรณ์มูลค่าหุ้น ด้านงานควบคุมใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการใช้คอมพิวเตอร์ควบคุมเครื่องมือเครื่องจักรต่างๆในการผลิต ด้านงานบริการ เป็นการนำคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยให้งานบริการต่างๆรวดเร็วขึ้น ด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ทำให้สามารถผลิตสื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมาก

ปัจจุบันโรงพยาบาลหลายแห่ง ได้เอาระบบเครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์ มาใช้เพื่อพัฒนาระบบการบริการผู้ป่วยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีความถูกต้อง แม่นยำ สะดวกและรวดเร็ว โดยโรงพยาบาลสมิติเวชได้เริ่มนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในหอผู้ป่วย เพื่อช่วยในงานพยาบาลครั้งแรก ปีพ.ศ.2528 ทั้งนี้เพื่อให้คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งเสริมสร้างประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้ให้บริการ คือ พยาบาลและเจ้าหน้าที่ทุกระดับ (ทองดี ชัยพานิช, 2532 : 115-116) มีการขยายการใช้งานคอมพิวเตอร์ในโรงพยาบาลออกไปทั้งในโรงพยาบาลของรัฐบาลและเอกชนหลายแห่ง

ระบบงานคอมพิวเตอร์ที่ใช้กับโรงพยาบาลโดยทั่วไป ได้ถูกนำมาใช้ในการเก็บประวัติของคนไข้ การนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการทำสถิติและการคำนวณระบบทะเบียนประวัติคนไข้ ระบบข้อมูลการให้ภูมิคุ้มกันโรค สถิติทางด้านการแพทย์ ด้านการบัญชีและการเงิน บัญชีขายคงเหลือ การใช้ตึก ห้องอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ การใช้คอมพิวเตอร์ในห้องทดลองประกอบการวินิจฉัยของแพทย์ เครื่องมือคอมพิวเตอร์ทางการแพทย์ ควบคุมการรับและจ่ายยา ตลอดจนใช้กับอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ เช่น เครื่องมือผ่าตัด บันทึกการเดินของหัวใจ ตรวจคลื่นสมองและด้านการหาตำแหน่งของอวัยวะก่อนการผ่าตัด เป็นต้น (<http://courseware.rmuti.ac.th>)

โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีวิสัยทัศน์ “เราจะเป็โรงพยาบาลคุณภาพ ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธา” มีการกิจและหน้าที่ดังนี้

1. การให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป
2. การจัดการศึกษาแก่นิสิตแพทย์ในชั้นคลินิก (ปี 4, 5, 6) ในโครงการร่วมผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบทปีละประมาณ 10 คน ในเบื้องต้นภายใต้หลักสูตรของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ในรูปแบบเครือข่ายในโรงพยาบาลสาขา ได้แก่ โรงพยาบาลพระเจ้าตากสินมหาราช โรงพยาบาลพิจิตร และโรงพยาบาลแพร่ โดยได้รับการสนับสนุนจากโรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาคปฏิบัติจะใช้ทรัพยากรภายในโรงพยาบาลสาขา เพื่อให้ นิสิตแพทย์ได้ฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง ในภาคทฤษฎีจะมีอาจารย์แพทย์บรรยายผ่านระบบ Tele-Conference แบบ Real time ซึ่ง นิสิตและอาจารย์สามารถโต้ตอบกันได้หมุนเวียนกันระหว่างศูนย์แพทย์ตาก แพร่ พิจิตร และโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ (<http://www.med.nu.ac.th>)

3. การใช้บริการแก่ชุมชน การให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปที่มารับบริการ

โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง แม่นยำ สะดวก รวดเร็ว และมีระบบสารสนเทศที่เหมาะสมถูกต้อง ทันสมัย เพื่อใช้งานบริหาร วางแผนและกำหนดนโยบายของโรงพยาบาล การมองเห็นถึงประโยชน์ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว จึงได้มีการพัฒนานำเอาเทคโนโลยีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาใช้งานบริการผู้ป่วยอย่างเต็มระบบในฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายการแพทย์ ฝ่ายการพยาบาล ฝ่ายทันตกรรม ฝ่ายเภสัชกรรม ฝ่ายห้องปฏิบัติการ ฝ่ายเอกซเรย์ ฝ่ายเวชระเบียนและสถิติ และฝ่ายการเงินและบัญชี

การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาใช้ในโรงพยาบาลต่างๆนั้นพบว่า โรงพยาบาลบางแห่งประสบความสำเร็จและโรงพยาบาลหลายแห่งที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้น ไม่ได้มีการยอมรับและถูกนำไปใช้งานอย่างเต็มระบบ เช่น ที่โรงพยาบาลบางแห่งเริ่มนำเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาใช้งานในบริการตั้งแต่ปี 2533 แต่ก็ไม่สามารถพัฒนาขยายการใช้งานระบบดังกล่าวให้ครอบคลุมหน่วยงานต่างๆ ภายในโรงพยาบาล ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไปหลายปี ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาด้านงบประมาณ ด้านเครื่องคอมพิวเตอร์ การพัฒนาโปรแกรม และปัญหาด้านบุคลากร โดยเฉพาะปัญหาด้านการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของบุคลากรนั้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจการใช้งานพบว่า บุคลากรมีการยอมรับนวัตกรรมดังกล่าวไม่เท่ากัน ทำให้บางคนไม่ยอมใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ บางคนกล่าวว่า โปรแกรมการใช้งานไม่ตรงกับลักษณะงานของตน และบางคนก็มีความคิดเห็นว่าไม่มีความพร้อมของการนำระบบมาใช้งานเพราะเมื่อเกิดปัญหาการใช้งานไม่มีบุคลากรที่จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันที ในขณะที่บางกลุ่มที่เห็นประโยชน์จะใช้งานเต็มที่ รวมถึงการพยายามพัฒนาการใช้งานและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และในบางกลุ่มอาจยังไม่เล็งถึงความสำคัญและความจำเป็น จึงใช้งานไม่เป็นไปตามระบบที่กำหนดไว้ หรืออาจหลีกเลี่ยงที่จะไม่ใช้งาน ทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้ภาพรวมของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ยังไม่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ในงานบริการผู้ป่วยของโรงพยาบาลพระเจ้าตากสินมหาราช นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้ประสบความสำเร็จต่อการพัฒนาองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อไป ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขต่อไป โดยทำการศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ใน 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่ของตัวกลางการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในงานบริการผู้ป่วยของบุคลากรของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตามทฤษฎีการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Roger and Shoemaker 1993 : 163-175) เพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในงานบริการผู้ป่วยของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการดำเนินงานบทบาทและวิธีการเผยแพร่
4. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และบทบาทวิธีการเผยแพร่เทคโนโลยีสารสนเทศ
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะกับการยอมรับ ปัจจัยด้านคุณลักษณะและปัจจัยด้านบทบาท และวิธีการเผยแพร่การนำเทคโนโลยีมาใช้
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทบาท และวิธีการเผยแพร่การนำเทคโนโลยีกับการยอมรับปัจจัยด้านคุณลักษณะ และปัจจัยด้านบทบาท และวิธีการเผยแพร่การนำเทคโนโลยีมาใช้

ขอบเขตของการวิจัย

- การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้
1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จำนวน 244 คน (รายงานสถิติจำนวนบุคลากร จากฝ่ายบุคคล, 2551)
 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 1) ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน
 - 2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้แก่ ความสะดวก รวดเร็ว ความง่ายต่อการใช้ การดูแลรักษา ความยากง่าย เวลาที่ต้องใช้ในการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้งานและการมีเครื่องมือช่วยการทำงาน
 - 3) การดำเนินงานบทบาทและวิธีการเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของคณะกรรมการสารสนเทศตัวแปรตาม ได้แก่ การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในงานบริการผู้ป่วยของบุคลากรโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
 3. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
 4. ขอบเขตของเวลา การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของเวลาเพื่อให้ได้เวลาที่เหมาะสม โดยเริ่มทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1-28 กุมภาพันธ์ 2552 รวมเวลาประมาณ 1 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานทุกกลุ่ม ได้แก่ บุคลากรของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จำนวน 624 คน (ที่มา : ฝ่ายการเจ้าหน้าที่และงานเวชกรรมสังคม, มีนาคม 2551)
 - 1.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยนำจำนวนประชากรทั้งหมดมาเปรียบเทียบกับตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2547 : 36) จำนวน 244 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. การสร้างเครื่องมือวิจัยและการทดสอบเครื่องมือ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
จัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวนทั้งสิ้น 244 คน
4. การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล
ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS For Windows เพื่อหาค่าสถิติ คือ ร้อยละ คำนวณเฉลี่ย ความแปรปรวนมาตรฐาน และการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = .05$

สรุปผลการศึกษา

1. พนักงานของโรงพยาบาลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25-30 ปี การศึกษาปริญญาตรี อายุงาน 1-5 ปี และมีตำแหน่งงานเป็นลูกจ้างชั่วคราว
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความยากง่าย ด้านการดูแลรักษา ด้านการมีเครื่องมือช่วยทำงาน ด้านความยากง่ายต่อการใช้งาน ด้านความรวดเร็ว ด้านเวลาที่ต้องใช้ในการเรียนรู้ ด้านขั้นตอนการตอบการใช้งานและด้านความสะดวก
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่เทคโนโลยีสารสนเทศ พนักงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับคณะกรรมการสารสนเทศได้ขึ้นนำเสนอ การลงบันทึกต่างๆ ด้วยฟอร์มกระดาษมีความผิดพลาดและเกิดความซ้ำซ้อน รองลงมาคณะกรรมการสารสนเทศแนะนำให้การทำงานมีความสะดวก และผู้ป่วยมีความพึงพอใจและให้ความสำคัญน้อยกับเมื่อเกิดปัญหาการใช้งาน ไม่ว่าปัญหาลักษณะใดสามารถแก้ไขได้
4. การยอมรับปัจจัยด้านคุณลักษณะและปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่ พบว่า พนักงานมีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง โดยยอมรับปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่เป็นอันดับแรก รองลงมายอมรับปัจจัยด้านคุณลักษณะ
5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะกับการยอมรับและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทบาทและวิธีการเผยแพร่ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของพนักงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะเทคโนโลยีสารสนเทศและบทบาทและวิธีการเผยแพร่เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะสารสนเทศไม่เหมาะสมกับผู้ใช้และไม่ก่อให้เกิดเชิงเปรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งเก่าหรือวิธีปฏิบัติที่เคยใช้ นอกจากนั้นเกิดจากบุคลิกลักษณะส่วนตัวโดยยึดมั่นกับสังคมเดิมที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะเทคโนโลยีและบทบาทวิธีการเผยแพร่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณ ศักดิ์รัตน์ (2548) เรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักเศรษฐกิจการคลังต่อความทันสมัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติของสำนักเศรษฐกิจการคลัง ผลวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น ต่อความทันสมัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักเศรษฐกิจการคลัง และเสาวเพ็ญ จำปาเป้า (2546) วิจัย เรื่อง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานราชการ : ศึกษาจากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำและทัณฑสถาน ผลการวิจัยพบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานราชการตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ อยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก และประเสริฐ ต่อวงศ์ (2545) วิจัยเรื่องเจตคติต่อคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรในทีมสุขภาพโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในทีมสุขภาพมีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์ทั้งโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างดี และเจตคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และพรเพ็ญ ทัดนิง (2543) วิจัยเรื่อง เจตคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การสอนในสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับดี อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก มีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับดี ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์จำแนกตามเพศและประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา พบว่า อาจารย์มีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามอายุ วุฒิการศึกษา และสถาบันพบว่า อาจารย์มีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกัน Nash and Pauline (1997) วิจัยเรื่องทัศนคติต่อคอมพิวเตอร์ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางด้านคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน แต่เพศชายและหญิงมีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน และ Klosinski (1990) วิจัยเรื่อง เจตคติของแพทย์ในการใช้คอมพิวเตอร์และความสามารถในการเรียนรู้ทางห้องปฏิบัติการทางแพทย์ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์ และนวัตกรรมเพื่อช่วยให้ระบบข้อมูลข่าวสารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การยอมรับปัจจัยด้านคุณลักษณะและบทบาทและวิธีการเผยแพร่เทคโนโลยีสารสนเทศ พนักงานยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาภรณ์ ขุบสุวรรณ (2545) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยใช้เครือข่ายเพื่อการบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์ อาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครู อาจารย์มีการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศการใช้เครือข่ายในการบริหารงานระดับปานกลาง และวิไลรัตน์ จตุสุวรรณศรี (2543) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริการผู้ป่วย : กรณีศึกษาศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและลักษณะงานที่แตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไม่แตกต่างกัน และบุคลากรในกลุ่มที่ยอมรับและไม่ยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในงานบริการผู้ป่วยมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการดำเนินบทบาทและวิธีการเผยแพร่เทคโนโลยีสารสนเทศเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของคณะกรรมการสารสนเทศแตกต่างกัน และพุฒพงษ์ พิพัฒน์วงศ์ (2548) วิจัยเรื่อง ระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานฝ่ายอำนวยการและสนับสนุน สังกัดตำรวจภูธร ภาค2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานฝ่ายอำนวยการและสนับสนุน สังกัดตำรวจภูธร ภาค2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานฝ่ายอำนวยการและสนับสนุน สังกัดตำรวจภูธร ภาค2 ที่มีอายุประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมที่เกี่ยวข้องและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ต่างกัน และกรณีการ ตั้งวานิชพงษ์ (2540) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และความต้องการใช้คอมพิวเตอร์ในงานข้อมูลข่าวสาร สาธารณสุขของบุคลากรในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบรายงานที่มีมากเกินไป โดยเฉพาะในด้านกิจกรรมสาธารณสุข พบว่ามีปัญหามากที่สุดในด้านความไม่ครบถ้วนของข้อมูลทุกประการ ส่วนด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์พบว่าขาดแคลนบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยตรง ปัญหาด้านประสิทธิภาพของเครื่องและปัญหาขาดความรู้ในการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และบุคลากรที่มีความต้องการในด้านการอบรมและต้องการให้มีพัฒนาโปรแกรมให้มีมาตรฐานเดียวกัน และณัฐพร บังจตุสนันท์ (2545) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบ TQM ของพนักงานบริษัทเอส พี ซีริวัฒนา จำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานซึ่งส่วนใหญ่เพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 3,501-4,000 บาท และมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว 3-4 ปี พนักงานของบริษัทฯ เคยส่งข้อมูลเสนอแนะเกี่ยวกับ TQM ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา มีร้อยละ 33.1 มีความรู้เกี่ยวกับ TQM ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ คือ ตั้งแต่ร้อยละ 90.0 ขึ้นไป ได้แก่รู้ความหมาย QCC เป็นส่วนหนึ่งของ TQM ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม TQM เป็นกระบวนการในการแก้ปัญหางานได้เป็นอย่างดี พนักงานมีความเห็นเกี่ยวกับ TQM อยู่ในระดับมาก ตั้งแต่ร้อยละ 70.0 ขึ้นไป คือ TQM ช่วยพัฒนาคุณภาพรวมได้ และองค์กรที่มี TQM จะผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับสำหรับการยอมรับระบบ TQM ของพนักงานนั้น พบว่า มีการยอมรับที่แตกต่างกัน และอัญชลีย์ เจนวิศิษฐ์ (2540) วิจัยเรื่อง ปัจจัยการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศโดยใช้คอมพิวเตอร์เครือข่ายในงานบริการผู้ป่วยนอกของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการในโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่ ยอมรับการใช้ระบบงานคอมพิวเตอร์ ในระดับสูง และ Grinde (1994) วิจัยเรื่อง การใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของแผนกการพยาบาลในมหาวิทยาลัยของศูนย์การแพทย์เวอร์จิเนีย ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ควรพิจารณาในการวางแผนและนำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาใช้ การสนับสนุนแต่แรกจากฝ่ายบริหารการพยาบาลและฝ่ายระบบข้อมูลข่าวสารขององค์กรมีความสำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จในการยอมรับของผู้บริหารโรงพยาบาล การดำเนินงานโดยให้มีความคลุมผู้ใช้ระบบและคณะทำงานสนับสนุนเป็นหลักประกันการยอมรับ ความยืดหยุ่นของระบบมีผลต่อการริเริ่มดำเนินโครงการใหญ่และการสนับสนุนอย่างเพียงพอจะทำให้แน่ใจได้ว่า การนำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาใช้ตลอดจนการบำรุงรักษาระบบจะดำเนินไปอย่างราบรื่น และ Herbert and Benbasat (1994) วิจัยเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารในโรงพยาบาล : ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ความคาดหวัง และพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ของพยาบาล ได้แก่ ทัศนคติที่มีต่อคอมพิวเตอร์ในเรื่องความเข้ากันได้กับงานที่ปฏิบัติอยู่ ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์และผลการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ของผู้อื่น รวมถึงอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ หัวหน้าพยาบาล ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ของกลุ่มพยาบาล ร้อยละ 77

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะของสารสนเทศและบทบาทวิธีการเผยแพร่กับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า มีความสัมพันธ์สูงมาก อาจเป็นเพราะผู้ใช้มีบุคลิกลักษณะส่วนตัว ความได้เปรียบโดยผู้ยอมรับเห็นว่านวัตกรรมดีกว่า ประโยชน์มากกว่าสิ่งเก่าหรือวิธีปฏิบัติเดิมและความสามารถที่มองเห็นได้และสังเกตได้จึงมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพวงเพชร ฤทธิ์พรพันธ์ (2544) เรื่อง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มสถานศึกษาภาคใต้ กรมอาชีวศึกษา มีการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง และประจักษ์ เพิ่มทรัพย์ (2540) วิจัยเรื่อง การรับนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตของกลุ่มอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์การปรับตัวขององค์กร ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลในการยอมรับนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตของคนในอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์เพราะคุณลักษณะของตัวอินเทอร์เน็ตที่มีความได้เปรียบเมื่อเทียบกับเทคโนโลยีเดิม คือสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับงานที่ทำ โดยเฉพาะในส่วนของการสืบค้นข้อมูล สามารถทำได้สะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าวิธีเดิม และจิรา วงเลขา (2541) วิจัยเรื่อง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่อบรมในหน่วยงานรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่อบรมในหน่วยงานรัฐบาลมีการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ การนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ คอมพิวเตอร์ใช้เป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ ประเมินผลการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ใช้เป็นสื่อประกอบการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาภาภรณ์ ศิลปะเสริฐ (2548) วิจัยเรื่อง การนำเสนออินเทอร์เน็ตมาใช้ในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ทรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า สายงานที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับการนำอินเทอร์เน็ต และ Herrick and McCullough (1989) วิจัยเรื่อง การนำคอมพิวเตอร์ไปใช้งานพยาบาลของโรงพยาบาลสองแห่ง ซึ่งพยาบาลกลุ่มที่ถูกศึกษาทั้งสองกลุ่มจะไม่เคยมีประสบการณ์กับการใช้คอมพิวเตอร์มาก่อน หรือมีน้อยมาก ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลกลุ่มที่อยู่ในโรงพยาบาลที่มีการเตรียมความพร้อมในด้านการฝึกอบรมในพยาบาลได้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จัดรูปแบบรวมทั้งวิธีการอบรมที่เหมาะสม จะทำให้พยาบาลเกิดความรู้และยอมรับการใช้คอมพิวเตอร์และสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ดีกว่ากลุ่มพยาบาลที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือ ได้รับความรู้ที่ไม่เพียงพอ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. จากการวิจัย แม้ว่าบุคลากรมีการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่าหากบุคลากรสามารถตัดสินใจเลือกระบบการทำงานได้ ส่วนมากจะเลือกระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แต่เห็นว่าควรปรับปรุงให้ดีขึ้น ศูนย์คอมพิวเตอร์โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จึงควรปรับปรุงระบบเครือข่ายในงานบริการผู้ป่วยให้มีความเหมาะสมต่อการใช้งานในด้านต่างๆ ได้แก่ ความสะดวกรวดเร็ว ความง่ายต่อการใช้ การดูแลรักษา ความยากง่าย เวลาที่ต้องใช้ในการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้งานและการมีเครื่องมือช่วยการทำงาน ให้มีความสมบูรณ์กว่านี้
2. ศูนย์คอมพิวเตอร์โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ควรให้ความสำคัญแก่ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางการเปลี่ยนแปลงในการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ โดยตัวกลางการเปลี่ยนแปลง ควรจะได้มีการดำเนินบทบาทและวิธีการเผยแพร่ขั้นตอนของการยอมรับคือ ให้ความรู้ ปรับทัศนคติต่อนวัตกรรม ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยบทบาทนั้นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง
3. ในการพิจารณานำนวัตกรรมอื่นๆ เช่น กระบวนการประกันคุณภาพโรงพยาบาลเข้ามาใช้ในโรงพยาบาลควรดำเนินการตามกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์และเชมเคเกอร์ คือ ควรจะได้มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยการให้ความรู้ ปรับทัศนคติให้ติดต่อกับกระบวนการประกันคุณภาพของโรงพยาบาล และให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดให้มีผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางการเปลี่ยนแปลงที่ควรมีการดำเนินบทบาทและเผยแพร่กระบวนการดังกล่าวอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้ใช้กระบวนการประกันคุณภาพโรงพยาบาลเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในทุกระดับ ซึ่งคาดว่าจะทำให้การพัฒนางานโดยใช้กระบวนการประกันคุณภาพของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช บรรลุผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
4. หน่วยงานที่ต้องนำนวัตกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาใช้ในหน่วยงานของตนเอง ควรจะได้มีการพิจารณาถึง ตัวนวัตกรรม คือเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการทำงาน และควรจะได้ให้ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางการเปลี่ยนแปลง (Change agent) เพื่อดำเนินบทบาทและวิธีการเผยแพร่ที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรเกิดการยอมรับ

การอ้างอิง

- กรณิการ์ ตั้งวานิชพงษ์. การศึกษาสภาพเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และความต้องการใช้คอมพิวเตอร์ในงานข้อมูลข่าวสารสาธารณสุขของบุคลากรในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จิราพร เกษพิชญพัฒนา. “สภาพความต้องการและปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริการพยาบาลของโรงพยาบาลรัฐและเอกชน กรุงเทพมหานคร” วิทยาลัยนอร์ทศรีนครินทรวิโรฒบึงกุ่ม. สาขาวิชาการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ชาญวิทย์ ทรัพย์เทพ และศรีนยา ทรัพย์เทพ. การรื้อปรับระบบบริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมะเร็งราชภัฏ. เชียงราย : โรงพิมพ์อินเตอร์พรีนต์, 2537.
- ณัฐพร ปัจจุสานนท์. ปัจจัยที่มีต่อการยอมรับระบบ TQM ของพนักงานบริษัท เอส พี ศรีวัฒนา จำกัด. วิทยาลัยนอร์ทรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- ธานินทร์ ศิลปจารุ. คู่มือการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิติการพิมพ์, 2547.
- นิภาพรณ ฤทธิ์รอด. “การจัดการระบบสารสนเทศทางพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น” วิทยาลัยนอร์ทปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.
- ประภาภรณ์ ชุบสุวรรณ. “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยใช้คอมพิวเตอร์เครือข่ายเพื่อการบริหารงานวิชาการของครูอาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยาลัยนอร์ทปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2545.
- ประเสริฐ ต่อวงษ์. “เจตคติต่อคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรในทีมสุขภาพโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ฯ ศรีราชา” วิทยาลัยนอร์ทศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- พรเพ็ญ ทัดนิจ. “เจตคติต่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ภาคตะวันออก” วิทยาลัยนอร์ทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- พวงเพชร ฤทธิ์พรพันธ์. “การแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มสถานศึกษาภาคใต้ กรมอาชีวศึกษา” วิทยาลัยนอร์ทปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2544.
- พุดพิงษ์ พิพัฒน์วงศ์. “ระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานฝ่ายอำนวยการและสนับสนุน สังกัดตำรวจภูธร ภาค 2” วิทยาลัยนอร์ทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.
- รุจา ภูไพบูลย์. พยาบาลสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2542.
- รุจิจันทร์ พิริยะสงวนพงศ์. สารสนเทศทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ซีอียูเคชั่น, 2549. โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช. ฝ่ายเจ้าหน้าที่และงานเวชกรรมสังคม, มีนาคม 2551.
- วิไลรัตน์ จตุสุวรรณศรี. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริการผู้ป่วย กรณีศึกษา ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา” วิทยาลัยนอร์ทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. ผลกระทบต่อเทคโนโลยีต่อระบบราชการไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ม.ป.ป.

แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก

The Approaches of Developing Marketing of Bangkok Business College Lumnamping in Tak

พิมพ์พิน คำเพ็ง¹ นิคม คงมี²

Pimpin Khampheng Nikom Kongmee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก 2) ศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด และ 3) หาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก ผู้วิจัยศึกษาถึงความต้องการเข้าเรียนต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตาก ปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อ ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาดกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยการหาค่าร้อยละและแจกแจงความถี่ และขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยการหาค่าร้อยละและแจกแจงความถี่

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.70 ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความต้องการในระดับมากทั้งสิ้น ซึ่งกลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จในด้านการตลาด ควรประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การเจาะตลาดปัจจุบัน 2) กลยุทธ์การขยายการตลาด 3) กลยุทธ์ราคา 4) กลยุทธ์ด้านภาพพจน์สถาบัน 5) กลยุทธ์พันธมิตร และ 6) กลยุทธ์หน่วยงานการตลาด ซึ่งแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านค่าเล่าเรียน 3) ด้านทำเลที่ตั้ง 4) ด้านประชาสัมพันธ์ 5) ด้านบุคลากร และ 6) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนาการตลาด โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate (1) the needs of furthering study of the students of Bangkok Business College Lumnamping in Tak, to explore (2) the marketing strategies of successful vocational colleges, and to investigate (3) the approaches of developing marketing of Bangkok Business College Lumnamping in Tak. The research was divided into 3 steps. The first step seemed to investigate the needs of furthering study of the students of Bangkok Business College Lumnamping in Tak. The samples of the research were 361 students who were interested in furthering study and The instrument used in research is a questionnaire to study the need for further study in analyzing the data, the mean and the standard deviation. The second step was to explore the marketing strategies of successful vocational colleges. In this step, the researcher collected the data from 15 students and The instrument used in research is a interview by analysis of interview topics. The aim of the research by determining the percentage and frequency. And the last step, it seemed to investigate the approaches of developing marketing of Bangkok Business College Lumnamping in Tak. The researcher collected the data from 17 students in this step and The instrument used in research is a interview by analysis of interview topics. The aim of the research by determining the percentage and frequency.

The findings of the research indicated that the respondents needed to further study at Bangkok Business College Lumnamping in Tak. All in all, it can be said that it was the high level at 3.70. When considered each side of the needs of furthering study, it was found that all sides seemed to be at the high level. In terms of the marketing strategies, they should contain 6 factors; that is, market penetration, market expanding, pricing strategy, strategy of the image of the college, the strategy of alliances, and market institute strategy. In addition, the approaches of developing marketing of Bangkok Business College Lumnamping in Tak comprised of 6 sides; that is, tuition fees, location, public relations, personnel, and the process of teaching and learning.

Keywords: The Approaches of Developing Marketing, Vocational College

¹ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² นักศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามสภาพของโรงเรียนเอกชนในปัจจุบันนี้ยังเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น โรงเรียนมีรายได้ไม่เพียงพอเก็บค่าเล่าเรียนได้ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังต้องแข่งขันกับโรงเรียนของรัฐบาลเพื่อให้สามารถดำเนินการอยู่ได้ ซึ่งโรงเรียนเอกชนนั้นมีความสำคัญในการตลาดการศึกษา (วิไล จุฑาทู, 2543, หน้า 2) การที่โรงเรียนเอกชนจะอยู่รอดและเสถียรภาพนั้นมีปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ คุณภาพหรือประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งนี้เพราะโรงเรียนเอกชนไม่มีหลักประกันว่าจะมีความมั่นคงเหมือนโรงเรียนรัฐไม่มีเงินงบประมาณจากรัฐมาใช้ในการใช้จ่ายทางการศึกษา ถึงแม้ว่าบางโรงเรียนอาจจะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐแต่ก็ไม่มากนัก การบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนจะต่างจากโรงเรียนของรัฐโดยมีลักษณะทางธุรกิจการศึกษา คือต้องเน้นทางด้านวิชาการและเป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์ คือต้องได้กำไรหรือไม่ขาดทุนเป็นอย่างน้อยเพื่อให้ดำเนินต่อไปได้ เนื่องจากเอกชนไม่มีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ประชาชนโดยตรง ไม่มีอำนาจเก็บภาษีอากรได้เหมือนรัฐ อีกทั้งต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐเพื่อมิให้แสวงหากำไรเกินควร เพียงแต่นำผลกำไรมาปรับปรุงกิจการของโรงเรียนให้เจริญรุดหน้า นอกจากนี้เนื่องจากในการลงทุนทางการศึกษาของเอกชนนั้นไม่สามารถยอมให้ขาดทุนได้เหมือนรัฐบาล เพราะการลงทุนโดยเอกชนนั้นต้องมุ่งหวังกำไรเช่นเดียวกับธุรกิจอื่นๆ (มนต์ชิตา บุปผาคำ, 2544, หน้า 5)

โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก เป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง เปิดทำการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 โดยเปิดสอน 2 ระดับ คือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รับนักเรียนที่จบ ปวช.3 และนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ซึ่งในปีแรกที่เปิดทำการสอนมีนักเรียนและนักศึกษาสมัครเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อปีการศึกษา 2552 จำนวนนักเรียนและนักศึกษาเริ่มลดลง และอาจมีแนวโน้มลดลงเพิ่มขึ้นในอนาคต

จะเห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนนักศึกษาของโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก มีแนวโน้มลดลง อาจจะเนื่องจากในปัจจุบันนี้มีสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคตาก วิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ้านตาก วิทยาลัยชุมชนตาก และวิทยาลัยเกษตร ซึ่งทำให้นักเรียนและนักศึกษามีโอกาสเลือกสถานที่เรียนได้มากขึ้น จึงส่งผลทำให้จำนวนนักเรียนและนักศึกษาที่จะเข้ามาเรียนกับโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงน้อยลง รวมทั้งในปัจจุบันการบริหารจัดการโรงเรียนยังประสบปัญหาในหลายๆ ด้าน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องหากลยุทธ์การตลาดมาพัฒนาโรงเรียน ทั้งในด้านวิชาการหรือหลักสูตร เช่น มีการปรับหลักสูตรให้หลากหลาย ทันสมัย และตรงกับความต้องการของนักเรียน ด้านค่าเล่าเรียน เช่น มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพการเรียนการสอน สามารถชำระค่าเล่าเรียนได้หลายช่องทาง ด้านทำเลที่ตั้ง เช่น มีการคมนาคมที่สะดวก มีสถานที่จอดรถกว้างขวาง สะอาด ห้องเรียนกว้างขวาง ที่นั่งเพียงพอเหมาะแก่การเรียนรู้ ด้านประชาสัมพันธ์ เช่น มีการโฆษณาสถาบันผ่านสื่อต่างๆ มีข้อมูลและแนวทางการเรียนตลอดหลักสูตร แจกเอกสาร และคู่มือเรียนฟรี ด้านบุคลากร เช่น มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในการสอน เอาใจใส่นักเรียนนักศึกษา เจ้าหน้าที่ที่มีความสุภาพให้บริการด้วยความรวดเร็วและสม่ำเสมอ และด้านกระบวนการเรียนการสอน เช่น มีการติดตามและวัดผลการเรียนสม่ำเสมอ เป็นต้น ดังนั้นการเลือกเรียนในสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาที่ดีและมีมาตรฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและนำความรู้ในการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงานในอนาคตได้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย ลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษา ที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัย ดังนี้ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านค่าเล่าเรียน 3. ด้านทำเลที่ตั้ง 4. ด้านประชาสัมพันธ์ 5. ด้านบุคลากร 6. ด้านกระบวนการเรียนการสอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ว่า เพื่อศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตาก จำนวน 5,714 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตาก จำนวน 361 คน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2.2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ว่าเพื่อศึกษาผลกระทบการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์ในโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก จำนวน 15 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2.3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ที่ว่า เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ในโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก และผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำนวนทั้งหมด 17 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการเข้าเรียนต่อ ผลกระทบการตลาด และแนวทางการพัฒนาการตลาด ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านค่าเล่าเรียน 3) ด้านทำเลที่ตั้ง 4) ด้านประชาสัมพันธ์ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตาก ปีการศึกษา 2554 จำนวน 5,714 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดตาก จำนวน 361 คน และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการเข้าเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนในจังหวัดตากในด้านวิชาการ ด้านค่าเล่าเรียน ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการเรียน การสอน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ แล้วทำการสรุปผลในแต่ละประเด็น
4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลกระทบการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์ในโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก จำนวน 15 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เจาะจง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ผลกระทบการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุป
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ โดยการหาค่าร้อยละและแจกแจงความถี่ ได้ผลกระทบการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ในโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก และผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำนวนทั้งหมด 17 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เจาะจง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุป
4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยการหาค่าร้อยละและแจกแจงความถี่ ได้ผลกระทบการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้ทำการสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก

ข้อมูลความต้องการเข้าเรียนต่อ คือ ต้องการให้โรงเรียนจัดสื่ออุปกรณ์และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความต้องการด้านค่าเล่าเรียน คือ ต้องการให้โรงเรียนกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าบริการ โดยคำนึงถึงความสามารถในการชำระเงินของผู้ปกครอง ความต้องการด้านทำเลที่ตั้ง คือ ต้องการให้โรงเรียนตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลภาวะทางเสียง กลิ่น และฝุ่นละออง ความต้องการด้านประชาสัมพันธ์ คือ ต้องการให้โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักเรียนผ่านเสียงตามสายภายในอย่างสม่ำเสมอ ความต้องการด้านบุคลากร คือ ต้องการให้ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน และผู้ปกครอง ความต้องการด้านกระบวนการเรียนการสอน คือ ต้องการให้โรงเรียนมีการใช้ทรัพยากรแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการอาชีพให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาด

กลยุทธ์การเจาะตลาด ควรเน้นการส่งเสริมการตลาดและการสรรหากลุ่มเป้าหมายจากตลาด คือเน้นสายพานิชยกรรมและช่างอุตสาหกรรม กลยุทธ์การขยายการตลาด เน้นในโปรแกรมการเรียนการสอน หรือปรับปรุงหลักสูตรใหม่ กลยุทธ์ราคาทำการกำหนดค่างวดกิตติให้หลากหลาย ให้ส่วนลดในรูปแบบของทุนการศึกษาบางส่วน ให้ผ่อนชำระค่าเล่าเรียนได้ และมีการกำหนดค่าเล่าเรียนแบบเหมาจ่ายเป็นรายภาคการศึกษา กลยุทธ์ด้านภาพพจน์สถาบัน ทางโรงเรียนควรมีการจ้างครูอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมาเป็นอาจารย์ประจำ มีการส่งนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมให้มากขึ้น ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทั้งท้องถิ่นและส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์พันธมิตรทางโรงเรียนควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่จะช่วยเพิ่มปริมาณผู้สมัครเรียนในระดับหนึ่ง และทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ลดการแข่งขันในเชิงของการบัญชีบริหาร กลยุทธ์หน่วยงานการตลาดควรมีการตั้งหน่วยการตลาดขึ้นเพื่อที่จะได้กำหนดภาระงานของหน่วยงาน เช่น งานวิจัยตลาด งานแนะแนวการศึกษา งานระบบฐานข้อมูลการตลาด เป็นต้น

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงจังหวัดตาก

ด้านวิชาการ ส่วนใหญ่จะเปิดหลักสูตรสายบริหารธุรกิจและอนาคตจะเปิดหลักสูตรสายช่าง ด้านค่าเล่าเรียน โรงเรียนมีทุนให้แก่นักเรียนบางส่วนที่เรียนดีแต่ยากจน จัดหาโครงการให้นักเรียนทำงานระหว่างเรียนโดยได้รับงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนหนึ่งก็มีเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้แก่นักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมมีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และยังให้นักเรียนสามารถผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเป็นงวดๆ อีกด้วย ด้านทำเลที่ตั้ง โรงเรียนส่วนใหญ่จะเลือกตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน แหล่งธุรกิจหรือสถานประกอบการ เนื่องจากโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษามุ่งที่จะพัฒนาและผลิตบุคลากรสายวิชาชีพต่างๆ การส่งนักเรียนเข้าฝึกประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะและวิชาชีพในการเรียนนั้น โรงเรียนจะส่งนักเรียนเข้าฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ และหน่วยงานที่อยู่ใกล้โรงเรียน ด้านประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนนั้นส่วนใหญ่จะให้นักเรียนรุ่นพี่จะนำรุ่นน้องมาเรียน โรงเรียนจะออกไปแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนที่กำลังศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งโรงเรียนในอำเภอ ต่างอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากร โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาด้านทักษะ ด้านวิชาชีพ และมีความสามารถในการสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี เช่น โรงเรียนยังได้นำวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาสอนพิเศษเพิ่มเติมแก่นักเรียนอีกด้วย ด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนจะเข้มงวดกับครูเพื่อให้ครูสอนอย่างเต็มที่และเต็มเวลา เนื่องจากโรงเรียนได้คัดเลือกครูที่มีทักษะความฉลาด ความชำนาญ ในแต่ละสาขาวิชาชีพ ครูจึงสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาความต้องการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตากซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้านได้แก่

1.1 ความต้องการด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนจัดสื่ออุปกรณ์และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยโรงเรียนจัดหลักสูตรการศึกษาเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และทางโรงเรียนยังได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนกิจกรรมตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัด อ้างถึงใน วสันต์ ชนวัฒน์, 2544, หน้า 17 ได้กล่าวไว้ว่า หน้าที่ของสถานศึกษาคือการให้บริการทางวิชาการ งานวิชาการในสถานศึกษามีได้หมายถึงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างทุกอย่างภายในสถานศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนในห้องเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น งานวิชาการจะช่วยเสริมสร้างหรือพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความคิดของผู้เรียน ให้รู้จักคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น แยกแยะปัญหาได้ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมงานวิชาการมากที่สุด จึงควรทำงานอย่างมีเป้าหมายและมีการวางแผนซึ่งขอบข่ายของการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนประกอบไปด้วยงานหลักสำคัญ ได้แก่ การวางแผนงาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ การวัดผลประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน ความต้องการด้านวิชาการเข้าเรียนต่อของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิงสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยมีสื่ออุปกรณ์ นวัตกรรมที่มีคุณภาพ ยังสามารถเลือกกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ ตามความถนัด ทำให้นักเรียนเกิดความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ความต้องการด้านค่าเล่าเรียน ในภาพรวมมีความต้องการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าบริการ โดยคำนึงถึงความสามารถในการชำระเงินของผู้ปกครอง โดยทางโรงเรียนมีส่วนลดค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ และทางโรงเรียนยังจัดให้มีการผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเป็นงวดๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Hence(1974 อ้างถึงใน Chapman, 1981) ซึ่งให้เห็นว่า อิทธิพลด้านการเงินเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจในการเลือกสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ถ้าค่าเล่าเรียนที่กำหนดขึ้นเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา การจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายจะเป็นตัวลดปัญหาต่างๆ ลง ดังนั้นค่าเล่าเรียนจึงเป็นเสมือนตัวสนับสนุนให้นักเรียนมีความสนใจในการเลือกสถานศึกษาแห่งนั้นเพิ่มมากขึ้น

1.3 ความต้องการด้านทำเลที่ตั้ง ในภาพรวมมีความต้องการในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าโรงเรียนตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลภาวะทางเสียง กลิ่น และฝุ่นละอองโรงเรียนจัดสถานที่ฝึกประสบการณ์ระหว่างเรียนอยู่ใกล้แหล่งที่พักอาศัยของนักเรียนและทางโรงเรียนตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่ปราศจากปัญหาอาชญากรรมและอบายมุข ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เมธี ปิณฑานนท์, 2528 ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในแง่ของอาคารสถานที่นั้น คือ มีความเหมาะสม (Suitability) จะต้องมีความเหมาะสมในด้านที่ตั้งของอาคารสถานที่ ลักษณะของพื้นที่ และการจัดอาคารสถานที่ เป็นต้น ในการเลือกสถานที่ตั้งของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก นักเรียนมีความชื่นชอบในสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โรงเรียนยังใกล้กับแหล่งที่พักอาศัยในชุมชนของตนเอง และโรงเรียนยังมีการรณรงค์ยาเสพติด อบายมุขต่างๆ เพื่อให้นักเรียนและชุมชน ปราศจากสิ่งเสพติด และอบายมุข อีกด้วย

1.4 ความต้องการด้านประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมมีความต้องการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักเรียน ผ่านเสียงตามสายภายในอย่างสม่ำเสมอโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ในการให้ข้อมูลแนะแนวทางการเรียนตลอดหลักสูตร และโรงเรียนให้ความสำคัญและจัดกิจกรรมอันส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดี และชื่อเสียงของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของปิณฑานนท์ (2544, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของงานประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ขององค์การสถาบันนั้นๆ ด้วยสื่อ หรือวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้กลุ่มประชาชนเป้าหมายเกิดทัศนคติ ภาพพจน์ที่ดีต่อการ สถาบัน เกิดการยอมรับและให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือเป็นผลให้การดำเนินงานขององค์กร สถาบัน บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล แนะแนวหลักสูตรทางการเรียน ประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดทำร่วมกับองค์กรภาครัฐ และเอกชนอย่างต่อเนื่อง ให้ประชาชนในจังหวัดตากได้รับทราบอยู่ตลอด

1.5 ความต้องการด้านบุคลากร ในภาพรวมมีความต้องการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน และผู้ปกครองครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชา ความถนัด ความเชี่ยวชาญ และความสามารถของตนเองและครูผู้สอนมีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณเหมาะสมกับอาชีพครูซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของสมาน รังสิโยภุณณ (2541, หน้า 83) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้าง และเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานในด้านของครูผู้สอนในองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก นั้นได้มีการพูดคุย ปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดการขาดการติดต่อกับผู้ปกครอง ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของตนเองเป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนมีความสามารถเฉพาะในด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติ

1.6 ความต้องการด้านกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตากในภาพรวมมีความต้องการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าโรงเรียนมีการใช้ทรัพยากรแหล่งวิทยาการและสถานประกอบอาชีพให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ และครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของกระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 21) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนซึ่งการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตากเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ผลจากการศึกษากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการตลาดซึ่งแบ่งออกเป็น 6 กลยุทธ์ได้แก่กลยุทธ์การเจาะตลาดปัจจุบัน กลยุทธ์การขยายการตลาด กลยุทธ์ราคากลยุทธ์ด้านภาพพจน์สถาบัน กลยุทธ์พันธมิตร และกลยุทธ์หน่วยงานการตลาด ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2.1 กลยุทธ์การเจาะตลาดปัจจุบัน โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก เน้นการส่งเสริมการตลาดและการสรรหา กลุ่มเป้าหมายจากตลาดปัจจุบันหรือโปรแกรมการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันของสถาบัน และทั้งนี้ทางโรงเรียนควรมีการทำสื่อเอกสารแนะนำสถาบัน ป้ายโฆษณา บอร์ดแนะนำสถาบัน วิทยุ และวารสารทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ (2542, หน้า 42) , เสรี วงษ์มณฑา (2542, หน้า 12) กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์การตลาด เป็นวิธีที่ใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด หรือหมายถึงขั้นตอนในการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการตลาด การเลือกตลาดเป้าหมายและการออกแบบส่วนประสมทางการตลาด เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตลาดและบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ในการเจาะตลาดปัจจุบันทางโรงเรียนได้จัดทำกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดโดยเจาะกลุ่มเป้าหมายที่นักเรียนโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด ที่มีความสนใจสาย พาณิชยกรรมและช่างอุตสาหกรรม และได้มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์โรงเรียนทั้งทาง หนังสือพิมพ์ วิทยุ โดยลงพื้นที่ตามสถานที่ต่างๆ ออกแนะแนวด้วย ตนเอง

2.2 กลยุทธ์การขยายการตลาดเป็นการขยายตลาดให้เพิ่มมากขึ้นในเชิงของพื้นที่ หลักสูตร และโปรแกรมการเรียนการสอน ควรมีการ ขยายตั้งเชิงภูมิศาสตร์ พัฒนาตลาดใหม่ปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน และพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33) ได้ให้แนวคิดในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของ สถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้ สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นและ การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการขยายตลาดของ โรงเรียนโดยเน้นการเรียนการสอนสายวิชาการ และสายพาณิชยกรรม จนมีการเพิ่มหลักสูตรสายช่างเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านแรงงานในอนาคตได้เป็น อย่างดี

2.3 กลยุทธ์ราคา ทำการกำหนดค่าหน่วยกิตให้หลากหลายตามหลักสูตรหรือโปรแกรมที่ศึกษา ให้ส่วนลดในรูปแบบของทุน การศึกษา บางส่วน ให้ผ่อนชำระค่าเล่าเรียนได้ และมีการกำหนดค่าเล่าเรียนแบบเหมาจ่ายเป็นรายภาคการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของสิริลักษณ์ ขุดิกุล, 2530, หน้า 146 โดยพิจารณาว่าเมื่อบุคคลหนึ่งเข้าศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา แต่บุคคลนั้นจะได้รับความพอใจและความชื่นชมต่อความสำเร็จของตน จัดได้ว่าเขาได้รับอรรถประโยชน์โดยตรงจากการศึกษาต่อ รายจ่ายเพื่อการศึกษาในกรณีนี้จึงเป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภค แต่การที่ได้นำเอาวิชาความรู้ที่ได้ไป ประกอบอาชีพในอนาคต และสามารถนำรายได้มาให้แก่ครอบครัวทั้งยังนำมาซึ่งความมีเกียรติยศชื่อเสียงเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว โดยทางโรงเรียนได้มีการ จัดทำการผ่อนผันค่าเล่าเรียนสำหรับนักเรียนที่ไม่พร้อมจ่ายค่าเทอม จัดแบ่งเป็น 3 งวด ในการจ่าย เพื่อเป็นแบ่งเบาภาระผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง

2.4 กลยุทธ์ด้านภาพพจน์สถาบัน ทางโรงเรียนควรมีการจ้างครูอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมาเป็นอาจารย์ประจำ มีการส่งนักศึกษาเข้าร่วม กิจกรรมทางสังคมให้มากขึ้น ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทั้งท้องถิ่นและส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง จัดทำโฆษณาประชาสัมพันธ์สถาบัน พร้อมทั้ง นำนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาเยี่ยมชมโรงเรียนก่อนที่จะเข้ามาศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของวิรัช อภิรัตนกุล (2546, หน้า 5) ได้กล่าวไว้ว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างองค์การสถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อหวังผลในความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนทางโรงเรียนได้ มีการจัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาสอนที่โรงเรียน และทางโรงเรียนได้มีการจัดทำกิจกรรมกับชุมชนในระดับจังหวัด รวมไปถึงชน เผ่าต่างๆ ในจังหวัดตาก และต่างจังหวัด

2.5 กลยุทธ์พันธมิตรทางโรงเรียนควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่จะช่วยเพิ่มปริมาณผู้สมัครเรียนในระดับหนึ่ง และทำให้เกิดผล ประโยชน์ร่วมกัน ลดการแข่งขันในเชิงของการบัญชีบริหาร ค่าใช้จ่ายบางประเภทของสถาบันได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของจิตเชื้อ ขมปริดา (2538, หน้า 13) กล่าวไว้ว่า กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างสถานศึกษากับกลุ่มบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามความต้องการในการกิจที่รับผิดชอบโดยทาง โรงเรียนได้ทำการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งมีการสร้างสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่าที่มีหน้าที่การงานในระดับอำเภอและระดับจังหวัดโดยมีข้อตกลงกันทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.6 กลยุทธ์หน่วยงานการตลาดได้จัดทำงานแนะแนวการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของลักษณะ สตะเวทิน(2542, หน้า 5) ได้ให้ ความหมายของงานประชาสัมพันธ์ หมายถึงวิธีการของสถาบันอันมีแผนการและการกระทำต่อเนื่องในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่ม ประชาชน เพื่อให้สถาบันและกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และให้การสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้น ๆ ดำเนินงานไปได้ผลดีตามความมุ่งหมาย โดยมีประชาคมดีเป็นบรรทัดฐานที่สำคัญด้วยโดยทางโรงเรียนได้จัดทำแผนการแนะแนวการศึกษานอกสถานที่ จัด เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ครูผู้สอน ออกแนะแนวประชาสัมพันธ์หลักสูตร

3. ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยกลุ่มน้ำปิงจังหวัดตากด้านค่าเล่าเรียน แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมีทุนให้แก่นักเรียนบางส่วนที่เรียนดีแต่ยากจนการหาทุนการศึกษาจากแหล่งทุนภายนอกเพิ่มเติมส่วนหนึ่งก็มีเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้แก่นักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมมีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยโรงเรียนไม่เคร่งครัดกำหนดเวลาการชำระค่าธรรมเนียม และยังให้นักเรียนสามารถผ่อนชำระค่าธรรมเนียมเป็นงวด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ นักเศรษฐศาสตร์ (Harsanyi, 1986, Pp. 60-107) ได้ให้ความหมายของการเลือกเชิงเหตุผลว่าเป็นการเลือกท่ามกลางตัวเลือกมากมาย แต่สิ่งที่บุคคลเลือกจะอยู่บนพื้นฐานของ “ความพึงพอใจ” (Preferences) และโอกาส (Opportunities) กล่าวคือ บุคคลอาจจะเลือกที่จะดำเนินการในเป้าหมายหนึ่งไว้แล้ว แต่เกิดเปลี่ยนใจไปกระทำอีกเป้าหมายหนึ่งทั้งๆ ที่ความพึงพอใจพื้นฐานยังเหมือนเดิม อธิบายได้ว่า บุคคลอาจจะเรียนรู้ถึงค่าสูญเสียโอกาส (Opportunity Cost) ของเป้าหมายทั้งสองนี้แตกต่างกันหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ข้อมูลเกี่ยวกับค่าสูญเสียโอกาสที่มีอยู่ช่วยให้เขาตัดสินใจที่จะศึกษาต่อ แต่เกิดเปลี่ยนใจไม่ไปเรียนการกระทำเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่าค่าเล่าเรียนหรือค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินนั้นสูงขึ้น หรือการศึกษาที่เขาจะศึกษาต่อนั้นยากเกินไป แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงเรียนในส่วนของคุณค่าเล่าเรียนจะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายลดภาระในการจ่ายเงินให้กับสถาบัน เช่น เงินกู้เพื่อการศึกษา การผ่อนชำระช่วยให้ผู้ปกครอง หรือนักเรียนต้องเกิดความเครียดในการหาเงินมาจ่ายชำระครั้งเดียว การกำหนดค่าเล่าเรียนแบบเหมาจ่าย ช่วยให้ผู้ใช้บริการวางแผนทางการเงินได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากความต้องการของนักเรียนที่ได้จากผลการวิจัย ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถาบันต่อไปได้ เพื่อที่จะได้สามารถเพิ่มจำนวนของนักศึกษาในปีการศึกษาต่อไปได้
2. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยกลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก ควรพิจารณาเลือกและกลยุทธ์และกลวิธีในแต่ละด้านที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพปัจจุบันของโรงเรียน เพื่อทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
3. จากสิ่งที่ค้นพบในงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยกลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก ในการนำไปปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดสำหรับสถาบันต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาส่วนประสมของการตลาดของโรงเรียนในแต่ละส่วนประกอบเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ลึกมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตภูมิภาคเดียวกันในส่วนของการแข่งขัน และคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้ทราบว่าในปัจจุบันโรงเรียนมีความสามารถในการแข่งขันกับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมากน้อยเพียงใด
3. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนและโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐในเขตภูมิภาคเดียวกันในส่วนของการแข่งขัน และคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ปิณิดา พุ่มแย้ม. (2544). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนสิด สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชิตา บุปผาคำ. (2544). กลยุทธ์การตลาดโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลักษณะ สตะเวทิน. (2542). หลักการประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เพื่องฟ้าพรินต์.
- วสันต์ ขนวิวัฒน์. (2544). ภาพลักษณ์โรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไล จุฑาทกุล. (2543). เหตุผลที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนจังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2546). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- Chapman, D. (1981). “A Model of Student College Choice”. *Journal of Higher Education*. 64(5) : 492-500.
- Harsanyi, John C. (1986). “Advance in Understanding Rational Behavior”. *Rational Choice*. Edited by John Elster Great Britain : Billing&Son.

ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
The Effectiveness of the Sangha Administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province

พระครูปลัดธวัชชัย สังขนิษฐานนท์¹
Pharakhru Palad Thawatchi Sangkanitthanon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ ต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือพระสังฆาธิการและพระสงฆ์จากเขตการปกครองคณะสงฆ์ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 212 รูป จากจำนวน พระสงฆ์และพระสังฆาธิการ 452 รูป โดยใช้สูตรคำนวณวิธีการของทาโรยามาเน (Taro Yamane) ข้อมูลทั่วไปของประชากร คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ คือค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานเพื่อบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่า T-Test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม และการทดสอบค่า F-Test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way Analysis of Variance : ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่กลุ่มขึ้นไป และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้สัมภาษณ์เชิงลึก In-Depth Interview กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ Key Informant และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านการปกครอง 3.50 และด้านสาธารณูปการ 3.41 ส่วนอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเผยแผ่ 3.28 ด้านการศาสนการศึกษา 3.50 ด้านสาธารณสงเคราะห์ 3.20 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 3.05 ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา ตำแหน่งวุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิกศศึกษาทางธรรม และวุฒิกศศึกษาทางเปรียญธรรมพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิกศศึกษาทางธรรม และวุฒิกศศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิ ผลการบริหารคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา ตำแหน่ง และวุฒิกศศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ด้านการปกครอง พระภิกษุสามเณรขาดความรู้ในเรื่องการปกครองคณะสงฆ์ ควรส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเข้ามาบริหารปกครองด้วยหลักธรรมและคุณพระภิกษุสงฆ์ให้ทั่วถึง

ด้านการศาสนศึกษา พระภิกษุสามเณรขาดทุนในการศึกษาในระดับสูง ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ทุกรูปในวัดได้เรียนพระธรรมวินัยเป็นประจำ

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ การตั้งกองทุนสนับสนุนการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรยังไม่เพียงพอ ควรมีการจัดตั้งทุนให้พระภิกษุสามเณรศึกษาต่อในระดับที่สูง

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รูปแบบการเผยแผ่ยังไม่ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ควรนำสื่อรูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่

ด้านสาธารณูปการ การสร้างถาวรวัตถุในปัจจุบันมักไม่คำนึงถึงความจำเป็นมากน้อยในการสร้าง ยังขาดการดูแลบำรุงรักษา รวมทั้งความสะอาด ควรจัดตั้งกองทุนและมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลด้านนี้โดยเฉพาะ

ด้านสาธารณสงเคราะห์ ขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชน ไม่มีการจัดตั้งศูนย์อาชีพเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรกำหนดแผนการปฏิบัติงานในด้านนี้

คำสำคัญ : พระสังฆาธิการ, การบริหาร

Abstract

The objectives of this research were 1) study the effectiveness of the Sangha administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province. 2) compare the Sangha and monks's opinions towards the effectiveness of the Sangha administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province by personal factor, and 3) study the problems, obstacles and suggestions on the effectiveness of the Sangha administration in Thepsathit District , Chaiyaphum Province. The sample of the study comprised of 212 from 452 of the sangha and monks in Thepsathit District, Chaiyaphum Province by Krejcir & Morgan Techniques. The instruments used in this study were a questionnaire and in-depth interview. Data were analyzed by using descriptive statistics (frequencies,

¹ นักศึกษา มหาวิทยาลัย IIC University of Technology (Phnom Penh, Cambodia) E-mail : thawatchi.sangkanitthanon@gmail.com

percentage, means and standard deviation). The t-test, One-way Analysis of Variance: ANOVA were applied to test significant differences of average between two groups. The F-test was applied for testing significant differences of average between three groups. The research findings were as follows:

1.The effectiveness of the Sangha administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province was at the moderate level 3.28 when considered in each aspects found that sangha administration 3.50 and Buddhist constructions and reparations 3.4 were in the high level.The other such as Buddhist propagation 3.28 Ecclesiastical education 3.50 public welfare 3.20 and Education support 3.05 were at the moderate level.

2.The comparison of opinions of the Sangha toward the effectiveness of the Sangha administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province classified by personal factor found that the monks who had different age, years of ordination, position, level of general education, level of Pali studies and level of Dhamma studies had not different opinion in the Sangha toward to effectiveness of the Sangha administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province in significant at 0.05 in the other hand the monks who had different age, years of ordination, position, level of general education had not different opinion in the Sangha toward the effectiveness of the Sangha administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province.

3.The problems, obstacles and suggestions of the Sangha administration in Thepsathit District, Chaiyaphum Province found that Sangha administration:The Monks lacked of Knowledge in sangha administration the should be found out professor to manage this job.

Ecclesiastical education and Education support: no sufficient education fund for monks and novices that should be supported them to study in high level.

Buddhist propagation: The pattern to propagate did not update then should be used many media to apply in this.

Buddhist constructions and reparations:The constructions were built without to remind for useful and lacked of cleaning then should be set fund to take care this job.

Public welfare: lacked of participation with community and did not set career center to promote folk wisdom then should be set procedure plan.

KEYWORDS: Effectiveness of the sangha, Administration

บทนำ

วัดเป็นหน่วยงานหรือเป็นองค์กรหนึ่ง ที่มีความผูกพันใกล้ชิดและมีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมไทยทั้งทางด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อ ค่านิยมของคนไทยมายาวนานการบริหารวัดเพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้น เจ้าอาวาสจะต้องมีหลักเกณฑ์หรือทฤษฎีการบริหารงานเบื้องต้นให้สำเร็จลุล่วงไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของวัดนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพ การบริหารวัดต่าง ๆ จึงเป็นงานในหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวกับการปกครองบังคับบัญชาการจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เจ้าอาวาสคือผู้นำของพระภิกษุสงฆ์สามเณรและคฤหัสถ์ ให้มีความเจริญรุ่งเรืองสันติสุขและความมั่นคงของวัด โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกิจการต่างๆของวัด เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาดูแลและนำเสนอพระภิกษุสามเณรและฆราวาสผู้อยู่ในวัด ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้อยู่ในศีลธรรมอันดี ให้มีความสมัครสมานสามัคคีปรองดองกัน ให้ร่วมแรงร่วมใจกัน ในการปฏิบัติศาสนกิจดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ของวัดให้สำเร็จไปด้วยดี เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการให้การศึกษา อบรมศีลธรรมจริยธรรมและภาวนาธรรมคือวิปัสสนากรรมฐานแก่ประชาชนการบริหารงานของพระสังฆาธิการจะต้องมีอำนาจหน้าที่ในการทำงาน ความสำเร็จในการบริหารสำหรับพระสังฆาธิการจะสำเร็จหรือจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของพระสังฆาธิการที่จะบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดแก่พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ผู้บริหารจะต้องมีหลักการที่ดีในการเลือกประยุกต์ใช้ ทฤษฎีโดยการใช้ศาสตร์ และศิลป์ในการบริหารงานพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้นำเสนอว่า การบริหารหมายถึงการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น Getting things done through other people เมื่อว่าตามค่านิยมนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้น เป็นรูปธรรมสองเดือน นับจากวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่ ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้นเมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้น ในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหาร คณะสงฆ์วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 2500 ปี เป็นเรื่องราวให้เราได้ศึกษา เรื่องพุทธวิธีบริหารนอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านี้ก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหารวัดจะเจริญ และมั่นคงก็เพราะมีเจ้าอาวาสที่มีสติปัญญาสามารถวัดจะเสื่อมก็เพราะมีเจ้าอาวาสไม่ดีพอจึงเลาและหย่อนความสามารถวัดจะดีจะมีมีความเจริญมั่นคงจะต้องมีเจ้าอาวาสผู้ทรงศีลทรงธรรม (พระมหาอนันท์ อานนโท, 2552) อาจกล่าวได้ว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตส่วนมากให้ความสำคัญกับการประชุมในพื้นที่เขตการปกครองและระหว่างคณะสงฆ์กับผู้นำชุมชน โดยมีการณรงคให้วัดเป็นสถานที่ปลอดบุหรี่ และมีการยกย่องพระมหาเถระผู้ทำคุณงามความดีและเชิดชูเกียรติประวัติ มีการอนุรักษ์ธรรมชาติโดยให้ความรู้ถึงประโยชน์ของธรรมชาติและส่งเสริมการปรับปรุงทัศนภายในเขตปกครองให้เป็นลานธรรม (พระมหาเขาวลิต ชาติเมธี, 2552) บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ประกอบด้วย อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษา วุฒิการศึกษาทางธรรม การบริหารหรือจัดงานวัด และการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปกครอง พระภิกษุ สามเณร ลูกวัดให้อยู่ในพระธรรมวินัยได้ดี มีการให้การศึกษาอบรมกายอบรมศีลอบรมจิตใจ และอบรมปัญญาด้วยทั้งภาคปริยัติ และภาคปฏิบัติภาวนาธรรมที่ให้เกิดผลเป็นปฏิเวธที่ดี มีการจัดระเบียบแผนผังภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สงบร่มรื่นเป็นที่เหมาะแก่การศึกษาและปฏิบัติธรรม เป็นศูนย์รวมของสาธุชนผู้ไม่เรียนรู้ และปฏิบัติพระสัทธรรมหาความสงบทางใจ บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ในการปกครองหรือด้านการศึกษา หรือแม้แต่ด้านสาธารณูปการการควบคุมการก่อสร้างบูรณปฏิสังขรณ์ หรือการดำเนินการใดๆ ที่ต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและการใช้ทรัพยากร ให้คุ้มค่าคุ้มทุนมากด้วยคุณภาพ มากด้วยคุณประโยชน์ ตลอดทั้งการดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ได้นาน การสาธารณสงเคราะห์ การเผยแผ่ งานด้านศาสนศึกษา ก็มีความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์อีกอย่างยิ่ง ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งในการเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาวัดและการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ตนและประโยชน์ของพุทธศาสนิกชนตลอดทั้งประโยชน์ของพระพุทธศาสนาสืบต่อไปผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยในเรื่องนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วิจัยเพื่อ 1. ศึกษาประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสงฆ์ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 2. เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสงฆ์ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ 3. ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสงฆ์ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในวิจัยนี้ คือพระสงฆ์และพระภิกษุสงฆ์จำนวน 212 รูป โดยแบ่งเป็นกลุ่มประกอบด้วย 1)กลุ่มอายุ 2) กลุ่มพรรษา 3) กลุ่มตำแหน่ง 4) กลุ่มวุฒิการศึกษาสามัญ 5) กลุ่มวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ซึ่งทั้งหมดถือว่าเป็นประชากรกลุ่มวิจัย โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากทุกรูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วนประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสงฆ์ในอำเภอเทพสถิต 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสนาม ผู้วิจัยได้เลือกสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าหรือมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ตามแบบของ เร็นซิส เอ. ลิเคิร์ต (Rensis A. Likert) หรือ ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale, 1961, pp.166-169)โดยกำหนดให้มีน้ำหนักเปรียบเทียบกันและเป็นการแบ่งมาตราส่วนประเมินค่าของการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์คุณลักษณะสถานภาพทั่วไปของแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Standard Deviation) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับประสิทธิผลของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff) แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) ประกอบด้วยปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ แล้วเขียนพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 212 ชุด โดยจำแนกตาม อายุ พรรษา วุฒิกการศึกษาสามัญ วุฒิกการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวน 84 รูป คิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 60 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.3 และน้อยที่สุด คือ มีอายุระหว่าง 51-60 มีเพียงจำนวน 19 รูป คิดเป็นร้อยละ 9.0

พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีพรรษา 1-5 ปี จำนวน 101 รูป คิดเป็นร้อยละ 47.6 รองลงมา คือ มีพรรษา 6-10 มีจำนวน 77 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.3 และน้อยที่สุด คือ มีพรรษา 16 - 20 มีเพียงจำนวน 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 5.7

ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่ง มีจำนวน 124 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.5 รองลงมา คือ เจ้าอาวาส มีจำนวน 64 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.2 และน้อยที่สุด คือ เจ้าคณะอำเภอ มีเพียงจำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.5

วุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 72 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.0รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 66 รูป คิดเป็นร้อยละ 31.1 และน้อยที่สุด คือ มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีเพียงจำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.4

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นเอก มีจำนวน 89 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมา คือ ไม่มีวุฒินักธรรม มีจำนวน 45 รูป คิดเป็นร้อยละ 13.2 และน้อยที่สุด คือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นโท มีเพียงจำนวน 38 รูป คิดเป็นร้อยละ 17.9

วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางเปรียญธรรม มีจำนวน 172 รูป คิดเป็นร้อยละ 81.1 รองลงมา คือประโยค 1-2-3 มีจำนวน 28 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.2 และน้อยที่สุด คือประโยค 7-8-9 มีจำนวน 4 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 84 รูป คิดเป็นร้อยละ 39.60, มีพรรษา 1-5 พรรษา มีจำนวน 101 รูป คิดเป็นร้อยละ 47.6, ไม่มีตำแหน่ง มีจำนวน 124 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.5, มีวุฒิการศึกษาสามัญ ระดับชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวน 72 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.0, มีวุฒิการศึกษาทางธรรม นักธรรมชั้นเอก มีจำนวน 89 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.0, และไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม มีจำนวน 172 รูป คิดเป็นร้อยละ 81.1

ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.28 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

ด้านการปกครอง พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50

ด้านการศาสนาศึกษา พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.05

ด้านการเผยแผ่ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.28

ด้านการสาธารณูปการ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.41

ด้านสาธารณสงเคราะห์ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิสถาบัน วุฒินักธรรม และวุฒิเปรียญธรรม เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 พระสงฆ์ที่มีวุฒิสถาบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5 พระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 6 พระสงฆ์ที่มีเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านการปกครอง พบว่าสามเณรขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการปกครอง คณะสงฆ์ พระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถไม่ค่อยได้รับโอกาสที่จะแสดงความสามารถ พระภิกษุ และ สามเณรบางวัดมีจำนวนมากต้องเข้มงวดกวดขัน และพระระดับสังฆาธิการยากต่อการพิจารณาตรวจสอบโทษที่ทำความผิดพระธรรมวินัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสพระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถได้ทำหน้าที่มีบทบาทด้านการบริหารปกครอง ควรดูแลบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรโดยให้ยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นที่ตั้ง และควรดูแลลดขั้นตอนทางด้านระเบียบวินัยพระสงฆ์สามเณรให้มากกว่านี้ และควรมีบทลงโทษที่จริงจังมากกว่านี้โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่ทำความผิดวินัยร้ายแรง

ด้านการศึกษา พบว่า พระภิกษุ – สามเณรขาดทุนในการศึกษาระดับสูงๆ, พระภิกษุ – สามเณร ควรจะได้รับโอกาสได้แสดงบทบาทมากขึ้น, ควรศึกษาปรับปรุงตำราใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนเรื่องงบประมาณทุนในการศึกษาของพระสงฆ์ในเขตปกครอง ควรให้โอกาสพระสงฆ์ผู้มีความรู้ในเขตปกครอง ได้มีบทบาทมากกว่านี้เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ควรปรับระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องและทันสมัยมากกว่านี้

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า กองทุนสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุ และ สามเณร ยังมีไม่เพียงพอ เด็กเรียนดีและยากจนมักจะขาดทุนในการศึกษา และการติดต่อประสานงานร่วมมือระหว่างวัดกับสถานศึกษาให้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น ควรมีการให้ทุนการศึกษาช่วยเหลือเด็กเรียนดีแต่ยากจน ควรมีความร่วมมือกันระหว่างวัดกับสถานศึกษาให้มากกว่านี้

ด้านการเผยแผ่ พบว่า การเรียนรู้พระธรรมวินัยในทางที่ถูกต้องจริงจังยังมีส่วนน้อย ควรส่งเสริมให้พระภิกษุ-สามเณร ได้มีความรู้มากขึ้น เพื่อที่จะได้นำไปเผยแผ่ต่อไป รูปแบบการเผยแผ่ยังไม่ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันนัก, ในปัจจุบันมักมีการนำไสยศาสตร์แทรกมากับหลักพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ ควรมีการเผยแผ่หลักธรรมที่ถูกต้อง ไม่สอนในทางที่ผิดพระธรรมวินัย ควรมีการจัดหน่วยอบรมให้ความรู้ด้านการเผยแผ่ให้แก่พระภิกษุ-สามเณร มีการปรับประยุกต์รูปแบบการเผยแผ่ให้เหมาะสม ไม่นอกหลักธรรมวินัย ควรส่งเสริมแนะนำในสิ่งที่เป็นหลักพุทธศาสนาแท้ๆ ไม่มีไสยศาสตร์มารยาเล่ห์กลต่างๆ

ด้านสาธารณูปการ พบว่า การสร้างถาวรวัตถุในปัจจุบันไม่คำนึงถึงความจำเป็นมากน้อยในการสร้าง การใช้สอยประโยชน์ถาวรวัตถุที่สร้างยังไม่เต็มที่ ขาดการดูแลบำรุงรักษา รวมทั้งทำความสะอาด มักปลูกสร้างโดยขาดการวางแผนที่ดี

ข้อเสนอแนะ ควรคำนึงถึงความจำเป็นในการสร้างถาวรวัตถุหรือสิ่งอื่น ๆ ภายในวัดให้มากกว่านี้, ควรคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยของสิ่งปลูกสร้างมากกว่านี้, ควรคำนึงถึงการดูแลและบำรุงรักษาสสิ่งปลูกสร้างให้มากกว่านี้, ควรมีการจัดทำแผนผังสิ่งปลูกสร้างให้เรียบร้อย

ด้านสาธารณสงเคราะห์ พบว่า ขาดการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อชุมชน ขาดการจัดสรรงบประมาณในด้านเหล่านี้ ขาดศูนย์ฝึกที่ดี โดยใช้วัดเป็นและไม่ใช่วัดเป็นศูนย์กลาง

ข้อเสนอแนะ ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชนมากกว่านี้ รู้จักที่จะเป็นผู้ให้ ควรมีแผนงบประมาณประจำปีด้านสาธารณสงเคราะห์ สร้างคน สร้างวัด สร้างศาสนา ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพภูมิปัญญาชาวบ้าน ประเพณีท้องถิ่น โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีก็เนื่องมาจากความกรุณาของ ดร.นพพล ก้อนคำ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และดร.ชัยนันท ธรณ์ ขาวงาม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณพระครูบรรพตวิหการ เจ้าคณะอำเภอเทพสถิต ที่ได้อนุเคราะห์สถานที่อยู่ที่ศึกษาทุกอย่างและเมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาช่วยเหลือข้อมูลครั้งนี้จนทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลการวิจัยที่สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนชี้แนวทางอันเป็นประโยชน์ที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยมาตลอด และขอมอบความรู้ที่ได้เพียรพยายามเรียบเรียงค้นคว้าเป็นวิทยาทานแก่ผู้สนใจทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2528). **คู่มือการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมการศาสนา. (2540). **“ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในกรุงเทพมหานคร”** รายงานการวิจัย กองแผนงาน : กรมการศาสนา.
- ประเวศ วะสี. (2525). **บทบาทวัดและพระสงฆ์ในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร : กรมศาสนา.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2542). **พุทธวิถีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมทรง สิรินธโร และคณะ. (2525). **บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เกล็ดไทย จำกัด.
- พรหมเดชพระมหาธีรชัยมงคลจารย์. (2540). **การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คู่มือพระสงฆ์ว่าด้วย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระมหาเขาวลิต ขาตเมธี (คงแก้ว). (2552). **“บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ศึกษาเฉพาะกรณีพระสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต”**.
- วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระมหาอนันท์ อานนโท. (2552). **“การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักกฏข้อปฏิบัติบริหารธรรม 7”**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อประกอบการบริหาร ศูนย์จำหน่ายอิสระ คามิโอบรา ตาก

A Study of Customers Satisfaction With Health Products, Slimming Underwear Cameo Bar in the District Town of TAK Province.

สุนัฐชา วงศ์การณ¹ กานต์ศิริ เจริญสุข²
Sunatcha Wongkarn Karnsiri jareansook

บทคัดย่อ

การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา โดยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและสถานภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือผู้บริโภคเพศหญิงที่ใช้ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ที่มีอายุ 17-65 ปี ในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 396 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบ สอบถามการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพ คามิโอบรา มาตรฐานประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า F-test และค่า t-test ที่นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริโภคที่ใช้ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราส่วนใหญ่ มีอายุ 28 – 37 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาทและ สถานภาพสมรส

2. ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านส่งเสริมการตลาด ส่วนใหญ่ผู้บริโภคมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

3. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ด้านผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกัน สำหรับความพึงพอใจด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน

ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพ คามิโอบรา ด้านผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกัน สำหรับความพึงพอใจด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน

ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ผู้บริโภคที่มีสถานภาพต่างกันมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน สำหรับความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านส่งเสริมการตลาดไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนสมมติทางการตลาด ทั้ง 4 ด้าน มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในระดับมากแตกต่างกัน

Abstract

The Study of Customers Satisfaction With health products, slimming underwear Cameo Bar in the district town of TAK Province. administration The aims of the study were to investigate the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health and to compare the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health. Ages, education, occupation, income per month, including status were employed as factors for surveying in the study.

The participants were 396 females wearing Cameo Bar slimming underwear for health with 17-65 years old in Muang Tak, Province. Data collection was based on questionnaires. Percentages, arithmetic means, standard deviation, F-test and T-test were used for data analysis, and it was found that it was at the statistically significant level of .05.

¹ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² นักศึกษา

The findings of the study showed that:

1. Most customers wearing Cameo Bar slimming underwear for health seemed to be females with 28-37 years old, got Bachelor's degree with a private business and also can earn income approximately 5,001 – 10,000 Baht per month. All of them were single.

2. The satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health in terms of product, price, place and promotion had a high level in all sides.

3. From hypothesis testing : Customers with different ages that had the level of the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health was not different in all sides.

Customers with different occupation that had the level of the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health in terms of product were not different. However; in terms of price, place, and promotion, it was found that the levels of the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health seemed to be different.

Customers with different income per month that had the level of the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health was not different in all sides.

Customers with different status that had the level of the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health in terms of place seemed to be different. However; in terms of product, price, and promotion, it was found that the levels of the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health were not different.

It can be said that all 4 sides of marketing factors; product, price, place, and promotion influencing the satisfaction of customers on Cameo Bar slimming underwear for health were different at the high level.

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป มีความเร่งรีบ ทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่เลยละเลยหรือให้ความสนใจกับการดูแลสุขภาพน้อยลง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอาหารการกิน สภาพจิตใจ การออกกำลังกาย และการพักผ่อนให้เพียงพอ จึงกลายเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงหลายคนมีสุขภาพไม่แข็งแรงหรือมีปัญหาด้านสุขภาพ การได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกัน บำบัด บรรเทา และรักษาสุขภาพ ก็ถือเป็นสิ่งช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองได้ในระดับหนึ่ง โรคบางโรค บางอาการก็สามารถป้องกันได้ง่ายๆ ด้วยการใช้ชีวิตอย่างมีสมดุลในทุกด้าน แต่ก็ยังมีอีกหลายโรคที่ต้องพึ่งการรักษาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ การรับประทานยาอย่างต่อเนื่องเป็นปัญหาที่ตามมา ร่างกายทรุดโทรมไม่สามารถทำงานได้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ อีกทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้นๆ ดังนั้น การมีสุขภาพที่ดีถือเป็นสิ่งที่ผู้หญิงทุกคนปรารถนา สุขภาพดีเป็นสิ่งพรหมลิขิตให้แต่ไม่ทั้งหมด หลายคนไขว่คว้าหาสุขภาพที่ดี การมีสุขภาพที่ดีไม่ได้หมายถึง น้ำหนักที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่หมายถึงการที่เราดูแลตัวเองอย่างถูกต้องตั้งแต่เรื่องการออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การพักผ่อน การป้องกันโรค การลดหรือเลิกสิ่งที่เป็นพิษต่อสุขภาพ ทำให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่าพร้อมที่จะดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุข

เสื้อชั้นใน (Underwear) เป็นสิ่งที่ทุกคนให้ความสำคัญโดยเฉพาะผู้หญิง เพราะเสื้อชั้นในเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการแต่งกายและแนบชิดกับตัวเรามากที่สุด การใช้เสื้อชั้นในมีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณประมาณ 6 พันกว่าปีก่อนเพื่อใช้ในการออกกำลังกาย หรือทำให้เด้ามนของผู้หญิงดูเล็กลงคล้ายบุรุษ แต่ที่เสื้อชั้นในมีลักษณะคล้ายกับที่ใส่ในปัจจุบันได้เริ่มขึ้นเมื่อ 200 กว่าปีก่อน โดยช่างตัดเสื้อชาวฝรั่งเศส ซึ่งผลิตเสื้อชั้นในเป็น 2 ส่วน และต่อมา Mary Phelps Jacob ได้นำมาจดลิขสิทธิ์และผลิตจนเป็นที่แพร่หลายในอเมริกา เสื้อชั้นในได้มีการพัฒนาทั้งรูปแบบ รูปทรง และวัสดุมาเรื่อยๆ ตามสมัยนิยมจนเป็นลักษณะที่เห็นกันในปัจจุบัน (รศ.นพ.อดุลย์ รัตนวิจิตราศิลป์. 2554.ออนไลน์) และได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใส่เสื้อชั้นในสตรีไว้ว่า มีประโยชน์ในด้านการแพทย์และทางสังคม ในทางการแพทย์เสื้อชั้นในจะสามารถช่วยพยุงเต้านมที่คล้อยตัวหรือหย่อนให้กระชับและลดการแกว่งตัวระหว่างการเคลื่อนไหว ทำให้ลดความไม่สบายตัวหรืออาการเจ็บที่เกิดจากการเคลื่อนไหวมากเกินไปของเต้านม ในทางสังคมเสื้อชั้นในช่วยทำให้เต้านมของผู้หญิงดูสวยงาม ดูดี และเป็นแรงดึงดูดความสนใจมากขึ้น

ดังนั้น เสื้อชั้นในจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของการแต่งกายที่ได้รับการเอาใจใส่ และมีการพัฒนาเป็นเสื้อชั้นในชนิดต่างๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมและโอกาส เช่น เสื้อชั้นในสำหรับใส่เล่นกีฬา สำหรับงานราตรี สำหรับใส่นอน สำหรับวัยรุ่น สำหรับคนตั้งครรภ์ ฯลฯ ผู้หญิงส่วนใหญ่โดยเฉพาะวัยรุ่นมักเลือกซื้อเสื้อชั้นในโดยคำนึงถึงแฟชั่นมากกว่าสุขภาพและสรีระของตนเอง หากใส่เป็นประจำก็อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพการดำเนินชีวิตและบุคลิกภาพได้ ดังนั้น การเลือกซื้อชุดชั้นในจำเป็นต้องให้ความสำคัญและพิถีพิถันเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

การเลือกเสื้อชั้นในให้เหมาะสมนั้นมีปัจจัยที่ควรคำนึงถึง นอกจากเรื่องขนาด cup size และ เนื้อผ้าแล้ว ยังต้องดูรูปทรงของเสื้อชั้นใน เพราะในแต่ละแบบนั้นได้รับการออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ทั้งแบบเต็มตัว ไร้สาย เสริมทรงและดันทรง ฯลฯ หลักทั่วไป คือ ใส่แล้วต้องไม่คับหรือรัดจนแน่น แนวเสื้อชั้นในรอบตัวควรอยู่ในแนวราบเสมอกันไม่ถูกรั้งให้สูงขึ้น เนื้อเต้านมต้องไม่ถูกกดทับ หรือลื่นออกทางด้านล่างและด้านข้าง ส่วนทางด้านบนของ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เลือดชั้นในควรจะไปกับเนื้อเต้านมเมื่อสวมใส่ นอกจากนี้ขนาดของเต้านมยังมีการเปลี่ยนแปลงตามอายุ น้ำหนักตัวและรอบประจำเดือน ดังนั้นอาจต้องเปลี่ยนเลือดชั้นในให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไป

ผลกระทบที่คาดไม่ถึงจากการใส่เลือดชั้นในไม่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย เช่น สายชุดชั้นในที่รัดตึงเกินไปจะทำให้ปวดศีรษะ ไหล่ หลัง คอ และเป็นจุดเริ่มต้นของการปวดหัวเรื้อรังหรือไมเกรน เนื่องจากกล้ามเนื้อช่วงไหล่ถูกตึงรั้ง จนเลือดบริเวณนั้นไหลเวียนไม่สะดวก การใส่ชุดชั้นในขนาดเล็กเกินไปทำให้เกิดภาวะเครียดต่อระบบกล้ามเนื้อ ระบบหายใจและระบบไหลเวียนเลือด ทำให้เหนื่อยง่าย บางรายมีอาการเจ็บหน้าอกเรื้อรัง จากการศึกษาเรื่อง Bra and Breast Cancer Study ที่สหรัฐอเมริกา พบว่าการใส่ชุดชั้นในที่รัดแน่นต่อเนื่องเป็นเวลานาน เสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเต้านม เพราะแรงกดทำให้เกิดการคั่งของเลือดและน้ำเหลือง และเกิดเป็นก้อนเนื้อที่บริเวณหน้าอก ซึ่งอาจกลายเป็นเนื้อร้ายในเวลาต่อมา (จากบทความ Health. 2555. ออนไลน์)

ผอ.สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ได้กล่าวแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคภัยว่า ปัจจุบันสาวสาวกรุงเป็นมะเร็งเต้านมมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ อาจมาจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ใช้ชีวิตรีบเร่ง ทำงานเช้า เลิกงานดึก ไม่ออกกำลังกาย และรับประทานอาหารไม่ถูกวิธีหรืออาจเกิดจากโรคเบาหวาน ซึ่งหญิงวัย 40 ปีขึ้นไปจะเริ่มมีความเสี่ยงต่อโรคนี้นี้ (นพ.ธีรวุฒิ คุหะประมะ. 2555.ออนไลน์)

ผู้หญิงจำนวนมากไม่ทราบว่าการเลือกใช้และสวมใส่ชุดชั้นในไม่ถูกต้อง ทั้งลักษณะ วิธีการสวมใส่และตำแหน่งตัวเสื้อ ตำแหน่งวางสายบัพที่ผิด มีส่วนทำให้ผู้หญิงทุกคนที่สวมใส่มีอาการปวดเมื่อย ปวดหัว ปวดไหล่ ปวดหลัง เลือดลมไหลเวียนไม่สะดวก หน้าตาไม่ผ่องใส ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการสวมใส่ชุดชั้นในไม่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพร่างกายนั่นเอง การใส่เสื้อชุดชั้นในที่ไม่เหมาะสมกับสรีระอาจเกิดปัญหาที่ตามมา อาทิเช่น โรคไมเกรน ที่เกิดจากการใส่เลือดชั้นในคดคองที่ไม่เหมาะสมกับสรีระ หรือปรับสายเลือดชั้นในไม่พอดี ส่งผลให้ปวดศีรษะและปวดต้นคอ หากสวมใส่บ่อยและปล่อยให้อาการเรื้อรังอาจนำไปสู่โรคไมเกรน หรือ เกิดอาการปวดไหล่และต้นคอ เลือดชั้นในแพ้นั้นชนิดสายเล็กอาจไม่สามารถรองรับน้ำหนักหน้าอกได้เต็มที่ จึงไม่เหมาะกับคนหน้าอกใหญ่ เพราะไหล่และกระดูกสันหลังต้องรับน้ำหนักมากทำให้เกิดอาการปวดไหล่และต้นคอได้ เมื่อผู้หญิงอายุมากขึ้น จึงเป็นการสะสมโรคภัยไข้เจ็บโดยไม่ทราบสาเหตุ เป็นภัยใกล้ตัวเป็นสิ่งที่อาจบั่นทอนต่อสุขภาพได้ ผู้หญิงทุกคนในโลกสมัยใหม่จึงต้องปรับเปลี่ยนตนเองไปตามโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การสร้างความมั่นใจให้กับตนเองมากขึ้นเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้หญิงในยุคปัจจุบันการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองเป็นการสร้างความภาคภูมิใจ และนำไปสู่การยอมรับจากสังคมและสามารถพึ่งตนเองได้ สุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดช่วงอายุ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ธุรกิจผลิตชุดชั้นในสตรีมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สังเกตได้จากการเกิดใหม่ของตราสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระยะหลังจะเห็นได้ว่าชุดชั้นในสตรีมีการปรับตัวให้เป็นแฟชั่น ผิดจากแบบเดิมๆ ในอดีตอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความพึงพอใจและได้รับประโยชน์สูงสุด ปัจจุบันความต้องการของผู้บริโภคมีความหลากหลายมากขึ้น ผู้ผลิตจึงหันมาให้ความสำคัญกับการผลิตชุดชั้นในแฟชั่น การออกแบบคำนึงถึงรูปแบบที่สามารถตอบสนองต่อสรีระที่ต่างกันของผู้บริโภค มีลักษณะสีล้น ลวดลายทันสมัย ใช้วัสดุที่มีความเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของผู้บริโภคและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งบริษัท คามิโอโอบรา จำกัด เป็นบริษัทหนึ่งที่ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายชุดชั้นในสุขภาพสตรีมานาน ได้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพ “คามิโอโอบรา” ขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการสร้างเสริมสุขภาพเต้านม ที่สำคัญสามารถเสริมสร้างบุคลิกภาพให้ดูสง่างามและเพิ่มความมั่นใจให้ผู้สวมใส่มากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของผู้หญิง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโอบรา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ในส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ว่าผู้บริโภคต้องการและมีความพึงพอใจในด้านใดอย่างไร มีสิ่งใดบ้างที่ผู้บริโภคต้องการให้ปรับปรุง ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำผลที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้บริโภคและเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการบริหารงานของศูนย์จำหน่ายอิสระคามิโอโอบรา “ตาก” ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโอบรา
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโอบรา โดยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ

ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโอบรา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อประกอบการบริหารศูนย์จำหน่ายอิสระคามิโอโอบรา “ตาก” ซึ่งทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคเพศหญิงที่ใช้ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโอบรา ที่มีอายุ 17-65 ปี จากประชากรเพศหญิง ที่มีอายุ 17-65 ปี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ทั้งหมด คือ 32,482 คน (ข้อมูล : สำนักงาน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เทศบาลเมืองตาก, 2554) กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสถิติของยามาเน่ (Yamane, 1967, p. 886) ที่ระดับความสำคัญที่ .05 ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 396 ตัวอย่าง

ขอบเขตด้านเนื้อหานั้น ผู้วิจัยจะศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราเท่านั้น

ขอบเขตด้านพื้นที่และเวลา ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามกับประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยใช้เวลาในการศึกษาวิจัยนี้ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2554 ถึง เดือน ธันวาคม 2554 รวมระยะเวลา 5 เดือน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือนและสถานภาพ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บจากผู้บริโภคเพศหญิงที่ใช้ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ที่มีอายุ 17-65 ปี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 396 คน และนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์เชิงสถิติด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบของตาราง โดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) t-test และ F-test

ผลการศึกษา

1. ผู้บริโภคที่ใช้ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราส่วนใหญ่ มีอายุ 28 – 37 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท และ สถานภาพสมรส

2. ผลการวิจัย ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาด โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ที่ระดับเฉลี่ย 3.95 รายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ชุดชั้นในคามิโอบราใส่กับเสื้อผ้าชั้นนอกแล้วทำให้มีบุคลิกดี รองลงมา คือ การออกแบบชุดชั้นในคามิโอบรามีประโยชน์ต่อสรีระของสตรี และชุดชั้นในคามิโอบราช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการสวมใส่ ตามลำดับ

ด้านราคา ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราในด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ที่ระดับเฉลี่ย 3.70 รายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย มีคุณภาพคุ้มราคากับราคา และเมื่อเทียบราคากับชุดชั้นในเพื่อสุขภาพอื่นแล้ว คามิโอบรามีราคาถูกกว่า ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ที่ระดับเฉลี่ย 3.70 รายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ประกอบด้วย จัดเรียงขนาดรุ่นเป็นระเบียบ สะดวกต่อการเลือกซื้อ รองลงมา คือ สถานที่ซื้อชุดชั้นในคามิโอบราสะดวก มีศูนย์อยู่ในชุมชน และการจัดโชว์เคาน์เตอร์ชุดชั้นในยี่ห้อ “คามิโอบรา” เป็นที่ดึงดูดใจของลูกค้า ตามลำดับ

ด้านส่งเสริมทางการตลาด ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราในด้านส่งเสริมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ที่ระดับเฉลี่ย 3.76 รายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ประกอบด้วยการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเข้าถึงเป้าหมาย รองลงมา คือ มีการแจกของแถมของขวัญ กับลูกค้าที่ซื้อชุดชั้นในยี่ห้อ “คามิโอบรา” ในเทศกาลพิเศษ และพนักงานขายให้การต้อนรับและให้คำแนะนำรายละเอียดของชุดชั้นในยี่ห้อ “คามิโอบรา” ทำให้ลูกค้าเข้าใจดี ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ที่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.1 ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาด ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.2 ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ด้านผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.3 ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ด้านผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.4 ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาด ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.5 ผู้บริโภคที่มีสถานภาพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ผู้บริโภคที่มีสถานภาพต่างกัน มีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านส่งเสริมทางการตลาดไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ทั้ง 4 ด้าน มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ในระดับมาก พบว่าปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ในระดับมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาด โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนคามิโอโบรา ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริโภคชุดชั้นในคามิโอโบรา มีความพึงพอใจมาก ได้แก่ ชุดชั้นในคามิโอโบราใส่กับเสื้อผ้าชั้นนอกแล้วทำให้มีบุคลิกดี การออกแบบชุดชั้นในคามิโอโบรา มีประโยชน์ต่อสตรีระของสตรี ชุดชั้นในคามิโอโบราช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการสวมใส่มีขนาดคัพไซส์ให้เลือกมากถึง 200 คัพไซส์ มีขนาดลำตัวให้เลือกมากตั้งแต่ 26 -52 นิ้ว ผู้ที่มีลำตัวขนาดใหญ่พิเศษสามารถสั่งตัดได้ มีสีสันทันสมัยเหมาะสมตามความต้องการของผู้สวมใส่ มีความเป็นแฟชั่น และมีความทันสมัยมากกว่าชุดชั้นในยี่ห้ออื่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ คีร์วอร์น เสรร์ตันและคณะ (2546 : 53-55) ได้กล่าวไว้ว่า ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจ เพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วย สิ่งที่มีสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ เช่น บรรจุภัณฑ์ สี ราคา คุณภาพ ตราสินค้า บริการ และชื่อเสียงของผู้ขาย และได้การกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ต้องพยายามคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบ (คุณสมบัติ) ของผลิตภัณฑ์ เช่น ประโยชน์พื้นฐาน รูปลักษณ์ คุณภาพ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคโดยมีขนาดคัพไซส์ ขนาดลำตัวให้เลือกหลายขนาด มีรูปแบบสีล้นที่หลากหลาย อีกทั้งยังตรงตามความต้องการกับผู้ที่รักษาสุขภาพด้วย จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

1.2 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบราในด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริโภคชุดชั้นในคามิโอโบรา มีความพึงพอใจมาก ได้แก่ มีคุณภาพคุ้มค่ากับราคา และเมื่อเทียบราคากับชุดชั้นในเพื่อสุขภาพอื่นแล้วคามิโอโบรา มีราคาถูกกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ฉัตรยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ (2545 : 93) ได้กล่าวไว้ว่า ราคาเป็นความเสี่ยงจากคุณภาพของสินค้าและบริการที่ได้รับต่ำกว่าราคาที่จ่ายโดยเปรียบเทียบ ซึ่งผู้ซื้อคาดหวังจะได้รับคุณภาพที่ดีกว่าผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบราถึงแม้จะมีราคาค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับยี่ห้ออื่นๆ ในท้องตลาด แต่ถ้ามองในเรื่องของประโยชน์และคุณภาพแล้วถือว่าคุ้มค่ามาก นอกจากจะทำให้สรีระสมส่วนแล้วยังส่งผลต่อสุขภาพอีกด้วย

1.3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนคามิโอโบรา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริโภคชุดชั้นในคามิโอโบรา มีความพึงพอใจมาก ได้แก่ จัดเรียงขนาดรุ่นเป็นระเบียบ สะดวกต่อการเลือกซื้อ สถานที่ซื้อชุดชั้นในคามิโอโบรา สะดวก มีศูนย์อยู่ในชุมชน การจัดโชว์เคาน์เตอร์ชุดชั้นในยี่ห้อ “คามิโอโบรา” เป็นที่ดึงดูดใจของลูกค้าและสถานที่ซื้อสินค้าเพียงพอสอด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล (2545 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า ช่องทางการจำหน่าย กลยุทธ์ของนักการตลาด ในการนำเสนอและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อระดับการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค เนื่องจากการแพร่หลายและระดับความสะดวกในการซื้อสินค้าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริโภคนำไปพิจารณาเมื่อมีความต้องการสินค้า นอกจากนี้ประเภทของช่องทางการจำหน่ายสินค้า ยังก่ออิทธิพลต่อภาพพจน์ของผลิตภัณฑ์ในสายตาของผู้บริโภคอีกด้วย ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ผู้บริโภคมีความสะดวกในการเลือกซื้อเนื่องจากมีศูนย์จำหน่ายอยู่ในชุมชน การจัดเรียงชุดชั้นในโดยแยกในแต่ละขนาดแต่ละรุ่น ก็ทำให้ลูกค้าสามารถเลือกชมหรือเปรียบเทียบได้อย่างสะดวกสบาย

1.4 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนคามิโอบรา ด้านส่งเสริมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริโภคชุดชั้นในคามิโอบรามีความพึงพอใจมาก ได้แก่ พบว่ามีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเข้าถึงเป้าหมาย มีการแจกของแถมของขวัญกับลูกค้าที่ซื้อชุดชั้นในยี่ห้อ “คามิโอบรา” ในเทศกาลพิเศษ พนักงานขายให้การต้อนรับและให้คำแนะนำรายละเอียดของชุดชั้นในยี่ห้อ “คามิโอบรา” ทำให้ลูกค้าเข้าใจดี มีช่วงจัดรายการให้ส่วนลดกับลูกค้า พนักงานขายมีบุคลิกภาพที่ดีและสุภาพ มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ มีการแนะนำสินค้าทางแคตตาล็อก พนักงานขายให้บริการที่ประทับใจมีการบริการซ่อม ดูแล ชุดชั้นในยี่ห้อ “คามิโอบรา” หลังการขาย มีการลงสื่อทางวารสาร และการโฆษณาผ่านทางสื่อวิทยุ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546 : 53-55) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการ หรือความคิด หรือต่อบุคคล โดยใช้เพื่อจูงใจ (Persuade) ให้เกิดความต้องการเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์ เครื่องมือการส่งเสริมการตลาดที่สำคัญ คือ การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง ซึ่งผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราได้มีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง และตรงกับกลุ่มเป้าหมายมีการดึงดูดใจลูกค้าด้วยการให้ส่วนลดกับลูกค้า การแจกของแถมของขวัญต่างๆ ในช่วงเทศกาลที่สำคัญ มีการจัดพนักงานขายที่มีความรู้และสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพได้

2. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อประกอบการบริหาร ศูนย์จำหน่ายอิสระ คามิโอบราส์ ตาก สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เสรี วงษ์มณฑา (2542 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง การมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ ขายในราคาที่ผู้บริโภคยอมรับได้ และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพราะมองเห็นว่าคุ้ม รวมถึงมีการจัดจำหน่าย และการกระจายสินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อให้ความสะดวกแก่ลูกค้าด้วยความพยายามจูงใจให้เกิดความเห็นชอบในสินค้าและเกิดพฤติกรรมอย่างถูกต้อง ในผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษา และอาชีพมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในด้านผลิตภัณฑ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Etzel Walker & (Stanton.2001 : 9) ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่ตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล ผลิตภัณฑ์ต้องมีรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า(Value) ในสายตาของลูกค้า จึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ และในส่วนของผู้บริโภคที่มีสถานภาพมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านส่งเสริมทางการตลาด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล (2545 : 25-26) ได้กล่าวถึง การสร้างการแลกเปลี่ยนให้เกิดขึ้นเพื่อมุ่งหวังกำไรจากกิจกรรมดังกล่าว กิจกรรมทางการตลาดจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค การใช้ส่วนประสมทางการตลาดแต่ละอย่างผลิตภัณฑ์ การวางราคาช่องทางการจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด (สื่อสารการตลาด) ต่างก็กระทบต่อกระบวนการซื้อในขั้นต่างๆ ในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นหรือสิ่งเร้าทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพ คามิโอบรา พบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษา และอาชีพ มีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบรา ในด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด แตกต่างกัน และในส่วนทางสถานภาพมีความพึงพอใจต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอบราในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีของ Etzel Walker & Stanton. (2001:3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution หรือ Distribution Channel หรือ Marketing Channel) หมายถึงกลุ่มของบุคคลหรือธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ในผลิตภัณฑ์ หรือเป็นการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคหรือผู้ใช้งานธุรกิจ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบราในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ทางปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบราในระดับมากแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546 : 53-55) 1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจ เพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วย สิ่งสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ เช่น บรรจุภัณฑ์ สี ราคา คุณภาพ ตราสินค้า บริการ และชื่อเสียงของผู้ขาย ผลิตภัณฑ์อาจจะเป็นสินค้า บริการ สถานที่ บุคคลหรือความคิด 2. ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินหรือสิ่งอื่นๆ ที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ 3.การจัดจำหน่าย (Place หรือ Distribution) หมายถึง โครงสร้างของช่องทาง ซึ่งประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรมใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากองค์กรไปยังตลาด สถาบันที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมาย และ 4.การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการ หรือความคิด หรือต่อบุคคล โดยใช้เพื่อจูงใจ (Persuade) ให้เกิดความต้องการเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์โดยคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อและพฤติกรรมการซื้อ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อประกอบการบริหาร ศูนย์จำหน่ายอิสระ คามิโอเฮาส์ ตาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบราทุกด้านอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยทางผู้ผลิตและจำหน่ายชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในแต่ละด้านเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจยิ่งขึ้น ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ควรมีการพัฒนาการออกแบบให้มีความทันสมัย มีรูปลักษณะโดดเด่น เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันและเทรนด์แฟชั่น เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค และเพิ่มความแข็งแรงให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะสามารถแข่งขันกับยี่ห้ออื่นในตลาดได้

ด้านราคา เมื่อเทียบราคากับชุดชั้นในเพื่อสุขภาพอื่นแล้วคามิโอโบรามีราคาที่สูงกว่าบางยี่ห้อ ดังนั้นอาจมีการให้ส่วนลดพิเศษในช่วงเวลา หรือในการซื้อแต่ละครั้งที่มีปริมาณมาก นอกจากนี้บริษัทควรทำการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้บริโภคทราบถึงความแตกต่างของชุดชั้นในเพื่อสุขภาพกระชับสัดส่วนคามิโอโบราถึงคุณภาพที่แตกต่างจากยี่ห้ออื่น ที่มีผลทำให้ต้นทุนสูง เนื่องจากวัสดุที่ใช้ในการผลิต การออกแบบและวิธีการผลิตโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีส่วนช่วยในการดูแลรักษาสุขภาพ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด การสร้างความสะดวกในการซื้อสินค้าเป็นปัจจัยหลักที่ต้องคำนึงในการเข้าถึงผู้บริโภค อุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการทำให้ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือทำให้เกิดการรับรู้ว่ามีผลิตภัณฑ์อยู่ในท้องตลาดและสามารถหาซื้อได้ ดังนั้นควรมีระบบกระจายสินค้าที่ทั่วถึง เช่น การเพิ่มจำนวนศูนย์จำหน่ายหรือสถานที่จำหน่ายชุดชั้นในกระชับสัดส่วนเพื่อสุขภาพคามิโอโบราให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคที่มีเพิ่มขึ้น เป็นการตอบเจตนาในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ และทันเวลา เหมาะสมกับสถานการณ์ที่การแข่งขันเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

ด้านส่งเสริมทางการตลาด ควรมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอหรือมีการจัดชิงโชคและแจกรางวัล และเพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดทำโปรโมชั่นแบบแยกกลุ่มเพื่อครอบคลุมตลาดชุดชั้นในเพื่อสุขภาพ การมีโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอและน่าสนใจนั้น เป็นตัวกระตุ้นการบริโภคในตลาดเป็นอย่างดี เนื่องจากก่อให้เกิดการรับรู้ถึงกระแสใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในตลาด โดยเฉพาะสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นการขยายฐานกลุ่มลูกค้าซึ่งจากเดิมที่มีแคในเขตเมือง ขยายไปสู่กลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ยังเขตนอกเมืองที่กลุ่มผู้บริโภคเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อวิทยุกระจายเสียงมากกว่าสื่ออื่นๆ

2. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกัน มีความ พึงพอใจด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาดที่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพที่ต่างกัน มีความพึงพอใจด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน ดังนั้นทางบริษัทฯ ควรมีสินค้าที่มีราคาหลายระดับตามคุณภาพและรูปแบบ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ตรงตามความต้องการ นอกจากนี้ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และมีการจัดส่งเสริมทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพของลูกค้าเป็นหลักสำคัญ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในเพื่อสุขภาพในตราสินค้าอื่นๆ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม เช่น พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในเพื่อสุขภาพ รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีต่อชุดชั้นในเพื่อสุขภาพคามิโอโบรา เพื่อให้ได้ผลสรุปที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยที่กว้างมากขึ้น ไม่เฉพาะผู้บริโภคที่มีต่อชุดชั้นในเพื่อสุขภาพในเขต อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อหาช่องทางขยายตลาดให้กว้างมากขึ้นในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จิตนันท์ จิโนทา. ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำดื่มตราอังกั่ว. สารนิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโภชนศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

ฉัตรยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์นิค, 2545.

ชรีณี เดชจินดา. ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อศูนย์บริการกำจัดอุตสาหกรรมแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์, 2535.

ปริญญ์ ลักษณะิตานนท์. จิตวิทยาและพฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : เจริญบุญการพิมพ์ (1998), 2544.

รัตนา สุขตา. ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ถ่านกะลามะพร้าวตุ๋นกลิ่น. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

วิชัย เหลืองธรรมชาติ. ความพึงพอใจในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากรหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชชประภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, 2531.

Arens, F. William. Contemporary Advertising. New York: McGraw-Hill Inc., 2002.

Belch, George and Belch, Michale. Advertising and Promotion. Singapore : McGraw-Hill International, 2001.

Etzel, Michael J , Bruce J. Walker and William J. Stanton. Marketing. 12th ed. Boston : McGraw-Hill Inc., 2001.

การศึกษาความต้องการและแนวทางในการลงทุนดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสด ในอำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

กิตติกรินทร์ เมฆฉาย¹

บทคัดย่อ

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสดในอำเภอแม่สวด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำธุรกิจ และศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทางด้านการตลาด ทางด้านเทคนิค ทางด้านการบริหารจัดการ และทางด้านการเงิน รวมทั้งมีการศึกษาทัศนคติและความต้องการของผู้ใช้บริการ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการที่มีความสัมพันธ์กับธุรกิจร้านกาแฟสดในอำเภอแม่สวด จังหวัดตากจำนวน 341 ราย และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการร้านกาแฟสดในอำเภอแม่สวด จังหวัดตากจำนวน 1 ราย ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา และมีรายได้ระหว่าง 10,001-20,001 บาท ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์จะให้ความสำคัญกับรสชาติอร่อย หอม เข้มข้น รองลงมา คือ มีผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลากหลายขนาดด้านราคาจะให้ความสำคัญกับมีป้ายราคาแสดงไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ มีราคาเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายจะให้ความสำคัญกับมีที่จอดรถสะดวก สบาย และเพียงพอรองลงมา คือ ร้านตั้งอยู่ในทำเลที่มีการคมนาคมสะดวกด้านการส่งเสริมการตลาดจะให้ความสำคัญกับการสมัครสมาชิกและได้รับส่วนลด รองลงมา คือ การบอกต่อของผู้ใช้บริการด้านกระบวนการให้บริการจะให้ความสำคัญกับมีบริการที่รวดเร็ว และถูกต้อง รองลงมา คือ มีการบริการที่ดีเหมือนทุกครั้งด้านบุคลากรพนักงานจะให้ความสำคัญกับให้บริการเหมาะสมกับบรรยากาศร้านของร้านรองลงมา คือ พนักงานเป็นกันเอง สุภาพ เอาใจใส่ลูกค้าด้านหลักฐานที่แสดงคุณภาพงานบริการจะให้ความสำคัญกับการจัดบริเวณการให้บริการ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในร้านและนอกร้าน รองลงมา คือ การตกแต่งร้านดูทันสมัย สะอาดและเป็นสัดส่วนการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสดในอำเภอแม่สวด จังหวัดตากพบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเท่ากับ 370,000.00 บาท อัตราผลตอบแทนภายในโครงการมีค่าเท่ากับร้อยละ 70.00 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนของโครงการเท่ากับ 7.02 เท่า มีระยะเวลาคืนทุน 11 เดือน 27 วัน และระยะเวลาคืนทุนคิดลดเท่ากับ ปี 9 เดือน 10 วัน และดัชนีการทำการกำไรเท่ากับ 3.10 เท่า จึงสรุปได้ว่าธุรกิจร้านกาแฟสดควรแก่การลงทุน หากรายได้ไม่ลดลงเกินกว่าร้อยละ 85 ค่าใช้จ่ายไม่เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 69

Abstract

Objective of this is to study Possibility education in the investment coffee fresh business in Aumpher Mae Sot Tax Province. The purpose 3 reason: 1)For analysis the capital and the reward from the investment do. 2)Coffee fresh businesses for study the requirement in proceeding business 3)Coffee fresh for in rows proceeding business coffee stall fresh meditation. Found the cost net now is valuable equal to 370,000.00 baht. Reward rate within the project is valuable equal to 19.63 ratio reward percentages builds the capital of the project equals to 4.37 times. There is the period of time pays back 2 year 5 month and the period of time pays back to think decrease equal to 2 year 9 month and making a profit index equals to 3.10 times. Then can summarize that a business services the hired car is worthwhile to the investment if the income doesn't be down exceed more than 85expenses percentages doesn't increase more than 69percentages.

บทนำ

กาแฟ จัดเป็นพืชทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งของประเทศไทย ในประเทศไทยนิยมปลูกกาแฟในพื้นที่ราบสูงทางตอนเหนือของประเทศ เพราะถือว่าเป็นกาแฟที่ได้จากกระบวนการผลิตที่ได้รับมาตรฐานระดับสากล และรสชาติดีเทียบเคียงกับกาแฟที่มีชื่อเสียงของโลก ส่วนแหล่งปลูกอื่นๆในภาคเหนือได้แก่ บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน, บ้านแม่ต๋อนหลวง อำเภอดอยสะเก็ด, บ้านแม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และสวนยาหลวง บ้านสันเจริญ อำเภอท่าวังผา, บ้านมณีพฤษ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นต้น กาแฟเป็นเครื่องดื่มที่หลายคนทั่วโลกรู้จักกันเป็นอย่างดีและเป็นที่แพร่หลายไปกับบุคคลในทุกระดับของสังคม ใช้ดื่มแทนอาหารเข้าที่สะดวกสบาย แถมได้บรรยากาศ รสชาติของกาแฟที่คัดสรรมาเป็นอย่างดีและเป็นที่ยอมรับไปยังทั่วโลกจนได้มีการสำรวจของเคเบิล นิวส์ เน็ตเวิร์ก (อังกฤษ : Cable News Network) หรือรู้จักในชื่อ ซีเอ็นเอ็น (CNN) เป็นเครือข่ายโทรทัศน์เคเบิลที่เสนอข่าวสารตลอด 24 ชั่วโมง ก่อตั้งโดย เท็ด เทอร์เนอร์ ได้จัดอันดับเครื่องดื่มที่อร่อยที่สุดในโลก หรือ “The most delicious drinks” ซึ่งติดอันดับ 3 ของโลก จากการสำรวจของซีเอ็นเอ็น (ที่มา : CNN อ้างในเว็บไซต์เด็กดี สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2558) นอกจากความอร่อยของกาแฟ ยังมีงานวิจัยเรื่องนี้เป็นผลงานที่นักวิจัยมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารโภชนาการทางการแพทย์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ถือว่าเป็นอีกข่าวดีล่าสุดจากประโยชน์ของการดื่มกาแฟ (แต่ต้องเป็นกาแฟที่ไม่ได้สกัดคาเฟอีนออก) ผลวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาจากคนจำนวน 1.93 แสนคน พบว่า ผู้ดื่มกาแฟเป็นประจำมีความเสี่ยงจากการเป็นเบาหวานชนิดที่ 2 (ร่างกายต่อต้านอินซูลิน) ลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับผู้ไม่ดื่ม โดยยิ่งดื่มมากความเสี่ยงยิ่งต่ำ นอกจากนี้แม้กาแฟจะได้รับการกล่าวขานว่าเป็นอันตรายต่อหัวใจ แต่การศึกษาล่าสุดนี้ไม่พบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคหัวใจแต่กลับพบว่าบุคคลที่มีสุขภาพดีวัย 65 ปีขึ้นไป ซึ่งดื่มกาแฟ (ชนิดมีคาเฟอีน) วันละ 4 แก้ว หรือนานกว่านั้นทุกวัน มีความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจต่ำกว่าผู้ดื่ม 53% ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าทำไมกาแฟจึงช่วยลดความเสี่ยงโรค

¹ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น E-mail: capricornwinnie@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 098-0066637

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ดังกล่าว แต่ผู้วิจัยเชื่อว่าจะน่าจะเป็นเพราะในกาแฟมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระโดยพบว่ากาแฟมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระเช่นเดียวกับองุ่น และยังมีมากกว่าบลูเบอร์รี่เสียอีก อีกทั้งเชื่อว่าแมกนีเซียมในกาแฟช่วยให้เซลล์ในร่างกายอ่อนไหวต่ออินซูลิน (จึงช่วยป้องกันเบาหวาน) นอกจากนี้ กาแฟยังเกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากการเป็นโรคพาร์คินสัน, นิ่ว น้ำดี และมะเร็งตับ ผู้วิจัยบอกว่า ต้มกาแฟวันละ 2-3 แก้วไม่เป็นอันตราย แต่กลับเป็นประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่แนะนำให้ดื่มกาแฟเพื่อป้องกันโรค และหากดื่มมากเกินไปจะก่อภาวะไม่สบายได้ เช่น นอนไม่หลับ ปวดศีรษะ ส่วนผู้ที่เป็โรคหัวใจอยู่ก็ไม่ควรดื่ม รวมทั้งคุณแม่ที่เพิ่งคลอดบุตรก็ควรงดเว้นการดื่มเพราะคาเฟอีนจะไปผสมอยู่ในน้ำนมมารดา (ที่มา : มติชนออนไลน์ สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2558)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ธุรกิจร้านกาแฟสดจึงถือได้ว่าน่าสนใจที่จะจับเป็นธุรกิจสำหรับเป็นอาชีพเสริมหรือเป็นธุรกิจหลัก เพราะได้รับความนิยมของคนทุกชนชั้นในสังคม ถือว่าเป็นสื่อกลางหรือภาษาทางความรู้สึกได้เป็นอย่างดีและยังสามารถบอกวัฒนธรรมประเพณีการดื่มของคนในชาติ และวิธีการทำการเกษตรเพื่อส่งเสริมอาชีพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปอีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นช่องทางในการลงทุนทำธุรกิจกาแฟสดเพื่อเป็นอาชีพเสริม จึงทำการศึกษาแนวทางในการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสดในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทั้งนี้ ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการรายใหม่ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาในการตัดสินใจในการทำธุรกิจร้านกาแฟสดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนทำธุรกิจร้านกาแฟสด
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสด
3. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสด

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อุไร มากงดี. (2556) วิจัยเรื่อง การจัดการเชิงกลยุทธ์และผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟ และเบเกอรี่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟและเบเกอรี่มีประสบการณ์ระหว่าง 1-5 ปี 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจร้านกาแฟและเบเกอรี่โดยแยกตามรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้านการประเมินและควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 3) ผลตอบแทนจากการลงทุนของร้านกาแฟและเบเกอรี่พบว่า ด้านยอดขายและด้านกำไรเพิ่มขึ้นไม่เกิน 6-10% 4) ประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 5) แนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากการลงทุนด้านยอดขายกำไร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 6) ตัวแปรการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านการเลือกซื้อวัตถุดิบที่ดีและมีคุณภาพ สด สะอาดมาผลิตสินค้า การตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน การประมาณการความต้องการของลูกค้าในแต่ละวันเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนปริมาณการผลิต เช่น ช่วงวันเปิดเทอม ช่วงปิดเทอม ช่วงวันหยุดหรือวันสำคัญต่างๆ มีอิทธิพลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนด้านยอดขายและกำไร

ปิ่นนที ปิ่นทอง (2555) วิจัยเรื่อง การตัดสินใจลงทุนทำธุรกิจร้านกาแฟสดในเขตตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจกาแฟสดเป็นหญิง อายุ 31-40 ปี การศึกษาระดับอนุปริญญา-ปริญญาตรี เป็นเจ้าของคนเดียวและดำเนินการเอง มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนทำร้านกาแฟสดคือ จำนวนลูกค้าที่นิยมดื่มกาแฟมีจำนวนมาก อีกทั้งปัจจัยสนับสนุนได้แก่ กาแฟแต่ละยี่ห้อที่กาแฟสดนำมาจำหน่ายมีลูกค้าจำนวนมาก การสร้างบรรยากาศเป็นเทคนิคสำคัญในการดึงดูดลูกค้า การบริการที่รวดเร็ว ความสะอาด การขยายกิจการร้านกาแฟสดมีแนวโน้มที่สดใส ส่วนด้านการเงินสำหรับการตัดสินใจลงทุนทำธุรกิจร้านกาแฟสด ในเขตตำบลแสนสุข พบว่า มีอัตราการลงทุนเฉลี่ย 33,695 บาทต่อร้าน ระยะเวลาคืนทุน ประมาณเดือนที่ 19 โดยมีมูลค่าปัจจุบัน มีค่าเป็นบวก หมายถึง สามารถลงทุนได้ และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน เท่ากับ 2.33 เท่า หรือ $B/C > 1$ คือ สมควรลงทุน มีข้อเสนอแนะคือ การตัดสินใจลงทุนธุรกิจร้านกาแฟมีความเสี่ยง ควรเลือกผลิตภัณฑ์กาแฟที่มีชื่อเสียง โดยการกำหนดราคาตามกลไกตลาด เลือกสถานที่ที่มีที่จอดรถได้สะดวก เห็นได้ชัด เข้าถึงง่าย สิ่งที่ต้องเน้นคือ การบริการรวดเร็ว เป็นกันเอง รสชาติมีคุณภาพเดียวกันทุกครั้ง สร้างบรรยากาศของร้าน ไม่ควรตัดสินใจลงทุนด้วยเงินที่มีภาระดอกเบี้ย การดำเนินธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียว และการดำเนินการเอง

ประกายแก้ว วงศ์ขัตติย์. (2555) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟในจังหวัดลำปางจากคำร้อยละ โดยอ้างอิงกลุ่มตัวอย่าง 12 รายของประชากรทั้งหมด พบว่า การประกอบธุรกิจร้านกาแฟส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการประกอบธุรกิจในลักษณะกิจการเจ้าของคนเดียว โดยมีระยะเวลาการดำเนินธุรกิจมาแล้วเป็นเวลา 1-2 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านกาแฟขนาดกลางในขณะที่ร้านกาแฟขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มิมีระยะเวลาการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 4-5 ปีขึ้นไป และจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ในการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟในจังหวัดลำปาง พบว่า ร้านกาแฟขนาดใหญ่มีจุดแข็งในด้านรูปแบบของร้าน การให้บริการที่สามารถตอบสนองลูกค้าได้หลากหลายรูปแบบ ถึงแม้จะมีจุดอ่อนด้านเงินทุนที่สูง ในตอนเริ่มธุรกิจเมื่อเทียบกับร้านกาแฟขนาดกลางและเล็ก แต่โอกาสของร้านกาแฟขนาดใหญ่มีโอกาสดิบโตในธุรกิจได้สูงเช่นกัน ในขณะที่พบว่าร้านกาแฟขนาดกลางมีจุดแข็งที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ในทุกระดับ เนื่องจากราคาสินค้าที่ไม่สูงมากนัก ลูกค้าสามารถนั่งดื่มภายในร้านได้รวมถึงการลงทุนในเริ่มแรกไม่สูงมากนัก และไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่จึงทำให้สามารถเลือกทำเลที่ตั้งได้ง่ายกว่าร้านกาแฟขนาดใหญ่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟสดในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ของกลุ่มตัวอย่าง 341 ราย มีทั้งหมด 4 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟสดในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้บริการร้านค้าแฟสดในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ รวมถึงข้อมูลทางเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟสดรวมถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการลงทุนที่มีลักษณะเดียวกันกับธุรกิจที่ทำการศึกษา

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปในแต่ละตอน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษา ปวส./อนุปริญญา รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,001 บาท รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,001 บาท

ส่วนที่ 2 ความต้องการและพฤติกรรมการเลือกใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้เหตุผลสำคัญที่สุดในการเลือกใช้บริการร้านค้าแฟสดมีการบริการประทับใจ คิดเป็นร้อยละ 36.07 รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลสำคัญที่สุดในการเลือกใช้บริการร้านค้าแฟสดเพราะมีความสะดวกสบาย คิดเป็นร้อยละ 32.55 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการและพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าแฟสดอย่างสม่ำเสมอแค่ไหน พบว่า ใช้บริการร้านค้าแฟสดอาทิตย์ละ 3-4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.65 รองลงมา อาทิตย์ละ 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.96 อาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.19 และใช้บริการทุกวันคิดเป็นร้อยละ 1.46 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความประทับใจของผู้ใช้บริการร้านค้าแฟสด เนื่องจากรสชาติ และการตกแต่งเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 18.98 รองลงมา มีภาพหลายรสชาติให้เลือกคิดเป็นร้อยละ 18.15 การให้บริการของพนักงานคิดเป็นร้อยละ 16.58 ความสวยงามและการตกแต่งร้านคิดเป็นร้อยละ 13.68 สภาพแวดล้อมร้านน่านั่ง มีอาหารให้เลือกหลากหลายคิดเป็นร้อยละ 9.88 และมีโปรโมชั่นที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 9.60 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ความประทับใจของผู้ใช้บริการร้านค้าแฟสดจำแนกตามรายการเครื่องดื่ม พบว่า เครื่องดื่มชนิดกาแฟสดคิดเป็นร้อยละ 36.90 รองลงมาคือ เครื่องดื่มชนิดน้ำหวานประเภทชง คิดเป็นร้อยละ 27.07 เครื่องดื่มชนิดน้ำผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 20.45 เครื่องดื่มชนิดน้ำอัดลมคิดเป็นร้อยละ 7.09 และเครื่องดื่มชนิดผสมแอลกอฮอล์คิดเป็นร้อยละ 5.79

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด ด้านราคา (Price) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) อยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด ด้านบุคลากร (People) อยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจที่ได้รับการใช้บริการธุรกิจร้านค้าแฟสด ด้านหลักฐานที่แสดงคุณภาพงานบริการ (Physical evidence) อยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

-ไม่มี-

สรุปผลและวิจารณ์ผล

จากผลการศึกษา ความต้องการและแนวทางในการดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟสดในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และนำผลที่ได้มาพิจารณาถึงความสอดคล้องต้องกันในแต่ละประเด็น ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการธุรกิจร้านค้าแฟสดในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในสถานการณ์ปกติ โดยใช้เกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในเกณฑ์การตัดสินใจ ปรากฏว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ มีค่าเท่ากับ 1,971,729.52 บาท อัตราผลตอบแทนในโครงการมีค่าเท่ากับร้อยละ 70.00 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนของโครงการเท่ากับ 7.02 เท่า และระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 11 เดือน 27 วัน จากเกณฑ์วัดความคุ้มค่าสามารถสรุปได้ว่า โครงการลงทุนในธุรกิจร้านค้าแฟสดในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีความคุ้มค่าลงทุน สอดคล้องกับงานวิจัยของประกายแก้ว วงศ์ขัตติย์. (2555) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์สู่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจร้านค้ากาแฟในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การประกอบธุรกิจเป็นลักษณะกิจการเจ้าของคนเดียว โดยมีระยะเวลาการดำเนินธุรกิจมาแล้วเป็นเวลา 1-2 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านค้าขนาดกลางในขณะที่ร้านกาแฟขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 4-5 ปี ขึ้นไป และจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ในการดำเนินธุรกิจร้านค้ากาแฟในจังหวัดลำปาง พบว่า ร้านกาแฟขนาดใหญ่มีจุดแข็งในด้านรูปแบบของร้าน การให้บริการที่สามารถตอบสนองลูกค้าได้หลากหลายรูปแบบ ถึงแม้จะมีจุดอ่อนด้านเงินทุนที่สูง ในตอนเริ่มธุรกิจเมื่อเทียบกับร้านกาแฟขนาดกลางและเล็ก แต่โอกาสของร้านกาแฟขนาดใหญ่มีโอกาสเติบโตในธุรกิจได้สูงเช่นกัน ในขณะที่พบว่าร้านกาแฟขนาดกลางมีจุดแข็งที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ในทุกระดับ เนื่องจากราคาสินค้าที่ไม่สูงมากนัก ลูกค้าสามารถนั่งดื่มภายในร้านได้รวมถึงการลงทุนในเริ่มแรกไม่สูงมากนัก และไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่จึงทำให้สามารถเลือกทำเลที่ตั้งได้ง่ายกว่าร้านกาแฟขนาดใหญ่

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการจัดทำวิจัยฉบับนี้ เกิดขึ้นได้จากการรวบรวมความรู้ต่างๆ จากอาจารย์ทุกท่าน และความกรุณาในการตรวจแก้ และให้คำแนะนำจาก ดร.สิรินี ว่องวิโรจน์ ดร.เปรมจิตร์มอร์ซิง และดร.เผด็จ ทุกข์สุญ ที่เป็นที่ปรึกษางานวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและขอขอบคุณนางสาววลัยลักษณ์ พันธุ์ ที่คอยให้คำแนะนำในการทำวิจัย และช่วยกรุณาตรวจแก้ไข เครื่องมือและบทความตลอดจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้ให้อุปกรณ์การศึกษาที่ดีที่สุด คือสติปัญญา และร่างกายที่สมบูรณ์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณ ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย มาจนสำเร็จการศึกษา

ประโยชน์ที่เกิดจากวิจัยฉบับนี้ทั้งในปัจจุบัน และในเบื้องหน้า ขอยกความดีให้กับท่านเจ้าของหนังสือ งานวิจัย เอกสาร วิทยานิพนธ์ และข้อเขียนต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้า หยิบยกมาประกอบ งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ และสำเร็จด้วยดี สำหรับข้อบกพร่องใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ และขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง

- ฐานา ฉันทไพศาล และอัจฉรา ชีวิตตระกูลกิจ. (2542). การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- ปิ่นนที ปิ่นทอง. (2555). การตัดสินใจลงทุนทำธุรกิจร้านค้าแฟสด ในเขตตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี : วิทยานิพนธ์ ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์และปกเจริญผล.
- ประกายแก้ว วงศ์ขัติย์. (2555). กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟสดในจังหวัดลำปาง : ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ผุสดี รุมาคม. (2544). การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม : หจก.สำนักพิมพ์พิสิทธ์เซ็นเตอร์.
- สุภาภรณ์ ทัดบุผา. (2545). การจัดการเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุวิมล ติรภานันท์. (2543). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุรักษ์ ทองสุโข. (ม.ป.ป.). การบัญชีต้นทุน. วันที่ค้นข้อมูล 25 สิงหาคม 2558. เข้าถึงได้จาก <http://home.kku.ac.th/anuton/cost%20accounting/cost%20split.html>
- อุไร มากงดี. (2556). การจัดการเชิงกลยุทธ์และผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้ากาแฟและเบเกอรี่ในเขตพื้นที่3 จังหวัดชายแดนใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) : การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Balnaves, M.and Capuli, P. 2001.Introduction to Quantitative Research Methods. London : Sage Publications.
- Blaikie,N.2000. Designing Social Research. Oxford : Blackwell Publishers Ltd.
- Kumar, R. 1996. Research Methodology. London : Sage Publications.

ศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

A Study on Management of the Forest Temple, Loung Ta Bua Yannasampanno, Kanchanaburi Province

จำลองเอกพิเชฐ ดวงมูล

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี พนักงานภายในวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี และพนักงานภายนอกวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ๆ จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ประเมินผลในการศึกษาวิจัย คือแบบสัมภาษณ์นำเสนอข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่าวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พุทธศักราช 2537 ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านพุ่มไ้มแดง ตำบลสิงห์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมด 688 ไร่ มีพระอาจารย์ภูสิต (จันทร์) ชันติโร เป็นเจ้าอาวาส เจ้าหน้าทีมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ประกอบด้วย 1.คณะกรรมการ 9 คน 2. พนักงานภายใน 74 คน 3. พนักงานภายนอก 20 คน

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ร้อยละ 57.70 เป็นเพศชายอายุระหว่าง 20-30 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีรายได้เฉลี่ย 10,001-20,000 บาท คณะผู้วิจัยได้สรุปวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.ด้านการวางแผน ได้แก่ แผนงานด้านการเงินและงบประมาณ แผนงานด้านวัสดุ และด้านการดำเนินงานโดยวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี กำหนดแผนไว้ดังนี้ แผนระยะสั้น 1-2 ปี ระยะกลาง 3-5 ปี และระยะยาว 5 ปี
- 2.ด้านการจัดองค์การ มีการจัดโครงสร้างเป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายบุคคล ฝ่ายธุรการและฝ่ายกิจกรรมพิเศษมีการติดต่อประสานงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบแผนที่ได้รับมา
- 3.ด้านการบริหารงานบุคคล พนักงานที่ทำงานส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่น ตำบลสิงห์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยอัตราการจัดจ้างเป็นแบบรายวันและแบบรายเดือนพร้อมทั้งมีสวัสดิการประกันสังคมและสวัสดิการของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี
- 4.ด้านการประสานงาน วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอกโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์และเว็บไซต์ของวัด
- 5.ด้านการรายงานวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานต่างๆ เป็นรายเดือนและรายปี
- 6.ด้านการงบประมาณ วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ ด้านค่าจ้างบุคลากร ด้านสวัสดิการ ด้านสิ่งปลูกสร้าง ด้านค่าอาหารเสื่อและสัตว์ป่า

Abstract

This research work was aimed to: 1) study the basic information of Wat Pa Luangta Bua Yannasampanno in Kanchanaburi province, 2) study the administration method of Wat Pa Loung Ta Bua Yannasampanno in Kanchanaburi province, and 3) propose the guideline for improving the administration of Wat Pa Luang Ta Bua Yannasampanno in Kanchanaburi province.

The samples used in the study included a number of 26 members of the Board of Foundation of Wat Pa Luangta Bua Yannasampanno in Kanchanaburi province by using a simple random method. The tool used for data collection was the interview form and data presentation was conducted with analytical statistics (frequency and percentage).

The results revealed as shown as follows:

Wat Pa Luangta Bua Yannasampanno was founded on 9 October 1994 and located at the village No. 5, Ban Pumaidang, Singha subdistrict, Sai Yok district, Kanchanaburi province, with covering the total area of 688 rais. The temple is now having Phra Ajarn Phusit (Jun) Khantitharo as the abbot. The staff members of the temple consisted of 1) The temple's Board Committee (9), 2) Internal employees (74) and 3) External employees (20). As those staff members were interviewed for the study involved with being males (57.70%), aging between 20-30 years, having background of secondary education and an average income of 10001-20000 baht.

The researcher team has concluded the administration method of Wat Pa Luangta Bua Yannasampanno in Kanchanaburi province under the following aspects:

1. Planning: It included the financial planning and budgeting, material planning and operation. This was set the planning by Wat Pa Luangta Bua Yannasampanno in Kanchanaburi province as follows: short-term plan (1-2 years), middle-term plan (3-5 years) and long-term plan (3-5 years). 2. Organization: It has organized the structure into numerous divisions, that is, Human Resources, Finance, Administration and Special Affairs. It also involved with coordination according to accountabilities by having the chiefs being responsible for such plans. 3. Personnel Management: Mainly, the employees those who have worked in the temple included the local people living in the sub-district of Singha, Sai Yok district, Kanchanaburi province. They worked and received daily and monthly income rates in basis and had additional social security welfare and temple welfare. 4. Coordination: The temple has coordinated with the external parties by using the temple's electronic system and its website. 5. Reporting: The temple has prepared and summarized the performance in monthly and yearly basis. 6. Budgeting: The temple has allocated the budget in aspect of personnel wages, welfare, building facilities and food for tigers and other wild animals.

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขของชาติทรงเป็นพุทธมามกะ พระมหากษัตริย์และรัฐร่วมกันอุปถัมภ์บำรุงกิจการคณะสงฆ์และส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในหมู่ประชาชนจากการสำรวจประชากรครั้งล่าสุด ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 65,059,039 คน และคนไทยร้อยละ 94 หรือ 61,517,708 คน นับถือพระพุทธศาสนาตามสถิติเมื่อปี 2556 ทั่วทั้งประเทศไทยมีวัดอยู่ 33,902 วัด มีวัดหลวง 82 วัด มีวัดป่าจำนวน 13,621 วัด มีวัดร้างจำนวน 6,815 วัด ที่เหลือจะเป็นวัดราษฎร์ 13,384 วัด มีพระภิกษุ 125,000 รูป และมีสามเณร 60,000 รูป สถาบันทางพระพุทธศาสนาของเรา เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือสังคมไทยตลอดมาโดยมีส่วนช่วยกลมเกลียวจิตใจ และลักษณะนิสัยของคนไทย ตลอดจนการให้บริการตามความจำเป็น ตามความต้องการของประชาชนแต่ยังมีสิ่งหนึ่งของสังคมที่สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมไทยให้รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คือ วัดที่เป็นสถานที่พึ่งทางจิตใจของคนในสังคมเรา การที่วัดจะกระทำภารกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสิทธิภาวนั้น วัดจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงจัดเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงาน เพราะบุคลากรเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการซึ่งถ้าวัดเริ่มต้นด้วยการมีบุคลากรที่ดีมีความสามารถปัจจัยด้านอื่นๆ ก็จะตามมา ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาวัด วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นวัดที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกเนื่องจากเป็นวัดป่าที่มีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์เสือในจังหวัดกาญจนบุรี มีสัตว์ป่าและสัตว์เลื้อยคลานชนิดอยู่ด้วยกันอย่างอิสระตามธรรมชาติ ในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติจำนวนมาก เข้าชมเสือและสัตว์ป่าที่อยู่ในบริเวณวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งทางวัดต้องมีวิธีการบริหาร ทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านพัสดุและด้านการจัดการ เป็นต้นดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงาน ของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ได้แก่ ด้านการบริหารบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านงานพัสดุ และด้านการจัดการ เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี
2. ได้ทราบถึงวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

3. ได้เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษาวิจัยจาก 2 ส่วนได้แก่ 1. การวิจัยเอกสาร 2. การวิจัยภาคสนามโดยใช้แบบสัมภาษณ์

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

1. ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่
 - 1.1 คณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน 9 คน
 - 1.2 พนักงานภายในวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน 74 คน
 - 1.3 พนักงานภายนอกวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน 20 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นคณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยเลือกสัมภาษณ์อย่างน้อย 9 คน จนเมื่อลักษณะข้อมูลที่ได้เกิดความซ้ำซ้อนจึงจะหยุดดำเนินการสัมภาษณ์

1. คณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน อย่างน้อย 3 คน

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นพนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยเลือกสัมภาษณ์อย่างน้อย 20 คน จนเมื่อลักษณะข้อมูลที่ได้เกิดความซ้ำซ้อนจึงจะหยุดดำเนินการสัมภาษณ์

1. พนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน อย่างน้อย 8 คน

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นพนักงานภายในมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยเลือกสัมภาษณ์อย่างน้อย 74 คน จนเมื่อลักษณะข้อมูลที่ได้เกิดความซ้ำซ้อนจึงจะหยุดดำเนินการสัมภาษณ์

1. พนักงานภายในมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน อย่างน้อย 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก หนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ 3 ฉบับ ดังนี้

- 2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
- 2.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับพนักงานภายในมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
- 2.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับพนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

รายละเอียดของเครื่องมือ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เกี่ยวกับการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการวางแผน การจัดการ การบริหารงานบุคคล การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เกี่ยวกับการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับด้านการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์สำหรับพนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เกี่ยวกับการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับด้านการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้จากนั้นจึงแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เพื่อให้เหมาะสม ต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยเพื่อแจ้งให้คณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายในมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ทราบและให้ความร่วมมือสำหรับการเก็บข้อมูลในการให้สัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยขออนุญาตเวลาสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายในมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว
3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายในมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร
1.1 ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมแนวคิด ตำรา ผลงานวิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี
โดยนำมาใช้เป็นพื้นฐานของข้อมูลเพื่อนำมาจัดเป็นแบบสัมภาษณ์ เอกสารที่นำมาศึกษาได้แก่ หนังสือ เอกสารตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ รวมถึงบทความต่างๆ

2. การวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำเสนอข้อมูลดังนี้

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายในมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว พนักงานภายนอกมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว มาประมวลผลและสรุปข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ศึกษาวิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
2. บริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีจำนวน 26 คน เป็นเพศชาย 15 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70 และเป็นเพศหญิง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.70

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตาราง 1 เพศของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	15	57.70
หญิง	11	42.30
รวม	26	100.00

1.2 อายุของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด มีจำนวน 26 คน มีอายุ 20 - 30 ปี มีจำนวน 12 คน อายุ 31 - 40 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 34.61 อายุ 41- 50 ปี มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.54 อายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.15

ตาราง 2 อายุของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 - 30 ปี	12	46.15
31 - 40 ปี	9	34.61
41 - 50 ปี	3	11.54
51 ปีขึ้นไป	2	7.70
รวม	26	100.00

1.3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด มีจำนวน 26 คน เป็นผู้ที่มีสถานภาพโสด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 53.84 สถานภาพสมรส จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 สถานภาพหย่าร้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 53.84

ตาราง 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	14	53.84
สมรส	10	38.46
หย่าร้าง	2	7.70
รวม	26	100.00

1.4 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีจำนวน 26 คน มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.23 เป็นปวส. /อนุปริญญา มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 ปริญญาตรี มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 30.76 ปริญญาโท มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 และอื่นๆ (ป.6) มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) คิดเป็นร้อยละ 38.46

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตาราง 4 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	10	38.46
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	5	19.23
ปวส. / อนุปริญญา	1	3.85
ปริญญาตรี	8	30.76
ปริญญาโท	1	3.85
อื่นๆ (ป.6)	1	3.85
รวม	26	100.00

1.5 รายได้ / เดือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด มีจำนวน 26 คน รายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 รายได้ 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 รายได้ 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15 รายได้ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 รายได้ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.15

ตาราง 5 รายได้ / เดือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

รายได้ / เดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	2	7.69
5,001 - 10,000 บาท	10	38.46
10,001 - 20,000 บาท	12	46.15
20,001 - 30,000 บาท	1	3.85
30,001 บาทขึ้นไป	1	3.85
รวม	26	100.00

ผลการวิจัยพบว่า

วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พุทธศักราช 2537 ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านพุไม้แดง ตำบลสิงห์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมด 688 ไร่ มีพระอาจารย์ภูสิต (จันทร์) ชันดิโร เป็นเจ้าอาวาส เจ้าหน้าที่ยุติวิธวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ประกอบด้วย 1. คณะกรรมการ 9 คน 2. พนักงานภายใน 74 คน 3. พนักงานภายนอก 20 คน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ร้อยละ 57.70 เป็นเพศชายอายุระหว่าง 20-30 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีรายได้เฉลี่ย 10,001 - 20,000 บาท คณะผู้วิจัยได้สรุปวิธีการบริหารงานของ วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1. ด้านการวางแผน ได้แก่ แผนงานด้านการเงินและงบประมาณ แผนงานด้านวัสดุและด้านการดำเนินงาน โดยวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี กำหนดแผนไว้ ดังนี้ แผนระยะสั้น 1 - 2 ปี ระยะกลาง 3 - 5 ปี และระยะยาว 5 ปี 2. ด้านการจัดองค์กร มีการจัดโครงสร้างเป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายบุคคล ฝ่ายธุรการ และฝ่ายกิจกรรมพิเศษ มีการติดต่อประสานงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบแผนที่ได้รับมา 3. ด้านการบริหารงานบุคคล พนักงานที่ทำงานส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่น ตำบลสิงห์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยอัตราการจัดเป็นแบบรายวันและแบบรายเดือน และมีสวัสดิการประกันสังคมและสวัสดิการของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี 4. ด้านการประสานงาน วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอก โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์ของทางวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี 5. ด้านการรายงาน วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานต่างๆ เป็นรายเดือนและรายปี 6. ด้านการงบประมาณ วัดป่า

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ ด้านค่าจ้างบุคลากร ด้านสวัสดิการ ด้านสิ่งปลูกสร้าง ด้านค่าอาหาร เลือและสัตว์ป่า

ส่วนที่ 2 วิธีการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี

2.1 บุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์เจ้าอาวาสเป็นประธานมูลนิธิ พลเรือเอกชาติชาย นาว่าจิตร รองประธานมูลนิธิ คณะลูกศิษย์และที่ปรึกษาของ วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย คุณหมอสมาชัย วิเศษมงคล คุณอธิษฐ์ ศรีมณี คุณวินัย รุ่งสว่าง คุณจ่านิง จันทฤทธิ์ คุณบุญลือ งามพัก คุณสุภาพ กอพัก คุณอภิรักษ์ญ์พ เจริญศิริ ดร.ธรรมรส โชติคุณุช และคุณทองก้อน วงศ์สมุทร

วัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน มีการวางแผนงานด้านต่างๆ ดังนี้ 1. แผนงาน

ด้านบุคลากร ซึ่งเกี่ยวกับการควบคุมพนักงาน การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การบริการนักท่องเที่ยว และการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ 2. แผนงานด้านการเงินและงบประมาณ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายและการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ 3. แผนงานด้านวัสดุ ซึ่งมีหน้าที่ ในการจัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น จัดหาอุปกรณ์ทำความสะอาด 4. แผนงานด้านการดำเนินการ ซึ่งดำเนินการก่อสร้างสถานที่พักนักท่องเที่ยว จัดการสถานที่ บริเวณที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมวัด ให้บริการและคำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อมูลและกิจกรรมต่างๆ ที่ทางวัดจัดไว้ในแต่ละวันโดยทุกหน่วยงานประสานงานอย่างสัมพันธ์กัน

โดยดำเนินการวางแผนการบริหารงานออกเป็น 3 ลักษณะประกอบด้วย 1. แผนระยะสั้น 1 - 2 ปี เช่น แผนบรรจุพนักงาน 2. แผนระยะกลาง 3 - 5 ปี เช่น แผนการอบรมระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี 3. แผนระยะยาว 5 ปี ขึ้นไป เช่น โครงการสร้างเจดีย์มหาวิหาร โครงการสร้างอาคารที่พักสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรม และโครงการอนุรักษ์เสือและสัตว์ป่า

สถานที่ในการวางแผนการบริหารงาน เจ้าอาวาสวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นผู้กำหนดไว้ที่สำนักงานมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน พระอุโบสถ หรือโรงทาน โดยมอบหมายให้ นายอธิษฐ์ ศรีมณี ผู้จัดการมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ดำเนินการประสานงานติดต่อกับหัวหน้างานแต่ละฝ่ายในการจัดประชุม

2.2 ฝ่ายการบริหารงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน มีการวางแผนโครงสร้างไว้เป็นส่วน ส่วน ได้แก่

2.2.1 ฝ่ายการเงิน ปฏิบัติหน้าที่จัดการเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่เป็นรายรับ - รายจ่ายทั้งหมด

2.2.2 ฝ่ายบุคคล ปฏิบัติหน้าที่คัดเลือกบุคลากรเข้าบรรจุเป็นพนักงาน

2.2.3 ฝ่ายธุรการ ปฏิบัติหน้าที่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

2.2.4 ฝ่ายกิจกรรมพิเศษปฏิบัติหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี มีการติดต่อประสานงานกันตามหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลตามสายงาน ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิพงศ์ บัวชัย (2545 หน้า 38) ได้เสนอความคิดว่าการส่งข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ไปยังบุคคลและหน่วยงานในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเหล่านั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นได้มาจากภายนอกองค์กรหรือภายในก็ตาม เช่น ข้อมูลจากพนักงานคนหนึ่งก็ส่งต่อไปอีกพนักงานอีกคนหนึ่งหรือจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งหรือพนักงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลนั้น

2. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดสวัสดิการให้กับพนักงานหลายด้านด้วยกัน ได้แก่ จัดทำประกันสังคมให้กับพนักงานทุกคน กำหนดวันหยุดงาน การลางาน การจัดที่พักสำหรับพนักงานที่มีบ้านไกล และมีกองทุนเงินสำรองเพื่อภัย ซึ่งสอดคล้องกับ Abraham Maslow, 1908 - 1970 (อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2543 หน้า 8) มาสโลว์ ได้เสนอแนวความคิดว่าบุคคลได้รับการกระตุ้นโดยความต้องการ และจะกระทำเพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการตามลำดับขั้นทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (hierarchy of needs theory) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้นตามลำดับ ตั้งแต่ความต้องการพื้นฐานต่ำสุดไปถึงสูงสุด คือ 1. ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs) 2. ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) 3. ความต้องการทางสังคม (social needs) 4. ความต้องการยกย่องชื่อเสียง (esteem needs) 5. ความต้องการความสมหวังและความสำเร็จของชีวิต (self - actualization needs)

3. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี การรับบรรจุบุคคลเข้าทำงานโดยส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัช วิรัชนิการธรรม (2548 หน้า 9) ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ ภารกิจหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้บริหารที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการจัดการวางแผนกำลังคน การสรรหา คัดเลือก และการบรรจุบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงาน พร้อมทั้งสามารถใช้ประโยชน์ให้เกิดผลสูงสุด เพื่อธำรงรักษาและพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นเพื่อผลสำเร็จขององค์กร

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

4. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี วางโครงสร้างในการดำเนินงาน ได้แก่ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายบุคคล ฝ่ายธุรการ ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ ธีรวุฒิ บุญโสภณ (2537 หน้า 14) ได้เสนอว่าการบริหาร คือ การดำเนินงานร่วมกันของคณะบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารขององค์กรในส่วนที่เกี่ยวข้อง การวางแผน การจัดตั้งองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมกิจกรรม ให้ดำเนินไปตามนโยบายจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางไว้อย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพที่สุด

5. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี มีบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานของมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ คณะกรรมการมูลนิธิ หัวหน้างานแต่ละฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ วีรพงษ์ เฉลิเมธีวัฒน์ (2537 หน้า 12) ได้เสนอว่าการบริหาร หรือการจัดการ คือกระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์กรซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอนมีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานมีเงินทุน เครื่องจักรและวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นองค์ประกอบ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

จากแบบสอบถามสัมภาษณ์คณะผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการรวบรวมข้อเสนอแนะ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านการประสานงานของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อประสานงานขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2. ด้านการบริหารองค์การควรจัดให้มีประกันชีวิตให้กับพนักงาน เพราะการดูแลและสวัสดิการที่มั่นคงมีอันตรายและความเสี่ยงสูง ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับด้านการจัดการองค์การของวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเสนอแนะการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบไม่ให้ซ้ำซ้อน และเพื่อถ่ายทอดสายการบังคับบัญชา และจะเป็นประโยชน์ต่อการรับพนักงานอัตราบรรจุของพนักงานที่เหมาะสม เพื่อรองรับการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของพนักงานมูลนิธิวัดป่าหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นจากการขัดแย้งภายในองค์กร หรือ ขัดแย้งระหว่างองค์กร และการขัดแย้งดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาในการบริหาร เช่น การนัดหยุดงานของพนักงาน เป็นต้น

การศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย และอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน
การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก

The Study of the Knowledge of Thai Traditional Medicine and Return from investing of Investment of the Folk
Wisdom Learning Center, Thai Massage, Wat Kao Kaew Community, Muang, Tak

วิพงษ์ สุทวัน¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย และอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยและการเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชนอื่นๆ และประชาชนที่สนใจทั่วไป และ เพื่อศึกษานวทางการสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย

ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้ว พบว่า การนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้วนั้นใช้วิธีการนวดเพื่อสุขภาพแบบราชสำนัก มีประโยชน์ต่อสุขภาพ สามารถที่จะรักษาโรค และช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้ โดยวิธีการนวดมี 2 รูปแบบคือ 1) การนวดเพื่อรักษา 2) การนวดเพื่อผ่อนคลาย โดยจะเริ่มจากท่าพื้นฐานเพื่อเตรียมกล้ามเนื้อก่อนที่จะถึงขั้นตอนการนวด 9 ท่า และเมื่อนวดเสร็จแล้วจะถึงขั้นตอนของการประคบสมุนไพรเพื่อเป็นการคลายเส้นหรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อภายหลังจากการนวด โดยการประคบสมุนไพรที่นึ่งจนร้อนไปตามจุดต่าง ๆ ของร่างกายที่ผ่านการนวดมาแล้ว

การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ของครูสอนนวด ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว จะมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาเป็นผู้สอนนวดที่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาการนวดแผนไทยโดยถ่ายทอดให้แก่ บุคคลทั่วไปที่สนใจในการนวดแผนไทยให้มาเข้ารับการอบรม และผู้เข้ารับการอบรมไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยผู้ที่รับการถ่ายทอดไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานใดเป็นพิเศษ องค์ความรู้ของหมอนวด ประเมินได้จากกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการมีเป้าหมาย เพื่อบำบัดอาการปวดเมื่อยจากการทำงาน โรคข้อ โรคกระดูกเสื่อม และบางส่วนมีเป้าหมายนวดเพื่อการผ่อนคลาย ซึ่งพบว่าต่างก็มีความพึงพอใจในการให้บริการนวด ของศูนย์ฯ เพราะสามารถรักษาอาการเจ็บป่วย เช่น อาการเหนียวล้า ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เส้นเอ็นยึดเป็นพังผืด เป็นต้น

อัตราผลตอบแทนในการลงทุนนั้น สามารถที่จะมองได้ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่าอัตราผลตอบแทนที่เป็นรูปตัวเงินของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย รายได้ต่อคน ประมาณ 4,000-5,000 บาทต่อเดือน ส่วนอัตราผลตอบแทนที่ไม่ใช่รูปตัวเงินนั้น พิจารณาจากความพึงพอใจของผู้ให้บริการ พบว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ใน

ระดับปานกลางเนื่องจากมีคู่แข่งทางการตลาด

ผลการสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชนอื่น ๆ และประชาชนที่สนใจทั่วไปในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และซีดีรอม ในการศึกษาองค์ความรู้การนวดแผนไทย

แนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย พบว่าผู้แทนหน่วยงานที่จะสามารถผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหน่วยงานที่จะสามารถผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยมีทั้ง องค์การภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยทุกภาคส่วนควรมีการประสานการปฏิบัติระหว่างกัน แต่มีจุดเน้นที่การประสานงานระหว่างกันระหว่าง องค์การภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งมีการรวมกลุ่มของผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยอยู่ก่อนแล้ว โดยส่วนราชการมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงคอยสนับสนุนในด้านอื่น ๆ เช่น งบประมาณ การตลาด การจัดฝึกอบรม และเพิ่มเติมความรู้

คำสำคัญ: การแพทย์แผนไทย อัตราผลตอบแทนของการลงทุน ศูนย์การเรียนรู้

Abstract

The Study of the Knowledge of Thai Traditional Medicine and Return from investing of Investment of the Folk Wisdom Learning Center, Thai Massage, Wat Kao Kaew Community, Muang, TakThe purpose of this study is to investigate the knowledge of Thai Traditional Medicine of the Folk Wisdom Learning Center, Thai Massage, Wat Kao Kaew Community, Muang, Tak, to explore the returns from investment, to permit furthering of the knowledge of Thai traditional medicine including disseminating innovation to

¹ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

other communities and the people. In addition, the study investigated the approaches in creating cooperation and partnership between caring for people's health relating to the knowledge of Thai traditional medicine.

The findings of the study in terms of the knowledge of Thai traditional medicine showed that the findings of the approaches of creating cooperation partnership of caring for people's health relating to the royal massage was employed in the Folk Wisdom the massage for physiotherapy and the massage for Learning Center, Thai Massage, Wat Kao Kaew Community, Muang, Tak. This type of massages is good for health. Moreover, it can help relieve and cure of illness. The massage aims for 2 types of treatment; that is, relaxing. The massage begins with the basic posture to cause the flexibility of muscles before all 9 postures of the massage. After finishing the massage, it is a process of the massage with an herbal compress to help the muscles cool down by applying the herbal compress around the parts of the body that has just been massaged.

In terms of the teaching profession, massage teachers of the Folk Wisdom Learning Center, Thai Massage, Wat Kao Kaew Community developed themselves continuously to become effective masseurs and masseuses. Additionally, the knowledge of Thai Traditional Medicine was taught to other people who are interested in Thai Traditional Medicine by both masseurs and masseuses without fees.

The knowledge of both masseurs and masseuses was evaluated from the samples that were served in the center and have arthritis and osteoarthritis. Some of samples also came to the center to be served for relaxing. The findings of the study were found that most users had satisfaction for service of the Folk Wisdom Learning Center, Thai Massage, Wat Kao Kaew Community. In terms of the return from investing in the study, it is considered as an income and others. In the study, the return from investment of both masseurs and masseuses of this center when was considered as the income was found that one masseur or masseuse had income about 4,000-5,000 Baht per month. In terms of the return from investment that was not income, it was considered from the satisfactions of the users of this center. The findings found that the users of service were satisfaction because there were many marketing rivals.

The findings of creating innovation of the knowledge of Thai traditional medicine were employed to promote the center and disseminate innovation to other communities and the people through electronic materials, website, including CD-Rom. the substitutes of each organization like the government, the individual, and the people had the opinion harmoniously can advance success of creating cooperation partnership of caring for people's health on the knowledge of Thai traditional medicine. All parts had the opinion that all of them should be coordinated by focusing on the community first that associated with the people who had the knowledge about Thai traditional medicine while the government became a supporter in terms of budget, marketing, including training.

Keywords: Thai Traditional Medicine, Return from investing of Investment, the Folk Wisdom Learning Center.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย และอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยและการเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชนอื่นๆ และประชาชนที่สนใจทั่วไป และ เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย

ผลการศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้ว พบว่า การนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้วนั้นใช้วิธีการนวดเพื่อสุขภาพแบบราชสำนัก มีประโยชน์ต่อสุขภาพ สามารถที่จะรักษาโรค และช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้ โดยวิธีการนวดมี 2 รูปแบบคือ 1) การนวดเพื่อรักษา 2) การนวดเพื่อผ่อนคลาย โดยจะเริ่มจากทำพื้นฐานเพื่อเตรียมกล้ามเนื้อก่อนที่จะถึงขั้นตอนการนวด 9 ท่า และเมื่อนวดเสร็จแล้วจะถึงขั้นตอนของการประคบสมุนไพรเพื่อเป็นการคลายเส้นหรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังจากการนวด โดยการประคบสมุนไพรที่นี้จมนร้อนไปตามจุดต่าง ๆ ของร่างกายที่ผ่านการนวดมาแล้ว

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ของครูสอนนวด ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว จะมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาเป็นผู้สอนนวดที่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาการนวดแผนไทยโดยถ่ายทอดให้แก่ บุคคลทั่วไปที่สนใจในการนวดแผนไทยให้มาเข้ารับการอบรม และผู้เข้ารับการอบรมไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยผู้ที่รับการถ่ายทอดไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานใดเป็นพิเศษ องค์ความรู้ของหมอนวด ประเมินได้จากกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการมีเป้าหมาย เพื่อบำบัดอาการปวดเมื่อยจากการทำงาน โรคข้อ โรคกระดูกเสื่อม และบางส่วนมีเป้าหมายนวดเพื่อการผ่อนคลาย ซึ่งพบว่าต่างก็มีความพึงพอใจในการให้บริการนวด ของศูนย์ฯ เพราะสามารถรักษาอาการเจ็บป่วย เช่น อาการเหนียวล้า ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เส้นเอ็นยึดเป็นพังผืด เป็นต้น

อัตราผลตอบแทนในการลงทุนนั้น สามารถที่จะมองได้ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่าอัตราผลตอบแทนที่เป็นรูปตัวเงินของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย รายได้ต่อคน ประมาณ 4,000-5,000 บาทต่อเดือน ส่วนอัตราผลตอบแทนที่ไม่ใช่รูปตัวเงินนั้น พิจารณาจากความพึงพอใจของผู้ให้บริการ พบว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ใน

ระดับปานกลางเนื่องจากมีคู่แข่งทางการตลาด

ผลการสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชนอื่น ๆ และประชาชนที่สนใจทั่วไปในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และซีดีรอม ในการศึกษาองค์ความรู้การนวดแผนไทย

แนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย พบว่าผู้แทนหน่วยงานที่จะสามารถผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการสร้างภาคี ความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหน่วยงานที่จะสามารถผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยมีทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยทุกภาคส่วนควรมีการประสานการปฏิบัติระหว่างกัน แต่มีจุดเน้นที่การประสานงานระหว่างกันระหว่าง องค์กรภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งมีการรวมกลุ่มของผู้ที่มีความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยอยู่ก่อนแล้ว โดยส่วนราชการมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงคอยสนับสนุนในด้านอื่น ๆ เช่น งบประมาณ การตลาด การจัดฝึกอบรม และเพิ่มเติมความรู้

คำสำคัญ: การแพทย์แผนไทย อัตราผลตอบแทนของการลงทุน ศูนย์การเรียนรู้

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยเกิดปัญหาความไม่สมดุลของโครงสร้างการพัฒนาด้านสังคมที่เกิดขึ้นเนื่องจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลกระทบตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านสุขภาพและการสาธารณสุขที่ประชาชนได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง ส่งผลให้การเจ็บป่วยโดยรวมลดลง แต่กลับพบว่าการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบปัญหาความไม่เป็นธรรมของการใช้บริการสุขภาพ ปัญหาประสิทธิภาพของระบบบริการสุขภาพ อีกทั้งในส่วนของการลงทุนด้านสุขภาพของประเทศไทยยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ คือประมาณร้อยละ 3.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (สุวรรณ คำมัน, 2551 : 9 -11) [1] จึงไม่สามารถนำประชาชนไทยไปสู่การมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้าได้ ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถหรือเทคโนโลยีทางการตรวจวินิจฉัยและ การรักษาพยาบาลของสถาบันทางการแพทย์ อันเป็นการแก้ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บที่ปลายเหตุซึ่งเมื่อโรคเกิดขึ้นแล้วได้มาขอรับบริการที่โรงพยาบาล แต่ในทางกลับกันถ้าประชาชนมีการดูแลสุขภาพ เช่นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ จะเกิดขึ้นน้อยหรือไม่เกิดขึ้น การพึ่งพาเทคโนโลยีตะวันตกอย่างเกินความเหมาะสม ทำให้เราพึ่งพาตนเองได้น้อยทั้งในระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับชาติ ระดับชุมชน ค่าใช้จ่ายสำหรับเทคโนโลยีราคาแพงเหล่านี้กำลังเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายทางการแพทย์และสาธารณสุขเป็นไปในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติ ขณะที่ค่าใช้จ่ายมูลค่ามหาศาลนี้กลับครอบคลุมการให้บริการประชาชนในชนบทเพียง ร้อยละ 10 -30 เท่านั้น (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และยงค์ศักดิ์ ตันติปัญญ, 2550 : 183 – 184) [2] การแพทย์แผนปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมากในทุกด้านทำให้ผู้ป่วยที่เคยเสียชีวิตในอดีตรอดตายเป็นจำนวนมาก เช่น การผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะทำได้เป็นอย่างดี และเมื่อ มาถึงยุคปัจจุบันที่มีระบบธุรกิจการแพทย์เข้ามาเกี่ยวข้อง ดูเหมือนว่าค่าใช้จ่ายจะพุ่งสูงขึ้นจน นึกกลัว ไม่ว่าจะเป็นค่ายา ค่าเครื่องมือ และค่าบริการของบุคลากร และแม้ประเทศต่าง ๆ จะพยายามจ่ายแทนประชาชนโดยระบบประกันซึ่งก็คือเงินภาษีของประชาชนที่จ่ายให้กับรัฐ อย่างไรก็ตามโรคและปัญหาสาธารณสุขดังกล่าวก็เกิดขึ้นกับคนเพียงส่วนน้อยของทั้งโลก ซึ่งไม่เกินร้อยละ 30 ที่เหลืออีกร้อยละ 70 ยังคงเจ็บป่วยจากการมีพฤติกรรมที่ผิดพลาดของตนเอง ทำให้ต้องเสียเวลา เสียเงินรักษาตนเอง และนอกจากนี้ยังมีโรคภัยอีกจำนวนมากที่เป็นโรคเรื้อรัง ซึ่งแม้จะพึ่งพิงเทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่ก็ยังต้องการการดูแลหลังผ่าตัด และการฟื้นฟูสภาพร่างกาย และยังคงมีค่าใช้จ่ายอีกมาก และในที่สุดประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ก็ต้องแสวงหาทางเลือกเพื่อให้ชีวิตมีทุกขน้อยที่สุด จึงทำให้ประเทศต่าง ๆ แสวงหาทางออกของตนเองด้วยการทดลองและเรียนรู้ที่จะใช้วิธีอื่นนอกกรอบเพิ่มเติมจากการแพทย์แผนปัจจุบัน (เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ, 2550 : 195 - 198) [3]

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สำหรับประเทศไทยนั้นได้หันมามองเห็นว่ามีภูมิปัญญาโบราณที่จะมาช่วยในการเสริมสร้างสุขภาพ เช่น การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน ดังนั้นจึงควรมีการผสมผสานการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์พื้นบ้านประจำชาติของตนเองจัดให้เป็นการแพทย์เสริม (Complementary Medicine) ซึ่งต่อมาพบว่า การแพทย์เสริมและการแพทย์ทางเลือกกลายมาเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันและยังเป็นกระแสความนิยมที่แผ่กระจายไปทั่วทุกมุมโลก อีกด้วย (เบญจพร กิ่งรุ่งเพชร, 2551: 206 - 207) [4]

การแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine) เป็นวิถีการดูแลสุขภาพของคนไทย ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย ที่มีการนำสมุนไพรมาใช้ทั้งในรูปแบบอาหารและยา ในส่วนของการใช้เป็นยานั้น โดยการอบ การประคบ การนวด มีการวินิจฉัยโรคด้วยความเชื่อ แบบไทย มีองค์ความรู้เป็นทฤษฎีที่อาศัยพื้นฐานทางพุทธศาสนาผสมผสานกับความเชื่อทางพิธีกรรมและประสบการณ์การใช้สมุนไพรในท้องถิ่น มีการเรียนการสอนการถ่ายทอดความรู้อย่างกว้างขวางสืบทอดมายาวนานหลายพันปี (เพ็ญญา ทริพย์เจริญ, 2550 : 9) [3] การแพทย์แผนไทยแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญ คือการนวดไทย การนวดไทยเป็นศาสตร์ดั้งเดิมของการแพทย์พื้นบ้าน เป็นศิลปะของการบำบัดอาการปวดเมื่อยและเจ็บป่วยจากสาเหตุตามการบีบรัดกล้ามเนื้อต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อปลดปล่อยอาการขัดยอกปวดเมื่อย ต่อมาค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเป็นแบบแผนจากจุดที่กระจายในตำแหน่งต่าง ๆ ถูกค้นพบความสัมพันธ์และจัดระเบียบขึ้นเป็นระบบเส้นที่แทนการไหลเวียนของเลือดลมที่มีทิศทางที่แน่นอนการนวดเป็นศาสตร์ที่ซับซ้อนไม่เพียงแต่ใช้บำบัดอาการปวดเมื่อยเฉพาะที่แต่ยังสามารถนวดเพื่อการรักษาโรคที่เกิดกับอวัยวะต่าง ๆ ได้อีกด้วย ศิลปะการนวดของไทยนี้อาจเทียบได้กับการกดจุดและการฝังเข็มของจีน ที่ไม่เพียงแต่ใช้รักษาเฉพาะที่ หากแต่สามารถรักษาโรคและส่งผลถึง (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และยศศักดิ์ ตันติปัญญา, 2550: 192) [2]

การนวดไทยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การนวดช่วยปรับสมดุลธาตุทั้ง 4 ของร่างกาย ทำให้ระบบไหลเวียนเลือดดีขึ้น ช่วยยืดเส้นเอ็นที่ตึงให้หย่อนลง กล้ามเนื้อที่ล้าจากการทำงานจะผ่อนคลายลง ทำให้ระบบข้อต่อไม่ติดขัด ด้านการป้องกันโรคการนวดเป็นการส่งเสริมภูมิคุ้มกันโรค ช่วยให้ร่างกายหลังหอรโมนเอ็นโดฟินซึ่งเป็นสารสร้างสุขของร่างกาย ทำให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงดี ป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้ ด้านการรักษา เมื่อเกิดอาการปวดขัดตามเส้นเนื่องจากการติดขัดจากเลือดลมภายในร่างกาย การนวดจะช่วยให้อาการปวดลดลง ขจัดปฏิกิริยา ความเจ็บปวดลงได้ ด้านการฟื้นฟูสภาพ ในโรคบางโรคอาจมีรอยโรคเกิดขึ้น การนวดจะช่วยฟื้นฟูซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดในโรคที่มีความพิการ หรือโรคที่มีความเรื้อรัง เช่น อัมพาต โปลิโอ สมอพิการในเด็ก เข้าเสื่อม โดยช่วยให้เอ็นกล้ามเนื้อข้อต่ออ่อนนุ่มกลับเข้าสู่สภาพเดิมเร็วขึ้น และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันช่วยเหลือตนเองได้ดีไม่เป็นการกีดกันบุคคลในครอบครัว จะเห็นได้ว่าการนวดช่วยให้มีสุขภาพดี ป้องกันโรค ฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยอาจไม่ต้องใช้ยาหรือการผ่าตัด นับได้ว่ามีการนวดไทย มีบทบาทสำคัญในการสาธารณสุขมูลฐาน ได้เป็นอย่างดี (อภิชาติ ลิ้มติยะโยธิน, 2550 : 5 - 6) [5] นอกจากนี้การนวดไทยยังก่อให้เกิดผลดีในทางเศรษฐกิจอีกด้วย ดังผลการศึกษาของยังพร เจียรตระกูล (2548 : 81 - 83) [6] ที่พบว่ามีการนวดไทยก่อให้เกิดผลตอบแทนของธุรกิจ ในสถานประกอบการนวดแผนไทยที่เปิดให้บริการมาเป็นระยะเวลานาน โดยมีกำไรจากการประกอบธุรกิจนวดแผนไทยตั้งแต่ร้อยละ 28.53 - 48.71 และผู้ให้บริการนวดแผนไทยจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,001 - 4,000 บาท

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่ารูปแบบการดูแลสุขภาพที่มีทั้งการแพทย์แผนปัจจุบันและแพทย์แผนไทย มีลักษณะเป็นทางเลือกทางการแพทย์ได้มากกว่าทางเลือกเดียว แต่การเสริมสุขภาพของคนไทยที่นำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า ก็ไม่ควรตกเป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง ดังที่ ทิพวรรณ เรืองขจร (2550 : 302) [7] ได้กล่าวถึงบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพของบุคคลและชุมชนว่ามีใช้บทบาทของหน่วยบริการสุขภาพหรือกระทรวงสาธารณสุขเพียงลำพัง แต่จะต้องเกิดความร่วมมือผสมผสานกันทั้งฝ่ายการเมือง นักวิชาการ ผู้สร้างองค์ความรู้ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนสื่อมวลชน และที่สำคัญคือประชาชนทุกคน ซึ่งประชาชนในชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมสุขภาพของตนเองและชุมชน ด้วยการตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพการมีพฤติกรรมสุขภาพส่วนบุคคลที่ดี การเกื้อกูลกันในชุมชนและการตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพแล้วช่วยกันรักษาและสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อสุขภาพให้เกิดขึ้นในทั้งในระดับชุมชน ประเทศ หรือ ระดับโลก ดังนั้น จะเห็นได้จากรายงาน สถานการณ์ การรับบริการด้านการแพทย์แผนไทย ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ปี 2554-2550 ที่มีจำนวนผู้เข้ารับบริการเพิ่มขึ้นทุกปี

ดังนั้น ในทั่วทุกภูมิภาคของไทยจึงมีการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยทั้งในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐและดำเนินการโดยชุมชน กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของไทย จังหวัดตากเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยซึ่งกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ของจังหวัด สำหรับในพื้นที่อำเภอเมืองนั้นชุมชนที่มีการดำเนินการและเป็นที่ยึดกันดีในกลุ่มคนจังหวัดตาก แห่งหนึ่ง คือ ชุมชนศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก ชุมชนดังกล่าวดำเนินการเกี่ยวกับการนวดแผนไทยมาเป็นเวลา 11 ปีแล้ว ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงการที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ของชุมชน จากความสำคัญของการนวดแผนไทยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นเสมือนการปกป้องภูมิปัญญาการนวดแผนไทยที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมาให้อยู่คู่อยู่กับคนไทยตราบนานกาล และยังสามารถนำมาซึ่งเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพของคนทั้งในและนอกพื้นที่ และสามารถปรับปรุงเป็นแผนธุรกิจที่ทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยและอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก
3. เพื่อสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก และเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชนอื่นๆ และประชาชนที่สนใจทั่วไป ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์และซีดีรอม เป็นต้น
4. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย

กรอบแนวคิดการวิจัยและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 ภูมิปัญญาไทย

ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ และสุณี เลิศแสงกิจ

(2547 : 9) [8] กล่าวถึงความหมายของ ภูมิปัญญาไทยว่าหมายถึง องค์ความรู้ที่เป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่องคเจียขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ภูมิปัญญาเกิดจากบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานนั้น ๆ มากมาย เป็นความรู้ที่นำมาปฏิบัติ มีผลผลิต ที่เป็นรูปธรรมและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น เป็นความรู้ความสามารถที่สะสมมานาน เป็นโครงสร้างความรู้ที่มีหลักการ มีเหตุผลในตัวเองที่ นำศึกษา ควรอนุรักษ์สืบทอดต่อไป

3.2 การแพทย์แผนไทยและการนวดแผนไทย

สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (2542 : 52-53) [9] กล่าวว่าการแพทย์แผนไทยเป็นการแพทย์แบบองค์รวม ซึ่งต้องพิจารณาปัจจัยเกี่ยวข้องควบคู่กันไปกับการรักษาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

1. ปัจจัยซึ่งเป็นสิ่งที่ธรรมชาติกำหนด ได้แก่ ธาตุเจ้าเรือน ฤดูกาล สุริยจักรวาล ฯลฯ มนุษย์ต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับปัจจัยหรือสมมติฐานต่าง ๆ ด้วยการกินอาหารสมุนไพร ยาสมุนไพร และการปรับปรุงพฤติกรรม
2. ปรับปรุงพฤติกรรมที่เป็นมูลเหตุเกิดโรคทั้ง 8 ประการ คือ หลีกเลี่ยงการฝืนอิริยาบถ จนทำให้ร่างกายเสียสมดุล เพราะจะทำให้ธาตุทั้ง 4 แปรปรวนได้ การแก้ไข คือ การออกกำลังกาย การดัดตนด้วยท่าฤๅษีดัดตน (การจัดโครงสร้างให้เข้าที่ด้วยตนเอง) การนวดไทย (การแก้ไขปัญหากล้ามเนื้อเส้นเอ็นพิการต่าง ๆ) และการแก้ไขปัญหาลักษณะจิต ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเน้นอย่างยิ่งโดยใช้หลักการธรรมานามัย ได้แก่

กายานามัย คือ การออกกำลังกาย การดัดตนด้วยตนเอง การกินอาหารให้ถูกกับธาตุกับแต่พอเหมาะ มีสติในการกิน การนอน ดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท

จิตตานามัย คือ การฝึกสมาธิให้เข้มแข็ง จิตมีพลัง เกิดปัญญา เกิดความสุขสงบ จำทำให้เกิดความต้านทานโรคดีขึ้น มีพฤติกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ ไม่ตามใจตนเองด้วยกิเลสและความอยาก คือ ตัณหา

ชีวิตตานามัย คือ การดำรงชีวิตด้วยทางสายกลาง เลี่ยงชีวิตชอบ ย่อมไม่เกิดความเครียด ไม่ผิดศีล รักษาศีล 5 ให้บริสุทธิ์ รักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สมดุลไปด้วยธาตุทั้ง 4 ภายนอก มีวินัย ไร้มลภาวะ

3. ใช้อาหารหรือยาสมุนไพร แต่งแก้ไข้ปรับให้ธาตุสมดุล

4. การรักษาด้วยการนวด อบสมุนไพร ประคบสมุนไพร และนึ่งหม้อเกลือ เป็นวิธีการ ที่นำมาเสริมการบำบัดรักษาด้วยการนวดไทยในการนวดถ้ามีอาการเจ็บปวดขัดตามข้อต่างๆ ของร่างกาย

หลายแห่ง หมอนวดจะให้ผู้ป่วยอบอุ่นตัวเสียก่อนแล้วนวดจุดที่เหลือ

การแพทย์แผนไทยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นการแพทย์แบบองค์รวมซึ่งคนไทยในอดีตได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และถ่ายทอดกันมานับพันปี เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของคนไทย จึงควรที่จะได้มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติต่อไป แพทย์แผนปัจจุบันควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล หันมาสนใจศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย เพื่อร่วมกันค้นหาสิ่งดีของการแพทย์ทั้งสองแผน และนำมาให้บริการแก่ประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของคนไข้ การแพทย์แผนไทยการแพทย์องค์รวม จึงควรได้รับพิจารณาให้เป็นทางเลือกหนึ่งในยุคโลกาภิวัตน์

3.3 อัตราผลตอบแทนในการลงทุน

ยุพิน หมี่ใจเจริญ และคณะ ศักยภาพและความพร้อมการนวดแผนไทยในจังหวัดเชียงราย (2550 : 17) [10] การลงทุนในธุรกิจนวดแผนไทยเงินลงทุนแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ 1. เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร แบ่งเป็นการลงทุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- 1.1 ค่าตกแต่งสถานที่ เช่น ค่ากันห้อง ทาสี ทำประตูกระจกหน้าร้าน ฯลฯ
- 1.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์เบื้องต้น เช่น เติมนวดตัว เติมนวดเท้า ชุดพนักงาน ผ้าปูที่นอน หมอนัดมอบสมุนไพรฯ
- 1.3 ค่าเครื่องใช้สำนักงาน เช่น เครื่องปรับอากาศ โต๊ะ เก้าอี้ โทรศัพท์ ฯลฯ
- 1.4 อื่น ๆ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ลูกค้า
2. เงินทุนหมุนเวียน แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น
 - 2.1 ค่าเช่าสถานที่
 - 2.2 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์
 - 2.3 ค่าพนักงาน
 - 2.4 ค่าสมุนไพร ครีมนวด น้ำมันนวด ค่าซักผ้า
 - 2.5 อื่น ๆ

แนวคิดของชนกกรณ์ กุณทลบุตร (2550 : 141 - 143) [11] ที่นำเสนอการคำนวณผลตอบแทนจาก การลงทุนใน 2 ลักษณะ คือ

1. ผลตอบแทนโดยตรงของโครงการ พิจารณาได้จากรายรับจากการดำเนินงาน หักรายจ่าย หักค่าเสื่อมราคา เท่ากับผลตอบแทน (กำไร)
2. ผลตอบแทนที่มีลักษณะเป็นนามธรรม คือ ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ดนัย เทียนพุฒ (2543 : 14) [12] กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับการวัดความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ของลูกค้ากับสิ่งที่ลูกค้า

คาดหวัง

สมวงศ์ พงษ์สถาพร (2546 : 59) [13] กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงการประเมินสินค้าหรือบริการนั้นว่าได้อสนองความต้องการของตนได้ตามที่คาดหวังหรือไม่ ถ้าได้ตามที่คาดหวังไว้ลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจ

3.4 การพัฒนานวัตกรรม

ทิศนา ขัมมณี (2545 : 419 - 420) [14] กล่าวถึงแนวทางการพัฒนานวัตกรรมไว้ดังนี้

1. การระบุปัญหา 2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3. การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ ก่อนคิดค้นนวัตกรรมขึ้นมา 4. การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม 5. การทดลองใช้ เมื่อคิดค้นหรือประดิษฐ์นวัตกรรมได้แล้ว 6. การเผยแพร่ เมื่อแน่ใจแล้วว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิผลตามที่ต้องการ 7. การยอมรับหรือต่อต้านนวัตกรรม

3.5 การสร้างภาคีความร่วมมือ

พีรธ บุนยรัตพันธุ์ และคณะ (2554 : 38) [15] กล่าวถึง ความหมายของเครือข่ายว่า เป็นกลุ่มหรือองค์กรที่สมัครใจในการเรียนรู้ และเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์ ระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบอื่น ๆ โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้างคนหรือสมาชิกที่มีความเป็นอิสระ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมกัน ไม่กระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กร

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชาวลี สุทธิคณิง (2542 : 202-215) [16] ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคชาวไทยในการศึกษาการเลือกใช้บริการนวดแผนโบราณในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ชัชวาล สุวรรณเสวี (2543 : 25 - 31) [17] ศึกษาวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนทางการเงินของโครงการโรงเรียนแพทย์หญิงเพ็ญญา ทรัพย์เจริญ และคณะ (2544 : บทคัดย่อ) [18] ศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยการนวดไทย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้สู่ระดับนานาชาติ และสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการพึ่งตนเอง

สถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข (2545 : บทคัดย่อ) [19] ศึกษาองค์ความรู้ การนวดพื้นบ้านในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

นงลักษณ์ พรหมดีการ (2545 : 49 - 50) [20] ศึกษาผลของสถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข (2546 : บทคัดย่อ) [21] ศึกษาประสิทธิผลและความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการนวดที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2546

รักเกียรติ จิรันธร และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) [22] ศึกษาการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการการแพทย์แผนไทย : กรณีศึกษาสถานพยาบาลแผนไทย ศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองสงขลา โรงพยาบาลสงขลา

ยิ่งพร เจริญตระกูล (2548 : 80-83) [6] ศึกษาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจนวดแผนไทยในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

รัชณี จันทร์เกษ และคณะ (2551) [23] ศึกษาการบูรณาการการแพทย์แผนไทย : บทบาทวัดกับการดูแลสุขภาพชุมชน

ชรินทร์ วรกุลกิจกำธร (2545 : 79 -81) [24] ศึกษาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาการนวดแผนไทย ให้เป็นธุรกิจเพื่อสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยว การนวดเท้าต่อการลดความวิตกกังวลของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตศัลยกรรม

ศุภกนิษฐ์ เหมะวรรณ (2545 : 106 - 111) [25] ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในการเลือกใช้บริการ
นวดแผนโบราณในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข (2546 : บทคัดย่อ) [21] ศึกษาประสิทธิภาพเบื้องต้นของการประคบสมุนไพร เพื่อบรรเทาอาการ
ปวดกล้ามเนื้อ

วิธีการดำเนินงาน

ประชากรในการศึกษา

1. ผู้มารับบริการนวดแผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก ซึ่งมีประชากร
ที่มาใช้บริการในช่วงเดือนมกราคมถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 โดยเฉลี่ย 667 คนต่อเดือน (ข้อมูลจากศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย
ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553)
2. หนองนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 11 คน
3. ผู้นำของของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก
4. บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนในจังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

1. ผู้มารับบริการนวดแผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก ทำการศึกษา
จำนวน 248 คน ซึ่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ เครย์ซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) [26] ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 การสุ่ม
ตัวอย่างผู้มารับบริการนวดใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)
2. หนองนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก
3. ผู้นำของของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก
4. บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนในจังหวัดตาก จำนวน 4 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
ในการศึกษาจากการแนะนำของนักวิชาการของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

- 1.1 การสอบถามรูปแบบการนวดของผู้สอนนวด
- 1.2 การสอบถามหนองนวดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนนวด
- 1.3 การสอบถามความพึงพอใจของหนองนวดต่อการทำงานในศูนย์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง
จังหวัดตาก

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว แนวคิด วรรณกรรมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการนวดและการให้บริการเกี่ยวกับการนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขา
แก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำแนกเป็น 3 ชุดย่อย ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการนวดและการให้บริการเกี่ยวกับการนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขา
แก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบเรียนนวดที่ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริการนวดที่ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัด
ตาก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยกำหนดรูปแบบเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

เครื่องมือชุดที่ 3 เพื่อวัดอัตราผลตอบแทนในรูปของตัวเงิน คือ แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลทางการเงิน รายรับ และรายจ่ายในการดำเนินธุรกิจการนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก

เครื่องมือชุดที่ 4 เพื่อวัดผลตอบแทนในรูปแบบที่ไม่ใช่ตัวเงิน คือ แบบสอบถาม ความพึงพอใจของหมอนวดต่อการทำงานในศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของหมอนวดต่อการทำงาน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการทำงานในศูนย์ฯ โดยกำหนดรูปแบบเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

เครื่องมือชุดที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย (ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายเปิด)

ผลการศึกษา/การทดลอง

1. ผลการศึกษาคำตอบความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญา ชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก

1.1 รูปแบบการนวด และการให้บริการเกี่ยวกับการนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่าการนวดของศูนย์ฯ เป็นการนวดแบบราชสำนัก ที่สามารถรักษาโรคได้โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นที่การนวดเพื่อส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย เช่น นวดตัว นวดฝ่าเท้า จากนั้นจะนวดเพื่อรักษา เช่น นวดกดจุด นวดบำบัดอาการเครียด ปวดหัว ภูมิแพ้ ท้องผูก ปวดหลัง ปวดกล้ามเนื้อต่าง ๆ การกดจุดนวดใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง อีกครึ่งชั่วโมงจะนวดประคบ ซึ่งการนวดเพื่อรักษากับการนวดเพื่อสุขภาพมีความแตกต่างกัน คือการนวดเพื่อรักษาจะนวดลึกๆ แต่ถ้าเป็นการนวดเพื่อสุขภาพจะเป็นการนวดแบบผ่อนคลาย

1.2 พบว่ามีความพึงพอใจในการเข้ารับบริการในระดับ มาก ทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.812, S.D.= .573) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือด้านราคา (ค่าเฉลี่ย =3.867, S.D. = .672) ด้านการให้บริการของหมอนวด (ค่าเฉลี่ย =3.832, S.D. = .565) และ ด้านสถานที่ (ค่าเฉลี่ย =3.820, S.D. = .534)

2. ผลการศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก อัตราผลตอบแทนในการลงทุน ในรูปของตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินพบว่าอัตราผลตอบแทนที่เป็นรูปตัวเงินของศูนย์ฯมีอัตราเฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน รายได้ต่อคน เฉลี่ย 4,000-5,000 บาทต่อเดือน และอัตราผลตอบแทนในการลงทุนที่ไม่ใช่ตัวเงินวัดจากความพึงพอใจของผู้ให้บริการ พบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้ เพื่อเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชน และประชาชนที่สนใจทั่วไปในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และซีดีรอม

4. แนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย ผลการศึกษาพบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันว่าหน่วยงานที่จะสามารถผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยควรมาจากทุกภาคส่วน โดยให้มีทั้งองค์กรภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สถานีอนามัย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานพัฒนาชุมชน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชนบท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนภาคเอกชนและประชาชน

การอภิปรายผล

1. องค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว ใช้รูปแบบการนวดแบบราชสำนักที่สามารถรักษาโรคได้ โดยเริ่มต้นที่การนวด ผ่อนคลาย นวดฝ่าเท้า นวดกดจุด นวดบำบัดความเครียด บำบัดอาการปวดหัว ภูมิแพ้และอาการปวดกล้ามเนื้อต่างๆ ทั้งนี้เพราะสอดคล้องกับแนวความคิดภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย และรูปแบบการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่ผู้นวดเรียนรู้สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษมาจนถึงรุ่นลูกหลานหรือเป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการบอกเล่า ซึ่งเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้แบบพื้นฐานอย่างเรียบง่าย

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว พบว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการเข้ารับบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าการให้บริการนวดที่ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้วได้ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการอย่างทั่วถึง
3. ผลของการสร้างนวัตกรรมขององค์ความรู้การแพทย์แผนไทยเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และซีดีรอม ซึ่งเป็นการนำเสนอองค์ความรู้ในรูปแบบที่ทันสมัย แปลกใหม่ และเป็นระบบมากขึ้น ที่จะช่วยให้การเผยแพร่องค์ความรู้ของการแพทย์แผนไทยให้คงอยู่และในชนบทเพียงร้อยละ 10 – 30 เท่านั้น (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และยงศักดิ์ ตันติปัญญ. 2550 : 183 – 184) [2] แพร่หลายมากขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีและสร้างสรรค์ที่จะสืบทอดองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยให้คงอยู่ในสังคมไทยต่อไป
4. จากผลการศึกษาแนวทางการสร้างภาคีความร่วมมือ ในการดูแลสุขภาพของชุมชนในพื้นที่ฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยโดยการสัมภาษณ์พบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วนมีความสนใจตรงกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถประสานงานกันได้ทั้งระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชนและประชาชน เพื่อก่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น มีการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการนวดแผนไทยให้คงอยู่คู่สังคมไทยและพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่องในอนาคตเพื่อพัฒนาการที่รวดเร็วในแนวทางการนวดแผนไทยต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย และอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ประการแรก เพื่อศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก ประการที่สอง เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนในทางธุรกิจของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก ประการที่สาม เพื่อสร้าง นวัตกรรมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทย ชุมชนวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดตาก และเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชนอื่นๆ และประชาชนที่สนใจทั่วไป ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และซีดีรอม ประการที่สี่ เพื่อศึกษาแนวทาง การสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย

ผลการศึกษาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้ว พบว่า การนวดของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้วนั้นใช้วิธีการนวดเพื่อสุขภาพแบบราชสำนัก มีประโยชน์ต่อสุขภาพ สามารถที่จะรักษาโรค และช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้ โดยวิธีการนวดมี 2 รูปแบบคือ 1) การนวดเพื่อรักษา 2) การนวดเพื่อผ่อนคลาย โดยจะเริ่มจากทำพื้นฐานเพื่อเตรียมกล้ามเนื้อก่อนที่จะถึงขั้นตอนการนวด 9 ท่า และเมื่อนวดเสร็จแล้วจะถึงขั้นตอนของการประคบสมุนไพรเพื่อเป็นการคลายเส้นหรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อภายหลังจากการนวด โดยการประคบถูกประคบที่นึ่งจนร้อนไปตามจุดต่าง ๆ ของร่างกายที่ผ่านการนวดมาแล้ว องค์ความรู้ของหมอนวด ประเมินได้จากกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการมีเป้าหมาย เพื่อบำบัดอาการปวดเมื่อยจากการทำงาน โรคข้อ โรคกระดูกเสื่อม และบางส่วนมีเป้าหมายนวดเพื่อการผ่อนคลาย ซึ่งพบว่าต่างก็มีความพึงพอใจมากในการให้บริการนวดของศูนย์ฯ เพราะสามารถรักษาอาการเจ็บป่วย เช่น อาการเหนื่อยล้าปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เส้นเอ็นยึดเป็นพังผืด เป็นต้น อัตราผลตอบแทนในการลงทุนที่เป็นรูปตัวเงินของศูนย์ฯ รายได้ต่อคน ประมาณ 4,000-5,000 บาทต่อเดือน ส่วนอัตราผลตอบแทนที่ไม่ใช่รูปตัวเงินนั้น พิจารณาจากความพึงพอใจของผู้ให้บริการ พบว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ผลการสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้เป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่นวัตกรรมให้กับชุมชนอื่น ๆ และประชาชนที่สนใจทั่วไปในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และซีดีรอม

การสร้างภาคีความร่วมมือในการดูแลสุขภาพของชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย พบว่าผู้แทนหน่วยงานที่มีความสนใจในการสร้างภาคีความร่วมมือของการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยมีทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยทุกภาคส่วนควรมีการประสานการปฏิบัติร่วมกัน ข้อเสนอแนะต่อการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านการนวดแผนไทยชุมชนวัดเขาแก้วมีดังนี้

1. ให้มีการทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้ศูนย์เป็นที่รู้จักและจะได้มีผู้มาใช้บริการมากขึ้น
2. ให้มีการเบิกค่าสวัสดิการได้ เหมือนสถานพยาบาลของรัฐบาลได้
3. ต้องการให้ท้องถิ่น ภาครัฐ และเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วม และสร้างภาคีความร่วมมืออย่างจริงจัง

การอ้างอิง

สุวรรณิ คำนัน. (2551). รายงานการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวโน้มบริบทการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกและสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ด้านสังคม (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และยงศักดิ์ ตันติปัญญ. (2550). สุขภาพไทย วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ :สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ. (2550). ประวัติ วิวัฒนาการ และการประยุกต์ใช้แพทย์แผนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาตำราการแพทย์แผนไทย มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา.
- เบญจพร กิ่งรุ่งเพชร. (2551) “การแพทย์แบบบูรณาการ” ในรอบรู้เรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ. กรุงเทพฯ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิชาติ ลิ้มติยะโยธิน “หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนวดแผนไทย ” ในเอกสารการสอนชุดวิชา นวดแผนไทย หน่วยที่1- 7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี 2550.
- ยิ่งพร เจียตระกูล. (2548). แนวทางในการพัฒนารัฐกิจการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพวรรณ เรืองขจร. (2550). สุขภาพส่วนบุคคลและชุมชน. สงขลา : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ และสุนี เลิศแสวงกิจ. (2547). ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2542). ชุดนิทรรศการการแพทย์แผนไทย. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ.
- ยุพิน ภูมิใจเจริญ และคณะ (2550). ศักยภาพและความพร้อมการนวดแผนไทยในจังหวัดเชียงราย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย.
- ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร. (2550). การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดนัย เทียนพุฒ. (2543). นวัตกรรมบริการลูกค้า. กรุงเทพฯ: บุ๊คแบงค์.
- สมวงศ์ พงษ์สถาพร. (2546). Service Marketing. กรุงเทพฯ : มิตรภาพ. สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553. “กศน. กับการทำงานร่วมกับเครือข่าย”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.sciplanet.org/download/kmDoc/กศน. (30 พฤศจิกายน 2553).
- ทิตนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรธร บุญยรัตน์ และคณะ. (2554). กลุ่ม องค์การ และเครือข่าย. พิษณุโลก : สถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุชาวลี สุทธิคณิง. (2542). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคชาวไทยในการเลือกใช้บริการนวดแผนโบราณในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ซัชวาล สุวรรณเสวี. (2543). การวิเคราะห์ต้นทุน – ผลตอบแทนทางการเงินของโครงการ โรงเรียนนวดแผนโบราณในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ, แพทย์หญิง และคณะ. 2544. “การศึกษาของคควมรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การนวดไทย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้สู่ระดับนานาชาติ และสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการพึ่งตนเอง.”[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://w.w.w.dtam.moph.go.th/Service/project_detial/index.htm. (10 พฤศจิกายน 2552).
- สถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข. 2545. “การศึกษาของคควมรู้การนวดพื้นบ้าน ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://w.w.w.dtam.moph.go.th/Service/project_detial/index.htm. (10 พฤศจิกายน 2552).

การบริหารจัดการกองทุนบ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบลคือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
Fund Management of Ban Pho Thong Moo 2 Kuaviang Sub-district
Dok Kham Tai District Phayao Province

กวีพันธ์ ยารังสี¹

Kaweephat Yarangsee

บทคัดย่อ

การวิจัยการบริหารจัดการกองทุนบ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบลคือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มกองทุนของชุมชน จำนวน 166 ราย การบริหารจัดการกลุ่ม แนวคิดกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ การเรียนรู้การจัดการความรู้ การกระทำทางสังคมและการมีส่วนร่วมปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่ดีในการพัฒนากองทุน ในการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของกลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทองและศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ ตรวจสอบการประเมินปัจจัยการดำเนินงาน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบของกลุ่มกองทุน ผลการวิจัยพบว่า

บริบทของบ้านโพธิ์ทองที่ก่อตั้งมานานกว่า 167 ปี จากที่เคยมาจากบ้านเดิมและเป็นหมู่บ้านใหม่เพียง 14 ปี ที่ผ่านมาได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเช่น กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจศพ กลุ่มกรรมการวัด กลุ่มกรรมการศึกษา เป็นต้น กลุ่มมีความเป็นอยู่มีลักษณะความสัมพันธ์และการปฏิบัติที่เอื้ออาทรต่อกันคือ “กินอ้อม นอนอ้อม ผูกพันดังมัดหวาย คนมีเงินออกเงิน คนมีแรงช่วยแรง คนมีสติช่วยสติ” มีเหตุผลการมารวมกลุ่มกัน จากแบบแผนการเรียนรู้ร่วมกันว่า “ถ้าไม่รวมกลุ่มกันต่างคนต่างคิด ทำกันเองตามลำพังมีโอกาสรอน้อยและลำบากมาก” วิธีการทำงานด้วยวัฒนธรรมและใช้ระบบสังคมคือสถาบันศาสนา(วัด) สถาบันปกครอง (ผู้ว่าฯ, ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน) เชื่อมร้อยความสัมพันธ์และใช้แนวทางการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ในการระดมทุนของกลุ่มใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างกันทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ พุดจาปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอด้วยความเคารพศรัทธาซึ่งกันและกัน

ในภาวะปัจจุบันบ้านโพธิ์ทอง มีเหตุผลการมารวมกลุ่มคือ “เป็นเรื่องของน้ำใจเห็นอกเห็นใจกัน” และอธิบายเหตุผลของความขัดแย้งของกลุ่มว่ามาจาก การไม่รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และให้ความเห็นต่อแนวทางการพัฒนาของกลุ่มกองทุนว่า ต้องทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์เป้าหมาย แนวทางการทำงานที่ชัดเจนเพียงพอและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของสมาชิก ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีความภูมิใจต่อบ้านโพธิ์ทอง ในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีศูนย์รวมใจคือวัด ชาวบ้านมีการศึกษา รับรู้เรียนรู้ได้ไว มีจิตอาสาสมัครสูง และซื่อสัตย์สุจริตจริงใจต่อกัน

ปัจจัยนำเข้าของกลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทองพบว่า การก่อเกิดกลุ่มส่วนใหญ่ การระดมทุนของสมาชิกเป็นทุนดำเนินการ มีวัตถุประสงค์มีกฎระเบียบกติกากลุ่ม ช่องทางการรับรู้ข่าวสารการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการ กระบวนการทำงานสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกยังต้องปรับปรุง

การทำงานของกลุ่ม พบว่า มีการทำงานอย่างเป็นกระบวนการ โดยคิดร่วมกัน การมีส่วนร่วมของ สมาชิกถามเรื่องเงินทุนไม่เพียงพอ เงินปันผลให้สมาชิกตามหุ้นยังได้น้อย ในด้านการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการพบว่า กลุ่มต้องการให้มีการปรับปรุง โดยเฉพาะเรื่องการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจของสมาชิกกลุ่ม ให้ความเห็นว่า “โอกาสพุดถามเพียงพอ”

ผลการปฏิบัติงาน พบว่า ต้องการให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการกลุ่มและเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกมากขึ้น ในด้านความพึงพอใจ พบว่า สมาชิกพึงพอใจที่มีการประชุม บันทึกลง ซึ่งแจ้ง เป็นรูปธรรมขึ้น สิ่งที่ยังต้องปรับปรุงคือบทบาทการทำงานของคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม ต้องให้ชัดเจนต่อการปันผล การจัดการเงินทุน สุดท้ายยังให้ความเห็นว่ากลุ่มกองทุน “โปรด” ด้วยความสามัคคีของกลุ่มสมาชิกและนำไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ผลกระทบของกลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง พบว่า เป็นผลกระทบเชิงบวก โดยมีสมานสามัคคีกันในชุมชน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้แก่ ความรู้สึกที่ดีต่อกลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง “กลุ่มไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง” และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ในบทบาทของคณะกรรมการโดยเสนอให้คณะกรรมการยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก และพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนากองทุนว่าควรส่งเสริมและพัฒนากลุ่มให้ก้าวไปสู่เครือข่ายกองทุนทั้งตำบล ต้องมีความชัดเจนในองค์กรกองทุนชุมชนว่าคือ กิจการของชุมชน เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน การพัฒนากองทุนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการต่อยอดทั้งการเพิ่มศักยภาพของคณะกรรมการกลุ่ม ชุมชน และการสนับสนุนอื่นๆทุกวิถีทาง ควรมีการศึกษาฐานทุนชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองและควรให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ ความศรัทธาในทุกเรื่องในระยะยาวได้

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ กองทุนบ้านโพธิ์ทอง

¹ Email kaweeephatdam@gmail.com โทรศัพท์ 088-4331490

ABSTRACT

The study of the fund management of Ban Pho Thong Moo 2 Kuaviang sub-district Dok Kham Tai District Phayao Province. This participatory research of the fund group's community about 166 people. Focus on the concept of the management group, Concept Group and Group Process, Leadership, knowledge management, social action and participation ensure compliance with the rules. Best practice in the fun group development for sustainable management and study of current status, monitor assess the operation, input, process, output and the impact of the Fund Group.

The study showed that the context of Ban Pho Thong founded more than 167 years. The separation from old village 14 years. The past has gathered a group of young group, housewife groups, the village committee, savings groups, cremation group, the temple committee, study group members, etc. Group has a relations and practice generosity to each other “full of eat and sleep, binding wealthy people paying money strongman physically help someone has materials help”. The reason being gathered from learning together “If not a confederation, there is no survival and difficulty.” Ways of working with cultural and social systems is that religious institutions, dominion Institute (elder, headman, village leader) connections and the use of self-reliance on funding of the communication channel between both official and unofficial to consult each other with respect to the faith.

Present, Ban Pho Thong has the reason is integration “As a matter of kindness Sympathetic” Also describes the opposition of groups that caused not hearing each other and the approach for development fund group have to understand the objectives, goals and approach are clear to be accepted together of members because most of them are proud of the abundance of natural resources of the village. The temple is the spiritual center, people have been studied, actively learn, high volunteerism Honesty and sincerity to each other.

Input Group Ban Pho Thong Fund found that the cause of the majority of shares from a capital-raising operation. They have objective and the regulation rules while should be improved channels of information related to the management of the process and the involvement of members.

The working group found that works as a process everyone involved thought. Commented “ark and speak enough” Members asked about inadequate funding and also have less dividends on shares. Administration of board found that group needs to improve in particular, the participation think and co-decision of members Performance needs to improve group administration and increase the participation of members. Satisfaction, member satisfaction with the group meeting while should improve the functioning of the group administration board. Must make it clear to dividends capital management and finally, also commented that the fund “to survive” the unity of its members to sustainable self-sufficiency.

The study on the impact Found a positive impact. Community Unity Changes include a good feel for the group “The group is not of either one” and suggested that the committee listen to the opinions of its members and to improve and change.

The results of the study are recommendations for the promotion and development fund should promote and develop a network of sub-district funds. It should be clear that the Community Fund is the business of the community for the benefit of the community. Fund development stakeholders should be maximizing the potential of the group and other support. The fund should have to study tour with the best practice from strong community for learning and self-development, and should focus on publicity to build brand image. Faith in all matters in the long run.

Keywords : Management, Ban Pho Thong fund

บทนำ

บ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบล คือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นหมู่บ้านที่อยู่ร่วมกันและทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในหมู่บ้าน ที่ทุกคนร่วมแรงร่วมใจ และร่วมทุนเพื่อช่วยเหลือกันในสังคมของหมู่บ้านที่มีหลายกองทุน แต่ในส่วนของกองทุน บ้าน โพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบล คือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่เป็นกองทุนของหมู่บ้าน การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เมื่อนำมาตรวจสอบไม่ตรงกัน ไม่ลงตัว มีข้อถกเถียงโต้แย้งกันระหว่างกรรมการผู้ทำบัญชี กับคนในชุมชนเป็นปัญหาซ้ำซาก จากรุ่นสู่รุ่นยากแก่การแก้ไข ประเด็นการแตกแยกกลุ่มเป็นประเด็นหลักกลวิธีสำคัญวิธีหนึ่งที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ครอบครัว กลุ่มองค์กรนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์ เอื้ออาทรต่อกัน จำเป็นต้องให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กรมีความสามารถในการบริหารจัดการและเข้ามามีส่วนร่วมทุกมิติ กลุ่มองค์กรที่มีการรวมความคิด รวมทุนและดำเนินกิจกรรม เพื่อตอบสนองช่วยเหลือคนในชุมชน และพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยเฉพาะนโยบายของรัฐมีแนวคิดที่ว่าปัญหาของประชาชน ในภาพรวมประชาชนมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสามารถแก้ไขได้ด้วยชุมชนเอง มีวินัยทางการเงิน การสร้างงานสัมมาอาชีพที่ก่อให้เกิดอาชีพที่ยั่งยืนและรายได้ที่มั่นคงคือคนในชุมชนมองเห็นเรื่องของรายได้ที่ได้มา รู้จักแบ่งปันให้กับคนในชุมชน การแบ่งปันไม่ได้หมายถึงเฉพาะเรื่อง เงินทองเท่านั้นแต่หมายถึง ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทักษะ ความสงบ วิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน พิษผลการเกษตรเป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานหรือทุนทางสังคมของชุมชนเพราะเป็นสิ่งที่สร้างและสะสมสืบทอดต่อมาเป็นสมบัติของคนในชุมชนทุกคน มีอีกมากที่ไม่ได้รับความสนใจจะบำรุงรักษาหรือนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคต บ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบล คือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา หมู่บ้านมีลักษณะของความเป็นชุมชน ไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก หากย้อนหลังไปเมื่อ 20 ปีก่อน เป็นหมู่บ้านที่มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันเช่น กลุ่มเหมืองฝาย กลุ่มกรรมการวัด กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มฌาปนกิจศพ และยังมีกรรมการร่วมกันดำเนินกิจกรรม “กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน” เป็นอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งกลุ่มได้รวมความคิดดำเนินกิจกรรมขึ้นมามีการพัฒนากิจกรรมที่ทำหลายประการที่น่าสนใจ เพียงแต่ไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ในอดีตใช้วิธีการทำงานแบบถ่ายทอดกันมา แบบปากต่อปาก รวมถึงการฝึกฝนการปฏิบัติ สืบต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชน ด้วยเหตุนี้กลุ่มกองทุนของวัดต้องใช้เวลานาน และเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มในงานแต่ละขั้นตอน แต่ละกิจกรรมใช้เวลาเยิ่นเย้อยาวนานจากงานอื่น มาร่วมกันทำงาน ได้รวมตัวกัน และ พัฒนากลุ่มจนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนในชุมชน สามารถทำบัญชีรับ-จ่าย ตามแบบของชาวบ้าน ไม่ผ่านกระบวนการฝึกอบรม ผ่านการถ่ายทอดเทคนิควิธีการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงการเรียนรู้โดยการฝึกฝนกับกลุ่มอื่นที่มีประสบการณ์ในงานมาก่อน รู้จักประยุกต์ใช้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง กลุ่มเลยเติบโตและพัฒนาไปเป็นผู้สร้างภูมิปัญญาของตนเองและสามารถชี้แนะเทคนิควิธีการให้แก่กลุ่มอื่น ๆ และกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้นตามมาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อวิจัยประเมินผลของกลุ่ม และชุมชนที่มีต่อกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนบ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบลคือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

2) เพื่อวิจัยกระบวนการจัดการเรื่อง

- การบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก
- องค์ความรู้

3) เพื่อวิจัยแนวทางในการดำเนินงานพัฒนากองทุนใช้ข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชนไปสร้างและพัฒนากองทุนและสวัสดิการชุมชนได้
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการบริหารจัดการกองทุนบ้าน โพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบลคือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และวรรณกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นการประกอบการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม/แนวคิดเกี่ยวกับ ผู้นำ แนวคิด แนวคิดการบริหารและการจัดการแนวคิดการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการความรู้ ทฤษฎีการกระทำทางสังคมและการมีส่วนร่วม แนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่ดีในการพัฒนากองทุน และแนวคิดกองทุน / พ.ร.บ.กองทุน พ.ศ. 2547 ข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกกรอบแนวคิดในการวิจัย ยึดการตัดสินใจกับการวิจัยกองทุน บ้าน โพธิ์ทอง โดยดัดแปลง CIPP Model ให้สอดคล้องกับการวิจัยประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ด้าน คือ ใช้ Model ที่ดัดแปลงขึ้นศึกษาข้อมูล ที่เป็นเชิงคุณภาพ ดังที่ได้กำหนดไว้ได้แก่ CIPP

วิธีการศึกษา หรือการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบเทคนิค เรื่องกระบวนการพัฒนา กลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2 ตำบล คือเวียง อำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัด พะเยา มีวิธีดำเนินการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการศึกษาทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลทุติยภูมิ ของบุคคล และกลุ่ม

ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบร่างวิจัยคุณภาพเชิงเทคนิคซึ่งเป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ ในพื้นที่ เพื่อตอบคำถามในการวิจัยคือ

1.1 สภาพที่เป็นอยู่ของกลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง

1.2 ผลการดำเนินงานของกลุ่มในระดับปฏิบัติการ ที่เกี่ยวกับ ปัจจัยนำเข้า (Input) ปัจจัยกระบวนการ (Process) ผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product) และปัจจัยผลกระทบ (Impact)

1.3 กลุ่มข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มดังนี้

- คณะกรรมการกลุ่มกองทุน และสมาชิกกลุ่ม
- เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1.4 กลุ่มข้อมูลทุติยภูมิ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาของกลุ่มกองทุน บ้านโพธิ์ทอง กระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพ การรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารโดยอาศัยแหล่งข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. ศึกษาบริบทกลุ่ม

กลุ่มที่ผู้วิจัยทำการศึกษแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ผู้มีส่วนได้ – เสีย โดยตรงได้แก่สมาชิก และคณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 556 คน

2.2 ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือคณะกรรมการกลุ่มกองทุนแต่เป็นกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน โพธิ์ทอง เป็นญาติ เป็นเพื่อนบ้านในหมู่บ้านเดียวกัน คือ บ้านเฮี้ยหมู่ที่ 1 ตำบลคือเวียง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา มีวิถีชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรมเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) จัดเวทีการสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อม และ ศักยภาพของ ชุมชน 1 ครั้ง

2) การสัมภาษณ์ และมีแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ชุด กับกลุ่มกองทุน บ้านโพธิ์ทอง 1 ครั้ง

เพื่อให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยประชุมทำความเข้าใจวางแผนจัดเวทีสนทนากลุ่ม และ หรือสัมภาษณ์กลุ่ม

2) ผู้วิจัยกับกลุ่มกองทุน บ้านโพธิ์ทอง ทำความเข้าใจ และนัดหมายกลุ่มเพื่อขอสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่ม รวมถึงชาวบ้านโพธิ์ทอง

3) ใช้แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ แบบประเมินบริบทของชุมชน แบบสัมภาษณ์ ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการดำเนินงาน

กลุ่มกองทุน ปัจจัยผลการดำเนินงานของกลุ่ม

4) ผู้วิจัยเก็บข้อมูล และสังเกตจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การเยี่ยมกลุ่ม และการสื่อสารทางโทรศัพท์

3. เวทีสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์กลุ่ม

ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม

4. วิเคราะห์และพรรณนา

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากเวที การสนทนากลุ่ม และจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม และเวทีประชาคม กับคำตอบจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

2) นำข้อมูลที่ได้นำมาสนับสนุนหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบความคิด ในการวิจัยมาวิเคราะห์ และพรรณนา

3) นำข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการสังเกตต่าง ๆ มาช่วยในการสนับสนุนข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการสังเกต การสนทนากลุ่ม และจากการสัมภาษณ์ที่เป็นข้อคิดเห็นต่าง ๆ วิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ของบริบท ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ ปัจจัยผลลัพธ์ และปัจจัยผลกระทบ

ผลการดำเนินงานและวิจัย

การบริหารจัดการกลุ่มในอดีตพบว่า ใช้รูปแบบการพูดคุยกันในทุกโอกาสที่ได้พบกัน รวมถึงการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มยังให้ความเห็นต่อการเป็นกลุ่มกองทุน มีการดำเนินกิจกรรมที่ตรงกันความหมายของ กองทุนชุมชนมากที่สุด และให้เหตุผลของการรวมกลุ่มในปัจจุบันว่า เป็นเรื่อง น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ที่เห็นอกเห็นใจกัน และยังสามารถอธิบายได้ว่า เหตุของความขัดแย้งของกลุ่ม มาจากการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน กิจกรรมกลุ่มที่ควรทำเพื่อพัฒนาให้เป็นเครือข่ายกองทุนระดับตำบล ก็คือ ความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางของกลุ่มที่ชัดเจน เพียงพอ เป็นที่ยอมรับของสมาชิก และยังพบว่า กลุ่มมีความภาคภูมิใจต่อบ้านโพธิ์ทอง เรื่องทรัพยากรน้ำ ศูนย์รวมน้ำใจคือวัด มีผู้อาวุโสคอยชี้แนะ ส่วนใหญ่ของบ้าน โพธิ์ทอง มีการศึกษา มีจิตใจอาสาสมัคร มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น

ปัจจัยนำเข้า (input) ของกลุ่มกระบวนการพัฒนากลุ่มกองทุน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-50 ปี มีการศึกษาระดับประถมหรือภาคบังคับเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้จากการรับจ้าง ขายพืชผัก รับราชการ บริษัทเอกชน 1,000-30,000 บาทต่อหนึ่งเดือน ผู้ให้ข้อมูลเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุน

การก่อเกิดกลุ่มกองทุน กลุ่มบอกว่า รับรู้ว่าจะเกิดขึ้นจากแกนนำคือประธานกลุ่มได้รวมตัว ออมเงินโดยเห็นว่า กองทุนน่าจะมือนาคัด จึงระดมทุนกันขึ้นมา จากการสัมภาษณ์กลุ่มส่วนใหญ่รู้ว่า กลุ่มกองทุน บ้าน โพธิ์ทอง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มไว้ชัดเจน

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งก็คือ การรับรู้ข่าวสารของกลุ่มส่วนใหญ่ รู้ ทราบเรื่องจากสมาชิกกลุ่มและเพื่อนกลุ่มที่มีอาชีพเดียวกัน โดยช่องทางการรับรู้พบปะกันที่วัด ที่ทำการกลุ่มกองทุน ตามงานประเพณีต่างๆ และการประชุมกลุ่ม สำหรับแบบแผนการเรียนรู้ของกลุ่มจากอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนที่ ได้รับเชิญจากหน่วยงานอื่นที่จัดเฉพาะเรื่อง บริหารจัดการกลุ่ม เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มส่วนใหญ่ยอมรับได้ แต่ก็ให้โอกาสคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงทั้งการบริหารจัดการ ตอบสนองสมาชิกและชุมชนบ้านโพธิ์ทอง ในเรื่องมีการรณรงค์ให้แต่ละครัวเรือนมีวินัยการจัดการการเงินการออม คนในชุมชนเห็นด้วยกับการทำกิจกรรม

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัจจัยกระบวนการ (process) พบว่า เรื่องกระบวนการคิดร่วมกัน ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่าให้โอกาสสมาชิกกลุ่ม แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกันในที่ประชุม เรื่องที่พูดในที่ประชุมส่วนใหญ่ เป็นเรื่องของเงินทุนไม่พอ เรื่องปันผลให้สมาชิก เรื่องดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น ในเรื่องกระบวนการบริหารของคณะกรรมการ ผลต้อง ปรับปรุง ถามความเห็นกลุ่มว่า เรื่องอะไรบ้าง ที่คณะกรรมการควรให้ความสำคัญในกระบวนการบริหารกลุ่ม พบว่า เรื่องปันผลให้สมาชิก กรรมการควรให้ความสำคัญเรื่อง รองลงไปคือ ทุนของกลุ่ม และการมีส่วนร่วม

ปัจจัยผลผลิต (Product) พบว่า ในภาพรวม กลุ่มให้ความเห็นว่า การบริหารของกรรมการ ต้องปรับปรุง การมีส่วนร่วมและการเสียสละเวลาเป็นเรื่องหลัก ความชัดเจนของเรื่องการเงินบัญชีรับจ่าย กลุ่มคิดว่ากลุ่มอยู่รอดเพราะกลุ่มใช้วิธีพูดคุยกันให้มากและมีการจัดการที่ดี ยึดถือระเบียบปฏิบัติให้เสมอภาคกับสมาชิกทุกคน 5.2.4 ปัจจัยผลกระทบ (Impact) จากการศึกษา พบว่า บทเรียนและแบบแผนการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน กลุ่มบอกว่า กิจกรรมของกลุ่มกองทุน ทำให้เห็นความขัดแย้งกันแต่ก็รู้จักพึ่งพิงผลกันและกัน เชื้อกัน ประเด็นความเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างชัดเจนของบทเรียน ก็คือ ความตระหนักความรู้สึกร่วมกัน และความพึงพอใจในบทบาทของกรรมการกลุ่ม

ผลต่อเนื่องที่ได้จากการพูดคุยกับกลุ่ม เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2557 กลุ่มและชาวบ้าน ยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยใช้การประชุมปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด และให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดทำทะเบียน ทุนทรัพย์สิน บัญชีรับ-จ่าย ให้เป็นปัจจุบัน ที่สามารถตรวจสอบได้ และการจัดทำส่วนของทรัพย์สินหนี้สิน การเพิ่มทุน การปันผลกำไร เป็นต้น

สรุปผล

กลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของคนแทบจะทุกกลุ่มชน ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นลำดับ ชุมชนเห็นคุณค่าให้ประโยชน์กับคนในชุมชน แต่การพัฒนาดังกล่าวนี้นั้นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มาก เพียงแค่การเรียนรู้เพื่อจัดการตามต้นแบบที่ทำกันมาแต่อดีตนั้น คงไม่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้ แต่สิ่งที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาของกองทุนนั้นก็คือ การเรียนรู้ การพัฒนาผู้นำ สมาชิกกลุ่ม โดยมีพื้นฐานมาจากความรักความผูกพันในชุมชน ซึ่งเกิดมาจากการปลูกฝังของครอบครัวตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก การชักชวนจากเพื่อนและญาติ การเพิ่มเติมความรู้ ความชำนาญ จากโรงเรียน รวมถึงการปฏิบัติตัวตามแบบผู้ใหญ่หรือผู้นำที่รู้จักซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดเป็นการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนและการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในกลุ่มกองทุน ของคนในบ้านโพธิ์ทอง ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ขึ้นต่อคนในครอบครัว รวมถึงการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโพธิ์ทอง ก็เช่นเดียวกัน คือ มีการเรียนรู้ในอาชีพทั้งภายในครอบครัวและภายในชุมชน ความสัมพันธ์ของกลุ่มกองทุนเกิดจากความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จากความสัมพันธ์ทางการแลกเปลี่ยนความรู้ และความช่วยเหลือระหว่างกลุ่มผู้ออมในชุมชนอื่น มีการเรียนรู้และช่วยเหลือระหว่างกลุ่มเป็นแบบไม่เป็นทางการ

นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้การจัดการกองทุน ยังพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีการออม ส่วนใหญ่ก็จะมี ความผูกพันอยู่กับการออม รวมถึงได้ รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการออมมาจากคนในครอบครัว แต่ก็ยังมีอีกหลายปัจจัยซึ่งส่งผลให้เด็กเหล่านี้มีความรู้และทักษะในการออม จน สามารถใช้ประกอบเป็นการออมของตนเองได้เมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ผู้นำและกิจกรรมในชุมชน รวมถึงการเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องวินัยทางการเงินและการออม

ในปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เริ่มเห็นถึงความสำคัญกับกลุ่มกองทุน การออมและอาชีพของคนในท้องถิ่นมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาให้การสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านอาชีพของคนในท้องถิ่นมา ดังที่กรมพัฒนาชุมชนได้เข้ามาดูแลในการบริหารจัดการกลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง ได้เข้ามาสนับสนุนด้านความรู้ในการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรท้องถิ่น ได้เข้ามาดูแลเรื่องสถานที่จัดตั้งศูนย์ ของกลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง

การอภิปรายผล

กลุ่มกองทุนบ้านโพธิ์ทอง เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของคนแทบจะทุกกลุ่มชน ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นลำดับ ชุมชนเห็นคุณค่าให้ประโยชน์กับคนในชุมชน แต่การพัฒนาดังกล่าวนี้นั้นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มาก เพียงแค่การเรียนรู้เพื่อจัดการตามต้นแบบที่ทำกันมาแต่อดีตนั้น คงไม่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้ แต่สิ่งที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาของกองทุนนั้นก็คือ การเรียนรู้ การพัฒนาผู้นำ สมาชิกกลุ่ม โดยมีพื้นฐานมาจากความรักความผูกพันในชุมชน ซึ่งเกิดมาจากการปลูกฝังของครอบครัวตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก การชักชวนจากเพื่อนและญาติ การเพิ่มเติมความรู้ ความชำนาญ จากโรงเรียน รวมถึงการปฏิบัติตัวตามแบบผู้ใหญ่หรือผู้นำที่รู้จักซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดเป็นการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนและการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในกลุ่มกองทุน ของคนในบ้านโพธิ์ทอง ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ขึ้นต่อคนในครอบครัว รวมถึงการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโพธิ์ทอง ก็เช่นเดียวกัน คือ มีการเรียนรู้ในอาชีพทั้งภายในครอบครัวและภายในชุมชน ความสัมพันธ์ของกลุ่มกองทุนเกิดจากความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จากความสัมพันธ์ทางการแลกเปลี่ยนความรู้ และความช่วยเหลือระหว่างกลุ่มผู้ออมในชุมชนอื่น มีการเรียนรู้และช่วยเหลือระหว่างกลุ่มเป็นแบบไม่เป็นทางการ

นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้การจัดการกองทุน ยังพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีการออม ส่วนใหญ่ก็จะมี ความผูกพันอยู่กับการออม รวมถึงได้ รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการออมมาจากคนในครอบครัว แต่ก็ยังมีอีกหลายปัจจัยซึ่งส่งผลให้เด็กเหล่านี้มีความรู้และทักษะในการออม จน สามารถใช้ประกอบเป็นการออมของตนเองได้เมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ผู้นำและกิจกรรมในชุมชน รวมถึงการเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องวินัยทางการเงินและการออม

ในปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เริ่มเห็นถึงความสำคัญกับกลุ่มกองทุน การออมและอาชีพของคนในท้องถิ่นมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาให้การสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านอาชีพของคนในท้องถิ่นมา ดังที่กรมพัฒนาชุมชนได้เข้ามาดูแลในการบริหารจัดการกลุ่มกองทุน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

บ้านโพธิ์ทอง ได้เข้ามาสนับสนุนด้านความรู้ในการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรท้องถิ่น ได้เข้ามาดูแลเรื่องสถานที่จัดตั้งศูนย์ ของกลุ่ม กองทุนบ้านโพธิ์ทอง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ได้รับความกรุณาจาก ผศ.ดร.รักษา เมธีโคพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.กัณนิตา สุคันธมาลา กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณา ตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ จนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในคณะรัฐประศาสนศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของ แบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

วีรชัย ณ นคร (บรรณาธิการ). มปป. **พรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 1**. โอ เอส พรี้น ตั้งเฮาส์ กรุงเทพฯ. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ หน้า 31, 45.

ภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. **สยามโกษพฤกษ์ ภูมิปัญญาของชาติ พิมพ์ครั้งที่ 1**. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) กรุงเทพฯ.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2543. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543. 432 หน้า

นิ่มอนงค์ อ่อนอก. 2543. **กระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการตลาดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในครัวเรือน**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรชพร กล้าหาญ. 2539. **การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตของหัตถกรรมพื้นบ้าน**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ถวิล ธาราโกชน. 2526. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2526. **การจัดตั้งองค์กรประชาชน : เฉพาะกรณีของกรมการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

ความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

Knowledge and Understanding for The taxable on income tax
District Revenue Office in area Aumphur Mae Sot Tak province

นางสาววัชรีย์ ทรัพย์กระจำจ่าง¹
นายกิตติกรินทร์ เมฆฉาย²

บทคัดย่อ

การศึกษา ความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่ อำเภอแม่ สอด จังหวัดตาก ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสำรวจระดับความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ พบว่า 1.แสดงจำนวนตอบคำถามถูก-ผิด และระดับเกณฑ์ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้มีเงินได้ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแบบความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการหาเกณฑ์ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้มีเงินได้ ซึ่งได้ตอบในแบบสอบถามจำนวน 397 ราย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ตั้งแต่ 4.50-4.98 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.88 เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนน ถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการหาเกณฑ์ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้มีเงินได้ อยู่ในระดับมาก ระดับคะแนนอยู่ที่ ค่าคะแนน 21 – 30 หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก 2.สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละด้านส่วนใหญ่ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านการเมืองระดับมากที่สุด รองลงมา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับมากที่สุด และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คำสำคัญ: ผู้มีเงินได้บุคคลธรรมดา, ภาษี, การเสียภาษี

Abstract

Objective of this is to study Knowledge and UnderstandingforThe taxable on income taxDistrict Revenue Officein area Aumphur Mae Sot Tak province.1)To explore the cognitive level of income. 2)Factors influencing the willingness to pay personal income tax. 3) To compare the level of knowledge and understanding of the assessable income on the income tax. Depending on sex, age, education, income and occupation were found. 1. The number of correct answers - wrong. And the level of knowledge Understanding of the taxpayer. Comments of respondents in cognition and behavior regarding income tax. By finding the level of knowledge. Understanding of the taxpayer. The answer to the query of the 397 patients had average levels ranging from 4.50 to 4.98 the overall average is 4.88, compared to grade. It respondents about their knowledge and behavior regarding income tax. By finding the level of knowledge. Understanding of the taxpayer. At a high level The score is the score of 21-30 means understanding at a high level. 2. Summary of the factors that influence the willingness of each side are income tax at the highest level. The respondents are the factors that influence the willingness to pay personal income tax side, most of the factors that influence the willingness to pay personal income tax. Politically, the most minor factors influencing the willingness to pay personal income tax at the highest level. And the factors that influence the willingness to pay personal income tax, with an average minimum.

Keywords : Taxation

บทนำ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดแหล่งหนึ่งของประเทศ โดยรัฐบาลบังคับเก็บเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม และผู้มีเงินได้ไม่สามารถจะผลักภาระภาษีไปให้แก่ผู้อื่นได้ การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีผลต่อการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชน มาสู่ภาครัฐบาล และถ้ารัฐบาลสามารถปรับปรุงโครงสร้าง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ให้เหมาะสม แล้วก็จะทำให้รัฐบาลมีรายได้จากภาษีทางตรงมากขึ้น และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

¹ อาจารย์ประจำสาขาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำสาขาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ก็จะมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีการขยายตัวและเติบโตยิ่งขึ้น รัฐบาลของประเทศมีหน้าที่หลักคือ การบริหารและพัฒนาประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในชาติดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งนี้การที่รัฐบาลจะบรรลุเป้าหมายในการบริหารประเทศชาติได้นั้น นอกจากจะต้องใช้ความรู้ความสามารถภายใต้คุณธรรมที่สั่งสมแล้ว ยังจำเป็นต้องใช้เม็ดเงินจำนวนมากด้วย นั่นหมายความว่ารัฐบาลจะต้องมีแหล่งรายได้อันเป็นที่มาของเม็ดเงินจำนวนมากเหล่านั้น ซึ่งแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลก็คือ “ภาษีอากร” นอกจากนี้แล้วรัฐบาลยังใช้ระบบภาษีอากรเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารประเทศชาติให้บรรลุเป้าหมายในทางเศรษฐกิจตลอดจนนโยบายทางด้านการคลังเพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

นโยบายภาษีอากรที่เหมาะสมและเป็นธรรมนั้นในทางทฤษฎีแล้ว นโยบายภาษีอากรที่ดีควรจะได้รับคามยินยอมจากประชาชนผู้เสียภาษีด้วย ทั้งนี้ รัฐบาลผู้จัดเก็บภาษีและประชาชนผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้จ่ายภาษี จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรอย่างเคร่งครัด รัฐบาลต้องใช้ระบบภาษีอากรช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ส่วนการเสียภาษีอากรอันเป็นหน้าที่ของผู้มีเงินได้ทุกประเภทนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ตัวผู้เสียภาษีควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่จ่าย ตลอดจนการคำนวณต่างๆ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามประมวลรัษฎากร และต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนด

การจัดเก็บภาษีของรัฐบาลจากผู้มีเงินได้ทุกประเภท โดยเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งเรียกเก็บจากบุคคลผู้มีเงินได้นั้น มีฐานกว้างขวางครอบคลุมประชาชนทั้งประเทศที่มีเงินได้ โดยการที่รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปีนั้นก็นับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอย่างหนึ่งของรัฐบาล โดยมีกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี

หากว่าผู้มีเงินได้พึงประเมินทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเสียภาษีเป็นอย่างดี เสียภาษีด้วยความสมัครใจ ตระหนักถึงในการเสียภาษีที่ถูกต้อง อันเป็นหน้าที่ของประชาชนในฐานะพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และรัฐบาลก็ไม่ได้เข้ามาแทรกแซงการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ก็คงไม่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติมากนัก แต่ในปัจจุบันเมื่อใดที่รัฐบาลต้องการใช้งบประมาณในการบริหารประเทศชาติมากขึ้น กรมสรรพากรมักจะถูกกดดันให้ตรวจราผู้เสียภาษีให้เสียภาษีอย่างเคร่งครัด ดังนั้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและสร้างความรู้สึกที่ดีในการเสียภาษีนั่น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกรมสรรพากรผู้ทำหน้าที่จัดเก็บภาษี หรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการให้บริการวิชาการสู่สังคม จึงควรมีส่วนร่วมอย่างตั้งใจและจริงจัง ที่จะให้ความรู้และข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการเสียภาษีที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นธรรม ในขณะเดียวกันประชาชนผู้มีเงินได้พึงประเมิน ซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีทุกคน ก็ควรจะศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีที่ถูกต้อง

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการดำเนินการสำรวจความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดตาก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพออันเป็นแนวทางสำหรับการให้บริการ ความรู้ด้านภาษีอากร อันก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนผู้มีเงินได้ นำมาซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศชาติในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจระดับความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดตาก ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สุเมธ ศิริคุณโชติและคณะ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของศาลภาษีอากรในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษีอากรในศตวรรษที่ 21 พบว่า ปัญหาอุปสรรคสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษีอากรที่ฝ่ายต่างๆ เห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้ายาวนาน มีค่าใช้จ่ายสูง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นโดยผู้เสียภาษีอากรทำได้ยาก ศาลภาษีอากรยังมีบทบาทในลักษณะเชิงรุกร่น้อยเกินไป และยังมีปัญหาเกี่ยวกับกลไกในการสร้างความเชี่ยวชาญของผู้พิพากษาศาลภาษีอากร การแก้ไขปัญหาลักษณะอุปสรรคเหล่านั้น จำเป็นต้องอาศัยมาตรการเชิงกฎหมายประกอบกันไปกับมาตรการเชิงการบริหารด้วยมาตรการสำคัญในประการแรกได้แก่ ในส่วนของศาลภาษีอากรจำเป็นต้องปรับปรุงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของศาลภาษีอากรในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษีอากร โดยเพิ่มความเชี่ยวชาญของผู้พิพากษาศาลภาษีอากรโดยวิธีการต่างๆ เช่น ปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้พิพากษาศาลภาษีอากรเพื่อให้ได้ผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญด้านภาษีอากร หรือส่งเสริมให้มีการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ระหว่างดำรงตำแหน่งและให้ฝึกฝนสร้างความเชี่ยวชาญอยู่ในศาลภาษีอากรอย่างต่อเนื่องเป็นต้น ประการที่สองได้แก่ การลดปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลภาษีอากรโดยขยายให้ครอบคลุมถึงคดีปกครองหรือคดีประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องกับคดีภาษีอากรด้วย ประการที่สามได้แก่การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการระงับข้อพิพาททางภาษีอากรทั้งหมด ประการที่สี่ได้แก่ การปรับปรุงค่าขึ้นศาลให้ผู้เสียภาษีอากรได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลได้ง่ายขึ้น และในประการสุดท้ายได้แก่ การเพิ่มอำนาจศาลในด้านต่างๆ เพื่อให้ศาลมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษีอากรได้ดียิ่งขึ้น เช่น อำนาจการลดเงินเพิ่ม อำนาจการทุเลาการชำระภาษีอากร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อทำให้บทบาทศาลภาษีอากรในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษีอากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดที่สุดในศตวรรษที่ 21

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

พินิตนารถ เย็นทรัพย์ (2551) ศึกษาและวิจัยความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินเดือน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อแบ่งความรู้เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.50 มีความรู้ในระดับปานกลาง และจากการแบ่งทัศนคติเป็น 5 ระดับคือ ดีมาก ดี ปานกลาง ไม่ดี และไม่ดียิ่ง โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในระดับปานกลาง และพบว่าทัศนคติเชิงบวกมีค่าเฉลี่ยสูงต่อการรับผิดชอบประเทศชาติด้วยการเสียภาษีอากร จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติ พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ดังนั้น ผู้มีระดับความรู้มากหรือน้อย ไม่จำเป็นต้องมีทัศนคติหรือไม่ดีตามไปด้วย ปัญหาความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นปัญหาเชิงลึกมองโดยผิวเผินเหมือนไม่มีปัญหา เพราะด้านความรู้หรือทัศนคติต่างอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในรายละเอียดพบว่ายังมีปัญหาการขาดความรู้อยู่หลายเรื่องและปัญหาทัศนคติเชิงลบบางประการ หน่วยงานรัฐที่จัดเก็บภาษีจึงควรใส่ใจในการให้ความรู้แก่ประชาชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ มีการทำหน้าที่ประกาศแจ้งเตือนให้ไปเสียภาษีภายในกำหนดเท่านั้น แต่ควรให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีทั้งระบบ รวมทั้งใช้โอกาสนี้บอกกล่าวว่าเป็นภาษีจากประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างไร

ไพลิน เป้งอ้าย (2548) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ 2 โดยการออกแบบสอบถาม 250 ตัวอย่าง และวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองโลจิส (Logit Model) โดยเทคนิคการวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate : MLE) และเทคนิคการวิเคราะห์โดยวิธี Marginal effect ผลการศึกษาพบว่าผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากแบบทดสอบโลจิส ผลปรากฏว่าปัจจัยด้านความพึงพอใจในความรวดเร็วของการให้บริการ ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี ขั้นตอนการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การประชาสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$ จากการวิเคราะห์โดยวิธี Marginal effect พบว่า ผู้เสียภาษีที่มีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีมีโอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 49-79 ผู้เสียภาษีที่มีความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์โอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 49-75 ผู้เสียภาษีที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีโอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 42-51 ผู้เสียภาษีที่มีความพึงพอใจในขั้นตอนการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีโอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 31-48 ผู้เสียภาษีที่มีความพึงพอใจในความรวดเร็วของการให้บริการมีโอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 28-42 และ ผู้เสียภาษีที่มีความพึงพอใจในความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีโอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 21-47 นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้เสียภาษีที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากมีโอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 17 - 26 และผู้เสียภาษีที่มีรายได้สูงมีโอกาสมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลง ร้อยละ 0.007 - 0.008 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$

วิใจ ตระกูลมัยผล (2541) ศึกษาความรู้และเจตคติของผู้เสียภาษีต่อการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ โดย จำแนก ตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระดับรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เสียภาษีที่มาติดต่อ เสียภาษีที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ 14 จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับดี ผู้เสียภาษีในแต่ละช่วงอายุและแต่ละระดับการศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้เสียภาษีในแต่ละช่วงและระดับรายได้มีเจตคติต่อการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้เสียภาษีที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยเสนอแนะให้กรมสรรพากรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้เสียภาษีให้มากกว่าจะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเสียภาษีมมากขึ้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเสียภาษีให้สะดวก รวดเร็ว เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสมัครใจในการเสียภาษี

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในเขตสำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีทั้งหมด 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามตัวเลือก 2 ตัวเลือก (ถูก-ผิด) จำนวน 30 ข้อ สอบถามความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัย

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากผลการวิจัยสามารถสรุปในแต่ละตอน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.4 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 42.6 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 45.3 มีอายุระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.1 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.8 มีอาชีพพนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 45.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 51.1 และส่วนใหญ่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ตอบแบบสอบถามมาเป็นระยะเวลา 5-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.5

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแบบความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการหาเกณฑ์ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้

แสดงจำนวนตอบคำถามถูก-ผิด และระดับเกณฑ์ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้มีเงินได้ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาเกณฑ์ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้มีเงินได้ ซึ่งได้ตอบในแบบสอบถามจำนวน 397 ราย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในดับมากที่สุด ตั้งแต่ 4.50-4.98 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.88 เมื่อเปรียบเทียบกับระดับคะแนน ถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้อยู่ในระดับมาก ระดับคะแนนอยู่ที่ค่าคะแนน 21-30 หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.65) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละด้านส่วนใหญ่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านการเมือง ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.31$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

-ไม่มี-

สรุปผลและวิจารณ์ผล

จากผลการศึกษาคำถามความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในสำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และนำผลที่ได้มาพิจารณาถึงความสอดคล้องต้องกันในแต่ละประเด็น ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ครั้งนี้ ได้ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจของผู้มีเงินได้พึงประเมินเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในสำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นอย่างดีและได้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นประจำทุกปี ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละด้านส่วนใหญ่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ด้านการเมือง ระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศนา รด เย็นทรัพย์ (2551) ได้ศึกษาและวิจัยความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินเดือน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อแบ่งความรู้เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ปานกลาง น้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.50 มีความรู้ในระดับปานกลาง และจากการแบ่งทัศนคติเป็น 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง ไม่ดี และไม่ดียิ่ง โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในระดับปานกลาง และพบว่าทัศนคติเชิงบวกมีค่าเฉลี่ยสูงต่อการรับผิดชอบประเทศชาติด้วยการเสียภาษีอากร จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติ พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ดังนั้น ผู้ที่มีระดับความรู้มากหรือน้อย ไม่จำเป็นต้องมีทัศนคติดีหรือไม่ดีตามไปด้วย ปัญหาความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นปัญหาเชิงลึก มองโดยผิวเผินเหมือนไม่มีปัญหา เพราะด้านความรู้หรือทัศนคติต่างอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในรายละเอียดพบว่า ยังมีปัญหาการขาดความรู้หลายเรื่องและปัญหาทัศนคติเชิงลบบางประการ หน่วยงานรัฐที่จัดเก็บภาษีจึงควรใส่ใจในด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนให้มากกว่าในปัจจุบัน มีข้าราชการที่ประกาศเจตนาให้ไปเสียภาษีภายในกำหนดเท่านั้น แต่ควรให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีทั้งระบบ รวมทั้งใช้โอกาสนี้บอกกล่าวว่าเป็นภาษีจากประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ เกิดขึ้นได้จากการรวบรวมความรู้ต่างๆ จากอาจารย์ทุกท่าน และความกรุณาในการตรวจแก้ และให้คำแนะนำจาก ดร.สิรินี ว่องวิโรจน์ ดร.เปรมจิตร์มอร์ซิง และดร.เผด็จ ทุกข์สุญ ที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและขอบคุณนางสาววลัยลักษณ์ พันธูรี ที่คอยให้คำแนะนำในการทำวิจัย และช่วยกรุณาตรวจแก้ไข เครื่องมือและบทความตลอดจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้ให้อุปกรณ์การศึกษาที่ดีที่สุด คือสติปัญญา และร่างกายที่สมบูรณ์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณ ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย มาจนสำเร็จการศึกษา

ประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ทั้งในปัจจุบัน และในเบื้องหน้า ขอขอบคุณดีให้กับท่านเจ้าของหนังสือ งานวิจัย เอกสาร วิทยานิพนธ์ และข้อเขียนต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้า หยิบยกมาประกอบ งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ และสำเร็จด้วยดี สำหรับข้อบกพร่องใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ และขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. 2558. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. ออนไลน์ สืบค้นเมื่อ มีนาคม 2558. <http://www.rd.go.th/publish/309.0.html>
- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. 2548. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2548. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เรือนแก้วการพิมพ์.
- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. 2549. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2549. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เรือนแก้วการพิมพ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2551. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2552. สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรยุทธ ธีรตยาคินทร์. 2521. ทฤษฎีภาษีเงินได้และภาษีเงินได้ของไทย. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- ขจร สารพันธ์. 2513. การภาษีอากร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรงค์ ระหวายทรง. 2529. หนังสือเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชุดินันท์ ต้นรุ่งเรืองพร. 2545. การศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของหน่วยการจัดเก็บภาษี. กรมสรรพากร.ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุชรี ปลั่งเปลื้อง. 2534. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีดา นาคเนาทิม. 2531. การภาษีอากร 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การคลัง คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศรีวรรณ จิงสวัสดิ์. 2548. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีไลรัตน์ สวัสดิ์. 2545. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลแม่แก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรรพาวุฒิ พิพัฒน์พันธ์. 2538. ความคิดเห็นของประชาชนในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระดู่ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระดู่ อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพาดา สิริกุดตา. 2544. การบัญชีภาษีอากร. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนอักษรการพิมพ์.
- Best, John W. (1970) *Research in Education*. New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Yamane. (1973). *Statistics and an introductory analysis*. New York : Harpen and Row.
- Shoup, Carl (1989). *Taxation of Productive Consumption in Developing Countries*. Occasional Papers. Number 4. International Center of Economic Growth.

ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบัญชีธนาคารกรุงไทย จังหวัดตาก

WORK PERFORMANCE OF ACCOUNTANTS AT Krung Thai Bank Public company Limited, TAK PROVINCE

ทิพาพร มณฑาทิพย์¹

อรพรรณ ใจเสี้ยม²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีของธนาคารกรุงไทย เขตตาก จำนวน 8 สาขา โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t- test (Independent Samples) และ F-test (Anova และ Mnova)

ผลการศึกษาพบว่า นักบัญชีธนาคารกรุงไทย ในพื้นที่ เขตตาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปัจจัยที่ถูกจัดอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านคุณภาพของลักษณะส่วนตัว ด้านคุณภาพงาน และด้านความร่วมมือตามลำดับ นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่านักบัญชีธนาคารกรุงไทย ในพื้นที่ เขตตาก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ด้านคุณภาพของลักษณะส่วนบุคคล ด้านความร่วมมือ ด้านความน่าไว้วางใจ และด้านความคิดริเริ่มไม่ต่างกัน

คำสำคัญ : ธนาคารกรุงไทย

Abstract

The main purpose of this research study aimed to compare the work performance of accountants working at Krung Thai Bank Public company Limited , Tak province in 8 separate branches. 96 accountants were asked by questionnaire to collect the data which later were analyzed by SPSS statistics program using percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

This study found that accountants of Krung Thai Bank Public company Limited rated high by overall in opening on work performance. Having considered each particular factor, quality of personal characteristics was rated extremely high traced by work quality and cooperation between colleagues. Respectively. Moreover, it also pinpointed that there were no statistically significant difference between gender, age, educational background, and working experiences on these following factors as workloads, work quality, quality of personal characteristics, cooperation between colleagues, trust, and creativity.

In conclusion, the result of study suggested that work performance of accountants was the most important factor that could be used to set the policy, strategies, the plan, and the human development. Also, these factors were modified to cope with the changing technology in the global world.

Keywords : Krung Thai Bank Public company Limited

¹ อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² นักศึกษา

ตัวแบบการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน Knowledge Management Models in Private University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา ไตลังคะ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อศึกษาแนวคิด สถานการณ์ และนำเสนอแนวทางการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน เพราะหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาคือความรู้ มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งรวมบุคคลที่มีความรู้และความฉลาด ซึ่งการจัดการความรู้จะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จะประกอบไปด้วยการเสริมสร้างวินัย 5 ประการคือ ความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิดอ่าน วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ของทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ แต่ในปัจจุบันพบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันน้อย ไม่สามารถใช้ศักยภาพของบุคลากรในสถาบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในเชิงสร้างสรรค์แก่สังคมได้ ทั้งที่สถาบันอุดมศึกษาไทยมีคนฉลาดอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชนให้บรรลุผลสำเร็จคือการทำให้วงจรปฏิสัมพันธ์ความรู้ระหว่างความรู้ภายในและภายนอกเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ มีการเชื่อมโยงกันอย่างสมดุลทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน โดยผู้บริหารต้องปรับวิสัยทัศน์ โดยการกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการที่ชัดเจน มีนโยบายและเป้าหมายในการจัดการความรู้ มีการประเมินขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงานและประเมินวัฒนธรรมของสถาบัน มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และสร้างพันธมิตรที่มีแนวทางการดำเนินงานคล้ายกัน และทำการจัดตั้งสำนักบริหารจัดการความรู้ เพื่อเป็นแม่ข่าย ในการประสานความรู้ ภายใต้การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้มาตรฐาน อันจะนำมาซึ่งระบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ , องค์การแห่งการเรียนรู้ , มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

The objectives of this research to study the concept, the situation and to present the knowledge management models in private university, due to the heart of the matter of educational institution was the university knowledge that knowledge and intelligence personnel resource with the knowledge management will be achieved, including to the five aspects of discipline enhancement were personnel mastery, mental models, shared vision and learning and system thinking. The current found that private university still have less knowledge sharing between each other, unable use the potential of institutions personnel with the highest creative benefits in the society. Thai universities have more people that are intelligent. Thereby the significant will be achieved the knowledge management in the higher education institutions that the learning interaction cycle between internal and external occur regularly, linked the well balanced in personnel and institution levels. The administrators have to adapt the vision and mission. By the strategy formulation and clear measure, have the policy and target in learning sharing through internal and external, have the knowledge assessment and personnel skills at all levels in institutions and set up the responsibility organization to the knowledge management directly.

Keywords: Knowledge Management, Learning Organization, Private University

บทนำ

หัวใจสำคัญของสถาบันการศึกษาคือความรู้ ทุกภารกิจและทุกเป้าหมายล้วนต้องอาศัยความรู้ที่ถูกต้องในการดำเนินการ เป็นผลให้สถาบันการศึกษาได้รับการคาดหวังจากสังคมว่าเป็นองค์กรที่เป็นแหล่งรวมของผู้มีความรู้ระดับสูง เป็นองค์กรที่ฉลาดและสร้างสรรค์ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงต้องตอบสนองความหวังและความต้องการของสังคม อย่างไรก็ตามก็ถึงลักษณะหรือรูปแบบการปฏิบัติโดยทั่วไปนั้น Stewart, Thomas A. (1997) ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งรวมบุคคลที่มีความรู้และความฉลาด แต่ยังไม่แท้จริง เนื่องจากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเกิดขึ้นน้อย และยังไม่มีการสะสมความรู้ความฉลาดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ วิจารย์ พานิช (2558) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบัน ไม่สามารถใช้ศักยภาพของคนในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดเชิงสร้างสรรค์แก่สังคมได้ ทั้งที่มหาวิทยาลัยไทยมีคนฉลาดอยู่เป็นจำนวนมาก ต้นเหตุอยู่ที่พฤติกรรมการทำงานของชาวมหาวิทยาลัยนั้น ทำงานเฉพาะตัว เฉพาะหน่วยงานของตัวเอง ขาดการใช้พลังร่วมในการทำงาน และทำงานภายใต้ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง ทำให้ไม่เกิดการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า การอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาในด้านคุณภาพ นั่นคือ คุณภาพอุดมศึกษาไทยต่ำกว่ามาตรฐานสากลมาก มีการสร้างปัญญามากเกินไป การแสวงหาความรู้หรือใช้การวิจัยเป็นวิถีชีวิตมีน้อย ความสามารถในการสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ยังมีอยู่น้อย และวิชาการไม่เข้มแข็ง (จรัส สุวรรณมาลา, 2551) ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย บรรลุพันธกิจได้คือการรู้และเท่าทันความรู้

¹ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยปทุมธานี E-mail: dr.wanwipa@gmail.com โทรศัพท์ 081-6821068

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

โดยเฉพาะในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ จากการบริหารวิชาการแบบดั้งเดิม ไปสู่มิติใหม่คือ การบริหารจัดการความรู้ (Davenport, Thomas H., 1998)

ข้อคิดจากนักวิชาการข้างต้น สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างพลังร่วม เป็นกระบวนการสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการในระบบอุดมศึกษา แต่สถาบันอุดมศึกษาไทยยังไปไม่ถึงจุดหมาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ และศึกษาสถานการณ์โดยรวม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน
2. สร้างตัวแบบการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) จากวรรณกรรมเกี่ยวข้องต่างๆ เป็นการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการ หนังสือบทความ วารสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ทั้งในด้านการจัดการความรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ การบริหารความรู้ และสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน เป็นการศึกษาวิจัยสถานการณ์ทางสังคมทั้งในลักษณะของสถานการณ์ปัญหา สาเหตุของปัญหา สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาในอนาคต ตลอดจนนโยบายและกลไกการส่งเสริมระบบการจัดการความรู้ จากนั้นนำมาสังเคราะห์เพื่อสร้างตัวแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิดและทฤษฎีการจัดการความรู้ ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบข้อมูลสำคัญดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการความรู้

การศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ จะต้องศึกษาที่มา ความหมาย และลักษณะสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติของความรู้ และลักษณะของการจัดการความรู้ ดังนี้

1.1 ธรรมชาติของความรู้

ความรู้คือ ความสามารถที่จะนำไปสู่การกระทำที่มีประสิทธิภาพ (Senge, Peter M., 1990) โดยที่ความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวบุคคล และความรู้ที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Davenport, Thomas H., 1998) และปัญหาของความรู้จำแนกได้ว่า เกิดจากความไม่แน่ใจ ความซับซ้อน ความคลุมเครือ และความไม่ลงรอย (Zack, Michael H., 1999) แต่คุณค่าแห่งความรู้ทั้งมวลล้วนมีที่มาจากพลังแห่งความรู้ ที่ร้อยเรียงเป็นสายโซ่คุณค่าแห่งความรู้ (knowledge value chains) ในรูปแบบของกิจกรรม และกระบวนการทำงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจขององค์การยุคใหม่ ที่มุ่งใช้ทุนมนุษย์และทุนปัญญาเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่า มากกว่าที่จะมุ่งแสวงหาแต่ทุนทางการเงินและทุนทางเทคโนโลยี (วีรจ ฆาตะศิริพันธ์, 2552) สายโซ่แห่งคุณค่าที่ว่่านี้ ประกอบด้วยความรู้ 4 รูปแบบ ที่นำมาร้อยเรียงกัน คือ ความรู้ดั้งเดิม ความรู้เปลี่ยนผ่าน ความรู้เข้าถึง และความรู้ร่วมมือ (UNESCO, 1998)

1.2 การจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ โดยการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ภายใต้การเสริมสร้างวินัย 5 ประการ ให้เกิดผลจริงจิงในรูปของการนำไปปฏิบัติแก่บุคคล ทีม และองค์การ อย่างต่อเนื่องและทุกระดับ ประกอบด้วย (Senge, Peter M., 1990)

ประการที่ 1 ความรอบรู้แห่งตน (personal mastery) คือการเรียนรู้ขององค์การจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีการเรียนรู้เท่านั้น การฝึกฝนอบรมตนด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอเป็นรากฐานสำคัญ เป็นการขยายขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญมากขึ้น ความรอบรู้เป็นผลร่วมของทักษะและความสามารถ เป็นสภาพที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง เห็นว่าอะไรมีความสำคัญต่อเรา ต่อดังการ ขณะเดียวกันก็เห็นภาพในอนาคต (vision) ที่พึงเป็นไปได้

ประการที่ 2 แบบแผนความคิดอ่าน (mental models) ได้แก่ ข้อตกลงเบื้องต้น ความเชื่อพื้นฐาน ข้อสรุปหรือภาพลักษณ์ที่ตกผลึกในความคิดอ่านของคนที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจต่อสรรพสิ่งในโลก มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติ ต่อค่านิยม เจตคติที่เขามีต่อบุคคล ซึ่งหน้าที่ของวินัยประการที่ 2 นี้ ก็เพื่อฝึกฝนให้เราได้เข้าใจ แยกแยะระหว่างสิ่งที่เชื่อกับสิ่งที่เราปฏิบัติ การสืบค้นความคิดความเชื่อทำให้เราท้าทายและปรับเปลี่ยนขอบเขตและกระบวนการความคิดความเชื่อของตนและเข้าใจมุมมองการคิดของผู้อื่น

ประการที่ 3 วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) ซึ่งวิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคตที่ปรารถนาให้เกิดขึ้นในองค์การนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้นำทุกคน เป็นพลังขับเคลื่อนในการกิจทุกอย่างขององค์การให้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน เป็นจุดร่วมและพลังของการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์การ ผู้นำต้องพัฒนาวิสัยทัศน์เฉพาะตน (personal vision) ขึ้นมาก่อน จากคุณค่าส่วนบุคคล ความห่วงใย ให้มีความสำคัญกับสิ่งใด จากการคิดได้ คิดเป็น จากนั้นก็ขยายฝัน คิดดังๆ แบ่งปันให้ผู้อื่นได้รู้ เข้าใจ เห็นคล้อยตามด้วยการสื่อสาร โน้มน้าว ทำให้คำพูดหรือภาพนั้นเดินได้ กลายเป็นวิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) ที่มีการแบ่งปันกับผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับขององค์การ โน้มน้าวให้เกิดการปฏิบัติร่วมกันไปในทิศทางที่ทำให้ภาพวิสัยทัศน์นั้นเป็นจริงขึ้นมาในลักษณะของปฏิบัติการในเชิงรุก

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ประการที่ 4 การเรียนรู้ของทีม (team learning) เราจะอย่างไรให้ระดับความสามารถของทีมเหนือกว่าระดับความสามารถของรายบุคคลในทีม ทีมสามารถพัฒนาขีดความสามารถ ประสานสัมพันธ์กันได้อย่างดี วิธีฝึกฝนสร้างการเรียนรู้ของทีมที่ดีและคึกคักนั้นทำได้โดยการพูดคุย (dialogue) และการอภิปราย (discussion) ของผู้คนในองค์กร ทีมในองค์กรที่ขาดการปรับทิศทางทำความเข้าใจระหว่างกันก่อนจะมีผลงานที่สูญเสียมากมาย ขาดทิศทางร่วมกัน ขาดการประสานสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่การปรับแนวปฏิบัติให้ตรงกัน (alignment) ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญก่อนที่จะมีการเพิ่มอำนาจในการปฏิบัติ (empowerment) ให้แก่บุคคลหรือทีม ในการตัดสินใจหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ประการที่ 5 การคิดอย่างเป็นระบบ (systematic thinking) เป็นวินัยที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยในความเป็นจริง บุคลากรหรือผู้บริหารหลายคนไม่สามารถฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบอย่างเท่าทันหรือคิดได้ล่วงหน้า ผลก็คือทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานมากมาย หลายคนคิดว่าที่ตนปฏิบัติงานทุกวันเป็นการแก้ไขปัญหา และพัฒนางาน เนื่องจากการคิดสั้น ผันตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ ทำให้ขาดการเห็นภาพใหญ่ ไม่ต่อเนื่อง ไม่เห็นความเชื่อมโยงของส่วนต่างๆ ที่จะได้รับผลกระทบติดตามมาจากการปฏิบัติงาน ทั้งที่แท้จริงแล้วการปฏิบัติงานของเขาเป็นการสังสมปัญหาให้คนต่อ มาต้องแก้ไข ซึ่งจำต้องใช้ความสามารถที่มากกว่าเดิมหลายเท่าตัวทีเดียว

ทั้งนี้วิธีการบริหารจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่องค์การ ยกระดับความรู้ ให้คุณค่าแก่ทรัพยากรความรู้ และการจัดการความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยความรู้นั้นจะต้องถูกต้องและสอดคล้องกับบุคคลและเวลา มีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรู้ได้แก่ การผลิตความรู้ การสร้างความรู้ และการเผยแพร่ความรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งจำเป็นต้องมีกระบวนการในการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบประกอบด้วย กระบวนการย่อยที่สำคัญคือ การได้มาซึ่งความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ การจัดเก็บรักษาความรู้ การปรับปรุงแก้ไขความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ (Wiig, Karl. 2004)

จากข้อมูลข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า ความรู้คือความสามารถที่จะนำไปสู่การกระทำที่มีประสิทธิภาพ โดยที่การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพคือการบริหารทุนมนุษย์และทุนปัญญา ซึ่งเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งการสร้างระบบการจัดการความรู้หรือองค์การแห่งการเรียนรู้จะต้องประกอบไปด้วยวิธีปฏิบัติอย่างน้อย 5 ประการคือ ความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิดอ่าน วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ของทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ ที่ประกอบด้วยกระบวนการย่อยคือ การได้มาซึ่งความรู้ การจัดเก็บความรู้ การปรับปรุงความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์นั่นเอง

2. การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน

องค์ความรู้หลักทางอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 6 องค์ความรู้คือ (1) อุดมศึกษากับสังคม เป้าหมายเพื่อเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (2) เศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งใช้เครื่องมือช่วยให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคง (3) องค์ประกอบอุดมศึกษา ซึ่งได้แก่ โครงสร้างทางวิชาการและโครงสร้างของสถาบัน (4) การปกครอง การบริหารจัดการ และการเงิน (5) อาจารย์และนักศึกษา และ (6) ศาสตร์สาขาวิชาอุดมศึกษาที่นำไปใช้จัดการเรียนการสอน (Burton Clark R. and Neave, Guy R., 1992) ซึ่งการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทยในปัจจุบัน ก่อให้เกิดการดำเนินงานในลักษณะต่างกันทั้งสิ้น 7 ลักษณะคือ (1) การบริหารวิชาการและเทคโนโลยี (2) การบริหารงานบุคคล (3) การบริหารทรัพยากรการเงิน (4) การบริหารสถาบัน (5) การบริหารกิจการนักศึกษา (6) การประกันคุณภาพการศึกษา และ (7) การบริหารงานวิชาการ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2557) โดยการทำงานนี้ต้องอาศัยความรู้ในการทำงาน และใช้การบริหารจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ พรชูลี อาชาวารุง (2544) ได้นำเสนอบทความในการประชุมสัมมนา ของ สอว. ประเทศไทย เรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยพบว่า ในโลกศตวรรษที่ 21 ความรู้คืออำนาจ ความรู้มีอยู่ในตัวคนมากกว่าที่บันทึกไว้ ดังนั้นการบริหารความรู้จึงเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้สำหรับการอุดมศึกษา ซึ่งรูปแบบการบริหารความรู้ในระดับอุดมศึกษานั้น ประกอบด้วย 7 ส่วนคือ (1) ไขความรู้ (2) ปัญหาความรู้ 4 ประการ ประกอบด้วย ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน ความเป็นสองแง่สองมุม และการมีข้อมูลที่มีความสำคัญใกล้เคียงกันมากกว่าหนึ่ง (3) มิติและกระบวนการจำของมหาวิทยาลัย (4) ขั้นตอนทั้ง 7 ในการสร้างความรู้ ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติของประชาคม การปฏิบัติของฝ่ายบริหาร การวิเคราะห์เชิงสำรวจ การสร้างความรู้ ระบบที่ซับซ้อน และการจัดการความรู้ (5) กระบวนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย จัด ติดตามดูแล จัดการ ทำให้เป็นเลิศ และเป็นต้นแบบ (6) การจัดศักยภาพความรู้ และ (7) กรอบแนวคิดของกระบวนการจัดการความรู้ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล (2554) ที่ได้นำเสนอบทความเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน โดยพบว่า การปฏิบัติภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน การผลิตผลงานสร้างสรรค์และการวิจัย การให้บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สามารถส่งเสริมให้บุคลากร ผู้เรียน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องเกิดการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมต่างๆ ได้อย่างอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้นการศึกษาถึงการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชนคือเครื่องมือ

นอกจากนี้ จักรรัตน์ แสงวารี (2556) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมี 4 ด้านคือ (1) ผู้นำและภาวะผู้นำ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์การบริหาร การขับเคลื่อนนโยบาย และการบริหารจัดการองค์ความรู้ (2) องค์การ ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหารองค์การ ระบบบริหารจัดการ และวัฒนธรรมองค์การที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง (3) เทคโนโลยี ประกอบด้วย เครื่องมือในการจัดการ เครื่องมือในการสื่อสาร และเทคโนโลยีสนับสนุน และ (4) การเรียนรู้ ประกอบด้วย ฐานความรู้ในองค์กร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร และการจัดการสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ วรณวิภา ไตลังคะ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และพบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาด้านการจัดการความรู้ในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย (1) การใช้ความรู้ในการทำงาน การบันทึกประสบการณ์ความรู้ไว้ในสื่อ และการปฏิสัมพันธ์ความรู้ระหว่างความรู้ภายในและภายนอก เกิดขึ้นกับบุคลากรในระดับน้อย (2) มีการนำความรู้ใหม่ๆ ไปใช้ในงานของสถาบันอุดมศึกษาในระดับน้อย เช่น การประกันคุณภาพการศึกษา การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การบริหารบุคคล งานวิจัย รวมถึงการสรรหาและรับสมัครนักศึกษา (3) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างบุคคลในหน่วยงานเดียวกันและต่างหน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษาไทยยังเกิดขึ้นน้อย (4) การสื่อสารความรู้โดยใช้การประชุมอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นน้อย (5) สถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีการดำเนินการน้อย ในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มบุคคลเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางให้เกิดการบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กร ด้านการให้คำปรึกษา การสร้างบรรยากาศแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวใจสำคัญของสถาบันการศึกษาคือความรู้ ซึ่งมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นแหล่งรวมบุคคลที่มีความรู้และความฉลาด ดังนั้นการจัดการความรู้จะสัมฤทธิ์ผลได้ จะประกอบไปด้วยการเสริมสร้างวินัย 5 ประการคือ ความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิดอ่าน วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ของทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ แต่ในปัจจุบันพบว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันน้อย ไม่สามารถใช้ศักยภาพของคนในสถาบันให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสร้างสรรค์แก่งัดได้ ทั้งที่สถาบันอุดมศึกษาไทยมีคนฉลาดอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยบรรลุผลคือ การทำให้วงจรปฏิสัมพันธ์ความรู้ระหว่างความรู้ภายในและภายนอกรวมเข้ากันอย่างสม่ำเสมอ มีการเชื่อมโยงกันอย่างสมดุลทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน ซึ่งปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดจากรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของความรู้ที่ยังขาดการสร้างความรู้ความไว้วางใจและพลังร่วม เพื่อเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และวัฒนธรรมการบริหารความรู้ของสถาบัน

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาให้เกิดการจัดการความรู้ขึ้นในมหาวิทยาลัยเอกชนจึง ผู้บริหารต้องปรับวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยต้องกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคคล มีนโยบายและเป้าหมายในการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอก รวมถึงการประเมินความรู้และทักษะของบุคคลทุกระดับในสถาบัน และควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่การบริหารจัดการความรู้โดยตรง

1. **ปรับวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร** เพราะโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญนี้จะช่วยสนับสนุนการจัดการความรู้ได้อย่างดีที่สุด กล่าวคือผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่จัดระบบการจัดการความรู้ขององค์กร เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานหลักขององค์กร และมีความสามารถในการดึงศักยภาพของความรู้จากองค์กรและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยตระหนักว่าสังคมในปัจจุบันและอนาคตเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ การแข่งขันโดยอาศัยการพัฒนาความรู้อย่างก้าวกระโดด ใช้ความรู้ในการบริหารจัดการท่ามกลางความขาดแคลน การรู้เท่าทันความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและการปรับตัว เป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ที่ต้องการให้การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยประสบความสำเร็จ ต้องมียุทธศาสตร์และมาตรการที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคคล ให้เป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดเวลา มีการรอบรู้ความคิด มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ มีการทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นความไว้วางใจและพลังร่วมของบุคลากรและองค์กร

2. **ประเมินขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงานและวัฒนธรรมของสถาบัน** หากสถาบันอุดมศึกษาไทยมีผู้ปฏิบัติงานที่มีขีดความสามารถด้านความรู้และทักษะในงานดี สถาบันจะมีชื่อเสียงและมีคุณภาพตามไป นั่นหมายถึงสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญก็คือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ นั่นเอง เพราะทรัพยากรมนุษย์คือคนที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การประเมินความรู้และทักษะของบุคลากร ทุกระดับในสถาบันประกอบด้วย การประเมินช่องทางและรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคลและหน่วยงาน ประเมินปริมาณและคุณภาพของเทคโนโลยีที่มีอยู่เดิมและที่จัดหาใหม่ รวมถึงประเมินความสามารถของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารความรู้ ประเมินวัฒนธรรมการเรียนรู้ของบุคลากร ประเมินวัฒนธรรมอุดมศึกษาของสถาบัน ประเมินลักษณะและระดับการไว้วางใจ ประเมินลักษณะและระดับพลังร่วมของบุคคล และเทคโนโลยีของสถาบัน เพื่อการปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้

3. **สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และพันธมิตรที่มีแนวทางการดำเนินงานคล้ายกัน** กล่าวคือมีการบริการความรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ ให้บุคคลสามารถที่จะบริหารจัดการความรู้ในระดับตนเองได้ และให้มีการพัฒนาฐานความรู้ของสถาบัน เพื่อคัดสรรและเก็บรักษาความรู้ที่มีคุณค่าไว้ เป็นคลังความรู้ของสถาบัน นอกจากนี้พันธมิตรยังมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะหากสถาบันมีพันธมิตรที่มีแนวทางการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกัน ก็จะช่วยสนับสนุนและผลักดันให้สามารถดำเนินงานได้สำเร็จดังเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยเหมือนกัน เป็นต้น เพราะ การถ่ายโอนความรู้ คือความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมเครือข่าย อันจะเป็นจุดเชื่อมโยงที่จะนำความรู้ไปเผยแพร่และต่อยอดองค์ความรู้ที่หลากหลายต่อไป

4. **จัดตั้งสำนักบริหารจัดการความรู้** สถาบันอุดมศึกษาควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการความรู้โดยตรง ซึ่งหน่วยงานนี้จะต้องเป็นแม่ข่ายหรือผู้ประสานความรู้หลักทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ภายใต้การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้มาตรฐาน เพราะความจุของพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลความรู้ความสามารถของคนในองค์กร ที่จะนำมาใช้ประโยชน์นั้นมีมาก อีกทั้งต้องต่อเนื่องและสะสมเป็นระยะเวลายาวนาน การถ่ายทอดความรู้จึงต้องมีสื่อกลางในการจัดเก็บข้อมูลที่ไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ เพราะจะได้ความรู้เหล่านั้นไปใช้ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- จรัส สุวรรณมาลา. (2551). **ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรีรัตน์ แสงวารี. (2556). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน,” **วารสารเกษมบัณฑิต**. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 : หน้า 99 – 113.
- ทิพย์พพร มหาสินไพศาล. (2554). “ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน,” **วารสารนักบริหาร**. ปีที่ 31 ฉบับที่ 3.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). **หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : สดศรี-สฤตวงศ์.
- _____. (2558). **เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : สดศรี-สฤตวงศ์.
- วรรณวิภา ไตลังคะ. (2557). **การเสริมสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**. รายงานการวิจัย โดยทุนสนับสนุนของมหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- Burton R. Clark, and Guy R. Neave. (1992). **The encyclopedia of higher education**. Pergamon Pree Ltd. Headington Hill Hall. UK, B.P.C.C. wheatons Ltd., Exeter.
- Davenport, Thomas H. (1998). **Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know**. Hard Business School. Press Boston, Massachusetts.

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การจัดการระบบสาธารณสุขชายแดนประเทศไทยด้านจังหวัดตาก

Thailand Border Health Management Systems at Tak Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติ เบียดนอ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาการให้บริการด้านการสาธารณสุขของประเทศไทยในพื้นที่ที่ติดต่อกับประเทศพม่าด้านจังหวัดตาก และศึกษาแนวทางการจัดการระบบการให้บริการด้านการสาธารณสุขชายแดนประเทศไทยกับประเทศพม่าด้านจังหวัดตากอย่างเหมาะสมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เก็บข้อมูลด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการสังเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้รับบริการด้านสุขภาพมีการเคลื่อนย้ายเข้า-ออก อยู่ตลอดเวลา มีบางส่วนที่เข้ามาตั้งชุมชนถาวร ทั้งลักษณะศูนย์อพยพลี้ภัยที่จัดตั้งอย่างถูกกฎหมายระหว่างประเทศที่ค่อนข้างมีระบบการควบคุมชัดเจน และที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนเป็นชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพโดยอาจจะตั้งเป็นแหล่งพักพิงในอาณาเขตของสถานประกอบการ หรือรอบๆสถานประกอบการซึ่งยากแก่การจัดการ/ควบคุม ใช้ระบบการสาธารณสุขแบบคู่ขนานระหว่างประเทศเพื่อควบคุม

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะคือ จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพประชากรชายแดนที่มีบุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆเข้าร่วมดำเนินการ ออกแบบบัตรประกันสุขภาพให้หลากหลาย จัดพื้นที่ส่งเสริมสุขภาพในชุมชน แสวงหาความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานในพื้นที่เชื่อมโยงระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยครอบคลุมเครือข่ายหน่วยงานบริการทางการแพทย์ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กรเอกชนจัดระเบียบการตั้งชุมชนของชุมชนต่างด้าวในประเทศไทย รวมถึงมีระบบประกันสุขภาพประชากรระหว่างประเทศ โดยถือเป็นพันธะสัญญาระหว่างประเทศในอาเซียน

คำสำคัญ: การจัดการระบบสาธารณสุข , ระบบสาธารณสุขชายแดน , สาธารณสุขจังหวัดตาก

Abstract

The qualitative research aims to study the situation and problems of health management systems in the area of border of Thailand at Tak Province and guidelines for the health management system at border of Thailand for ASEAN community. The data were collected by using a structured in-depth interviews and focus group from key informants. Data were analyzed by using content analysis and synthesis.

The recipients of health services are moving out all the time, some were incoming settlements permanent community, some live in refugee international legally camp, some settlements into the community for career. The shelter is located on the territory of the establishment or around the establishment, which is difficult to manage / control the public health system. The public health system in parallel to international control.

They could be commission promotes health personnel from the border with other agencies to co-operate, designed for a wide range of health insurance, establish the area of health promotion in the community, seek cooperation with enterprises or agencies in the space, link Information system provides advanced comprehensive network of service agencies, public health organizations, including government agencies, private organizations, organizing the community workers in the community, Including the health insurance system between international population under the International covenants for the commitment between ASEAN countries.

Keywords: Health Management Systems , Border Health Management Systems , Health Management at Tak Province

บทนำ

ประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางน้ำ พรมแดนติดต่อกับประเทศพม่าซึ่งช่องทางติดต่อที่สำคัญช่องทางหนึ่งคือด้านจังหวัดตาก จากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การคมนาคม ตลอดจนการสื่อสาร ทำให้ประชาชนเดินทางไปมาหาสู่กันได้ง่ายขึ้น ทำให้ “โลกไร้พรมแดน” เป็นผลให้ “โรคไร้พรมแดน” เช่นกัน มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาดังนี้

1. สภาพภูมิศาสตร์ ประเทศไทยมีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน มีความยาวประมาณ 5,820 กิโลเมตร เป็นพรมแดนทางบก 3,205 กิโลเมตร พรมแดนชายฝั่งทะเล 2,165 กิโลเมตร โดยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่า 10 จังหวัด ซึ่งจากสภาพภูมิศาสตร์บางแนวชายแดนเป็นพื้นที่สูง การคมนาคมลำบากและเป็นพื้นที่ชายขอบ อันเป็นจุดเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ

¹ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยปทุมธานี E-mail: beadnok@hotmail.com โทรศัพท์ 081-9081852

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2. ความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน ย่อมมีผลกระทบต่อประเทศไทยทุกด้าน ตั้งแต่ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่สำคัญคือ ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการค้าชายแดน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม และการท่องเที่ยว เพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศ ส่งผลให้บริเวณแนวชายแดนมีการเคลื่อนย้ายของประชากรในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก และยังเป็นช่องทาง เข้า-ออก ของแรงงานต่างด้าว อันส่งผลต่อสถานะสุขภาพของประชากรไทยในพื้นที่ชายแดน

3. บริบทชายแดน บริเวณแนวชายแดนไทยประกอบด้วยผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อยที่ไม่มีสัญชาติไทย แรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย แรงงานที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งครอบครัวและผู้ติดตามแรงงานต่างด้าว ก่อให้เกิดสภาพภูมิศาสตร์และบริบทแต่ละแนวชายแดนมีความแตกต่างกันในด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษา ส่งผลต่อปัญหาการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงจิตวิญญาณได้

4. ปัญหาสาธารณสุขชายแดน สภาพปัญหาสาธารณสุขแต่ละแนวชายแดนมีความแตกต่างกัน โดยสรุปพบว่า ปัญหาสาธารณสุขชายแดนที่สำคัญ มีดังนี้

4.1 ปัญหาโรคติดต่อ และโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ โรคมาลาเรีย วัณโรค โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เอชไอวี โรคอุจจาระร่วง โรคซาร์ส ไข้หวัดนก

4.2 ปัญหาอนามัยแม่และเด็ก และการวางแผนครอบครัว พบว่า อัตราตายมารดาและทารกยังสูงกว่าเป้าหมายของประเทศ รวมทั้งค่านิยมและการเข้าถึงการบริการการวางแผนครอบครัว ซึ่งส่งผลต่ออัตราการเกิดของเด็กสูง

4.3 ปัญหาการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข เนื่องจากโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ความครอบคลุมเฉพาะการให้บริการสุขภาพเฉพาะคนที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น ส่งผลให้ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายเข้าไม่ถึงระบบบริการสาธารณสุข

4.4 ศักยภาพของสถานบริการสาธารณสุขประเทศไทยมีระบบบริการสาธารณสุขที่มีศักยภาพดีกว่า 3 ประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ประชาชนตามแนวชายแดนจาก 3 ประเทศเพื่อนบ้านนิยมเข้ามารับการรักษาพยาบาลในสถานบริการสาธารณสุขของประเทศไทย ทำให้สถานบริการสาธารณสุขบริเวณชายแดนไทยต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถเรียกเก็บได้

4.4 ปัญหาแรงงานต่างด้าว เนื่องจากบริเวณแนวชายแดนเป็นช่องทางเข้า-ออก ของแรงงานต่างด้าว และเป็นเมืองเศรษฐกิจ ซึ่งแรงงานดังกล่าวมีการอพยพเคลื่อนย้ายตลอดเวลา และได้มีการกระจายของแรงงานต่างด้าวไปทั่วประเทศตามความต้องการของแรงงานราคาถูก และตามจังหวัดใหญ่

4.5 การบริโภค การลักลอบนำเข้า-ส่งออก อาหาร ยา และผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพที่ไม่ปลอดภัยและผิดกฎหมาย

4.6 ปัญหาการจัดการข้อมูลข่าวสารสุขภาพ เนื่องจากข้อมูลสุขภาพด้านชายแดนมีการกระจายตามหน่วยงานต่างๆ

4.7 ปัญหาผู้หนีภัยผู้รับด้านพม่า ที่มีจำนวนผู้หนีภัยผู้รับเพิ่มมากขึ้น มีการลักลอบออกนอกพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราวอยู่เสมอ และในพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราวยังเป็นแหล่งแพร่ระบาดของโรค

4.8 ปัญหาบ่อนการพนันบริเวณชายแดน คือมีนักพนันและประชาชนไทยจำนวนมากเข้าไปเล่นการพนันบริเวณชายแดน ซึ่งอาจก่อให้เกิดโรคติดต่อและเกิดการแพร่ระบาดได้

4.9 ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาชนกลุ่มน้อยและผู้พลัดถิ่นเข้าเมือง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาสาธารณสุข

4.10 ปัญหาการติดตามการรักษาโรคอย่างต่อเนื่อง โรคบางชนิด จำเป็นต้องรักษาหรือติดตามการรักษาเป็นระยะเวลานาน จึงจะบอกว่าหายขาด เช่น วัณโรค ที่ต้องได้รับการรักษาเป็นเวลานาน หรือมาลาเรีย ต้องมาตรวจเลือดหลายครั้ง จึงจะทราบว่าหายขาดแล้ว ถ้าผู้ป่วยไม่สามารถมารับการรักษาตัวหรือติดตามการรักษาจะทำให้รักษาไม่หายขาด หรือเกิดเชื้อดื้อยาตามมาได้ เนื่องจากผู้ป่วยได้รับยาไม่ครบ

4.11 การไม่มีการจัดสรรงบประมาณจากกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดำเนินงานสาธารณสุขชายแดนเป็นการเฉพาะสำหรับจังหวัดชายแดน

5. สุขภาพของประชากรชายแดนส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ หากประชากรบริเวณชายแดนมีปัญหาสุขภาพ ทำให้ความสามารถในการประกอบอาชีพลดลง ขาดรายได้ ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง หรือโรคที่รักษาไม่หายขาด จะเป็นภาระต่อสังคม ส่งผลกระทบทางด้าน สังคม และความมั่นคงของประเทศ ฉะนั้น การป้องกันความสูญเสียดังกล่าว ย่อมเป็นการดีกว่าเมื่อเกิดการสูญเสียแล้วหาวิธีการเยียวยา

6. การดำเนินงานสาธารณสุขในพื้นที่เป็นการดำเนินงานที่ตอบสนองนโยบายหลักของกระทรวงสาธารณสุข จึงไม่สามารถแก้ปัญหาสาธารณสุขได้ตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริง ขณะเดียวกันกระทรวงสาธารณสุขยังไม่มีนโยบายระดับชาติในเรื่องการดำเนินงานสาธารณสุขชายแดน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานสาธารณสุขในจังหวัดชายแดน ตลอดจนขาดการสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาสาธารณสุขชายแดน

7. โอกาสเกิดโรคเฝ้าระวังโรค จากกระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาประเทศ ทำให้การติดต่อสื่อสารมีความสะดวก รวดเร็ว มีการเปิดเศรษฐกิจเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ การเข้า-ออกระหว่างประเทศ โดยได้รับการยกเว้นวีซ่าผ่านแดน อาจก่อให้เกิดโรคเฝ้าระวังโรคเพิ่มขึ้น เช่น โรคเอดส์ โรคซาร์ส ไข้หวัดนก หากกระทรวงสาธารณสุขไม่มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้การแพร่ระบาดของโรครุนแรงและเพิ่มจำนวนมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ

8. ปัญหาสาธารณสุขชายแดนมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนเชื่อมโยงกับปัจจัยหลายด้าน มีความเกี่ยวพัน / เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากบริเวณชายแดนมีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความเชื่อ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี การดำเนินงานโดยกระทรวง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

สาธารณสุขเพียงลำพังย่อมไม่ประสบความสำเร็จ ปัญหาสาธารณสุขชายแดนบางปัญหาเป็นผลพวงมาจากวัฒนธรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี อาชญากรรม และการพัฒนาต่าง ๆ ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนางานสาธารณสุขชายแดน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐอื่น องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรเอกชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชากรบริเวณชายแดนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

9. การดำเนินงานสาธารณสุขชายแดนภายในเขตชายแดนของประเทศไทย ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหาสาธารณสุขชายแดนได้ จำเป็นต้องอาศัยการประสานงานระหว่างจังหวัดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน จากความแตกต่างด้านการเมือง การปกครอง และนโยบายของแต่ละประเทศเพื่อนบ้าน จึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกการประสานความร่วมมือระดับประเทศเพื่อเป็นการผลักดันให้เกิดการประสานความร่วมมือระดับจังหวัดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปด้วยความราบรื่น

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนแม่บทการแก้ปัญหาและพัฒนางานสาธารณสุขชายแดน ฉบับที่ 2 พ.ศ.2555-2559 ขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบการทำงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาสุขภาพประชาชนที่อยู่ตามพื้นที่ชายแดนใน 30 จังหวัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยแผนแม่บทดังกล่าว ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ การเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการบริหารจัดการ

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาตามแนวชายแดน ขณะนี้มีเรื่องที่จะต้องเร่งดำเนินการอย่างน้อย 5 เรื่อง ได้แก่ 1.โรคติดต่อสำคัญ 7 โรค ได้แก่ มาลาเรีย วัณโรค โรคเอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคอุจจาระร่วง โรคที่ป้องกันด้วยวัคซีน และโรคที่เกิดขึ้นในอดีตแต่ทวนกลับมาเป็นปัญหาใหม่ รวมทั้งพบปัญหาเชื้อดื้อยา เพราะกินยาไม่ต่อเนื่อง ทำให้ต้นทุนการรักษาสูงขึ้นเพราะต้องใช้ยาแพงขึ้น 2.ปัญหาอนามัยแม่และเด็ก พบอัตราการตายของหญิงคลอดบุตรและเด็กแรกเกิดตามแนวชายแดนสูงกว่าพื้นที่ปกติ ค่านิยมของคนต่างด้าวมักชอบมีลูกมาก ทำให้อัตราการเกิดของเด็กที่ไม่มีสัญชาติในไทยสูงกว่าอัตราเกิดของเด็กไทย 3.ข้อจำกัดระบบการส่งต่อผู้ป่วยเพื่อรักษาต่อระหว่างประเทศ และพื้นที่พักพิงชั่วคราว ซึ่งไทยมีศูนย์พักพิง 9 แห่ง ใน 4 จังหวัด คือ ตาก แม่ฮ่องสอน ราชบุรี กาญจนบุรี และ 4.การลักลอบนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัยและผิดกฎหมาย ซึ่งพบอยู่เนืองๆ 5.ปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น การสู้รบตามแนวชายแดน การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว

ผู้วิจัยและคณะในฐานะนักวิชาการมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการให้บริการด้านการสาธารณสุขของประเทศไทยในพื้นที่ที่ติดต่อกับประเทศพม่าด้านจังหวัดตาก เพื่อนำข้อค้นพบนั้นมาศึกษาแนวทางในการจัดการระบบการให้บริการด้านการสาธารณสุขชายแดนประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเหมาะสมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.ศึกษาสถานการณ์และปัญหาการให้บริการด้านการสาธารณสุขของประเทศไทยในพื้นที่ที่ติดต่อกับประเทศพม่าด้านจังหวัดตาก
- 2.ศึกษาแนวทางการจัดการระบบการให้บริการด้านการสาธารณสุขชายแดนประเทศไทยกับประเทศพม่าด้านจังหวัดตากอย่างเหมาะสมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาใช้พื้นที่ชายแดนติดกับประเทศพม่าด้านจังหวัดตาก
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการให้บริการด้านสาธารณสุขทั้งงานด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคและด้านการฟื้นฟูสุขภาพ เฉพาะในสถานบริการของรัฐได้แก่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลศูนย์ในพื้นที่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ด้านวิชาการ
ได้องค์ความรู้ในการจัดการระบบการบริการด้านสาธารณสุขชายแดนประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านอันนำไปสู่การรองรับประชาคมอาเซียน
- 2.ด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์
หากมีการจัดระบบการบริการด้านสาธารณสุขชายแดนประเทศไทยได้จะส่งผลให้เศรษฐกิจและการค้าขายระหว่างประเทศดี มีคุณภาพและสามารถส่งเสริมการค้าอาหารเพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สุขภาพรวมถึงการบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและสามารถนำรายได้เข้าประเทศด้วย
- 3.ด้านสังคมและชุมชน
มีความเป็นอยู่ที่ปลอดภัยจากโรคและสถานการณ์ต่างๆที่ไม่พึงประสงค์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอันจะนำไปสู่ประชาคมอาเซียน
- 4.ด้านนโยบาย
กระทรวงที่เกี่ยวข้องนำข้อค้นพบไปพัฒนาเป็นนโยบายระหว่างประเทศ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสังเกตการให้บริการร่วมกับการศึกษาข้อมูลในพื้นที่ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ได้แก่ ผู้บริหารในกระทรวงสาธารณสุข ผู้บริหารโรงพยาบาลในพื้นที่ทั้งระดับจังหวัด อำเภอและตำบลที่เป็นที่ตั้งของสถานพยาบาลของรัฐ บุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และผู้รับบริการชาวต่างชาติ ร่วมกับการใช้วิธีการ Focus group ในบางประเด็นที่เหมาะสม ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเสนอแนวทางในการจัดการระบบสาธารณสุขที่เหมาะสมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตรวจสอบแนวทางในการจัดการระบบสาธารณสุขโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงสาธารณสุข

ผลการวิจัย

1.สภาพภูมิศาสตร์

สภาพภูมิศาสตร์ชายแดนประเทศไทยกับประเทศพม่าที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการและรับบริการ และเป็นเส้นทางเคลื่อนตัวของประชากรที่กระทบกับระบบสาธารณสุขมีความแตกต่างทางสภาพภูมิศาสตร์ 3 ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นที่ราบเนินเขาเส้นทางคมนาคมทางบกตัดผ่านเป็นเมืองหน้าด่าน จังหวัดตาก (อำเภอแม่สอด) ลักษณะป่าเขาที่มีช่องเขาเป็นช่องทางติดต่อกันตามธรรมชาติ (บริเวณอื่นๆนอกจากที่กล่าวมาแล้ว) และลักษณะศูนย์อพยพของผู้ลี้ภัยตามแนวชายแดนซึ่งเป็นที่ตั้งชุมชนของผู้พลัดถิ่นหลายสัญชาติของชนกลุ่มน้อย

2. สถานการณ์ด้านสาธารณสุขชายแดน

ช่องทางหลากหลายช่องทางทั้งที่มีด่าน และช่องทางธรรมชาติ รวมถึงสถานการณ์การอพยพหนีภัยสงครามของชนกลุ่มน้อยจากประเทศพม่า ทำให้มีการเคลื่อนย้ายประชากรเหตุจากความตึงเครียดทางเศรษฐกิจของประชากรพม่าและชนกลุ่มน้อย และหนีภัยสงคราม/ การเมืองของชนกลุ่มน้อย การเคลื่อนย้ายประชากรพม่าและชนกลุ่มน้อยเข้าสู่ประเทศไทยทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย โดยที่ไม่ถูกกฎหมายมีมากกว่า แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นค่านิยม/ ความเชื่อของประชากรพม้าย้ายถิ่นคือ การใส่ใจสุขภาพตนเอง ให้มีความสำคัญกับการนัดหมายเพื่อเข้าตรวจรับการรักษาถึงแม้จะมีปัญหาด้านการสื่อสารในการเข้ารับบริการ

เส้นทางคมนาคมที่ยากลำบากในเขตแดนพม่า ทำให้การเดินทางเข้ารับบริการทางการแพทย์จากสถานบริการที่ตั้งอยู่ห่างไกลเข้าไปจากชายแดนหลายกิโลเมตรในแต่ละพื้นที่ สภาพที่ตั้งของสถานบริการเช่นนี้ทำให้ประชากรพม่ามีความต้องการการบริการทางการแพทย์จากสถานบริการในประเทศไทยสูงขึ้น

นอกจากประชากรที่มีการเคลื่อนย้ายเข้า-ออก อยู่ตลอดเวลาแล้ว ยังมีประชากรที่เข้ามาตั้งชุมชนถาวร ทั้งลักษณะศูนย์อพยพลี้ภัยที่จัดตั้งอย่างถูกกฎหมายระหว่างประเทศที่ค่อนข้างมีระบบการควบคุมชัดเจน และที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนเป็นชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพโดยอาจจะตั้งเป็นแหล่งพักพิงในอาณาเขตของสถานประกอบการ หรือรอบๆสถานประกอบการซึ่งยากแก่การจัดการ/ ควบคุมเนื่องจากเป็นชุมชนเถื่อน ชุมชนทั้งสองลักษณะเป็นแหล่งชุมนุมของปัญหาสาธารณสุขอยู่เสมอ

3.ปัญหาสาธารณสุขชายแดน

โรคติดต่อที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนไทย-พม่า ประกอบด้วยโรคมาลาเรีย ไข้เลือดออก วัณโรค เอชไอวี และอุจจาระร่วง ซึ่งติดต่อเนื่องจากระบบการตรวจสอบบุคคลไม่เป็นไปตามระบบ และปัญหาหญิงโสเภณี นอกจากนี้ยังมีโรคอุบัติซ้ำอื่นๆเช่น คอตีบ ไอกรณ ซึ่งสามารถป้องกันได้ ดังนั้นจึงเป็นภาระของหน่วยงานบริการทางการแพทย์ของไทยที่ต้องให้บริการวัคซีนแก่ประชากรพม่าด้วย ทั้งที่อาศัยอยู่ในฝั่งไทยและฝั่งพม่า แต่ปัญหาการเข้าถึงตัวบุคคลที่หลบหนีเข้าเมือง ทำให้การป้องกันโรคติดต่อเหล่านี้เป็นไปได้ไม่ทั่วถึง การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานระหว่างประเทศหรือองค์กรเอกชน เป็นการดำเนินงานตามงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งเมื่อหมดโครงการหรือหมดงบประมาณ การสนับสนุนดังกล่าวก็หยุดไป ปลดปล่อยให้หน่วยงานทางการแพทย์ของไทยรับผิดชอบต่อซึ่งเป็นภาระอย่างยิ่ง

วัฒนธรรมการมีลูกมากเพื่อเป็นแรงงานในครอบครัวของชนกลุ่มน้อย ทำให้เกิดปัญหาอนามัยแม่และเด็ก โดยเฉพาะการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การได้รับการดูแลไม่ได้มาตรฐาน โดยระบบการแพทย์พื้นบ้าน ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องหลังคลอดทั้งแม่และเด็ก

เพื่อให้การเข้าถึงระบบบริการสุขภาพของประชากรชายแดน มีนโยบายการขยายบัตรประกันสุขภาพให้แก่แรงงานต่างด้าวซึ่งต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน แต่เนื่องจากมีประชากรหลบหนีเข้าเมืองมากกว่าที่เข้าเมืองโดยถูกต้อง ทำให้เกิดปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชากรเหล่านี้

ศักยภาพของสถานบริการทางการแพทย์ของประเทศพม่ายังแตกต่างจากประเทศไทย ถึงแม้ว่าพม่าจะได้รับการพัฒนาทางการแพทย์ให้เจริญก้าวหน้าสูงกว่าประเทศไทย ในยุคที่เป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ แต่ปัจจุบันความก้าวหน้าไม่ทัดเทียมกับประเทศไทย ทั้งคุณภาพของบุคลากรคุณภาพของระบบการให้บริการที่ต่อเนื่อง และโอกาสการเข้าถึงบริการทางการแพทย์สาธารณสุข ความต้องการทางการแพทย์สาธารณสุขของประชากรพม่าในพื้นที่บริเวณชายแดนจึงมีแนวโน้มที่ประเทศไทยมากกว่าประเทศของตนเอง เพื่อป้องกันปัญหาทางการแพทย์สาธารณสุขแก่ประชากรไทย จึงจำเป็นต้องให้บริการทางการแพทย์สาธารณสุขแก่ประชากรพม่าด้วยเช่น การให้วัคซีนป้องกันโรคมาลา

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ โดยการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างกันทำให้เป็นโอกาสของการหลบเลี่ยงและฉวยโอกาสของผู้ประกอบการ ความรุนแรงของปัญหาจึงเคลื่อนย้ายตามการเคลื่อนย้ายของประชากรที่เป็นแรงงานต่างประเทศ หลักการการจัดสรรงบประมาณตามรายหัวประชากรไทยจึงไม่ได้เป็นหลักการที่ถูกต้องตามสถานการณ์จริง ที่จะต้องให้บริการแก่ประชากรต่างประเทศที่ย้ายถิ่นเข้ามาเป็นแรงงานในพื้นที่ ทั้งที่ย้ายถิ่นถาวรและย้ายถิ่นชั่วคราว

ช่องทางการผ่านเข้าออกที่สะดวก และหลากหลายตามแนวชายแดนประเทศพม่า เป็นช่องทางของการลักลอบผลิตภัณฑ์ที่สัมพันธ์กับสุขภาพของผู้อุปโภค-บริโภค การตรวจสอบไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครบถ้วนทุกพื้นที่ ปัญหาเหล่านี้แม้มีรุนแรงแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่าง

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การดำเนินงานการสาธารณสุขในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-พม่า เพื่อตอบสนองนโยบายหลักของประเทศและกระทรวงสาธารณสุข จะต้องมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆที่มีบริบทไม่เป็นพื้นที่ชายแดนการออกแบระบบการดำเนินงานจะมีความเฉพาะในแต่ละพื้นที่

4. การประสานงานกับหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ

ในพื้นที่ชายแดนที่มีปัญหาทางการสาธารณสุขที่หลากหลายปัญหา ในขณะที่เดียวกันก็มีหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านั้นเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ บางครั้งก็เป็นการร่วมมือกันในการผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ก็บางครั้งก็การดำเนินงานสร้างความขัดแย้งและทำให้ระบบการดำเนินงานผิดเพี้ยนไป เนื่องจากการประสานความร่วมมือยังไม่มีทิศทางที่สอดคล้องกันชัดเจน

มีความพยายามในการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการดำเนินการทางการสาธารณสุข แต่จุดเริ่มต้นเหล่านั้นยังไม่ถูกผลักดันให้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากขาดระบบการติดตามอย่างชัดเจนต่อเนื่อง ขาดการเชื่อมโยงกับภารกิจที่เกี่ยวข้อง ระบบระเบียบของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม หน่วยงานทางการสาธารณสุขก็ใช้ความพยายามในการดำเนินงานโดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ส่วนตัวในการประสานความร่วมมือเพื่อให้ภารกิจที่รับผิดชอบเป็นไปด้วยความราบรื่น แต่ก็ยังไม่ใช้การแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมสุขภาพประชากรชายแดน

- 1) จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพประชากรชายแดนที่มีบุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆเข้าร่วมดำเนินการ เพื่อความปลอดภัยของบุคลากรทางการสาธารณสุข และเพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงประชากรได้ทุกกลุ่มเช่นตำรวจ ทหาร อาสาสมัคร
- 2) ออกแบบบัตรประกันสุขภาพให้หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการการส่งเสริมสุขภาพแก่กลุ่มคนแต่ละเพศ วัย อาชีพ หรือลักษณะการทำงาน
- 3) จัดพื้นที่ส่งเสริมสุขภาพในชุมชน โดยคำนึงถึงโอกาสในการส่งเสริมสุขภาพประชากรต่างด้าวด้วย ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจว่า สุขภาพของแต่ละคนมีผลกระทบต่อชุมชนและสังคมทั้งหมด
- 4) แสวงหาความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานในพื้นที่ ที่เป็นแหล่งชุมนุมของประชากรต่างด้าวเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการป้องกัน/ ควบคุมโรคประชากรชายแดน

- 1) เชื่อมโยงระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย และครอบคลุมเครือข่ายหน่วยงานบริการทางการแพทย์ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กร เอกชน เพื่อมีข้อมูลในการวิเคราะห์การป้องกันโรคได้ทันสถานการณ์
- 2) กระจายอำนาจการดำเนินงานป้องกัน/ ควบคุมโรค ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และสนับสนุนทางวิชาการให้แก่หน่วยงานนั้นเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ
- 3) พัฒนา และส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครทางการแพทย์ ทั้งของไทยและของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรค

- 4) ให้ความรู้ด้านสุขนิสัยแก่หน่วยงานในพื้นที่ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ และองค์กรอื่นๆในชุมชน
- 5) จัดระเบียบการตั้งชุมชนของชุมชนต่างด้าวในประเทศไทยและที่พักพิงในสถานประกอบการ โดยเน้นความเป็นระเบียบ สะอาด และปลอดภัย
- 6) ใช้กระบวนการทางชุมชน เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการป้องกันโรคระบาดในชุมชน เพื่อแบ่งเบาภาระบุคลากรทางการแพทย์

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการรักษาโรคประชากรชายแดน

- 1) กำหนดมาตรการให้ผู้รับผลประโยชน์จากประชากรย้ายถิ่น/ ต่างด้าว เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการรักษา
- 2) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการทางการแพทย์ส่วนหน้า หรือพัฒนาหน่วยงานที่มีอยู่เช่นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้มีศักยภาพสูงขึ้นในการรักษาผู้ป่วย ทั้งนี้เพื่อสกัดการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหลักเพื่อป้องกันโรคและสิทธิพื้นฐานในการรับบริการของประชากรไทย
- 3) ออกแบบระบบส่งต่อผู้ป่วยกลับประเทศให้เป็นระบบที่ชัดเจน ทั้งระบบข้อมูลในการรักษา และข้อมูลตัวบุคคล โดยสอดคล้องระหว่างประเทศ
- 4) กำหนดเกณฑ์สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ และงบประมาณกับประชากร โดยคำนึงถึงประชากรจริงในพื้นที่
- 5) ส่งต่อข้อมูลการเข้ารับการรักษาพยาบาลกับหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เช่นนายจ้าง ผู้ใหญ่บ้าน
- 6) กวดขันเรื่องการลงทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้สม่ำเสมอ ต่อเนื่อง
- 7) นายจ้าง หรือผู้ให้แหล่งพักพิง ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการรักษาพยาบาลประชากรต่างด้าวอย่างครบถ้วน
- 8) พัฒนาหรือหาแนวทางสนับสนุนการสื่อสาร ระหว่างบุคลากรทางการแพทย์กับผู้ป่วยต่างด้าว
- 9) ส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยในพื้นที่ชายแดน

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพประชากรชายแดน

- 1) มีระบบประกันกลางสุขภาพประชากรระหว่างประเทศ โดยถือเป็นพันธะสัญญาระหว่างประเทศในอาเซียน โดยใช้ข้อมูลการใช้บริการสุขภาพของประชากรอาเซียนในประเทศต่าง ซึ่งสัดส่วนแต่ละประเทศจะแตกต่างกัน
- 2) จัดสร้างโปรแกรมบันทึกสุขภาพร่วมของประชากรอาเซียน เพื่อเป็นการเฝ้าระวังด้านสุขภาพเมื่อมีการเคลื่อนย้ายถิ่นประชากร

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

- ภาคี
- 3) ขยายการประสานเครือข่ายการปฏิบัติงานด้านการสาธารณสุขระหว่างประเทศให้ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือถือว่าการทำ MOU ในระดับทวิภาคี
 - 4) พัฒนาระบบการระบุตัวบุคคลให้ทันสมัย พร้อมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้แก่หน่วยงานบริการทางการแพทย์บริเวณแนวชายแดน
 - 5) กำหนดหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่เฉพาะและรับผิดชอบภารกิจทางการแพทย์สาธารณสุขชายแดน ในพื้นที่ชายแดน
 - 6) วิเคราะห์และปรับเปลี่ยนโครงสร้าง-บทบาทหน้าที่หน่วยงานระดับประเทศ ให้ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น
 - 7) หน่วยงานที่ได้รับประโยชน์ในประเทศไทยเช่น สภากาชาด สภากาชาดไทย สภาหอการค้า ฯลฯ ควรมีบทบาทในการสนับสนุนงานสาธารณสุขที่ให้บริการแก่แรงงานต่างด้าว
 - 8) ออกแบบหรือกำหนดกฎระเบียบ ในการเคลื่อนย้ายประชากรแรงงานให้เหมาะสมกับกา
 - 9) สนับสนุนการจัดตั้งสถานบริการทางการแพทย์ในพื้นที่ชายแดน หรือการลงทุนในต่างประเทศบริเวณแนวชายแดน โดยพัฒนาศักยภาพหน่วยงานภาครัฐ หรือส่งเสริม/ สนับสนุนภาคเอกชนในการจัดตั้งศูนย์ปรับปรุงมาตรฐานการทางภาษา ฯลฯ เพื่อเป็นการลดภาระหน่วยงานหลักที่มีอยู่เดิม และช่วยให้โอกาสในการเข้าถึงบริการแก่ประชากรต่างชาติในแนวชายแดน

บรรณานุกรม

- กรมองค์การระหว่างประเทศ กองการสังคม. (2548). **ความร่วมมือระหว่างประเทศเรื่องโรคเอดส์(HIV/AIDS)**. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 25 ตุลาคม 2555. เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9897-HIVAIDS.html>
- กระทรวงการต่างประเทศ. กรมอาเซียน. (2548). **ความร่วมมืออาเซียนด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด**. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 27 กุมภาพันธ์ 2555. เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/internet/document.647.doc>
- ทศพนธ์ นรทัศน์. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน**. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 27 กุมภาพันธ์ 2555. เข้าถึงได้จาก : <http://thaingo.org/web/?s=%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%9E%E0%B8%99115>
- ประภัสสร เทพชาตรี. (2552). **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน**. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 27 กุมภาพันธ์ 2555. เข้าถึงได้จาก : http://thepchatree.blogspot.com/2009/02/blog-post_25.html
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2554). **(ร่าง)กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน**. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 27 กุมภาพันธ์ 2555. เข้าถึงได้จาก : <http://www.anamai.moph.go.th/.../ASEANBlueprint/>
- ดัม บัญรอด, วิชชาดา สิมลา, ปุณณพัฒน์ ไชยเมธ และคณะ (2554) **คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้** การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 8 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
- เบญจา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติงก์ สุรีย์พร พันพิงก์ อารี พรหมมัย และคณะ (2552) **การใช้ยุทธวิธีทางสังคมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชนตามแนวชายแดน ไทย-พม่า ในพื้นที่สูงอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย** นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- วรวิสา จิโรจน์วัฒน์ ,กุลยา เขียวโสธร , อุตมศักดิ์ อิมสว่าง และคณะ (2551) **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการชายแดนระดับอำเภอในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชาจังหวัดจันทบุรีและตราด**. ชลบุรี :สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่3 ;กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
- สายพิน วรบุตร (2554) **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อบริเวณชายแดนไทย-พม่า ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่** เชียงใหม่ สารนิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- เสถียร ฉันทะ (2555) **โครงการ “สุขภาวะชนชายแดนและการปรับตัวระบบสุขภาพภาครัฐ: กรณีศึกษาคนชายแดน (ไร้รัฐ/ไร้สัญชาติ) และคนข้ามแดนบริเวณพรมแดนทางภาคเหนือไทย-ลาว (จังหวัดเชียงราย-แขวงบ่อแก้ว)”**. เชียงใหม่ :คณะสังคมศาสตร์; มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

แนวทางการจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกล้วยน้ำว้าอบแห้งในจังหวัดตาก

จันทร์นิภา ทิพาคำ¹
รพีพร ช่างเนียม²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรที่ทำผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้าอบแห้ง ในจังหวัดตาก และเพื่อศึกษาการปฏิบัติในการทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรที่ทำผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้าอบแห้ง ในจังหวัดตาก รวมถึงเสนอแนวทางการจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกล้วยน้ำว้าอบแห้ง ในจังหวัดตาก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรที่ทำกล้วยน้ำว้าอบแห้ง ที่อาศัยอยู่ในตำบลประทัง อำเภอลำทับ จังหวัดตาก จำนวน 30 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำโครงการเรื่องการจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้ให้ความรู้เป็นเจ้าของบัญชีจาก อ.ก.ส. และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มเกษตรกรที่ทำผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้าอบแห้ง ส่วนใหญ่มีการรับรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีรายรับหรือรายได้ และค่าใช้จ่ายหรือรายจ่ายได้ดี และเข้าใจขั้นตอนในการจัดทำบัญชี การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ อ.ก.ส. ทำให้มีความเข้าใจในการจัดทำบัญชีมากขึ้น สามารถลงบัญชีได้ ซึ่งเป็นผลจากการได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและ 2. กลุ่มเกษตรกรที่ทำผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้าอบแห้ง มีการจัดทำบัญชีของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดทำบัญชีเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำบัญชี ด้านการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบบัญชี ด้านการบันทึกรายรับ – รายจ่าย ด้านการนำการบันทึกบัญชีมาประยุกต์ใช้ตามลำดับ

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน, กลุ่มเกษตรกร, การจัดทำระบบบัญชี

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate (1) cognizance of book keeping of dried banana Entrepreneurs in Tak, and (2) to explore the performance of book keeping of dried banana Entrepreneurs in Tak. The participants of the research were 30 dried banana Entrepreneurs in Pradang sub-district, Wangchao, Tak. The data collection was based on questionnaires from the project named, “The management of knowledge of Accounting to develop the Small and Micro Community Enterprise”. The lecturer of the project seemed to be the accountant of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The collected data were analyzed ,The data was illustrated through tables and explanation.

The findings of the research indicated that;

1. Most dried banana Entrepreneurs in Tak perceived and understood book keeping both income and expense. In addition, they understood the process of book keeping. Since most dried banana Entrepreneurs were trained by the accountant of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, they can note the accounts of income and expense.

2. The performance of book keeping of dried banana Entrepreneurs in Tak seemed to be at the highest level. It was found that book keeping was in the first rank. The audition of the audits seemed to be the second rank. Taking the accounts of income and expense, and taking of applied account seemed to be the third and the fourth ranks respectively.

Keywords: Small and Micro Community Enterprise, Entrepreneur, The performance of accounting system

¹ อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² นักศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Factors that influence the decision to study in the Faculty of Business Administration, Northern College.

วิชุดา มุลวงษ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ ทศนคติที่มีต่อหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 149 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น คือ ปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี อาจารย์ผู้สอนมีคุณภาพและดูแลเอาใจใส่นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจและรวดเร็ว

ผลการทดสอบไคสแควร์พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ปัจจัยทางด้านราคา ปัจจัยทางด้านสถานที่ ปัจจัยทางด้านความสะดวกสบาย ปัจจัยทางด้านบุคคล และปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพ แต่พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจกับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจกับอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ปกครอง

คำสำคัญ: 1) การตัดสินใจศึกษาต่อ 2) คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This research aims to study the factors that influence the decision to study in the Faculty of Business Administration, Northern College. To study the Student behavior, perceptions and Attitude. The sample used 149 students of Business Administration, Northern College. And analyzing data using statistical analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, and the chi-square test.

The research found that Factors that influence the decision to study in the College of Business Administration, The individual factor, teachers have Quality, Take care and understanding student.

The result of chi-squared test was found a course of study is correlated with the products and services factors, Price factor, Place Factors, Promoting. People factor and the physical factors. However there is not correlated with Process factor. And the relationship between the course of the Faculty of Business Administration with a family income and occupation, that have a correlated were statistically significant.

Keyword : 1) decision to study 2) Business Administration, Northern College.

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าประเทศใดมีทรัพยากรมนุษย์ที่ดี และมีคุณภาพจะมีส่วนช่วยเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้นพัฒนาได้อย่างยั่งยืน การศึกษาเป็นตัวชี้วัดระดับความสามารถ และการพัฒนาของมนุษย์ทำให้การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะ ในสภาวะการณปัจจุบันของการดำเนินชีวิตที่มีการแข่งขันกันสูงมากทำให้มนุษย์มีความจำเป็นมากขึ้นในการใฝ่หาความรู้ เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การศึกษามีความสำคัญและก่อให้เกิดการแข่งขันกันในกลุ่มผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปอยู่ในระดับต่างๆ รวมทั้งเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้มีสถาบันการศึกษา ในประเทศไทย เกิดขึ้นมากมายในอัตราการขยายตัวสูงมาก (มานิต คงเพชร, 2548, หน้า 2) การแข่งขันธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาของ ภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยเป็นทางเลือกให้นักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อ ทั้งนี้การแข่งขันธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาจึงกลายเป็นการมุ่งผลิตบัณฑิตจำนวนมากเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพที่พึงประสงค์ ของบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาชีพ ทำให้บัณฑิตจบมาอย่างไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน และส่งผล เสียต่อความน่าเชื่อถือของมหาวิทยาลัยของรัฐที่เคยได้รับการยอมรับมาตั้งแต่อดีต ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่ง ก็ก่อตั้งขึ้นใหม่เป็นจำนวนมากยังไม่เป็นที่รู้จักและไม่มีการแสดงผลงานทางวิชาการให้ประชาชนได้รับรู้ทำให้มหาวิทยาลัยเอกชนก็ขาดความน่าเชื่อถือและการยอมรับเช่นกัน (จีระเดช อุสวัสดี, 2551, หน้า 35)

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การรับสมัครนักศึกษาที่ผ่านมาจากวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นได้รับความนิยมและความสนใจเพื่อเลือก เข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก ทำให้มีบัณฑิตจาก คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นสู่ตลาดแรงงานเป็นจำนวนมากเนื่องจาก การที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐทำให้ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลส่งผลต่อ การเก็บค่าใช้จ่ายไม่แพงนัก เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบกับทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ในชุมชน สามารถเดินทางได้หลายเส้นทางและมีความ สะดวก รวดเร็ว การเปิดสอนในหลักสูตรที่ หลากหลายทำให้เป็นทางเลือกให้นักศึกษาต่างจังหวัดไม่ต้องเดินทางไกลเพื่อเข้าไป ศึกษาต่อในกรุงเทพฯ และ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นยังมีการปรับปรุงและมีการขยายหลักสูตรการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง หากทว่าจากตัวเลขที่ปรากฏพบว่า จำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษามีได้ลดลง แต่จำนวนเฉลี่ยของนักศึกษาต่อหลักสูตร ที่เปิดลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนักศึกษาบางสาขาวิชาได้มีการลาออกหรือ หายไปโดยไม่ทราบสาเหตุจึงเป็นปัญหา สำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่จะต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป (คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปี, วิทยาลัย นอร์ทเทิร์น, 2551, หน้า 31-33) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะทำวิจัยปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ของนักศึกษา คณะ บริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อำเภอเมือง จังหวัดตาก และนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ไปเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและ ปรับปรุงการให้บริการ การเรียนการสอนการวางแผน กลยุทธ์ในการแข่งขันและดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ ทักษะที่มีต่อหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ใช้เป็นข้อมูล และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
2. ทราบถึงปัญหา และทัศนคติที่มีต่อหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตลอดจนศึกษาถึงพฤติกรรม และทัศนคติที่มีต่อหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 149 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีโดยการ ทบทวนวรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทฤษฎีอุปสงค์
2. แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด
3. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 149 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลแบบปฐมภูมิที่สร้างขึ้นภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย รายละเอียด 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ได้แก่ เพศ อายุ หลักสูตรที่เรียน ภูมิลำเนา อาชีพของผู้ปกครอง และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ปัจจัยด้าน ราคา ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมด้านการตลาด ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และ ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น การทดสอบโดยใช้ค่า Chi-Square

ส่วนที่ 3 สภาพปัญหาการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อม และด้านครูผู้สอน

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากศึกษาคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 149 คน ได้แก่ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลทางด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ หนังสือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลในระบบออนไลน์ เช่น ข้อมูลจำนวนนักศึกษา เป็นต้น

วิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ หลักสูตรที่เรียน ภูมิลำเนา อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ต่อเดือนของครอบครัว มาวิเคราะห์ในเชิงสถิติพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
2. ในส่วนของการวัดระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ด้วยการทดสอบหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการเลือกศึกษาต่อ โดยจะใช้วิธีวิเคราะห์การวัดระดับความสำคัญในแต่ละตัวแปร จะใช้วิธีแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
3. การทดสอบโดยใช้ค่า Chi-Square ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป คือหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจ กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับข้อมูลทั่วไป
4. ในส่วนของสภาพปัญหาในการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก เพื่อคำนวณค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหา โดยให้คะแนนตามหลักของ Likert Scale โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-21 ปี หลักสูตรที่เรียนมากที่สุดคือ ภาควิชา รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5,001-8,000 บาท ภูมิลำเนาเดิมมาจากจังหวัดตากมากที่สุด ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 30,001-50,000 บาท

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.65 โดยให้ความสำคัญกับความมีชื่อเสียงของหลักสูตรและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป มีความสำคัญมากอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

ปัจจัยด้านราคาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.33 โดยให้ความสำคัญกับทุนการศึกษา มีความสำคัญมากอันดับหนึ่งโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59

ปัจจัยด้านสถานที่โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.41 โดยให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเดินทาง มีความสำคัญมากอันดับหนึ่งโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.37 โดยให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ญาติพี่น้อง และเพื่อนเป็นผู้แนะนำ มีความสำคัญมากอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54

ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.68 โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมีความสำคัญมากอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

ปัจจัยด้านบุคคล โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.85 โดยให้ความสำคัญกับอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีความสำคัญมากอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.79 โดยให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด ร่มรื่น สวยงามน่าอยู่ มีความสำคัญมากอันดับหนึ่งโดยมีค่าเฉลี่ย 4.01

ผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ปัจจัยทางด้านราคา ปัจจัยทางด้านสถานที่ ปัจจัยทางการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยทางด้านบุคคล และปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพ แต่พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจกับรายได้ของครอบครัว โดยเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจกับอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ปกครอง

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจกับรายได้ของครอบครัว โดยเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจกับอาชีพผู้ปกครอง พบว่า หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจมีความสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 สภาพปัญหาการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่านักศึกษาให้ระดับความสำคัญของปัญหาด้านบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.50 โดยให้ความสำคัญกับการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจน มีความสำคัญมาก โดยมีความสำคัญมากอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.37 โดยให้ความสำคัญกับการจัดสิ่งแวดล้อมภายในคณะได้ดีและมีความปลอดภัยต่อนักศึกษา มีความสำคัญมากอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53

ปัญหาด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.58 โดยให้ความสำคัญกับครูผู้สอน มีการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า มีความสำคัญมากอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การจัดระบบการเรียนการสอนยังไม่ดี บางวิชามีการเรียงลำดับเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถจับใจความเนื้อหาได้ จึงทำให้เกิดความไม่เข้าใจในเนื้อหานั้นๆ
2. ต้องการให้มีหนังสือในห้องสมุดที่มีความหลากหลาย ทันสมัย และได้อ่านหนังสือยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา
3. ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแนะนำการประกอบอาชีพในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จิระเดช อู่สวัสดิ์. (2551). แก๊ปอุดมศึกษาจี้รัฐตั้งกระทรวงฯ. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 4009, หน้า 35.

มานิต คงเพชร. (2548). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจศึกษาในโครงการปริญญาโทเศรษฐศาสตร์ธุรกิจภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยวรรณ เจริญสุขโสภณ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การสร้าง Sphere Gaps แนวตั้ง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 50, 75 และ 100 เซนติเมตร Construction Vertical Sphere Gaps Diameter 50, 75 and 100 Centimeter

รังสิวุธ ปัญญา¹, มานะ ทะนะอัน² และ สวัสดิ์ ยุคะลัง^{3*}
Rangsiwut Panya¹, Mana Thanaon² and Sawat Yukhalang^{3*}

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการวัดแรงดันสูงด้วยช่องว่างทรงกลม Sphere Gaps แนวตั้ง ขนาด 50, 75 และ 100 เซนติเมตร ที่สร้างขึ้นด้วยสแตนเลสควบคุมระยะด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ เป็นวิธีการวัดค่ายอดของ แรงดันสูงกระแสสลับกระแสตรงหรือแรงดันอิมพัลส์ฟ้าผ่ารูปคลื่นเต็มและอิมพัลส์แบบสวิตช์ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและมีความแม่นยำเชื่อถือได้ โดยอาศัยการเกิดสปาร์กหรือการเกิดเบรกดาวน์ เมื่อแรงดันถึงค่าที่ทำให้อากาศภายในช่องว่างแก๊ส(อากาศ สุทธิ, 2553) ที่มาตรฐาน IEEE Std 4 ; 1995 และ IEC60-2:1994(IEEE Std 4 ; 1995) ได้กำหนดค่าแรงดันเบรกดาวน์ในตารางมาตรฐานด้วยความถูกต้อง 5% สำหรับวัดแรงดันสูงกระแสตรง และ 3% สำหรับแรงดันกระแสสลับและอิมพัลส์

คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าและจัดสร้าง Sphere Gaps ขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาและปฏิบัติการทดลองจำลองลักษณะการเกิดฟ้าผ่า ผลการทดสอบขนาด 50, 75 และ 100 เซนติเมตร ระยะห่าง 2 เซนติเมตร มีค่าเท่ากับ 55.28 kV, 57.01 kV และ 58.58 kV ตามลำดับ และที่ระยะห่าง 3 เซนติเมตร มีค่าเท่ากับ 83.33 kV, 85.58 kV และ 87.08 kV ตามลำดับ ทั้งสองระยะห่างอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตามมาตรฐาน IEC std 4 : 1995 ไม่เกิน $\pm 5\%$

คำสำคัญ: แรงดันเบรกดาวน์, ลูกสเฟียร์แก๊ส, ไมโครคอนโทรลเลอร์

Abstract

This paper present about the breakdown voltage with stainless vertical sphere gaps diameter 50, 75 and 100 centimeter by microcontroller control. The peak to peak high voltage AC and DC or full impulse and switching impulse voltage are easiness and reliable. When lightning spark or breakdown voltage statistic breakdown discharge voltage or impulse the right sphere gaps between electrode by IEEE Std 4 ; 1995 and IEC60-2:1994 breakdown for 5% DC and 3% for AC and impulse

Research team study and constructed sphere gaps for education and laboratory and development project future. The results of sphere gaps 50, 75 and 100 centimeter for distance 2 centimeter 55.28 kV, 57.01 kV and 58.58 kV respectively and distance 3 centimeter 83.33 kV, 85.58 kV and 87.08 kV respectively. The both to be in line for acceptable get standardized IEC std 4 : 1995 at $\pm 5\%$.

Keywords: Breakdown Voltage, Sphere Gaps, Microcontroller

1. บทนำ

การวัดแรงดันสูงด้วยแก๊สทรงกลมเป็นวิธีการวัดค่ายอดของแรงดันกระแสสลับกระแสตรงหรือแรงดันอิมพัลส์ฟ้าผ่ารูปคลื่นเต็มและอิมพัลส์แบบสวิตช์ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและมีความแม่นยำเชื่อถือได้ การวัดแรงดันสูงด้วยแก๊สทรงกลม ได้มีใช้กันแพร่หลายเป็นเวลามากกว่า 75 ปี แล้วโดยอาศัยการเกิด สปาร์กหรือการเกิดเบรกดาวน์ เมื่อแรงดันถึงค่าที่ทำให้อากาศภายในแก๊สทรงกลม ระหว่างอิเล็กโตรดเกิดการเบรกดาวน์ ซึ่งเป็นไปตามกฎการดิซชาร์จของไก๊ซ คือ สปาร์กหรือเบรกดาวน์ จะเกิดขึ้นเมื่อความเครียดสนามไฟฟ้าถึงค่าหนึ่งซึ่งเป็นค่าแรงดันเบรกดาวน์สถิติ (Statistic Breakdown Discharge Voltage) ที่ทราบค่าความคลาดเคลื่อนที่แน่นอนทำซ้ำเดิมได้ ได้กำหนดค่าแรงดันเบรกดาวน์ในตารางด้วยค่าความคลาดเคลื่อน (Uncertainty) 3% ที่ระดับความเชื่อมั่น (Confidence level) 95% สำหรับการวัดแรงดันสูงกระแสสลับและแรงดันอิมพัลส์ ในขณะที่มาตรฐาน IEEE Std 4 ; 1995 และ IEC60-2:1994 ได้กำหนดค่าแรงดันเบรกดาวน์ในตารางมาตรฐานด้วยความถูกต้อง 5% สำหรับวัดแรงดันสูงกระแสตรง และ 3% สำหรับแรงดันกระแสสลับและแรงดันอิมพัลส์ ซึ่งการวัดแรงดันสูงด้วยช่องว่างทรงกลมหรือแก๊สทรงกลม มีการวัดโดยใช้ลูกแก๊สทรงกลมหลายขนาดและมีการปรับระยะที่แตกต่างกัน จึงจัดทำโครงสร้างรองรับและระบบควบคุมที่สามารถเปลี่ยนขนาดของลูกแก๊สทรงกลมและสามารถเปลี่ยนระยะแก๊สทรงกลม ทั้งสองลูกโดยใช้ชุดคอนโทรลในการควบคุมระยะห่างของชุดลูกแก๊สทรงกลมทั้ง 3 ขนาดได้โดยใช้โปรแกรมเมเบิลลอจิกคอนโทรลเลอร์เป็นตัวควบคุมสลับปั๊มมอเตอร์ในการปรับระยะห่างของแก๊สทรงกลมตามตารางทดสอบมาตรฐาน

¹ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต.ปทุมธานี อ.เมือง จ.ตาก 63000

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต.ปทุมธานี อ.เมือง จ.ตาก 63000

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต.ปทุมธานี อ.เมือง จ.ตาก 63000

*Email : yu_sawat@hotmail.com, โทรศัพท์ 055-511962, โทรสาร 055-515303

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

เนื่องจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากมีการเรียนวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูง ซึ่งมีการเรียนทฤษฎี เราจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชุดแบบทรงกลม เพื่อนำมาจัดสร้างแบบทรงกลมการสร้างชุดแบบทรงแนวตั้งจะสามารถใช้ในการศึกษาทดลองในรายวิชาดังกล่าวทดสอบจำลองการเกิดฟ้าผ่าและค่าแรงดันต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลและประโยชน์สำหรับอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าแรงสูงและยังสามารถนำไปต่อยอดเพิ่มเติมโครงการวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

2. ชุดอุปกรณ์ระบบควบคุมและระบบที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การออกแบบระบบของโครงการวิจัยนี้ได้ออกแบบโครงสร้างของชุดโครงสร้างจับยึดลูก Sphere Gaps และชุดระบบควบคุมการปรับระยะของลูก Sphere Gaps ด้วยระบบไมโครคอนโทรลเลอร์ โดยมีขนาดและรูปแบบดังนี้

2.1 การออกแบบโครงสร้างฐานของชุดโครงสร้างจับยึดลูก Sphere Gaps

โครงสร้างทำจากเหล็กพร้อมพ่นสีและกันสนิม โดยมีขนาดของโครงสร้าง คือ gaps ขนาดฐาน 2×2.5 เมตร สูง 6 เมตร มีลูก Sphere gaps ขนาด 50 เซนติเมตร 75 เซนติเมตร และ 100 เซนติเมตร แบ่งแยกออกได้ 5 ส่วน มีล้อในการเคลื่อนย้าย 4 ล้อ ยึดติดกับฐาน ใช้มอเตอร์ในการควบคุมระยะห่างระหว่าง Gaps ทั้ง 2 ลูก ในการทดสอบใช้โปรแกรมเมเบิลลอจิกคอนโทรลเลอร์ในการควบคุมระยะห่างของแก๊ปทั้งสองลูก โดยสามารถป้อนค่าระยะห่างตามที่ต้องการจะทดสอบผ่านทาง Touch Screen จากตู้ควบคุม สามารถตั้งค่าระยะลูก Sphere Gaps ให้ชนกันก่อนการทดสอบเพื่อเช็คให้ระยะเป็นศูนย์ และสามารถแยกออกเป็นส่วนตัวดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 โครงสร้างชุดจับยึดลูก Sphere Gaps

และจากรูปที่ 2 เป็นชุดตู้ระบบควบคุมที่ควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ ส่วนตำแหน่งของตู้ควบคุมนั้นจะต้องวางอยู่ห่างจากชุดทดสอบโดยการลากสายออกมาจากโครงสร้าง เพื่อป้องกันแรงดันสูงระหว่างการทดสอบ ใช้สแต็ปป์มอเตอร์เมื่อป้อนพัลส์เข้าไป 1 พัลส์ จะทำให้มอเตอร์หมุนไป 0.72° การหมุน 1 รอบ เท่ากับ 360° และแกนบอลสกรูที่ใช้เมื่อหมุนครบ 1 รอบ จะได้ระยะ 5 มิลลิเมตร หากต้องการให้บอลสกรูหมุน 1 รอบ ต้องป้อนพัลส์ 500 พัลส์ เพราะฉะนั้นหากต้องการให้บอลสกรูหมุนระยะ 1 มิลลิเมตร ต้องป้อนพัลส์ 100 พัลส์

(ก)

(ข)

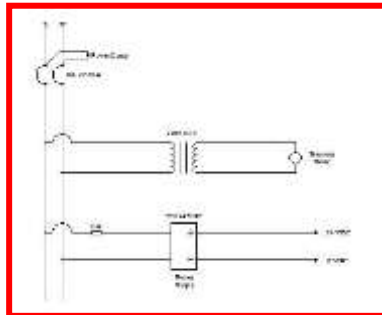
รูปที่ 2 ชุดระบบควบคุม (ก) โครงสร้างชุดควบคุมบอลสกรู (ข) ตู้ระบบควบคุม

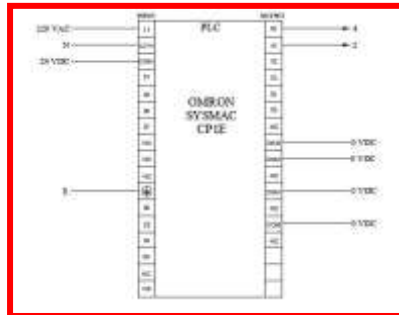
“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

2.2. วงจรควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์

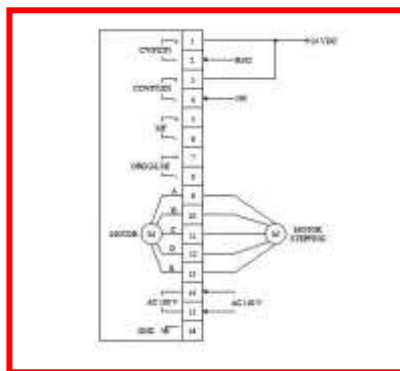
บอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์จะเป็นตัวควบคุมการทำงานของวงจรเครื่อง Visual KV Series สามารถส่งสัญญาณพัลส์นาฬิกาโดยตรงได้โดยไม่มีผลกระทบจากช่วงเวลาสแกนในรีเลย์เอาต์พุต 0502 ถ้ามีการตั้งค่าความถี่หรือจำนวนของพัลส์เอาต์พุตและเวลาเร่งของพัลส์ขึ้นเบื้องต้นลงในหน่วยความจำข้อมูล เครื่อง Visual KV Series จะควบคุมแรมป์ขึ้นลงโดยอัตโนมัติ ฟังก์ชันเอาต์พุตควบคุมแรมป์ขึ้นลงจะมีตารางเวลาแสดงแรมป์ขึ้นลงของความถี่เริ่มต้น ความถี่ การทำงาน เวลาเร่ง และเวลาในการลดความเร็วความถี่เอาต์พุตจะตั้งภายในขอบเขตของ 200 ถึง 50,000 Hz ซึ่งเป็นวงจรการควบคุมจากทั้งวงจรดังแสดงในรูปที่ 3

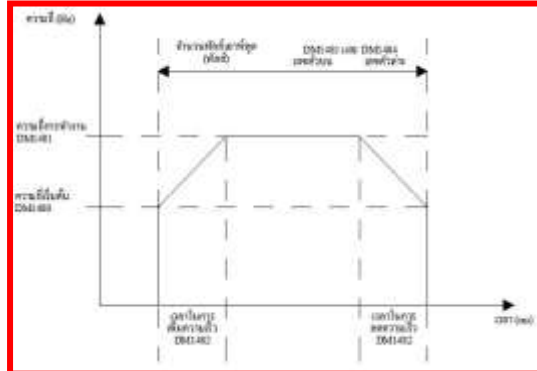
(ก)

(ข)

(ค)

(ง)

รูปที่ 3 วงจรและชุดควบคุมการทำงาน (ก) วงจรกำลัง (ข) วงจรการต่อเข้าโปรแกรมเมจิกคอนโทรลเลอร์ (ค) วงจรการต่อเข้าวงจรขับเคลื่อนมอเตอร์ (ง) การควบคุมแรมป์ปรับค่าขึ้นลง

2.3. ค่าโวลต์มิเตอร์แบบไฟฟ้าสถิต (สำรวจ สังข์สะอาด, 2547)

หลักการวัดแรงดันด้วยโวลต์มิเตอร์แบบไฟฟ้าสถิต อาศัยผลของการเกิดแรงขึ้นจากสนามไฟฟ้าระหว่างแผ่นอิเล็กโตรดระนาบ 2 อันที่วางขนานกัน โดยทำขอบของอิเล็กโตรดให้มีลักษณะที่จะทำให้ค่าสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอเท่ากันตลอดหน้าอิเล็กโตรด ถ้าแรงดันที่ป้อนเข้าไป คือ U ระหว่างอิเล็กโตรดของระนาบ ซึ่งมีค่าความจุไฟฟ้าเท่ากับ C จึงเขียนสมการแรงดึงดูดระหว่างอิเล็กโตรดระนาบในเทอมของแรงดันได้ว่า

$$F = - \frac{dW_e}{dx} = \frac{d}{dx} \left(\frac{1}{2} C U^2 \right) \quad \text{.....(1)}$$

แต่ค่าเก็บประจุ

$$C = \epsilon \frac{A}{d} \quad \text{.....(2)}$$

ฉะนั้น

$$F = \frac{1}{2} \epsilon A U^2 \frac{d}{dx} \frac{1}{d} = \frac{1}{2} \epsilon A U^2 \frac{1}{d^2} = \frac{1}{2} \epsilon A E^2$$

$$F = 4.427 \times 10^{-12} \epsilon_r A E^2 \quad \text{N (Newton)}$$

$$F = 4.153 \times 10^{-10} \epsilon_r A E^2 \quad \text{กรัมแรง (kg force=9.8066N)}$$

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

โดยที่

ϵ คือ เพอร์มิตติวิตีของฉนวนระหว่างอิเล็กโตรดระนาบ $= \epsilon_0 \epsilon_r$ และ $\epsilon_0 = 8.854 \times 10^{-12} \text{ F / m}$

A คือ พื้นที่ของอิเล็กโตรดระนาบ (m^2)

d คือ ระยะห่างระหว่างอิเล็กโตรดระนาบ (m)

E คือ ความเครียดสนามไฟฟ้า (kV / m)

การวัดแรงดันสูงด้วยโวลต์มิเตอร์แบบไฟฟ้าสถิต เป็นการวัดแรงดันดึงดูดระหว่างอิเล็กโตรดระนาบ เป็นวิธีวัดค่าสัมบูรณ์ (absolute value) แรงที่เกิดขึ้นมีค่าน้อยมาก เช่น อากาศมี $\epsilon_r = 1$ ความเครียดสนามไฟฟ้าเท่ากับ 1000 kV / m แรงที่เกิดขึ้นต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่จะได้เท่ากับ 4.427 นิวตันต่อตารางเมตร หรือเท่ากับ 450 กรัมแรงต่อตารางเมตร ฉะนั้นการที่จะใช้หลักการนี้วัดแรงดันสูงๆจะต้องใช้อิเล็กโตรดมีพื้นที่กว้างๆ เพื่อให้ได้แรงมากพอที่จะวัดได้

เมื่อด้านหนึ่งของอิเล็กโตรดเคลื่อนที่ได้ แรงที่กระทบบนอิเล็กโตรดนั้น ก็สามารถวัดได้โดยวัดการยืดสปริงในกรณีวัดแรงสูงนั้น ส่วนที่เคลื่อนที่เพียงเล็กน้อยก็สามารถวัดขนาดแรงดันได้ เนื่องจากแรงที่เกิดขึ้นเป็นอัตราส่วนโดยตรงกับกำลังสองของแรงดันที่ป้อนระหว่างอิเล็กโตรดระนาบ จึงเป็นการวัดค่า rms ถ้ามีข้ออ่านแรงดันโดยตรงจะต้องมีการปรับเทียบมาตรฐาน

2.4 ค่าแรงดันเบรกดาวน์ของแก๊พทรงกลม (ศิริวัฒน์ โทธิเวชกุล, 2546)

ค่าแรงดันที่ทำให้เกิดสปาร์ก หรือ เบรกดาวน์แก๊พทรงกลมนั้น ขึ้นอยู่กับความคงทนต่อแรงดันไฟฟ้าของอากาศหรือก๊าซ ระยะแก๊พของทรงกลม d ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของทรงกลม D และความหนาแน่นสัมพัทธ์ของอากาศ δ คือ

$$U_b = f(d, D, \delta)$$

เมื่อ U_b คือ แรงดันที่ทำให้เกิดสปาร์กที่แก๊พทรงกลม

ตามมาตรฐานสากล IEC ได้กำหนดค่าแรงดันเบรกดาวน์ของแก๊พทรงกลมในอากาศที่สภาวะมาตรฐาน

สภาวะบรรยากาศมาตรฐานขอ IEC คือ

- อุณหภูมิ $t_n = 20^\circ\text{C}$

- ความดันบรรยากาศ $b_n = 101.3 \text{ kPa}$ ($=1.013 \text{ bar} = 760 \text{ มม.ปรอท}$)

- ความชื้นสัมบูรณ์ (Absolute humidity) $h_n = 11 \text{ g / m}^3$

ฉะนั้น ค่าแรงดันเบรกดาวน์ของแก๊พทรงกลมที่สภาวะห้อง U_b จะหาได้จากตารางที่ คูณด้วยแฟคเตอร์ k_d คือ

$$U_b = U_{bn} \cdot k_d \quad \dots\dots\dots(3)$$

เมื่อ U_{bn} คือ ค่าแรงดันเบรกดาวน์ที่สภาวะมาตรฐาน

k_d คือ ตัวประกอบแปลงผันความหนาแน่นของอากาศ และมีค่า δ เมื่อ δ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.9-1.05 โดยความหนาแน่นสัมพัทธ์ของอากาศ δ คำนวณได้จากสมการ

$$\delta = \frac{b}{b_n} \frac{273 + t_n}{273 + t} \quad \dots\dots\dots(4)$$

โดยที่ b คือ ความดันของอากาศอ่านจากบาโรมิเตอร์ เป็น kPa หรือ bar

t คือ อุณหภูมิของห้องในขณะที่วัด

การวัดแรงดันด้วยแก๊พทรงกลมตามมาตรฐาน IEC เล่มใหม่ คือ IEC 60052-2002 ให้คำนึงถึงผลของความชื้นในบรรยากาศ คือ ค่าแรงดันเบรกดาวน์ของแก๊พทรงกลมจะมีค่าเพิ่มขึ้นตามความชื้นสัมบูรณ์ด้วยอัตรา 0.2% ต่อ g/m^3 โดยที่ค่าแรงดันเบรกดาวน์ หากจากค่าความชื้นสัมบูรณ์เฉลี่ย 8.5 g/m^3 ฉะนั้น ค่าแรงดันเบรกดาวน์ที่สภาวะห้อง U_b จึงต้องแก้ด้วยตัวประกอบแปลงผันความชื้น k_h คือ

$$U_b = U_{bn} \cdot k_h$$

ค่าตัวประกอบแปลงผันความชื้น คำนวณได้จากความสัมพันธ์ [IEC 60052-2002]

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

$$k_h = 1 + [0.002(h / \delta - 8.5)]$$

โดยที่ h คือ ความชื้นสัมบูรณ์เป็น g/m^3 สามารถอ่านได้จากกราฟความชื้นสัมบูรณ์ของอากาศในเทอมอุณหภูมิตอร์โมมิเตอร์กระเปาะแห้งและเปียกของ Psychrometer

ตัวอย่างวิธีการหาค่าความคลาดเคลื่อนค่าแรงดันเบรกดาวตามมาตรฐาน IEC ที่ระยะ 2 เซนติเมตร เท่ากับ 59 kV ที่อุณหภูมิมาตรฐาน เพราะฉะนั้นแรงดันเบรกดาวที่อุณหภูมิและความดันในห้องทดสอบจะได้ (www.egat.co.th/tsb, มาตรฐานป้องกันฟ้าผ่าสำหรับสิ่งปลูกสร้าง(ว.ส.ท.,2550)

จาก

$$U_b = k \times U_{bn}$$

$$U_b = 0.965 \times 59 = 56.93 \text{ kV}$$

ค่าแรงดันเบรกดาวที่ได้จากการทดสอบ ที่ระยะ 2 เซนติเมตร เท่ากับ 55.28 kV

$$\begin{aligned} \text{ค่าความคลาดเคลื่อน} &= \frac{x - x_t}{x_t} \times 100 \\ &= \frac{55.28 - 56.93}{56.93} \times 100 \\ &= 2.89 \% \end{aligned}$$

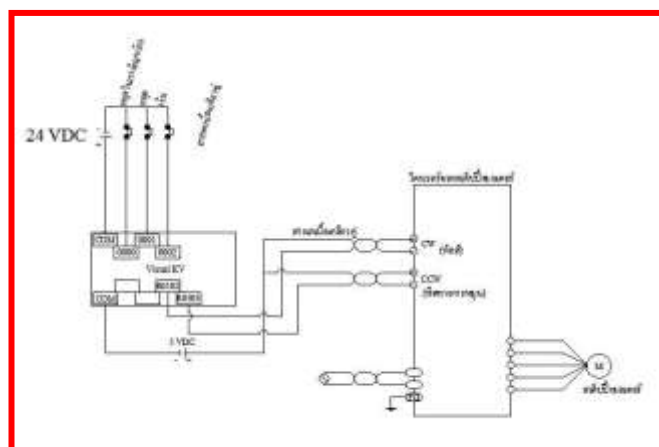
3. ขั้นตอนการทำงานของระบบและลำดับขั้นตอนการทดลอง

3.1 ขั้นตอนการทำงานของระบบ

ตั้งค่าเบื้องต้นแต่ละพารามิเตอร์สำหรับการควบคุมตำแหน่งในหน่วยความจำข้อมูลที่สอดคล้องกันตั้งแต่การตั้งรหัสข้อผิดพลาดของค่า (DM 1486), ความถี่เริ่มต้น (Hz) (DM1486), ความถี่ขณะทำงาน (Hz) (DM 1481), เวลาการเพิ่มความเร็ว/เวลาในการลดความเร็ว (ms) (DM 1482) และ จำนวนพัลส์เอาต์พุต (DM 1484 และ DM 1485) เมื่อทำงานให้ตั้งค่ารีเลย์ใช้งานพิเศษในการควบคุมตำแหน่ง การทำงานจะเริ่ม หยุดตามปกติ และหยุดไหลในกรณีฉุกเฉินด้วยสถานะ ON/OFF ของค่ารีเลย์ที่ใช้งานพิเศษ

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและค่ารีเลย์ใช้งานพิเศษที่ใช้

หมายเลขค่ารีเลย์	R/W*	ฟังก์ชัน	คำอธิบาย
2308	W	หยุด	เวลาเร่งที่ขอขาขึ้นทำงานแล้วหยุด
2309	R	ทำงาน	คงสถานะ ON ขณะที่มิเตอร์พัลส์
	W	ตั้งค่าใหม่	หยุดการทำงานทันทีที่มีการตั้งค่าใหม่ในโปรแกรมอินเทอร์พรีท
2310	W	เริ่ม	เริ่มการทำงานที่ขอขาขึ้น

รูปที่ 4 บล็อกไดอะแกรมแสดงการเชื่อมต่อของระบบในการควบคุม

3.2 ลำดับขั้นตอนการทดลอง

- 1 ตรวจสอบอุปกรณ์ ฐานและคานของโครงสร้างเพื่อเช็คความพร้อมของชุดทดลอง
- 2 ตรวจสอบผิวของแกปทรงกลมว่ามีรอยขีดข่วนหรือรอยบุบก่อนการทดสอบทุกครั้ง
- 3 ตรวจสอบฉนวนของแกนที่ใช้ในการติดตั้งแกปทรงกลม
- 4 ประกอบฐานและเสาแกนเข้าด้วยกันเพื่อบดติดตั้งแกปทรงกลม
- 5 นำสายทองแดงติดตั้งที่เกลียวของแกปทรงกลมด้านบนเพื่อจ่ายแรงดันให้กับแกปทรงกลม
- 6 นำสายกราวด์ติดตั้งที่เกลียวของแกปทรงกลมด้านล่าง เพื่อเวลาที่เกิดเบรกดาวันแรงดันในขณะนั้นจะลงกราวด์ทันที
- 7 ติดตั้งแกปทรงกลมเข้ากับชุดทดลอง
- 8 นำสายทองแดงอีกด้านไปติดตั้งเข้ากับเครื่องกำเนิดไฟฟ้า
- 9 นำสายกราวด์ติดตั้งเข้ากับระบบ
- 10 ทำการเซตศูนย์แกปทรงกลมด้านล่างให้ชนแกปทรงกลมด้านบน
- 11 ก่อนทำการทดลองป้อนแรงดัน หากต้องการปรับระยะห่างระหว่างแกปทรงกลมให้ทำการเซตตรงหน้าจอแล้วตั้งค่าการเลื่อนของระยะห่างตาม

การทดลอง

4. ผลการทดลอง

เป็นการทดสอบประสิทธิภาพการทดสอบชุด Sphere Gaps เพื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน โดยการเพิ่มระยะห่างลูก Sphere gaps และจ่ายกระแสไฟฟ้าให้เกิดการสปากขึ้นในช่องว่างระหว่าง Sphere Gaps ทั้งสองลูก เพื่ออ่านค่าแรงดันที่ได้มาเปรียบกับตารางมาตรฐาน ผลการทดสอบ ดังแสดงในตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2

การทดสอบแรงดันเบรกดาวันของแกปทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 50 เซนติเมตร

ระยะห่าง (cm)	แรงดัน (kV)		ระยะห่าง (cm)	แรงดัน (kV)	
	RMS	$3U_b$ ที่ทดสอบ		RMS	U_b ที่ทดสอบ
2	38.95	55.08	3	59.02	83.46
	38.80	54.87		58.24	82.36
	39.02	55.18		59.05	83.50
	39.24	55.49		59.95	84.78
	38.75	54.80		85.36	82.53
ค่าเฉลี่ย		55.28			83.33
$U_{bn} \times k$		56.93			82.99

ตารางที่ 3

การทดสอบแรงดันเบรกดาวันของแกปทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 75 เซนติเมตร

ระยะห่าง (cm)	แรงดัน (kV)		ระยะห่าง (cm)	แรงดัน (kV)	
	RMS	$3U_b$ ที่ทดสอบ		RMS	U_b ที่ทดสอบ
2	40.28	56.96	3	59.22	83.77
	39.20	55.43		59.55	84.21
	40.60	57.41		60.27	85.23
	40.76	57.64		59.97	84.81
	40.75	57.62		60.67	85.80
ค่าเฉลี่ย		57.01			85.58
$U_{bn} \times k$		54.78			80.92

ตารางที่ 4

การทดสอบแรงดันเบรกดาวน์ของแกปทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 100 เซนติเมตร

ระยะห่าง (cm)	แรงดัน (kV)		ระยะห่าง (cm)	แรงดัน (kV)	
	RMS	$3U_b$ ที่ทดสอบ		RMS	U_b ที่ทดสอบ
2	30.44	46.16	3	44.34	76.17
	35.20	45.22		40.72	75.29
	38.04	49.11		49.15	83.32
	37.74	48.12		50.21	84.16
	39.03	50.17		48.04	79.01
ค่าเฉลี่ย		48.01			80.03
$U_{bn} \times k$		49.97			77.19

5. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

จากผลการทดลองที่ขนาดขนาดและระยะห่างของลูก Sphere Gaps จะแปรผันตรงกับแรงดัน คือ เมื่อเราเพิ่มระยะหรือขนาดของแกปทรงกลมก็ต้องใช้แรงดันในการเบรกดาวน์มากขึ้นและอุณหภูมิและความดันบรรยากาศก็มีผลต่อการเบรกดาวน์เช่นกัน จึงต้องมีค่าความหนาเพื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ในการหาแรงดันเบรกดาวน์ขณะทำการทดลองและนำไปเปรียบเทียบกับตารางมาตรฐาน เพื่อเปรียบเทียบค่าแรงดันมาตรฐานที่ยอมรับได้ตามตารางและค่าแรงดันที่ทดลองเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับตารางมาตรฐานแล้วค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตามมาตรฐาน IEC std 4 : 1995 คือ $\pm 5\%$ จา ก การทดลองการสร้างลูก Sphere Gaps ด้วยสแตนเลส ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 50, 75 และ 100 เซนติเมตร พร้อมระบบการควบคุมระยะห่างนี้ สามารถใช้ทดสอบแรงดัน Breakdown และอยู่ในที่กักแรงดันทดสอบตามมาตรฐานที่ยอมรับได้

ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับระบบการทดสอบไฟฟ้าแรงดันสูงอื่นๆ และสามารถพัฒนาต่อยอดในการวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบไฟฟ้าแรงสูงได้

6. กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณโครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ประจำปี 2558 และขอขอบคุณ ห้องปฏิบัติการไฟฟ้าแรงสูง สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้เอื้อเฟื้อสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆบางส่วนในการวิจัยและการทดสอบระบบไฟฟ้าแรงสูง

7. เอกสารอ้างอิง

IEEE std 4-1995: IEEE Standard Techniques for High Voltage testing.

อำนาจ สุขศรี.(2553). “วิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูง” ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น : กรุงเทพฯ, 2553

สำรวย สังข์สะอาด.(2547). “วิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูง” พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ, 2547

ศิริวัฒน์ โพธิ์พุกกุล. (2546). “เอกสารประกอบการสอนวิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูงขั้นสูง”. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, พ.ศ.2546.

งานบริการด้านทดสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าแรงสูง กองจัดการธุรกิจกลุ่มระบบส่ง ฝ่ายบริหารกลุ่มระบบส่ง, การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, www.egat.co.th/tsb

มาตรฐานป้องกันฟ้าผ่าสำหรับสิ่งปลูกสร้าง. (2550). สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (ว.ส.ท.)

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

การออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบงานเชื่อม

Design and instruction of Weld Testing Machine

ธนวิญญ์ แก้วธิดา¹ เอกลักษณ์ นันตะภาพ² ภาณุพงษ์ นันตะภาพ³ พงศกร สุรินทร์^{4*} และพิทุร นพนาคร⁵
Thanavit Kewtida¹ Eakkalux Nuntapaw² Panupong Nuntapaw³ Pongsakorn Surin^{4*} and Pitoon Nopnakon⁵

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบงานเชื่อมด้วยหลักการการดัดโค้งแบบครึ่งเดียว สำหรับชิ้นงานทดสอบขนาดความกว้าง 30 มม x ความยาว 150 มม x ความหนา 5 มม ผลการทดลอง พบว่า ค่าแรงกดต่ำสุด 80 kg/cm² ค่าแรงดันจากกระบอกสูบต่ำสุด 3,154 kg และค่าแรงกดสูงสุด 100 kg/cm² ค่าแรงดันจากกระบอกสูบสูงสุด 3,847 kg

คำสำคัญ: การออกแบบและสร้าง, ทดสอบงานเชื่อม, ดัดโค้งแบบครึ่งเดียว

Abstract

The objective of the research is to design and instruction weld testing machine by principle of a single bend test for specimen width 30 mm x length 150 mm x thickness 5 mm. The results showed that the minimum compress 80 kg / cm² minimum pressure cylinder 3,154 kg and maximum compress 100 kg / cm² maximum pressure cylinder 3,847 kg

Keywords: Design and Instruction , Test Weld, Single Bend Test

1. บทนำ

มณฑล ฉายอรุณ. (2536). การทดสอบโดยการอัด การดัดโค้ง และการเฉือน เป็นการทดสอบเพื่อหาคุณสมบัติทางกลของวัสดุเชิงพฤติกรรมของวัสดุ ภายใต้แรงการอัด การดัดโค้ง และการเฉือน ปัจจุบันด้านงานเชื่อมไฟฟ้าเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ ดังนั้นการเตรียมบุคลากร ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ทางด้านการทดสอบงานเชื่อมจึงมีความสำคัญในการตรวจสอบและวิเคราะห์ความบกพร่องงานเชื่อมให้ถูกต้องตามมาตรฐานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายในด้านต่าง ๆ

สำหรับการจัดการเรียนการสอนนิสิตวิศวกรรมงานเชื่อม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ จึงได้ออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบงานเชื่อม เพื่อให้ นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการทดสอบการดัดโค้งเป็นการทดสอบเพื่อดูพฤติกรรมของวัสดุหลังจากทำการดัดโค้งว่าที่ผิวของรอยเชื่อมของชิ้นทดสอบตรงบริเวณที่ทำการดัดโค้งเกิดรอยแตก และการดัดโค้งขึ้นทดสอบด้วยวิธีมีความโค้งที่กำหนดจนได้มุมตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการทดสอบ อันจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนนิสิตวิศวกรรมงานเชื่อม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบงานเชื่อม
- 2.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องทดสอบงานเชื่อม

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สุรเชษฐ์ ช้อนกลิ่น และคณะ (2556) ศึกษาวิจัยการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบการสึกหรอ ด้วยหลักการไหลของพื้นผิววัสดุที่ต้องการทดสอบ สัมผัสกับพื้นผิวคู่สัมผัสที่ต้องการศึกษา ซึ่งใช้หลักการทดสอบแบบ Block – on – Ring ตามมาตรฐาน ASTM G77 วัสดุในการทดสอบ 3 ชนิด คือ

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

² นักศึกษา, สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

³ นักศึกษา, สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

⁴ อาจารย์, สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

200 หมู่ 17 ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000 โทรศัพท์ 054-342547-8 โทรสาร 054-342549

⁵ อาจารย์, สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

200 หมู่ 17 ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000 โทรศัพท์ 054-342547-8 โทรสาร 054-342549

* Email: p.surin1980@rmutl.ac.th

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

UHMWPE , PTFE และ Martensitic Stainless Steel ผลการวิจัย พบว่า เครื่องสามารถปรับตั้งความเร็วรอบของการทดสอบ ปรับตั้งเวลาให้เครื่องหยุดการทดสอบอัตโนมัติ สามารถรับน้ำหนักที่ใช้ถ่วงการทดสอบ และสามารถทำการทดสอบวัสดุได้ทั้ง 3 ชนิด

นราธิกร บุตรชา และคณะ.(2556).ศึกษาวิจัยการออกแบบและสร้างเครื่องขัดเตรียมชิ้นงานทดสอบสำหรับงานวัสดุ.เพื่อใช้สำหรับเตรียมชิ้นงานสำหรับวิเคราะห์โครงสร้างจุลภาค โดยออกแบบให้มีหัวขัดสองหัวทำงานร่วมกับหน้าจานมาตรฐานขนาด 8 นิ้ว ซึ่งสามารถปรับตั้งความเร็วรอบของเครื่องอยู่ในช่วง 30 – 120 รอบต่อนาที ผลการวิจัย พบว่า หน้าจานมาตรฐานขนาด 8 นิ้วทำงานร่วมกับหัวขัดสองหัวได้พร้อมกัน และสามารถปรับตั้งความเร็วรอบของเครื่องของการทดสอบได้

3.1 การทดสอบโดยการดัดโค้ง

มานพ ต้นตระกูล.(2546).การทดสอบโดยการดัดโค้งมักจะทำการทดสอบที่อุณหภูมิห้องปกติ เรียกว่า การทดสอบโดยการดัดโค้งเย็น (Cold bend test) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากเนื่องจากทำการทดสอบได้ง่าย การทดสอบโดยการดัดโค้งทำให้ทราบถึงความสามารถของวัสดุที่จะต้านทานแรงดัดโค้งในการเปลี่ยนรูปร่าง

3.2 วิธีการทดสอบ

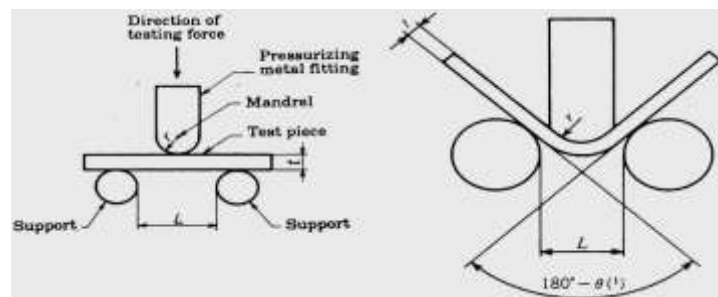
มณฑล ฉายอรุณ. (2536). การทดสอบโดยการดัดโค้งจะกระทำอย่างช้าๆ เพื่อให้วัสดุเกิดการเปลี่ยนรูปร่างอย่างถาวร และกระทำเพื่อให้ทราบถึงคุณสมบัติทางด้านความเหนียวของวัสดุในการทนแรงดัดโค้งได้เป็นมุมสูงสุดเท่าใด ตัวชิ้นงานทดสอบจะเกิดรอยร้าวลึกเกินเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

สำหรับการทดสอบโดยการดัดโค้งของโลหะตามมาตรฐานอังกฤษ (BS 1639 : 1964) ได้แบ่งวิธีการทดสอบโดยการดัดโค้งเป็น 2 แบบ คือ

- 1.การทดสอบโดยการดัดโค้งแบบครั้งเดียว (Single bend test)
- 2.การทดสอบโดยการดัดโค้งแบบดัดกลับ (Reverse bend test)
- 3.การทดสอบโดยการดัดโค้งแบบครั้งเดียว (Single bend test)

มณฑล ฉายอรุณ. (2536). เป็นการทดสอบเพื่อให้เกิดความโค้งถาวรโดยไม่ดัดกลับในระหว่างการทดสอบจนกระทั่งปลายข้างหนึ่งของชิ้นงานทดสอบทำมุมดัดโค้งตามที่กำหนดกับปลายอีกข้างหนึ่งภายใต้แรงกระทำและแนวแกนของปลายทั้งสองข้างของชิ้นงานทดสอบยังคงอยู่ในแนวระนาบตั้งฉากกับแกนของการดัดโค้ง ซึ่งการทดสอบโดยการดัดโค้งแบบครั้งเดียวมีหลายวิธี ดังนี้

- 1.Mandrel and Support
- 2.Vee Block Support
3. Support of Soft Material
- 4.Bending Round a Mandrel
- 5.Free Bend or Pressure Bend
6. Free Cone Bend

ภาพที่ 1 แสดงวิธีการดัดโค้งแบบ Mandrel and Support

จากภาพที่ 1 เป็นวิธีการดัดโค้งแบบ Mandrel and Support ที่ต้องนำชิ้นงานทดสอบไปวางในแนวระนาบบนลูกกลิ้งรองรับซึ่งขนานกัน จำนวน 2 ตัว และใช้หัวกดชิ้นงานทดสอบกดลงตรงกลางชิ้นงานลงไป

4.วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 การกำหนดรายละเอียดชิ้นส่วนของเครื่องทดสอบงานเชื่อม ประกอบด้วย

1. ระบบส่งกำลัง
2. มอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ขนาด 2 แรงม้า
3. ระบบไฮดรอลิกส์
4. แผ่นเหล็ก Slide plate
5. ฐานรูปตัวยู
6. แผ่นเหล็ก Top plate
7. ชุดหัวกด

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

4.2 การออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบงานเชื่อมมีขั้นตอนดังนี้

1. โครงสร้างของเครื่องทดสอบงานเชื่อม

ภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างของเครื่องทดสอบงานเชื่อม

จากภาพที่ 2 เป็นการประกอบโครงสร้างของเครื่องทดสอบงานเชื่อมให้เข้าเสาจับยึดชุดกดชิ้นงาน จำนวน 2 เสา ซึ่งติดตั้งอยู่บนโต๊ะพื้นที่ปฏิบัติงาน

4.3 การออกแบบและสร้างชุดกดอัดชิ้นงาน

ภาพที่ 3 แสดงชุดกดอัดชิ้นงานตามวิธีการดัดโค้งแบบ Mandrel and Support

จากภาพที่ 3 เป็นการประกอบและติดตั้งชุดกดอัดชิ้นงานตามวิธีการดัดโค้งแบบ Mandrel and Support ซึ่งสามารถทำการปรับระยะให้มีความเหมาะสมในการทดสอบได้

4.4 การออกแบบและสร้างระบบต้นกำลัง

ภาพที่ 4 แสดงระบบต้นกำลังของเครื่องทดสอบงานเชื่อม

จากภาพที่ 4 เป็นการติดตั้งระบบต้นกำลังมอเตอร์ไฟฟ้าสำหรับสร้างแรงดันให้กับปั๊มไฮดรอลิกส์ส่งกำลังไปควบคุมกลไกการทำงานของเครื่องทดสอบงานเชื่อม

ภาพที่ 5 แสดงเครื่องทดสอบงานเชื่อม

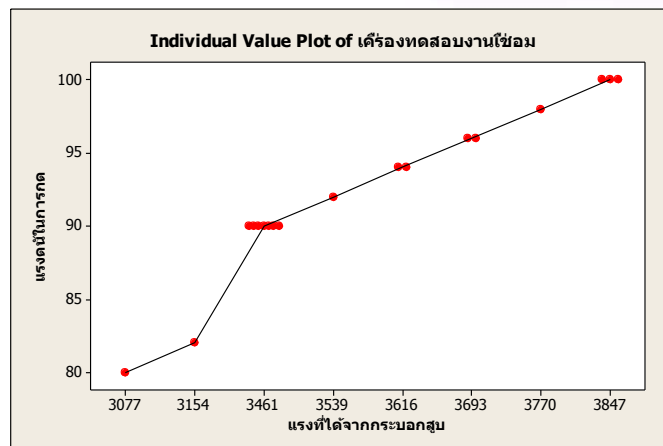
5. ผลการวิจัย

ในขั้นตอนนี้เป็นการหาประสิทธิภาพของเครื่องทดสอบงานเชื่อมโดยได้กำหนดการทดสอบซึ่งใช้วัสดุเหล็กกล้าคาร์บอน St 37 ทั้งหมดจำนวน 18 ชิ้น ที่ผ่านกระบวนการเชื่อมไฟฟ้า ดังแสดงในตารางที่ 1 และภาพที่ 6

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบวิธีการตัดโค้งแบบ Mandrel and Support

ขนาดของชิ้นงาน กว้าง x ยาว x หนา (มม)	แรงการกด (kg/cm^2)				แรงดันจากกระบอบสูบ (kg)			
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	$\bar{X}$	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	$\bar{X}$
30x150x10	80	82	90	84	3,077	3,154	3,461	3,231
30x150x11	90	90	94	91	3,461	3,461	3,616	3,513
30x150x12	98	90	96	95	3,770	3,461	3,693	3,641
40x150x10	92	90	90	91	3,539	3,461	3,461	3,607
40x150x11	90	94	100	95	3,461	3,616	3,847	3,641
50x150x10	96	100	100	99	3693	3847	3847	3,796

จากตารางที่ 1 จะพบว่า เครื่องทดสอบงานเชื่อมตามวิธีการตัดโค้งแบบ Mandrel and Support มีความสามารถในการทดสอบชิ้นงานตั้งแต่ที่มีขนาดความกว้าง 30 มม x ความยาว 150 มม x ความหนา 10 มม ไปจนถึงชิ้นงานที่มีขนาดความกว้าง 50 มม x ความยาว 150 มม x ความหนา 10 มม

ภาพที่ 6 แสดงกราฟ Individual Value Plot เครื่องทดสอบงานเชื่อม

จากภาพที่ 6 จะเห็นถึงลักษณะของกราฟ Individual Value Plot เครื่องทดสอบงานเชื่อม พบว่า ค่าแรงกดที่ 90 kg/cm² และค่าแรงดันจากกระบอกสูบ 3,461 kg เป็นความสามารถที่มีความคงที่ในการทำงานของเครื่องทดสอบงานเชื่อมตามวิธีการตัดโค้งแบบ Mandrel and Support

6.สรุปและอภิปรายผล

เครื่องทดสอบงานเชื่อมตามวิธีการตัดโค้งแบบ Mandrel and Support มีค่าแรงกดที่ต่ำสุด 80 kg/cm² ค่าแรงดันจากกระบอกสูบที่ต่ำสุด 3,154 kg และค่าแรงกดที่สูงสุด 100 kg/cm² ค่าแรงดันจากกระบอกสูบที่สูงสุด 3,847 kg ดังนั้นความสามารถที่เหมาะสมในการทำงานของเครื่องทดสอบงานเชื่อมตามวิธีการตัดโค้งแบบ Mandrel and Support อยู่ที่ค่าแรงกดที่ 90 kg/cm² และค่าแรงดันจากกระบอกสูบ 3,461 kg

7.กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่ให้การสนับสนุนทุนภายใต้โครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ประจำปี 2557 จนทำให้การดำเนินโครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

8.เอกสารอ้างอิง

- นราธิกร บุตระ และคณะ. (2556). รายงานการวิจัยการออกแบบและสร้างเครื่องขัดเตรียมชิ้นงานทดสอบสำหรับงานวัสดุ. สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
- มนทล ฉายอรุณ. (2536). การทดสอบความแข็งแรงของวัสดุ. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญธรรม
- มานพ ตันตระกูล. (2546). งานทดสอบวัสดุอุตสาหกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น)
- สุรเชษฐ์ ช้อนกลิ่น และคณะ. (2556). รายงานการวิจัยการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบการสึกหรอ. สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์ ในกลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Factors Associated with Traffic Accidents Involving Motorcycles among Students of KhonKaen University

ว่าที่ ร.ต.หญิง ชุตินา อะโสต์¹ นูรฮูดา เชิงยี² กษฏ์ จันทรแสง³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบศึกษาย้อนหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เกิดอุบัติเหตุในช่วง วันที่ 1 มกราคม 2557 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ที่ไปรับการรักษาที่ศูนย์สุขภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 210 คน และศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เคยเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ โดยมีลักษณะบุคคล เช่น และมี เพศ สังกัดคณะ และชั้นปีเดียวกันกับกลุ่มที่เกิดอุบัติเหตุ จำนวน 210 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีใช้แบบสอบถาม โดยให้ให้ตัวอย่างตอบเอง

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประชากรศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.24 เป็นนักศึกษาระดับชั้นปี 1 ร้อยละ 39.52 คณะมนุษยศาสตร์ ร้อยละ 15.24 และคณะศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 14.76 ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุมักจะเป็นช่วงเวลา 13.00-15.59 น. ร้อยละ 26.67 และส่วนมากจะเป็นวันจันทร์ ร้อยละ 20.00 และวันอังคาร ร้อยละ 20.00 เดือนพฤศจิกายนเป็นเดือนที่มีมักจะเกิดอุบัติเหตุ (ร้อยละ 24.76) ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.19 เสียหลักล้มเอง รองลงมาเป็นลักษณะการชนกับรถจักรยานยนต์ด้วยกัน ร้อยละ 10.48 ช่วงความเร็วขณะเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 40-60 กม./ชม (ร้อยละ 61.90) รองลงมา 60-80 กม./ชม (ร้อยละ 36.19) นอกจากนี้ในกลุ่มที่เกิดอุบัติเหตุยังพบว่า ผู้ขับขี่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ร้อยละ 40.00 และไม่สวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 55.71 จากการวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณโลจิสติก แบบหลายตัวแปร พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ เช่น การไม่สวมหมวกนิรภัย (OR_{adj} 3.08, 95% CI 1.88 - 5.03) ความไม่ชำนาญในการขับขี่ (OR_{adj} 2.33, 95% CI 1.18 - 4.64) การไม่มีใบอนุญาตขับขี่ (OR_{adj} 1.86, 95% CI 1.09 - 3.16) การห้ามล้อกะทันหัน (OR_{adj} 5.30, 95% CI 2.65 - 10.60) การขาดความระมัดระวังในการขับขี่ (OR_{adj} 3.97, 95% CI 2.12 - 7.45) การเลี้ยวโดยไม่ให้สัญญาณไฟเลี้ยว (OR_{adj} 3.88, 95% CI 1.48 - 10.12) การขับรถหรือโดนขับรถตัดหน้า (OR_{adj} 3.67, 95% CI 1.82 - 7.44) และปัจจัยด้านสภาพพื้นผิวถนนบกพร่อง (เส้นขรุขระเป็นหลุมเป็นเนินทราย) (OR_{adj} 3.86, 95% CI 2.20 - 6.76)

โดยสรุปและข้อเสนอแนะ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมักมีสาเหตุจากพฤติกรรมในการขับขี่ และความไม่ชำนาญของผู้ขับขี่ ดังนั้นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำได้โดย ต้องขับขี่อย่างระมัดระวัง ไม่ประมาท สวมหมวกนิรภัยทุกครั้ง และปฏิบัติตามกฎจราจร รวมถึงการตรวจเช็คสภาพรถให้พร้อมใช้งานเป็นประจำ

คำสำคัญ: ปัจจัย ความสัมพันธ์ การเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ นักศึกษา

Abstract

This research is an analytical study of a retrospective study. The purpose is to identify the factors that are associated with the occurrence of accidents involving motorcycles. In KhonKaen University Students. The accident occurred during January 1, 2557 until December 31, 2557, to be treated at the Student Health Center. University and study compared a group of 210 students from a motorcycle accident that never happened. The individual characteristics such as gender and class, and under the same group of 210 accident data was collected using questionnaires. To give an example, own.

The results showed that most of the study population was 75.24 percent female student grade 1 percent, 15.24 percent and 39.52 Humanities Faculty of 14.76 percent at the time of the accident, usually a period of 13:00 to 15:59 hrs. And 26.67 percent. Most of Monday's 20.00 percent and 20.00 percent on Tuesday, November is a month that typically accidents (24.76 percent) nature of the accident. Most of the stuff falling to 79.19 percent. A minor collision with a motorcycle style with 10.48 percent of the speed range, while most accidents in the range of 40-60 km / h (61.90 percent), followed by 60-80 km / h (36.19 percent). In addition, the accident also found. No driver's license and not wearing a helmet 40.00 percent from 55.71 percent, with a statistical regression analysis Phul Virgil sticker. Multivariate Factors related to the accident, such as not wearing a helmet (OR_{adj} 3.08, 95% CI 1.88 - 5.03), amateurishness of driving (OR_{adj} 2.33, 95% CI 1.18 - 4.64), no driver's license (OR_{adj} 1.86, 95% CI 1.09 - 3.16), sudden braking (OR_{adj} 5.30, 95% CI 2.65 - 10.60), for careless driving (OR_{adj} 3.97, 95% CI 2.12 - 7.45), turning without a turn signal (OR_{adj} 3.88, 95% CI 1.48 - 10.12), driving or being driven ahead (OR_{adj} 3.67, 95% CI 1.82 - 7.44) and factors road surface defects (slip rugged as well as dunes) (OR_{adj} 3.86, 95. % CI 2.20 - 6.76).

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Conclusion and recommendation. The accident was most likely caused by driving behavior. And amateurishness of the driver. Thus preventing motorcycle accidents in the university must do so by driving carefully precaution wear a helmet at all times. And follow traffic rules. The inspection of the car to be available on a regular basis.

Keyword : factors associated traffic accident motorcycle student

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกอุบัติเหตุจากการจราจรทางถนน (Road traffic accident) เป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับที่ 4 จากทุกสาเหตุ รองจากการเสียชีวิตจากสารพิษ (Poisoning) การฆ่าตัวตาย (Suicide) และโรคหลอดเลือดหัวใจ (Coronary Heart Disease) ตามลำดับ ประเทศไทยมีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางถนน สูงเป็นอันดับ 6 ของโลก รองจากประเทศ นามิเบีย สวาซิแลนด์ มาลาวี อิรัก และ อิหร่าน ตามลำดับ และสูงเป็นอันดับ 1 ในเอเชีย โดยมีอัตราการเสียชีวิต 42.9 คน ต่อ 100,000 ประชากร หรือประมาณ 29,300 คน และในประเทศไทยการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจร เป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับที่ 5 รองจากโรคหลอดเลือดสมอง (Stroke) โรคหลอดเลือดหัวใจ (Coronary Heart Disease) โรคเบาหวาน (Diabetes Mellitus) และ โรคปอด (Lung Disease) ตามลำดับ¹ แม้มีหลายหน่วยงานออกมาตรการเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจร รวมถึงรณรงค์สร้างความตระหนัก ให้เห็นถึงความรุนแรงและการสูญเสีย อย่างไรก็ตามการเสียชีวิต และการบาดเจ็บก็ยังไม่ลดลงเท่าที่ควร อุบัติเหตุจราจรในประเทศไทย เกือบร้อยละ 50 เป็นอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ รองลงมาเป็นรถเก๋งและรถปิกอัพกว่าร้อยละ 20 อันเป็นเหตุให้ในปีที่ผ่านมา มีคนเสียชีวิตกว่า 7,000 ราย บาดเจ็บสาหัสกว่า 3,000 ราย และบาดเจ็บเล็กน้อยกว่า 17,000 ราย และมีมูลค่าทรัพย์สินเสียหายเกือบ 700 ล้านบาท² นี่ยังไม่ับรวมความสูญเสียที่ประเมินเป็นมูลค่าไม่ได้อีก เช่น สภาพจิตใจที่รู้สึกแย่ เสียขวัญ หวาดกลัว เสียใจ ถึงอย่างไรสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรือเกิดจากหลายปัจจัยหรืออาจเกิดเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องร่วมกันหาคำตอบต่อไป

มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีหน่วยงาน องค์กร กิจการ และธุรกิจต่างๆมากมาย ตั้งอยู่ในพื้นที่เกือบ 6,000 ไร่ มีบุคลากรและนักศึกษากว่า 40,000 คน ตลอดจนผู้ที่เข้ามาทำธุระ ต่างๆในพื้นที่นี้ ในการเดินทางมียานพาหนะทุกประเภทสัญจรตลอดเวลา ทั้งรถสองแถว รถแท็กซี่ รถตู้ และรถส่วนตัว จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานรักษาความปลอดภัยและการจราจรมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี พ.ศ. 2557 ที่แจกสติ๊กเกอร์ติดรถให้กับนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่ายานพาหนะส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์ ในการควบคุมป้องกันอุบัติเหตุ มหาวิทยาลัยมีมาตรการตั้งจุดกวดขันวิจัยจราจรของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่เป็นประจำเพื่อ ตักเตือน จับ/ปรับ หากไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร และยังมีกิจกรรมรณรงค์ เพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในวินัยจราจร เช่น โครงการถนนสีขาว การจราจรต้นแบบ ถึงอย่างนั้นการเกิดอุบัติเหตุจราจรของนักศึกษาก็ยังพบจำนวนมากในทุกๆปี จากสถิติของศูนย์สุขภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2555 และ พ.ศ.2556 มีนักศึกษาบาดเจ็บจากอุบัติเหตุการจราจรจากรถจักรยานยนต์ที่ไปรับการรักษาที่ศูนย์สุขภาพนักศึกษา จำนวน 325 ราย และ 343 ราย ตามลำดับ และจากสถิติการเกิดอุบัติเหตุของสำนักงานรักษาความปลอดภัยและการจราจร มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2555 และ พ.ศ.2556 พบว่ามีนักศึกษาเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์แล้วเป็นคดีความจำนวน 115 ราย และ 98 ราย ตามลำดับ ในปีนี้ พ.ศ.2557 มีนักศึกษาเสียชีวิตแล้ว 2 ราย ซึ่งยังไม่แนบนักศึกษาที่เกิดอุบัติเหตุแล้วไปรับการรักษาหรือบาดเจ็บและเสียชีวิตที่อื่นๆอีก จากปัญหานี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อทราบสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ และหาแนวทางในการป้องกันอย่างเหมาะสม และตรงจุด

วิธีการศึกษา

การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบศึกษาย้อนหลัง (case - control study) ในกลุ่มศึกษา จำนวน 210 คน คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2557 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2557 ที่ไปรับการรักษาที่ศูนย์สุขภาพมหาวิทยาลัยขอนแก่นเฉพาะคนขับ และกลุ่มควบคุม จำนวน 210 คน คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุจราจรที่เกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์ ตั้งแต่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีเพศ คณะ และชั้นปีเดียวกันกับกลุ่มศึกษา

การเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยการให้อาสาสมัครตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง

ความต้องการด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ประกอบด้วย ผศ.ดร.พนกฤษณ์ คลังบุญครอง อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมโยธา แผนกวิศวกรรมขนส่ง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ อ.นพ.กรกฎ อภิรัตน์วรกุล อาจารย์ภาควิชาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ลงรหัสและบันทึกข้อมูลด้วยวิธี Double data entry โดยใช้โปรแกรม Epidata 3.1 วิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรม STATA 10.1 (ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น) และการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆกับการเกิดอุบัติเหตุ แบบตัวแปรเดียวใช้สถิติ Chi-square test และแบบหลายตัวแปรใช้สถิติ Multiple logistic regression โดยเทคนิค Backward regression กำหนดช่วงเชื่อมั่น 95% และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีตัวแปรตาม คือ การเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์ และตัวแปรอิสระทั้งหมด 31 ตัวแปร จาก 4 ปัจจัย ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ปัจจัยส่วนลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 1 ตัวแปร คือ ภาวะสายตาสั้น
2. ปัจจัยพฤติกรรมการขับขี่ จำนวน 17 ตัวแปร ได้แก่ การมีใบอนุญาตขับขี่ การดื่มสุราร่วมด้วยขณะขับขี่ การขับไม่ชำนาญ การสวมหมวกนิรภัย ขับ/โดนขับตัดหน้าระยะประชิด ขับ/มีรถขับผิดช่องทาง ไม่ให้สัญญาณจอด/ชะลอ/เลี้ยว ขับรถไม่เปิดไฟหรือไฟไม่ใช้แสงสว่าง ห้ามล้อกะทันหัน ขับจี้ท้าย (ไม่เว้นระยะห่างให้ปลอดภัย) ขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด (90 กิโลเมตร/ชั่วโมง) แซงรถอย่างผิดกฎหมาย (แซงซ้าย) ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร ฝ่าฝืนเครื่องหมายจราจรหรือป้ายจราจร ละความสนใจในการขับขี่ ขับที่เร่งรีบและใช้โทรศัพท์ขณะขับขี่
3. ปัจจัยยานพาหนะ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ระบบเบรกผิดปกติ/ชำรุด ระบบเกียร์หรือเครื่องยนต์ผิดปกติ/ชำรุด สภาพยางของไม่สมบูรณ์ ระบบไฟส่องสว่างและสัญญาณไฟผิดปกติ/ชำรุด และการบรรทุกน้ำหนักเกิน
4. ปัจจัยถนนและสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ สภาพผิวถนนบกร่อง ไม่มีสัญญาณไฟจราจร/สัญญาณไฟจราจรหรือชำรุดหรือมีสิ่งบดบัง ไม่มีเครื่องหมายจราจร/ป้ายสัญลักษณ์จราจรหรือไม่ชัดเจน ไม่มีไฟส่องสว่าง/ไฟส่องสว่างหรือชำรุด ทิศนวิสัยในการมองเห็นไม่เพียงพอ มีสิ่งบดบังสายตา มีสิ่งกีดขวางบนช่องจราจร และสัตว์/คนวิ่งตัดหน้า

ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มศึกษา คือ นักศึกษาที่เกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ไปรับการรักษาที่ศูนย์สุขภาพนักศึกษา ภายในปี 2557 ทั้งหมดจำนวน 287 คน และนักศึกษาที่เป็นกลุ่มควบคุม อีกจำนวนเท่ากับกลุ่มศึกษาโดยมี เพศ คณะ ชั้นปี เดียวกันกับกลุ่มศึกษา เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์คัดเข้าและคัดออกของตัวอย่างแล้ว มีกลุ่มศึกษาที่ไม่สามารถติดต่อและเก็บข้อมูลได้ จำนวน 69 คน และที่จบการศึกษาไปแล้ว 8 คน จึงเหลือกลุ่มศึกษาจำนวน 210 คน เมื่อรวมกับกลุ่มควบคุมแล้ว จะได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 420 คน โดยพบว่าผู้ที่เกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 75.24) อยู่ในชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 39.52) และ 2 (ร้อยละ 26.19) คณะมนุษยศาสตร์ (ร้อยละ 15.24) ศึกษาศาสตร์ (ร้อยละ 14.76) วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 13.81) การเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดในเวลาช่วงบ่าย (ร้อยละ 53.33) รองลงมาคือช่วงเช้า (ร้อยละ 31.9) ในวันจันทร์ (ร้อยละ 20) และวันอังคาร (ร้อยละ 20) เดือนพฤศจิกายน (ร้อยละ 24.76) กับเดือนตุลาคม (ร้อยละ 17.62) ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุโดยส่วนใหญ่ เกิดจากการเสียหลักล้มเอง (76.19) รองลงมาเกิดจากการเชื่อมชนกับรถจักรยานยนต์ (ร้อยละ 10.48) ช่วงความเร็วขณะที่เกิดอุบัติเหตุส่วนมากแล้วอยู่ในช่วงความเร็ว 40 – 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง (ร้อยละ 61.90) รองลงมาในช่วงความเร็ว 60 – 80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง (ร้อยละ 36.19)

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณโลจิสติก และคัดเลือกตัวแปรเข้าโมเดล โดยวิธีชั่งตวงออกทีละตัวแปร พบว่ามีตัวแปรที่เข้าโมเดล ดังนี้ ตัวแปรจากปัจจัยพฤติกรรมการขับขี่ ได้แก่ การมีใบอนุญาตขับขี่ ความชำนาญในการขับขี่ การสวมหมวกนิรภัย ขับ/โดนขับตัดหน้า ไม่ให้สัญญาณไฟเลี้ยว ห้ามล้อกะทันหัน และขาดความระมัดระวังขณะขับขี่ และตัวแปรจากปัจจัยถนนและสิ่งแวดล้อม คือ พื้นผิวถนนบกร่อง ซึ่งพบว่า ทุกตัวแปรที่เข้าโมเดลมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ ($p\text{-value} < 0.05$) รายละเอียดแสดงไว้ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณโลจิสติก					
ตัวแปรอิสระ (ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ)	Crude Odds Ratio	Crude 95%CI	Adjust Odds Ratio	Adjust 95%CI	p-value
ปัจจัยพฤติกรรมการขับขี่					
การมีใบอนุญาตขับขี่	2.38	1.54 - 3.64	1.86	1.09 - 3.16	0.021
ความชำนาญในการขับขี่	3.06	1.73 - 5.40	2.33	1.18 - 4.64	0.016
การสวมหมวกนิรภัย	3.38	2.24 - 5.08	3.08	1.88 - 5.03	0.000
ขับ/โดนขับตัดหน้า	4.44	2.48 - 7.92	3.67	1.82 - 7.44	0.000
ไม่ให้สัญญาณไฟเลี้ยว	3.68	1.63 - 8.32	3.88	1.48 - 10.12	0.006
ห้ามล้อกะทันหัน	6.59	3.62 - 12.00	5.30	2.65 - 10.60	0.000
ขาดความระมัดระวังขณะขับขี่	4.45	2.58 - 7.67	3.97	2.12 - 7.45	0.000
ปัจจัยสิ่งแวดล้อม					
พื้นผิวถนน	2.94	1.84 - 4.66	3.86	2.20 - 6.76	0.000

วิจารณ์

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นครั้งนี้ จะวิจารณ์ตามลักษณะปัจจัย ดังนี้

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรศึกษาและข้อมูลสิ่งแวดล้อมทั่วไปที่เกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุ พบว่า การเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เกิดในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กว่า 3 เท่า ซึ่งแตกต่างกับศึกษาของ อรุณา รังผึ้ง และคณะ³ ประยง ทักขพันธ์⁴ และ Salako et al.⁵ อาจเพราะว่าเป็นอุบัติเหตุที่ไม่รุนแรง การเกิดอุบัติเหตุที่รุนแรง ส่วนหนึ่งเกิดจากพฤติกรรมการขับรถเร็วซึ่งพบในเพศชายมากกว่า นักศึกษาที่เกิดเหตุส่วนใหญ่อยู่ในคณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่มีสัดส่วนจำนวนนักศึกษาที่มากอยู่แล้ว และอยู่ใน ชั้นปี 1 และ ปี 2 อาจเป็นเพราะขับขี่ยังไม่ชำนาญ อีกทั้งยังไม่คุ้นเคยกับการจราจรในมหาวิทยาลัยขอนแก่น การเกิดอุบัติเหตุจากการจราจรโดยส่วนมาก จะเกิดในช่วงเวลากลางคืน ตามการศึกษาของ อรุณา รังผึ้ง และคณะ³ ประยง ทักขพันธ์⁴ และ Valent et al.⁶ แต่ในการศึกษานี้ พบว่าอุบัติเหตุเกิดสูงสุดในช่วงบ่าย รองลงมาคือช่วงเช้า ผลที่แตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีความรุนแรงจากการเกิดอุบัติเหตุที่ต่างกัน โดยในช่วงเวลากลางคืนหรือตอนดึก ถนนจะโล่ง รถก็จะวิ่งได้เร็ว เมื่อเกิดอุบัติเหตุก็จะรุนแรงกว่า แต่ในตอนกลางวันจะมีการจราจรหนาแน่นกว่า รวมไปถึงถนนในมหาวิทยาลัยขอนแก่นจะเป็นสายเล็กๆ สั้นๆ หรือเป็นถนนชุมชน รถก็จะวิ่งได้ช้า การเกิดอุบัติเหตุจึงไม่รุนแรง ผลการศึกษาจึงออกมาเป็นเช่นนี้ อุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดในวันจันทร์ และวันอังคาร ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Valent et al.⁶ ที่เกิดมากในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ อาจเป็นเพราะ Valent et al.⁶ ศึกษาในถนนสายหลัก ซึ่งในวันหยุด เป็นวันที่ผู้คนเดินทางไปพักผ่อน จึงมีการสัญจรมากกว่าถนนเส้นเล็กหรือถนนในชุมชน เหมือนถนนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น อีกทั้งเนื่องจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ในวันปกติจึงมีการใช้รถใช้ถนนมากกว่าวันหยุด ในเดือนกันยายน ตุลาคม และเดือนพฤศจิกายน มีการเกิดอุบัติเหตุสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Valent et al.⁶ แต่แตกต่างจากการศึกษาของ อรุณา รังผึ้ง และคณะ³ มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุสูงสุดในเดือนธันวาคม และเดือนมกราคม ความเร็วที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดอยู่ในช่วงความเร็ว 40 - 60 km/h รองลงมา 60 - 80 km/h สอดคล้องกับการศึกษาของ Vorko-Jovic et al.⁷

2. ปัจจัยพฤติกรรมการขับขี่ พบว่า ความชำนาญในการขับที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ (OR_{adj} 2.33, 95% CI 1.18 - 4.64) เน้นนอนอยู่แล้วว่าผู้ที่ขับไม่ชำนาญย่อมอาจเกิดอุบัติเหตุได้มากกว่าผู้ที่ขับชำนาญ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ประยง ทักขพันธ์⁴ การมีใบอนุญาตขับขี่ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุเช่นกัน (OR_{adj} 1.86, 95% CI 1.09 - 3.16) คือผู้ไม่มีใบอนุญาตขับขี่อาจไม่ทราบกฎจราจรหรือไม่ปฏิบัติตาม จึงอาจเกิดอุบัติเหตุได้มากกว่าผู้ที่มีใบอนุญาตขับขี่ สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาวินี เอี่ยมตระกูล และคณะ⁸ อีกทั้งการไม่สวมหมวกนิรภัยก็มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ (OR_{adj} 3.08, 95% CI 1.88 - 5.03) แต่ยังไม่มีการศึกษาใดบอกได้ว่า การสวมหมวกนิรภัยจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุ การสวมหมวกนิรภัยจะช่วยลดความรุนแรงของบาดเจ็บจากอุบัติเหตุได้⁹ จากผลการวิเคราะห์พบว่าพฤติกรรมการขับรถตัดหน้ามีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ (OR_{adj} 3.67, 95% CI 1.82 - 7.44) เมื่อเกิดสถานการณ์อย่างนี้ขึ้น ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันจึงยากที่จะควบคุมรถได้ จึงอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ กฤตพงศ์ ไรจน์รุ่งศศิธร¹⁰ และ รักชาติ ชาตสิริทรัพย์¹¹ การเกิดอุบัติเหตุยังมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยวที่ไม่ให้สัญญาณไฟเลี้ยวด้วย (OR_{adj} 3.88, 95% CI 1.48 - 10.12) ซึ่งอาจทำให้รถคันข้างหลัง หรือข้างหน้าไม่ทราบว่าจะเลี้ยว และผิดกฎจราจร จึงอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย เช่นเดียวกับการศึกษาของ ยศวดี นิรารมย์¹² และ กฤตพงศ์ ไรจน์รุ่งศศิธร¹⁰ รวมถึงการห้ามล้อกะทันหันก็มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ (OR_{adj} 5.30, 95% CI 2.65 - 10.60) อาจเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น การถูกขับรถตัดหน้า การไม่ทันเห็นสิ่งกีดขวางที่อยู่ข้างหน้าแล้วเกิดเสียหลักล้มเอง และการขาดความระมัดระวังในการขับขี่ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ (OR_{adj} 3.97, 95% CI 2.12 - 7.45) เช่นเดียวกับการศึกษาของ กฤตพงศ์ ไรจน์รุ่งศศิธร¹⁰ เพราะอาจทำให้ไม่ทันเห็นสถานการณ์ หรือสิ่งกีดขวางข้างหน้า จึงนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

3. ปัจจัยยานพาหนะ พบว่า ทุกตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการตรวจสภาพยานพาหนะให้พร้อมก่อนใช้งาน เป็นสิ่งที่ควรทำเป็นประจำ เพื่อให้ขับขี่อย่างมั่นใจ และปลอดภัย

4. ปัจจัยถนนและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีเพียงปัจจัยพื้นผิวถนนที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ (OR_{adj} 3.86, 95% CI 2.20 - 6.76) เพราะว่าการถนนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีหลายเส้นที่เป็นถนนลูกรัง เป็นทราย เป็นหลุมเป็นบ่อ มีลูกเนินอยู่ตลอดสายถนน และบางช่วงอาจใช้ถนนเส้นที่กำลังก่อสร้าง จึงอาจเกิดอุบัติเหตุได้บ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รักชาติ ชาตสิริทรัพย์¹¹ และยศวดี นิรารมย์¹²

สรุปผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ชั้นปีที่ 1 และ 2 คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีพื้นที่กว้างใหญ่เกือบหกพันไร่ ในการเรียนการสอนจึงต้องใช้ยานพาหนะในการเดินทางตลอดทั้งวัน โดยส่วนมากเป็นรถจักรยานยนต์ อุบัติเหตุจึงเกิดส่วนใหญ่ในช่วงวันและเวลาทำงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในการศึกษาครั้งนี้ โดยส่วนใหญ่แล้วเกิดจากพฤติกรรมการขับของผู้ขับขี่เอง เช่น การขับตัดหน้าในระยะประชิด การเลี้ยวไม่ให้สัญญาณไฟเลี้ยว การขาดความระมัดระวังในการขับขี่ ซึ่งปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ อาจเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อย หรือไม่เกี่ยวข้องเลย อย่างไรก็ตามอุบัติเหตุจะไม่เกิดขึ้น ถ้าผู้ขับขี่ไม่ประมาท ขับขี่ตามกฎหมายจราจร ไม่ดื่มสุราขณะขับขี่และสวมหมวกนิรภัยทุกครั้ง รวมถึงตรวจเช็คสภาพรถให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เห็นคุณค่าของการศึกษาและให้โอกาสได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ และนางกัลยา อารยวงศ์กูร อีกทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพนักศึกษาทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและติดต่อประสานงานเรื่องต่างๆ ด้วยดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

World life expectancy. World health ranking live longer live better [serial online] 2014 [cite 2014 April 4]. Available from:

<http://www.worldlifeexpectancy.com/world-health-review/thailand-vs-philippines>

กรมสถิติการขนส่ง. สถิติการเกิดอุบัติเหตุ [ออนไลน์] 2556 [อ้างเมื่อ 27 พฤษภาคม 2557]. จาก http://apps.dlt.go.th/statistics_web/statistics.html
อรรฐา รังผึ้ง, พิมพ์ ภา เทศะกมลสุข, อนงค์ แสงจันทร์ทิพย์, กาญจน์ย์ ดำนาคแก้ว. การบาดเจ็บรุนแรงจากการใช้รถจักรยานยนต์ ปี พ.ศ.2554. รายงานการ
เฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2555; 43(13): 518-513.

ประยง ทักษพันธ์. การบาดเจ็บจากการใช้รถจักรยานยนต์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. ศรีนครินทร์เวชสาร 2529; 1(3): 213-6.

Salako A, Abiodun O, Sholeye O. Risk behaviors for road traffic accidents and severe crash injuries among commercial motorcyclists in Sagamu, South West, Nigeria. Online Journal of Medicine and Medical Science Research 2013; 2(2): 19-23.

Valent F, Schiava F, Savonitto C, Gallo T, Brusaferrero S, Barbone F. Risk factors for fatal road traffic accidents in Udine, Italy. Accident Analysis and Prevention 2002; 34: 71-84.

Vorko-Jovic A, Kern J, Biloglav Z. Risk factors in urban road traffic accidents. Journal of Safety Research 2006; 37: 93-98.

ภาวิณี เอี่ยมตระกูล, ไทย ขาญกุล, ชัชวาล สิมะสกุล, พิษณุ รุ่งเรืองวิโรจน์. โครงการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจราจรกรณีชนท้าย
[ออนไลน์] 2551[อ้างเมื่อ 24 เมษายน 2557]. จาก <http://www.roadsafetythai.org/node/56>

ณัฐ นิยมอุดมวัฒนา, ศรัญญา ศรีจันทร์ทองศิริ, สุภินดา เครือบุญมา. ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก (ถนน) ในเขตเทศบาลเมืองพิษณุโลก [เอกสาร
สำเนา]. [ม.ป.ท.]: [ม.ป.พ.]; [ม.ป.ป.].

กฤตพงศ์ โรจนรุ่งศิริธร. สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุจราจรของผู้ขับขี่ ยวดยานในเขต นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ]. [ม.ป.ท.]: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2549.

รักชาติ ขาดิสิริทรัพย์. การศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเกิดอุบัติเหตุ ของรถบรรทุกวัตถุอันตราย [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา]. [ม.ป.ท.]: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; 2549.

ยศวดี นีราชมย์. แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสถานีตำรวจ โรงพยาบาล และหน่วยกู้ภัย เมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบูรณ์ [วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการพัฒนาลังคม]. [ม.ป.ท.]: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์; 2556

การพัฒนาต้นแบบชุมชนเข้มแข็งโดยบูรณาการหลักการสิ่งแวดล้อมศึกษาและการดูแลสุขภาพตนเอง
Development of A Prototype of Community Strength with the Integration of Environmental Education Principle
and Health Self-Care

ดร.อิสรา ตุงตระกูล¹ วรรัตน์ ภมรพล² อรุณศรี เอกวิทย์ภาส³

บทคัดย่อ

สุขภาพที่ดีของชาวชุมชนจะสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การดูแลสุขภาพที่ดีสามารถสร้างสุขภาพกายและ ความรู้สึที่ดีต่อจิตใจ รวมทั้งนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่นอีกด้วย กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการเพิ่มความรู้ และ ความตระหนัก ปรับเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมให้เหมาะสมกิจกรรมของชีวิตประจำวัน รวมทั้งทำให้มีความรับผิดชอบต่อสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยของการดูแลสุขภาพตนเอง และสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยความเข้มแข็งของชุมชน โดยส่งผ่านปัจจัยจิตสาธารณะในการดูแลสุขภาพตนเอง และจิตสาธารณะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2. พัฒนาพัฒนาต้นแบบชุมชนเข้มแข็งโดยบูรณาการหลักการสิ่งแวดล้อมศึกษาและดูแลสุขภาพตนเอง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบูรณาการด้วยการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยกึ่งทดลองโดยใช้การประสมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมแบบพาวิก (PAIC) ซึ่งการบูรณาการด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการอภิปรายกลุ่มย่อย (FGD) โดยมีการประเมินผลการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนท่าระหัด โดยการประเมินผล 3 ด้าน (TDE) และการประเมินสี่ด้าน (FDE) เพื่อประเมินการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิทยากร โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ประชากร คือ ชาวอำเภอเมืองสุพรรณบุรีจำนวน 120,445 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่ายได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 406 คน ตามจำนวนที่คำนวณด้วยสูตรยามานันท์ ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และผ่านการทดลองใช้กับชาวอำเภอเมืองสุพรรณบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีความเชื่อถือได้ด้าน สิ่งแวดล้อมศึกษา การดูแลสุขภาพตนเอง จิตสาธารณะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จิตสาธารณะในการดูแลสุขภาพชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน และทั้งฉบับ เท่ากับ 0.956, 0.935, 0.966, 0.970, 0.954 และ 0.988 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสมัล 8.72 ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง จำนวน 35 คน เป็นชาวชุมชนตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าทีชนิดสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ ผลการวิจัย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเข้มแข็งของชุมชนชาวอำเภอเมืองสุพรรณบุรีที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า RMSEA=0.044 ค่า GFI=0.94 ค่า AGFI=0.91 และค่า RMR=0.013 โมเดลประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 22 ตัว และตัวแปรแฝง 5 ตัว ตัวแปรทั้งหมดมีอิทธิพลทางบวกต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเข้มแข็งของชุมชนได้ 95.00 ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนมากที่สุดคือ จิตสาธารณะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.41 รองลงมาคือ จิตสาธารณะในการดูแลสุขภาพชุมชน สิ่งแวดล้อมศึกษา และการดูแลสุขภาพตนเอง มีค่าอิทธิพลแต่ละตัวแปรเท่ากับ 0.30, 0.17 และ 0.14 ตามลำดับ และตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือ การดูแลสุขภาพตนเอง มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.95 รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมศึกษา มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.18 ส่วนตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะในการดูแลสุขภาพชุมชนมากที่สุดคือ จิตสาธารณะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.07 รองลงมาคือ การดูแลสุขภาพตนเอง และสิ่งแวดล้อมศึกษา มีค่าอิทธิพลเท่ากับ -30 และ 0.061

2. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การวิจัยกึ่งทดลอง ผู้นำชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ความตระหนักการดูแลสุขภาพตนเอง คุณลักษณะอาสาสมัคร การดูแลสุขภาพตนเอง พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการดูแลสุขภาพชุมชน และภาพรวมการอบรม หลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.01$, $p<0.01$, และ $p<0.01$) ส่วนการประเมินการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนโดยการประเมิน 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และการประเมินโดยผู้นำหน่วยงานความสะดวก ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในสถานการณ์อดีต และปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$ และ $p>0.05$) แต่ก่อนคพบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในสถานการณ์อนาคต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) จึงวิเคราะห์ต่อยอดด้วย Scheffe' analysis พบว่าการประเมินตนเอง และการประเมินโดยผู้นำหน่วยงานความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) นอกจากนี้การประเมินสี่ด้านที่ประกอบด้วยประเมินตนเองของวิทยากร เพื่อนวิทยากร ผู้ฟัง และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าเฉลี่ยการแสดงบทบาทสมมติการเป็นวิทยากร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

โดยสรุปการวิจัยนี้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเข้มแข็งชุมชน ซึ่งทำให้ทราบว่าตัวแปร การดูแลสุขภาพตนเอง สิ่งแวดล้อมศึกษา จิตสาธารณะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจิตสาธารณะการดูแลสุขภาพของชุมชน มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจึงบูรณาการตัวแปรดังกล่าวเพื่อพัฒนาผู้นำชุมชนทำให้ผู้นำชุมชนมีการมีจิตสาธารณะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจิตสำนึกสาธารณะการดูแลสุขภาพของชุมชนโดยนำหลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา และการดูแลสุขภาพตนเองจากการอบรมไปถ่ายทอด ให้ชาวชุมชนไปช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และร่วมกันดูแลสุขภาพเพื่อนในชุมชนจึงจะบรรลุการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

คำสำคัญ : การพัฒนาต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง/ หลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา /ดูแลสุขภาพตนเอง

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

The healthy status of community will strengthen community in aspects of economy, environment and society. Well-care can make one feel good about himself/herself both physical and mental, and conveys to others with good relationships. Environmental education process is an effective learning and teaching device to raise the human's knowledge, attitude, awareness, value, belief and behavioral change in their daily life activities including taking responsibility for himself/herself, family and community health. The objective of this study was to develop A Prototype of Community Strength with the Integration of Environmental Education Principle and Health Self-Care.

Research design was integrative research that included survey research and quasi-experimental research through Participatory-Influence-Appreciation-Control (PAIC) with integration of qualitative research of Focus Group Discussion (FGD) in the process implementation. The Three Dimensional Evaluation (TDE) was employed for participation of sample group and Four Dimensional Evaluation (FDE) was used for trainer role play evaluation. The questionnaire was used as instrument for data collection.

The populations were 120,445 peoples in Muang District, Suphan Buri Province in Middle region of Thailand. The simple random sampling technique was employed to collect the sample for 406 peoples. Questionnaire was used as research tool that was examined for content validity by 5 experts and it was tried out with the group that was not sample group. The reliability of environmental education, healthy self care knowledge, environmental public mind, health public mind and community strength, and the whole questionnaire were 0.956, 0.935, 0.966, 0.970, 0.954 and 0.988 respectively. Analysis of causal relationship model was verified with LISREL version 8.72. The second stage of quasi-experimental research, the sample group of 35 community leaders, were sampling with Purposive Sampling technique. Paired t-test and One Way ANOVA were used for data analysis. Results were as followings:

1. Results of the first stage of Quantitative Research with Survey Research

The results revealed that the development of causal relationship model of community strength for peoples living in Muang District of Suphan Buri Province was congruent to empirical data by considering on the values of Chi-Square value had no statistically significant at level of 0.05, RMSEA=0.044, GFI=0.94, AGFI=0.91, and RMR=0.013. Model composed of 22 observed variables, and 5 latent variables. All factors positively affected to community strength and were able to explain the variation of community strength with 95.00 percents. The latent variable of environmental public mind had the most effect to community strength with 0.41, and subsequences were health public mind, environmental education and healthy self-care knowledge with 0.30, 0.17 and 0.14 respectively. Moreover, the latent variable of healthy self-care knowledge had the most effect to environmental public mind with 0.95 and subsequence was environmental education with 0.18. Additionally, the latent variable of environmental public mind had the most effect to health public mind with 1.07 and subsequences were healthy self-care knowledge and environmental education with -0.30 and 0.061.

2. Results of the second stage research of Quasi-Experimental Research

After Participatory-Appreciate-Influence-Control (PAIC) process implemented, the findings revealed the mean scores of posttest knowledge and understanding of healthy self-care, awareness of healthy self-care, Healthy Self-Care Volunteer (HSV) characteristics and training achievement were higher than pretest with statistical significance ($p < 0.01$, $p < 0.01$, $p < 0.01$ and $p < 0.01$). Three Dimensional Evaluations were employed for determination the perceptions in three dimensional evaluation composed of Self-evaluation, Friend-evaluation, and Facilitator-evaluation by using One-way ANOVA to investigate the mean scores difference of three groups. The results in past and present situations showed that there were no differences of mean scores about participation among three dimensional evaluations with statistical significance ($p > 0.05$, and $p > 0.05$) But in future situation showed that there were differences of mean scores about participation among three dimensional evaluations with statistical significance ($p < 0.01$). Scheffe' analysis was used for each pair test, it was found that there was different between Self-evaluation and Facilitator-evaluation with statistical significance ($p < 0.01$). Moreover Four Dimensional Evaluation were used for trainer role play composed of Trainer-self evaluation, Trainer-friend evaluation, Audience evaluation, and Expert trainer evaluation by using One-way ANOVA to investigate the mean scores difference of four groups. The results showed that there were no differences of mean scores about trainer role play among four dimensional evaluations with statistical significance ($p > 0.05$).

Conclusion of this research, it was found that environmental education, healthy self-care knowledge, environmental public mind, and health public mind affecting to community strength, therefore, holding PAIC training with integration those variables would make community leaders to have environmental public mind, and health public mind to provide environmental education and healthy self-care knowledge for community people to conserve environment and take care friend in community to meet sustainable development with good environmental quality and good quality of life.

Keywords: Development / Prototype / Community Strength/ Environmental Education Principle / Health Self-Care

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ชาวเขาเผ่าอาข่า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Factors associated with not receiving cervical cancer screening among the Akha hilltribe women
in Muang District, Chiangrai Province

อนันต์ศักดิ์ ดาวโคสูง¹ เลอชัย อินทสุตร²

บทคัดย่อ

หลักการและวัตถุประสงค์ การตรวจแปปสเมียร์สามารถตรวจพบความผิดปกติของปากมดลูกได้ในระยะเริ่มแรกหรือก่อนเริ่มมีอาการของโรคมะเร็งปากมดลูก จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในช่วงปี พ.ศ. 2553 – 2557 พบว่า สตรีชาวเขาเผ่าอาข่าที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเพียง ร้อยละ 16.2 ซึ่งต่ำกว่าตัวชี้วัดของสถาบันมะเร็งแห่งชาติ โดยกำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.0 ในระยะเวลา 5 ปี การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีชาวเขาเผ่าอาข่าอายุ 30 – 60 ปี ในเขตพื้นที่ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบศึกษาย้อนหลัง (Analytic Case-Control Study) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีชาวเขาเผ่าอาข่าอายุ 30 – 60 ปี ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่จริงในเขตพื้นที่ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มศึกษา คือ กลุ่มที่ไม่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก และกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2557 จำนวนกลุ่มละ 130 ราย

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ได้แก่ การได้รับการศึกษา (ORadj= 0.20; 95%CI = 0.07-0.56) การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป (ORadj= 0.39; 95%CI = 0.22-0.68) จำนวนการตั้งครรภ์น้อยกว่า 4 ครั้ง (ORadj = 1.79; 95%CI = 1.01-3.19) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกต่ำ (ORadj = 2.80; 95%CI = 1.56-5.03) และการไม่มีสิทธิการรักษาพยาบาล (ORadj = 4.37; 95%CI = 1.79-10.62)

สรุป จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีชาวเขาเผ่าอาข่า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้แก่ การได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป การมีจำนวนการตั้งครรภ์น้อยกว่า 4 ครั้ง การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกต่ำ และไม่มีสิทธิการรักษาพยาบาล

คำสำคัญ: โรคมะเร็งปากมดลูก การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สตรีชาวเขาเผ่าอาข่า

Abstract

Background and Objective Pap smear can detect abnormalities of cervical cells in the early stage or onset of symptoms. From the survey in 2010 to 2014, found Akha hilltribe women who live in Huaychompu Subdistrict Muang District Chiangrai Province did received cervical cancer screening only 16.2 %, which is lower than indicators of National Cancer Institute that defined by at least 70% in 5 years. This study aim to study factors associated with not receiving cervical cancer screening among Akha hilltribe women aged 30 to 60 in Huaychompu Subdistrict, Muang District, Chiangrai Province. Methods Analytical Case-Control study. Population and samples were Akha hilltribe women age 30 to 60 years old who had list in house registration and residence in Huaychompu Subdistrict, Muang District, Chiangrai Province. The cases were 130 women who never had cervical cancer screening during the period 1st October 2009 to 30th September 2014. The controls were 130 women who did received cervical cancer screening during the same period.

Results From the multiple logistic regression analysis showed that the factors associated with not cervical cancer screening (p-value < 0.05) were educated (ORadj= 0.20; 95%CI = 0.07-0.56), first experience of sexual intercourse at 18 years of age or older (ORadj= 0.39; 95%CI = 0.22-0.68), less than four pregnancies (ORadj = 1.79; 95%CI = 1.01-3.19), low perceived susceptibility for cervical cancer (ORadj = 2.80; 95%CI = 1.56-5.03) and no health insurance (ORadj = 4.37; 95%CI = 1.79-10.62).

Conclusion In the light of research showed that the factors associated with not receiving cervical cancer screening among the Akha hilltribe women in Muang District, Chiangrai Province were elementary educated, secondary educated and high school educated and those whose first experience of sexual intercourse was at or older than 18 years of age and less than four pregnancies and low perceived susceptibility for cervical cancer women and no health insurance women.

Keyword: cervical cancer, cervical cancer screening, akha hilltribe women

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

คุณภาพน้ำในลำห้วยหลวงบริเวณแพหาปลา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
WATER QUALITY AT HUAY LUANG RIVER FISH RAFTS AREA AMPHUR SANGKOM, UDONTHANI PROVINCE

สาวตรี จงจิตกลาง¹ อภิชาติ บุญยกิจ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านกายภาพของลำน้ำห้วยหลวง คุณภาพทางเคมีและทางชีวภาพของน้ำที่บ่งชี้ปริมาณฟีคัลโคลิฟอร์มในบริเวณแพหาปลาของลำน้ำห้วยหลวง อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี จากการเก็บตัวอย่างน้ำในบริเวณดังกล่าวจำนวนทั้งหมด 3 แพ และ 3 ครั้ง โดยรอบแพหาปลา 4 ด้าน คือ ด้านซ้าย ด้านขวา ด้านหน้าและด้านหลัง ที่ระยะห่างต่างกัน คือ 2 10 และ 20 เมตร รวมทั้งเก็บที่ระดับความลึก 3 ระดับ คือ บริเวณผิวน้ำ กึ่งกลางความลึกและท้องน้ำ แล้วนำมาวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยด้านระยะห่างจากแพหาปลาจากการตรวจสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยปริมาณฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย มีแนวโน้มลดลงตามระยะทางที่ห่างจากแพ เช่นเดียวกับ ค่าความสกปรกในรูปของบีโอดี แอมโมเนียไนโตรเจน และปริมาณของแข็งละลายได้ทั้งหมด ในขณะที่ค่าเฉลี่ยปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ และปริมาณไนโตรเจนไนโตรเจน จะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ระยะใกล้แพ (200 เมตร) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อระยะทางห่างจากแพออกไป ซึ่งเป็นผลมาจากความเข้มข้นของของเสียที่ปล่อยจากแพหาปลาจะมีปริมาณมากบริเวณใกล้แพ จึงทำให้เกิดการนำออกซิเจนไปใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ ส่งผลให้ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำมีค่าลดลงบริเวณใกล้แพนั่นเอง

ปัจจัยด้านความลึกของลำน้ำเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของปริมาณฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรียจากตัวอย่างน้ำแล้วพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อระดับความลึกของน้ำมากขึ้น เช่นเดียวกับปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดี แอมโมเนียไนโตรเจน และปริมาณของแข็งละลายได้ทั้งหมด ส่วนค่าเฉลี่ยปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ และไนโตรเจนไนโตรเจน กลับพบว่า ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงเมื่อระดับความลึกของน้ำมากขึ้น ทั้งนี้เพราะว่า ที่บริเวณผิวน้ำมีการส่องผ่านของแสงแดดที่มีแสงอุลตราไวโอเลตที่สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์ได้ รวมทั้งบริเวณดังกล่าวมีสาหร่ายสามารถสังเคราะห์แสงแล้วให้ออกซิเจนแก่เราได้เช่นกัน นอกจากนี้ ที่บริเวณความลึกท้องน้ำเป็นสภาวะที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของฟีคัลโคลิฟอร์ม เพราะมีสารอาหารมาก จึงเกิดการย่อยสลายแบบไร้อากาศแล้วได้ผลผลิตส่วนหนึ่งเป็นแก๊สแอมโมเนียด้วย

คำสำคัญ: ปัจจัย ความสัมพันธ์ การเกิดอุบัติเหตุจราจร รถจักรยานยนต์ นักศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research was to study the physical chemical and biological factors that indicated the quantity of fecal coliform at fish raft area, Huay Luang Amphur Sangkom, Udonthani Province. A sampling of water was carried out from three fish rafts area. Sampling of water, surrounding four side of fish rafts at the distance of 2 10 and 20 meters. And also, a sampling of water at 3 different depths of water: Surface, middle and bottom level from fish raft area were collected at all one time and analyzed in the laboratory. The results can be summarized as follows.

Factors on the distance from the river for fishing, the audit found. The average amount of fecal coliform bacteria. Tends to decrease with distance from the river. Similarly, The dirt in the form of BOD. Ammonia nitrogen and total dissolved solids While the average amount of dissolved oxygen in the water. And nitrate nitrogen Have the lowest average at close up, (200 meters) and is likely to increase. As the distance from the raft. This is a result of the concentration of the discharge from the raft will be plenty of room for fishing raft. It causes oxygen to decompose organic matter. The dissolved oxygen is reduced near the pad itself.

The depth of the river, when the average amount of fecal coliform bacteria from water samples found. With the increasing trend at a depth of more water. Likewise, the amount of dirt in the BOD. Ammonia nitrogen and total dissolved solids. The average amount of dissolved oxygen in the water. And nitrate nitrogen was found that the average has decreased with depth of more water. This is because on the surface of the sun is shining through the ultra violet light to destroy microorganisms. The area has a photosynthetic algae can then provide oxygen to the water, as well as the depth of the water is the ideal conditions for the growth of fecal coliforms. Because it has more nutrients Therefore the anaerobic degradation and yield partly with ammonia.

Keyword : factors associated traffic accident motorcycle student

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Causal Relationship Model of Community Strength

Arunsee Aekwittayopad

Abstract

The healthy status of people in community will strengthen community in aspects of economy, environment and society. Well-care can make one feel good about himself/herself both physical and mental, and conveys to others with good relationships. Living among good environmental quality leads to better life quality in all aspects whether in terms of social, economic, physical and mental situations. Environmental education process is an effective learning and teaching device to raise the human's knowledge, attitude, awareness, value, belief and behavioral change in their daily life activities including taking responsibility for himself/herself, family and community environment and health. The objective of this research was to develop causal relationship model of community strength with integration of environment education and healthy self-care through environmental public mind and health public mind. The populations were 120,445 peoples in Muang District, Suphan Buri Province in Middle region of Thailand. The simple random sampling technique was employed to collect the sample for 406 peoples. The research instrument was the questionnaire and it was used for data collecting. LISREL was used for model verification.

Considering on structural model confirmatory factors of Environmental Education (EE) and Healthy Self-care Knowledge (SeC) were able to explain the variation of endogenous factors of Environmental Public Mind (PME) and Health Public Mind (PMC), to caused Community Strength (CoS) with 95.00 percents. As a result, the equation 1, can be written as following.

$$\text{CoS} = 0.41 \cdot \text{PME} + 0.30 \cdot \text{PMC} + 0.17 \cdot \text{EE} + 0.14 \cdot \text{SeC} \quad (1)$$
$$R^2 = 0.95$$

Equation (1) factors that had the most effect to Community Strength (CoS) was Environmental Public Mind (PME), subsequences were Health Public Mind (PMC), Education (EE), and Healthy Self-care Knowledge (SeC) these were able to explained the variation of Community Strength (CoS) with 95.00 percents.

Additionally, confirmatory factors of Environmental Education (EE) and Healthy Self-care Knowledge (SeC) were able to explain the variation of endogenous factors of Environmental Public Mind (PME) with 93.00 percents. As a result, the equation 2 can be written as following.

$$\text{PME} = 0.18 \cdot \text{EE} + 0.95 \cdot \text{SeC} \quad (2)$$
$$R^2 = 0.93$$

Consequently, confirmatory factors of Environmental Education (EE), Healthy Self-care Knowledge (SeC), and Environmental Public Mind (PME) were able to explain the variation of endogenous factors of Health Public Mind (PMC) with 89.00 percents. As a result, the equation 3 can be written as following.

$$\text{PMC} = 1.07 \cdot \text{PME} + 0.061 \cdot \text{EE} - 0.30 \cdot \text{SeC} \quad (3)$$
$$R^2 = 0.89$$

Keywords : Causal Relationship Model / Community Strengthen /Environmental / Healthy Self-care Knowledge

Introduction

Self-care is an important aspect of health management. Generally, self-care for health includes appropriately nutritional consumption behavior, exercise, relaxation, and recreation for revitalizing inside and out. Moreover, avoidance of mental stress and smoking and alcohol drinking as habit would be also significant practice. The healthy status of community will strengthen community in different aspects of economy, environment and society. Well-care can make one feel good about himself/herself both physical and mental, and conveys to others with good relationships. Self-care has been defined as “the right and responsibility to take care of your physical, emotional and spiritual well- being”. Self-care may also be thought of as anything that contributes to our emotional, spiritual, physical, and/or social rejuvenation, enabling us to create balance in our lives while providing care for our family members and friends in community.

Consequently, with family and community aids, firstly the strengthening families and members pay for self-care plan covering on emotional, spiritual, physical, social and intellectual. The self-care plan can be developed by 1) Continuing to do those things that one is already doing that rejuvenate oneself and positively contribute to one's health and quality of life, 2) Start doing new activities or accessing services that will enable one to recharge and achieve better balance in one's life, and 3) Stop doing those

things which are optional and add to one's current responsibilities and stresses, and/or those things for which one can enlist the help of others to lighten one load (MS Society of Canada. 2011).

With supplementary of family aids, they can help family members improve motional, participate in a caregiver self-help group or one-on-one peer support with another caregiver for practical information-sharing and emotional support, seek emotional support for oneself from family and friends and/or from professional counselors. In spiritual aspect, it takes time for ordinary spiritual rituals that are significant to one (e.g., meditation, attending organized religious services, and take time to enjoy nature. In aspect of physical covers maintain good nutrition, exercise regularly, seeking services to relieve one for some physical caregiving tasks (e.g., home and yard maintenance and cleaning services including social aspect, taking time to maintain regular contact with other family members and friends to maintain these important relationships, taking time for regular participation in one's favorite recreational activities. Finally, intellectual aspect covers “Knowledge is power” and seeking out information about mental illness, available resources, etc., so that one is well-equipped to deal with the challenges of supporting someone living with a mental illness (MS Society of Canada. 2011).

The urban and local community has been strengthen due to various derivatives with positive results such as the people participates in the public activities with willingness, positive attitudes, self-inspirations, self-motivations, self-reliance, enthusiasms, optimist, awareness raising, knowledge, and wisdom increased. Additionally, they develop better two-ways communication both individually and collectively that assists for effective collaboration among peoples and among communities as well. They are also able to process and analyze the information received. The more effectiveness its leadership, the stronger community is (Thiengkamol, 2005a, Thiengkamol, 2009a, Thiengkamol, 2009b, Thiengkamol, 2011f).

Thailand, community is a new word for Thai society (Kanjapanan, 1990). After 1962, this word is widely used by the governmental sector after establishing Department of Community Development but it is not regarding to community strength. The meaning of community is wider boundary than village. Consequently, there was a research team paid attention to discover the community strength as holistic of the whole country. The findings of research revealed that different regions of country and different communities from each region had its own characteristics of community strength such as community with public consciousness for community or dependence on local wisdom. This depended on processes and conditions of community management (Havanonth, Jeeradejakul, & Padthaisong, 2007a, & Havanonth, Jeeradejakul, & Padthaisong, 2007b).

Accordingly, Thiengkamol mentioned on public consciousness or public mind based on inspiration from insight and inspiration different from motivation because inspiration needs no rewards and admirations. Inspiration of public consciousness or public mind, especially, for natural resources and environment conservation, one doesn't receive any reward, admiration or complement for ones act for natural resources and environment conservation. Inspiration of public consciousness or public mind might occur due to appreciation in a person as role model or idle, events, situations, environment, media perceived such movies, book, magazine, and internet (Thiengkamol, 2009a, Thiengkamol, 2009b, Thiengkamol, 2011a, Thiengkamol, 2011e, & Thiengkamol, 2011f). Therefore building the environmental public mind and health public mind for community, it is essential to inspire community people to realize their devotion for their family and community to take care environment quality and community health.

Healthy self-care knowledge with ten rules of healthy includes 1) clean up your body and your belonging, 2) keep healthy of tooth everyday, 3) wash your hands before meal and after delicate, 4) eat the best quality of food, 5) quit smoking, drink, drug and being promiscuous sex, 6) build up warm family, 7) prevent any accident with safety first, 8) keep exercises and annual health check up, 9) keep smiling and no negative thinking, and 10) have public consciousness to create good society. Additionally, healthy community, beside practice with ten rules of healthy, it needs to have knowledge and understanding of general disease care and congenital disease.

Environmental education process is an effective learning and teaching tool to raise the human's knowledge, attitude, awareness, value, belief and behavioral change in their daily life activities including taking responsibility for himself, family and community. Additionally, it develops the necessary skills and expertise to address the challenges, and fosters attitudes, motivations, and commitments to make informed decisions and take responsible action (UNESCO, 1978, & Thiengkamol, 2011e), including for developing people to understand that they have a relationship with

The environment and that whatever they act in living, it would affects environment. This education is there to help create consciences within people and stimulate them to take a responsible behavior by using environmental education principle to change one's behavior to meet better quality of the environment (Stapp & Dorothy, 1981, Schmieder, & Allen, 1977a, Thiengkamol, 2005a, Thiengkamol, 2010b, Thiengkamol, 2011b, Thiengkamol, 2011c, & Thiengkamol, 2011e). The healthy status of people in community

will strengthen community in aspects of economy, environment and society. Well-care can make one feel good about himself/herself both physical and mental, and conveys to others with good relationships. Living among good environmental quality leads to better life quality in all aspects whether in terms of social, economic, physical and mental situations. Environmental education process is an effective learning and teaching device to raise the human's knowledge, attitude, awareness, value, belief and behavioral change in their daily life activities including taking responsibility for himself/herself, family and community environment and health (Thiengkamol, 2005a, Thiengkamol, 2011a, Thiengkamol, 2011i, Thiengkamol, 2011j, Thiengkamol, 2012c, Dornkornchum 2012a, Gonggol, et al, 2012b, Ruboon, et al, 2012 & Waewthaisong, et al, 2012a). Nevertheless, there are different factors affecting to community strength such as mean of operation in community, with regular meeting of people in the community to share and exchange their opinions and experiences to each other to meet shared vision for strengthening community, therefore to meet community strength, it is essential to understand the relationship of environmental education and healthy self-care through environmental public mind and health public mind in order to achieve genuine community strength and real sustainable development (Thiengkamol, 2005a, Thiengkamol, 2011a, Thiengkamol, 2011i, Thiengkamol, 2011j, Thiengkamol, 2012c, Dornkornchum 2012a, Gonggol, et al, 2012b, Ruboon, et al, 2012 & Waewthaisong, et al, 2012a)

Objective

The research objective was to develop causal relationship model of community strength with integration of environment education and healthy self-care through environmental public mind and health public mind.

Methodology

The research design was implemented in steps by step as follows:

- 1) The populations were 120,445 peoples in Muang District, Suphan Buri Province.

The simple random sampling technique was employed to collect the sample for 406 peoples. The research instrument was the questionnaire and it was used for data collection. LISREL was used for model verification. The content and structural validity were determined by Item Objective Congruent (IOC) with 5 experts in the aspects of environmental education, psychology, social science and social research methodology. The reliability was done by collecting the sample group from 50 peoples who were not sample and collected from in Muang District, Suphan Buri Province. The reliability was determined by Cronbach's Alpha. The reliability of environmental education, healthy self care knowledge, environmental public mind, health public mind and community strength, and the whole questionnaire were 0.956, 0.935, 0.966, 0.970, 0.954 and 0.988 respectively.

- 2) The descriptive statistics used were frequency, percentage, mean and standard Deviation. The inferential statistics used was LISREL by considering on Chi-Square value differs from zero with no statistical significant at 0.05 level or Chi-Square/df value with lesser or equal to 2, P-value with no statistical significant at 0.05 level and RMSEA (Root Mean Square Error Approximation) value with lesser than 0.05 including index level of model congruent value, GFI (Goodness of Fit Index) and index level of model congruent value, AGFI (Adjust Goodness of Fit Index) between 0.9-1.00.

Results

1. General Characteristics of Sample Group

The populations of Muang District were 120,445 peoples. The sample group was 406 peoples. They had age with mean of 24.01 years. Most of them were female with 77.34%. Most of them paid respect to Buddha with 99.26%. Most of them had family characteristics as nuclear with 78.82% and lived at their home with 89.90 percents. Majority of them had single status with 51.47%, and education level at secondary level with 52.22%. Their income had mean with 8,363.81 Bahts as presented in table 1.

2. Confirmatory Factors Analysis of Exogenous Variables

2.1 Confirmatory factors Analysis of Exogenous Variables of Environmental Education (EE) Confirmatory factors of EE had Bartlett's test of Sphericity of 940.261 statistically significant level ($p < .01$) and Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA) of 0.787. This indicated that components of EE aspect had proper relationship at good level and it can be used for analysis of confirmatory factors as shown in picture 1 and table 2.

From picture 1 and table 2, results of analysis of confirmatory factors of EE from 5 observed variables was revealed that the model was congruent to empirical data by considering from 1) Goodness of Fit Index (GFI) equaled to 1.00 and Adjust Goodness

of Fit Index (AGFI) equaled to 0.99 2) Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) equaled to 0.000 ($RMSEA < 0.05$) and 3) Chi-Square value had no statistically significant at level of .01 and degree of freedom was lesser than 2 or equaled to .05

Considering on loading weight of observed variables in model, it was revealed that observed variables had loading weight with 0.35 to 0.57 and had covariate to model of Environmental Education with 28.00 to 70.00 percents.

2.2 Confirmatory factors Analysis of Exogenous Variables of Healthy Self-Care Knowledge (SeC)

Confirmatory factors of Healthy Self-Care Knowledge (SeC) had Bartlett's test of Sphericity of 127.997 statistically significant level ($p < .01$) and Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA of 0.687. This indicated that components of Healthy Self-Care Knowledge (SeC) aspects had proper relationship at good level and it can be used for analysis of confirmatory factors as shown in picture 2 and table 3.

From picture 2 and table 3, results of analysis of confirmatory factors of Healthy Self-Care Knowledge (SeC) from 3 observed variables was revealed that the model was congruent to empirical data by considering from 1) Goodness of Fit Index (GFI) equaled to 1.00 and Adjust Goodness of Fit Index (AGFI) equaled to 1.00 2) Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) equaled to 0.000 ($RMSEA < 0.05$) and 3) Chi-Square value had no statistically significant at level of .01 and 2 degree of freedom was lesser than or equaled.

Considering on loading weight of observed variables in model, it was revealed that observed variables had loading weight with 0.35 to 0.57 and had covariate to model of Healthy Self-Care Knowledge (SeC) with 51.0 to 79.00 percents.

3. Confirmatory Factors Analysis of Endogenous Variables

Results of Confirmatory Factors Analysis of Endogenous Variables of Environmental Public Mind (PME) and Health Public Mind (PMC) genuine community strength influencing to community strength, was revealed as followings.

3.1 Confirmatory Factors Analysis of Endogenous Variables of Inspiration of Environmental Public Mind (PME)

Confirmatory Factors of Environmental Public Mind (PME) had Bartlett's test of Sphericity of 765.822 statistically significant level ($p < .01$) and Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA of 0.861. This indicated that components of Environmental Public Mind (PME) aspect had proper relationship at good level and it can be used for analysis of confirmatory factors as shown in picture 3 and table 4.

From picture 3 and table 4, results of analysis of confirmatory factors of Environmental Public Mind (PME) from 4 observed variables was revealed that the model was congruent to empirical data by considering from 1) Goodness of Fit Index (GFI) equaled to 1.00 and Adjust Goodness of Fit Index (AGFI) equaled to 0.98 2) Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) equaled to 0.000 ($RMSEA < 0.05$) and 3) Chi-Square value had no statistically significant at level of .01 and degree of freedom was lesser than or equaled to .05 and Considering on loading weight of observed variables in model, it was revealed that observed variables had loading weight with 0.59 to 0.62 and had covariate to model of Environmental Public Mind (PME) with 73.00 to 85.00 percents.

3.2 Confirmatory Factors Analysis of Endogenous Variables of Health Public Mind (PMC)

Confirmatory Factors of Health Public Mind (PMC) had Bartlett's test of Sphericity of 1020.655 statistically significant level ($p < .01$) and Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA of 0.759. This indicated that components of Health Public Mind (PMC) aspect had proper relationship at good level and it can be used for analysis of confirmatory factors as shown in picture 4 and table 5.

From picture 5 and table 6, results of analysis of confirmatory factors of Community Strength (CoS) from 7 observed variables was revealed that the model was congruent to empirical data by considering from 1) Goodness of Fit Index (GFI) equaled to 0.99 and Adjust Goodness of Fit Index (AGFI) equaled to 0.97, 2) Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) equaled to 0.000 ($RMSEA < 0.05$) and 3) Chi-Square value had no statistically significant at level of .01 and degree of freedom was lesser than or equaled to .05

Considering on loading weight of observed variables in model, it was revealed that observed variables had loading weight with 0.41 to 0.63 and had covariate to model of Environmental Behaviors for Sustainable Development with 30.00 to 80.00 percents.

4. Results of Effect Among Variables in Model in Terms of Direct and Indirect Effect

4.1 Confirmatory factors of Environmental Education (EE) and Healthy Self-care Knowledge (SeC) had direct effect to Environmental Public Mind (PME) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.18 and 0.95. Moreover, Environmental Education (EE) and Healthy Self-care Knowledge (SeC) had direct effect to Community Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.17 and 0.14. In addition, confirmatory factors in aspect of Environmental Education (EE) and Healthy Self-

care Knowledge (SeC) had indirect effect to Community Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.15 and 0.61.

4.2 Confirmatory factors of Environmental Education (EE) and Healthy Self-Care Knowledge (SeC) had direct effect to Environmental Public Mind (PME) with statistically significant at level of 01 with effect of 0.18 and 0.95.

4.3 Confirmatory factors of Environmental Education (EE) and Healthy Self-Care Knowledge (SeC) had direct effect to Health Public Mind (PMC) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.061 and -0.30. Environmental Education (EE) and Healthy Self-Care Knowledge (SeC) had indirect effect to Health Public Mind (PMC) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.19 and 1.02.

4.4 Confirmatory factors of Environmental Public Mind (PME) and Health Public Mind (PMC) had direct effect to Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.41 and 0.30. Moreover, Environmental Public Mind (PME) had indirect effect to Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.32.

4.5 Structural model confirmatory factors of Environmental Education (EE) and Healthy Self-care Knowledge (SeC) were able to explain the variation of endogenous factors of Environmental Public Mind (PME) and Health Public Mind (PMC), to caused Community Strength (CoS) with 95.00 percents. As a result, the equation 1 can be written as following.

$$\text{CoS} = 0.41 * \text{PME} + 0.30 * \text{PMC} + 0.17 * \text{EE} + 0.14 * \text{SeC} \quad (1)$$
$$R^2 = 0.95$$

Equation (1) factors that had the most effect to Community Strength (CoS) was Environmental Public Mind (PME), subsequences were Health Public Mind (PMC), Environmental Education (EE), and Healthy Self-care Knowledge (SeC) these were able to explained the variation of Community Strength (CoS) with 95.00 percents.

Additionally, confirmatory factors of Environmental Education (EE) and Healthy Self-care Knowledge (SeC) were able to explain the variation of endogenous factors of Environmental Public Mind (PME) with 93.00 percents. As a result, the equation 2 can be written as following.

$$\text{PME} = 0.18 * \text{EE} + 0.95 * \text{SeC} \quad (2)$$
$$R^2 = 0.93$$

Consequently, confirmator factors of Environmental Education (EE), Healthy Self-care Knowledge (SeC), and Environmental Public Mind (PME) were able to explain the variation of endogenous factors of Health Public Mind (PMC) with 89.00 percents. As a result, the equation 3 can be written as following.

$$\text{PMC} = 1.07 * \text{PME} + 0.061 * \text{EE} - 0.30 * \text{SeC} \quad (3)$$
$$R^2 = 0.89$$

Discussion

The findings indicated that Environmental Education (EE) had direct effect to Environmental Public Mind (PME) and Community Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.18 and 0.17. Moreover, when considering on prediction of correlation of observed variables of Knowledge and Understanding (X1), Environmental Attitude (X3), Environmental Awareness (X2), Environmental Participation (X5), and Environmental Skill (X4), can predict the EE rather high with 0.57, 0.56, 0.43, 0.37, and 0.35 respectively. These were congruent to different studies of Thiengkamol and her colleagues (Thiengkamol, 2005a, Thiengkamol, 2011a, Thiengkamol, 2011i, Thiengkamol, 2012a, Thiengkamol, 2012b, Thiengkamol, 2012c, Dornkornchum, et al, 2012a, Gonggool, et al, 012b, Ngarmsang, et al, 2012b, Pimdee, et al, 2012a, Ruboon, et al, 2012a, and Waewthaisong, et al, 2012a) that the results illustrated that environmental public mind would inspire people in Muang District Supan Buri Province in Middle Region of Thailand to perform better environmental behaviors whether consumption behavior, energy conservation behavior, waste management behavior, and knowledge transferring behavior if they had a change to practice through environmental conservation with environmental public mind. Furthermore, environmental management activity such as energy conservation through daily life practice for electrical and pipe water conservation, waste management based on waste recycling concept in community it also leads to good practice of environmental behavior for sustainable development though various environmental behavior such as energy conservation behavior, recycling behavior and knowledge transferring behavior.

Consequently, Healthy Self-care Knowledge (SeC) had direct effect to Environmental Public Mind (PME), Health Public Mind (PMC) and Community Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.95, -0.30 and 0.14 respectively. Additionally, when considering on prediction of correlation of observed variables of Ten Rules of Healthy Knowledge (X6), Healthy

Self- Care Knowledge (X7) and Congenital Disease Knowledge (X8) can predict the SeC with 0.57, 0.46, and 0.35 respectively. Therefore, public mind whether for environment or community health care would be able to strengthen community in all aspects of consumption behavior, energy conservation behavior, waste management behavior, knowledge transferring behavior, healthy self-care behavior, self-care behavior for family members, and self-care behavior for others community peoples. These were congruent to different studies of Thiengkamol and her colleagues (Thiengkamol, 2004, Thiengkamol, 2005a, Thiengkamol, 2011b, Thiengkamol, 2011g, Thiengkamol, 2011i, ,Thiengkamol, 2011j, Thiengkamol, 2012c, Thiengkamol, 2012d, Gonggool, et al, 2012b, Ngarmsang, et al, 2012b, and Pimdee, et al, 2012a).

Confirmatory factors of Environmental Public Mind (PME) and Health Public Mind (PMC) had direct effect to Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.41 and 0.30. Moreover, Environmental Public Mind (PME) had indirect effect to Strength (CoS) with statistically significant at level of .01 with effect of 0.32. Particularly, when considering on prediction of correlation of observed variables of Person as Role Model (Y8), impressive Environment (Y9), Impressive Event (Y10), and Media Receiving (Y11), can predict the Environmental Public Mind (PME) rather high with 0.59, 0.60, 0.60, and 0.62 respectively. These results pertinent to numerous studies of Thiengkamol and her colleague (Thiengkamol, 2011i, Thiengkamol, 2011j, Thiengkamol, 2012c, Thiengkamol, 2012d, , Dornkornchum, and Thiengkamol, 2012, Dornkornchum, et al, 2012a, Gonggool, et al, 2012b, Ngarmsang, et al, 2012b, Ruboon, et al, 2012a, Pimdee, et al, 2012, and Waewthaisong, et al, 2012a).

However, it might be concluded that EE observed from observed variables of Knowledge and Understanding (X1), Environmental Awareness (X2), Environmental Attitude (X3), Environmental Skill (X4), and Environmental Participation (X5) and SeC observed from observed variables of Ten Rules of Healthy Knowledge (X6), Healthy Self-Care Knowledge (X7) and Congenital Disease Knowledge (X8) can influence through Environmental Public Mind (PME) composing of Person as Role Model (Y8), impressive Environment (Y9), Impressive Event (Y10), and Media Receiving (Y11) and Health Public Mind (PMC) composing of Suggest Peoples on Ten Rules of Healthy (Y12), Suggest Peoples on Healthy Self-Care (Y13) and Suggest Peoples on Congenital Disease (Y14) to influenced to Community Strength (CoS) that included Consumption Behavior (Y1), Energy Conservation (Y2), Waste Management Behavior (Y3), Knowledge Transferring Behavior (Y4), Healthy Self-Care Behavior (Y5), Self-Care Behavior for Family Members (Y6) and Self-Care Behavior for Peoples (Y7). Therefore, the model of EE and SeC influencing through PME and PMC to CoS was verified the proposed model was fitted with all observed variables according to criteria of Chi-Square value differs from zero with no statistical significant at .01 level or Chi-Square/df value with lesser or equal to 2, P-value with no statistical significant at .01 level and RMSEA (Root Mean Square Error Approximation) value with lesser than 0.05 including index level of model congruent value, GFI (Goodness of Fit Index) and index level of model congruent value, AGFI (Adjust Goodness of Fit Index) between 0.90-1.00.

References

- Dornkornchum, S. and Thiengkamol, N. (2012). Model of Environmental Education and Psychological State Affecting to Global Warming Alleviation. International Proceedings of Economic Development and Research, 44, 1-5.
- Dornkornchum, S. Thiengkamol, N., & Thiengkamol, C. (2012a). Causal Relationship Model of Environmental Conservation Behavior Integrated with LCA Knowledge. European Journal of Social Sciences, 33 (1):5-16.
- Gonggool, D., Thiengkamol, N., & Thiengkamol, C. (2012b). Development of Environmental Education Volunteer Model through Inspiration of Public Consciousness for Sustainable Development. European Journal of Social Sciences, 32 (1):150-160.
- Havanonth, N., Jeeradejakul, P, & Padthaisong, S. (2007a). Ground Theory of Community Strength. Bangkok: Office of Thailand Research Fund.
- Havanonth, N., Jeeradejakul, P, & Padthaisong, S. (2007a). Ground Theory of Community Strength. Bangkok: Office of Thailand Research Fund.
- Kanjanapan, A. (1990). To be Community. Document for Seminar on Direction of Cultural Research and Development in North Region of Thailand. 28-29 August 1990. Chiang Mai.
- MS Society of Canada. (2011). Taking Care: A Travel Guide for Your MS Caregiver Journey. Retrieved from <http://www.schizophrenia.on.ca/docs/sft-self-care-plan.pdf>
- Pimdee, P., Thiengkamol, N., & Thiengkamol, T. (2012a). Causal Relationship Model of Electrical Energy Conservation. European Journal of Social Sciences, 32 (3):306-315.
- Ruboon, O., Thiengkamol, N, Thiengkamol, T, & Kurukodt, J. (2012a). Model of Environmental Education Teacher with Inspiration of Environmental Conservation for Global Warming Alleviation. European Journal of Social Sciences, 31 (1):92-102.

รูปแบบสิ่งแวดล้อมศึกษาและจิตลักษณะตามสถานการณ์ บนพื้นฐานของแรงบันดาลใจการมีจิตสำนึกสาธารณะที่มีผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม

นายเลอชัย อินทสุตร¹

บทคัดย่อ

สิ่งแวดล้อมศึกษาและจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นที่ยอมรับและการบูรณาการด้วยแรงบันดาลใจการมีจิตสำนึกสาธารณะ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการเพิ่มมากขึ้นของความรู้และความเข้าใจ ความตระหนักที่มีมากขึ้น การปรับเปลี่ยนเจตคติ และความเชื่อ การมีทักษะเพิ่มมากขึ้น การมีส่วนร่วม การมีความรับผิดชอบที่ปฏิบัติตนในฐานะประชากรโลกด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนในการกิจกรรมของชีวิตประจำวัน

ประชากรเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 35,010 คน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาควิชาการศึกษาแรกประจำปี 2554 การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เพื่อเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน จากทุกคณะของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ใช้โปรแกรม LISREL ในการยืนยันรูปแบบ

เมื่อพิจารณารูปแบบโครงสร้างปัจจัยตัวประกอบเชิงยืนยันของสิ่งแวดล้อมศึกษา (EE) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (STATE) ทั้งสองนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนตัวแปรแฝงภายในของแรงบันดาลใจการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) ที่ทำให้พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) ร้อยละ 96.8 และความแปรปรวนของตัวแปรแฝงภายในของแรงบันดาลใจการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) ร้อยละ 98.4 ดังปรากฏตามสมการ 1 และ 2 ดังต่อไปนี้

$$BEH = 0.33 \text{ MIND} + 0.34 \text{ STATE} + 0.75 \text{ EE} \dots\dots\dots(1)$$

$$(R^2 = 0.968)$$

$$MIND = 0.59 \text{ STATE} + 0.58 \text{ EE} \dots\dots\dots(2)$$

$$(R^2 = 0.984)$$

คำสำคัญ: รูปแบบ / สิ่งแวดล้อมศึกษา/ จิตลักษณะตามสถานการณ์ / แรงบันดาลใจการมีจิตสำนึกสาธารณะ / พฤติกรรมสิ่งแวดล้อม/ การบรรเทาภาวะโลกร้อน

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันว่าภาวะโลกร้อนเป็นประเด็นสำคัญทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิของบรรยากาศโลก และมหาสมุทรโดยเฉลี่ย และยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การค้นพบนี้เป็นสิ่งที่นักวิชาการและนักวิทยาศาสตร์ของประเทศอุตสาหกรรมทั้งปวงได้ตระหนักโดยปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ ของสถาบันวิทยาศาสตร์ทั้งระดับชาติและนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ต่างระบุชัดเจนว่าภาวะที่ร้อนขึ้นในทศวรรษปัจจุบัน มีสาเหตุหลัก และสาเหตุแรกทีมาจากกิจกรรมการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ทำให้ปริมาณของก๊าซเรือนกระจกเพิ่มสูงขึ้นในบรรยากาศ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การเผาผลาญพลังงานฟอสซิล และการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพของทะเลอันเนื่องมาจากการทำประมงเกินขีดจำกัดของธรรมชาติ (สภาวิทยาศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา, 2008, สภาวิจัยแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา, 2010, & เทียงกมล, 2011e)

ความพยายามหลักในระดับนานาชาติในการติดตาม คือการมีพิธีสารโตเกียวเพื่อแสวงหาความคงที่ของความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกเพื่อป้องกัน “อันตรายอันเกิดจากการแทรกแซงของมนุษย์” (UNFCCC, 2005)

ในปีค.ศ. 2010 ในระดับนานาชาติ มีรัฐจำนวน 192 รัฐสมาชิกของสหประชาชาติ ได้รับรอง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปรากฏว่ามีเพียงสมาชิกสองประเทศในจำนวนรัฐสมาชิกทั้งหมดที่ปฏิเสธจะรับรองอนุสัญญาดังกล่าวคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศอาฟกานิสถาน (UNFCCC, 2011)

ปัจจุบันข้อมูลทางสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนได้กลายเป็นประเด็นร้อนแรงสำหรับประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเกิดแผ่นดินไหว น้ำท่วม ความแห้งแล้ง นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ระบบนิเวศ และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเกิดพายุไต้ฝุ่นชนิดใหม่ การย้ายถิ่นของสิ่งมีชีวิตชนิดพันธุ์ต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นไม่สามารถแยกออกจากปัจเจกบุคคลโดยเด็ดขาด จากการพบว่าสาเหตุหลักมาจากการที่ประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจ และขาดจิตสำนึก ความตระหนัก และเจตคติที่ถูกต้องในการปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมถึงการตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญในการที่ต้องมีบทบาทที่ต้องมีความรับผิดชอบต่ออนุรักษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เทียงกมล, 2011e).

¹ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ได้ครอบคลุมเกี่ยวหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมไทย และมีความมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนชาวไทยเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อบรรลุความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคมบนพื้นฐานของการมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวไทยในหลายหลายมิติซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดของการประชุมสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 ในแผนปฏิบัติการที่ 21 แห่งแผนปฏิบัติการโลก ที่กล่าวถึงว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาที่บรรลุความต้องการของคนยุคปัจจุบัน โดยที่ต้องลดทอนความสามารถของคนรุ่นอนาคต ที่จะบรรลุความต้องการของเขาด้วย” (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553, WCED, 1987, โวลเกอร์, 2007, วัตคินสัน, 2009, & เทียงกมล, 2011e)

เพื่อให้บรรลุการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นสามารถดำเนินการโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยผ่านช่องทางทุกทาง ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษาตามอัธยาศัย ทางทาง ไม่เป็นทางการ ยิ่งไปกว่านั้นการใช้สื่อสารมวลชน และอินเทอร์เน็ต เข้าร่วมด้วย อย่างไรก็ตามจำเป็นที่จะต้องมีการเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และการดำเนินการที่ต่อเนื่องเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมอย่างถาวรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เทียงกมล, 2011e)

นักจิตวิทยาต่างประเทศชี้ว่าจิตตามสถานการณ์มีผลต่อพิมพ์เขียวพฤติกรรมของมนุษย์ และนักจิตวิทยาเหล่านี้ได้พัฒนาทฤษฎีและรูปแบบจำนวนมาก เขาได้เน้นหนักเกี่ยวกับอธิบายว่าปัจเจกบุคคลรับรู้และประเมินอย่างไร เกี่ยวกับสิ่งเร้าก่อนที่มันจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมออกมา (คัสสัน, 2003; เพียร์สัน, 2006; เทียงกมล, 2011f)

อย่างไรก็ตามจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นสภาวะทางจิตใจซึ่งเป็นคุณภาพของสภาวะที่สัมพันธ์อย่างคงที่ แม้ว่าโดยสภาวะเองอาจจะเป็นพลวัตร แต่ยังประกอบด้วยลักษณะบุคลิกภาพที่แน่นอนซึ่งอาจจะถาวรอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งของช่วงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ได้รับแรงบันดาลใจเกี่ยวกับค่านิยมในการดำรงชีวิตของตน ค่านิยมการดำรงชีวิตของครอบครัว เจตคติต่อความพอเพียง ความศรัทธาในศาสนา และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (เทียงกมล, 2011j)

ตามมุมมองนี้ จิตตามสถานการณ์เป็นความสัมพันธ์ที่คงที่ที่อยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม อย่างไรก็ตามในการศึกษาคุณลักษณะของมนุษย์ นั้นพบว่าทั้งลักษณะทั้งทางกายภาพและชีวภาพจะเป็นสิ่งเร้า ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในการเข้าถึงแต่ละสถานที่ บุคคลที่แวดล้อม และประสบการณ์ จึงไม่สามารถจะมองข้ามทั้งนี้เพราะทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นซึ่งกันและกัน ในขณะที่สิ่งแวดล้อม เล่นบทบาทเป็นสิ่งเร้า ที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่หลากหลายแตกต่างกัน ดังนั้นพฤติกรรมมนุษย์แสดงออกตามจิตลักษณะตามสถานการณ์ และยังเป็นต้นเหตุของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยจิตสำนึกสาธารณะ (สแวน, 2006; เทียงกมล, 2011f; เทียงกมล, 2011j) ความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หรือ การแสดงออกของมนุษย์ นำไปสู่การทํานาย และควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือส่งเสริม และสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์จากการค้นพบเปิดเผยว่า จิตตามสถานการณ์ในรูปแบบของ ค่านิยมในการดำรงชีวิตของตน ค่านิยมการดำรงชีวิตของครอบครัว เจตคติต่อความพอเพียง ความศรัทธาในศาสนา และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพนี้มีผลต่อพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน อย่างไรก็ตามยังพบว่าแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะก็มีผลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ทางสิ่งแวดล้อม (เทียงกมล, 2004; เทียงกมล, 2005a; เทียงกมล, 2005b; เทียงกมล, 2010b; เทียงกมล, 2011b; เทียงกมล, 2011c; เทียงกมล, 2009b; เทียงกมล, 2009c; เทียงกมล, 2011a; เทียงกมล, 2011e; เทียงกมล, 2011f; เทียงกมล, 2011g; เทียงกมล, 2011h; เทียงกมล, 2011i; เทียงกมล, 2011j; จำเริญสาร และ เทียงกมล, 2012)

ยังมีปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญที่ไม่สามารถละเว้นที่นำมาใช้คือการมีแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสาธารณะ จิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสาธารณะได้ถูกนิยามตามการรับรู้ และการพิจารณาที่แตกต่างกันของบุคคล อย่างไรก็ตามในสังคมไทยได้ให้ความหมายที่แตกต่างกัน เช่นสภากาชาดแห่งประเทศไทย ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับจิตสาธารณะว่าเป็นการใส่ใจและมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศด้วยจิตสำนึกและยึดเหนี่ยวด้วยระบบศีลธรรมและจริยธรรม รวมถึงการรู้สึกเสียเกียรติจากการทำผิดและเน้นการมีความประณีต ประหยัด และความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ในมุมมองนี้ เทียงกมลกล่าวว่า มีจิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสาธารณะบนพื้นฐานของแรงบันดาลใจจากภายในและแรงบันดาลใจสิ่งจูงใจที่หลากหลาย ดังนั้นแรงบันดาลใจจึงแตกต่างจากแรงจูงใจ เพราะ แรงบันดาลใจ ไม่จำเป็นต้องมีรางวัล หรือ การชมเชย

แรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บุคคลที่มีแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสาธารณะจึงไม่ได้รับรางวัล การชมเชย หรือ สิ่งเพิ่มเติมสำหรับคนแสดงการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แรงบันดาลใจจึงอาจจากความประทับใจในบทบาทของบุคคล ที่เป็นต้นแบบ หรือ แบบอย่าง เหตุการณ์ สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม การรับรู้จากสื่อ ภาพยนตร์ อ่านหนังสือ อ่านนิตยสาร และใช้อินเทอร์เน็ต (เทียงกมล, 2009b; เทียงกมล, 2009c; เทียงกมล, 2011e; เทียงกมล, 2011f; เทียงกมล, 2011i; เทียงกมล, 2011j)

เป็นที่น่าสังเกตว่ายังมีงานวิจัยใดที่ทำเกี่ยวกับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อนโดยใช้จิตตามสถานการณ์ที่ครอบคลุมตัวแปรค่านิยมในการดำรงชีวิตของตน ค่านิยมการดำรงชีวิตของครอบครัว เจตคติต่อความพอเพียง ความศรัทธาในศาสนา และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผ่านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ ในปัจจุบันนี้ยังมีงานวิจัยที่บูรณาการแบบองค์รวมที่ใช้จิตตามสถานการณ์เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่นที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ดังเช่น ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และเจตคติ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีการเพื่อศึกษาโดยครอบคลุมปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นออกแบบ จึงทำให้สามารถพัฒนารูปแบบของพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมที่มีผลมาจากสิ่งแวดล้อมศึกษา และจิตตามสถานการณ์บนพื้นฐานของแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบเชิงโครงสร้างของสิ่งแวดล้อมศึกษาและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อนโดยผ่านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ

วิธีวิทยาการวิจัย

แบบวิจัยจะดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้:

1) ประชากรเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 35,010 คน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาคการศึกษาแรกประจำปี 2554 การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เพื่อเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน จากทุกคณะของมหาวิทยาลัยมหาสารคามด้วยสัดส่วนที่เท่ากัน

2) เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3) ความตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้างใช้ ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ในสาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ และวิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์

4) การตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัย

ราชภัฏมหาสารคามจำนวน 50 คน ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีพื้นที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใช้cronbachค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าค่าความเชื่อมั่น ของ สิ่งแวดล้อมศึกษา จิตลักษณะตามสถานการณ์ แรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ พฤติกรรมสิ่งแวดล้อม และแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.937, 0.897, 0.805, 0.929 และ 0.971ตามลำดับ

5) สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิงใช้

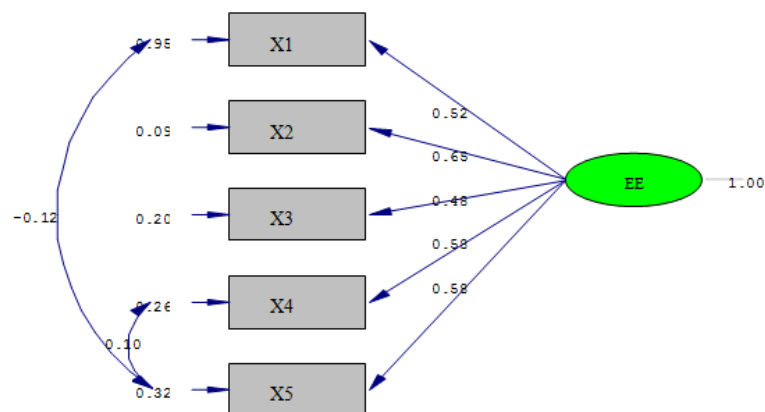
โปรแกรมลิสเรลวิเคราะห์ โดยพิจารณาจากค่า Chi-Square ที่มีค่าแตกต่างจากศูนย์โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า Chi-Square ทหารด้วยองศาอิสระ (Chi-Square /df value) โดยมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ค่า P-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รากค่าเฉลี่ยกำลังสองของประมาณ (Root Mean Square Error Approximation: RMSEA) มีค่าน้อยกว่า .05 รวมทั้งค่าดัชนีของความสอดคล้องของโมเดล, GFI (Goodness of Fit Index: GFI) และ ค่าดัชนีของความสอดคล้องของโมเดล (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) ระหว่าง 0.90-1.00

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของ ตัวแปรแฝง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของ ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) ขององค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education :EE) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psychological States : PsS) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน จากการวิจัยเป็นดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education :EE) ได้ค่า Bartlett's test of Sphericity เท่ากับ 995.457 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าดัชนี ไกเซอร์-เมเยอร์-ออลกิน (Kaiser-Mayer- Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA) เท่ากับ 0.809 แสดงว่าองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมในระดับดี สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ ปรากฏผลดังภาพประกอบ 1 และตาราง 1

Chi-Square=3.30, df=3, P-value=0.34705, RMSEA=0.015

ภาพประกอบ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา	น้ำหนัก	SE	t	R^2
X1 ความรู้ความเข้าใจทางสิ่งแวดล้อม	0.52	0.052	9.93**	0.22
X2 เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม	0.65	0.029	22.84**	0.82
X3 ค่านิยมต่อสิ่งแวดล้อม	0.48	0.028	17.03**	0.53
X4 ทักษะการปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อม	0.58	0.033	17.43**	0.56
X5 การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม	0.58	0.036	16.24**	0.51

Chi-square = 3.30 df = 3 P = 0.34705

GFI = 1.00 AGFI = 0.99 RMSEA = 0.015 RMR = 0.010

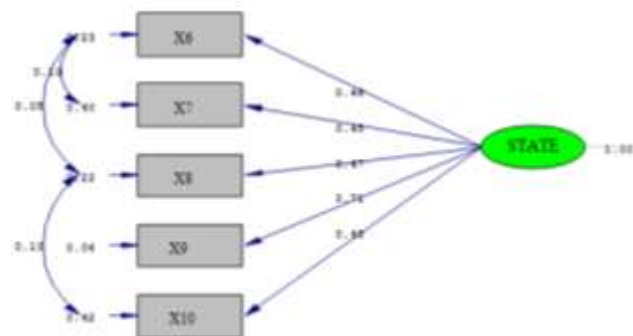
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากภาพประกอบ 1 และตาราง 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ขององค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา จากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก 1) ค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI ; Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI ; Adjust Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 2) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.015 (RMSEA < 0.05) และ 3) ค่าไค – สแควร์ ไม่แตกต่างทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และ ค่า Chi-Square ทหารด้วยองศาอิสระ ($\chi^2 / df \leq 5.00$)

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ มีค่าน้ำหนักเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.48 ถึง 0.65 และมีความผันแปรร่วมกับโมเดลด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ร้อยละ 22.00 ถึง ร้อยละ 82.00

1.2 องค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psychological State: PsS)

องค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้ค่า Bartlett's test of Sphericity เท่ากับ 751.823 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าดัชนี ไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Mayer- Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA) เท่ากับ 0.769 แสดงว่าองค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมในระดับดี สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ ปรากฏผลดังภาพประกอบ 2 และตาราง 2

Chi-Square=0.236, df=2, P-value=0.75428, RMSEA=0.001

ภาพประกอบ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

องค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์	น้ำหนัก	SE	t	R^2
X6 ค่านิยมการดำเนินชีวิตของตนเอง	0.46	0.028	12.02**	0.39
X7 ค่านิยมการดำเนินชีวิตของครอบครัว	0.45	0.035	11.56**	0.47
X8 เจตคติต่อความพอเพียง	0.47	0.037	15.58**	0.49
X9 ความศรัทธาต่อศาสนา	0.71	0.038	17.96**	0.88
X10 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	0.45	0.039	11.01**	0.46

Chi-Square=0.236, df=2, P-value=0.75428

GFI = 1.00 AGFI = 1.00 RMSEA = 0.001 RMR = .012

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

จากภาพประกอบ 2 และตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ขององค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร พบว่า โมเดล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก 1) ค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI ; Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI ; Adjust Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 1.00 2) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.001 (RMSEA < 0.05) และ 3) ค่าไค – สแควร์ ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่า Chi-Square ทหาร ด้วยองศาอิสระ ($\chi^2 / df \leq 5.00$)

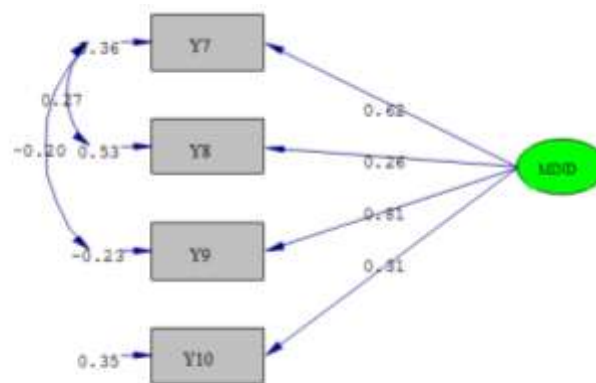
เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวแปรสังเกตได้โมเดล พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าน้ำหนักเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.45 ถึง 0.71 และมีความผันแปรร่วมกับโมเดลด้านจิตลักษณะ ตามสถานการณ์ร้อยละ 39.00 ถึง ร้อยละ 88.00

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ ตัวแปรแฝงภายใน

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของตัวแปรแฝงภายใน ขององค์ประกอบด้าน แรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ ที่มีอิทธิพลต่อการทำให้เกิดพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ(MIND)

องค์ประกอบด้านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะได้ค่า Bartlett’s test of Sphericity เท่ากับ 579.893 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA) เท่ากับ 0.656 แสดงว่าองค์ประกอบด้านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะมีความสัมพันธ์กันเหมาะสม ในระดับดี สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ ดังผลในภาพประกอบ 3 และตาราง 3

Chi-Square=0.00, df=0, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 3 โมเดลองค์ประกอบด้านแรงบันดาลใจการมีจิตสำนึกสาธารณะ

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ

องค์ประกอบด้านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ	น้ำหนัก	SE	t	R ²
Y7 บุคคลแบบอย่าง	0.62	0.074	8.32**	0.51
Y8 เหตุการณ์ที่ประทับใจ	0.26	0.047	5.54**	0.11
Y9 สิ่งแวดล้อมที่ประทับใจ	0.81	0.097	8.34**	1.00
Y10 การแสดงออกของการมีจิตสำนึกสาธารณะ	0.31	0.047	6.54**	0.21

Chi-square = 0.00 df = 0 P = 1.0000

GFI = 1.00 AGFI = 1.00 RMSEA = 0.000 RMR = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากภาพประกอบ 3 และตาราง 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร พบว่า โมเดล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก 1) ค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI ; Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI ; Adjust Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 1.00 2) ค่า RMSEA

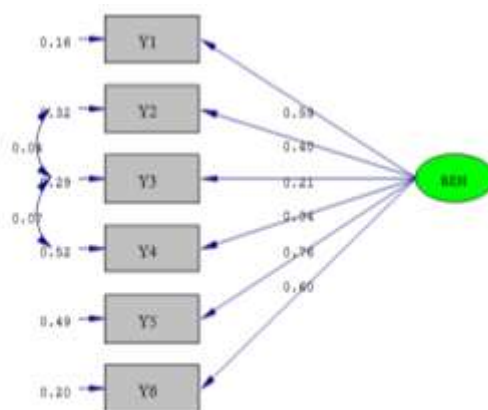
“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

(Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.000 ($RMSEA < 0.05$) และ 3) ค่าไค – สแควร์ ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่า Chi-Square ทหารด้วยองศาอิสระ ($\chi^2 / df \leq 5.00$)

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ มีค่าน้ำหนัก เป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.26 ถึง 0.81 และมีความผันแปรร่วมกับโมเดลด้านแรงบันดาลใจการเกิดจิตสำนึกสาธารณะ ร้อยละ 11.00 ถึงร้อยละ 100.00

2.2 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH)

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) ได้ค่า Bartlett’s test of Sphericity เท่ากับ 834.218 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าดัชนี ไกเซอร์–เมเยอร์–โอลกิน (Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy/MSA) เท่ากับ 0.832 แสดงว่า องค์ประกอบด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมในระดับดี สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ ปรากฏผลดังภาพประกอบ 4 และตาราง 4

Chi-square=11.08, df=7, P-value=0.13517, RMSEA=0.036

ภาพประกอบ 4 โมเดลองค์ประกอบด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน	น้ำหนัก	SE	T	R^2
Y1 พฤติกรรมการบริโภค	0.59	0.029	19.95**	0.69
Y2 พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน	0.40	0.032	12.67**	0.34
Y3 พฤติกรรมการจัดการของเสีย	0.21	0.028	7.41**	0.13
Y4 พฤติกรรมการเดินทาง	0.34	0.039	8.81**	0.18
Y5 พฤติกรรมกรนำกลับมาใช้ใหม่	0.76	0.044	17.01**	0.54
Y6 พฤติกรรมกรถ่ายทอดความรู้ และการสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม	0.60	0.031	18.96**	0.64

Chi-square = 7.47 df = 7 P = 0.38195

GFI = 0.99 AGFI = 0.98 RMSEA = 0.013 RMR = 0.0063

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากภาพประกอบ 4 และตาราง 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน จากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก 1) ค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI; Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI; Adjust Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.99 2) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.000 ($RMSEA < 0.05$) และ 3) ค่าไค – สแควร์ ไม่แตกต่างทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่า Chi-Square ทหารด้วยองศาอิสระ ($\chi^2 / df \leq 5.00$)

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าน้ำหนักเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.76 และมีความผันแปรร่วมกับโมเดลด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน ร้อยละ 13.00 ถึง ร้อยละ 69.00

“สรรค์สร้างงานวิจัยพัฒนาท้องถิ่นไทยอย่างยั่งยืน”

3. ผลการวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรในผลทางตรงและทางอ้อม

3.1 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education: EE) มีอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) และ พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.58 และ 0.75 นอกจากนี้องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (EE) ยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.19

3.2 องค์ประกอบด้าน จิตลักษณะตามสถานการณ์ (STATE) มีอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบแรงบันดาลใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (MIND) และ พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.59 และ 0.34 นอกจากนี้องค์ประกอบด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (STATE) ยังมีอิทธิพลยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.20

3.3 องค์ประกอบด้าน แรงบันดาลใจในมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.33

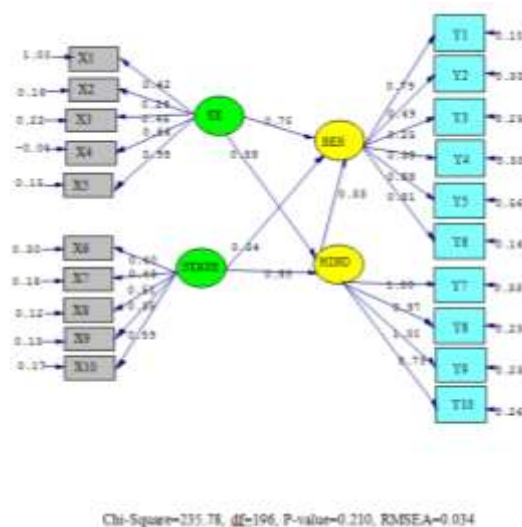
เมื่อพิจารณาแบบจำลองโครงสร้างขององค์ประกอบเชิงยืนยันของ สิ่งแวดล้อมศึกษา จิตลักษณะตามสถานการณ์ พบว่า องค์ประกอบของโมเดลสามารถอธิบาย ความแปรปรวนขององค์ประกอบแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) ด้วยอิทธิพล 96.8 และอธิบายความแปรปรวนตัวแปรแฝงภายในแรงบันดาลใจในมีจิตสำนึกสาธารณะด้วยร้อยละ 98.40 ดังนั้นสมการสามารถเขียนได้ดังต่อไปนี้

$$\text{BEH} = 0.33 \text{ MIND} + 0.34 \text{ STATE} + 0.75 \text{ EE} \dots\dots\dots(1)$$
$$(R^2 = 0.968)$$

สมการที่ 1 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามมากที่สุดคือ สิ่งแวดล้อมศึกษา (EE) ด้วยอิทธิพล 0.75 รองลงมาคือ จิตลักษณะสถานการณ์ (STATE) และ แรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) ด้วยอิทธิพล 0.34 และ 0.33 ตามลำดับ โดยองค์ประกอบ ทั้ง 3 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH)

$$\text{MIND} = 0.59 \text{ STATE} + 0.58 \text{ EE} \dots\dots\dots(2)$$
$$(R^2 = 0.984)$$

สมการที่ 2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) มากที่สุดคือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ (STATE) ด้วยอิทธิพล 0.59 รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมศึกษา (EE) ด้วยอิทธิพล 0.58 โดยองค์ประกอบทั้ง 2 องค์ประกอบสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) ได้ร้อยละ 58.00

ภาพประกอบ 5: รูปแบบของสิ่งแวดล้อมศึกษา และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ผ่านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ ที่มีต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน

อภิปรายผล

ผลการค้นพบแสดงสิ่งแวดล้อมศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ และพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อนด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่สูงในระดับ .01 ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.58 และ 0.75 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาน้ำหนักของตัวแปรสังเกตได้ ทักษะการปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อม(X4), และการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม (X5) สอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องของ นงนภัส เทียงกมล (2004, 2005a, 2005b, 2010b, 2011a, 2011b, & 2011c) ที่ผลวิจัยพบว่าผู้มีส่วนร่วมในการในการฝึกอบรมด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมพาทิก (Participatory Appreciation Influence Control: PAIC) ที่บูรณาการด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อย และการระดมสมองทำให้มีการแสดงพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการบริโภค การใช้พลังงาน พฤติกรรมการหมุนเวียน พฤติกรรมการเดินทาง และพฤติกรรมการถ่ายทอดความรู้และการสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังจากมีการปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามองค์ประกอบเชิงยืนยัน จิตลักษณะตามสถานการณ์ (STATE) ก็มีอิทธิพลตรงต่อแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ(MIND) และพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่สูงในระดับ .01 ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.59 และ 0.34 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่ชี้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าตัวแปรแฝงภายนอกสิ่งแวดล้อมศึกษา (EE) สามารถทำนายได้โดยตัวแปรสังเกตได้ ความรู้ความเข้าใจทางสิ่งแวดล้อม (X1), เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม (X2), ค่านิยมต่อสิ่งแวดล้อม (X3), ทักษะการปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อม (X4), และ การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม (X5) และตัวแปรแฝงภายนอกจิตลักษณะตามสถานการณ์ (STATE) ที่ประกอบด้วย ค่านิยมการดำเนินชีวิตของตนเอง (X6), ค่านิยมการดำเนินชีวิตของครอบครัว (X7), เจตคติต่อความพอเพียง(X8), ความศรัทธาต่อศาสนา(X9) และ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ(X10) มีผลต่อ ตัวแปรแฝงภายในพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) ที่ประกอบด้วย พฤติกรรมการบริโภค (Y1), พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน (Y2), พฤติกรรมการจัดการของเสีย (Y3), พฤติกรรมการเดินทาง (Y4), พฤติกรรมการนำกลับมาใช้ใหม่ (Y5), และพฤติกรรมการถ่ายทอดความรู้ และการสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม (Y6)

แปรแฝงภายนอกสิ่งแวดล้อมศึกษา (EE) และตัวแปรแฝงภายนอกจิตลักษณะตามสถานการณ์ (STATE) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงภายใน แรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ (MIND) ที่มีผลต่อ ตัวแปรแฝงภายในพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน (BEH) ด้วยร้อยละ 96.8 percents and the variation of endogenous factor of Inspiration of Public Consciousness (MIND) with 98.4 รูปแบบของสิ่งแวดล้อมศึกษา และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ผ่านแรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ ที่มีต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน ถูกพิสูจน์ว่ารูปแบบที่เสนอขึ้นนั้นเหมาะสมด้วยตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวตามเกณฑ์ของค่า Chi-Square แตกต่างจากศูนย์โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่าหารด้วยองศาอิสระ (Chi-Square /df value) โดยมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ค่า P-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รากค่าเฉลี่ยกำลังสองของประมาณ (Root Mean Square Error Approximation: RMSEA) มีค่าน้อยกว่า .05 รวมทั้งค่าดัชนีของความสอดคล้องของโมเดล, GFI (Goodness of Fit Index: GFI) และ ค่าดัชนีของความสอดคล้องของโมเดล (Adjust Goodness of Fit Index AGFI) ระหว่าง 0.90-1.00

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมศึกษา และตัวแปรแฝงภายนอกจิตลักษณะตามสถานการณ์มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของพฤติกรรมบริโภค พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน พฤติกรรมการจัดการของเสีย พฤติกรรมการเดินทาง พฤติกรรมการนำกลับมาใช้ใหม่ และพฤติกรรมการถ่ายทอดความรู้ และการสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม ดังนั้นสิ่งแวดล้อมศึกษาซึ่งสามารถนำมาบูรณาการในทุกวิชาในโรงเรียน และมหาวิทยาลัย นอกจากนี้แรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะในด้านของบุคคลแบบอย่าง เหตุการณ์ที่ประทับใจ สิ่งแวดล้อมที่ประทับใจ และการแสดงออกของการมีจิตสำนึกสาธารณะควรได้รับการสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบุคคลแบบอย่าง นั้นบิดามารดา ครูอาจารย์ หรือแม้แต่ดาราภาพยนตร์หรือนักการเมืองควรจะเป็นแบบอย่างและแสดงการมีจิตสำนึกสาธารณะเพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่เด็ก ๆ นักเรียน คนรุ่นใหม่ และการจากการค้นพบในการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่เสนอโดย นงนภัส เทียงกมล (2009b, 2009c, 2011e, & 2011f) และงานวิจัยของวงศ์ชนก จำเริญสาร (2012) นอกจากนี้ในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประทับใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทยานแห่งชาติควนขันที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สามารถอธิบายเกี่ยวกับความสำคัญ ความหลากหลายทางชีวภาพระบบนิเวศ และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเดินทาง และนักท่องเที่ยวมีความรู้ และความเข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มความตระหนัก ปรับเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลากหลายของ นงนภัส เทียงกมล (2004, 2005a, 2005b, 2010b, 2011b, & 2011c) และแนวคิดที่เสนอโดย นงนภัส เทียงกมล (2011e, & 2011f) อย่างไรก็ตาม แรงบันดาลใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะและจิตลักษณะตามสถานการณ์ยังเป็นเรื่องที่มีคนศึกษาน้อยในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- Jumrearnsan, W., & and Thiengkamol, N. (2012). Development of an Environmental Education Model for Global Warming Alleviation. The Social Sciences, 7: 65-70.
- Kassin, S. (2003). *Psychology*. USA: Prentice-Hall, Inc.
- National Research Council of USA. (2010). *Advancing the Science of Climate Change*. Washington, D.C.: The National Academies Press.
- Office of National Economic and Social Development Plan. (2010). *The Tenth National Economic and Social Development Plan B.E. 2550-2554*. Retrieve from <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=90>
- Pearson, H. (2006). “Genetics: what is a gene?” *Nature* 441 (7092): 398-401.
- Suwan, M. (2006). *Management of Environment: Principle and Concept*. Bangkok: Odian Store.

- Thiengkamol, N. (2004). *Development of A Learning Network Model for Energy Conservation*. Doctoral Dissertation of Education (Environmental Education) Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, Thailand.
- Thiengkamol, N. (2005a). Strengthening Community Capability through The Learning Network Model for Energy Conservation. *Journal of Population and Social Studies*, 14 (1), 27-46.
- Thiengkamol, N. (2005b). Development of Health Cities Network for Mekong Region. In *Proceedings of the International Conference “Transborder Issues in the Grate Mekong Sub-Region” Ubon Ratchathani, Thailand, 30 June-2 July 2005* (pp.111-119). Ubol Ratchathani: Nevada Grand Hotel.
- Thiengkamol, N. (2009a). *The Great Philosopher: the Scientist only know but Intuitioner is Lord Buddha*. Bangkok: Prachya Publication.
- Thiengkamol, N. (2009b). *The Happiness and the Genius can be Created before Born*. Bangkok: Prachya Publication.
- Thiengkamol, N. (2010b). Urban Community Development with Food Security Management: A Case of Bang Sue District in Bangkok. *Journal of the Association of Researcher*, 15 (2), 109-117.
- Thiengkamol, N. (2011a). *Holistically Integrative Research* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Thiengkamol, N. (2011b). Development of Energy Security Management Model for Rural Community through Environmental Education Process. In *Proceedings of the 1st EnvironmentAsia International Conference on “Environmental Supporting in Food and Energy Security: Crisis and Opportunity” Bangkok, Thailand, 22-25 March 2011* (pp.11). Bangkok: Rama Garden Hotel.
- Thiengkamol, N. (2011c). Development of Food Security Management Model for Undergraduate Student Mahasarakham University through Environmental Education Process. In *Proceedings of the 1st EnvironmentAsia International Conference on “Environmental Supporting in Food and Energy Security: Crisis and Opportunity” Bangkok, Thailand, 22-25 March 2011* (pp.12). Bangkok: Rama Garden Hotel.
- Thiengkamol, N. (2011e). *Environment and Development Book*. (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Thiengkamol, N. (2011f). *Nurture Children to be Doctors*. Bangkok: INTELLUALS.
- Thiengkamol, N. (2011i). Development of Model of Environmental Education and Inspiration of Public Consciousness Influencing to Global Warming Alleviation. *European Journal of Social Sciences*, 25 (4):506-514.
- Thiengkamol, N. (2011j). Model of Psychological State Affecting to Global Warming Alleviation. *Canadian Social Science*, 7 (6):89-95, December 31, 2011
- United Nations Framework Convention on Climate Change. (2005). Retrieved from http://unfccc.int/essential_background/convention/background/items/1353.php.
- United Nations Framework Convention on Climate Change. (2011). *“Kyoto Protocol: Status of Ratification”*. Retrieved from http://unfccc.int/kyoto_protocol/status_of_ratification/items/2613.php
- United States National Academy of Sciences. (2008). *Understanding and Responding to Climate Change*. Retrieved from http://americasclimatechoices.org/climate_change_2008_final.pdf
- Volker., H. (2007). *Brundtland Report: A 20 Years Update*. Retrieve from http://www.sd-network.eu/pdf/doc_berlin/ESB07_Plenary_Hauff.pdf.
- Watkinson, J. (2009). *WCED (1987) – Copenhagen (2009): Will we ever take the environment seriously?* Retrieve from <http://myliberaldemocratpoliticalramblings.wordpress.com/2009/08/27/wced-1987-copenhagen-2009-will-we-ever-take-the-environment-seriously/>
- World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press. The Brundtland Report. United Nations World Commission on Environment and Development. Retrieve from http://en.wikisource.org/wiki/Brundtland_Report

ขอขอบคุณผู้สนับสนุน

บริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
เลขที่ 94 หมู่ 1 ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 517 444

Bangkok Bank
ธนาคารกรุงเทพ

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เทสโก้โลตัสตาก
เลขที่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลระแหง อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 511 123

ธนาคารกรุงไทย

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
เลขที่ 18 พหลโยธิน ต.หนองหลวง อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 893 374

ธนาคารออมสิน สาขาบักชี ตาก
เลขที่ 18 ตำบลเชียงเงิน อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 892 398

เทศบาลตำบลหนองบัวใต้
หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 897 077

สถานีตำรวจภูธรแม่ท้อ
ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 500 124

สภกรณ์อ้อมทรัพย์ครุตาก จำกัด
461 หมู่ 5 ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 541 554

โรงแรมเวียงตาก ริเวอร์ไซด์
เลขที่ 236 ถนนจอมพล ตำบลระแหง อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 512 507

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเสมาสยาม
เลขที่ 6/2 ถนนพหลโยธิน ตำบลหนองหลวง
อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055 517 818

Proceedings of the National Research Conference.
Northern College, Tak.

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

888 หมู่ 2 ตำบลหนองบัวใต้

อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000

โทร.055-517488 Fax. 055-517487

www.northern.ac.th